तैत्तिरीयसंहिता-पदपाठः

परिशोधकौ—
मु० श्रा० वैद्यनाथशास्त्री
मा० नारायणशास्त्री च

ओ३म्

तैत्तिरीयसंहिता-पदपाठः

परिष्कर्त्तारौ-

मु॰ आ॰ वैद्यनाथशास्त्री

मा॰ नारायणशास्त्री च

प्रकाशकः—
युधिष्ठिर मीमांसक
बहालगढ़
(सोनीपत-हरयाणा)

प्राप्ति स्थान—
रामलाल कपूर ट्रस्ट
बहालगढ़-१३१०२१
(सोनीपत-हरयाणा)

प्रथमं संस्करणम्—५०० प्रतयः
वैक्रमाब्दः—२०४२
सन् १९८५
मूल्यम् १००-००

मुद्रकः—
शान्तिस्वरूप कपूर
रामलाल कपूर ट्रस्ट प्रेस
बहालगढ़ (सोनीपत)

आरम्भ के ८ पृष्ठ और अन्त के ४ पृष्ठ सूचीपत्र के रामलाल कपूर ट्रस्ट प्रेस बहालगढ़ में छपे।
शेष पुस्तक (पृष्ठ १ से ६५१+५ पृष्ठ) कमाल प्रिंटिंग प्रेस, नई सड़क, देहली में आफसेट से छपी।

स म र्प ण म्

वैदिकवाङ्मयपारदृश्वनां श्रौतकर्मसु परमकुशलानां

वेदमूर्तीनां श्रीमतां अ० सी० विश्वनाथश्रौतिमहाभागानां

करकमलयोः

त्वदीयं वस्तु गोविन्द तुभ्यमेव समर्पये

इति न्यायेन सादरं समर्पयति

युधिष्ठिरो मीमांसकः

नम ऋषिभ्यः

विदितमेव विपश्चितां यत्सर्वजनोपकारं भारतभूमिमात्रलभ्यं वेदाख्यं पीयूषम्। स च वेदराशिऋगादिभेदेन चतुर्धा श्रूयमाणोऽप्यवान्तरभेदेन शाखासंज्ञितेन बहुधा भिन्नः। तासु शाखासु तैत्तिरीय-संहिताऽभिधेया कृष्णयजुर्वेदस्यांशभूता। अस्याः शाखाया अध्येतारो भारतावनौ दक्षिणापथे दरीदृश्यन्ते। मतत्रयभाष्यकर्त्तारः श्रीमध्वाचार्य-रामानुजाचार्य-शंकराचार्यादयश्चेमामेव शाखामधीतवन्त इति ज्ञायते तथा ऽऽध्वर्यवसूत्रप्रणेतार आपस्तम्ब-बोधायन-भरद्वाज-वैखानस-सत्याषाढाभिधाः। यजुःषु प्रधानभूतस्याध्वर्यव-विभागस्य भूयांसः सूत्रकारा इमामेव शाखां तैत्तिरीयाभिधामवलम्ब्याध्वर्यवसूत्राणि रचयाम्बभूवुः। अतोऽस्याः शाखाया अत्यावश्यकता दरीदृश्यते वैदिकानाम्। अस्य संहिताग्रन्थस्य पदपाठो विशिष्टलक्षणो व्याकरणशास्त्रविलक्षणः। यथा—तै॰सं॰ कां॰ २, प्र॰ ३, अ॰ १४—'ब्रह्म ब्रह्मण उज्जभार' इति मन्त्रे 'मध्यान्नीचादुच्चास्वधया' इति पदचतुष्टयस्यैवं पदपाठः—'मध्यात्। नीचा। उच्चा। स्वधयेतिस्व-धया' इति। अत्र संहितायां 'नीचादुच्चा' इत्यत्र श्रूयमाणो दकारो पदकाले लुप्यते। अतस्तैत्तिरीयप्रातिशाख्ये पञ्चमाध्यायेऽष्टमं सूत्रम्—'नीचापूर्वो दकार उच्चापरः' इति। अस्य व्याख्या—'नीचापदे पूर्वे दकार आगमो भवति उच्चापदे परतः' इति। एवंरूपा परम्परैकवेद्या बहवो विषयाः सन्ति। अतोऽस्य पाठस्य परम्परारक्षणार्थं पदग्रन्थोऽवश्यं मुद्रापयितव्य इति सुप्रसिद्धः।

अथ वहोः कालात् प्रागयं पदपाठः कुम्भघोणक्षेत्रे द्वयोर्भागयोर्मुद्रितो बभूव। कालातिक्रमेण ग्रन्थोऽयं दुष्प्राप्योऽभूत्। वैदिका ग्रन्थमिममधिकृत्य चातकायमानाः सन्तीत्यवगत्य मम मित्रवरेण्याः पण्डितराजाः श्रीयुधिष्ठिरमीमांसका मां तैत्तिरीयसंहिताध्यायिनं ज्ञात्वाऽस्य पदग्रन्थस्य पुनर्मुद्रणाय ग्रन्थमेकमयाचयन्। मया स्वकीयो ग्रन्थस्तान् प्रति प्रेषितः। मामकीनस्य ग्रन्थस्यातिजीर्णत्वाद् असम्पूर्णत्वाच्च तस्मात् प्रतिकृतिमुद्रणस्याशक्यत्वाद् एतस्य पुनर्मुद्रणं वत्सरद्वयं यावत् स्थगितम्। दिष्टचा गतमाघमासे (शाके १९०६) मया कर्णाटकदेशपर्यटनं कृतम्। तत्र शिमोगानगरे पूज्या मान्या वैदिकेन्द्राः सात्त्विका गुणग्राहिणः श्रीकेशवमूर्तिघनपाठिनो मम चिरपरिचिता मिलिताः। मयाऽभ्यर्थितमात्रे तैः स्वकीयस्तैत्तिरीयसंहितापदपाठग्रन्थो भागद्वयात्मको मुद्रणार्थं प्रदत्तः। अतोऽत्र विषये नमस्कारपूर्वकं तेभ्यः स्वोयां कृतज्ञतामावेदयामि।

श्रीरामलालकपूरट्रस्टस्याधिकारिणः साक्षाद् वेदरूपाः पूज्याः श्रीयुधिष्ठिरमीमांसका एतद्ग्रन्थमुद्रणविषये प्रामाणिका इति सप्रश्रयं निवेदयामि। ये पुनरेतच्छाखाध्यायिनस्त एतेषां यावज्जीवमधमर्णा एवेति सुदृढं वच्मि। एतादृशं कार्यं पीठाधीश्वराणां प्रथमं कर्तव्यम्, परं तेषामत्र विषये प्रायेणौदासीन्यमेव दरीदृश्यते। अत एतैर्वैदिकग्रन्थप्रकाशने बद्धकङ्कणैरयं पदपाठः पुनर्मुद्रित इति परं मोदास्पदम्।

शाके १९०७, चै॰ कृ॰ ४
९-४-१९८५

अ॰ सी॰ विश्वनाथ-श्रौती
नेल्लूर (आन्ध्रप्रदेश)

राजस्थानीय-'अजयमेरु' (अजमेर) मण्डलान्तर्गत-विरञ्च्यावासा (विरकच्यावासा)-
ऽभिजनेन सारस्वतकुलावतंसस्य तत्रभवतः श्रीसूर्यरामस्य प्रपौत्रेण
श्रीरघुनाथस्य पौत्रेण श्रीयमुनादेवी-गौरीलालाचार्ययोः पुत्रेण
पूर्वोत्तरमीमांसापारदृश्वनां महामहोपाध्यायाद्यनेकविरुद्भाजां
श्रीचिन्नस्वामिशास्त्र्यपरनाम्नां वेङ्कटसुब्रह्मण्यशास्त्रिणां
महावैयाकरणानां श्रीपण्डितब्रह्मदत्तजिज्ञासूनाम्
अन्येषां च विविधशास्त्रनिष्णातानां विदुषाम्
अन्तेवासिना भारद्वाजगोत्रेण त्रिप्रवरेण
वाजसनेयचरणेन माध्यन्दिनिना
युधिष्ठिर-मीमांसकेन
तैत्तिरीयशाखाध्येतॄणां श्रोत्रियाणाम् उपयोगायाऽयं
तैत्तिरीयसंहिता-पदपाठः
प्रकाशितः
शुभं भवतु पाठकानाम्

उपोद्घातः

मान्या वेदविद्याविचक्षणा वैदिकवाङ्मये च कृतभूरिपरिश्रमाः श्रोत्रियमहाभागाः ! विदितमेव तत्र भवद्भिः यच्चतुर्षु वेदेष्वन्यतमो यजुर्वेदः शुक्ल-कृष्णेति[1] विभागद्वये विभक्त उपलभ्यते। तत्र शुक्लयजुष उत्तरभारते पठनपाठनं दरीदृश्यते, कृष्णयजुषस्तु दक्षिणापथे।

शुक्लयजुषो वाजसनेयचरणस्य पञ्चदशशाखासु सम्प्रति काण्व-माध्यन्दिननाम्नी द्वे एव शाखे उपलभ्येते। तत्रापि माध्यन्दिनशाखायाः प्राधान्यं वर्तते। काण्वशाखाध्यायिनस्तु विरला महाराष्ट्रे दक्षिणापथे च दृश्यन्ते। अत एव माध्यन्दिनीयानामेव शाखा-ब्राह्मण-आरण्यकादिरूपं वाङ्मयं प्रायेण मुद्रितं समुपलभ्यते। काण्वशाखायास्तु ब्राह्मणमपि कृत्स्नमद्ययावन्न नागराक्षरेषु मुद्रितम्, अपरेषां ग्रन्थानां तु का कथा।

कृष्णयजुषः पुरा षडशीतिभेदा आसन्। तेषु सम्प्रति तैत्तिरीय-मैत्रायणी-काठक-कठकपिष्ठलनाम्न्यश्चतस्र एव संहिता उपलभ्यन्ते। तत्रापि कठकपिष्ठलाख्या संहिता त्वेकमात्रं मध्ये मध्ये खण्डितं हस्तलेखमाश्रित्यैव पण्डितसूर्यकान्तमहाभागेन यथाकथंचित् सम्पाद्य प्राकाश्यं नीता। अपरयोः काठकमैत्रायणीशाखयोः संहिताग्रन्थ एवोलभ्यते (मैत्रायणीयानामारण्यकमपि मुद्रितं लभ्यते)। तैत्तिरीयसंहिता तु सब्राह्मणा सरहस्या (=सारण्यका) साङ्गा समुपलभ्यते।

तैत्तिरीयेति चरणनाम—वस्तुतः कठमैत्रायणवत् तैत्तिरीयेति चरणस्याख्या। सर्वाण्यपि प्रातिशाख्यानि तत्तच्चरणान्तर्गतानां सर्वशाखानां सन्ति। तदुक्तं भगवता यास्केन—पदप्रकृतीनि सर्वचरणानां पार्षदानि (निरुक्त १।१८)। यथा कात्यायनीयं वाजसनेयिप्रातिशाख्यं वाजसनेयचरणान्तर्गतानां पञ्चदशशाखानाम्, यथा वा शौनकीयं शाकलचरणान्तर्गतानां शैशिरीयादीनां शाखानाम्। इत्थमेव तैत्तिरीयप्रातिशाख्येनापि भाव्यम्। पुरा तैत्तिरीयचरणस्यासन् बह्व्यः शाखाः। यासामापस्तम्बबौधायनहिरण्यकेशीयादिनामभिरुपलभ्यमानानि कल्पसूत्राणि समुपलभ्यन्ते। नैतावदेव, विभिन्नेषु हस्तलेखग्रन्थागारेष्वस्माभिर्दृष्टास्तादृशा हस्तलेखा येषामन्ते 'तैत्तिरीयसंहिता' स्थाने 'आपस्तम्बसंहिता' इति लिखितं समुपलभ्यते। मन्ये तैत्तिरीयचरणस्यान्यासां शाखानां विलोपे सत्यवशिष्टा सम्प्रत्युपलभ्यमाना काचिच्छाखैव तैत्तिरीयेति चरणनाम्ना प्रसिद्धिं गता। यथाऽद्यत्वे माध्यन्दिनीसंहिता वाजसनेयिसंहितात्वेन निर्दिश्यते।

सांप्रतिका विपश्चित आपस्तम्बबौधायनहिरण्यकेशीयादिकल्पसूत्रैः सम्बद्धा न काश्चन संहिता आसन् इति संगिरन्ते, परन्त्वेतन्मतं नेतिहासदृष्ट्या प्रमाणार्हम्। यतो ह्यन्यवेदस्य कस्याश्चिदेकस्याः शाखाया एकाधिकाः सूत्रग्रन्था न दृश्यन्ते। एतद् विपरीतमिदं तु दृश्यते यत् स्वशाखीयानां ब्राह्मणसूत्रादिग्रन्थानामुत्सादेऽन्यशाखासम्बद्धान् ब्राह्मणसूत्रादिग्रन्थान् आश्रयन्ति। यथा शाकलकीयैरैतरेय-

---

१. यजुर्वेदस्य शुक्लकृष्णेति नाम्ना विभागे किं कारणमित्यस्माभिः 'यजुषां शौक्ल्यकार्ष्ण्यविवेकः' इति नाम्नि निबन्धे विस्तरेणोपपादितमिति कृत्वा नेह प्रपञ्च्यते। द्र०—वैदिक-सिद्धान्त-मीमांसा, पृष्ठ २३१-२३६।

संहिताया ब्राह्मणम्[1] ग्राश्वलायनशाखायाः श्रौतसूत्रं च नष्टाश्वदग्धरथन्यायेन[2] कार्यनिर्वाहाया ऽऽश्रीयते।

तैत्तिरीयसंहिताया द्वौ पाठौ—येयं कृष्णयजुषः तैत्तिरीयनाम्ना प्रसिद्धा संहिता सम्प्रति समुपलभ्यते, तस्या देशभेदेन द्वौ पाठौ स्तः। तत्रैको महाराष्ट्रियः पाठोऽपरो दाक्षिणात्यः। यद्यप्यनयोः पाठयोर्नास्ति महान् भेदस्तथापि यः स्वल्पोऽपि भेदो दरीदृश्यते स तत्र तत्र विशिष्टेषु स्थानेषु व्यवस्थितरूपेण वर्तते। व्यवस्थितः पाठभेदः सर्वत्र वैदिकवाङ्मयेऽवान्तरभेदस्य ज्ञापक इति वैदिकानां राद्धान्तः। एवमेवाऽस्यां शाखायामपि महाराष्ट्रियदाक्षिणात्यपाठयोर्यो व्यवस्थितः पाठभेदः सोऽप्यनयोरवान्तरशाखाभेदस्यैव ज्ञापकः।

पाठभेदस्य द्वैविध्यम्—देशभेदेन योऽस्यां शाखायां पाठभेद उपलभ्यते, स द्विविधः। तत्रैको वर्णभेदरूपः, अपरः स्वराङ्कनभेदरूपश्चास्ति।

वर्णभेदरूपः पाठभेदः—यत्र यत्र श-ष-स-वर्णेभ्योऽव्यवहितपूर्वो वर्गीयः कश्चित् प्रथमो वर्णो भवति, तत्र महाराष्ट्रिये पाठे प्रथमो वर्ण एव पठ्यते, परन्तु दाक्षिणात्यपाठे तादृशेषु स्थलेषु तत्तद्वर्गीयो द्वितीयो वर्णः प्रयुज्यते। यथा—

तै० सं०	महाराष्ट्रियः पाठः	दाक्षिणात्यः पाठः
१।१।१	अयक्ष्माः (क्ष्माः)	अयख्ष्माः
१।२।२	ऋक्सामयोः	ऋख्सामयोः
६।६।१९	यत्षोडशी	यथ्षोडशी
५।५।७	संवत्सरेण	संवथ्सरेण
१।१।९	विरप्शिन्	विरफ्शिन्
३।४।७	अप्सरसः	अफ्सरसः

शषसव्यञ्जनेषु परतो वर्गीयप्रथमाक्षरस्य द्वितीयवर्णव्यापत्तिस्तैत्तिरीयप्रातिशाख्ये (१४।११-१६) विहिता समुपलभ्यते। पाणिनीये तन्त्रेऽपि **चयो द्वितीयाः पौष्करसादेः** (महा० ८।४।४८) इति वार्त्तिकेन निर्दिष्टा वर्तते।

स्वराङ्कनभेदः—उदात्तानुदात्तस्वरिताख्याः स्वरा ग्रचामुच्चारणधर्मा इति शिक्षाख्ये वेदाङ्गे व्याकरणशास्त्रे चोक्ताः। तत्रोदात्तस्य किमपि चिह्नं न प्रयुज्यते, अनुदात्तस्वरितयोरेवाङ्कनं क्रियते। महाराष्ट्रिये पाठेऽनुदात्तस्वरितयोरङ्कनं साच्केष्वेव वर्णेषु क्रियते, परन्तु दाक्षिणात्यपाठे यत्र यत्र

---

१. ब्राह्मणकल्पसूत्रकाराणामयं समयो यस्ते स्वशाखीयं मन्त्रं प्रतीकेन निर्दिशन्ति, अन्यशाखीयं मन्त्रं च कृत्स्नपाठेन। ऐतरेयब्राह्मणे सन्ति सप्तचत्वारिंशद् एवम्भूता मन्त्राः ये शाकलाम्नाये समाम्नायन्ते, तथापि ऐतरेयब्राह्मणे ते सकलपाठेन पठ्यन्ते। अनेनैतरेयब्राह्मणस्य शाकलाम्नायेन सह न कश्चित् सम्बन्ध इति सुतरां व्यक्तम्।

२. नष्टाश्वदग्धरथन्यायः—'तवाश्वो नष्टो ममापि रथो दग्ध उभौ संप्रयुज्यावहै' (महाभाष्य १।१।५०) एवमत्रापि कालक्रमेण कस्यचिद् ब्राह्मणग्रन्थस्य सूत्रग्रन्थस्य च संहिता नष्टा, अपरस्याः संहिताया ब्राह्मणं सूत्रं च नष्टम्। सत्येवं श्रौतकर्मनिर्वाहाय ग्रवशिष्टानां ग्रन्थानां परस्परं सम्बन्ध ग्राश्रितः।

स्वरितानुदात्ताभ्यां परं व्यञ्जनमात्रं (हलन्तं व्यञ्जनं) भवति तत्रापि क्वचित् व्यञ्जनस्याधस्तादनुदात्तस्य, उपरि च स्वरितस्य चिह्नमङ्क्यते । यथा[1]—

तै० सं०	महाराष्ट्रिय: पाठ:	दाक्षिणात्य: पाठ:
१।२।११	अꣳशुरꣳशुस्ते	अꣳशुरꣳशुस्ते
१।२।२२	सिꣳहीरसि	सिꣳहीरसि
९।७।१० अन्ते	रयिꣳसवितारꣳषट्त्रिꣳशच्च	रयिꣳसवितारꣳषट्त्रिꣳशच्च
१।७।७	अपाम् । नपात्	अपाम् । नपात्
१।८।१	निर्ऋत इति०	निर्ऋत इति०

इत्थमेव यदा मन्त्रे पदपाठे चावसाने नकार: श्रूयते, तत्र दाक्षिणात्यपाठे नकारस्य द्वित्वं दृश्यते । यथा—

१।७।११	अजयन्	अजयन्न्

माध्यन्दिनसंहितायां त्वन्त्यस्य मकारस्यापि द्वित्वमुच्चार्यते । पाणिनीये व्याकरणे तु **'अवसाने च'** (महा० ८।४।४७) इत्यनेन वार्त्तिकेन सामान्येनावसाने वर्तमानानां व्यञ्जनानां द्वित्वमुच्यते । तत्र यथाशाखं व्यवस्था द्रष्टव्या ।

दाक्षिणात्य-स्वराङ्कनस्य समाधानम्—उदात्तादिभि: स्वरधर्मैर्युक्तेभ्योऽज्भ्य: पूर्वं श्रूयमाणं व्यञ्जनं यथा तदुत्तरस्वरधर्मेण रज्यते तथैव तत: परं श्रूयमाणं व्यञ्जनमपि घण्टानिर्ह्रादवत् तत्तत्स्वरधर्मेणानुरज्यते । तस्य स्वाभाविकत्वं मत्वा महाराष्ट्रिये पाठे तादृशे व्यञ्जने स्वराङ्कन न विधीयते; दाक्षिणात्यपाठे तूत्तरवर्त्तिनो व्यञ्जनस्यानुरक्तत्वद्योतनाय तत्र स्वराङ्कनं विधीयते ।

तैत्तिरीयसंहिताया: पाठस्य यद् द्वैविध्यं पुरस्तान्निर्दिष्टं तत्तस्य ब्राह्मणे आरण्यके चापि दृश्यते । संहिताब्राह्मणग्रन्थौ तूभयपाठे प्रायेण समानावेव किन्त्वारण्यकग्रन्थस्तूभयो: पाठयोर्भिन्न एवोपलभ्यते ।

वैदिकपदपाठानां तुलनात्मकमध्ययननम्—यावन्तोऽपि पदपाठा: समुपलभ्यन्ते तेषां पारस्परिकं तुलनात्मकमध्ययनमस्माभि: स्वसम्पादितस्य प्रकाशितस्य च **माध्यन्दिनपदपाठस्यादौ** प्रस्तुतम् ।

संहितापाठस्य मुद्रणम्—महाराष्ट्रियपाठानुसारी संहिताग्रन्थस्तु बहुत्र मुद्रित इति कृत्वा सुलभ आसीत्, परन्तु दाक्षिणात्यपाठस्य संहिताग्रन्थो नागराक्षरेषु मुद्रितो मया न दृष्ट: (मैसूरनगरत: प्रकाशिते भट्टभास्करभाष्ये मुद्रित उपलभ्यते, परन्तु तत्रापि दाक्षिणात्यपाठमुद्रणे बहुत्र स्खलनानि सन्ति) । अतो बहो: कालाद् दाक्षिणात्यपाठानुसारं तैत्तिरीयीसंहितायास्तत्पदपाठस्य च मुद्रणं विधेयमित्यासीन्ममेच्छा । तदर्थं दाक्षिणात्यपाठानुसारं संहिताया: संशोधनमपि मया तच्छाखाध्येतॄणां सकाशात् कारितम्, परन्तु हलन्तवर्णेन सहानुदात्तस्वरचिह्नस्य मुद्रणायानेकेषां तादृशां (यत्र हलन्तस्यानुदात्तस्यो-

---

१. अग्रे निर्दिश्यमानान्युदाहरणानि तैत्तिरीयसंहितातस्तत्पदपाठतश्च संङ्गृहीतानि ।

भयोश्चिह्नयोः संयोजना सुकरा स्यात्) सीसाक्षराणामनुपलम्भात् कार्यमेतत् कर्तुं नाहमशक्नवम्। एतस्मिन्नेवान्तराले महाराष्ट्रियपाठस्य मुद्रितः संहिताग्रन्थोऽपि दुर्लभः समजायत। तेनैतस्याः शाखाया अध्येतारः कष्टे निपतिताः। दुर्लभानां वैदिकग्रन्थानां मुद्रणे मम समीहां जानानैरनेकैश्श्रोत्रियैरहमस्याः पुनर्मुद्रणाय प्रचोदितः। तेषाम् अनुरोधमुररीकृत्य श्रीवेदमूर्तिश्रीपाददामोदरसातवलेकरमहाभागैः प्रकाशितायाः तैत्तिरीयसंहितायाः प्रतिकृतिरूपेणानुमुद्रणं मया २०३९ तमे वैक्रमाब्दे विहितम्। छात्रेभ्यश्चातिस्वल्पमूल्येन प्रादायि प्रदीयते च।

पदपाठस्य मुद्रणम्—यद्यप्यस्याः संहितायाः पदपाठस्योभावपि पाठौ सायणभट्टभास्करभाष्याभ्यां सह पूनामैसूरनगरतः प्रकाशितौ, तथापि केवलस्य पदपाठस्य दाक्षिणात्यपाठ एव पुरा १९१४-१५ तमयोः खृस्ताब्दयोर्द्वयोर्भागयोः कुम्भघोणनगरात् प्रकाशितोऽभूत्। स चापि बहुभ्यो वर्षेभ्यो दुर्लभतां गतः। अत एतस्य प्राप्त्यर्थं महति प्रयत्ने कृतेऽपि रामलालकपूरनिक्षेपसंस्थायाः (ट्रस्टस्य) बृहत्तमे पुस्तकालयेऽपि संग्रहीतुं वयमक्षमा अभूम। दाक्षिणात्यपाठानुसारिणः पदपाठस्य पुनर्मुद्रणाय द्वित्रिवर्षेभ्यः प्राङ् मया तत्र भवन्तो नेल्लूरवास्तव्याः श्रीवेदमूर्तिविश्वनाथश्रौतिमहाशयाः तत्पुस्तकप्रदानाय संप्रार्थिताः। एतैर्महानुभावैर्मदीयां प्रार्थनामुररीकृत्य स्वकीयं कुम्भघोणमुद्रितं पदपाठपुस्तकं मह्यं प्रेषितम्। तस्यातिजीर्णत्वात् तत्साहाय्येन मुद्रणमशक्यमभूत्। गतवत्सरस्य कार्त्तिकमासे यदा श्रीमन्तः श्रौतिमहाभागा अस्मत्स्थानं परया कृपया स्वोपस्थित्याऽलंकृतवन्तस्तदा मया कुम्भघोणप्रकाशितस्य पदपाठस्य मुद्रणायापरस्य कस्यचित् समग्रस्य ग्रन्थस्योपलब्ध्यै निवेदितम्। तैश्च विगते फाल्गुनमासे समग्रस्य पदग्रन्थस्य भागद्वयात्मिकैका प्रतिः शिमोगानिवासिनां घनान्तपाठिनां वेदमूर्तीनां श्रीकेशवमूर्तिमहाभागानां सकाशादुपलभ्य तेषां स्थानादेव प्रकाशनाय मह्यं प्रेषिता।

यद्यप्यस्य तैत्तिरीयसंहितायाः पदपाठस्य पाठशोधने यथावन्मुद्रणे च मु० अ० वैद्यनाथशास्त्रिणा मा० नारायणशास्त्रिणा च सुबहु प्रयतितम्, तथापि मुद्रणं न साधु सम्पन्नम्। तत्र केषुचित् पृष्ठेषु मुद्रणमतिगूढमभूत्, केषुचित् सामान्यम्, बहुत्र चात्यन्तमेवास्पष्टमजायत। एतादृशस्य मुद्रितपुस्तकस्य साहाय्येन प्रतिकृतिमुद्रणमशक्यमासीत्। तत्र येषु पृष्ठेषु श्रीकेशवमूर्तीनां पुस्तके मुद्रणमस्पष्टमासीत् तानि पृष्ठानि श्रीश्रौतिमहाभागानां पुस्तकाद् गृहीत्वा यथाकथंचिन्मुद्रणमिदं व्यधायि। यद्यपि पूर्वमुद्रणस्य मुद्रणदृष्ट्या सदोषत्वादस्य मनोहारि मुद्रणं कर्तुमहं नापारयम्, तथाप्यनेन प्रयत्नेनैतच्छाखाध्येतॄणां श्रोत्रियाणां छात्राणां च कश्चिद् उपकारो भविष्यतीत्येव मदीयं सन्तोषस्थानम्।

अस्य ग्रन्थस्य केवलं ५०० पञ्च शतान्येव प्रतयो मुद्रापितानि। उत्तरोत्तरं च प्रवर्ध्यमाने महार्घे काले सार्धद्विविंशतिसहस्ररूप्यकाणि एतन्मुद्रणे व्ययीजातानि। अतः प्रतिपुस्तकं कर्गल-मुद्रण-आबन्धनादिव्ययः पञ्चचत्वारिंशन्मुद्रा आयातः। पुस्तकविक्रेतृभ्यः पाठकेभ्यश्च प्रदीयमान २५ प्रतिशतं प्रतिदेयं पुस्तकस्य समाप्ति यावन्मूषकादिभिः क्रियमाणां हानिं च मनसि निधाय बृहदाकारेषु ६७० पृष्ठेषु मुद्रितस्य ग्रन्थस्य मूल्यं मुद्राणां शतं निर्धारितम्। यद्यप्येदृशानां ग्रन्थानां प्रकाशने व्ययीकृतं द्रव्यं न प्रत्यावर्तत इति बहुशोऽनुभूतं तथ्यम्, तथापि वैदिकवाङ्मयस्य प्रचारः स्यादिति स्वसमीहायायाः पूर्त्यै यथा कथंचित् प्रकाशने प्रयत्नवानस्मि।

रामलाल कपूर ट्रस्ट, बहालगढ़
(सोनीपत-हरयाणा) १३१०२१

श्रोत्रियाणामनुचरः—
युधिष्ठिरो मीमांसकः

श्रीः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठः ॥

हरिः ओ३म् ॥

इषे । त्वा । ऊर्जे । त्वा । वायवः । स्थ । उपायवइत्युप-आयवः । स्थ । देवः । वः । सविता । प्रेति । अर्पयतु । श्रेष्ठतमायेतिश्रेष्ठ-तमाय । कर्मणे । एति । प्यायध्वम् । अघ्नियाः । देवभागमितिदेव-भागम् । ऊर्जस्वतीः । पयस्व

शेवधिर्यः पुमर्थानां षडध्वातीतविग्रहः । राद्धान्तो निगमार्थानां मोदतां स महेश्वरः ॥
पदानां कृष्णयजुषो लक्षणानि क्वचित् क्वचित् । वैद्यनाथो विलिखति सव्याख्यानि यथामति ॥

१ अस्य च प्रणवस्य "अध्यायस्य मुखे चान्ते भूत्वा विद्वानतन्द्रितः । संरक्षणाय वेदानामोङ्कारं तूच्चरेत्सदा ॥ स्रवत्यादावनुक्ते च तस्यान्ते तु विशीर्यते । आद्यन्तप्रणवौ तस्य स्यातामङ्गानि वै ततः ॥" "वेदस्योपक्रमे विद्वानवसानेऽप्यतन्द्रितः । उच्चरेत् प्रणवं ब्रह्म रक्षायै छन्दसां स्फुटम् ॥" इत्यादिशिक्षावचनैः आदावन्ते च अवश्यमुच्चारणीयत्वं, "यजुः प्रणव उच्चस्स्यात्" "मकारान्तो यजुष्युच्चः" "उदात्तो वाल्मीकेः" इत्यादिभिः उदात्तत्वं, "प्रारंभकश्चतुर्मात्रो वेदस्थस्स्यात्तदर्द्धकः । अध्यायान्त्योऽनुवाकान्त्यः कर्माधश्च त्रिमात्रिकः ॥" इत्यादिभिः चतुर्मात्रत्वं, "सविसर्गं हरिपदं प्रणवात्पूर्वमिष्यते । हरिपदे विसर्गस्य न सन्धिः प्रणवोत्तरे" इत्यनेन हरिपदपूर्वत्वश्च निरणायि ॥

२ 'उपायवः' इति पदमिङ्ग्यम् । अत्र शिक्षा— 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति स्यादप्यसांहिते' इति । अस्यार्थः— असांहिते पदाध्ययनादौ प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्ते 'ऊकारः, ओकारोऽसांहितोऽकारव्यञ्जनपरः' इत्यादिलक्षणलक्षिताः स्वराः प्रग्रहाः, विभागवन्ति पदानि इङ्ग्यानि, आ, प्र, अव, इत्यादीनि पदानि उपसर्गाः, तेषां अन्ते इति स्यात् इतिशब्दः प्रयोक्तव्य इत्यर्थः । शिक्षान्तरेऽपि— 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गाणामितिशब्दः प्रयुज्यते । परस्तात्पदकालेऽयं पूर्वोच्चारण एव हि' इति ॥ पूर्वोच्चारण इत्यनेन इङ्ग्यादेः द्विरुच्चारणसम्भवे पूर्वोच्चारण एव इतिशब्दप्रयोगो विधीयते । इङ्ग्यादेः द्विरुच्चारणीयत्वादिकमुक्तं शिक्षायां— 'पुनस्त्विङ्ग्यं क्रमे चादिर्विरामस्थं द्विधेक्यतः' इति । अस्यार्थः— इङ्ग्यं विभागवत् पदं पुनः पुनरुक्तं स्यादित्यर्थः । पदाध्ययनादाविति शेषः । यथा । उपायवइत्युप-आयवः । आदिः पूर्वोक्ते प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति पदे आदिभूतः प्रग्रह इत्यर्थः । स च प्रग्रहः क्रमे क्रमाध्ययने चकारात् पुनरुक्तस्स्यादित्यर्थः । यथा । विष्णो इति विष्णो । विरामस्थं पदं क्रमाध्ययने द्विधा इतिशब्दमध्यं द्विरुक्तं स्यादित्यर्थः । यथा । पाहीतिपाहि । ऐक्यतः उक्तविशेषाः प्रग्रहादयः एकपदवदुच्चारणीया इत्यर्थः ॥

३ 'प्र' इति पदं उपसर्गसंज्ञं भवति । उपसर्गाश्च परिगणिताश्शिक्षायाम्— 'प्रोपावापर्यधिव्युत्सुन्यन्वपाप्यत्यभिप्रति । परानिस्सं नव दशाप्युपसर्गास्स्युरत्र हि' इति ॥ अस्यार्थः— प्र, उप, अव, आ, परि, अधि, वि, उत्, सु, नि, अनु, अप, अपि, अति, अभि, प्रति, परा, निः, सं, एते नवदश एकोनविंशतिश्शब्दाः उपसर्गाः उपसर्गसंज्ञास्स्युः। उपसर्गा एते 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति स्यादप्यसांहिते' । 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गाणामितिशब्दः प्रयुज्यते । परस्तात्पदकालेऽय' मित्यादिशिक्षावचनैः, पदाध्ययने इतिशब्दान्ता भवन्ति ॥

तीः । प्रजावतीरितिप्रजा-वतीः । अनमीवाः । अयक्ष्माः । मा । वः । स्तेनः । ईशत । मा । अघशꣳस इत्यघ-शꣳसः । रुद्रस्य । हेतिः । परीति । वः । वृणक्तु । ध्रुवाः । अस्मिन्न् । गोपताविति गो-पतौ । स्यात । बह्वीः । यजमानस्य । पशून् । पाहि ॥ [१] इषेत्विचत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ॥१॥

यज्ञस्य । घोषत् । असि । प्रत्युष्टमितिप्रति-उष्टम् । रक्षः । प्रत्युष्टाइतिप्रति-उष्टाः । अरातयः । प्रेति । इयम् । अगात् । धिषणा । बर्हिः । अच्छ । मनुना । कृता । स्वधयेतिस्व-धया । वितष्टेतिवि-तष्टा । ते । एति । वहन्ति । कवयः । पुरस्तात् । देवेभ्यः । जुष्टम् । इह । बर्हिः । आसदइत्या-सदे । देवानाम् । परिषूतमितिपरि-सूतम् । असि । वर्षवृद्धमितिवर्ष-वृद्धम् । असि । देवबर्हिरितिदेव-बर्हिः । मा । त्वा । अन्वक् । मा । तिर्यक् । पर्व । ते । राध्यासम् । आच्छेत्तेत्या-छेत्ता । ते । मा । रिषम् । देवबर्हिरितिदेव-बर्हिः । शतवल्शमितिशत-वल्शम् । वीति । रोह । सहस्रवल्शाइतिसहस्र-वल्शाः । [२] वीति । वयम् । रुहेम । पृथिव्याः । सम्पृचइतिसं-पृचः । पाहि । सुसम्भृतेतिसु-सम्भृता । त्वा । समिति । भरामि । अदित्यै । रास्ना । असि । इन्द्राण्यै । सन्नहनमितिसं-नहनम् । पूषा । ते । ग्रन्थिम् । ग्रथ्नातु । सः । ते । मा । एति । स्थात् । इन्द्रस्य । त्वा । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । उदिति । यच्छे । बृहस्पतेः । मूर्ध्ना । हरामि । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । देवङ्गममितिदेवं-गमम् । असि ॥ [३] सहस्रवल्शा अष्टात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

शुन्धध्वम् । दैव्याय । कर्मणे । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । मातरिश्वनः । घर्मः । असि । द्यौः । असि । पृथिवी । असि । विश्वधायाइतिविश्व-धायाः । असि । परमेण । धाम्ना । दृꣳहस्व । मा । ह्वाः । वसूनाम् । पवित्रम् । असि । शतधारमितिशत-धारम् । वसूनाम् । पवित्रम् । असि । सहस्रधारमितिसहस्र-धारम् । हुतः । स्तोकः । हुतः । द्रप्सः । अग्नये । बृहते । नाकाय । स्वाहा । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । सा । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । सा । विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । सा । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । समिति । पृच्यध्वम् । ऋतावरीरित्यृत-वरीः । ऊर्मिणीः । मधुमत्तमाइतिमधुमत्-तमाः । मन्द्राः । धनस्य । सातये । सो

मेन । त्वा । एति । तनच्मि । इन्द्राय । दधि । विष्णो-इति । हव्यम् । रक्षस्व ॥ [४] सोमेनाष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

कर्मणे । वाम् । देवेभ्यः । शकेयम् । वेषाय । त्वा । प्रत्युष्टमितिप्रति-उष्टम् । रक्षः । प्रत्युष्टाइतिप्रति-उष्टाः । अरातयः । धूः । असि । धूर्व । धूर्वन्तम् । धूर्व । तम् । यः । अस्मान् । धूर्वति । तम् । धूर्व । यम् । वयम् । धूर्वामः । त्वम् । देवानाम् । असि । सस्नितममितिसस्नि-तमम् । पप्रितममितिपप्रि-तमम् । जुष्टतममितिजुष्ट-तमम् । वह्नितममितिवह्नि-तमम् । देवहूतममितिदेव-हूतमम् । अह्रुतम् । असि । हविर्धानमितिहविः-धानम् । दृꣳहस्व । मा । ह्वाः । मित्रस्य । त्वा । चक्षुषा । प्रेति । ईक्षे । मा । भेः । मा । समिति । विक्थाः । मा । त्वा । [५] हिꣳसिषम् । उरु । वाताय । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । अग्नये । जुष्टम् । निरिति । वपामि । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । इदम् । देवानाम् । इदम् । उ । नः । सह । स्फात्यै । त्वा । न । अरात्यै । सुवः । अभि । वीति । ख्येषम् । वैश्वानरम् । ज्योतिः । दृꣳहन्ताम् । दुर्याः । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । अदित्याः । त्वा । उपस्थइत्युप-स्थे । सादयामि । अग्ने । हव्यम् । रक्षस्व ॥ [६] मात्वाषट्चत्वारिꣳशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

देवः । वः । सविता । उदिति । पुनातु । अच्छिद्रेण । पवित्रेण । वसोः । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । आपः । देवीः । अग्रेपुवइत्यग्रे-पुवः । अग्रेगुवइत्यग्रे-गुवः । अग्रे । इमम् । यज्ञम् । नयत । अग्रे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । धत्त । युष्मान् । इन्द्रः । अवृणीत । वृत्रतूर्यइतिवृत्र-तूर्ये । यूयम् । इन्द्रम् । अवृणीध्वम् । वृत्रतूर्यइतिवृत्र-तूर्ये । प्रोक्षिताइतिप्र-उक्षिताः । स्थ । अग्नये । वः । जुष्टम् । प्रेति । उक्षामि । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । शुन्धध्वम् । दैव्याय । कर्मणे । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । अवधूतमित्यव-धूतम् । रक्षः । अवधूताइत्यव-धूताः । अ

४ 'विष्णो' इति पदं प्रग्रहान्तम् । प्रातिशाख्ये 'अथ प्रग्रहाः' इत्यादिभिः व्यासशिक्षायां 'अथ प्रग्रह एवान्त' इत्यादिभिश्च लक्षणैर्लक्षिताः ईकारादयः स्वराः प्रग्रहसंज्ञा भवन्ति । एते च 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति स्यादप्यसांहिते' 'इतिपरोऽपि' (प्राति· अ-४-सू-४) इत्यादिवचनैः पदाद्ध्ययने इतिशब्दान्ता भवन्ति ॥

गतयः । अदित्याः । त्वक् । असि । प्रतीति । त्वा । [७] पृथिवी । वेत्तु । अधिष वणमित्यधि-सवनम् । असि । वानस्पत्यम् । प्रतीति । त्वा । अदित्याः । त्वक् । वेत्तु । अग्नेः । तनूः । असि । वाचः । विसर्जनमितिवि-सर्जनम् । देववीतयइतिदेव-वीतये । त्वा । गृह्णामि । अद्रिः । असि । वानस्पत्यः । सः । इदम् । देवेभ्यः । हव्यम् । सुशमीतिसु-शमि । शमिष्व । इषम् । एति । वद । ऊर्जम् । एति । वद । द्युमदिति द्यु-मत् । वदत । वयम् । सङ्घातमितिसं-घातम् । जेष्म । वर्षवृद्धमितिवर्ष-वृद्धम् । असि । प्रतीति । त्वा । वर्षवृद्धमितिवर्ष-वृद्धम् । वेत्तु । पराऽपूतमितिपरा-पूतम् । रक्षः । पराऽपूताइतिपरा-पूताः । अरातयः । रक्षसाम् । भागः । असि । वायुः । वः । वीति । विनक्तु । देवः । वः । सविता । हिरण्यपाणि रितिहिरण्य-पाणिः । प्रतीति । गृह्णातु ॥ [८] त्वाभागएकादशच ॥ ❀ ॥ ५ ॥

अवधूतमित्यव-धूतम् । रक्षः । अवधूताइत्यव-धूताः । अरातयः । अदित्याः । त्वक् । असि । प्रतीति । त्वा । पृथिवी । वेत्तु । दिवः । स्कम्भनिः । असि । प्रतीति । त्वा । अदित्याः । त्वक् । वेत्तु । धिषणा । असि । पर्वत्या । प्रतीति । त्वा । दिवः । स्कम्भनिः । वेत्तु । धिषणा । असि । पार्वतेयी । प्रतीति । त्वा । पर्वतिः । वेत्तु । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । अधीति । वपामि । धान्यम् । असि । धिनुहि । देवान् । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । दीर्घाम् । अन्विति । प्रसितिमितिप्र-सितिम् । आयुषे । धाम् । देवः । वः । सविता । हिरण्यपाणिरितिहिरण्य-पाणिः । प्रतीति । गृह्णातु ॥ [९] प्राणायत्वा पञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

धृष्टिः । असि । ब्रह्म । यच्छ । अपेति । अग्ने । अग्निम् । आमादमित्याम-अदम् । जहि । निरिति । क्रव्यादमितिक्रव्य-अदम् । सेध । एति । देवयजमितिदेव-यजम् । वह । निर्दग्धमितिनिः-दग्धम् । रक्षः । निर्दग्धाइतिनिः-दग्धाः । अरातयः । ध्रुवम् । असि । पृथिवीम् । दृꣳह । आयुः । दृꣳह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृꣳह । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । धर्त्रम् । असि । अन्तरिक्षम् । दृꣳह । प्राणमितिप्र-अनम् । दृꣳह । अपानमित्यप-अनम् । दृꣳह । सजातानिति

स-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । धरुणम् । असि । दिवम् । दृꣳह । चक्षुः । [१०] दृꣳह । श्रोत्रम् । दृꣳह । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । धर्मं । असि । दिशः । दृꣳह । योनिम् । दृꣳह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृꣳह । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । चितः । स्थ । प्रजामितिप्र-जाम् । अस्मै । रयिम् । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । भृगूणाम् । अङ्गिरसाम् । तपसा । तप्यध्वम् । यानि । घर्मे । कपालानि । उपचिन्वन्तीत्युप-चिन्वन्ति । वेधसः ॥ पूष्णः । तानि । अपीति । व्रते । इन्द्रवायूइतीन्द्र-वायू । वीति । मुञ्चताम् ॥ [११] चक्षुरष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥७॥

समिति । वपामि । समिति । आपः । अद्भिरित्यत्-भिः । अग्मत । समिति । ओषधयः । रसेन । समिति । रेवतीः । जगतीभिः । मधुमतीरितिमधु-मतीः । मधुमतीभिरितिमधु-मतीभिः । सृज्यध्वम् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । परीति । प्रजाताइतिप्र-जाताः । स्थ । समिति । अद्भिरित्यत्-भिः । पृच्यध्वम् । जनयत्यै । त्वा । समिति । यौमि । अग्नये । त्वा । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । मखस्य । शिरः । असि । घर्मः । असि । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । उरु । प्रथस्व । उरु । ते । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । प्रथताम् । त्वचम् । गृह्णीष्व । अन्तरितमित्यन्तः-इतम् । रक्षः । अन्तरिता इत्यन्तः-इताः । अरातयः । देवः । त्वा । सविता । श्रपयतु । वर्षिष्ठे । अधीति । नाके । अग्निः । ते । तनुवम् । मा । अतीति । धाक् । अग्ने । हव्यम् । रक्षस्व । समिति । ब्रह्मणा । पृच्यस्व । एकताय । स्वाहा । द्विताय । स्वाहा । त्रिताय । स्वाहा ॥ [१२] सविताद्वाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

एति । ददे । इन्द्रस्य । बाहुः । असि । दक्षिणः । सहस्रभृष्टिरितिसहस्र-भृष्टिः । शततेजाइतिशत-तेजाः । वायुः । असि । तिग्मतेजाइतितिग्म-तेजाः । पृथिवि । देवयजनीतिदेव-यजनि । ओषध्याः । ते । मूलम् । मा । हिꣳसिषम् । अपहत इत्यप-हतः । अररुः । पृथिव्यै । व्रजम् । गच्छ । गोस्थानमितिगो-स्थानम् । वर्षतु । ते । द्यौः । बधान । देव । सवितः । परमस्याम् । परावतीतिपरा-वति । शतेन । पाशैः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । तम् । अतः । मा । मौक् । अपहतइत्यप-हतः । अररुः । पृथिव्यै । देवयजन्याइतिदेव-यजन्यै । व्रजम् । [१३]

गच्छ । गोस्थानमितिगो-स्थानम् । वर्षतु । ते । द्यौः । बधान । देव । सवितः । पर
मस्याम् । परावतीतिपरा-वति । शतेन । पाशैः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च ।
वयम् । द्विष्मः । तम् । अतः । मा । मौक् । अपहतइत्यप-हतः । अररुः । पृथिव्याः ।
अदेवयजन इत्यदेव-यजनः । व्रजम् । गच्छ । गोस्थानमितिगो-स्थानम् । वर्षतु ।
ते । द्यौः । बधान । देव । सवितः । परमस्याम् । परावतीतिपरा-वति । शतेन ।
पाशैः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । तम् । अतः ।
मा । [१४] मौक् । अररुः । ते । दिवम् । मा । स्कान् । वसवः । त्वा । परीति ।
गृह्णन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । रुद्राः । त्वा । परीति । गृह्णन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा ।
आदित्याः । त्वा । परीति । गृह्णन्तु । जागतेन । छन्दसा । देवस्य । सवितुः । स
वे । कर्म । कृण्वन्ति । वेधसः । ऋतम् । असि । ऋतसदनमित्यृत-सदनम् ।
असि । ऋतश्रीरित्यृत-श्रीः । असि । धाः । असि । स्वधेति स्व-धा । असि । उ
र्वी । च । असि । वस्वी । च । असि । पुरा । क्रूरस्य । विसृपइतिवि-सृपः । विर
प्शिन्नितिवि-रप्शिन् । उदादायेत्युत्-आदाय । पृथिवीम् । जीरदानुरितिजीर-दा
नुः । याम् । ऐरयन् । चन्द्रमसि । स्वधाभिरितिस्व-धाभिः । ताम् । धीरासः । अनुदृ
श्येत्यनु-दृश्य । यजन्ते ॥ [१५] देवयजन्यैव्रजन्तमतोमाविरप्शिन्नेकादशच ॥९॥

प्रत्युष्टमितिप्रति-उष्टम् । रक्षः । प्रत्युष्टाइतिप्रति-उष्टाः । अरातयः । अग्नेः ।
वः । तेजिष्ठेन । तेजसा । निरिति । तपामि । गोष्ठमितिगो-स्थम् । मा । निरिति ।
मृक्षम् । वाजिनम् । त्वा । सपत्नसाहमितिसपत्न-साहम् । समिति । मार्ज्मि । वा
चम् । प्राणमितिप्र-अनम् । चक्षुः । श्रोत्रम् । प्रजामितिप्र-जाम् । योनिम् । मा ।
निरिति । मृक्षम् । वाजिनीम् । त्वा । सपत्नसाहीमितिसपत्न-साहीम् । समिति । मा
र्ज्मि । आशासानेत्या-शासाना । सौमनसम् । प्रजामितिप्र-जाम् । सौभाग्यम् । त
नूम् ॥ अग्नेः । अनुव्रतेत्यनु-व्रता । भूत्वा । समिति । नह्ये । सुकृतायेतिसु-कृताय ।
कम् ॥ सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । त्वा । वयम् । सुपत्नीरितिसु-पत्नीः । उपेति ।
[१६] सेदिम ॥ अग्ने । सपत्नदम्भनमितिसपत्न-दम्भनम् । अदब्धासः । अदा
भ्यम् ॥ इमम् । वीति । स्यामि । वरुणस्य । पाशम् । यम् । अबध्नीत । सविता । सुके
तइतिसु-केतः ॥ धातुः । च । योनौ । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । स्योनम् ।

मे । सह । पत्या । करोमि ॥ समिति । आयुषा । समिति । प्रजयेतिप्र-जया । स मिति । अग्ने । वर्चसा । पुनः ॥ समिति । पत्नी । पत्या । अहम् । गच्छे । समि ति । आत्मा । तनुवा । मम ॥ मह्रीनाम् । पयः । असि । ओषधीनाम् । रसः । त स्य । ते । अक्षीयमाणस्य । निरिति । [१७] वपामि । मह्रीनाम् । पयः । असि । ओषधीनाम् । रसः । अदब्धेन । त्वा । चक्षुषा । अवेति । ईक्षे । सुप्रजास्त्वायेति सुप्रजाः-त्वाय । तेजः । असि । तेजः । अनु । प्रेति । इहि । अग्निः । ते । तेजः । मा । वीति । नेत् । अग्नेः । जिह्वा । असि । सुभूरितिसु-भूः । देवानाम् । धाम्नेधा म्नइतिधाम्ने-धाम्ने । देवेभ्यः । यजुषेयजुषइतियजुषे-यजुषे । भव । शुक्रम् । असि । ज्योतिः । असि । तेजः । असि । देवः । वः । सविता । उदिति । पुनातु । अच्छिद्रेण । पवित्रेण । वसोः । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । शुक्रम् । त्वा । शुक्रायाम् । धा म्नेधाम्नइतिधाम्ने-धाम्ने । देवेभ्यः । यजुषेयजुषइतियजुषे-यजुषे । गृह्णामि । ज्योतिः । त्वा । ज्योतिषि । अर्चिः । त्वा । अर्चिषि । धाम्नेधाम्नइतिधाम्ने-धाम्ने । देवेभ्यः । यजु षेयजुषइतियजुषे-यजुषे । गृह्णामि ॥ [१८] उपनीरश्मिभिश्शुक्रं षोडशच ॥ १० ॥

कृष्णः । असि । आखरेष्ठइत्याखरे-स्थः । अग्नये । त्वा । स्वाहा । वेदिः । अ सि । बर्हिषे । त्वा । स्वाहा । बर्हिः । असि । स्रुग्भ्यइतिस्रुक्-भ्यः । त्वा । स्वा हा । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । स्वधेतिस्व-धा । पितृभ्यइ तिपितृ-भ्यः । ऊर्क् । भव । बर्हिषद्भ्यइतिबर्हिषत्-भ्यः । ऊर्जा । पृथिवीम् । ग च्छत । विष्णोः । स्तूपः । असि । ऊर्णाम्रदसमित्यूर्णा-म्रदसम् । त्वा । स्तृणामि । स्वासस्थमितिसु-आसस्थम् । देवेभ्यः । गन्धर्वः । असि । विश्वावसुरितिविश्व-वसुः । विश्वस्मात् । ईषतः । यजमानस्य । परिधिरितिपरि-धिः । इडः । ईडितः । इन्द्रस्य । बाहुः । असि । [१९] दक्षिणः । यजमानस्य । परिधिरितिपरि-धिः । इडः । ईडि तः । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । त्वा । उत्तरतइत्युत्-तरतः । परीति । धत्ताम् । ध्रुवेण । धर्मणा । यजमानस्य । परिधिरितिपरि-धिः । इडः । ईडितः । सूर्यः । त्वा । पुरस्तात् । पातु । कस्याः । चित् । अभिशस्त्याइत्यभि-शस्त्याः । वीतिहोत्र मितिवीति-होत्रम् । त्वा । कवे । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् । समिति । इधीमहि । अ ग्ने । बृहन्तम् । अध्वरे । विशः । यन्त्वे-इति । स्थः । वसूनाम् । रुद्राणाम् । आदित्या

नाम । सदसि । सीद । जुहूः । उपभृदित्युप-भृत् । ध्रुवा । असि । घृताची । नाम्ना । प्रियेण । नाम्ना । प्रिये । सदसि । सीद । एताः । असदन्न् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । ताः । विष्णो-इति । पाहि । पाहि । यज्ञम् । पाहि । यज्ञपतिमिति यज्ञ-पतिम् । पाहि । माम् । यज्ञनियमितियज्ञ-नियम् ॥ [२०] बाहुरसिप्रियेसदसि पञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

भुवनम् । असि । वीति । प्रथस्व । अग्ने । यष्टः । इदम् । नमः ॥ जुहु । एति । इहि । अग्निः । त्वा । ह्वयति । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । उपभृदित्युप-भृत् । एति । इहि । देवः । त्वा । सविता । ह्वयति । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । मा । वाम् । अवेति । क्रमिषम् । वीति । जिहाथाम् । मा । मा । समिति । ताप्तम् । लोकम् । मे । लोककृताविति लोक-कृतौ । कृणुतम् । विष्णोः । स्थानम् । असि । इतः । इन्द्रः । अकृणोत् । वीर्याणि । समारभ्येतिसं-आरभ्य । ऊर्ध्वः । अध्वरः । दिविस्पृशमितिदिवि-स्पृशम् । अह्रुतः । यज्ञः । यज्ञपतेरितियज्ञ-पतेः । इन्द्रावानितीन्द्र-वान् । स्वाहा । बृहत् । भाः । पाहि । मा । अग्ने । दुश्चरितादितिदुः-चरितात् । एति । मा । सुचरितइतिसु-चरिते । भज । मखस्य । शिरः । असि । समिति । ज्योतिषा । ज्योतिः । अङ्क्ताम् ॥ [२१] अह्रुतएकविंशतिश्च ॥

वाजस्य । मा । प्रसवेनेतिप्र-सवेन । उदुग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्रः । मे । निग्राभेणेतिनि-ग्राभेण । अधरान् । अकः ॥ उदुग्राभमित्युत्-ग्राभम् । च । निग्राभमितिनि-ग्राभम् । च । ब्रह्म । देवाः । अवीवृधन्न् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । विषूचीनान् । वीति । अस्यताम् ॥ वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । त्वा । रुद्रेभ्यः । त्वा । आदित्येभ्यः । त्वा । अक्तम् । रिहाणाः । वियन्तु । वयः ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । योनिम् । मा । निरिति । मृक्षम् । एति । प्यायन्ताम् । आपः । ओषधयः । मरुताम् । पृषतयः । स्थ । दिवम् । [२२] गच्छ । ततः । नः । वृष्टिम् । एति । ईरय ॥ आयुष्पाइत्यायुः-पाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । पाहि । चक्षुष्पाइतिचक्षुः-पाः । अग्ने । असि । चक्षुः । मे । पाहि । ध्रुवा । असि । यम् । परिधिमितिपरि-धिम् । पर्यधत्थाइतिपरि-अधत्थाः । अग्ने । देव । पणिभिरितिपणि-भिः । वीयमाणः ॥ तम् । ते । एतम् । अन्विति । जोषम् ।

अग्नि । न । इत् । एषः । त्वत् । अपचेतयांताइत्यप-चेतयाते । यज्ञस्य । पाथः । उप । समिति । इतम् । सꣳस्रावभागाइतिसꣳस्राव-भागाः । स्थ । इषाः । बृहन्तः । प्रस्तरेष्ठाइतिप्रस्तरे-स्थाः । बर्हिषदइतिबर्हि-सदः । च । [२३] देवाः । इमाम् । वाचम् । अभीति । विश्वे । गृणन्तः । आसद्येत्या-सद्य । अस्मिन्न् । बर्हिषि । मादयध्वम् । अग्नेः । वाम् । अपन्नगृहस्येत्यपन्न-गृहस्य । सदसि । सादयामि । सुम्नाय । सुम्निनीइति । सुम्ने । मा । धत्तम् । धुरि । धुर्यौ । पातम् । अग्ने । अदब्धायोइत्यदब्ध-आयो । अशीततनोइत्यशीत-तनो । पाहि । मा । अद्य । दिवः । पाहि । प्रसित्याइतिप्र-सित्यै । पाहि । दुरिष्ट्याइतिदुः-इष्ट्यै । पाहि । दुरद्मन्याइतिदुः-अद्मन्यै । पाहि । दुश्चरितादितिदुः-चरितात् । अविषम् । नः । पितुम् । कृणु । सुषदेतिसु-सदा । योनिम् । स्वाहा । देवाः । गातुविदइतिगातु-विदः । गातुम् । वित्वा । गातुम् । इत । मनसः । पते । इमम् । नः । देव । देवेषु । यज्ञम् । स्वाहा । वाचि । स्वाहा । वाते । धाः ॥ [२४] दिवश्च वित्वा गातुन्त्रयोदशच ॥ ❀ ॥ १३ ॥

उभा । वाम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । आहुवध्यै । उभा । राधसः । सह । मादयध्यै ॥ उभा । दातारौ । इषाम् । रयीणाम् । उभा । वाजस्य । सातये । हुवे । वाम् ॥ अश्रवम् । हि । भूरिदावत्तरेतिभूरिदावत्-तरा । वाम् । विजामातुरितिवि-जामातुः । उत । वा । घ । स्यालात् ॥ अथ । सोमस्य । प्रयतीतिप्र-यती । युवभ्यामितियुव-भ्याम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । स्तोमम् । जनयामि । नव्यम् ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । नवतिम् । पुरः । दासपत्नीरितिदास-पत्नीः । अधूनुतम् ॥ साकम् । एकेन । कर्मणा ॥ शुचिम् । नु । स्तोमम् । नवजातमितिनव-जातम् । अद्य । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वृत्रहणेतिवृत्र-हना । जुषेथाम् ॥ [२५] उभा । हि । वाम् । सुहवेतिसु-हवा । जोहवीमि । ता । वाजम् । सद्यः । उशते । धेष्ठा ॥ वयम् । उ । त्वा । पथः । पते । रथम् । न । वाजसातयइतिवाज-सातये ॥ धिये । पूषन्न् । अयुज्महि ॥ पथस्पथइतिपथः-पथः । परिपतिमितिपरि-पतिम् । वचस्या । कामेन । कृतः । अभीति । आनट् । अर्कम् ॥ सः । नः । रासत् । शुरुधः । चन्द्राग्राइतिचन्द्र-अग्राः । धियन्धियमितिधियम्-धियम् । सीषधाति । प्रेति । पूषा ॥ क्षेत्रस्य । पतिना । वयम् । हितेन । इव । जयामसि ॥ गाम् । अश्वम् । पोषयित्नु । एति । सः । नः । [२६]

३

मृडाति। ईदृशे ॥ क्षेत्रस्य । पते । मधुमन्तमितिमधु-मन्तम् । ऊर्मिम् । धेनुः । इव । पयः । अस्मासु । धुक्ष्व ॥ मधुश्चुतमितिमधु-श्चुतम् । घृतम् । इव । सुपूतमितिसु-पूतम् । ऋतस्य । नः । पतयः । मृडयन्तु ॥ अग्ने । नय । सुपथेतिसु-पथा । राये । अस्मान् । विश्वानि । देव । वयुनानि । विद्वान् ॥ युयोधि । अस्मत् । जुहुराणम् । एनः । भूयिष्ठाम् । ते । नमउक्तिमितिनमः-उक्तिम् । विधेम ॥ एति । देवानाम् । अपीति । पन्थाम् । अगन्म । यत् । शक्नवाम । तत् । आन्विति । प्रवोढुमितिप्र-वोढुम् ॥ अग्निः । विद्वान् । सः । यजात् । [२७] सः । इत् । उ । होता । सः । अध्वरान् । सः । ऋतून् । कल्पयाति ॥ यत् । वाहिष्ठम् । तत् । अग्नये । बृहत् । अर्च । विभावसोइतिविभा-वसो ॥ महिषी । इव । त्वत् । रयिः । त्वत् । वाजाः । उदिति । ईरते ॥ अग्ने । त्वम् । पारय । नव्यः । अस्मान् । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । अतीति । दुर्गाणीतिदुः- गानि । विश्वा ॥ पूः । च । पृथ्वी । बहुला । नः । उर्वी । भव । तोकाय । तनयाय । शम् । योः ॥ त्वम् । अग्ने । व्रतपाइतिव्रत-पाः । असि । देवः । एति । मर्त्येषु । आ ॥ त्वम् । यज्ञेषु । ईड्यः ॥ यत् । वः । वयम् । प्रमिनामेतिप्र-मिनाम । व्रतानि । विदुषाम् । देवाः । अविदुष्टरासइत्यविदुः-तरासः ॥ अग्निः । तत् । विश्वम् । एति । पृणाति । विद्वान् । येभिः । देवान् । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । कल्पयाति ॥ [२८] जुषेथामासनोयजादात्रयोविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

इषेत्वायज्ञस्य शुन्धध्वङ्कर्मणे देवोऽत्रघृतन्धृष्टिस्सꣳ पाम्यादंदेप्रत्युष्टङ्कृणोऽसि भुवनमसि वाजस्योभावाश्चतुर्दश ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

इषेदꣳहभुवनमष्टाविꣳशतिः ॥ २८ ॥ इषेत्वांकल्पयाति ॥

॥ इति प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

---

१ 'इडिदम्नइमान्नएनौषधीःपरस्सः' ॥ (प्रा, अ-९, सू-१७) इदु, इदम्ने, इमान्नः, एना, ओषधीः, इत्येतेषु परतः 'सः' इत्यत्र विसर्जनीयो लुप्यते । सेदुहोता । सेदम्नेअस्तु । सेमान्नोहव्यदातिम् । सेनानीकेन । सौषधीरनुरुध्यसे । शिक्षायामपि लोपप्रकरणे— "एनौषधीरिद्विदम्नइमान्नःपरतश्च सः' इति ॥ स्पष्टोऽर्थः ॥

अथ प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

आपः । उन्दन्तु । जीवसे । दीर्घायुत्वायेतिदीर्घायु-त्वाय । वर्चसे । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते । मा । एनम् । हिꣳसीः । देवश्रूरिति देव-श्रूः । एतानि । प्रेति । वपे । स्वस्ति । उत्तरणीत्युत-तराणि । अशीय । आपः । अस्मान् । मातरः । शुन्धन्तु । घृतेन । नः । घृतपुवइतिघृत-पुवः । पुनन्तु । विश्वम् । अस्मत् । प्रेति । वहन्तु । रिप्रम् । उदिति । आभ्यः । शुचिः । एति । पूतः । एमि । सोमस्य । तनूः । असि । तनुवम् । मे । पाहि । महीनाम् । पयः । असि । वर्चोधाइतिवर्चः-धाः । असि । वर्चः । [१] मयि । धेहि । वृत्रस्य । कनीनिका । असि । चक्षुष्पाइतिचक्षुः-पाः । असि । चक्षुः । मे । पाहि । चित्पतिरितिचित्-पतिः । त्वा । पुनातु । वाक्पतिरिति वाक्-पतिः । त्वा । पुनातु । देवः । त्वा । सविता । पुनातु । अच्छिद्रेण । पवित्रेण । वसोः । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । तस्य । ते । पवित्रपतइतिपवित्र-पते । पवित्रेण । यस्मै । कम् । पुने । तत् । शकेयम् । एति । वः । देवासः । ईमहे । सत्यधर्माणइतिसत्य-धर्माणः । अध्वरे । यत् । वः । देवासः । आगुरइत्या-गुरे । यज्ञियासः । हवामहे । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । आपः । ओषधीः । त्वम् । दीक्षाणाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । इह । मा । सन्तम् । पाहि ॥ [२] वर्चओषधीरष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

आकूत्याइत्या-कूत्यै । प्रयुजइतिप्र-युजे । अग्नये । स्वाहा । मेधायै । मनसे । अग्नये । स्वाहा । दीक्षायै । तपसे । अग्नये । स्वाहा । सरस्वत्यै । पूष्णे । अग्नये । स्वाहा । आपः । देवीः । बृहतीः । विश्वशम्भुवइतिविश्व-शम्भुवः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । उरु । अन्तरिक्षम् । बृहस्पतिः । नः । हविषा । वृधातु । स्वाहा । विश्वे । देवस्य । नेतुः । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । विश्वे । रायः । इषुध्यसि । द्युम्नम् । वृणीत । पुष्यसे । स्वाहा । ऋक्सामयोरित्यृक्-सामयोः । शिल्पेइति । स्थः । तेइति । वाम् । एति । रभे । तेइति । मा । [३] पातम् । एति । अस्य । यज्ञस्य । उदृचइत्युत-ऋचः । इमाम् । धियम् । शिक्षमाणस्य । देव । क्रतुम् । दक्षम् । वरुण । समिति । शिशाधि । यया । अतीति । विश्वा । दुरितेतिदुः-इता । तरेम । सुतर्माणमितिसु-तर्माणम् । अधीति । नावम् । रुहेम । ऊ

के । असि । आङ्गिरसी । ऊर्णम्रदाइत्यूर्णं-मृदाः । ऊर्जम् । मे । यच्छ । पाहि । मा । मा । मा । हिꣳसीः । विष्णोः । शर्म । असि । शर्म । यजमानस्य । शर्म । मे । यच्छ । नक्षत्राणाम् । मा । अतीकाशात् । पाहि । इन्द्रस्य । योनिः । असि । [४] मा । मा । हिꣳसीः । कृष्यै । त्वा । सुसस्यायाइतिसु-सस्यायै । सुपिप्पलाभ्यइतिसु-पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । सूपस्थाइतिसु-उपस्थाः । देवः । वनस्पतिः । ऊर्ध्वः । मा । पाहि । एति । उदृचइत्युत्-ऋचः । स्वाहा । यज्ञम् । मनसा । स्वाहा । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । स्वाहा । उरोः । अन्तरिक्षात् । स्वाहा । यज्ञम् । वातात् । एति । रभे ॥ [५] मा योनिरसि त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥२॥

दैवीम् । धियम् । मनामहे । सुमृडीकामितिसु-मृडीकाम् । अभिष्टये । वर्चोधामितिवर्चः-धाम् । यज्ञवाहसमितियज्ञ-वाहसम् । सुपारेतिसु-पारा । नः । असतु । वशे ॥ ये । देवाः । मनोजाताइतिमनः-जाताः । मनोयुजइतिमनः-युजः । सुदक्षाइतिसु-दक्षाः । दक्षपितारइतिदक्ष-पितारः । ते । नः । पान्तु । ते । नः । अवन्तु । तेभ्यः । नमः । तेभ्यः । स्वाहा । अग्ने । त्वम् । स्विति । जागृहि । वयम् । स्विति । मन्दिषीमहि । गोपाय । नः । स्वस्तये । प्रबुधइतिप्र-बुधे । नः । पुनः । ददः ॥ त्वम् । अग्ने । व्रतपाइतिव्रत-पाः । असि । देवः । एति । मर्त्येषु । आ ॥ त्वम् । [६] यज्ञेषु । ईड्यः ॥ विश्वे । देवाः । अभीति । माम् । एति । अववृत्रन्न् । पूषा । सन्या । सोमः । राधसा । देवः । सविता । वसोः । वसुदावेतिवसु-दावा । रास्व । इयत् । सोम । एति । भूयः । भर । मा । पृणन्न् । पूर्त्या । वीति । राधि । मा । अहम् । आयुषा । चन्द्रम् । असि । मम । भोगाय । भव । वस्त्रम् । असि । मम । भोगाय । भव । उस्रा । असि । मम । भोगाय । भव । हयः । असि । मम । भोगाय । भव । [७] छागः । असि । मम । भोगाय । भव । मेषः । असि । मम । भोगाय । भव । वायवे । त्वा । वरुणाय । त्वा । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्यै । त्वा । रुद्राय । त्वा । देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । यः । ऊर्मिः । हविष्यः । इन्द्रियावानितीन्द्रिय-वान् । मदिन्तमः । तम् । वः । मा । अवेति । क्रमिषम् । अच्छिन्नम् । तन्तुम् । पृथिव्याः । अन्विति । गेषम् । भद्रात् । अभीति । श्रेयः । प्रेति । इहि । बृहस्पतिः । पुरएतेतिपुरः-एता । ते । अस्तु । अथ । ईम् । अवेति । स्य । वरे । एति ।

पृथिव्याः। आरे। शत्रून्। कृणुहि। सर्ववीरइतिसर्व-वीरः। एति। इदम्। अगन्म। देवयजनमितिदेव-यजनम्। पृथिव्याः। विश्वे। देवाः। यत्। अजुषन्त। पूर्वे। ऋक्सामाभ्यामित्यृक्साम-भ्याम्। यजुषा। सन्तरन्तइतिसं-तरन्तः। रायः। पोषेण। समिति। इषा। मदेम॥ [८] आत्वं हयोऽसिममभोगायभव स्य पञ्चविं शतिश्च॥३॥

इयम्। ते। शुक्र। तनूः। इदम्। वर्चः। तया। समिति। भव। भ्राजम्। गच्छ। जूः। असि। धृता। मनसा। जुष्टा। विष्णवे। तस्याः। ते। सत्यसंवसइतिसत्य-सवसः। प्रसवइतिप्र-सवे। वाचः। यन्त्रम्। अशीय। स्वाहा। शुक्रम्। असि। अमृतम्। असि। वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम्। हविः। सूर्यस्य। चक्षुः। एति। अरुहम्। अग्नेः। अक्ष्णः। कनीनिकाम्। यत्। एतशेभिः। ईयसे। भ्राजमानः। विपश्चिता। चित्। असि। मना। असि। धीः। असि। दक्षिणा। [९] असि। यज्ञिया। असि। क्षत्रिया। असि। अदितिः। असि। उभयतश्शीर्ष्णीत्युभयतः-शीर्ष्णी। सा। नः। सुप्राचीतिसु-प्राची। सुप्रतीचीतिसु-प्रतीची। समिति। भव। मित्रः। त्वा। पदि। बध्नातु। पूषा। अध्वनः। पातु। इन्द्राय। अध्यक्षायेत्यधि-अक्षाय। अन्विति। त्वा। माता। मन्यताम्। अन्विति। पिता। अन्विति। भ्राता। सगर्भ्यइतिस-गर्भ्यः। अन्विति। सखा। सयूथ्यइतिस-यूथ्यः। सा। देवि। देवम्। अच्छ। इहि। इन्द्राय। सोमम्। रुद्रः। त्वा। एति। वर्तयतु। मित्रस्य। पथा। स्वस्ति। सोमसखेतिसोम-सखा। पुनः। एति। इहि। सह। रय्या॥ [१०] दक्षिणासोमसखापञ्चच॥ ❀ ❀ ॥४॥

वस्वी। असि। रुद्रा। असि। अदितिः। असि। आदित्या। असि। शुक्रा। असि। चन्द्रा। असि। बृहस्पतिः। त्वा। सुम्ने। रण्वतु। रुद्रः। वसुभिरितिवसु-भिः। एति। चिकेतु। पृथिव्याः। त्वा। मूर्द्धन्। एति। जिघर्मि। देवयजनइतिदेव-यजने। इडायाः। पदे। घृतवतीतिघृत-वति। स्वाहा। परिलिखितमितिपरि-लिखितम्। रक्षः। परिलिखिताइतिपरि-लिखिताः। अरातयः। इदम्। अहम्। रक्षसः। ग्रीवाः। अपीति। कृन्तामि। यः। अस्मान्। द्वेष्टि। यम्। च। वयम्। द्विष्मः। इदम्। अस्य। ग्रीवाः। [११] अपीति। कृन्तामि। अस्मेइति। रायः। त्वेइति। रायः। तोते। रायः। समिति। देवि। देव्या। उर्वश्या। पश्यस्व।

त्वष्टीमती । ते । सपेय । सुरेताइतिसु-रेताः । रेतः । दधाना । वीरम् । विदेय । तव । सन्दृशीतिसं-दृशि । मा । अहम् । रायः । पोषेण । वीति । योषम् ॥ [१२] अस्य श्रीवाएकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

अꣳशुना । ते । अꣳशुः । पृच्यताम् । परुषा । परुः । गन्धः । ते । कामम् । अवतु । मदाय । रसः । अच्युतः । अमात्यः । असि । शुक्रः । ते । ग्रहः । अभीति । त्यम् । देवम् । सवितारम् । ऊण्योः । कविक्रतुमितिकवि-क्रतुम् । अर्चामि । सत्य सवसमितिसत्य-सवसम् । रत्नधामितिरत्न-धाम् । अभीति । प्रियम् । मतिम् । ऊर्ध्वा । यस्य । अमतिः । भाः । अदिद्युतत् । सवीमनि । हिरण्यपाणिरितिहिरण्य-पाणिः । अमिमीत । सुक्रतुरितिसु-क्रतुः । कृपा । सुवः ॥ प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रा णायेतिप्र-अनाय । त्वा । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वम् । अनु । प्रेति । अनिहि । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वाम् । अनु । प्रेति । अनन्तु ॥ [१३] अनुसप्तच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

सोमम् । ते । क्रीणामि । ऊर्जस्वन्तम् । पयस्वन्तम् । वीर्यावन्तमितिवीर्य-वन्तम् । अभिमातिषाहमित्यभिमाति-साहम् । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । क्रीणामि । चन्द्रम् । चन्द्रेण । अमृतम् । अमृतेन । सम्यत् । ते । गोः । अस्मेइति । चन्द्राणि । तपसः । तनूः । असि । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । वर्णः । तस्याः । ते । सहस्रपो षमितिसहस्र-पोषम् । पुष्यन्त्याः । चरमेण । पशुना । क्रीणामि । अस्मेइति । ते । बन्धुः । मयि । ते । रायः । श्रयन्ताम् । अस्मेइति । ज्योतिः । सोमविक्रयिणीति सोम-विक्रयिणि । तमः । मित्रः । नः । एति । इहि । सुमित्रधाइतिसुमित्र-धाः । इन्द्रस्य । ऊरुम् । एति । विश । दक्षिणम् । उशन् । उशन्तम् । स्योनः । स्यो नम् । स्वान । भ्राज । अङ्घारे । बम्भारे । हस्त । सुहस्तेतिसु-हस्त । कृशानविति कृश-अनो । एते । वः । सोमक्रयणाइतिसोम-क्रयणाः । तान् । रक्षध्वम् । मा । वः । दभन् ॥ [१४] ऊरुन्द्वाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥७॥

उदिति । आयुषा । स्वायुषेतिसु-आयुषा । उदिति । ओषधीनाम् । रसेन । उ दिति । पर्जन्यस्य । शुष्मेण । उदिति । अस्थाम् । अमृतान् । अनु ॥ उरु । अन्त रिक्षम् । अन्विति । इहि । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति ।

सीद । अस्तंभ्नात् । द्याम् । ऋषभः । अन्तरिक्षम् । अमिमीत । वरिमाणम् । पृथिव्याः । एति । असीदत् । विश्वा । भुवनानि । सम्राडितिसं-राट् । विश्वा । इत् । तानि । वरुणस्य । व्रतानि । वनेषु । वीति । अन्तरिक्षम् । ततान । वाजम् । अर्वत्स्वित्यर्वत्-सु । पयः । अघ्नियासु । हृत्स्विति हृत्-सु । [१५] क्रतुम् । वरुणः । विक्षु । अग्निम् । दिवि । सूर्यम् । अदधात् । सोमम् । अद्रौ । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । देवम् । वहन्ति । केतवः ॥ दृशे । विश्वाय । सूर्यम् ॥ उस्रौ । एति । इतम् । धूर्षाहाविति धूः-साहौ । अनश्रू इति । अवीरहणावित्यवीर-हनौ । ब्रह्मचोदनाविति ब्रह्म-चोदनौ । वरुणस्य । स्कम्भनम् । असि । वरुणस्य । स्कम्भसर्जनमिति स्कम्भ-सर्जनम् । असि । प्रत्यस्त इति प्रति-अस्तः । वरुणस्य । पाशः ॥ [१६] हृत्सुपञ्चत्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

प्रेति । च्यवस्व । भुवः । पते । विश्वानि । अभीति । धामानि । मा । त्वा । परिपरीतिपरि-परी । विदत् । मा । त्वा । परिपन्थिन इति परि-पन्थिनः । विदन् । मा । त्वा । वृकाः । अघायव इत्यघ-यवः । मा । गन्धर्वः । विश्वावसुरिति विश्व-वसुः । एति । दधत् । श्येनः । भूत्वा । परेति । पत । यजमानस्य । नः । गृहे । देवैः । संस्कृतम् । यजमानस्य । स्वस्त्ययनीति स्वस्ति-अयनी । असि । अपीति । पन्थाम् । अगस्महि । स्वस्तिगामिति स्वस्ति-गाम् । अनेहसम् । येन । विश्वाः । परीति । द्विषः । वृणक्ति । विन्दते । वसु । नमः । मित्रस्य । वरुणस्य । चक्षसे । महः । देवाय । तत् । ऋतम् । सपर्यत । दूरेदृश इति दूरे-दृशे । देवजाताये ति देव-जाताय । केतवे । दिवः । पुत्राय । सूर्याय । शंसत । वरुणस्य । स्कम्भनम् । असि । वरुणस्य । स्कम्भसर्जनमिति स्कम्भ-सर्जनम् । असि । उन्मुक्त इत्युत्-मुक्तः । वरुणस्य । पाशः ॥ [१७] मित्रस्यत्रयोविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

अग्नेः । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । सोमस्य । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । अतिथेः । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । अग्नये । त्वा । रायस्पोषदाव्न इति रायस्पोष-दाव्ने । विष्णवे । त्वा । श्येनाय । त्वा । सोमभृत इति सोम-भृते । विष्णवे । त्वा । या । ते । धामानि । हविषा । यजन्ति । ता । ते । विश्वा । परिभूरिति परि-भूः । अस्तु । यज्ञम् । गयस्फान इति गय-स्फानः । प्रतरणइति

प्र-तरंणः । सुवीरइतिसु-वीरः । अवीरहेत्यवीर-हा । प्रेति । चर । सोम । दुर्यान् । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति । [१८] सीद । वरुणः । असि । धृतव्रतइतिधृत-व्रतः । वारुणम् । असि । शंय्योरितिशं-योः । देवानाम् । सख्यात् । मा । देवानाम् । अपसः । छिथ्स्महि । आपतयइत्या-पतये । त्वा । गृह्णामि । परिपतयइतिपरि-पतये । त्वा । गृह्णामि । तनूनप्त्रइतितनू-नप्त्रे । त्वा । गृह्णामि । शाक्राय । त्वा । गृह्णामि । शक्मन्न् । ओजिष्ठाय । त्वा । गृह्णामि । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । असि । अनाधृष्यमित्यना-धृष्यम् । देवानाम् । ओजः । अभिशस्तिपाइत्यभिशस्ति-पाः । अनभिशस्तेन्यमित्यनभि-शस्तेन्यम् । अन्विति । मे । दीक्षाम् । दीक्षापतिरितिदीक्षा-पतिः । मन्यताम् । अन्विति । तपः । तपस्पतिरितितपः-पतिः । अञ्जसा । सत्यम् । उपेति । गेषम् । सुविते । मा । धाः ॥ [१९] आमैकञ्च ॥१०॥

अꣳशुरꣳशुरित्यꣳशुः-अꣳशुः । ते । देव । सोम । एति । प्यायताम् । इन्द्राय । एकधनविदइत्येकधन-विदे । एति । तुभ्यम् । इन्द्रः । प्यायताम् । एति । त्वम् । इन्द्राय । प्यायस्व । एति । प्यायय । सखीन् । सन्या । मेधया । स्वस्ति । ते । देव । सोम । सुत्याम् । अशीय । एष्टः । रायः । प्रेति । इषे । भगाय । ऋतम् । ऋतवादिभ्यइत्यृतवादि-भ्यः । नमः । दिवे । नमः । पृथिव्यै । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । त्वम् । व्रतानाम् । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । असि । या । मम । तनूः । एषा । सा । त्वयि । [२०] या । तव । तनूः । इयम् । सा । मयि । सह । नौ । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतिनोः । व्रतानि । या । ते । अग्ने । रुद्रिया । तनूः । तया । नः । पाहि । तस्याः । ते । स्वाहा । या । ते । अग्ने । अयाशयेत्यया-शया । रजाशयेतिरजा-शया । हराशयेतिहरा-शया । तनूः । वर्षिष्ठा । गह्वरेष्ठेतिगह्वरे-स्था । उग्रम् । वचः । अपेति । अवधीम् । त्वेषम् । वचः । अपेति । अवधीम् । स्वाहा ॥ [२१] त्वयिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

वित्तायनीतिवित्त-अयनी । मे । असि । तिक्तायनीतितिक्त-अयनी । मे । असि । अवतात् । मा । नाथितम् । अवतात् । मा । व्यथितम् । विदेः । अग्निः । नभः । नाम । अग्ने । अङ्गिरः । यः । अस्याम् । पृथिव्याम् । असि । आयुषा । नाम्ना । एति । इहि । यत् । ते । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । नाम । यज्ञियम् । तेन । त्वा । एति । दधे । अग्ने । अङ्गिरः । यः । द्वितीयस्याम् । तृतीयस्याम् । पृथिव्याम् । असि । आयुषा ।

नाम्ना । एति । इहि । यत् । ते । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । नाम । [२२] यज्ञियम् । तेन । त्वा । एति । दधे । सिꣳहीः । असि । महिषीः । असि । उरु । प्रथस्व । उरु । ते । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । प्रथताम् । ध्रुवा । असि । देवेभ्यः । शुन्धस्व । देवेभ्यः । शुम्भस्व । इन्द्रघोषइतीन्द्र-घोषः । त्वा । वसुभिरितिवसु-भिः । पुरस्तात् । पातु । मनोजवाइतिमनः-जवाः । त्वा । पितृभिरितिपितृ-भिः । दक्षिणतः । पातु । प्रचेताइतिप्र-चेताः । त्वा । रुद्रैः । पश्चात् । पातु । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । त्वा । आदित्यैः । उत्तरतइत्युत्-तरतः । पातु । सिꣳहीः । असि । सपत्नसाहीतिसपत्न-साही । स्वाहा । सिꣳहीः । असि । सुप्रजावनिरितिसुप्रजा-वनिः । स्वाहा । सिꣳहीः । [२३] असि । रायस्पोषवनिरितिरायस्पोष-वनिः । स्वाहा । सिꣳहीः । असि । आदित्यवनिरित्यादित्य-वनिः । स्वाहा । सिꣳहीः । असि । एति । वह । देवान् । देवयतइतिदेव-यते । यजमानाय । स्वाहा । भूतेभ्यः । त्वा । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । असि । पृथिवीम् । दृꣳह । ध्रुवक्षिदितिध्रुव-क्षित् । असि । अन्तरिक्षम् । दृꣳह । अच्युतक्षिदित्यच्युत-क्षित् । असि । दिवम् । दृꣳह । अग्नेः । भस्म । असि । अग्नेः । पुरीषम् । असि ॥ [२४] नामसुप्रजावनिस्स्वाहा सिꣳहीःपञ्चत्रिꣳशच्च ॥

युञ्जते । मनः । उत । युञ्जते । धियः । विप्राः । विप्रस्य । बृहतः । विपश्चितः ॥ वीति । होत्राः । दधे । वयुनाविदितिवयुन-वित् । एकः । इत् । मही । देवस्य । सवितुः । परिष्टुतिरितिपरि-स्तुतिः ॥ सुवागितिसु-वाक् । देव । दुर्यान् । एति । वद । देवश्रुतावितिदेव-श्रुतौ । देवेषु । एति । घोषेथाम् । एति । नः । वीरः । जायताम् । कर्मण्यः । यम् । सर्वे । अनुजीवामेत्यनु-जीवाम । यः । बहूनाम् । असत् । वशी ॥ इदम् । विष्णुः । वीति । चक्रमे । त्रेधा । नीति । दधे । पदम् ॥ समूढमितिसं-ऊढम् । अस्य । [२५] । पाꣳसुरे । इरावतीइतीरा-वती । धेनुमतीइतिधेनु-मती । हि । भूतम् । सूयवसिनीइतिसु-यवसिनी । मनवे । यशस्येइति ॥ वीति । अस्कभ्नात् । रोदसीइति । विष्णुः । एतेइति । दाधार । पृथिवीम् । अभितः । मयूखैः ॥ प्राचीइति । प्रेति । इतम् । अध्वरम् । कल्पयन्तीइति । ऊर्ध्वम् । यज्ञम् । नयतम् । मा । जीह्वरतम् । अत्र । रमेथाम् । वर्ष्मन् । पृथिव्याः । दिवः । वा । विष्णो । उत । वा । पृथिव्याः । महः । वा । विष्णो ।

उत। वा। अन्तरिक्षात्। हस्तौ। पृणस्व। बहुभिरितिबहु-भिः। वसव्यैः। आ। प्रेति। यच्छ। [२६]। दक्षिणात्। एति। उत। सव्यात्॥ विष्णोः। नुकम्। वीर्याणि। प्रेति। वोचम्। यः। पार्थिवानि। विममइतिवि-ममे। रजाꣳसि। यः। अस्कभायत्। उत्तरमित्युत्-तरम्। सधस्थमितिसध-स्थम्। विचक्रमाणइतिवि-चक्रमाणः। त्रेधा। उरुगायइत्युरु-गायः। विष्णोः। रराटम्। असि। विष्णोः। पृष्ठम्। असि। विष्णोः। श्नप्त्रेइति। स्थः। विष्णोः। स्यूः। असि। विष्णोः। ध्रुवम्। असि। वैष्णवम्। असि। विष्णवे। त्वा॥ [२७] अस्ययच्छैकान्नचत्वारिꣳशच्च॥१३॥

कृणुष्व। पाजः। प्रसितिमितिप्र-सितिम्। न। पृथ्वीम्। याहि। राजा। इव। अमवानित्यम-वान्। इभेन॥ तृष्वीम्। अन्विति। प्रसितिमितिप्र-सितिम्। द्रूणानः। अस्ता। असि। विध्य। रक्षसः। तपिष्ठैः॥ तव। भ्रमासः। आशुया। पतन्ति। अन्विति। स्पृश। धृषता। शोशुचानः॥ तपूꣳषि। अग्ने। जुह्वा। पतङ्गान्। असंन्दितइत्यसं-दितः। वीति। सृज। विष्वक्। उल्काः॥ प्रतीति। स्पशः। वीति। सृज। तूर्णितमइतितूर्णि-तमः। भव। पायुः। विशः। अस्याः। अदब्धः॥ यः। नः। दूरे। अघशꣳसइत्यघ-शꣳसः। [२८] यः। अन्ति। अग्ने। माकिः। ते। व्यथिः। एति। दधर्षीत्॥ उदिति। अग्ने। तिष्ठ। प्रति। एति। तनुष्व। नीति। अमित्रान्। ओषतात्। तिग्महेतइतितिग्म-हेते॥ यः। नः। अरातिम्। समिधानेतिसं-इधान। चक्रे। नीचा। तम्। धक्षि। अतसम्। न। शुष्कम्॥ ऊर्ध्वः। भव। प्रतीति। विध्य। अधीति। अस्मत्। आविः। कृणुष्व। दैव्यानि। अग्ने॥ अवेति। स्थिरा। तनुहि। यातुजूनाम्। जामिम्। अजामिम्। प्रेति। मृणीहि। शत्रून्॥ सः। ते। [२९] जानाति। सुमतिमितिसु-मतिम्। यविष्ठ। यः। ईवते। ब्रह्मणे। गातुम्। ऐरत्॥ विश्वानि। अस्मै। सुदिनानीतिसु-दिनानि। रायः। द्युम्नानि। अर्यः। वीति। दुरः। अभीति। द्यौत्॥ सः। इत्। अग्ने। अस्तु। सुभगइतिसु-भगः। सुदानुरितिसु-दानुः। यः। त्वा। नित्येन। हविषा। यः। उक्थैः॥ पिप्रीषति। स्वे। आयुषि। दुरोणइतिदुः-ओने। विश्वा। इत्। अस्मै। सुदिनेतिसु-दिना। सा। असत्। इष्टिः॥ अर्चामि। ते। सुमतिमितिसु-मतिम्। घोषि। अर्वाक्। समिति। ते। वावाता। जरताम्। [३०] इयम्। गीः॥

स्वश्वाइतिसु-अश्वाः । त्वा । सुरथाइतिसु-रथाः । मर्जयेम । अस्मेइति । क्षत्राणि । धारयेः । अन्विति । द्यून् ॥ इह । त्वा । भूरि । एति । चरेत् । उपेति । त्मन् । दोषावस्तरितिदोषा-वस्तः । दीदिवाꣳसम् । अन्विति । द्यून् ॥ क्रीडन्तः । त्वा । सुमनसइतिसु-मनसः । सपेम । अभीति । द्युम्ना । तस्थिवाꣳसः । जनानाम् ॥ यः । त्वा । स्वश्वइतिसु-अश्वः । सुहिरण्यइतिसु-हिरण्यः । अग्ने । उपयातीत्युप-याति । वसुमतेतिवसु-मता । रथेन ॥ तस्य । त्राता । भवसि । तस्य । सखा । यः । ते । आतिथ्यम् । आनुषक् । जुजोषत् ॥ महः । रुजामि । [३१] बन्धुता । वचोभिरिति वचः-भिः । तत् । मा । पितुः । गोतमात् । अन्विति । इयाय ॥ त्वम् । नः । अस्य । वचसः । चिकिद्धि । होतः । यविष्ठ । सुक्रतोइतिसु-क्रतो । दमूनाः ॥ अस्वप्नजइत्यस्वप्न-जः । तरणयः । सुशेवाइतिसु-शेवाः । अतन्द्रासः । अवृकाः । अश्रमिष्ठाः ॥ ते । पायवः । सध्रियञ्चः । निषद्येतिनि-सद्य । अग्ने । तव । नः । पान्तु । अमूर ॥ ये । पायवः । मामतेयम् । ते । अग्ने । पश्यन्तः । अन्धम् । दुरितादिति दुः-इतात् । अरक्षन्न् ॥ ररक्ष । तान् । सुकृतइतिसु-कृतः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । दिप्सन्तः । इत् । रिपवः । न । ह । [३२] देभुः ॥ त्वया । वयम् । सधन्य इतिसध-न्यः । त्वोताः । तव । प्रणीतीतिप्र-नीती । अश्याम । वाजान् ॥ उभा । शꣳसा । सूदय । सत्यतातइतिसत्य-ताते । अनुष्टुया । कृणुहि । अह्रयाण ॥ अया । ते । अग्ने । समिधेतिसं-इधा । विधेम । प्रतीति । स्तोमम् । शस्यमानम् । गृभाय ॥ दह । अशसः । रक्षसः । पाहि । अस्मान् । द्रुहः । निदः । मित्रमहइतिमित्र-महः । अवद्यात् ॥ रक्षोहणमितिरक्षः-हनम् । वाजिनम् । एति । जिघर्मि । मित्रम् । प्रथिष्ठम् । उपेति । यामि । शर्म ॥ शिशानः । अग्निः । क्रतुभिरितिक्रतु-भिः । समिद्धइतिसं-इद्धः । सः । नः । दिवा । [३३] सः । रिषः । पातु । नक्तम् ॥ वीति । ज्योतिषा । बृहता । भाति । अग्निः । आविः । विश्वानि । कृणुते । महित्वेतिमहि-त्वा ॥ प्रेति । अदेवीः । मायाः । सहते । दुरेवाइतिदुः-एवाः । शिशीते । शृङ्गेइति । रक्षसे । विनिक्षइतिवि-निक्षे ॥ उत । स्वानासः । दिवि । सन्तु । अग्नेः । तिग्मायुधाइतितिग्म-आयुधाः । रक्षसे । हन्तवै । उ ॥ मदे । चित् । अस्य । प्रेति । रुजन्ति । भामाः । न । वरन्ते । परिबाधइतिपरि-बाधः । अदेवीः ॥ [३४] अघशꣳस

स्सतेजरता॑ रुजामिहृदिवंकंचत्वारिं॑शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

आपंउन्दन्त्वाकूत्यैदेवीमियन्तेवस्व्यंस्यं॑शुनाते सोमन्तउदायुषाप्रच्यवस्वा भेरातिथ्यमं॑शुरं॑ शुर्वित्तायनीमेऽसियुञ्जते कृणुष्वपाजश्चतुर्दश ॥१४॥ आपोव स्व्यंसियातवेयज्ञीश्चतुस्त्रिं॑शत् ॥३४॥ आपंउन्दन्त्वदेवीः ॥ ❀ ❀

इति प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । एति । ददे । अभ्रिः । असि । नारिः । असि । प रिलिखितमितिपरि-लिखितम् । रक्षः । परिलिखिताइतिपरि-लिखिताः । अरातयः । इदम् । अहम् । रक्षसः । ग्रीवाः । अपीति । कृन्तामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । अस्य । ग्रीवाः । अपीति । कृन्तामि । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । शुन्धताम् । लोकः । पितृषदनइतिपितृ-सदनः । यवः । असि । यवय । अस्मत् । द्वेषः । [१] यवय । अरातीः । पितृणाम् । स दनम् । असि । उदिति । दिवम् । स्तभान । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । पृथिवीम् । दृं॑ह । द्युतानः । त्वा । मारुतः । मिनोतु । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । ध्रुवे ण । धर्मणा । ब्रह्मवनिमितिब्रह्म-वनिम् । त्वा । क्षत्रवनिमितिक्षत्र-वनिम् । सुप्र जावनिमितिसुप्रजा-वनिम् । रायस्पोषवनिमितिरायस्पोष-वनिम् । परीति । ऊहा मि । ब्रह्म । दृं॑ह । क्षत्रम् । दृं॑ह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृं॑ह । रायः । पोषम् । दृं॑ ह । घृतेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एति । पृणेथाम् । इन्द्रस्य । सदः । असि । विश्वजनस्येतिविश्व-जनस्य । छाया । परीति । त्वा । गिर्वणः । गिरः । इमाः । भवन्तु । विश्वतः । वृद्धायुमितिवृद्ध-आयुम् । अन्विति । वृद्धयः । जुष्टाः । भवन्तु । जुष्टयः । इन्द्रस्य । स्यूः । असि । इन्द्रस्य । ध्रुवम् । असि । ऐन्द्रम् । असि । इन्द्राय । त्वा ॥ [२] द्वेषइमाअष्टादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

रुक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । वैष्णवान् । खनामि । इदम् । अहम् । तम् । वलगमितिवल-गम् । उदिति । वपामि । यम् । नः । समानः । यम् । असमानः । निचखानेतिनि-चखान । इदम् । एनम् । अधरम् । करोमि । यः । नः । समानः । यः । असमानः । अरातीयति । गायत्रेण । छन्दसा । अवबाढइत्यव-बाढः । वलगइतिवल-गः । किम् । अत्र । भद्रम् । तत् । नौ । सह । विराडितिवि-राट् । असि । सपत्नहेतिसपत्न-हा । सम्राडितिसम्-राट् । असि । भ्रातृव्यहेतिभ्रातृव्य-हा । स्वराडितिस्व-राट् । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । विश्वाराडितिविश्व-राट् । असि । विश्वासाम् । नाष्ट्राणाम् । हन्ता । [३] रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । प्रेति । उक्षामि । वैष्णवान् । रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । अवेति । नयामि । वैष्णवान् । यवः । असि । यवय । अस्मत् । द्वेषः । यवय । अरातीः । रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । अवेति । स्तृणामि । वैष्णवान् । रक्षोहणइति रक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । अभीति । जुहोमि । वैष्णवान् । रक्षोहणाविति रक्षः-हनौ । वलगहनाविति वलग-हनौ । उपेति । दधामि । वैष्णवीइति । रक्षोहणाविति रक्षः-हनौ । वलगहनाविति वलग-हनौ । परीति । ऊहामि । वैष्णवीइति । रक्षोहणाविति रक्षः-हनौ । वलगहनाविति वलग-हनौ । परीति । स्तृणामि । वैष्णवीइति । रक्षोहणाविति रक्षः-हनौ । वलगहनाविति वलग-हनौ । वैष्णवीइति । बृहन् । असि । बृहद्ग्रावेतिबृहत्-ग्रावा । बृहतीम् । इन्द्राय । वाचम् । वद ॥ [४] हन्तेन्द्रायद्वेच ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥२॥

विभूरितिवि-भूः । असि । प्रवाहणइतिप्र-वाहनः । वह्निः । असि । हव्यवाहनइतिहव्य-वाहनः । श्वात्रः । असि । प्रचेताइतिप्र-चेताः । तुथः । असि । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । उशिक् । असि । कविः । अङ्घारिः । असि । बम्भारिः । अवस्युः । असि । दुवस्वान् । शुन्ध्यूः । असि । मार्जालीयः । सम्राडितिसं-राट् । असि । कृशानुरितिकृश-अनुः । परिषद्यइतिपरि-सद्यः । असि । पवमानः । प्रतक्वेतिप्र-तक्वा । असि । नभस्वान् । असंमृष्टइत्यसं-मृष्टः । असि । हव्यसूदइतिहव्य-सूदः । ऋतधामेत्यृत-धामा । असि । सुवर्ज्योतिरितिसुवः-ज्योतिः । ब्रह्मज्योतिरितिब्रह्म-

ज्योतिः । असि । सुवर्धामेतिसुवः-धामा । अजः । असि । एकपादित्येक-पात् । अहिः । असि । बुध्नियः । रौद्रेण । अनीकेन । पाहि । मा । अग्ने । पिपृहि । मा । मा । मा । हिꣳसीः ॥ [५] अनीकेनाष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

त्वम् । सोम । तनूकृद्भ्यइतितनूकृत्-भ्यः । द्वेषोभ्यइतिद्वेषः-भ्यः । अन्यकृतेभ्यइत्यन्य-कृतेभ्यः । उरु । यन्ता । असि । वरूथम् । स्वाहा । जुषाणः । अप्तुः । आज्यस्य । वेतु । स्वाहा । अयम् । नः । अग्निः । वरिवः । कृणोतु । अयम् । मृधः । पुरः । एतु । प्रभिन्दन्नितिप्र-भिन्दन् ॥ अयम् । शत्रून् । जयतु । जर्हृषाणः । अयम् । वाजम् । जयतु । वाजसाताविति वाज-सातौ ॥ उरु । विष्णोइति । वीति । क्रमस्व । उरु । क्षयाय । नः । कृधि ॥ घृतम् । घृतयोनइतिघृत-योने । पिब । प्रप्रेतिप्र-प्र । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । तिर ॥ सोमः । जिगाति । गातुविदितिगातु-वित् । [६] देवानाम् । एति । निष्कृतमितिनिः-कृतम् । ऋतस्य । योनिम् । आसदमित्या-सदम् । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति । सीद । एषः । वः । देव । सवितः । सोमः । तम् । रक्षध्वम् । मा । वः । दभत् । एतत् । त्वम् । सोम । देवः । देवान् । उपेति । अगाः । इदम् । अहम् । मनुष्यः । मनुष्यान् । सह । प्रजयेतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । नमः । देवेभ्यः । स्वधेतिस्व-धा । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । इदम् । अहम् । निरिति । वरुणस्य । पाशात् । सुवः । अभि । [७] वीति । ख्येषम् । वैश्वानरम् । ज्योतिः । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । त्वम् । व्रतानाम् । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । असि । या । मम । तनूः । त्वयि । अभूत् । इयम् । सा । मयि । या । तव । तनूः । मयि । अभूत् । एषा । सा । त्वयि । यथायथमितियथा-यथम् । नौ । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतिनोः । व्रतानि ॥ [८] गातुविद्भ्येकविꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

अतीति । अन्यान् । अगाम् । न । अन्यान् । उपेति । अगाम् । अर्वाक् । त्वा । परैः । अविदम् । परः । अवरैः । तम् । त्वा । जुषे । वैष्णवम् । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । देवः । त्वा । सविता । मध्वा । अनक्तु । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते । मा । एनम् । हिꣳसीः । दिवम् । अग्रेण । मा । लेखीः । अन्तरिक्षम् । मध्येन । मा । हिꣳसीः । पृथिव्या । समिति । भव । वनस्पते ।

शतवंल्शइतिशत-वल्शः । वीति । रोह । सहस्रवल्शाइतिसहस्र-वल्शाः । वीति । वयम् । रुहेम । यम् । त्वा । अयम् । स्वधितिरितिस्व-धितिः । तेतिजानः । प्रणिनायेतिप्र-निनार्य । महते । सौभंगाय । अच्छिन्नः । रायः । सुवीरइतिसु-वीरः ॥ [९] यन्दशंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

पृथिव्यै । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । दिवे । त्वा । शुन्धंताम् । लोकः । पितृषदनइतिपितृ-सदनः । यवः । असि । यवय । अस्मत् । द्वेषः । यवय । अरातीः । पितृणाम् । सदनम् । असि । स्वावेशइतिसु-आवेशः । असि । अग्रेगाइत्यंग्रे-गाः । नेतृणाम् । वनस्पतिः । अधीति । त्वा । स्थास्यति । तस्य । वित्तात् । देवः । त्वा । सविता । मध्वा । अनक्तु । सुपिप्पलाभ्यइतिसु-पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । उदिति । दिवम् । स्तभान । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । पृथिवीम् । उपरेण । दृꣳह । ते । ते । धामानि । उश्मसि । [१०] गमध्यै । गावः । यत्र । भूरिंशृङ्गाइतिभूरि-शृङ्गाः । अयासः ॥ अत्र । अह । तत् । उरुगायस्येत्युरु-गायस्य । विष्णोः । परमम् । पदम् । अवेति । भाति । भूरेः ॥ विष्णोः । कर्माणि । पश्यत । यतः । व्रतानि । पस्पशे ॥ इन्द्रस्य । युज्यः । सखा ॥ तत् । विष्णोः । परमम् । पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः ॥ दिवि । इव । चक्षुः । आततमित्या-ततम् ॥ ब्रह्मवनिमितिब्रह्म-वनिम् । त्वा । क्षत्रवनिमितिक्षत्र-वनिम् । सुप्रजावनिमितिसुप्रजा-वनिम् । रायस्पोषवनिमितिरायस्पोष-वनिम् । परीति । ऊहामि । ब्रह्म । दृꣳह । क्षत्रम् । दृꣳह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृꣳह । रायः । पोषम् । दृꣳह । परिवीरितिपरि-वीः । असि । परीति । त्वा । दैवीः । विशः । व्ययन्ताम् । परीति । इमम् । रायः । पोषः । यजमानम् । मनुष्याः । अन्तरिक्षस्य । त्वा । सानौ । अवेति । गूहामि ॥ [११] उश्मसीपोषमेकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥६॥

इषे । त्वा । उपवीरित्युप-वीः । असि । उपोइति । देवान् । दैवीः । विशः । प्रेति । अगुः । वह्नीः । उशिजः । बृहस्पते । धारय । वसूनि । हव्या । ते । स्वदन्ताम् । देव । त्वष्टः । वसु । रण्व । रेवतीः । रमध्वम् । अग्नेः । जनित्रम् । असि । वृषणौ । स्थः । उर्वशी । असि । आयुः । असि । पुरूरवाः । घृतेन । अक्तेइति । वृषणम् । दधाथाम् । गायत्रम् । छन्दः । अनु । प्रेति । जायस्व । त्रैष्टुभम् । जागतम् । छन्दः ।

अनु । प्रेति । जायस्व । भवतम् । [१२] नः । समनसावितिस-मनसौ । समोक
सावितिसं-ओकसौ । अरेपसौ ॥ मा । यज्ञम् । हिंसिष्टम् । मा । यज्ञपतिमितियज्ञ-
पतिम् । जातवेदसावितिजात-वेदसौ । शिवौ । भवतम् । अद्य । नः ॥ अग्नौ । अग्निः ।
चरति । प्रविष्टइतिप्र-विष्टः । ऋषीणाम् । पुत्रः । अधिराजइत्यधि-राजः । एषः ॥ स्वा
हाकृत्येतिस्वाहा-कृत्य । ब्रह्मणा । ते । जुहोमि । मा । देवानाम् । मिथुया । कः । भा
गधेयमितिभाग-धेयम् ॥ [१३] भवतमेकत्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

एति । ददे । ऋतस्य । त्वा । देवहविरितिदेव-हविः । पाशेन । एति । रभे । धर्
ष । मानुषान् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । प्रेति । उक्षामि ।
अपाम् । पेरुः । असि । स्वात्तम् । चित् । सदेवमितिस-देवम् । हव्यम् । आपः । देवीः ।
स्वदत । एनम् । समिति । ते । प्राणइतिप्र-अनः । वायुना । गच्छताम् । समिति । यज
त्रैः । अङ्गानि । समिति । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । आशिषेत्या-शिषा । घृतेन । अ
क्तौ । पशुम् । त्रायेथाम् । रेवतीः । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । प्रियधेतिप्रिय-धा । एति ।
विशत । उरोइति । अन्तरिक्ष । सजूरितिस-जूः । देवेन । [१४] वातेन । अस्य ।
हविषः । त्मना । यज । समिति । अस्य । तनुवा । भव । वर्षीयः । वर्षीयसि । यज्ञे ।
यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । धाः । पृथिव्याः । सम्पृचइतिसं-पृचः । पाहि । नमः । ते ।
आतानेत्या-तान । अनर्वा । प्रेति । इहि । घृतस्य । कुल्याम् । अन्विति । सह । प्रज
येतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । आपः । देवीः । शुद्धायुवइतिशुद्ध-युवः । शुद्धाः ।
यूयम् । देवान् । ऊढ्वम् । शुद्धाः । वयम् । परिविष्टाइतिपरि-विष्टाः । परिवेष्टारइतिपरि-
वेष्टारः । वः । भूयास्म ॥ [१५] देवेनचतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

वाक् । ते । एति । प्यायताम् । प्राणइतिप्र-अनः । ते । एति । प्यायताम् ।
चक्षुः । ते । एति । प्यायताम् । श्रोत्रम् । ते । एति । प्यायताम् । या । ते । प्राणानिति
प्र-अनान् । शुक् । जगाम । या । चक्षुः । या । श्रोत्रम् । यत् । ते । क्रूरम् । यत् । आ
स्थितमित्या-स्थितम् । तत् । ते । एति । प्यायताम् । तत् । ते । एतेन । शुन्धताम् । ना
भिः । ते । एति । प्यायताम् । पायुः । ते । एति । प्यायताम् । शुद्धाः । चरित्राः ।
शम् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । [१६] शम् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । शम् । पृथिव्यै ।
शम् । अहोभ्यामित्यहः-भ्याम् । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते ।

मा । एनम् । हिꣳसीः । रक्षसाम् । भागः । असि । इदम् । अहम् । रक्षः । अधमम् । तमः । नयामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । एनम् । अधमम् । तमः । नयामि । इषे । त्वा । घृतेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । प्रेति । ऊर्णुथाम् । अच्छिन्नः । रायः । सुवीरइतिसु-वीरः । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । वायोइति । वीति । इहि । स्तोकानाम् । स्वाहा । ऊर्ध्वनभसमित्यूर्ध्व-नभसम् । मारुतम् । गच्छतम् ॥ [१७] अद्भ्योवीहिपञ्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

समिति । ते । मनसा । मनः । समिति । प्राणेनेतिप्र-अनेन । प्राणइतिप्र-अनः । जुष्टम् । देवेभ्यः । हव्यम् । घृतवदितिघृत-वत् । स्वाहा । ऐन्द्रः । प्राणइतिप्र-अनः । अङ्गेअङ्गइत्यङ्गे-अङ्गे । नीति । देध्यत् । ऐन्द्रः । अपानइत्यप-अनः । अङ्गेअङ्गइत्यङ्गे-अङ्गे । वीति । बोभुवत् । देव । त्वष्टः । भूरि । ते । सꣳसमितिसं-सम् । एतु । विषुरूपाइतिविषु-रूपाः । यत् । सलक्ष्माणइतिस-लक्ष्माणः । भवथ । देवत्रेतिदेव-त्रा । यन्तम् । अवसे । सखायः । अन्विति । त्वा । माता । पितरः । मदन्तु । श्रीः । असि । अग्निः । त्वा । श्रीणातु । आपः । समिति । अरिणन् । वातस्य । [१८] त्वा । ध्रज्यै । पूष्णः । रꣳह्यै । अपाम् । ओषधीनाम् । रोहिष्यै । घृतम् । घृतपावानइतिघृत-पावानः । पिबत । वसाम् । वसापावानइतिवसा-पावानः । पिबत । अन्तरिक्षस्य । हविः । असि । स्वाहा । त्वा । अन्तरिक्षाय । दिशः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । आदिशइत्या-दिशः । विदिशइतिवि-दिशः । उद्दिशइत्युत्-दिशः । स्वाहा । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । नमः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः ॥ [१९] वातस्याष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

समुद्रम् । गच्छ । स्वाहा । अन्तरिक्षम् । गच्छ । स्वाहा । देवम् । सवितारम् । गच्छ । स्वाहा । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । गच्छ । स्वाहा । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । गच्छ । स्वाहा । सोमम् । गच्छ । स्वाहा । यज्ञम् । गच्छ । स्वाहा । छन्दाꣳसि । गच्छ । स्वाहा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । गच्छ । स्वाहा । नभः । दिव्यम् । गच्छ । स्वाहा । अग्निम् । वैश्वानरम् । गच्छ । स्वाहा । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । मनः । मे । हार्दि । यच्छ । तनूम् । त्वचम् । पुत्रम् ।

नग्नारम् । अशीय । शुक्र । असि । तम् । अभीति । शोच । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । धाम्नोधाम्नइतिधाम्नः-धाम्नः । राजन्न् । इतः । वरुण । नः । मुञ्च । यत् । आपः । अघ्नियाः । वरुण । इति । शपामहे । ततः । वरुण । नः । मुञ्च ॥ [२०] असिषड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

हविष्मतीः । इमाः । आपः । हविष्मान् । देवः । अध्वरः । हविष्मान् । एति । विवासति । हविष्मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ अग्नेः । वः । अपन्नगृहस्येत्यपन्न-गृहस्य । सदसि । सादयामि । सुम्नाय । सुम्निनीः । सुम्ने । मा । धत्त । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । विश्वेषाम् । देवानाम् । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । यज्ञे । जागृत ॥ [२१] हविष्मतीश्चतुस्त्रिꣳशत् ॥१२॥

हृदे । त्वा । मनसे । त्वा । दिवे । त्वा । सूर्याय । त्वा । ऊर्ध्वम् । इमम् । अध्वरम् । कृधि । दिवि । देवेषु । होत्राः । यच्छ । सोम । राजन्न् । एति । इहि । अवेति । रोह । मा । भेः । मा । समिति । विक्थाः । मा । त्वा । हिꣳसिषम् । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वम् । उपावरोहेत्युप-अवरोह । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वाम् । उपावरोहन्त्वित्युप-अवरोहन्तु । शृणोतु । अग्निः । समिधेतिसं-इधा । हवम् । मे । शृण्वन्तु । आपः । धिषणाः । च । देवीः ॥ शृणोत । ग्रावाणः । विदुषः । नु । [२२] यज्ञम् । शृणोतु । देवः । सविता । हवम् । मे ॥ देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । यः । ऊर्मिः । हविष्यः । इन्द्रियावानितीन्द्रिय-वान् । मदिन्तमः । तम् । देवेभ्यः । देवत्रेतिदेव-त्रा । धत्त । शुक्रम् । शुक्रपेभ्यइतिशुक्र-पेभ्यः । येषाम् । भागः । स्थ । स्वाहा । कार्षिः । असि । अपेति । अपाम् । मृध्रम् । समुद्रस्य । वः । अक्षित्यै । उदिति । नये ॥ यम् । अग्ने । पृत्स्वेति पृत्-सु । मर्त्यम् । आवः । वाजेषु । यम् । जुनाः ॥ सः । यन्ता । शश्वतीः । इषः ॥ [२३] नुसप्तचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१३॥

त्वम् । अग्ने । रुद्रः । असुरः । महः । दिवः । त्वम् । शर्धः । मारुतम् । पृक्षः । ईशिषे ॥ त्वम् । वातैः । अरुणैः । यासि । शङ्गयइतिशं-गयः । त्वम् । पूषा । विधतइतिवि-धतः । पासि । नु । त्मना ॥ एति । वः । राजानम् । अध्वरस्य ।

रुद्रम् । होतारम् । सत्ययजमितिसत्य-यजम् । रोदस्योः ॥ अग्निम् । पुरा । तनयित्नोः । अचित्तात् । हिरण्यरूपमितिहिरण्य-रूपम् । अवसे । कृणुध्वम् ॥ अग्निः । होता । नीति । ससाद । यजीयान् । उपस्थइत्युप-स्थे । मातुः । सुरभौ । उ । लोके ॥ युवा । कविः । पुरुनिष्ठइतिपुरु-निष्ठः । [२४] ऋतावेत्यृत-वा । धर्ता । कृष्टीनाम् । उत । मध्ये । इद्धः ॥ साध्वीम् । अकः । देववीतिमितिदेव-वीतिम् । नः । अद्य । यज्ञस्य । जिह्वाम् । अविदाम । गुह्याम् ॥ सः । आयुः । एति । अगात् । सुरभिः । वसानः । भद्राम् । अकः । देवहूतिमितिदेव-हूतिम् । नः । अद्य ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्निति सं-अञ्जन् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसीइति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ त्वेइति । वसूनि । पुर्वणीकेतिपुरु-अनीक । [२५] होतः । दोषा । वस्तोः । एति । ईरिरे । यज्ञियासः ॥ क्षाम । इव । विश्वा । भुवनानि । यस्मिन्न् । समिति । सौभगानि । दधिरे । पावके ॥ तुभ्यम् । ताः । अङ्गिरस्तमेत्यङ्गिरः-तम । विश्वाः । सुक्षितयइतिसु-क्षितयः । पृथक् ॥ अग्ने । कामाय । येमिरे ॥ अश्याम । तम् । कामम् । अग्ने । तव । ऊती । अश्याम । रयिम् । रयिवइतिरयि-वः । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ अश्याम । वाजम् । अभीति । वाजयन्तः । अश्याम । द्युम्नम् । अजर । अजरम् । ते ॥ श्रेष्ठम् । यविष्ठ । भारत । अग्ने । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् । एति । भर ॥ [२६] वसोइति । पुरुस्पृहमितिपुरु-स्पृहम् । रयिम् ॥ सः । श्वितानः । तन्यतुः । रोचनस्थाइतिरोचन-स्थाः । अजरेभिः । नानदद्भिरितिनानदत्-भिः । यविष्ठः ॥ यः । पावकः । पुरुतमइतिपुरु-तमः । पुरूणि । पृथूनि । अग्निः । अनुयातीत्यनु-याति । भर्वन्न् ॥ आयुः । ते । विश्वतः । दधत् । अयम् । अग्निः । वरेण्यः ॥ पुनः । ते । प्राणइतिप्र-अनः । एति । अयति । परेति । यक्ष्मम् । सुवामि । ते ॥ आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । घृतप्रतीकइतिघृत-प्रतीकः । घृतयोनिरितिघृत-योनिः । एधि ॥ घृतम् । पीत्वा । मधु । चारु । गव्यम् । पिता । इव । पुत्रम् । अभीति । [२७] रक्षतात् । इमम् ॥ तस्मै । ते । प्रतिहर्यतइतिप्रति-हर्यते । जातवेदइतिजात-वेदः । विचर्षणइतिवि-चर्षणे ॥ अग्ने । जनामि । सुष्टुतिमितिसु-स्तुतिम् ॥ दिवः । परीति । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः ।

अस्मत् । द्वितीयम् । परीति । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ तृतीयम् । अप्स्वित्यप्-
सु । नृमणाइतिनृ-मनाः । अजस्रम् । इन्धानः । एनम् । जरते । स्वाधीरितिस्व-
धीः ॥ शुचिः । पावक । वन्द्यः । अग्ने । बृहत् । वीति । रोचसे ॥ त्वम् । घृतेभिः ।
आहुतइत्या-हुतः ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मर्षमितिदुः-
मर्षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः । अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरितिवयः-
भिः । [२८] यत् । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेताइतिसु-रेताः ॥ एति । यत ।
इषे । नृपतिमितिनृ-पतिम् । तेजः । आनट् । शुचि । रेतः । निषिक्तमितिनि-सि
क्तम् । द्यौः । अभीके ॥ अग्निः । शर्धम् । अनवद्यम् । युवानम् । स्वाधियमितिस्व-
धियम् । जनयत् । सूदयत् । च ॥ सः । तेजीयसा । मनसा । त्वोतः । उत । शि
क्ष । स्वपत्यस्येतिसु-अपत्यस्य । शिक्षोः ॥ अग्ने । रायः । नृतमस्येतिनृ-तमस्य ।
प्रभूताविति‌प्र-भूतौ । भूयाम । ते । सुष्टुतयइतिसु-स्तुतयः । च । वस्वः ॥ अग्ने । स
हन्तम् । एति । भर । द्युम्नस्य । प्रासहेतिप्र-सहा । रयिम् ॥ विश्वाः । यः । [२९]
चर्षणीः । अभीति । आसा । वाजेषु । सासहत् ॥ तम् । अग्ने । पृतनासहमितिपृ
तना-सहम् । रयिम् । सहस्वः । एति । भर ॥ त्वम् । हि । सत्यः । अद्भुतः । दाता ।
वाजस्य । गोमतइतिगो-मतः ॥ उक्षान्नायेत्युक्ष-अन्नाय । वशान्नायेतिवशा-अ
न्नाय । सोमपृष्ठायेतिसोम-पृष्ठाय । वेधसे ॥ स्तोमैः । विधेम । अग्नये ॥ वद्मा ।
हि । सूनोइति । असि । अद्मसद्वेत्यद्म-सद्वा । चक्रे । अग्निः । जनुषा । अज्म ।
अन्नम् ॥ सः । त्वम् । नः । ऊर्जसनइत्यूर्ज-सने । ऊर्जम् । धाः । राजा । इव ।
जेः । अवृके । क्षेषि । अन्तः ॥ अग्ने । आयूꣳषि । [३०] पवसे । एति । सु
व । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व ।
स्वपाइतिसु-अपाः । अस्मेइति । वर्चः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ दधत् । पोषम् ।
रयिम् । मयि ॥ अग्ने । पावक । रोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति ।
देवान् । वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् ।
इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ अग्निः । शुचिव्रतत
मइतिशुचिव्रत-तमः । शुचिः । विप्रः । शुचिः । कविः ॥ शुचिः । रोचते । आ
हुतइत्या-हुतः ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजन्तः । ईरते ॥

तर्वं । ज्योतीꣳषि । अर्चयः ॥ [३१] पुरुनिष्ठःपुर्वणीकभगाभिवयोभिर्यआयूꣳषि विप्रश्शुचिश्चतुर्दशच ॥ ११ ॥ देवस्य रक्षोहणो विभूस्त्वꣳसोमात्यन्यानगाम्पृथिं व्याइषेत्वाऽऽददे वाक्तेसन्तेसमद्रꣳहविष्मतीर् हदेत्वमग्नेरुद्रश्चतुर्दश ॥१४॥ देवस्यं गामध्ये हविष्मतीः पवस्वएकंत्रिꣳशत् ॥ ३१ ॥ देवस्यार्चयः ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

एतिं । ददे । ग्रावां । असि । अध्वरकृदित्यंध्वर-कृत् । देवेभ्यः । गम्भीरम् । इमम् । अध्वरम् । कृधि । उत्तमेनेत्युत्-तमेनं । पविनां । इन्द्रांय । सोमम् । सुषुत मितिसु-सुतम् । मधुमन्तमितिमधुं-मन्तम् । पयंस्वन्तम् । वृष्टिवनिमितिंवृष्टि-व निम् । इन्द्रांय । त्वा । वृत्रघ्नइतिंवृत्र-घ्ने । इन्द्रांय । त्वा । वृत्रतुरइतिंवृत्र-तुरें । इन्द्रां यं । त्वा । अभिमातिघ्नइत्यंभिमाति-घ्ने । इन्द्रांय । त्वा । आदित्यवंतइत्यांदित्य-वते । इन्द्रांय । त्वा । विश्वदेव्यावतइतिंविश्वदेव्य-वते । श्वात्राः । स्थ । वृत्रतुरइतिंवृत्र-तु रः । राधोगूर्ताइतिराधः-गूर्ताः । अमृतस्य । पत्नीः । ताः । देवीः । देवत्रेतिदेव-त्रा । इमम् । यज्ञम् । धत्त । उपहूताइत्युपं-हूताः । सोमस्य । पिबत । उपहूतइत्युपं-हूतः । युष्माकम् । [१] सोमः । पिबतु । यत् । ते । सोम । दिवि । ज्योतिः । यत् । पृथि व्याम् । यत् । उरौ । अन्तरिक्षे । तेन । अस्मै । यजमानाय । उरु । राया । कृ धि । अधीति । दात्रे । वोचः । धिषणेइति । वीडूइति । सतीइति । वीडयेथाम् । ऊर्जम् । दधाथाम् । ऊर्जम् । मे । धत्तम् । मा । वाम् । हिꣳसिषम् । मा । मा । हिꣳसि ष्टम् । प्राक् । अपाक् । उदक् । अधराक् । ताः । त्वा । दिशः । एति । धावन्तु । अम्ब । नीति । स्वर ॥ यत् । ते । सोम । अदाभ्यम् । नाम । जागृवि । तस्मै । ते । सोम । सोमाय । स्वाहा ॥ [२] युष्माकꣳस्वरयत्तेनवंच ॥ ❀ ॥१॥

वाचः । पतये । पवस्व । वाजिन् । वृषा । वृष्णः । अꣳशुभ्यामित्यꣳशु-भ्याम् । गभस्तिपूतइतिगभस्ति-पूतः । देवः । देवानाम् । पवित्रम् । असि । ये

षाम् । भागः । असि । तेभ्यः । त्वा । स्वाङ्कृतः । असि । मधुमतीरितिमधु-मतीः । नः । इषः । कृधि । विश्वेभ्यः । त्वा । इन्द्रियेभ्यः । दिव्येभ्यः । पार्थिवेभ्यः । मनः । त्वा । अष्टु । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वाहा । त्वा । सुभवइतिसु-भवः । सूर्याय । देवेभ्यः । त्वा । मरीचिपेभ्यइतिमरीचि-पेभ्यः । एषः । ते । योनिः । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । [३] वाचस्सप्तचत्वारिꣳशत् ॥२॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अन्तः । यच्छ । मघवन्नितिमघ-वन्न् । पाहि । सोमम् । उरुष्य । रायः । समिति । इषः । यजस्व । अन्तः । ते । दधामि । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तः । उरु । अन्तरिक्षम् । सजोषाइतिस-जोषाः । देवैः । अवरैः । परैः । च । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामे । मघवन्नितिमघ-वन्न् । मादयस्व । स्वाङ्कृतः । असि । मधुमतीरितिमधु-मतीः । नः । इषः । कृधि । विश्वेभ्यः । त्वा । इन्द्रियेभ्यः । दिव्येभ्यः । पार्थिवेभ्यः । मनः । त्वा । अष्टु । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वाहा । त्वा । सुभवइतिसु-भवः । सूर्याय । देवेभ्यः । त्वा । मरीचिपेभ्यइतिमरीचि-पेभ्यः । एषः । ते । योनिः । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा ॥ [४] देवेभ्यस्सप्त च ॥ ❋ ❋ ॥३॥

एति । वायोइति । भूष । शुचिपाइतिशुचि-पाः । उपेति । नः । सहस्रम् । ते । नियुतइतिनि-युतः । विश्ववारेतिविश्व-वार ॥ उपोइति । ते । अन्धः । मद्यम् । अयामि । यस्य । देव । दधिषे । पूर्वपेयमितिपूर्व-पेयम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । वायवे । त्वा । इन्द्रवायू इतीन्द्र-वायू । इमे । सुताः ॥ उपेति । प्रयोभिरितिप्रयः-भिः । एति । गतम् । इन्दवः । वाम् । उशन्ति । हि ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्रवायुभ्यामितीन्द्रवायु-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । सजोषाभ्यामितिस-जोषाभ्याम् । त्वा ॥ [५] आवायोत्रिचत्वारिꣳशत् ॥

अयम् । वाम् । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । सुतः । सोमः । ऋतावृधेत्यृत-वृधा ॥ मम । इत् । इह । श्रुतम् । हवम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । मित्रावरुणाभ्यामितिमित्रा-वरुणाभ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । ऋतायुभ्यामित्यृतायु-भ्याम् । त्वा ॥ [६] अयंवांविꣳशतिः ॥ ❋ ❋ ॥ ५ ॥

या । वाम् । कशा । मधुमतीतिमधु-मती । अश्विना । सूनृतावतीतिसूनृ

ता-वती ॥ तया । यज्ञम् । मिमिक्षतम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । माध्वीभ्याम् । त्वा ॥ [७] यावाम्मष्टादश ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥६॥

प्रातर्युजाविवितिप्रातः-युजौ । वीति । मुच्येथाम् । अश्विनौ । एतिं । इह । गच्छतम् ॥ अस्य । सोमस्य । पीतये ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । त्वा ॥ [८] प्रातर्युजावेकान्नविंशतिः ॥ ❋ ❋ ❋ [७]

अयम् । वेनः । चोदयत् । पृश्निगर्भाइतिपृश्नि-गर्भाः । ज्योतिर्जरायुरितिज्योतिः-जरायुः । रजसः । विमानइतिवि-माने ॥ इमम् । अपाम् । सङ्गमइतिसं-गमे । सूर्यस्य । शिशुम् । न । विप्राः । मतिभिरितिमति-भिः । रिहन्ति ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । शण्डाय । त्वा । एषः । ते । योनिः । वीरताम् । पाहि ॥ [९] अयंवेनःपञ्चविंशतिः ॥ ❋ ❋ ॥८॥

तम् । प्रत्नथा । पूर्वथा । विश्वथा । इमथा । ज्येष्ठतातिमितिज्येष्ठ-तातिम् । बर्हिषदमितिबर्हि-सदम् । सुवर्विदमितिसुवः-विदम् । प्रतीचीनम् । वृजनम् । दोहसे । गिरा । आशुम् । जयन्तम् । अन्विति । यासु । वर्धसे ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । मर्काय । त्वा । एषः । ते । योनिः । प्रजाइतिप्र-जाः । पाहि ॥ [१०] तम्प्रत्नथाषड्विंशतिः ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥९॥

ये । देवाः । दिवि । एकादश । स्थ । पृथिव्याम् । अधीति । एकादश । स्थ । अप्सुषदइत्यप्सु-सदः । महिना । एकादश । स्थ । ते । देवाः । यज्ञम् । इमम् । जुषध्वम् । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । आग्रयणः । असि । स्वाग्रयणइतिसु-आग्रयणः । जिन्व । यज्ञम् । जिन्व । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । अभीति । सवना । पाहि । विष्णुः । त्वाम् । पातु । विशम् । त्वम् । पाहि । इन्द्रियेण । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [११] येदेवास्त्रिचत्वारिंशत् ॥१०॥

त्रिंशत् । त्रयः । च । गणिनः । रुजन्तः । दिवम् । रुद्राः । पृथिवीम् । च । सचन्ते ॥ एकादशासः । अप्सुषदइत्यप्सु-सदः । सुतम् । सोमम् । जुषन्ताम् । सवनाय । विश्वे ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । आग्रयणः ।

असि । स्वाग्रयणइतिसु-आग्रयणः । जिन्व । यज्ञम् । जिन्व । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । अभीति । सवना । पाहि । विष्णुः । त्वाम् । पातु । विशम् । त्वम् । पाहि । इन्द्रियेण । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [१२] त्रिꣳशद्द्विचत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । बृहद्वतइतिबृहत्-वते । वयस्वते । उक्थायुवइत्युक्थ-युवे । यत् । ते । इन्द्र । बृहत् । वयः । तस्मै । त्वा । विष्णवे । त्वा । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उक्थायुवइत्युक्थ-युवे ॥ [१३] उपयामगृहीतोऽसिद्वाविꣳशतिः ॥ ॥१२॥

मूर्धानम् । दिवः । अरतिम् । पृथिव्याः । वैश्वानरम् । ऋताय । जातम् । अग्निम् ॥ कविम् । सम्राजमितिसं-राजम् । अतिथिम् । जनानाम् । आसन्न् । एति । पात्रम् । जनयन्त । देवाः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अग्नये । त्वा । वैश्वानराय । ध्रुवः । असि । ध्रुवक्षितिरितिध्रुव-क्षितिः । ध्रुवाणाम् । ध्रुवतमइतिध्रुव-तमः । अच्युतानाम् । अच्युतक्षित्तमइत्यच्युतक्षित्-तमः । एषः । ते । योनिः । अग्नये । त्वा । वैश्वानराय ॥ [१४] मूर्धानम्पञ्चत्रिꣳशत् ॥ ❀ ॥१३॥

मधुः । च । माधवः । च । शुक्रः । च । शुचिः । च । नभः । च । नभस्यः । च । इषः । च । । ऊर्जः । च । सहः । च । सहस्यः । च । तपः । च । तपस्यः । च । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । सꣳसर्पइतिसं-सर्पः । असि । अꣳहस्पत्यायेत्यꣳहः-पत्याय । त्वा ॥ [१५] मधुश्चविꣳशत् ॥ ॥१४॥

इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एति । गतम् । सुतम् । गीर्भिः । नभः । वरेण्यम् ॥ अस्य । पातम् । धिया । इषिता ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । त्वा ॥ [१६] ॥१५॥

ओमासः । चर्षणीधृतइतिचर्षणि-धृतः । विश्वे । देवासः । एति । गत ॥ दाश्वाꣳसः । दाशुषः । सुतम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [१७] इन्द्राग्नीओमासोविꣳशतिर्विꣳशतिः ॥ ॥१६॥

मरुत्वन्तम् । वृषभम् । वावृधानम् । अकवारिमित्यकवा-अरिम् । दिव्यम् । शासम् । इन्द्रम् ॥ विश्वासाहमितिविश्व-साहम् । अवसे । नूतनाय । उग्रम् । सहोदामितिसहः-दाम् । इह । तम् । हुवेम ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ [१८] मरुत्वन्तꣳषड्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१७॥

इन्द्र । मरुत्वः । इह । पाहि । सोमम् । यथा । शार्याते । अपिबः । सुतस्य ॥ तव । प्रणीतीतिप्र-नीती । तव । शूर । शर्मन्न् । एति । विवासन्ति । कवयः । सुयज्ञाइतिसु-यज्ञाः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ [१९] ॥१८॥

मरुत्वान् । इन्द्र । वृषभः । रणाय । पिब । सोमम् । अनुष्वधमित्यनु-स्वधम् । मदाय ॥ एति । सिञ्चस्व । जठरे । मध्वः । ऊर्मिम् । त्वम् । राजा । असि । प्रदिवइतिप्र-दिवः । सुतानाम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ [२०] इन्द्रमरुत्वोमरुत्वानेकान्नत्रिꣳशदेकान्नत्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१९॥

महान् । इन्द्रः । यः । ओजसा । पर्जन्यः । वृष्टिमानितिवृष्टि-मान् । इव ॥ स्तोमैः । वत्सस्य । वावृधे ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । । त्वा । एषः । ते । योनिः । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । त्वा ॥ [२१] महानेकान्नविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२०॥

महान् । इन्द्रः । नृवदितिनृ-वत् । एति । चर्षणिप्राइतिचर्षणि-प्राः । उत । द्विबर्हाइतिद्वि-बर्हाः । अमिनः । सहोभिरितिसहः-भिः ॥ अस्मद्रियगित्यस्म-द्रियक् । वावृधे । वीर्याय । उरुः । पृथुः । सुकृतइतिसु-कृतः । कर्तृभिरितिकर्तृ-भिः । भूतु ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । त्वा । एषः । ते । योनिः । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । त्वा ॥ [२२] महान्नृवत्षड्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२१॥

कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्चसि । दाशुषे ॥ उपोपेत्युप-उप । इत् । नु । मघवन्नितिमघ-वन्न् । भूयः । इत् । नु । ते । दानम् । देव

स्यं । पृच्यते ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । आदित्येभ्यः । त्वा ॥ कदा । चन । प्रेति । युच्छसि । उभेइति । नीति । पासि । जन्मनीइति ॥ तुरीय । आदित्य । सवनम् । ते । इन्द्रियम् । एति । तस्थौ । अमृतम् । दिवि ॥ यज्ञः । देवानाम् । प्रतीति । एति । सुम्नम् । आदित्यासः । भवत । मृडयन्तः ॥ एति । वः । अर्वाची । सुमतिरितिसु-मतिः । ववृत्यात् । अꣳहोः । चित् । या । वरिवोवित्तरेतिवरिवोवित्-तरा । असत् ॥ विवस्वः । आदित्य । एषः । ते । सोमपीथइतिसोम-पीथः । तेन । मन्दस्व । तेन । तृप्य । तृप्यास्म । ते । वयम् । तर्पयितारः । या । दिव्या । वृष्टिः । तया । त्वा । श्रीणामि ॥ [२३] वस्सप्तविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२२॥

वामम् । अद्य । सवितः । वामम् । उ । श्वः । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । वामम् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सावीः ॥ वामस्य । हि । क्षयस्य । देव । भूरेः । अया । धिया । वामभाजइतिवाम-भाजः । स्याम ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे ॥ [२४] वामञ्चतुर्विꣳशतिः ॥ ❀ ॥२३॥

अदब्धेभिः । सवितः । पायुभिरितिपायु-भिः । त्वम् । शिवेभिः । अद्य । परीति । पाहि । नः । गयम् ॥ हिरण्यजिह्वइति हिरण्य-जिह्वः । सुविताय । नव्यसे । रक्ष । माकिः । नः । अघशꣳसइत्यघ-शꣳसः । ईशत ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे ॥ [२५] अदब्धेभिस्त्रयोविꣳशतिः ॥ ❀ ॥२४॥

हिरण्यपाणिमितिहिरण्य-पाणिम् । ऊतये । सवितारम् । उपेति । ह्वये ॥ सः । चेत्ता । देवता । पदम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे ॥ [२६] हिरण्यपाणिश्चतुर्दश ॥ ❀ ❀ ॥२५॥

सुशर्मेतिसु-शर्मा । असि । सुप्रतिष्ठानइतिसु-प्रतिष्ठानः । बृहत् । उक्षे । नमः । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [२७] सुशर्माद्वादश ॥

बृहस्पतिसुतस्येतिबृहस्पति-सुतस्य । ते । इन्दोइति । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वतः । पत्नीवन्तमितिपत्नी-वन्तम् । ग्रहम् । गृह्णामि । अमा (३) इ । पत्नीवा (३) इतिपत्नी-वा (३)ः । सजूरितिस-जूः । देवेन । त्वष्ट्रा । सोमम् । पिब । स्वाहा ॥ [२८] बृहस्पतिसुतस्यपञ्चदश ॥ ॥२७॥

हरिः । असि । हारियोजनइतिहारि-योजनः । हर्योः । स्थाता । वज्रस्य । भर्ता । पृश्नेः । प्रेता । तस्य । ते । देव । सोम । इष्टयजुषइतीष्ट-यजुषः । स्तुतस्तोमस्येतिस्तुत-स्तोमस्य । शस्तोक्थस्येतिशस्त-उक्थस्य । हरिवन्तमितिहरि-वन्तम् । ग्रहम् । गृह्णामि । हरीः । स्थ । हर्योः । धानाः । सहसोमाइतिसह-सोमाः । इन्द्राय । स्वाहा ॥ [२९] हरिरसिषड्विँशतिः ॥ ॥२८॥

अग्ने । आयूँषि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अग्नये । त्वा । तेजस्वते । एषः । ते । योनिः । अग्नये । त्वा । तेजस्वते ॥ [३०] अग्न आयूँषित्रयोविँशतिः ॥ ॥२९॥

उत्तिष्ठन्नित्युत्-तिष्ठन् । ओजसा । सह । पीत्वा । शिप्रेइति । अवेपयः ॥ सोमम् । इन्द्र । चमूइति । सुतम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । ओजस्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । ओजस्वते ॥ [३१] उत्तिष्ठन्नेकविँशतिः ॥ ॥३०॥

तरणिः । विश्वदर्शतइतिविश्व-दर्शतः । ज्योतिष्कृदितिज्योतिः-कृत् । असि । सूर्य ॥ विश्वम् । एति । भासि । रोचनम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । सूर्याय । त्वा । भ्राजस्वते । एषः । ते । योनिः । सूर्याय । त्वा । भ्राजस्वते ॥ [३२] तरणिर्विँशतिः ॥ ॥३१॥

एति । प्यायस्व । मदिन्तम । सोम । विश्वाभिः । ऊतिभिरित्यूति-भिः ॥ भव । नः । सप्रथस्तमइतिसप्रथः-तमः ॥ [३३] आप्यायस्वनव ॥ ॥३२॥

ईयुः । ते । ये । पूर्वतरामितिपूर्व-तराम् । अपश्यन् । व्युच्छन्तीमितिवि-उच्छन्तीम् । उषसम् । मर्त्यासः ॥ अस्माभिः । ऊँ । नु । प्रतिचक्ष्येतिप्रति-चक्ष्या । अभूत् । ओइति । ते । यन्ति । ये । अपरीषु । पश्यान् ॥ [३४] ईयुरेकान्नविँशतिः ॥ ॥३३॥

ज्योतिष्मतीम् । त्वा । सादयामि । ज्योतिष्कृतमितिज्योतिः-कृतम् । त्वा । सादयामि । ज्योतिर्विदमितिज्योतिः-विदम् । त्वा । सादयामि । भास्वतीम् । त्वा । सादयामि । ज्वलन्तीम् । त्वा । सादयामि । मल्मलाभवन्तीमितिमल्मला-भवं

न्तीम् । त्वा । सादयामि । दीप्यमानाम् । त्वा । सादयामि । रोचमानाम् । त्वा । सादयामि । अजस्राम् । त्वा । सादयामि । बृहज्ज्योतिषमितिबृहत्-ज्योतिषम् । त्वा । सादयामि । बोधयन्तीम् । त्वा । सादयामि । जाग्रतीम् । त्वा । सादयामि ॥ [३५] ज्योतिष्मतीं षट्त्रिंशत् ॥ ॥३४॥

प्रयासायेतिप्र-यासाय । स्वाहा । आयासायेत्या-यासाय । स्वाहा । वियासायेतिवि-यासाय । स्वाहा । संयासायेतिसं-यासाय । स्वाहा । उद्यासायेत्युत-यासाय । स्वाहा । अवयासायेत्यव-यासाय । स्वाहा । शुचे । स्वाहा । शोकाय । स्वाहा । तप्यत्वै । स्वाहा । तपते । स्वाहा । ब्रह्महत्याया इतिब्रह्म-हत्यायै । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३६] प्रयासायचतुर्विंशतिः ॥ ॥३५॥

चित्तम् । सन्तानेनेतिसं-तानेन । भवम् । यक्ना । रुद्रम् । तनिम्ना । पशुपतिमितिपशु-पतिम् । स्थूलहृदयेनेतिस्थूल-हृदयेन । अग्निम् । हृदयेन । रुद्रम् । लोहितेन । शर्वम् । मतस्नाभ्याम् । महादेवमितिमहा-देवम् । अन्तःपार्श्वेनेत्यन्तः-पार्श्वेन । ओषिष्ठहनमित्योषिष्ठ-हनम् । शिङ्गीनिकोश्याभ्यामितिशिङ्गी-निकोश्याभ्याम् ॥ [३७] ॥ चित्तमष्टादश ॥ ॥३६॥

एति । तिष्ठ । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन्न् । रथम् । युक्ता । ते । ब्रह्मणा । हरीइति ॥ अर्वाचीनम् । स्विति । ते । मनः । ग्रावा । कृणोतु । वग्नुना ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [३८] आतिष्ठद्विंशतिः ॥ ॥३७॥

इन्द्रम् । इत् । हरीइति । वहतः । अप्रतिधृष्टशवसमित्यप्रतिधृष्ट-शवसम् । ऋषीणाम् । च । स्तुतीः । उपेति । यज्ञम् । च । मानुषाणाम् । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [३९] इन्द्रमित्त्रयोविंशतिः ॥ ॥३८॥

असावि । सोमः । इन्द्र । ते । शविष्ठ । धृष्णो । एति । गहि ॥ एति । त्वा । पृणक्तु । इन्द्रियम् । रजः । सूर्यम् । न । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४०] असाविसप्तविंशतिः ॥ ❀ ॥३९॥

सर्वस्य । प्रतिशीवरीतिप्रति-शीवरी । भूमिः । त्वा । उपस्थइत्युप-स्थे । एति । अधित ॥ स्योना । अस्मै । सुषदेतिसु-सदा । भव । यच्छ । अस्मै । शर्म । सप्रथाइतिस-प्रथाः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४१] ॥ ४० ॥

महान् । इन्द्रः । वज्रबाहुरितिवज्र-बाहुः । षोडशी । शर्म । यच्छतु ॥ स्वस्ति । नः । मघवेतिमघ-वा । करोतु । हन्तु । पाप्मानम् । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४२] सर्वस्यमहान्थ्षड्विँ्शतिष्षड्विँ्शतिः ॥ ॥ ४१ ॥

सजोषाइतिस-जोषाः । इन्द्र । सगणइतिस-गणः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । सोमम् । पिब । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन्न् । शूर । विद्वान् ॥ जहि । शत्रून् । अपेति । मृधः । नुदस्व । अथ । अभयम् । कृणुहि । विश्वतः । नः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४३] सजोषास्त्रिँ्शत् ॥ ॥ ४२ ॥

उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । देवम् । वहन्ति । केतवः ॥ दृशे । विश्वाय । सूर्यम् ॥ चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । चक्षुः । मित्रस्य । वरुणस्य । अग्नेः ॥ एति । अप्राः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तरिक्षम् । सूर्यः । आत्मा । जगतः । तस्थुषः । च ॥ अग्ने । नय । सुपथेतिसु-पथा । राये । अस्मान् । विश्वानि । देव । वयुनानि । विद्वान् ॥ युयोधि । अस्मत् । जुहुराणम् । एनः । भूयिष्ठाम् । ते । नमउक्तिमितिनमः-उक्तिम् । विधेम ॥ दिवम् । गच्छ । सुवः । पत । रूपेण । [४४] वः । रूपम् । अभि । एति । एमि । वयसा । वयः ॥ तुथः । वः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । वीति । भजतु । वर्षिष्ठे । अधीति । नाके ॥ एतत् । ते । अग्ने । राधः । एति । एति । सोमच्युतमितिसोम-च्युतम् । तत् । मित्रस्य । पथा । नय । ऋतस्य । पथा । प्रेति । इत । चन्द्रदक्षिणाइतिचन्द्र-दक्षिणाः । यज्ञस्य । पथा । सुविता । नयन्तीः । ब्राह्मणम् अद्य । राध्यासम् । ऋषिम् । आर्षेयम् । पितृ

मन्तमितिपितृ-मन्तम् । पैतृमत्यमितिपैतृ-मत्यम् । सुधातुदक्षिणमितिसुधातु-द क्षिणम् । वीति । सुवः । पश्य । वीति । अन्तरिक्षम् । यतस्व । सदस्यैः । अस्म द्दात्राइत्यस्मत्-दात्राः । देवत्रेतिदेव-त्रा । गच्छत । मधुमतीरितिमधु-मतीः । प्र दातारमितिप्र-दातारम् । एति । विशत । अनवहायेत्यनव-हाय । अस्मान् । देव यानेनेतिदेव-यानेन । पथा । इत । सुकृतामितिसु-कृताम् । लोके । सीदत । तत् । नः । सँस्कृतम् ॥ [४५] रूपेणसदस्यैरष्टादशच ॥ ❋ ❋ ॥४३॥

धाता । रातिः । सविता । इदम् । जुषन्ताम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । निधिपतिरितिनिधि-पतिः । नः । अग्निः ॥ त्वष्टा । विष्णुः । प्रजयेतिप्र-जया । सँरराणइतिसं-रराणः । यजमानाय । द्रविणम् । दधातु ॥ समिति । इन्द्र । नः । मनसा । नेषि । गोभिः । समिति । सूरिभिरितिसूरि-भिः । मघवन्नितिमघ-वन्न् । समिति । स्वस्त्या ॥ समिति । ब्रह्मणा । देवकृतमितिदेव-कृतम् । यत् । अस्ति । समिति । देवानाम् । सुमत्येतिसु-मत्या । यज्ञियानाम् ॥ समिति । वर्चसा । पय सा । समिति । तनूभिः । अगन्महि । मनसा । समिति । शिवेन ॥ त्वष्टा । नः । अत्र । वरिवः । कृणोतु । [४६] अन्विति । मार्ष्टु । तनुवः । यत् । विलिष्टमि तिवि-लिष्टम् ॥ यत् । अद्य । त्वा । प्रयतीतिप्र-यति । यज्ञे । अस्मिन्न् । अग्ने । होतारम् । अवृणीमहि । इह ॥ ऋधक् । अयाट् । ऋधक् । उत । अशमिष्ठाः । प्रजानन्नितिप्र-जानन्न् । यज्ञम् । उपेति । याहि । विद्वान् ॥ स्वगेतिस्व-गा । वः । देवाः । सदनम् । अकर्म । ये । आजग्मेत्या-जग्म । सवना । इदम् । जुषाणाः ॥ जक्षिवाँसः । पपिवाँसः । च । विश्वे । अस्मेइति । धत्त । वसवः । वसूनि ॥ यान् । एति । अवहः । उशतः । देव । देवान् । तान् । [४७] प्रेति । ईरय । स्वे । अग्ने । सधस्थइतिसध-स्थे ॥ वहमानाः । भरमाणाः । हवींषि । वसुम् । घ र्मम् । दिवम् । एति । तिष्ठत । अनु ॥ यज्ञ । यज्ञम् । गच्छ । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । गच्छ । स्वाम् । योनिम् । गच्छ । स्वाहा । एषः । ते । यज्ञः । यज्ञपतइ तियज्ञ-पते । सहसूक्तवाकइतिसहसूक्त-वाकः । सुवीरइतिसु-वीरः । स्वाहा । दे वाः । गातुविदइतिगातु-विदः । गातुम् । वित्वा । गातुम् । इत । मनसः । पते । इमम् । नः । देव । देवेषु । यज्ञम् । स्वाहा । वाचि । स्वाहा । वाते । धाः ॥

[४८] कृणोतुतानष्टाचत्वारिंशच्च ॥ ॥४४॥

उरुम् । हि । राजा । वरुणः । चकार । सूर्याय । पन्थाम् । अन्वेतवाइत्यनु-एतवै । उ ॥ अपदे । पादा । प्रतिधातवइतिप्रति-धातवे । अकः । उत । अपवक्तेत्यप-वक्ता । हृदयाविधइतिहृदय-विधः । चित् ॥ शतम् । ते । राजन् । भिषजः । सहस्रम् । उर्वी । गम्भीरा । सुमतिरितिसु-मतिः । ते । अस्तु ॥ बाधस्व । द्वेषः । निरृतिमितिनिः-ऋतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्रेति । मुमुग्धि । अस्मत् ॥ अभिष्ठितइत्यभि-स्थितः । वरुणस्य । पाशः । अग्नेः । अनीकम् । अपः । एति । विवेश ॥ अपाम् । नपात् । प्रतिरक्षन्नितिप्रति-रक्षन् । असुर्यम् । दमेदमइतिदमे-दमे । [४९] समिधमितिसं-इधम् । यक्षि । अग्ने ॥ प्रतीति । ते । जिह्वा । घृतम् । उदिति । चरण्येत् । समुद्रे । ते । हृदयम् । अप्स्वित्यप्-सु । अन्तः ॥ समिति । त्वा । विशन्तु । ओषधीः । उत । आपः । यज्ञस्य । त्वा । यज्ञपतइतियज्ञ-पते । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ सूक्तवाकइतिसूक्त-वाके । नमोवाकइतिनमः-वाके । विधेम । अवभृथेत्यव-भृथ । निचङ्कुणेतिनि-चङ्कुण । निचेरुरितिनि-चेरुः । असि । निचङ्कुणेतिनि-चङ्कुण । अवेति । देवैः । देवकृतमितिदेव-कृतम् । एनः । अयाट् । अवेति । मर्त्यैः । मर्त्यकृतमितिमर्त्य-कृतम् । उरोः । एति । नः । देव । रिषः । पाहि । सुमित्राइतिसु-मित्राः । नः । आपः । ओषधयः । [५०] सन्तु । दुर्मित्राइतिदुः-मित्राः । तस्मै । भूयासुः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । देवीः । आपः । एषः । वः । गर्भः । तम् । वः । सुप्रीतमितिसु-प्रीतम् । सुभृतमितिसु-भृतम् । अकर्म । देवेषु । नः । सुकृतइतिसु-कृतः । ब्रूतात् । प्रतियुतइतिप्रति-युतः । वरुणस्य । पाशः । प्रत्यस्तइतिप्रति-अस्तः । वरुणस्य । पाशः । एधः । असि । एधिषीमहि । समिदितिसं-इत् । असि । तेजः । असि । तेजः । मयि । धेहि । अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्ष्महि ॥ पयस्वान् । अग्ने । एति । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा ॥ [५१] दमेदमओषधयआषट्च ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥४५॥

यः । त्वा । हृदा । कीरिणा । मन्यमानः । अमर्त्यम् । मर्त्यः । जोहवीमि ॥ जातवेदइतिजात-वेदः । यशः । अस्मासु । धेहि । प्रजाभिरितिप्र-जाभिः । अ

ग्ने । अमृतत्वमित्यमृत-त्वम् । अश्याम् ॥ यस्मै । त्वम् । सुकृतइतिसु-कृते । जात वेदइतिजात-वेदः । उ । लोकम् । अग्ने । कृणवः । स्योनम् ॥ अश्विनम् । सः । पुत्रिणम् । वीरवन्तमितिवीर-वन्तम् । गोमन्तमितिगो-मन्तम् । रयिम् । नशते । स्वस्ति ॥ त्वेइति । स्विति । पुत्र । शवसः । अवृत्रन्न् । कामकातयइतिकाम-का तयः ॥ न । त्वाम् । इन्द्र । अतीति । रिच्यते ॥ उक्थउक्थइत्युक्थे-उक्थे । सो मः । इन्द्रम् । ममाद । नीथेनीथइतिनीथे-नीथे । मघवानमितिमघ-वानम् । [५२] सुतासः ॥ यत् । ईम् । सबाधइतिस-बाधः । पितरम् । न । पुत्राः । समानद क्षाइतिसमान-दक्षाः । अवसे । हवन्ते ॥ अग्ने । रसेन । तेजसा । जातवेदइ तिजात-वेदः । वीति । रोचसे ॥ रक्षोहेतिरक्षः-हा । अमीवचातनइत्यमीव-चात नः ॥ अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्ष्महि ॥ पय स्वान् । अग्ने । एति । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा ॥ वसुः । वसुपतिरितिवसु-पतिः । हिकम् । असि । अग्ने । विभावसुरितिविभा-वसुः ॥ स्या म । ते । सुमताविति सु-मतौ । अपि ॥ त्वाम् । अग्ने । वसुपतिमितिवसु-पतिम् । व सूनाम् । अभि । प्रेति । मन्दे । [५३] अध्वरेषु । राजन्न् ॥ त्वया । वाजम् । वाज यन्तइतिवाज-यन्तः । जयेम । अभीति । स्याम । पृत्सुतीः । मर्त्यानाम् ॥ त्वाम् । अग्ने । वाजसातममितिवाज-सातमम् । विप्राः । वर्धन्ति । सुष्टुतमितिसु-स्तुतम् ॥ सः । नः । रास्व । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ अयम् । नः । अग्निः । वरिवः । कृणोतु । अयम् । मृधः । पुरः । एतु । प्रभिन्दन्नितिप्र-भिन्दन्न् ॥ अयम् । शत्रून् । जयतु । जर्हृषाणः । अयम् । वाजम् । जयतु । वाजसाताविति वाज-सातौ ॥ अग्निना । अग्निः । समिति । इध्यते । कविः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । युवा ॥ हव्यवाडितिह व्य-वाट् । जुह्वास्यइतिजुहु-आस्यः ॥ त्वम् । हि । अग्ने । अग्निना । विप्रः । विप्रे ण । सन्न् । सता ॥ सखा । सख्या । समिध्यसइतिसं-इध्यसे ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । वीति । ज्योतिषा ॥ [५४] मघवानम्मन्देह्यग्नेचतुर्दशच ॥४६॥

वाचःप्राणायत्वा । उपयामगृहीतोऽस्यपानायत्वा । आवायोवायवैसजोषा भ्यान्त्वा । अयमृतायुभ्यान्त्वा ॥ यावामश्विभ्याम्माध्वीभ्यान्त्वा । प्रातर्युजावश्वि भ्यान्त्वा । अयꣳशण्डायवीरताम्पाहि । तम्मर्कायप्रजाःपाहि । येदेवाग्निꣳशदा

अयणोऽसिविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्रायत्वोक्थायुवे । मूर्द्धानमग्न येत्वावैश्वानराय । मधुश्चसꣳसर्पोऽसि । इन्द्राग्नीइन्द्राग्निभ्यान्त्वा । ओमासोविश्वे भ्यस्त्वादेवेभ्यः । मरुत्वन्तन्त्रीणीन्द्रायत्वामरुत्वते । महान्द्धेमहेन्द्रायत्वा । कदाच नादित्येभ्यस्त्वा । कदाचनस्तरीर्विवस्वआदित्य । इन्द्रꣳशुचिरपः । वामन्त्रीणिदे वायत्वासवित्रे । सुशर्माऽसिविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः । बृहस्पतिसुतस्यत्वष्ट्रासोमम्पिब स्वाहा । हरिरसिसहसोमाइन्द्रायस्वाहा । अग्नआयूꣳष्यग्नयेत्वातेजस्वते । उत्तिष्ठ न्निन्द्रायत्वौजस्वते । तरणिस्सूर्यायत्वाभ्राजस्वते । आतिष्ठाद्याष्षडिन्द्रायत्वाषोड शिने । उदुत्यञ्चित्रम् । अग्नेनयदिवङ्गच्छ । उरुमायुंष्ट्येदेवामुमुग्धि । अग्नाविष्णूसुकृतूसुमुक्तम् । परावैपङ्क्त्यः । देवावैयेदेवाःपङ्क्त्यौ । परावैसवाचम् । भूमिर्व्यतृष्यन्न् । प्रजापतिर्व्यꣳरुषुध्यन्न् । भूमिरादित्यावै । अग्निहोत्रमादित्योवै । भूमिर्लेकस्सलेकस्सुलेकः । विष्णोरुदुत्तमम् । अन्नपतेपुनस्त्वाऽऽदित्याः । उरुꣳसꣳसृजवर्चसा । यस्त्वासुष्टुतम् । त्वमग्नेयुरुग्वाहिसुष्टुतिम् । त्वमग्नेविचर्षणे । यस्त्वा विरोचसे ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

आददे वाचस्पतयउपयामगृहीतोऽस्यावायो अयवांय्यावाम्प्रातर्युजाव यन्तय्येदेवास्त्रिꣳशदुपयामगृहीतोऽसिमूर्धानम्मधुश्चेन्द्राग्नी ओमासोमरुत्वन्तमिन्द्रं मरुत्वोमरुत्वान्महान्महान्नृवत्कदावाममदब्धेभिर् हिरण्यपाणिꣳ सुशर्माबृहस्पतिसु तस्यहरिरस्यग्न उत्तिष्ठन्तरणिराप्यायस्वेयुष्टेये ज्योतिष्मतीम्प्रयासायचित्तमातिष्ठेन्द्रम सोविसर्वस्य महान् ध्सजोषा उदुत्यन्धातोरुꣳहियस्त्वाषट्चत्वारिꣳशत् ॥ ४६ ॥ आददेयेदेवामहानुत्तिष्ठन् ध्सर्वस्य सन्तुदुर्मित्राश्चतुष्पञ्चाशत् ॥ ५४ ॥ आददेवि ज्योतिषा ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यँत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । विजयमितिवि-जयम् । उपयन्तइत्युप-यन्तः । अग्नौ । वामम् । वसु । सम् । नीति । अदधत । इदम् । उ । नः । भविष्यति । यदि । नः । जेष्यन्ति । इति । तत् । अग्निः । नीति । अकामयत । तेन । अपेति । अक्रामत् । तत् । देवाः । विजित्येतिवि-जित्य । अवरुरुथ्समानाइत्यव-रुरुथ्समानाः । अन्विति । आयन्न् । तत् । अस्य । सहसा । एति । अदित्सन्त । सः । अरोदीत् । यत । अरोदीत् । तत् । रुद्रस्य । रुद्रत्वमितिरुद्र-त्वम् । यत् । अश्रु । अशीयत । तत् । [१] रुजतम् । हिरण्यम् । अभवत् । तस्मात् । रुजतम् । हिरण्यम् । अदक्षिण्यम् । अश्रुजमित्यश्रु-जम् । हि । यः । बर्हिषि । ददाति । पुरा । अस्य । सव्ँवथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । गृहे । रुदन्ति । तस्मात् । बर्हिषि । न । देयम् । सः । अग्निः । अब्रवीत् । भागी । असानि । अथ । वः । इदम् । इति । पुनराधेयमितिपुनः-आधेयम् । ते । केवलम् । इति । अब्रुवन्न् । ऋध्नवत् । खलु । सः । इति । अब्रवीत् । यः । मद्देवत्यमितिमत्-देवत्यम् । अग्निम् । आदधाताइत्या-दधाते । इति । तम् । पूषा । एति । अधत्त । तेन । [२] पूषा । आर्ध्नोत् । तस्मात् । पौष्णाः । पशवः । उच्यन्ते । तम् । त्वष्टा । एति । अधत्त । तेन । त्वष्टा । आर्ध्नोत् । तस्मात् । त्वाष्ट्राः । पशवः । उच्यन्ते । तम् । मनुः । एति । अधत्त । तेन । मनुः । आर्ध्नोत् । तस्मात् । मानव्यः । प्रजाइतिप्र-जाः । उच्यन्ते । तम् । धाता । एति । अधत्त । तेन । धाता । आर्ध्नोत् । सव्ँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । धाता । तस्मात् । सवँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । प्रजाइतिप्र-जाः । पशवः । अनु । प्रेति । जायन्ते । यः । एवम् । पुनराधेयस्येतिपुनः-आधेयस्य । ऋद्धिम् । वेद । [३] ऋध्नोति । एव । यः । अस्य । एवम् । बन्धुताम् । वेद । बन्धुमानितिबन्धु-मान् । भवति । भागधेयमितिभाग-धेयम् । वै । अग्निः । आहितइत्या-हितः । इच्छमानः । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानस्य । उपेति । दोद्राव । उद्वास्येत्युत-वास्य । पुनः । एति । दधीत । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् ।

समितिं । अर्द्धयति । अथोइति । शान्तिः । एव । अस्य । एषा । पुनर्वस्वोरितिपुनः-वस्वोः । एतिं । दधीत । एतत् । वै । पुनराधेयस्येतिपुनः-आधेयंस्य । नक्षत्रम् । यत् । पुनर्वसूइतिपुनः-वसू । स्वायाम् । एव । एनम् । देवतांयाम् । आधायेत्यां-धायं । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । भवति । दर्भैः । एतिं । दधाति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय । दर्भैः । एतिं । दधाति । अद्भ्यइत्यंत्-भ्यः । एव । एनम् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । अवरुध्येत्यंव-रुध्यं । एतिं । धत्ते । पञ्चकपालइतिपञ्च-कपालः । पुरोडाशः । भवति । पञ्च । वै । ऋतवः । ऋतुभ्यइत्यृतु-भ्यः । एव । एनम् । अवरुध्येत्यंव-रुध्यं । एतिं । धत्ते ॥ [४] अशीयततत्तेनवेदंदर्भैः पञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

परेतिं । वै । एषः । यज्ञम् । पशून् । वपति । यः । अग्निम् । उद्वासयंतइत्युंत्-वासयंते । पञ्चंकपालइतिपञ्च-कपालः । पुरोडाशः । भवति । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्ताः । पशवः । यज्ञम् । एव । पशून् । अवेतिं । रुन्धे । वीरहेतिंवीर-हा । वै । एषः । देवानांम् । यः । अग्निम् । उद्वासयंतइत्युंत्-वासयंते । न । वै । एतस्यं । ब्राह्मणाः । ऋतायवइत्यृंत-यवः । पुरा । अन्नम् । अक्षन् । पङ्क्त्यः । याज्यानुवाक्याइतिंयाज्या-अनुवाक्याः । भवन्ति । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्तः । पुरुषः । देवान् । एव । वीरम् । निरवदायेतिंनिः-अवदायं । अग्निम् । पुनः । एतिं । [५] धत्ते । शताक्षराइतिंशत-अक्षराः । भवन्ति । शतायुरितिंशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिंशत-इन्द्रियः । आयुंषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीतिं । तिष्ठति । यत् । वै । अग्निः । आहितइत्या-हितः । न । ऋध्यते । ज्यायः । भागधेयमितिंभाग-धेयम् । निकामयमानइतिंनि-कामयमानः । यत् । आग्नेयम् । सर्वम् । भवति । सा । एव । अस्य । ऋद्धिः । समितिं । वै । एतस्यं । गृहे । वाक् । सृज्यते । यः । अग्निम् । उद्वासयंतइत्युंत्-वासयंते । सः । वाचम् । संसृष्टामितिसं-सृष्टाम् । यजमानः । ईश्वरः । अन्विति । पराभवितोरितिपरा-भवितोः । विभक्तयइतिवि-भक्तयः । भवन्ति । वाचः । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । यजमानस्य । अपराभावायेत्यपरा-भावाय । [६] विभक्तिमितिवि-भक्तिम् । करोति । ब्रह्मं । एव । तत् । अकः । उपांश्वित्युप-अंशु । यजति । यथा । वामम् । वसु । वि

विदानः । गूहंति । तादृक् । एव । तत् । अग्निम् । प्रतीति । स्विष्टकृतमितिस्विष्ट-कृतंम् । निरिति । आह । यथा । वामम् । वसुं । विविदानः । प्रकाशमितिप्र-काशम् । जिगंमिषति । तादृक् । एव । तत् । विभक्तिमितिवि-भक्तिम् । उक्त्वा । प्रयाजेनेतिप्र-याजेन । वषट् । करोति । आयतनादित्या-यतंनात् । एव । न । एति । यजमानः । वै । पुरोडाशः । पशवंः । एतेइति । आहुतीइत्या-हुती । यत् । अभितः । पुरोडाशम् । एतेइति । आहुतीइत्या-हुती । [७] जुहोति । यजमानम् । एव । उभयतः । पशुभिरितिपशु-भिः । परीति । गृह्णाति । कृतयंजुरितिकृत-यजुः । सम्भृतसम्भारइतिसम्भृत-सम्भारः । इति । आहुः । न । सम्भृत्याइतिसं-भृत्याः । सम्भाराइतिसं-भाराः । न । यजुः । कर्तव्यम् । इति । अथोइति । खलुं । सम्भृत्याइतिसं-भृत्याः । एव । सम्भाराइतिसं-भाराः । कर्तव्यम् । यजुः । यज्ञस्यं । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । पुनर्निष्कृतइतिपुनः-निष्कृतः । रथः । दक्षिणा । पुनरुत्स्यूतमितिपुनः-उत्स्यूतम् । वासः । पुनरुत्सृष्टइतिपुनः-उत्सृष्टः । अनड्वान् । पुनराधेयस्येतिपुनः-आधेयस्य । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यत्रंयत्रेतियत्र-यत्र । एव । अस्य । न्यक्तमितिनि-अक्तम् । ततः । [८] एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । वीरहेतिवीर-हा । वै । एषः । देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्वासयंतइत्युत्-वासयंते । तस्यं । वरुणः । एव । ऋणयादित्यृण-यात् । आग्निवारुणमित्याग्नि-वारुणम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । अनु । निरिति । वपेत् । यम् । च । एव । हन्ति । यः । च । अस्य । ऋणयादित्यृण-यात् । तौ । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । प्रीणाति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः ॥ [९] आऽपराभावायपुरोडाशमेतेआहुतीततषट् त्रिꣳशच्च ॥ ❋ ❋ ॥२॥

भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । अन्तरिक्षम् । महित्वेतिमहि-त्वा ॥ उपस्थइत्युप-स्थे । ते । देवि । अदिते । अग्निम् । अन्नादमित्यन्न-अदम् । अन्नाद्यायेत्यन्न-अद्याय । एति । दधे ॥ एति । अयम् । गौः । पृश्निः । अक्रमीत् । असंनत् । मातरम् । पुनः ॥ पितरम् । च । प्रयन्नितिप्र-यन् । सुवः ॥ त्रिꣳशत् । धाम । वीति । राजति । वाक् । पतङ्गाय । शिश्रिये ॥ प्रतीति । अस्य । वह । द्युभिः

रितिद्यु-भिः ॥ अस्य । प्राणादितिप्र-अनात् । अपानतीत्यप-अनती । अन्तः । च रति । गेचना ॥ वीति । अख्यत् । महिषः । सुवः ॥ यत् । त्वा । [१०] क्रुद्धः । परोवपेतिपरा-उवप । मन्युना । यत् । अवर्त्या ॥ सुकल्पमितिसु-कल्पम् । अग्ने । तत् । तव । पुनः । त्वा । उदिति । दीपयामसि ॥ यत् । ते । मन्युपरोप्तस्येति मन्यु-परोप्तस्य । पृथिवीम् । अन्विति । दध्वसे ॥ आदित्याः । विश्वे । तत् । देवाः । वसवः । च । समाभरन्नितिसं-आभरन् ॥ मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्यम् । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् ॥ सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । सप्त । [११] ऋषयः । सप्त । धाम । प्रियाणि ॥ सप्त । होत्राः । सप्तधेतिसप्त-धा । त्वा । यजन्ति । सप्त । योनीः । एति । पृणस्व । घृतेन ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वफ्स्नियेतिविश्व-फ्स्निया । विश्वतः । परि ॥ लेकः । सलेकइतिस-लेकः । सुलेकइतिसु-लेकः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु । केतः । सकेतइतिस-केतः । सुकेतइतिसु-केतः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु । विवस्वान् । अदितिः । देवजूतिरिति देव-जूतिः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु ॥ [१२] त्वा जिह्वास्सप्तसुकेतस्तेनस्त्रयोदश च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । इति । आह । आशिषेत्या-शिषा । एव । एनम् । एति । धत्ते । सर्पाः । वै । जीर्यन्तः । अमन्यन्त । सः । एतम् । कसर्णीरः । काद्रवेयः । मन्त्रम् । अपश्यत् । ततः । वै । ते । जीर्णाः । तनूः । अपेति । अघ्नत । सर्पराज्ञियाइतिसर्प-राज्ञियाः । ऋग्भिरित्यृक्-भिः । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । एति । दधाति । पुनर्नवमितिपुनः-नवम् । एव । एनम् । अजरम् । कृत्वा । एति । धत्ते । अथोइति । पूतम् । एव । पृथिवीम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । न । उपेति । अनमत् । सा । एतम् । [१३] मन्त्रम् । अपश्यत् । ततः । वै । ताम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । उपेति । अनमत् । यत् । सर्पराज्ञियाइतिसर्प-राज्ञियाः ।

ऋग्भिरित्यृक्-भिः । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । आदधातीत्या-दधाति । अन्ना द्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । अथोइति । अस्याम् । एव । एनम् । प्रतिष्ठितमितिप्रति-स्थितम् । एति । धत्ते । यत् । त्वा । क्रुद्धः । परोवपेतिपरा-उवप । इति । आह । अपेति । ह्नुते । एव । अस्मै । तत् । पुनः । त्वा । उदिति । दीपया मसि । इति । आह । समिति । इन्धे । एव । एनम् । यत् । ते । मन्युपरोप्तस्येति मन्यु-परोप्तस्य । इति । आह । देवताभिः । एव । [१४] एनम् । समिति । भरति । वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । छिद्यते । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । बृहस्पतिवत्येतिबृहस्पति-वत्या । ऋचा । उपेति । तिष्ठते । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । दधाति । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु । इति । आह । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् । इति । आह । सन्तत्येतिसं-तत्य । एव । यज्ञम् । देवेभ्यः । अन्विति । दिशति । सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । [१५] इति । आह । सप्तसप्तेतिसप्त-सप्त । वै । सप्तधेतिसप्त-धा । अग्नेः । प्रियाः । तनुवः । ताः । एव । अवेति । रुन्धे । पुनः । ऊर्जा । सह । रय्या । इति । अभितः । पुरोडाशम् । आहूतीइत्या-हुती । जुहोति । यजमानम् । एव । ऊर्जा । च । रय्या । च । उभयतः । परीति । गृह्णाति । आदित्याः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । आयन्न् । ते । अमुष्मिन्न् । लोके । वीति । अतृष्यन्न् । ते । इमम् । लोकम् । पुनः । अभ्यवेत्येत्यभि-अवेत्य । अग्निम् । आधायेत्या-धाय । एतान् । होमान् । अजुहवुः । ते । आर्ध्नुवन्न् । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । यः । पराचीनम् । पुनराधेयादितिपुनः-आधेयात् । अग्निम् । आदधीतेत्या-दधीत । सः । एतान् । होमान् । जुहुयात् । याम् । एव । आदित्याः । ऋद्धिम् । आर्ध्नुवन्न् । ताम् । एव । ऋध्नोति ॥ [१६] सैतन्देवताभिर्ग्वजिह्वाएतान्पञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥४॥

उपप्रयन्तइत्युप-प्रयन्तः । अध्वरम् । मन्त्रम् । वोचेम । अग्नये ॥ आरे । अस्मेइति । च । शृण्वते ॥ अस्य । प्रत्नाम् । अन्विति । द्युतम् । शुक्रम् । दुदुह्रे । अह्रयः ॥ पयः । सहस्रसामितिसहस्र-साम् । ऋषिम् ॥ अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । क

कृत् । पतिः । पृथिव्याः । अयम् ॥ अपाम् । रेताꣳसि । जिन्वति ॥ अयम् । इह । प्रथमः । धायि । धातृभिरितिधातृ-भिः । होता । यजिष्ठः । अध्वरेषु । ईड्यः ॥ यम् । अप्नवानः । भृगवः । विरुरुचुरितिवि-रुरुचुः । वनेषु । चित्रम् । विभुवमितिवि-भुवम् । विशेविशइतिविशे-विशे ॥ उभा । वाम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । आहुवध्यै । [१७] उभा । राधसः । सह । मादयध्यै ॥ उभा । दातारौ । इषाम् । रयीणाम् । उभा । वाजस्य । सातये । हुवे । वाम् ॥ अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन् । अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्धय । रयिम् ॥ अग्ने । आयूꣳषि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व । स्वपाइतिसु-अपाः । अस्मेइति । वर्चः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ दधत् । पोषम् । रयिम् । [१८] मयि ॥ अग्ने । पावक । रोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति । देवान् । वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् । इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ अग्निः । शुचिव्रततमइतिशुचिव्रत-तमः । शुचिः । विप्रः । शुचिः । कविः ॥ शुचिः । रोचते । आहुतइत्या-हुतः ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजन्तः । ईरते ॥ तव । ज्योतीꣳषि । अर्चयः ॥ आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । [१९] देहि । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । अग्ने । असि । वर्चः । मे । देहि । तनूपाइतितनू-पाः । अग्ने । असि । तनुवम् । मे । पाहि । अग्ने । यत् । मे । तनुवाः । ऊनम् । तत् । मे । एति । पृण । चित्रावसोइतिचित्र-वसो । स्वस्ति । ते । पारम् । अशीय । इन्धानाः । त्वा । शतम् । हिमाः । द्युमन्तइतिद्यु-मन्तः । समिति । इधीमहि । वयस्वन्तः । वयस्कृतमितिवयः-कृतम् । यशस्वन्तः । यशस्कृतमितियशः-कृतम् । सुवीरासइतिसु-वीरासः । अदाभ्यम् ॥ अग्ने । सपत्नदम्भनमितिसपत्न-दम्भनम् । वर्षिष्ठे । अधीति । नाके ॥ समिति । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य । वर्चसा । अगथाः । समिति । ऋषीणाम् । स्तुतेन । समिति । प्रियेण । धाम्ना ॥ त्वम् । अग्ने । सूर्यवर्चाइतिसूर्य-वर्चाः । असि । समिति । माम् । आयुषा । वर्चसा । प्रजयेतिप्र-जया । सृज ॥ [२०] आहुवध्यैपोषꣳरयिम्मेवर्चसासप्तदशच ॥ ❋ ❋ ॥ ५ ॥

समिति । पश्यामि । प्रजाइतिप्र-जाः । अहम् । इडप्रजसइतीड-प्रजसः । मा

नवीः ॥ सर्वाः । भवन्तु । नः । गृहे ॥ अम्भः । स्थ । अम्भः । वः । भक्षीय । महः । स्थ । महः । वः । भक्षीय । सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षीय । ऊर्जः । स्थ । ऊर्जम् । वः । भक्षीय । रेवतीः । रमध्वम् । अस्मिन्न् । लोके । अस्मिन्न् । गोष्ठइतिगो-स्थे । अस्मिन्न् । क्षये । अस्मिन्न् । योनौ । इह । एव । स्त । इतः । मा । अपेति । गात । बह्वीः । मे । भूयास्त । [२१] सꣳहितेतिसं-हिता । असि । विश्वरूपीरितिविश्व-रूपीः । एति । मा । ऊर्जा । विश । एति । गौपत्येन । एति । रायः । पोषेण । सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । वः । पुष्यासम् । मयि । वः । रायः । श्रयन्ताम् ॥ उपेति । त्वा । अग्ने । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । दोषावस्तरितिदोषा-वस्तः । धिया । वयम् ॥ नमः । भरन्तः । एति । इमसि ॥ राजन्तम् । अध्वराणाम् । गोपामितिगो-पाम् । ऋतस्य । दीदिविम् ॥ वर्द्धमानम् । स्वे । दमे ॥ सः । नः । पिता । इव । सूनवे । अग्ने । सूपायनइतिसु-उपायनः । भव ॥ सचस्व । नः । स्वस्तये ॥ अग्ने । [२२] त्वम् । नः । अन्तमः ॥ उत । त्राता । शिवः । भव । वरूथ्यः ॥ तम् । त्वा । शोचिष्ठ । दीदिवः ॥ सुम्नाय । नूनम् । ईमहे । सखिभ्यइति सखि-भ्यः ॥ वसुः । अग्निः । वसुश्रवाइतिवसु-श्रवाः ॥ अच्छ । नक्षि । द्युमत्तमइतिद्युमत्-तमः । रयिम् । दाः ॥ ऊर्जा । वः । पश्यामि । ऊर्जा । मा । पश्यत । रायः । पोषेण । वः । पश्यामि । रायः । पोषेण । मा । पश्यत । इडाः । स्थ । मधुकृतइतिमधु-कृतः । स्योनाः । मा । एति । विशत । इराः । मदः ॥ सहस्रपोषमिति सहस्र-पोषम् । वः । पुष्यासम् । [२३] मयि । वः । रायः । श्रयन्ताम् ॥ तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य । धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादिति प्र-चोदयात् ॥ सोमानम् । स्वरणम् । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते ॥ कक्षीवन्तमितिकक्षी-वन्तम् । यः । औशिजम् ॥ कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्चसि । दाशुषे ॥ उपोपेत्युप-उप । इत् । नु । मघवन्निति मघ-वन्न् । भूयः । इत् । नु । ते । दानम् । देवस्य । पृच्यते ॥ परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमितिधृषत्-वर्णम् । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । भेत्तारम् । भङ्गुरावतइतिभङ्गुर-वतः ॥ अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः । अहम् । त्वया । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयासम् । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः ।

मया । त्वम् । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयाः । शतम् । हिमाः । ताम् । आ शिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । ताम् । आशिष मित्या-शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् ॥ [२४] भूयास्तम्व स्तयेऽग्नेपुष्यासन्धृषद्वर्णमेकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

अयज्ञः । वै । एषः । यः । असामा । उपप्रयन्तइत्युप-प्रयन्तः । अध्वरम् । इति । आह । स्तोमम् । एव । अस्मै । युनक्ति । उपेति । इति । आह । प्रजे तिप्र-जा । वै । पशवः । उपेति । इमम् । लोकम् । प्रजामितिप्र-जाम् । ए व । पशून् । इमम् । लोकम् । उपेति । एति । अस्य । प्रत्नाम् । अन्विति । द्युतम् । इति । आह । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । प्रत्नः । सुवर्गमितिसु वः-गम् । एव । लोकम् । समारोहतीतिसं-आरोहति । अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । ककुत् । इति । आह । मूर्द्धानम् । [२५] एव । एनम् । समानानाम् । करो ति । अथोइति । देवलोकादितिदेव-लोकात् । एव । मनुष्यलोकइतिमनुष्य-लो के । प्रतीति । तिष्ठति । अयम् । इह । प्रथमः । धायि । धातृभिरितिधातृ-भिः । इति । आह । मुख्यम् । एव । एनम् । करोति । उभा । वाम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र- अग्नी । आहुवध्यै । इति । आह । ओजः । बलम् । एव । अवेति । रुन्धे । अ यम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । इति । आह । पशवः । वै । रयिः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । षड्भिरितिषट्-भिः । उपेति । तिष्ठते । षट् । वै । [२६] ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । षड्भिरितिषट्-भिः । उत्तराभिरित्यु त्-तराभिः । उपेति । तिष्ठते । द्वादश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति । यथा । वै । पुरुषः । अश्वः । गौः । जीर्यति । एवम् । अग्निः । आहितइत्या-हितः । जीर्यति । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । परस्तात् । आग्निपावमानीभिरित्याग्नि-पाव मानीभिः । उपेति । तिष्ठते । पुनर्नवमितिपुनः-नवम् । एव । एनम् । अजरम् । करोति । अथोइति । पुनाति । एव । उपेति । तिष्ठते । योगः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते । [२७] दमः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते । याच्ञा । एव । अस्य । एषा । उपेति । तिष्ठते । यथा । पापीयान् । श्रेयसे ।

आहृत्येत्या-हृत्य । नमस्यति । तादृक् । एव । तत् । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । देहि । इति । आह । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । हि । एषः । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । अग्ने । असि । वर्चः । मे । देहि । इति । आह । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । हि । एषः । तनूपाइतितनू-पाः । अग्ने । असि । तनुवम् । मे । पाहि । इति । आह । [२८] तनूपाइतितनू-पाः । हि । एषः । अग्ने । यत् । मे । तनुवाः । ऊनम् । तत् । मे । एति । पृण । इति । आह । यत् । मे । प्रजायाइतिप्र-जायै । पशूनाम् । ऊनम् । तत् । मे । एति । पूरय । इति । वाव । एतत् । आह । चित्रावसोइतिचित्र-वसो । स्वस्ति । ते । पारम् । अशीय । इति । आह । रात्रिः । वै । चित्रावसुरितिचित्र-वसुः । अव्युष्ट्याइत्यवि-उष्ट्यै । वै । एतस्यै । पुरा । ब्राह्मणाः । अभैषुः । व्युष्टिमितिवि-उष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । इन्धानाः । त्वा । शतम् । [२९] हिमाः । इति । आह । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । एषा । वै । सूर्मी । कर्णकावतीतिकर्णक-वती । एतया । ह । स्म । वै । देवाः । असुराणाम् । शततर्हानितिशत-तर्हान् । तृꣳहन्ति । यत् । एतया । समिधमितिसं-इधम् । आदधातीत्या-दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतघ्नीमितिशत-घ्नीम् । यजमानः । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । समिति । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य । वर्चसा । अगथाः । इति । आह । एतत् । त्वम् । असि । इदम् । अहम् । भूयासम् । इति । वाव । एतत् । आह । त्वम् । अग्ने । सूर्यवर्चाइतिसूर्य-वर्चाः । असि । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते ॥ [३०] मूर्द्धानꣳषड्वा एषउपतिष्ठतेपाहीत्याहशतमहꣳषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

समिति । पश्यामि । प्रजाइतिप्र-जाः । अहम् । इति । आह । यावन्तः । एव । ग्राम्याः । पशवः । तान् । एव । अवेति । रुन्धे । अम्भः । स्थ । अम्भः । वः । भक्षीय । इति । आह । अम्भः । हि । एताः । महः । स्थ । महः । वः । भक्षीय । इति । आह । महः । हि । एताः । सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षीय । इति । आह । सहः । हि । एताः । ऊर्जः । स्थ । ऊर्जम् । वः । भक्षीय । इति ।

[३१] आह । ऊर्जः । हि । एताः । रेवतीः । रमध्वम् । इति । आह । पशवः । वै । रेवतीः । पशून् । एव । आत्मन्न् । रमयते । इह । एव । स्त । इतः । मा । अपेति । गात् । इति । आह । ध्रुवाः । एव । एनाः । अनपगाइत्यनप-गाः । कुरुते । इष्टकचिदितीष्टक-चित् । वै । अन्यः । अग्निः । पशुचिदितिपशु-चित् । अन्यः । सꣳहितेतिसं-हिता । असि । विश्वरूपीरितिविश्व-रूपीः । इति । वथ्सम् । अभीति । मृशति । उपेति । एव । एनम् । धत्ते । पशुचितमितिपशु-चितम् । एनम् । कुरुते । प्रेति । [३२] वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । उपेति । तिष्ठते । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अथोइति । गार्हपत्यायेतिगार्ह-पत्याय । एव । नीति । ह्नुते । गायत्रीभिः । उपेति । तिष्ठते । तेजः । वै । गायत्री । तेजः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । अथोइति । यत् । एतम् । तृचम् । अन्वाहेत्यनु-आह । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । वै । अन्विति । द्विपादइतिद्वि-पादः । वीराः । प्रेति । जायन्ते । यः । एवम् । विद्वान् । द्विपदाभिरितिद्वि-पदाभिः । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । [३३] एति । अस्य । वीरः । जायते । ऊर्जा । वः । पश्यामि । ऊर्जा । मा । पश्यत । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । तत् । सवितुः । वरेण्यम् । इति । आह । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । सोमानम् । स्वरणम् । इति । आह । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । एव । अवेति । रुन्धे । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते । इति । आह । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । अवेति । रुन्धे । कदा । चन । स्तरीः । असि । इति । आह । न । स्तरीम् । रात्रिम् । वसति । [३४] यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । इति । आह । परिधिमितिपरि-धिम् । एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति । अन्नादमित्यन्न-अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । तन्तं

वे । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वी । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति ॥ [३५] ऊर्जँव्वोभक्षीयेति प्रगार्हपत्यमुपतिष्ठते वसति ज्योतिष्मतीमेकान्नत्रिँ-शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यत् । एव । किम् । च । यजमानस्य । स्वम् । तस्य । एव । तत् । रेतः । सिञ्चति । प्रजननइतिप्र-जनने । प्रजननमितिप्र-जननम् । हि । वै । अग्निः । अथ । ओषधीः । अन्तगताइत्यन्त-गताः । दहति । ताः । ततः । भूयसीः । प्रेति । जायन्ते । यत् । सायम् । जुहोति । रेतः । एव । तत् । सिञ्चति । प्रेति । एव । प्रातस्तनेनेतिप्रातः-तनेन । जनयति । तत् । रेतः । सिक्तम् । न । त्वष्ट्रा । अविकृतमित्यवि-कृतम् । प्रेति । जायते । यावच्छइतियावत्-शः । वै । रेतसः । सिक्तस्य । [३६] त्वष्टा । रूपाणि । विकरोतीतिवि-करोति । तावच्छइति तावत्-शः । वै । तत् । प्रेति । जायते । एषः । वै । दैव्यः । त्वष्टा । यः । यजते । बह्वीभिः । उपेति । तिष्ठते । रेतसः । एव । सिक्तस्य । बहुशइतिबहु-शः । रूपा णि । वीति । करोति । सः । प्रेति । एव । जायते । श्वश्वइतिश्वः-श्वः । भूयान् । भवति । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । अहः । देवा नाम् । आसीत् । रात्रिः । असुराणाम् । ते । असुराः । यत् । देवानाम् । वित्तम् । वेद्यम् । आसीत् । तेन । सह । [३७] रात्रिम् । प्रेति । अविशन्न् । ते । देवाः । हीनाः । अमन्यन्त । ते । अपश्यन्न् । आग्नेयी । रात्रिः । आग्नेयाः । पशवः । इ मम् । एव । अग्निम् । स्तवाम । सः । नः । स्तुतः । पशून् । पुनः । दास्यति । इति । ते । अग्निम् । अस्तुवन्न् । सः । एभ्यः । स्तुतः । रात्रियाः । अधीति । अहः । अभी ति । पशून् । निरिति । आर्जत् । ते । देवाः । पशून् । वित्वा । कामान् । अकुर्व त । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । [३८] आदित्यः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । ऐत् । सः । अमुम् । लोकम् । गत्वा । पुनः । इमम् । लोकम् । अभीति । अध्या

यत् । सः । इमम् । लोकम् । आगत्येत्या-गत्य । मृत्योः । अबिभेत् । मृत्युसंयुँतइति मृत्यु-सयुँतः । इव । हि । अयम् । लोकः । सः । अमन्यत । इमम् । एव । अ ग्निम् । स्तवानि । सः । मा । स्तुतः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयिष्यति । इति । सः । अग्निम् । अस्तौत् । सः । एनम् । स्तुतः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लो कम् । अगमयत् । यः । [३९] एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठ ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । एति । सर्वम् । आयुः । एति । अभी ति । वै । एषः । अग्नीइति । एति । गेहति । यः । एनौ । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । यथा । खलु । वै । श्रेयान् । अभ्यारूढइत्यभि-आरूढः । कामयते । तथा । करोति । नक्तम् । उपेति । तिष्ठते । न । प्रातः । समिति । हि । नक्तम् । व्रतानि । सृज्य न्ते । सह । श्रेयान् । च । पापीयान् । च । आसातेइति । ज्योतिः । वै । अग्निः । तमः । रात्रिः । यत् । [४०] नक्तम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । ज्योतिषा । एव । त मः । तरति । उपस्थेयइत्युप-स्थेयः । अग्नी (३) ः । न । उपस्थेया (३) इत्युप-स्थे या (३) ः । इति । आहुः । मनुष्याय । इत् । नु । वै । यः । अहरहरित्यहः-अहः । आहृत्येत्या-हृत्य । अथ । एनम् । याचति । सः । इत् । नु । वै । तम् । उपेति । ऋ च्छति । अथ । कः । देवान् । अहरहरित्यहः-अहः । याचिष्यति । इति । तस्मात् । न । उपस्थेयइत्युप-स्थेयः । अथोइति । खलु । आहुः । आशिषइत्या-शिषे । वै । कम् । यजमानः । यजते । इति । एषा । खलु । वै । [४१] आहिताग्नेरित्याहित-अग्नेः । आशीरित्या-शीः । यत् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । तस्मात् । उप स्थेयइत्युप-स्थेयः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । ते । सृष्टाः । अ होरात्रेइत्यहः-रात्रे । प्रेति । अविशन् । तान् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । अन्विति । अविन्दत् । यत् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । स्वम् । एव । तत् । अन्विति । इच्छति । न । तत्र । जामि । अस्ति । इति । आहुः । यः । अ हरहरित्यहः-अहः । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । इति । यः । वै । अग्निम् । प्रत्यङ् । उप तिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । प्रतीति । एनम् । ओषति । यः । पराङ् । विष्वङ् । प्रजयेति प्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । एति । कवातिर्यङितिकवा-तिर्यङ् । इव । उपे ति । तिष्ठेत । न । एनम् । प्रत्योषतीतिप्रति-ओषति । न । विष्वङ् । प्रजयेतिप्र-

जया । पशुभिरितिपशु-भिः । एति ॥ [४२] सिक्तस्यंसहभंवतियोयत्खलुवैपशु भिस्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

मम॑ । नाम॑ । प्रथमम् । जातवेदइतिजात-वेदः । पिता । माता । च । दधतुः । यत् । अग्ने ॥ तत् । त्वम् । बिभृहि । पुनः । एति । मत् । ऐतोरित्या-एतोः । त्वं । अहम् । नाम॑ । बिभराणि । अग्ने ॥ मम॑ । नाम॑ । तव॑ । च । जातवेदइतिजात-वेदः । वास॑सीइति । इव । विवसानावितिवि-वसानौ । येइति । चरा॑वः ॥ आयु॑षे । त्वम् । जीवसे॑ । वयम् । यथायथमितियथा-यथम् । वि । परीति । दधावहै । पुनः । तेइति ॥ नमः । अग्नये॑ । अप्रतिविद्धायेत्यप्रति-विद्धाय । नमः । अना॑धृष्टायेत्य ना-धृष्टाय । नमः । सम्राजइतिसं-राजे ॥ अषा॑ढः । [४३] अग्निः । बृहद्वयाइति बृहत्-वयाः । विश्वजिदितिविश्व-जित् । सहन्त्यः । श्रेष्ठः । गन्धर्वः ॥ त्वत्पिताइति त्वत्-पितारः । अग्ने । देवाः । त्वामाहुतयइतित्वां-आहुतयः । त्वद्विवाचनाइति त्वत्-विवाचनाः ॥ समिति । माम् । आयु॑षा । समिति । गौपत्येन । सुहितइति सु-हिते । मा । धाः ॥ अयम् । अग्निः । श्रेष्ठतमइतिश्रेष्ठ-तमः । अयम् । भग॑वत्तमइ तिभग॑वत्-तमः । अयम् । सहस्रसातमइतिसहस्र-सातमः ॥ अस्मै । अस्तु । सुवी र्यमितिसु-वीर्य॑म् ॥ मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्य॑म् । विच्छिन्नमितिवि-छि न्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ याः । इष्टाः । उषसः । निम्रुचइतिनि-म्रुचः । च । ताः । समिति । दधामि । हविषा । घृतेन ॥ पय॑स्वतीः । ओष॑धयः । [४४] पय॑स्वत् । वीरुधा॑म् । पयः ॥ अपाम् । पय॑सः । यत् । पयः । तेन । माम् । इन्द्र । समिति । सृज ॥ अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । चरिष्यामि । तत् । शकेयम् । तत् । मे । राध्यताम् । अग्निम् । होतारम् । इह । तम् । हुवे । देवान् । यज्ञियान् । इह । यान् । हवा॑महे ॥ एति । यन्तु । देवाः । सुमनस्यमाना इतिसु-मनस्यमानाः । वियन्तु । देवाः । हविषः । मे । अस्य ॥ कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । युनक्तु । यानि । घर्मे । कपाला॑नि । उपचिन्वन्तीत्युप-चिन्व न्ति । [४५] वेधसः ॥ पूष्णः । तानि । अपीति । व्रते । इन्द्रवायूइतीन्द्र-वायू । वीति । मुञ्चताम् ॥ अभिन्नः । घर्मः । जीरदानुरितिजीर-दानुः । यतः । आत्तः । तत् । अगन् । पुनः ॥ इध्मः । वेदिः । परिधयइतिपरि-धयः । च । सर्वे । यज्ञ

स्य । आयुः । अनु । समिति । चरन्ति ॥ त्रयस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । तन्तवः । ये । वितत्निरइतिवि-तत्निरे । ये । इमम् । यज्ञम् । स्वधयेतिस्व-धया । ददन्ते । तेषाम् । छिन्नम् । प्रतीति । एतत् । दधामि । स्वाहा । घर्मः । देवान् । अपीति । एतु ॥ [४६] अषाढओषधयउपचिन्वन्तिपञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१०॥

वैश्वानरः । नः । ऊत्या । आ । प्रेति । यातु । परावतइतिपरा-वतः ॥ अग्निः । उक्थेन । वाहसा ॥ ऋतावानमित्यृत-वानम् । वैश्वानरम् । ऋतस्य । ज्योतिषः । पतिम् ॥ अजस्रम् । घर्मम् । ईमहे ॥ वैश्वानरस्य । दꣳसनाभ्यः । बृहत् । अरिणात् । एकः । स्वपस्ययेतिसु-अपस्यया । कविः ॥ उभा । पितरा । महयन् । अजायत । अग्निः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । भूरिरेतसेतिभूरि-रेतसा ॥ पृष्टः । दिवि । पृष्टः । अग्निः । पृथिव्याम् । पृष्टः । विश्वाः । ओषधीः । एति । विवेश ॥ वैश्वानरः । सहसा । पृष्टः । अग्निः । सः । नः । दिवा । सः । [४७] रिषः । पातु । नक्तम् ॥ जातः । यत् । अग्ने । भुवना । व्यख्यइतिवि-अख्यः । पशुम् । न । गोपाइतिगो-पाः । इर्यः । परिज्मेतिपरि-ज्मा ॥ वैश्वानर । ब्रह्मणे । विन्द । गातुम् । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । सदा । नः ॥ त्वम् । अग्ने । शोचिषा । शोशुचानः । एति । रोदसीइति । अपृणाः । जायमानः ॥ त्वम् । देवान् । अभिशस्तेरित्यभि-शस्तेः । अमुञ्चः । वैश्वानर । जातवेदइतिजात-वेदः । महित्वेतिमहि-त्वा ॥ अस्माकम् । अग्ने । मघवत्स्वितिमघवत्-सु । धारय । अनामि । क्षत्रम् । अजरम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ वयम् । जयेम । शतिनम् । सहस्रिणम् । वैश्वानर । [४८] वाजम् । अग्ने । तव । ऊतिभिरित्यूति-भिः ॥ वैश्वानरस्य । सुमतावितिसु-मतौ । स्याम । राजा । हिकम् । भुवनानाम् । अभिश्रीरित्यभि-श्रीः ॥ इतः । जातः । विश्वम् । इदम् । वीति । चष्टे । वैश्वानरः । यतते । सूर्येण ॥ अवेति । ते । हेडः । वरुण । नमोभिरितिनमः-भिः । अवेति । यज्ञेभिः । ईमहे । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ क्षयन् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । असुर । प्रचेतइतिप्र-चेतः । राजन् । एनाꣳसि । शिश्रथः । कृतानि ॥ उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधमम् । वीति । मध्यमम् । श्रथाय ॥ अथ । वयम् । आदित्य । [४९] व्रते । तव । अनागसः । अदितये ।

स्याम ॥ दधिक्राव्णइतिदधि-क्राव्णः। अकारिषम्। जिष्णोः। अश्वस्य। वाजिनः॥ सुरभि। नः। मुखा। करत्। प्रेति। नः। आयूꣳषि। तारिषत्॥ एति। दधिक्राइतिदधि-क्राः। शवसा। पञ्च। कृष्टीः। सूर्यः। इव। ज्योतिषा। अपः। ततान॥ सहस्रसाइतिसहस्र-साः। शतसाइतिशत-साः। वाजी। अर्वा। पृणक्तु। मध्वा। समिति। इमा। वचाꣳसि॥ अग्निः। मूर्द्धा। भुवः॥ मरुतः। यत्। ह। वः। दिवः। सुम्नायन्तइतिसुम्न-यन्तः। हवामहे॥ एति। तु। नः। [५०] उपेति। गन्तन॥ या। वः। शर्म। शशमानाय। सन्ति। त्रिधातूनीतित्रि-धातूनि। दाशुषे। यच्छत। अधि॥ अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम्। तानि। मरुतः। वीति। यन्त। रयिम्। नः। धत्त। वृषणः। सुवीरमितिसु-वीरम्॥ अदितिः। नः। उरुष्यतु। अदितिः। शर्म। यच्छतु। अदितिः। पातु। अꣳहसः॥ महीम्। उ। स्विति। मातरम्। सुव्रतानामितिसु-व्रतानाम्। ऋतस्य। पत्नीम्। अवसे। हुवेम॥ तुविक्षत्रामितितुवि-क्षत्राम्। अजरन्तीम्। उरूचीम्। सुशर्माणमितिसु-शर्माणम्। अदितिम्। सुप्रणीतिमितिसु-प्रणीतिम्॥ सुत्रामाणमितिसु-त्रामाणम्। पृथिवीम्। द्याम्। अनेहसम्। सुशर्माणमितिसु-शर्माणम्। अदितिम्। सुप्रणीतिमितिसु-प्रणीतिम्॥ दैवीम्। नावम्। स्वरित्रामितिसु-अरित्राम्। अनागसम्। अस्रवन्तीम्। एति। रुहेम। स्वस्तये॥ इमाम्। स्विति। नावम्। एति। अरुहम्। शतारित्रामितिशत-अरित्राम्। शतस्फ्यामितिशत-स्फ्याम्॥ अच्छिद्राम्। पारयिष्णुम्॥ [५१] दिवासꣳहस्रिणꣳवैश्वानरादित्युत्नोऽनेहसꣳसुशर्माणमेकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

देवासुराः पराभूमिर्भूमिरुपप्रयन्तस्सम्पश्याम्ययन्नुस्सम्पश्याम्यभिहोत्रम्मम नाम वैश्वानर एकादश ॥ ११ ॥ देवासुराः क्रुद्धस्सम्पश्यामि सम्पश्यामि नक्तमुपगन्तनैकपञ्चाशत् ॥ ५१ ॥ देवासुराः पारयिष्णुम् ॥ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

समितिं । त्वा । सिञ्चामि । यजुषा । प्रजामितिप्र-जाम् । आयुः । धनम् । च ॥ बृहस्पतिप्रसूतइतिबृहस्पति-प्रसूतः । यजमानः । इह । मा । रिषत् ॥ आज्यम् । असि । सत्यम् । असि । सत्यस्य । अध्यंक्षमित्यधि-अक्षम् । असि । हविः । असि । वैश्वानरम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । उत्पूतशुष्ममित्युत्पूत-शुष्मम् । सत्यौजाइतिसत्य-ओजाः । सहः । असि । सहमानम् । असि । सहस्व । अरातीः । सहस्व । अरातीयतः । सहस्व । पृतनाः । सहस्व । पृतन्यतः । सहस्रवीर्यमितिसहस्र-वीर्यम् । असि । तत् । मा । जिन्व । आज्यस्य । आज्यम् । असि । सत्यस्य । सत्यम् । असि । सत्यायुरितिसत्य-आयुः । [१] असि । सत्यशुष्ममितिसत्य-शुष्मम् । असि । सत्येन । त्वा । अभीति । घारयामि । तस्य । ते । भक्षीय । पञ्चानाम् । त्वा । वातानाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । पञ्चानाम् । त्वा । ऋतूनाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । पञ्चानाम् । त्वा । दिशाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । पञ्चानाम् । त्वा । पञ्चजनानामितिपञ्च-जनानाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । चरोः । त्वा । पञ्चबिलस्येतिपञ्च-बिलस्य । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । ब्रह्मणः । त्वा । तेजसे । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । क्षत्रस्य । त्वा । ओजसे । यन्त्राय । [२] धर्त्राय । गृह्णामि । विशे । त्वा । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । सुवीर्यायेतिसु-वीर्याय । त्वा । गृह्णामि । सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः-त्वाय । त्वा । गृह्णामि । रायः । पोषाय । त्वा । गृह्णामि । ब्रह्मवर्चसायेतिब्रह्म-वर्चसाय । त्वा । गृह्णामि । भूः । अस्माकम् । हविः । देवानाम् । आशिषइत्या-शिषः । यजमानस्य । देवानाम् । त्वा । देवताभ्यः । गृह्णामि । कामाय । त्वा । गृह्णामि ॥ [३] सत्यायुरोजसेयन्त्रायत्वयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❋ ॥१॥

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । धीरः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । उग्रः । असि । उग्रः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । उग्रः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । अभिभूरित्यभि-भूः । असि ।

अभिभूरित्यभि-भूः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । अभिभूरित्यभि-भूः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । युनज्मि । त्वा । ब्रह्मणा । दैव्येन । हव्याय । अस्मै । वोढवे । जातवेदइतिजात-वेदः ॥ इन्धानाः । त्वा । सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । सुवीराइतिसु-वीराः । ज्योक् । जीवेम । बलिहृतइतिबलि-हृतः । वयम् । ते ॥ यत् । मे । अग्ने । अस्य । यज्ञस्य । रिष्यात् । [४] यत् । वा । स्कन्दात् । आज्यस्य । उत । विष्णोइति ॥ तेन । हन्मि । सपत्नम् । दुर्मरायुमितिदुः-मरायुम् । एति । एनम् । दधामि । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्याः । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ भूः । भुवः । सुवः । उच्छुष्मइत्युत्-शुष्मः । अग्ने । यजमानाय । एधि । निशुष्मइतिनि-शुष्मः । अभिदासतइत्यभि-दासते ॥ अग्ने । देवेद्धेतिदेव-इद्ध । मन्विद्धेतिमनु-इद्ध । मन्द्रजिह्वेति मन्द्र-जिह्व । अमर्त्यस्य । ते । होतः । मूर्द्धन् । एति । जिघर्मि । रायः । पोषाय । सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः-त्वाय । सुवीर्यायेतिसु-वीर्याय । मनः । असि । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । मनसा । मा । भूतेन । एति । विश । वाक् । असि । ऐन्द्री । सपत्नक्षयणीतिसपत्न-क्षयणी । [५] वाचा । मा । इन्द्रियेण । एति । विश । वसन्तम् । ऋतूनाम् । प्रीणामि । सः । मा । प्रीतः । प्रीणातु । ग्रीष्मम् । ऋतूनाम् । प्रीणामि । सः । मा । प्रीतः । प्रीणातु । वर्षाः । ऋतूनाम् । प्रीणामि । ताः । मा । प्रीताः । प्रीणन्तु । शरदम् । ऋतूनाम् । प्रीणामि । सा । मा । प्रीता । प्रीणातु । हेमन्तशिशिरावितिहेमन्त-शिशिरौ । ऋतूनाम् । प्रीणामि । तौ । मा । प्रीतौ । प्रीणीताम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । चक्षुष्मान् । भूयासम् । अग्नेः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । अन्नादइत्यन्न- अदः । भूयासम् । [६] दब्धिः । असि । अदब्धः । भूयासम् । अमुम् । दभेयम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । वृत्रहेतिवृत्र-हा । भूयासम् । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । इन्द्रियावी । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । इन्द्रस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । इन्द्रियावी । भूयासम् । महेन्द्रस्येतिमहा-इन्द्रस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । जेमानम् । महिमानम् । गमेयम् । अग्नेः । स्विष्टकृतइति स्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामिति

प्रति-स्थाम् । गमेयम् ॥ [७] रिष्याध्सपत्नक्षयंण्यन्नादोभूयासꣳषट् त्रिꣳशच्च ॥२॥

अग्निः । मा । दुरिंष्टादितिदुः-इष्टात् । पातु । सविता । अघशꣳसादित्य घ-शꣳसात् । यः । मे । अन्ति । दूरे । अरातीयति । तम् । एतेन । जेषम् । सुरूपवरुषवर्णइतिसुरूप-वरुषवर्णे । एति । इहि । इमान् । भद्रान् । दुर्यान् । अभि । एति । इहि । माम् । अनुव्रतेत्यनु-व्रता । नीति । उ । शीरुषाणि । मृद्भूम् । इडे । एति । इहि । अदिते । एति । इहि । सरस्वति । एति । इहि । रन्तिः । असि । रमतिः । असि । सूनरी । असि । जुष्टे । जुष्टिम् । ते । अशीय । उपहूतइत्युप-हूते । उपहवमित्युप-हवम् । [८] ते । अशीय । सा । मे । सत्या । आशीरित्या-शीः । अस्य । यज्ञस्य । भूयात् । अरेडता । मनसा । तत् । शकेयम् । यज्ञः । दिवम् । रोहतु । यज्ञः । दिवम् । गच्छतु । यः । देवयानइतिदेव-यानः । पन्थाः । तेन । यज्ञः । देवान् । अपीति । एतु । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । अस्मान् । रायः । उत । यज्ञाः । सचन्ताम् । अस्मासु । सन्तु । आशिषइत्या-शिषः । सा । नः । प्रिया । सुप्रतूर्तिरितिसु-प्रतूर्तिः । मघोनी । जुष्टिः । असि । जुषस्व । नः । जुष्टा । नः । [९] असि । जुष्टिम् । ते । गमेयम् । मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्यम् । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् ॥ ब्रध्न । पिन्वस्व । ददतः । मे । मा । क्षायि । कुर्वतः । मे । मा । उपेति । दसत् । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । भागः । असि । ऊर्जस्वान् । पयस्वान् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मे । पाहि । समानव्यानावितिसमान-व्यानौ । मे । पाहि । उदानव्यानावित्युदान-व्यानौ । मे । पाहि । अक्षितः । असि । अक्षित्यै । त्वा । मा । मे । क्षेष्ठाः । अमुत्र । अमुष्मिन्न् । लोके ॥ [१०] उपहवञ्जुष्टानस्त्वाषट्चं ॥३॥

बर्हिषः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । प्रजावानितिप्रजा-वान् । भूयासम् । नराशꣳसस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । पशुमानितिपशु-मान् । भूयासम् । अग्नेः । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । अग्नेः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । सोमस्य । अहम् । उज्जितिमि

त्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । अग्नेः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । इन्द्रस्य । अहम् । [११] उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । महेन्द्रस्येतिमहा-इन्द्रस्य । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । अग्नेः । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । वाजस्य । मा । प्रसवेनेतिप्र-सवेन । उद्ग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्रः । मे । निग्राभेणेतिनि-ग्राभेण । अधरान् । अकः ॥ उद्ग्राभमित्युत्-ग्राभम् । च । निग्राभमितिनि-ग्राभम् । च । ब्रह्म । देवाः । अवीवृधन्न् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । विषूचीनान् । वीति । अस्यताम् ॥ एति । इमाः । अग्मन्न् । आशिषइत्या-शिषः । दोहकामाइतिदोह-कामाः । इन्द्रवन्तइतीन्द्र-वन्तः । [१२] वनामहे । धुक्षीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । इषम् ॥ रोहितेन । त्वा । अग्निः । देवताम् । गमयतु । हरिभ्यामितिहरि-भ्याम् । त्वा । इन्द्रः । देवताम् । गमयतु । एतशेन । त्वा । सूर्यः । देवताम् । गमयतु । वीति । ते । मुञ्चामि । रशनाः । वीति । रश्मीन् । वीति । योक्त्रा । यानि । परिचर्तनानीतिपरि-चर्तनानि । धत्तात् । अस्मासु । द्रविणम् । यत् । च । भद्रम् । प्रेति । नः । ब्रूतात् । भागधानितिभाग-धान् । देवतासु ॥ विष्णोः । शय्योरितिशं-योः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । सोमस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । [१३] सुरेताइतिसु-रेताः । रेतः । धिषीय । त्वष्टुः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । पशूनाम् । रूपम् । पुषेयम् । देवानाम् । पत्नीः । अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । यज्ञस्य । मिथुनम् । तयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । मिथुनेन । प्रेति । भूयासम् । वेदः । असि । वित्तिः । असि । विदेयं । कर्म । असि । करुणम् । असि । क्रियासम् । सनिः । असि । सनिता । असि । सनेयम् । घृतवन्तमितिघृत-वन्तम् । कुलायिनम् । रायः । पोषम् । सहस्रिणम् । वेदः । ददातु । वाजिनम् ॥ [१४] इन्द्रस्याहमिन्द्रवन्तस्सोमस्याहन्दे

वयज्यया चतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

एति । प्यायताम् । ध्रुवा । घृतेन । यज्ञँय्यँज्ञमितियज्ञं-यज्ञम् । प्रतीति । देवयद्भ्यइतिदेवयत्-भ्यः ॥ सूर्यायाः । ऊर्धः । अदित्याः । उपस्थइत्युप-स्थे । उरुधारेत्युरु-धारा । पृथिवी । यज्ञे । अस्मिन्न् ॥ प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । विभानितिवि-भान् । नाम । लोकः । तस्मिन्न् । त्वा । दधामि । सह । यजमानेन । सत् । असि । सत् । मे । भूयाः । सर्वम् । असि । सर्वम् । मे । भूयाः । पूर्णम् । असि । पूर्णम् । मे । भूयाः । अक्षितम् । असि । मा । मे । क्षेष्ठाः । प्राच्याम् । दिशि । देवाः । ऋत्विजः । मार्जयन्ताम् । दक्षिणायाम् । [१५] दिशि । मासाः । पितरः । मार्जयन्ताम् । प्रतीच्याम् । दिशि । गृहाः । पशवः । मार्जयन्ताम् । उदीच्याम् । दिशि । आपः । ओषधयः । वनस्पतयः । मार्जयन्ताम् । ऊर्ध्वायाम् । दिशि । यज्ञः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । मार्जयन्ताम् । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । गायत्रेण । छन्दसा । पृथिवीम् । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिशस्तिहेत्यभिशस्ति-हा । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अन्तरिक्षम् । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अरातीयतः । हन्ता । जागतेन । छन्दसा । दिवम् । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । शत्रूयतइतिशत्रु-यतः । हन्ता । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । दिशः । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ॥ [१६]

दक्षिणायामन्तरिक्षमनुविक्रमे निर्भक्तस्सयन्द्विष्मोविष्णोरेकान्नत्रिंशच्च ॥ ५ ॥

अगन्म । सुवः । सुवः । अगन्म । सन्दृशइतिसं-दृशः । ते । मा । छिथ्सि । यत् । ते । तपः । तस्मै । ते । मा । एति । वृक्षि । सुभूरितिसु-भूः । असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । आयुर्धाइत्यायुः-धाः । असि । आयुः । मे । धेहि । वर्चोधाइतिवर्चः-धाः । असि । वर्चः । मयि । धेहि । इदम् । अहम् । अमुम् । भ्रातृव्यम् । आभ्यः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । अस्यै । दिवः । अस्मात् । अन्तरिक्षात् । अस्यै । पृथिव्याः । अस्मात् । अन्नाद्यादित्यन्न-अद्यात् । निरिति । भजामि ।

निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ॥ [१७] समिति । ज्योतिषा । अभूवम् । ऐन्द्रीम् । आवृतमित्या-वृतम् । अन्वावर्तइत्यनु-आवर्ते । समिति । अहम् । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । मया । प्रजेतिप्र-जा । समिति । अहम् । रायः । पोषेण । समिति । मया । रायः । पोषः । समिद्धइतिसं-इद्धः । अग्ने । मे । दीदिहि । समेद्धेतिसं-एद्धा । ते । अग्ने । दीद्यासम् । वसुमानितिवसु-मान् । यज्ञः । वसीयान् । भूयासम् । अग्ने । आयूꣳषि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व । स्वपाइतिसु-अपाः । अस्मे इति । वर्चः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ [१८] दधत् । पोषम् । रयिम् । मयि ॥ अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः । अहम् । त्वया । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयासम् । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः । मया । त्वम् । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयाः । शतम् । हिमाः । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । वीति । मुञ्चतु । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । अचारिषम् । तत् । अशकम् । तत् । मे । अराधि । यज्ञः । बभूव । सः । एति । [१९] बभूव । सः । प्रेति । जज्ञे । सः । वावृधे ॥ सः । देवानाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । बभूव । सः । अस्मान् । अधिपतीनित्यधि-पतीन् । करोतु । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ गोमानितिगो-मान् । अग्ने । अविमानित्यवि-मान् । अश्वी । यज्ञः । नृवत्सखेतिनृवत्-सखा । सदम् । इत् । अप्रमृष्यइत्यप्र-मृष्यः ॥ इडावानितीडा-वान् । एषः । असुर । प्रजावानितिप्रजा-वान् । दीर्घः । रयिः । पृथुबुध्नइतिपृथु-बुध्नः । सभावानितिसभा-वान् ॥ [२०] द्विष्मस्सुवीर्यꣳसआपञ्चत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥६॥

यथा । वै । समृतसोमाइतिसमृत-सोमाः । एवम् । वै । एते । समृतयज्ञाइतिसमृत-यज्ञाः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । कस्य । वा । अह । देवाः । यज्ञम् । आगच्छन्तीत्या-गच्छन्ति । कस्य । वा । न । बहूनाम् । यजमानानाम् । यः । वै । देवताः । पूर्वः । परिगृह्णातीतिपरि-गृह्णाति । सः । एनाः । श्वः । भूते । यजते । एतत् । वै । देवानाम् । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । आहव

नीयइत्या-हवनीयः । अन्तरा । अग्नीइति । पशूनाम् । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः । मनुष्याणाम् । अन्वाहार्यपचनइत्यन्वाहार्य-पचनः । पितृणाम् । अग्निम् । गृह्णाति । स्वे । एव । आयतनइत्या-यतने । देवताः । परीति । [२१] गृह्णाति । ताः । श्वः । भूते । यजते । व्रतेन । वै । मेध्यः । अग्निः । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । ब्राह्मणः । व्रतभृदितिव्रत-भृत् । व्रतम् । उपैष्यन्नित्युप-एष्यन् । ब्रूयात् । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । चरिष्यामि । इति । अग्निः । वै । देवानाम् । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । तस्मै । एव । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । व्रतम् । एति । लभते । बर्हिषा । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । व्रतम् । उपैति । एति । वत्सैः । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । एतत् । हि । एतयोः । आयतनमित्या-यतनम् । उपस्तीर्यइत्युप-स्तीर्यः । पूर्वः । च । अग्निः । अपरः । च । इति । आहुः । मनुष्याः । [२२] इत् । नु । वै । उपस्तीर्णमित्युप-स्तीर्णम् । इच्छन्ति । किम् । उ । देवाः । येषाम् । नवावसानमितिनव-अवसानम् । उपैति । अस्मिन् । श्वः । यक्ष्यमाणे । देवताः । वसन्ति । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपस्तृणातीत्युप-स्तृणाति । यजमानेन । ग्राम्याः । च । पशवः । अवरुध्याइत्यव-रुध्याः । आरण्याः । च । इति । आहुः । यत् । ग्राम्यान् । उपवसतीत्युप-वसति । तेन । ग्राम्यान् । अवेति । रुन्धे । यत् । आरण्यस्य । अश्नाति । तेन । आरण्यान् । यत् । अनाश्वान् । उपवसेदित्युप-वसेत् । पितृदेवत्यइतिपितृ-देवत्यः । स्यात् । आरण्यस्य । अश्नाति । इन्द्रियम् । [२३] वै । आरण्यम् । इन्द्रियम् । एव । आत्मन् । धत्ते । यत् । अनाश्वान् । उपवसेदित्युप-वसेत् । क्षोधुकः । स्यात् । यत् । अश्नीयात् । रुद्रः । अस्य । पशून् । अभीति । मन्येत । अपः । अश्नाति । तत् । न । इव । अशितम् । न । इव । अनशितम् । न । क्षोधुकः । भवति । न । अस्य । रुद्रः । पशून् । अभीति । मन्यते । वज्रः । वै । यज्ञः । क्षुत् । खलु । वै । मनुष्यस्य । भ्रातृव्यः । यत् । अनाश्वान् । उपवसतीत्युप-वसति । वज्रेण । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् । हन्ति ॥ [२४] परिमनुष्याइन्द्रियꣳसाक्षात्त्रीणिच ॥७॥

यः । वै । श्रद्धामितिश्रत्-धाम् । अनारभ्येत्यना-रभ्य । यज्ञेन । यजते । न । अस्य । इष्टाय । श्रत् । दधते । अपः । प्रेति । नयति । श्रद्धेतिश्रत्-धा । वै । आ

पः । श्रद्धामितिश्रत्-धाम् । एव । आरभ्येत्या-रभ्य॑ । यज्ञेन॑ । यजते । उभये॑ । अस्य । देवमनुष्याइतिदेव-मनुष्याः । इष्टाय॑ । श्रत् । दधते । तत् । आहुः । अतीति॑ । वै । एताः । वर्त्रम् । नेदन्ति । अतीति॑ । वाच॑म् । मन॑ः । वाव । एताः । न । अतीति॑ । नेदन्ति । इति॑ । मन॑सा । प्रेति॑ । नयति । इयम् । वै । मनः । [२५] अनया॑ । एव । एनाः । प्रेति॑ । नयति । अस्कन्नहविरित्यस्कन्न-हविः । भवति । यः । एवम् । वेद॑ । यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि॑ । समिति॑ । भरति । यज्ञः । वै । यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि॑ । यज्ञम् । एव । तत् । समिति॑ । भरति । यत् । एकमेकमित्येक॑-एकम् । सम्भरेदितिसं-भरेत् । पितृदेवत्यानीतिपितृ-देवत्यानि । स्युः । यत् । सह । सर्वाणि । मानुषाणि॑ । द्वेद्वेइतिद्वे-द्वे । समिति॑ । भरति । याज्यानुवाक्ययोरितियाज्या-अनुवाक्य॑योः । एव । रूपम् । करोति । अथोइति॑ । मिथुनम् । एव । यः । वै । दश॑ । यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि॑ । वेद॑ । मुखतः । अस्य । यज्ञः । कल्पते । स्फ्यः । [२६] च । कपालानि । च । अग्निहोत्रहवणीत्यग्निहोत्र-हवनी । च । शूर्पम् । च । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । च । शम्या॑ । च । उलूखलम् । च । मुसलम् । च । दृषत् । च । उपला । च । एतानि । वै । दश॑ । यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि॑ । यः । एवम् । वेद॑ । मुखतः । अस्य । यज्ञः । कल्पते । यः । वै । देवेभ्यः । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य॑ । यज्ञेन॑ । यज॑ते । जुषन्ते॑ । अस्य । देवाः । हव्यम् । हविः । निरुप्यमाणमितिनिः-उप्यमानम् । अभीति॑ । मन्त्रयेत । अग्निम् । होतारम् । इह । तम् । हुवे । इति॑ । [२७] देवेभ्यः । एव । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य॑ । यज्ञेन॑ । यजते । जुषन्ते॑ । अस्य । देवाः । हव्यम् । एषः । वै । यज्ञस्य॑ । ग्रहः । गृहीत्वा । एव । यज्ञेन॑ । यजते । तत् । उदित्वा । वाच॑म् । यच्छति । यज्ञस्य॑ । धृत्यै॑ । अथोइति॑ । मन॑सा । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । अतनुत । मन॑सा । एव । तत् । यज्ञम् । तनुते । रक्ष॑साम् । अनन्ववचारायेत्यनन्-अवचाराय । यः । वै । यज्ञम् । योगे॑ । आगतइत्या-गते । युनक्ति । युङ्क्ते । युञ्जानेषु । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । युनक्तु । इति॑ । आह । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । कः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । एनम् । युनक्ति । युङ्क्ते । युञ्जानेषु ॥ [२८] वैमनस्स्फ्य

इतियुनक्त्वेकादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञान् । असृजत । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । च । अग्निष्टोममित्यग्नि-स्तोमम् । च । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । च । उक्थ्यम् । च । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । च । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । च । तान् । उदिति । अमिमीत । यावत् । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । आसीत् । तावान् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । यावती । पौर्णमासीतिपौर्ण-मासी । तावान् । उक्थ्यः । यावती । अमावास्येत्यमा-वास्या । तावान् । अतिरात्रइत्यति रात्रः । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यावत् । अग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । उपाप्नोतीत्युप-आप्नोति । तावत् । उपेति । आप्नोति । यः । एवम् । विद्वान् । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । यजते । यावत् । उक्थ्येन । उपाप्नोतीत्युप-आप्नोति । [२९] तावत् । उपेति । आप्नोति । यः । एवम् । विद्वान् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । यजते । यावत् । अतिरात्रेणेत्यति-रात्रेण । उपाप्नोतीत्युप-आप्नोति । तावत् । उपेति । आप्नोति । परमेष्ठिनः । वै । एषः । यज्ञः । अग्रे । आसीत् । तेन । सः । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छत् । तेन । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । तेन । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छत् । तेन । इन्द्रम् । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । तेन । इन्द्रः । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छत् । तेन । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । तेन । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छताम् । यः । [३०] एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । परमाम् । एव । काष्ठाम् । गच्छति । यः । वै । प्रजातेनेतिप्र-जातेन । यज्ञेन । यजते । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । द्वादश । द्वन्द्वानीतिद्वं-द्वानि । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । तानि । सम्पाद्यानीतिसं-पाद्यानि । इति । आहुः । वथ्सम् । च । उपावसृजतीत्युप-अवसृजति । उखाम् । च । अधीति । श्रयति । अवेति । च । हन्ति । दृषदौ । च । समाहन्तीतिसं-आहन्ति । अधीति । च । वपते । कपालानि । च । उपेति । दधाति । पुरोडाशम् । च । [३१] अधिश्रयती

त्यधि-श्रयंति । आज्यंम् । च । स्तम्बयजुरितिंस्तम्ब-यजुः । च । हरंति । अभीति । च । गृह्णाति । वेदिम् । च । परिगृह्णातीतिपरि-गृह्णाति । पत्नीम् । च । समिति । नह्यति । प्रोक्षणीरितिप्र-उक्षणीः । च । आसादयतीत्यां-सादयंति । आज्यंम् । च । एतानि । वै । द्वादंश । द्वन्द्वानीतिद्वं-द्वानि । दर्शपूर्णमासयोरितिंदर्श-पूर्णमासयोः । तानि । यः । एवम् । सम्पाद्येतिंसं-पाद्यं । यजंते । प्रजांतेनेतिप्र-जातेन । एव । यज्ञेनं । यजते । प्रेति । प्रजयेतिंप्र-जयां । पशुभिरितिंपशु-भिः । मिथुनैः । जायते ॥ [३२] उक्थ्यैनोपाप्नोत्यंगच्छताय्यँः पुंरोडाशंश्चचत्वारिंᳪशच्च ॥९॥

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिंस-जातेषु । भूयासम् । इतिं । आह । ध्रुवान् । एव । एनान् । कुरुते । उग्रः । असि । उग्रः । अहम् । सजातेष्वितिंस-जातेषु । भूयासम् । इतिं । आह । अप्रतिवादिनइत्यप्रति-वादिनः । एव । एनान् । कुरुते । अभिभूरित्यंभि-भूः । असि । अभिभूरित्यंभि-भूः । अहम् । सजातेष्वितिंस-जातेषु । भूयासम् । इतिं । आह । यः । एव । एनम् । प्रत्युत्पिपीतइतिं प्रति-उत्पिपीते । तम् । उपेति । अस्यते । युनज्मि । त्वा । ब्रह्मणा । दैव्येन । इतिं । आह । एषः । वै । अग्नेः । योगंः । तेनं । [३३] एव । एनम् । युनक्ति । यज्ञस्य । वै । समृंद्धेनेतिसं-ऋद्धेन । देवाः । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यज्ञस्यं । व्यृंद्धेनेतिवि-ऋद्धेन । असुरान् । परेति । अभावयन् । यत् । मे । अग्ने । अस्य । यज्ञस्यं । रिष्यात् । इतिं । आह । यज्ञस्यं । एव । तत् । समृंद्धेनेति सं-ऋद्धेन । यजंमानः । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । एति । यज्ञस्य । व्यृंद्धेनेतिवि-ऋद्धेन । भ्रातृंव्यान् । परेति । भावयति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । एताभिः । व्याहृंतीभिरितिव्याहृति-भिः । उपेति । सादयेत् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । अग्निहोत्रमित्यंग्नि-होत्रम् । ब्रह्म । एताः । व्याहृतयइतिंवि-आहृंतयः । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । एव । ब्रह्म । [३४] कुरुते । सँव्वथ्सरइतिंसं-वथ्सरे । पर्यांगतइतिपरि-आगंते । एताभिः । एव । उपेति । सादयेत् । ब्रह्मणा । एव । उभयतः । सँव्वथ्सरमितिं सं-वथ्सरम् । परीतिं । गृह्णाति । दर्शपूर्णमासावितिंदर्श-पूर्णमासौ । चातुर्मास्यानीतिचातुः-मास्यानि । आलभंमानइत्यां-लभंमानः । एताभिः । व्याहृंतीभिरितिव्याहृति-भिः । हवीᳪषि । एति । सादयेत् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । दर्शपू

र्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । चातुर्मास्यानीतिचातुः-मास्यानि । ब्रह्म । एताः । व्याहृतयइतिवि-आहृतयः । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । एव । ब्रह्म । कुरुते । सँवथ्सरइ तिसं-वथ्सरे । पर्यागतइतिपरि-आगते । एताभिः । एव । एति । सादयेत् । ब्रह्म णा । एव । उभयतः । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । परीति । गृह्णाति । यत् । वै । य ज्ञस्य । साम्ना । क्रियते । राष्ट्रम् । [३५] यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । गच्छति । यत् । ऋचा । विशम् । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । गच्छति । अथ । ब्राह्मणः । अनाशीर्केण । यज्ञेन । यजते । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अनुवक्ष्यन्नित्यनु-वक्ष्य न्न् । एताः । व्याहृतीरितिवि-आहृतीः । पुरस्तात् । दध्यात् । ब्रह्म । एव । प्रति पदमितिप्रति-पदम् । कुरुते । तथा । ब्राह्मणः । साशीर्केणेतिस-आशीर्केण । यज्ञे न । यजते । यम् । कामयेत । यजमानम् । भ्रातृव्यम् । अस्य । यज्ञस्य । आशी रित्या-शीः । गच्छेत् । इति । तस्य । एताः । व्याहृतीरितिवि-आहृतीः । पुरोनु वाक्यायामितिपुरः-अनुवाक्यायाम् । दध्यात् । भ्रातृव्यदेवत्येतिभ्रातृव्य-देवत्या । वै । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भातृव्यम् । एव । अस्य । यज्ञस्य । [३६] आशीरित्या-शीः । गच्छति । यान् । कामयेत । यजमानान् । समावती । ए नान् । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । गच्छेत् । इति । तेषाम् । एताः । व्याहृती रितिवि-आहृतीः । पुरोनुवाक्यायाइतिपुरः-अनुवाक्यायाः । अर्द्धर्चइत्यर्द्ध-ऋचे । ए कम् । दध्यात् । याज्यायै । पुरस्तात् । एकाम् । याज्यायाः । अर्द्धर्चइत्यर्द्ध-ऋचे । एकाम् । तथा । एनान् । समावती । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । गच्छति । य था । वै । पर्जन्यः । सुवृष्टमितिसु-वृष्टम् । वर्षति । एवम् । यज्ञः । यजमानाय । व र्षति । स्थलया । उदकम् । परिगृह्णन्तीतिपरि-गृह्णन्ति । आशिषेत्या-शिषा । य ज्ञम् । यजमानः । परीति । गृह्णाति । मनः । असि । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । [३७] मनसा । मा । भूतेन । एति । विश । इति । आह । मनः । वै । प्राजाप त्यमितिप्राजा-पत्यम् । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । यज्ञः । मनः । एव । यज्ञम् । आत्मन्न् । धत्ते । वाक् । असि । ऐन्द्री । सपत्नक्षयणीतिसपत्न-क्षयणी । वाचा । मा । इन्द्रियेण । एति । विश । इति । आह । ऐन्द्री । वै । वाक् । वाचम् । एव । ऐ न्द्रीम् । आत्मन्न् । धत्ते ॥ [३८] तेनैवब्रह्मराष्ट्रमेवास्ययज्ञस्यप्राजापत्य ५ष्ट्रत्रि ५शच्च ॥

यः । वै । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । यज्ञम् । अन्वायत्तमित्यनु-आयत्तम् । वेद । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति । न । यज्ञात् । भ्रंशते । एति । श्रावय । इति । चतुरक्षरमितिचतुः-अक्षरम् । अस्तु । श्रौषट् । इति । चतुरक्षरमितिचतुः-अक्षरम् । यज । इति । द्व्यक्षरमितिद्वि-अक्षरम् । ये । यजामहे । इति । पञ्चाक्षरमितिपञ्च-अक्षरम् । द्व्यक्षरइतिद्वि-अक्षरः । वषट्कार इतिवषट्-कारः । एषः । वै । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । अन्वायत्तइत्यनु-आयत्तः । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति । न । यज्ञात् । भ्रंशते । यः । वै । यज्ञस्य । प्रायणमितिप्र-अयनम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । [३९] उदयनमित्युत्-अयनम् । वेद । प्रतिष्ठितेनेतिप्रति-स्थितेन । अरिष्टेन । यज्ञेन । संस्थामितिसं-स्थाम् । गच्छति । एति । श्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइतिवषट्-कारः । एतत् । वै । यज्ञस्य । प्रायणमितिप्र-अयनम् । एषा । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । एतत् । उदयनमित्युत्-अयनम् । यः । एवम् । वेद । प्रतिष्ठितेनेतिप्रति-स्थितेन । अरिष्टेन । यज्ञेन । संस्थामितिसं-स्थाम् । गच्छति । यः । वै । सूनृतायै । दोहम् । वेद । दुहे । एव । एनाम् । यज्ञः । वै । सूनृता । एति । श्रावय । इति । एति । एव । एनाम् । अह्वत् । अस्तु । [४०] श्रौषट् । इति । उपावस्राक्गित्युप-अवास्राक् । यज । इति । उदिति । अनैषीत् । ये । यजामहे । इति । उपेति । असदत् । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । दोग्धि । एषः । वै । सूनृतायै । दोहः । यः । एवम् । वेद । दुहे । एव । एनाम् । देवाः । वै । सत्रम् । आसत । तेषाम् । दिशः । अदस्यन् । ते । एताम् । आर्द्राम् । पङ्क्तिम् । अपश्यन् । एति । श्रावय । इति । पुरोवातमितिपुरः-वातम् । अजनयन् । अस्तु । श्रौषट् । इति । अभ्रम् । समिति । अप्लावयन् । यज । इति । विद्युतमितिवि-द्युतम् । [४१] अजनयन् । ये । यजामहे । इति । प्रेति । अवर्षयन् । अभीति । अस्तनयन् । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । ततः । वै । तेभ्यः । दिशः । प्रेति । अप्यायन्त । यः । एवम् । वेद । प्रेति । अस्मै । दिशः । प्यायन्ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । त्वोवेदेतित्वः-वेद । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । त्वँवेदेतित्वं-वेद । यम् । प्रजापतिरिति

प्रजा-पतिः । वेदं । सः । पुण्यः । भवति । एषः । वै । छन्दस्यः । प्रजापतिरितिप्र जा-पतिः । एति । श्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट् कारइति वषट्-कारः । यः । एवम् । वेद । पुण्यः । भवति । वसन्तम् । [४२] ऋतूनाम् । प्रीणामि । इति । आह । ऋतवः । वै । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । ऋतून् । एव । प्रीणाति । ते । अस्मै । प्रीताः । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । कल्पन्ते । कल्पन्ते । अस्मै । ऋतवः । यः । एवम् । वेद । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवय ज्ययेतिदेव-यज्यया । चक्षुष्मान् । भूयासम् । इति । आह । अग्नीषोमाभ्यामि त्यग्नी-सोमाभ्याम् । वै । यज्ञः । चक्षुष्मान् । ताभ्याम् । एव । चक्षुः । आत्मन् । धत्ते । अग्नेः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । इति । आह । अग्निः । वै । देवानाम् । अन्नादइत्यन्न-अदः । तेन । एव । [४३] अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । आत्मन् । धत्ते । दब्धिः । असि । अदब्धः । भूयासम् । अमुम् । दभेयम् । इति । आह । एतया । वै । दब्ध्या । देवाः । असुरान् । अ दभ्नुवन् । तया । एव । भ्रातृव्यम् । दभ्नोति । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । वृत्रहेतिवृत्र-हा । भूयासम् । इति । आह । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । वै । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । ताभ्याम् । ए व । भ्रातृव्यम् । स्तृणुते । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । अहम् । देवयज्ययेतिदे व-यज्यया । इन्द्रियावी । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । इति । आह । इन्द्रिया वी । एव । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति । इन्द्रस्य । [४४] अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । इन्द्रियावी । भूयासम् । इति । आह । इन्द्रियावी । एव । भवति । महेन्द्रस्येतिमहा-इन्द्रस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । जेमानम् । महिमा नम् । गमेयम् । इति । आह । जेमानम् । एव । महिमानम् । गच्छति । अग्नेः । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । इति । आह । आयुः । एव । आत्मन् । ध त्ते । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति ॥ [४५] प्रतिष्ठामहृदस्तुविद्युतँव्वसन्तन्तेनैवेन्द्र स्याष्टात्रिँ्शच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । हवामहे । जनेभ्यः ॥ अस्माकम् । अ

स्तु । केवलः ॥ इन्द्रम् । नरः । नेमधितेतिनेम-धिता । हवन्ते । यत् । पार्याः । युनजते । धियः । ताः ॥ शूरः । नृषातेतिनृ-साता । शवसः । चकानः । एति । गोमतीतिगो-मति । व्रजे । भज । त्वम् । नः ॥ इन्द्रियाणि । शतक्रतोइतिशत-क्रतो । या । ते । जनेषु । पञ्चस्वितिपञ्च-सु ॥ इन्द्र । तानि । ते । एति । वृणे ॥ अन्विति । ते । दायि । महे । इन्द्रियाय । सत्रा । ते । विश्वम् । अन्विति । वृत्रहत्यइतिवृत्र-हत्ये ॥ अन्विति । [४६] क्षत्रम् । अन्विति । सहः । यजत्रा । इन्द्र । देवेभिः । अन्विति । ते । नृषह्यइतिनृ-सह्ये ॥ एति । यस्मिन्न् । सप्त । वासवाः । तिष्ठन्ति । स्वारुहइतिस्व-रुहः । यथा ॥ ऋषिः । ह । दीर्घश्रुत्तमइतिदीर्घश्रुत-तमः । इन्द्रस्य । घर्मः । अतिथिः ॥ आमासु । पक्वम् । ऐरयः । एति । सूर्यम् । रोहयः । दिवि ॥ घर्मम् । न । सामन्न् । तपत । सुवृक्तिभिरितिसुवृक्ति-भिः । जुष्टम् । गिर्वणसे । गिरः ॥ इन्द्रम् । इत् । गाथिनः । बृहत् । इन्द्रम् । अर्केभिः । अर्किणः ॥ इन्द्रम् । वाणीः । अनूषत ॥ गायन्ति । त्वा । गायत्रिणः । [४७] अर्चन्ति । अर्कम् । अर्किणः ॥ ब्रह्माणः । त्वा । शतक्रतवितिशत-क्रतो । उदिति । वंशम् । इव । येमिरे ॥ अंहोमुचइत्यंहः-मुचे । प्रेति । भरेम । मनीषाम् । ओषिष्ठदाव्न्नइत्योषिष्ठ-दाव्ने । सुमतिमितिसु-मतिम् । गृणानाः ॥ इदम् । इन्द्र । प्रतीति । हव्यम् । गृभाय । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ विवेष । यत् । मा । धिषणा । जजान । स्तवै । पुरा । पार्यात् । इन्द्रम् । अह्नः ॥ अंहसः । यत्र । पीपरत् । यथा । नः । नावा । इव । यान्तम् । उभये । हवन्ते ॥ प्रेति । सम्राजमितिसं-राजम् । प्रथमम् । अध्वराणाम् । [४८] अंहोमुचमित्यंहः-मुचम् । वृषभम् । यज्ञियानाम् ॥ अपाम् । नपातम् । अश्विना । हयन्तम् । अस्मिन्न् । नरः । इन्द्रियम् । धत्तम् । ओजः ॥ वीति । नः । इन्द्र । मृधः । जहि । नीचा । यच्छ । पृतन्यतः ॥ अधस्पदमित्यधः-पदम् । तम् । ईम् । कृधि । यः । अस्मान् । अभिदासतीत्यभि-दासति ॥ इन्द्र । क्षत्रम् । अभीति । वामम् । ओजः । अजायथाः । वृषभ । चर्षणीनाम् ॥ अपेति । अनुदः । जनम् । अमित्रयन्तमित्यमित्र-यन्तम् । उरुम् । देवेभ्यः । अकृणोः । उ । लोकम् ॥ मृगः । न । भीमः । कुचरः । गिरिष्ठाइतिगिरि-स्थाः । परावतइतिपरा-वतः । [४९] एति । जगाम । परस्याः ॥ सृकम् ।

सुङ्शायेतिसं-शायं । प्रविम् । इन्द्र । तिग्मम् । वीति । शत्रून् । ताढि । वीति । मृधः । नुदस्व ॥ वीति । शत्रून् । वीति । मृधः । नुद । वीति । वृत्रस्य । हनू इति । रुज ॥ वीति । मन्युम् । इन्द्र । भामितः । अमित्रस्य । अभिदा संतइत्यभि-दासंतः ॥ त्रातारम् । इन्द्रम् । अवितारम् । इन्द्रम् । हवेहवइति हवे-हवे । सुहवमितिसु-हवम् । शूरम् । इन्द्रम् ॥ हुवे । नु । शक्रम् । पुरुहूतमितिपुरु-हूतम् । इन्द्रम् । स्वस्ति । नः । मघवेतिमघ-वा । धातु । इन्द्रः ॥ मा । ते । अस्याम् । [५०] सहसावन्नितिसहसा-वन्न् । परिष्टौ । अघाय । भूम । हरिवइतिहरि-वः । परादाइतिपरा-दै ॥ त्रायस्व । नः । अवृकेभिः । वरूथैः । तव । प्रियासः । सूरिषु । स्याम ॥ अनवः । ते । रथम् । अश्वाय । तक्षन्न् । त्वष्टा । वज्रम् । पुरुहूतेतिपुरु-हूत । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् ॥ ब्रह्माणः । इन्द्रम् । महयन्तः । अर्कैः । अवर्द्धयन्न् । अहये । हन्तवै । उ ॥ वृष्णे । यत् । ते । वृषणः । अर्कम् । अर्चान् । इन्द्र । ग्रावाणः । अदितिः । सजोषाइतिस-जोषाः ॥ अनश्वासः । ये । पवयः । अरथाः । इन्द्रेषिताइतीन्द्र-इषिताः । अभ्यवर्तन्तेत्यभि-अवर्तन्त । दस्यून् ॥[५१] वृत्रहत्येऽनुगायत्रिणोऽध्वराणाम्परावतोऽस्यामष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१२॥

सन्त्वासिञ्चामिद्ध्रुवोऽस्यमिमीवबर्हिषोऽहमाप्यायतामगन्मयथावैयोवै श्रद्धाम्प्रजापतिर्यज्ञान्ध्रुवोसीत्याहयोवैसप्तदशमिन्द्रँवो द्वादश ॥११॥ सन्त्वांबर्हिषोऽहम्यथावाएवंविद्वाञ्छ्रीषट्थ्सहसावन्नेकंपञ्चाशत् ॥५१॥ सन्त्वांसिञ्चामिदस्यून् ॥❀॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

पाकयज्ञमितिपाक-यज्ञम् । वै । अन्विति । आहिताग्नेरित्याहित-अग्नेः । प
शवः । उपेति । तिष्ठन्ते । इडा । खलु । वै । पाकयज्ञइतिपाक-यज्ञः । सा । एषा ।
अन्तरा । प्रयाजानूयाजानितिप्रयाज-अनूयाजान् । यजमानस्य । लोके । अवहि
तेत्यव-हिता । ताम् । आह्रियमाणामित्या-ह्रियमाणाम् । अभीति । मन्त्रयेत । सु
रूपवर्षवर्णइतिसुरूप-वर्षवर्णे । एति । इहि । इति । पशवः । वै । इडा । प
शून् । एव । उपेति । ह्वयते । यज्ञम् । वै । देवाः । अदुहन् । यज्ञः । असुरान् ।
अदुहत् । ते । असुराः । यज्ञदुग्धाइतियज्ञ-दुग्धाः । परेति । अभवन् । यः । वै ।
यज्ञस्य । दोहम् । विद्वान् । [१] यजते । अपीति । अन्यम् । यजमानम् । दुहे ।
सा । मे । सत्या । आशीरित्या-शीः । अस्य । यज्ञस्य । भूयात् । इति । आह ।
एषः । वै । यज्ञस्य । दोहः । तेन । एव । एनम् । दुहे । प्रत्ता । वै । गौः । दु
हे । प्रत्ता । इडा । यजमानाय । दुहे । एते । वै । इडायै । स्तनाः । इडा । उपहू
तेत्युप-हूता । इति । वायुः । वत्सः । यर्हि । होता । इडाम् । उपह्वयेतेत्युप-ह्वये
त । तर्हि । यजमानः । होतारम् । ईक्षमाणः । वायुम् । मनसा । ध्यायेत् । [२]
मात्रे । वत्सम् । उपावसृजतीत्युप-अवसृजति । सर्वेण । वै । यज्ञेन । देवाः । सुव
र्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । पाकयज्ञेनेतिपाक-यज्ञेन । मनुः । अश्रा
म्यत् । सा । इडा । मनुम् । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । ताम् । देवासुराइतिदेव-अ
सुराः । वीति । अह्वयन्त । प्रतीचीम् । देवाः । पराचीम् । असुराः । सा । देवान् ।
उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । पशवः । वै । तत् । देवान् । अवृणत । पशवः । असुरा
न् । अजहुः । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । पराचीम् । तस्य । इडाम् ।
उपेति । ह्वयेत । अपशुः । एव । भवति । यम् । [३] कामयेत । पशुमानितिपशु-
मान् । स्यात् । इति । प्रतीचीम् । तस्य । इडाम् । उपेति । ह्वयेत । पशुमानितिपशु-
मान् । एव । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । इडाम् ।
उपेति । ह्वयेत । यः । इडाम् । उपहूयेत्युप-हूय । आत्मानम् । इडायाम् । उपह्वये
तेत्युप-ह्वयेत । इति । सा । नः । प्रिया । सुप्रतूर्तिरितिसु-प्रतूर्तिः । मघोनी । इति ।

आह । इडाम् । एव । उपह्वयेत्युप-ह्वयं । आत्मानम् । इडायाम् । उपेति । ह्वयते । व्यस्तमितिवि-अस्तम् । इव । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । इडा । सामि । प्राश्नन्तीतिप्र-अश्नन्ति । [४] सामि । मार्जयन्ते । एतत् । प्रतीति । वै । असुराणाम् । यज्ञः । वीति । अच्छिद्यत । ब्रह्मणा । देवाः । समिति । अदधुः । बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । दधाति । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु । इति । आह । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् । इति । आह । सन्तत्येतिसं-तत्यं । एव । यज्ञम् । देवेभ्यः । अन्विति । दिशति । याम् । वै । [५] यज्ञे । दक्षिणाम् । ददाति । ताम् । अस्य । पशवः । अनु । समिति । क्रामन्ति । सः । एषः । ईजानः । अपशुः । भावुकः । यजमानेन । खलु । वै । तत् । कार्यम् । इति । आहुः । यथा । देवत्रेतिदेव-त्रा । दत्तम् । कुर्वीत । आत्मन्न् । पशून् । रमयेत । इति । ब्रध्न । पिन्वस्व । इति । आह । यज्ञः । वै । ब्रध्नः । यज्ञम् । एव । तत् । महयति । अथोइति । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । दत्तम् । कुरुते । आत्मन्न् । पशून् । रमयते । ददतः । मे । मा । क्षायि । इति । आह । अक्षितिम् । एव । उपेति । एति । कुर्वतः । मे । मा । उपेति । दसत् । इति । आह । भूमानम् । एव । उपेति । एति ॥ [६] विद्वान्ध्यायेद्भवति यस्प्राश्नन्ति याँश्चैनमेकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

सꣳश्रवाइतिसं-श्रवाः । ह । सौवर्चनसः । तुमिञ्जम् । औपोदितिमित्यौप-उदितिम् । उवाच । यत् । सत्रिणाम् । होता । अभूः । काम् । इडाम् । उपेति । अह्वथाः । इति । ताम् । उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । या । प्राणेनेतिप्र-अनेन । देवान् । दाधार । व्यानेनेतिवि-अनेन । मनुष्यान् । अपानेनेत्यप-अनेन । पितॄन् । इति । छिनत्ति । सा । न । छिनत्ती(३) । इति । छिनत्ति । इति । ह । उवाच । शरीरम् । वै । अस्यै । तत् । उपेति । अह्वथाः । इति । ह । उवाच । गौः । वै । [७] अस्यै । शरीरम् । गाम् । वाव । तौ । तत् । परीति । अवदताम् । या । यज्ञे । दीयते । सा । प्राणेनेतिप्र-अनेन । देवान् । दाधार । यया । मनुष्याः । जीवन्ति । सा । व्यानेनेतिवि-अनेन । मनुष्यान् । याम् । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । घ्नन्ति ।

19

सा । अप्रानेनेत्यप-अनेन । पितॄन् । यः । एवम् । वेद । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । अथ । वै । ताम् । उपेति । अहे । इति । ह । उवाच । या । प्रजाइति प्र-जाः । प्रभवन्तीरितिप्र-भवन्तीः । प्रतीति । आभवतीत्या-भवति । इति । अन्नम् । वै । अस्यै । तत् । [८] उपेति । अहथाः । इति । ह । उवाच । ओषधयः । वै । अस्याः । अन्नम् । ओषधयः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रभवन्तीरितिप्र-भवन्तीः । प्रति । एति । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति । अथ । वै । ताम् । उपेति । अहे । इति । ह । उवाच । या । प्रजाइतिप्र-जाः । पराभवन्तीरितिपरा-भवन्तीः । अनुगृह्णातीत्यनु-गृह्णाति । प्रतीति । आभवन्तीरित्या-भवन्तीः । गृह्णाति । इति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वै । अस्यै । तत् । उपेति । अहथाः । इति । ह । उवाच । इयम् । वै । अस्यै । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । [९] इयम् । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । पराभवन्तीरितिपरा-भवन्तीः । अन्विति । गृह्णाति । प्रतीति । आभवन्तीरित्या-भवन्तीः । गृह्णाति । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । अथ । वै । ताम् । उपेति । अहे । इति । ह । उवाच । यस्यै । निक्रमणइतिनि-क्रमणे । घृतम् । प्रजाइतिप्र-जाः । सञ्जीवन्तीरितिसं-जीवन्तीः । पिबन्ति । इति । छिनत्ति । सा । न । छिनत्ती (३) । इति । न । छिनत्ति । इति । ह । उवाच । प्रेति । तु । जनयति । इति । एषः । वै । इडाम् । उपेति । अहथाः । इति । ह । उवाच । वृष्टिः । वै । इडा । वृष्ट्यै । वै । निक्रमणइति नि-क्रमणे । घृतम् । प्रजाइतिप्र-जाः । सञ्जीवन्तीरितिसं-जीवन्तीः । पिबन्ति । यः । एवम् । वेद । प्रेति । एव । जायते । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति ॥ [१०]

गौर्वाअस्यैतत्प्रतिष्ठाऽहथाइतिवि॰शतिश्च ॥ ॥२॥

परोक्षमितिपरः-अक्षम् । वै । अन्ये । देवाः । इज्यन्ते । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । अन्ये । यत् । यजते । ये । एव । देवाः । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । इज्यन्ते । तान् । एव । तत् । यजति । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । आहरतीत्या-हरति । एते । वै । देवाः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । यत् । ब्राह्मणाः । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । अथोइति । दक्षिणा । एव । अस्य । एषा । अथोइति । यज्ञस्य । एव । छिद्रम् । अपीति । दधाति । यत् । वै । यज्ञस्य । क्रूरम् ।

यत् । विलिष्टमितिवि-लिष्टम् । तत् । अन्वाहार्येणेत्यनु-आहार्येण । [११] अन्वाहरतीत्यनु-आहरति । तत् । अन्वाहार्यस्येत्यनु-आहार्यस्य । अन्वाहार्यत्वमित्यन्वाहार्य-त्वम् । देवदूताइतिदेव-दूताः । वै । एते । यत् । ऋत्विजः । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । आहरतीत्या-हरति । देवदूतानितिदेव-दूतान् । एव । प्रीणाति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । यज्ञान् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । रिरिचानः । अमन्यत । सः । एतम् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । अभक्तम् । अपश्यत् । तम् । आत्मन्न् । अधत्त । सः । वै । एषः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । यत् । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । ऋध्नोति । अपरिमितइत्यपरि-मितः । निरुप्यइतिनिः-उप्यः । अपरिमितइत्यपरि-मितः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । [१२] आप्त्यै । देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एतम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । अपश्यन्न् । तम् । अन्वाहरन्तेत्यनु-आहरन्त । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । यज्ञेन । वै । इष्टी । पक्वेन । पूर्ती । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । सः । तु । एव । इष्टापूर्तीतीष्ट-पूर्ती । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । भागः । असि । [१३] इति । आह । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । समिति । अर्द्धयति । ऊर्जस्वान् । पयस्वान् । इति । आह । ऊर्जम् । एव । अस्मिन्न् । पयः । दधाति । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मे । पाहि । समानव्यानावितिसमान-व्यानौ । मे । पाहि । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अक्षितः । असि । अक्षित्यै । त्वा । मा । मे । क्षेष्ठाः । अमुत्र । अमुष्मिन्न् । लोके । इति । आह । क्षीयते । वै । अमुष्मिन्न् । लोके । अन्नम् । इतःप्रदानमितीतः-प्रदानम् । हि । अमुष्मिन्न् । लोके । प्रजाइतिप्र-जाः । उपजीवन्तीत्युप-जीवन्ति । यत् । एवम् । अ

भिमृशतीत्यभि-मृशति । अक्षितिम् । एव । एनत् । गमयति । न । अस्य । अमुष्मिन्न् । लोके । अन्नम् । क्षीयते ॥ [१४] अन्वाहार्येणप्रजापतेरसिद्ध्यमुष्मिँल्लोकेपञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

बर्हिषः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । प्रजावानितिप्रजा-वान् । भूयासम् । इति । आह । बर्हिषा । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । तेन । एव । प्रजाइतिप्र-जाः । सृजते । नराशंसस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । पशुमानितिपशु-मान् । भूयासम् । इति । आह । नराशंसेन । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । तेन । एव । पशून् । सृजते । अग्नेः । स्विष्टकृतइति स्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । इति । आह । आयुः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । [१५] वै । देवाः । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । अजयन्न् । दर्शपूर्णमासाभ्यामितिदर्श-पूर्णमासाभ्याम् । असुरान् । अपेति । अनुदन्त । अग्नेः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । इति । आह । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । एव । देवतानाम् । यजमानः । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जयति । दर्शपूर्णमासाभ्यामितिदर्श-पूर्णमासाभ्याम् । भ्रातृव्यान् । अपेति । नुदते । वाजवतीभ्यामितिवाज-वतीभ्याम् । वीति । ऊहति । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यः । वै । यज्ञस्य । द्वौ । दोहौ । विद्वान् । यजते । उभयतः । [१६] एव । यज्ञम् । दुहे । पुरस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । एषः । वै । अन्यः । यज्ञस्य । दोहः । इडायाम् । अन्यः । यर्हि । होता । यजमानस्य । नाम । गृह्णीयात् । तर्हि । ब्रूयात् । एति । इमाः । अग्मन्न् । आशिषइत्या-शिषः । दोहकामाइतिदोह-कामाः । इति । संस्तुताइतिसं-स्तुताः । एव । देवताः । दुहे । अथो इति । उभयतः । एव । यज्ञम् । दुहे । पुरस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । रोहितेन । त्वा । अग्निः । देवताम् । गमयतु । इति । आह । एते । वै । देवाश्वाइति देव-अश्वाः । [१७] यजमानः । प्रस्तरइतिप्र-स्तरः । यत् । एतैः । प्रस्तरमिति

प्र-स्तरम् । प्रहरतीतिप्र-हरति । देवाश्वैरितिदेव-अश्वैः । एव । यजमानम् । सुवर्ग मितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । वीति । ते । मुञ्चामि । रशनाः । वीति । र श्मीन् । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । विमोकइतिवि-मोकः । तेन । एव । ए नम् । वीति । मुञ्चति । विष्णोः । शंय्योरितिशं-योः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । इति । आह । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञे । एव । अन्ततः । प्रतीति । तिष्ठति । सोमस्य । अहम् । देवयज्य येतिदेव-यज्यया । सुरेताइतिसु-रेताः । [१८] रेतः । धिषीय । इति । आह । सो मः । वै । रेतोधाइति रेतः-धाः । तेन । एव । रेतः । आत्मन् । धत्ते । त्वष्टुः । अ हम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । पशूनाम् । रूपम् । पुषेयम् । इति । आह । त्व ष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । रूपकृदितिरूप-कृत् । तेन । एव । पशूनाम् । रूपम् । आत्मन् । धत्ते । देवानाम् । पत्नीः । अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । य ज्ञस्य । मिथुनम् । तयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । मिथुनेन । प्रेति । भूयासम् । इति । आह । एतस्मात् । वै । मिथुनात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । मिथुनेन । [१९] प्रेति । अजायत । तस्मात् । एव । यजमानः । मिथुनेन । प्रे ति । जायते । वेदः । असि । वित्तिः । असि । विदेय । इति । आह । वेदेन । वै । देवाः । असुराणाम् । वित्तम् । वेद्यम् । अविन्दन्त । तत् । वेदस्य । वेदत्वमितिवे द-त्वम् । यद्यदितियत्-यत् । भ्रातृव्यस्य । अभिध्यायेदित्यभि-ध्यायेत् । तस्य । ना म । गृह्णीयात् । तत् । एव । अस्य । सर्वम् । वृङ्क्ते । घृतवन्तमितिघृत-वन्तम् । कुलायिनम् । रायः । पोषम् । सहस्रिणम् । वेदः । ददातु । वाजिनम् । इति । आ ह । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आप्नोति । एति । अस्य । प्रजायामितिप्र-जायाम् । वाजी । जायते । यः । एवम् । वेद ॥ [२०] दर्शपूर्णमासयोरुभयतोदेवाश्वास्सु रेताःप्रजापतिर्मिथुनेनाप्नोत्यष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

ध्रुवाम् । वै । रिच्यमानाम् । यज्ञः । अन्विति । रिच्यते । यज्ञम् । यजमा नः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । ध्रुवाम् । आप्यायमानामित्या-प्यायमानाम् । यज्ञः । अनु । एति । प्यायते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । एति । प्यायताम् । ध्रुवा । घृतेन । इति । आह । ध्रुवाम् । एव । एति । प्यायय

ति । ताम् । आप्यायमानामित्या-प्यायमानाम् । यज्ञः । अनु । एति । प्यायते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । विभानितिवि-भान् । नाम । लोकः । तस्मिन्न् । त्वा । दधामि । सह । यजमानेन । इति । [२१] आह । अयम् । वै । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । विभानितिवि-भान् । नाम । लोकः । तस्मिन्न् । एव । एनम् । दधाति । सह । यजमानेन । रिच्यते । इव । वै । एतत् । यत् । यजते । यत् । यजमानभागमितियजमान-भागम् । प्राश्नातीतिप्र-अश्नाति । आत्मानम् । एव । प्रीणाति । एतावान् । वै । यज्ञः । यावान् । यजमानभागइतियजमान-भागः । यज्ञः । यजमानः । यत् । यजमानभागमितियजमान-भागम् । प्राश्नातीतिप्र-अश्नाति । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति । एतत् । वै । सूयवसमितिसु-यवसम् । सोदकमितिस-उदकम् । यत् । बर्हिः । च । आपः । च । एतत् । [२२] यजमानस्य । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । वेदिः । यत् । पूर्णपात्रमितिपूर्ण-पात्रम् । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । निनयतीतिनि-नयति । स्वे । एव । आयतनइत्या-यतने । सूयवसमितिसु-यवसम् । सोदकमितिस-उदकम् । कुरुते । सत् । असि । सत् । मे । भूयाः । इति । आह । आपः । वै । यज्ञः । आपः । अमृतम् । यज्ञम् । एव । अमृतम् । आत्मन्न् । धत्ते । सर्वाणि । वै । भूतानि । व्रतम् । उपयन्तमित्युप-यन्तम् । अनु । उपेति । यन्ति । प्राच्याम् । दिशि । देवाः । ऋत्विजः । मार्जयन्ताम् । इति । आह । एषः । वै । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । अवभृथइत्यव-भृथः । [२३] यानि । एव । एनम् । भूतानि । व्रतम् । उपयन्तमित्युप-यन्तम् । अनूपयन्तीत्यनु-उपयन्ति । तैः । एव । सह । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवेति । एति । विष्णुमुखाइतिविष्णु-मुखाः । वै । देवाः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । इमान् । लोकान् । अनपजय्यमित्यनप-जय्यम् । अभीति । अजयन्न् । यत् । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । विष्णुः । एव । भूत्वा । यजमानः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । इमान् । लोकान् । अनपजय्यमित्यनप-जय्यम् । अभीति । जयति । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । इति । आह । गायत्री । वै । पृथिवी । त्रैष्टुभम् । अन्तरिक्षम् । जागती । द्यौः । आनुष्टुभीरित्यानु-स्तुभीः ।

दिशः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । इमान् । लोकान् । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । अभीति । जयति ॥ [२४] यजमानेनेतिचैतदवभृथोदिशस्सप्तचं ॥५॥

अगन्म । सुवः । सुवः । अगन्म । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । एति । सन्दृशइतिसं-दृशः । ते । मा । छित्सि । यत् । ते । तपः । तस्मै । ते । मा । एति । वृक्षि । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । सुभूरितिसु-भूः । असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । आयुर्धाइत्यायुः-धाः । असि । आयुः । मे । धेहि । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । प्रेति । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । [२५] विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । हि । लोकाय । विष्णुक्रमाइतिविष्णु-क्रमाः । क्रम्यन्ते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमेत । यः । इमान् । लोकान् । भ्रातृव्यस्य । संविद्येतिसं-विद्य । पुनः । इमम् । लोकम् । प्रत्यवरोहेदितिप्रति-अवरोहेत् । इति । एषः । वै । अस्य । लोकस्य । प्रत्यवरोहइतिप्रति-अवरोहः । यत् । आह । इदम् । अहम् । अमुम् । भ्रातृव्यम् । आभ्यः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । अस्यै । दिवः । इति । इमान् । एव । लोकान् । भ्रातृव्यस्य । संविद्येतिसं-विद्य । पुनः । इमम् । लोकम् । प्रत्यवरोहतीतिप्रति-अवरोहति । समिति । [२६] ज्योतिषा । अभूवम् । इति । आह । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । ऐन्द्रीम् । आवृतमित्या-वृतम् । अन्वावर्तइत्यनु-आवर्ते । इति । आह । असौ । वै । आदित्यः । इन्द्रः । तस्य । एव । आवृतमित्या-वृतम् । अन्विति । पर्यावर्तत इतिपरि-आवर्तते । दक्षिणा । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । स्वम् । एव । वीर्यम् । अन्विति । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । आत्मनः । वीर्यावत्तरइतिवीर्यावत्-तरः । अथोइति । आदित्यस्य । एव । आवृतमित्या-वृतम् । अन्विति । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । समिति । अहम् । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । मया । प्रजेतिप्र-जा । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । [२७] एव । एताम् । एति । शास्ते । समिद्धइतिसं-इद्धः । अग्ने । मे । दीदिहि । समेद्धेतिसं-एद्धा । ते । अग्ने । दीद्यासम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । ए

तत् । वसुंमानितिवसुं-मान् । यज्ञः । वसीयान् । भूयासम् । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । बहु । वै । गार्हपत्यस्येतिगार्हं-पत्यस्य । अन्तें । मिश्रम् । इव । चर्यते । आग्निपावमानीभ्यामित्याग्नि-पावमानीभ्याम् । गार्हंपत्यमितिगार्हं-पत्यम् । उपेति । तिष्ठते । पुनाति । एव । अग्निम् । पुनीते । आत्मानम् । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । इति । आह । [२८] यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति । अन्नादमित्यन्न-अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वी । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । असुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । [२९] जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । यः । वै । यज्ञम् । प्रयुज्येतिप्र-युज्य । न । विमुञ्चतीतिवि-मुञ्चति । अप्रतिष्ठानइत्यप्रति-स्थानः । वै । सः । भवति । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । वीति । मुञ्चतु । इति । आह । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । कः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । एनम् । युनक्ति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । वीति । मुञ्चति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । ईश्वरम् । वै । व्रतम् । अविसृष्टमित्यवि-सृष्टम् । प्रदहइतिप्र-दहः । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । अचारिषम् । इति । आह । व्रतम् । एव । [३०] वीति । सृजते । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । पराङ् । वाव । यज्ञः । एति । न । नीति । वर्तते । पुनः । यः । वै । यज्ञस्य । पुनरालम्भमितिपुनः-आलम्भम् । विद्वान् । यजते । तम् । अभि । नीति । वर्तते । यज्ञः । बभूव । सः । एति । बभूव । इति । आह । एषः । वै । यज्ञस्य । पुनरालम्भइतिपुनः-आलम्भः । तेन । एव । एनम् । पुनः । एति । लभते । अनवरुद्धेत्यनव-रुद्धा । वै । एतस्य । विराडितिवि-राट् । यः । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । सन् । असभः । पशवः । खलु । वै । ब्राह्मणस्य । सभा । इष्ट्वा । इ । उत्क्रम्येत्युत्-क्रम्य । ब्रूयात् । गोमा

नितिगो-मान् । अग्ने । अविंमानित्यवि-मान् । अश्वी । यज्ञः । इति । अवेति । स भाम् । रुन्धे । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आप्नोति । एति । अस्य । प्रजायामिति प्र-जायाम् । वाजी । जायते ॥ [३१] यस्समाशिषङ्गृहपतइत्याहामुष्मैज्योतिष्म तीमितिब्रूयाद्यस्य पुत्रोव्रतमेव खलुवैचतुर्वि॑ᳫँशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥६॥

देव । सवितः । प्रेति । सुव । यज्ञम् । प्रेति । सुव । यज्ञपतिमितियज्ञ-प तिम् । भगाय । दिव्यः । गन्धर्वः ॥ केतपूरितिकेत-पूः । केतम् । नः । पुनातु । वाचः । पतिः । वाचम् । अद्य । स्वदाति । नः ॥ इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइति वार्त्र-घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वध्यात् ॥ वाजस्य । नु । प्रसवइतिप्र-सवे । मा तरम् । महीम् । अदितिम् । नाम । वचसा । करामहे ॥ यस्याम् । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । आविवेशेत्या-विवेश । तस्याम् । नः । देवः । सविता । धर्म । साविषत् ॥ अप्स्वित्यप्-सु । [३२] अन्तः । अमृतम् । अप्स्वित्यप्-सु । भेषजम् । अपाम् । उत । प्रशस्तिष्वितिप्र-शस्तिषु । अश्वाः । भवथ । वाजिनः ॥ वायुः । वा । त्वा । मनुः । वा । त्वा । गन्धर्वाः । सप्तवि॑ᳫँशतिरितिसप्त-विᳫँशतिः ॥ ते । अग्रे । अश्वम् । आयुञ्जन् । ते । अस्मिन्न् । जवम् । एति । अदधुः ॥ अपाम् । नपात् । आशुहेम न्नित्याशु-हेमन्न् । यः । ऊर्मिः । ककुद्मानितिककुत्-मान् । प्रतूर्तिरितिप्र-तूर्तिः । वाजसातमइतिवाज-सातमः । तेन । अयम् । वाजम् । सेत् ॥ विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि । विष्णोः । विक्रान्तमितिवि-क्रान्तम् । असि । अङ्कौ । न्यङ्काविति नि-अङ्कौ । अभितः । रथम् । यौ । ध्वान्तम् । वाताग्रमितिवात- अग्रम् । अन्विति । सञ्चरन्ताविति सं-चरन्तौ । दूरेहेतिरितिदूरे-हेतिः । इन्द्रियावानि तीन्द्रिय-वान् । पतत्री । ते । नः । अग्नयः । पप्रयः । पारयन्तु ॥ [३३] अप्सु न्यङ्कौपञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

देवस्य । अहम् । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । बृहस्पतिना । वाजजितेतिवा ज-जिता । वाजम् । जेषम् । देवस्य । अहम् । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । बृहस्प तिना । वाजजितेतिवाज-जिता । वर्षिष्ठम् । नाकम् । रुहेयम् । इन्द्राय । वाचम् । वदत । इन्द्रम् । वाजम् । जापयत । इन्द्रः । वाजम् । अजयित् ॥ अश्वाजनीत्य श्व-अजनि । वाजिनि । वाजेषु । वाजिनीवतीतिवाजिनी-वति । अश्वान् । सम

ध्स्वितिसमत्-सु । वाजय ॥ अर्वा । असि । सप्तिः । असि । वाजी । असि । वाजिनः । वाजम् । धावत । मरुताम् । प्रसवइतिप्र-सवे । जयत । वीति । योजना । मिमीध्वम् । अध्वनः । स्कभ्नीत । [३४] काष्ठाम् । गच्छत । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे । अवत । वाजिनः । नः । धनेषु । विप्राः । अमृताः । ऋतज्ञाइत्यृत-ज्ञाः ॥ अस्य । मध्वः । पिबत । मादयध्वम् । तृप्ताः । यात । पथिभिरितिपथि-भिः । देवयानैरितिदेव-यानैः ॥ ते । नः । अर्वन्तः । हवनश्रुतइतिहवन-श्रुतः । हवम् । विश्वे । शृण्वन्तु । वाजिनः ॥ मितद्रवइतिमित-द्रवः । सहस्रसाइतिसहस्र-साः । मेधसातेतिमेध-साता । सनिष्यवः ॥ महः । ये । रत्नम् । समिथेष्वितिसं-इथेषु । जभ्रिरे । शम् । नः । भवन्तु । वाजिनः । हवेषु ॥ देवतातेतिदेव-ताता । मितद्रवइतिमित-द्रवः । स्वर्काइतिसु-अर्काः ॥ जम्भयन्तः । अहिम् । वृकम् । रक्षाꣳसि । सनेमि । अस्मत् । युयवन्न् । [३५] अमीवाः ॥ एषः । स्यः । वाजी । क्षिपणिम् । तुरण्यति । ग्रीवायाम् । बद्धः । अपिकक्षइत्यपि-कक्षे । आसनि ॥ क्रतुम् । दधिक्राइतिदधि-क्राः । अन्विति । सन्तवीत्वदितिसं-तवीत्वत् । पथाम् । अङ्काꣳसि । अन्विति । आपनीफणदित्या-पनीफणत् ॥ उत । स्म । अस्य । द्रवतः । तुरण्यतः । पर्णम् । न । वेः । अन्विति । वाति । प्रगर्धिनइतिप्र-गर्धिनः ॥ श्येनस्य । इव । ध्रजतः । अङ्कसम् । परीति । दधिक्राव्ण्णइतिदधि-क्राव्ण्णः । सह । ऊर्जा । तरित्रतः ॥

एति । मा । वाजस्य । प्रसवइतिप्र-सवः । जगम्यात् । एति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । विश्वशम्भूइतिविश्व-शम्भू ॥ एति । मा । गन्ताम् । पितरा । [३६] मातरा । च । एति । मा । सोमः । अमृतत्वायेत्यमृत-त्वाय । गम्यात् ॥ वाजिनः । वाजजितइतिवाज-जितः । वाजम् । सरिष्यन्तः । वाजम् । जेष्यन्तः । बृहस्पतेः । भागम् । अवेति । जिघ्रत । वाजिनः । वाजजितइतिवाज-जितः । वाजम् । ससृवाꣳसः । वाजम् । जिगिवाꣳसः । बृहस्पतेः । भागे । नीति । मृढ्वम् । इयम् । वः । सा । सत्या । सन्धेतिसं-धा । अभूत् । याम् । इन्द्रेण । समधध्वमितिसं-अधध्वम् । अजीजिपत । वनस्पतयः । इन्द्रम् । वाजम् । वीति । मुच्यध्वम् ॥ [३७]

स्कभ्नीतयुयवन्पितराद्विचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

क्षत्रस्य । उल्बम् । असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । जाये । एति । इ

हि । सुवः । रोहाव । रोहाव । हि । सुवः । अहम् । नौ । उभयोः । सुवः । रो रुक्ष्यामि । वाजः । च । प्रसवइतिप्र-सवः । च । अपिजइत्यपि-जः । च । क्रतुः । च । सुवः । च । मूर्द्धा । च । व्यश्नियइतिवि-अश्नियः । च । आन्त्यायनः । च । अ न्त्यः । च । भौवनः । च । भुवनः । च । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च ॥ आयुः । यज्ञेन । कल्पताम् । प्राणइतिप्र-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । अपानइत्यप-अनः । [३८] यज्ञेन । कल्पताम् । व्यानइतिवि-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । चक्षुः । य ज्ञेन । कल्पताम् । श्रोत्रम् । यज्ञेन । कल्पताम् । मनः । यज्ञेन । कल्पताम् । वाक् । यज्ञेन । कल्पताम् । आत्मा । यज्ञेन । कल्पताम् । यज्ञः । यज्ञेन । कल्पताम् । सु वः । देवान् । अगन्म । अमृताः । अभूम । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । प्रजाइतिप्र- जाः । अभूम । समिति । अहम् । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । मया । प्रजेतिप्र- जा । समिति । अहम् । रायः । पोषेण । समिति । मया । रायः । पोषः । अन्नाय । त्वा । अन्नाद्यायेत्यन्न-अद्याय । त्वा । वाजाय । त्वा । वाजजित्यायाइतिवाज-जि त्यायै । त्वा । अमृतम् । असि । पुष्टिः । असि । प्रजननमितिप्र-जननम् । अ सि ॥ [३९] अपानोवाजायनवच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

वाजस्य । इमम् । प्रसवइतिप्र-सवः । सुषुवे । अग्रे । सोमम् । राजानम् । ओषधीषु । अप्स्वित्यप्-सु ॥ ताः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । मधुमतीरितिमधु-मतीः । भव न्तु । वयम् । राष्ट्रे । जाग्रियाम । पुरोहिताइतिपुरः-हिताः ॥ वाजस्य । इदम् । प्रसवइतिप्र-सवः । एति । बभूव । इमा । च । विश्वा । भुवनानि । सर्वतः ॥ सः । विराजमितिवि-राजम् । परीति । एति । प्रजानन्नितिप्र-जानन् । प्रजामि तिप्र-जाम् । पुष्टिम् । वर्द्धयमानः । अस्मेइति ॥ वाजस्य । इमाम् । प्रसवइतिप्र- सवः । शिश्रिये । दिवम् । इमा । च । विश्वा । भुवनानि । सम्राडितिसं-राट् ॥ अदित्सन्तम् । दापयतु । प्रजानन्नितिप्र-जानन् । रयिम् । [४०] च । नः । स र्ववीरामितिसर्व-वीराम् । नीति । यच्छतु ॥ अग्ने । अच्छ । वद । इह । नः । प्र तीति । नः । सुमनाइतिसु-मनाः । भव ॥ प्रेति । नः । यच्छ । भुवः । पते । धन दाइतिधन-दाः । असि । नः । त्वम् ॥ प्रेति । नः । यच्छतु । अर्यमा । प्रेति । भ गः । प्रेति । बृहस्पतिः ॥ प्रेति । देवाः । प्रेति । उत । सूनृता । प्रेति । वाक् । दे

वी । दुदातु । नः ॥ अर्यमणम् । बृहस्पतिम् । इन्द्रम् । दानाय । चोदय ॥ वाचम् । विष्णुम् । सरस्वतीम् । सवितारम् । [४१] च । वाजिनम् ॥ सोमम् । राजानम् । वरुणम् । अग्निम् । अन्वारभामहइत्यनु-आरभामहे ॥ आदित्यान् । विष्णुम् । सूर्यम् । ब्रह्माणम् । च । बृहस्पतिम् ॥ देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । सरस्वत्यै । वाचः । यन्तुः । यन्त्रेण । अग्नेः । त्वा । साम्राज्येनेतिसां-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि । इन्द्रस्य । बृहस्पतेः । त्वा । साम्राज्येनेतिसां-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि ॥ [४२] रयिꣳसवितारꣳषट् त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

अग्निः । एकाक्षरेणेत्येक-अक्षरेण । वाचम् । उदिति । अजयत् । अश्विनौ । द्व्यक्षरेणेतिद्वि-अक्षरेण । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । उदिति । अजयताम् । विष्णुः । त्र्यक्षरेणेतित्रि-अक्षरेण । त्रीन् । लोकान् । उदिति । अजयत् । सोमः । चतुरक्षरेणेतिचतुः-अक्षरेण । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । पशून् । उदिति । अजयत् । पूषा । पञ्चाक्षरेणेतिपञ्च-अक्षरेण । पङ्क्तिम् । उदिति । अजयत् । धाता । षडक्षरेणेतिषट्-अक्षरेण । षट् । ऋतून् । उदिति । अजयत् । मरुतः । सप्ताक्षरेणेतिसप्त-अक्षरेण । सप्तपदामितिसप्त-पदाम् । शक्वरीम् । उदिति । अजयन् । बृहस्पतिः । अष्टाक्षरेणेत्यष्टा-अक्षरेण । गायत्रीम् । उदिति । अजयत् । मित्रः । नवाक्षरेणेतिनव-अक्षरेण । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् । [४३] वरुणः । दशाक्षरेणेतिदश-अक्षरेण । विराजमितिवि-राजम् । उदिति । अजयत् । इन्द्रः । एकादशाक्षरेणेत्येकादश-अक्षरेण । त्रिष्टुभम् । उदिति । अजयत् । विश्वे । देवाः । द्वादशाक्षरेणेतिद्वादश-अक्षरेण । जगतीम् । उदिति । अजयन् । वसवः । त्रयोदशाक्षरेणेतित्रयोदश-अक्षरेण । त्रयोदशमितित्रयः-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन् । रुद्राः । चतुर्दशाक्षरेणेतिचतुर्दश-अक्षरेण । चतुर्दशमितिचतुः-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन् । आदित्याः । पञ्चदशाक्षरेणेतिपञ्चदश-अक्षरेण । पञ्चदशमितिपञ्च-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन् । अदितिः । षोडशाक्षरेणेतिषोडश-अक्षरेण । षोडशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सप्तदशाक्षरेणेतिसप्तदश-अक्षरेण । सप्तदश

मितिसप्त-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् ॥ [४४] त्रिवृतङ्स्तोममुदजयत्षट् चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । नृषदमितिनृ-सदम् । त्वा । द्रुषदमितिद्रु-सदम् । भुवनसदमितिभुवन-सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अप्सुषदमित्यप्सु-सदम् । त्वा । घृतसदमितिघृत-सदम् । व्योमसदमितिव्योम-सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । पृथिविषदमितिपृथिवि-सदम् । त्वा । अन्तरिक्षसदमित्यन्तरिक्ष-सदम् । नाकसदमितिनाक-सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ ये । ग्रहाः । पञ्चजनीनाइतिपञ्च-जनीनाः । येषाम् । तिस्रः । परमजाइतिपरम-जाः ॥ दैव्यः । कोशः । [४५] समुब्जितइतिसं-उब्जितः ॥ तेषाम् । विशिप्रियाणामितिवि-शिप्रियाणाम् । इषम् । ऊर्जम् । समिति । अग्रभीम् । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ अपाम् । रसम् । उद्वयसमित्युत्-वयसम् । सूर्यरश्मिमितिसूर्य-रश्मिम् । समाभृतमितिसं-आभृतम् ॥ अपाम् । रसस्य । यः । रसः । तम् । वः । गृह्णामि । उत्तममित्युत्-तमम् । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ अया । विष्ठाइतिवि-स्थाः । जनयन्न् । कर्वराणि । सः । हि । घृणिः । उरुः । वराय । गातुः ॥ सः । प्रति । उदिति । ऐत् । धरुणः । मध्वः । अग्रम् । स्वायाम् । यत् । तनुवाम् । तनूम् । ऐरयत ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा ॥ [४६] कोशस्तनुवान्त्रयोदशच ॥ ❀ ॥ १२ ॥

अन्विति । अह । मासाः । अन्विति । इत् । वनानि । अन्विति । ओषधीः । अन्विति । पर्वतासः ॥ अन्विति । इन्द्रम् । रोदसीइति । वावशानेइति । अन्विति । आपः । अजिहत । जायमानम् ॥ अन्विति । ते । दायि । महे । इन्द्रियाय । सत्रा । ते । विश्वम् । अन्विति । वृत्रहत्यइतिवृत्र-हत्ये ॥ अन्विति । क्षत्रम् । अन्विति । सहः । यजत्र । इन्द्र । देवेभिः । अन्विति । ते । नृषह्यइति

नृ-सह्यें ॥ इन्द्राणीम् । आसु । नारिषु । सुपत्नीमितिसु-पत्नीम् । अहम् । अश्रवम् ॥ न । हि । अस्याः । अपरम् । चन । जरसा । [४७] मरते । पतिः ॥ न । अहम् । इन्द्राणि । रारण । सख्युः । वृषाकपेरितिवृषा-कपेः । ऋते ॥ यस्य । इदम् । अप्यम् । हविः । प्रियम् । देवेषु । गच्छति ॥ यः । जातः । एव । प्रथमः । मनस्वान् । देवः । देवान् । क्रतुना । पर्यभूषदितिपरि-अभूषत् ॥ यस्य । शुष्मात् । रोदसीइति । अभ्यसेताम् । नृम्णस्य । मह्ना । सः । जनासः । इन्द्रः ॥ एति । ते । महः । इन्द्र । ऊती । उग्र । समन्यवइतिस-मन्यवः । यत् । समरन्तेतिसं-अरन्त । सेनाः ॥ पताति । दिद्युत् । नर्यस्य । बाह्वोः । मा । ते । [४८] मनः । विष्वद्रियगितिविष्व-द्रियक् । वीति । चारीत् ॥ मा । नः । मर्द्धीः । एति । भर । दद्धि । तत् । नः । प्रेति । दाशुषे । दातवे । भूरि । यत् । ते ॥ नव्ये । देष्णे । शस्ते । अस्मिन्न् । ते । उक्थे । प्रेति । ब्रवाम । वयम् । इन्द्र । स्तुवन्तः ॥ एति । तु । भर । माकिः । एतत् । परीति । स्थात् । विद्म । हि । त्वा । वसुपतिमितिवसु-पतिम् । वसूनाम् ॥ इन्द्र । यत् । ते । माहिनम् । दत्रम् । अस्ति । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । तत् । हर्यश्वेतिहरि-अश्व । [४९] प्रेति । यन्धि ॥ प्रदातारमितिप्र-दातारम् । हवामहे । इन्द्रम् । एति । हविषा । वयम् ॥ उभा । हि । हस्ता । वसुना । पृणस्व । आ । प्रेति । यच्छ । दक्षिणात् । एति । उत । सव्यात् ॥ प्रदातेतिप्र-दाता । वज्री । वृषभः । तुराषाट् । शुष्मी । राजा । वृत्रहेतिवृत्र-हा । सोमपावेतिसोम-पावा ॥ अस्मिन्न् । यज्ञे । बर्हिषि । एति । निषद्येतिनि-सद्य । अथ । भव । यजमानाय । शम् । योः ॥ इन्द्रः । सुत्रामेतिसु-त्रामा । स्ववानितिस्व-वान् । अवोभिरित्यवः-भिः । सुमृडीकइतिसु-मृडीकः । भवतु । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः ॥ बाधताम् । द्वेषः । अभयम् । कृणोतु । सुवीर्यस्येतिसु-वीर्यस्य । [५०] पतयः । स्याम ॥ तस्य । वयम् । सुमतावितिसु-मतौ । यज्ञियस्य । अपीति । भद्रे । सौमनसे । स्याम ॥ सः । सुत्रामेतिसु-त्रामा । स्ववानितिस्व-वान् । इन्द्रः । अस्मेइति । आरात् । चित् । द्वेषः । सनुतः । युयोतु ॥ रेवतीः । नः । सधमादइतिसध-मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजाइतितुवि-वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ प्रोइति । स्विति । अस्मै । पुरोरथमितिपुरः-रथम् । इन्द्रा

य । शूषम् । अर्चत ॥ अभीकें । चित् । उ । लोकुकृदितिलोक-कृत् । सुङ्गे । सम थ्स्वितिसमत्-सु । वृत्रहेतिवृत्र-हा ॥ अस्माकम् । बोधि । चोदिता । नभन्ताम् । अन्यकेषाम् ॥ ज्याकाः । अधीति । धन्वस्वितिधन्व-सु ॥ [५१] जरसामातेहर्यश्व सुवीर्यस्याद्येकञ्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १३ ॥

पाकयज्ञꣳसꣳश्रवाःपरोख्षम्बर्हिषोऽहन्ध्रुवामगन्मेत्याहदेवंसवितर्देवस्याहङ्ख्षत्रस्योल्बꣳवाजस्येममग्निरेकाख्षरेणोपयामगृहीतोऽस्यन्वहमासास्त्रयोदश ॥१३॥ पाकयज्ञम्परोख्षन्ध्रुवांविसृजतेचनस्सर्वेवीराम्पतयस्स्यामैकपञ्चाशत् ॥ ५१ ॥ पाकयज्ञन्धन्वसु ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

अनुमत्याइत्यनु-मत्यै । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । धेनुः । दख्षिणा । ये । प्रत्यञ्चः । शम्यायाः । अवशीयन्तइत्यव-शीयन्ते । तम् । नैरृतमितिनैः-ऋतम् । एककपालमित्येक-कपालम् । कृष्णम् । वासः । कृष्णतूषमितिकृष्ण-तूषम् । दख्षिणा । वीति । इहि । स्वाहा । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुषाणः । एषः । ते । निरृतइतिनिः-ऋते । भागः । भूते । हविष्मती । असि । मुञ्च । इमम् । अꣳहसः । स्वाहा । नमः । यः । इदम् । चकार । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपति । वरः । दख्षिणा । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वामनः । वही । दख्षिणा । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । [१] एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । हिरण्यम् । दख्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऋषभः । वही । दख्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । ऐन्द्रम् । दधि । ऋषभः । वही । दख्षिणा । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । चरुम् । प्रथमजइतिप्रथम-जः । वत्सः । दख्षिणा ।

सौम्यम् । श्यामाकम् । चरुम् । वासः । दक्षिणा । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते । चरुम् । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा ॥ [२] अग्नीषोमीयञ्चतुस्त्रि॰ शच्च ॥ ॥१॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । आमिक्षाम् । द्यावापृथिव्यमितिद्यावा-पृथिव्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् ॥ [३] आग्नेय॰ सौम्यम्मारुतमष्टादश ॥ ❀ ❀ ॥२॥

ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । मारुतीम् । आमिक्षाम् । वारुणीम् । आमिक्षाम् । कायम् । एककपालमित्येक-कपालम् । प्रघास्यानितिप्र-घास्यान् । हवामहे । मरुतः । यज्ञवाहसइतियज्ञ-वाहसः । करम्भेण । सजोषसइतिस-जोषसः ॥ मोइति । स्विति । नः । इन्द्र । पृथ्स्वितिपृत्-सु । देव । अस्तु । स्म । ते । शुष्मिन्न् । अवया ॥ मही । हि । अस्य । मीढुषः । यव्या ॥ हविष्मतः । मरुतः । वन्दते । गीः ॥ यत् । ग्रामे । यत् । अरण्ये । यत् । सभायाम् । यत् । इन्द्रिये ॥ यत् । शूद्रे । यत् । अर्ये । एनः । चकृम । वयम् ॥ यत् । एकस्य । अधीति । धर्मणि । तस्य । अवयजनमित्यव-यजनम् । असि । स्वाहा ॥ अक्रन्न् । कर्म । कर्मकृतइतिकर्म-कृतः । सह । वाचा । मयोभुवेतिमयः-भुवा ॥ देवेभ्यः । कर्म । कृत्वा । अस्तम् । प्रेति । इत । सुदानवइतिसु-दानवः ॥ [४] वयय्यँद्द्वि॰ शतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

अग्नये । अनीकवतइत्यनीक-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । साकम् । सूर्येण । उद्यतेत्युत्-यता । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । सान्तपनेभ्यइतिसां-तपनेभ्यः । मध्यन्दिने । चरुम् । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । गृहमेधिभ्यइतिगृहमेधि-भ्यः । सर्वासाम् । दुग्धे । सायम् । चरुम् । पूर्णा । दर्वि । परेति । पत । सुपूर्णेतिसु-पूर्णा । पुनः । एति । पत ॥ वस्नाः । इव । वीति । क्रीणावहै । इषम् । ऊर्जम् । शतक्रतोइतिशत-क्रतो ॥ देहि । मे । ददामि । ते । नीति । मे । धेहि । नीति । ते । दधे ॥ निहारमितिनि-हारम् । इत् । नीति । मे । हर । निहारमितिनि-हारम् । [५] नीति । हरामि । ते ॥ मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । क्रीडिभ्यइति

क्रीडि-भ्यः । पुरोडाशम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । निरिति । वपति । सा कम् । सूर्येण । उद्यतेत्युत्-यता । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऐन्द्रम् । चरुम् । वैश्वकर्मणमितिवैश्व-कर्मणम् । एककपालमित्येक-कपालम् ॥ [६] द्वानिहारन्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

सोमाय । पितृमतइतिपितृ-मते । पुरोडाशम् । षट्कपालमितिषट्-कपालम् । निरिति । वपति । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । बर्हिषद्भ्यइतिबर्हिषत्-भ्यः । धानाः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । अग्निष्वात्तेभ्यइत्यग्नि-स्वात्तेभ्यः । अभिवान्यायाइत्यभि-वान्यायै । दुग्धे । मन्थम् । एतत् । ते । तत । ये । च । त्वाम् । अन्विति । एतत् । ते । पितामह । प्रपितामहेतिप्र-पितामह । ये । च । त्वाम् । अन्विति । अत्र । पितरः । यथाभागमितियथा-भागम् । मन्दध्वम् । सुसन्दृशमितिसु-सन्दृशम् । त्वा । वयम् । मघवन्निितिमघ-वन्न् । मन्दिषीमहि ॥ प्रेति । नूनम् । पूर्णवन्धुरइतिपूर्ण-वन्धुरः । स्तुतः । यासि । वशान् । अनु ॥ योजा । नु । इन्द्र । ते । हरीइति ॥ [७] अक्षन्न् । अमीमदन्त । हि । अवेति । प्रियाः । अधूषत ॥ अस्तोषत । स्वभानवइतिस्व-भानवः । विप्राः । नविष्ठया । मती ॥ योजा । नु । इन्द्र । ते । हरीइति ॥ अक्षन्न् । पितरः । अमीमदन्त । पितरः । अतीतृपन्त । पितरः । अमीमृजन्त । पितरः ॥ परेति । इत । पितरः । सोम्याः । गम्भीरैः । पथिभिरितिपथि-भिः । पूर्व्यैः ॥ अथ । पितॄन् । सुविदत्रानितिसु-विदत्रान् । अपीति । इत । यमेन । ये । सधमादमितिसध-मादम् । मदन्ति ॥ मनः । नु । एति । हुवामहे । नाराशꣳसेन । स्तोमेन । पितॄणाम् । च । मन्मभिरितिमन्म-भिः ॥ एति । [८] नः । एतु । मनः । पुनः । क्रत्वे । दक्षाय । जीवसे ॥ ज्योक् । च । सूर्यम् । दृशे ॥ पुनः । नः । पितरः । मनः । ददातु । दैव्यः । जनः ॥ जीवम् । व्रातम् । सचेमहि ॥ यत् । अन्तरिक्षम् । पृथिवीम् । उत । द्याम् । यत् । मातरम् । पितरम् । वा । जिहिꣳसिम ॥ अग्निः । मा । तस्मात् । एनसः । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः । प्रेति । मुञ्चतु । दुरितेतिदुः-इता । यानि । चकृम । करोतु । माम् । अनेनसम् ॥ [९] ह

रश्मिन्मंभिराचतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❋ ❋ ❋ ॥ ५ ॥

प्रतिपूरुषमितिप्रति-पूरुषम् । एककपालानित्येक-कपालान् । निरिति । वपति । एकम् । अतिरिक्तमित्याति-रिक्तम् । यावन्तः । गृह्याः । स्मः । तेभ्यः । कम् । अकरम् । पशूनाम् । शर्म । असि । शर्म । यजमानस्य । शर्म । मे । यच्छ । एकः । एव । रुद्रः । न । द्वितीयाय । तस्थे । आखुः । ते । रुद्र । पशुः । तम् । जुषस्व । एषः । ते । रुद्र । भागः । सह । स्वस्रा । अम्बिकया । तम् । जुषस्व । भेषजम् । गवे । अश्वाय । पुरुषाय । भेषजम् । अथोइति । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । भेषजम् । सुभेषजमितिसु-भेषजम् । [१०] यथा । असति ॥ सुगमितिसु-गम् । मेषाय । मेष्यै । अवेति । अम्ब । रुद्रम् । अदिमहि । अवेति । देवम् । त्र्यम्बकमितित्रि-अम्बकम् ॥ यथा । नः । श्रेयसः । करत् । यथा । नः । वस्यसः । करत् । यथा । नः । पशुमतइतिपशु-मतः । करत् । यथा । नः । व्यवसाययादितिवि-अवसाययात् ॥ त्र्यम्बकमितित्रि-अम्बकम् । यजामहे । सुगन्धिमितिसु-गन्धिम् । पुष्टिवर्द्धनमितिपुष्टि-वर्द्धनम् ॥ उर्वारुकम् । इव । बन्धनात् । मृत्योः । मुक्षीय । मा । अमृतात् ॥ एषः । ते । रुद्र । भागः । तम् । जुषस्व । तेन । अवसेन । परः । मूजवतइतिमूज-वतः । अतीति । इहि । अवततधन्वेत्यवतत-धन्वा । पिनाकहस्तइतिपिनाक-हस्तः । कृत्तिवासाइतिकृत्ति-वासाः ॥ [११] सुभेषजमिहित्रीणिच ॥ ❋ ❋ ॥ ६ ॥

ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । चरुम् । इन्द्राय । शुनासीराय । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वायव्यम् । पयः । सौर्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । द्वादशगवमितिद्वादश-गवम् । सीरम् । दक्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । रौद्रम् । गावीधुकम् । चरुम् । ऐन्द्रम् । दधि । वारुणम् । यवमयमितियव-मयम् । चरुम् । वहिनी । धेनुः । दक्षिणा । ये । देवाः । पुरस्सदइतिपुरः-सदः । अग्निनेत्राइत्यग्नि-नेत्राः । दक्षिणसदइतिदक्षिण-सदः । यमनेत्राइतियम-नेत्राः । पश्चात्सदइतिपश्चात्-सदः । सवितृनेत्राइतिसवितृ-नेत्राः । उत्तरसदइत्युत्तर-सदः । वरुणनेत्राइतिवरुण-नेत्राः । उपरिषदइत्युपरि-सदः । बृहस्पतिनेत्राइतिबृहस्पति-नेत्राः । रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । ते । नः । पान्तु । ते । नः ।

अवन्तु । तेभ्यः । [१२] नमः । तेभ्यः । स्वाहा । समूढमितिसं-ऊढम् । रक्षः । सन्दग्धमितिसं-दग्धम् । रक्षः । इदम् । अहम् । रक्षः । अभि । समिति । दहामि । अग्नये । रक्षोघ्नइतिरक्षः-घ्ने । स्वाहा । यमाय । सवित्रे । वरुणाय । बृहस्पतये । दुवस्वते । रक्षोघ्नइतिरक्षः-घ्ने । स्वाहा । प्रष्टिवाहीतिप्रष्टि-वाही । रथः । दक्षिणा । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । रक्षसः । वधम् । जुहोमि । हतम् । रक्षः । अवधिष्म । रक्षः । यत् । वस्ते । तत् । दक्षिणा ॥ [१३] तेभ्यःपञ्चचत्वारिंशच्च ॥ ७ ॥

धात्रे । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपति । अनुमत्याइत्यनु-मत्यै । चरुम् । राकायै । चरुम् । सिनीवाल्यै । चरुम् । कुह्वै । चरुम् । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । ऐन्द्रावैष्णवमित्यैन्द्रा-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वैष्णवम् । त्रिकपालमितित्रि-कपालम् । वामनः । वही । दक्षिणा । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । इन्द्रासोमीयमितीन्द्रा-सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । बभ्रुः । दक्षिणा । सौमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । चरुम् । निरिति । वपति । ऐन्द्रापौष्णमित्यैन्द्रा-पौष्णम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । श्यामः । दक्षिणा । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपति । हिरण्यम् । दक्षिणा । वारुणम् । यवमयमितियव-मयम् । चरुम् । अश्वः । दक्षिणा ॥ १४ ॥ वैश्वानरन्द्वादशकपालन्निरष्टौच ॥ ८ ॥

बार्हस्पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपति । ब्रह्मणः । गृहे । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । राजन्यस्य । गृहे । ऋषभः । दक्षिणा । आदित्यम् । चरुम् । महिष्यै । गृहे । धेनुः । दक्षिणा । नैरृतमितिनैः-ऋतम् । चरुम् । परिवृक्त्याइतिपरि-वृक्त्यै । गृहे । कृष्णानाम् । व्रीहीणाम् । नखनिर्भिन्नमितिनख-निर्भिन्नम् । कृष्णा । कूटा । दक्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सेनान्यइतिसेना-न्यः । गृहे । हिरण्यम् । दक्षिणा । वारुणम् । दशकपालमितिदश-कपालम् । सूतस्य । गृहे । महानिरष्ट

इतिमहा-निरष्टः । दक्षिणा । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । ग्रामण्यंइ
तिग्राम-न्यः । गृहे । पृश्निः । दक्षिणा । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-क
पालम् । [१५] क्षत्तुः । गृहे । उपध्वस्तइत्युप-ध्वस्तः । दक्षिणा । आश्विनम् ।
द्विकपालमितिद्वि-कपालम् । सङ्ग्रहीतुरितिसं-ग्रहीतुः । गृहे । सवात्यावितिस-वा
त्यौ । दक्षिणा । पौष्णम् । चरुम् । भागदुघस्येतिभाग-दुघस्य । गृहे । श्यामः ।
दक्षिणा । रौद्रम् । गावीधुकम् । चरुम् । अक्षावापस्येत्यक्ष-आवापस्य । गृहे । श
बलः । उद्वारइत्युत्-वारः । दक्षिणा । इन्द्राय । सुत्राम्णइतिसु-त्राम्णे । पुरोडाशम् ।
एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । प्रति । निरिति । वपति । इन्द्राय । अꣳ
होमुचइत्यꣳहः-मुचे । अयम् । नः । राजा । वृत्रहेतिवृत्र-हा । राजा । भूत्वा । वृ
त्रम् । वध्यात् । मैत्राबार्हस्पत्यमितिमैत्रा-बार्हस्पत्यम् । भवति । श्वेतायै । श्वेत
वत्सायाइतिश्वेत-वत्सायै । दुग्धे । स्वयम्मूर्तइतिस्वयं-मूर्ते । स्वयम्मथितइतिस्वयं-
मथिते । आज्ये । आश्वत्थे । [१६] पात्रे । चतुस्स्रक्तावितिचतुः-स्रक्तौ । स्वय
मवपन्नायाइतिस्वयं-अवपन्नायै । शाखायै । कर्णान् । च । अकर्णान् । च । तण्डु
लान् । वीति । चिनुयात् । ये । कर्णाः । सः । पयसि । बार्हस्पत्यः । ये । अ
कर्णाः । सः । आज्ये । मैत्रः । स्वयङ्कृतेतिस्वयं-कृता । वेदिः । भवति । स्वयन्दि
नमितिस्वयं-दिनम् । बर्हिः । स्वयङ्कृतइतिस्वयं-कृतः । इध्मः । सा । एव । श्वेता ।
श्वेतवत्सेतिश्वेत-वत्सा । दक्षिणा ॥ [१७] द्वादशकपालमाश्वत्थेत्रयस्त्रिꣳशच्च ॥९॥

अग्नये । गृहपतयइतिगृह-पतये । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपा
लम् । निरिति । वपति । कृष्णानाम् । व्रीहीणाम् । सोमाय । वनस्पतये । श्या
माकम् । चरुम् । सवित्रे । सत्यप्रसवायेतिसत्य-प्रसवाय । पुरोडाशम् । द्वादशक
पालमितिद्वादश-कपालम् । आशूनाम् । व्रीहीणाम् । रुद्राय । पशुपतयइतिपशु-
पतये । गावीधुकम् । चरुम् । बृहस्पतये । वाचः । पतये । नैवारम् । चरुम् । इन्द्रा
य । ज्येष्ठाय । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । महाव्रीहीणामि
तिमहा-व्रीहीणाम् । मित्राय । सत्याय । आम्बानाम् । चरुम् । वरुणाय । धर्म
पतयइतिधर्म-पतये । यवमयमितियव-मयम् । चरुम् । सविता । त्वा । प्रसवाना
मितिप्र-सवानाम् । सुवताम् । अग्निः । गृहपतीनामितिगृह-पतीनाम् । सोमः । वन

स्पतीनाम् । रुद्रः । पशूनाम् । [१८] बृहस्पतिः । वाचाम् । इन्द्रः । ज्येष्ठानाम् । मित्रः । सत्यानाम् । वरुणः । धर्मपतीनामितिधर्म-पतीनाम् । ये । देवाः । देवसुवइतिदेव-सुवः । स्थ । ते । इमम् । आमुष्यायणम् । अनमित्राय । सुवध्वम् । महते । क्षत्राय । महते । आधिपत्यायेत्याधि-पत्याय । महते । जानराज्यायेतिजान-राज्याय । एषः । वः । भरताः । राजा । सोमः । अस्माकम् । ब्राह्मणानाम् । राजा । प्रतीति । त्यत् । नाम । राज्यम् । अधायि । स्वाम् । तनुवम् । वरुणः । अशिश्रेत् । शुचेः । मित्रस्य । व्रत्याः । अभूम । अमन्महि । महतः । ऋतस्य । नाम । सर्वे । व्राताः । वरुणस्य । अभूवन्न् । वीति । मित्रः । एवैः । अरातिम् । अतारीत् । असूषुदन्त । यज्ञियाः । ऋतेन । वीति । उ । त्रितः । जरिमाणम् । नः । आनट् । विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि । विष्णोः । विक्रान्तमितिवि-क्रान्तम् । असि ॥ [१९] पशूनाँव्राताःपञ्चविꣳशतिश्च ॥ ॥ १० ॥

अर्थेतइत्यर्थ-इतः । स्थ । अपाम् । पतिः । असि । वृषा । असि । ऊर्मिः । वृषसेनइतिवृष-सेनः । असि । व्रजक्षितइतिव्रज-क्षितः । स्थ । मरुताम् । ओजः । स्थ । सूर्यवर्चसइतिसूर्य-वर्चसः । स्थ । सूर्यत्वचसइतिसूर्य-त्वचसः । स्थ । मान्दाः । स्थ । वाशाः । स्थ । शक्वरीः । स्थ । विश्वभृतइतिविश्व-भृतः । स्थ । जनभृतइतिजन-भृतः । स्थ । अग्नेः । तेजस्याः । स्थ । अपाम् । ओषधीनाम् । रसः । स्थ । अपः । देवीः । मधुमतीरितिमधु-मतीः । अगृह्णन्न् । ऊर्जस्वतीः । राजसूयायेतिराज-सूयाय । चितानाः ॥ याभिः । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । अभ्यषिञ्चन्नित्यभि-असिञ्चन्न् । याभिः । इन्द्रम् । अनयन्न् । अतीति । अरातीः ॥ राष्ट्रदाइतिराष्ट्र-दाः । स्थ । राष्ट्रम् । दत्त । स्वाहा । राष्ट्रदाइतिराष्ट्र-दाः । स्थ । राष्ट्रम् । अमुष्मै । दत्त ॥ [२०] अत्येकादशच ॥ ❀ ❀ ॥११॥

देवीः । आपः । समिति । मधुमतीरितिमधु-मतीः । मधुमतीभिरितिमधु-मतीभिः । सृज्यध्वम् । महि । वर्चः । क्षत्रियाय । वन्वानाः । अनाधृष्टाइत्यना-धृष्टाः । सीदत । ऊर्जस्वतीः । महि । वर्चः । क्षत्रियाय । दधतीः । अनिभृष्टमित्यनि-भृष्टम् । असि । वाचः । बन्धुः । तपोजाइतितपः-जाः । सोमस्य । दात्रम् । असि । शुक्राः । वः । शुक्रेण । उदिति । पुनामि । चन्द्राः । चन्द्रेण । अमृताः । अ

मृतेन । स्वाहा । राजसूयायेतिराज-सूयाय । चिताना: ॥ सधमादइतिसध-मादः । द्युम्निनीः । ऊर्जः । एताः । अनिभृष्टाइत्यनि-भृष्टाः । अपस्युवः । वसानः ॥ पस्त्यासु । चक्रे । वरुणः । सधस्थमितिसध-स्थम् । अपाम् । शिशुः । [२१] मातृतमास्वितिमातृ-तमासु । अन्तः ॥ क्षत्रस्य । उल्बम् । असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । आविन्नः । अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । आविन्नः । इन्द्रः । वृद्धश्रवाइतिवृद्ध-श्रवाः । आविन्नः । पूषा । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । आविन्नौ । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । ऋतावृधावित्यृत-वृधौ । आविन्नेइति । द्यावापृथिवी इतिद्यावा-पृथिवी । धृतव्रतेइतिधृत-व्रते । आविन्ना । देवी । अदितिः । विश्वरूपीतिविश्व-रूपी । आविन्नः । अयम् । असौ । आमुष्यायणः । अस्याम् । विशि । अस्मिन्न् । राष्ट्रे । महते । क्षत्राय । महते । आधिपत्यायेत्याधि-पत्याय । महते । जानराज्यायेतिजान-राज्याय । एषः । वः । भरताः । राजा । सोमः । अस्माकम् । ब्राह्मणानाम् । राजा । इन्द्रस्य । [२२] वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वध्यात् । शत्रुबाधनाइतिशत्रु-बाधनाः । स्थ । पात । मा । प्रत्यञ्चम् । पात । मा । तिर्यञ्चम् । अन्वञ्चम् । मा । पात । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । मा । पात । विश्वाभ्यः । मा । नाष्ट्राभ्यः । पात । हिरण्यवर्णावितिहिरण्य-वर्णौ । उषसाम् । विरोकइतिवि-रोके । अयस्स्थूणावित्ययः-स्थूणौ । उदितावित्युत्-इतौ । सूर्यस्य । एति । रोहतम् । वरुण । मित्र । गर्तम् । ततः । चक्षाथाम् । अदितिम् । दितिम् । च ॥ [२३] शिशुरिन्द्रस्यैकचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१२॥

समिधमितिसं-इधम् । एति । तिष्ठ । गायत्री । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमः । रथन्तरमितिरथं-तरम् । साम । अग्निः । देवता । ब्रह्म । द्रविणम् । उग्राम् । एति । तिष्ठ । त्रिष्टुप् । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । स्तोमः । बृहत् । साम । इन्द्रः । देवता । क्षत्रम् । द्रविणम् । विराजमितिवि-राजम् । एति । तिष्ठ । जगती । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । सप्तदशइतिसप्त-दशः । स्तोमः । वैरूपम् । साम । मरुतः । देवता । विट् । द्रविणम् । उदीचीम् । एति । तिष्ठ । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । त्वा । [२४] छन्दसाम् । अवतु । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । स्तोमः । वैराजम् । साम । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरु

णौ । देवता । बलम् । द्रविणम् । ऊर्ध्वाम् । एति । तिष्ठ । पङ्क्तिः । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । त्रिणवत्रयस्त्रिंशावितित्रिणव-त्रयस्त्रिंशौ । स्तोमौ । शाक्वररैवते इतिशाक्वर-रैवते । सामनीइति । बृहस्पतिः । देवता । वर्चः । द्रविणम् । ईदृङ् । च । अन्यादृङ् । च । एतादृङ् । च । प्रतिदृङ्ङितिप्रति-दृङ् । च । मितः । च । सम्मितइतिसं-मितः । च । सभरइतिस-भराः ॥ शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । च । चित्रज्योतिरितिचित्र-ज्योतिः । च । सत्यज्योतिरितिसत्य-ज्योतिः । च । ज्योतिष्मान् । च । सत्यः । च । ऋतपाइत्यृत-पाः । च । [२५] अत्यंहाइत्यति-अंहाः ॥ अग्नये । स्वाहा । सोमाय । स्वाहा । सवित्रे । स्वाहा । सरस्वत्यै । स्वाहा । पूष्णे । स्वाहा । बृहस्पतये । स्वाहा । इन्द्राय । स्वाहा । घोषाय । स्वाहा । श्लोकाय । स्वाहा । अंशाय । स्वाहा । भगाय । स्वाहा । क्षेत्रस्य । पतये । स्वाहा । पृथिव्यै । स्वाहा । अन्तरिक्षाय । स्वाहा । दिवे । स्वाहा । सूर्याय । स्वाहा । चन्द्रमसे । स्वाहा । नक्षत्रेभ्यः । स्वाहा । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । स्वाहा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । स्वाहा । वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः । स्वाहा । चराचरेभ्यः । स्वाहा । परिप्लवेभ्यइतिपरि-प्लवेभ्यः । स्वाहा । सरीसृपेभ्यः । स्वाहा ॥

[२६] अनुष्टुप्त्वंतपाश्वंसरीसृपेभ्यस्स्वाहा ॥ ❋ ❋ ॥१३॥

सोमस्य । त्विषिः । असि । तव । इव । मे । त्विषिः । भूयात् । अमृतम् । असि । मृत्योः । मा । पाहि । दिद्योत् । मा । पाहि । अवेष्टाइत्यव-इष्टाः । दन्दशूकाः । निरस्तमितिनिः-अस्तम् । नमुचेः । शिरः ॥ सोमः । राजा । वरुणः । देवाः । धर्मसुवइतिधर्म-सुवः । च । ये ॥ ते । ते । वाचम् । सुवन्ताम् । ते । ते । प्राणमितिप्र-अनम् । सुवन्ताम् । ते । ते । चक्षुः । सुवन्ताम् । ते । ते । श्रोत्रम् । सुवन्ताम् । सोमस्य । त्वा । द्युम्नेन । अभीति । सिञ्चामि । अग्नेः । [२७] तेजसा । सूर्यस्य । वर्चसा । इन्द्रस्य । इन्द्रियेण । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । वीर्येण । मरुताम् । ओजसा । क्षत्राणाम् । क्षत्रपतिरितिक्षत्र-पतिः । असि । अतीति । दिवः । पाहि । समाववृत्रन्नितिसं-आववृत्रन् । अधराक् । उदीचीः । अहिम् । बुध्नियम् । अन्विति । सञ्चरन्तीरितिसं-चरन्तीः । ताः । पर्वतस्य । वृषभस्य । पृष्ठे । ना

वः । चरन्ति । स्वसिचइतिस्व-सिचः । इयानाः ॥ रुद्र । यत् । ते । क्रयि । परम् । नाम । तस्मै । हुतम् । असि । यमेष्टमितियम-इष्टम् । असि ॥ प्रजापतइतिप्रजा-पते । न । त्वत् । एतानि । अन्यः । विश्वा । जातानि । परीति । ता । बभूव ॥ यत्कामाइतियत्-कामाः । ते । जुहुमः । तत् । नः । अस्तु । वयम् । स्याम । प तयः । रयीणाम् ॥ [२८] अग्नेस्तैकादशच ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । व ध्यात् । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । त्वा । प्रशास्त्रोरितिप्र-शास्त्रोः । प्रशिषेतिप्र-शिषा । युनज्मि । यज्ञस्य । योगेन । विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि । विष्णोः । विक्रान्तमितिवि-क्रान्तम् । असि । मरुताम् । प्रसव इतिप्र-सवे । जेषम् । आप्तम् । मनः । समिति । अहम् । इन्द्रियेण । वीर्येण । प शूनाम् । मन्युः । असि । तव । इव । मे । मन्युः । भूयात् । नमः । मात्रे । पृथि व्यै । मा । अहम् । मातरम् । पृथिवीम् । हिꣳसिषम् । मा [२९] माम् । माता । पृ थिवी । हिꣳसीत् । इयत् । असि । आयुः । असि । आयुः । मे । धेहि । ऊर्क् । अ सि । ऊर्जम् । मे । धेहि । युङ् । असि । वर्चः । असि । वर्चः । मयि । धेहि । अ ग्नये । गृहपतयइतिगृह-पतये । स्वाहा । सोमाय । वनस्पतये । स्वाहा । इन्द्रस्य । बलाय । स्वाहा । मरुताम् । ओजसे । स्वाहा । हꣳसः । शुचिषदितिशुचि-सत् । वसुः । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष-सत् । होता । वेदिषदितिवेदि-सत् । अतिथिः । दुरोणसदितिदुरोण-सत् ॥ नृषदितिनृ-सत् । वरसदितिवर-सत् । ऋतसदित्यृत-सत् । व्योमसदितिव्योम-सत् । अब्जाइत्यप्-जाः । गोजाइतिगो-जाः । ऋतजा इत्यृत-जाः । अद्रिजाइत्यद्रि-जाः । ऋतम् । बृहत् ॥ [३०] हिꣳसिषम्मर्तजा स्त्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१५॥

मित्रः । असि । वरुणः । असि । समिति । अहम् । विश्वैः । देवैः । क्षत्रस्य । नाभिः । असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । स्योनाम् । एति । सीद ।

१ सप्तलक्षणे शमानप्रकरणे "न जोहवीमिपरिसोमस्य वृणेसर्वेवोग्रास्थपूर्वः" इति । अस्यार्थः—जोहवीमि, 'परि', सोमस्य, वृणे, सर्वा, इव, उग्रा, स्थ, इत्येतानि पदानि पूर्वाणि यस्मात् सः तथोक्तः घोषवत्परश्च पूर्वसूत्रात्लब्धः 'ता' इति पदरूपश्शब्दः विसर्गान्तो न भवति । यथा । जोहवीमि तावाजम् । परिताबभूव । सोमस्यतामदे । अत्रआवृणे-तानोमृडातः । सर्वातावीर्य्य । स्रुचेवताहविष्मः । याथउग्रातानः । नामस्थतात्रः ॥

सुषदामितिसु-सदाम् । एति । सीद । मा । त्वा । हिंसीत् । मा । मा । हिंसीत् । नीति । ससाद । धृतव्रतइतिधृत-व्रतः । वरुणः । पस्त्यासु । एति । साम्राज्यायेतिसाम्-राज्याय । सुक्रतुरितिसु-क्रतुः । ब्रह्मा(३)न् । त्वम् । राजन् । ब्रह्मा । असि । सविता । असि । सत्यसवइतिसत्य-सवः । ब्रह्मा(३)न् । त्वम् ।

---

१. 'ब्रह्मन्' इत्यत्र नकारात्पूर्वस्य अकारस्य प्लुतत्वम् । मात्रात्रयेणोच्चारणीयः प्लुतः । तदुक्तं शिक्षायाम्— 'ह्रस्वस्यादेकमात्रस्य द्विमात्रस्य तु दीर्घता । त्रिमात्रस्य प्लुतोऽर्चां हि पादो मात्राचतुर्थकः' इति ॥ प्लुताश्च परिगणिता शिक्षायाम्—

'पत्नीवाश्वेतव्याः कार्याश्चित्या रम्याः पताउच । होतव्यां सत्यराजांश्च सृज्यां प्राश्याश्च मीयता ॥
कर्तव्या सहस्रामद्राक् सोमाः कामाश्च हा इति । ब्रह्मान्त्वं द्विपदा हौषां स्थेया अग्नाइ वत्यगान् ॥
हावरत्नांश्छिनत्ती च जुहवानीच गच्छती । एतीलाजाञ्छाचीन् सर्वे त्वन्तोदात्ताः प्लुता इमे ॥

एते सर्वेशाचीनन्ताः अन्तोदात्ताः प्लुता इति विज्ञेयाः । यथा, पत्नीवा(3)स्सजूः । न्यग्नीग्नेश्चेतव्या(3)ः । वायव्यः कार्या(3)ः । न विचित्या(3)इति । नान्वारम्या(3)इति । यज्ञपता(3)विति । न होतव्या(3)मिति । सत्यराजा(३)न् । उत्सृज्या(3)न्न । प्राश्या(3)न्नप्राश्या(3)मिति । प्रचातुर्मास्ययाजीमीयता(3)नप्रमीयता(3)इति । द्वादशारत्नीरशना कर्तव्या(3)त्रयोदश । सहस्रा(3)मिति । सेति ह्रस्वेन किं? साहस्रश्चिन्वीत । अद्रा(3)गित्याह । सोमा(3)न । इयद्द्वादशविक्रामा(3)इति । आत्मन् हा (3)इत्यह्वयत् । ब्रह्मा(3)न्त्वꣳराजन् । द्विपदा(3)इति । माहौषा(3)मिति । नोपस्थेया(3)इति । गृह्णाम्यग्ना(3)इ । भवत्यगा(3)नग्नीत् । हा(3)वुहा(3)वुहा(3)वु । त्रयोदशारत्नी(3)रिति । सा न छिनत्ती(3)इति । जुहवानी (3)मा । कश्चनगच्छती(३) । सहस्रतम्यन्वेती(3) । लाजी(3)ञ्छाची(३)न् । अन्तोदात्ता इति किं? पत्नीव इत्याह । नदिव्याग्नेश्चेतव्य इति । उत्सृज्यमित्याहुः । सहस्रꣳसम्पाद्य । ब्रह्मन्त्वमसि । द्वादशारत्नीरशना भवति । कइदमच्छेतीति । इत्यादौ माभूत् । एवमादिविशेषणेन किं? मन्दधियां सम्यक् प्लुतस्थानदर्शनमस्त्विति ॥

पत्याइति गृहाइ त्वी उत्तानाइत्यवेरपाः । सोमपा असोमपाद्वावश्नुताउवतिष्ठिपाय् ॥
सावित्रान्नवेत्था द्वौ व्यमाग्निहोत्रान्नचेतिच । अवेत्योऽवभृथाना द्वौ रम्यःपशूश्श्रृतंहवीः ॥
स्थेयोऽग्नीर्धस्विदासीद्वावस्तुहीइ ववेन्दती ॥

एते प्लुता विशेषेण विज्ञेयाः । यथा, प्राजापत्या (3) इत्याहुः । इतीति किं? ते प्राजापत्या आग्नेयौ । गृहा(3)इ न । इ इति किं? गृहाभवन्तु । त्वी(3)इत्यब्रवीत् । पदोक्तपदमिति न्यायात्, एभीयाꣳसमिव कृत्वी इत्यत्र प्लुतत्वं न भवति । उत्ताना(3)इति वयसाम् । इतीति किं? उत्तानआङ्गिरसः । ननु 'उत्ताना(3): इत्यत्र मध्यमस्वरस्य प्लुतत्वम् किन्नस्यात्? उच्यते।सर्वेषां पदानां अन्त्यस्यैव प्लुतदर्शनात् । तर्हि 'गृहा(3)इ, यज्ञपता(3)उ, इत्यादावप्यन्त्यस्वरस्य किं न स्यात् । सुतरां परिहारः अवर्णप्लुतस्वरमिति । अवेरपा(3)इत्याह । अवेरिति किं? केनापइति । सोमपा(3)असोमपा(3)इति निगदव्याख्याताः । द्वौ इति किं? सोमपा बाहुशर्द्धी । कश्चिथ्समश्नुता (3)उ । उ इति किं? वाममश्नुतः।पुमान् । यज्ञंप्रत्यतिष्ठिपा (3) यज्ञपता (3)उ । वेत्थसावित्रा(3)न्नवेत्था(3)इति । द्वाविति किं? सावित्रं जुहोति । होतव्यमाग्निहोत्रा(3)न्नहोतव्यामिति । व्यमिति किं? अग्निहोत्रं जुहोति । न इति किं? पदद्वयमेकत्र वर्तते तत्पूर्वयोः प्लुतत्वमिति ग्रहणेऽपि तद्वाव्यायायमारंभ इति केचित् । अवेत्योवभृथा(3)ना(3)इति । द्वाविति किं? अवभृथेयानि । आङ्गिरसायान इत्याह । मित्रन्न इम् । अन्वारम्यः पशू(3)न । रम्यइति किं? अग्नेपशुर्नयवसे । श्रृतꣳहवी(3)श्शमितारिति । श्रृतमिति किं? अथ तद्धविरिति । उपस्थेयोऽग्नी(3)न । स्थेयइति किं? अग्निर्नाभिमृशे । अधस्विदासी(3)दुपरिस्विदासी(3)त् । द्वाविति किं? किꣳ स्विदासीत् । अस्तुही(3)इत्यब्रूतां । अस्त्विति किं? न हीमे यजुषा । इ इति किं? स्तुहि श्रुतं, इति केचित् । नत्वाभीरिव विन्दती(3) । वेति किं? याम्य एवेनं विन्दति ॥

राजन्न् । ब्रह्मा । असि । इन्द्रः । असि । सत्यौजाइतिसत्य-ओजाः । [३१] ब्रह्मा(३)न् । त्वम् । राजन्न् । ब्रह्मा । असि । मित्रः । असि । सुशेवइतिसु-शेवः । ब्रह्मा(३)न् । त्वम् । राजन्न् । ब्रह्मा । असि । वरुणः । असि । सत्यधर्मेतिसत्य-धर्मा । इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । तेन । मे । रध्य । दिशः । अभीति । अयम् । राजा । अभूत् । सुश्लोकाँ(४)इतिसु-श्लोकाँ(४) । सुमङ्गलाँ (४)इतिसु-मङ्गलाँ(४) । सत्यराजा(३)नितिसत्य-राजा(३)न् ॥ अपाम् । नप्त्रे । स्वाहा । ऊर्जः । नप्त्रे । स्वाहा । अग्नये । गृहपतयइतिगृह-पतये । स्वाहा ॥ [३२] सत्यौजाश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १६ ॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । हिरण्यम् । दक्षिणा । सारस्वतम् । चरुम् । वथ्सतरी । दक्षिणा । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । उपध्वस्तइत्युप-ध्वस्तः । दक्षिणा । पौष्णम् । चरुम् । श्यामः । दक्षिणा । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऋषभः । दक्षिणा । वारुणम् । दशकपालमितिदश-कपालम् । महानिरष्टइतिमहा-निरष्टः । दक्षिणा । सौम्यम् । चरुम् । बभ्रुः । दक्षिणा । त्वाष्ट्रम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । शुण्ठः । दक्षिणा । वैष्णवम् । त्रिकपालमितित्रि-कपालम् । वामनः । दक्षिणा ॥ [३३] आग्नेयꣳहिरण्यꣳसारस्वतन्द्विचत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १७ ॥

---

१. 'सुश्लोके'त्यत्र ककारात् परः प्लुतः अकारः अनुनासिको भवति । तदुक्तं प्रातिशाख्ये—अकारस्तु संहितायामपि' इति ॥ अस्यार्थः—तुशब्दः 'अप्रग्रहास्समानाक्षराण्यनुनासिकान्येकेषाम्' 'पदश्च प्लुतꣳशाङ्खायनकाण्डमायनयोः' इति सूत्रयोः परमतयोर्विनिवर्तकः । अपिशब्दस्समुच्चये । पदान्तः प्लुतः अकारः संहितायां पदविभागेऽपि अनुनासिको भवति । अस्य च रङ्गसंज्ञत्वं विधीयते शिक्षायाम्—'अकारोऽन्तः प्लुतो यश्चेदनुनासिक उच्यते । अमत्रध्वनितुल्यश्च रङ्गसंज्ञ इतीर्यते' ॥ इति ॥ चतुर्मात्रत्वादिकश्चास्य विधीयते शिक्षान्तरे—'रङ्गप्लुते व्याघ्रशब्दः पूर्वभागे विधीयते । मात्राद्वयं तु तत्रैव तथा निरनुनासिकम् ॥ मूर्धस्थाने तृतीयांशः कांस्यध्वनिसमस्तथा । कंपः श्लिष्टस्तथा चैव मात्रिकासहितस्तथा ॥ चरमांशस्तु नासिक्ये बिलद्वये तथैव च । निसृतांशस्तु तत्रैव मात्रिकासहितस्तथा ॥ एवं रङ्गप्लुताः प्रोक्ताश्चतुर्मात्रास्समीरिताः ॥" इति ॥ रङ्गप्लुतान् परिगणयति शिक्षाकारः—श्लोका गला ममा हूता यद्घ्रा एवेति च प्लुताः' इति । अस्यार्थः—श्लोकादिषु पञ्चसु पदेषु अन्त्यस्वराः उदात्ताः रङ्गप्लुता भवन्ति । यथा—सुश्लोकाँ(४) । सुमङ्गलाँ(४) । यशोममाँ(४) । उपहूताँ(४) । यद्घ्राँ(४) । शिक्षान्तरेऽपि—पूर्वो वर्णः पदान्तस्थो नासिक्यो रङ्गसंज्ञितः । कांस्यध्वनिसमं रङ्गं हृदयादुत्थितं वदेत् ॥ चत्वारः काठके रङ्गा दीर्घा ह्यारण्यके विदुः । पञ्च रङ्गाः प्लुता दीर्घाश्चत्वारस्तैत्तिरीयके ॥ श्लोका सुमङ्गला यद्घ्रा उपहूता ममा प्लुताः' इति ॥

सद्यः । दीक्षयन्ति । सद्यः । सोमम् । क्रीणन्ति । पुण्डरिस्रजाम् । प्रेति । यच्छति । दशभिरितिदश-भिः । वथ्सतरैः । सोमम् । क्रीणाति । दशपेयइतिदश-पेयः । भवति । शतम् । ब्राह्मणाः । पिबन्ति । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । स्तोत्रम् । भवति । प्राकाशौ । अध्वर्यवे । ददाति । स्रजम् । उद्गात्रइत्युत्-गात्रे । रुक्मम् । होत्रे । अश्वम् । प्रस्तोतृप्रतिहर्तृभ्यामितिप्रस्तोतृप्रतिहर्तृ-भ्याम् । द्वादश । पष्ठौहीः । ब्रह्मणे । वशाम् । मैत्रावरुणायेतिमैत्रा-वरुणाय । ऋषभम् । ब्राह्मणाच्छꣳसिने । वासꣳसीइति । नेष्टापोतृभ्यामितिनेष्टापोतृ-भ्याम् । स्थूरि । यवाचितमितियव-आचितम् । अच्छावाकाय । अनड्वाहम् । अग्नीधइत्यग्नि-इधे । भार्गवः । होता । भवति । श्रायन्तीयम् । ब्रह्मसाममितिब्रह्म-सामम् । भवति । वारवन्तीयमितिवार-वन्तीयम् । अग्निष्टोमसाममित्यग्निष्टोम-सामम् । सारस्वतीः । अपः । गृह्णाति ॥ [३४] वारवन्तीयंश्चत्वारिंच ॥ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ॥१८॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । हिरण्यम् । दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऋषभः । दक्षिणा । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । चरुम् । पिशङ्गी । पष्ठौही । दक्षिणा । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । आमिक्षाम् । वशा । दक्षिणा । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । दक्षिणा । आदित्याम् । मलूहाम् । गर्भिणीम् । एति । लभते । मारुतीम् । पृश्निम् । पष्ठौहीम् । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । पूष्णे । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपति । सरस्वते । सत्यवाचइतिसत्य-वाचे । चरुम् । सवित्रे । सत्यप्रसवायेतिसत्य-प्रसवाय । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । तिसृधन्वमितितिसृ-धन्वम् । शुष्कदृतिरितिशुष्क-दृतिः । दक्षिणा ॥ [३५] आग्नेयꣳहिरण्यमैन्द्रमृषभोवैश्वदेवम्पिशङ्गीबार्हस्पत्यमादित्याꣳसप्तचत्वारिꣳशत् ॥ ॥१९॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । त्वाष्ट्रम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-क

पालम् । दक्षिणः । रथवाहनवाहइतिरथवाहन-वाहः । दक्षिणा । सारस्वतम् । चरुम् । निरिति । वपति । पौष्णम् । चरुम् । मैत्रम् । चरुम् । वारुणम् । चरुम् । क्षैत्रपत्यमितिक्षैत्र-पत्यम् । चरुम् । आदित्यम् । चरुम् । उत्तरइत्युत्-तरः । रथवाहनवाहइतिरथवाहन-वाहः । दक्षिणा ॥ [३६] आग्नेयꣳसौम्यम्बार्हस्पत्यञ्चतुस्त्रिꣳशत् ॥

स्वाद्वीम् । त्वा । स्वादुना । तीव्राम् । तीव्रेण । अमृताम् । अमृतेन । सृजामि । समिति । सोमेन । सोमः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । पच्यस्व । सरस्वत्यै । पच्यस्व । इन्द्राय । सुत्राम्णइतिसु-त्राम्णे । पच्यस्व । पुनातु । ते । परिस्रुतमितिपरि-स्रुतम् । सोमम् । सूर्यस्य । दुहिता ॥ वारेण । शश्वता । तना ॥ वायुः । पूतः । पवित्रेण । प्रत्यङ् । सोमः । अतिद्रुतइत्यति-द्रुतः ॥ इन्द्रस्य । युज्यः । सखा ॥ कुवित् । अङ्ग । यवमन्तइतियव-मन्तः । यवम् । चित् । यथा । दान्ति । अनुपूर्वमित्यनु-पूर्वम् । वियूयेतिवि-यूय ॥ इहेहेतीह-इह । एषाम् । कृणुत । भोजनानि । ये । बर्हिषः । नमोवृक्तिमितिनमः-वृक्तिम् । न । जग्मुः ॥ आश्विनम् । धूम्रम् । एति । लभते । सारस्वतम् । मेषम् । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वारुणम् । दशकपालमितिदश-कपालम् । सोमप्रतीकाइतिसोम-प्रतीकाः । पितरः । तृप्णुत । वडबा । दक्षिणा ॥ [३७] भोजनानिषड्विꣳशतिश्च ॥ २१ ॥

अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । महि । तत् । वाम् । महित्वमितिमहि-त्वम् । वीतम् । घृतस्य । गुह्यानि । नाम ॥ दमेदमइतिदमे-दमे । सप्त । रत्ना । दधाना । प्रतीति । वाम् । जिह्वा । घृतम् । एति । चरण्येत् ॥ अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । महि । धाम । प्रियम् । वाम् । वीथः । घृतस्य । गुह्या । जुषाणा ॥ दमेदमइतिदमे-दमे । सुष्टुतीरितिसु-स्तुतीः । वावृधाना । प्रतीति । वाम् । जिह्वा । घृतम् । उदिति । चरण्येत् ॥ प्रेति । नः । देवी । सरस्वती । वाजेभिः । वाजिनीवतीतिवाजिनी-वती ॥ धीनाम् । अवित्री । अवतु ॥ एति । नः । दिवः । बृहतः । [३८] पर्वतात् । एति । सरस्वती । यजता । गन्तु । यज्ञम् ॥ हवम् । देवी । जुजुषाणा । घृताची । शग्माम् । नः । वाचम् । उशती । शृणोतु ॥ बृहस्पते । जुषस्व । नः ।

हव्यानि । विश्वदेव्येतिविश्व-देव्य ॥ रास्व । रत्नानि । दाशुषे ॥ एवा । पित्रे । विश्व देवायेतिविश्व-देवाय । वृष्णे । यज्ञैः । विधेम । नमसा । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ बृहस्पते । सुप्रजाइतिसु-प्रजाः । वीरवन्तइतिवीर-वन्तः । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ बृहस्पते । अतीति । यत् । अर्यः । अर्हात् । द्युमदितिद्यु-मत् । वि भातीतिवि-भाति । क्रतुमदितिक्रतु-मत् । जनेषु ॥ यत् । दीदयत् । शवसा । [३९] ऋतप्रजातेत्यृत-प्रजात । तत् । अस्मासु । द्रविणम् । धेहि । चित्रम् ॥ एति । नः । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । घृतैः । गव्यूतिम् । उक्षतम् ॥ मध्वा । रजांसि । सुक्रतूइतिसु-क्रतू ॥ प्रेति । बाहवा । सिसृतम् । जीवसे । नः । एति । नः । गव्यूतिम् । उक्षतम् । घृतेन ॥ एति । नः । जने । श्रवयतम् । युवाना । श्रुतम् । मे । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । हवा । इमा ॥ अग्निम् । वः । पूर्व्यम् । गिरा । देवम् । ईडे । वसूनाम् ॥ सपर्यन्तः । पुरुप्रियमितिपुरु-प्रियम् । मित्रम् । न । क्षेत्रसाधसमितिक्षेत्र-साधसम् ॥ मक्षु । देववतइतिदेव-वतः । रथः । [४०] शूरः । वा । पृत्स्वितिपृत् सु । कासु । चित् ॥ देवानाम् । यः । इत् । मनः । यजमानः । इयक्षति । अभीति । इत् ॥ अयज्वनः । भुवत् ॥ न । यजमान । रिष्यसि । न । सुन्वान । न । देवयोइतिदेव-यो ॥ असत् । अत्र । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । उत । त्यत् । आश्वश्व्यमित्याशु-अश्व्यम् ॥ नकिः । तम् । कर्मणा । नशत् । न । प्रेति । योषत् । न । योषति ॥ उपेति । क्षरन्ति । सिन्धवः । मयोभुवइतिमयः-भुवः । ईजानम् । च । यक्ष्यमाणम् । च । धेनवः ॥ पृणन्तम् । च । पपुरिम् । च । [४१] श्रवस्यवः । घृतस्य । धाराः । उपेति । यन्ति । विश्वतः ॥ सोमारुद्रेतिसोमा-रुद्रा । वीति । वृहतम् । विषूचीम् । अमीवा । या । नः । गयम् । आविवेशेत्या-विवेश ॥ आरे । बाधेथाम् । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्रेति । मुमुक्तम् । अस्मत् ॥ सोमारुद्रेतिसोमा-रुद्रा । युवम् । एतानि । अस्मेइति । विश्वा । तनूषु । भेषजानि । धत्तम् ॥ अवेति । स्यतम् । मुञ्चतम् । यत् । नः । अस्ति । तनूषु । बद्धम् । कृतम् । एनः । अस्मत् ॥ सोमापूषणेतिसोमा-पूषणा । जनना । रयीणाम् । जनना । दिवः । जनना । पृथिव्याः ॥ जातौ । विश्वस्य । भुवनस्य । गोपौ । देवाः । अकृण्वन् । अमृतस्य । नाभिम् ॥ इमौ । देवौ । जायमानौ । जुषन्त । इमौ ।

तमा॑ꣳसि । गू॒ह॒ताम् । अजु॑ष्टा ॥ आ॒भ्याम् । इन्द्रः॑ । प॒क्वम् । आ॒मासु॑ । अ॒न्तः । सो॒मा॒पूषभ्या॒मिति॑सोमापूष-भ्या॒म् । ज॒न॒त् । उ॒स्रिया॑सु ॥ [४२] बृ॒ह॒तश्शर्वसा॒र थुःपर्पुरिश्नदि॒वोजनं॑ना॒पञ्चंवि॑ꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀॥२२॥

अनु॑मत्याआ॒ग्ने॒यमैन्द्रा॒ग्नम॒ग्नये॒सोमा॑यप्रतिपूरु॒षमैन्द्रा॒ग्नमन्धा॒ने बा॑र्ह॒स्पत्यम॒ग्नये॒ ऽथैतो॒देवी॑स्स॒मिधꣳ॑सोम॒स्येन्द्र॑स्य मि॒त्रआ॑ग्ने॒यꣳ स॒द्यआ॑ग्ने॒यमा॑ग्ने॒यꣳस्वा॒द्वीन्त्वाऽग्ना॑ वैष्ण॒वद्वावि॑ꣳशतिः ॥२२॥ अनु॑मत्यै॒यथाऽसं॑ति दे॒वीरा॑पो मि॒त्रो॑ऽसि॒शूरो॑वा॒ द्विचंत्वा रि॑ꣳशत् ॥ ४२ ॥ अनु॑मत्याउ॒स्रिया॑सु ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः॑ ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे प्रथमकाण्डस्समाप्तः ॥

—❀प्रथमकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः❀—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	१४	२८	१५३०
२	१४	३४	१६९०
३	१४	३१	१५६७
४	४६	५४	१८००
५	११	५१	२७१७
६	१२	५१	२५०९
७	१३	५१	२६५५
८	२२	४२	२०९४
—❀संहतसङ्ख्या❀—			
८	१४६	३४२	१६५६२

श्रीः ।

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

द्वितीयकाण्डे प्रथमप्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

वायव्यंम् । श्वेतम् । एति । लभेत । भूतिकामइतिभूति-कामः । वायुः । वै । क्षेपिष्ठा । देवता । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति । भवति । एव । अतिक्षिप्रेत्यति-क्षिप्रा । देवता । इति । आहुः । सा । एनम् । ईश्वरा । प्रदहइतिप्र-दहः । इति । एतम् । एव । सन्तम् । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । नियुदितिनि-युत् । वै । अस्य । धृतिः । धृतः । एव । भूतिम् । उपेति । एति । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । भवति । एव । [१] वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । वायुः । वै । इमाः । प्रजाइतिप्र-जाः । नस्योताइतिनासि-ओताः । नेनीयते । वायुम् । एव । नियुत्वन्तमितिनि-युत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । नस्योताइतिनसि-ओताः । नीति । यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । भवति । ध्रुवाः । एव । अस्मै । अनपगाइत्यनप-गाः । करोति । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । प्राणइतिप्र-अनः । वै । वायुः । अपानइत्यप-अनः । नियुदितिनि-युत् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । खलु । वै । एतस्य । प्रजायाइतिप्र-जायाः । [२] अपेति । क्रामतः । अलम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । सन् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । विन्दते । वायुम् । एव । नियुत्वन्तमितिनि-युत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्राणापानाभ्यामितिप्राण-अपानाभ्याम् । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । प्राणइति

प्र-अनः । वै । वायुः । अपानइत्यप-अनः । नियुदितिनि-युत् । प्राणापानाविर्तिप्राण-अपानौ । खलुं । वै । एतस्मात् । अपेति । क्रामतः । यस्य । ज्योक् । आमयति । वायुम् । एव । नियुत्वन्तमितिनि-युत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । [३] धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । प्राणापानाविर्तिप्राण-अपानौ । दधाति । उत । यदिं । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । इदम् । एकः । आसीत् । सः । अकामयत । प्रजाइतिप्र-जाः । पशून् । सृजेय । इतिं । सः । आत्मनः । वपाम् । उदिति । अखिदत् । ताम् । अग्नौ । प्रेतिं । अगृह्णात् । ततः । अजः । तूपरः । समिति । अभवत् । तम् । स्वायै । देवतायै । एति । अलभत । ततः । वै । सः । प्रजाइतिप्र-जाः । पशून् । असृजत । यः । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । [४] पशुकामइतिपशु-कामः । स्यात् । सः । एतम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । अजम् । तूपरम् । एति । लभेत । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । प्रेति । जनयति । यत् । श्मश्रुणः । तत् । पुरुषाणाम् । रूपम् । यत् । तूपरः । तत् । अश्वानाम् । यत् । अन्यतोदन्नित्यन्यतः-दन्न् । तत् । गवाम् । यत् । अव्याः । इव । शफाः । तत् । अवीनाम् । यत् । अजः । तत् । अजानाम् । एतावन्तः । वै । ग्राम्याः । पशवः । तान् । [५] रूपेण । एव । अवेति । रुन्धे । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । त्रैतम् । एति । लभेत । पशुकामइतिपशु-कामः । द्वौ । वै । अजायै । स्तनौ । नाना । एव । द्वौ । अभीति । जायेतेइति । ऊर्जम् । पुष्टिम् । तृतीयः । सोमापूषणाविर्तिसोमा-पूषणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयतः । सोमः । वै । रेतोधाइतिरेतः-धाः । पूषा । पशूनाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । पूषा । पशून् । प्रेति । जनयति । औदुम्बरः । यूपः । भवति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्क् । पशवः । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । पशून् । अवेति । रुन्धे ॥ [६] अपंदाहायभवत्येवप्रजायाआमयतिवायुमेवनियुत्वन्तꣳस्वेनभागधेयेनोपप्रजाकामस्तान्यूपस्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ॥१॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । अस्मात् । सृष्टाः । पराचीः । आयन्न् । ताः । वरुणम् । अगच्छन्न् । ताः । अन्विति । ऐत् । ताः । पुनः । अयाचत । ताः । अस्मै । न । पुनः । अददात् । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणीष्व । अथ । मे । पुनः । देहि । इति । तासाम् । वरम् । एति । अलभत । सः । कृष्णः । एकशितिपादित्येक-शितिपात् । अभवत् । यः । वरुण गृहीतइतिवरुण-गृहीतः । स्यात् । सः । एतम् । वारुणम् । कृष्णम् । एकशितिपादमित्येक-शितिपादम् । एति । लभेत । वरुणम् । [७] एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । कृष्णः । एकशितिपादित्येक-शितिपात् । भवति । वारुणः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सुवर्भानुरितिसुवः-भानुः । आसुरः । सूर्यम् । तमसा । अविध्यत् । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्य । यत् । प्रथमम् । तमः । अपाघ्नन्नित्यप-अघ्नन्न् । सा । कृष्णा । अविः । अभवत् । यत् । द्वितीयम् । सा । फल्गुनी । यत् । तृतीयम् । सा । बलक्षी । यत् । अध्यस्थादित्यधि-अस्थात् । अपाकृन्तन्नित्यप-अकृन्तन्न् । सा । अविः । वशा । [८] । समिति । अभवत् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । देवपशुरितिदेव-पशुः । वै । अयम् । समिति । अभूत् । कस्मै । इमम् । एति । लप्स्यामहे । इति । अथ । वै । तर्हि । अल्पा । पृथिवी । आसीत् । अजाताः । ओषधयः । ताम् । अविम् । वशाम् । आदित्येभ्यः । कामाय । एति । अलभन्त । ततः । वै । अप्रथत । पृथिवी । अजायन्त । ओषधयः । यः । कामयेत । प्रथेय । पशुभिरितिपशु-भिः । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । जायेय । इति । सः । एताम् । अविम् । वशाम् । आदित्येभ्यः । कामाय । [९] एति । लभेत । आदित्यान् । एव । कामम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । प्रथयन्ति । पशुभिरितिपशु-भिः । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । जनयन्ति । असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्मै । एताः । मल्हाः । एति । अलभन्त । आग्नेयीम् । कृष्णग्रीवीमितिकृष्ण-ग्रीवीम् । संहितामितिसं-हिताम् । ऐन्द्रीम् । श्वेताम् । बार्हस्पत्याम् । ताभिः । एव । अस्मिन्न् ।

रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एताः । मलूहाः । एति । लभेत । [१०] आग्नेयीम् । कृष्णग्रीवीमितिकृष्ण-ग्रीवीम् । सꣳहितामितिसं-हिताम् । ऐन्द्रीम् । श्वेताम् । बार्हस्पत्याम् । एताः । एव । देवताः । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ताः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । वसन्ता । प्रातः । आग्नेयीम् । कृष्णग्रीवीमितिकृष्ण-ग्रीवीम् । एति । लभेत । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । सꣳहितामितिसं-हिताम् । ऐन्द्रीम् । शरदि । अपराह्णइत्यपर-अह्ने । श्वेताम् । बार्हस्पत्याम् । त्रीणि । वै । आदित्यस्य । तेजाꣳसि । वसन्ता । प्रातः । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । शरदि । अपराह्णइत्यपर-अह्ने । यावन्ति । एव । तेजाꣳसि । तानि । एव । [११] अवेति । रुन्धे । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । पर्यालभ्यन्त इतिपरि-आलभ्यन्ते । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । प्रदातेतिप्र-दाता । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । प्रेति । यच्छति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । गर्भिणयः । भवन्ति । इन्द्रियम् । वै । गर्भः । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । दधति । सारस्वतीम् । मेषीम् । एति । लभेत । यः । ईश्वरः । वाचः । वदितोः । सन्न् । वाचम् । न । वदेत् । वाक् । वै । सरस्वती । सरस्वतीम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सा । एव । अस्मिन्न् । [१२] वाचम् । दधाति । प्रवदितेतिप्र-वदिता । वाचः । भवति । अपन्नदतीत्यपन्न-दती । भवति । तस्मात् । मनुष्याः । सर्वाम् । वाचम् । वदन्ति । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । सौम्यम् । बभ्रुम् । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । अग्निम् । वै । एतस्य । शरीरम् । गच्छति । सोमम् । रसः । यस्य । ज्योक् । आमयति । अग्नेः । एव । अस्य । शरीरम् । निष्क्रीणातीतिनिः-क्रीणाति । सोमात् । रसम् । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । सौम्यम् । बभ्रुम् । एति । लभेत । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । सोमः । [१३] वै । रेतोधाइतिरेतः-धाः । अग्निः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । अग्निः । प्रजामितिप्र-

जाम् । प्रेति । जनयति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । सौम्यम् । बभ्रुम् । यः । ब्राह्मणः । विद्याम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । न । विरोचेतेतिवि-रोचेत । यत् । आग्नेयः । भवति । तेजः । एव । अस्मिन् । तेन । दधाति । यत् । सौम्यः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तेन । कृष्णग्रीवइतिकृष्ण-ग्रीवः । आग्नेयः । भवति । तमः । एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति । श्वेतः । भवति । [१४] रुचम् । एव । अस्मिन् । दधाति । बभ्रुः । सौम्यः । भवति । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । अस्मिन् । त्विषिम् । दधाति । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । सौम्यम् । बभ्रुम् । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । पुरोधायामितिपुरः-धायाम् । स्पर्धमानः । आग्नेयः । वै । ब्राह्मणः । सौम्यः । राजन्यः । अभितः । सौम्यम् । आग्नेयौ । भवतः । तेजसा । एव । ब्रह्मणा । उभयतः । राष्ट्रम् । परीति । गृह्णाति । एकधेत्येकधा । समावृङ्क्तइतिसं-आवृङ्क्ते । पुरः । एनम् । दधते ॥ [१५] लभेतवरुणं स्वशैतामविँस्वशामादित्येभ्यः कामायमलूहाआलभेततान्येवसैवास्मिन्थ्सोमश्श्वेतो भवतित्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । एषु । लोकेषु । अस्पर्धन्त । सः । एतम् । विष्णुः । वामनम् । अपश्यत् । तम् । स्वायै । देवतायै । एति । अलभत । ततः । वै । सः । इमान् । लोकान् । अभीति । अजयत् । वैष्णवम् । वामनम् । एति । लभेत । स्पर्द्धमानः । विष्णुः । एव । भूत्वा । इमान् । लोकान् । अभीति । जयति । विषमइतिवि-समे । एति । लभेत । विषमाइतिवि-समाः । इव । हि । इमे । लोकाः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । इन्द्राय । मन्युमतइतिमन्यु-मते । मनस्वते । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । लभेत । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । [१६] सय्यत्तइतिसं-यत्ते । इन्द्रियेण । वै । मन्युना । मनसा । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जयति । इन्द्रम् । एव । मन्युमन्तमितिमन्यु-मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दधाति । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । इन्द्राय । मरुत्वते । पृश्निसक्थमितिपृश्नि-सक्थम् । एति ।

लभेत । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । एव । मरुत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । यत् । ऋषभः । तेन । [१७] ऐन्द्रः । यत् । पृश्निः । तेन । मारुतः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । पश्चात् । पृश्निसक्थइतिपृश्नि-सक्थः । भवति । पश्चादन्ववसायिनीमितिपश्चात्-अन्ववसायिनीम् । एव । अस्मै । विशम् । करोति । सौम्यम् । बभ्रुम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । सौम्यम् । वै । अन्नम् । सोमम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । बभ्रुः । भवति । एतत् । वै । अन्नस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सौम्यम् । बभ्रुम् । एति । लभेत । यम् । अलम् । [१८] राज्याय । सन्तम् । राज्यम् । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । सौम्यम् । वै । राज्यम् । सोमम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । राज्यम् । प्रेति । यच्छति । उपेति । एनम् । राज्यम् । नमति । बभ्रुः । भवति । एतत् । वै । सोमस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । इन्द्राय । वृत्रतुरइतिवृत्र-तुरे । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । लभेत । गतश्रीरितिगत-श्रीः । प्रतिष्ठाकामइतिप्रतिष्ठा-कामः । पाप्मानम् । एव । वृत्रम् । तीर्त्वा । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गच्छति । इन्द्राय । अभिमातिघ्नइत्यभिमाति-घ्ने । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । [१९] लभेत । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । पाप्मा । वै । अभिमातिरित्यभि-मातिः । इन्द्रम् । एव । अभिमातिहनमित्यभिमाति-हनम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । पाप्मानम् । अभिमातिमित्यभि-मातिम् । प्रेति । नुदते । इन्द्राय । वज्रिणे । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । लभेत । यम् । अलम् । राज्याय । सन्तम् । राज्यम् । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । इन्द्रम् । एव । वज्रिणम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । वज्रम् । प्रेति । यच्छति । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । इन्धे । उपेति । एनम् । राज्यम् । नमति । ललामः । प्राशृङ्गः । भवति । एतत् । वै । वज्रस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै ॥ [२०]

सङ्ग्राममेतेनालमभिमातिघ्नेललामम्प्राशृङ्गमेनम्पञ्चदशच ॥ ❁ ❁ ॥३॥

असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्मै । एताम् । दशर्षभामितिदश-ऋषभाम् । एति । अलभन्त । तया । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । दशर्षभामितिदश-ऋषभाम् । एति । लभेत । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । वसन्ता । प्रातः । त्रीन् । ललामान् । एति । लभेत । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । [२१] त्रीन् । शितिपृष्ठानितिशिति-पृष्ठान् । शरदि । अपराह्णइत्यपर-अह्ने । त्रीन् । शितिवारानितिशिति-वारान् । त्रीणि । वै । आदित्यस्य । तेजांसि । वसन्ता । प्रातः । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । शरदि । अपराह्णइत्यपर-अह्ने । यावन्ति । एव । तेजांसि । तानि । एव । अवेति । रुन्धे । त्रयस्त्रयइतित्रयः-त्रयः । एति । लभ्यन्ते । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । पर्यालभ्यन्तइतिपरि-आलभ्यन्ते । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । प्रदातेतिप्र-दाता । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । प्रेति । यच्छति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । परस्तात् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । कद्रुम् । [२२] एति । लभेत । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । देवतासु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । यदि । बिभीयात् । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भविष्यामि । इति । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । श्यामम् । एति । लभेत । सौम्यः । वै । देवतया । पुरुषः । पौष्णाः । पशवः । स्वया । एव । अस्मै । देवतया । पशुभिरितिपशु-भिः । त्वचम् । करोति । न । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवति । देवाः । च । वै । यमः । च । अस्मिन्न् । लोके । अस्पर्धन्त । सः । यमः । देवानाम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अयुवत । तत् । यमस्य । [२३] यमत्वमितियम-त्वम् । ते । देवाः । अमन्यन्त । यमः । वै । इदम् । अभूत् । यत् । वयम् । स्मः । इति । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन्न् । सः । एतौ । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । आत्मनः । उक्षवशावित्युक्ष-वशौ । निरिति । अमिमीत । ते । देवाः ।

वैष्णावरुणीमितिवैष्णा-वरुणीम् । वशाम् । एति । अलभन्त । ऐन्द्रम् । उरुषाणम् । तम् । वरुणेन । एव । ग्राहयित्वा । विष्णुना । यज्ञेन । प्रेति । अनुदन्त । ऐन्द्रेण । एव । अस्य । इन्द्रियम् । अवृञ्जत । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्धमानः । वैष्णावरुणीमितिवैष्णा-वरुणीम् । [२४] वशाम् । एति । लभेत । ऐन्द्रम् । उरुषाणम् । वरुणेन । एव । भ्रातृव्यम् । ग्राहयित्वा । विष्णुना । यज्ञेन । प्रेति । नुदते । ऐन्द्रेण । एव । अस्य । इन्द्रियम् । वृङ्क्ते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तम् । वृत्रः । हतः । षोडशभिरितिषोडश-भिः । भोगैः । असिनात् । तस्य । वृत्रस्य । शीर्षतः । गावः । उदिति । आयन् । ताः । वैदेह्यः । अभवन् । तासाम् । ऋषभः । जघने । अनु । उदिति । ऐत् । तम् । इन्द्रः । [२५] अचायत् । सः । अमन्यत । यः । वै । इमम् । आलभेतेत्या-लभेत । मुच्येत । अस्मात् । पाप्मनः । इति । सः । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । अलभत । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । तस्य । अग्निः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपसृतइत्युप-सृतः । षोडशधेतिषोडश-धा । वृत्रस्य । भोगान् । अपीति । अदहत् । ऐन्द्रेण । इन्द्रियम् । आत्मन् । अधत्त । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । सः । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । अग्निः । एव । अस्य । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपसृतइत्युप-सृतः । [२६] पाप्मानम् । अपीति । दहति । ऐन्द्रेण । इन्द्रियम् । आत्मन् । धत्ते । मुच्यते । पाप्मनः । भवति । एव । द्यावापृथिव्यामितिद्यावा-पृथिव्याम् । धेनुम् । एति । लभेत । ज्योगपरुद्धइतिज्योक्-अपरुद्धः । अनयोः । हि । वै । एषः । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । अथ । एषः । ज्योक् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तेइति । एव । एनम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयतः । प्रतीति । एव । तिष्ठति । पर्यारिणी । भवति । पर्यारि । इव । हि । एतस्य । राष्ट्रम् । यः । ज्योगपरुद्धइतिज्योक्-अपरुद्धः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । वायव्यम् । [२७] वत्सम् । एति । लभेत । वायुः । वै । अनयोः । वत्सः । इमे । वै ।

एतस्मै । लोकाः । अपशुष्काइत्यप-शुष्काः । विट् । अपशुष्केत्यप-शुष्का । अथं । एषः । ज्योक् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । इमान् । लोकान् । विशम् । प्रेति । दापयति । प्रेति । अस्मै । इमे । लोकाः । स्नुवन्ति । भुञ्जती । एनम् । विट् । उपेति । तिष्ठते ॥ [२८] मध्यन्दिनेकद्रुय्यँमस्यस्पर्द्धमानोवैष्णावरुणीन्तमिन्द्रोऽस्यस्वेनंभागधेयेनोपसृतोवायव्यन्द्विचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

इन्द्रः । वलस्य । बिलम् । अपेति । और्णोत् । सः । यः । उत्तमइत्युत्-तमः । पशुः । आसीत् । तम् । पृष्ठम् । प्रतीति । सङ्गृह्येतिसं-गृह्य । उदिति । अखिदत् । तम् । सहस्रम् । पशवः । अनु । उदिति । आयन् । सः । उन्नतइत्युत्-नतः । अभवत् । यः । पशुकामइतिपशु-कामः । स्यात् । सः । एतम् । ऐन्द्रम् । उन्नतमित्युत्-नतम् । एति । लभेत । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । उन्नतइत्युत्-नतः । [२९] भवति । साहस्री । वै । एषा । लक्ष्मी । यत् । उन्नतइत्युत्-नतः । लक्ष्मिया । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । यदा । सहस्रम् । पशून् । प्राप्नुयादितिप्र-आप्नुयात् । अथ । वैष्णवम् । वामनम् । एति । लभेत । एतस्मिन् । वै । तत् । सहस्रम् । अधीति । अतिष्ठत् । तस्मात् । एषः । वामनः । समीषितइतिसं-ईषितः । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । एव । प्रजातेभ्यइतिप्र-जातेभ्यः । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । दधाति । कः । अर्हति । सहस्रम् । पशून् । प्राप्तुमितिप्र-आप्तुम् । इति । आहुः । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । एव । सहस्रम् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । एति । लभेत । पशवः । [३०] वै । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । पशून् । एव । प्रजातानितिप्र-जातान् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयति । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वेहतम् । एति । लभेत । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । ओषधयः । वै । एतम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । परीति । बाधन्ते । यः । अलम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । सन् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । विन्दते । ओषधयः । खलु । वै । एतस्यै । सूतुम् । अपीति । घ्नन्ति । या । वेहत् । भवति । ओषधीः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धा

वति । ताः । एव । अस्मै । स्वात् । योनेः । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जन यन्ति । विन्दते । [३१] प्रजामितिप्र-जाम् । आपः । वै । ओषधयः । असत् । पुरुषः । आपः । एव । अस्मै । असतः । सत् । ददति । तस्मात् । आहुः । यः । च । एवम् । वेद । यः । च । न । आपः । तु । वाव । असतः । सत् । ददति । इ ति । ऐन्द्रीम् । सूतवशामितिसूत-वशाम् । एति । लभेत । भूतिकामइतिभूति-का मः । अजातः । वै । एषः । यः । अलम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीति प्र-आप्नोति । इन्द्रम् । खलु । वै । एषा । सूत्वा । वशा । अभवत् । [३२] इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भू तिम् । गमयति । भवति । एव । यम् । सूत्वा । वशा । स्यात् । तम् । ऐन्द्रम् । एव । एति । लभेत । एतत् । वाव । तत् । इन्द्रियम् । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । इन्द्रियम् । अवेति । रुन्धे । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । पुनरुथ्सृष्टमितिपुनः-उ थ्सृष्टम् । एति । लभेत । यः । एति । तृतीयात् । पुरुषात् । सोमम् । न । पि बेत् । विच्छिन्नइतिवि-छिन्नः । वै । एतस्य । सोमपीथइतिसोम-पीथः । यः । ब्रा ह्मणः । सन् । एति । [३३] तृतीयात् । पुरुषात् । सोमम् । न । पिबति । इ न्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । प्रेति । यच्छतः । उपेति । ए नम् । सोमपीथइतिसोम-पीथः । नमति । यत् । ऐन्द्रः । भवति । इन्द्रियम् । वै । सोमपीथइतिसोम-पीथः । इन्द्रियम् । एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । अवेति । रुन्धे । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयः । वै । ब्राह्मणः । स्वाम् । एव । देव ताम् । अनु । समिति । तनोति । पुनरुथ्सृष्टइतिपुनः-उथ्सृष्टः । भवति । पुनरु थ्सृष्टइतिपुनः-उथ्सृष्टः । इव । हि । एतस्य । [३४] सोमपीथइतिसोम-पीथः । समृध्यैइतिसं-ऋध्यै । ब्राह्मणस्पत्यमितिब्राह्मणः-पत्यम् । तूपरम् । एति । लभेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । ब्रह्मणः । पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेये न । उपेति । धावति । तस्मै । एव । एनम् । एति । वृश्चति । ताजक् । आ र्तिम् । एति । ऋच्छति । तूपरः । भवति । क्षुरपविरितिक्षुर-पविः । वै । एषा । लक्ष्मी । यत् । तूपरः । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । स्फ्यः । यूपः । भवति । वज्रः ।

वै । स्फ्यः । वज्रम् । एव । अस्मै । प्रेति । हरति । शरमयमितिशर-मयम् । बर्हिः । शृणाति । एव । एनम् । वैभीदकः । इध्मः । भिनत्ति । एव । एनम् ॥
[३५] भवत्युन्नतःपशवोजनयन्तिविन्दतेऽभवत्सन्नैतस्येध्मस्त्रीणिच ॥ ❀ ॥ ५ ॥

बार्हस्पत्यम् । शितिपृष्ठमितिशिति-पृष्ठम् । एति । लभेत । ग्रामकामइति ग्राम-कामः । यः । कामयेत । पृष्ठम् । समानानाम् । स्याम् । इति । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । पृष्ठम् । समानानाम् । करोति । ग्रामी । एव । भवति । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । भवति । बार्हस्पत्यः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । पौष्णम् । श्यामम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । अन्नम् । वै । पूषा । पूषणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । [३६] अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । श्यामः । भवति । एतत् । वै । अन्नस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । मारुतम् । पृश्निम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । अन्नम् । वै । मरुतः । मरुतः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । पृश्निः । भवति । एतत् । वै । अन्नस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । ऐन्द्रम् । अरुणम् । एति । लभेत । इन्द्रियकामइतीन्द्रिय-कामः । इन्द्रम् । एव । [३७] स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । इन्द्रियावी । एव । भवति । अरुणः । भ्रूमानितिभ्रू-मान् । भवति । एतत् । वै । इन्द्रस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सावित्रम् । उपध्वस्तमित्युप-ध्वस्तम् । एति । लभेत । सनिकामइतिसनि-कामः । सविता । वै । प्रसवानामितिप्र-सवानाम् । ईशे । सवितारम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सनिम् । प्रेति । सुवति । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । उपध्वस्तइत्युप-ध्वस्तः । भवति । सावित्रः । हि । एषः । [३८] देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । वै ।

अन्नम् । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । बहुरूपइतिबहु-रूपः । भवति । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । हि । अन्नम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । एति । लभेत । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । वै । सजाताइतिस-जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । [३९] सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । बहुरूपइतिबहु-रूपः । भवति । बहुदेवत्यइतिबहु-देवत्यः । हि । एषः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । तूपरम् । एति । लभेत । यस्य । अनाज्ञातमित्यना-ज्ञातम् । इव । ज्योक् । आमयेत् । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । वै । पुरुषः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । खलु । वै । तस्य । वेद । यस्य । अनाज्ञातमित्यना-ज्ञातम् । इव । ज्योक् । आमयति । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । तस्मात् । स्रामात् । मुञ्चति । तूपरः । भवति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै ॥ [४०] अस्माइन्द्रमेवैषसंजातविश्वान्नेवदेवान्थ्स्वेनभागधेयेनोपधावति तएवास्मैप्राजापत्योहित्रीणिच ॥ ❀ ॥६॥

वषट्कारइतिवषट्-कारः । वै । गायत्रियै । शिरः । अच्छिनत् । तस्यै । रसः । परेति । अपतत् । तम् । बृहस्पतिः । उपेति । अगृह्णात् । सा । शितिपृष्ठेतिशिति-पृष्ठा । वशा । अभवत् । यः । द्वितीयः । परापतदितिपरा-अपतत् । तम् । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । उपेति । अगृह्णीताम् । सा । द्विरूपेतिद्वि-रूपा । वशा । अभवत् । यः । तृतीयः । परापतदितिपरा-अपतत् । तम् । विश्वे । देवाः । उपेति । अगृह्णन् । सा । बहुरूपेतिबहु-रूपा । वशा । अभवत् । यः । चतुर्थः । परापतदितिपरा-अपतत् । सः । पृथिवीम् । प्रेति । अविशत् । तम् । बृहस्पतिः । अभीति । [४१] अगृह्णात् । अस्तु । एव । अयम् । भोगाय । इति । सः । उक्षवशाइत्युक्ष-वशः । समिति । अभवत् । यत् । लोहितम् । परापतदितिपरा-अपतत् ।

तत् । रुद्रः । उपेति । अगृह्णात् । सा । रौद्री । रोहिणी । वशा । अभवत् । बार्हस्प त्याम् । शितिपृष्ठामितिशिति-पृष्ठाम् । एति । लभेत । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-व र्चसी । एव । भवति । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । [४२] वै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । ब्रह्म वर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । द्विरूपा मितिद्वि-रूपाम् । एति । लभेत । वृष्टिकामइतिवृष्टि-कामः । मैत्रम् । वै । अहः । वारुणी । रात्रिः । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । खलु । वै । पर्जन्यः । वर्ष ति । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उ पेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । पर्जन्यम् । वर्षयतः । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । वृष्टिः । छन्दसाम् । एव । रसेन । [४३] रसम् । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । मैत्रावरु णीमितिमैत्रा-वरुणीम् । द्विरूपामितिद्वि-रूपाम् । एति । लभेत । प्रजाकामइतिप्र जा-कामः । मैत्रम् । वै । अहः । वारुणी । रात्रिः । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्रा भ्याम् । खलु । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जायन्ते । मित्रावरुणावितिमित्रा-व रुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अ स्मै । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयतः । छन्द साम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । प्रजेतिप्र-जा । छन्द साम् । एव । रसेन । रसम् । प्रजामितिप्र-जाम् । अवेति । [४४] रुन्धे । वैश्वदे वीमितिवैश्व-देवीम् । बहुरूपामितिबहु-रूपाम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-का मः । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । वै । अन्नम् । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भा गधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छ न्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । अन्नम् । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । अन्नम् । अ वेति । रुन्धे । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । बहुरूपामितिबहु-रूपाम् । एति । लभेत ।

ग्रामकामइतिग्राम-कामः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । वै । [४५] सजाताइतिस-जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । सजाताइतिस-जाताः । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । बार्हस्पत्यम् । उक्षवशमित्युक्ष-वशम् । एति । लभेत । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । [४६] दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । वशम् । वै । एषः । चरति । यत् । उक्षा । वशः । इव । खलु । वै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वशेन । एव । वशम् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । रौद्रीम् । रोहिणीम् । एति । लभेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । रुद्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तस्मै । एव । एनम् । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । रोहिणी । भवति । रौद्री । हि । एषा । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । स्फ्यः । यूपः । भवति । वज्रः । वै । स्फ्यः । वज्रम् । एव । अस्मै । प्रेति । हरति । शरमयमितिशर-मयम् । बर्हिः । शृणाति । एव । एनम् । वैभीदकः । इध्मः । भिनत्ति । एव । एनम् ॥ [४७] अभिखलुवृष्टिश्छन्दसामेवरसेनप्रजामवंवैश्वदेवावैब्रह्मवर्चसंयूपएकान्नविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥७॥

असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्मै । एताम् । सौरीम् । श्वेताम् । वशाम् । एति । अलभन्त । तया । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । सौरीम् । श्वेताम् । वशाम् । एति । लभेत । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । बैल्वः । यूपः । भवति । असौ । [४८] वै । आदित्यः । यतः । अजायत । ततः । बिल्वः । उदिति । अतिष्ठत् । सयोनीतिस-योनि । एव । ब्रह्मवर्चस

मितिंब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । ब्राह्मणस्पत्यामितिंब्राह्मणः-पत्याम् । बभ्रुकर्णी
मितिंबभ्रु-कर्णीम् । एति । लभेत । अभिचरन्नित्यंभि-चरन्न् । वारुणम् । दशकपाल
मितिदश-कपालम् । पुरस्तात् । निरिति । वपेत् । वरुणेन । एव । भ्रातृव्यम् । ग्राहयि
त्वा । ब्रह्मणा । स्तृणुते । बभ्रुकर्णीतिबभ्रु-कर्णी । भवति । एतत् । वै । ब्रह्मणः ।
रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । स्फ्यः । यूपः । भवति । वज्रः । वै । स्फ्यः । वज्रम् ।
एव । अस्मै । प्रेति । हरति । शरमयमितिशर-मयम् । बर्हिः । शृणाति । [४९]
एव । एनम् । वैभीदकः । इध्मः । भिनत्ति । एव । एनम् । वैष्णवम् । वामनम् ।
एति । लभेत । यम् । यज्ञः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । विष्णुः । वै । यज्ञः । वि
ष्णुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव ।
अस्मै । यज्ञम् । प्रेति । यच्छति । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति । वामनः । भ
वति । वैष्णवः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । त्वाष्ट्रम् । वडबम् ।
एति । लभेत । पशुकामइतिपशु-कामः । त्वष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् ।
[५०] प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । त्वष्टारम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-
धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पशून् । मिथुनान् । प्रेति । जन
यति । प्रजेतिप्र-जा । हि । वै । एतस्मिन्न् । पशवः । प्रविष्टाइतिप्र-विष्टाः । अथ ।
एषः । पुमान् । सन्न् । वडबः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । प्रजामितिप्र-जाम् ।
पशून् । अवेति । रुन्धे । मैत्रम् । श्वेतम् । एति । लभेत । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । स
यँत्तइतिसं-यत्ते । समयकामइतिसमय-कामः । मित्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेने
तिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । मित्रेण । समिति । नयति ।
[५१] विशालइतिवि-शालः । भवति । व्यवसाययतीतिवि-अवसाययति । एव ।
एनम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । कृष्णम् । एति । लभेत । वृष्टिकामइतिवृष्टि-
कामः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । वृष्ट्याः । ईशे । प्रजापतिमितिप्रजा-प
तिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अ
स्मै । पर्जन्यम् । वर्षयति । कृष्णः । भवति । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । रूपेण ।
एव । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । शबलः । भवति । विद्युतमितिवि-द्युतम् । एव ।
अस्मै । जनयित्वा । वर्षयति । अवाशृङ्गः । भवति । वृष्टिम् । एव । अस्मै । नी

ति । यच्छति ॥ [५२] असौशृणातिमिथुनानांन्नयतियच्छति ॥ ❀ ॥८॥

वरुणम् । सुषुवाणम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । न । उपेति । अनमत् । सः । एताम् । वारुणीम् । कृष्णाम् । वशाम् । अपश्यत् । ताम् । स्वायै । देवतायै । एति । अलभत । ततः । वै । तम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । उपेति । अनमत् । यम् । अलम् । अन्नाद्यायेत्यन्न-अद्याय । सन्तम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । सः । एताम् । वारुणीम् । कृष्णाम् । वशाम् । एति । लभेत । वरुणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । [५३] एव । भवति । कृष्णा । भवति । वारुणी । हि । एषा । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । मैत्रम् । श्वेतम् । एति । लभेत । वारुणम् । कृष्णम् । अपाम् । च । ओषधीनाम् । च । सन्धाविति सं-धौ । अन्नकामइत्यन्न-कामः । मैत्रीः । वै । ओषधयः । वारुणीः । आपः । अपाम् । च । खलु । वै । ओषधीनाम् । च । रसम् । उपेति । जीवामः । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छतः । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । [५४] अपाम् । च । ओषधीनाम् । च । सन्धाविति सं-धौ । एति । लभते । उभयस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । विशाखइति वि-शाखः । यूपः । भवति । द्वेइति । हि । एतेइति । देवतेइति । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । मैत्रम् । श्वेतम् । एति । लभेत । वारुणम् । कृष्णम् । ज्योगामयावीति ज्योक्-आमयावी । यत् । मैत्रः । भवति । मित्रेण । एव । अस्मै । वरुणम् । शमयति । यत् । वारुणः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । देवाः । वै । पुष्टिम् । न । अविन्दन् । [५५] ताम् । मिथुने । अपश्यन् । तस्याम् । न । समिति । अराधयन् । तौ । अश्विनौ । अब्रूताम् । आवयोः । वै । एषा । मा । एतस्याम् । वदध्वम् । इति । सा । अश्विनोः । एव । अभवत् । यः । पुष्टिकामइतिपुष्टि-कामः । स्यात् । सः । एताम् । आश्विनीम् । यमीम् । वशाम् । एति । लभेत । अश्विनौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन ।

उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन् । पुष्टिम् । धत्तः । पुष्यति । प्रजयेतिप्र-जया ।
पशुभिरितिपशु-भिः ॥ [५६] अन्नादोऽन्नादएवभवत्यविन्दन्पञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥९॥

आश्विनम् । धूम्रललाममितिधूम्र-ललामम् । एति । लभेत । यः । दुर्ब्राह्म
णइतिदुः-ब्राह्मणः । सोमम् । पिपासेत् । अश्विनौ । वै । देवानाम् । असोमपावि
त्यसोम-पौ । आस्ताम् । तौ । पश्चा । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । प्रेति । आप्नु
ताम् । अश्विनौ । एतस्य । देवता । यः । दुर्ब्राह्मणइतिदुः-ब्राह्मणः । सोमम् ।
पिपासति । अश्विनौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धाव
ति । तौ । एव । अस्मै । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । प्रेति । यच्छतः । उपेति ।
एनम् । सोमपीथइतिसोम-पीथः । नमति । यत् । धूम्रः । भवति । धूम्रिमाणम् ।
एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति । ललामः । [५७] भवति । मुखतः । एव ।
अस्मिन् । तेजः । दधाति । वायव्यम् । गोमृगमितिगो-मृगम् । एति । लभेत ।
यम् । अजघ्निवाꣳसम् । अभिशꣳसेयुरित्यभि-शꣳसेयुः । अपूता । वै । एतम् ।
वाक् । ऋच्छति । यम् । अजघ्निवाꣳसम् । अभिशꣳसन्तीत्यभि-शꣳसन्ति । न ।
एषः । ग्राम्यः । पशुः । न । आरण्यः । यत् । गोमृगइतिगो-मृगः । न । इव । ए
षः । ग्रामे । न । अरण्ये । यम् । अजघ्निवाꣳसम् । अभिशꣳसन्तीत्यभि-शꣳस
न्ति । वायुः । वै । देवानाम् । पवित्रम् । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभा
ग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । [५८] एनम् । पवयति । पराची । वै ।
एतस्मै । व्युच्छन्तीतिवि-उच्छन्ती । वीति । उच्छति । तमः । पाप्मानम् । प्रेति ।
विशति । यस्य । आश्विने । शस्यमाने । सूर्यः । न । आविः । भवति । सौर्यम् ।
बहुरूपमितिबहु-रूपम् । एति । लभेत । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भाग
धेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । तमः । पाप्मा
नम् । अपेति । हन्ति । प्रतीची । अस्मै । व्युच्छन्तीतिवि-उच्छन्ती । वीति । उच्छ
ति । अपेति । तमः । पाप्मानम् । हते ॥ [५९] ललामस्सएवषट्चत्वारिꣳशच्च ॥१०॥

इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः । मरुतः । यत् । ह । वः । दि
वः । या । वः । शर्म ॥ भरेषु । इन्द्रम् । सुहवमितिसु-हवम् । हवामहे । अꣳहो
मुचमित्यꣳहः-मुचम् । सुकृतमितिसु-कृतम् । दैव्यम् । जनम् ॥ अग्निम् । मित्रम् ।

वरुणम् । सातये । भगम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । मरुतः । स्वस्तये ॥ म मत्तु । नः । परिज्मेतिपरि-ज्मा । वसरूहा । ममत्तु । वातः । अपाम् । वृषण्वानिति वृषण्-वान् ॥ शिशीतम् । इन्द्रापर्वतेतीन्द्रा-पर्वता । युवम् । नः । तत् । नः । वि श्वे । वरिवस्यन्तु । देवाः ॥ प्रिया । वः । नाम । [६०] हुवे । तुराणाम् ॥ एति । यत् । तृपत् । मरुतः । वावशानाः ॥ श्रियसे । कम् । भानुभिरितिभानु-भिः । समि ति । मिमिक्षिरे । ते । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । ते । ऋक्वभिरित्यृक्व-भिः । सुखाद यइतिसु-खादयः ॥ ते । वाशीमन्तइतिवाशि-मन्तः । इष्मिणः । अभीरवः । वि द्रे । प्रियस्य । मारुतस्य । धाम्नः ॥ अग्निः । प्रथमः । वसुभिरितिवसु-भिः । नः । अव्यात् । सोमः । रुद्रेभिः । अभीति । रक्षतु । त्मना ॥ इन्द्रः । मरुद्भिरितिम रुत्-भिः । ऋतुधेत्यृतु-धा । कृणोतु । आदित्यैः । नः । वरुणः । समिति । शिशा तु ॥ समिति । नः । देवः । वसुभिरितिवसु-भिः । अग्निः । समिति । [६१] सो मः । तनूभिः । रुद्रियाभिः ॥ समिति । इन्द्रः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । यज्ञियैः । समिति । आदित्यैः । नः । वरुणः । अजिज्ञिपत् ॥ यथा । आदित्याः । वसुभि रितिवसु-भिः । सम्बभूवुरितिसं-बभूवुः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । रुद्राः । समजान तेतिसं-अजानत । अभि ॥ एवा । त्रिणामन्निति त्रि-नामन् । अहृणीयमानाः । विश्वे । देवाः । समनसइतिस-मनसः । भवन्तु ॥ कुत्र । चित् । यस्य । समृताविति सं-ऋतौ । रण्वाः । नरः । नृषदनइतिनृ-सदने ॥ अर्हन्तः । चित् । यम् । इ न्धते । सञ्जनयन्तीतिसं-जनयन्ति । जन्तवः ॥ समिति । यत् । इषः । वनामहे । समिति । हव्या । मानुषाणाम् ॥ उत । द्युम्नस्य । शवसः । [६२] ऋतस्य । र श्मिम् । एति । ददे ॥ यज्ञः । देवानाम् । प्रतीति । एति । सुम्नम् । आदित्यासः । भवत । मृडयन्तः ॥ एति । वः । अर्वाची । सुमतिरितिसु-मतिः । ववृत्यात् । अ ꣳहोः । चित् । या । वरिवोवित्तरेतिवरिवोवित्-तरा । असत् ॥ शुचिः । अपः । सूयवसाइतिसु-यवसाः । अदब्धः । उपेति । क्षेति । वृद्धवयाइतिवृद्ध-वयाः । सु वीरइतिसु-वीरः ॥ नकिः । तम् । घ्नन्ति । अन्तितः । न । दूरात् । यः । आदि त्यानाम् । भवति । प्रणीताविति प्र-नीतौ ॥ धारयन्तः । आदित्यासः । जगत् । स्थाः । देवाः । विश्वस्य । भुवनस्य । गोपाइतिगो-पाः ॥ दीर्घाधियइतिदीर्घ-धि

यः । रक्षमाणाः । [६३] असुर्यम् । ऋतावानित्यृत-वानः । चयमानाः । ऋणानि ॥ तिस्रः । भूमीः । धारयन्न् । त्रीन् । उत । द्यून् । त्रीणि । व्रता । विदथे । अन्तः । एषाम् ॥ ऋतेन । आदित्याः । महि । वः । महित्वमितिमहि-त्वम् । तत् । अर्यमन्न् । वरुण । मित्र । चारु ॥ त्यान् । नु । क्षत्रियान् । अवः । आदित्यान् । याचिषामहे ॥ सुमृडीकानितिसु-मृडीकान् । अभिष्टये ॥ न । दक्षिणा । वीति । चिकिते । न । सव्या । न । प्राचीनम् । आदित्याः । न । उत । पश्चा ॥ पाक्या । चित् । वसवः । धीर्या । चित् । [६४] युष्मानीतः । अभयम् । ज्योतिः । अश्याम् ॥ आदित्यानाम् । अवसा । नूतनेन । सक्षीमहि । शर्मणा । शन्तमेनेतिशं-तमेन ॥ अनागास्त्वइत्यनागाः-त्वे । अदितित्वइत्यदिति-त्वे । तुरासः । इमम् । यज्ञम् । दधतु । श्रोषमाणाः ॥ इमम् । मे । वरुण । श्रुधि । हवम् । अद्य । च । मृडय ॥ त्वाम् । अवस्युः । एति । चके ॥ तत् । त्वा । यामि । ब्रह्मणा । वन्दमानः । तत् । एति । शास्ते । यजमानः । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ अहेडमानः । वरुण । इह । बोधि । उरुशꣳसेत्युरु-शꣳस । मा । नः । आयुः । प्रेति । मोषीः ॥ [६५] नामाभिस्सꣳशवसोरक्षमाणाधीर्याचिदेकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

वायव्यम्प्रजापतिस्तावरुणन्देवासुराएष्वसावादित्योदश ऋषभामिन्द्रोवलस्य बार्हस्पत्यꣳवषट्कारोऽसौसौरीꣳवरुणमाश्विनमिन्द्रꣳवोनरएकादश ॥११॥ वायव्यमाग्नेयीङ्कृष्णग्रीवीमसावादित्योवाअहोरात्राणिवषट्कारःप्रजनयिताहुवेतुराणाम्पञ्चषष्टिः ॥ ६५ ॥ वायव्यम्प्रमोषीः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

---

(१) 'ऋता' इत्यवग्रहपदस्थः अन्त्यस्वरः पदविभागसमये ह्रस्वमापद्यते । तदुक्तं प्रातिशाख्ये—'अथादावुत्तरे विभागे ह्रस्वं व्यञ्जनपरः ॥ १ ॥ देवा शीका सुम्ना श्वर्ता वयुना हृदयाऽघोक्था शुद्धा' ॥ २ ॥ इति (अ-३,सू-१,२) अस्यार्थः—अथेतिशब्दोऽधिकारार्थः । आदौ पदादौ उत्तरे पदान्ते च वर्तमानो दीर्घः विभागे पदविभागसमये व्यञ्जनपरः ह्रस्वमापद्यते । देवा, शीका, सुम्ना, श्वा, ऋता, वयुना हृदया, अघा, उक्था, शुद्ध', एतेषामवग्रहपदानामन्ते वर्तमानो दीर्घः पदविभागसमये व्यञ्जनपरः ह्रस्वमापद्यते । (उदा) देवायते यजमानाय । शीकायते स्वाहा । सुम्नायन्तो हवामहे । द्यावापृथिव्या श्वावित् । 'अप्यकारादि' (प्रा-अ-१,सू-९२) इति वचनात् अश्वावतीꣳसोमवती' मित्यप्युदाहरणम् । संपृच्यध्वमृतावरीः । वयुनाविदेकः । हृदयाविधश्चित् । अघायवो मा गन्धर्वः । वयस्वत उक्थायुवे । आपोदेवीश्शुद्धायुवः ॥

द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । सृष्टाः । इ
न्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । अपेति । अगूहताम् । सः । अचायत् । प्रजापतिरितिप्रजा-प
तिः । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वै । मे । प्रजाइतिप्र-जाः । अपेति । अघुक्षताम् ।
इति । सः । एतम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् ।
अपश्यत् । तम् । निरिति । अवपत् । तौ । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । अ
साधयताम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वै । एतस्य । प्रजामितिप्र-जाम् । अपेति ।
गूहतः । यः । अलम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । सन् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । वि
न्दते । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति ।
वपेत् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । [१] एव । स्वेन । भा
गधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रे
ति । साधयतः । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादश
कपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । स्पर्द्धमानः । क्षेत्रे । वा । सजा
तेष्वितिस-जातेषु । वा । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-
धेयेन । उपेति । धावति । ताभ्याम् । एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । भ्रातृव्यस्य । वृङ्
क्ते । वीति । पाप्मना । भ्रातृव्येण । जयते । अपेति । वै । एतस्मात् । इन्द्रियम् ।
वीर्यम् । क्रामति । यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । उपप्रयातीत्युप-प्रयाति । ऐन्द्राग्न
मित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । [२] वपेत् ।
सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । उपप्रयास्यन्नित्युप-प्रयास्यन् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव ।
स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन् । इ
न्द्रियम् । वीर्यम् । धत्तः । सह । इन्द्रियेण । वीर्येण । उप । प्रेति । याति । जयति ।
तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । वीर्येण । ऋध्यते ।
यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जयति । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपाल
मित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जित्वा । इन्द्रा

ग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । [३] धत्तः । न । इन्द्रियेण । वीर्येण । वीति । ऋध्यते । अपेति । वै । एतस्मात् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । क्रामति । यः । एति । जनताम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । नि रिति । वपेत् । जनताम् । एष्यन्न् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । धत्तः । सह । इन्द्रियेण । वीर्येण । जनताम् । एति । पौष्णम् । चरुम् । अनु । निरिति । वपेत् । पूषा । वै । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । अनुप्रदातेत्यनु-प्रदाता । पूषणम् । एव । [४] स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अनु । प्रेति । यच्छति । क्षैत्रपत्यमितिक्षैत्र-पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । जनताम् । आगत्येत्या-गत्य । इयम् । वै । क्षेत्रस्य । पतिः । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । उपरिष्टात् । निरिति । वपेत् । अस्याम् । एव । प्रतिष्ठायेतिप्रति-स्थाय । इन्द्रियम् । वीर्यम् । उपरिष्टात् । आत्मन्न् । धत्ते ॥ [५] प्रजाकामइन्द्राग्नीउपप्रयात्यैन्द्राग्नमेकादशकपालन्निर्वीर्यम्पूषणमेवैकान्नचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

अग्नये । पथिकृतइतिपथि-कृते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सन्न् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । वा । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । वा । अतिपादयेदित्यति-पादयेत् । पथः । वै । एषः । अधीति । अपथेन । एति । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सन्न् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । वा । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । वा । अतिपादयतीत्यति-पादयति । अग्निम् । एव । पथिकृतमितिपथि-कृतम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अपथात् । पन्थाम् । अपीति । नयति । अनड्वान् । दक्षिणा । वही । हि । एषः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । अग्नये । व्रतपतयइतिव्रत-पतये । [६] पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः ।

आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । सन्न् । अव्रत्यम् । इव । चरेत् । अग्निम् । एव । व्रतपतिमितिव्रत-पतिम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । व्रतम् । एति । लम्भयति । व्रत्यः । भवति । अग्नये । रक्षोघ्नइतिरक्षः-घ्ने । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । रक्षाꣳसि । सचेरन्न् । अग्निम् । एव । रक्षोहणमितिरक्षः-हनम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । निशितायामितिनि-शितायाम् । निरिति । वपेत् । [७] निशितायामितिनि-शितायाम् । हि । रक्षाꣳसि । प्रेरतइतिप्र-ईरते । सम्प्रेर्णानीतिसं-प्रेर्णानि । एव । एनानि । हन्ति । परिश्रितइतिपरि-श्रिते । याजयेत् । रक्षसाम् । अनन्ववचारायेत्यनन्‌ु-अवचाराय । रक्षोघ्नीइतिरक्षः-घ्नी । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । रक्षसाम् । स्तृत्यै । अग्नये । रुद्रवतइतिरुद्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । एषा । वै । अस्य । घोरा । तनूः । यत् । रुद्रः । तस्मै । एव । एनम् । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अग्नये । सुरभिमतइतिसुरभि-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्य । गावः । वा । पुरुषाः । [८] वा । प्रमीयेरन्निति प्र-मीयेरन्न् । यः । वा । बिभीयात् । एषा । वै । अस्य । भेषज्या । तनूः । यत् । सुरभिमतीतिसुरभि-मती । तया । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । सुरभिमतइतिसुरभि-मते । भवति । पूतिगन्धस्येतिपूति-गन्धस्य । अपहत्याइत्यप-हत्यै । अग्नये । क्षामवतइतिक्षाम-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । संयत्तइतिसं-यत्ते । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयित्वा । परान् । अभि । निरिति । दिशति । यम् । अवरेषाम् । विध्यन्ति । जीवति । सः । यम् । परेषाम् । प्रेति । सः । मीयते । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । [९] अभीति । वै । एषः । एतान् । उच्यति । येषाम् । पूर्वापराइतिपूर्व-अपराः । अन्वञ्चः । प्रमीयन्तइतिप्र-मीयन्ते । पुरुषाहुतिरितिपुरुष-आहुतिः । हि । अस्य । प्रियतमेतिप्रिय-तमा । अग्नये । क्षामवतइतिक्षाम-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । व

पेत् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । एषाम् । पुरा । आयुषः । अपरः । प्रेति । मीयते । अभीति । वै । एषः । एतस्य । गृहान् । उच्यति । यस्य । गृहान् । दहति । अग्नये । क्षामवतइतिक्षाम-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । अस्य । अपरम् । गृहान् । दहति ॥ [१०] व्रतपतये निशितायामग्निर्वैपेत्पुरुषास्सङ्ग्राममन्नचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

अग्नये । कामाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । कामः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । अग्निम् । एव । कामम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । कामेन । समिति । अर्द्धयति । उपेति । एनम् । कामः । नमति । अग्नये । यविष्ठाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । स्पर्द्धमानः । क्षेत्रे । वा । सजातेष्वितिस-जातेषु । वा । अग्निम् । एव । यविष्ठम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तेन । एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । भ्रातृव्यस्य । [११] युवते । वीति । पाप्मना । भ्रातृव्येण । जयते । अग्नये । यविष्ठाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्यमाणः । अग्निम् । एव । यविष्ठम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । रक्षांसि । यवयति । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । स्तृणुते । अग्नये । आयुष्मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयाम् । इति । अग्निम् । एव । आयुष्मन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । [१२] आयुः । दधाति । सर्वम् । आयुः । एति । अग्नये । जातवेदसइतिजात-वेदसे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । भूतिकामइतिभूति-कामः । अग्निम् । एव । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति । भवति । एव । अग्नये । रुक्मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । रुक्कामइतिरुक्-कामः ।

अग्निम् । एव । रुक्मन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । रुचम् । दधाति । रोचते । एव । अग्नये । तेजस्वते । पुरोडाशम् । [१३] अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । तेजस्कामइतितेजः-कामः । अग्निम् । एव । तेजस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । तेजः । दधाति । तेजस्वी । एव । भवति । अग्नये । साहन्त्याय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सीर्क्षमाणः । अग्निम् । एव । साहन्त्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तेन । एव । सहते । यम् । सीर्क्षते ॥ [१४] भ्रातृव्यस्यास्मिन्तेजस्वतेपुरोडाशमष्टात्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

अग्नये । अन्नवतइत्यन्न-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । अन्नवानित्यन्न-वान् । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । अन्नवन्तमित्यन्न-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अन्नवन्तमित्यन्न-वन्तम् । करोति । अन्नवानित्यन्न-वान् । एव । भवति । अग्नये । अन्नादायेत्यन्न-अदाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । अन्नादइत्यन्न-अदः । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । अन्नादमित्यन्न-अदम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अन्नादमित्यन्न-अदम् । करोति । अन्नादइत्यन्न-अदः । [१५] एव । भवति । अग्नये । अन्नपतयइत्यन्न-पतये । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । अन्नपतिरित्यन्न-पतिः । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । अन्नपतिमित्यन्न-पतिम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अन्नपतिमित्यन्न-पतिम् । करोति । अन्नपतिरित्यन्न-पतिः । एव । भवति । अग्नये । पवमानाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अग्नये । पावकाय । अग्नये । शुचये । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । यत् । अग्नये । पवमानाय । निर्वपतीतिनिः-वपति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मिन् । तेन । दधाति । यत् । अग्नये । [१६] पावकाय । वाचम् । एव । अस्मिन् । तेन । दधाति ।

यत् । अग्नये । शुचये । आयुः । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । चक्षुष्कामइतिचक्षुः-कामः । यत् । अग्नये । पवमानाय । निर्वपतीतिनिः-वपति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । यत् । अग्नये । पावकाय । वाचम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । यत् । अग्नये । शुचये । चक्षुः । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । [१७] उत । यदि । अन्धः । भवति । प्रेति । एव । पश्यति । अग्नये । पुत्रवतइतिपुत्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । पुत्रिणे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । अग्निः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रजनयतीतिप्र-जनयति । वृद्धाम् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । अग्नये । रसवतइतिरस-वते । अजक्षीरइत्यज-क्षीरे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । रसवानितिरस-वान् । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । रसवन्तमितिरस-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । रसवन्तमितिरस-वन्तम् । करोति । [१८] रसवानितिरस-वान् । एव । भवति । अजक्षीरइत्यज-क्षीरे । भवति । आग्नेयी । वै । एषा । यत् । अजा । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । रसम् । अवेति । रुन्धे । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । वसुमानितिवसु-मान् । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । वसुमन्तमितिवसु-मन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । वसुमन्तमितिवसु-मन्तम् । करोति । वसुमानितिवसु-मान् । एव । भवति । अग्नये । वाजसृतइतिवाज-सृते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । सय्यत्तइतिसं-यत्ते । वाजम् । [१९] वै । एषः । सिसीर्षति । यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जिगीषति । अग्निः । खलु । वै । देवानाम् । वाजसृदितिवाज-सृत् । अग्निम् । एव । वाजसृतमितिवाज-सृतम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । धावति । वाजम् । हन्ति । वृत्रम् । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । अथोइति । अग्निः । इव । न । प्रतिधृषइतिप्रति-

धृषे । भवति । अग्नये । अग्निवतइत्यग्नि-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्य । अग्नौ । अग्निम् । अभ्युद्धरेयुरित्यभि-उद्धरेयुः । निर्दिष्टभागइतिनिर्दिष्ट-भागः । वै । एतयोः । अन्यः । अनिर्दिष्टभागइत्यनिर्दिष्ट-भागः । अन्यः । तौ । सम्भवन्ताविति सं-भवन्तौ । यजमानम् । [२०] अभि । समिति । भवतः । सः । ईश्वरः । आर्तिम् । आर्तोरित्या-अर्तोः । यत् । अग्नये । अग्निवतइत्यग्नि-वते । निर्वपतीतिनिः-वपति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनौ । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । अग्नये । ज्योतिष्मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्य । अग्निः । उद्धृतइत्युत्-हृतः । अहुते । अग्निहोत्रइत्यग्नि-होत्रे । उद्वायेदित्युत्-वायेत् । अपरः । आदीप्येत्या-दीप्य । अनूद्धृत्यइत्यनु-उद्धृत्यः । इति । आहुः । तत् । तथा । न । कार्यम् । यत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । अभीति । पूर्वः । उद्ध्रियतइत्युत्-ह्रियते । किम् । अपरः । अभि । उदिति । [२१] ह्रियेत । इति । तानि । एव । अवक्षाणानीत्यव-क्षाणानि । सन्निधायेतिसं-निधाय । मन्थेत् । इतः । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । स्वात् । योनेः । अधीति । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ सः । गायत्रिया । त्रिष्टुभा । जगत्या । देवेभ्यः । हव्यम् । वहतु । प्रजानन्नितिप्र-जानन् । इति । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । स्वात् । योनेः । प्रेति । जनयति । एषः । वाव । सः । अग्निः । इति । आहुः । ज्योतिः । तु । वै । अस्य । परापतितमितिपरा-पतितम् । इति । यत् । अग्नये । ज्योतिष्मते । निर्वपतीतिनिः-वपति । यत् । एव । अस्य । ज्योतिः । परापतितमितिपरा-पतितम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे ॥ [२२] करोत्यन्नादोदधातियदग्नयेशुचयेचरूर्धुरेवास्मिन्तेनदधातिकरोतिवाजय्यंजमानमुदेवास्यषट्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । वारुणम् । चरुम् । दधिक्राव्ण्णइतिदधि-क्राव्ण्णे । चरुम् । अभिशस्यमानइत्यभि-शस्यमानः । यत् । वैश्वानरः । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । भवति । सँवत्सरइतिसं-वत्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवत्सरेणेतिसं-वत्सरेण । एव । एनम् । स्वदयति । अपेति । पापम् । वर्णम् । हते । वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-

पाशात् । मुञ्चति । दधिक्राव्ण्णेतिदधि-क्राव्ण्णा । पुनाति । हिरण्यम् । दक्षिणा । पवित्रम् । वै । हिरण्यम् । पुनाति । एव । एनम् । आद्यम् । अस्य । अन्नम् । भवति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । प्रजाकाम इतिप्रजा-कामः । संवथ्सर इतिसं-वथ्सरः । [२३] वै । एतस्य । अशान्तः । योनिम् । प्रजाया इतिप्र-जायै । पशूनाम् । निरिति । दहति । यः । अलम् । प्रजाया इतिप्र-जायै । सन्न् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । विन्दते । यत् । वैश्वानरः । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । भवति । संवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । संवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । शमयति । सः । अस्मै । शान्तः । स्वात् । योनेः । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । दधिक्राव्ण्णेतिदधि-क्राव्ण्णा । पुनाति । हिरण्यम् । दक्षिणा । पवित्रम् । वै । हिरण्यम् । पुनाति । एव । एनम् । [२४] विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । पुत्रे । जाते । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । भवति । गायत्रिया । एव । एनम् । ब्रह्मवर्चसेनेतिब्रह्म-वर्चसेन । पुनाति । यत् । नवकपालइतिनव-कपालः । त्रिवृतेतित्रि-वृता । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । यत् । दशकपाल इतिदश-कपालः । विराजेतिवि-राजा । एव । अस्मिन्न् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । दधाति । यत् । एकादशकपालइत्येकादश-कपालः । त्रिष्टुभा । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । यत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । जगत्या । एव । अस्मिन्न् । पशून् । दधाति । यस्मिन्न् । जाते । एताम् । इष्टिम् । निर्वपतीतिनिः-वपति । पूतः । [२५] एव । तेजस्वी । अन्नादइत्यन्न-अदः । इन्द्रियावी । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । अवेति । वै । एषः । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । छिद्यते । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सन्न् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । वा । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । वा । अतिपादयतीत्यति-पादयति । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । हि । लोकाय । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । इज्येतेइति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । वा । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् ।

वा । अतिपाद्येत्यति-पाद्य । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रीणाति । अथोइति । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । अस्मै । उपेति । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । [२६] अथोइति । देवताः । एव । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्य । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । वीरहेतिवीर-हा । वै । एषः । देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । न । वै । एतस्य । ब्राह्मणाः । ऋतायव इत्यृत-यवः । पुरा । अन्नम् । अख्षन्न् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । अग्निम् । उद्वासयिष्यन्नित्युत्-वासयिष्यन्न् । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । भवति । अष्टाख्षरेत्यष्टा-अख्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्मै । आतिथ्यम् । करोति । अथोइति । यथा । जनम् । यते । अवसम् । करोति । तादृक् । [२७] एव । तत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । खलु । वै । अग्नेः । योनिः । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । आद्यम् । अस्य । अन्नम् । भवति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । आहवनीयइत्या-हवनीये । वैश्वानरम् । अधीति । श्रयति । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । मारुतम् । पापवस्यसस्येतिपाप-वस्यसस्य । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । च्यावयति । मारुतः । भवति । [२८] मरुतः । वै । देवानाम् । विशः । देवविशेनेतिदेव-विशेन । एव । अस्मै । मनुष्यविशमितिमनुष्य-विशम् । अवेति । रुन्धे । सप्तकपालइतिसप्त-कपालः । भवति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणशइतिगण-शः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । अनूच्यमानइत्यनु-उच्यमाने । एति । सादयति । विशम् । एव । अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु-वर्त्मानम् । करोति ॥ [२९] प्रजाकामस्सँवथ्सरःपुनात्येवैनम्पूतस्समष्ट्यैतादृक्मा

रुतोभवत्येकान्नत्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । उपप्रयास्य न्नित्युप-प्रयास्यन् । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । पूर्वे । प्रतीति । तिष्ठ न्ति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । आय तनमित्या-यतनम् । गत्वा । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । स ँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । खलु । वै । देवानाम् । आयतनमित्या-यतनम् । एतस्मात् । वै । आयतनादित्या-यतनात् । देवाः । असुरान् । अजयन् । यत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निर्वपतीतिनिः-वपति । देवानाम् । एव । आयतनइत्या-यतने । यतते । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । एतस्मिन् । वै । एतौ । मृजातेइति । [३०] यः । विद्विषाणयोरितिवि-द्विषाणयोः । अन्नम् । अ त्ति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । विद्वि षाणयोरितिवि-द्विषाणयोः । अन्नम् । जग्ध्वा । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सरस्वदितमितिसँवथ्सर-स्वदितम् । एव । अत्ति । न । अस्मिन् । मृजातेइति । सँवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । वै । एतौ । समिति । अमातेइति । यौ । सममातेइतिसं-अमाते । तयोः । यः । पूर्वः । अभिद्रुह्यतीत्यभि-द्रुह्यति । तम् । वरु णः । गृह्णाति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सममानयोरितिसं-अमानयोः । पूर्वः । अभिद्रुह्येत्यभि-द्रुह्य । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । आप्त्वा । निर्वरुणमि तिनिः-वरुणम् । [३१] परस्तात् । अभीति । द्रुह्यति । न । एनम् । वरुणः । गृह्णाति । आव्यम् । वै । एषः । प्रतीति । गृह्णाति । यः । अविम् । प्रतिगृह्णा तीतिप्रति-गृह्णाति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अविम् । प्रतिगृह्येतिप्रति-गृह्य । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सरस्वदितामितिसँवथ्सर-स्वदिताम् । एव । प्रतीति । गृह्णा ति । न । आव्यम् । प्रतीति । गृह्णाति । आत्मनः । वै । एषः । मात्राम् । आ प्नोति । यः । उभयादत् । प्रतिगृह्णातीतिप्रति-गृह्णाति । अश्वम् । वा । पुरुषम् ।

वा । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । उभया दत् । [३२] प्रतिगृह्येतिप्रति-गृह्य । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँव्वथ्सरस्वदितमितिसव्वँथ्सर-स्वदितम् । एव । प्रतीति । गृह्णाति । न । आत्मनः । मात्राम् । आप्नोति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सनिम् । एष्यन् । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः। वैश्वानरः । यदा । खलु । वै । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । जनतायाम् । चरति । अथ । सः । धनार्घइतिधन-अर्घः । भवति । यत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निर्वपतीतिनिः-वपति । सँव्वथ्सरसातामितिसव्वँथ्सर-साताम् । एव । सनिम् । अभि । प्रेति । च्यवते । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । यः । वै । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । [३३] प्रयुज्येतिप्र-युज्य । न । विमुञ्चतीतिवि-मुञ्चति । अप्रतिष्ठानइत्यप्रति-स्थानः । वै । सः। भवति । एतम् । एव । वैश्वानरम् । पुनः । आगत्येत्या-गत्य । निरिति । वपेत्। यम् । एव । प्रयुङ्क्तइतिप्र-युङ्क्ते । तम् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । वीति । मुञ्चति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यथा । रज्वा । उत्तमामित्युत्-तमाम् । गाम्। आजेदित्या-अजेत् । ताम् । भ्रातृव्याय । प्रेति । हिनुयात् । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । एव । अस्मै । प्रेति । हिणोति । [३४] मृजातेनिर्वरुणव्वँपेदुभयाद्घ्येवैसँव्वथ्सरꣳषट्त्रिꣳशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

ऐन्द्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । पशुकामइतिपशु-कामः । ऐन्द्राः । वै । पशवः । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । चरुः । भवति । स्वात् । एव । अस्मै । योनेः । पशून् । प्रेति । जनयति । इन्द्राय। इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । पशुकामइतिपशु-कामः । इन्द्रियम् । वै । पशवः । इन्द्रम् । एव । इन्द्रियावन्तमितीन्द्रिय-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । [३५] एव । अस्मै । इन्द्रियम् । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । इन्द्राय । घर्मवतइतिघर्म-वते । पुरोडाशम् । एकाद

शकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वै । घर्मः । इन्द्रम् । एव । घर्मवन्तमितिघर्म-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । इन्द्राय । अर्कवतइत्यर्क-वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अन्नकामइत्यन्न-कामः । अर्कः । वै । देवानाम् । अन्नम् । इन्द्रम् । एव । अर्कवन्तमित्यर्क-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । [३६] उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । इन्द्राय । घर्मवतइतिघर्म-वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । इन्द्राय । अर्कव तइत्यर्क-वते । भूतिकामइतिभूति-कामः । यत् । इन्द्राय । घर्मवतइतिघर्म-वते । निर्वपतीतिनिः-वपति । शिरः । एव । अस्य । तेन । करोति । यत् । इन्द्राय । इ न्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । आत्मानम् । एव । अस्य । तेन । करोति । यत् । इन्द्राय । अर्कवतइत्यर्क-वते । भूतः । एव । अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । भव ति । एव । इन्द्राय । [३७] अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे । पुरोडाशम् । ए कादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । पाप्मा । वै । अꣳहः । इन्द्रम् । एव । अꣳहोमुचमित्यꣳहः-मुचम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । पाप्मनः । अꣳहसः । मुञ्चति । इन्द्राय । वैमृधाय । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकाद श-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । मृधः । अभीति । प्रवेपेरन्नितिप्र-वेपेरन् । रा ष्ट्राणि । वा । अभीति । समियुरितिसं-इयुः । इन्द्रम् । एव । वैमृधम् । स्वेन । भा गधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । मृधः । [३८] अपेति । हन्ति । इन्द्राय । त्रात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपा लम् । निरिति । वपेत् । बद्धः । वा । परियत्तइतिपरि-यत्तः । वा । इन्द्रम् । एव । त्रातारम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । ए नम् । त्रायते । इन्द्राय । अर्काश्वमेधवतइत्यर्काश्वमेध-वते । पुरोडाशम् । एकादश

कपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । महायज्ञइतिमहा-यज्ञः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । एतेइति । वै । महायज्ञस्येतिमहा-यज्ञस्य । अन्त्येइति । तनूइति । यत् । अर्काश्वमेधावित्यर्क-अश्वमेधौ । इन्द्रम् । एव । अर्काश्वमेधवन्तमित्यर्काश्वमेध-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्ततः । महायज्ञमितिमहा-यज्ञम् । च्यावयति । उपेति । एनम् । महायज्ञइतिमहा-यज्ञः । नमति ॥ [३९] इन्द्रियावन्तꣳस्वेनभागधेयेनोप धावतिसोऽर्कवन्तꣳस्वेनभागधेयेनैवेन्द्रायास्मान्मृधोऽस्मैसप्तच ॥ ❀ ❀ ॥७॥

इन्द्राय । अन्वृजवइत्यनु-ऋजवे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । एव । अन्वृजुमित्यनु-ऋजुम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अनुकानित्यनु-कान् । करोति । ग्रामी । एव । भवति । इन्द्राण्यै । चरुम् । निरिति । वपेत् । यस्य । सेना । असꣳशितेत्यसं-शिता । इव । स्यात् । इन्द्राणी । वै । सेनायै । देवता । इन्द्राणीम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सा । एव । अस्य । सेनाम् । समिति । श्यति । बल्बजान् । अपीति । [४०] इध्मे । समिति । नह्येत् । गौः । यत्र । अधिष्कन्नेत्यधि-स्कन्ना । न्यमेहदितिनि-अमेहत् । ततः । बल्बजाः । उदिति । अतिष्ठन् । गवाम् । एव । एनन् । न्यायमितिनि-आयम् । अपिनीयेत्यपि-नीय । गाः । वेदयति । इन्द्राय । मन्युमतइतिमन्यु-मते । मनस्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । सय्ँयत्तइतिसं-यत्ते । इन्द्रियेण । वै । मन्युना । मनसा । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जयति । इन्द्रम् । एव । मन्युमन्तमितिमन्यु-मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दधाति । जयति । तम् । [४१] सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । हतमनाइतिहत-मनाः । स्वयम्पापइतिस्वयं-पापः । इव । स्यात् । एतानि । हि । वै । एतस्मात् । अपक्रान्तानीत्यप-क्रान्तानि । अथ । एषः । हतमनाइतिहत-मनाः । स्वयम्पापइतिस्वयं-पापः । इन्द्रम् ।

एव । मन्युमन्तमितिमन्यु-मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दधाति । न । हृतमनाइतिहृत-मनाः । स्वयम्पापइतिस्वयं-पापः । भवति । इन्द्राय । दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । दानकामाइतिदान-कामाः । मे । प्रजाइतिप्र-जाः । स्युः । [४२] इति । इन्द्रम् । एव । दातारम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । दानकामाइतिदान-कामाः । प्रजाइतिप्र-जाः । करोति । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । इन्द्राय । प्रदात्रइतिप्र-दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्मै । प्रत्तम् । इव । सत् । न । प्रदीयेतेतिप्र-दीयेत । इन्द्रम् । एव । प्रदातारमितिप्र-दातारम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रेति । दापयति । इन्द्राय । सुत्राम्णइतिसु-त्राम्णे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । वा । [४३] अपरुध्यमानइत्यप रुध्यमानः । वा । इन्द्रम् । एव । सुत्रामाणमितिसु-त्रामाणम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । त्रायते । अनपरुध्यइत्यनप-रुध्यः । भवति । इन्द्रः । वै । सदृङ्ङितिस-दृङ् । देवताभिः । आसीत् । सः । न । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । अवपत् । तेन । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । अदधात् । शक्वरीइति । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । अकरोत् । वज्रः । वै । शक्वरी । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । ऐन्ध । [४४] सः । अभवत् । सः । अबिभेत् । भूतः । प्रेति । मा । धक्ष्यति । इति । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । पुनः । उपेति । अधावत् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । शक्वर्याः । अधीति । रेवतीम् । निरिति । अमिमीत । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । यः । अलम् । श्रियै । सन् । सदृङ्ङितिस-दृङ् । समानैः । स्यात् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भा

गधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । रेवती । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । शक्वरी । याज्या । वज्रः । वै । शक्वरी । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । इन्धे । भवति । एव ॥ [४५] अपितस्युर्वैन्धभवतिचतुर्दशच ॥ ❀ ❀ ॥८॥

आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । आग्नावैष्णवइत्याग्ना-वैष्णवः । एकादशकपाल इत्येकादश-कपालः । भवति । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताभिः । च । एव । एनम् । यज्ञेन । च । अभीति । चरति । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । भवति । वाक् । वै । सरस्वती । वाचा । एव । एनम् । अभीति । चरति । बार्हस्पत्यः । चरुः । भवति । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । एनम् । अभीति । चरति । [४६] प्रतीति । वै । परस्तात् । अभिचरन्तमित्यभि-चरन्तम् । अभीति । चरन्ति । द्वेद्वेइतिद्वे-द्वे । पुरोनुवाक्येइतिपुरः-अनुवाक्ये । कुर्यात् । अतीति । प्रयुक्त्याइतिप्र-युक्त्यै । एतया । एव । यजेत । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्यमाणः । देवताभिः । एव । देवताः । प्रतिचरतीतिप्रति-चरति । यज्ञेन । यज्ञम् । वाचा । वाचम् । ब्रह्मणा । ब्रह्म । सः । देवताः । च । एव । यज्ञम् । च । मध्यतः । व्यवसर्पतीतिवि-अवसर्पति । तस्य । न । कुतः । चन । उपाव्याधइत्युप-आव्याधः । भवति । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । स्तृणुते । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । यज्ञः । न । [४७] उपनमेदित्युप-नमेत् । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । अग्निम् । च । एव । विष्णुम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । यज्ञम् । प्रेति । यच्छतः । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । घृते । चरुम् । निरिति । वपेत् । चक्षुष्कामइतिचक्षुः-कामः । अग्नेः । वै । चक्षुषा । मनुष्याः । वीति । पश्यन्ति । यज्ञस्य । देवाः । अग्निम् । च । एव । विष्णुम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । [४८] अस्मिन्न् । चक्षुः । धत्तः । चक्षुष्मान् । एव । भवति । धेन्वै । वै ।

एतत् । रेतः । यत् । आज्यम् । अनडुहः । तण्डुलाः । मिथुनात् । एव । अस्मै । चक्षुः । प्रेति । जनयति । घृते । भवति । तेजः । वै । घृतम् । तेजः । चक्षुः । तेजसा । एव । अस्मै । तेजः । चक्षुः । अवेति । रुन्धे । इन्द्रियम् । वै । वीर्यम् । वृङ्क्ते । भ्रातृव्यः । यजमानः । अयंजमानस्य । अध्वरकल्पामित्यध्वर-कल्पाम् । प्रति । निरिति । वपेत् । भ्रातृव्ये । यजमाने । न । अस्य । इन्द्रियम् । [४९] वीर्यम् । वृङ्क्ते । पुरा । वाचः । प्रवदितोरितिप्र-वदितोः । निरिति । वपेत् । यावती । एव । वाक् । ताम् । अप्रोदितामित्यप्र-उदिताम् । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । ताम् । अस्य । वाचम् । प्रवदन्तीमितिप्र-वदन्तीम् । अन्याः । वाचः । अनु । प्रेति । वदन्ति । ताः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमाने । दधति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । प्रातस्सवनस्येतिप्रातः-सवनस्य । आकालइत्या-काले । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । भवति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । एव । तेन । आप्नोति । [५०] आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । माध्यन्दिनस्य । सवनस्य । आकालइत्या-काले । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । एकादशकपालइत्येकादश-कपालः । भवति । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुप् । त्रैष्टुभम् । माध्यन्दिनम् । सवनम् । माध्यन्दिनम् । एव । सवनम् । तेन । आप्नोति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । तृतीयसवनस्येतितृतीय-सवनस्य । आकालइत्या-काले । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । भवति । द्वादशाक्षरेतिद्वादश-अक्षरा । जगती । जागतम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । एव । तेन । आप्नोति । देवताभिः । एव । देवताः । [५१] प्रतिचरतीतिप्रति-चरति । यज्ञेन । यज्ञम् । वाचा । वाचम् । ब्रह्मणा । ब्रह्म । कपालैः । एव । छन्दांसि । आप्नोति । पुरोडाशैः । सवनानि । मैत्रावरुणमितिमैत्रा-वरुणम् । एककपालमि

त्येकं-कपालम् । निरिति । वपेत् । वशायै । काले । या । एव । असौ । भ्रातृव्य
स्य । वशा । अनूबन्ध्येत्यनु-बन्ध्या । सोऽइति । एव । एषा । एतस्य । एककपाल
इत्येकं-कपालः । भवति । न । हि । कपालैः । पशुम् । अर्हति । आप्तुम् ॥ [५२]
ब्रह्मणे वैनमभिचरति यज्ञोनतावेवास्येन्द्रियमाप्नोतिदेवतास्सप्तत्रिंशच्च ॥ ❀ ॥९॥

असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् ।
ऐच्छन्न् । तस्मै । एतम् । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । अवपन्न् ।
तेन । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः ।
स्यात् । तस्मै । एतम् । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सो
मम् । च । एव । रुद्रम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति ।
तौ । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । धत्तः । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी ।
एव । भवति । तिष्यापूर्णमासइतितिष्या-पूर्णमासे । निरिति । वपेत् । रुद्रः । [५३]
वै । तिष्यः । सोमः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । साख्षादितिस-अख्षात् । एव । ब्रह्म
वर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । परिश्रितइतिपरि-श्रिते । याजयति । ब्रह्म
वर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै । श्वेतायै । श्वेतवथ्सायाइति
श्वेत-वथ्सायै । दुग्धम् । मथितम् । आज्यम् । भवति । आज्यम् । प्रोख्षणमितिप्र-
उख्षणम् । आज्येन । मार्जयन्ते । यावत् । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् ।
तत् । सर्वम् । करोति । अतीति । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । क्रियते । इति ।
आहुः । ईश्वरः । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवितोः । इति । मानवीइति । ऋचौ । धा
य्येइति । कुर्यात् । यत् । वै । किम् । च । मनुः । अवदत् । तत् । भेषजम् । [५४]
भेषजम् । एव । अस्मै । करोति । यदि । बिभीयात् । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भविष्या
मि । इति । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सौम्यः । वै ।
देवतया । पुरुषः । पौष्णाः । पशवः । स्वया । एव । अस्मै । देवतया । पशुभिरि
तिपशु-भिः । त्वचम् । करोति । न । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवति । सोमारौद्रमितिसोमा-
रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । सोमः । वै । रेतोधाइ
तिरेतः-धाः । अग्निः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः ।
एव । अस्मै । रेतः । दधाति । अग्निः । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । वि

न्दते । [५५] प्रजामितिप्र-जाम् । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । सौम्यः । वै । देवतया । पुरुषः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । स्वायाः । एव । एनम् । देवतायै । निष्क्रीयेतिनिः-क्रीय । रुद्राय । अपीति । दधाति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । सोमम् । वै । एतस्य । रसः । गच्छति । अग्निम् । शरीरम् । यस्य । ज्योक् । आमयति । सोमात् । एव । अस्य । रसम् । निष्क्रीणातीतिनिः-क्रीणाति । अग्नेः । शरीरम् । उत । यदि । [५६] इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । सोमारुद्रयोरितिसोमा-रुद्रयोः । वै । एतम् । ग्रसितम् । होता । निरिति । खिदति । सः । ईश्वरः । आर्तिम् । आर्तोरित्या-अर्तोः । अनड्वान् । होत्रा । देयः । वह्निः । वै । अनड्वान् । वह्निः । होता । वह्निना । एव । वह्निम् । आत्मानम् । स्पृणोति । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । स्वे । अस्मै । आयतनइत्या-यतने । भ्रातृव्यम् । जनयेयम् । इति । वेदिम् । परिगृह्येतिपरि-गृह्य । अर्द्धम् । उद्धन्यादित्युत-हन्यात् । अर्द्धम् । न । अर्द्धम् । बर्हिषः । स्तृणीयात् । अर्द्धम् । न । अर्द्धम् । इध्मस्य । अभ्यादध्यादित्यभि-आदध्यात् । अर्द्धम् । न । स्वे । एव । अस्मै । आयतनइत्या-यतने । भ्रातृव्यम् । जनयति ॥ [५७] रुद्रोभेषजंविन्दतेयदिस्तृणीयादर्द्धन्द्वादशच ॥ ॥ १० ॥

ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । च । एव । मरुतः । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । आहवनीयइत्या-हवनीये । ऐन्द्रम् । अधीति । श्रयति । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । मारुतम् । पापवस्यसस्येतिपाप-वस्यसस्य । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । सप्तकपालइतिसप्त-कपालः । मारुतः । भवति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणशइतिगण-शः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । अनूच्यमानइत्यनु-उच्यमाने । एति । सादयति । विशम् । एव । [५८] अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु-वर्त्मानम् ।

करोति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । क्षत्राय । च । विशे । च । समदमितिस-मदम् । दध्याम् । इति । ऐन्द्रस्य । अवद्यन्नित्यव-द्यन् । ब्रूयात् । इन्द्राय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आश्राव्येत्या-श्राव्य । ब्रूयात् । मरुतः । यज । इति । मारुतस्य । अवद्यन्नित्यव-द्यन् । ब्रूयात् । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । अन्विति । ब्रूहि । इति । आश्राव्येत्या-श्राव्य । ब्रूयात् । इन्द्रम् । यज । इति । स्वे । एव । एभ्यः । भागधेयइतिभाग-धेये । समदमितिस-मदम् । दधाति । वितृꣳहाणाइतिवि-तृꣳहाणाः । तिष्ठन्ति । एताम् । एव । [५९] निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । कल्पेरन्न् । इति । यथादेवतमितियथा-देवतम् । अवदायेत्यव-दाय । यथादेवतमितियथा-देवतम् । यजेत् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनान् । यथायथमितियथा-यथम् । कल्पयति । कल्पन्ते । एव । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । च । एव । विश्वान् । च । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । ऐन्द्रस्य । अवदायेत्यव-दाय । वैश्वदेवस्येतिवैश्व-देवस्य । अवेति । द्येत् । अथ । ऐन्द्रस्य । [६०] उपरिष्टात् । इन्द्रियेण । एव । अस्मै । उभयतः । सजातानितिस-जातान् । परीति । गृह्णाति । उपाधाय्यपूर्वयमित्युपाधाय्य-पूर्वयम् । वासः । दक्षिणा । सजातानामितिस-जातानाम् । उपहित्याइत्युप-हित्यै । पृश्नियै । दुग्धे । प्रैयङ्गवम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । पृश्नियै । वै । पयसः । मरुतः । जाताः । पृश्नियै । प्रियङ्गवः । मारुताः । खलु । वै । देवतया । सजाताइतिस-जाताः । मरुतः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । प्रियवतीइतिप्रिय-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । [६१] भवतः । प्रियम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । द्विपदेतिद्वि-पदा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । द्विपदइतिद्वि-पदः । एव । अवेति । रुन्धे । चतुष्पदेतिचतुः-पदा । याज्या । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । एव । पशून् । अ

वेति । रुन्धे । देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । ते । देवाः । मिथः । विप्रियाइतिवि-प्रियाः । आसन् । ते । अन्यः । अन्यस्मै । ज्यैष्ठ्याय । अतिष्ठमानाः । चतुर्द्धेतिचतुः-धा । वीति । अक्रामन् । अग्निः । वसुभिरितिवसु-भिः । सोमः । रुद्रैः । इन्द्रः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । वरुणः । आदित्यैः । सः । इन्द्रः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तम् । [६२] एतया । संज्ञान्येतिसं-ज्ञान्या । अयाजयत् । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । अवपत् । सोमाय । रुद्रवतइतिरुद्र-वते । चरुम् । इन्द्राय । मरुत्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वरुणाय । आदित्यवतइत्यादित्य-वते । चरुम् । ततः । वै । इन्द्रम् । देवाः । ज्यैष्ठ्याय । अभि । समिति । अजानत । यः । समानैः । मिथः । विप्रियइतिवि-प्रियः । स्यात् । तम् । एतया । संज्ञान्येतिसं-ज्ञान्या । याजयेत् । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सोमाय । रुद्रवतइतिरुद्र-वते । चरुम् । इन्द्राय । मरुत्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वरुणाय । आदित्यवतइत्यादित्य-वते । चरुम् । इन्द्रम् । एव । एनम् । भूतम् । ज्यैष्ठ्याय । समानाः । अभि । समिति । जानते । वसिष्ठः । समानानाम् । भवति ॥ [६३] विशमेवतिष्ठन्त्येतामेवाथैन्द्रस्ययाज्यानुवाक्ये तव्वरुणाय चतुर्दशच ॥११॥

हिरण्यगर्भइतिहिरण्य-गर्भः । आपः । ह । यत् । प्रजापतइतिप्रजा-पते ॥ सः । वेद । पुत्रः । पितरम् । सः । मातरम् । सः । सूनुः । भुवत् । सः । भुवत् । पुनर्मघइतिपुनः-मघः ॥ सः । द्याम् । और्णोत् । अन्तरिक्षम् । सः । सुवः । सः । विश्वाः । भुवः । अभवत् । सः । एति । अभवत् ॥ उदिति । उ । त्यम् । चित्रम् ॥ सः । प्रत्नवदितिप्रत्न-वत् । नवीयसा । अग्ने । द्युम्नेन । सय्यतेतिसं-यता ॥ बृहत् । ततन्थ । भानुना ॥ नीति । काव्या । वेधसः । शश्वतः । कः । हस्ते । दधानः । [६४] नर्या । पुरूणि ॥ अग्निः । भुवत् । रयिपतिरितिरयि-पतिः । रयीणाम् । सत्रा । चक्राणः । अमृतानि । विश्वा ॥ हिरण्यपाणिमितिहिरण्य-पाणिम् । ऊतये । सवितारम् । उपेति । ह्वये ॥ सः । चेत्ता । देवता । पदम् ॥ वामम् । अद्य । सवितः । वामम् । उ । श्वः । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । वामम् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सावीः ॥ वाम

स्वं । हि । स्वर्यस्य । देव । भूरेः । अया । धिया । वामभाजइतिवाम-भाजः । स्या
म ॥ बट् । इत्था । पर्वतानाम् । खिद्रम् । बिभर्षि । पृथिवि ॥ प्रेति । या । भूमिम् ।
प्रवत्वति । मह्ना । जिनोषि । [६५] महिनि ॥ स्तोमासः । त्वा । विचारिणीतिवि-
चारिणि । प्रतीति । स्तोभन्ति । अक्तुभिरित्यक्तु-भिः ॥ प्रेति । या । वाजम् । न ।
हेषन्तम् । पेरुम् । अस्यसि । अर्जुनि ॥ ऋदूदरेण । सख्या । सचेय । यः । मा ।
न । रिष्येत् । हर्यश्वेतिहरि-अश्व । पीतः ॥ अयम् । यः । सोमः । न्यधायीतिनि-अ
धायि । अस्मेइति । तस्मै । इन्द्रम् । प्रतिरमितिप्र-तिरम् । एमि । अच्छ ॥ आपा
न्तमन्युरित्यापान्त-मन्युः । तृपलप्रभर्मेतितृपल-प्रभर्मा । धुनिः । शिमीवान् । शरु
मानितिशरु-मान् । ऋजीषी ॥ सोमः । विश्वानि । अतसा । वनानि । न । अर्वा
क् । इन्द्रम् । प्रतिमानानीतिप्रति-मानानि । देभुः ॥ प्रेति । [६६] सुवानः । सोमः ।
ऋतयुरित्यृत-युः । चिकेत । इन्द्राय । ब्रह्म । जमदग्निः । अर्चन् ॥ वृषा । यन्ता ।
असि । शवसः । तुरस्य । अन्तः । यच्छ । गृणते । धर्त्रम् । दृंह ॥ सबाधइतिस-
बाधः । ते । मदम् । च । शुष्मयम् । च । ब्रह्म । नरः । ब्रह्मकृतइतिब्रह्म-कृतः । सप
र्यन् ॥ अर्कः । वा । यत् । तुरते । सोमचक्षाइतिसोम-चक्षाः । तत्र । इत् । इन्द्रः ।
दधते । पृत्स्वितिपृत्-सु । तुर्याम् ॥ वषट् । ते । विष्णो । आसः । एति । कृणो
मि । तत् । मे । जुषस्व । शिपिविष्टेतिशिपि-विष्ट । हव्यम् ॥ [६७] वर्द्धन्तु । त्वा ।
सुष्टुतयइतिसु-स्तुतयः । गिरः । मे । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । स
दा । नः ॥ प्रेति । तत् । ते । अद्य । शिपिविष्टेतिशिपि-विष्ट । नाम । अर्यः । शं
सामि । वयुनानि । विद्वान् ॥ तम् । त्वा । गृणामि । तवसम् । अतवीयान् । क्ष
यन्तम् । अस्य । रजसः । पराके ॥ किम् । इत् । ते । विष्णोइति । परिचक्ष्यमितिप
रि-चक्ष्यम् । भूत् । प्रेति । यत् । ववक्षे । शिपिविष्टइतिशिपि-विष्टः । अस्मि ॥
मा । वर्पः । अस्मत् । अपेति । गूहः । एतत् । यत् । अन्यरूपइत्यन्य-रूपः । समि
थइतिसं-इथे । बभूथ ॥ [६८] अग्ने । दाः । दाशुषे । रयिम् । वीरवन्तमितिवीर-
वन्तम् । परीणसमितिपरि-नसम् ॥ शिशीहि । नः । सूनुमतइतिसूनु-मतः ॥ दाः ।
नः । अग्ने । शतिनः । दाः । सहस्रिणः । दुरः । न । वाजम् । श्रुत्यै । अपेति । वृ
धि ॥ प्राचीइति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । ब्रह्मणा । कृधि । सुवः । न । शु

क्रम् । उषसः । वीति । दिद्युतुः ॥ अग्निः । दाः । द्रविणम् । वीरपेशइतिवीर-पेशाः । अग्निः । ऋषिम् । यः । सहस्रा । सनोति ॥ अग्निः । दिवि । हव्यम् । एति । ततान । अग्नेः । धामानि । विभृतेतिवि-भृता । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा ॥ मा । [६९] नः । मर्धीः । एति । तु । भर ॥ घृतम् । न । पूतम् । तनूः । अरेपाः । शुचि । हिरण्यम् ॥ तत् । ते । रुक्मः । न । रोचत । स्वधावइतिस्वधा-वः ॥ उभेइति । सुश्चन्द्रेतिसु-चन्द्र । सर्पिषः । दर्वीइति । श्रीणीषे । आसनि ॥ उतोइति । नः । उदिति । पुपूर्याः । उक्थेषु । शवसः । पते । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ वायोइति । शतम् । हरीणाम् । युवस्व । पोष्याणाम् ॥ उत । वा । ते । सहस्रिणः । रथः । एति । यातु । पाजसा ॥ प्रेति । याभिः । [७०] यासि । दाश्वाꣳसम् । अच्छ । नियुद्भिरितिनियुत्-भिः । वायो । इष्टये । दुरोणइतिदुः-ओने ॥ नीति । नः । रयिम् । सुभोजसमितिसु-भोजसम् । युव । इह । नीति । वीरवदितिवीर-वत् । गव्यम् । अश्वियम् । च । राधः ॥ रेवतीः । नः । सधमादइतिसध-मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजाइतितुवि-वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ रेवान् । इत् । रेवतः । स्तोता । स्यात् । त्वावतइतित्व-वतः । मघोनः ॥ प्रेति । इत् । उ । हरिवइतिहरि-वः । श्रुतस्य ॥ [७१] दधानोजिनोषिदेभुःप्रहव्यम्बभूथमायाभिश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१२॥

प्रजापतिस्तास्सृष्टाअग्नयेपथिकृतेऽग्नयेकामायाग्नयेऽन्नवतेवैश्वानरमादित्यश्चरुमैन्द्रश्चरुमिन्द्रायान्वृजवआग्नावैष्णवमसौसोमारौद्रमैन्द्रमेकादशकपालꣳहिरण्यगर्भोद्वादश ॥१२॥ प्रजापतिरग्नयेकामायाभिसम्भवतोयोविद्विषाणयोरिध्मेसन्नह्येदाग्नावैष्णवमुपरिष्टाद्यासिदाश्वाꣳसमेकंसप्ततिः ॥७१॥ प्रजापतिःप्रेदुंहरिवश्श्रुतस्य ॥ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

---

(१) 'सुपूर्वश्च चन्द्रपरः' ॥ (तै प्रा, अ-९, सू-९) चकारः शकारागममन्वादिशति । 'सु' इति पूर्वः 'चन्द्र' इति परः शकार आगमो भवति । सुश्चन्द्र दस्म । सुपूर्व इति किम् । प्रेत चन्द्रदक्षिणाः । चन्द्रपर इति किम् । आमा सुचरिते ॥ शिक्षायामपि—'सुपूर्वश्शोऽपि चन्द्रोर्ध्वः' इति ॥

(२) 'ओने' इत्यस्मिन् पदे नकारः संहितायां णत्वमाप्नोति । तदुक्तं प्रातिशाख्ये—'अङ्गनामोनेगानिगानाङ्ग्याः नियामेन' इति । (अ. ७, सू-१०) अस्यार्थः—'अङ्गनाम्, ओने, गानि, गानाम्, ग्यानि, यामेन, एतेष्विङ्गयोचरपदेषु संहितायां नकारो णत्वमाप्नोति । यथा । यत्त्र्यङ्गाणाम् । इष्टये दुरोणे । दुर्गाणिविश्वा । पुरोगाणाश्चक्षुषे । सुवर्ग्याण्यासन्न् । अन्तर्यामेणान्तरधत्त ॥ शिक्षायामपि—'अङ्गनाङ्ग्यानिगान्योनेगानां यामेनषण्णच' इति ॥

द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

आदित्येभ्यः । भुवंद्वद्भ्यइतिभुवंद्वत्-भ्यः । चरुम् । निरिति । वपेत् । भूति कामइतिभूति-कामः । आदित्याः । वै । एतम् । भूत्यै । प्रतीति । नुदन्ते । यः । अलम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीतिप्र-आप्नोति । आदित्यान् । एव । भुवंद्वतइतिभुवंत्-वतः । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । भवति । एव । आदित्येभ्यः । धारयंद्वद्भ्यइतिधारयंद्वत्-भ्यः । चरुम् । निरिति । वपेत् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । वा । अपरुध्यमानइत्यप-रुध्यमानः । वा । आदित्याः । वै । अपरोद्धारइत्यप-रोद्धारः । आदित्याः । अवगमयितारइत्यव-गमयितारः । आदित्यान् । एव । धारयंद्वतइतिधारयंत्-वतः । [१] स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । विशि । दाध्रति । अनपरुध्यइत्यनप-रुध्यः । भवति । अदिते । अन्विति । मन्यस्व । इति । अपरुध्यमानइत्यप-रुध्यमानः । अस्य । पदम् । एति । ददीत । इयम् । वै । अदितिः । इयम् । एव । अस्मै । राज्यम् । अन्विति । मन्यते । सत्या । आशीरित्याशीः । इति । आह । सत्याम् । एव । आशिषमित्या-शिषम् । कुरुते । इह । मनः । इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । अस्मै । समनसइतिस-मनसः । करोति । उप । प्रेति । इत । मरुतः । [२] सुदानवइतिसु-दानवः । एना । विश्पतिना । अभीति । अमुम् । राजानम् । इति । आह । मारुती । वै । विट् । ज्येष्ठः । विश्पतिः । विशा । एव । एनम् । राष्ट्रेण । समिति । अर्द्धयति । यः । परस्तात् । ग्राम्यवादीतिग्राम्य-वादी । स्यात् । तस्य । गृहात् । व्रीहीन् । एति । हरेत् । शुक्लान् । च । कृष्णान् । च । वीति । चिनुयात् । ये । शुक्लाः । स्युः । तम् । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । आदित्या । वै । देवतया । विट् । विशम् । एव । अवेति । गच्छति । [३] अवगतेत्यव-गता । अस्य । विट् । अनवगतमित्यनव-गतम् । राष्ट्रम् । इति । आहुः । ये । कृष्णाः । स्युः । तम् । वारुणम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । वारुणम् । वै । राष्ट्रम् । उभेइति । एव । विशम् । च । राष्ट्रम् । च । अवेति । गच्छति ।

यदि । न । अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । इमम् । अहम् । आदित्येभ्यः । भागम् । निरिति । वपामि । एति । अमुष्मात् । अमुष्यै । विशः । अवगन्तोरित्यव-गन्तोः । इति । निरिति । वपेत् । आदित्याः । एव । एनम् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । प्रेफ्सन्तइतिप्र-ईफ्सन्तः । विशम् । अवेति । [४] गमयन्ति । यदि । न । अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । आश्वत्थान् । मयूखान् । सप्त । मध्यमेषायामितिमध्यम-ईषायाम् । उपेति । हन्यात् । इदम् । अहम् । आदित्यान् । बध्नामि । एति । अमुष्मात् । अमुष्यै । विशः । अवगन्तोरित्यव-गन्तोः । इति । आदित्याः । एव । एनम् । बद्धवीराइतिबद्ध-वीराः । विशम् । अवेति । गमयन्ति । यदि । न । अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । एतम् । एव । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । इध्मे । अपीति । मयूखान् । समिति । नह्येत् । अनपरुद्ध्यमित्यनप-रुद्ध्यम् । एव । अवेति । गच्छति । आश्वत्थाः । भवन्ति । मरुताम् । वै । एतत् । ओजः । यत् । अश्वत्थः । ओजसा । एव । विशम् । अवेति । गच्छति । सप्त । भवन्ति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणश इतिगण-शः । एव । विशम् । अवेति । गच्छति ॥ [५] धारयद्वतोमरुतोगच्छति विशमवैतदष्टादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

देवाः । वै । मृत्योः । अबिभयुः । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन् । तेभ्यः । एताम् । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । शतकृष्णलामितिशत-कृष्णलाम् । निरिति । अवपत् । तया । एव । एषु । अमृतम् । अदधात् । यः । मृत्योः । बिभीयात् । तस्मै । एताम् । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । शतकृष्णलामितिशत-कृष्णलाम् । निरिति । वपेत् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । आयुः । दधाति । सर्वम् । आयुः । एति । शतकृष्णलेतिशत-कृष्णला । भवति । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । [६] प्रतीति । तिष्ठति । घृते । भवति । आयुः । वै । घृतम् । अमृतम् । हिरण्यम् । आयुः । च । एव । अस्मै । अमृतम् । च । समीचीइति । दधाति । चत्वारिचत्वारीतिचत्वारि-चत्वारि । कृष्णलानि । अवेति । द्यति । चतुरवत्तस्येतिचतुः-अवत्तस्य । आप्त्यै । एकधेत्येक-धा । ब्रह्मणे । उपेति । हरति । एकधेत्येक-धा । एव । यजमाने ।

आयुः । दधाति । असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रा यश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्मै । एतम् । सौर्यम् । चरुम् । निरिति । अवपन्न् । तेन । एव । अस्मिन्न् । [७] रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । सौर्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । आदि त्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । उ भयतः । रुक्मौ । भवतः । उभयतः । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । दधाति । प्रयाजेप्र याजइतिप्रयाजे-प्रयाजे । कृष्णलम् । जुहोति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । अ स्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्य ष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । भूम्यै । [८] चरुम् । यः । कामयेत । हिरण्यम् । विन्देय । हिरण्यम् । मा । उपेति । न मेत् । इति । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयम् । वै । हिरण्यम् । यस्य । एव । हिर ण्यम् । तेन । एव । एनत् । विन्दते । सावित्रः । भवति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्र सूतः । एव । एनत् । विन्दते । भूम्यै । चरुः । भवति । अस्याम् । एव । एनत् । विन्दते । उपेति । एनम् । हिरण्यम् । नमति । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । वीर्येण । ऋध्य ते । यः । हिरण्यम् । विन्दते । एताम् । [९] एव । निरिति । वपेत् । हिरण्यम् । वित्वा । न । इन्द्रियेण । वीर्येण । वीति । ऋध्यते । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यस्य । हिरण्यम् । नश्येत् । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयम् । वै । हिरण्यम् । य स्य । एव । हिरण्यम् । तेन । एव । एनत् । विन्दति । सावित्रः । भवति । सवितृ प्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनत् । विन्दति । भूम्यै । चरुः । भवति । अस्याम् । वै । एतत् । नश्यति । यत् । नश्यति । अस्याम् । एव । एनत् । विन्दति । इन्द्रः । [१०] त्वष्टुः । सोमम् । अभीषहेत्यभि-सहा । अपिबत् । सः । विष्वङ् । वीति । आर्च्छत् । सः । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । वीति । आर्च्छत । सः । यत् । ऊर्ध्वम् । उदवमीदित्युत्-अवमीत् । ते । श्यामाकाः । अभवन्न् । सः । प्रजा पतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । सोमेन्द्रम् । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति । अवपत् । तेन । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । सोमपीथमितिसो

म-पीथम् । अदधातु । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । ऋध्यते । यः । सोमम् । वमितीति । यः । सोमवामीतिसोम-वामी । स्यात् । तस्मै । [११] एतम् । सोमेन्द्रम् । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति । वपेतु । सोमम् । च । एव । इन्द्रम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्नु । इन्द्रियम् । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । धत्तः । न । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । वीति । ऋध्यते । यत् । सौम्यः । भवति । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । ऐन्द्रः । भवति । इन्द्रियम् । वै । सोमपीथइतिसोम-पीथः । इन्द्रियम् । एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । अवेति । रुन्धे । श्यामाकः । भवति । एषः । वाव । सः । सोमः । [१२] साक्षादितिस-अक्षात् । एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । अवेति । रुन्धे । अग्नये । दात्रे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेतु । इन्द्राय । प्रदात्रइतिप्र-दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । पशुकामइतिपशु-कामः । अग्निः । एव । अस्मै । पशून् । प्रजनयतीतिप्र-जनयति । वृद्धान् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । दधि । मधु । घृतम् । आपः । धानाः । भवन्ति । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । पञ्चगृहीतमितिपञ्च-गृहीतम् । भवति । पाङ्क्ताः । हि । पशवः । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । भवति । बहुरूपाइतिबहु-रूपाः । हि । पशवः । [१३] समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । भवति । प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । वै । पशवः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयति । आत्मा । वै । पुरुषस्य । मधु । यत् । मधु । अग्नौ । जुहोति । आत्मानम् । एव । तत् । यजमानः । अग्नौ । प्रेति । दधाति । पङ्क्तयौ । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । पाङ्क्तः । पुरुषः । पाङ्क्ताः । पशवः । आत्मानम् । एव । मृत्योः । निष्क्रीयेतिनिः-क्रीय । पशून् । अवेति । रुन्धे ॥ [१४] इन्द्रियेऽस्मिन्भूम्यांएतामिन्द्रस्स्यात्तस्मैसोमोबहुरूपाहिपशवएकंचत्वारिंशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

देवाः । वै । सत्रम् । आसत । ऋद्धिपरिमितमित्यृद्धि-परिमितम् । यशस्कामाइतियशः-कामाः । तेषाम् । सोमम् । राजानम् । यशः । आच्छेतु । सः । गिरिम् ।

उदितिं। ऐतु। तम्। अग्निः। अनु। उदितिं। ऐतु। तौ। अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ। समितिं। अभवताम्। तौ। इन्द्रः। यज्ञविंभ्रष्टइतिंयज्ञ-विभ्रष्टः। अनु। परेतिं। ऐतु। तौ। अब्रवीत्। याजयतम्। मा। इतिं। तस्मैं। एताम्। इष्टिम्। निरितिं। अव पताम्। आग्नेयम्। अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम्। ऐन्द्रम्। एकादशकपालमित्ये कादश-कपालम्। सौम्यम्। चरुम्। तया। एव। अस्मिन्न्। तेजः। [१५] इन्द्रि यम्। ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्चसम्। अधत्ताम्। यः। यज्ञविंभ्रष्टइतिंयज्ञ-विभ्रष्टः। स्यात्। तस्मैं। एताम्। इष्टिम्। निरितिं। वपेत्। आग्नेयम्। अष्टाकपालमित्यष्टा-क पालम्। ऐन्द्रम्। एकादशकपालमित्येकादश-कपालम्। सौम्यम्। चरुम्। यत्। आग्नेयः। भवति। तेजः। एव। अस्मिन्न्। तेन। दधाति। यत्। ऐन्द्रः। भवति। इ न्द्रियम्। एव। अस्मिन्न्। तेन। दधाति। यत्। सौम्यः। ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्च सम्। तेन। आग्नेयस्यं। च। सौम्यस्यं। च। ऐन्द्रे। समाश्लेषयेदितिंसं-आश्लेष येत्। तेजः। च। एव। अस्मिन्न्। ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्चसम्। च। समीचीइतिं। [१६] दधाति। अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम्। एकादशकपालमित्येकादश-कपा लम्। निरितिं। वपेत्। यम्। कामः। न। उपनमेदित्युंप-नमेत्। आग्नेयः। वै। ब्राह्मणः। सः। सोमम्। पिबति। स्वाम्। एव। देवताम्। स्वेन। भागधेयेनेतिं भाग-धेयेन। उपेतिं। धावतिं। सा। एव। एनम्। कामेन। समितिं। अर्द्धयति। उपेतिं। एनम्। कामः। नमति। अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम्। अष्टाकपालमि त्यष्टा-कपालम्। निरितिं। वपेत्। ब्रह्मवर्चसकामइतिंब्रह्मवर्चस-कामः। अग्नीषो मावित्यग्नी-सोमौ। एव। स्वेन। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेतिं। धावति। तौ। एव। अस्मिन्न्। ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्चसम्। धत्तः। ब्रह्मवर्चसीतिंब्रह्म-वर्चसी। एव। [१७] भवति। यत्। अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः। तेन। आग्नेयः। यत्। श्यामाकः। तेन। सौम्यः। समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै। सोमाय। वाजिने। श्यामाकम्। चरुम्। निरितिं। वपेत्। यः। क्लैब्यात्। बिभीयात्। रेतः। हि। वै। एतस्मात्। वाजिनम्। अपक्रामतीत्यंप-क्रामति। अथ। एषः। क्लैब्यात्। बिभाय। सोमम्। एव। वाजिनम्। स्वेन। भागधेयेनेतिंभाग-धेयेन। उपेतिं। धावति। सः। एव। अस्मिन्न्। रेतः। वाजिनम्। दधाति। न। क्लीबः। भवति। ब्राह्मणस्पत्यमितिंब्रा

ह्मणः-प्रत्यम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकाम इतिग्राम-कामः । [१८] ब्रह्मणः । पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । गणवतीइतिगण-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । सजातैरितिस-जातैः । एव । एनम् । गणवन्तमितिगण-वन्तम् । करोति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । ब्रह्मन् । विशम् । वीति । नाशयेयम् । इति । मारुतीइति । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । कुर्यात् । ब्रह्मन् । एव । विशम् । वीति । नाशयति ॥ [१९] तेजस्समीचीब्रह्मवर्चस्येवग्रामकामस्त्रिचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । सुवर्गकामइतिसुवर्ग-कामः । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । दानकामाइतिदान-कामाः । मे । प्रजाइतिप्र-जाः । स्युः । इति । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । यः । खलु । वै । ददाति । सः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । [२०] अस्मै । दानकामाइतिदान-कामाः । प्रजाइतिप्र-जाः । करोति । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । स्वस्ति । जनताम् । इयाम् । इति । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । तत् । गमयति । यत्र । जिगमिषति । इन्द्रः । वै । देवानाम् । आनुजावरइत्यानु-जावरः । आसीत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । आनुषूकमित्यानु-सूकम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । [२१] अवपत् । तेन । एव । एनम् । अग्रम् । देवतानाम् । परीति । अनयत् । बुध्नवतीइतिबुध्न-वती । अग्रवतीइत्यग्र-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । अकरोत् । बुध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । परीति । अनयत् । यः । राजन्यः । आनुजाव

रइत्यानु-जावरः । स्यात् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । आनुषूकमित्यानु-सूकम् । एका दशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भाग धेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अग्रम् । समाना नाम् । परीति । नयति । बुध्नवतीइतिबुध्न-वती । अग्रवतीइत्यग्र-वती । याज्या नुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । बुध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । [२२] परीति । नयति । आनुषूकइत्यानु-सूकः । भवति । एषा । हि । एतस्य । देवता । यः । आनुजावरइत्यानु-जावरः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । यः । ब्राह्मणः । आनुजा वरइत्यानु-जावरः । स्यात् । तस्मै । एतम् । बार्हस्पत्यम् । आनुषूकमित्यानु-सू कम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धे येन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अग्रम् । समानानाम् । परीति । न यति । बुध्नवतीइतिबुध्न-वती । अग्रवतीइत्यग्र-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । बुध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । परीति । नयति । आनुषू कइत्यानु-सूकः । भवति । एषा । हि । एतस्य । देवता । यः । आनुजावरइत्यानु-जावरः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै ॥ [२३] एवनिरग्रमेतस्यंचत्वारिंच ॥ ❀ ॥ ४ ॥

प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । त्रयस्त्रिंशदितित्रयः-त्रिंशत् । दुहितरः । आ सन् । ताः । सोमाय । राज्ञे । अददात् । तासाम् । रोहिणीम् । उपेति । ऐत् । ताः । ईर्ष्यन्तीः । पुनः । अगच्छन् । ताः । अन्विति । ऐत् । ताः । पु नः । अयाचत । ताः । अस्मै । न । पुनः । अददात् । सः । अब्रवीत् । ऋतम् । अमीष्व । यथा । समावच्छइतिसमावत्-शः । उपैष्यामीत्युप-एष्यामि । अथ । ते । पुनः । दास्यामि । इति । सः । ऋतम् । आमीत् । ताः । अस्मै । पु नः । अददात् । तासाम् । रोहिणीम् । एव । उपेति । [२४] ऐत् । तम् । यक्ष्मः । आर्च्छत् । राजानम् । यक्ष्मः । आरत् । इति । तत् । राजयक्ष्मस्येतिराज-यक्ष्म स्य । जन्म । यत् । पापीयान् । अभवत् । तत् । पापयक्ष्मस्येतिपाप-यक्ष्मस्य । यत् । जायाभ्यः । अविन्दत् । तत् । जायेन्यस्य । यः । एवम् । एतेषाम् । यक्ष्मा णाम् । जन्म । वेद । न । एनम् । एते । यक्ष्माः । विन्दन्ति । सः । एताः । एव । नमस्यन् । उपेति । अधावत् । ताः । अब्रुवन् । वरम् । वृणामहै । स

मावच्छइतिसमावत्-शः । एव । नः । उपेति । अयः । इति । तस्मै । एतम् । [२५] आदित्यम् । चरुम् । निरिति । अवपन्न् । तेन । एव । एनम् । पापात् । स्रामात् । अमुञ्चन्न् । यः । पापयक्ष्मगृहीतइतिपापयक्ष्म-गृहीतः । स्यात् । तस्मै । एतम् । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । आदित्यान् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । पापात् । स्रामात् । मुञ्चन्ति । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । एनम् । आप्यायमानमित्या-प्यायमानम् । अनु । एति । प्यायति । नवोनवइतिनवः-नवः । भवति । जायमानः । इति । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । आयुः । एव । अस्मिन् । तया । दधाति । यम् । आदित्याः । अंशुम् । आप्याययन्तीत्या-प्याययन्ति । इति । याज्या । एति । एव । एनम् । एतया । प्याययति ॥ [२६] एवोपैतमस्मिन्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । अब्रवीत् । यत् । इमान् । लोकान् । अभीति । अतिरिच्यातइत्यति-रिच्याते । तत् । मम । असत् । इति । तत् । इमान् । लोकान् । अभि । अतीति । अरिच्यत । इन्द्रम् । राजानम् । इन्द्रम् । अधिराजमित्यधि-राजम् । इन्द्रम् । स्वराजानमितिस्व-राजानम् । ततः । वै । सः । इमान् । लोकान् । त्रेधा । अदुहत् । तत् । त्रिधातोरितित्रि-धातोः । त्रिधातुत्वमितित्रिधातु-त्वम् । यम् । कामयेत । अन्नादइत्यन्न-अदः । स्यात् । इति । तस्मै । एतम् । त्रिधातुमितित्रि-धातुम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । राज्ञे । पुरोडाशम् । [२७] एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । इन्द्राय । अधिराजायेत्यधि-राजाय । इन्द्राय । स्वराज्ञइतिस्व-राज्ञे । अयम् । वै । इन्द्रः । राजा । अयम् । इन्द्रः । अधिराजइत्यधि-राजः । असौ । इन्द्रः । स्वराडितिस्व-राट् । इमान् । एव । लोकान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । यथा । वत्सेन । प्रत्ताम् । गाम् । दुहे । एवम् । एव । इमान् । लोकान् । प्रत्तान् । कामम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । दुहे । उत्तानेष्वित्युत्-तानेषु । कपालेषु । अधीति । श्रयति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय ।

त्रयः । पुरोडाशाः । भवन्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आप्त्यै । उत्तरउत्तरइत्युत्तरः-उत्तरः । ज्यायान् । भवति । एवम् । इव । हि । इमे । लोकाः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सर्वेषाम् । अभिगमयन्नित्यभि-गमयन् । अवेति । द्यति । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । व्यत्यासमितिवि-अत्यासम् । अन्विति । आह । अनिर्दाहायेत्यनिः-दाहाय ॥ [२८] पुरोडाशन्त्रयष्षड्विँशतिश्च ॥ ❀ ॥६॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । तान् । देवान् । असुराः । अजयन् । ते । देवाः । पराजिग्यानाइतिपरा-जिग्यानाः । असुराणाम् । वैश्यम् । उपेति । आयन् । तेभ्यः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अपेति । अक्रामत् । तत् । इन्द्रः । अचायत् । तत् । अनु । अपेति । अक्रामत् । तत् । अवरुधमित्यव-रुधम् । न । अशक्नोत् । तत् । अस्मात् । अभ्यर्द्धइत्यभि-अर्द्धः । अचरत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तम् । एतया । सर्वपृष्ठयेतिसर्व-पृष्ठया । अयाजयत् । तया । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अदधात् । यः । इन्द्रियकामइतीन्द्रिय-कामः । [२९] वीर्यकामइतिवीर्य-कामः । स्यात् । तम् । एतया । सर्वपृष्ठयेतिसर्व-पृष्ठया । याजयेत् । एताः । एव । देवताः । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । । उपेति । धावति । ताः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । दधति । यत् । इन्द्राय । राथन्तरायेतिराथं-तराय । निर्वपतीतिनिः-वपति । यत् । एव । अग्नेः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । बार्हताय । यत् । एव । इन्द्रस्य । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । वैरूपाय । यत् । एव । सवितुः । तेजः । तत् । [३०] एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । वैराजाय । यत् । एव । धातुः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । शाक्कराय । यत् । एव । मरुताम् । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । रैवताय । यत् । एव । बृहस्पतेः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । एतावन्ति । वै । तेजाँसि । तानि । एव । अवेति । रुन्धे । उत्तानेष्वित्युत्-तानेषु । कपालेषु । अधीति । श्रयति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । पुरोडाशः । [३१] भवति । वैश्वदेवत्वायेतिवैश्वदेव-त्वाय । समन्तमितिसं-अन्तम् । पर्यवद्यतीतिपरि-अवद्यति । समन्तमितिसं-अन्तम् ।

एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमाने । दधाति । व्यत्यासमितिवि-अत्यासम् । अन्विति । आह । अनिर्दाह्रायेत्यनिः-दाह्राय । अश्वः । ऋषभः । वृष्णिः । बस्तः । सा । दक्षिणा । वृषत्वायेतिवृष-त्वाय । एतया । एव । यजेत । अभिशस्यमानइत्यभि-शस्यमानः । एताः । च । इत् । वै । अस्य । देवताः । अन्नम् । अदन्ति । अदन्ति । उ । एव । अस्य । मनुष्याः ॥ [३२] इन्द्रियकामस्सवितुस्तेजस्तत्पुरोडाशोऽष्टात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

रजनः । वै । कौणेयः । क्रतुजितमितिक्रतु-जितम् । जानकिम् । चक्षुर्वन्यमितिचक्षुः-वन्यम् । अयात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । अवपत् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सौर्यम् । चरुम् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । तया । एव । अस्मिन्न् । चक्षुः । अदधात् । यः । चक्षुष्कामइतिचक्षुः-कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । वपेत् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सौर्यम् । चरुम् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । अग्नेः । वै । चक्षुषा । मनुष्याः । वीति । [३३] पश्यन्ति । सूर्यस्य । देवाः । अग्निम् । च । एव । सूर्यम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । चक्षुः । धत्तः । चक्षुष्मान् । एव । भवति । यत् । आग्नेयौ । भवतः । चक्षुषीइति । एव । अस्मिन्न् । तत् । प्रतीति । दधाति । यत् । सौर्यः । नासिकाम् । तेन । अभितः । सौर्यम् । आग्नेयौ । भवतः । तस्मात् । अभितः । नासिकाम् । चक्षुषीइति । तस्मात् । नासिकया । चक्षुषीइति । विधृतेइतिवि-धृते । समानीइति । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । समानम् । हि । चक्षुः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । सप्त । त्वा । हरितः । रथे । चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । इति । पिण्डान् । प्रेति । यच्छति । चक्षुः । एव । अस्मै । प्रेति । यच्छति । यत् । एव । तस्य । तत् ॥ [३४] विह्वष्टाविꣳशतिश्च ॥८॥

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । धीरः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जाते

षु । भूयासम् । उग्रः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । अभिभूरित्यभि-भूः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । आमनमित्या-मनम् । असि । आमनस्येत्या-मनस्य । देवाः । ये । सजाताइतिस-जाताः । कुमाराः । समनसइतिस-मनसः । तान् । अहम् । कामये । हृदा । ते । माम् । कामयन्ताम् । हृदा । तान् । मे । आमनसइत्या-मनसः । कृधि । स्वाहा । आमनमित्या-मनम् । असि । [३५] आमनस्येत्या-मनस्य । देवाः । याः । स्त्रियः । समनसइतिस-मनसः । ताः । अहम् । कामये । हृदा । ताः । माम् । कामयन्ताम् । हृदा । ताः । मे । आमनसइत्या-मनसः । कृधि । स्वाहा । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । साङ्ग्रहणीमितिसां-ग्रहणीम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकामइति ग्राम-कामः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । वै । सजाताइतिस-जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । साङ्ग्रहणीतिसां-ग्रहणी । भवति । मनोग्रहणमितिमनः-ग्रहणम् । वै । सङ्ग्रहणमितिसं-ग्रहणम् । मनः । एव । सजातानामितिस-जातानाम् । [३६] गृह्णाति । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । इति । परिधीनितिपरि-धीन् । परीति । दधाति । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अथोइति । एतत् । एव । सर्वम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । अधीति । भवति । यस्य । एवम् । विदुषः । एते । परिधयइतिपरि-धयः । परिधीयन्तइतिपरि-धीयन्ते । आमनमित्या-मनम् । असि । आमनस्येत्या-मनस्य । देवाः । इति । तिस्रः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । एतावन्तः । वै । सजाताइतिस-जाताः । ये । महान्तः । ये । क्षुल्लकाः । याः । स्त्रियः । तान् । एव । अवेति । रुन्धे । ते । एनम् । अवरुद्धाइत्यव-रुद्धाः । उपेति । तिष्ठन्ते ॥ [३७] स्वाहाऽऽमनमसिसजातानाᳫरुन्धेपञ्च च ॥ ❀ ॥९॥

यत् । नवम् । ऐत् । तत् । नवनीतमितिनव-नीतम् । अभवत् । यत् । असर्पत् । तत् । सर्पिः । अभवत् । यत् । अध्रियत । तत् । घृतम् । अभवत् । अश्विनोः । प्राणइतिप्र-अनः । असि । तस्य । ते । दत्ताम् । ययोः । प्राणइतिप्र-अ

नः । असि । स्वाहा । इन्द्रस्य । प्राणइतिप्र-अनः । असि । तस्य । ते । ददातु । यस्य । प्राणइतिप्र-अनः । असि । स्वाहा । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । प्राणइतिप्र-अनः । असि । तस्य । ते । दत्ताम् । ययोः । प्राणइतिप्र-अनः । असि । स्वाहा । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्राणइतिप्र-अनः । असि । [३८] तस्य । ते । ददतु । येषाम् । प्राणइतिप्र-अनः । असि । स्वाहा । घृतस्य । धाराम् । अमृतस्य । पन्थाम् । इन्द्रेण । दत्ताम् । प्रयतामितिप्र-यताम् । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः ॥ तत् । त्वा । विष्णुः । परीति । अपश्यत् । तत् । त्वा । इडा । गवि । ऐरयत् ॥ पावमानेन । त्वा । स्तोमेन । गायत्रस्य । वर्तन्या । उपांशोरित्युप-अंशोः । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । बृहद्रथन्तरयोरितिबृहत्-रथन्तरयोः । त्वा । स्तोमेन । त्रिष्टुभः । वर्तन्या । शुक्रस्य । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । [३९] सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । अग्नेः । त्वा । मात्रया । जगत्यै । वर्तन्या । आग्रयणस्य । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । इमम् । अग्ने । आयुषे । वर्चसे । कृधि । प्रियम् । रेतः । वरुण । सोम । राजन् ॥ माता । इव । अस्मै । अदिते । शर्म । यच्छ । विश्वे । देवाः । जरदष्टिरितिजरत्-अष्टिः । यथा । असत् ॥ अग्निः । आयुष्मान् । सः । वनस्पतिभिरितिवनस्पति-भिः । आयुष्मान् । तेन । त्वा । आयुषा । आयुष्मन्तम् । करोमि । सोमः । आयुष्मान् । सः । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । यज्ञः । आयुष्मान् । सः । दक्षिणाभिः । ब्रह्म । आयुष्मत् । तत् । ब्राह्मणैः । आयुष्मत् । देवाः । आयुष्मन्तः । ते । अमृतेन । पितरः । आयुष्मन्तः । ते । स्वधयेतिस्व-धया । आयुष्मन्तः । तेन । त्वा । आयुषा । आयुष्मन्तम् । करोमि ॥ [४०] विश्वेषान्देवानाम्प्राणोऽसित्रिष्टुभोवर्तन्याशुक्रस्यंवीर्येण देवस्त्वासवितोत्सोम आयुष्मान्पञ्चविंशतिश्च ॥ ❋ ❋ ॥१०॥

अग्निम् । वै । एतस्य । शरीरम् । गच्छति । सोमम् । रसः । वरुणः । एनम् । वरुणपाशेनेतिवरुण-पाशेन । गृह्णाति । सरस्वतीम् । वाक् । अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । आत्मा । यस्य । ज्योक् । आमयति । यः । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । स्यात् । यः । वा । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयाम् । इति । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरि

ति । वपेत् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । वारुणम् । द
शकपालमितिदश-कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् ।
एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । अग्नेः । एव । अस्य । शरीरम् । निष्क्रीणा
तीतिनिः-क्रीणाति । सोमात् । रसम् । [४१] वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपा
शादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । सारस्वतेन । वाचम् । दधाति । अग्निः । सर्वाः । दे
वताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताभिः । च । एव । एनम् । यज्ञेन । च । भिषज्यति ।
उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । यत् । नवम् । ऐत् ।
तत् । नवनीतमितिनव-नीतम् । अभवत् । इति । आज्यम् । अवेति । ईक्षते ।
रूपम् । एव । अस्य । एतत् । महिमानम् । व्याचष्टइतिवि-आचष्टे । अश्विनोः ।
प्राणइतिप्र-अनः । असि । इति । आह । अश्विनौ । वै । देवानाम् । [४२] भिषजौ ।
ताभ्याम् । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । इन्द्रस्य । प्राणइतिप्र-अनः । असि ।
इति । आह । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । मित्रावरुणयोरिति
मित्रा-वरुणयोः । प्राणइतिप्र-अनः । असि । इति । आह । प्राणापानावितिप्राण-
अपानौ । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्राणइतिप्र-
अनः । असि । इति । आह । वीर्यम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । घृतस्य ।
धाराम् । अमृतस्य । पन्थाम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् ।
पावमानेन । त्वा । स्तोमेन । इति । [४३] आह । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अ
स्मिन्न् । एतेन । दधाति । बृहद्रथन्तरयोरितिबृहत्-रथन्तरयोः । त्वा । स्तोमेन । इति ।
आह । ओजः । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । अग्नेः । त्वा । मात्रया । इति ।
आह । आत्मानम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । ऋत्विजः । परीति । आहुः ।
यावन्तः । एव । ऋत्विजः । ते । एनम् । भिषज्यन्ति । ब्रह्मणः । हस्तम् । अन्वार
भ्येत्यनु-आरभ्य । परीति । आहुः । एकधेत्येक-धा । एव । यजमाने । आयुः । दध
ति । यत् । एव । तस्य । तत् । हिरण्यात् । [४४] घृतम् । निरिति । पिबति । आ
युः । वै । घृतम् । अमृतम् । हिरण्यम् । अमृतात् । एव । आयुः । निरिति । पिब
ति । शतमानमितिशत-मानम् । भवति । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शते
न्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । अथोइति ।

खलु । यावतीः । समाः । एष्यन्न् । मन्येत । तावन्मानमितितावत्-मानम् । स्यात् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । इमम् । अग्ने । आयुषे । वर्चसे । कृधि । इति । आह । आयुः । एव । अस्मिन्न् । वर्चः । दधाति । विश्वे । देवाः । जरदष्टिरितिजरत्-अष्टिः । यथा । असत् । इति । आह । जरदष्टिमितिजरत्-अष्टिम् । एव । एनम् । करोति । अग्निः । आयुष्मान् । इति । हस्तम् । गृह्णाति । एते । वै । देवाः । आयुष्मन्तः । ते । एव । अस्मिन्न् । आयुः । दधति । सर्वम् । आयुः । एति ॥ [४५] रसन्देवानाꣳस्तोमेनेतिहिरण्याद्सदितिद्वाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वरुणाय । अश्वम् । अनयत् । सः । स्वाम् । देवताम् । आर्च्छत् । सः । परीति । अदीर्यत । सः । एतम् । वारुणम् । चतुष्कपालमितिचतुः-कपालम् । अपश्यत् । तम् । निरिति । अवपत् । ततः । वै । सः । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । अमुच्यत । वरुणः । वै । एतम् । गृह्णाति । यः । अश्वम् । प्रतिगृह्णातीतिप्रति-गृह्णाति । यावतः । अश्वान् । प्रतिगृह्णीयादितिप्रति-गृह्णीयात् । तावतः । वारुणान् । चतुष्कपालानितिचतुः-कपालान् । निरिति । वपेत् । वरुणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । [४६] चतुष्कपालाइतिचतुः-कपालाः । भवन्ति । चतुष्पादितिचतुः-पात् । हि । अश्वः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । एकम् । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । निरिति । वपेत् । यम् । एव । प्रतिग्राहीतिप्रति-ग्राही । भवति । यम् । वा । न । अध्येतीत्यधि-एति । तस्मात् । एव । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुच्यते । यदि । अपरम् । प्रतिग्राहीतिप्रति-ग्राही । स्यात् । सौर्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । अनु । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । आदित्यम् । उच्चारमित्युत्-चारम् । कुरुते । अपः । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवेति । एति । अप्स्वित्यप्-सु । वै । वरुणः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । वरुणम् । अवेति । यजते । अपोनप्त्रीयमित्यपः-नप्त्रीयम् । चरुम् । पुनः । एत्येत्या-इत्य । निरिति । वपेत् । अप्सुयोनिरित्यप्सु-योनिः । वै । अश्वः । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । सः । एनम् । शान्तः । उपेति । तिष्ठते ॥ [४७] मुञ्चतिचरुꣳसप्तदशच ॥१२॥

या । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । यतव्या । तनूः । तया । इमम् । अꣳहसः । मुञ्चतम् । या । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । सहस्या । रक्षस्या । तेजस्या । तनूः । तया । इमम् । अꣳहसः । मुञ्चतम् । यः । वाम् । इन्द्रावरुणावितीन्द्रा-वरुणौ । अग्नौ । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । यः । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । द्विपात्स्वितिद्विपात्-सु । पशुषु । चतुष्पात्स्वितिचतुष्पात्-सु । गोष्ठइतिगो-स्थे । गृहेषु । अप्स्वित्यप्-सु । ओषधीषु । वनस्पतिषु । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इन्द्रः । वै । एतस्य । [४८] इन्द्रियेण । अपेति । क्रामति । वरुणः । एनम् । वरुणपाशेनेतिवरुण-पाशेन । गृह्णाति । यः । पाप्मना । गृहीतः । भवति । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । तस्मै । एताम् । ऐन्द्रावरुणीमित्यैन्द्रा-वरुणीम् । पयस्याम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । दधाति । वरुणः । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । पयस्या । भवति । पयः । हि । वै । एतस्मात् । अपक्रामतीत्यप-क्रामति । अथ । एषः । पाप्मना । गृहीतः । यत् । पयस्या । भवति । पयः । एव । अस्मिन् । तया । दधाति । पयस्यायाः । [४९] पुरोडाशम् । अवेति । दधाति । आत्मन्वन्तमित्यात्मन्-वन्तम् । एव । एनम् । करोति । अथोइति । आयतनवन्तमित्यायतन-वन्तम् । एव । चतुर्धेतिचतुः-धा । वीति । ऊहति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । पुनः । समिति । ऊहति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । समूह्येतिसं-ऊह्य । अवेति । द्यति । यथा । आविद्धमित्या-विद्धम् । निष्कृन्ततीतिनिः-कृन्तति । तादृक् । एव । तत् । यः । वाम् । इन्द्रावरुणावितीन्द्रा-वरुणौ । अग्नौ । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इति । आह । दुरिष्ट्या इतिदुः-इष्ट्याः । एव । एनम् । पाति । यः । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । द्विपात्स्वितिद्विपात्-सु । पशुषु । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इति । आह । एतावतीः । वै । आपः । ओषधयः । वनस्पतयः । प्रजाइतिप्र-जाः । पशवः । उपजीवनीयाइत्युप-जीवनीयाः । ताः । एव । अस्मै । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । [५०] एतस्य पयस्यायाम्पातिषड्विꣳशतिश्च ॥ ❋ ❋ ॥ १३ ॥

सः । प्रत्नवदितिप्रत्न-वत् । नीति । काव्या । इन्द्रम्ँ वः । विश्वतः । परीति ।

इन्द्रम् । नरः ॥ त्वम् । नः । सोम । विश्वतः । रक्ष । राजन् । अघायतइत्यघ-यतः ॥ न । रिष्येत् । त्वावतइतित्व-वतः । सखा ॥ या । ते । धामानि । दिवि । या । पृथिव्याम् । या । पर्वतेषु । ओषधीषु । अप्स्वित्यप्-सु ॥ तेभिः । नः । विश्वैः । सुमनाइतिसु-मनाः । अहेडन् । राजन् । सोम । प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी-सोमा । सवेदसेतिस-वेदसा । सहूतीइतिस-हूती । वनतम् । गिरः ॥ समिति । देवत्रेतिदेव-त्रा । बभूवथुः ॥ युवम् । [५१] एतानि । दिवि । रोचनानि । अग्निः । च । सोम । सक्रतूइतिस-क्रतू । अधत्तम् ॥ युवम् । सिन्धून् । अभिशस्तेरित्यभि-शस्तेः । अवद्यात् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अमुञ्चतम् । गृभीतान् ॥ अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । इमम् । स्विति । मे । शृणुतम् । वृषणा । हवम् ॥ प्रतीति । सूक्तानीतिसु-उक्तानि । हर्यतम् । भवतम् । दाशुषे । मयः ॥ एति । अन्यम् । दिवः । मातरिश्वा । जभार । अमथ्नात् । अन्यम् । परीति । श्येनः । अद्रेः ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी-सोमा । ब्रह्मणा । वावृधाना । उरुम् । यज्ञाय । चक्रथुः । उ । लोकम् ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी-सोमा । हविषः । प्रस्थितस्येतिप्र-स्थितस्य । वीतम् । [५२] हर्यतम् । वृषणा । जुषेथाम् ॥ सुशर्माणेतिसु-शर्माणा । स्ववसेतिसु-अवसा । हि । भूतम् । अथ । धत्तम् । यजमानाय । शम् । योः ॥ एति । प्यायस्व । समिति । ते ॥ गणानाम् । त्वा । गणपतिमितिगण-पतिम् । हवामहे । कविम् । कवीनाम् । उपमश्रवस्तममित्युपमश्रवः-तमम् ॥ ज्येष्ठराजमितिज्येष्ठ-राजम् । ब्रह्मणाम् । ब्रह्मणः । पते । एति । नः । शृण्वन् । ऊतिभिरित्यूति-भिः । सीद । सादनम् ॥ सः । इत् । जनेन । सः । विशा । सः । जन्मना । सः । पुत्रैः । वाजम् । भरते । धना । नृभिरितिनृ-भिः ॥ देवानाम् । यः । पितरम् । आविवासतीत्या-विवासति । [५३] श्रद्धामनाइतिश्रद्धा-मनाः । हविषा । ब्रह्मणः । पतिम् ॥ सः । सुष्टुभेतिसु-स्तुभा । सः । ऋक्वता । गणेन । वलम् । रुरोज । फलिगम् । रवेण ॥ बृहस्पतिः । उस्रियाः । हव्यसूदइतिहव्य-सूदः । कनिक्रदत् । वावशतीः । उदिति । आजत् ॥ मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । या । वः । शर्म ॥ अर्यमा । एति । याति । वृषभः । तुविष्मान् । दाता । वसूनाम् । पुरुहूतइतिपुरु-हूतः । अर हन् ॥ सहस्राक्षइतिसहस्र-अक्षः । गोत्रभिदितिगोत्र-भित् । वज्रबाहुरितिवज्र-बाहुः । अस्मासु । देवः । द्रविणम् । दधातु ॥ ये । ते । अर्यमन् ।

बहवः । देवयाना इति देव-यानाः । पन्थानः । [५४] राजन्न् । दिवः । आचरन्तीत्या-चरन्ति ॥ तेभिः । नः । देव । महि । शर्म । यच्छ । शम् । नः । एधि । द्विपद इति द्वि-पदे । शम् । चतुष्पद इति चतुः-पदे ॥ बुध्नात् । अग्रम् । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । गृणानः । वीति । पर्वतस्य । दृꣳहितानि । ऐरत् ॥ रुजत् । रोधाꣳसि । कृत्रिमाणि । एषाम् । सोमस्य । ता । मदे । इन्द्रः । चकार ॥ बुध्नात् । अग्रेण । वीति । मिमाय । मानैः । वज्रेण । खानि । अतृणत् । नदीनाम् ॥ वृथा । असृजत् । पथिभिरिति पथि-भिः । दीर्घयाथैरिति दीर्घ-याथैः । सोमस्य । ता । मदे । इन्द्रः । चकार ॥ [५५] प्रेति । यः । जज्ञे । विद्वान् । अस्य । बन्धुम् । विश्वानि । देवः । जनिमा । विवक्ति ॥ ब्रह्म । ब्रह्मणः । उदिति । जभार । मध्यात् । नीचा । उच्चा । स्वधयेति स्व-धया । अभि । प्रेति । तस्थौ ॥ महान् । महीइति । अस्तभायत् । वीति । जातः । द्याम् । सद्म । पार्थिवम् । च । रजः ॥ सः । बुध्नात् । आष्ट । जनुषा । अभीति । अग्रम् । बृहस्पतिः । देवता । यस्य । सम्राडिति सं-राट् ॥ बुध्नात् । यः । अग्रम् । अभ्यर्तीत्यभि-अर्ति । ओजसा । बृहस्पतिम् । एति । विवासन्ति । देवाः ॥ भिनत् । वलम् । वीति । पुरः । दर्दरीति । कनिक्रदत् । सुवः । अपः । जिगाय ॥ [५६] युवꣳ वीतमाविवासति पन्थानो दीर्घयाथैस्सोमस्य ता मद इन्द्रश्चकार देवानव च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

आदित्येभ्यो देवा वै मृत्योर्देवा वै सत्रमर्यम्णे प्रजापतेस्त्रयस्त्रिꣳशत् प्रजापतिर्देवेभ्योऽन्नाद्यं देवासुरास्तान्त्वज्नो ध्रुवोऽसि यन्नवममग्निꣳ वै प्रजापतिर्वरुणाय यावामिन्द्रावरुणा सप्त च चतुर्दश ॥ १४ ॥ आदित्येभ्यस्त्वष्टुरस्मै दानकामा एवावरुन्धेऽग्निꣳ वै सप्त च षट्पञ्चाशत् ॥ ५६ ॥ आदित्येभ्यस्सुवरपो जिगाय ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

---

(१) 'नीचापूर्वो दकार उच्चापरः' ॥ (तै-प्रा, अ-५, सू-८) अस्यार्थः—'नीचा' इत्येवंपूर्वः 'उच्चा' इत्येवंपरः दकार आगमो भवति । (उदा) मद्ध्यान्नीचादुच्चा । शिक्षायामपि—'नीचापूर्वो द उच्परः' इति । स्पष्टोऽर्थः ॥

द्वितीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

देवाः । मनुष्याः । पितरः । ते । अन्यतः । आसन्न् । असुराः । रक्षाꣳसि । पिशाचाः । ते । अन्यतः । तेषाम् । देवानाम् । उत । यत् । अल्पम् । लोहितम् । अकुर्वन्न् । तत् । रक्षाꣳसि । रात्रीभिरितिरात्रि-भिः । असुभ्नन्न् । तान् । सुब्धान् । मृतान् । अभि । वीति । औच्छन् । ते । देवाः । अविदुः । यः । वै । नः । अयम् । म्रियते । रक्षाꣳसि । वै । इमम् । घ्नन्ति । इति । ते । रक्षाꣳसि । उपेति । अम न्त्रयन्त । तानि । अब्रुवन्न् । वरम् । वृणामहै । यत् । [१] असुरान् । जयाम । तत् । नः । सह । असत् । इति । ततः । वै । देवाः । असुरान् । अजयन्न् । ते । असुरान् । जित्वा । रक्षाꣳसि । अपेति । अनुदन्त । तानि । रक्षाꣳसि । अनृतम् । अकर्त । इति । समन्तमितिसं-अन्तम् । देवान् । परीति । अविशन्न् । ते । देवाः । अग्नौ । अनाथन्त । ते । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपा लम् । निरिति । अवपन्न् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-वते । अग्नये । प्रतीकवत इतिप्रतीक-वते । यत् । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । निरवपन्निति निः-अवपन्न् । यानि । एव । पुरस्तात् । रक्षाꣳसि । [२] आसन्न् । तानि । तेन । प्रेति । अनुदन्त । यत् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-वते । यानि । एव । अभितः । रक्षाꣳसि । आसन्न् । तानि । तेन । वीति । अबाधन्त । यत् । अग्नये । प्रतीकवतइतिप्रतीक-वते । यानि । एव । पश्चात् । रक्षाꣳसि । आसन्न् । तानि । तेन । अपेति । अनुदन्त । ततः । दे वाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्द्धमानः । एतया । इष्ट्या । यजेत । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-व ते । [३] अग्नये । प्रतीकवतइतिप्रतीक-वते । यत् । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । नि र्वपतीतिनिः-वपति । यः । एव । अस्मात् । श्रेयान् । भ्रातृव्यः । तम् । तेन । प्रेति । नुदते । यत् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-वते । यः । एव । एनेन । सदृङ्ङितिस-दृङ् । तम् । तेन । वीति । बाधते । यत् । अग्नये । प्रतीकवतइतिप्रतीक-वते । यः ।

एव । अस्मात् । पापीयान् । तम् । तेन॑ । अपेति॑ । नुदते॒ । प्रेति॑ । श्रेया॑ᳪसम् । भ्रातृ॑व्यम् । नुदते । अतीति॑ । सदृशम् । क्रामति । न । एनम् । पापीयान् । आप्नोति । यः । एवम् । विद्वान् । एतया॑ । इष्ट्या । यज॑ते ॥ [४] वृणामहैयत्पुरस्ताद्रक्षाᳪसिवपेदग्नयेविबाधवंतएवञ्चत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यँत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । यः । नः । वीर्यावत्तमइतिवीर्यावत्-तमः । तम् । अन्विति॑ । समारंभामहाइतिसं-आरंभामहै । इति॑ । ते । इन्द्रम् । अब्रुवन्न् । त्वम् । वै । नः । वीर्यावत्तमइतिवीर्यावत्-तमः । असि । त्वाम् । अन्विति॑ । समारंभामहाइतिसं-आरंभामहै । इति॑ । सः । अब्रवीत् । तिस्रः । मे । इमाः । तनुवः । वीर्यावतीरितिवीर्यै-वतीः । ताः । प्रीणीत । अथ॑ । असुरान् । अभीति॑ । भविष्यथ । इति॑ । ताः । वै । ब्रूहि । इति॑ । अब्रुवन्न् । इयम् । अᳪहोमुगित्यᳪहः-मुक् । इयम् । विमृधेतिवि-मृधा । इयम् । इन्द्रियावतीतीन्द्रिय-वती । [५] इति॑ । अब्रवीत् । ते । इन्द्राय । अᳪहोमुचइत्यᳪहः-मुचे । पुरोडाश॑म् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति॑ । अवपन्न् । इन्द्राय । वैमृधाय । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । यत् । इन्द्राय । अᳪहोमुचइत्यᳪहः-मुचे । निरवपन्निति निः-अवपन्न् । अᳪहसः । एव । तेन॑ । अमुच्यन्त । यत् । इन्द्राय । वैमृधाय । मृधः । एव । तेन॑ । अपेति॑ । अघ्नत । यत् । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । इन्द्रियम् । एव । तेन॑ । आत्मन्न् । अदधत । त्रयस्त्रिᳪशत्कपालमितित्रयस्त्रिᳪशत्-कपालम् । पुरोडाश॑म् । निरिति॑ । अवपन्न् । त्रयस्त्रिᳪशदितित्रयः-त्रिᳪशत् । वै । देवताः । ताः । इन्द्रः । आत्मन्न् । अन्विति॑ । समारंभयतेतिसं-आरंभयत । भूत्यै । [६] ताम् । वाव । देवाः । विजितिमितिवि-जितिम् । उत्तमामित्युत-तमाम् । असुरैः । वीति॑ । अजयन्त । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्धमानः । एतया॑ । इष्ट्या । यजेत । इन्द्राय । अᳪहोमुचइत्यᳪहः-मुचे । पुरोडाश॑म् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति॑ । वपेत् । इन्द्राय । वैमृधाय । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । अᳪहसा । वै । एषः । गृहीतः । यस्मात् । श्रेयान् । भ्रातृव्यः । यत् । इन्द्राय । अᳪहोमुचइत्यᳪहः-मुचे । निर्वपतीतिनिः-वपति । अᳪहसः । एव । तेन॑ । मुच्यते ।

मृधा । वै । एषः । अभिषण्णइत्यभि-सन्नः । यस्मात् । समानेषु । अन्यः । श्रेयान् । उत । [७] अभ्रातृव्यः । यत् । इन्द्राय । वैमृधाय । मृधः । एव । तेन । अपेति । हते । यत् । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । इन्द्रियम् । एव । तेन । आत्मन् । धत्ते । त्रयस्त्रिꣳशत्कपालमितित्रयस्त्रिꣳशत्-कपालम् । पुरोडाशम् । निरिति । वपति । त्रयस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । वै । देवताः । ताः । एव । यजमानः । आत्मन् । अन्विति । समारम्भयतइतिसं-आरम्भयते । भूत्यै । सा । वै । एषा । विजितिरितिवि-जितिः । नाम । इष्टिः । यः । एवम् । विद्वान् । एतया । इष्ट्या । यजते । उत्तमामित्युत्-तमाम् । एव । विजितिमितिवि-जितिम् । भ्रातृव्येण । वीति । जयते ॥ [८] इन्द्रियावतीभू त्याउतैकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ॥२॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्ँत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । तेषाम् । गायत्री । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । सङ्गृह्येतिसं-गृह्य । आदायेत्या-दाय । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । ते । अमन्यन्त । यतरान् । वै । इयम् । उपावर्त्स्यतीत्युप-आवर्त्स्यति । ते । इदम् । भविष्यन्ति । इति । ताम् । वीति । अह्वयन्त । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन् । इति । देवाः । दाभि । इति । असुराः । सा । न । अन्यतरान् । चन । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । ते । देवाः । एतत् । यजुः । अपश्यन् । ओजः । असि । सहः । असि । बलम् । असि । [९] भ्राजः । असि । देवानाम् । धाम । नाम । असि । विश्वम् । असि । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । सर्वम् । असि । सर्वायुरितिसर्व-आयुः । अभिभूरित्यभि-भूः । इति । वाव । देवाः । असुराणाम् । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अवृञ्जत । यत् । गायत्री । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । तस्मात् । एताम् । गायत्री । इति । इष्टिम् । आहुः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । गायत्री । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । तत् । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । यत् । एतया । देवाः । असुराणाम् । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । [१०] प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अवृञ्जत । तस्मात् । एताम् । सँव्वर्गइतिसं-वर्गः । इति । इष्टिम् । आहुः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्धमानः । एतया । इष्ट्या । यजेत । अग्नये । सँव्वर्गायेतिसं-वर्गाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-

कपालम् । निरिति । वपेत् । तम् । शृतम् । आसन्नमित्या-सन्नम् । एतेन । यजुषा । अभीति । मृशेत् । ओजः । एव । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ॥ [११] बलमस्यैतयादेवाअसुराणामोजोबलमिन्द्रियँव्वीर्यम्पञ्चचत्वारिंशच्च ॥३॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । अस्मात् । सृष्टाः । पराचीः । आयन्न् । ताः । यत्र । अवसन्न् । ततः । गर्मुत् । उदिति । अतिष्ठत् । ताः । बृहस्पतिः । च । अन्ववैतामित्यनु-अवैताम् । सः । अब्रवीत् । बृहस्पतिः । अनया । त्वा । प्रेति । तिष्ठानि । अथ । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । उपावर्थ्स्यन्तीत्युप-आवर्थ्स्यन्ति । इति । तम् । प्रेति । अतिष्ठत् । ततः । वै । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रजाइतिप्र-जाः । उपावर्तन्तेत्युप-आवर्तन्त । यः । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । गार्मुतम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । [१२] एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । ते । अस्मात् । सृष्टाः । पराञ्चः । आयन्न् । ते । यत्र । अवसन्न् । ततः । गर्मुत् । उदिति । अतिष्ठत् । तान् । पूषा । च । अन्ववैतामित्यनु-अवैताम् । सः । अब्रवीत् । पूषा । अनया । मा । प्रेति । तिष्ठ । अथ । त्वा । पशवः । उपावर्थ्स्यन्तीत्युप-आवर्थ्स्यन्ति । इति । माम् । प्रेति । तिष्ठ । इति । सोमः । अब्रवीत् । मम । वै । [१३] अकृष्टपच्यमित्यकृष्ट-पच्यम् । इति । उभौ । वाम् । प्रेति । तिष्ठानि । इति । अब्रवीत् । तौ । प्रेति । अतिष्ठत् । ततः । वै । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । पशवः । उपावर्तन्तेत्युप-आवर्तन्त । यः । पशुकामइतिपशु-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । गार्मुतम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सोमापूषणावितिसोमा-पूषणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयतः । सोमः । वै । रेतोधाइतिरेतः-धाः । पूषा । पशूनाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । पूषा । पशून् । प्रेति । जनयति ॥ [१४] वपेत्प्रजापतिँव्वैदधातिपूषात्रीणिच ॥❋॥४॥

अग्ने। गोभिः। नः। एति। गहि। इन्दोइति। पुष्ट्या। जुषस्व। नः॥ इन्द्रः। धर्ता। गृहेषु। नः॥ सविता। यः। सहस्रियः। सः। नः। गृहेषु। रारणत्॥ एति। पूषा। एतु। एति। वसु॥ धाता। ददातु। नः। रयिम्। ईशानः। जगतः। पतिः॥ सः। नः। पूर्णेन। वावनत्॥ त्वष्टा। यः। वृषभः। वृषा। सः। नः। गृहेषु। रारणत्॥ सहस्रेण। अयुतेन। च॥ येन। देवाः। अमृतम्। [१५] दीर्घम्। श्रवः। दिवि। ऐरयन्त॥ रायः। पोष। त्वम्। अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम्। गवाम्। कुल्मिम्। जीवसे। एति। युवस्व॥ अग्निः। गृहपतिरितिगृह-पतिः। सोमः। विश्ववनिरितिविश्व-वनिः। सविता। सुमेधाइतिसु-मेधाः। स्वाहा॥ अग्ने। गृहपतइतिगृह-पते। यः। ते। घृत्यः। भागः। तेन। सहः। ओजः। आक्रममाणायेत्या-क्रममाणाय। धेहि। श्रैष्ठ्यात्। पथः। मा। योषम्। मूर्द्धा। भूयासम्। स्वाहा॥ [१६] अमृतमष्टात्रिंशच्च॥ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

चित्रया। यजेत। पशुकामइतिपशु-कामः। इयम्। वै। चित्रा। यत्। वै। अस्याम्। विश्वम्। भूतम्। अधीति। प्रजायतइतिप्र-जायते। तेन। इयम्। चित्रा। यः। एवम्। विद्वान्। चित्रया। पशुकामइतिपशु-कामः। यजते। प्रेति। प्रजयेतिप्र-जया। पशुभिरितिपशु-भिः। मिथुनैः। जायते। प्रेति। एव। आग्नेयेन। वापयति। रेतः। सौम्येन। दधाति। रेतः। एव। हितम्। त्वष्टा। रूपाणि। वीति। करोति। सारस्वतौ। भवतः। एतत्। वै। दैव्यम्। मिथुनम्। दैव्यम्। एव। अस्मै। [१७] मिथुनम्। मध्यतः। दधाति। पुष्ट्यै। प्रजननायेतिप्र-जननाय। सिनीवाल्यै। चरुः। भवति। वाक्। वै। सिनीवाली। पुष्टिः। खलु। वै। वाक्। पुष्टिम्। एव। वाचम्। उपेति। एति। ऐन्द्रः। उत्तमइत्युत्-तमः। भवति। तेन। एव। तत्। मिथुनम्। सप्त। एतानि। हवींषि। भवन्ति। सप्त। ग्राम्याः। पशवः। सप्त। आरण्याः। सप्त। छन्दांसि। उभयस्य। अवरुध्याइत्यव-रुध्यै। अथ। एताः। आहुतीरित्या-हुतीः। जुहोति। एते। वै। देवाः। पुष्टिपतयइतिपुष्टि-पतयः। ते। एव। अस्मिन्। पुष्टिम्। दधति। पुष्यति। प्रजयेतिप्र-जया। पशुभिरितिपशु-भिः। अथोइति। यत्। एताः। आहुतीरित्या-हुतीः। जुहोति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै॥ [१८] अस्मैतएवद्वादशच॥ ❀ ❀ ॥६॥

मारुतम् । असि । मरुताम् । ओजः । अपाम् । धाराम् । भिन्धि । रमयत । मरुतः । श्येनम् । आयिनम् । मनोजवसमितिमनः-जवसम् । वृषणम् । सुवृक्तिमिति सु-वृक्तिम् ॥ येन । शर्द्धः । उग्रम् । अवसृष्टमित्यव-सृष्टम् । एति । तत् । अश्विना । परीति । धत्तम् । स्वस्ति ॥ पुरोवातइतिपुरः-वातः । वर्षन्न् । जिन्वः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । वातावदितिवात-वत् । वर्षन्न् । उग्रः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । स्तनयन्न् । वर्षन्न् । भीमः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । अनशनि । अवस्फूर्जन्नित्यव-स्फूर्जन्न् । दिद्युत् । वर्षन्न् । त्वेषः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । वर्षन्न् । पूर्तिः । आवृदित्या-वृत् ॥ [१९] स्वाहा । बहु । ह । अयम् । अवृषात् । इति । श्रुतः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । आतपतीत्या-तपति । वर्षन्न् । विराडितिवि-राट् । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । अवस्फूर्जन्नित्यव-स्फूर्जन्न् । दिद्युत् । वर्षन्न् । भूतः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । मान्दाः । वाशाः । शुन्ध्यूः । अजिराः ॥ ज्योतिष्मतीः । तमस्वरीः । उन्दतीः । सुफेनाइतिसु-फेनाः ॥ मित्रभृतइतिमित्र-भृतः । क्षत्रभृतइतिक्षत्र-भृतः । सुराष्ट्राइतिसु-राष्ट्राः । इह । मा । अवत ॥ वृष्णः । अश्वस्य । सन्दानमितिसं-दानम् । असि । वृष्ट्यै । त्वा । उपेति । नह्यामि ॥ [२०] पूर्तिरावृद्धिश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ७ ॥

देवाः । वसव्याः । अग्ने । सोम । सूर्य ॥ देवाः । शर्मण्याः । मित्रावरुणेति मित्रा-वरुणा । अर्यमन्न् ॥ देवाः । सपीतयइतिस-पीतयः । अपाम् । नपात् । आशुहेमन्नित्याशु-हेमन्न् ॥ उद्नः । दत्त । उदधिमित्युद-धिम् । भिन्त । दिवः । पर्जन्यात् । अन्तरिक्षात् । पृथिव्याः । ततः । नः । वृष्ट्या । अवत ॥ दिवा । चित् । तमः । कृण्वन्ति । पर्जन्येन । उदवाहेनेत्युद-वाहेन ॥ पृथिवीम् । यत् । व्युन्दन्तीतिवि-उन्दन्ति ॥ एति । यम् । नरः । सुदानवइतिसु-दानवः । ददाशुषे । दिवः । कोशम् । अचुच्यवुः ॥ वीति । पर्जन्याः । सृजन्ति । रोदसीइति । अन्विति । धन्वना । यन्ति । [२१] वृष्टयः ॥ उदिति । ईरयथ । मरुतः । समुद्रतः । यूयम् । वृष्टिम् । वर्षयथ । पुरीषिणः ॥ न । वः । दस्राः । उपेति । दस्यन्ति । धेनवः । शुभम् । यातम् । अन्विति । रथाः । अवृत्सत ॥ सृज । वृष्टिम् । दिवः । एति । अद्भिरित्यत्-भिः । समुद्रम् । पृण ॥ अब्जाइत्यप्-जाः । असि । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । बलम् ।

असि । समुद्रियम् ॥ उदिति । नम्भय । पृथिवीम् । भिन्धि । इदम् । दिव्यम् । नभः ॥ उद्गः । दिव्यस्य । नः । देहि । ईशानः । वीति । सृज । दृतिम् ॥ ये । देवाः । दिविभागाइतिदिवि-भागाः । ये । अन्तरिक्षभागाइत्यन्तरिक्ष-भागाः । ये । पृथिविभागाइतिपृथिवि-भागाः ॥ ते । इमम् । यज्ञम् । अवन्तु । ते । इदम् । क्षेत्रम् । एति । विशन्तु । ते । इदम् । क्षेत्रम् । अनु । वीति । विशन्तु ॥ [२२] यन्ति देवाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

मारुतम् । असि । मरुताम् । ओजः । इति । कृष्णम् । वासः । कृष्णतूषमितिकृष्ण-तूषम् । परीति । धत्ते । एतत् । वै । वृष्टचै । रूपम् । सरूपइतिस-रूपः । एव । भूत्वा । पर्जन्यम् । वरूषयति । रमयत । मरुतः । श्येनम् । आयिनम् । इति । पश्चाद्वातमितिपश्चात्-वातम् । प्रतीति । मीवति । पुरोवातमितिपुरः-वातम् । एव । जनयति । वरूषस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । वातनामानीतिवात-नामानि । जुहोति । वायुः । वै । वृष्टचाः । ईशे । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पर्जन्यम् । वरूषयति । अष्टौ । [२३] जुहोति । चतस्रः । वै । दिशः । चतस्रः । अवान्तरदिशाइत्यवान्तर-दिशाः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । वृष्टिम् । सम् । प्रेति । च्यावयति । कृष्णाजिनइतिकृष्ण-अजिने । समिति । यौति । हविः । एव । अकः । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । समिति । यौति । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । यतीनाम् । अद्यमानानाम् । शीरूषाणि । परेति । अपतन्न् । ते । खर्जूराः । अभवन्न् । तेषाम् । रसः । ऊर्ध्वः । अपतत् । तानि । करीराणि । अभवन्न् । सौम्यानि । वै । करीराणि । सौम्या । खलु । वै । आहुतिरित्या-हुतिः । दिवः । वृष्टिम् । च्यावयति । यत् । करीराणि । भवन्ति । [२४] सौम्यया । एव । आहुत्येत्या-हुत्या । दिवः । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । मधुषा । समिति । यौति । अपाम् । वै । एषः । ओषधीनाम् । रसः । यत् । मधु । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । एव । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वरूषति । अथोइति । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । एव । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वृष्टिम् । नीति । नयति । मान्दाः । वाशाः । इति । समिति । यौति । नामधेयैरितिनाम-धेयैः । एव । एनाः । अच्छ । एति । अथोइति । यथा । ब्रूयात् । असौ । एति । इहि । इति । एवम् । एव । एनाः । नामधेयैरितिनाम-धेयैः । एति ।

[२५] च्यावयति । वृष्णः । अश्वस्य । सन्दानमितिसं-दानम् । असि । वृष्ट्यै ।
त्वा । उपेति । नह्यामि । इति । आह । वृषा । वै । अश्वः । वृषा । पर्जन्यः । कृष्णः ।
इव । खलु । वै । भूत्वा । वर्षति । रूपेण । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । व
र्षस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै ॥ [२६] अष्टौभवन्तिनामधेयै रेकान्नत्रिꣳशच्च ॥९॥

देवाः । वसव्याः । देवाः । शर्मण्याः । देवाः । सपीतयइतिस-पीतयः । इ
ति । एति । बध्नाति । देवताभिः । एव । अन्वहमित्यनु-अहम् । वृष्टिम् । इच्छ
ति । यदि । वर्षेत् । तावति । एव । होतव्यम् । यदि । न । वर्षेत् । श्वः । भू
ते । हविः । निरिति । वपेत् । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । वै । मित्रावरुणावितिमित्रा-
वरुणौ । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । खलु । वै । पर्जन्यः । वर्षति । नक्तम् ।
वा । हि । दिवा । वा । वर्षति । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन ।
भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । [२७] अहोरात्रा
भ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । पर्जन्यम् । वर्षयतः । अग्नये । धामच्छदइतिधाम-छदे ।
पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपा
लमितिसप्त-कपालम् । सौर्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । अग्निः । वै । इतः ।
वृष्टिम् । उदिति । ईरयति । मरुतः । सृष्टाम् । नयन्ति । यदा । खलु । वै । असौ ।
आदित्यः । न्यङ् । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । अथ । व
र्षति । धामच्छदितिधाम-छत् । इव । खलु । वै । भूत्वा । वर्षति । एताः । वै ।
देवताः । वृष्ट्याः । ईशते । ताः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति ।
धावति । ताः । [२८] एव । अस्मै । पर्जन्यम् । वर्षयन्ति । उत । अवर्षिष्यन् ।
वर्षति । एव । सृज । वृष्टिम् । दिवः । एति । अद्भिरित्यत्-भिः । समुद्रम् । पृण । इति ।
आह । इमाः । च । एव । अमूः । च । अपः । समिति । अर्द्धयति । अथोइति । आ
भिः । एव । अमूः । अच्छ । एति । अब्जाइत्यप्-जाः । असि । प्रथमजाइतिप्रथ
म-जाः । बलम् । असि । समुद्रियम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव ।
एतत् । उदिति । नम्भय । पृथिवीम् । इति । वर्षाह्वामितिवर्ष-ह्वाम् । जुहोति ।
एषा । वै । ओषधीनाम् । वृष्टिवनिरितिवृष्टि-वनिः । तया । एव । वृष्टिम् । एति ।
च्यावयति । ये । देवाः । दिविभागाइतिदिवि-भागाः । इति । कृष्णाजिनमितिकृ

ष्ण-अजिनम् । अवेति । धूनोति । इमे । एव । अस्मै । लोकाः । प्रीताः । अभीष्टा इत्यभि-इष्टाः । भवन्ति । [२९] अस्मैधावतितावाएकंविंशतिश्च ॥ ❀ ॥१०॥

सर्वाणि । छन्दांसि । एतस्याम् । इष्ट्याम् । अनूच्यानीत्यनु-उच्यानि । इति । आहुः । त्रिष्टुभः । वै । एतत् । वीर्यम् । यत् । ककुत् । उष्णिहा । जगत्यै । यत् । उष्णिहककुभावित्युष्णिह-ककुभौ । अन्वाहेत्यनु-आह । तेन । एव । सर्वाणि । छन्दांसि । अवेति । रुन्धे । गायत्री । वै । एषा । यत् । उष्णिहा । यानि । च त्वारि । अधीति । अक्षराणि । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । एव । ते । पशवः । यथा । पुरोडाशे । पुरोडाशः । अधीति । एवम् । एव । तत् । यत् । ऋचि । अधीति । अक्ष राणि । यत् । जगत्या । [३०] परिदध्यादितिपरि-दध्यात् । अन्तम् । यज्ञम् । गम येत् । त्रिष्टुभा । परीति । दधाति । इन्द्रियम् । वै । वीर्यम् । त्रिष्टुक् । इन्द्रिये । एव । वीर्ये । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति । न । अन्तम् । गमयति । अग्ने । त्री । ते । वा जिना । त्री । सधस्थेतिसध-स्था । इति । त्रिवत्येतित्रि-वत्या । परीति । दधाति । स रूपत्वायेतिसरूप-त्वाय । सर्वः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । त्रैधातवीयम् । कामायका मायेतिकामाय-कामाय । प्रेति । युज्यते । सर्वेभ्यः । हि । कामेभ्यः । यज्ञः । प्रयु ज्यतइतिप्र-युज्यते । त्रैधातवीयेन । यजेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । सर्वः । वै । [३१] एषः । यज्ञः । यत् । त्रैधातवीयम् । सर्वेण । एव । एनम् । यज्ञेन । अभीति । चरति । स्तृणुते । एव । एनम् । एतया । एव । यजेत । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्य माणः । सर्वः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । त्रैधातवीयम् । सर्वेण । एव । यज्ञेन । यज ते । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । स्तृणुते । एतया । एव । यजेत । सहस्रे ण । यक्ष्यमाणः । प्रजातमितिप्र-जातम् । एव । एनत् । ददाति । एतया । एव । यजेत । सहस्रेण । ईजानः । अन्तम् । वै । एषः । पशूनाम् । गच्छति । [३२] यः । सहस्रेण । यजते । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । खलु । वै । पशून् । असृजत । तान् । त्रैधातवीयेन । एव । असृजत । यः । एवम् । विद्वान् । त्रैधातवीयेन । पशुकामइ तिपशु-कामः । यजते । यस्मात् । एव । योनेः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । तस्मात् । एव । एनान् । सृजते । उपेति । एनम् । उत्तरमित्युत्-तरम् । सहस्रम् । नमति । देवताभ्यः । वै । एषः । एति । वृश्चयते । यः । यक्ष्ये । इति ।

उक्त्वा । न । यजंते । त्रैधातवीयेन । यजेत । सर्वः । वै । एषः । यज्ञः । [३३] यत् । त्रैधातवीयम् । सर्वेण । एव । यज्ञेन । यजते । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्य ते । द्वादंशकपालइतिद्वादंश-कपालः । पुरोडाशः । भवति । ते । त्रयः । चतुष्कपा लाइतिचतुः-कपालाः । त्रिष्षमृद्धत्वायेतित्रिष्षमृद्ध-त्वाय । त्रयः । पुरोडाशाः । भ वन्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आप्त्यै । उत्तरउत्तरइत्युत्तरः- उत्तरः । ज्यायान् । भवति । एवम् । इव । हि । इमे । लोकाः । यवमयइतियव-म यः । मध्ये । एतत् । वै । अन्तरिक्षस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सर्वेषाम् । अभिगमयन्नित्यभि-गमयन् । अवेति । द्यति । अछंम्बट्कारमित्यछंम्बट्-कारम् । हिरण्यम् । ददाति । तेजः । एव । [३४] अवेति । रुन्धे । ताप्र्यम् । ददाति । प शून् । एव । अवेति । रुन्धे । धेनुम् । ददाति । आशिषइत्या-शिषः । एव । अवे ति । रुन्धे । साम्नः । वै । एषः । वर्णः । यत् । हिरण्यम् । यजुषाम् । ताप्र्यम् । उक्थामदानामित्युक्थ-मदानाम् । धेनुः । एतान् । एव । सर्वान् । वर्णान् । अवे ति । रुन्धे ॥ [३५] जगत्याऽभिचरन्थ्सर्वो वैगच्छतियज्ञस्तेजएवत्रिꣳशच्च ॥ ११ ॥

त्वष्टा । हतपुत्रइतिहत-पुत्रः । वीन्द्रमितिवि-इन्द्रम् । सोमम् । एति । अह रत् । तस्मिन् । इन्द्रः । उपहवमित्युप-हवम् । ऐच्छत । तम् । न । उपेति । अह्वय त । पुत्रम् । मे । अवधीः । इति । सः । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । कृत्वा । प्रा सहेतिप्र-सहा । सोमम् । अपिबत् । तस्य । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति-अशिष्यत । तत् । त्वष्टा । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उप । प्रेति । अवर्तयत् । स्वाहा । इन्द्र शत्रुरितीन्द्र-शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । सः । यावत् । ऊर्ध्वः । पराविध्यतीतिपरा-विध्य ति । तावति । स्वयम् । एव । वीति । अरमत । यदि । वा । तावत् । प्रवणमिति प्र-वनम् । [३६] आसीत् । यदि । वा । तावत् । अधीति । अग्नेः । आसीत् । सः । सम्भवन्नितिसं-भवन् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अभि । समिति । अभवत् । सः । इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रं-इषुमात्रम् । विष्वङ् । अवर्द्धत । सः । इमान् । लो कान् । अवृणोत् । यत् । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमि तिवृत्र-त्वम् । तस्मात् । इन्द्रः । अबिभेत् । अपीति । त्वष्टा । तस्मै । त्वष्टा । व ज्रम् । असिञ्चत् । तपः । वै । सः । वज्रः । आसीत् । तम् । उद्यन्तुमित्युत-यन्तुम् ।

न । अशक्नोत् । अथ । वै । तम् । हि । विष्णुः । [३७] अन्या । देवता । आसीत् । सः । अब्रवीत् । विष्णो । एति । इहि । इदम् । एति । हरिष्यावः । येन । अयम् । इदम् । इति । सः । विष्णुः । त्रेधा । आत्मानम् । वि । नीति । अधत्त । पृथिव्याम् । तृतीयम् । अन्तरिक्षे । तृतीयम् । दिवि । तृतीयम् । अभिपर्यावर्तादित्यभि-पर्यावर्तात् । हि । अबिभेत् । यत् । पृथिव्याम् । तृतीयम् । आसीत् । तेन । इन्द्रः । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । विष्णवनुस्थितइतिविष्णुः-अनुस्थितः । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । [३८] मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । तत् । अस्मै । प्रेति । अयच्छत् । तत् । प्रतीति । अगृह्णात् । अधाः । मा । इति । तत् । विष्णवे । अति । प्रेति । अयच्छत् । तत् । विष्णुः । प्रतीति । अगृह्णात् । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । इति । यत् । अन्तरिक्षे । तृतीयम् । आसीत् । तेन । इन्द्रः । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । विष्णवनुस्थितइतिविष्णुः-अनुस्थितः । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । [३९] मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । तत् । अस्मै । प्रेति । अयच्छत् । तत् । प्रतीति । अगृह्णात् । द्विः । मा । अधाः । इति । तत् । विष्णवे । अति । प्रेति । अयच्छत् । तत् । विष्णुः । प्रतीति । अगृह्णात् । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । इति । यत् । दिवि । तृतीयम् । आसीत् । तेन । इन्द्रः । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । विष्णवनुस्थितइतिविष्णुः-अनुस्थितः । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । येन । अहम् । [४०] इदम् । अस्मि । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । त्वी (३) । इति । अब्रवीत् । सन्धामितिसं-धाम् । तु । समिति । दधावहै । त्वाम् । एव । प्रेति । विशानि । इति । यत् । माम् । प्रविशेरितिप्र-विशेः । किम् । मा । भुञ्ज्याः । इति । अब्रवीत् । त्वाम् । एव । इन्धीय । तव । भोगाय । त्वाम् । प्रेति । विशेयम् । इति । अब्रवीत् । तम् । वृत्रः । प्रेति । अविशत् । उदरम् । वै । वृत्रः । क्षुत् । खलु । वै । मनुष्यस्य । भ्रातृव्यः । यः । [४१] एवम् । वेद । हन्ति । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् । तत् । अस्मै । प्रेति । अयच्छत् । तत् । प्रतीति । अगृह्णात् । त्रिः । मा । अधाः । इति । तत् । विष्णवे ।

अति । प्रेति । अयच्छत् । तत् । विष्णुः । प्रतीति । अगृह्णात् । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । इति । यत् । त्रिः । प्रेति । अयच्छत् । त्रिः । प्रत्यगृह्णादिति प्रति-अगृह्णात् । तत् । त्रिधातोरितित्रि-धातोः । त्रिधातुत्वमितित्रिधातु-त्वम् । यत् । विष्णुः । अन्वतिष्ठतेत्यनु-अतिष्ठत । विष्णवे । अति । प्रेति । अयच्छत् । तस्मात् । ऐन्द्रावैष्णवमित्यैन्द्रा-वैष्णवम् । हविः । भवति । यत् । वै । इदम् । किम् । च । तत् । अस्मै । तत् । प्रेति । अयच्छत् । ऋचः । सामानि । यजूꣳषि । सहस्रम् । वै । अस्मै । तत् । प्रेति । अयच्छत् । तस्मात् । सहस्रदक्षिणमितिसहस्र-दक्षिणम् ॥ [४२] प्रवणविँष्णुर्वाइदमिदसहय्योभवत्येकविꣳशतिश्च ॥ १२ ॥

देवाः । वै । राजन्यात् । जायमानात् । अबिभयुः । तम् । अन्तः । एव । सन्तम् । दाम्ना । अपेति । औम्भन् । सः । वै । एषः । अपोब्धइत्यप-उब्धः । जायते । यत् । राजन्यः । यत् । वै । एषः । अनपोब्धइत्यनप-उब्धः । जायेत । वृत्रान् । घ्नन् । चरेत् । यम् । कामयेत । राजन्यम् । अनपोब्धइन्यनप-उब्धः । जायेत । वृत्रान् । घ्नन् । चरेत् । इति । तस्मै । एतम् । ऐन्द्राबार्हस्पत्यमित्यैन्द्रा-बार्हस्पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । ऐन्द्रः । वै । राजन्यः । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । एनम् । दाम्नः । अपोम्भनादित्यप-उम्भनात् । मुञ्चति । हिरण्मयम् । दाम । दक्षिणा । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । एनम् । दाम्नः । अपोम्भनादित्यप-उम्भनात् । मुञ्चति ॥ [४३] एनन्द्वादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१३॥

नवोनवइतिनवः-नवः । भवति । जायमानः । अह्नाम् । केतुः । उषसाम् । एति । अग्रे ॥ भागम् । देवेभ्यः । वीति । दधाति । आयन्नित्या-यन् । प्रेति । चन्द्रमाः । तिरति । दीर्घम् । आयुः ॥ यम् । आदित्याः । अꣳशुम् । आप्याययन्तीत्या-प्याययन्ति । यम् । अक्षितम् । अक्षितयः । पिबन्ति ॥ तेन । नः । राजा । वरुणः । बृहस्पतिः । एति । प्याययन्तु । भुवनस्य । गोपाइतिगो-पाः ॥ प्राच्याम् । दिशि । त्वम् । इन्द्र । असि । राजा । उत । उदीच्याम् । वृत्रहन्निति वृत्र-हन् । वृत्रहेतिवृत्र-हा । असि ॥ यत्र । यन्ति । स्रोत्याः । तत् । [४४] जितम् । ते । दक्षिणतः । वृषभः । एधि । हव्यः ॥ इन्द्रः । जयाति । न । परेति । जयातै । अधिराजइत्यधि-राजः । राजस्वितिराज-सु । राजयाति ॥ विश्वाः । हि । भू

याः । पृतनाः । अभिष्टीः । उपसद्यइत्युप-सद्यः । नमस्यः । यथा । असत् ॥ अस्य । इत् । एव । प्रेति । रिरिचे । महित्वमितिमहि-त्वम् । दिवः । पृथिव्याः । परीति । अन्तरिक्षात् ॥ स्वराडितिस्व-राट् । इन्द्रः । दमे । एति । विश्वगूर्तइतिविश्व-गूर्तः । स्वरिः । अमत्रः । ववक्षे । रणाय ॥ अभीति । त्वा । शूर । नोनुमः । अदुग्धाः । इव । धेनवः ॥ ईशानम् । [४५] अस्य । जगतः । सुवर्दृशमितिसुवः-दृशम् । ईशानम् । इन्द्र । तस्थुषः ॥ त्वाम् । इत् । हि । हवामहे । साता । वाजस्य । कारवः ॥ त्वाम् । वृत्रेषु । इन्द्र । सत्पतिमितिसत्-पतिम् । नरः । त्वाम् । काष्ठासु । अर्वतः ॥ यत् । द्यावः । इन्द्र । ते । शतम् । शतम् । भूमीः । उत । स्युः ॥ न । त्वा । वज्रिन्न् । सहस्रम् । सूर्याः । अन्विति । न । जातम् । अष्ट । रोदसीइति ॥ पिब । सोमम् । इन्द्र । मन्दतु । त्वा । यम् । ते । सुषाव । हर्यश्वेतिहरि-अश्व । अद्रिः ॥ [४६] सोतुः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । सुयतइतिसु-यतः । न । अर्वा ॥ रेवतीः । नः । सधमादइतिसध-मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजाइतितुवि-वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । वीति । ज्योतिषा । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । सप्त । त्वा । हरितः । रथे । वहन्ति । देव । सूर्य ॥ शोचिष्केशमितिशोचिः-केशम् । विचक्षणेतिवि-चक्षण ॥ चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । चक्षुः । मित्रस्य । वरुणस्य । अग्नेः ॥ एति । अप्राः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तरिक्षम् । सूर्यः । आत्मा । जगतः । तस्थुषः । [४७] च ॥ विश्वे । देवाः । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । हवनश्रुतइतिहवन-श्रुतः ॥ जुषन्ताम् । युज्यम् । पयः ॥ विश्वे । देवाः । शृणुत । इमम् । हवम् । मे । ये । अन्तरिक्षे । ये । उपेति । दिवि । स्थ ॥ ये । अग्निजिह्वाइत्यग्नि-जिह्वाः । उत । वा । यजत्राः । आसद्येत्या-सद्य । अस्मिन्न् । बर्हिषि । मादयध्वम् ॥ [४८] तदीशानमद्रिस्तस्थुषस्त्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

देवामनुष्यादेवासुरा अब्रुवन्देवासुरास्तेषाङ्गायत्री प्रजापतिस्तायत्राग्नेगोभि

(१) अत्र सकारः संहितायां षत्वमापद्यते । तथा च प्रातिशाख्ये–(अ-६,सू २,) 'स्वानासोदिव्यापोह्ययमु कमू मो प्रो त्री महि द्यवि पद्यवग्रहपूर्व' इति ॥ अस्यार्थः–'स्वानासोदिवि, आपोहि, अयमु, कमु, ऊ, मो, प्रो, त्री, महि, द्यवि, पदि, इत्येवंपूर्वः अवग्रहपूर्वश्च सकारः षत्वमापद्यते ॥ (उदा) स्वानासोदिविषन्तु । स्वानासइतिकिम् । इतोदिवि सोमः । आपोहिष्ठ । आपइतिकिम् । नहिस्वस्स्वम् । अयमुष्यप्रदेवयुः । कमु ष्विदस्य सेनया । अयंकामिति किम् । तदुसोमआह । ऊषुणऊतये । मोषूणइन्द्र । प्रोष्वस्मै । त्रीषधस्था । महिषद्युमन्नमः । यउपद्यविष्ठ । पदि ष्विताम् । शुचिषद्वसुः '.इति ॥

श्चित्रयामारुतन्देवावसव्या अग्नेमारुतमितिदेवावसव्या देवाश्शर्मण्यास्सर्वाणि त्वष्टाहतपुत्रो देवावैराजन्यान्नवोनवश्चतुर्दश ॥ १४ ॥ देवामनुष्याः प्रजाम्पशून्देवावसव्याः परिदध्यादिदमस्म्यष्टाचत्वारिंशत् ॥ ४८ ॥ देवामनुष्यामादयध्वम् ॥ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । वै । त्वाष्ट्रः । पुरोहितइतिपुरः-हितः । देवानाम् । आसीत् । स्वस्रीयः । असुराणाम् । तस्य । त्रीणि । शीर्षाणि । आसन्न् । सोमपानमितिसोम-पानम् । सुरापानमितिसुरा-पानम् । अन्नादनमित्यन्न-अदनम् । सः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । देवेभ्यः । भागम् । अवदत् । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । असुरेभ्यः । सर्वस्मै । वै । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । भागम् । वदन्ति । यस्मै । एव । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । वदन्ति । तस्य । भागः । उदितः । तस्मात् । इन्द्रः । अबिभेत् । ईदङ् । वै । राष्ट्रम् । वीति । पर्यावर्तयतीतिपरि-आवर्तयति । इति । तस्य । वज्रम् । आदायेत्या-दाय । शीर्षाणि । अच्छिनत् । यत् । सोमपानमितिसोम-पानम् । [१] आसीत् । सः । कपिञ्जलः । अभवत् । यत् । सुरापानमितिसुरा-पानम् । सः । कलविङ्कः । यत् । अन्नादनमित्यन्न-अदनम् । सः । तित्तिरिः । तस्य । अञ्जलिना । ब्रह्महत्यामितिब्रह्म-हत्याम् । उपेति । अगृह्णात् । ताम् । सव्ँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । अबिभः । तम् । भूतानि । अभीति । अक्रोशन्न् । ब्रह्महन्नितिब्रह्म-हन्न् । इति । सः । पृथिवीम् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । तृतीयम् । प्रतीति । गृहाण । इति । सा । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । खातात् । पराभविष्यन्तीतिपरा-भविष्यन्ती । मन्ये । ततः । मा । परेति । भूवम् । इति । पुरा । ते । [२] सव्ँवथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । अपीति । रोहात् । इति ।

अब्रवीत् । तस्मात् । पुरा । सँव्वथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । पृथिव्यै । खातम् । अपी
ति । रोहति । वारेवृतमितिवारे-वृतम् । हि । अस्यै । तृतीयम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्र
ह्म-हत्यायै । प्रतीति । अगृह्णात् । तत् । स्वकृतमितिस्व-कृतम् । इरिणम् । अभवत् ।
तस्मात् । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । श्रद्धादेवइतिश्रद्धा-देवः । स्वकृतइतिस्व-कृ
ते । इरिणे । न । अवेति । स्येत् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । हि । एषः । वर्णः ।
सः । वनस्पतीन् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । तृती
यम् । प्रतीति । गृह्णीत । इति । ते । अब्रुवन् । वरम् । वृणामहै । वृक्णात् । [३]
पराभविष्यन्तइतिपरा-भविष्यन्तः । मन्यामहे । ततः । मा । परेति । भूम । इति ।
आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । वः । भूयाँसः । उदिति । तिष्ठान् । इति । अब्रवीत् ।
तस्मात् । आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । वृक्षाणाम् । भूयाँसः । उदिति । तिष्ठन्ति ।
वारेवृतमितिवारे-वृतम् । हि । एषाम् । तृतीयम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । प्रती
ति । अगृह्णन् । सः । निर्यासइतिनिः-यासः । अभवत् । तस्मात् । निर्यासस्येति
निः-यासस्य । न । आश्यम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । हि । एषः । वर्णः । अ
थोइति । खलु । यः । एव । लोहितः । यः । वा । आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । नि
र्येषतीतिनिः-येषति । तस्य । न । आश्यम् । [४] कामम् । अन्यस्य । सः । स्त्रीष
ँसादमितिस्त्री-सँसादम् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-ह
त्यायै । तृतीयम् । प्रतीति । गृह्णीत । इति । ताः । अब्रुवन् । वरम् । वृणामहै । ऋ
त्वियात् । प्रजामितिप्र-जाम् । विन्दामहै । कामम् । एति । विजनितोरितिवि-ज
नितोः । समिति । भवाम । इति । तस्मात् । ऋत्वियात् । स्त्रियः । प्रजामितिप्र-
जाम् । विन्दन्ते । कामम् । एति । विजनितोरितिवि-जनितोः । समिति । भवन्ति ।
वारेवृतमितिवारे-वृतम् । हि । आसाम् । तृतीयम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै ।
प्रतीति । अगृह्णन् । सा । मलवद्वासाइतिमलवत्-वासाः । अभवत् । तस्मात् । म
लवद्वाससेतिमलवत्-वाससा । न । समिति । वदेत । [५] न । सह । आसीत ।
न । अस्याः । अन्नम् । अद्यात् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । हि । एषा । वर्णम् ।
प्रतिमुच्येतिप्रति-मुच्य । आस्ते । अथोइति । खलु । आहुः । अभ्यञ्जनमित्यभि-

अञ्जनम् । वाव । स्त्रियाः । अन्नम् । अभ्यञ्जनमित्यभि-अञ्जनम् । एव । न । प्रतिगृह्यमितिप्रति-गृह्यम् । कामम् । अन्यत् । इति । याम् । मलवद्वाससमितिमलवत्-वाससम् । सम्भवन्तीतिसं-भवन्ति । यः । ततः । जायते । सः । अभिशस्तइत्यभि-शस्तः । याम् । अरण्ये । तस्यै । स्तेनः । याम् । पराचीम् । तस्यै । ह्रीतमुखीतिह्रीत-मुखी । अपगल्भइत्यप-गल्भः । या । स्नाति । तस्याः । अप्स्वित्यप्-सु । मारुकः । या । [६] अभ्यङ्क्तइत्यभि-अङ्क्ते । तस्यै । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । या । प्रलिखतइतिप्र-लिखते । तस्यै । खलतिः । अपमारीत्यप-मारी । या । आङ्क्तइत्या-अङ्क्ते । तस्यै । काणः । या । दतः । धावते । तस्यै । श्यावदन्नितिश्याव-दन् । या । नखानि । निकृन्ततइतिनि-कृन्तते । तस्यै । कुनखी । या । कृणत्ति । तस्यै । क्लीबः । या । रज्जुम् । सृजति । तस्याः । उद्बन्धुकइत्युत्-बन्धुकः । या । पर्णेन । पिबति । तस्याः । उन्मादुकइत्युत्-मादुकः । या । खर्वेण । पिबति । तस्यै । खर्वः । तिस्रः । रात्रीः । व्रतम् । चरेत् । अञ्जलिना । वा । पिबेत् । अखर्वेण । वा । पात्रेण । प्रजायाइतिप्र-जायै । गोपीथाय ॥ [७] यथ्सोमपानन्तेवृत्रणात्तस्यनाश्यँव्वदेतमारुकोयाऽखर्वेणवात्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

त्वष्टा । हतपुत्रइतिहत-पुत्रः । वीन्द्रमितिवि-इन्द्रम् । सोमम् । एति । अहरत् । तस्मिन् । इन्द्रः । उपहवमित्युप-हवम् । ऐच्छत । तम् । न । उपेति । अहयत । पुत्रम् । मे । अवधीः । इति । सः । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । कृत्वा । प्रासहेतिप्र-सहा । सोमम् । अपिबत् । तस्य । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति-अशिष्यत । तत् । त्वष्टा । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उप । प्रेति । अवर्तयत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र-शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । यत् । अवर्तयत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमितिवृत्र-त्वम् । यत् । अब्रवीत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र-शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । तस्मात् । अस्य । [८] इन्द्रः । शत्रुः । अभवत् । सः । सम्भवन्नितिसं-भवन् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अभि । समिति । अभवत् । सः । इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रं-इषुमात्रम् । विष्वङ् । अवर्द्धत । सः । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । यत् । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमितिवृत्र-त्वम् । तस्मात् । इ

न्द्रः । अबिभेत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । शत्रुः । मे । अजनि । इति । तस्मै । वज्रम् । सिक्त्वा । प्रेति । अयच्छत् । एतेन । जहि । इति । तेन । अभीति । आयत । तौ । अब्रूताम् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । मा । [९] प्रेति । हाः । आवम् । अन्तः । स्वः । इति । मम । वै । युवम् । स्थः । इति । अब्रवीत् । माम् । अभि । एति । इतम् । इति । तौ । भागधेयमितिभाग-धेयम् । ऐच्छेताम् । ताभ्याम् । एतम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । प्रेति । अयच्छत् । तौ । अब्रूताम् । अभीति । सन्दष्टावितिसं-दष्टौ । वै । स्वः । न । शक्नुवः । ऐतुमित्या-एतुम् । इति । सः । इन्द्रः । आत्मनः । शीतरूरावितिशीत-रूरौ । अजनयत् । तत् । शीतरूरयोरितिशीत-रूरयोः । जन्म । यः । एवम् । शीतरूरयोरितिशीत-रूरयोः । जन्म । वेद । [१०] न । एनम् । शीतरूरावितिशीत-रूरौ । हतः । ताभ्याम् । एनम् । अभीति । अनयत् । तस्मात् । जञ्जभ्यमानात् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । निरिति । अक्रामताम् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वै । एनम् । तत् । अजहिताम् । प्राणइतिप्र-अनः । वै । दक्षः । अपानइत्यप-अनः । क्रतुः । तस्मात् । जञ्जभ्यमानः । ब्रूयात् । मयि । दक्षक्रतूइतिदक्ष-क्रतू । इति । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । एव । आत्मन्न् । धत्ते । सर्वम् । आयुः । एति । सः । देवताः । वृत्रात् । निरूह्येतिनिः-ऊह्य । वार्त्रघ्नमितिवार्त्र-घ्नम् । हविः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । निरिति । अवपत् । घ्नन्ति । वै । एनम् । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । एति । [११] अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । प्याययन्ति । तस्मात् । वार्त्रघ्नीइतिवार्त्र-घ्नी । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अन्विति । उच्येतेइति । वृधन्वतीइतिवृधन्न्-वती । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । तत् । सꣳस्थाप्येतिसं-स्थाप्य । वार्त्रघ्नमितिवार्त्र-घ्नम् । हविः । वज्रम् । आदायेत्या-दाय । पुनः । अभीति । आयत । तेइति । अब्रूताम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । मा । प्रेति । हाः । आवयोः । वै । श्रितः । इति । तेइति । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । नक्षत्रविहितेतिनक्षत्र-विहिता । अहम् । असानि । इति । असौ । अब्रवीत् । चित्रविहितेतिचित्र-विहिता । अहम् । इति । इयम् । तस्मात् । नक्षत्रविहितेतिनक्षत्र-विहिता । असौ । चित्र

विहितेतिचित्र-विहिता । इयम् । यः । एवम् । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । [१२] वरम् । वेद । एति । एनम् । वरः । गच्छति । सः । आभ्याम् । एव । प्रसूतइतिप्र-सूतः । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । ते । देवाः । वृत्रम् । हत्वा । अग्नीषोमाविति अग्नी-सोमौ । अब्रुवन्न् । हव्यम् । नः । वहतम् । इति । तौ । अब्रूताम् । अपतेजसावित्यप-तेजसौ । वै । त्यौ । वृत्रे । वै । त्ययोः । तेजः । इति । ते । अब्रुवन्न् । कः । इदम् । अच्छं । एति । इति । गौः । इति । अब्रुवन्न् । गौः । वाव । सर्वस्य । मित्रम् । इति । सा । अब्रवीत् । [१३] वरम् । वृणै । मयि । एव । सता । उभयेन । भुनजाध्वै । इति । तत् । गौः । एति । अहरत् । तस्मात् । गवि । सता । उभयेन । भुञ्जते । एतत् । वै । अग्नेः । तेजः । यत् । घृतम् । एतत् । सोमस्य । यत् । पयः । यः । एवम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । तेजः । वेद । तेजस्वी । एव । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किन्देवत्यमितिकिं-देवत्यम् । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । इति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । इति । ब्रूयात् । तेन । इन्द्रम् । ज्येष्ठम् । पुत्रम् । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । इति । तस्मात् । ज्येष्ठम् । पुत्रम् । धनेन । निरवसाययन्तीतिनिः-अवसाययन्ति ॥ [१४]

अस्यमावेदाद्यावापृथिव्योरब्रवीदितितस्माच्चत्वारिंच । ❀ ❀ ❀ ॥२॥

इन्द्रम् । वृत्रम् । जघ्निवाꣳसम् । मृधः । अभि । प्रेति । अवेपन्त । सः । एतम् । वैमृधम् । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अनुनिर्वाप्यमित्यनु-निर्वाप्यम् । अपश्यत् । तम् । निरिति । अवपत् । तेन । वै । सः । मृधः । अपेति । अहत । यत् । वैमृधः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अनुनिर्वाप्यइत्यनु-निर्वाप्यः । भवति । मृधः । एव । तेन । यजमानः । अपेति । हते । इन्द्रः । वृत्रम् । हत्वा । देवताभिः । च । इन्द्रियेण । च । वीति । आर्ध्यत । सः । एतम् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । अपश्यत् । ऐन्द्रम् । दधि । [१५] तम् । निरिति । अवपत् । तेन । वै । सः । देवताः । च । इन्द्रियम् । च । अवेति । अरुन्ध । यत् । आग्नेयः । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । भवति । ऐन्द्रम् । दधि । देवताः । च । एव । तेन । इन्द्रियम् । च । यजमानः । अवेति । रुन्धे । इन्द्रस्य । वृत्रम् । जघ्नुषः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । पृथि

वीम् । अनु । वीति । आच्छन् । तत् । ओषधयः । वीरुधः । अभवन् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन् । वृत्रम् । मे । जघ्नुषः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । [१६] पृथिवीम् । अनु । वीति । आरन् । तत् । ओषधयः । वीरुधः । अभूवन् । इति । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । समिति । नयत । इति । तत् । पशवः । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । अधीति । आत्मन् । समिति । अनयन् । तत् । प्रतीति । अदुहन् । यत् । समनयन्निति सं-अनयन् । तत् । सान्नाय्यस्येतिसां-नाय्यस्य । सान्नाय्यत्वमितिसान्नाय्य-त्वम् । यत् । प्रत्यदुहन्नितिप्रति-अदुहन् । तत् । प्रतिधुषइतिप्रति-धुषः । प्रतिधुक्त्वमितिप्रतिधुक्-त्वम् । समिति । अनैषुः । प्रतीति । अधुक्षन् । न । तु । मयि । श्रयते । इति । अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । [१७] शृतम् । कुरुत । इति । अब्रवीत् । तत् । अस्मै । शृतम् । अकुर्वन् । इन्द्रियम् । वाव । अस्मिन् । वीर्यम् । तत् । अश्रयन् । तत् । शृतस्य । शृतत्वमितिशृत-त्वम् । समिति । अनैषुः । प्रतीति । अधुक्षन् । शृतम् । अक्रन् । न । तु । मा । धिनोति । इति । अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । दधि । कुरुत । इति । अब्रवीत् । तत् । अस्मै । दधि । अकुर्वन् । तत् । एनम् । अधिनोत् । तत् । दध्नः । दधित्वमितिदधि-त्वम् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । दध्नः । पूर्वस्य । अवदेयमित्यव-देयम् । [१८] दधि । हि । पूर्वम् । क्रियते । इति । अनादृत्येत्यना-दृत्य । तत् । शृतस्य । एव । पूर्वस्य । अवेति । द्येत् । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन् । वीर्यम् । श्रित्वा । दध्ना । उपरिष्टात् । धिनोति । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । उपेति । एति । यत् । पूतीकैः । वा । पर्णवल्कैरितिपर्ण-वल्कैः । वा । आतञ्च्यादित्या-तञ्च्यात् । सौम्यम् । तत् । यत् । क्वलैः । राक्षसम् । तत् । यत् । तण्डुलैः । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । तत् । यत् । आतञ्चनेनेत्या-तञ्चनेन । मानुषम् । तत् । यत् । दध्ना । तत् । सेन्द्रमितिस-इन्द्रम् । दध्ना । एति । तनक्ति । [१९] सेन्द्रत्वायेतिसेन्द्र-त्वाय । अग्निहोत्रोच्छेषणमित्यग्निहोत्र-उच्छेषणम् । अभ्यातनक्तीत्यभि-आतनक्ति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । इन्द्रः । वृत्रम् । हत्वा । परांम् । परावतमितिपरा-वतम् । अगच्छत् । अपेति । अराधम् । इति । मन्यमानः । तम् । देवताः । प्रैषमितिप्र-एषम् । ऐच्छन् । सः । अब्रवीत् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः ।

यः । प्रथमः । अनुविन्दतीत्यनु-विन्दति । तस्य । प्रथमम् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । इति । तम् । पितरः । अन्विति । अविन्दन्न् । तस्मात् । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । पूर्वेद्युः । क्रियते । सः । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । प्रति । एति । अगच्छन् । तम् । देवाः । अभि । समिति । अगच्छन्त । अमा । वै । नः । [२०] अद्य । वसु । वसति । इति । इन्द्रः । हि । देवानाम् । वसु । तत् । अमावास्यायाइत्यमा-वास्यायाः । अमावास्यत्वमित्यमावास्य-त्वम् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किन्देवत्यमितिकिं-देवत्यम् । सान्नाय्यमितिसां-नाय्यम् । इति । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । इति । ब्रूयात् । विश्वे । हि । तत् । देवाः । भागधेयमितिभाग-धेयम् । अभीति । समगच्छन्तेतिसं-अगच्छन्त । इति । अथोइति । खलु । ऐन्द्रम् । इति । एव । ब्रूयात् । इन्द्रम् । वाव । ते । तत् । भिषज्यन्तः । अभि । समिति । अगच्छन्त । इति ॥ [२१] दधिमेजघ्नुर्षइन्द्रियँव्वीर्यमित्यब्रवीदेतदस्माअवदेयन्तनक्तिन्नोद्विचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । दर्शपूर्णमासाविति दर्श-पूर्णमासौ । यजेत । यः । एनौ । सेन्द्राविति स-इन्द्रौ । यजेत । इति । वैमृधः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अनुनिर्वाप्यइत्यनु-निर्वाप्यः । भवति । तेन । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । सेन्द्रइतिस-इन्द्रः । ऐन्द्रम् । दधि । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । तेन । अमावास्येत्यमा-वास्या । सेन्द्रेतिस-इन्द्रा । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । सेन्द्रावितिस-इन्द्रौ । एव । एनौ । यजते । श्वश्वइतिश्वः-श्वः । अस्मै । ईजानाय । वसीयः । भवति । देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एताम् । [२२] इष्टिम् । अपश्यन्न् । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते । चरुम् । ताम् । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । सꣳस्थाप्येतिसं-स्थाप्य । अनु । निरिति । अवपन्न् । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । सꣳस्थाप्येतिसं-स्थाप्य । एताम् । इष्टिम् । अनु । निरिति । वपेत् । पौर्णमासेनेतिपौर्ण-मासेन । एव । वज्रम् । भ्रातृव्याय । प्रहृत्येतिप्र-हृत्य । आग्नावैष्णवे

नेत्याग्ना-वैष्णवेन । देवताः । च । यज्ञम् । च । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । मिथुनान् । पशून् । सारस्वताभ्याम् । यावत् । एव । अस्य । अस्ति । तत् । [२३] सर्वम् । वृङ्क्ते । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । एव । यजेत । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । न । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । हत्वा । भ्रातृव्यम् । न । एति । प्याययति । साकम्प्रस्थायीयेनेतिसाकं-प्रस्थायीयेन । यजेत । पशुकामइतिपशु-कामः । यस्मै । वै । अल्पेन । आहरन्तीत्या-हरन्ति । न । आत्मना । तृप्यति । न । अन्यस्मै । ददाति । यस्मै । महता । तृप्यति । आत्मना । ददाति । अन्यस्मै । महता । पूर्णम् । होतव्यम् । तृप्तः । एव । एनम् । इन्द्रः । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । तर्पयति । दारुपात्रेणेतिदारु-पात्रेण । जुहोति । न । हि । मृन्मयमितिमृत्-मयम् । आहुतिमित्या-हुतिम् । आनशे । औदुम्बरम् । [२४] भवति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्क् । पशवः । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । पशून् । अवेति । रुन्धे । न । अगतश्रीरित्यगत-श्रीः । महेन्द्रमितिमहा-इन्द्रम् । यजेत । त्रयः । वै । गतश्रियइति गत-श्रियः । शुश्रुवान् । ग्रामणीरितिग्राम-नीः । राजन्यः । तेषाम् । महेन्द्रइतिमहा-इन्द्रः । देवता । यः । वै । स्वाम् । देवताम् । अतियजतइत्यति-यजते । प्रेति । स्वायै । देवतायै । च्यवते । न । पराम् । प्रेति । आप्नोति । पापीयान् । भवति । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । इन्द्रम् । यजेत । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । हि । व्रतम् । न । अतीति । स्वा [२५] एव । एनम् । देवता । इज्यमाना । भूत्यै । इन्धे । वसीयान् । भवति । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । परस्तात् । अग्नये । व्रतपतयइतिव्रत-पतये । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । एनम् । वृत्रम् । जघ्निवाꣳसम् । अग्निः । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । व्रतम् । एति । लम्भयति । ततः । अधीति । कामम् । यजेत ॥ [२६] एतान्तदौदुम्बरꣳस्वात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

न । असोमयाजीत्यसोम-याजी । समिति । नयेत् । अनागतमित्यना-गतम् । वै । एतस्य । पयः । यः । असोमयाजीत्यसोम-याजी । यत् । असोमयाजीत्यसोम-याजी । सन्नयेदितिसं-नयेत् । परिमोषइतिपरि-मोषः । एव । सः । अनृतम् । करोति । अथोइति । परेति । एव । सिच्यते । सोमयाजीतिसोम-याजी ।

एव । समिति । नयेत् । पर्यः । वै । सोमः । पर्यः । सान्नाय्यमितिसां-नाय्यम् । पर्यसा । एव । पर्यः । आत्मन्न् । धत्ते । वीति । वै । एतम् । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । अर्द्धयति । वर्द्धयति । अस्य । भ्रातृव्यम् । यस्य । हविः । निरुप्तमितिनिः-उप्तम् । पुरस्तात् । चन्द्रमाः । [२७] अभीति । उदेतीत्युत्-एति । त्रेधा । तण्डुलान् । वीति । भजेत् । ये । मध्यमाः । स्युः । तान् । अग्नये । दात्रे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । कुर्यात् । ये । स्थविष्ठाः । तान् । इन्द्राय । प्रदात्रइतिप्र-दात्रे । दधन्न् । चरुम् । ये । अणिष्ठाः । तान् । विष्णवे । शिपिविष्टायेतिशिपि-विष्टाय । शृते । चरुम् । अग्निः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रजनयतीतिप्र-जनयति । वृद्धाम् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । यज्ञः । वै । विष्णुः । पशवः । शिपिः । यज्ञे । एव । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठति । न । द्वेइति । [२८] यजेत । यत् । पूर्वया । सम्प्रतीतिसं-प्रति । यजेत । उत्तरयेत्युत्-तरया । छम्बट् । कुर्यात् । यत् । उत्तरयेत्युत्-तरया । सम्प्रतीतिसं-प्रति । यजेत । पूर्वया । छम्बट् । कुर्यात् । न । इष्टिः । भवति । न । यज्ञः । तत् । अन्विति । ह्रीतमुखीति ह्रीत-मुखी । अपगल्भइत्यप-गल्भः । जायते । एकाम् । एव । यजेत । प्रगल्भइति प्र-गल्भः । अस्य । जायते । अनादृत्येत्यना-दृत्य । तत् । द्वेइति । एव । यजेत । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एव । पूर्वया । आलभतइत्या-लभते । यजते । उत्तरयेत्युत्-तरया । देवताः । एव । पूर्वया । अवरुन्धइत्यव-रुन्धे । इन्द्रियम् । उत्तरयेत्युत्-तरया । देवलोकमितिदेव-लोकम् । एव । [२९] पूर्वया । अभिजयतीत्यभि-जयति । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । उत्तरयेत्युत्-तरया । भूयसः । यज्ञक्रतूनिति यज्ञ-क्रतून् । उपेति । एति । एषा । वै । सुमनाइतिसु-मनाः । नाम । इष्टिः । यम् । अद्य । ईजानम् । पश्चात् । चन्द्रमाः । अभीति । उदेतीत्युत्-एति । अस्मिन्न् । एव । अस्मै । लोके । अर्द्धुकम् । भवति । दाक्षायणयज्ञेनेतिदाक्षायण-यज्ञेन । सुवर्गकामइतिसुवर्ग-कामः । यजेत । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । समिति । नयेत् । मैत्रावरुण्येतिमैत्रा-वरुण्या । आमिक्षया । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । यजेत । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । वै । देवानाम् । सुतः । तेषाम् । एतम् । अर्द्धमासमित्यर्द्ध-मासम् । प्रसुतइतिप्र-सुतः । तेषाम् । मैत्रावरुणीतिमैत्रा-वरुणी । वशा । अमा

वास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । अनूबन्ध्येत्यनु-बन्ध्या । यत् । [३०] पूर्वेद्युः । यजंते । वेदिम् । एव । तत् । करोति । यत् । वथ्सान् । अपाकरोतीत्यप-आकरोति । सदोहविर्द्धानेइतिसदः-हविर्द्धाने । एव । समिति । मिनोति । यत् । यजंते । देवैः । एव । सुत्याम् । समिति । पादयति । सः । एतम् । अर्द्धमासमित्यर्द्ध-मासम् । सधमादमितिसध-मादम् । देवैः । सोमम् । पिबति । यत् । मैत्रावरुण्येतिमैत्रा-वरुण्या । आमिक्षया । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । यजंते । या । एव । असौ । देवानाम् । वशा । अनूबन्ध्येत्यनु-बन्ध्या । सोइति । एव । एषा । एतस्य । साक्षादितिस-अक्षात् । वै । एषः । देवान् । अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । यः । एषाम् । यज्ञम् । [३१] अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । यथा । खलु । वै । श्रेयान् । अभ्यारूढइत्यभि-आरूढः । कामयंते । तथा । करोति । यदि । अवविद्ध्यतीत्यव-विद्ध्यति । पापीयान् । भवति । यदि । न । अवविद्ध्यतीत्यव-विद्ध्यति । सदृङ्ङितिस-दृङ् । व्यावृत्कामइतिव्यावृत्-कामः । एतेन । यज्ञेन । यजेत । क्षुरपविरितिक्षुर-पविः । हि । एषः । यज्ञः । ताजक् । पुण्यः । वा । भवति । प्रेति । वा । मीयते । तस्य । एतत् । व्रतम् । न । अनृतम् । वदेत् । न । माꣳसम् । अश्नीयात् । न । स्त्रियम् । उपेति । इयात् । न । अस्य । पल्पूलनेन । वासः । पल्पूलयेयुः । एतत् । हि । देवाः । सर्वम् । न । कुर्वन्ति ॥ [३२] चन्द्रमाद्धेदेवलोकमेवयद्यज्ञम्पल्पूलयेयुष्षट्चं ॥५॥

एषः । वै । देवरथइतिदेव-रथः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । इष्ट्वा । सोमेन । यजंते । रथस्पष्टइतिरथ-स्पष्टे । एव । अवसानइत्यव-साने । वरे । देवानाम् । अवेति । स्यति । एतानि । वै । अङ्गापरूꣳषीत्यङ्गा-परूꣳषि । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजंते । अङ्गापरूꣳषीत्यङ्गा-परूꣳषि । एव । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । प्रतीति । दधाति । एतेइति । वै । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । चक्षुषीइति । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजंते । ताभ्याम् । एव ।

सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अन्विति । पश्यति । [३३] एषा । वै । देवानाम् । विक्रान्तिरितिवि-क्रान्तिः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमितिवि-क्रान्तिम् । अनु । वीति । क्रमते । एषः । वै । देवयानइतिदेव-यानः । पन्थाः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । यः । एव । देवयानइतिदेव-यानः । पन्थाः । तम् । समारोहतीतिसं-आरोहति । एतौ । वै । देवानाम् । हरीइति । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । यौ । एव । देवानाम् । हरीइति । ताभ्याम् । [३४] एव । एभ्यः । हव्यम् । वहति । एतत् । वै । देवानाम् । आस्यम् । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । देवानाम् । आस्ये । जुहोति । एषः । वै । हविर्धानीतिहविः-धानी । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यजते । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । अहरहरित्यहः-अहः । हविर्धानिनामितिहविः-धानिनाम् । सुतः । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । हविर्धानीतिहविः-धानी । अस्मि । इति । सर्वम् । एव । अस्य । बर्हिष्यम् । दत्तम् । भवति । देवाः । वै । अहः । [३५] यज्ञियम् । न । अविन्दन्न् । ते । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । अपुनन्न् । तौ । वै । एतौ । पूतौ । मेध्यौ । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । पूतौ । एव । एनौ । मेध्यौ । यजते । न । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । स्त्रियम् । उपेति । इयात् । यत् । उपेयादित्युप-इयात् । निरिन्द्रियइतिनिः-इन्द्रियः । स्यात् । सोमस्य । वै । राज्ञः । अर्धमासस्येत्यर्ध-मासस्य । रात्रयः । पत्नयः । आसन्न् । तासाम् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । च । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । च । न । उपेति । एतु । [३६] तेइति । एनम् । अभि । समिति । अन

ह्वेताम् । तम् । यक्ष्मः । आर्च्छत् । राजानम् । यक्ष्मः । आरत् । इति । तत् । राजयक्ष्मस्येतिराज-यक्ष्मस्य । जन्म । यत् । पापीयान् । अभवत् । तत् । पापयक्ष्मस्येतिपाप-यक्ष्मस्य । यत् । जायाभ्याम् । अविन्दत् । तत् । जायेन्यस्य । यः । एवम् । एतेषाम् । यक्ष्माणाम् । जन्म । वेद । न । एनम् । एते । यक्ष्माः । विन्दन्ति । सः । एतेइति । एव । नमस्यन् । उपेति । अधावत् । तेइति । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । आवम् । देवानाम् । भागधेइतिभाग-धे । असाव । [३७] आवत् । अधीति । देवाः । इज्यान्तै । इति । तस्मात् । सदृशीनाम् । रात्रीणाम् । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । देवाः । इज्यन्ते । एतेइति । हि । देवानाम् । भागधेइतिभाग-धे । भागधाइतिभाग-धाः । अस्मै । मनुष्याः । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । भूतानि । क्षुधम् । अघ्नन् । सद्यः । मनुष्याः । अर्धमासइत्यर्द्ध-मासे । देवाः । मासि । पितरः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । वनस्पतयः । तस्मात् । अहरहरित्यहः-अहः । मनुष्याः । अशनम् । इच्छन्ते । अर्धमासइत्यर्द्ध-मासे । देवाः । इज्यन्ते । मासि । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । क्रियते । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । वनस्पतयः । फलम् । गृह्णन्ति । यः । एवम् । वेद । हन्ति । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् ॥ [३८] पश्यतिताभ्यामहरेद सावफलꣳसप्तचं ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

देवाः । वै । न । ऋचि । न । यजुंषि । अश्रयन्त । ते । सामन् । एव । अश्रयन्त । हिम् । करोति । साम । एव । अकः । हिम् । करोति । यत्र । एव । देवाः । अश्रयन्त । ततः । एव । एनान् । प्रेति । युङ्क्ते । हिम् । करोति । वाचः । एव । एषः । योगः । हिम् । करोति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । त्रिः । प्रथमाम् । अन्विति । आह । त्रिः । उत्तमामित्युत्-तमाम् । यज्ञस्य । एव । तत् । बरूसम् । [३९] नह्यति । अप्रस्रꣳसायेत्यप्र-स्रꣳसाय । सन्ततमितिसं-ततम् । अन्विति । आह । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । अथोइति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । राथन्तरीमितिराथं-तरीम् । प्रथमाम् । अन्विति । आह । राथन्तरइतिराथं-तरः । वै । अयम् । लोकः । इमम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । त्रिः । वीति । गृह्णाति । त्रयः । इमे ।

लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । अभीति । जयति । बार् हंतीम् । उत्तमामित्युंत्-तमाम् । अन्विति । आह । बार् हंतः । वै । असौ । लोकः । अमुम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । प्रेति । वः । [४०] वाजाः । इति । अनिरुक्तामित्यनिः-उक्ताम् । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । अन्विति । आह । यज्ञः । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । एव । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एति । रभते । प्रेति । वः । वाजाः । इति । अन्विति । आह । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । प्रेति । वः । वाजाः । इति । अन्विति । आह । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । आह । तस्मात् । प्रतीचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । जायन्ते । प्रेति । वः । वाजाः । [४१] इति । अन्विति । आह । मासाः । वै । वाजाः । अर्द्धमासाइत्यर्द्ध-मासाः । अभिद्यवइत्यभि-द्यवः । देवाः । हविष्मन्तः । गौः । घृताची । यज्ञः । देवान् । जिगाति । यजमानः । सुम्नयुरिति सुम्न-युः । इदम् । असि । इदम् । असि । इति । एव । यज्ञस्य । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयात् । इति । प्रेति । वः । वाजाः । इति । तस्य । अनूच्येत्यनु-उच्य । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । सन्ततमितिसं-ततम् । उत्तरमित्युत् - तरम् । अर्द्धर्चमित्यर्द्ध-ऋचम् । एति । लभेत । [४२] प्राणेनेतिप्र-अनेन । एव । अस्य । अपानमित्यप - अनम् । दाधार । सर्वम् । आयुः । एति । यः । वै । अरत्निम् । सामिधेनीनामितिसां - इधेनीनाम् । वेद । अरत्नौ । एव । भ्रातृव्यम् । कुरुते । अर्द्धर्चावित्यर्द्ध-ऋचौ । समिति । दधाति । एषः । वै । अरत्निः । सामिधेनीनामितिसां इधेनीनाम् । यः । एवम् । वेद । अरत्नौ । एव । भ्रातृव्यम् । कुरुते । ऋषेर् ऋषेरित्यृषेः-ऋषेः । वै । एताः । निर्मिताइतिनिः-मिताः । यत् । सामिधेन्यइतिसां-इधेन्यः । ताः । यत् । असंयुक्ताइत्यसं-युक्ताः । स्युः । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । यजमानस्य । वीति । तिष्ठेरन् । अर्द्धर्चावित्यर्द्ध-ऋचौ । समिति । दधाति । समिति । युनक्ति । एव । एनाः । ताः । अस्मै । संयुक्ताइतिसं-युक्ताः । अवरुद्धाइत्यव-रुद्धाः । सर्वाम् । आशिषमित्या-शिषम् । दुह्रे ॥ [४३] वरु सँव्वौजायन्तेप्रवोवाजालभेतदधातिसन्दर्शच ॥७॥

अयंयज्ञः । वै । एषः । यः । असामा । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इ

तिं । आह । रथन्तरस्येतिरथं-तरस्यं । एषः । वर्णैः । तम् । त्वा । समिद्भिरितिस
मित् - भिः । अङ्गिरः । इति । आह । वामदेव्यस्येतिवाम-देव्यस्य । एषः । वर्णैः ।
बृहत् । अग्ने । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । इति । आह । बृहतः । एषः । वर्णैः । यत् । ए
तम् । तृचम् । अन्वाहेत्यनु-आह । यज्ञम् । एव । तत् । सामन्वन्तमितिसामन्न्-वन्तम् ।
करोति । अग्निः । अमुष्मिन्न् । लोके । आसीत् । आदित्यः । अस्मिन्न् । तौ ।
इमौ । लोकौ । अशान्तौ ।[४४] आस्ताम् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । एति । इत । इमौ ।
वि । परीति । ऊहाम । इति । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । अस्मिन्न् । लोके । अ
ग्निम् । अदधुः । बृहत् । अग्ने । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । इति । अमुष्मिन्न् । लोके । आ
दित्यम् । ततः । वै । इमौ । लोकौ । अशाम्यताम् । यत् । एवम् । अन्वाहेत्यनु-आह ।
अनयोः । लोकयोः । शान्त्यै । शाम्यतः । अस्मै । इमौ । लोकौ । यः । एवम् । वेद ।
पञ्चदशेतिपञ्च-दश । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अन्विति । आह । पञ्चदशेतिपञ्च-
दश । [४५] वै । अर्द्धमासस्येत्यर्द्ध-मासस्य । रात्रयः । अर्द्धमासशइत्यर्द्धमास-शः ।
सव्ँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । आप्यते । तासाम् । त्रीणि । च । शतानि । षष्टिः । च । अ
क्षराणि । तावतीः । सव्ँवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । रात्रयः । अक्षरशइत्यक्षर-शः ।
एव । सव्ँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आप्नोति । नृमेधइतिनृ-मेधः । च । परुच्छेपः । च ।
ब्रह्मवाद्यमितिब्रह्म-वाद्यम् । अवदेताम् । अस्मिन्न् । दारौ । आर्द्रे । अग्निम् । जनयाव ।
यतरः । नौ । ब्रह्मीयान् । इति । नृमेधइतिनृ-मेधः । अभीति । अवदत् । सः । धूमम् ।
अजनयत् । परुच्छेपः । अभीति । अवदत् । सः । अग्निम् । अजनयत् । ऋषे । इति ।
अब्रवीत् । [४६] यत् । समावत् । विद्म । कथा । त्वम् । अग्निम् । अजीजनः । न ।
अहम् । इति । सामिधेनीनामितिसां-इधेनीनाम् । एव । अहम् । वर्णम् । वेद । इति ।
अब्रवीत् । यत् । घृतवदितिघृत-वत् । पदम् । अनूच्यतइत्यनु-उच्यते । सः । आ
साम् । वर्णः । तम् । त्वा । समिद्भिरितिसमित्-भिः । अङ्गिरः । इति । आह । सामिधे
नीष्वितिसां-इधेनीषु । एव । तत् । ज्योतिः । जनयति । स्त्रियः । तेन । यत् । ऋचः ।
स्त्रियः । तेन । यत् । गायत्रियः । स्त्रियः । तेन । यत् । सामिधेन्यइतिसां-इधेन्यः ।
वृषण्वतीमितिवृषण्-वतीम् । अन्विति । आह । [४७] तेन । पुꣳस्वतीः । तेन ।
सेन्द्राइतिस-इन्द्राः । तेन । मिथुनाः । अग्निः । देवानाम् । दूतः । आसीत् । उशना ।

काव्यः । असुराणाम् । तौ । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रश्नम् । एताम् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । दूतम् । वृणीमहे । इति । अभीति । पर्यावर्ततेति परि-आवर्तत । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यस्य । एवम् । विदुषः । अग्निम् । दूतम् । वृणीमहे । इति । अन्वाहेत्यनु-आह । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । अध्वरवतीमित्यध्वर-वतीम् । अन्विति । आह । भ्रातृव्यम् । एव । एतया । [४८] ध्वरति । शोचिष्केशइतिशोचिः-केशः । तम् । ईमहे । इति । आह । पवित्रम् । एव । एतत् । यजमानम् । एव । एतया । पवयति । समिद्धइतिसं-इद्धः । अग्ने । आहुतेत्या-हुत । इति । आह । परिधिमितिपरि-धिम् । एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । यत् । अतः । ऊर्ध्वम् । अभ्याद ध्यादित्यभि-आदध्यात् । यथा । बहिःपरिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दति । तादृक् । एव । तत् । त्रयः । वै । अग्नयः । हव्यवाहनइतिहव्य-वाहनः । देवानाम् । कव्यवाहनइतिकव्य-वाहनः । पितृणाम् । सहरक्षाइतिसह-रक्षाः । असुराणाम् । ते । एतर्हि । एति । शꣳसन्ते । माम् । वरिष्यते । माम् । [४९] इति । वृणीध्वम् । हव्यवाहनमितिहव्य-वाहनम् । इति । आह । यः । एव । देवानाम् । तम् । वृणीते । आर्षेयम् । वृणीते । बन्धोः । एव । न । एति । अथोइति । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । परस्तात् । अर्वाचः । वृणीते । तस्मात् । परस्तात् । अर्वाञ्चः । मनुष्यान् । पितरः । अनु । प्रेति । पिपते ॥ [५०] अशान्तावाहपञ्चदशाब्रवीदन्वाहैतयावरिष्यतेमामेकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

अग्ने । महान् । असि । इति । आह । महान् । हि । एषः । यत् । अग्निः । ब्राह्मण । इति । आह । ब्राह्मणः । हि । एषः । भारत । इति । आह । एषः । हि । देवेभ्यः । हव्यम् । भरति । देवेद्धइतिदेव-इद्धः । इति । आह । देवाः । हि । एतम् । ऐन्धत । मन्विद्धइतिमनु-इद्धः । इति । आह । मनुः । हि । एतम् । उत्तरइत्युत्-तरः । देवेभ्यः । ऐन्ध । ऋषिष्टुतइत्यृषि-स्तुतः । इति । आह । ऋषयः । हि । एतम् । अस्तुवन्न् । विप्रानुमदितइतिविप्र-अनुमदितः । इति । आह । [५१] विप्राः । हि । एते । यत् । शुश्रुवाꣳसः । कविशस्तइतिकवि-शस्तः । इति । आह । कवयः । हि । एते । यत् । शुश्रुवाꣳसः । ब्रह्मसꣳशितइतिब्रह्म-सꣳशितः ।

इतिं । आह । ब्रह्मसꣳशितइतिब्रह्म-सꣳशितः । हि । एषः । घृताहवनइतिघृत-आ हवनः । इतिं । आह । घृताहुतिरितिंघृत-आहुतिः । हि । अस्य । प्रियतमेतिप्रिय-तमा । प्रणीरितिंप्र-नीः । यज्ञानांम् । इतिं । आह । प्रणीरितिंप्र-नीः । हि । एषः । यज्ञानांम् । रथीः । अध्वराणांम् । इतिं । आह । एषः । हि । देवरथइतिंदेव-रथः । अतूर्तः । होतां । इतिं । आह । न । हि । एतम् । कः । चन । [५२] तरंति । तूर्णिः । हव्यवाडितिंहव्य-वाट् । इतिं । आह । सर्वम् । हि । एषः । तरंति । आस्पात्रम् । जुहूः । देवानांम् । इतिं । आह । जुहूः । हि । एषः । देवानांम् । चमसः । देवपानइतिंदेव-पानः । इतिं । आह । चमसः । हि । एषः । देवपानइतिंदेव-पानः । अरान् । इव । अग्ने । नेमिः । देवान् । त्वम् । परिभूरितिंपरि-भूः । असि । इतिं । आह । देवान् । हि । एषः । परिभूरितिंपरि-भूः । यत् । ब्रूयात् । एतिं । वह । देवान् । देवयतइतिंदेव-यते । यजंमानाय । इतिं । भ्रातृव्यम् । अस्मै । [५३] जनयेत् । एतिं । वह । देवान् । यजंमानाय । इतिं । आह । यजंमानम् । एव । एतेनं । वर्द्धयति । अग्निम् । अग्ने । एतिं । वह । सोमंम् । एतिं । वह । इतिं । आह । देवताः । एव । तत् । यथापूर्वमितिंयथा - पूर्वम् । उपेतिं । ह्वयते । एतिं । च । अग्ने । देवान् । वह । सुयजेतिसु-यजा । च । यज । जातवेदइतिंजात-वेदः । इतिं । आह । अग्निम् । एव । तत् । समितिं । श्यति । सः । अस्य । सꣳशितइतिसं-शितः । देवेभ्यः । हव्यम् । वहति । अग्निः । होतां [५४] इतिं । आह । अग्निः । वै । देवानांम् । होतां । यः । एव । देवानांम् । होतां । तम् । वृणीते । स्मः । वयम् । इतिं । आह । आत्मानंम् । एव । सत्त्वमितिंसत् - त्वम् । गमयति । साधु । ते । यजंमान । देवतां । इतिं । आह । आशिषमित्यां-शिषंम् । एव । एताम् । एतिं । शास्ते । यत् । ब्रूयात् । यः । अग्निम् । होतांरम् । अवृथाः । इतिं । अग्निनां । उभयतः । यजंमानम् । परीतिं । गृह्णीयात् । प्रमायुकइतिंप्र-मायुकः । स्यात् । यजमानदेवत्येतिंयजमान-देवत्यां । वै । जुहूः । भ्रातृव्यदेवत्येतिंभ्रातृव्य-देवत्यां । उपभृदित्युंप-भृत् । [५५] यत् । द्वेइति । इव । ब्रूयात् । भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेत् । घृतवतीमितिंघृत - वतीम् । अध्वर्योइतिं । स्रुचंम् । एतिं । अस्यस्व । इतिं । आह । यजंमानम् । एव । एतेनं । वर्द्धयति । देवायुवमितिंदेव-युवंम् । इतिं । आह । देवान् । हि । एषा ।

अवति । विश्ववारामितिविश्व-वारम् । इति । आह । विश्वम् । हि । एषा । अवति । ईडामहै । देवान् । ईडेन्यान् । नमस्याम । नमस्यान् । यजाम । यज्ञियान् । इति । आह । मनुष्याः । वै । ईडेन्याः । पितरः । नमस्याः । देवाः । यज्ञियाः । देवताः । एव । तत् । यथाभागमितियथा-भागम् । यजति ॥ [५६] विप्रानुमदितइत्याहचना स्मैहोतोपभृद्देवताएवत्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

त्रीन् । तृचान् । अन्विति । ब्रूयात् । राजन्यस्य । त्रयः । वै । अन्ये । राजन्यात् । पुरुषाः । ब्राह्मणः । वैश्यः । शूद्रः । तान् । एव । अस्मै । अनुकानित्यनु-कान् । करोति । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । अन्विति । ब्रूयात् । राजन्यस्य । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । वै । राजन्यः । स्वे । एव । एनम् । स्तोमे । प्रतीति । स्थापयति । त्रिष्टुभा । परीति । दध्यात् । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियकामइतीन्द्रिय-कामः । खलु । वै । राजन्यः । यजते । त्रिष्टुभा । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । परीति । गृह्णाति । यदि । कामयेत । [५७] ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अस्तु । इति । गायत्रिया । परीति । दध्यात् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वै । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । भवति । सप्तदशेतिसप्त-दश । अन्विति । ब्रूयात् । वैश्यस्य । सप्तदश इतिसप्त-दशः । वै । वैश्यः । स्वे । एव । एनम् । स्तोमे । प्रतीति । स्थापयति । जगत्या । परीति । दध्यात् । जागताः । वै । पशवः । पशुकामइतिपशु-कामः । खलु । वै । वैश्यः । यजते । जगत्या । एव । अस्मै । पशून् । परीति । गृह्णाति । एकविꣳशतिमित्येक-विꣳशतिम् । अन्विति । ब्रूयात् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । स्तोमानाम् । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । [५८] चतुर्विꣳशतिमितिचतुः-विꣳशतिम् । अन्विति । ब्रूयात् । ब्रह्मवर्चसकामस्येतिब्रह्मवर्चस-कामस्य । चतुर्विꣳशत्यक्षरेतिचतुर्विꣳशति-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । गायत्रिया । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । त्रिꣳशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । अन्नकामस्येत्यन्न-कामस्य । त्रिꣳशदक्षरेतित्रिꣳशत्-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अस्मै । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । द्वात्रिꣳशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-काम

स्य । द्वात्रि॑ꣳशदक्ष॒रेति॒द्वात्रि॑ꣳशत्-अ॒क्ष॒रा । अ॒नु॒ष्टु॒गित्य॑नु-स्तुक् । अ॒नु॒ष्टु॒बित्य॑नु-स्तुप् । छन्द॑साम् । प्र॒ति॒ष्ठेति॑प्रति-स्था । प्रति॑ष्ठित्या॒इति॒प्रति॑-स्थि॒त्यै॒ । षट्त्रि॑ꣳशत॒मिति॒षट्-त्रि॒ꣳ॒शत॒म् । अन्वि॑ति॑ । ब्रू॒या॒त् । प॒शु॒का॑म॒स्येति॑प॒शु-का॒म॒स्य । षट्त्रि॑ꣳशदक्ष॒रेति॒षट्त्रि॑ꣳशत्-अ॒क्ष॒रा । बृ॒ह॒ती । बार्ह॑ताः । प॒शव॑ः । बृ॒ह॒त्या । ए॒व । अ॒स्मै॒ । प॒शू॒न् । [५९] अवेति॑ । रु॒न्धे॒ । चतु॑श्चत्वारि॑ꣳशत॒मिति॒चतु॑ः-च॒त्वा॒रि॒ꣳ॒शत॒म् । अन्वि॑ति॑ । ब्रू॒या॒त् । इ॒न्द्रि॒यका॑म॒स्येती॑न्द्रि॒य-का॒म॒स्य । चतु॑श्चत्वारि॑ꣳशदक्ष॒रेति॒चतु॑श्चत्वारि॑ꣳशत्-अ॒क्ष॒रा । त्रि॒ष्टुक् । इ॒न्द्रि॒यम् । त्रि॒ष्टुप् । त्रि॒ष्टुभा॑ । ए॒व । अ॒स्मै॒ । इ॒न्द्रि॒यम् । अवेति॑ । रु॒न्धे॒ । अ॒ष्टाच॑त्वारि॑ꣳशत॒मित्य॒ष्टा-च॒त्वा॒रि॒ꣳ॒शत॒म् । अन्वि॑ति॑ । ब्रू॒या॒त् । प॒शु॒का॑म॒स्येति॑प॒शु-का॒म॒स्य । अ॒ष्टाच॑त्वारि॑ꣳशदक्ष॒रेत्य॒ष्टाच॑त्वारि॑ꣳशत्-अ॒क्ष॒रा । जग॑ती । जाग॑ताः । प॒शव॑ः । जग॑त्या । ए॒व । अ॒स्मै॒ । प॒शू॒न् । अवेति॑ । रु॒न्धे॒ । सर्वा॑णि । छन्दा॑ꣳसि । अन्वि॑ति॑ । ब्रू॒या॒त् । ब॒हु॒या॒जिन॒इति॑बहु-या॒जिन॑ः । सर्वा॑णि । वै । ए॒तस्य॑ । छन्दा॑ꣳसि । अव॑रुद्धानीत्यव॑-रु॒द्धा॒नि॒ । यः । ब॒हु॒या॒जीति॑ बहु-या॒जी । अप॑रिमित॒मित्यप॑रि-मि॒त॒म् । अन्वि॑ति॑ । ब्रू॒या॒त् । अप॑रिमित॒स्येत्यप॑रि-मि॒त॒स्य॒ । अव॑रुद्ध्या॒इत्यव॑-रु॒द्ध्यै॒ ॥ [६०] का॒मये॑त॒प्रति॑ष्ठित्यै॑प॒शू॒न्ध्स॒प्तच॑त्वारि॑ꣳशच्च ॥

निवी॑त॒मिति॒नि-वी॒त॒म् । म॒नु॒ष्या॑णाम् । प्रा॒ची॒ना॒वी॒तमिति॑प्राचीन-आ॒वी॒त॒म् । पि॒तृ॒णाम् । उप॑वीत॒मित्युप॑-वी॒त॒म् । दे॒वाना॑म् । उपेति॑ । व्य॒य॒ते॒ । दे॒व॒ल॒क्ष्म॒मिति॑देव-ल॒क्ष्म॒म् । ए॒व । तत् । कु॒रु॒ते॒ । तिष्ठ॑न्न् । अन्वि॑ति॑ । आ॒ह॒ । तिष्ठ॑न्न् । हि । आश्रु॑ततर॒मित्याश्रु॑त-त॒र॒म् । वद॑ति । तिष्ठ॑न्न् । अन्वि॑ति॑ । आ॒ह॒ । सु॒व॒र्गस्येति॑सुवः-ग॒स्य॑ । लो॒कस्य॑ । अ॒भिजि॑त्या॒इत्य॒भि-जि॒त्यै॒ । आसी॑नः । य॒ज॒ति॒ । अ॒स्मिन्न् । ए॒व । लो॒के । प्रतीति॑ । ति॒ष्ठ॒ति॒ । यत् । क्रौ॒ञ्चम् । अ॒न्वा॒हेत्य॑नु-आह॑ । आ॒सु॒रम् । तत् । यत् । म॒न्द्रम् । मा॒नु॒षम् । तत् । यत् । अ॒न्त॒रा । तत् । सदे॑व॒मिति॒स-दे॒व॒म् । अ॒न्त॒रा । अ॒नू॒च्य॒मित्य॑नु-उ॒च्य॑म् । स॒दे॒व॒त्वायेति॑सदेव-त्वाय॑ । वि॒द्वाꣳस॑ः । वै । [६१] पु॒रा । होता॑रः । अ॒भू॒व॒न्न् । तस्मा॑त् । विधृ॑ता॒इति॒वि-धृ॒ता॒ः । अध्वा॑नः । अभू॑व॒न्न् । न । पन्था॑नः । समिति॑ । अ॒रु॒क्ष॒न्न् । अ॒न्त॒र्वे॒दीत्य॑न्तः-वे॒दि । अ॒न्यः । पाद॑ः । भव॑ति । ब॒हि॒र्वे॒दीति॑बहिः-वे॒दि । अ॒न्यः । अथ॑ । अन्वि॑ति॑ । आ॒ह॒ । अध्व॑नाम् । विधृ॑त्या॒इति॑वि-धृ॒त्यै॒ । प॒थाम् । अस॑ꣳरोहा॒येत्यस॑-रो॒हा॒य॒ । अ॒थो॒इति॑ । भू॒तम् । च॒ । ए॒व ।

भविष्यत् । च । अवेति । रुन्धे । अथोइति । परिमितमिति परि-मितम् । च । एव । अपरिमितमित्यपरि-मितम् । च । अवेति । रुन्धे । अथोइति । ग्राम्यान् । च । एव । पशून् । आरण्यान् । च । अवेति । रुन्धे । अथोइति । [६२] देवलोकमितिदेव-लोकम् । च । एव । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । च । अभीति । जयति । देवाः । वै । सामिधेनीरितिसां - इधेनीः । अनूच्येत्यनु-उच्य । यज्ञम् । न । अन्विति । अपश्यन्न् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । एति । अघारयत् । ततः । वै । देवाः । यज्ञम् । अन्विति । अपश्यन्न् । यत् । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । आघारयतीत्या-घारयति । यज्ञस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । अथोइति । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । एव । अभीति । अनक्ति । अलूक्षः । भवति । यः । एवम् । वेद । अथोइति । तर्पयति । एव । एनाः । तृप्यति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । [६३] यः । एवम् । वेद । यत् । एकया । आघारयेदित्या-घारयेत् । एकाम् । प्रीणीयात् । यत् । द्वाभ्याम् । द्वेइति । प्रीणीयात् । यत् । तिसृभिरितितिसृ-भिः । अतीति । तत् । रेचयेत् । मनसा । एति । घारयति । मनसा । हि । अनाप्तम् । आप्यते । तिर्यञ्चम् । एति । घारयति । अछम्बट्कारमित्यछम्बट् - कारम् । वाक् । च । मनः । च । आर्तीयेताम् । अहम् । देवेभ्यः । हव्यम् । वहामि । इति । वाक् । अब्रवीत् । अहम् । देवेभ्यः । इति । मनः । तौ । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रश्नम् । ऐताम् । सः । अब्रवीत् । [६४] प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । दूतीः । एव । त्वम् । मनसः । असि । यत् । हि । मनसा । ध्यायति । तत् । वाचा । वदति । इति । तत् । खलु । तुभ्यम् । न । वाचा । जुहवन्न् । इति । अब्रवीत् । तस्मात् । मनसा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । जुह्वति । मनः । इव । हि । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा - पतेः । आप्त्यै । परिधीनितिपरि-धीन् । समिति । मार्ष्टि । पुनाति । एव । एनान् । त्रिः । मध्यमम् । त्रयः । वै । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । अभीति । जयति । त्रिः । दक्षिणार्ध्यंमितिदक्षिण-अर्ध्यम् । त्रयः । [६५] इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । अभीति । जयति । त्रिः । उत्तरार्ध्यमित्युत्तर-अर्ध्यम् । त्रयः । वै । देवयानाइतिदेव-यानाः । पन्थानः । तान् । एव । अभीति । जयति । त्रिः । उपेति । वाजयति ।

त्रयः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । देवलोकानितिदेव-लोकान् । एव । अभीति । जयति । द्वादश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । मासाः । सँव्वथ्सरइति सं-वथ्सरः । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रीणाति । अथोइति । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । अस्मै । उपेति । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । आघारमित्या-घारम् । एति । घारयति । तिरः । इव । [६६] वै । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । अस्मै । लोकम् । प्रेति । रोचयति । ऋजुम् । एति । घारयति । ऋजुः । इव । हि । प्राणइतिप्र-अनः । सन्ततमितिसं-ततम् । एति । घारयति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । अथोइति । रख्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । यम् । कामयेत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । इति । जिह्मम् । तस्य । एति । घारयेत् । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मात् । जिह्मम् । नयति । ताजक् । प्रेति । मीयते । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । आघारइत्या-घारः । आत्मा । ध्रुवा । [६७] आघारमित्या-घारम् । आघार्येत्याघार्यं । ध्रुवाम् । समिति । अनक्ति । आत्मन्न् । एव । यज्ञस्य । शिरः । प्रतीति । दधाति । अग्निः । देवानाम् । दूतः । आसीत् । दैव्यः । असुराणाम् । तौ । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रश्नम् । ऐताम् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । ब्राह्मणम् । अब्रवीत् । एतत् । वीति । ब्रूहि । इति । एति । श्रावय । इति । इदम् । देवाः । शृणुत । इति । वाव । तत् । अब्रवीत् । अग्निः । देवः । होता । इति । यः । एव । देवानाम् । तम् । अवृणीत । ततः । देवाः । [६८] अभवन्न् । परेति । असुराः । यस्य । एवम् । विदुषः । प्रवरमितिप्र-वरम् । प्रवृणतइतिप्र वृणते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । यत् । ब्राह्मणः । च । अब्राह्मणः । च । प्रश्नम् । एयातामित्या-इयाताम् । ब्राह्मणाय । अधीति । ब्रूयात् । यत् । ब्राह्मणाय । अध्याहेत्यधि-आह । आत्मने । अधीति । आह । यत् । ब्राह्मणम् । पराहेतिपरा-आह । आत्मानम् । परेति । आह । तस्मात् । ब्राह्मणः । न । परोच्यइति परा-उच्यः ॥ [६९] वाआरण्याꣳश्चावरुन्धेऽथोपशुभिस्सोऽब्रवीद्दख्षिणाध्यैन्त्रयंइवध्रुवादेवाश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

आयुः । ते । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । एति । प्यायस्व । समिति । ते । अ वेति । ते । हेडः । उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् । प्रेति । नः । देवी । एति । नः । दिवः । अग्नाविष्णू इत्यग्ना-विष्णू । अग्नाविष्णू इत्यग्ना-विष्णू । इमम् । मे । वरु ण । तत् । त्वा । यामि । उदिति । उ । त्यम् । चित्रम् ॥ अपाम् । नपात् । एति । हि । अस्थात् । उपस्थमित्युप-स्थम् । जिह्मानाम् । ऊर्ध्वः । विद्युतमितिवि-द्युतम् । वसानः ॥ तस्य । ज्येष्ठम् । महिमानम् । वहन्तीः । हिरण्यवर्णाइतिहिरण्य-वर्णाः । परीति । यन्ति । यह्वीः ॥ समिति । [७०] अन्याः । यन्ति । उपेति । यन्ति । अन्याः । समानम् । ऊर्वम् । नद्यः । पृणन्ति ॥ तम् । उ । शुचिम् । शुचयः । दीदिवाꣳसम् । अपाम् । नपातम् । परीति । तस्थुः । आपः ॥ तम् । अस्मेराः । युवतयः । युवानम् । मर्मृज्यमानाः । परीति । यन्ति । आपः ॥ सः । शुक्रेण । शिक्वना । रेवत् । अग्निः । दीदाय । अनिध्मः । घृतनिर्णिगितिघृत-निर्णिक् । अ प्स्वित्यप्-सु ॥ इन्द्रावरुणयोरितीन्द्रा-वरुणयोः । अहम् । सम्राजोरितिसं-राजोः । अवः । एति । वृणे ॥ ता । नः । मृडातः । ईदृशे ॥ इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । यु वम् । अध्वराय । नः । [७१] विशे । जनाय । महि । शर्म । यच्छतम् ॥ दीर्घप्र यज्युमितिदीर्घ-प्रयज्युम् । अतीति । यः । वनुष्यति । वयम् । जयेम । पृतनासु । दूढ्यः ॥ एति । नः । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । प्रेति । बाहवा ॥ त्वम् । नः । अग्ने । वरुणस्य । विद्वान् । देवस्य । हेडः । अवेति । यासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठः । वह्नितमइति वह्नि-तमः । शोशुचानः । विश्वा । द्वेषाꣳसि । प्रेति । मुमुग्धि । अस्मत् ॥ सः । त्वम् । नः । अग्ने । अवमः । भव । ऊती । नेदिष्ठः । अस्याः । उषसः । व्युष्टावि तिवि-उष्टौ ॥ अवेति । यक्ष्व । नः । वरुणम् । [७२] रराणः । वीहि । मृडीकम् । सुहवइतिसु-हवः । नः । एधि ॥ प्रप्रेतिप्र-प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य । शृण्वे । वीति । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ । दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ प्रेति । ते । यस्ति । प्रेति । ते । इयर्मि । मन्म । भुवः । यथा । वन्द्यः । नः । हवेषु ॥ धन्वन् । इव । प्रपेतिप्र-पा । असि । त्वम् । अग्ने । इयक्षवे । पूरवे । प्रत्न । राजन् ॥ [७३] वीति । पाजसा । वीति । ज्योतिषा ॥ सः । त्वम् । अग्ने । प्रतीकेन । प्रतीति । ओष । यातुधान्यइतियातु-

धान्यः ॥ उरुष्वयेष्वित्युरु-ष्वयेषु । दीद्यत् ॥ तम् । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । सुदृशमितिसु-दृशम् । स्वञ्चम् । अविद्वाꣳसः । विदुष्टरमितिविदुः-तरम् । सपेम ॥ सः । यक्षत् । विश्वा । वयुनानि । विद्वान् । प्रेति । हव्यम् । अग्निः । अमृतेषु । वोचत् ॥ अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे । विवेष । यत् । मा । वीति । नः । इन्द्र । इन्द्रं । क्षत्रम् । इन्द्रियाणि । शतक्रतोइतिशत-क्रतो । अन्विति । ते । दायि ॥ [७४]

यद्वीस्समंध्वरायंनोवरुणꣳ राजꣳ श्चतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१२॥

विश्वरूपस्त्वष्टेन्द्रꣳवृत्रम्ब्रह्मवादिनस्सत्वेनासोमयाज्येषवैदेवरथो देवा वै न चिनाय ज्ञोऽग्नेमहान्त्री न्निवीतमायुष्टेद्वादश ॥१२॥ विश्वरूपोनैनꣳ शीतरू रावद्य वसुपूर्वेद्युर्वाजाइत्यग्नेमहान्निवीतमन्यायन्तिचतुस्सप्ततिः ॥७४॥ विश्वरू पोऽनुते दायि ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ द्वितीयकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

समिधइतिसं-इधः । यजति । वसन्तम् । एव । ऋतूनाम् । अवेति । रुन्धे । तनूनपातमितितनू-नपातम् । यजति । ग्रीष्मम् । एव । अवेति । रुन्धे । इडः । यजति । वर्षाः । एव । अवेति । रुन्धे । बर्हिः । यजति । शरदम् । एव । अवेति । रुन्धे । स्वाहाकारमितिस्वाहा-कारम् । यजति । हेमन्तम् । एव । अवेति । रुन्धे । तस्मात् । स्वाहाकृताइतिस्वाहा-कृताः । हेमन्न् । पशवः । अवेति । सीदन्ति । समिधइतिसं-इधः । यजति । उषसः । एव । देवतानाम् । अवेति । रुन्धे । तनूनपातमितितनू-नपातम् । यजति । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । [१] इडः । यजति । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । बर्हिः । यजति । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । अवेति । रुन्धे । समानयतइतिसं-आनयते । उपभृतइत्युप-भृतः । तेजः । वै । आज्यम् । प्रजाइतिप्र-जाः । बर्हिः । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । तेजः । दधाति । स्वाहाकारमितिस्वाहा-कारम् । यजति । वाचम् । एव । अवेति । रुन्धे । दश ।

समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । समिधइतिसं-इधः । यजति । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । तनूनपातमितितनू-नपातम् । यजति । [२] यज्ञे । एव । अन्तरिक्षे । प्रतीति । तिष्ठति । इडः । यजति । पशुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । बर्हिः । यजति । ये । एव । देवयानाइतिदेव-यानाः । पन्थानः । तेषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । स्वाहाकारमितिस्वाहा-कारम् । यजति । सुवर्गइतिसुवः-गे । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । एतावन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तेषु । एव । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । प्रतीति । तिष्ठति । देवासुराइतिदेव-असुराः । एषु । लोकेषु । अस्पर्द्धन्त । ते । देवाः । प्रयाजैरितिप्र-याजैः । एभ्यः । लोकेभ्यः । असुरान् । प्रेति । अनुदन्त । तत् । प्रयाजानामितिप्र-याजानाम् । [३] प्रयाजत्वमितिप्रयाज-त्वम् । यस्य । एवम् । विदुषः । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । प्रेति । एभ्यः । लोकेभ्यः । भ्रातृव्यान् । नुदते । अभिक्राममित्यभि-क्रामम् । जुहोति । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । यः । वै । प्रयाजानामितिप्र-याजानाम् । मिथुनम् । वेद । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । समिधइतिसं-इधः । बह्वीः । इव । यजति । तनूनपातमितितनू-नपातम् । एकम् । इव । मिथुनम् । तत् । इडः । बह्वीः । इव । यजति । बर्हिः । एकम् । इव । मिथुनम् । तत् । एतत् । वै । प्रयाजानामितिप्र-याजानाम् । मिथुनम् । यः । एवम् । वेद । प्रेति । [४] प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । देवानाम् । वै । अनिष्टाः । देवताः । आसन्न् । अथ । असुराः । यज्ञम् । अजिघाꣳसन्न् । ते । देवाः । गायत्रीम् । वीति । औहन्न् । पञ्च । अक्षराणि । प्राचीनानि । त्रीणि । प्रतीचीनानि । ततः । वर्म । यज्ञाय । अभवत् । वर्म । यजमानाय । यत् । प्रयाजानूयाजाइतिप्रयाज-अनूयाजाः । इज्यन्ते । वर्म । एव । तत् । यज्ञाय । क्रियते । वर्म । यजमानाय । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । तस्मात् । वरूथम् । पुरस्तात् । वर्षीयः । पश्चात् । ह्रसीयः । देवाः । वै । पुरा । रक्षोभ्यइतिरक्षः-भ्यः । [५] इति । स्वाहाकारेणेतिस्वाहा-कारेण । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । यज्ञम् । सꣳस्थाप्यमितिसं-स्थाप्यम् । अपश्यन्न् । तम् ।

स्वाहाकारेणेतिस्वाहा-कारेण । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । समिति । अस्थापयन्न् । वीति । वै । एतत् । यज्ञम् । छिन्दन्ति । यत् । स्वाहाकारेणेतिस्वाहा-कारेण । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । सꣳ स्थापयन्तीतिसं-स्थापयन्ति । प्रयाजानितिप्र-याजान् । इष्ट्वा । हवीꣳषि । अभीति । घारयति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । अथोइति । हविः । एव । अकः । अथोइति । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । उपेति । एति । पिता । वै । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । प्रजेतिप्र-जा । अनूयाजाइत्यनु-याजाः । यत् । प्रयाजानितिप्र-याजान् । इष्ट्वा । हवीꣳषि । अभिघारयतीत्यभि-घारयति । पिता । एव । तत् । पुत्रेण । साधारणम् । [६] कुरुते । तस्मात् । आहुः । यः । च । एवम् । वेद । यः । च । न । कथा । पुत्रस्य । केवलम् । कथा । साधारणम् । पितुः । इति । अस्कन्नम् । एव । तत् । यत् । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । इष्टेषु । स्कन्दति । गायत्री । एव । तेन । गर्भम् । धत्ते । सा । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानाय । प्रेति । जनयति ॥ [७] यजतियज्ञमेवावरुन्धेतनूनपातय्यँजतिप्रयाजानामेवव्वेँद प्ररक्षो भ्युस्साधारणम्पञ्चत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

चक्षुषीइति । वै । एतेइति । यज्ञस्य । यत् । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । यत् । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । यजति । चक्षुषीइति । एव । तत् । यज्ञस्य । प्रतीति । दधाति । पूर्वार्द्धइतिपूर्व-अर्द्धे । जुहोति । तस्मात् । पूर्वार्द्धइतिपूर्व-अर्द्धे । चक्षुषीइति । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । जुहोति । तस्मात् । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । चक्षुषीइति । देवलोकमितिदेव-लोकम् । वै । अग्निना । यजमानः । अन्विति । पश्यति । पितृलोकमितिपितृ-लोकम् । सोमेन । उत्तरार्द्धइत्युत्तर-अर्द्धे । अग्नये । जुहोति । दक्षिणार्द्धइतिदक्षिण-अर्द्धे । सोमाय । एवम् । इव । हि । इमौ । लोकौ । अनयोः । लोकयोः । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । राजानौ । वै । एतौ । देवतानाम् । [८] यत् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अन्तरा । देवताः । इज्येतेइति । देवतानाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । तस्मात् । राज्ञा । मनुष्याः । विधृताइतिवि-धृताः । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किम् । तत् । यज्ञे । यजमानः । कुरुते । येन । अन्यतोदतइत्यन्यतः-दतः । च । पशून् । दाधार । उभयतोदतइत्युभयतः-दतः । च । इति । ऋचम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । आज्यभागस्येत्याज्य-भाग

स्य । जुषाणेन॑ । यजति । तेन॑ । अन्यतोदतइत्यन्यतः॑-दतः । दाधार । ऋचम् । अनू
च्येत्यनु-उच्य॑ । हविषः॑ । ऋचा । यजति । तेन॑ । उभयतोदतइत्युभयतः॑-दतः । दा
धार । मूर्द्धन्वतीतिमूर्द्धन्न्-वती । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । मूर्द्धानम् ।
एव । एनम् । समानानाम् । करोति । [९] नियुत्वत्येतिनि-युत्वत्या । यजति । भ्रातृ
व्यस्य । एव । पशून् । नीति । युवते । केशिनम् । ह । दार्भ्यम् । केशी । सात्यकामि
रितिसात्य-कामिः । उवाच । सप्तपदामितिसप्त-पदाम् । ते । शक्करीम् । श्वः । यज्ञे ।
प्रयोक्तासइतिप्र-योक्तासे । यस्यै । वीर्येण । प्रेति । जातान् । भ्रातृव्यान् । नुदते ।
प्रतीति । जनिष्यमाणान् । यस्यै । वीर्येण । उभयोः । लोकयोः । ज्योतिः । धत्ते ।
यस्यै । वीर्येण । पूर्वार्द्धेनेतिपूर्व-अर्द्धेन । अनड्वान् । भुनक्ति । जघनार्द्धेनेतिजघन-
अर्द्धेन । धेनुः । इति । पुरस्ताल्लख्ष्मेतिपुरस्तात्-लख्ष्मा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अ
नुवाक्या । भवति । जातान् । एव । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । उपरिष्टाल्लख्ष्मेत्युप
रिष्टात्-लख्ष्मा । [१०] याज्या । जनिष्यमाणान् । एव । प्रतीति । नुदते । पुर
स्ताल्लख्ष्मेतिपुरस्तात्-लख्ष्मा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । अस्मि
न्न् । एव । लोके । ज्योतिः । धत्ते । उपरिष्टाल्लख्ष्मेत्युपरिष्टात्-लख्ष्मा । याज्या ।
अमुष्मिन्न् । एव । लोके । ज्योतिः । धत्ते । ज्योतिष्मन्तौ । अस्मै । इमौ । लोकौ ।
भवतः । यः । एवम् । वेद । पुरस्ताल्लख्ष्मेतिपुरस्तात्-लख्ष्मा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-
अनुवाक्या । भवति । तस्मात् । पूर्वार्द्धेनेतिपूर्व-अर्द्धेन । अनड्वान् । भुनक्ति ।
उपरिष्टाल्लख्ष्मेत्युपरिष्टात्-लख्ष्मा । याज्या । तस्मात् । जघनार्द्धेनेतिजघन-अ
र्द्धेन । धेनुः । यः । एवम् । वेद । भुङ्क्तः । एनम् । एतौ । वज्रः । आज्यम् । व
ज्रः । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । [११] वज्रः । वषट्कारइतिवषट्-कारः । त्रिवृत
मितित्रि-वृतम् । एव । वज्रम् । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । अ
छम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । अपगूर्येत्यप-गूर्य । वषट् । करोति । स्तृत्यै । गाय
त्री । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । त्रिष्टुक् । याज्या । ब्रह्मन् । एव ।
ख्षत्रम् । अन्वारम्भयतीत्यनु-आरम्भयति । तस्मात् । ब्राह्मणः । मुख्यः । मुख्यः ।
भवति । यः । एवम् । वेद । प्रेति । एव । एनम् । पुरोनुवाक्ययेतिपुरः-अनुवा
क्यया । आह । प्रेति । नयति । याज्यया । गमयति । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण ।

एति । एव । एनम् । पुरोनुवाक्यंयेतिपुरः-अनुवाक्यंया । दत्ते । प्रेति । यच्छति । याज्यंया । प्रतीति । [१२] वषट् कारेणेतिवषट्-कारेण । स्थापयति । त्रिपदेतित्रि-पदा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । चतुंष्पदेतिचतुः-पदा । याज्या । चतुंष्पदइतिचतुः-पदः । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । द्व्यक्षरइतिद्वि-अक्षरः । वषट् कारइतिवषट्-कारः । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । पशुषु । एव । उपरिष्टात् । प्रतीति । तिष्ठति । गायत्री । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । त्रिष्टुक् । याज्या । एषा । वै । सप्तपदेतिसप्त-पदा । शक्वरी । यत् । वै । एतया । देवाः । अशिक्षन् । तत् । अशक्नुवन्न् । यः । एवम् । वेदं । शक्नोति । एव । यत् । शिक्षति ॥ [१३] देवतानाङ्करोत्युपरिष्टाल्लुक्ष्माज्यभागौप्रतिशक्नोत्येवद्वेच ॥ ❀ ❀ ॥ २ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । यज्ञान् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । आत्मन्न् । आज्यम् । अधत्त । तम् । देवाः । अब्रुवन्न् । एषः । वाव । यज्ञः । यत् । आज्यम् । अपीति । एव । नः । अत्रं । अस्तु । इति । सः । अब्रवीत् । यजान् । वः । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । उपेति । स्तृणान् । अभीति । घारयान् । इति । तस्मात् । यजन्ति । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । उपेति । स्तृणन्ति । अभीति । घारयन्ति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । यातयामानीतियात-यामानि । अन्यानि । हवीꣳषि । अयातयाममित्ययात-यामम् । आज्यम् । इति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । [१४] इति । ब्रूयात् । अयातयामेत्ययात-यामा । हि । देवानाम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । इति । छन्दाꣳसि । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामन्न् । न । वः । अभागानि । हव्यम् । वक्ष्यामः । इति । तेभ्यः । एतत् । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । अधारयन्न् । पुरोनुवाक्यायाइतिपुरः-अनुवाक्यायै । याज्यायै । देवतायै । वषट्कारायेतिवषट्-काराय । यत् । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । जुहोति । छन्दाꣳसि । एव । तत् । प्रीणाति । तानि । अस्य । प्रीतानि । देवेभ्यः । हव्यम् । वहन्ति । अङ्गिरसः । वै । इतः । उत्तमाइत्युत्-तमाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । तत् । ऋषयः । यज्ञवास्त्वितियज्ञ-वास्तु । अभ्यवायन्नित्यभि-अवायन्न् । ते । [१५] अपश्यन्न् । पुरो

डाशम् । कूर्मम् । भूतम् । सर्पन्तम् । तम् । अब्रुवन्न् । इन्द्राय । ध्रियस्व । बृहस्पतये । ध्रियस्व । विश्वेभ्यः । देवेभ्यः । ध्रियस्व । इति । सः । न । अध्रियत । तम् । अब्रुवन्न् । अग्नये । ध्रियस्व । इति । सः । अग्नये । अध्रियत । यत् । आग्नेयः । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । अच्युतः । भवति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । तम् । अब्रुवन्न् । कथा । अहास्थाः । इति । अनुपाक्तइत्यनुप-अक्तः । अभूवम् । इति । अब्रवीत् । यथा । अक्षः । अनुपाक्तइत्यनुप-अक्तः । [१६] अवार्च्छतीत्यव-ऋच्छति । एवम् । अवेति । आरम् । इति । उपरिष्टात् । अभ्यज्येत्यभि-अज्य । अधस्तात् । उपेति । अनक्ति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । सर्वाणि । कपालानि । अभीति । प्रथयति । तावतः । पुरोडाशान् । अमुष्मिन्न् । लोके । अभीति । जयति । यः । विदग्धइतिवि-दग्धः । सः । नैरृतइतिनैः-ऋतः । यः । अशृतः । सः । रौद्रः । यः । शृतः । सः । सदेवइतिस-देवः । तस्मात् । अविदहतेत्यवि-दहता । शृतङ्कृत्यइतिशृतं-कृत्यः । सदेवत्वायेतिसदेव-त्वाय । भस्मना । अभीति । वासयति । तस्मात् । माꣳसेन । अस्थि । छन्नम् । वेदेन । अभीति । वासयति । तस्मात् । [१७] केशैः । शिरः । छन्नम् । प्रच्युतमितिप्र-च्युतम् । वै । एतत् । अस्मात् । लोकात् । अगतम् । देवलोकमितिदेव-लोकम् । यत् । शृतम् । हविः । अनभिघारितमित्यनभि-घारितम् । अभिघार्येत्यभि-घार्य । उदिति । वासयति । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । एनत् । गमयति । यदि । एकम् । कपालम् । नश्येत् । एकः । मासः । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । अनवेतइत्यनव-इतः । स्यात् । अथ । यजमानः । प्रेति । मीयेत । यत् । द्वे इति । नश्येताम् । द्वौ । मासौ । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । अनवेतावित्यनव-इतौ । स्याताम् । अथ । यजमानः । प्रेति । मीयेत । सङ्ख्यायेतिसं-ख्याय । उदिति । वासयति । यजमानस्य । [१८] गोपीथाय । यदि । नश्येत् । आश्विनम् । द्विकपालमितिद्वि-कपालम् । निरिति । वपेत् । द्यावापृथिव्यमितिद्यावा-पृथिव्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । अश्विनौ । वै । देवानाम् । भिषजौ । ताभ्याम् । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । द्यावापृथिव्यइतिद्यावा-पृथिव्यः । एककपालइत्येक-कपालः ।

भवति । अनयोः । वै । एतत् । नश्यति । यत् । नश्यति । अनयोः । एव । एनत् । विन्दति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [१९] प्राजापत्यन्तेऽस्षोऽनुपाक्तोवेदेन । भिवासयतितस्माद्यजमानस्यद्वात्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । स्फ्यम् । एति । दत्ते । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । इति । आह । अश्विनौ । हि । देवानाम् । अध्वर्यूइति । आस्ताम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । इति । आह । यत्यै । शतभृष्टिरितिशत-भृष्टिः । असि । वानस्पत्यः । द्विषतः । वधः । इति । आह । वज्रम् । एव । तत् । समिति । श्यति । भ्रातृव्याय । प्रहरिष्यन्नितिप्र-हरिष्यन् । स्तम्बयजुरितिस्तम्ब-यजुः । हरति । एतावती । वै । पृथिवी । यावती । वेदिः । तस्याः । एतावतः । एव । भ्रातृव्यम् । निरिति । भजति । [२०] तस्मात् । न । अभागम् । निरिति । भजन्ति । त्रिः । हरति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । निरिति । भजति । तूष्णीम् । चतुर्थम् । हरति । अपरिमितादित्यपरि-मितात् । एव । एनम् । निरिति । भजति । उदिति । हन्ति । यत् । एव । अस्याः । अमेध्यम् । तत् । अपेति । हन्ति । उदिति । हन्ति । तस्मात् । ओषधयः । परेति । भवन्ति । मूलम् । छिनत्ति । भ्रातृव्यस्य । एव । मूलम् । छिनत्ति । पितृदेवत्येतिपितृ-देवत्या । अतिखातेत्यति-खाता । इयतीम् । खनति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । [२१] यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । संमितामितिसं-मिताम् । एति । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । खनति । यजमानम् । एव । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयति । दक्षिणतः । वर्षीयसीम् । करोति । देवयजनस्येतिदेव-यजनस्य । एव । रूपम् । अकः । पुरीषवतीमितिपुरीष-वतीम् । करोति । प्रजेतिप्र-जा । वै । पशवः । पुरीषम् । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिपशु-भिः । पुरीषवन्तमितिपुरीष-वन्तम् । करोति । उत्तरमित्युत्-तरम् । परिग्राहमितिपरि-ग्राहम् । परीति । गृह्णाति । एतावती । वै । पृथिवी । यावती । वेदिः । तस्याः । एतावतः । एव । भ्रातृव्यम् । निर्भज्येतिनिः-भज्य । आत्मने । उत्तरमित्युत्-तरम् । परिग्राहमितिपरि-ग्राहम् । परीति । गृह्णाति । क्रूरम् । इव । वै । [२२] एतत् । करोति । यत् । वेदिम् । करोति । धाः । असि । स्वधेतिस्व-धा । असि । इति । योयुप्यते । शा

न्त्यै । प्रोक्षणीरितिप्र-उक्षणीः । एति । सादयति । आपः । वै । रक्षोघ्नीरितिरक्षः-घ्नीः । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । स्फ्यस्य । वर्त्मन् । सादयति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । यम् । द्विष्यात् । तम् । ध्यायेत् । शुचा । एव । एनम् । अर्पयति ॥ [२३] भजतिप्रजापतिनेववैत्रयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । अद्भिरित्यत्-भिः । हवीꣳषि । प्रेति । औक्षीः । केन । अपः । इति । ब्रह्मणा । इति । ब्रूयात् । अद्भिरित्यत्-भिः । हि । एव । हवीꣳषि । प्रोक्षतीतिप्र-उक्षति । ब्रह्मणा । अपः । इध्माबर्हिरितीध्मा-बर्हिः । प्रेति । उक्षति । मेध्यम् । एव । एनत् । करोति । वेदिम् । प्रेति । उक्षति । ऋक्षा । वै । एषा । अलोमका । अमेध्या । यत् । वेदिः । मेध्याम् । एव । एनाम् । करोति । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । इति । बर्हिः । आसाद्येत्या-साद्य । प्रेति । [२४] उक्षति । एभ्यः । एव । एनत् । लोकेभ्यः । प्रेति । उक्षति । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । खनति । अपः । नीति । नयति । शान्त्यै । पुरस्तात् । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । गृह्णाति । मुख्यम् । एव । एनम् । करोति । इयन्तम् । गृह्णाति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । सम्मितमितिसं-मितम् । बर्हिः । स्तृणाति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । पृथिवी । वेदिः । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । पृथिव्याम् । प्रतीति । स्थापयति । अनतिदृश्नमित्यनति-दृश्नम् । स्तृणाति । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरिति पशु-भिः । अनतिदृश्नमित्यनति-दृश्नम् । करोति । [२५] उत्तरमित्युत-तरम् । बर्हिषः । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । सादयति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । यजमानः । प्रस्तरइतिप्र-स्तरः । यजमानम् । एव । अयजमानात् । उत्तरमित्युत-तरम् । करोति । तस्मात् । यजमानः । अयजमानात् । उत्तरइत्युत-तरः । अन्तः । दधाति । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । अनक्ति । हविष्कृतमितिहविः-कृतम् । एव । एनम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । त्रेधा । अनक्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । अनक्ति । न । प्रतीति । शृणाति । यत् । प्रतिशृणीयादितिप्रति-शृणीयात् । अनूर्ध्वम्भावुकमित्यनूर्ध्वं-भावुकम् । यजमानस्य । स्यात् । उपरि । इव । प्रेति । हरति । [२६] उपरि । इव । हि । सुवर्गइतिसुवः-

गः । लोकः । नीति । यच्छति । वृष्टिम् । एव । अस्मै । नीति । यच्छति । न । अत्यग्रमित्यति-अग्रम् । प्रेति । हरेत् । यत् । अत्यग्रमित्यति-अग्रम् । प्रहरेदितिप्र-हरेत् । अत्यासारिणीत्यति-आसारिणी । अध्वर्योः । नाशुका । स्यात् । न । पुरस्तात् । प्रतीति । अस्येत् । यत् । पुरस्तात् । प्रत्यस्येदितिप्रति-अस्येत् । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । यजमानम् । प्रतीति । नुदेत् । प्राञ्चम् । प्रेति । हरति । यजमानम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । न । विष्वञ्चम् । वीति । युयात् । यत् । विष्वञ्चम् । वियुयादितिवि-युयात् । [२७] स्त्री । अस्य । जायेत । ऊर्ध्वम् । उदिति । यौति । ऊर्ध्वम् । इव । हि । पुꣳसः । पुमान् । एव । अस्य । जायते । यत् । स्फ्येन । वा । उपवेषेणेत्युप-वेषेण । वा । योयुप्येत । स्तृतिः । एव । अस्य । सा । हस्तेन । योयुप्यते । यजमानस्य । गोपीथाय । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किम् । यज्ञस्य । यजमानः । इति । प्रस्तरइतिप्र-स्तरः । इति । तस्य । क्व । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । इति । आहवनीयइत्या-हवनीयः । इति । ब्रूयात् । यत् । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । आहवनीयइत्या-हवनीये । प्रहरतीतिप्र-हरति । यजमानम् । एव । [२८] सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । वीति । वै । एतत् । यजमानः । लिशते । यत् । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । योयुप्यन्ते । बर्हिः । अनु । प्रेति । हरति । शान्त्यै । अनारम्भणइत्यना-रम्भणः । इव । वै । एतर्हि । अध्वर्युः । सः । ईश्वरः । वेपनः । भवितोः । ध्रुवा । असि । इति । इमाम् । अभीति । मृशति । इयम् । वै । ध्रुवा । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । न । वेपनः । भवति । अगा (३) न् । अग्नीदित्यग्नि-इत् । इति । आह । यत् । ब्रूयात् । अगन्न् । अग्निः । इति । अग्नौ । अग्निम् । गमयेत् । निरिति । यजमानम् । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । भजेत् । अगन्न् । इति । एव । ब्रूयात् । यजमानम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति ॥ [२९] आसाद्यप्रानतिहरत्यङ्क्रोतिहरतिवियुयाद्यजमानमेवाग्निरिति सप्तदश च ॥ ❀ ॥ ५ ॥

अग्नेः । त्रयः । ज्यायाꣳसः । भ्रातरः । आसन्न् । ते । देवेभ्यः । हव्यम् । वहन्तः । प्रेति । अमीयन्त । सः । अग्निः । अबिभेत् । इत्थम् । वाव । स्यः । आर्तिम् । एति । अरिष्यति । इति । सः । निलायत । सः । अपः । प्रेति । अविशत् । तम् ।

देवताः । प्रैषमितिप्र-एषम् । ऐच्छन्न् । तम् । मथ्स्यः । प्रेति । अब्रवीत् । तम् । अ शपत् । धियाधियेतिधिया-धिया । त्वा । वध्यासुः । यः । मा । प्रेति । अवोचः । इति । तस्मात् । मथ्स्यम् । धियाधियेतिधिया-धिया । घ्नन्ति । शप्तः । [३०] हि । तम् । अन्विति । अविन्दन्न् । तम् । अब्रुवन्न् । उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः । वह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । यत् । एव । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिः परिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दात् । तत् । मे । भ्रातृणाम् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । असत् । इति । तस्मात् । यत् । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिःपरिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दति । तेषाम् । तत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । परिधीनितिपरि-धीन् । परीति । दधाति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । समिति । स्पर्शयति । [३१] रक्षसाम् । अनन्ववचारायेत्यनन्नु-अवचाराय । न । पुरस्तात् । परीति । दधाति । आदित्यः । हि । एव । उद्यन्नित्युत्-यन्न् । पुर स्तात् । रक्षाꣳसि । अपहन्तीत्यप-हन्ति । ऊर्ध्वेइति । समिधावितिसं-इधौ । एति । दधाति । उपरिष्टात् । एव । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । यजुषा । अन्याम् । तू ष्णीम् । अन्याम् । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । द्वेइति । एति । दधाति । द्विपा दितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वा दिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । यजेत । यः । यज्ञस्य । आर्त्या । वसीयान् । स्यात् । इति । भूपतयइतिभू-पतये । स्वाहा । भुवनपतयइतिभुवन-पतये । स्वाहा । भूता नाम् । [३२] पतये । स्वाहा । इति । स्कन्नम् । अन्विति । मन्त्रयेत । यज्ञस्य । एव । तत् । आर्त्या । यजमानः । वसीयान् । भवति । भूयसीः । हि । देवताः । प्रीणाति । जामि । वै । एतत् । यज्ञस्य । क्रियते । यत् । अन्वञ्चौ । पुरोडाशौ । उपाꣳशुया जमित्युपाꣳशु-याजम् । अन्तरा । यजति । अजामित्वायेत्यजामि-त्वाय । अथोइति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । अग्निः । अमुष्मिन्न् । लोके । आसीत् । यमः । अ स्मिन्न् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । एति । इत । इमौ । वि । परीति । ऊहाम । इति । अन्नाद्येनेत्यन्न-अद्येन । देवाः । अग्निम् । [३३] उपामन्त्रयन्तेत्युप-अमन्त्रयन्त । राज्येन । पितरः । यमम् । तस्मात् । अग्निः । देवानाम् । अन्नादइत्यन्न-अदः । यमः । पितृणाम् । राजा । यः । एवम् । वेद । प्रेति । राज्यम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् ।

आप्नोति । तस्मै । एतत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । प्रेति । अयच्छन् । यत् । अग्नये । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृते । अवद्यन्तीत्यव-द्यन्ति । यत् । अग्नये । स्विष्टकृतइति स्विष्ट-कृते । अवद्यतीत्यव-द्यति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । तत् । रुद्रम् । स मिति । अर्द्धयति । सकृत्सकृदितिसकृत्-सकृत् । अवेति । द्यति । सकृत् । इव । हि । रुद्रः । उत्तरार्द्धादित्युत्तर-अर्द्धात् । अवेति । द्यति । एषा । वै । रुद्रस्य । [३४] दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । रुद्रम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । द्विः । अ भीति । घारयति । चतुरवत्तस्येतिचतुः-अवत्तस्य । आप्त्यै । पशवः । वै । पूर्वाः । आ हुतयइत्या-हुतयः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । यत् । पूर्वाः । आहुतीरित्या-हुतीः । अभीति । जुहुयात् । रुद्राय । पशून् । अपीति । दध्यात् । अपशुः । यजमानः । स्यात् । अतिहायेत्यति-हाय । पूर्वाः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । पशूनाम् । गोपीथाय ॥ [३५] शत्रस्स्पर्शयतिभूतानामग्निᳪ रुद्रस्यसप्तत्रिᳪ शच ॥ ॥६॥

मनुः । पृथिव्याः । यज्ञियम् । ऐच्छन् । सः । घृतम् । निषिक्तमितिनि-सि क्तम् । अविन्दत् । सः । अब्रवीत् । कः । अस्य । ईश्वरः । यज्ञे । अपीति । कर्तोः । इति । तौ । अब्रूताम् । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । गोः । एव । आवम् । ईश्व रौ । कर्तोः । स्वः । इति । तौ । ततः । गाम् । समिति । ऐरयताम् । सा । यत्रयत्रे तियत्र-यत्र । न्यक्रामदितिनि-अक्रामत् । ततः । घृतम् । अपीड्यत । तस्मात् । घृतपदीतिघृत-पदी । उच्यते । तत् । अस्यै । जन्म । उपहूतमित्युप-हूतम् । रथन्त रमितिरथं-तरम् । सह । पृथिव्या । इति । आह । [३६] इयम् । वै । रथन्तरमिति रथं-तरम् । इमाम् । एव । सह । अन्नाद्येनेत्यन्न-अद्येन । उपेति । ह्वयते । उपहूतमि त्युप-हूतम् । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् । सह । अन्तरिक्षेण । इति । आह । पशवः । वै । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् । पशून् । एव । सह । अन्तरिक्षेण । उपेति । ह्व यते । उपहूतमित्युप-हूतम् । बृहत् । सह । दिवा । इति । आह । ऐरम् । वै । बृहत् । इराम् । एव । सह । दिवा । उपेति । ह्वयते । उपहूताइत्युप-हूताः । सप्त । होत्राः । इति । आह । होत्राः । एव । उपेति । ह्वयते । उपहूतेत्युप-हूता । धेनुः । [३७] सहर्षभेतिसह-ऋषभा । इति । आह । मिथुनम् । एव । उपेति । ह्वयते । उपहूत इत्युप-हूतः । भक्षः । सखा । इति । आह । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । एव । उपेति ।

हूयते । उपहूताँ (४) इत्युप-हूताँ (४)। होइति । इति । आह । आत्मानम् । एव । उपेति । हूयते । आत्मा । हि । उपहूतानामित्युप-हूतानाम् । वसिष्ठः । इडाम् । उपेति । हूयते । पशवः । वै । इडा । पशून् । एव । उपेति । हूयते । चतुः । उपेति । हूयते । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । हि । पशवः । मानवी । इति । आह । मनुः । हि । एताम् । [३८] अग्रे । अपश्यत् । घृतपदीतिघृत-पदी । इति । आह । यत् । एव । अस्यै । पदात् । घृतम् । अपीब्यत । तस्मात् । एवम् । आह । मैत्रावरुणीतिमैत्रा-वरुणी । इति । आह । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । हि । एनाम् । समैरयतामितिसं-ऐरयताम् । ब्रह्म । देवकृतमितिदेव-कृतम् । उपहूतमित्युप-हूतम् । इति । आह । ब्रह्म । एव । उपेति । हूयते । दैव्याः । अध्वर्यवः । उपहूताइत्युप-हूताः । उपहूताइत्युप-हूताः । मनुष्याः । इति । आह । देवमनुष्यानितिदेव-मनुष्यान् । एव । उपेति । हूयते । ये । इमम् । यज्ञम् । अवान् । ये । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । वर्द्धान् । इति । आह । [३९] यज्ञाय । च । एव । यजमानाय । च । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । उपहूतेइत्युप-हूते । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । इति । आह । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । उपेति । हूयते । पूर्वजेइतिपूर्व-जे । ऋतावरीइत्यृत-वरी । इति । आह । पूर्वजेइतिपूर्व-जे । हि । एतेइति । ऋतावरीइत्यृत-वरी । देवीइति । देवपुत्रेइतिदेव-पुत्रे । इति । आह । देवीइति । हि । एतेइति । देवपुत्रेइतिदेव-पुत्रे । उपहूतइत्युप-हूतः । अयम् । यजमानः । इति । आह । यजमानम् । एव । उपेति । हूयते । उत्तरस्यामित्युत्-तरस्याम् । देवयज्यायामितिदेव-यज्यायाम् । उपहूतइत्युप-हूतः । भूयसि । हविष्करणइतिहविः-करणे । उपहूतइत्युप-हूतः । दिव्ये । धामन् । उपहूतइत्युप-हूतः । [४०] इति । आह । प्रजेतिप्र-जा । वै । उत्तरेत्युत्-तरा । देवयज्येतिदेव-यज्या । पशवः । भूयः । हविष्करणमितिहविः-करणम् । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । दिव्यम् । धाम । इदम् । असि । इदम् । असि । इति । एव । यज्ञस्य । प्रियम् । धाम । उपेति । हूयते । विश्वम् । अस्य । प्रियम् । उपहूतमित्युप-हूतम् । इति । आह । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । एव । उपेति । हूयते ॥ [४१] आहधेनुरेताँवर्द्धानित्याहधामन्नुपहूतश्चतुस्त्रिँशच्च ॥७॥

पशवः । वै । इडा । स्वयम् । एति । दत्ते । कामम् । एव । आत्मना । पशू

नाम् । एति । दत्ते । न । हि । अन्यः । कामम् । पशूनाम् । प्रयच्छतीतिप्र-यच्छति । वाचः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । वाचम् । एव । भागधेयेने तिभाग-धेयेन । प्रीणाति । सदसः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । भवति । हविः । वै । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । पशवः । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । यत् । होता । प्रा श्नीयादितिप्र-अश्नीयात् । होता । [४२] आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । यत् । अग्नौ । जुहुयात् । रुद्राय । पशून् । अपीति । दध्यात् । अपशुः । यजमानः । स्यात् । वाचः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । एव । एनत् । जुहोति । सदसः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । स्व गाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । प्रेति । अश्नन्ति । तीर्थे । एव । प्रेति । अश्नन्ति । दक्षि णाम् । ददाति । तीर्थे । एव । दक्षिणाम् । ददाति । वीति । वै । एतत् । यज्ञम् । [४३] छिन्दन्ति । यत् । मध्यतः । प्राश्नन्तीतिप्र-अश्नन्ति । अद्भिरित्यत्-भिः । मार्जयन्ते । आपः । वै । सर्वाः । देवताः । देवताभिः । एव । यज्ञम् । समिति । त न्वन्ति । देवाः । वै । यज्ञात् । रुद्रम् । अन्तः । आयन् । सः । यज्ञम् । अविध्यत् । तम् । देवाः । अभि । समिति । अगच्छन्त । कल्पताम् । नः । इदम् । इति । ते । अ ब्रुवन् । स्विष्टमितिसु-इष्टम् । वै । नः । इदम् । भविष्यति । यत् । इमम् । राधयिष्या मः । इति । तत् । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । स्विष्टकृत्त्वमितिस्विष्टकृत-त्वम् । तस्य । आविद्धमित्या-विद्धम् । निरिति । [४४] अकृन्तन् । यवेन । सम्मितमितिसं-मि तम् । तस्मात् । यवमात्रमितियव-मात्रम् । अवेति । द्येत् । यत् । ज्यायः । अवद्ये दित्यव-द्येत् । रोपयेत् । तत् । यज्ञस्य । यत् । उपेति । च । स्तृणीयात् । अभीति । च । घारयेत् । उभयतस्सꣳश्वायीत्युभयतः-सꣳश्वायि । कुर्यात् । अवदायेत्यव-दाय । अभीति । घारयति । द्विः । समिति । पद्यते । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्र तिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यत् । तिरश्चीनम् । अतिहरेदित्यति-हरेत् । अनभिविद्धमि त्यनभि-विद्धम् । यज्ञस्य । अभीति । विध्येत् । अग्रेण । परीति । हरति । तीर्थेन । एव । परीति । हरति । तत् । पूष्णे । परीति । अहरन् । तत् । [४५] पूषा । प्राश्ये तिप्र-अश्य । दतः । अरुणत् । तस्मात् । पूषा । प्रपिष्टभागइतिप्रपिष्ट-भागः । अदन्तकः ।

हि । तम् । देवाः । अब्रुवन्न् । वीति । वै । अयम् । आर्द्धि । अप्राशित्रियइत्यप्र-अ
शित्रियः । वै । अयम् । अभूत् । इति । तत् । बृहस्पतये । परीति । अहरन्न् । सः ।
अबिभेत् । बृहस्पतिः । इत्थम् । वाव । स्यः । आर्तिम् । एति । अरिष्यति । इति ।
सः । एतम् । मन्त्रम् । अपश्यत् । सूर्यस्य । त्वा । चक्षुषा । प्रतीति । पश्यामि ।
इति । अब्रवीत् । न । हि । सूर्यस्य । चक्षुः । [४६] किम् । चन । हिनस्ति । सः ।
अबिभेत् । प्रतिगृह्णन्तमितिप्रति-गृह्णन्तम् । मा । हिंसिष्यति । इति । देवस्य ।
त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः ।
हस्ताभ्याम् । प्रतीति । गृह्णामि । इति । अब्रवीत् । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः ।
एव । एनत् । ब्रह्मणा । देवताभिः । प्रतीति । अगृह्णात् । सः । अबिभेत् । प्राश्न
न्तमितिप्र-अश्नन्तम् । मा । हिंसिष्यति । इति । अग्नेः । त्वा । आस्येन । प्रेति ।
अश्नामि । इति । अब्रवीत् । न । हि । अग्नेः । आस्यम् । किम् । चन । हिनस्ति ।
सः । अबिभेत् । [४७] प्राशितमितिप्र-अशितम् । मा । हिंसिष्यति । इति । ब्रा
ह्मणस्य । उदरेण । इति । अब्रवीत् । न । हि । ब्राह्मणस्य । उदरम् । किम् । चन ।
हिनस्ति । बृहस्पतेः । ब्रह्मणा । इति । सः । हि । ब्रह्मिष्ठः । अपेति । वै । एतस्मात् ।
प्राणाइतिप्र-अनाः । क्रामन्ति । यः । प्राशित्रमितिप्र-अशित्रम् । प्राश्नातीतिप्र-अ
श्नाति । अद्भिरित्यत्-भिः । मार्जयित्वा । प्राणानितिप्र-अनान् । समिति । मृश
ते । अमृतम् । वै । प्राणाइतिप्र-अनाः । अमृतम् । आपः । प्राणानितिप्र-अनान् ।
एव । यथास्थानमितियथा-स्थानम् । उपेति । ह्वयते ॥ [४८] प्राश्नीयाद्धोतायज्ञ
न्निरहरन्तचक्षुरास्यङ्किञ्चनहिनस्तिसोऽबिभेच्चतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ॥८॥

अग्नीधइत्यग्नि-इधे । एति । दधाति । अग्निमुखानित्यग्नि-मुखान् । एव । ऋ
तून् । प्रीणाति । समिधमितिसं-इधम् । एति । दधाति । उत्तरासामित्युत्-तरसाम् ।
आहुतीनामित्या-हुतीनाम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । समिद्वतीति
समित्-वति । एव । जुहोति । परिधीनितिपरि-धीन् । समिति । मार्ष्टि । पुनाति । एव ।
एनान् । सकृथ्सकृदितिसकृत्-सकृत् । समिति । मार्ष्टि । पराङ् । इव । हि । एतर्
हि । यज्ञः । चतुः । समिति । पद्यते । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । पशवः । पशून् ।
एव । अवेति । रुन्धे । ब्रह्मन् । प्रेति । स्थास्यामः । इति । आह । अत्र । वै । एतर्हि ।

यज्ञः । श्रितः । [४९] यत्रं । ब्रह्मा । यत्रं । एव । यज्ञः । श्रितः । ततः । एव । ए
नम् । एति । रभते । यत् । हस्तेन । प्रमीवेदितिप्र-मीवेत् । वेपनः । स्यात् । यत् ।
शीर्ष्णा । शीर्षक्तिमानितिशीर्षक्ति-मान् । स्यात् । यत् । तूष्णीम् । आसीत ।
असंम्प्रत्तइत्यसं-प्रत्तः । यज्ञः । स्यात् । प्रेति । तिष्ठ । इति । एव । ब्रूयात् । वाचि ।
वै । यज्ञः । श्रितः । यत्रं । एव । यज्ञः । श्रितः । ततः । एव । एनम् । सम् । प्रेति ।
यच्छति । देव । सवितः । एतत् । ते । प्रेति । [५०] आह । इति । आह । प्रसूत्या
इतिप्र-सूत्यै । बृहस्पतिः । ब्रह्मा । इति । आह । सः । हि । ब्रह्मिष्ठः । सः । यज्ञम् ।
पाहि । सः । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । पाहि । सः । माम् । पाहि । इति । आह ।
यज्ञाय । यजमानाय । आत्मने । तेभ्यः । एव । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शा
स्ते । अनार्त्यै । आश्राव्येत्या-श्राव्य । आह । देवान् । यज । इति । ब्रह्मवादिनइति
ब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । इष्टाः । देवताः । अथ । कतमे । एते । देवाः । इति ।
छन्दाꣳसि । इति । ब्रूयात् । गायत्रीम् । त्रिष्टुभम् । [५१] जगतीम् । इति । अ
थोइति । खलु । आहुः । ब्राह्मणाः । वै । छन्दाꣳसि । इति । तान् । एव । तत् । य
जति । देवानाम् । वै । इष्टाः । देवताः । आसन्न् । अथ । अग्निः । न । उदिति । अज्व
लत् । तम् । देवाः । आहुतीभिरित्याहुति-भिः । अनूयाजेष्वित्यनु-याजेषु । अन्वि
ति । अविन्दन्न् । यत् । अनूयाजानित्यनु-याजान् । यजति । अग्निम् । एव । तत् ।
समिति । इन्धे । एतदुः । वै । नाम । आसुरः । आसीत् । सः । एतर् । हि । यज्ञस्य ।
आशिषमित्या-शिषम् । अवृङ्क्त । यत् । ब्रूयात् । एतत् । [५२] उ । द्यावापृथिवी
इतिद्यावा-पृथिवी । भद्रम् । अभूत् । इति । एतदुम् । एव । आसुरम् । यज्ञस्य । आ
शिषमित्या-शिषम् । गमयेत् । इदम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा - पृथिवी । भद्रम् । अ
भूत् । इति । एव । ब्रूयात् । यजमानम् । एव । यज्ञस्य । आशिषमित्या-शिषम् ।
गमयति । आध्मे । सूक्तवाकमितिसूक्त-वाकम् । उत । नमोवाकमितिनमः-वाकम् ।
इति । आह । इदम् । अराध्म । इति । वाव । एतत् । आह । उपश्रितइत्युप-श्रि
तः । दिवः । पृथिव्योः । इति । आह । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । हि । यज्ञः ।
उपश्रितइत्युप-श्रितः । ओमन्वतीइत्योमन्न्-वती । ते । अस्मिन्न् । यज्ञे । यजमान ।
द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । [५३] स्ताम् । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् ।

एव । एताम् । एति । शास्ते । यत् । ब्रूयात् । सूपावसानेतिसु-उपावसाना । च । स्वध्यवसानेतिसु-अध्यवसाना । च । इति । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । यदा । हि । प्रमीयतइतिप्र-मीयते । अथ । इमाम् । उपावस्यतीत्युप-अव स्यति । सूपचरणेतिसु-उपचरणा । च । स्वधिचरणेतिसु-अधिचरणा । च । इति । एव । ब्रूयात् । वरीयसीम् । एव । अस्मै । गव्यूतिम् । एति । शास्ते । न । प्रमा युकइतिप्र-मायुकः । भवति । तयोः । आविदीत्या-विदि । अग्निः । इदम् । हविः । अजुषत । इति । आह । याः । अयाख्ष्म । [५४] देवताः । ताः । अरीरधाम । इति । वाव । एतत् । आह । यत् । न । निर्दिशेदितिनिः-दिशेत् । प्रतिवेशमितिप्र ति-वेशम् । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । गच्छेत् । एति । शास्ते । अयम् । यज मानः । असौ । इति । आह । निर्दिश्येतिनिः-दिश्य । एव । एनम् । सुवर्गमितिसु वः-गम् । लोकम् । गमयति । आयुः । एति । शास्ते । सुप्रजास्त्वमितिसुप्रजाः-त्वम् । एति । शास्ते । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । सजातवनस्यामितिसजात-वनस्याम् । एति । शास्ते । इति । आह । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । सजाताइतिस-जाताः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । [५५] न । अ न्तः । एति । तत् । अग्निः । देवः । देवेभ्यः । वनते । वयम् । अग्नेः । मानुषाः । इति । आह । अग्निः । देवेभ्यः । वनुते । वयम् । मनुष्येभ्यः । इति । वाव । एतत् । आह । इह । गतिः । वामस्य । इदम् । च । नमः । देवेभ्यः । इति । आह । याः । च । एव । देवताः । यजति । याः । च । न । ताभ्यः । एव । उभयीभ्यः । नमः । करोति । आत्मनः । अनार्त्यै ॥ [५६] श्रितस्तेप्रत्रिष्टुभंमेतद्द्यावापृथिवीयाअया ख्ष्मप्राणानेवषट् चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

देवाः । वै । यज्ञस्य । स्वगाकर्तारमितिस्वगा-कर्तारम् । न । अविन्दन् । ते । शंय्युमितिशं-युम् । बार्हस्पत्यम् । अब्रुवन् । इमम् । नः । यज्ञम् । स्वगेतिस्व-गा । कुरु । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । यत् । एव । अब्राह्मणोक्तइत्यब्राह्मण-उ क्तः । अश्रद्दधानइत्यश्रत्-दधानः । यजातै । सा । मे । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । असत् । इति । तस्मात् । यत् । अब्राह्मणोक्तइत्यब्राह्मण-उक्तः । अश्रद्दधानइत्य श्रत्-दधानः । यजते । शंय्युमितिशं-युम् । एव । तस्य । बार्हस्पत्यम् । यज्ञस्य ।

आशीरित्या-शीः । गच्छति । एतत् । मर्म । इति । अब्रवीत् । किम् । मे । प्रजाया इतिप्र-जायाः । [५७] इति । यः । अपगुरातादृत्यप-गुराते । शतेन । यातयात् । यः । निहनदितिनि-हनत् । सहस्रेण । यातयात् । यः । लोहितम् । करवत् । याव तः । प्रस्कद्येतिप्र-स्कद्य । पाꣳसून् । सङ्गृह्णादितिसं-गृह्णात् । तावतः । सꣳवत्सरा नितिसं-वत्सरान् । पितृलोकमितिपितृ-लोकम् । न । प्रेति । जानात् । इति । तस्मात् । ब्राह्मणाय । न । अपेति । गुरेत । न । नीति । हन्यात् । न । लोहितम् । कुर्यात् । एतावता । ह । एनसा । भवति । तत् । शꣳयोरितिशं-योः । एति । वृणीमहे । इति । आह । यज्ञम् । एव । तत् । स्वगेतिस्व-गा । करोति । तत् । [५८] शय्ँयोरितिशं-योः । एति । वृणीमहे । इति । आह । शय्ँयुमितिशं-युम् । एव । बार्हस्पत्यम् । भा गधेयेनेतिभाग-धेयेन । समिति । अर्द्धयति । गातुम् । यज्ञाय । गातुम् । यज्ञपतयइति यज्ञ-पतये । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । सोमम् । यजति । रेतः । एव । तत् । दधाति । त्वष्टारम् । यजति । रेतः । एव । हितम् । त्वष्टा । रूपाणि । वीति । करोति । देवानाम् । पत्नीः । यजति । मिथुन त्वायेतिमिथुन-त्वाय । अग्निम् । गृहपतिमितिगृह-पतिम् । यजति । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै । जामि । वै । एतत् । यज्ञस्य । क्रियते । [५९] यत् । आज्येन । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । आज्येन । पत्नीसय्ँयाजाइतिपत्नी-सय्ँयाजाः । ऋ चम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । पत्नीसय्ँयाजानामितिपत्नी-सय्ँयाजानाम् । ऋचा । य जति । अजामित्वायेत्यजामि-त्वाय । अथोइति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । प ङ्क्तिप्रायणइतिपङ्क्ति-प्रायणः । वै । यज्ञः । पङ्क्त्युदयनइतिपङ्क्ति-उदयनः । पञ्च । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । चत्वारः । पत्नीसय्ँयाजाइतिपत्नी-सय्ँयाजाः । समिष्टयजुरितिसमिष्ट-यजुः । पञ्चमम् । पङ्क्तिम् । एव । अन्विति । प्रयन्तीतिप्र-यन्ति । पङ्क्तिम् । अनु । उदिति । यन्ति ॥ [६०] प्रजायाःकरोतितत्क्रियते त्रयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

युक्ष्व । हि । देवहूतमानितिदेव-हूतमान् । अश्वान् । अग्ने । रथीः । इव ॥ नीति । होता । पूर्व्यः । सदः ॥ उत । नः । देव । देवान् । अच्छ । वोचः । विदुष्ट रइतिविदुः-तरः ॥ श्रत् । विश्वा । वार्या । कृधि ॥ त्वम् । ह । यत् । यविष्ठ्य । सह

सः । सू नो । आहुतेत्या-हुत ॥ ऋतावेत्यृत-वा । यज्ञियः । भुवः ॥ अयम् । अग्निः । सहस्रिणः । वाजस्य । शतिनः । पतिः ॥ मूर्द्धा । कविः । रयीणाम् ॥ तम् । नेमिम् । ऋभवः । यथा । एति । नमस्व । सहूतिभिरितिसहूति-भिः ॥ नेदीयः । यज्ञम् । [६१] अङ्गिरः ॥ तस्मै । नूनम् । अभिद्यवइत्यभि-द्यवे । वाचा । विरूपेतिविरूप । नित्यया ॥ वृष्णे । चोदस्व । सुष्टुतिमितिसु-स्तुतिम् ॥ कम् । उ । स्वित् । अस्य । सेनया । अग्नेः । अपाकचक्षसइत्यपाक-चक्षसः ॥ पणिम् । गोषु । स्तरामहे ॥ मा । नः । देवानाम् । विशः । प्रस्नातीरितिप्र-स्नातीः । इव । उस्राः ॥ कृशम् । न । हासुः । अघ्नियाः ॥ मा । नः । समस्य । दूढ्यः । परिद्वेषसइतिपरि-द्वेषसः । अंहतिः ॥ ऊर्मिः । न । नावम् । एति । वधीत् ॥ नमः । ते । अग्ने । ओजसे । गृणन्ति । देव । कृष्टयः ॥ अमैः । [६२] अमित्रम् । अर्दय ॥ कुवित् । स्विति । नः । गविष्टयइतिगो-इष्टये । अग्ने । सम्वेषिषइतिसं-वेषिषः । रयिम् ॥ उरुकृदित्युरु-कृत् । उरु । नः । कृधि ॥ मा । नः । अस्मिन् । महाधनइतिमहा-धने । परेति । वर्क् । भारभृदितिभार-भृत् । यथा ॥ सम्वर्गमितिसं-वर्गम् । समिति । रयिम् । जय ॥ अन्यम् । अस्मत् । भिये । इयम् । अग्ने । सिषक्तु । दुच्छुना ॥ वर्द्ध । नः । अमवदित्यम-वत् । शवः ॥ यस्य । अजुषत् । नमस्विनः । शमीम् । अदुर्मखस्येत्यदुः-मखस्य । वा ॥ तम् । घ । इत् । अग्निः । वृधा । अवति ॥ परस्याः । अधीति । [६३] सम्वतइतिसं-वतः । अवरान् । अभि । एति । तर ॥ यत्र । अहम् । अस्मि । तान् । अव ॥ विद्म । हि । ते । पुरा । वयम् । अग्ने । पितुः । यथा । अवसः ॥ अध । ते । सुम्नम् । ईमहे ॥ यः । उग्रः । इव । शर्यहेतिशर्य-हा । तिग्मशृङ्गइतितिग्म-शृङ्गः । न । वंसगः ॥ अग्ने । पुरः । रुरोजिथ ॥ सखायः । समिति । वः । सम्यञ्चम् । इषम् । स्तोमम् । च । अग्नये ॥ वर्षिष्ठाय । क्षितीनाम् । ऊर्जः । नप्त्रे । सहस्वते ॥ सं समितिसं-सम् । इत् । युवसे । वृषन् । अग्ने । विश्वानि । अर्यः । आ ॥ इडः । पदे । समिति । इध्यसे । सः । नः । वसूनि । एति । भर ॥ प्रजापतइतिप्रजा-पते ॥ सः । वेद । सोमापूषणेतिसोमा-पूषणा । इमौ । देवौ ॥ [६४] यज्ञमग्नेरधिवृषन्नेकान्नविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

उशन्तः । त्वा । हवामहे । उशन्तः । समिति । इधीमहि ॥ उशन् । उशतः ।

एति । वह । पितॄन् । हविषे । अत्तवे ॥ त्वम् । सोम । प्रचिकितइतिप्र-चिकितः ।
मनीषा । त्वम् । रजिष्ठम् । अन्विति । नेषि । पन्थाम् ॥ तव । प्रणीतीतिप्र-नीती ।
पितरः । नः । इन्दोइति । देवेषु । रत्नम् । अभजन्त । धीराः ॥ त्वया । हि । नः ।
पितरः । सोम । पूर्वे । कर्माणि । चक्रुः । पवमान । धीराः ॥ वन्वन्न् । अवातः । प
रिधीनितिपरि-धीन् । अपेति । ऊर्णु । वीरेभिः । अश्वैः । मघवेतिमघ-वा । भव ।
[६५] नः ॥ त्वम् । सोम । पितृभिरितिपितृ-भिः । सम्विँदानइतिसं-विदानः । अ
न्विति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एति । ततन्थ ॥ तस्मै । ते । इन्दोइति ।
हविषा । विधेम । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ अग्निष्वात्ताइत्यग्नि-स्वात्ताः ।
पितरः । एति । इह । गच्छत । सदस्सदइतिसदः-सदः । सदत । सुप्रणीतयइतिसु-
प्रणीतयः ॥ अत्त । हवीꣳषि । प्रयतानीतिप्र-यतानि । बर्हिषि । अथ । रयिम् ।
सर्ववीरमितिसर्व-वीरम् । दधातन ॥ बर्हिषदइतिबर्हि-सदः । पितरः । ऊती । अ
र्वाक् । इमा । वः । हव्या । चकृम । जुषध्वम् ॥ ते । एति । गत । अवसा । शन्त
मेनेतिशं-तमेन । अथ । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । [६६] शम् । योः । अरपः । द
धात ॥ एति । अहम् । पितॄन् । सुविदत्रानितिसु-विदत्रान् । अविथ्सि । नपातम् ।
च । विक्रमणमितिवि-क्रमणम् । च । विष्णोः ॥ बर्हिषदइतिबर्हि-सदः । ये । स्वध
येतिस्व धया । सुतस्य । भजन्त । पित्वः । ते । इह । आगमिष्ठाइत्या-गमिष्ठाः ॥
उपहूताइत्युप-हूताः । पितरः । सोम्यासः । बर्हिष्येषु । निधिष्वितिनि-धिषु ।
प्रियेषु ॥ ते । एति । गमन्तु । ते । इह । श्रुवन्तु । अधीति । ब्रुवन्तु । ते । अव
न्तु । अस्मान् ॥ उदिति । ईरताम् । अव रे । उदिति । परासः । उदिति । मध्य
माः । पितरः । सोम्यासः ॥ असुम् । [६७] ये । ईयुः । अवृकाः । ऋतज्ञाइ
त्यृत-ज्ञाः । ते । नः । अवन्तु । पितरः । हवेषु ॥ इदम् । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । नमः ।
अस्तु । अद्य । ये । पूर्वासः । ये । उपरासः । ईयुः ॥ ये । पार्थिवे । रजसि । एति । नि
षत्ताइतिनि-सत्ताः । ये । वा । नूनम् । सुवृजनास्वितिसु-वृजनासु । विक्षु ॥ अध ।
यथा । नः । पितरः । परासः । प्रत्नासः । अग्ने । ऋतम् । आशुषाणाः ॥ शुचि ।
इत् । अयन्न् । दीधितिम् । उक्थशासइत्युक्थ-शासः । क्षाम । भिन्दन्तः । अरु
णीः । अपेति । व्रन्न् ॥ यत् । अग्ने । [६८] कव्यवाहनेतिकव्य-वाहन । पितॄन् ।

यरिंष । ऋतावृधइत्यृत-वृधः ॥ प्रेति । च । हव्यानि । वक्ष्यसि । देवेभ्यः । च । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । आ ॥ त्वम् । अग्ने । ईडितः । जातवेदइतिजात-वेदः । अवाट् । हव्यानि । सुरभीणि । कृत्वा ॥ प्रेति । अदाः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । स्वधयेति स्व-धया । ते । अक्षन्न् । अद्धि । त्वम् । देव । प्रयतेतिप्र-यता । हवीꣳषि ॥ मातली । कव्यैः । यमः । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । बृहस्पतिः । ऋक्वभिरित्यृक्व-भिः । वावृधानः ॥ यान् । च । देवाः । वावृधुः । ये । च । देवान् । स्वाहा । अन्ये । स्वधयेतिस्व-धया । अन्ये । मदन्ति ॥ [६९] इमम् । यम । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । एति । हि । सीद । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । पितृभिरितिपितृ-भिः । सव्ँविदानइतिसं-विदानः ॥ एति । त्वा । मन्त्राः । कविशस्ताइतिकवि-शस्ताः । वहन्तु । एना । राजन्न् । हविषा । मादयस्व ॥ अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । एति । गहि । यज्ञियेभिः । यम । वैरूपैः । इह । मादयस्व ॥ विवस्वन्तम् । हुवे । यः । पिता । ते । अस्मिन्न् । यज्ञे । बर्हिषि । एति । निषद्येतिनि-सद्य ॥ अङ्गिरसः । नः । पितरः । नवग्वाः । अथर्वाणः । भृगवः । सोम्यासः ॥ तेषाम् । वयम् । सुमताविति सु-मतौ । यज्ञियानाम् । अपीति । भद्रे । सौमनसे । स्याम ॥ [७०] भवास्मभ्यमसुँय्यद्भेमदन्ति सौमनसएकंच ॥ १२ ॥ समिधश्चक्षुषीप्रजापतिराज्यन्देवस्यस्फ्यमब्रह्मवादिनोऽङ्गिरसस्त्रयोमनुःपृथिव्याःपशवोऽग्नीधेदेवावैयुक्ष्वोशन्तस्त्वाद्वादश ॥ १२ ॥ समिधोयाज्यातस्मान्नाभागꣳहितमन्वित्याहप्रजावाअहेत्याहयुक्ष्वाहिसंप्ततिः ॥७०॥ समिधस्सौमनसेस्याम ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे द्वितीयकाण्डस्समाप्तः ॥

द्वितीयकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	६५	३२७८
२	१२	७१	३५२६
३	१४	५६	२९६५
४	१४	४८	२४०६
५	१२	७४	३६६५
६	१२	७०	३४३३
संहतसङ्ख्या			
६	७५	३८४	१९२७३

श्रीः॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

हरिः ओ (४) म्॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। अकामयत। प्रजाइतिप्र-जाः। सृजेय। इति। सः। तपः। अतप्यत। सः। सर्पान्। असृजत। सः। अकामयत। प्रजाइतिप्र-जाः। सृजेय। इति। सः। द्वितीयम्। अतप्यत। सः। वया॒ँसि। असृजत। सः। अकामयत। प्रजाइतिप्र-जाः। सृजेय। इति। सः। तृतीयम्। अतप्यत। सः। एतम्। दीक्षितवादमितिदीक्षित-वादम्। अपश्यत्। तम्। अवदत्। ततः। वै। सः। प्रजाइतिप्र-जाः। असृजत। यत्। तपः। तप्त्वा। दीक्षितवादमितिदीक्षित-वादम्। वदति। प्रजाइतिप्र-जाः। एव। तत्। यजमानः। [१] सृजते। यत्। वै। दीक्षितः। अमेध्यम्। पश्यति। अपेति। अस्मात्। दीक्षा। क्रामति। नीलम्। अस्य। हरः। वीति। एति। अबद्धम्। मनः। दरिद्रम्। चक्षुः। सूर्यः। ज्योतिषाम्। श्रेष्ठः। दीक्षे। मा। मा। हासीः। इति। आह। न। अस्मात्। दीक्षा। अपेति। क्रामति। न। अस्य। नीलम्। न। हरः। वीति। एति। यत्। वै। दीक्षितम्। अभिवर्षतीत्यभि-वर्षति। दिव्याः। आपः। अशान्ताः। ओजः। बलम्। दीक्षाम्। [२] तपः। अस्य। निरिति। घ्नन्ति। उन्दतीः। बलम्। धत्त। ओजः। धत्त। बलम्। धत्त। मा। मे। दीक्षाम्। मा। तपः। निरिति। वधिष्ट। इति। आह। एतत्। एव। सर्वम्। आत्मन्। धत्ते। न। अस्य। ओजः। बलम्। न। दीक्षाम्। न। तपः। निरिति। घ्नन्ति। अग्निः। वै। दीक्षितस्य। देवता। सः। अस्मात्। एतर्हि। तिरः। इव। यर्हि। याति। तम्। ईश्वरम्। रक्षा॒ँसि। हन्तोः। [३] भद्रात्। अभीति। श्रेयः। प्रेति। इहि। बृहस्पतिः। पुरएतेतिपुरः-एता। ते। अस्तु। इति। आह। ब्रह्म। वै। देवानाम्। बृहस्पतिः। तम्। एव। अन्वारभतइत्यनु-आरभते। सः। एनम्। समिति। पारयति। एति। इदम्। अगन्म। देवयजनमितिदेव-यजनम्। पृथिव्याः। इति। आह। देवयजन

मितिदेव-यजनम् । हि । एषः । पृथिव्याः । आगच्छतीत्या-गच्छति । यः । यजते । विश्वे । देवाः । यत् । अजुषन्त । पूर्वे । इति । आह । विश्वे । हि । एतत् । देवाः । जोषयन्ते । यत् । ब्राह्मणाः । ऋक्सामाभ्यामित्यृक्साम-भ्याम् । यजुषा । सन्तरन्त इतिसं-तरन्तः । इति । आह । ऋक्सामाभ्यामित्यृक्साम-भ्याम् । हि । एषः । यजुषा । सन्तरतीतिसं-तरति । यः । यजते । रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदेम । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते ॥ [४] यजमानोदीक्षां हन्तोर्ब्राह्मणाश्चतुर्विंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥१॥

एषः । ते । गायत्रः । भागः । इति । मे । सोमाय । ब्रूतात् । एषः । ते । त्रैष्टुभः । जागतः । भागः । इति । मे । सोमाय । ब्रूतात् । छन्दोमानामितिछन्दः-मानाम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । गच्छ । इति । मे । सोमाय । ब्रूतात् । यः । वै । सोमम् । राजानम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । लोकम् । गमयित्वा । क्रीणाति । गच्छति । स्वानाम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । छन्दांसि । खलु । वै । सोमस्य । राज्ञः । साम्राज्यइतिसां-राज्यः । लोकः । पुरस्तात् । सोमस्य । क्रयात् । एवम् । अभीति । मन्त्रयेत । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । एव । [५] एनम् । लोकम् । गमयित्वा । क्रीणाति । गच्छति । स्वानाम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । यः । वै । तानूनप्त्रस्येतितानू-नप्त्रस्य । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । न । प्राश्नन्तीतिप्र-अश्नन्ति । न । जुह्वति । अथ । क्व । तानूनप्त्रमितितानू-नप्त्रम् । प्रतीति । तिष्ठति । इति । प्रजापतावितिप्रजा-पतौ । मनसि । इति । ब्रूयात् । त्रिः । अवेति । जिघ्रेत् । प्रजापतावितिप्रजा-पतौ । त्वा । मनसि । जुहोमि । इति । एषा । वै । तानूनप्त्रस्येतितानू-नप्त्रस्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यः । [६] वै । अध्वर्योः । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यतः । मन्येत । अनभिक्रम्येत्यनभि-क्रम्य । होष्यामि । इति । तत् । तिष्ठन् । एति । आश्रावयेत् । एषा । वै । अध्वर्योः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यत् । अभिक्रम्येत्यभि-क्रम्य । जुहुयात् । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायाः । इयात् । तस्मात् । समानत्र । तिष्ठता । होतव्यम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ।

यः । वै । अध्वर्योः । स्वम् । वेद । स्ववानितिस्व-वान् । एव । भवति । स्रुक् । वै । अस्य । स्वम् । वायव्यम् । अस्य । [७] स्वम् । चमसः । अस्य । स्वम् । यत् । वायव्यम् । वा । चमसम् । वा । अनन्वारभ्येत्यनन्‌-आरभ्य । आश्रावयेदित्या-श्रावयेत् । स्वात् । इयात् । तस्मात् । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्य । आश्राव्यमित्या-श्राव्यम् । स्वात् । एव । न । एति । यः । वै । सोमम् । अप्रतिष्ठाप्येत्यप्रति-स्थाप्य । स्तोत्रम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । सोमः । भवति । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । स्तोमः । अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति-स्थितानि । उक्थानि । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । यजमानः । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । अध्वर्युः । वायव्यम् । वै । सोमस्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । चमसः । अस्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । सोमः । स्तोमस्य । स्तोमः । उक्थानाम् । ग्रहम् । वा । गृहीत्वा । चमसम् । वा । उन्नीयेत्युत्-नीय । स्तोत्रम् । उपाकुर्यादित्युप-आकुर्यात् । प्रतीति । एव । सोमम् । स्थापयति । प्रतीति । स्तोमम् । प्रतीति । उक्थानि । प्रतीति । यजमानः । तिष्ठति । प्रतीति । अध्वर्युः ॥ [८] एवतिष्ठतियोवायव्यमस्यग्रहँ वैकान्नवि ँ शतिश्च ॥२॥

यज्ञस्य । वै । एतत् । समिति । भरन्ति । यत् । सोमक्रयण्याइतिसोम-क्रयण्यै । पदम् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । हविर्धानेइतिहविः-धाने । यर्हि । हविर्धानेइतिहविः-धाने । प्राचीइति । प्रवर्तयेयुरितिप्र-वर्तयेयुः । तर्हि । तेन । अक्षम् । उपेति । अञ्ज्यात् । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । एव । यज्ञम् । अनु । समिति । तनोति । प्राञ्चम् । अग्निम् । प्रेति । हरन्ति । उदिति । पत्नीम् । एति । नयन्ति । अन्विति । अनांसि । प्रेति । वर्तयन्ति । अथ । वै । अस्य । एषः । धिष्णियः । हीयते । सः । अन्विति । ध्यायति । सः । ईश्वरः । रुद्रः । भूत्वा । [९] प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानस्य । शमयितोः । यर्हि । पशुम् । आप्रीतमित्या-प्रीतम् । उदञ्चम् । नयन्ति । तर्हि । तस्य । पशुश्रपणमितिपशु-श्रपणम् । हरेत् । तेन । एव । एनम् । भागिनम् । करोति । यजमानः । वै । आहवनीयइत्या-हवनीयः । यजमानम् । वै । एतत् । वीति । कर्षन्ते । यत् । आहवनीयादित्या-हवनीयात् । पशुश्रपणमितिपशु-श्रपणम् । हरन्ति । सः । वा । एव । स्यात् । निर्मन्थ्यमितिनिः-मन्थ्यम् । वा । कुर्यात् । यजमानस्य । सात्मत्वायेतिसात्म-त्वाय । यदि । पशोः । अवदानमित्य

व-दानम् । नश्येत् । आज्यस्य । प्रत्याख्यायमितिप्रति-आख्यायम् । अवेति । द्येत् । सा । एव । ततः । प्रायश्चित्तिः । ये । पशुम् । विमथ्नीरन्नितिवि-मथ्नीरन् । यः । तान् । कामयेत । आर्तिम् । एति । ऋच्छेयुः । इति । कुवित् । अङ्ग । इति । नमो वृक्तिवत्येतिनमोवृक्ति-वत्या । ऋचा । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । जुहुयात् । नमोवृक्ति मितिनमः-वृक्तिम् । एव । एषाम् । वृङ्क्ते । तजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छन्ति ॥ [१०] भूत्वाततष्षड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । जायमानाः । प्रजाइतिप्र-जाः । जाताः । च । याः । इमाः ॥ तस्मै । प्रति । प्रेति । वेदय । चिकित्वान् । अन्विति । मन्यताम् ॥ इमम् । पशुम् । पशुपतइतिपशु-पते । ते । अद्य । बध्नामि । अग्ने । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । मध्ये ॥ अन्विति । मन्यस्व । सुयजेतिसु-यजा । यजाम । जुष्टम् । देवानाम् । इ दम् । अस्तु । हव्यम् ॥ प्रजानन्तइतिप्र-जानन्तः । प्रतीति । गृह्णन्ति । पूर्वे । प्राण मितिप्र-अनम् । अङ्गेभ्यः । परीति । आचरन्तमित्या-चरन्तम् ॥ सुवर्गमितिसुवः-गम् । याहि । पथिभिरितिपथि-भिः । देवयानैरितिदेव-यानैः । ओषधीषु । प्रतीति । तिष्ठ । शरीरैः ॥ येषाम् । ईशे । [११] पशुपतिरितिपशु-पतिः । पशूनाम् । चतु ष्पदामितिचतुः-पदाम् । उत । च । द्विपदामितिद्वि-पदाम् ॥ निष्क्रीतइतिनिः-क्री तः । अयम् । यज्ञियम् । भागम् । एतु । रायः । पोषाः । यजमानस्य । सन्तु ॥ ये । बध्यमानम् । अन्विति । बध्यमानाः । अभ्यैक्षन्तेत्यभि-ऐक्षन्त । मनसा । च चक्षुषा । च ॥ अग्निः । तान् । अग्रे । प्रेति । मुमोक्तु । देवः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजयेतिप्र-जया । संविदानइतिसं-विदानः ॥ ये । आरण्याः । पशवः । वि श्वरूपाइतिविश्व-रूपाः । विरूपाइतिवि-रूपाः । सन्तः । बहुधेतिबहु-धा । एकरूपा इत्येक-रूपाः ॥ वायुः । तान् । अग्रे । प्रेति । मुमोक्तु । देवः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजयेतिप्र-जया । संविदानइतिसं-विदानः ॥ प्रमुञ्चमानाइतिप्र-मुञ्चमानाः । [१२] भुवनस्य । रेतः । गातुम् । धत्त । यजमानाय । देवाः ॥ उपाकृतमित्युप-आकृतम् । शशमानम् । यत् । अस्थात् । जीवम् । देवानाम् । अपीति । एतु । पाथः ॥ नाना । प्राणइतिप्र-अनः । यजमानस्य । पशुना । यज्ञः । देवेभिः । सह । देवयानइतिदेव-यानः ॥ जीवम् । देवानाम् । अपीति । एतु । पाथः । सत्याः ।

सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ यत् । पशुः । मायुम् । अकृत । उरः । वा । पद्भिरितिपत्-भिः । आहतइत्या-हते ॥ अग्निः । मा । तस्मात् । एनसः । विश्वात् । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ शमितारः । उपेतनेत्युप-एतन । यज्ञम् । [१३] देवेभिः । इन्वितम् ॥ पाशात् । पशुम् । प्रेति । मुञ्चत । बन्धात् । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । परि ॥ अदितिः । पाशम् । प्रेति । मुमोक्तु । एतम् । नमः । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । पशुपतयइतिपशु-पतये । करोमि ॥ अरातीयन्तम् । अधरम् । कृणोमि । यम् । द्विष्मः । तस्मिन्न् । प्रतीति । मुञ्चामि । पाशम् ॥ त्वाम् । उ । ते । दधिरे । हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् । शृतङ्कर्तारमितिशृतं-कर्तारम् । उत । यज्ञियम् । च ॥ अग्ने । सदक्षइतिस-दक्षः । सतनुरितिस-तनुः । हि । भूत्वा । अथ । हव्या । जातवेदइतिजात-वेदः । जुषस्व ॥ जातवेदइतिजात-वेदः । वपया । गच्छ । देवान् । त्वम् । हि । होता । प्रथमः । बभूथ ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । हविः । अदन्तु । देवाः ॥ स्वाहा । देवेभ्यः । देवेभ्यः । स्वाहा ॥ [१४]

ईशेप्रमुञ्चमानायज्ञन्त्वꣳ षोडशच ॥ ❋ ❋ ❋ ॥ ४ ॥

प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । वै । पशवः । तेषाम् । रुद्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । यत् । एताभ्याम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । ताभ्याम् । एव । एनम् । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । एति । लभते । आत्मनः । अनाव्रस्कायेत्यना-व्रस्काय । द्वाभ्याम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । उपाकृत्येत्युप-आकृत्य । पञ्च । जुहोति । पाङ्क्ताः । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । मृत्यवे । वै । एषः । नीयते । यत् । पशुः । तम् । यत् । अन्वारभेतेत्यनु-आरभेत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । नाना । प्राणइतिप्र-अनः । यजमानस्य । पशुना । इति । आह । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । [१५] यत् । पशुः । मायुम् । अकृत । इति । जुहोति । शान्त्यै । शमितारः । उपेतनेत्युप-एतन । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । वपायाम् । वै । आह्रियमाणायामित्या-ह्रियमाणायाम् । अग्नेः । मेधः । अपेति । क्रामति । त्वाम् । उ । ते । दधिरे । हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् । इति । वपाम् । अभीति । जुहोति । अग्नेः । एव । मेधम् । अवेति । रुन्धे । अथोइति । शृतत्वायेतिशृत-त्वाय ।

पुरस्तात्स्वाहाकृतयइति पुरस्तात्-स्वाहाकृतयः । वै अन्ये । देवाः । उपरिष्टात्स्वाहाकृतयइत्युपरिष्टात्-स्वाहाकृतयः । अन्ये । स्वाहा । देवेभ्यः । देवेभ्यः । स्वाहा । इति । अभितः । वपाम् । जुहोति । तान् । एव । उभयान् । प्रीणाति ॥ [१६] व्यावृत्त्या अभितोवपाम्पञ्च च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

यः । वै । अयथादेवतमित्ययथा-देवतम् । यज्ञम् । उपचरतीत्युप-चरति । एति । देवताभ्यः । वृश्च्यते । पापीयान् । भवति । यः । यथादेवतमितियथा-देवतम् । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते । वसीयान् । भवति । आग्नेय्या । ऋचा । आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । अभीति । मृशेत् । वैष्णव्या । हविर्धानमितिहविः-धानम् । आग्नेय्या । स्रुचः । वायव्यया । वायव्यानि । ऐन्द्रिया । सदः । यथादेवतमिति यथा-देवतम् । एव । यज्ञम् । उपेति । चरति । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते । वसीयान् । भवति । युनज्मि । ते । पृथिवीम् । ज्योतिषा । सह । युनज्मि । वायुम् । अन्तरिक्षेण । [१७] ते । सह । युनज्मि । वाचम् । सह । सूर्येण । ते । युनज्मि । तिस्रः । विपृचइतिवि-पृचः । सूर्यस्य । ते ॥ अग्निः । देवता । गायत्री । छन्दः । उपांशोरित्युप-अंशोः । पात्रम् । असि । सोमः । देवता । त्रिष्टुप् । छन्दः । अन्तर्यामस्येत्यन्तः-यामस्य । पात्रम् । असि । इन्द्रः । देवता । जगती । छन्दः । इन्द्रवायुवोरितीन्द्र-वायुवोः । पात्रम् । असि । बृहस्पतिः । देवता । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । पात्रम् । असि । अश्विनौ । देवता । पङ्क्तिः । छन्दः । अश्विनोः । पात्रम् । असि । सूर्यः । देवता । बृहती । [१८] छन्दः । शुक्रस्य । पात्रम् । असि । चन्द्रमाः । देवता । सतोबृहतीतिसतः-बृहती । छन्दः । मन्थिनः । पात्रम् । असि । विश्वे । देवाः । देवता । उष्णिहा । छन्दः । आग्रयणस्य । पात्रम् । असि । इन्द्रः । देवता । ककुत् । छन्दः । उक्थानाम् । पात्रम् । असि । पृथिवी । देवता । विराडितिवि-राट् । छन्दः । ध्रुवस्य । पात्रम् । असि ॥ [१९] अन्तरिक्षेणबृहतीत्रयस्त्रिंशच्च ॥ ॥ ६ ॥

इष्टर्गः । वै । अध्वर्युः । यजमानस्य । इष्टर्गः । खलु । वै । पूर्वः । अर्ष्टुः । क्षीयते । आसन्यात् । मा । मन्त्रात् । पाहि । कस्याः । चित् । अभिशस्त्याइत्यभि-शस्त्याः । इति । पुरा । प्रातरनुवाकादितिप्रातः-अनुवाकात् । जुहुयात् । आत्मनः ।

एव । तत् । अध्वर्युः । पुरस्तात् । शर्म । नह्यते । अनार्त्यै । सँवेशायेतिसं-वेशाय । त्वा । उपवेशायेत्युप-वेशाय । त्वा । गायत्रियाः । त्रिष्टुभः । जगत्याः । अभिभूत्या इत्यभि-भूत्यै । स्वाहा । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मृत्योः । मा । पातम् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मा । मा । हासिष्टम् । देवतासु । वै । एते । प्राणापानयोरितिप्राण-अपानयोः । [२०] व्यायच्छन्तइतिवि-आयच्छन्ते । येषाम् । सोमः । समृच्छतइतिसं-ऋच्छते । सँवेशायेतिसं-वेशाय । त्वा । उपवेशायेत्युप - वेशाय । त्वा । इति । आह । छन्दाँसि । वै । सँवेशइतिसं-वेशः । उपवेशइत्युप -वेशः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्य । छन्दाँसि । वृङ्क्ते । प्रेतिवन्तीतिप्रेति-वन्ति । आज्यानि । भवन्ति । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । मरुत्वतीः । प्रतिपद इतिप्रति-पदः । विजित्याइतिवि-जित्यै । उभेइति । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत्-रथन्तरे । भवतः । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । एनम् । अन्तः । एति । अद्य । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । श्वः । बृहत् । अद्या श्वादित्यद्य-श्वात् । एव । एनम् । अन्तः । एति । भूतम् । [२१] वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । भविष्यत् । बृहत् । भूतात् । च । एव । एनम् । भविष्यतः । च । अन्तः । एति । परिमितमितिपरि-मितम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । अपरिमितमित्यपरि-मितम् । बृहत् । परिमितादितिपरि-मितात् । च । एव । एनम् । अपरिमितादित्यपरि-मितात् । च । अन्तः । एति । विश्वामित्रजमदग्नीइतिविश्वामित्र-जमदग्नी । वसिष्ठेन । अस्पर्द्धेताम् । सः । एतत् । जमदग्निः । विहव्यमितिवि-हव्यम् । अपश्यत् । तेन । वै । सः । वसिष्ठस्य । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवृङ्क्त । यत् । विहव्यमितिवि-हव्यम् । शस्यते । इन्द्रियम् । एव । तत् । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । यस्य । भूयाँसः । यज्ञक्रतवइतियज्ञ-क्रतवः । इति । आहुः । सः । देवताः । वृङ्क्ते । इति । यदि । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । सोमः । परस्तात् । स्यात् । उक्थ्यम् । कुर्वीत । यदि । उक्थ्यः । स्यात् । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । कुर्वीत । यज्ञक्रतुभिरितियज्ञक्रतु-भिः । एव । अस्य । देवताः । वृङ्क्ते । वसीयान् । भवति ॥ [२२] प्राणापानयोर्भूतवँवृङ्क्तेऽष्टाविँशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

निग्राभ्याइतिनि-ग्राभ्याः । स्थ । देवश्रुतइतिदेव-श्रुतः । आयुः । मे । तर्पयत । प्राण

मितिप्र-अनम् । मे । तर्पयत । अपानमित्यप-अनम् । मे । तर्पयत । व्यानमितिवि-अनम् । मे । तर्पयत । चक्षुः । मे । तर्पयत । श्रोत्रम् । मे । तर्पयत । मनः । मे । तर्पयत । वाचम् । मे । तर्पयत । आत्मानम् । मे । तर्पयत । अङ्गानि । मे । तर्पयत । प्रजामितिप्र-जाम् । मे । तर्पयत । पशून् । मे । तर्पयत । गृहान् । मे । तर्पयत । गणान् । मे । तर्पयत । सर्वगणमितिसर्व-गणम् । मा । तर्पयत । तर्पयत । मा । [२३] गणाः । मे । मा । वीति । तृप्यन् । ओषधयः । वै । सोमस्य । विशः । विशः । खलु । वै । राज्ञः । प्रदातोरितिप्र-दातोः । ईश्वराः । ऐन्द्रः । सोमः । अवीवृधम् । वः । मनसा । सुजाताइतिसु-जाताः । ऋतप्रजाताइत्यृत-प्रजाताः । भगे । इत् । वः । स्याम ॥ इन्द्रेण । देवीः । वीरुधः । संविदानाइतिसं-विदानाः । अन्विति । मन्यन्ताम् । सवनाय । सोमम् । इति । आह । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । एव । एनम् । स्वायै । विशः । स्वायै । देवतायै । निर्याच्येतिनिः-याच्य । अभीति । सुनोति । यः । वै । सोमस्य । अभिषूयमाणस्येत्यभि-सूयमानस्य । [२४] प्रथमः । अंशुः । स्कन्दति । सः । ईश्वरः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानस्य । निर्हन्तोरितिनिः-हन्तोः । तम् । अभीति । मन्त्रयेत । एति । मा । अस्कान् । सह । प्रजयेतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । इन्द्रियम् । मे । वीर्यम् । मा । निरिति । वधीः । इति । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । प्रजायाइतिप्र-जायै । पशूनाम् । अनिर्घातायेत्यनिः-घाताय । द्रप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृतीयम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तमितिसं-चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । होत्राः ॥ [२५] तर्पयतमाऽभिषूयमाणस्ययश्चदशच ॥ ❀ ॥८॥

यः । वै । देवान् । देवयशसेनेतिदेव-यशसेन । अर्पयति । मनुष्यान् । मनुष्ययशसेनेतिमनुष्य-यशसेन । देवयशसीतिदेव-यशसी । एव । देवेषु । भवति । मनुष्ययशसीतिमनुष्य-यशसी । मनुष्येषु । यान् । प्राचीनम् । आग्रयणात् । ग्रहान् । गृह्णीयात् । तान् । उपांश्वित्युप-अंशु । गृह्णीयात् । यान् । ऊर्ध्वान् । तान् । उपब्दिमतइत्युपब्दि-मतः । देवान् । एव । तत् । देवयशसेनेतिदेव-यशसेन । अर्पयति । मनुष्यान् । मनुष्ययशसेनेतिमनुष्य-यशसेन । देवयशसीतिदेव-यशसी । एव ।

देवेषु। भवति। मनुष्ययशसीतिमनुष्य-यशसी। मनुष्येषु। अग्निः। प्रातस्सवनइति प्रातः-सवने। पातु। अस्मान्। वैश्वानरः। महिना। विश्वशम्भूरितिविश्व-शम्भूः॥ सः। नः। पावकः। द्रविणम्। दधातु। [२६] आयुष्मन्तः। सहभक्षाइतिसह-भक्षाः। स्याम॥ विश्वे। देवाः। मरुतः। इन्द्रः। अस्मान्। अस्मिन्। द्वितीये। सवने। न। जह्युः॥ आयुष्मन्तः। प्रियम्। एषाम्। वदन्तः। वयम्। देवानाम्। सुमताविति सु-मतौ। स्याम॥ इदम्। तृतीयम्। सवनम्। कवीनाम्। ऋतेन। ये। चमसम्। ऐरयन्त॥ ते। सौधन्वनाः। सुवः। आनशानाः। स्विष्टिमितिसु-इष्टिम्। नः। अभीति। वसीयः। नयन्तु॥ आयतनवतीरित्यायतन-वतीः। वै। अन्याः। आहुतयइत्या-हुतयः। हूयन्ते। अनायतनाइत्यना-यतनाः। अन्याः। याः। आघारवतीरित्याघार-वतीः। ताः। आयतनवतीरित्यायतन-वतीः। याः। [२७] सौम्याः। ताः। अनायतनाइत्यना-यतनाः। ऐन्द्रवायवमित्यैन्द्र-वायवम्। आदायेत्या-दाय। आघारमित्या-घारम्। एति। घारयेत्। अध्वरः। यज्ञः। अयम्। अस्तु। देवाः। ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः। पशवे। नः। जनाय। विश्वस्मै। भूताय। अध्वरः। असि। सः। पिन्वस्व। घृतवदितिघृत-वत्। देव। सोम। इति। सौम्याः। एव। तत्। आहुतीरित्या-हुतीः। आयतनवतीरित्यायतन-वतीः। करोति। आयतनवानित्यायतन-वान्। भवति। यः। एवम्। वेद। अथोइति। द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी। एव। घृतेन। वीति। उनत्ति। तेइति। व्युत्तेइतिवि-उत्ते। उपजीवनीयेइत्युप-जीवनीये। भवतः। उपजीवनीयइत्युप-जीवनीयः। भवति। [२८] यः। एवम्। वेद। एषः। ते। रुद्र। भागः। यम्। निरयाचथाइतिनिः-अयाचथाः। तम्। जुषस्व। विदेः। गौपत्यम्। रायः। पोषम्। सुवीर्यमितिसु-वीर्यम्। सँवथ्सरीणामितिसं-वथ्सरीणाम्। स्वस्तिम्॥ मनुः। पुत्रेभ्यः। दायम्। वीति। अभजत्। सः। नाभानेदिष्ठम्। ब्रह्मचर्यमितिब्रह्म-चर्यम्। वसन्तम्। निरिति। अभजत्। सः। एति। अगच्छत्। सः। अब्रवीत्। कथा। मा। निरिति। अभाक्। इति। न। त्वा। निरिति। अभाक्षम्। इति। अब्रवीत्। आङ्गिरसः। इमे। सत्रम्। आसते। ते। [२९] सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। न। प्रेति। जानन्ति। तेभ्यः। इदम्। ब्राह्मणम्। ब्रूहि। ते। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्।

यन्तः । ये । एषाम् । पशवः । तान् । ते । दास्यन्ति । इति । तत् । एभ्यः । अब्रवीत् । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्तः । ये । एषाम् । पशवः । आसन्न् । तान् । अस्मै । अददुः । तम् । पशुभिरितिपशु-भिः । चरन्तम् । यज्ञवास्तावितियज्ञ-वास्तौ । रुद्रः । एति । अगच्छत् । सः । अब्रवीत् । मम । वै । इमे । पशवः । इति । अदुः । वै । [३०] मह्यम् । इमान् । इति । अब्रवीत् । न । वै । तस्य । ते । ईशते । इति । अब्रवीत् । यत् । यज्ञवास्तावितियज्ञ-वास्तौ । हीयते । मम । वै । तत् । इति । तस्मात् । यज्ञवास्त्विति तियज्ञ-वास्तु । न । अभ्यवेत्यमित्यभि-अवेत्यम् । सः । अब्रवीत् । यज्ञे । मा । एति । भज । अथ । ते । पशून् । न । अभीति । मꣳस्ये । इति । तस्मै । एतम् । मन्थिनः । सꣳस्रावमितिसं-स्रावम् । अजुहोत् । ततः । वै । तस्य । रुद्रः । पशून् । न । अभीति । अमन्यत । यत्र । एतम् । एवम् । विद्वान् । मन्थिनः । सꣳस्रावमितिसं-स्रावम् । जुहोति । न । तत्र । रुद्रः । पशून् । अभीति । मन्यते ॥ [३१] दधात्वायतनवती यांउपजीवनीयोभवतितेऽदुर्वैयत्रैतमेकादशच ॥ ❋ ❋ ॥९॥

जुष्टः । वाचः । भूयासम् । जुष्टः । वाचः । पतये । देवि । वाक् ॥ यत् । वाचः । मधुमदितिमधु-मत् । तस्मिन्न् । मा । धाः । स्वाहा । सरस्वत्यै ॥ ऋचा । स्तोमम् । समिति । अर्द्धय । गायत्रेण । रथन्तरमितिरथं-तरम् ॥ बृहत् । गायत्र वर्तनीतिगायत्र-वर्तनि ॥ यः । ते । द्रप्सः । स्कन्दति । यः । ते । अꣳशुः । बाहु च्युतइतिबाहु-च्युतः । धिषणयोः । उपस्थादित्युप-स्थात् ॥ अध्वर्योः । वा । परीति । यः । ते । पवित्रात् । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । इन्द्राय । तम् । जुहोमि ॥ यः । द्रप्सः । अꣳशुः । पतितः । पृथिव्याम् । परिवापादितिपरि-वापात् । [३२] पुरो डाशात् । करम्भात् ॥ धानासोमादितिधाना-सोमात् । मन्थिनः । इन्द्र । शुक्रात् । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । इन्द्राय । तम् । जुहोमि ॥ यः । ते । द्रप्सः । मधु मानितिमधु-मान् । इन्द्रियावानितीन्द्रिय-वान् । स्वाहाकृतइतिस्वाहा-कृतः । पुनः । अप्येतीत्यपि-एति । देवान् ॥ दिवः । पृथिव्याः । परीति । अन्तरिक्षात् । स्वाहाकृतमि तिस्वाहा-कृतम् । इन्द्राय । तम् । जुहोमि ॥ अध्वर्युः । वै । ऋत्विजाम् । प्रथमः । यु ज्यते । तेन । स्तोमः । योक्तव्यः । इति । आहुः । वाक् । अग्रेगाइत्यग्रे-गाः । अ ग्रे । एतु । ऋजुगाइत्यृजु-गाः । देवेभ्यः । यशः । मयि । दधती । प्राणानितिप्र-

अन्नाद्य॑ । पशुषु॑ । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि॑ । [३३] च । यजमाने । च । इति॑ । आह । वाच॑म् । एव । तत् । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । युनक्ति । वास्तु॑ । वै । एतत् । यज्ञस्य॑ । क्रियते । यत् । ग्रहान् । गृहीत्वा । बहिष्पवमानमितिबहिः-पवमानम् । स र्पन्ति । पराञ्चः । हि । यन्ति॑ । पराचीभिः । स्तुवते॑ । वैष्णव्या । ऋचा । पुनः । ए त्येत्या-इत्य॑ । उपेति॑ । तिष्ठते । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञम् । एव । अकः । विष्णो इति॑ । त्वम् । नः । अन्त॑मः । शर्म॑ । यच्छ । सहन्त्य ॥ प्रेति॑ । ते । धाराः । मधु श्चुतइतिमधु-श्चुतः । उत्स॑म् । दुह्रते । अक्षि॑तम् । इति॑ । आह । यत् । एव । अस्य । शयानस्य । उपशुष्यतीत्युप-शुष्य॑ति । तत् । एव । अस्य । एतेन॑ । एति॑ । प्या ययति ॥ [३४] परिवापात्प्रजाम्मयिदुह्रतेचतु॑र्दशच ॥ ❋ ॥१०॥

अग्निना । रयिम् । अश्नवत् । पोष॑म् । एव । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे ॥ यशस॑म् । वीरव॑त्तममितिवीरव॑त्-तमम् ॥ गोमानितिगो-मान् । अग्ने । अविमानित्यवि-मान् । अश्वी । यज्ञः । नृवत्सखेतिनृवत्-सखा । सद॑म् । इत् । अप्रमृष्यइत्यप्र-मृष्यः ॥ इडावा नितीडा-वान् । एषः । असुर । प्रजावानितिप्रजा-वान् । दीर्घः । रयिः । पृथुबुध्नइति पृथु-बुध्नः । सभावानितिसभा-वान् ॥ एति॑ । प्यायस्व । समिति॑ । ते ॥ इह । त्वष्टा रम् । अग्रियम् । विश्वरूपमितिविश्व-रूपम् । उपेति॑ । ह्वये ॥ अस्माक॑म् । अस्तु । केव॑लः ॥ तत् । नः । तुरीप॑म् । अध॑ । पोषयित्नु । देव । त्वष्टः । वीति॑ । रराणः । स्यस्व ॥ यतः । वीरः । [३५] कर्मण्यः । सुदक्षइतिसु-दक्षः । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । जा यते । देवकामइतिदेव-कामः ॥ शिवः । त्वष्टः । इह । एति॑ । गहि । विभुरितिवि-भुः । पोषे । उत । त्मना ॥ यज्ञेयज्ञइतियज्ञे-यज्ञे । नः । उदिति॑ । अव ॥ पिशङ्गरूपइतिपि शङ्ग-रूपः । सुभरइतिसु-भरः । वयोधाइतिवयः-धाः । श्रुष्टी । वीरः । जायते । देव कामइतिदेव-कामः ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । त्वष्टा । वीति॑ । स्यतु । नाभिम् । अस्मे इति॑ । अथ॑ । देवानाम् । अपीति॑ । एतु । पाथः ॥ प्रेति॑ । नः । देवी । एति॑ । नः । दिवः ॥ पीपिवांसम् । सरस्वतः । स्तन॑म् । यः । विश्वदर्शतइतिविश्व-दर्शतः ॥ धुक्षीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । इष॑म् ॥ [३६] ये । ते । सरस्वः । ऊर्मयः । मधु मन्तइतिमधु-मन्तः । घृतश्चुतइतिघृत-श्चुतः ॥ तेषाम् । ते । सुम्नम् । ईमहे ॥ यस्य॑ । व्रतम् । पशवः । यन्ति । सर्वे । यस्य॑ । व्रतम् । उपतिष्ठन्तइत्युप-तिष्ठन्ते । आपः ॥

यस्यं । व्रते । पुष्टिपतिरितिपुष्टि-पतिः । निविष्टइतिनि-विष्टः । तम् । सरस्वन्तम् । अवसे । हुवेम ॥ दिव्यम् । सुपर्णमितिसु-पर्णम् । वयसम् । बृहन्तम् । अपाम् । गर्भम् । वृषभम् । ओषधीनाम् ॥ अभीपतः । वृष्ट्या । तर्पयन्तम् । तम् । सरस्वन्तम् । अवसे । हुवेम ॥ सिनीवालि । पृथुष्टुकइतिपृथु-स्तुके । या । देवानाम् । असि । स्वसा ॥ जुषस्व । हव्यम् । [३७] आहुतमित्या-हुतम् । प्रजामितिप्र-जाम् । देवि । दिदिड्ढि । नः ॥ या । सुपाणिरितिसु-पाणिः । स्वङ्गुरिरितिसु-अङ्गुरिः । सुषूमेतिसु-सूमा । बहुसूवरीतिबहु-सूवरी ॥ तस्यै । विश्पत्न्यै । हविः । सिनीवाल्यै । जुहोतन ॥ इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः ॥ असितवर्णाइत्यसित-वर्णाः । हरयः । सुपर्णाइतिसु-पर्णाः । मिहः । वसानाः । दिवम् । उदिति । पतन्ति ॥ ते । एति ॥ अववृत्रन्न् । सदनानि । कृत्वा । आत् । इत् । पृथिवी । घृतैः । वीति । उद्यते ॥ हिरण्यकेशइतिहिरण्य-केशः । रजसः । विसारइतिवि-सारे । अहिः । धुनिः । वातः । इव । ध्रजीमान् ॥ शुचिभ्राजाइतिशुचि-भ्राजाः । उषसः । [३८] नवेदाः । यशस्वतीः । अपस्युवः । न । सत्याः ॥ एति । ते । सुपर्णाइतिसु-पर्णाः । अमिनन्त । एवैः । कृष्णः । नोनाव । वृषभः । यदि । इदम् ॥ शिवाभिः । न । स्मयमानाभिः । एति । अगात् । पतन्ति । मिहः । स्तनयन्ति । अभ्रा ॥ वाश्रा । इव । विद्युदितिवि-द्युत् । मिमाति । वत्सम् । न । माता । सिषक्ति ॥ यत् । एषाम् । वृष्टिः । असर्जि ॥ पर्वतः । चित् । महि । वृद्धः । बिभाय । दिवः । चित् । सानु । रेजत । स्वने । वः ॥ यत् । क्रीडथ । मरुतः । [३९] ऋष्टिमन्तइत्यृष्टि-मन्तः । आपः । इव । सध्रियञ्चः । धवध्वे ॥ अभीति । क्रन्द । स्तनय । गर्भम् । एति । धाः । उदन्वतेत्युदन्-वता । परीति । दीय । रथेन ॥ दृतिम् । स्विति । कर्ष । विषितमितिवि-सितम् । न्यञ्चम् । समाः । भवन्तु । उद्वतेत्युत्-वता । निपादाइतिनि-पादाः ॥ त्वम् । त्या । चित् । अच्युता । अग्ने । पशुः । न । यवसे ॥ धाम । ह । यत् । ते । अजर । वना । वृश्चन्ति । शिक्वसः ॥ अग्ने । भूरीणि । तव । जातवेदइतिजात-वेदः । देव । स्वधावइतिस्वधा-वः । अमृतस्य । धाम ॥ याः । च । [४०] मायाः । मायिनाम् । विश्वमिन्वेतिविश्वं-इन्व । त्वेइति । पूर्वीः । सन्दधुरितिसं-दधुः । पृष्टबन्धोइतिपृष्ट-बन्धो ॥ दिवः । नः । वृष्टिम् । मरुतः । ररीध्वम् । प्रेति । पिन्वत ।

वृष्णः। अश्वस्य। धाराः॥ अर्वाङ्। एतेन। स्तनयित्नुना। एति। इहि। अपः। निषिञ्चन्नितिनि-सिञ्चन्। असुरः। पिता। नः॥ पिन्वन्ति। अपः। मरुतः। सुदानवइतिसु-दानवः। पयः। घृतवदितिघृत-वत्। विदथेषु। आभुवइत्या-भुवः॥ अत्यम्। न। मिहे। वीति। नयन्ति। वाजिनम्। उत्सम्। दुहन्ति। स्तनयन्तम्। अक्षितम्॥ उदप्रुतइत्युद-प्रुतः। मरुतः। तान्। इयर्त। वृष्टिम्। [४१] ये। विश्वे। मरुतः। जुनन्ति॥ क्रोशाति। गर्दा। कन्या। इव। तुन्ना। पेरुम्। तुञ्जाना। पत्या। इव। जाया॥ घृतेन। द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी। मधुना। समिति। उक्षत। पयस्वतीः। कृणुत। आपः। ओषधीः॥ ऊर्जम्। च। तत्र। सुमतिमितिसु-मतिम्। च। पिन्वथ। यत्र। नरः। मरुतः। सिञ्चथ। मधु॥ उदिति। उ। त्यम्। चित्रम्॥ और्वभृगुवदित्यौर्वभृगु-वत्। शुचिम्। अप्नवानवदित्यप्नवान-वत्। एति। हुवे॥ अग्निम्। समुद्रवाससमितिसमुद्र-वाससम्॥ एति। सवम्। सवितुः। यथा। भगस्य। इव। भुजिम्। हुवे॥ अग्निम्। समुद्रवाससमितिसमुद्र-वाससम्॥ हुवे। वातस्वनमितिवात-स्वनम्। कविम्। पर्जन्यक्रन्द्यमितिपर्जन्य-क्रन्द्यम्। सहः॥ अग्निम्। समुद्रवाससमितिसमुद्र-वाससम्॥ [४२] वीरइषꣳ हव्यमुषसोमरुतश्चवृक्ष्णिम्भगस्यद्वादशच॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

प्रजापतिरकामयतैषतेगायत्रोयज्ञꣳ वैप्रजापतेर्जायमानाःप्राजापत्यायोवाअयथादेवतमिष्टगौनिग्राभ्यास्स्थयो वैदेवाञ्जुष्टोऽग्निनारयिमेकादश॥११॥ प्रजापतिरकामयतप्रजापतेर्जायमानाव्यायच्छन्तेमह्यमिमान्मायामायिनान्द्विचत्वारिꣳशत्॥ ४२ ॥ प्रजापतिरकामयताग्निꣳ समुद्रवाससम्॥ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म्॥

इति तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

(१) यत्रेतिपदस्थः आकारः पदकाले ह्रस्वत्वमापद्यते। तथा च प्रातिशाख्यं (अ-३ सू-८) 'अवा सचस्वा नुदा मृडा वर्द्धा शिक्षा रक्षाऽद्या भवा भजा यत्रा चरा पिबा ना धामा धारया धर्षा घा वर्द्धया बोधाऽत्रा तत्रा मुश्चाऽश्वस्या पृणस्वा हिष्ठा त्वन्तरा जनिष्वा युक्ष्वाऽच्छा' इति॥ अस्यार्थः 'अवा' इत्यादिषु 'अच्छा' इत्यन्तेषु पदेषु संहितायां वर्तमानः दीर्घः पदविभागसमये ह्रस्वत्वमापद्यते। (उदा) 'अवा नो देव्या। सचस्वानः। प्रणुदानः। मृडाजरित्रे। वर्द्धानः। शिक्षानः। रक्षाचनः। अद्यानः। भवापायुः। भजात्वन्नः। यत्रानरः। प्रचरासोम। पिबासोमम्। रिपवोनाह। धामाहयत्। धारयावसूनि। धर्षामानुषान्। उतवाघास्यालात्। वर्द्धयात्वम्। बोधानः। अत्रातेरूपम्। तत्रारथम्'। इत्यादीनि ऊह्यानि॥

तृतीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

यः । वै । पवमानानाम् । अन्वारोहानित्यनु-आरोहान् । विद्वान् । यजते । अन्विति । पवमानान् । एति । रोहति । न । पवमानेभ्यः । अवेति । छिद्यते । श्येनः । असि । गायत्रछन्दाइतिगायत्र-छन्दाः । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । त्रिष्टुप्छन्दाइतित्रिष्टुप् छन्दाः । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । सघा । असि । जगतीछन्दाइतिजगती-छन्दाः । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । इति । आह । एते । [१] वै । पवमानानाम् । अन्वारोहाइत्यनु-आरोहाः । तान् । यः । एवम् । विद्वान् । यजते । अन्विति । पवमानान् । एति । रोहति । न । पवमानेभ्यः । अवेति । छिद्यते । यः । वै । पवमानस्य । सन्ततिमिति सं-ततिम् । वेद । सर्वम् । आयुः । एति । न । पुरा । आयुषः । प्रेति । मीयते । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । पवमानस्य । ग्रहाः । गृह्यन्ते । अथ । वै । अस्य । एते । अगृहीताः । द्रोणकलशइतिद्रोण-कलशः । आधवनीयइत्या-धवनीयः । पूतभृदितिपूत-भृत् । तान् । यत् । अगृहीत्वा । उपाकुर्यादित्युप-आकुर्यात् । पवमानम् । वीति । [२] छिन्द्यात् । तम् । विच्छिद्यमानमिति वि-छिद्यमानम् । अध्वर्योः । प्राणइतिप्र-अनः । अनु । वीति । छिद्येत । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । इति । द्रोणकलशमितिद्रोण-कलशम् । अभीति । मृशेत् । इन्द्राय । त्वा । इति । आधवनीयमित्या-धवनीयम् । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । इति । पूतभृतमितिपूत-भृतम् । पवमानम् । एव । तत् । समिति । तनोति । सर्वम् । आयुः । एति । न । पुरा । आयुषः । प्रेति । मीयते । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । विन्दते । प्रजामितिप्र - जाम् ॥ [३] एतेविद्विचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

त्रीणि । वाव । सवनानि । अथ । तृतीयम् । सवनम् । अवेति । लुम्पन्ति । अनंशु । कुर्वन्तः । उपांशुमित्युप-अंशुम् । हुत्वा । उपांशुपात्रइत्युपांशु-पात्रे । अंशुम् । अवास्येत्यव-अस्य । तम् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । अपि

सृज्येत्यपि-सृज्यं । अभीति । सुनुयात् । यत् । आप्याययतीत्या-प्याययति । तेन । अꣳशुमदित्यꣳशु-मत् । यत् । अभिषुणोतीत्यभि-सुनोति । तेन । ऋजीषि । सर्वाणि । एव । तत् । सवनानि । अꣳशुमन्तीत्यꣳशु-मन्ति । शुक्रवन्तीतिशुक्र-वन्ति । समावद्वीर्याणीतिसमावत्-वीर्याणि । करोति । द्वौ । समुद्रौ । विततावितिवि-ततौ । अजूर्यौ । पर्यावर्तेतेइतिपरि-आवर्तेते । जठरा । इव । पादाः ॥ तयोः । पश्यन्तः । अतीति । यन्ति । अन्यम् । अपश्यन्तः । [४] सेतुना । अतीति । यन्ति । अन्यम् ॥ द्वेइति । द्रधसीइति । सततीइतिस-तती । वस्ते । एकः । केशी । विश्वा । भुवनानि । विद्वान् ॥ तिरोधायेतितिरः-धाय । एति । असितम् । वसानः । शुक्रम् । एति । दत्ते । अनुहायेत्यनु-हाय । जार्यै ॥ देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एतम् । महायज्ञमितिमहा-यज्ञम् । अपश्यन् । तम् । अतन्वत । अग्निहोत्रमित्यग्नि होत्रम् । व्रतम् । अकुर्वत । तस्मात् । द्विव्रतइतिद्वि-व्रतः । स्यात् । द्विः । हि । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुह्वति । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । यज्ञम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । [५] पशुम् । अकुर्वत । दार्श्यम् । यज्ञम् । आग्नेयम् । पशुम् । अकुर्वत । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । अकुर्वत । वरुणप्रघासानितिवरुण-प्रघासान् । माध्यन्दिनम् । सवनम् । साकमेधानितिसाक-मेधान् । पितृयज्ञमितिपितृ-यज्ञम् । त्र्यम्बकानितित्रि-अम्बकान् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । अकुर्वत । तम् । एषाम् । असुराः । यज्ञम् । अन्ववाजिगाꣳसन्नित्यनु-अवाजिगाꣳसन् । तम् । न । अन्ववायन्नित्यनु-अवायन् । ते । अब्रुवन् । अध्वर्तव्याः । वै । इमे । देवाः । अभूवन् । इति । तत् । अध्वरस्य । अध्वरत्वमित्यध्वर-त्वम् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । एवम् । विद्वान् । सोमेन । यजते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ॥ [६]

अपश्यन्तोऽग्नीषोमीयमात्मनापरात्रीणिच ॥ ❀ ❀ ॥ २ ॥

परिभूरितिपरि-भूः । अग्निम् । परिभूरितिपरि-भूः । इन्द्रम् । परिभूरितिपरि-भूः । विश्वान् । देवान् । परिभूरितिपरि-भूः । माम् । सह । ब्रह्मवर्चसेनेतिब्रह्म-वर्चसेन । सः । नः । पवस्व । शम् । गवे । शम् । जनाय । शम् । अर्वते । शम् । राजन् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । अच्छिन्नस्य । ते । रयिपतइतिरयि-पते । सुवीर्यस्येतिसु-वीर्यस्य ।

रायः । पोषस्य । ददितारः । स्याम ॥ तस्य । मे । शस्व । तस्य । ते । भक्षीय । तस्य ।
ते । इदम् । उदिति । मृजे ॥ प्राणायेतिप्र-अनाय । मे । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । वर्च
से । पवस्व । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । वाचे । [७] दक्ष
क्रतुभ्यामितिदक्षक्रतु-भ्याम् । चक्षुर्भ्यामितिचक्षुः-भ्याम् । मे । वर्चोदावितिवर्चः-
दौ । वर्चसे । पवेथाम् । श्रोत्राय । आत्मने । अङ्गेभ्यः । आयुषे । वीर्याय । विष्णोः ।
इन्द्रस्य । विश्वेषाम् । देवानाम् । जठरम् । असि । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । मे । वर्च
से । पवस्व । कः । असि । कः । नाम । कस्मै । त्वा । काय । त्वा । यम् । त्वा ।
सोमेन । अतीतृपम् । यम् । त्वा । सोमेन । अमीमदम् । सुप्रजाइतिसु-प्रजाः । प्र
जयेतिप्र-जया । भूयासम् । सुवीरइतिसु-वीरः । वीरैः । सुवर्चाइतिसु-वर्चाः । वर्च
सा । सुपोषइतिसु-पोषः । पोषैः । विश्वेभ्यः । मे । रूपेभ्यः । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः ।
[८] वर्चसे । पवस्व । तस्य । मे । शस्व । तस्य । ते । भक्षीय । तस्य । ते । इदम् ।
उदिति । मृजे ॥ बुभूषन् । अवेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरि
तिप्रजा-पतिः । यज्ञः । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः ।
एनम् । तृप्तः । भूत्या । अभीति । पवते । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । अ
वेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । यज्ञः । प्रजाप
तिरितिप्रजा-पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । ब्रह्मवर्चसेनेति
ब्रह्म-वर्चसेन । अभीति । पवते । आमयावी । [९] अवेति । ईक्षेत । एषः । वै ।
पात्रियः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तम् ।
एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । आयुषा । अभीति । पवते । अभिचरन्नित्यभि-
चरन् । अवेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञः ।
प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । प्राणापाना
भ्यामितिप्राण-अपानाभ्याम् । वाचः । दक्षक्रतुभ्यामितिदक्षक्रतु - भ्याम् । चक्षु
र्भ्यामितिचक्षुः-भ्याम् । श्रोत्राभ्याम् । आत्मनः । अङ्गेभ्यः । आयुषः । अन्तः ।
एति । ताजक् । प्रेति । धन्वति ॥ [१०] वाचेरूपेभ्योवर्चोदाआमयावीपञ्चचत्वा
रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

स्फ्यः । स्वस्तिः । विघनइतिवि-घनः । स्वस्तिः । पर्शुः । वेदिः । परशुः ।

नः । स्वस्ति ॥ यज्ञियाः । यज्ञकृतइतियज्ञ-कृतः । स्थ । ते । मा । अस्मिन् । यज्ञे । उपेति । ह्वयध्वम् । उपेति । मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । ह्वयेताम् । उपेति । आस्तावइत्या-स्तावः । कलशः । सोमः । अग्निः । उपेति । देवाः । उपेति । यज्ञः । उपेति । मा । होत्राः । उपहवइत्युप-हवे । ह्वयन्ताम् । नमः । अग्नये । मखघ्नइतिम ख-घ्ने । मखस्य । मा । यशः । अर्यात् । इति । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उपेति । तिष्ठते । यज्ञः । वै । मखः । [११] यज्ञम् । वाव । सः । तत् । अहन्न् । तस्मै । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । सदः । प्रेति । सर्पति । आत्मनः । अनार्त्यै । नमः । रुद्रा य । मखघ्नइतिमख-घ्ने । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्या । मा । पाहि । इति । आग्नीध्रमि त्याग्नि-इध्रम् । तस्मै । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । सदः । प्रेति । सर्पति । आ त्मनः । अनार्त्यै । नमः । इन्द्राय । मखघ्नइतिमख-घ्ने । इन्द्रियम् । मे । वीर्यम् । मा । निरिति । वधीः । इति । होत्रीयम् । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । अनिर्घातायेत्यनिः-घाताय । याः । वै । [१२] देव ताः । सदसि । आर्तिम् । आर्पयन्तीत्या-अर्पयन्ति । यः । ताः । विद्वान् । प्रसर्प तीतिप्र-सर्पति । न । सदसि । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । नमः । अग्नये । मख घ्नइतिमख-घ्ने । इति । आह । एताः । वै । देवताः । सदसि । आर्तिम् । एति । अ र्पयन्ति । ताः । यः । एवम् । विद्वान् । प्रसर्पतीतिप्र-सर्पति । न । सदसि । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । दृढेइति । स्थः । शिथिरेइति । समीचीइति । मा । अꣳहसः । पातम् । सूर्यः । मा । देवः । दिव्यात् । अꣳहसः । पातु । वायुः । अन्तरिक्षात् । [१३] अग्निः । पृथिव्याः । यमः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । सरस्वती । मनुष्येभ्यः । देवीइति । द्वारौ । मा । मा । समिति । ताप्तम् । नमः । सदसे । नमः । सदसः । पतये । नमः । सखीनाम् । पुरोगाणामितिपुरः-गानाम् । चक्षुषे । नमः । दिवे । नमः । पृथिव्यै । अहे । दैधिषव्य । उदिति । अतः । तिष्ठ । अन्यस्य । सदने । सीद । यः । अस्मत् । पाकतरइतिपाक-तरः । उदिति । निवतइतिनि-वतः । उदिति । उद्व तइत्युत्-वतः । च । गेषम् । पातम् । मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अद्य । अह्नः । सदः । वै । प्रसर्पन्तमितिप्र-सर्पन्तम् । [१४] पितरः । अनु । प्रेति । सर्प न्ति । ते । एनम् । ईश्वराः । हिꣳसितोः । सदः । प्रसृप्येतिप्र-सृप्य । दक्षिणार्द्धमिति

दक्षिण-अर्द्धम् । परेति । ईक्षेत । एति । अगन्त । पितरः । पितृमानितिपितृ-मान् । अहम् । युष्माभिः । भूयासम् । सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । मया । यूयम् । भूयास्त । इति । तेभ्यः । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । सदः । प्रेति । सर्पति । आत्मनः । अनार्त्यै ॥ [१५] मखोवाअन्तरिक्षात्प्रसर्पन्तन्त्रयस्त्रिंशच्च ॥ ❀ ॥४॥

भक्ष । एति । इहि । मा । एति । विश । दीर्घायुत्वायेतिदीर्घायु-त्वाय । शन्तनुत्वायेतिशन्तनु-त्वाय । रायः । पोषाय । वर्चसे । सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः-त्वाय । एति । इहि । वसोइति । पुरोवसोइतिपुरः-वसो । प्रियः । मे । हृदः । असि । अश्विनोः । त्वा । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । सघ्यासम् । नृचक्षसमितिनृ-चक्षसम् । त्वा । देव । सोम । सुचक्षाइतिसु-चक्षाः । अवेति । ख्येषम् । मन्द्रा । अभिभूतिरित्यभि-भूतिः । केतुः । यज्ञानाम् । वाक् । जुषाणा । सोमस्य । तृप्यतु । मन्द्रा । स्वर्वाचीतिसु-अर्वाची । अदितिः । अनाहतशीर्ष्णीत्यनाहत-शीर्ष्णी । वाक् । जुषाणा । सोमस्य । तृप्यतु । एति । इहि । विश्वचर्षणइतिविश्व-चर्षणे । [१६] शम्भूरितिशं-भूः । मयोभूरितिमयः-भूः । स्वस्ति । मा । हरिवर्णेतिहरि-वर्ण । प्रेति । चर । क्रत्वे । दक्षाय । रायः । पोषाय । सुवीरतायाइतिसु-वीरतायै । मा । मा । राजन् । वीति । बीभिषः । मा । मे । हार्दि । त्विषा । वधीः ॥ वृषणे । शुष्माय । आयुषे । वर्चसे ॥ वसुमद्गणस्येतिवसुमत्-गणस्य । सोम । देव । ते । मतिविदइतिमति-विदः । प्रातस्सवनस्येतिप्रातः-सवनस्य । गायत्रछन्दसइतिगायत्र-छन्दसः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । नराशंसपीतस्येतिनराशंस-पीतस्य । पितृपीतस्येति पितृ-पीतस्य । मधुमतइतिमधु-मतः । उपहूतस्येत्युप-हूतस्य । उपहूतइत्युप-हूतः । भक्षयामि । रुद्रवद्गणस्येतिरुद्रवत्-गणस्य । सोम । देव । ते । मतिविदइतिमति-विदः । माध्यन्दिनस्य । सवनस्य । त्रिष्टुप्छन्दसइतित्रिष्टुप्-छन्दसः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । नराशंसपीतस्येतिनराशंस-पीतस्य । [१७] पितृपीतस्येतिपितृ-पीतस्य । मधुमतइतिमधु-मतः । उपहूतस्येत्युप-हूतस्य । उपहूतइत्युप-हूतः । भक्षयामि । आदित्यवद्गणस्येत्यादित्यवत्-गणस्य । सोम । देव । ते । मतिविदइतिमति-विदः । तृतीयस्य । सवनस्य । जगतीछन्दसइतिजगती-छन्दसः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । नराशंसपीतस्येतिनराशंस-पीतस्य । पितृपीतस्येतिपितृ-पीतस्य । मधुमतइति

मधु॑-म॒तः । उप॑हूत॒स्येत्युप॑-हू॒तस्य॒ । उप॑हूत॒इत्युप॑-हू॒तः । भ॒क्ष॒या॒मि॒ ॥ एति॑ । प्या॒य॒स्व॒ । समिति॑ । ए॒तु॒ । ते॒ । वि॒श्वतः॑ । सो॒म॒ । वृष्णि॑यम् ॥ भव॑ । वाज॑स्य । स॒ङ्गथइति॑सं-ग॒थे ॥ हिन्व॑ । मे॒ । गात्रा॑ । ह॒रि॒व॒इति॑हरि-व॒ः । ग॒णान् । मे॒ । मा । वीति॑ । ती॒तृ॒षः ॥ शि॒वः । मे॒ । स॒प्त॒र्षीनिति॑सप्त-ऋ॒षीन् । उपेति॑ । ति॒ष्ठ॒स्व॒ । मा । मे॒ । अवा॑ङ् । नाभि॑म् । अतीति॑ । [१८] ग॒ाः ॥ अपा॑म । सोम॑म् । अ॒मृता॑ः । अ॒भू॒म॒ । अद॑र्श्म । ज्योति॑ः । अवि॑दाम । दे॒वान् ॥ किम् । अ॒स्मान् । कृ॒ण॒व॒त् । अरा॑तिः । किम् । उ॒ । धू॒र्तिः । अ॒मृ॒त॒ । मर्त्य॑स्य ॥ यत् । मे॒ । आ॒त्मन॑ः । मि॒न्दा । अभू॑त् । अ॒ग्निः । तत् । पुन॑ः । एति॑ । अ॒हा॒ः । जा॒तवे॑दा॒इति॑जा॒त-वे॒दाः । विच॑र्षणि॒रिति॑वि-च॒र्षणिः ॥ पुन॑ः । अ॒ग्निः । चक्षु॑ः । अ॒दा॒त् । पुन॑ः । इन्द्र॑ः । बृह॒स्पति॑ः ॥ पुन॑ः । मे॒ । अ॒श्वि॒ना॒ । यु॒वम् । चक्षु॑ः । एति॑ । ध॒त्त॒म् । अ॒क्ष्योः ॥ इ॒ष्टय॑जुष॒इती॒ष्ट-य॒जु॒षः । ते॒ । दे॒व॒ । सो॒म॒ । स्तु॒तस्तो॑म॒स्येति॑स्तु॒त-स्तो॒म॒स्य॒ । [१९] श॒स्तोक्थ॒स्येति॑श॒स्त-उ॒क्थ॒स्य॒ । हरि॑वत॒इति॒हरि॑-व॒तः । इन्द्र॑पीत॒स्येतीन्द्र॑-पी॒त॒स्य॒ । मधु॑मत॒इति॒मधु॑-म॒तः । उप॑हूत॒स्येत्युप॑-हू॒तस्य॒ । उप॑हूत॒इत्युप॑-हू॒तः । भ॒क्ष॒या॒मि॒ ॥ आ॒पूर्या॒इत्या॑-पूर्याः॑ । स्थ॒ । एति॑ । मा॒ । पू॒र्य॒त॒ । प्र॒जयेति॑प्र-जया॑ । च॒ । धने॑न । च॒ ॥ ए॒तत् । ते॒ । त॒त॒ । ये । च॒ । त्वाम् । अन्विति॑ । ए॒तत् । ते॒ । पि॒ता॒म॒ह॒ । प्र॒पि॒ता॒म॒हेति॑प्र-पि॒ता॒म॒ह॒ । ये । च॒ । त्वाम् । अन्विति॑ । अत्र॑ । पि॒त॒रः॒ । य॒था॒भा॒गमिति॑यथा-भा॒गम् । म॒न्द॒ध्व॒म् । नम॑ः । व॒ः । पि॒त॒रः॒ । रसा॑य । नम॑ः । व॒ः । पि॒त॒रः॒ । शुष्मा॑य । नम॑ः । व॒ः । पि॒त॒रः॒ । जी॒वाय॑ । नम॑ः । व॒ः । पि॒त॒रः॒ । [२०] स्व॒धा॒या॒इति॑स्व-धायै॑ । नम॑ः । व॒ः । पि॒त॒रः॒ । म॒न्यवे॑ । नम॑ः । व॒ः । पि॒त॒रः॒ । घो॒राय॑ । पित॑रः । नम॑ः । व॒ः । ये । ए॒तस्मि॑न्न् । लो॒के । स्थ । यु॒ष्मान् । ते॒ । अन्विति॑ । ये । अ॒स्मिन्न् । लो॒के । माम् । ते । अन्विति॑ । ये । ए॒तस्मि॑न्न् । लो॒के । स्थ । यू॒यम् । तेषा॑म् । वसि॑ष्ठाः । भू॒या॒स्त॒ । ये । अ॒स्मिन्न् । लो॒के । अ॒हम् । तेषा॑म् । वसि॑ष्ठः । भू॒या॒स॒म् । प्रजा॑पत॒इति॒प्रजा॑-प॒ते॒ । न । त्वत् । ए॒तानि॑ । अ॒न्यः । विश्वा॑ । जा॒तानि॑ । परीति॑ । ता । ब॒भू॒व॒ ॥ [२१] यत्का॑मा॒इति॒यत्-का॒माः॒ । ते॒ । जु॒हु॒मः । तत् । न॒ः । अ॒स्तु॒ । व॒यम् । स्या॒म॒ । पत॑यः । र॒यी॒णाम् ॥ दे॒वकृ॑त॒स्येति॑दे॒व-कृ॒त॒स्य॒ । एन॑सः । अ॒व॒यज॑न॒मित्य॑व-यज॑नम् । अ॒सि॒ । म॒नु॒ष्यकृ॑त॒स्येति॑म॒नु॒ष्य-कृ॒त॒स्य॒ । एन॑सः । अ॒व॒यज॑न॒मित्य॑व-यज॑नम् । अ॒सि॒ । पि॒तृकृ॑त॒स्येति॑पि॒तृ-कृ॒त॒स्य॒ । एन॑सः । अ॒

वयजंनमित्यंव-यजंनम् । असि । अप्स्वित्यंप्-सु । धौतस्यं । सोम । देव । ते । नृभि
रितिनृ-भिः । सुतस्यं । इष्टयंजुषइतीष्ट-यजुषः । स्तुतस्तोंमस्येतिस्तुत-स्तोमस्य ।
शस्तोक्थस्येतिशस्त-उक्थस्य । यः । भक्षः । अश्वसनिरित्यंश्व-सनिः । यः । गोस
निरितिगो-सनिः । तस्यं । ते । पितृभिरितिपितृ-भिः । भक्षकृंतस्येतिभक्षं-कृत
स्य । उपंहूतस्येत्युपं-हूतस्य । उपंहूतइत्युपं-हूतः । भक्षयामि ॥ [२२] विश्वचर्ष
णेत्रिष्टुप्छंन्दसइन्द्रंपीतस्यनराशꣳसंपीतस्यातिंस्तुतस्तोंमस्यजीवायनमोवःपितरोव
भूवचतुंश्चत्वारिꣳशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

महीनाम् । पयः । असि । विश्वेषाम् । देवानाम् । तनूः । ऋध्यासम् । अद्य ।
पृषंतीनाम् । ग्रहम् । पृषंतीनाम् । ग्रहः । असि । विष्णोः । हृदंयम् । असि । एकं
म् । इष । विष्णुः । त्वा । अनुं । वि । चक्रमे । भूतिः । दध्ना । घृतेनं । वर्द्ध
ताम् । तस्यं । मा । इष्टस्यं । वीतस्यं । द्रविंणम् । एतिं । गम्यात् । ज्योतिः । असि ।
वैश्वानरम् । पृश्नियै । दुग्धम् । यावंतीइतिं । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । महि
त्वेतिमहि-त्वा । यावंत् । च । सप्त । सिन्धंवः । वितस्थुरितिवि-तस्थुः ॥ तावंन्तम् ।
इन्द्र । ते । [२३] ग्रहम् । सह । ऊर्जा । गृह्णामि । अस्तृंतम् ॥ यत् । कृष्णशकु
नइतिकृष्ण-शकुनः । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । अवमृशेदित्यंव-मृशेत् । शूद्राः ।
अस्य । प्रमायुंकाइतिप्र-मायुंकाः । स्युः । यत् । श्वा । अवमृशेदित्यंव-मृशेत् । च
तुष्पादइतिचतुः-पादः । अस्य । पशवः । प्रमायुंकाइतिप्र-मायुंकाः । स्युः । यत् ।
स्कन्देत् । यजमानः । प्रमायुंकइतिप्र-मायुंकः । स्यात् । पशवः । वै । पृषदाज्यमि
तिपृषत्-आज्यम् । पशवः । वै । एतस्यं । स्कन्दन्ति । यस्यं । पृषदाज्यमितिपृषत्-
आज्यम् । स्कन्दंति । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । पुनः । गृह्णाति । पशून् ।
एव । अस्मै । पुनः । गृह्णाति । प्राणइतिप्र-अनः । वै । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् ।
प्राणइतिप्र-अनः । वै । [२४] एतस्यं । स्कन्दति । यस्यं । पृषदाज्यमितिपृषत्-आ
ज्यम् । स्कन्दंति । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । पुनः । गृह्णाति । प्राणमिति
प्र-अनम् । एव । अस्मै । पुनः । गृह्णाति । हिरंण्यम् । अवधायेत्यंव-धायं । गृह्णाति ।
अमृतम् । वै । हिरंण्यम् । प्राणइतिप्र-अनः । पृषदाज्यमितिपृषत् - आज्यम् । अमृ
तम् । एव । अस्य । प्राणइतिप्र-अने । दधाति । शतमानमितिशत-मानम् । भवति ।

शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । अश्वम् । अवेति । ग्रापयति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । वै । अश्वः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । प्राणइतिप्र-अनः । स्वात् । एव । अस्मै । योनेः । प्राणमितिप्र-अनम् । निरिति । मिमीते । वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । छिद्यते । यस्य । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । स्कन्दति । वैष्णव्या । ऋचा । पुनः । गृह्णाति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति । तनोति ॥ [२५] ते पृषदाज्यम्प्राणो वैयोनेःप्राणन्द्वाविंᳩ शतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ ६॥

देव । सवितः । एतत् । ते । प्रेति । आह । तत् । प्रेति । च । सुव । प्रेति । च । यज । बृहस्पतिः । ब्रह्मा । आयुष्मत्याः । ऋचः । मा । गात । तनूपादितितनू-पात् । साम्नः । सत्याः । वः । आशिषइत्या शिषः । सन्तु । सत्याः । आकूतय इत्या-कूतयः । ऋतम् । च । सत्यम् । च । वदत । स्तुत । देवस्य । सवितुः । प्रसव इतिप्र-सवे । स्तुतस्य । स्तुतम् । असि । ऊर्जम् । मह्यम् । स्तुतम् । दुहाम् । एति । मा । स्तुतस्य । स्तुतम् । गम्यात् । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । [२६] असि । ऊर्जम् । मह्यम् । शस्त्रम् । दुहाम् । एति । मा । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । गम्यात् । इन्द्रियावन्तइतीन्द्रिय-वन्तः । वनामहे । धुक्षीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । इषम् ॥ सा । मे । सत्या । आशीरित्या-शीः । देवेषु । भूयात् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । मा । एति । गम्यात् ॥ यज्ञः । बभूव । सः । एति । बभूव । सः । प्रेति । जज्ञे । सः । वावृधे ॥ सः । देवानाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । बभूव । सः । अस्मान् । अधिपतीनित्यधि-पतीन् । करोतु । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ यज्ञः । वा । वै । [२७] यज्ञपतिमिति यज्ञ-पतिम् । दुहे । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । वा । यज्ञम् । दुहे । सः । यः । स्तुतशस्त्रयोरितिस्तुत-शस्त्रयोः । दोहम् । अविद्वान् । यजते । तम् । यज्ञः । दुहे । सः । इष्ट्वा । पापीयान् । भवति । यः । एनयोः । दोहम् । विद्वान् । यजते । सः । यज्ञम् । दुहे । सः । इष्ट्वा । वसीयान् । भवति । स्तुतस्य । स्तुतम् । असि । ऊर्जम् । मह्यम् । स्तुतम् । दुहाम् । एति । मा । स्तुतस्य । स्तुतम् । गम्यात् । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । असि । ऊर्जम् । मह्यम् । शस्त्रम् । दुहाम् । एति । मा । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । गम्यात् । इति । आह । एषः । वै । स्तुतशस्त्रयोरितिस्तुत-शस्त्रयोः । दोहः । तम् । यः । एवम् ।

विद्वान् । यज॑ते । दुहे । एव । यज्ञम् । इष्ट्वा । वसी॑यान् । भवति ॥ [२८] शस्त्रं॑ वै शस्त्रन्दुहान्द्वावि॒ꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ७ ॥

श्येनाय॑ । पत्व॑ने । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगूर्ता॒येति॒स्वयं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । वि॒ष्टम्भाये॑ति॒वि-स्त॒म्भाय॑ । धर्म॑णे । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगूर्ता॒येति॒स्वयं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । प॒रि॒धय॒इति॒परि-धये॑ । ज॒नप्रथ॑ना॒येति॒जन-प्रथ॑नाय । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगू र्ता॒येति॒स्व यं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । ऊ॒र्जे । होत्रा॑णाम् । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगू र्ता॒येति॒स्वयं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । पय॑से । होत्रा॑णाम् । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगू र्ता॒येति॒स्वयं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । प्र॒जाप॑तय॒इति॒प्रजा-प॒तये । मन॑वे । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगू र्ता॒येति॒स्वयं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । ऋ॒तम् । ऋ॒तपा इत्यृ॑त-पाः । सु॒वर्वा॒डिति॒सुवः-वाट् । स्वाहा॑ । वट् । स्वयम॑भिगू र्ता॒येति॒स्वयं-अ॒भिगू॒र्ता॒य । नम॑ः । तृम्प॑न्ता॑म् । होत्रा॑ः । मधो॑ः । घृतस्य॑ । य॒ज्ञप॑ति॒मिति॒य॒ज्ञ-प॒तिम् । ऋष॑यः । एन॑सा । [२९] आ॒हुः ॥ प्र॒जाइति॒प्र-जाः । निर्भ॑क्ता॒इति॒निः-भ॒क्ताः । अ॒नु॒तप्य॑मा॒ना॒इत्य॑नु-त॒प्य॑मानाः । म॒धव्यौ॑ । स्तो॒कौ । अपे॑ति॑ । तौ । रा॒ध ॥ समि॑ति । न॒ः । ताभ्या॑म् । सृ॒जतु । वि॒श्वक॒र्मेति॒वि॒श्व-क॒र्मा । घो॒रा॑ः । ऋष॑यः । नम॑ः । अ॒स्तु । ए॒भ्यः ॥ चक्षु॑षः । ए॒षाम् । मन॑सः । च । स॒न्धावि॒ति॒सं-धौ । बृह॒स्पत॑ये । महि॑ । सत् । द्युमदि॒ति॒द्यु-मत् । नम॑ः ॥ नम॑ः । वि॒श्वक॑र्म॑ण॒इति॒वि॒श्व-क॒र्मणे । सः । उ । पा॒तु । अ॒स्मान् । अ॒नन्यान् । सो॒मपा॒नि॒ति॒सोम-पान् । मन्य॑मानः ॥ प्रा॒णस्येति॒प्र-अ॒नस्य॑ । वि॒द्वान् । स॒मर॒इति॒सं-अ॒रे । न । धीर॑ः । एन॑ः । च॒कृ॒वान् । महि॑ । ब॒द्धः । ए॒षाम् ॥ तम् । वि॒श्वक॒र्म॒न्निति॒वि॒श्व-क॒र्म॒न् । [३०] प्रेति॑ । मु॒ञ्च । स्व॒स्तये॑ । ये । भ॒क्षय॑न्तः । न । वसू॑नि । आ॒नृ॒हुः । यान् । अ॒ग्नय॑ः । अ॒न्वत॑प्य॒न्तेत्य॑नु-अत॑प्यन्त । धिष्णि॑याः । इ॒यम् । तेषा॑म् । अ॒व॒या । दु॒रिष्ट्या॒इति॒दुः-इ॒ष्ट्यै । स्वि॑ष्टि॒मिति॒सु-इ॒ष्टिम् । न॒ः । ताम् । कृ॒णोतु । वि॒श्वक॒र्मेति॒वि॒श्व-क॒र्मा ॥ नम॑ः । पि॒तृभ्य॒इति॒पि॒तृ-भ्यः । अ॒भीति॑ । ये । न॒ः । अख्य॑न् । य॒ज्ञकृ॒त॒इति॒यज्ञ-कृत॑ः । य॒ज्ञका॒मा॒इति॒य॒ज्ञ-का॒माः । सु॒दे॒वा॒इति॒सु-दे॒वाः । अ॒कामाः । व॒ः । दक्षि॑णाम् । न । नी॒नि॒म । मा । न॒ः । तस्मा॑त् । एन॑सः । पा॒पयि॒ष्ट ॥ याव॑न्तः । वै । स॒दस्या॑ः । ते । सर्वे॑ । द॒क्षि॒ण्या॑ः । तेभ्य॑ः । यः । दक्षि॑णाम् । न । [३१] नये॑त् । एति॑ । ए॒भ्यः ।

वृश्च्येत । यत् । वैश्वकर्मणानीतिवैश्व-कर्मणानि । जुहोति । सदस्यान् । एव । तत् । प्रीणाति । अस्मेइति । देवासः । वपुषे । चिकित्सत । यम् । आशिरा । दम्पतीइति । वामम् । अश्नुतः ॥ पुमान् । पुत्रः । जायते । विन्दते । वसु । अथ । विश्वे । अरपाः । एधते । गृहः ॥ आशीर्दायेत्याशीः-दाया । दम्पतीइति । वामम् । अश्नुताम् । अरिष्टः । रायः । सचताम् । समोकसेतिसं-ओकसा ॥ यः । एति । असिंचत् । सन्दुग्धमितिसं-दुग्धम् । कुम्भ्या । सह । इष्टेन । यामन् । अमतिम् । जहातु । सः ॥ सर्पिर्ग्रीवीतिसर्पिः-ग्रीवी । [३२] पीवरी । अस्य । जाया । पीवानः । पुत्राः । अकृशासः । अस्य ॥ सहजानिरितिसह-जानिः । यः । सुमखस्यमानइतिसु-मखस्यमानः । इन्द्राय । आशिरम् । सह । कुम्भ्या । अदात् ॥ आशीरित्या-शीः । मे । ऊर्जम् । उत । सुप्रजास्त्वमितिसुप्रजाः-त्वम् । इषम् । दधातु । द्रविणम् । सवर्चसमितिस-वर्चसम् ॥ सञ्जयन्नितिसं-जयन् । क्षेत्राणि । सहसा । अहम् । इन्द्र । कृण्वानः । अन्यान् । अधरान् । सपत्नान् ॥ भूतम् । असि । भूते । मा । धाः । मुखम् । असि । मुखम् । भूयासम् । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । त्वा । परीति । गृह्णामि । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । [३३] प्रेति । च्यावयन्तु । दिवि । देवान् । दृꣳह । अन्तरिक्षे । वयाꣳसि । पृथिव्याम् । पार्थिवान् । ध्रुवम् । ध्रुवेण । हविषा । अवेति । सोमम् । नयामसि ॥ यथा । नः । सर्वम् । इत् । जगत् । अयक्ष्मम् । सुमनाइतिसु-मनाः । असत् ॥ यथा । नः । इन्द्रः । इत् । विशः । केवलीः । सर्वाः । समनसइतिस-मनसः । करत् ॥ यथा । नः । सर्वाः । इत् । दिशः । अस्माकम् । केवलीः । असन् ॥ [३४] एनंसाविश्वकर्मन् योदक्षिणान्नंसर्पिर्ग्रीवी वैश्वानराश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

यत् । वै । होता । अध्वर्युम् । अभ्याह्वयतइत्यभि-आह्वयते । वज्रम् । एनम् । अभि । प्रेति । वर्तयति । उक्थशाइत्युक्थ-शाः । इति । आह । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य । त्रीणि । एतानि । अक्षराणि । त्रिपदेतित्रि-पदा । गायत्री । गायत्रम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । गायत्रिया । एव । प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । वज्रम् । अन्तः । धत्ते । उक्थम् । वाचि । इति । आह । माध्यन्दिनम् । सवनम् । प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य । चत्वारि । एतानि । अक्षराणि ।

चतुंष्पदेतिचतुंः-पदा । त्रिष्टुप् । त्रैष्टुंभम् । माध्यंन्दिनम् । सवंनम् । त्रिष्टुभा । एव । माध्यंन्दिने । सवंने । वज्रंम् । अन्तः । धत्ते । [३५] उक्थम् । वाचि । इन्द्राय । इतिं । आह । तृतीयसवनमितिंतृतीय-सवनम् । प्रतिगीर्येतिंप्रति-गीर्यं । सप्त । एतानिं । अक्षरांणि । सप्तपदेतिंसप्त-पदा । शक्वंरी । शाक्वरः । वज्रंः । वज्रेण । एव । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । वज्रंम् । अन्तः । धत्ते । ब्रह्मवादिनइतिंब्रह्म - वादिनंः । वदन्ति । सः । तु । वै । अध्वर्युः । स्यात् । यः । यथासवनमितिंयथा-सवनम् । प्रतिगरइतिंप्रति-गरे । छन्दांꣳसि । सम्पादयेदितिंसं-पादयेत् । तेजंः । प्रातस्सवनइतिंप्रातः-सवने । आत्मन्न् । दधीत । इन्द्रियम् । माध्यंन्दिने । सवंने । पशून् । तृतीयसवनइतिंतृतीय-सवने । इतिं । उक्थंशाइत्युक्थं-शाः । इतिं । आह । प्रातस्सवनमितिंप्रातः-सवनम् । प्रतिगीर्येतिंप्रति - गीर्यं । त्रीणिं । एतानिं । अक्षरांणि । [३६] त्रिपदेतिंत्रि-पदा । गायत्री । गायत्रम् । प्रातस्सवनमितिंप्रातः - सवनम् । प्रातस्सवनइतिंप्रातः-सवने । एव । प्रतिगरइतिंप्रति- गरे । छन्दांꣳसि । समितिं । पादयति । अथोइतिं । तेजंः । वै । गायत्री । तेजंः । प्रातस्सवनमितिंप्रातः-सवनम् । तेजंः । एव । प्रातस्सवनइतिंप्रातः-सवने । आत्मन्न् । धत्ते । उक्थम् । वाचि । इतिं । आह । माध्यंन्दिनम् । सवंनम् । प्रतिगीर्येतिंप्रति - गीर्यं । चत्वारिं । एतानिं । अक्षरांणि । चतुंष्पदेतिचतुंः-पदा । त्रिष्टुप् । त्रैष्टुंभम् । माध्यंन्दिनम् । सवंनम् । माध्यंन्दिने । एव । सवंने । प्रतिगरइतिंप्रति - गरे । छन्दांꣳसि । समितिं । पादयति । अथोइतिं । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । माध्यंन्दिनम् । सवंनम् । [३७] इन्द्रियम् । एव । माध्यंन्दिने । सवंने । आत्मन्न् । धत्ते । उक्थम् । वाचि । इन्द्राय । इतिं । आह । तृतीयसवनमितिंतृतीय-सवनम् । प्रतिगीर्येतिंप्रति-गीर्यं । सप्त । एतानिं । अक्षरांणि । सप्तपदेतिंसप्त-पदा । शक्वंरी । शाक्वराः । पशवंः । जागंतम् । तृतीयसवनमितिंतृतीय-सवनम् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । एव । प्रतिगरइतिंप्रति-गरे । छन्दांꣳसि । समितिं । पादयति । अथोइतिं । पशवंः । वै । जगंती । पशवंः । तृतीयसवनमितिंतृतीय-सवनम् । पशून् । एव । तृतीयसवनइतिंतृतीय-सवने । आत्मन्न् । धत्ते । यत् । वै । होता । अध्वर्युम् । अभ्याह्वयंतइत्यंभि-आह्वयंते । आव्यंम् । अस्मिन्न् । दधाति । तत् । यत् । न । [३८]

अपहन्नीतेत्यप-हन्नीत । पुरा । अस्य । सꣳवथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । गृहे । एति । वेवीरन्न् । शोꣳसा । मोदः । इव । इति । प्रत्याह्वयतइतिप्रति-आह्वयते । तेन । एव । तत् । अपेति । हन्ते । यथा । वै । आयतामित्या-यताम् । प्रतीक्षतइतिप्रति-ईक्षते । एवम् । अध्वर्युः । प्रतिगरमितिप्रति-गरम् । प्रतीति । ईक्षते । यत् । अभिप्रतिगृणीयादित्यभि-प्रतिगृणीयात् । यथा । आयतयेत्या-यतया । समृच्छतइतिसं-ऋच्छते । तादृक् । एव । तत् । यत् । अर्द्धर्चादित्यर्द्ध-ऋचात् । लुप्येत । यथा । धावद्भ्यइतिधावत्-भ्यः । हीयते । तादृक् । एव । तत् । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । वै । ऋत्विजाम् । उद्गीथाइत्युत्-गीथाः । उद्गीथइत्युत्-गीथः । एव । उद्गातृणामित्युत्-गातृणाम् । [३९] ऋचः । प्रणवइतिप्र-नवः । उक्थशꣳसिनामित्युक्थ-शꣳसिनाम् । प्रतिगरइतिप्रति-गरः । अध्वर्यूणाम् । यः । एवम् । विद्वान् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । एति । अस्य । प्रजायामितिप्र-जायाम् । वाजी । जायते । इयम् । वै । होता । असौ । अध्वर्युः । यत् । आसीनः । शꣳसति । अस्याः । एव । तत् । होता । न । एति । आस्ते । इव । हि । इयम् । अथो इति । इमाम् । एव । तेन । यजमानः । दुहे । यत् । तिष्ठन्न् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । अमुष्याः । एव । तत् । अध्वर्युः । न । एति । [४०] तिष्ठति । इव । हि । असौ । अथोइति । अमूम् । एव । तेन । यजमानः । दुहे । यत् । आसीनः । शꣳसति । तस्मात् । इतःप्रदानमितीतः-प्रदानम् । देवाः । उपेति । जीवन्ति । यत् । तिष्ठन्न् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । तस्मात् । अमुतःप्रदानमित्यमुतः-प्रदानम् । मनुष्याः । उपेति । जीवन्ति । यत् । प्राङ् । आसीनः । शꣳसति । प्रत्यङ् । तिष्ठन्न् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । प्रतीचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । जायन्ते । यत् । वै । होता । अध्वर्युम् । अभ्याह्वयतइत्यभि-आह्वयते । वज्रम् । एनम् । अभि । प्रेति । वर्तयति । पराङ् । एति । वर्तते । वज्रम् । एव । तत् । नीति । करोति ॥ [४१] सवनेवज्रमन्तर्द्धैत्तत्रीण्येतान्यक्षराणीन्द्रियम्माध्यंन्दिनꣳसवनन्नोद्गातृणामध्वर्यु नैतिवर्तयत्यष्टौच ॥ ❋ ॥९॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । वाक्षसदितिवाक्ष-सत् । असि । वाक्पाभ्यामितिवाक्-पाभ्याम् । त्वा । क्रतुपाभ्यामितिक्रतु-पाभ्याम् । अस्य । यज्ञ

स्य । ध्रुवस्य । अध्यंख्षाभ्यामित्यधि-अख्षाभ्याम् । गृह्णामि । उपयामगृहीतइत्युप
याम-गृहीतः । असि । ऋतसदित्यृत-सत् । असि । चख्षुष्पाभ्यामितिचख्षुः-पाभ्याम् ।
त्वा । क्रतुपाभ्यामितिक्रतु-पाभ्याम् । अस्य । यज्ञस्य । ध्रुवस्य । अध्यंख्षाभ्यामि
त्यधि-अख्षाभ्याम् । गृह्णामि । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । श्रुतस
दितिश्रुत-सत् । असि । श्रोत्रपाभ्यामितिश्रोत्र-पाभ्याम् । त्वा । क्रतुपाभ्यामिति
क्रतु-पाभ्याम् । अस्य । यज्ञस्य । ध्रुवस्य । अध्यंख्षाभ्यामित्यधि-अख्षाभ्याम् । गृ
ह्णामि । देवेभ्यः । त्वा । विश्वदेवेभ्यइतिविश्व-देवेभ्यः । त्वा । विश्वेभ्यः । त्वा । दे
वेभ्यः । विष्णो । उरुक्रमेत्युरु-क्रम । एषः । ते । सोमः । तम् । रख्षस्व । [४२] तम् ।
ते । दुश्चख्षाइतिदुः-चख्षाः । मा । अवेति । ख्यत् । मयि । वसुः । पुरोवसुरितिपुरः-
वसुः । वाक्पाइतिवाक्-पाः । वाचम् । मे । पाहि । मयि । वसुः । विदद्वसुरिति
विदत्-वसुः । चख्षुष्पाइतिचख्षुः-पाः । चख्षुः । मे । पाहि । मयि । वसुः । स
य्यँद्वसुरितिसय्यँत्-वसुः । श्रोत्रपाइतिश्रोत्र-पाः । श्रोत्रम् । मे । पाहि । भूः । असि ।
श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । प्राणपाइतिप्राण-पाः । प्राणमितिप्र-अनम् । मे । पाहि । धूः ।
असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । अपानपाइत्यपान-पाः । अपानमित्यप-अनम् । मे ।
पाहि । यः । नः । इन्द्रवायू इतीन्द्र-वायू । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । अश्वि
नौ । अभिदासतीत्यभि-दासति । भ्रातृव्यः । उत्पिपीतइत्युत्-पिपीते । शुभः । पती
इति । इदम् । अहम् । तम् । अधरम् । पादयामि । यथा । इन्द्र । अहम् । उत्त
मइत्युत्-तमः । चेतयानि ॥ [४३] रख्षस्वभ्रातृव्यस्त्रयोदशच ॥ ❀ ॥१०॥

प्रेति । सः । अग्ने । तव । ऊतिभिरित्यूति-भिः । सुवीराभिरितिसु-वीराभिः ।
तरति । वाजकर्मभिरितिवाजकर्म-भिः ॥ यस्य । त्वम् । सख्यम् । आविथ ॥ प्रेति ।
होत्रे । पूर्व्यम् । वचः । अग्नये । भरत । बृहत् ॥ विपामितिवि-पाम् । ज्योतीꣳषि ।
बिभ्रते । न । वेधसे ॥ अग्ने । त्री । ते । वाजिना । त्री । सधस्थेतिसध-स्था । तिस्रः ।
ते । जिह्वाः । ऋतजातेत्यृत-जात । पूर्वीः ॥ तिस्रः । उ । ते । तनुवः । देववाता
इतिदेव-वाताः । ताभिः । नः । पाहि । गिरः । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् ॥ समिति ।
वाम् । कर्मणा । समिति । इषा । [४४] हिनोमि । इन्द्राविष्णू इतीन्द्रा-विष्णू ।
अपसः । पारे । अस्य ॥ जुषेथाम् । यज्ञम् । द्रविणम् । च । धत्तम् । अरिष्टैः । नः ।

पथिभिरितिपथि-भिः । पारयन्ता ॥ उभा । जिग्यथुः । न । परेति । जयेथेइति । न । परेति । जिग्ये । कतरः । चन । एनोः ॥ इन्द्रः । च । विष्णोइति । यत् । अपस्पृधेथाम् । त्रेधा । सहस्रम् । वीति । तत् । ऐरयेथाम् ॥ त्रीणि । आयूंषि । तव । जातवेदइतिजात-वेदः । तिस्रः । आजानीरित्या-जानीः । उषसः । ते । अग्ने ॥ ताभिः । देवानाम् । अवः । यक्षि । विद्वान् । अथ । [४५] भव । यजमानाय । शम् । योः ॥ अग्निः । त्रीणि । त्रिधातूनीतित्रि-धातूनि । एति । क्षेति । विदथा । कविः ॥ सः । त्रीन् । एकादशान् । इह ॥ यक्षत् । च । पिप्रयत् । च । नः । विप्रः । दूतः । परिष्कृतः ॥ नभन्ताम् । अन्यके । समे ॥ इन्द्राविष्णूइतीन्द्रा-विष्णू । दृंहिताः । शम्बरस्य । नव । पुरः । नवतिम् । च । श्नथिष्टम् ॥ शतम् । वर्चिनः । सहस्रम् । च । साकम् । हथः । अप्रति । असुरस्य । वीरान् ॥ उत । माता । महिषम् । अन्विति । अवेनत् । अमीइति । त्वा । जहति । पुत्र । देवाः ॥ अथ । अब्रवीत् । वृत्रम् । इन्द्रः । हनिष्यन् । सखे । विष्णोइति । वितरमितिवि-तरम् । वीति । क्रमस्व ॥ [४६] इषाऽर्थत्वात्रयोदशच ॥ ❋ ❋ ❋ ॥११॥

यो वैपवमानानान्त्रीणिपरिभू स्स्फ्यस्स्वस्तिर्भक्षेहिमहीनाम्पयोऽसिदेवसवितरेतत्तेश्येनायदैहोतोपयामगृहीतोऽसिवाक्षसत्प्रसोअग्नएकादश ॥ ११ ॥ यो वै स्फ्यस्स्वस्तिस्स्वधायैनमःप्रमुञ्चतिष्ठतीवषट् चत्वारिंशत ॥ ४६ ॥ यो वैपवमानानाव्विंक्रमस्व ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अग्ने । तेजस्विन्न् । तेजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । तेजस्वन्तम् । माम् । आयुष्मन्तम् । वर्चस्वन्तम् । मनुष्येषु । कुरु । दीक्षायै । च । त्वा । तपसः । च । तेजसे । जुहोमि । तेजोविदितितेजः-वित् । असि । तेजः । मा । मा । हासीत् । मा । अहम् । तेजः । हासिषम् । मा । माम् । तेजः । हासीत् । इन्द्र । ओजस्विन्न् ।

ओजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । ओजस्वन्तम् । माम् । आयुष्मन्तम् । वर्चस्व
न्तम् । मनुष्येषु । कुरु । ब्रह्मणः । च । त्वा । क्षत्रस्य । च । [१] ओजसे । जु
होमि । ओजोविदित्योजः-वित् । असि । ओजः । मा । मा । हासीत् । मा । अ
हम् । ओजः । हासिषम् । मा । माम् । ओजः । हासीत् । सूर्य । भ्राजस्विन् ।
भ्राजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । भ्राजस्वन्तम् । माम् । आयुष्मन्तम् । वर्चस्व
न्तम् । मनुष्येषु । कुरु । वायोः । च । त्वा । अपाम् । च । भ्राजसे । जुहोमि ।
सुवर्विदितिसुवः-वित् । असि । सुवः । मा । मा । हासीत् । मा । अहम् । सुवः ।
हासिषम् । मा । माम् । सुवः । हासीत् । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् ।
मयि । अग्निः । तेजः । दधातु । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि ।
इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । सूर्यः ।
भ्राजः । दधातु ॥ [२] क्षत्रस्यंचमयित्रयोविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥१॥

वायुः । हिङ्कर्तेतिहिं-कर्ता । अग्निः । प्रस्तोतेतिप्र-स्तोता । प्रजापतिरितिप्रजा-
पतिः । साम । बृहस्पतिः । उद्गातेत्युत्-गाता । विश्वे । देवाः । उपगातारइत्युप-
गातारः । मरुतः । प्रतिहर्तारइतिप्रति-हर्तारः । इन्द्रः । निधनमितिनि-धनम् । ते ।
देवाः । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । प्राणमितिप्र-अनम् । मयि । दधतु । एतत् । वै ।
सर्वम् । अध्वर्युः । उपाकुर्वन्नित्युप-आकुर्वन् । उद्गातृभ्यइत्युद्गातृ-भ्यः । उपाकरोती
त्युप-आकरोति । ते । देवाः । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । प्राणमितिप्र-अनम् । मयि ।
दधतु । इति । आह । एतत् । एव । सर्वम् । आत्मन् । धत्ते । इडा । देवहूरितिदेव-
हूः । मनुः । यज्ञनीरितियज्ञ-नीः । बृहस्पतिः । उक्थामदानीत्युक्थ-मदानि । शꣳ
सिषत् । विश्वे । देवाः । [३] सूक्तवाचइतिसूक्त-वाचः । पृथिवि । मातः । मा ।
मा । हिꣳसीः । मधु । मनिष्ये । मधु । जनिष्ये । मधु । वक्ष्यामि । मधु । वदि
ष्यामि । मधुमतीमितिमधु-मतीम् । देवेभ्यः । वाचम् । उद्यासम् । शुश्रूषेण्याम् ।
मनुष्येभ्यः । तम् । मा । देवाः । अवन्तु । शोभायै । पितरः । अन्विति । मदन्तु ॥
[४] शꣳसिषद्विश्वेदेवाअष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

वसवः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अग्नेः । प्रियम् । पाथः । उपेति ।
इहि । रुद्राः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । इन्द्रस्य । प्रियम् । पाथः । उपेति ।

इहि । आदित्याः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । जागतेन । छन्दसा । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्रियम् । पार्थः । उपेति । इहि । मान्दासु । ते । शुक्र । शुक्रम् । एति । धूनोमि । भन्दनासु । कोतनासु । नूतनासु । रेशीषु । मेषीषु । वाशीषु । विश्वभृथ्स्विति विश्वभृत्-सु । माध्वीषु । ककुहासु । शक्वरीषु । [५] शुक्रासु । ते । शुक्र । शुक्रम् । एति । धूनोमि । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । गृह्णामि । अह्नः । रूपेण । सूर्यस्य । रश्मिभिरिति रश्मि-भिः ॥ एति । अस्मिन्न् । उग्राः । अचुच्यवुः । दिवः । धाराः । असश्चत ॥ ककुहम् । रूपम् । वृषभस्य । रोचते । बृहत् । सोमः । सोमस्य । पुरोगाइतिपुरः-गाः । शुक्रः । शुक्रस्य । पुरोगाइतिपुरः-गाः ॥ यत् । ते । सोम । अदाभ्यम् । नाम । जागृवि । तस्मै । ते । सोम । सोमाय । स्वाहा । उशिक् । त्वम् । देव । सोम । गायत्रेण । छन्दसा । अग्नेः । [६] प्रियम् । पार्थः । अपीति । इहि । वशी । त्वम् । देव । सोम । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । इन्द्रस्य । प्रियम् । पार्थः । अपीति । इहि । अस्मथ्सखेत्यस्मत्-सखा । त्वम् । देव । सोम । जागतेन । छन्दसा । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्रियम् । पार्थः । अपीति । इहि । एति । नः । प्राणइतिप्र-अनः । एतु । परावतइतिपरा-वतः । एति । अन्तरिक्षात् । दिवः । परि ॥ आयुः । पृथिव्याः । अधीति । अमृतम् । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । वर्चः । कृणुताम् । वर्चः । सोमः । बृहस्पतिः ॥ वर्चः । मे । विश्वे । देवाः । वर्चः । मे । धत्तम् । अश्विना ॥ दधन्वे । वा । यत् । ईम् । अन्विति । वोचत् । ब्रह्माणि । वेः । उ । तत् ॥ परीति । विश्वानि । काव्या । नेमिः । चक्रम् । इव । अभवत् ॥ [७] शक्वरीष्वग्नेर्बृहस्पतिःपञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

एतत् । वै । अपाम् । नामधेयमितिनाम-धेयम् । गुह्यम् । यत् । आधावा इत्या-धावाः । मान्दासु । ते । शुक्र । शुक्रम् । एति । धूनोमि । इति । आह । अपाम् । एव । नामधेयेनेतिनाम-धेयेन । गुह्येन । दिवः । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । गृह्णामि । इति । आह । एतत् । वै । अह्नः । रूपम् । यत् । रात्रिः । सूर्यस्य । रश्मयः । वृष्ट्याः । ईशते । अह्नः । एव । रूपेण । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । दिवः । वृष्टिम् । च्यावयति । एति । अस्मिन्न् । उग्राः । [८] अचुच्यवुः । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । ककुहम् । रूपम् ।

वृषभस्य । रोचते । बृहत् । इति । आह । एतत् । वै । अस्य । ककुहम् । रूपम् । यत् । वृष्टिः । रूपेण । एव । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । यत् । ते । सोम । अदाभ्यम् । नाम । जागृवि । इति । आह । एषः । ह । वै । हविषा । हविः । यजति । यः । अदाभ्यम् । गृहीत्वा । सोमाय । जुहोति । परेति । वै । एतस्य । आयुः । प्राणइतिप्र-अनः । एति । [९] यः । अꣳशुम् । गृह्णाति । । एति । नः । प्राणइतिप्र-अनः। एतु । परावतइतिपरा-वतः । इति । आह । आयुः । एव । प्राणमितिप्र-अनम् । आत्मन् । धत्ते । अमृतम् । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । इति । हिरण्यम् । अभि । वीति । अनिति । अमृतम् । वै । हिरण्यम् । आयुः । प्राणइतिप्र-अनः । अमृतेन । एव । आयुः । आत्मन् । धत्ते । शतमानमितिशत-मानम् । भवति । शतायुरिति शत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । अपः । उपेति । स्पृशति । भेषजम् । वै । आपः । भेषजम् । एव । कुरुते ॥ [१०] उग्राएत्यापस्त्रीणिच ॥ ❋ ❋ ❋ ॥ ४ ॥

वायुः । असि । प्राणइतिप्र-अनः । नाम । सवितुः । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । अपानमित्यप-अनम् । मे । दाः । चक्षुः । असि । श्रोत्रम् । नाम । धातुः । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । आयुः । मे । दाः । रूपम् । असि । वर्णः । नाम । बृहस्पतेः । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । प्रजामितिप्र-जाम् । मे । दाः । ऋतम् । असि । सत्यम् । नाम । इन्द्रस्य । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । क्षत्रम् । मे । दाः । भूतम् । असि । भव्यम् । नाम । पितृणाम् । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । अपाम् । ओषधीनाम् । गर्भम् । धाः । ऋतस्य । त्वा । व्योमनइतिवि-ओमने । ऋतस्य । [११] त्वा । विभूमनइतिवि-भूमने । ऋतस्य । त्वा । विधर्मणइतिवि-धर्मणे । ऋतस्य । त्वा । सत्याय । ऋतस्य । त्वा । ज्योतिषे । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । विराजमितिवि-राजम् । अपश्यत् । तया । भूतम् । च । भव्यम् । च । असृजत । ताम् । ऋषिभ्यइत्यृषि-भ्यः । तिरः । अदधात् । ताम् । जमदग्निः । तपसा । अपश्यत् । तया । वै । सः । पृश्नीन् । कामान् । असृजत । तत् । पृश्नीनाम् । पृश्नित्वमितिपृश्नि-त्वम् । यत् । पृश्नयः । गृह्यन्ते । पृश्नीन् । एव । तैः । कामान् । यजमानः । अवेति । रुन्धे । वायुः । असि । प्राणइतिप्र-अनः । [१२] नाम । इति । आह । प्राणापानावित‍ि

प्राण-अपानौ । एव । अवेति । रुन्धे । चक्षुः । असि । श्रोत्रम् । नाम । इति । आह । आयुः । एव । अवेति । रुन्धे । रूपम् । असि । वर्णः । नाम । इति । आह । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । अवेति । रुन्धे । ऋतम् । असि । सत्यम् । नाम । इति । आह । क्षत्रम् । एव । अवेति । रुन्धे । भूतम् । असि । भव्यम् । नाम । इति । आह । पशवः । वै । अपाम् । ओषधीनाम् । गर्भः । पशून् । एव । [१३] अवेति । रुन्धे । एतावत् । वै । पुरुषम् । परितः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । ऋतस्य । त्वा । व्योमनइतिवि-ओमने । इति । आह । इयम् । वै । ऋतस्य । व्योमेतिवि-ओम । इमाम् । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । त्वा । विभूमनइतिवि-भूमने । इति । आह । अन्तरिक्षम् । वै । ऋतस्य । विभूमेतिवि-भूम । अन्तरिक्षम् । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । त्वा । विधर्मणइतिवि-धर्मणे । इति । आह । द्यौः । वै । ऋतस्य । विधर्मेतिवि-धर्म । दिवम् । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । [१४] त्वा । सत्याय । इति । आह । दिशः । वै । ऋतस्य । सत्यम् । दिशः । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । त्वा । ज्योतिषे । इति । आह । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । ऋतस्य । ज्योतिः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । एतावन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तान् । एव । अभीति । जयति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजीतिवि-राजि । एव । अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [१५] व्योमनऋतस्य प्राणः पशूनेव विधर्म दिवमेवाभिजयत्यृतस्य षट्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

देवाः । वै । यत् । यज्ञेन । न । अवारुन्धतेत्यव-अरुन्धत । तत् । परैः । अवेति । अरुन्धत । तत् । पराणाम् । परत्वमितिपर-त्वम् । यत् । परे । गृह्यन्ते । यत् । एव । यज्ञेन । न । अवरुन्धइत्यव-रुन्धे । तस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । यम् । प्रथमम् । गृह्णाति । इमम् । एव । तेन । लोकम् । अभीति । जयति । यम् । द्वितीयम् । अन्तरिक्षम् । तेन । यम् । तृतीयम् । अमुम् । एव । तेन । लोकम् । अभीति । जयति । यत् । एते । गृह्यन्ते । एषाम् । लोकानाम् । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । [१६] उत्तरेष्वित्युत्-तरेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । अमुतः । अर्वाञ्चः । गृह्यन्ते । अ

भिजित्येत्यभि-जित्य । एव । इमान् । लोकान् । पुनः । इमम् । लोकम् । प्रत्यवरो हन्तीतिप्रति-अवरोहन्ति । यत् । पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । इतः । पराञ्चः । गृह्य न्ते । तस्मात् । इतः । पराञ्चः । इमे । लोकाः । यत् । उत्तरेष्वित्युत्-तरेषु । अहस्स्वि त्यहः-सु । अमुतः । अर्वाञ्चः । गृह्यन्ते । तस्मात् । अमुतः । अर्वाञ्चः । इमे । लो काः । तस्मात् । अयातयाम्नइत्ययात-याम्नः । लोकान् । मनुष्याः । उपेति । जी वन्ति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । ओषधयः । समिति । भवन्ति । ओषधयः । [१७] मनुष्याणाम् । अन्नम् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । इति । परान् । अन्विति । इति । ब्रूयात् । यत् । गृह्णाति । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्य इत्योषधि-भ्यः । गृह्णामि । इति । तस्मात् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । ओषधयः । समिति । भवन्ति । यत् । गृह्णाति । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वा । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । गृह्णामि । इति । तस्मात् । ओषधयः । मनुष्याणाम् । अन्नम् । यत् । गृह्णाति । प्र जाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । गृह्णामि । इति । तस्मात् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते ॥ [१८] अ भिजित्यैभवन्त्योषधयोऽष्टाचत्वारिँ शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवासुरानितिदेव-असुरान् । असृजत । तत् । अन्विति । यज्ञः । असृज्यत । यज्ञम् । छन्दाँसि । ते । विष्वञ्चः । वीति । अक्रा मन् । सः । असुरान् । अन्विति । यज्ञः । अपेति । अक्रामत् । यज्ञम् । छन्दाँसि । ते । देवाः । अमन्यन्त । अमीइति । वै । इदम् । अभूवन् । यत् । वयम् । स्मः । इति । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन् । सः । अब्रवीत् । प्रजा पतिरितिप्रजा-पतिः । छन्दसाम् । वीर्यम् । आदायेत्या-दाय । तत् । वः । प्रेति । दास्या मि । इति । सः । छन्दसाम् । वीर्यम् । [१९] आदायेत्या-दाय । तत् । एभ्यः । प्रेति । अयच्छत् । तत् । अन्विति । छन्दाँसि । अपेति । अक्रामन् । छन्दाँसि । यज्ञः । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । एवम् । छन्दसाम् । वीर्यम् । वेद । एति । श्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइतिवषट्-कारः । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः ।

वक्षन्ति । कस्मै । कम् । अध्वर्युः । एति । श्रावयति । इति । छन्दसाम् । वीर्याय । इति । ब्रूयात् । एतत् । वै । [२०] छन्दसाम् । वीर्यम् । एति । श्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइतिवषट्-कारः । यः । एवम् । वेद । सर्वैरितिसर्वैः । एव । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । अर्चति । यत् । किम् । च । अर्चति । यत् । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । अमेध्यम् । तत् । यत् । यतीन् । अपावपदित्यप-अवपत् । अमेध्यम् । तत् । अथ । कस्मात् । ऐन्द्रः । यज्ञः । एति । सꣳस्थातोरितिसं-स्थातोः । इति । आहुः । इन्द्रस्य । वै । एषा । यज्ञिया । तनूः । यत् । यज्ञः । ताम् । एव । तत् । यजन्ति । यः । एवम् । वेद । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति ॥ [२१] छन्दसाꣳवीर्यꣳवाएवतदष्टौच ॥ ❀ ❀ ॥७॥

आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । घृतप्रतीकइतिघृत-प्रतीकः । घृतयोनिरितिघृत-योनिः । एधि ॥ घृतम् । पीत्वा । मधु । चारु । गव्यम् । पिता । इव । पुत्रम् । अभीति । रक्षतात् । इमम् ॥ एति । वृश्च्यते । वै । एतत् । यजमानः । अग्निभ्यामित्यग्नि-भ्याम् । यत् । एनयोः । शृतङ्कृत्येतिशृतं-कृत्य । अथ । अन्यत्र । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवैतीत्यव-एति । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । इति । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवैष्यन्नित्यव-एष्यन्न् । जुहुयात् । आहुत्येत्या-हुत्या । एव । एनौ । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यत् । कुसीदम् । [२२] अप्रतीत्तमित्यप्रति-इत्तम् । मयि । येन । यमस्य । बलिना । चरामि ॥ इह । एव । सन्न् । निरवदयइतिनिः-अवदये । तत् । एतत् । तत् । अग्ने । अनृणः । भवामि ॥ विश्वलोपेतिविश्व-लोप । विश्वदावस्येतिविश्व-दावस्य । त्वा । आसन्न् । जुहोमि । अग्धादित्यग्ध-अत् । एकः । अहुतादित्यहुत-अत् । एकः । समसनादितिसमसन-अत् । एकः ॥ ते । नः । कृण्वन्तु । भेषजम् । सदः । सहः । वरेण्यम् ॥ अयम् । नः । नभसा । पुरः । सꣳस्फानइतिसं-स्फानः । अभीति । रक्षतु ॥ गृहाणाम् । असमर्त्याइत्यसं-ऋत्यै । बहवः । नः । गृहाः । असन्न् ॥ सः । त्वम् । नः । [२३] नभसः । पते । ऊर्जम् । नः । धेहि । भद्रया ॥ पुनः । नः । नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम् । एति । कृधि ॥ देव । सꣳस्फानेतिसं-स्फान । सहस्रपोषस्येतिसहस्र-पोषस्य । ईशिषे । सः । नः । रास्व । अज्यानिम् । रायः । पोषम् ।

सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । सꣳवथ्सरीणामितिसं-वथ्सरीणाम् । स्वस्तिम् ॥ अग्निः । वाव । यमः । इयम् । यमी । कुसीदम् । वै । एतत् । यमस्य । यजमानः । एति । दत्ते । यत् । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । वेदिम् । स्तृणाति । यत् । अनुपोष्येत्यनुप-ओष्य । प्रयायादितिप्र-यायात् । ग्रीवबद्धमितिग्रीव-बद्धम् । एनम् । [२४] अमुष्मिन्न् । लोके । नेनीयेरन्न् । यत् । कुसीदम् । अप्रतीत्तमित्यप्रति-इत्तम् । मयि । इति । उपेति । ओषति । इह । एव । सन्न् । यमम् । कुसीदम् । निरवदायेतिनिः-अवदाय । अनृणः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । यदि । मिश्रम् । इव । चरेत् । अञ्जलिना । सक्तून् । प्रदाव्यइतिप्र-दाव्ये । जुहुयात् । एषः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । यत् । प्रदाव्यइतिप्र-दाव्यः । सः । एव । एनम् । स्वदयति । अह्नाम् । विधान्यामितिवि-धान्याम् । एकाष्टकायामित्येक-अष्टकायाम् । अपूपम् । चतुश्शरावमितिचतुः-शरावम् । पक्त्वा । प्रातः । एतेन । कक्षम् । उपेति । ओषेत् । यदि । [२५] दहति । पुण्यसममितिपुण्य-समम् । भवति । यदि । न । दहति । पापसममितिपाप-समम् । एतेन । ह । स्म । वै । ऋषयः । पुरा । विज्ञानेनेतिवि-ज्ञानेन । दीर्घसत्रमितिदीर्घ-सत्रम् । उपेति । यन्ति । यः । वै । उपद्रष्टारमित्युप-द्रष्टारम् । उपश्रोतारमित्युप-श्रोतारम् । अनुख्यातारमित्यनु-ख्यातारम् । विद्वान् । यजते । समिति । अमुष्मिन्न् । लोके । इष्टापूर्तेनेतीष्ट-पूर्तेन । गच्छते । अग्निः । वै । उपद्रष्टेत्युप-द्रष्टा । वायुः । उपश्रोतेत्युप-श्रोता । आदित्यः । अनुख्यातेत्यनु-ख्याता । तान् । यः । एवम् । विद्वान् । यजते । समिति । अमुष्मिन्न् । लोके । इष्टापूर्तेनेतीष्ट-पूर्तेन । गच्छते । अयम् । नः । नभसा । पुरः । [२६] इति । आह । अग्निः । वै । नभसा । पुरः । अग्निम् । एव । तत् । आह । एतत् । मे । गोपाय । इति । सः । त्वम् । नः । नभसः । पते । इति । आह । वायुः । वै । नभसः । पतिः । वायुम् । एव । तत् । आह । एतत् । मे । गोपाय । इति । देव । सꣳस्फानेतिसं-स्फान । इति । आह । असौ । वै । आदित्यः । देवः । सꣳस्फानइतिसं-स्फानः । आदित्यम् । एव । तत् । आह । एतत् । मे । गोपाय । इति ॥ २७ ॥ कुसीदन्त्वन्नएनमोषेद्यदि पुरआदित्यमेवतदाहैतन्मेगोपायेति ॥ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

एतम् । युवानम् । परीति । वः । ददामि । तेन । क्रीडन्तीः । चरत । प्रियेण ॥

मा । नः । शाप्त । जनुषा । सुभागाइतिसु-भागाः । शयः । पोषेण । समिति । इषा । मदेम ॥ नमः । महिम्ने । उत । चक्षुषे । ते । मरुताम् । पितः । तत् । अहम् । गृणामि ॥ अन्विति । मन्यस्व । सुयजेतिसु-यजा । यजाम । जुष्टम् । देवानाम् । इदम् । अस्तु । हव्यम् ॥ देवानाम् । एषः । उपनाहइत्युप-नाहः । आसीत् । अपाम् । गर्भः । ओषधीषु । न्यक्तइतिनि-अक्तः ॥ सोमस्य । द्रप्सम् । अवृणीत । पूषा । [२८] बृहन् । अद्रिः । अभवत् । तत् । एषाम् ॥ पिता । वत्सानाम् । पतिः । अघ्नियानाम् । अथोइति । पिता । महताम् । गर्गराणाम् ॥ वत्सः । जरायु । प्रतिधुगितिप्रति-धुक् । पीयूषः । आमिक्षा । मस्तु । घृतम् । अस्य । रेतः ॥ त्वाम् । गावः । अवृणत । राज्याय । त्वाम् । हवन्त । मरुतः । स्वर्काइतिसु-अर्काः ॥ वर्ष्मन् । क्षत्रस्य । ककुभि । शिश्रियाणः । ततः । नः । उग्रः । वीति । भज । वसूनि ॥ व्यृद्धेनेतिवि-ऋद्धेन । वै । एषः । पशुना । यजते । यस्य । एतानि । न । क्रियन्ते । एषः । ह । तु । वै । समृद्धेनेतिसं-ऋद्धेन । यजते । यस्य । एतानि । क्रियन्ते ॥ [२९] पूषाक्रियन्तएषोऽष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

सूर्यः । देवः । दिविषद्भ्यइतिदिविषत्-भ्यः । धाता । क्षत्राय । वायुः । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ बृहस्पतिः । त्वा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । ज्योतिष्मतीम् । जुहोतु ॥ यस्याः । ते । हरितः । गर्भः । अथोइति । योनिः । हिरण्ययी ॥ अङ्गानि । अह्रुता । यस्यै । ताम् । देवैः । समिति । अजीगमम् ॥ एति । वर्तन । वर्तय । नीति । निवर्तनेतिनि-वर्तन । वर्तय । इन्द्र । नर्दबुद ॥ भूम्याः । चतस्रः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । ताभिः । एति । वर्तय । पुनः ॥ वीति । ते । भिनद्मि । तकरीम् । वीति । योनिम् । वीति । गवीन्यौ ॥ वीति । [३०] मातरम् । च । पुत्रम् । च । वीति । गर्भम् । च । जरायु । च ॥ बहिः । ते । अस्तु । बाल् । इति ॥ उरुद्रप्सइत्युरु-द्रप्सः । विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । इन्दुः । पवमानः । धीरः । आनञ्ज । गर्भम् ॥ एकपदीत्येक-पदी । द्विपदीतिद्वि-पदी । त्रिपदीतित्रि-पदी । चतुष्पदीतिचतुः-पदी । पञ्चपदीतिपञ्च-पदी । षट्पदीतिषट्-पदी । सप्तपदीतिसप्त-पदी । अष्टापदीत्यष्टा-पदी । भुवना । अन्विति । प्रथताम् । स्वाहा ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरितिभरीम-भिः ॥

[३१] गवीन्यौविचतुंश्चत्वारिंॅशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

इदम् । वाम् । आस्ये । हविः । प्रियम् । इन्द्राबृहस्पतीइतीन्द्रा-बृहस्पती ॥ उक्थम् । मदः । च । शस्यते ॥ अयम् । वाम् । परीति । सिच्यते । सोमः । इन्द्राबृहस्पतीइतीन्द्रा-बृहस्पती ॥ चारुः । मदाय । पीतये ॥ अस्मेइति । इन्द्राबृहस्पतीइतीन्द्रा-बृहस्पती । रयिम् । धत्तम् । शतग्विनमितिशत-ग्विनम् ॥ अश्वावन्तमित्यश्व-वन्तम् । सहस्रिणम् ॥ बृहस्पतिः । नः । परीति । पातु । पश्चात् । उत । उत्तरस्मादित्युत्-तरस्मात् । अधरात् । अघायोरित्यघ-योः ॥ इन्द्रः । पुरस्तात् । उत । मध्यतः । नः । सखा । सखिभ्यइतिसखि-भ्यः । वरिवः । कृणोतु ॥ वीति । ते । विष्वक् । वातजूतासइतिवात-जूतासः । अग्ने । भामासः । [३२] शुचे । शुचयः । चरन्ति ॥ तुविम्रक्षासइतितुवि-म्रक्षासः । दिव्याः । नवग्वाः । वना । वनन्ति । धृषता । रुजन्तः ॥ त्वाम् । अग्ने । मानुषीः । ईडते । विशः । होत्राविदमितिहोत्रा-विदम् । विविचिमितिवि-विचिम् । रत्नधातममितिरत्न-धातमम् ॥ गुहा । सन्तम् । सुभगेतिसु-भग । विश्वदर्शतमितिविश्व-दर्शतम् । तुविष्मणसम् । सुयजमितिसु-यजम् । घृतश्रियमितिघृत-श्रियम् ॥ धाता । ददातु । नः । रयिम् । ईशानः । जगतः । पतिः ॥ सः । नः । पूर्णेन । वावनत् ॥ धाता । प्रजायाइतिप्र-जायाः । उत । रायः । ईशे । धाता । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । जजान ॥ धाता । पुत्रम् । यजमानाय । दाता । [३३] तस्मै । उ । हव्यम् । घृतवदितिघृत-वत् । विधेम ॥ धाता । ददातु । नः । रयिम् । प्राचीम् । जीवातुम् । अक्षिताम् ॥ वयम् । देवस्य । धीमहि । सुमतिमितिसु-मतिम् । सत्यराधसइतिसत्य-राधसः ॥ धाता । ददातु । दाशुषे । वसूनि । प्रजाकामायेतिप्रजा-कामाय । मीढुषे । दुरोणइतिदुः-ओने ॥ तस्मै । देवाः । अमृताः । समिति । व्ययन्ताम् । विश्वे । देवासः । अदितिः । सजोषाइतिस-जोषाः ॥ अन्विति । नः । अद्य । अनुमतिरित्यनु-मतिः । यज्ञम् । देवेषु । मन्यताम् ॥ अग्निः । च । हव्यवाहनइतिहव्य-वाहनः । भवताम् । दाशुषे । मयः ॥ अन्विति । इत् । अनुमतइत्यनु-मते । त्वम् । [३४] मन्यासै । शम् । च । नः । कृधि ॥ क्रत्वे । दक्षाय । नः । हिनु । प्रेति । नः । आयूंॅषि । तारिषः ॥ अन्विति । मन्यताम् । अनुमन्यमानेत्यनु-मन्यमाना । प्रजावन्तमितिप्रजा-वन्तम् । रयिम्

अक्षीयमाणम् ॥ तस्यै । वयम् । हेडंसि । मा । अपीति । भूम । सा । नः । देवी । सुहवेतिसु-हवा । शर्म । यच्छतु ॥ यस्याम् । इदम् । प्रदिशीतिप्र-दिशि । यत् । विरोचतइतिवि-रोचते । अनुमतिमित्यनु-मतिम् । प्रतीति । भूषन्ति । आयवः ॥ यस्याः । उपस्थइत्युप-स्थः । उरु । अन्तरिक्षम् । सा । नः । देवी । सुहवेतिसु-हवा । शर्म । यच्छतु ॥ [३५] राकाम् । अहम् । सुहवामितिसु-हवाम् । सुष्टुतीतिसु-स्तुती । हुवे । शृणोतु । नः । सुभगेतिसु-भगा । बोधतु । त्मना ॥ सीव्यतु । अपः । सूच्या । अच्छिद्यमानया । ददातु । वीरम् । शतदायमितिशत-दायम् । उक्थ्यम् ॥ याः । ते । राके । सुमतयइतिसु-मतयः । सुपेशसइतिसु-पेशसः । याभिः । ददासि । दाशुषे । वसूनि ॥ ताभिः । नः । अद्य । सुमनाइतिसु-मनाः । उपागहीत्युप-आगहि । सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । सुभगइतिसु-भगे । रराणा ॥ सिनीवालि । या । सुपाणिरितिसु-पाणिः ॥ कुहूम् । अहम् । सुभगामितिसु-भगाम् । विद्मनापसमितिविद्मन-अपसम् । अस्मिन्न् । यज्ञे । सुहवामितिसु-हवाम् । जोहवीमि ॥ सा । नः । ददातु । श्रवणम् । पितृणाम् । तस्याः । ते । देवि । हविषा । विधेम ॥ कुहूः । देवानाम् । अमृतस्य । पत्नी । हव्या । नः । अस्य । हविषः । चिकेतु ॥ समिति । दाशुषे । किरतु । भूरि । वामम् । रायः । पोषम् । चिकितुषे । दधातु ॥ [३६] भामा सोदातात्वमन्तरिक्षꣳ सानो देवीसुहवाशर्मयच्छतुश्रवणञ्चतुर्विꣳशतिश्च ॥ ॥११॥

अग्नेतेजस्विन्वायुर्वसंवस्त्वैतद्धाअपाꣳवायुरसिप्राणोनाम देवावैयद्यज्ञेननप्रजापतिर्देवासुरानायुर्दाएतयꣳयुवानꣳसूर्योदेवइदꣳवामेकादश ॥ ११ ॥ अग्ने तेजस्विन्वायुरसिछन्दसाꣳवीर्यम्मातरञ्चषट्त्रिꣳशत् ॥२६॥ अग्ने तेजस्विञ्चिकितुषेदधातु ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ तृतीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

वीतिं । वै । एतस्य । यज्ञः । ऋध्यते । यस्य । हविः । अतिरिच्यंतइत्यंति-रिच्यंते । सू यैः । देवः । दिविषद्भ्यइतिंदिविषत्-भ्यः । इतिं । आह । बृहस्पतिंना । च । एव । अस्य । प्रजापंतिनेतिंप्रजा-पतिना । च । यज्ञस्य । व्यृंद्धमितिवि-ऋद्धम् । अपीति । वपति । रक्षाꣳसि । वै । एतत् । पशुम् । सचन्ते । यत् । एकदेवत्यंइत्येक-देवत्यः । आलंब्धइत्या-लब्धः । भू यान् । भवंति । यस्याः । ते । हरितः । गर्भः । इतिं । आह । देवत्रेतिंदेव-त्रा । एव । एनाम् । गमयति । रक्षंसाम् । अपंहत्याइत्यपं-हत्यै । एतिं । वर्तन । वर्तय । इतिं । आह । [१] ब्रह्मणा । एव । एनम् । एतिं । वर्तयति । वीतिं । ते । भिनद्मि । तकरीम् । इतिं । आह । यथायजुरितिंयथा-यजुः । एव । एतत् । उरुद्रप्सइत्युरु-द्रप्सः । विश्वरूपइतिंविश्व-रूपः । इन्दुः । इतिं । आह । प्रजेतिंप्र-जा । वै । पशवंः । इन्दुः । प्रजयेतिंप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिं पशु-भिः । समितिं । अर्द्धयति । दिवंम् । वै । यज्ञस्य । व्यृंद्धमितिवि-ऋद्धम् । गच्छति । पृथिवीम् । अतिरिक्तमित्यतिं-रिक्तम् । तत् । यत् । न । शमयेत् । आर्तिम् । एतिं । ऋच्छेत् । यजमानः । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इतिं । [२] आह । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । एव । यज्ञस्य । व्यृंद्धमितिवि-ऋद्धम् । च । अतिरिक्तमित्यतिं-रिक्तम् । च । शमयति । न । आर्तिम् । एतिं । ऋच्छति । यजमानः । भस्मना । अभि । समितिं । ऊहति । स्वगाकृत्याइतिंस्वगा कृत्यै । अथोइतिं । अनयोः । वै । एषः । गर्भः । अनयोः । एव । एनम् । दधाति । यत् । अवद्येदित्यंव-द्येत् । अतीतिं । तत् । रेचयेत् । यत् । न । अवद्येदित्यंव-द्येत् । पशोः । आलंब्धस्येत्या-लब्धस्य । न । अवेतिं । द्येत् । पुरस्तात् । नाभ्याः । अन्यत् । अवद्येदित्यंव-द्येत् । उपरिष्टात् । अन्यत् । पुरस्तात् । वै । नाभ्यै । [३] प्राण इतिंप्र-अनः । उपरिष्टात् । अपानइत्यंप-अनः । यावान् । एव । पशुः । तस्य । अवेतिं । द्यति । विष्णवे । शिपिविष्टायेतिशिपि-विष्टाय । जुहोति । यत् । वै । यज्ञस्य । अतिरिच्यंतइत्यंति-रिच्यंते । यः । पशोः । भू मा । या । पुष्टिः । तत् । विष्णुः ।

शिपिविष्टइतिशिपि-विष्टः । अतिरिक्तइत्यति-रिक्ते । एव । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । दधाति । अतिरिक्तस्येत्यति-रिक्तस्य । शान्त्यै । अष्टाप्रूडित्यष्टा-प्रूट् । हिरण्यम् । दक्षिणा । अष्टापदीत्यष्टा-पदी । हि । एषा । आत्मा । नवमः । पशोः । आप्त्यै । अन्तरकोशइत्यन्तर-कोशे । उष्णीषेण । आविष्टितमित्या-विष्टितम् । भवति । एवम् । इव । हि । पशुः । उल्बम् । इव । चर्म । इव । माꣳसम् । इव । अस्थि । इव । यावान् । एव । पशुः । तम् । आप्त्वा । अवेति । रुन्धे । यस्य । एषा । यज्ञे । प्रायश्चित्तिः । क्रियते । इष्ट्वा । वसीयान् । भवति ॥ [४] वर्तयेत्याहनइतिवैनाभ्याउल्बमिवैकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

एति । वायोइति । भूष । शुचिपाइतिशुचि-पाः । उपेति । नः । सहस्रम् । ते । नियुतइतिनि-युतः । विश्ववारेतिविश्व-वार ॥ उपोइति । ते । अन्धः । मद्यम् । अयामि । यस्य । देव । दधिषे । पूर्वपेयमितिपूर्व-पेयम् ॥ आकूत्याइत्या-कूत्यै । त्वा । कामाय । त्वा । समृधइतिसं-ऋधे । त्वा । किक्किटा । ते । मनः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । स्वाहा । किक्किटा । ते । प्राणमितिप्र-अनम् । वायवे । स्वाहा । किक्किटा । ते । चक्षुः । सूर्याय । स्वाहा । किक्किटा । ते । श्रोत्रम् । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । स्वाहा । किक्किटा । ते । वाचम् । सरस्वत्यै । स्वाहा । [५] त्वम् । तुरीया । वशिनी । वशा । असि । सकृत् । यत् । त्वा । मनसा । गर्भः । एति । अशयत् ॥ वशा । त्वम् । वशिनी । गच्छ । देवान् । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ अजा । असि । रयिष्ठेतिरयि-स्था । पृथिव्याम् । सीद । ऊर्ध्वा । अन्तरिक्षम् । उपेति । तिष्ठस्व । दिवि । ते । बृहत् । भाः ॥ तन्तुम् । तन्वन्न् । रजसः । भानुम् । अन्विति । इहि । ज्योतिष्मतः । पथः । रक्ष । धिया । कृतान् ॥ अनुल्बणम् । वयत । जोगुवाम् । अपः । मनुः । भव । जनय । दैव्यम् । जनम् ॥ मनसः । हविः । असि । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । वर्णः । गात्राणाम् । ते । गात्रभाजइतिगात्र-भाजः । भूयास्म ॥ [६] सरस्वत्यैस्वाहामनुस्त्रयोदशच ॥ ॥२॥

इमेइति । वै । सह । आस्ताम् । तेइति । वायुः । वीति । अवात् । तेइति । गर्भम् । अदधाताम् । तम् । सोमः । प्रेति । अजनयत् । अग्निः । अग्रसत । सः । एतम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । अप

श्यत् । तम् । निरितिं । अवपत् । तेन । एव । एनाम् । अग्नेः । अधि । निरितिं । अक्रीणात् । तस्मात् । अपीतिं । अन्यदेवत्यामित्यन्य-देवत्याम् । आलभमानइत्या-लभमानः । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । पुरस्तात् । निरितिं । वपेत् । अग्नेः । एव । एनाम् । अधीतिं । निष्क्रीयेतिनिः-क्रीय । एतिं । लभते । यत् । [७] वायुः । व्यवादितिवि-अवात् । तस्मात् । वायव्या । यत् । इमेइतिं । गर्भम् । अदधाताम् । तस्मात् । द्यावापृथिव्येतिद्यावा-पृथिव्या । यत् । सोमः । प्रेति । अजम् नयत् । अग्निः । अग्रसत । तस्मात् । अग्नीषोमीयेत्यग्नी-सोमीया । यत् । अनयोः । वियत्योरितिवि-यत्योः । वाक् । अवदत् । तस्मात् । सारस्वती । यत् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्नेः । अधीतिं । निरक्रीणादितिनिः-अक्रीणात् । तस्मात् । प्राजापत्येतिप्राजा-पत्या । सा । वै । एषा । सर्वदेवत्येतिसर्व-देवत्या । यत् । अजा । वशा । वायव्याम् । एतिं । लभेत । भूतिकामइतिभूति-कामः । वायुः । वै । क्षेपिष्ठा । देवता । वायुम् । एव । स्वेन । [८] भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेतिं । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति । द्यावापृथिव्यामितिद्यावा-पृथिव्याम् । एतिं । लभेत । कृषमाणः । प्रतिष्ठाकामइतिप्रतिष्ठा-कामः । दिवः । एव । अस्मै । पर्जन्यः । वर्षति । वीतिं । अस्याम् । ओषधयः । रोहन्ति । समर्द्धुकमितिसं-अर्द्धुकम् । अस्य । सस्यम् । भवति । अग्नीषोमीयामित्यग्नी-सोमीयाम् । एतिं । लभेत । यः । कामयेत । अन्नवानित्यन्न-वान् । अन्नादइत्यन्न-अदः । स्याम् । इतिं । अग्निना । एव । अन्नम् । अवेतिं । रुन्धे । सोमेन । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अन्नवानित्यन्न-वान् । एव । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति । सारस्वतीम् । एतिं । लभेत । यः । [९] ईश्वरः । वाचः । वदितोः । सन् । वाचम् । न । वदेत् । वाक् । वै । सरस्वती । सरस्वतीम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेतिं । धावति । सा । एव । अस्मिन् । वाचम् । दधाति । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । एतिं । लभेत । यः । कामयेत । अनभिजितमित्यनभि-जितम् । अभीतिं । जयेयम् । इतिं । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । देवताभिः । एव । अनभिजितमित्यनभि-जितम् । अभीतिं । जयति । वायव्यया । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । वायोः । एव । एनाम् । अवरुध्येत्यव-रुध्य । एतिं । लभते । आकूत्या

इत्या-कूत्यै । त्वा । कामाय । त्वा । [१०] इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । किक्किटाकारमितिकिक्किटा-कारम् । जुहोति । किक्किटाकारेणेतिकिक्किटा-कारेण । वै । ग्राम्याः । पशवः । रमन्ते । प्रेति । आरण्याः । पतन्ति । यत् । किक्किटाकारमितिकिक्किटा-कारम् । जुहोति । ग्राम्याणाम् । पशूनाम् । धृत्यै । पर्यग्नावितिपरि-अग्नौ । क्रियमाणे । जुहोति । जीवन्तीम् । एव । एनाम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । त्वम् । तुरीया । वशिनी । वशा । असि । इति । आह । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । एनाम् । गमयति । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः । इति । आह । एषः । वै । कामः । [११] यजमानस्य । यत् । अनार्तः । उदृचमित्युत्-ऋचम् । गच्छति । तस्मात् । एवम् । आह । अजा । असि । रयिष्ठेतिरयि-स्था । इति । आह । एषु । एव । एनाम् । लोकेषु । प्रतीति । स्थापयति । दिवि । ते । बृहत् । भाः । इति । आह । सुवर्गइतिसुवः-गे । एव । अस्मै । लोके । ज्योतिः । दधाति । तन्तुम् । तन्वन् । रजसः । भानुम् । अन्विति । इहि । इति । आह । इमान् । एव । अस्मै । लोकान् । ज्योतिष्मतः । करोति । अनुल्बणम् । वयत । जोगुवाम् । अपः । इति । [१२] आह । यत् । एव । यज्ञे । उल्बणम् । क्रियते । तस्य । एव । एषा । शान्तिः । मनुः । भव । जनय । दैव्यम् । जनम् । इति । आह । मानव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । ताः । एव । आद्याः । कुरुते । मनसः । हविः । असि । इति । आह । स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । गात्राणाम् । ते । गात्रभाजइतिगात्र-भाजः । भूयास्म । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । तस्यै । वै । एतस्याः । एकम् । एव । अदेवयजनमित्यदेव-यजनम् । यत् । आलब्धायामित्या-लब्धायाम् । अभ्रः । [१३] भवति । यत् । आलब्धायामित्या-लब्धायाम् । अभ्रः । स्यात् । अप्स्वित्यप्-सु । वा । प्रवेशयेदितिप्र-वेशयेत् । सर्वाम् । वा । प्रेति । अश्नीयात् । यत् । अप्स्वित्यप्-सु । प्रवेशयेदितिप्र-वेशयेत् । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । कुर्यात् । सर्वाम् । एव । प्रेति । अश्नीयात् । इन्द्रियम् । एव । आत्मन् । धत्ते । सा । वै । एषा । त्रयाणाम् । एव । अवरुद्धेत्यव-रुद्धा । सव्ँवथ्सरसदइतिसव्ँवथ्सर-सदः । सहस्रयाजिनइतिसहस्र-याजिनः । गृहमेधिनइतिगृह-मेधिनः । ते । एव । एतया । यजेरन् ।

तेषाम् । एव । एषा । आसा ॥ [१४] यथ्स्वेनंसारस्वतीमालंभेतयःकामांयत्वाकामोऽप्रइत्यग्रोद्विचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

चित्तम् । च । चित्तिः । च । आकूतमित्या-कूतम् । च । आकूतिरित्या-कूतिः । च । विज्ञातमितिवि-ज्ञातम् । च । विज्ञानमितिवि-ज्ञानम् । च । मनः । च । शक्करीः । च । दर्शः । च । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । च । बृहत् । च । रथन्तरमितिरथं-तरम् । च । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । जयान् । इन्द्राय । वृष्णे । प्रेति । अयच्छत् । उग्रः । पृतनाज्येषु । तस्मै । विशः । समिति । अनमन्त । सर्वाः । सः । उग्रः । सः । हि । हव्यः । बभूव । देवासुराइतिदेव-असुराः । संयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । सः । इन्द्रः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतान् । जयान् । प्रेति । अयच्छत् । तान् । अजुहोत् । ततः । वै । देवाः । असुरान् । अजयन् । यत् । अजयन् । तत् । जयानाम् । जयत्वमितिजय-त्वम् । स्पर्द्धमानेन । एते । होतव्याः । जयति । एव । ताम् । पृतनाम् ॥ [१५] उपपञ्चविꣳशतिश्च ॥४॥

अग्निः । भूतानाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । सः । मा । अवतु । इन्द्रः । ज्येष्ठानाम् । यमः । पृथिव्याः । वायुः । अन्तरिक्षस्य । सूर्यः । दिवः । चन्द्रमाः । नक्षत्राणाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणः । मित्रः । सत्यानाम् । वरुणः । अपाम् । समुद्रः । स्रोत्यानाम् । अन्नम् । साम्राज्यानामितिसां-राज्यानाम् । अधिपतीत्यधि-पति । तत् । मा । अवतु । सोमः । ओषधीनाम् । सविता । प्रसवानामितिप्र-सवानाम् । रुद्रः । पशूनाम् । त्वष्टा । रूपाणाम् । विष्णुः । पर्वतानाम् । मरुतः । गणानाम् । अधिपतयइत्यधि-पतयः । ते । मा । अवन्तु । पितरः । पितामहाः । परे । अवरे । ततः । ततामहाः । इह । मा । अवत ॥ अस्मिन् । ब्रह्मन् । अस्मिन् । क्षत्रे । अस्याम् । आशिषीत्या-शिषि । अस्याम् । पुरोधायामितिपुरः - धायाम् । अस्मिन् । कर्मन् । अस्याम् । देवहूत्यामितिदेव-हूत्याम् ॥ [१६] अवरेसप्तदशच ॥ ❀ ॥५॥

देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एतान् । अभ्यातानानित्यभि-आतानान् । अपश्यन् । तान् । अभ्यातन्वतेत्यभि-आतन्वत । यत् । देवानाम् । कर्म । आसीत् । आर्ध्यत । तत् । यत् । असुराणाम् । न । तत् । आर्ध्यत । येन । कर्मणा । ईर्त्सेत् । तत्र । होतव्याः । ऋध्नोति ।

एव । तेन॑ । कर्म॑णा । यत् । विश्वे॑ । दे॒वाः । स॒मभ॑र॒न्नितिं॑सं-अभ॑रन्न् । तस्मा॑त् । अ॒भ्या॒ता॒नाइत्य॑भि-आ॒ता॒नाः । वै॒श्व॒दे॒वाइतिं॑ वैश्व-दे॒वाः । यत् । प्र॒जाप॑ति॒रिति॒प्रजा-प॒तिः । जया॑न् । प्रेति॑ । अय॑च्छत् । तस्मा॑त् । जया॑ः । प्रा॒जा॒प॒त्याइति॒प्राजा-प॒त्याः । [१७] यत् । रा॒ष्ट्र॒भृद्भि॒रिति॒राष्ट्रभृत्-भि॒ः । रा॒ष्ट्रम् । एति॑ । अद॑दत । तत् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒तामितिं॑राष्ट्र-भृता॑म् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒त्त्वमितिं॑राष्ट्र भृत्-त्वम् । ते । दे॒वाः । अ॒भ्या॒ता॒नैरित्य॑भि-आ॒ता॒नैः । असु॑रान् । अ॒भ्याता॑न्व॒तेत्य॑भि-आत॑न्वत । जयैः॑ । अ॒जय॒न्न् । रा॒ष्ट्र॒भृद्भि॒रिति॒राष्ट्रभृत्-भि॒ः । रा॒ष्ट्रम् । एति॑ । अ॒द॒द॒त । यत् । दे॒वाः । अ॒भ्या॒ता॒नैरित्य॑भि-आ॒ता॒नैः । असु॑रान् । अ॒भ्याता॑न्व॒तेत्य॑भि-आत॑न्वत । तत् । अ॒भ्या॒ता॒ना॒ना॒मित्य॑भि-आ॒ता॒नाना॑म् । आ॒भ्या॒ता॒न॒त्वमित्य॑भ्यातान-त्वम् । यत् । जयैः॑ । अज॑यन्न् । तत् । जया॑नाम् । ज॒य॒त्वमितिं॑जय-त्वम् । यत् । रा॒ष्ट्र॒भृद्भि॒रिति॒राष्ट्रभृत्-भि॒ः । रा॒ष्ट्रम् । एति॑ । अद॑दत । तत् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒तामितिं॑राष्ट्र - भृता॑म् । रा॒ष्ट्र॒भृ॒त्त्वमिति॑ राष्ट्र भृत्-त्वम् । तत॑ः । दे॒वाः । अभ॑वन्न् । परेति॑ । असु॑राः । यः । भ्रातृ॑व्यवा॒निति॒भ्रातृ॑व्य-वा॒न् । स्यात् । सः । ए॒तान् । जु॒हु॒या॒त् । अ॒भ्या॒ता॒नैरित्य॑भि-आ॒ता॒नैः । ए॒व । भ्रातृ॑व्यान् । अ॒भ्याता॑नु॒त॒इत्य॑भि-आत॑नुते । जयैः॑ । ज॒य॒ति॒ । रा॒ष्ट्र॒भृद्भि॒रिति॒ राष्ट्र॒भृत्-भि॒ः । रा॒ष्ट्रम् । एति॑ । द॒त्ते । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒व॒ति ॥ [१८] प्रा॒जा॒प॒त्यास्सों॑ऽष्टाद॑शच ॥ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

ऋ॒ता॒षाट् । ऋ॒तधा॒मेत्यृ॒त-धा॒मा । अ॒ग्निः । ग॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । ओष॑धयः । अ॒प्स॒रस॑ः । ऊर्जः॑ । नाम॑ । सः । इ॒दम् । ब्रह्म॑ । क्ष॒त्रम् । पा॒तु॒ । ताः । इ॒दम् । ब्रह्म॑ । क्ष॒त्रम् । पा॒न्तु॒ । तस्मै॑ । स्वाहा॑ । ताभ्य॑ः । स्वाहा॑ । स॒ꣳहि॒तइतिं॑सं-हि॒तः । वि॒श्वसा॒मेति॑वि॒श्व-सा॒मा । सूर्यः॑ । ग॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । मरी॑चयः । अ॒प्स॒रस॑ः । आ॒यु॒वइत्या॑-युव॑ः । सु॒षु॒म्नइतिं॑सु-सु॒म्नः । सूर्य॑रश्मि॒रिति॒सूर्य॑-र॒श्मिः । च॒न्द्रमा॑ः । ग॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । नक्ष॑त्राणि । अ॒प्स॒रस॑ः । बे॒कुर॑यः । भु॒ज्युः । सु॒प॒र्णइतिं॑सु-प॒र्णः । य॒ज्ञः । ग॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । दक्षि॑णाः । अ॒प्स॒रस॑ः । स्त॒वाः । प्र॒जाप॑ति॒रिति॒प्रजा-प॒तिः । वि॒श्वक॒र्मेति॑वि॒श्व-क॒र्मा । मन॑ः । [१९] ग॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । ऋ॒क्सा॒मा॒नीत्यृ॑क्-सामा॑नि । अ॒प्स॒रस॑ः । वह्न॑यः । इ॒षि॒रः । वि॒श्वव्य॑चा॒इतिं॑वि॒श्व-व्य॒चाः । वात॑ः । ग॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । आप॑ः । अ॒प्स॒रस॑ः । मु॒दाः । भुव॑नस्य । प॒ते॒ । यस्य॑ । ते॒ । उप॑रि । गृ॒हाः । इ॒ह । च॒ ॥ सः ।

नः । रास्व । अज्यानिम् । रायः । पोषम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । संवत्सरीणामि
तिसं-वत्सरीणाम् । स्वस्तिम् ॥ परमेष्ठी । अधिपतिरित्यधि-पतिः । मृत्युः । गन्धर्वः ।
तस्य । विश्वम् । अप्सरसः । भुवः । सुक्षितिरितिसु-क्षितिः । सुभूतिरितिसु-भूतिः ।
भद्रकृदितिभद्र-कृत् । सुवर्वानितिसुवः-वान् । पर्जन्यः । गन्धर्वः । तस्य । विद्युतइति
वि-द्युतः । अप्सरसः । रुचः । दूरेहेतिरितिदूरे-हेतिः । अमृडयः । [२०] मृत्युः ।
गन्धर्वः । तस्य । प्रजाइतिप्र-जाः । अप्सरसः । भीरुवः । चारुः । कृपणकाशीति
कृपण-काशी । कामः । गन्धर्वः । तस्य । आधयइत्या-धयः । अप्सरसः । शोचय
न्तीः । नाम । सः । इदम् । ब्रह्म । क्षत्रम् । पातु । ताः । इदम् । ब्रह्म । क्षत्रम् ।
पान्तु । तस्मै । स्वाहा । ताभ्यः । स्वाहा । सः । नः । भुवनस्य । पते । यस्य । ते ।
उपरि । गृहाः । इह । च ॥ उरु । ब्रह्मणे । अस्मै । क्षत्राय । महि । शर्म । यच्छ ॥
[२१] मनोऽमृडयष्षट्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

राष्ट्रकामायेतिराष्ट्र-कामाय । होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिरा
ष्ट्र-भृतः । राष्ट्रेण । एव । अस्मै । राष्ट्रम् । अवेति । रुन्धे । राष्ट्रम् । एव । भव
ति । आत्मने । होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । राष्ट्रम् । प्रजेति
प्र-जा । राष्ट्रम् । पशवः । राष्ट्रम् । यत् । श्रेष्ठः । भवति । राष्ट्रेण । एव । रा
ष्ट्रम् । अवेति । रुन्धे । वसिष्ठः । समानानाम् । भवति । ग्रामकामायेतिग्राम-का
माय । होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । राष्ट्रम् । सजाताइतिस-
जाताः । राष्ट्रेण । एव । अस्मै । राष्ट्रम् । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रु
न्धे । ग्रामी । [२२] एव । भवति । अधिदेवनइत्यधि-देवने । जुहोति । अधिदेव
नइत्यधि-देवने । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । ते । ए
नम् । अवरुद्धाइत्यव-रुद्धाः । उपेति । तिष्ठन्ते । रथमुखइतिरथ-मुखे । ओजस्काम
स्येत्योजः-कामस्य । होतव्याः । ओजः । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । ओजः ।
रथः । ओजसा । एव । अस्मै । ओजः । अवेति । रुन्धे । ओजस्वी । एव । भव
ति । यः । राष्ट्रात् । अपभूतइत्यप-भूतः । स्यात् । तस्मै । होतव्याः । यावन्तः ।
अस्य । रथाः । स्युः । तान् । ब्रूयात् । युङ्ध्वम् । इति । राष्ट्रम् । एव । अस्मै । युन
क्ति । [२३] आहुतयइत्या-हुतयः । वै । एतस्य । अक्लृप्ताः । यस्य । राष्ट्रम् । न ।

कल्पते । स्वरथस्येतिस्व-रथस्य । दक्षिणम् । चक्रम् । प्रवृह्येतिप्र-वृह्य । नाडीम् । अभी
ति । जुहुयात् । आहुतीरित्या-हुतीः । एव । अस्य । कल्पयति । ताः । अस्य । कल्प
मानाः । राष्ट्रम् । अन्विति । कल्पते । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । सय्यँत्तइतिसं-यत्ते ।
होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । राष्ट्रे । खलु । वै । एते । व्यायच्छ
न्तइतिवि-आयच्छन्ते । ये । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । सय्यँन्तीतिसं-यन्ति । यस्य ।
पूर्वस्य । जुहृति । सः । एव । भवति । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । मा
न्धुकः । इध्मः । [२४] भवति । अङ्गाराः । एव । प्रतिवेष्टमानाइतिप्रति-वेष्टमा
नाः । अमित्राणाम् । अस्य । सेनाम् । प्रतीति । वेष्टयन्ति । यः । उन्माद्येदित्युत्-
माद्येत् । तस्मै । होतव्याः । गन्धर्वाप्सरसइतिगन्धर्व-अप्सरसः । वै । एतम् । उदि
ति । मादयन्ति । यः । उन्माद्यतीत्युत्-माद्यति । एते । खलु । वै । गन्धर्वाप्सर
सइतिगन्धर्व-अप्सरसः । यत् । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । तस्मै । स्वाहा । ताभ्यः ।
स्वाहा । इति । जुहोति । तेन । एव । एनान् । शमयति । नैयग्रोधः । औदुम्बरः ।
आश्वत्थः । प्लाक्षः । इति । इध्मः । भवति । एते । वै । गन्धर्वाप्सरसामितिगन्धर्व-
अप्सरसाम् । गृहाः । स्वे । एव । एनान् । [२५] आयतनइत्या-यतने । शमय
ति । अभिचरतेत्यभि-चरता । प्रतिलोममितिप्रति-लोमम् । होतव्याः । प्राणानिति
प्र-अनान् । एव । अस्य । प्रतीचः । प्रतीति । यौति । तम् । ततः । येन । केन । च ।
स्तृणुते । स्वकृतइतिस्व-कृते । इरिणे । जुहोति । प्रदरइतिप्र-दरे । वा । एतत् । वै ।
अस्यै । निर्ऋतिगृहीतमितिनिर्ऋति-गृहीतम् । निर्ऋतिगृहीतइतिनिर्ऋति-
गृहीते । एव । एनम् । निर्ऋत्येतिनिः-ऋत्या । ग्राहयति । यत् । वाचः । क्रूरम् ।
तेन । वषट् । करोति । वाचः । एव । एनम् । क्रूरेण । प्रेति । वृश्चति । ताजक् । आ
र्तिम् । एति । ऋच्छति । यस्य । कामयेत । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । [२६] एति । ददी
य । इति । तस्य । सभायाम् । उत्तानइत्युत्-तानः । निपद्येतिनि-पद्य । भुवनस्य ।
पते । इति । तृणानि । समिति । गृह्णीयात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । भु
वनस्य । पतिः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अ
द्यम् । एति । दत्ते । इदम् । अहम् । अमुष्य । आमुष्यायणस्य । अन्नाद्यमित्य
न्न-अद्यम् । हरामि । इति । आह । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । एव । अस्य । हरति ।

षड्भिरितिषट्-भिः । हरति । षट् । वै । ऋतवः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । आदायेत्या-दाय । ऋतवः । अस्मै । अनु । प्रेति । यच्छन्ति । [२७] यः । ज्येष्ठबन्धुरितिज्येष्ठ-बन्धुः । अपभूतइत्यप-भूतः । स्यात् । तम् । स्थले । अवसाय्येत्यव - साय्य । ब्रह्मौदनमितिब्रह्म - ओदनम् । चतुश्शरावमितिचतुः-शरावम् । पक्त्वा । तस्मै । होतव्याः । वर्ष्म । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । वर्ष्म । स्थलम् । वर्ष्मणा । एव । एनम् । वर्ष्म । समानानाम् । गमयति । चतुश्शरावइतिचतुः-शरावः । भवति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । क्षीरे । भवति । रुचम् । एव । अस्मिन् । दधाति । उदिति । हरति । शृतत्वायेतिशृत-त्वाय । सर्पिष्वान् । भवति । मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय । चत्वारः । आर्षेयाः । प्रेति । अश्नन्ति । दिशाम् । एव । ज्योतिषि । जुहोति ॥ [२८] ग्रामीयुनक्तीध्मस्स्वएवैनानन्नाद्यꣳय्यच्छन्त्येकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

देविकाः । निरिति । वपेत् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । इव । खलु । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । मिथुनी । एव । तेन । करोति । अन्विति । एव । अस्मै । अनुमतिरित्यनु-मतिः । मन्यते । राते । राका । प्रेति । सिनीवाली । जनयति । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । प्रजातास्वितिप्र-जातासु । कुहूः । वाचम् । दधाति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । पशुकामइतिपशु-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । [२९] इव । खलु । वै । पशवः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । प्रेति । एव । तेन । वापयति । अन्विति । एव । अस्मै । अनुमतिरित्यनु-मतिः । मन्यते । राते । राका । प्रेति । सिनीवाली । जनयति । पशून् । एव । प्रजातानितिप्र-जातान् । कुहूः । प्रतीति । स्थापयति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । इव । खलु । वै । ग्रामः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मै । ग्रामम् । [३०] अवेति । रुन्धे । मध्यतः । धातारम् । करोति । मध्यतः । एव । एनम् । ग्रामस्य । दधाति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । ज्योगामयावीति

ज्योक्-आमयावी । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । खलु । वै । एतम् । अभीति । मन्यन्ते । यस्य । ज्योक् । आमयति । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । अगदम् । करोति । मध्यतः । धातारम् । करोति । मध्यतः । वै । एतस्य । अक्लृप्तम् । यस्य । ज्योक् । आमयति । मध्यतः । एव । अस्य । तेन । कल्पयति । एताः । एव । निरिति । [३१] वपेत् । यम् । यज्ञः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । खलु । वै । एतम् । न । उपेति । नमन्ति । यम् । यज्ञः । न । उपनमतीत्युप-नमति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । मुखतः । एव । अस्मै । छन्दाꣳसि । दधाति । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । ईजानः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । यातयामानीतियात-यामानि । इव । खलु । वै । एतस्य । छन्दाꣳसि । यः । ईजानः । उत्तममित्युत्-तमम् । धातारम् । करोति । [३२] उपरिष्टात् । एव । अस्मै । छन्दाꣳसि । अयातयामानीत्ययात-यामानि । अवेति । रुन्धे । उपेति । एनम् । उत्तर इत्युत्-तरः । यज्ञः । नमति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । यम् । मेधा । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । खलु । वै । एतम् । न । उपेति । नमन्ति । यम् । मेधा । न । उपनमतीत्युप-नमति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । मुखतः । एव । अस्मै । छन्दाꣳसि । दधाति । उपेति । एनम् । मेधा । नमति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । [३३] रुक्कामइतिरुक्-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । इव । खलु । वै । रुक् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मिन् । रुचम् । दधाति । क्षीरे । भवन्ति । रुचम् । एव । अस्मिन् । दधति । मध्यतः । धातारम् । करोति । मध्यतः । एव । एनम् । रुचः । दधाति । गायत्री । वै । अनुमतिरित्यनु-मतिः । त्रिष्टुक् । राका । जगती । सिनीवाली । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । कुहूः । धाता । वषट्कारइतिवषट्-कारः । पूर्वपक्षइतिपूर्व-पक्षः । राका । अपरपक्षइत्यपर-पक्षः । कुहूः । अमावास्येत्यमा-वास्या । सिनीवाली । पौर्णमासीतिपौर्ण-मासी । अनुमतिरित्यनु-मतिः । चन्द्रमाः । धाता । अष्टौ । [३४] वसवः । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । एकादश । रुद्राः । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुप् । द्वादश । आदित्याः । द्वादशाक्षरेतिद्वादश-

अक्षरा । जगती । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । धाता । वषट्का रइतिवषट्-कारः । एतत् । वै । देविकाः । सर्वाणि । च । छन्दाꣳसि । सर्वाः । च । देवताः । वषट्कारइतिवषट्-कारः । ताः । यत् । सह । सर्वाः । निर्वपेदिति निः-वपेत् । ईश्वराः । एनम् । प्रदहइतिप्र-दहः । द्वेइति । प्रथमेइति । निरुप्येतिनिः-उप्य । धातुः । तृतीयम् । निरिति । वपेत् । तथेइति । एव । उत्तरेइत्युत्-तरे । नि रिति । वपेत् । तथा । एनम् । न । प्रेति । दहन्ति । अथेइति । यस्मै । कामाय । निरुप्यन्तइतिनिः-उप्यन्ते । तम् । एव । आभिः । उपेति । आप्नोति ॥ [३५] पशु कामश्छन्दाꣳसिवैदेविकाश्छन्दाꣳसिग्रामङ्कल्पयत्येताएवनिरुत्तमन्धातारङ्करोतिमे धानमत्येताएवनिर्वपेदष्टौदहन्तिनवच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

देविकाःप्रजाकामोमिथुनीपशुकामःप्रैवग्रामकामोज्योगामयावीयय्यँज्ञोय ईजानोयम्मेधारुकामोऽष्टौ ॥ देविकाभवन्तिदधतिराष्ट्रकामायभवतिदधाति ॥

वास्तोः । पते । प्रतीति । जानीहि । अस्मान् । स्वावेशइतिसु-आवेशः । अनमी वः । भव । नः ॥ यत् । त्वा । ईमहे । प्रतीति । तत् । नः । जुषस्व । शम् । नः । एधि । द्विपदइतिद्वि-पदे । शम् । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ वास्तोः । पते । शग्मया । सꣳस देतिसं-सदा । ते । सक्षीमहि । रण्वया । गातुमत्येतिगातु-मत्या ॥ आवः । क्षेमे । उत । योगे । वरम् । नः । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । सदा । नः ॥ यत् । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । आहुतीष्ट काइत्याहुति-इष्टकाः । एव । ताः । उपेति । धत्ते । [३६] यजमानः । अहोरात्रा णीत्यहः-रात्राणि । वै । एतस्य । इष्टकाः । यः । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । यत् । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । जुहोति । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । एव । आप्त्वा । इष्टकाः । कृत्वा । उपेति । धत्ते । दश । समानत्र । जुहोति । दशाक्षरेतिदश-अ क्षरा । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । एव । आप्त्वा । इष्टकाम् । कृत्वा । उपेति । धत्ते । अथेइति । विराजीतिवि-राजि । एव । यज्ञम् । आप्नोति । चित्य श्चित्यइतिचित्यः-चित्यः । अस्य । भवति । तस्मात् । यत्र । दश । उषित्वा । प्रया तीतिप्र-याति । तत् । यज्ञवास्त्वितियज्ञ-वास्तु । अवास्तु । एव । तत् । यत् । ततः । अर्वाचीनम् । [३७] रुद्रः । खलु । वै । वास्तोष्पतिरितिवास्तोः-पतिः । यत् ।

अहुत्वा । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । प्रयायादितिप्र-यायात् । रुद्रः । एनम् । भूत्वा । अग्निः । अनूत्थायेत्यनु-उत्थाय । हन्यात् । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यत् । युक्ते । जुहुयात् । यथा । प्रयातइतिप्र-याते । वास्तौ । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति । तादृक् । एव । तत् । यत् । अयुक्ते । जुहुयात् । यथा । क्षेमे । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति । तादृक् । एव । तत् । अहुतम् । अस्य । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । स्यात् । [३८] दक्षिणः । युक्तः । भवति । सव्यः । अयुक्तः । अथ । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । जुहोति । उभयम् । एव । अकः । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । एव । एनम् । शमयति । यत् । एकया । जुहुयात् । दर्विहोममितिदर्वि-होमम् । कुर्यात् । पुरोनुवाक्यामितिपुरः-अनुवाक्याम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । याज्यया । जुहोति । सदेवत्वायेतिसदेव-त्वाय । यत् । हुते । आदध्यादित्या-दध्यात् । रुद्रम् । गृहान् । अन्वारोहयेदित्यनु-आरोहयेत् । यत् । अवक्षाणानीत्यव-क्षाणानि । असंप्रक्षाप्येत्यसं-प्रक्षाप्य । प्रयायादितिप्र-यायात् । यथा । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । वा । आदहनमित्या-दहनम् । वा । तादृक् । एव । तत् । अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । इति । अरण्योः । समारोहयतीतिसं-आरोहयति । [३९] एषः । वै । अग्नेः । योनिः । स्वे । एव । एनम् । योनौ । समारोहयतीतिसं-आरोहयति । अथोइति । खलु । आहुः । यत् । अरण्योः । समारूढइतिसं-आरूढः । नश्येत् । उदिति । अस्य । अग्निः । सीदेत् । पुनराधेयइतिपुनः-आधेयः । स्यात् । इति । या । ते । अग्ने । यज्ञिया । तनूः । तया । एति । इहि । एति । रोह । इति । आत्मन् । समारोहयतइतिसं-आरोहयते । यजमानः । वै । अग्नेः । योनिः । स्वायाम् । एव । एनम् । योन्याम् । समारोहयतइतिसं-आरोहयते ॥ [४०] धत्तेऽर्वाचीनꣳस्यात्समारोहयतिपञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

त्वम् । अग्ने । बृहत् । वयः । दधासि । देव । दाशुषे ॥ कविः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । युवा ॥ हव्यवाडितिहव्य-वाट् । अग्निः । अजरः । पिता । नः । विभुरितिवि-भुः । विभावेतिवि-भावा । सुदृशीकइतिसु-दृशीकः । अस्मेइति ॥ सुगार्

हूपत्याइतिसु-गार्हपत्याः । समिति । इषः । दिदीहि । अस्मद्रियगित्यस्म-द्रियक् । समिति । मिमीहि । श्रवांसि ॥ त्वम् । च । सोम । नः । वशः । जीवातुम् । न । मरामहे ॥ प्रियस्तोत्रइतिप्रिय-स्तोत्रः । वनस्पतिः ॥ ब्रह्मा । देवानाम् । पदवीरिति पद-वीः । कवीनाम् । ऋषिः । विप्राणाम् । महिषः । मृगाणाम् ॥ श्येनः । गृध्राणाम् । स्वधितिरितिस्व-धितिः । वनानाम् । सोमः । [४१] पवित्रम् । अतीति । एति । रेभन् ॥ एति । विश्वदेवमितिविश्व-देवम् । सत्पतिमितिसत्-पतिम् । सूक्तैरितिसु-उक्तैः । अद्य । वृणीमहे ॥ सत्यसवमितिसत्य-सवम् । सवितारम् ॥ एति । सत्येन । रजसा । वर्तमानः । निवेशयन्नितिनि-वेशयन् । अमृतम् । मर्त्यम् । च ॥ हिरण्ययेन । सविता । रथेन । एति । देवः । याति । भुवना । विपश्यन्नितिवि-पश्यन् ॥ यथा । नः । अदितिः । करत् । पश्वे । नृभ्यइतिनृ-भ्यः । यथा । गवे ॥ यथा । तोकाय । रुद्रियम् ॥ मा । नः । तोके । तनये । मा । नः । आयुषि । मा । नः । गोषु । मा । [४२] नः । अश्वेषु । रीरिषः ॥ वीरान् । मा । नः । रुद्र । भामितः । वधीः । हविष्मन्तः । नमसा । विधेम । ते ॥ उदप्रुतइत्युद-प्रुतः । न । वयः । रक्षमाणाः । वावदतः । अभ्रियस्य । इव । घोषाः ॥ गिरिभ्रजइतिगिरि-भ्रजः । न । ऊर्मयः । मदन्तः । बृहस्पतिम् । अभीति । अर्काः । अनावन् ॥ हंसैः । इव । सखिभिरितिसखि-भिः । वावदद्भिरितिवावदत्-भिः । अश्मन्मयानीत्यश्मन्-मयानि । नहना । व्यस्यन्नितिवि-अस्यन् ॥ बृहस्पतिः । अभिकनिक्रददित्यभि-कनिक्रदत् । गाः । उत । प्रेति । अस्तौत् । उदिति । च । विद्वान् । अगायत् ॥ एति । इन्द्र । सानसिम् । रयिम् । [४३] सजित्वानमितिस-जित्वानम् । सदासहमितिसदा-सहम् ॥ वर्षिष्ठम् । ऊतये । भर ॥ प्रेति । ससाहिषे । पुरुहूतेतिपुरु-हूत । शत्रून् । ज्येष्ठः । ते । शुष्मः । इह । रातिः । अस्तु ॥ इन्द्र । एति । भर । दक्षिणेन । वसूनि । पतिः । सिन्धूनाम् । असि । रेवतीनाम् ॥ त्वम् । सुतस्य । पीतये । सद्यः । वृद्धः । अजायथाः ॥ इन्द्र । ज्यैष्ठ्याय । सुक्रतोइतिसु-क्रतो ॥ भुवः । त्वम् । इन्द्र । ब्रह्मणा । महान् । भुवः । विश्वेषु । सवनेषु । यज्ञियः ॥ भुवः । नॄन् । च्यौत्नः । विश्वस्मिन् । भरे । ज्येष्ठः । च । मन्त्रः । [४४] विश्वचर्षणइतिविश्व-चर्षणे ॥ मित्रस्य । चर्षणीधृतइतिचर्षणि-धृतः । श्रवः । देवस्य । सान

सिम् ॥ सत्यम् । चित्रश्रवस्तममितिचित्रश्रवः-तमम् ॥ मित्रः । जनान् । यातयति । प्रजानन्नितिप्र-जानन् । मित्रः । दाधार । पृथिवीम् । उत । द्याम् ॥ मित्रः । कृष्टीः । अनिमिषेत्यनि-मिषा । अभीति । चष्टे । सत्याय । हव्यम् । घृतवदितिघृत-वत् । विधेम ॥ प्रेति । सः । मित्र । मर्तः । अस्तु । प्रयस्वान् । यः । ते । आदित्य । शिक्षति । व्रतेन ॥ न । हन्यते । न । जीयते । त्वोतः । न । एनम् । अंहः । अश्नोति । अन्तितः । न । दूरात् ॥ यत् । [४५] चित् । हि । ते । विशः । यथा । प्रेति । देव । वरुण । व्रतम् ॥ मिनीमसि । द्यविद्यवीतिद्यवि-द्यवि ॥ यत् । किम् । च । इदम् । वरुण । दैव्ये । जने । अभिद्रोहमित्यभि-द्रोहम् । मनुष्याः । चरामसि ॥ अचित्ती । यत् । तव । धर्म । युयोपिम । मा । नः । तस्मात् । एनसः । देव । रीरिषः ॥ कितवासः । यत् । रिरिपुः । न । दीवि । यत् । वा । घ । सत्यम् । उत । यत् । न । विद्म ॥ सर्वा । ता । वीति । स्य । शिथिरा । इव । देव । अथ । ते । स्याम । वरु । प्रियासः ॥ [४६] सोमोगोषुमारयिम्मन्त्रोयच्छिथिरासप्तच ॥११॥

विवाएतस्यावायोइमेवैचित्तश्चाभिभूतानान्देवावाअभ्यातानानृताषाढ्राष्ट्रका मायदेविकावास्तोष्पतेत्वमग्नेबृहदेकादश ॥११॥ विवाएतस्येत्याहमृत्युर्गन्धर्वोऽव रुन्धेमध्यतस्त्वमग्नेबृहत्षट्चत्वारिंशत् ॥ ४६ ॥ विवाएतस्यप्रियासः ॥ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ तृतीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

पूर्णा । पश्चात् । उत । पूर्णा । पुरस्तात् । उदिति । मध्यतः । पौर्णमासीति पौर्ण-मासी । जिगाय ॥ तस्याम् । देवाः । अधीति । सँवँसन्तइतिसं-वसन्तः । उत्तमइत्युत्-तमे । नाके । इह । मादयन्ताम् ॥ यत् । ते । देवाः । अदधुः । भागधेयमितिभाग-धेयम् । अमावास्यइत्यमा-वास्ये । सँवँसन्तइतिसं-वसन्तः । महित्वेतिमहि-त्वा ॥ सा । नः । यज्ञम् । पिपृहि । विश्ववारइतिविश्व-वारे । रयिम् । नः ।

धेहि । सुभगइतिसु-भगे । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ निवेशनीतिनि-वेशनी । सङ्गमनीतिसं-गमनी । वसू नाम । विश्वा । रूपाणि । वसू नि । आवेशयन्तीत्या-वेशयन्ती ॥ सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । सुभगेतिसु-भगा । रराणा । सा । नः । एति । गन्नू । वर्चसा । [१] सव्विँदानेतिसं-विदाना ॥ अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । प्रथमौ । वीर्येण । वसू नं । रुद्रान् । आदित्यान् । इह । जिन्वतम् ॥ माध्यम् । हि । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । जुषेथाम् । ब्रह्मणा । वृद्धौ । सुकृतेनेतिसु-कृतेन । सातौ । अथ । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सहवीरमितिसह-वीरम् । रयिम् । नीति । यच्छतम् ॥ आदित्याः । च । अङ्गिरसः । च । अग्नीन् । एति । अदधत । ते । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । प्रेति । ऐप्सन्न् । तेषाम् । अङ्गिरसाम् । निरुप्तमितिनिः-उप्तम् । हविः । आसीत् । अथ । आदित्याः । एतौ । होमौ । अपश्यन्न् । तौ । अजुहवुः । ततः । वै । ते । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । [२] पूर्वे । एति । अलभन्त । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । आलभमानइत्या-लभमानः । एतौ । होमौ । पुरस्तात् । जुहुयात् । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । एति । लभते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । एति । लभेत । यः । एनयोः । अनुलोममित्यनु-लोमम् । च । प्रतिलोममितिप्रति-लोमम् । च । विद्यात् । इति । अमावास्यायाइत्यमा-वास्यायाः । ऊर्ध्वम् । तत् । अनुलोममित्यनु-लोमम् । पौर्णमास्याइतिपौर्ण-मास्यै । प्रतीचीनम् । तत् । प्रतिलोममितिप्रति-लोमम् । यत् । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । पूर्वाम् । आलभेतेत्या-लभेत । प्रतिलोममितिप्रति-लोमम् । एनौ । एति । लभेत । अमुम् । अपक्षीयमाणमित्यप-क्षीयमाणम् । अनु । अपेति । [३] क्षीयेत । सारस्वतौ । होमौ । पुरस्तात् । जुहुयात् । अमावास्येत्यमा-वास्या । वै । सरस्वती । अनुलोममित्यनु-लोमम् । एव । एनौ । एति । लभते । अमुम् । आप्यायमानमित्या-प्यायमानम् । अनु । एति । प्यायते । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । पुरस्तात् । निरिति । वपेत् । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । यत् । आग्नेयः । भवति । अग्निः । वै । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । यज्ञमुखमितियज्ञ-

मुखम् । एव । ऋद्धिम् । पुरस्तात् । धत्ते । यत् । वैष्णवः । भवति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञम् । एव । आरभ्येत्या-रभ्य । प्रेति । तनुते । सरस्वत्यै । चरुः । भवति । सरस्वते । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । अमावास्येत्यमा-वास्या । वै । सरस्वती । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । सरस्वान् । तौ । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । एति । रभते । ऋध्नोति । आभ्याम् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । सरस्वते । भवति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा । समृध्याइतिसं-ऋध्यै ॥ [४] वर्चसावै ते दर्शपूर्णमासावपंतनुतेसरस्वत्यैपञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

ऋषयः । वै । इन्द्रम् । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । न । अपश्यन् । तम् । वसिष्ठः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । अपश्यत् । सः । अब्रवीत् । ब्राह्मणम् । ते । वक्ष्यामि । यथा । त्वत्पुरोहिताइतित्वत्-पुरोहिताः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजनिष्यन्तइतिप्र-जनिष्यन्ते । अथ । मा । इतरेभ्यः । ऋषिभ्यइत्यृषि-भ्यः । मा । प्रेति । वोचः । इति । तस्मै । एतान् । स्तोमभागानितिस्तोम-भागान् । अब्रवीत् । ततः । वसिष्ठपुरोहिताइतिवसिष्ठ-पुरोहिताः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । अजायन्त । तस्मात् । वासिष्ठः । ब्रह्मा । कार्यः । प्रेति । एव । जायते । रश्मिः । असि । क्षयाय । त्वा । क्षयम् । जिन्व । इति । [५] आह । देवाः । वै । क्षयः । देवेभ्यः । एव । यज्ञम् । प्रेति । आह । प्रेतिरितिप्र-इतिः । असि । धर्माय । त्वा । धर्मम् । जिन्व । इति । आह । मनुष्याः । वै । धर्मः । मनुष्येभ्यः । एव । यज्ञम् । प्रेति । आह । अन्वितिरित्यनु-इतिः । असि । दिवे । त्वा । दिवम् । जिन्व । इति । आह । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । यज्ञम् । प्रेति । आह । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । असि । वृष्ट्यै । त्वा । वृष्टिम् । जिन्व । इति । आह । वृष्टिम् । एव । अवेति । [६] रुन्धे । प्रवेतिप्र-वा । असि । अनुवेत्यनु-वा । असि । इति । आह । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । उशिक् । असि । वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । त्वा । वसून् । जिन्व । इति । आह । अष्टौ । वसवः । एकादश । रुद्राः । द्वादश । आदित्याः । एतावन्तः । वै । देवाः । तेभ्यः । एव । यज्ञम् । प्रेति । आह । ओजः । असि । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । त्वा । पितॄन् । जिन्व । इति । आह । देवान् । एव । पितॄन् । अनु । समिति । तनोति । तन्तुः ।

असि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । जिन्व । [७] इति । आह । पितॄन् । एव । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । समिति । तनोति । पृतनाषाट् । असि । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । त्वा । पशून् । जिन्व । इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । पशून् । अनु । समिति । तनोति । रेवत् । असि । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वा । ओषधीः । जिन्व । इति । आह । ओषधीषु । एव । पशून् । प्रतीति । स्थापयति । अभिजिदित्यभि-जित् । असि । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । इति । आह । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । प्राणमितिप्र-अनम् । [८] जिन्व । इति । आह । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । प्राणानितिप्र-अनान् । दधाति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । असि । प्रवृदितिप्र-वृत् । असि । इति । आह । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । सꣳरोहइतिसं-रोहः । असि । नीरोहइतिनिः-रोहः । असि । इति । आह । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । वसुकः । असि । वेषश्रीरितिवेष-श्रीः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । आह । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [९] जिन्वेत्यवप्रजाजिन्वप्राणन्त्रिꣳशच्च ॥२॥

अग्निना । देवेन । पृतनाः । जयामि । गायत्रेण । छन्दसा । त्रिवृतेतित्रि-वृता । स्तोमेन । रथन्तरेणेतिरथं-तरेण । साम्ना । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । वज्रेण । पूर्वजानितिपूर्व-जान् । भ्रातृव्यान् । अधरान् । पादयामि । अवेति । एनान् । बाधे । प्रतीति । एनान् । नुदे । अस्मिन्न् । क्षये । अस्मिन्न् । भूमिलोकइतिभूमि-लोके । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमेण । अतीति । एनान् । क्रामामि । इन्द्रेण । देवेन । पृतनाः । जयामि । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । पञ्चदशेनेतिपञ्च-दशेन । स्तोमेन । बृहता । साम्ना । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । वज्रेण । [१०] सहजानितिसह-जान् । विश्वेभिः । देवेभिः । पृतनाः । जयामि । जागतेन । छन्दसा । सप्तदशेनेतिसप्त-दशेन । स्तोमेन । वामदेव्येनेतिवाम-देव्येन । साम्ना । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । वज्रेण । अपरजानित्यपर-जान् । इन्द्रेण । सयुजइतिस-युजः । वयम् । सासह्याम । पृतन्यतः ॥ घ्नन्तः । वृत्राणि । अप्रति ॥ यत् । ते । अग्ने । तेजः । तेन । अहम् । तेजस्वी । भूयासम् । यत् । ते । अग्ने । वर्चः । तेन । अहम् । वर्चस्वी । भूयासम् । यत् । ते । अग्ने । हरः । तेन ।

अहम्। हस्वी। भू यासम्॥ [११] बृहतासाम्नावषट्कारेणवज्रेणषट्चत्वारिंशच्च॥ ये। देवाः। यज्ञहनइतियज्ञ-हनः। यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः। पृथिव्याम्। अधीति। आसते॥ अग्निः। मा। तेभ्यः। रक्षतु। गच्छेम। सुकृतइतिसु-कृतः। वयम्॥ एति। अगन्म। मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा। वरेण्या। रात्रीणाम्। भागः। युवयोः। यः। अस्ति॥ नाकम्। गृह्णानाः। सुकृतस्येतिसु-कृतस्य। लोके। तृतीये। पृष्ठे। अधीति। रोचने। दिवः॥ ये। देवाः। यज्ञहनइतियज्ञ-हनः। यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः। अन्तरिक्षे। अधीति। आसते॥ वायुः। मा। तेभ्यः। रक्षतु। गच्छेम। सुकृतइति सु-कृतः। वयम्॥ याः। ते। रात्रीः। सवितः। [१२] देवयानीरितिदेव-यानीः। अन्तरा। द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी। वियन्तीतिवि-यन्ति॥ गृहैः। च। सर्वैः। प्रजयेतिप्र-जया। नु। अग्ने। सुवः। रुहाणाः। तरत। रजांसि॥ ये। देवाः। यज्ञहनइतियज्ञ-हनः। यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः। दिवि। अधीति। आसते॥ सूर्यः। मा। तेभ्यः। रक्षतु। गच्छेम। सुकृतइतिसु-कृतः। वयम्॥ येन। इन्द्राय। समभरइति सं-अभरः। पयांसि। उत्तमेनेत्युत्-तमेन। हविषा। जातवेदइतिजात-वेदः॥ तेन। अग्ने। त्वम्। उत। वर्द्धय। इमम्। सजातानामितिस-जातानाम्। श्रैष्ठ्ये। एति। धेहि। एनम्॥ यज्ञहनइतियज्ञ-हनः। वै। देवाः। यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः। [१३] सन्ति। ते। एषु। लोकेषु। आसते। आददानाइत्या-ददानाः। विमथ्नानाइतिवि-मथ्नानाः। यः। ददाति। यः। यजते। तस्य॥ ये। देवाः। यज्ञहनइतियज्ञ-हनः। पृथिव्याम्। अधीति। आसते। ये। अन्तरिक्षे। ये। दिवि। इति। आह। इमान्। एव। लोकान्। तीर्त्वा। सगृहइतिस-गृहः। सपशुरितिस-पशुः। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। एति। अपोति। वै। सोमेन। ईजानात्। देवताः। च। यज्ञः। च। क्रामन्ति। आग्नेयम्। पञ्चकपालमितिपञ्च-कपालम्। उदवसानीयमित्युत्-अवसानीयम्। निरिति। वपेत्। अग्निः। सर्वाः। देवताः। [१४] पाङ्क्तः। यज्ञः। देवताः। च। एव। यज्ञम्। च। अवेति। रुन्धे। गायत्रः। वै। अग्निः। गायत्रछन्दाइतिगायत्र-छन्दाः। तम्। छन्दसा। वीति। अर्द्धयति। यत्। पञ्चकपालमितिपञ्च-कपालम्। करोति। अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः। कार्यः। अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा। गायत्री। गायत्रः। अग्निः। गायत्रछन्दाइतिगायत्र-छन्दाः। स्वेन।

एव । एनम् । छन्दसा । समिति । अर्द्धयति । पङ्क्त्यौ । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । पाङ्क्तः । यज्ञः । तेन । एव । यज्ञात् । न । एति ॥ [१५]
सवितर्देवायंज्ञमुषस्सर्वांदेवतास्त्रिचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

सूर्यः । मा । देवः । देवेभ्यः । पातु । वायुः । अन्तरिक्षात् । यजमानः । अग्निः । मा । पातु । चक्षुषः ॥ सक्ष । शूष । सवितः । विश्वचर्षणइतिविश्व-चर्षणे । एतेभिः । सोम । नामभिरितिनाम-भिः । विधेम । ते । तेभिः । सोम । नामभिरितिनाम-भिः । विधेम । ते ॥ अहम् । परस्तात् । अहम् । अवस्तात् । अहम् । ज्योतिषा । वीति । तमः । ववार ॥ यत् । अन्तरिक्षम् । तत् । उ । मे । पिता । अभूत् । अहम् । सूर्यम् । उभयतः । ददर्श । अहम् । भूयासम् । उत्तमइत्युत्-तमः । समानानाम् । [१६] एति । समुद्रात् । एति । अन्तरिक्षात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । उदधिमित्युद-धिम् । च्यावयाति । इन्द्रः । प्रेति । स्नौतु । मरुतः । वर्षयन्तु । उदिति । नम्भय । पृथिवीम् । भिन्धि । इदम् । दिव्यम् । नभः ॥ उद्नः । दिव्यस्य । नः । देहि । ईशानः । वीति । सृज । दृतिम् ॥ पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । ओषधीः । प्रास्येतिप्र-अस्य । अग्नौ । आदित्यम् । जुहोति । रुद्रात् । एव । पशून् । अन्तः । दधाति । अथोइति । ओषधीषु । एव । पशून् । [१७] प्रतीति । स्थापयति । कविः । यज्ञस्य । वीति । तनोति । पन्थाम् । नाकस्य । पृष्ठे । अधीति । रोचने । दिवः ॥ येन । हव्यम् । वहसि । यासि । दूतः । इतः । प्रचेताइतिप्र-चेताः । अमुतः । सनीयान् ॥ याः । ते । विश्वाः । समिधइतिसं-इधः । सन्ति । अग्ने । याः । पृथिव्याम् । बर्हिषि । सूर्ये । याः ॥ ताः । ते । गच्छन्तु । आहुतिमित्या-हुतिम् । घृतस्य । देवायतइतिदेव-यते । यजमानाय । शर्म ॥ आशासानइत्या-शासानः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । रायः । पोषम् । स्वश्वियमितिसु-अश्वियम् ॥ बृहस्पतिना । राया । स्वगाकृतइतिस्वगा-कृतः । मह्यम् । यजमानाय । तिष्ठ ॥ [१८] समानानामोषधीष्वेवपशून्मह्यंय्यँजमानाय्यैकञ्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

समिति । त्वा । नह्यामि । पयसा । घृतेन । समिति । त्वा । नह्यामि । अपः । ओषधीभिरित्योषधि-भिः ॥ समिति । त्वा । नह्यामि । प्रजयेतिप्र-जया ।

अहम् । अद्य । सा । दीक्षिता । सनवः । वाजम् । अस्मेइति ॥ प्रेति । एतु । ब्रह्म
णः । पत्नी । वेदिम् । वर्णेन । सीदतु ॥ अथ । अहम् । अनुकामिनीत्यनु-कामिनी ।
स्वे । लोके । विशे । इह ॥ सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । त्वा । वयम् । सुपत्नीरितिसु-
पत्नीः । उपेति । सेदिम ॥ अग्ने । सपत्नदम्भनमितिसपत्न-दम्भनम् । अदब्धासः ।
अदाभ्यम् ॥ इमम् । वीति । स्यामि । वरुणस्य । पाशम् । [१९] यम् । अबध्नी
त । सविता । सुकेतइतिसु-केतः ॥ धातुः । च । योनौ । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य ।
लोके । स्योनम् । मे । सह । पत्या । करोमि ॥ प्रेति । इहि । उदेहीत्युत-एहि । ऋ
तस्य । वामीः । अन्विति । अभिः । ते । अग्रम् । नयतु । अदितिः । मध्यम् । द
दताम् । रुद्रावसृष्टेतिरुद्र-अवसृष्टा । असि । युवा । नाम । मा । मा । हिंसीः ।
वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । रुद्रेभ्यः । आदित्येभ्यः । विश्वेभ्यः । वः । देवेभ्यः । पन्नेजनी
रितिपत्-नेजनीः । गृह्णामि । यज्ञाय । वः । पन्नेजनीरितिपत्-नेजनीः । सादयामि ।
विश्वस्य । ते । विश्वावतइतिविश्व-वतः । वृष्णियावतइतिवृष्णिय-वतः । [२०] तव ।
अग्ने । वामीः । अन्विति । सन्दृशीतिसं-दृशि । विश्वा । रेताꣳसि । धिषीय । अ
गन् । देवान् । यज्ञः । नीति । देवीः । देवेभ्यः । यज्ञम् । अशिषन् । अस्मिन् । सु
न्वति । यजमाने । आशिषइत्या-शिषः । स्वाहाकृताइतिस्वाहा-कृताः । समुद्रेष्ठा
इतिसमुद्र-स्थाः । गन्धर्वम् । एति । तिष्ठत । अनु ॥ वातस्य । पत्मन् । इडः । ई
डिताः ॥ [२१] पाशꣳवृष्णियावतास्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

वषट्कारइतिवषट्-कारः । वै । गायत्रियै । शिरः । अच्छिनत् । तस्यै । रसः ।
परेति । अपतत् । सः । पृथिवीम् । प्रेति । अविशत् । सः । खदिरः । अभवत् ।
यस्य । खादिरः । स्रुवः । भवति । छन्दसाम् । एव । रसेन । अवेति । द्यति । सर
साइतिस-रसाः । अस्य । आहुतयइत्या-हुतयः । भवन्ति । तृतीयस्याम् । इतः ।
दिवि । सोमः । आसीत् । तम् । गायत्री । एति । अहरत् । तस्य । पर्णम् । अच्छि
द्यत । तत् । पर्णः । अभवत् । तत् । पर्णस्य । पर्णत्वमितिपर्ण-त्वम् । यस्य । पर्ण
मयीतिपर्ण-मयी । जुहूः । [२२] भवति । सौम्याः । अस्य । आहुतयइत्या-हुतयः ।
भवन्ति । जुषन्ते । अस्य । देवाः । आहुतीरित्या-हुतीः । देवाः । वै । ब्रह्मन् । अव
दन्त । तत् । पर्णः । उपेति । अशृणोत् । सुश्रवाइतिसु-श्रवाः । वै । नाम । यस्य ।

पर्णमयीतिपर्ण-मयी । जुहूः । भवति । न । पापम् । श्लोकम् । शृणोति । ब्रह्म । वै । पर्णः । विट् । मरुतः । अन्नम् । विट् । मारुतः । अश्वत्थः । यस्य । पर्णमयीतिपर्ण-मयी । जुहूः । भवति । आश्वत्थी । उपभृदित्युप-भृत् । ब्रह्मणा । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अथोइति । ब्रह्म । [२३] एव । विशि । अधीति । ऊहति । राष्ट्रम् । वै । पर्णः । विट् । अश्वत्थः । यत् । पर्णमयीतिपर्ण-मयी । जुहूः । भवति । आश्वत्थी । उपभृदित्युप-भृत् । राष्ट्रम् । एव । विशि । अधीति । ऊहति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । अजुहोत् । सा । यत्र । आहुतिरित्या-हुतिः । प्रत्यतिष्ठदितिप्रति-अतिष्ठत् । ततः । विकङ्कतइतिवि-कङ्कतः । उदिति । अतिष्ठत् । ततः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । यस्य । वैकङ्कती । ध्रुवा । भवति । प्रतीति । एव । अस्य । आहुतयइत्या-हुतयः । तिष्ठन्ति । अथोइति । प्रेति । एव । जायते । एतत् । वै । स्रुचाम् । रूपम् । यस्य । एवꣳरूपाइत्येवं-रूपाः । स्रुचः । भवन्ति । सर्वाणि । एव । एनम् । रूपाणि । पशूनाम् । उपेति । तिष्ठन्ते । न । अस्य । अपरूपमित्यप-रूपम् । आत्मन् । जायते ॥ [२४] जुहूरथोब्रह्मस्रुचाꣳसप्तदशच ॥ ❀ ॥७॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । गृह्णामि । दक्षाय । दक्षवृधइतिदक्ष-वृधे । रातम् । देवेभ्यः । अग्निजिह्वेभ्यइत्यग्नि-जिह्वेभ्यः । त्वा । ऋतायुभ्यइत्यृतायु-भ्यः । इन्द्रज्येष्ठेभ्यइतीन्द्र-ज्येष्ठेभ्यः । वरुणराजभ्यइतिवरुणराज-भ्यः । वातापिभ्यइतिवातापि-भ्यः । पर्जन्यात्मभ्यइतिपर्जन्यात्म-भ्यः । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । अपेति । इन्द्र । द्विषतः । मनः । अपेति । जिज्यासतः । जहि । अपेति । यः । नः । अरातीयति । तम् । जहि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । सते । त्वा । असते । त्वा । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । विश्वेभ्यः । त्वा । भूतेभ्यः । यतः । प्रजाइतिप्र-जाः । अक्लिद्राः । अजायन्त । तस्मै । त्वा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । विभूदाव्नेइतिविभु-दाव्ने । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । जुहोमि ॥ [२५] ओषधीभ्यश्चतुर्दशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

याम् । वै । अध्वर्युः । च । यजमानः । च । देवताम् । अन्तरितइत्यन्तः-इतः ।

तस्यै । एति । वृश्च्येतेइति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । दधिग्रहमितिदधि-ग्रहम् । गृह्णीयात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । देवताभ्यः । एव । नीति । ह्नुवातेइति । ज्येष्ठः । वै । एषः । ग्रहाणाम् । यस्य । एषः । गृह्यते । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति । सर्वासाम् । वै । एतत् । देवतानाम् । रूपम् । यत् । एषः । ग्रहः । यस्य । एषः । गृह्यते । सर्वाणि । एव । एनम् । रूपाणि । पशूनाम् । उपेति । तिष्ठन्ते । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । [२६] असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । गृह्णामि । इति । आह । ज्योतिः । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । अग्निजिह्वेभ्यइत्यग्नि-जिह्वेभ्यः । त्वा । ऋतायुभ्यइत्यृतायु-भ्यः । इति । आह । एतावतीः । वै । देवताः । ताभ्यः । एव । एनम् । सर्वाभ्यः । गृह्णाति । अपेति । इन्द्र । द्विषतः । मनः । इति । आह । भ्रातृव्यापनुत्याइतिभ्रातृ व्य-अपनुत्यै । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । इति । आह । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । यजमाने । दधाति । तस्मै । त्वा । प्रजापतय इतिप्रजा-पतये । विभूदाव्नइतिविभु-दाव्ने । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । जुहोमि । [२७] इति । आह । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । सर्वाभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । जुहोति । आज्यग्रहमित्याज्य-ग्रहम् । गृह्णीयात् । तेजस्कामस्येतितेजः-कामस्य । तेजः । वै । आज्यम् । तेजस्वी । एव । भवति । सोमग्रहमितिसोम-ग्रहम् । गृह्णीयात् । ब्रह्मवर्चसकामस्येतिब्रह्मवर्चस-कामस्य । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वै । सोमः । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । दधिग्रहमितिदधि-ग्रहम् । गृह्णीयात् । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । ऊर्क् । वै । दधि । ऊर्क् । पशवः । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । पशून् । अवेति । रुन्धे ॥ [२८] उपयामगृहीतोजुहोमित्रिचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

त्वेइति । क्रतुम् । अपीति । वृञ्जन्ति । विश्वे । द्विः । यत् । एते । त्रिः । भवन्ति । ऊमाः ॥ स्वादोः । स्वादीयः । स्वादुना । सृज । समिति । अतः । उ । स्विति । मधु । मधुना । अभीति । योधि ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि ।

---

१ त्वेइत्यनिङ्ग्यान्तः ॥ (प्रा-अ-४ सू-१०) अनिङ्ग्यान्तः 'त्वे'इत्येष शब्दः प्रग्रहो भवति । (उदा) त्वेक्रतुम् । 'अनिङ्ग्यान्त' इति किम् ? अनागास्त्वे अदितित्वे । इङ्ग्यस्यान्तः इङ्ग्यान्तः । न इङ्ग्यान्तः अनिङ्ग्यान्तः ॥

प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । प्रजापत
यइतिप्रजा-पतये । त्वा ॥ प्राणग्रहानितिप्राण-ग्रहान् । गृह्णाति । एतावत् । वै ।
अस्ति । यावत् । एते । ग्रहाः । स्तोमाः । छन्दाꣳसि । पृष्ठानि । दिशः । यावत् ।
एव । अस्ति । तत् । [२९] अवेति । रुन्धे । ज्येष्ठाः । वै । एतान् । ब्राह्मणाः । पुरा ।
विदाम् । अक्रन्न् । तस्मात् । तेषाम् । सर्वाः । दिशः । अभिजिताइत्यभि-जिताः ।
अभूवन्न् । यस्य । एते । गृह्यन्ते । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति । अभीति । दिशः ।
जयति । पञ्च । गृह्यन्ते । पञ्च । दिशः । सर्वासु । एव । दिक्षु । ऋध्नुवन्ति । नवंनवेति
नव-नव । गृह्यन्ते । नव । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणानितिप्र-अनान् ।
एव । यजमानेषु । दधति । प्रायणीयइतिप्र-अयनीये । च । उदयनीयइत्युत्-अय
नीये । च । गृह्यन्ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । प्राणग्रहाइतिप्राण-ग्रहाः । [३०]
प्राणैरितिप्र-अनैः । एव । प्रयन्तीतिप्र-यन्ति । प्राणैरितिप्र-अनैः । उदिति । यन्ति ।
दशमे । अहन्न् । गृह्यन्ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । प्राणग्रहाइतिप्राण-ग्रहाः । प्रा
णेभ्यइतिप्र-अनेभ्यः । खलु । वै । एतत् । प्रजाइतिप्र-जाः । यन्ति । यत् । वामदे
व्यमितिवाम-देव्यम् । योनेः । च्यवते । दशमे । अहन्न् । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् ।
योनेः । च्यवते । यत् । दशमे । अहन्न् । गृह्यन्ते । प्राणेभ्यइतिप्र-अनेभ्यः । एव ।
तत् । प्रजाइतिप्र-जाः । न । यन्ति ॥ [३१] तत्प्राणग्रहास्सप्तत्रिꣳशच्च ॥ ॥१०॥

प्रेति । देवम् । देव्या । धिया । भरत । जातवेदसमितिजात-वेदसम् ॥ हव्या ।
नः । वक्षत् । आनुषक् ॥ अयम् । उ । स्यः । प्रेति । देवयुरितिदेव-युः । होता ।
यज्ञाय । नीयते ॥ रथः । न । योः । अभीवृतइत्यभि-वृतः । घृणीवान् । चेतति ।
त्मना ॥ अयम् । अग्निः । उरुष्यति । अमृतात् । इव । जन्मनः ॥ सहसः । चित् ।
सहीयान् । देवः । जीवातवे । कृतः ॥ इडायाः । त्वा । पदे । वयम् । नाभा । पृथि

---

१ भरताग्राज्यासु ॥ (प्रा-अ-३ सू ११) 'भरत' इतिपदं याज्यासुस्थितं संहितायां दृश्यमानः व्यञ्जनपरः दीर्घः पदका ले ह्रस्वतामापद्यते ॥ (उदा) धियाभरताजातवेदसम् । अग्नये भरता बृहत् । 'याज्यास्वि'तिकिम् ? एषवोभरताराजा । याज्यास्तु 'उभावामादयो याज्या अग्निर्वृत्राणि जान्तकाः । प्रश्नोत्तमानुवाकाश्चयुक्ष्वाहीत्यनुवाककः' इतिज्ञेयाः ॥ शिक्षायांच-- 'भरतावस्त्रूहज्जात'इति ॥

२ एषसस्यइतिच ॥ (प्रा-अ-९ सू-१९) एषः, सः, स्यः, इत्येतेषु पदेषुस्थितः विसर्जनीयः व्यञ्जनपरः संहितायां लुप्यते । (उदा) एषतेगायत्रः । सतेजानाति । एषस्यवाजी । व्यञ्जनपरइतिकिम् ? दमएवास्यैष उपतिष्ठते । स इधानः ॥

व्याः । अधि ॥ जातवेदइतिजात-वेदः । नीति । धीमहि । अग्ने । हव्याय । वोढवे ॥ [३२] अग्ने । विश्वेभिः । स्वनीकेतिसु-अनीक । देवैः । ऊर्णावन्तमित्यूर्णा-वन्तम् । प्रथमः । सीद । योनिम् ॥ कुलायिनम् । घृतवन्तमितिघृत - वन्तम् । सवित्रे । यज्ञम् । नय । यजमानाय । साधु ॥ सीद । होतः । स्वे । उ । लोके । चिकित्वान् । सादय । यज्ञम् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । योनौ ॥ देवावीरितिदेव-अवीः । देवान् । हविषा । यजासि । अग्ने । बृहत् । यजमाने । वयः । धाः ॥ नीति । होता । होतृषदनइतिहोतृ-सदने । विदानः । त्वेषः । दीदिवान् । असदत् । सुदक्षइतिसु-दक्षः ॥ अदब्धव्रतप्रमतिरित्यदब्धव्रत-प्रमतिः । वसिष्ठः । सहस्रम्भरइतिसहस्रं-भरः । शुचिजिह्वइतिशुचि-जिह्वः । अग्निः ॥ त्वम् । दूतः । त्वम् । [३३] उ । नः । परस्पाइतिपरः-पाः । त्वम् । वस्यः । एति । वृषभ । प्रणेतेतिप्र-नेता ॥ अग्ने । तोकस्य । नः । तने । तनूनाम् । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् । दीद्यत् । बोधि । गोपाइतिगो-पाः ॥ अभीति । त्वा । देव । सवितः । ईशानम् । वार्याणाम् ॥ सदा । अवन् । भागम् । ईमहे ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरितिभरीम-भिः ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति । अमन्थत ॥ मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ तम् । उ । [३४] त्वा । दध्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे । अथर्वणः ॥ वृत्रहणमितिवृत्र-हनम् । पुरन्दरमितिपुरं-दरम् ॥ तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषा । समिति । ईधे । दस्युहन्तममिति दस्यु-हन्तमम् ॥ धनञ्जयमितिधनं-जयम् । रणेरणइतिरणे-रणे ॥ उत । ब्रुवन्तु । जन्तवः । उदिति । अग्निः । वृत्रहेतिवृत्र-हा । अजनि ॥ धनञ्जयइतिधनं-जयः । रणेरणइतिरणे-रणे ॥ एति । यम् । हस्ते । न । खादिनम् । शिशुम् । जातम् । न । बिभ्रति ॥ विशाम् । अग्निम् । स्वध्वरमितिसु-अध्वरम् ॥ प्रेति । देवम् । देववीतयइति देव-वीतये । भरत । वसुवित्तममितिवसुवित्-तमम् ॥ एति । स्वे । योनौ । नीति । सीदतु ॥ एति । [३५] जातम् । जातवेदसीतिजात-वेदसि । प्रियम् । शिशीत । अतिथिम् ॥ स्योने । एति । गृहपतिमितिगृह-पतिम् ॥ अग्निना । अग्निः । समिति । इध्यते । कविः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । युवा ॥ हव्यवाडितिहव्य-वाट् । जुह्वास्यइतिजुहु-आस्यः ॥ त्वम् । हि । अग्ने । अग्निना । विप्रः । विप्रेण । सन् । सता ॥ सखा ।

सख्या । सुमिध्यसइतिसं-इध्यसे ॥ तम् । मर्जयन्त । सुक्रतुमितिसु-क्रतुम् । पुरोयावा नमितिपुरः-यावानम् । आजिषु ॥ स्वेषु । क्षयेषु । वाजिनम् ॥ यज्ञेन । यज्ञम् । अयजन्त । देवाः । तानि । धर्माणि । प्रथमानि । आसन्न् ॥ ते । ह । नाकम् । म हिमानः । सचन्ते । यत्र । पूर्वे । साध्याः । सन्ति । देवाः ॥ [३६] वोढंवेदूतस्त्वन्त मुंसीदत्वायत्रंचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

पूर्णग्ंषंयोऽग्निनायेदेवास्सूर्योमासन्त्वांनद्यामिवषट् कारस्सखंदिरउंपयामगृं हीतोऽसियाँवैत्वेक्रतुम्प्रदेवमेकादश ॥ ११ ॥ पूर्णासंहजाः स्तवांग्नेप्राणै रेवषट् त्रिं शत् ॥ [३६] पूर्णासन्तिदेवाः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे तृतीयकाण्डस्समाप्तः ॥

—❀ तृतीयकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❀—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	४२	२२४८
२	११	४६	२३३५
३	११	३६	१८५७
४	११	४६	२३९२
५	११	३६	१७९०
—❀ संहतसङ्ख्या ❀—			
५	५५	२०६	१०६२२

श्रीः॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

युञ्जानः । प्रथमम् । मनः । तत्वाय । सविता । धियः ॥ अग्निम् । ज्योतिः । निचाय्येतिनि-चाय्य । पृथिव्याः । अधि । एति । अभरत् ॥ युक्त्वाय । मनसा । देवान् । सुवः । यतः । धिया । दिवम् ॥ बृहत् । ज्योतिः । करिष्यतः । सविता । प्रेति । सुवाति । तान् ॥ युक्तेन । मनसा । वयम् । देवस्य । सवितुः । सवे ॥ सुवर्गेयायेतिसुवः-गेयाय । शक्त्यै ॥ युञ्जते । मनः । उत । युञ्जते । धियः । विप्राः । विप्रस्य । बृहतः । विपश्चितः ॥ वीति । होत्राः । दधे । वयुनाविदितिवयुन-वित् । एकः । इत् । [१] मही । देवस्य । सवितुः । परिष्टुतिरितिपरि-स्तुतिः ॥ युजे । वाम् । ब्रह्म । पूर्व्यम् । नमोभिरितिनमः-भिः । वीति । श्लोकाः । यन्ति । पथ्या । इव । सूराः ॥ शृण्वन्ति । विश्वे । अमृतस्य । पुत्राः । एति । ये । धामानि । दिव्यानि । तस्थुः ॥ यस्य । प्रयाणमितिप्र-यानम् । अन्विति । अन्ये । इत् । ययुः । देवाः । देवस्य । महिमानम् । अर्चतः ॥ यः । पार्थिवानि । विममइतिवि-ममे । सः । एतशः । रजाꣳसि । देवः । सविता । महित्वनेतिमहि-त्वना ॥ देव । सवितः । प्रेति । सुव । यज्ञम् । प्रेति । सुव । [२] यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । भगाय । दिव्यः । गन्धर्वः ॥ केतपूरितिकेत-पूः । केतम् । नः । पुनातु । वाचः । पतिः । वाचम् । अद्य । स्वदाति । नः ॥ इमम् । नः । देव । सवितः । यज्ञम् । प्रेति । सुव । देवायुवमिति देव-युवम् । सखिविदमितिसखि-विदम् । सत्राजितमितिसत्र-जितम् । धनजितमितिधन-जितम् । सुवर्जितमितिसुवः जितम् ॥ ऋचा । स्तोमम् । समिति । अर्धय । गायत्रेण । रथन्तरमितिरथं-तरम् ॥ बृहत् । गायत्रवर्तनीतिगायत्र-वर्तनि ॥ देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । गायत्रेण । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । अभ्रिः । असि । नारिः । [३] असि । पृथिव्याः । सधस्थादितिसध-स्थात् । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् ।

एति । भर । त्रैष्टुभेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । बभ्रिः । असि । नारिः । असि । त्वया । वयम् । सधस्थइतिसध-स्थे । एति । अग्निम् । शकेम । खनितुम् । पुरीष्यम् । जागतेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । हस्ते । आधायेत्या-धाय । सविता । बिभ्रत् । अभ्रिम् । हिरण्ययीम् ॥ तया । ज्योतिः । अजस्रम् । इत् । अग्निम् । खात्वी । नः । एति । भर । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् ॥ [४] इद्यज्ञम्प्रसुवनारिरानुष्टुभेनत्वाछन्दसा त्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

इमाम् । अगृभ्णन्न् । रशनाम् । ऋतस्य । पूर्वे । आयुषि । विदथेषु । कव्या ॥ तया । देवाः । सुतम् । एति । बभूवुः । ऋतस्य । सामन्न् । सरम् । आरपन्तीत्या-रपन्ती ॥ प्रतूर्तमितिप्र-तूर्तम् । वाजिन्न् । एति । द्रव । वरिष्ठाम् । अन्विति । संवतमितिसं-वतम् ॥ दिवि । ते । जन्म । परमम् । अन्तरिक्षे । नाभिः । पृथिव्याम् । अधीति । योनिः ॥ युञ्जाथाम् । रासभम् । युवम् । अस्मिन्न् । यामे । वृषण्वसूइतिवृषण्-वसू ॥ अग्निम् । भरन्तम् । अस्मयुमित्यस्म-युम् ॥ योगेयोगइतियोगे-योगे । तवस्तरमितितवः-तरम् । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे । हवामहे ॥ सखायः । इन्द्रम् । ऊतये ॥ प्रतूर्वन्नितिप्र-तूर्वन्न् । [५] एति । इहि । अवक्रामन्नित्यव-क्रामन्न् । अशस्तीः । रुद्रस्य । गाणपत्यादितिगाण-पत्यात् । मयोभूरितिमयः-भूः । एति । इहि ॥ उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वस्तिगव्यूतिरितिस्वस्ति-गव्यूतिः । अभयानि । कृण्वन्न् ॥ पूष्णा । सयुजेतिस-युजा । सह ॥ पृथिव्याः । सधस्थादितिसध-स्थात् । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इहि । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इमः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरिष्यामः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरामः ॥ अन्विति । अग्निः । उषसाम् । अग्रम् । अख्यत् । अन्विति । अहानि । प्रथमः । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ अन्विति । सूर्यस्य । [६] पुरुत्रेतिपुरु-त्रा । च । रश्मीन् । अन्विति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एति । ततान ॥ आगत्येत्या-गत्य । वाजी । अध्वनः । सर्वाः । मृधः । वीति । धूनुते ॥ अग्निम् । सधस्थइतिसध-स्थे । महति । चक्षुषा । नीति । चिकीषते ॥ आक्रम्येत्या-क्रम्य । वाजिन्न् । पृथिवीम् । अग्निम् । इच्छ । रुचा । त्वम् ॥ भूम्याः

वृत्वार्य । नः । ब्रूहि । यतः । खनाम । तम् । वयम् ॥ द्यौः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । सधस्थमितिसध-स्थम् । आत्मा । अन्तरिक्षम् । समुद्रः । ते । योनिः ॥ विख्या येतिवि-ख्याय । चक्षुषा । त्वम् । अभीति । तिष्ठ । [७] पृतन्यतः ॥ उदिति । क्राम । महते । सौभगाय । अस्मात् । आस्थानादित्या-स्थानात् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः । वाजिन्न् ॥ वयम् । स्याम । सुमताविति सु-मतौ । पृथिव्याः । अग्निम् । खनिष्यन्तः । उपस्थइत्युप-स्थे । अस्याः ॥ उदिति । अक्रमीत् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः । वाजी । अर्वा । अकः । सः । लोकम् । सुकृतमितिसु-कृतम् । पृथिव्याः ॥ ततः । खनेम । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । अग्निम् । सुवः । रुहाणाः । अधीति । नाके । उत्तमइत्युत्-तमे ॥ अपः । देवीः । उपेति । सृज । मधुमतीरितिमधु-मतीः । अयक्ष्माय । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ तासाम् । स्थानात् । उदिति । जिहताम् । ओषधयः । सुपिप्पलाइतिसु-पिप्पलाः ॥ जिघर्मि । [८] अग्निम् । मनसा । घृतेन । प्रतिक्ष्यन्तमितिप्रति-क्ष्यन्तम् । भुवनानि । विश्वा ॥ पृथुम् । तिरश्चा । वयसा । बृहन्तम् । व्यचिष्ठम् । अन्नम् । रभसम् । विदानम् ॥ एति । त्वा । जिघर्मि । वचसा । घृतेन । अरक्षसा । मनसा । तत् । जुषस्व ॥ मर्यश्रीरितिमर्य-श्रीः । स्पृहयद्वर्णइतिस्पृहयत्-वर्णः । अग्निः । न । अभिमृशइत्यभि-मृशे । तनुवा । जर्हृषाणः ॥ परीति । वाजपतिरितिवाज-पतिः । कविः । अग्निः । हव्यानि । अक्रमीत् ॥ दधत् । रत्नानि । दाशुषे ॥ परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमितिधृषत्-वर्णम् । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । भेत्तारम् । भङ्गुरावतइतिभङ्गुर-वतः ॥ त्वम् । अग्ने । द्युभिरितिद्यु-भिः । त्वम् । आशुशुक्षणिः । त्वम् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वम् । अश्मनः । परि ॥ त्वम् । वनेभ्यः । त्वम् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वम् । नृणाम् । नृपतइतिनृ-पते । जायसे । शुचिः ॥ [९] प्रतूर्वन्नुत्सूर्यस्यातिष्ठजिघर्मि भेत्तारविँ्शतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । खनामि ॥ ज्योतिष्मन्तम् । त्वा । अग्ने । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । अजस्रेण । भानुना । दीद्यानम् ॥ शिवम् । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । अहिँ्सन्तम् ।

पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । खनामि ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । सप्रथाइतिस-प्रथाः । उरु । अग्निम् । भरिष्यत् । अपरावपिष्ठमित्यपरा-वपिष्ठम् । वर्द्धमानम् । महः । एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ शर्म । च । स्थः । [१०] वर्म । च । स्थः । अच्छिद्रेइति । बहुलेइति । उभेइति ॥ व्यचस्वतीइति । समिति । वसाथाम् । भर्तम् । अग्निम् । पुरीष्यम् ॥ समिति । वसाथाम् । सुवर्विदेतिसुवः-विदा । समीचीइति । उरसा । त्मना ॥ अग्निम् । अन्तः । भरिष्यन्तीइति । ज्योतिष्मन्तम् । अजस्रम् । इत् ॥ पुरीष्यः । असि । विश्वभराइतिविश्व-भराः ॥ अथर्वा । त्वा । प्रथमः । निरिति । अमन्थत् । अग्ने ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति । अमन्थत ॥ मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ तम् । उ । त्वा । दध्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे । [११] अथर्वणः ॥ वृत्रहणमितिवृत्र-हनम् । पुरन्दरमितिपुरं-दरम् ॥ तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषा । समिति । ईधे । दस्युहन्तममितिदस्यु-हन्तमम् ॥ धनञ्जयमितिधनं-जयम् । रणेरणइतिरणे-रणे । सीद । होतः । स्वे । उ । लोके । चिकित्वान् । सादय । यज्ञम् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । योनौ ॥ देवावीरितिदेव-अवीः । देवान् । हविषा । यजासि । अग्ने । बृहत् । यजमाने । वयः । धाः ॥ नीति । होता । होतृषदनइतिहोतृ-सदने । विदानः । त्वेषः । दीदिवान् । असदत् । सुदक्षइतिसु-दक्षः ॥ अदब्धव्रतप्रमतिरित्यदब्धव्रत-प्रमतिः । वसिष्ठः । सहस्रम्भरइतिसहस्रं-भरः । शुचिजिह्वइतिशुचि-जिह्वः । अग्निः ॥ समिति । सीदस्व । महान् । असि । शोचस्व । [१२] देववीतमइतिदेव-वीतमः ॥ वीति । धूमम् । अग्ने । अरुषम् । मियेध्य । सृज । प्रशस्तेतिप्र-शस्त । दर्शतम् । जनिष्व । हि । जेन्यः । अग्रे । अह्नाम् । हितः । हितेषु । अरुषः । वनेषु ॥ दमेदमइतिदमे-दमे । सप्त । रत्ना । दधानः । अग्निः । होता । नीति । ससाद । यजीयान् ॥ [१३] स्थईधेशोचस्वसप्तविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥३॥

समिति । ते । वायुः । मातरिश्वा । दधातु । उत्तानायाइत्युत-तानायै । हृदयम् । यत् । विलिष्टमितिवि-लिष्टम् ॥ देवानाम् । यः । चरति । प्राणथेनेतिप्र-अनथेन । तस्मै । च । देवि । वषट् । अस्तु । तुभ्यम् ॥ सुजातइतिसु-जातः । ज्योतिषा । सह । शर्म । वरूथम् । एति । असदः । सुवः ॥ वासः । अग्ने । विश्वरूपमिति

विश्व-रूपम् । समिति । व्ययस्व । विभावसोइतिविभा-वसो ॥ उदिति । उ । तिष्ठ । स्वध्वरेतिसु-अध्वर । अव । नः । देव्या । कृपा ॥ दृशे । च । भासा । बृहता । सुशु क्वनिरितिसु-शुक्वनिः । एति । अग्ने । याहि । सुशस्तिभिरितिसुशस्ति-भिः ॥ [१४] ऊर्ध्वः । उ । स्विति । नः । ऊतये । तिष्ठ । देवः । न । सविता ॥ ऊर्ध्वः । वाजस्य । सनिता । यत् । अञ्जिभिरित्यञ्जि-भिः । वाघद्भिरितिवाघत्-भिः । विह्वयामहइतिवि-ह्वयामहे ॥ सः । जातः । गर्भः । असि । रोदस्योः । अग्ने । चारुः । विभृतइतिवि-भृतः । ओषधीषु ॥ चित्रः । शिशुः । परीति । तमाꣳसि । अक्तः । प्रेति । मातृ भ्यइतिमातृ-भ्यः । अधीति । कनिक्रदत् । गाः ॥ स्थिरः । भव । वीड्वङ्गइतिवीडु-अङ्गः । आशुः । भव । वाजी । अर्वन्न् ॥ पृथुः । भव । सुषदइतिसु-सदः । त्वम् । अग्नेः । पुरीषवाहनइतिपुरीष-वाहनः ॥ शिवः । भव । [१५] प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । मानुषीभ्यः । त्वम् । अङ्गिरः ॥ मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अभीति । शू शुचः । मा । अन्तरिक्षम् । मा । वनस्पतीन् ॥ प्रेति । एतु । वाजी । कनिक्रदत् । नानदत् । रासभः । पत्वा ॥ भरन्न् । अग्निम् । पुरीष्यम् । मा । पादि । आयुषः । पुरा ॥ रासभः । वाम् । कनिक्रदत् । सुयुक्तइतिसु-युक्तः । वृषणा । रथे ॥ सः । वाम् । अग्निम् । पुरीष्यम् । आशुः । दूतः । वहात् । इतः ॥ वृषा । अग्निम् । वृषणम् । भ रन्न् । अपाम् । गर्भम् । समुद्रियम् ॥ अग्ने । एति । याहि । [१६] वीतये । ऋतम् । सत्यम् ॥ ओषधयः । प्रतीति । गृह्णीत । अग्निम् । एतम् । शिवम् । आयन्तमित्या-य न्तम् । अभीति । अत्र । युष्मान् ॥ व्यस्यन्नितिवि-अस्यन्न् । विश्वाः । अमतीः । अरातीः । निषीदन्नितिनि-सीदन्न् । नः । अपेति । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । हनत् ॥ ओषधयः । प्रतीति । मोदध्वम् । एनम् । पुष्पावतीरितिपुष्प-वतीः । सुपिप्पलाइति सु-पिप्पलाः ॥ अयम् । वः । गर्भः । ऋत्वियः । प्रत्नम् । सधस्थमितिसध-स्थम् । एति । असदत् ॥ [१७] सुशस्तिभिश्शिवोभवयाहिपट् त्रिꣳशच ॥ ❀ ॥ ४ ॥

वीति । पाजसा । पृथुना । शोशुचानः । बाधस्व । द्विषः । रक्षसः । अ मीवाः ॥ सुशर्मणइतिसु-शर्मणः । बृहतः । शर्मणि । स्याम् । अग्नेः । अहम् । सुह वस्येतिसु-हवस्य । प्रणीतावितिप्र-नीतौ ॥ आपः । हि । स्थ । मयोभुवइतिमयः-

भुवः । ताः । नः । ऊर्जे । दधातन ॥ महे । रणाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवतम इतिशिव-तमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः ॥ उशतीः । इव । मातरः ॥ तस्मै । अरम् । गमाम । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्वथ ॥ आपः । जनयथ । च । नः ॥ मित्रः । [१८] सꣳसृज्येतिसं-सृज्य । पृथिवीम् । भूमिम् । च । ज्योतिषा । सह ॥ सुजातमितिसु-जातम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । अग्निम् । वैश्वानरम् । विभुमितिवि-भुम् ॥ अयक्ष्माय । त्वा । समिति । सृजामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । समिति । सृजन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ रुद्राः । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । पृथिवीम् । बृहत् । ज्योतिः । समिति । ईधिरे ॥ तेषाम् । भानुः । अजस्रः । इत् । शुक्रः । देवेषु । रोचते ॥ सꣳसृष्टामितिसं-सृष्टाम् । वसुभिरितिवसु-भिः । रुद्रैः । धीरैः । कर्मण्याम् । मृदम् ॥ हस्ताभ्याम् । मृद्वीम् । कृत्वा । सिनीवाली । करोतु । [१९] ताम् ॥ सिनीवाली । सुकपर्देतिसु-कपर्दा । सुकुरीरेतिसु-कुरीरा । स्वौपशेतिसु-औपशा ॥ सा । तुभ्यम् । अदिते । महे । एति । उखाम् । दधातु । हस्तयोः ॥ उखाम् । करोतु । शक्त्या । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । अदितिः । धिया ॥ माता । पुत्रम् । यथा । उपस्थइत्युप-स्थे । सा । अग्निम् । बिभर्तु । गर्भे । आ ॥ मखस्य । शिरः । असि । यज्ञस्य । पदेइति । स्थः ॥ वसवः । त्वा । कृण्वन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । पृथिवी । असि । रुद्राः । त्वा । कृण्वन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । अन्तरिक्षम् । असि । [२०] आदित्याः । त्वा । कृण्वन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । द्यौः । असि । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । कृण्वन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । दिशः । असि । ध्रुवा । असि । धारय । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । रायः । पोषम् । गौपत्यम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । सजातानितिस-जातान् । यजमानाय । अदित्यै । रास्ना । असि । अदितिः । ते । बिलम् । गृह्णातु । पाङ्क्तेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ कृत्वाय । सा । महीम् । उखाम् । मृन्मयीमितिमृत्-मयीम् । योनिम् । अग्नये ॥ ताम् । पुत्रेभ्यः । सम् । प्रेति । अयच्छत् । अदितिः । श्रपयान् । इति ॥ [२१] मित्रःकरोत्वन्तरिक्षमसिप्रचत्वारिंच ॥

❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

वसवः । त्वा । धूपयन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । धूपयन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । आदित्याः । त्वा । धूपयन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । धूपयन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । इन्द्रः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । विष्णुः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । वरुणः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । अदितिः । त्वा । देवी । विश्वदेव्यावतीतिविश्वदेव्य-वती । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । खनतु । अवट । देवानाम् । त्वा । पत्नीः । [२२] देवीः । विश्वदेव्यावतीरितिविश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । दधतु । उखे । धिषणाः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरितिविश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । अभीति । इन्धताम् । उखे । ग्नाः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरिति विश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । श्रपयन्तु । उखे । वरूत्रयः । जनयः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरितिविश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । पचन्तु । उखे ॥ मित्र । एताम् । उखाम् । पच । एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्यै ॥ अभीति । इमाम् । [२३] महिना । दिवम् । मित्रः । बभूव । सप्रथाइतिस-प्रथाः ॥ उत । श्रवसा । पृथिवीम् ॥ मित्रस्य । चर्षणीधृतइतिचर्षणि-धृतः । श्रवः । देवस्य । सानसिम् ॥ द्युम्नम् । चित्रश्रवस्तममितिचित्रश्रवः-तमम् ॥ देवः । त्वा । सविता । उदिति । वपतु । सुपाणिरितिसु-पाणिः । स्वङ्गुरिरितिसु-अङ्गुरिः । सुबाहुरितिसु-बाहुः । उत । शक्त्या ॥ अपद्यमाना । पृथिवि । आशाः । दिशः । एति । पृण ॥ उदिति । तिष्ठ । बृहती । भव । ऊर्ध्वा । तिष्ठ । ध्रुवा । त्वम् ॥ वसवः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । आदित्याः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । एति । छृन्दन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ [२४] पत्नीरिमाꣳ रुद्रास्त्वाऽऽच्छृन्दन्त्वेकान्नविꣳशतिश्च ॥६॥

समाः। त्वा। अग्ने। ऋतवः। वर्द्धयन्तु। सँव्वथ्सराइतिसं-वथ्सराः। ऋषयः। यानि। सत्या॥ समिति। दिव्येन। दीदिहि। रोचनेन। विश्वाः। एति। भाहि। प्रदिशइतिप्र-दिशः। पृथिव्याः॥ समिति। च। इध्यस्व। अग्ने। प्रेति। च। बोधय। एनम्। उदिति। च। तिष्ठ। महते। सौभगाय॥ मा। च। रिषत्। उपसत्तेत्युप-सत्ता। ते। अग्ने। ब्रह्माणः। ते। यशसः। सन्तु। मा। अन्ये॥ त्वाम्। अग्ने। वृणते। ब्राह्मणाः। इमे। शिवः। अग्ने। [२५] सँव्वरणइतिसं-वरणे। भव। नः॥ सपत्नहेतिसपत्न-हा। नः। अभिमातिजिदित्यभिमाति-जित्। च। स्वे। गये। जागृहि। अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन्॥ इह। एव। अग्ने। अधीति। धारय। रयिम्। मा। त्वा। नीति। क्रन्। पूर्वचित्तइतिपूर्व-चितः। निकारिणइतिनि-कारिणः॥ क्षत्रम्। अग्ने। सुयममितिसु-यमम्। अस्तु। तुभ्यम्। उपसत्तेत्युप-सत्ता। वर्द्धताम्। ते। अनिष्टृतः॥ क्षत्रेण। अग्ने। स्वायुरितिसु-आयुः। समिति। रभस्व। मित्रेण। अग्ने। मित्रधेयइतिमित्र-धेये। यतस्व॥ सजातानामितिस-जातानाम्। मध्यमस्था इतिमध्यम-स्थाः। एधि। राज्ञाम्। अग्ने। विहव्यइतिवि-हव्यः। दीदिहि। इह॥ अतीति। [२६] निहः। अतीति। स्रिधः। अतीति। अचित्तिम्। अतीति। अरातिम्। अग्ने॥ विश्वा। हि। अग्ने। दुरितेतिदुः-इता। सहस्व। अथ। अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम्। सहवीरामितिसह-वीराम्। रयिम्। दाः॥ अनाधृष्यइत्यना-धृष्यः। जातवेदाइतिजात-वेदाः। अनिष्टृतः। विराडितिवि-राट्। अग्ने। क्षत्रभृदितिक्षत्र-भृत्। दीदिहि। इह॥ विश्वाः। आशाः। प्रमुञ्चन्नितिप्र-मुञ्चन्। मानुषीः। भियः। शिवाभिः। अद्य। परीति। पाहि। नः। वृधे॥ बृहस्पते। सवितः। बोधय। एनम्। सꣳशितमितिसं-शितम्। चित्। सन्तरामितिसं-तराम्। समिति। शिशाधि॥ वर्द्धय। एनम्। महते। सौभगाय। [२७] विश्वे। एनम्। अन्विति। मदन्तु। देवाः॥ अमुत्रभूयादित्यमुत्र-भूयात्। अध। यत्। यमस्य। बृहस्पते। अभिशस्तेरित्यभि-शस्तेः। अमुञ्चः॥ प्रतीति। औहताम्। अश्विना। मृत्युम्। अस्मात्। देवानाम्। अग्ने। भिषजा। शचीभिरितिशचि-भिः॥ उदिति। वयम्। तमसः। परीति। पश्यन्तः। ज्योतिः। उत्तरमित्युत्-तरम्॥ देवम्। देवत्रेतिदेव-त्रा। सूर्यम्। अगन्म। ज्योतिः। उत्तममित्युत्-तमम्॥ [२८] इमेशिवोअग्नेऽतिसौभगायचतुस्त्रिꣳशच्च॥७॥

ऊर्ध्वाः । अस्य । समिधइतिसं-इधः । भवन्ति । ऊर्ध्वा । शुक्रा । शोचींषि । अग्नेः ॥ द्युमत्तमेतिद्युमत्-तमा । सुप्रतीकस्येतिसु-प्रतीकस्य । सूनोः ॥ तनूनपादितितनू-नपात् । असुरः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । देवः । देवेषु । देवः ॥ पथः । एति । अनक्ति । मध्वा । घृतेन ॥ मध्वा । यज्ञम् । नक्षसे । प्रीणानः । नराशंसः । अग्ने ॥ सुकृदितिसु-कृत् । देवः । सविता । विश्ववारइतिविश्व-वारः ॥ अच्छ । अयम् । एति । शवसा । घृतेन । ईडानः । वह्निः । नमसा ॥ अग्निम् । स्रुचः । अध्वरेषु । प्रयत्स्वितिप्रयत्-सु ॥ सः । यक्षत् । अस्य । महिमानम् । अग्नेः । सः । [२९] ईम् । मन्द्रासु । प्रयसः ॥ वसुः । चेतिष्ठः । वसुधातमइतिवसु-धातमः । च ॥ द्वारः । देवीः । अन्विति । अस्य । विश्वे । व्रता । ददन्ते । अग्नेः ॥ उरुव्यचसइत्युरु-व्यचसः । धाम्ना । पत्यमानाः ॥ तेइति । अस्य । योषणेइति । दिव्येइति । न । योनौ । उषासानक्ता ॥ इमम् । यज्ञम् । अवताम् । अध्वरम् । नः ॥ दैव्या । होतारा । ऊर्ध्वम् । अध्वरम् । नः । अग्नेः । जिह्वाम् । अभीति । गृणतम् ॥ कृणुतम् । नः । स्विष्टिमितिसु-इष्टिम् ॥ तिस्रः । देवीः । बर्हिः । एति । इदम् । सदन्तु । इडा । सरस्वती । [३०] भारती ॥ मही । गृणाना ॥ तत् । नः । तुरीपम् । अद्भुतम् । पुरुक्षु । त्वष्टा । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ रायः । पोषम् । वीति । स्यतु । नाभिम् । अस्मेइति ॥ वनस्पते । अवेति । सृज । रराणः । त्मना । देवेषु ॥ अग्निः । हव्यम् । शमिता । सूदयाति ॥ अग्ने । स्वाहा । कृणुहि । जातवेदइतिजात-वेदः । इन्द्राय । हव्यम् ॥ विश्वे । देवाः । हविः । इदम् । जुषन्ताम् ॥ हिरण्यगर्भइतिहिरण्य-गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्य । जातः । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । [३१] उत । इमाम् । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । प्राणतइतिप्र-अनतः । निमिषतइतिनि-मिषतः । महित्वेतिमहि-त्वा । एकः । इत् । राजा । जगतः । बभूव ॥ यः । ईशे । अस्य । द्विपदइतिद्वि-पदः । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । आत्मदाइत्यात्म-दाः । बलदाइतिबल-दाः । यस्य । विश्वे । उपासतइत्युप-आसते । प्रशिषमितिप्र-शिषम् । यस्य । देवाः ॥ यस्य । छाया । अमृतम् । यस्य । मृत्युः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यस्य । इमे । हिमवन्तइतिहिम-वन्तः । महित्वेतिमहि-त्वा । यस्य । समुद्रम् । रसया । सह । [३२] आहुः ॥ यस्य । इमाः । प्रदि

शइतिप्र-दिशः । यस्य । बाहूइति । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यम् । क न्दसीइति । अवसा । तस्तभानेइति । अभ्यैक्षेतामित्यभि-ऐक्षेताम् । मनसा । रेज मानेइति ॥ यत्र । अधीति । सूरः । उदिताविस्युत-इतौ । व्येतीतिवि-एति । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ येन । द्यौः । उग्रा । पृथिवी । च । दृढेइति । येन । सुवः । स्तभितम् । येन । नाकः ॥ यः । अन्तरिक्षे । रजसः । विमानइतिवि-मानः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ आपः । ह । यत् । महतीः । विश्वम् । [३३] आयन्न् । दक्षम् । दधानाः । जनयन्तीः । अग्निम् ॥ ततः । देवानाम् । निरिति । अवर्तत । असुः । एकः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । चित् । आपः । महिना । पर्यपश्यदितिपरि-अपश्यत् । दक्षम् । दधानाः । जनयन्तीः । अग्निम् ॥ यः । दे वेषु । अधीति । देवः । एकः । आसीत् । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ [३४] अग्नेस्ससरस्वतीद्यावँसहविश्वश्चतुस्त्रिँशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

ऊर्ध्वायःप्राणतोयआत्मदायस्येमेयङ्क्रन्दसीयेनद्यौरापोहयत्ततो देवानाँय्य श्चिदापोयोदेवेषुनव ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

आकूतिमित्या-कूतिम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । मनः । मे धाम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । चित्तम् । विज्ञातमितिवि-ज्ञातम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । वाचः । विधृतिमितिवि-धृतिम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । मनवे । स्वाहा । अग्नये । वैश्वानराय । स्वाहा । विश्वे । देवस्य । नेतुः । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । विश्वे । रायः । इषुध्यसि । द्युम्नम् । वृणीत । पुष्यसे । स्वाहा । मा । स्विति । भित्थाः । मा । स्वि ति । रिषः । दृँहस्व । वीडयस्व । सु ॥ अम्ब । धृष्णु । वीरयस्व । [३५] अग्निः । च । इदम् । करिष्यथः ॥ दृँहस्व । देवि । पृथिवि । स्वस्तये । आसुरी । माया । स्वधयेतिस्व-धया । कृता । असि ॥ जुष्टम् । देवानाम् । इदम् । अस्तु । हव्यम् । अरिष्टा । त्वम् । उदिति । इहि । यज्ञे । अस्मिन्न् ॥ मित्र । एताम् । उखाम् । तप । एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्त्यै ॥ द्रुन्नइतिद्रु-अन्नः । सर्पिरासुतिरितिसर्पिः-आसुतिः । प्रत्नः । होता । वरेण्यः ॥ सहसः । पुत्रः । अद्भुतः ॥ परस्याः । अधीति । सँव्वतइतिसं-वतः । अवरान् । अभि । एति । [३६] तत्र ॥ यत्र ।

अहम् । अस्मि । तान् । अव ॥ पराऽस्याः । परावतइतिपरा-वतः । रोहिदश्वइतिरोहित्-अश्वः । इह । एति । गहि ॥ पुरीष्यः । पुरुप्रियइतिपुरु-प्रियः । अग्ने । त्वम् । तर । मृधः ॥ सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । उपस्थइत्युप-स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् ॥ मा । एनाम् । अर्चिषा । मा । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । वीति । भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सदने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा । तपन्न् । जातवेदइति जात-वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथोइति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ [३७] वीरयस्वातपन्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

यत् । अग्ने । यानि । कानि । च । एति । ते । दारूणि । दध्मसि ॥ तत् । अस्तु । तुभ्यम् । इत् । घृतम् । तत् । जुषस्व । यविष्ठ्य ॥ यत् । अत्ति । उपजिह्विकेत्युप-जिह्विका । यत् । वम्रः । अतिसर्पतीत्यति-सर्पति ॥ सर्वम् । तत् । अस्तु । ते । घृतम् । तत् । जुषस्व । यविष्ठ्य ॥ रात्रिꣳरात्रिमितिरात्रिम्-रात्रिम् । अप्रयावमित्यप्र-यावम् । भरन्तः । अश्वाय । इव । तिष्ठते । घासम् । अस्मै ॥ रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदन्तः । अग्ने । मा । ते । प्रतिवेशाइतिप्रति-वेशाः । रिषाम ॥ नाभा । [३८] पृथिव्याः । समिधानमितिसं-इधानम् । अग्निम् । रायः । पोषाय । बृहते । हवामहे ॥ इरम्मदमितीरं-मदम् । बृहदुक्थमितिबृहत्-उक्थम् । यजत्रम् । जेतारम् । अग्निम् । पृतनासु । सासहिम् ॥ याः । सेनाः । अभीत्वरीरित्यभि-इत्वरीः । आव्याधिनीरित्या-व्याधिनीः । उगणाः । उत ॥ ये । स्तेनाः । ये । च । तस्कराः । तान् । ते । अग्ने । अपीति । दधामि । आस्ये ॥ दꣳष्ट्राभ्याम् । मलिम्लून् । जम्भ्यैः । तस्करान् । उत ॥ हनूभ्यामितिहनु-भ्याम् । स्तेनान् । भगवइतिभग-वः । तान् । त्वम् । खाद । सुखादितानितिसु-खादितान् ॥ ये । जनेषु । मलिम्लवः । स्तेनासः । तस्कराः । वने ॥ ये । [३९] कक्षेषु । अघायवइत्यघ-यवः । तान् । ते । दधामि । जम्भयोः ॥ यः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । अरातीयात् । यः । च । नः । द्वेषते । जनः ॥ निन्दात् । यः । अस्मान् । दिप्सात् । च । सर्वम् । तम् । मस्मसा । कुरु ॥ सꣳशितमितिसं-शितम् । मे । ब्रह्म । सꣳशितमितिसं-शितम् । वीर्यम् ।

बलम् ॥ सᳲशितमितिसं-शितम् । क्षत्रम् । जिष्णु । यस्य । अहम् । अस्मि । पुरोहितइतिपुरः-हितः ॥ उदिति । एषाम् । बाहूइति । अतिरम् । उदिति । वर्चः । उदिति । उ । बलम् ॥ क्षिणोमि । ब्रह्मणा । अमित्रान् । उदिति । नयामि । [४०] स्वान् । अहम् ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मर्षमितिदुः-मर्षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरितिवयः-भिः । यत् । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेताइतिसु-रेताः ॥ विश्वा । रूपाणि । प्रतीति । मुञ्चते । कविः । प्रेति । असावीत् । भद्रम् । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ वीति । नाकम् । अख्यत् । सविता । वरेण्यः । अन्विति । प्रयाणमितिप्र-यानम् । उषसः । वीति । राजति ॥ नक्तोषासा । समनसेतिस-मनसा । विरूपेइतिवि-रूपे । धापयेतेइति । शिशुम् । एकम् । समीचीइति ॥ द्यावा । क्षामा । रुक्मः । [४१] अन्तः । वीति । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन्न् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः ॥ सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । ते । शिरः । गायत्रम् । चक्षुः । स्तोमः । आत्मा । साम ॥ ते । तनूः । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत् - रथन्तरे । पक्षौ । यज्ञायज्ञियम् । पुच्छम् । छन्दाᳲसि । अङ्गानि । धिष्णियाः । शफाः । यजूᳲषि । नाम ॥ सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । दिवम् । गच्छ । सुवः । पत ॥ [४२] नाभावनेयेनंयाभिःक्षामा रुक्मोऽष्टात्रिᳲशच्च ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥ १० ॥

अग्ने । यम् । यज्ञम् । अध्वरम् । विश्वतः । परिभूरितिपरि-भूः । असि ॥ सः । इत् । देवेषु । गच्छति ॥ सोम । याः । ते । मयोभुवइतिमयः-भुवः । ऊतयः । सन्ति । दाशुषे ॥ ताभिः । नः । अविता । भव ॥ अग्निः । मूर्द्धा । भुवः ॥ त्वम् । नः । सोम । या । ते । धामानि ॥ तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य । धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादितिप्र-चोदयात् ॥ अचित्ती । यत् । चकृम । दैव्ये । जने । दीनैः । दक्षैः । प्रभूतीतिप्र-भूती । पूरुषत्वतेतिपूरुष-त्वता ॥ [४३] देवेषु । च । सवितः । मानुषेषु । च । त्वम् । नः । अत्र । सुवतात् । अनागसः ॥ चोदयित्री । सूनृतानाम् । चेतन्ती । सुमतीनामितिसु-मतीनाम् ॥ यज्ञम् । दधे । सरस्वती ॥ पावीरवी । कन्या । चित्रायुरितिचित्र-आयुः । सरस्वती । वीरपत्नीतिवीर-पत्नी ।

धियंम् । धात् ॥ ग्राभिः । अच्छिद्रम् । शरणम् । सजोषाइतिस-जोषाः । दुराधर्षमिति दुः-आधर्षम् । गृणते । शर्मं । यꣳसत् ॥ पूषा । गाः । अन्विति । एतु । नः । पूषा । रक्षतु । अवंतः ॥ पूषा । वाजम् । सनोतु । नः ॥ शुक्रम् । ते । अन्यत् । यजतम् । ते । अन्यत् । [४४] विषुरूपेइतिविषु-रूपे । अहनीइति । द्यौः । इव । असि ॥ विश्वाः । हि । मायाः । अवसि । स्वधावइतिस्वधा-वः । भद्रा । ते । पूषन्न् । इह । रातिः । अस्तु ॥ ते । अवर्द्धन्त । स्वतवसइतिस्व-तवसः । महित्वनेतिमहि-त्वना । एति । नाकम् । तस्थुः । उरु । चक्रिरे । सदः ॥ विष्णुः । यत् । ह । आवत् । वृषणम् । मदच्युतमितिमद-च्युतम् । वयः । न । सीदन्न् । अधीति । बर्हिषि । प्रिये ॥ प्रेति । चित्रम् । अर्कम् । गृणते । तुराय । मारुताय । स्वतवसइतिस्व-तवसे । भरध्वम् ॥ ये । सहाꣳसि । सहसा । सहन्ते । [४५] रेजते । अग्ने । पृथिवी । मखेभ्यः ॥ विश्वे । देवाः । विश्वे । देवाः ॥ द्यावा । नः । पृथिवीइति । इमम् । सिध्रम् । अद्य । दिविस्पृशमितिदिवि-स्पृशम् ॥ यज्ञम् ॥ देवेषु । यच्छताम् ॥ प्रेति । पूर्वजेइतिपूर्व-जे । पितरा । नव्यसीभिः । गीर्भिः । कृणुध्वम् । सदनेइति । ऋतस्य ॥ एति । नः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । दैव्येन । जनेन । यातम् । महि । वाम् । वरूथम् ॥ अग्निम् । स्तोमेन । बोधय । समिधानइतिसं-इधानः । अमर्त्यम् ॥ हव्या । देवेषु । नः । दधत् ॥ सः । हव्यवाडितिहव्य-वाट् । अमर्त्यः । उशिक् । दूतः । चनोहितः ॥ अग्निः । धिया । समिति । ऋण्वति ॥ शम् । नः । भवन्तु । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे ॥ [४६] पूरुषत्वतायजतन्तेअन्यथ्सहन्तेचनोहितोऽष्टौच ॥११॥

युञ्जानइमामंगृभ्णन्देवस्यसन्तेविपाजसावसंवस्त्वासमास्त्वोर्ध्वाअस्याकूतिय्यँदंग्नेयान्यग्नेयय्यँज्ञमेकादश ॥११॥ युञ्जानोवमैचस्थआदित्यास्त्वाभारतीस्वाꣳ अहꣳषट्चत्वारिꣳशत् ॥ ४६॥ युञ्जानोवाजेवाजे ॥ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यंभिमाति-हा । गायत्रम् । छन्दः । एति । रोह । पृथिवीम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिशस्तिहेत्यंभिशस्ति-हा । त्रैष्टुंभम् । छन्दः । एति । रोह । अन्तरिक्षम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अरातीयतः । हन्ता । जागतम् । छन्दः । एति । रोह । दिवम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । [१] क्रमः । असि । शत्रूयतइतिशत्रु-यतः । हन्ता । आनुष्टुभमित्यानु-स्तुभम् । छन्दः । एति । रोह । दिशः । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्नितिसं-अञ्जन्न् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसीइति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ अग्ने । अभ्यावर्तिन्नित्यभि-आवर्तिन्न् । अभीति । नः । एति । वर्तस्व । आयुषा । वर्चसा । सन्या । मेधया । प्रजयेतिप्र-जया । धनेन ॥ अग्ने । [२] अङ्गिरः । शतम् । ते । सन्तु । आवृतइत्या-वृतः । सहस्रम् । ते । उपावृतइत्युप-आवृतः ॥ तासाम् । पोषस्य । पोषेण । पुनः । नः । नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम् । एति । कृधि ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वप्स्नियेतिविश्व-प्स्निया । विश्वतः । परि ॥ उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधमम् । [३] वीति । मध्यमम् । श्रथाय ॥ अथ । वयम् । आदित्य । व्रते । तव । अनागसः । अदितये । स्याम ॥ एति । त्वा । अहार्षम् । अन्तः । अभूः । ध्रुवः । तिष्ठ । अविचाचलिरित्यवि-चाचलिः ॥ विशः । त्वा । सर्वाः । वाञ्छन्तु । अस्मिन्न् । राष्ट्रम् । अधीति । श्रय ॥ अग्रे । बृहन्न् । उषसाम् । ऊर्ध्वः । अस्थात् । निर्जग्मिवानितिनिः-जग्मिवान् । तमसः ।

ज्योतिषा । एति । अगात् ॥ अग्निः । भानुना । रुशता । स्वङ्गइतिसु-अङ्गः । एति । जातः । विश्वा । सद्मानि । अप्राः ॥ सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । [४] उपस्थइत्युप-स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् ॥ मा । एनाम् । अर्चिषा । मा । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । वीति । भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सदने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा । तपन्न् । जातवेदइतिजात-वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथोइति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ हंसः । शुचिषदितिशुचि-सत् । वसुः । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष-सत् । होता । वेदिषदितिवेदि-सत् । अतिथिः । दुरोणसदितिदुरोण-सत् ॥ नृषदितिनृ-सत् । वरसदितिवर-सत् । ऋतसदित्यृत-सत् । व्योमसदितिव्योम-सत् । अब्जाइत्यप्-जाः । गोजाइतिगो-जाः । ऋतजाइत्यृत-जाः । अद्रिजाइत्यद्रि-जाः । ऋतम् । बृहत् ॥ [५] दिवमनुविक्रमस्वानिर्भक्तस्सयन्द्विष्मोविष्णोर्द्धनेनाम्मेऽधममस्याश्शुचिषथ्षोडशच ॥ ❀ ॥ १ ॥

दिवः । परीति । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । अस्मत् । द्वितीयम् । परीति । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ तृतीयम् । अप्स्वित्यप्-सु । नृमणाइतिनृ-मनाः । अजस्रम् । इन्धानः । एनम् । जरते । स्वाधीरितिस्व-धीः ॥ विद्म । ते । अग्ने । त्रेधा । त्रयाणि । विद्म । ते । सद्म । विभृतमितिवि-भृतम् । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा ॥ विद्म । ते । नाम । परमम् । गुहा । यत् । विद्म । तम् । उत्सम् । यतः । आजगन्थेत्या-जगन्थ ॥ समुद्रे । त्वा । नृमणाइतिनृ-मनाः । अप्स्वित्यप्-सु । अन्तः । नृचक्षाइतिनृ-चक्षाः । ईधे । दिवः । अग्ने । ऊधन्न् ॥ तृतीये । त्वा । [६] रजसि । तस्थिवांसम् । ऋतस्य । योनौ । महिषाः । अहिन्वन्न् ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्नितिसं-अञ्जन्न् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसीइति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ उशिक् । पावकः । अरतिः । सुमेधाइतिसु-मेधाः । मर्तेषु । अग्निः । अमृतः । नीति । धायि ॥ इयर्ति । धूमम् । अरुषम् । भरिभ्रत् । उदिति । शुक्रेण । शोचिषा । द्याम् । इनक्षत् ॥ विश्वस्य । केतुः । भुवनस्य । गर्भः । एति । [७] रोदसीइति । अपृणात् । जायमा

नः ॥ वीडुम् । चित् । अद्रिम् । अभिनत् । परायन्निति परा-यन् । जनाः । यत् । अग्निम् । अयजन्त । पञ्च ॥ श्रीणाम् । उदारः । धरुणः । रयीणाम् । मनीषाणाम् । प्रार्पणइतिप्र-अर्पणः । सोमगोपाइतिसोम-गोपाः ॥ वसोः । सूनुः । सहसः । अप्स्वित्यप्-सु । राजा । वीति । भाति । अग्रे । उषसाम् । इधानः ॥ यः । ते । अद्य । कृणवत् । भद्रशोचइतिभद्र-शोचे । अपूपम् । देव । घृतवन्तमितिघृत-वन्तम् । अग्ने ॥ प्रेति । तम् । नय । प्रतरामितिप्र-तराम् । वस्यः । अच्छ । अभीति । द्युम्नम् । देवभक्तमितिदेव-भक्तम् । यविष्ठ ॥ एति । [८] तम् । भज । सौश्रवसेषु । अग्ने । उक्थउक्थइत्युक्थे-उक्थे । एति । भज । शस्यमाने ॥ प्रियः । सूर्ये । प्रियः । अग्ना । भवाति । उदिति । जातेन । भिनदत् । उदिति । जनित्वैः ॥ त्वाम् । अग्ने । यजमानाः । अन्विति । द्यून् । विश्वा । वसूनि । दधिरे । वार्याणि ॥ त्वया । सह । द्रविणम् । इच्छमानाः । व्रजम् । गोमन्तमितिगो-मन्तम् । उशिजः । वीति । वव्रुः ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्योत् । दुर्मर्षमितिदुः-मर्षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरितिवयः-भिः । यत् । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेताइतिसु-रेताः ॥ [९] तृतीयेत्वागर्भआर्याविष्टायच्चत्वारिंच ॥ २ ॥

अन्नपतइत्यन्न-पते । अन्नस्य । नः । देहि । अनमीवस्य । शुष्मिणः ॥ प्रेति । प्रदातारमितिप्र-दातारम् । तारिषः । ऊर्जम् । नः । धेहि । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरितिचित्ति-भिः ॥ सः । नः । भव । शिवतमइतिशिव-तमः । सुप्रतीकइतिसु-प्रतीकः । विभावसुरितिविभा-वसुः ॥ प्रेति । इत । अग्ने । ज्योतिष्मान् । याहि । शिवेभिः । अर्चिभिरित्यर्चि-भिः । त्वम् ॥ बृहद्भिरितिबृहत्-भिः । भानुभिरितिभानु-भिः । भासन् । मा । हिꣳसीः । तनुवा । प्रजाइतिप्र-जाः ॥ समिधेतिसं-इधा । अग्निम् । दुवस्यत । घृतैः । बोधयत । अतिथिम् ॥ एति । [१०] अस्मिन् । हव्या । जुहोतन ॥ प्रप्रेतिप्र-प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य । शृण्वे । वीति । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ । दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ आपः । देवीः । प्रतीति । गृह्णीत । भस्म । एतत् । स्योने । कृणुध्वम् । सुरभौ । उ । लोके ॥ तस्मै । नमन्ताम् । जनयः । सुपत्नीरितिसु-

पत्नीः । माता । इव । पुत्रम् । बिभृत । स्विति । एनम् ॥ अप्स्वित्यप्-सु । अग्ने । सधिः । तव । [११] सः । ओषधीः । अन्विति । रुध्यसे ॥ गर्भे । सन् । जायसे । पुनः ॥ गर्भः । असि । ओषधीनाम् । गर्भः । वनस्पतीनाम् ॥ गर्भः । विश्वस्य । भूतस्य । अग्ने । गर्भः । अपाम् । असि ॥ प्रसद्येतिप्र-सद्य । भस्मना । योनिम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ सꣳसृज्येतिसं-सृज्य । मातृभिरितिमातृ-भिः । त्वम् । ज्योतिष्मान् । पुनः । एति । असदः ॥ पुनः । आसद्येत्या-सद्य । सदनम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ शेषे । मातुः । यथा । उपस्थइत्युप-स्थे । अन्तः । अस्याम् । शिवतमइतिशिव-तमः ॥ पुनः । ऊर्जा । [१२] नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वफ्स्नियेतिविश्व-फ्स्निया । विश्वतः । परि ॥ पुनः । त्वा । आदित्याः । रुद्राः । वसवः । समिति । इन्धताम् । पुनः । ब्रह्माणः । वसुनीथेतिवसु-नीथ । यज्ञैः ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ बोध । नः । अस्य । वचसः । यविष्ठ । मꣳहिष्ठस्य । प्रभृतस्येतिप्र-भृतस्य । स्वधावइतिस्वधा-वः ॥ पीयति । त्वः । अन्विति । त्वः । गृणाति । वन्दारुः । ते । तनुवम् । वन्दे । अग्ने ॥ सः । बोधि । सूरिः । मघवेतिमघ-वा । वसुदावेतिवसु-दावा । वसुपतिरितिवसु-पतिः ॥ युयोधि । अस्मत् । द्वेषाꣳसि ॥ [१३] आतवोर्जाऽनुषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

अपेति । इत । वीति । इत । वीति । च । सर्पत । अतः । ये । अत्र । स्थ । पुराणाः । ये । च । नूतनाः ॥ अदात् । इदम् । यमः । अवसानमित्यव-सानम् । पृथिव्याः । अक्रन् । इमम् । पितरः । लोकम् । अस्मै ॥ अग्नेः । भस्म । असि । अग्नेः । पुरीषम् । असि । संज्ञानमितिसं-ज्ञानम् । असि । कामधरणमितिकाम-धरणम् । मयि । ते । कामधरणमितिकाम-धरणम् । भूयात् ॥ समिति । याः । वः । प्रियाः । तनुवः । समिति । प्रिया । हृदयानि । वः ॥ आत्मा । वः । अस्तु । [१४] सम्प्रियइतिसं-प्रियः । सम्प्रियाइतिसं-प्रियाः । तनुवः । मम ॥ अयम् ॥ सः । अग्निः । यस्मिन् । सोमम् । इन्द्रः । सुतम् । दधे । जठरे । वावशानः ॥ सहस्रियम् । वाजम् । अत्यम् । न । सप्तिम् । ससवानितिस-सवान् । सन् । स्तूयसे । जातवेदइतिजात-

वेदः ॥ अग्ने । दिवः । अर्णम् । अच्छ । जिगासि । अच्छ । देवान् । ऊचिषे । धिष्णियाः । ये ॥ याः । पुरस्तात् । रोचने । सूर्यस्य । याः । च । अवस्तात् । उपतिष्ठन्तइत्युप-तिष्ठन्ते । आपः ॥ अग्ने । यत् । ते । दिवि । वर्चः । पृथिव्याम् । यत् । ओषधीषु । [१५] अप्स्वित्यप्-सु । वा । यजत्र ॥ येन । अन्तरिक्षम् । उरु । आततन्थेत्या-ततन्थ । त्वेषः । सः । भानुः । अर्णवः । नृचक्षाइतिनृ-चक्षाः ॥ पुरीष्यासः । अग्नयः । प्रावणेभिरितिप्र-वनेभिः । सजोषसइतिस-जोषसः ॥ जुषन्ताम् । हव्यम् । आहुतमित्या-हुतम् । अनमीवाः । इषः । महीः ॥ इडाम् । अग्ने । पुरुदꣳसमितिपुरु - दꣳसम् । सनिम् । गोः । शश्वत्तममितिशश्वत्-तमम् । हवमानाय । साध ॥ स्यात् । नः । सूनुः । तनयः । विजावेतिवि-जावा । अग्ने । सा । ते । सुमतिरितिसु-मतिः । भूतु । अस्मेइति ॥ अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन्न् । [१६] अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्द्धय । रयिम् ॥ चित् । असि । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । परिचिदितिपरि-चित् । असि । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । लोकम् । पृण । छिद्रम् । पृण । अथोइति । सीद । शिवा । त्वम् ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । त्वा । बृहस्पतिः । अस्मिन्न् । योनौ । असीषदन्न् ॥ ताः । अस्य । सूददोहसइतिसूद-दोहसः । सोमम् । श्रीणन्ति । पृश्नयः ॥ जन्मन्न् । देवानाम् । विशः । त्रिषु । एति । रोचने । दिवः ॥ [१७] अस्वोषधीषुजानन्नष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥४॥

समिति । इतम् । समिति । कल्पेथाम् । संप्रियावितिसं-प्रियौ । रोचिष्णूइति । सुमनस्यमानावितिसु-मनस्यमानौ ॥ इषम् । ऊर्जम् । अभीति । सꣳवसानावितिसं-वसानौ । समिति । वाम् । मनाꣳसि । समिति । व्रता । समिति । उ । चित्तानि । एति । अकरम् ॥ अग्ने । पुरीष्य । अधिपाइत्यधि - पाः । भव । त्वम् । नः ॥ इषम् । ऊर्जम् । यजमानाय । धेहि ॥ पुरीष्यः । त्वम् । अग्ने । रयिमानितिरयि-मान् । पुष्टिमानितिपुष्टि-मान् । असि ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ भवतम् । नः । समनसावितिस-मनसौ । समोकसावितिसं-ओकसौ । [१८] अरेपसौ ॥ मा । यज्ञम् । हिꣳसिष्टम् । मा । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । जातवेदसावितिजात-वेदसौ । शिवौ । भवतम् । अद्य ।

नः ॥ माता । इव । पुत्रम् । पृथिवी । पुरीष्यम् । अग्निम् । स्वे । योनौ । अभाः । उखा ॥ ताम् । विश्वैः । देवैः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । सविँदानइतिसं-विदानः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । वीति । मुञ्चतु ॥ यत् । अस्य । पारे । रजसः । शुक्रम् । ज्योतिः । अजायत ॥ तत् । नः । पर् षत् । अतीति । द्विषः । अग्ने । वैश्वानर । स्वाहा ॥ नमः । स्विति । ते । निर् ऋतइतिनिः-ऋते । विश्वरूप इतिविश्व-रूपे । [१९] अयस्मयम् । वीति । चृत । बन्धम् । एतम् ॥ यमेन । त्वम् । यम्या । सविँदानेतिसं-विदाना । उत्तममित्युत्-तमम् । नाकम् । अधीति । रोहय । इमम् ॥ यत् । ते । देवी । निर् ऋतिरितिनिः-ऋतिः । आबबन्धेत्या-बबन्ध । दाम । ग्रीवासु । अविचर्त्यमित्यवि-चर्त्यम् ॥ इदम् । ते । तत् । वीति । स्यामि । आयुषः । न । मध्यात् । अथ । जीवः । पितुम् । अद्धि । प्रमुक्तइतिप्र-मुक्तः ॥ यस्याः । ते । अस्याः । क्रूरे । आसन्न् । जुहोमि । एषाम् । बन्धानाम् । अवसर्जनायेत्यव-सर्जनाय ॥ भूमिः । इति । त्वा । जनाः । विदुः । निर् ऋतिरितिनिः-ऋतिः । [२०] इति । त्वा । अहम् । परीति । वेद । विश्वतः ॥ असुन्वन्तम् । अयजमानम् । इच्छ । स्तेनस्य । इत्याम् । तस्करस्य । अन्विति । एषि ॥ अन्यम् । अस्मत् । इच्छ । सा । ते । इत्या । नमः । देवि । निर् ऋतइतिनिः-ऋते । तुभ्यम् । अस्तु ॥ देवीम् । अहम् । निर् ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । वन्दमानः । पिता । इव । पुत्रम् । दसये । वचोभिरितिवचः-भिः ॥ विश्वस्य । या । जायमानस्य । वेद । शिरःशिरइतिशिरः-शिरः । प्रतीति । सूरी । वीति । चष्टे ॥ निवेशनइतिनि-वेशनः । सङ्गमनइतिसं-गमनः । वसूनाम् । विश्वा । रूपा । अभीति । चष्टे । [२१] शचीभिरितिशचि-भिः ॥ देवः । इव । सविता । सत्यधर्मेतिसत्य-धर्मा । इन्द्रः । न । तस्थौ । समरइतिसं-अरे । पथीनाम् ॥ समिति । वरत्राः । दधातन । निरिति । आहावानित्या-हावान् । कृणोतन ॥ सिञ्चामहै । अवटम् । उद्रिणम् । वयम् । विश्वा । अहा । अदस्तम् । अक्षितम् ॥ निष्कृताहावमितिनिष्कृत-आहावम् । अवटम् । सुवरत्रमितिसु-वरत्रम् । सुषेचनमितिसु-सेचनम् ॥ उद्रिणम् । सिञ्चे । अक्षितम् ॥ सीरा । युञ्जन्ति । कवयः । युगा । वीति । तन्वते । पृथक् ॥ धीराः । देवेषु । सुम्नया ॥ युनक्त । सीरा । वीति । युगा । तनोत । कृते । योनौ । वपत । इह । [२२] बीजम् ॥ गिरा । च । श्रुष्टिः । सभराइतिस-भराः । असत् । नः ।

नेदीयः। इत्। सृण्या। पक्वम्। एति। अयन्॥ लाङ्गलम्। पवीरवम्। सुशेवमिति सु-शेवम्। सुमतित्सर्विति सुमति-त्सरु॥ उदिति। इत्। कृषति। गाम्। अविम्। प्रफर्व्यमिति प्र-फर्व्यम्। च। पीवरीम्॥ प्रस्थावदिति प्रस्थ-वत्। रथवाहनमिति रथ-वाहनम्॥ शुनम्। नः। फालाः। वीति। तुदन्तु। भूमिम्। शुनम्। कीनाशाः। अभीति। यन्तु। वाहान्॥ शुनम्। पर्जन्यः। मधुना। पयोभिरिति पयः-भिः। शुनासीरा। शुनम्। अस्मासु। धत्तम्॥ कामम्। कामदुघइति काम-दुघे। धुक्ष्व। मित्राय। वरुणाय। च॥ इन्द्राय। अग्नये। पूष्णे। ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः। प्रजाभ्यइति प्र-जाभ्यः॥ घृतेन। सीता। मधुना। समक्तेति सम्-अक्ता। विश्वैः। देवैः। अनुमतेत्यनु-मता। मरुद्भिरिति मरुत्-भिः॥ ऊर्जस्वती। पयसा। पिन्वमाना। अस्मान्। सीते। पयसा। अभ्याववृत्स्वेत्यभि-आववृत्स्व॥ [२३] समोकसो विश्वरूपे विदुर्निरृ ऋतिरभिचष्ट इह मित्राय द्वाविंशतिश्च॥ ❋ ❋ ॥५॥

याः। जाताः। ओषधयः। देवेभ्यः। त्रियुगमिति त्रि-युगम्। पुरा॥ मन्दामि। बभ्रूणाम्। अहम्। शतम्। धामानि। सप्त। च॥ शतम्। वः। अम्ब। धामानि। सहस्रम्। उत। वः। रुहः॥ अथ। शतक्रत्वइति शत-क्रत्वः। यूयम्। इमम्। मे। अगदम्। कृत॥ पुष्पावतीरिति पुष्प-वतीः। प्रसूवतीरिति प्र-सूवतीः। फलिनीः। अफलाः। उत॥ अश्वाः। इव। सजित्वरीरिति स-जित्वरीः। वीरुधः। पारयिष्णवः॥ ओषधीः। इति। मातरः। तत्। वः। देवीः। उपेति। ब्रुवे॥ रपांसि। विघ्नतीरिति वि-घ्नतीः। इत। रपः। [२४] चातयमानाः॥ अश्वत्थे। वः। निषदनमिति नि-सदनम्। पर्णे। वः। वसतिः। कृता॥ गोभाजइति गो-भाजः। इत्। किल। असथ। यत्। सनवथ। पूरुषम्॥ यत्। अहम्। वाजयन्। इमाः। ओषधीः। हस्ते। आदधइत्या-दधे॥ आत्मा। यक्ष्मस्य। नश्यति। पुरा। जीवगृभइति जीव-गृभः। यथा॥ यत्। ओषधयः। सङ्गच्छन्तइति सम्-गच्छन्ते। राजानः। समिताविति सम्-इतौ। इव॥ विप्रः। सः। उच्यते। भिषक्। रक्षोहेति रक्षः-हा। अमीवचातनइत्यमीव-चातनः॥ निष्कृतिरिति निः-कृतिः। नाम। वः। माता। अथ। यूयम्। स्थ। सङ्कृतीरिति सम्-कृतीः॥ सराः। पतत्रिणीः। [२५] स्थन। यत्। आमयति। निरिति। कृत॥ अन्या। वः। अन्याम्। अवतु। अन्या। अन्यस्याः।

उपेति । अवत ॥ ताः । सर्वाः । ओषधयः । सम्विँदानाइतिसं-विदानाः । इदम् । मे । प्रेति । अवत । वचः ॥ उदिति । शुष्माः । ओषधीनाम् । गावः । गोष्ठादितिगो-स्थात् । इव । ईरते ॥ धनम् । सनिष्यन्तीनाम् । आत्मानम् । तव । पूरुष ॥ अतीति । विश्वाः । परिष्ठाइतिपरि-स्थाः । स्तेनः । इव । व्रजम् । अक्रमुः ॥ ओषधयः । प्रेति । अचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवाम् । रपः ॥ याः । [२६] ते । आतस्थुरित्या-तस्थुः । आत्मानम् । याः । आविविशुरित्या-विविशुः । परुःपरुरितिपरुः-परुः ॥ ताः । ते । यक्ष्मम् । वीति । बाधन्ताम् । उग्रः । मध्यमशीरितिमध्यम-शीः । इव ॥ साकम् । यक्ष्म । प्रेति । पत । श्येनेन । किकिदीविना ॥ साकम् । वातस्य । ध्राज्या । साकम् । नश्य । निहाकयेतिनि-हाकया ॥ अश्वावतीमित्यश्व-वतीम् । सोमवतीमितिसोम-वतीम् । ऊर्जयन्तीम् । उदोजसमित्युत्-ओजसम् ॥ एति । विथ्सि । सर्वाः । ओषधीः । अस्मै । अरिष्टतातयइत्यरिष्ट-तातये ॥ याः । फलिनीः । याः । अफलाः । अपुष्पाः । याः । च । पुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूताइतिबृहस्पति-प्रसूताः । ताः । नः । मुञ्चन्तु । अꣳहसः ॥ याः । [२७] ओषधयः । सोमराज्ञीरितिसोम-राज्ञीः । प्रविष्टाइतिप्र-विष्टाः । पृथिवीम् । अनु ॥ तासाम् । त्वम् । असि । उत्तमेत्युत्-तमा । प्रेति । नः । जीवातवे । सुव ॥ अवपतन्तीरित्यव-पतन्तीः । अवदन्न् । दिवः । ओषधयः । परि ॥ यम् । जीवम् । अश्नवामहै । न । सः । रिष्याति । पूरुषः ॥ याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप-शृण्वन्ति । याः । च । दूरम् । परागताइतिपरा-गताः ॥ इह । सङ्गत्येतिसं-गत्य । ताः । सर्वाः । अस्मै । समिति । दत्त । भेषजम् ॥ मा । वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् । खनामि । वः ॥ द्विपदितिद्वि-पत् । चतुष्पदितिचतुः-पत् । अस्माकम् । सर्वम् । अस्तु । अनातुरमित्यना-तुरम् ॥ ओषधयः । समिति । वदन्ते । सोमेन । सह । राज्ञा ॥ यस्मै । करोति । ब्राह्मणः । तम् । राजन्न् । पारयामसि ॥ [२८] रपःपतज्जिणीर्याअꣳहसोयाःखनामिवोऽष्टादशच ॥ ६ ॥

मा । नः । हिꣳसीत् । जनिता । यः । पृथिव्याः । यः । वा । दिवम् । सत्यधर्मेति सत्य-धर्मा । जजान ॥ यः । च । अपः । चन्द्राः । बृहतीः । जजान । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ अभ्यावर्तस्वेत्यभि-आवर्तस्व । पृथिवि । यज्ञेन । पयसा । सह ॥ वपाम् । ते । अग्निः । इषितः । अवेति । सर्पतु ॥ अग्ने । यत् । ते । शुक्रम् । यत् ।

चन्द्रम् । यत् । पूतम् । यत् । यज्ञियम् ॥ तत् । देवेभ्यः । भरामसि ॥ इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एति । [२९] ददे । ऋतस्य । धाम्नः । अमृतस्य । योनेः ॥ एति । नः । गोषु । विशतु । एति । ओषधीषु । जहामि । सेदिम् । अनिराम् । अमीवाम् ॥ अग्ने । तव । श्रवः । वयः । महि । भ्राजन्ति । अर्चयः । विभावसोइतिविभा-वसो ॥ बृहद्भानोइतिबृहत्-भानो । शवसा । वाजम् । उक्थ्यम् । दधासि । दाशुषे । कवे ॥ इरज्यन्न् । अग्ने । प्रथयस्व । जन्तुभिरितिजन्तु-भिः । अस्मेइति । रायः । अमर्त्य ॥ सः । दर्शतस्य । वपुषः । वीति । राजसि । पृणक्षि । सानसिम् । रयिम् ॥ ऊर्जः । नपात् । जातवेदइतिजात-वेदः । सुशस्तिभिरितिसुशस्ति-भिः । मन्दस्व । [३०] धीतिभिरितिधीति-भिः । हितः ॥ त्वेइति । इषः ॥ समिति । दधुः । भूरिरेतसइतिभूरि-रेतसः । चित्रोतयइतिचित्र-ऊतयः । वामजाताइतिवाम-जाताः ॥ पावकवर्चाइतिपावक-वर्चाः । शुक्रवर्चाइतिशुक्र-वर्चाः । अनूनवर्चा इत्यनून-वर्चाः । उदिति । इयर्षि । भानुना ॥ पुत्रः । पितरा । विचरन्नितिवि-चरन्न् । उपेति । अवसि । उभेइति । पृणक्षि । रोदसीइति ॥ ऋतावानमित्यृत-वानम् । महिषम् । विश्वचर्षणिमितिविश्व-चर्षणिम् । अग्निम् । सुम्नाय । दधिरे । पुरः । जनाः ॥ श्रुत्कर्णमितिश्रुत्-कर्णम् । सप्रथस्तममितिसप्रथः-तमम् । त्वा । गिरा । दैव्यम् । मानुषा । युगा ॥ निष्कर्तारमितिनिः-कर्तारम् । अध्वरस्य । प्रचेतसमिति प्र-चेतसम् । क्षयन्तम् । राधसे । महे ॥ रातिम् । भृगूणाम् । उशिजम् । कविक्रतुमितिकवि-क्रतुम् । पृणक्षि । सानसिम् । [३१] रयिम् ॥ चितः । स्थ । परिचित इतिपरि-चितः । ऊर्ध्वचितइत्यूर्ध्व-चितः । श्रयध्वम् । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवाः । सीदत ॥ एति । प्यायस्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भव । वाजस्य । सङ्गथइतिसं-गथे ॥ समिति । ते । पयाꣳसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति । वृष्णियानि । अभिमातिषाहइत्यभिमाति-साहः ॥ आप्यायमानइत्या-प्यायमानः । अमृताय । सोम । दिवि । श्रवाꣳसि । उत्तमानीत्युत्-तमानि । धिष्व ॥ [३२] आमन्दस्वसानसिमेकान्नचत्वारिꣳशच्च ॥ ॥ ७ ॥

अभीति । अस्थात् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः । तत् । अग्निः । आह । तत् । उ । सोमः । आह ॥ बृहस्पतिः । सविता । तत् । मे । आह । पूषा । मा ।

अधात् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्यं । लोके ॥ यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत्-यन्न् । समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् ॥ श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्यं । बाहूइति । उपस्तुतमित्युप-स्तुतम् । जनिम । तत् । ते । अर्वन्न् ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । योनिः । अग्नेः । समुद्रम् । अभितः । पिन्वमानम् ॥ वर्धमानम् । महः । [३३] एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ ब्रह्म । जज्ञानम् । प्रथमम् । पुरस्तात् । वीति । सीमतः । सुरुचइतिसु-रुचः । वेनः । आवः ॥ सः । बुध्नियाः । उपमाइत्युप-माः । अस्य । विष्ठाइतिवि-स्थाः । सतः । च । योनिम् । असतः । च । विवः ॥ हिरण्य गर्भइतिहिरण्य-गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्य । जातः । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । उत । इमाम् । कस्मै । देवाय । हवि षा । विधेम ॥ द्रप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । [३४] द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृतीयम् । योनिम् । अन्विति । सञ्च रन्तमितिसं-चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । होत्राः ॥ नमः । अस्तु । सर्पेभ्यः । ये । के । च । पृथिवीम् । अनु ॥ ये । अन्तरिक्षे । ये । दिवि । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः ॥ ये । अदः । रोचने । दिवः । ये । वा । सूर्यस्य । रश्मिषु ॥ ये षाम् । अप्स्वित्यप्-सु । सदः । कृतम् । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः ॥ याः । इषवः । यातुधानानामितियातु-धानानाम् । ये । वा । वनस्पतीन् । अनु ॥ ये । वा । अव टेषु । शेरते । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः ॥ [३५] महोऽनुंयातुधानानामेकादशच ॥८॥

ध्रुवा । असि । धरुणा । अस्तृता । विश्वकर्मणेतिविश्व-कर्मणा । सुकृतेतिसु-कृता ॥ मा । त्वा । समुद्रः । उदिति । वधीत् । मा । सुपर्णइतिसु-पर्णः । अव्यथ माना । पृथिवीम् । दृꣳह ॥ प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । प्रथः । असि । पृथिवी । असि । भूः । असि । भूमिः । असि । अदितिः । असि । विश्वधायाइतिविश्व-धायाः । विश्वस्य । भुवनस्य । धर्त्री । पृथिवीम् । यच्छ । पृथिवीम् । दृꣳह । पृथिवीम् । मा । हिꣳसीः । विश्वस्मै । प्राणा येतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । उदानायेत्युत्-अ नाय । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । [३६] चरित्राय । अग्निः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । शन्तमेनेतिशं-तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् ।

ध्रुवा । सीद ॥ काण्डांत्काण्डादितिकाण्डात्-काण्डात् । प्ररोहन्तीतिप्र-रोहन्ती । परुषःपरुषइतिपरुषः-परुषः । परि ॥ एवा । नः । दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च ॥ या । शतेन । प्रतनोषीतिप्र-तनोषि । सहस्रेण । विरोहसीतिवि-रोहसि ॥ तस्याः । ते । देवि । इष्टके । विधेम । हविषा । वयम् ॥ अषाढा । असि । सहमाना । सहस्व । अरातीः । सहस्व । अरातीयतः । सहस्व । पृतनाः । सहस्व । पृतन्यतः ॥ सहस्रवीर्येतिसहस्र-वीर्या । [३७] असि । सा । मा । जिन्व ॥ मधु । वाताः । ऋतायतइत्यृत-यते । मधु । क्षरन्ति । सिन्धवः ॥ माध्वीः । नः । सन्तु । ओषधीः ॥ मधु । नक्तम् । उत । उषसि । मधुमदितिमधु-मत् । पार्थिवम् । रजः ॥ मधु । द्यौः । अस्तु । नः । पिता ॥ मधुमानितिमधु-मान् । नः । वनस्पतिः । मधुमानितिमधु-मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ माध्वीः । गावः । भवन्तु । नः ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरितिभरीम-भिः ॥ तत् । विष्णोः । परमम् । [३८] पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः ॥ दिवि । इव । चक्षुः । आततमित्या-ततम् ॥ ध्रुवा । असि । पृथिवि । सहस्व । पृतन्यतः ॥ स्यूता । देवेभिः । अमृतेन । एति । अगाः ॥ याः । ते । अग्ने । सूर्ये । रुचः । उद्यतइत्युत्-यतः । दिवम् । आतन्वन्तीत्या-तन्वन्ति । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः ॥ ताभिः । सर्वाभिः । रुचे । जनाय । नः । कृधि ॥ याः । वः । देवाः । सूर्ये । रुचः । गोषु । अश्वेषु । याः । रुचः ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । ताभिः । सर्वाभिः । रुचम् । नः । धत्त । बृहस्पते ॥ विराडितिवि-राट् । [३९] ज्योतिः । अधारयत् । सम्राडितिसं-राट् । ज्योतिः । अधारयत् । स्वराडितिस्व-राट् । ज्योतिः । अधारयत् ॥ अग्ने । युक्ष्व । हि । ये । तव । अश्वासः । देव । साधवः ॥ अरम् । वहन्ति । आशवः ॥ युक्ष्व । हि । देवहूतमानितिदेव-हूतमान् । अश्वान् । अग्ने । रथीः । इव ॥ नीति । होता । पूर्व्यः । सदः ॥ द्रप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृतीयम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तमितिसं-चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । [४०] होत्राः ॥ अभूत् । इदम् । विश्वस्य । भुवनस्य । वाजिनम् । अग्नेः । वैश्वानरस्य । च ॥ अग्निः । ज्योतिषा । ज्योतिष्मान् । रुक्मः । वर्चसा । वर्चस्वान् ॥ ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । समिति । इत् । स्रवन्ति । सरितः । न ।

धेनाः ॥ अन्तः । हृदा । मनसा । पूयमानाः ॥ घृतस्य । धाराः । अभीति । चाक शीमि ॥ हिरण्ययः । वेतसः । मध्ये । आसाम् ॥ तस्मिन्न् । सुपर्णइतिसु-पर्णः । मधु कृदितिमधु-कृत् । कुलायी । भजन्न् । आस्ते । मधु । देवताभ्यः ॥ तस्य । आसते । हरयः । सप्त । तीरे । स्वधामितिस्व-धाम् । दुहानाः । अमृतस्य । धाराम् ॥[४१] प्रतिष्ठायैसहस्रवीर्यापरमव्विँराट् ध्सप्तती रेंचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ॥९॥

आदित्यम् । गर्भम् । पयसा । समञ्जन्नितिसं-अञ्जन्न् । सहस्रस्य । प्रतिमामिति प्रति-माम् । विश्वरूपमितिविश्व-रूपम् ॥ परीति । वृङ्ग्धि । हरसा । मा । अभीति । मृक्षः । शतायुषमितिशत-आयुषम् । कृणुहि । चीयमानः ॥ इमम् । मा । हिꣳसीः । द्विपादमितिद्वि-पादम् । पशू नाम् । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । मेधे । एति । चीयमानः ॥ मयुम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ वातस्य । भ्राजिम् । वरुणस्य । नाभिम् । अश्वम् । जज्ञानम् । सरिरस्य । मध्ये ॥ शिशुम् । नदीनाम् । हरिम् । अद्रिबुध्नमित्यद्रि-बुध्नम् । अग्ने । मा । हिꣳसीः । [४२] परमे । व्योमन्नितिवि-ओमन्न् ॥ इमम् । मा । हिꣳसीः । एकशफमित्येक-शफम् । पशूनाम् । कनिक्रदम् । वाजिनम् । वाजिनेषु ॥ गौरम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ अजस्रम् । इन्दुम् । अरुषम् । भुरण्युम् । अग्निम् । ईडे । पूर्वचित्ताविति पूर्व-चित्तौ । नमोभिरितिनमः-भिः । सः । पर्वभिरितिपर्व-भिः । ऋतुशइत्यृतु-शः । कल्पमानः । गाम् । मा । हिꣳसीः । अदितिम् । विराजमितिवि-राजम् ॥ इमम् । समुद्रम् । शतधारमितिशत-धारम् ॥ उत्सम् । व्यच्यमानमितिवि-अच्यमानम् । भुवनस्य । मध्ये ॥ घृतम् । दुहानाम् । अदितिम् । जनाय । अग्ने । मा । [४३] हिꣳसीः । परमे । व्योमन्नितिवि-ओमन्न् ॥ गवयम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ वरूत्रिम् । त्वष्टुः । वरुणस्य । नाभिम् । अविम् । जज्ञानाम् । रजसः । परस्मात् ॥ महीम् । साहस्रीम् । असुरस्य । मायाम् । अग्ने । मा । हिꣳसीः । परमे । व्योमन्नितिवि-ओमन्न् ॥ इमाम् । ऊर्णायुम् । वरुणस्य । मायाम् । त्वचम् । पशूनाम् । द्विपदामितिद्वि-पदाम् । चतुष्पदामितिचतुः-पदाम् ॥ त्वष्टुः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रथमम् । जनित्रम् । अग्ने । मा । हिꣳसीः ।

76

परमे । व्योमन्निति वि-ओमन्न् ॥ उष्ट्रम् । आरण्यम् । अन्विति । [४४] ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ यः । अग्निः । अग्नेः । तपसः । अधीति । जातः । शोचात् । पृथिव्याः । उत । वा । दिवः । परि ॥ येन । प्रजाइतिप्र-जाः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । व्यानडितिवि-आनट् । तम् । अग्ने । हेडः । परीति । ते । वृणक्तु ॥ अजा । हि । अग्नेः । अजनिष्ट । गर्भात् । सा । वै । अपश्यत् । जनितारम् । अग्रे ॥ तया । रोहम् । आयन्न् । उपेति । मेध्यासः । तया । देवाः । देवताम् । अग्रे । आयन्न् ॥ शरभम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ [४५] अग्नेमाहि ँ सीरग्नेमोष्ट्रमारण्यमनुशरभन्नवंच ॥१०॥

आदित्यमिमन्द्विपादम्मयुँव्वातस्याश्वमिममेकशफङ्गौरमजंस्र ङ्कवयँव्वरूत्रिमविमिमामू र्णायुमुष्ट्रय्योअग्निश्शरभम् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । रोचना । दिवः । परीति । वाजेषु । भूषथः ॥ तत् । वाम् । चेति । प्रेति । वीर्यम् ॥ श्नथत् । वृत्रम् । उत । सनोति । वाजम् । इन्द्रा । यः । अग्नीइति । सहुरीइतिस-हुरी । सपर्यात् ॥ इरज्यन्ता । वसव्यस्य । भूरेः । सहस्तमेतिसहः-तमा । सहसा । वाजयन्तेतिवाज-यन्ता ॥ प्रेति । चर्षणिभ्यइतिचर्षणि-भ्यः । पृतना । हवेषु । प्रेति । पृथिव्याः । रिरिचाथेइति । दिवः । च ॥ प्रेति । सिन्धुभ्यइतिसिन्धु-भ्यः । प्रेति । गिरिभ्यइतिगिरि-भ्यः । महित्वेतिमहि-त्वा । प्रेति । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । विश्वा । भुवना । अतीति । अन्या ॥ मरुतः । यस्य । हि । [४६] क्षये । पाथ । दिवः । विमहसइतिवि-महसः ॥ सः । सुगोपातमइतिसुगोप-तमः । जनः ॥ यज्ञैः । वा । यज्ञवाहसइतियज्ञ-वाहसः । विप्रस्य । वा । मतीनाम् ॥ मरुतः । शृणुत । हवम् ॥ श्रियसे । कम् । भानुभिरितिभानु-भिः । समिति । मिमिक्षिरे । ते । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । ते । ऋक्वभिरित्यृक्व-भिः । सुखादयइतिसु-खादयः ॥ ते । वाशीमन्तइतिवाशि-मन्तः । इष्मिणः । अभीरवः । विद्रे । प्रियस्य । मारुतस्य । धाम्नः ॥ अवेति । ते । हेडः । उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् ॥ कया । नः । चित्रः । एति । भुवत् । ऊती । सदावृधइतिसदा-वृधः । सखा ॥ कया । शचिष्ठया । वृता ॥ [४७] कः । अद्य । युङ्क्ते । धुरि । गाः । ऋतस्य । शिमीवतः । भामिनः । दुरहृणायूनितिदुः-हृणायून् ॥ आसन्निषूनित्यासन्न्-इषून् । हृत्स्वसइतिहृत्सु-असः ।

मयोभूरिति मयः-भूः । यः । एषाम् । भूत्याम् । ऋणधंत् । सः । जीवातु ॥ अग्नें । नयं । एति । देवानाम् । शम् । नः । भवन्तु । वाजेवाजइतिवाजें-वाजे ॥ अप्स्विति त्वंए-सु । अग्ने । सधिः । तव । सः । ओषधीः । अन्विति । रुध्यसे ॥ गर्भे । सन्न् । जायसे । पुनः ॥ वृषा । सोम । द्युमानितिद्यु-मान् । असि । वृषा । देव । वृषव्रतइति वृष-व्रतः ॥ वृषा । धर्माणि । दधिषे ॥ इमम् । मे । वरुण । तत् । त्वा । यामि । त्वम् । नः । अग्ने । सः । त्वम् । नः । अग्ने ॥[४८] हिवृतामएकादशच ॥ ❀ ॥११॥

विष्णोःक्रमोऽसिदिवस्पर्यन्नपतेऽपेतसमितय्याजातामानोहिंसीदभ्यंस्था द्ध्रुवास्यादित्यङ्गर्भमिन्द्राग्नीरोचनैकादश ॥ ११ ॥ विष्णोरस्मिन् हव्येतित्वाऽहन्धीति भिरू होत्रा अष्टाचत्वारिंशत् ॥ ४८ ॥ विष्णोःक्रमोऽसित्वन्नोअग्नेसत्वन्नोअग्ने ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अपाम् । त्वा । एमन्न् । सादयामि । अपाम् । त्वा । ओद्मन्न् । सादयामि । अपाम् । त्वा । भस्मन्न् । सादयामि । अपाम् । त्वा । ज्योतिषि । सादयामि । अपाम् । त्वा । अयने । सादयामि । अर्णवे । सदने । सीद । समुद्रे । सदने । सीद । सलिले । सदने । सीद । अपाम् । क्षये । सीद । अपाम् । सधिषि । सीद । अपाम् । त्वा । सदने । सादयामि । अपाम् । त्वा । सधस्थइतिसध-स्थे । सादयामि । अपाम् । त्वा । पुरीषे । सादयामि । अपाम् । त्वा । योनौ । सादयामि । अपाम् । त्वा । पाथसि । सादयामि । गायत्री । छन्दः । त्रिष्टुप् । छन्दः । जगती । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । पङ्क्तिः । छन्दः ॥ [१] योनौपञ्चदशच ॥ ❀ ॥१॥

अयम् । पुरः । भुवः । तस्य । प्राणइतिप्र-अनः । भौवायनः । वसन्तः । प्राणायनः । गायत्री । वासन्ती । गायत्रियै । गायत्रम् । गायत्रात् । उपांशुरित्युप-अंशुः । उपांशोरित्युप-अंशोः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । त्रिवृतइतित्रि-वृतः । रथ

न्तरमितिरथं-तरम् । रथन्तरादितिरथं-तरात् । वसिष्ठः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेति प्रजापति-गृहीतया । त्वया । प्राणमितिप्र-अनम् । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । तस्य । मनः । वैश्वकर्मणमितिवैश्व-कर्मणम् । ग्रीष्मः । मानसः । त्रिष्टुक् । ग्रैष्मी । त्रिष्टुभः । ऐडम् । ऐडात् । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामः । अन्तर्यामादित्यन्तः-यामात् । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । पञ्चदशादितिपञ्च-दशात् । बृहत् । बृहतः । भरद्वाजः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति- गृहीतया । त्वया । मनः । [२] गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । तस्य । चक्षुः । वैश्वव्यचसमितिवैश्व-व्यचसम् । वर्षाणि । चाक्षुषाणि । जगती । वार्षी । जगत्याः । ऋक्षमम् । ऋक्षमात् । शुक्रः । शुक्रात् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । सप्तदशादितिसप्त-दशात् । वैरूपम् । वैरूपात् । विश्वामित्रइतिविश्व-मित्रः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति-गृहीतया । त्वया । चक्षुः । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । इदम् । उत्तरादित्युत्-तरात् । सुवः । तस्य । श्रोत्रम् । सौवम् । शरत् । श्रौत्री । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । शारदी । अनुष्टुभइत्यनु-स्तुभः । स्वारम् । स्वारात् । मन्थी । मन्थिनः । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । एकविꣳशादित्येक-विꣳशात् । वैराजम् । वैराजात् । जमदग्निः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति-गृहीतया । [३] त्वया । श्रोत्रम् । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । इयम् । उपरि । मतिः । तस्यै । वाक् । माती । हेमन्तः । वाच्यायनः । पङ्क्तिः । हैमन्ती । पङ्क्त्यै । निधनवदितिनिधन-वत् । निधनवतइतिनिधन-वतः । आग्रयणः । आग्रयणात् । त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशावितित्रिणव-त्रयस्त्रिꣳशौ । त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशाभ्यामितित्रिणव-त्रयस्त्रिꣳशाभ्याम् । शाक्वररैवते इतिशाक्वर-रैवते । शाक्वररैवताभ्यामितिशाक्वर-रैवताभ्याम् । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति-गृहीतया । त्वया । वाचम् । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ [४] त्वयामनोजमदग्निरृषिःप्रजापतिगृहीतयात्रिꣳशच्च ॥ २ ॥

प्राची । दिशाम् । वसन्तः । ऋतूनाम् । अग्निः । देवता । ब्रह्म । द्रविणम् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमः । सः । उ । पञ्चदशवर्तनिरितिपञ्चदश-वर्तनिः । त्र्यवि

रितिंत्रि-अविः। वयः। कृतम्। अयानाम्। पुरोवातइतिपुरः-वातः। वातः। सानगः। ऋषिः। दक्षिणा। दिशाम्। ग्रीष्मः। ऋतूनाम्। इन्द्रः। देवता। क्षत्रम्। द्रविणम्। पञ्चदशइतिपञ्च-दशः। स्तोमः। सः। उ। सप्तदशवर्तनिरितिसप्तदश-वर्तनिः। दित्यवाडितिदित्य-वाट्। वयः। त्रेता। अयानाम्। दक्षिणाद्वातइतिदक्षिणात्-वातः। वातः। सनातनइतिसना-तनः। ऋषिः। प्रतीची। दिशाम्। वर्षाः। ऋतूनाम्। विश्वे। देवाः। देवता। विट्। [५] द्रविणम्। सप्तदशइतिसप्त-दशः। स्तोमः। सः। उ। एकविंशवर्तनिरित्येकविंश-वर्तनिः। त्रिवत्सइतित्रि-वत्सः। वयः। द्वापरः। अयानाम्। पश्चाद्वातइतिपश्चात्-वातः। वातः। अहभूनः। ऋषिः। उदीची। दिशाम्। शरत्। ऋतूनाम्। मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ। देवता। पुष्टम्। द्रविणम्। एकविंशइत्येक-विंशः। स्तोमः। सः। उ। त्रिणववर्तनिरितित्रिणव-वर्तनिः। तुर्यवाडितितुर्य-वाट्। वयः। आस्कन्दइत्या-स्कन्दः। अयानाम्। उत्तराद्वातइत्युत्तरात्-वातः। वातः। प्रत्नः। ऋषिः। ऊर्ध्वा। दिशाम्। हेमन्तशिशिरावितिहेमन्त-शिशिरौ। ऋतूनाम्। बृहस्पतिः। देवता। वर्चः। द्रविणम्। त्रिणवइतित्रि-नवः। स्तोमः। सः। उ। त्रयस्त्रिंशवर्तनिरितित्रयस्त्रिंश-वर्तनिः। पष्ठवादितिपष्ठ-वात्। वयः। अभिभूरित्यभि-भूः। अयानाम्। विष्वग्वातइतिविष्वक्-वातः। वातः। सुपर्णइतिसु-पर्णः। ऋषिः। पितरः। पितामहाः। परे। अवरे। ते। नः। पान्तु। ते। नः। अवन्तु। अस्मिन्न्। ब्रह्मन्न्। अस्मिन्न्। क्षत्रे। अस्याम्। आशिषीत्या-शिषि। अस्याम्। पुरोधायामितिपुरः-धायाम्। अस्मिन्न्। कर्मन्न्। अस्याम्। देवहूत्यामितिदेव-हूत्याम्॥ [६] विट् पष्ठवाद्योऽष्टाविंशतिश्च॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

ध्रुवक्षितिरितिध्रुव-क्षितिः। ध्रुवयोनिरितिध्रुव-योनिः। ध्रुवा। असि। ध्रुवाम्। योनिम्। एति। सीद। साध्या॥ उख्यस्य। केतुम्। प्रथमम्। पुरस्तात्। अश्विना। अध्वर्यूइति। सादयताम्। इह। त्वा॥ स्वे। दक्षे। दक्षपितेतिदक्ष-पिता। इह। सीद। देवत्रेतिदेव-त्रा। पृथिवी। बृहती। रराणा॥ स्वासस्थेतिसु-आसस्था। तनुवा। समिति। विशस्व। पिता। इव। एधि। सूनवे। एति। सुशेवेतिसु-शेवा। अश्विना। अध्वर्यूइति। सादयताम्। इह। त्वा॥ कुलायिनी।

77

वसुमतीतिवसु-मती । वयोधाइतिवयः-धाः । रयिम् । नः । वर्द्ध । बहुलम् । सुवी
रमितिसु-वीरम् ॥ [७] अपेति । अमतिम् । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । बाधमाना ।
रायः । पोषे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । आभजन्तीत्या-भजन्ती । सुवः । धेहि ।
यजमानाय । पोषम् । अश्विना । अध्वर्यू इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ अग्नेः ।
पुरीषम् । असि । देवयानीतिदेव-यानी । ताम् । त्वा । विश्वे । अभीति । गृणन्तु ।
देवाः ॥ स्तोमपृष्ठेतिस्तोम-पृष्ठा । घृतवतीतिघृत-वती । इह । सीद । प्रजावदितिप्र
जा-वत् । अस्मेइति । द्रविणा । एति । यजस्व । अश्विना । अध्वर्यू इति । सादयताम् ।
इह । त्वा ॥ दिवः । मूर्धा । असि । पृथिव्याः । नाभिः । विष्टम्भनीतिवि-स्तम्भनी ।
दिशाम् । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । भुवनानाम् ॥ [८] ऊर्मिः । द्रप्सः । अपाम् ।
असि । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । ते । ऋषिः । अश्विना । अध्वर्यूइति । सादयताम् ।
इह । त्वा ॥ सजूरितिस-जूः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । सजूरितिस-जूः । विधाभिरिति
वि-धाभिः । सजूरितिस-जूः । वसुभिरितिवसु-भिः । सजूरितिस-जूः । रुद्रैः । स
जूरितिस-जूः । आदित्यैः । सजूरितिस-जूः । विश्वैः । देवैः । सजूरितिस-जूः ।
देवैः । सजूरितिस-जूः । देवैः । वयोनाधैरितिवयः-नाधैः । अग्नये । त्वा । वैश्वा
नराय । अश्विना । अध्वर्यू इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ प्राणमितिप्र-अनम् ।
मे । पाहि । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । पाहि ।
चक्षुः । मे । उर्व्या । वीति । भाहि । श्रोत्रम् । मे । श्लोकय । अपः । पिन्व । ओ
षधीः । जिन्व । द्विपादितिद्वि-पात् । पाहि । चतुष्पादितिचतुः-पात् । अव । दिवः ।
वृष्टिम् । एति । ईरय ॥ [९] सुवीरम्भुवनानामुर्व्यास्सप्तदशच ॥ ❀ ॥४॥

त्र्यविरितित्रि-अविः । वयः । त्रिष्टुप् । छन्दः । दित्यवाडितिदित्य-वाट् ।
वयः । विराडितिवि-राट् । छन्दः । पञ्चाविरितिपञ्च-अविः । वयः । गायत्री । छन्दः ।
त्रिवथ्सइतित्रि-वथ्सः । वयः । उष्णिहा । छन्दः । तुर्यवाडितितुर्य-वाट् । वयः । अ
नुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । पष्ठवादितिपष्ठ-वात् । वयः । बृहती । छन्दः । उक्षा ।
वयः । सतोबृहतीतिसतः-बृहती । छन्दः । ऋषभः । वयः । ककुत् । छन्दः । धेनुः ।
वयः । जगती । छन्दः । अनड्वान् । वयः । पङ्क्तिः । छन्दः । बस्तः । वयः । वि
वलमितिवि-वलम् । छन्दः । वृष्णिः । वयः । विशालमितिवि-शालम् । छन्दः ।

पुरुषः । वयः । तन्द्रम् । छन्दः । व्याघ्रः । वयः । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । छन्दः । सिꣳहः । वयः । छदिः । छन्दः । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । वयः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । छन्दः । क्षत्रम् । वयः । मयन्दम् । छन्दः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । वयः । परमेष्ठी । छन्दः । मूर्धा । वयः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । छन्दः ॥ [१०] पुरुषोवयष्षड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । अव्यथमानाम् । इष्टकाम् । दृꣳहतम् । युवम् ॥ पृष्ठेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा - पृथिवी । अन्तरिक्षम् । च । वीति । बाधताम् ॥ विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । त्वा । सादयतु । अन्तरिक्षस्य । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । भास्वतीम् । सूरिमतीमितिसूरि-मतीम् । एति । या । द्याम् । भासि । एति । पृथिवीम् । एति । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् । यच्छ । अन्तरिक्षम् । दृꣳह । अन्तरिक्षम् । मा । हिꣳसीः । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । उदानायेत्युत्-अनाय । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । चरित्राय । वायुः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । [११] शन्तमेनेतिशं-तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ राज्ञी । असि । प्राची । दिक् । विराडितिवि-राट् । असि । दक्षिणा । दिक् । सम्राडितिसं-राट् । असि । प्रतीची । दिक् । स्वराडितिस्व-राट् । असि । उदीची । दिक् । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । असि । बृहती । दिक् । आयुः । मे । पाहि । प्राणमितिप्र - अनम् । मे । पाहि । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । पाहि । चक्षुः । मे । पाहि । श्रोत्रम् । मे । पाहि । मनः । मे । जिन्व । वाचम् । मे । पिन्व । आत्मानम् । मे । पाहि । ज्योतिः । मे । यच्छ ॥ [१२] छर्दिषापिन्वषट्च ॥ ❀ ॥६॥

मा । छन्दः । प्रमेतिप्र-मा । छन्दः । प्रतिमेतिप्रति-मा । छन्दः । अस्रीविः । छन्दः । पङ्क्तिः । छन्दः । उष्णिहा । छन्दः । बृहती । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । विराडितिवि-राट् । छन्दः । गायत्री । छन्दः । त्रिष्टुप् । छन्दः । जगती । छन्दः । पृथिवी । छन्दः । अन्तरिक्षम् । छन्दः । द्यौः । छन्दः । समाः । छन्दः । नक्षत्राणि । छन्दः । मनः । छन्दः । वाक् । छन्दः । कृषिः । छन्दः । हिरण्यम् । छन्दः । गौः । छन्दः । अजा । छन्दः । अश्वः । छन्दः ॥ अग्निः । देवता । [१३] वातः ।

देवता । मूर्यः । देवता । चन्द्रमाः । देवता । वसवः । देवता । रुद्राः । देवता । आदित्याः । देवता । विश्वे । देवाः । देवता । मरुतः । देवता । बृहस्पतिः । देवता । इन्द्रः । देवता । वरुणः । देवता । मूर्धा । असि । राट् । ध्रुवा । असि । धरुणा । यन्त्री । असि । यमित्री । इषे । त्वा । ऊर्जे । त्वा । कृष्यै । त्वा । क्षेमाय । त्वा । यन्त्री । राट् । ध्रुवा । असि । धरणी । धर्त्री । असि । धरित्री । आयुषे । त्वा । वर्चसे । त्वा । ओजसे । त्वा । बलाय । त्वा ॥ [१४] देवताऽऽयुषेत्वाषट्च ॥७॥

आशुः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । भान्तः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । व्योमेतिवि-ओम । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रतूर्तिरितिप्र-तूर्तिः । अष्टादशइत्यष्टा-दशः । तपः । नवदशइतिनव-दशः । अभिवर्तइत्यभि-वर्तः । सविंशइतिस-विंशः । धरुणः । एकविंशइत्येक-विंशः । वर्चः । द्वाविंशः । सम्भरणइतिसं-भरणः । त्रयोविंशइतित्रयः-विंशः । योनिः । चतुर्विंशइतिचतुः-विंशः । गर्भाः । पञ्चविंशइतिपञ्च-विंशः । ओजः । त्रिणवइतित्रि-नवः । क्रतुः । एकत्रिंशइत्येक-त्रिंशः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । त्रयस्त्रिंशइतित्रयः-त्रिंशः । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिंशइतिचतुः-त्रिंशः । नाकः । षट्त्रिंशइतिषट्-त्रिंशः । विवर्तइतिवि-वर्तः । अष्टाचत्वारिंशइत्यष्टा-चत्वारिंशः । धर्त्रः । चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः ॥ [१५] आशुस्सप्तविंशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

अग्नेः । भागः । असि । दीक्षायाः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । ब्रह्म । स्पृतम् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमः । इन्द्रस्य । भागः । असि । विष्णोः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । क्षत्रम् । स्पृतम् । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । स्तोमः । नृचक्षसामितिनृ-चक्षसाम् । भागः । असि । धातुः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । स्तोमः । मित्रस्य । भागः । असि । वरुणस्य । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविंशइत्येक-विंशः । स्तोमः । अदित्यै । भागः । असि । पूष्णः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । ओजः । स्पृतम् । त्रिणवइतित्रि-नवः । स्तोमः । वसूनाम् । भागः । असि । [१६] रुद्राणाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । चतुष्पादितिचतुः-पात् । स्पृतम् । चतुर्विंशइतिचतुः-विंशः । स्तोमः । आदित्यानाम् । भागः । असि । मरुताम् । आधि

पत्यमित्याधि-पत्यम् । गर्भाः । स्पृताः । पञ्चविꣳशइतिपञ्च-विꣳशः । स्तोमः । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । बृहस्पतेः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । समीचीः । दिशः । स्पृताः । चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः । स्तोमः । यावानाम् । भागः । असि । अयावानाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । प्रजाइतिप्र-जाः । स्पृताः । चतुश्चत्वारिꣳशइतिचतुः-चत्वारिꣳशः । स्तोमः । ऋभूणाम् । भागः । असि । विश्वेषाम् । देवानाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । भूतम् । निशान्तमितिनि-शान्तम् । स्पृतम् । त्रयस्त्रिꣳशइतित्रयः-त्रिꣳशः । स्तोमः ॥ [१७] वसूनाम्भागोऽसिषट्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

एकया । अस्तुवत । प्रजाइतिप्र-जाः । अधीयन्त । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । तिसृभिरितितिसृ-भिः । अस्तुवत । ब्रह्म । असृज्यत । ब्रह्मणः । पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । अस्तुवत । भूतानि । असृज्यन्त । भूतानाम् । पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । सप्तभिरितिसप्त-भिः । अस्तुवत । सप्तऋषयइतिसप्त-ऋषयः । असृज्यन्त । धाता । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । नवभिरितिनव-भिः । अस्तुवत । पितरः । असृज्यन्त । अदितिः । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । आसीत् । एकादशभिरित्येकादश-भिः । अस्तुवत । ऋतवः । असृज्यन्त । आर्तवः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । त्रयोदशभिरितित्रयोदश-भिः । अस्तुवत । मासाः । असृज्यन्त । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । [१८] आसीत् । पञ्चदशभिरितिपञ्चदश-भिः । अस्तुवत । क्षत्रम् । असृज्यत । इन्द्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । सप्तदशभिरितिसप्तदश-भिः । अस्तुवत । पशवः । असृज्यन्त । बृहस्पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । नवदशभिरितिनवदश-भिः । अस्तुवत । शूद्रार्याविति शूद्र-अर्यौ । असृज्येताम् । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । अधिपत्नीइत्यधि-पत्नी । आस्ताम् । एकविꣳशत्येत्येक-विꣳशत्या । अस्तुवत । एकशफाइत्येक-शफाः । पशवः । असृज्यन्त । वरुणः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । त्रयोविꣳशत्येतित्रयः-विꣳशत्या । अस्तुवत । क्षुद्राः । पशवः । असृज्यन्त । पूषा । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । पञ्चविꣳशत्येतिपञ्च-विꣳशत्या । अस्तुवत । आरण्याः ।

पशवः । असृज्यन्त । वायुः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । सप्तविꣳ शत्येतिसप्त-विꣳ शत्या । अस्तुवत । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । वीति । [१९] एताम् । वसवः । रुद्राः । आदित्याः । अनु । वीति । आयन्न् । तेषाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । आसीत् । नवविꣳ शत्येतिनव-विꣳ शत्या । अस्तुवत । वनस्पतयः । असृज्यन्त । सोमः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । एकत्रिꣳ शतेत्येक-त्रिꣳ शता । अस्तुवत । प्रजाइतिप्र-जाः । असृज्यन्त । यावानाम् । च । अयावानाम् । च । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । आसीत् । त्रयस्त्रिꣳ शतेतित्रयः-त्रिꣳ शता । अस्तुवत । भूतानि । अशाम्यन्न् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । परमेष्ठी । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् ॥ [२०] सꣳवथ्सरोऽधिपतिर्विपञ्चत्रिꣳ शच्च ॥ १० ॥

इयम् । एव । सा । या । प्रथमा । व्यौच्छदितिवि-औच्छत् । अन्तः । अस्याम् । चरति । प्रविष्टेतिप्र-विष्टा ॥ वधूः । जजान । नवगदितिनव-गत् । जनित्री । त्रयः । एनाम् । महिमानः । सचन्ते ॥ छन्दस्वतीइति । उषसा । पेपिशानेइति । समानम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तीइतिसं-चरन्ती ॥ सूर्यपत्नीइतिसूर्य-पत्नी । वीति । चरतः । प्रजानतीइतिप्र-जानती । केतुम् । कृण्वानेइति । अजरेइति । भूरिरेतसेतिभूरि-रेतसा ॥ ऋतस्य । पन्थाम् । अन्विति । तिस्रः । एति । अगुः । त्रयः । घर्मासः । अन्विति । ज्योतिषा । एति । अगुः ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । एका । रक्षति । ऊर्जम् । एका । [२१] व्रतम् । एका । रक्षति । देवयूनामितिदेव-यूनाम् ॥ चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः । अभवत् । या । तुरीया । यज्ञस्य । पक्षौ । ऋषयः । भवन्ती ॥ गायत्रीम् । त्रिष्टुभम् । जगतीम् । अनुष्टुभमित्यनु-स्तुभम् । बृहत् । अर्कम् । युञ्जानाः । सुवः । एति । अभरन्न् । इदम् ॥ पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । धाता । वीति । दधौ । इदम् । यत् । तासाम् । स्वसृः । अजनयत् । पञ्चपञ्चेतिपञ्च-पञ्च ॥ तासाम् । उ । यन्ति । प्रयवेणेतिप्र-यवेन । पञ्च । नाना । रूपाणि । क्रतवः । वसानाः ॥ त्रिꣳ शत् । स्वसारः । उपेति । यन्ति । निष्कृतमितिनिः-कृतम् । समानम् । केतुम् । प्रतिमुञ्चमानाइतिप्रति-मुञ्चमानाः ॥ [२२] ऋतून् । तन्वते । कवयः । प्रजानतीरितिप्र-जानतीः । मध्येछन्दसइतिमध्ये-छन्दसः । परीति । यन्ति । भास्वतीः ॥ ज्योतिष्मती । प्रतीति । मुञ्चते । नभः । रात्री । देवी । सूर्यस्य । व्रतानि ॥ वीति ।

पश्यन्ति । पशवः । जायमानाः । नानारूपाइतिनाना-रूपाः । मातुः । अस्याः ।
उपस्थइत्युप-स्थे ॥ एकाष्टकेत्येक-अष्टका । तपसा । तप्यमाना । जजान । गर्भम् ।
महिमानम् । इन्द्रम् ॥ तेन । दस्यून् । वीति । असहन्त । देवाः । हन्ता । असुरा
णाम् । अभवत् । शचीभिरितिशचि-भिः ॥ अनानुजामित्यनानु-जाम् । अनुजा
मित्यनु-जाम् । माम् । अकर्त । सत्यम् । वदन्ती । अन्विति । इच्छे । एतत् ॥ भू
यासम् । [२३] अस्य । सुमतावितिसु-मतौ । यथा । यूयम् । अन्या । वः । अ
न्याम् । अतीति । मा । प्रेति । युक्त ॥ अभूत् । मम । सुमतावितिसु-मतौ । विश्व
वेदाइतिविश्व-वेदाः । आष्ट । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । अविदत् । हि । गाधम् ॥ भू
यासम् । अस्य । सुमतावितिसु-मतौ । यथा । यूयम् । अन्या । वः । अन्याम् । अतीति ।
मा । प्रेति । युक्त ॥ पञ्च । व्युष्टीरितिवि-उष्टीः । अन्विति । पञ्च । दोहाः । गाम् ।
पञ्चनाम्नीमितिपञ्च-नाम्नीम् । ऋतवः । अन्विति । पञ्च ॥ पञ्च । दिशः । पञ्चद
शेनेतिपञ्च-दशेन । क्लृप्ताः । समानमूर्ध्नीरितिसमान-मूर्ध्नीः । अभीति । लोकम् ।
एकम् ॥ [२४] ऋतस्य । गर्भः । प्रथमा । व्यूषुषीतिवि-ऊषुषी । अपाम् । एका ।
महिमानम् । बिभर्ति ॥ सूर्यस्य । एका । चरति । निष्कृतेष्वितिनिः-कृतेषु । घर्म
स्य । एका । सविता । एकाम् । नीति । यच्छति ॥ या । प्रथमा । व्यौच्छदितिवि-
औच्छत् । सा । धेनुः । अभवत् । यमे ॥ सा । नः । पयस्वती । धुक्ष्व । उत्तरामुत्त
रामित्युत्तरां-उत्तराम् । समाम् ॥ शुक्रऋषभेतिशुक्र-ऋषभा । नभसा । ज्योतिषा ।
एति । अगात् । विश्वरूपेतिविश्व-रूपा । शबलीः । अग्निकेतुरित्यग्नि-केतुः ॥ समा
नम् । अर्थम् । स्वपस्यमानेतिसु-अपस्यमाना । बिभ्रती । जराम् । अजरे । उषः ।
एति । अगाः ॥ ऋतूनाम् । पत्नी । प्रथमा । इयम् । एति । अगात् । अह्नाम् ।
नेत्री । जनित्री । प्रजानामितिप्र-जानाम् ॥ एका । सती । बहुधेतिबहु-धा ।
उषः । वीति । उच्छसि । अजीर्णा । त्वम् । जरयसि । सर्वम् । अन्यत् ॥ [२५]
ऊर्जमेकाप्रतिमुञ्चमानाभूयासमेकम्पत्न्येकान्नविंशतिश्च ॥ ❁ ॥ ११ ॥

अग्ने । जातान् । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् । प्रतीति । अजातान् । जात
वेदइतिजात-वेदः । नुदस्व ॥ अस्मेइति । दीदिहि । सुमनाइतिसु-मनाः । अहेडन् ।
तव । स्याम् । शर्मन् । त्रिवरूथइतित्रि-वरूथः । उद्भिदित्युत्-भित् ॥ सहसा ।

जातान् । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् । प्रतीति । अजातान् । जातवेदइतिजात-वेदः । नुदस्व ॥ अधीति । नः । ब्रूहि । सुमनस्यमानइतिसु-मनस्यमानः । वयम् । स्याम । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् ॥ चतुश्चत्वारिंशइतिचतुः-चत्वारिंशः । स्तोमः । वर्चः । द्रविणम् । षोडशः । स्तोमः । ओजः । द्रविणम् । पृथिव्याः । पुरीषम् । असि । [२६] अप्सः । नाम ॥ एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । शम्भूरिति शं-भूः । छन्दः । परिभूरितिपरि-भूः । छन्दः । आच्छत् । छन्दः । मनः । छन्दः । व्यचः । छन्दः । सिन्धुः । छन्दः । समुद्रम् । छन्दः । सलिलम् । छन्दः । सय्यँदिति सं-यत् । छन्दः । वियदितिवि-यत् । छन्दः । बृहत् । छन्दः । रथन्तरमितिरथं-तरम् । छन्दः । निकायइतिनि-कायः । छन्दः । विवधइतिवि-वधः । छन्दः । गिरः । छन्दः । भ्रजः । छन्दः । सष्टुबितिस-स्तुप् । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । ककुत् । छन्दः । त्रिककुदितित्रि-ककुत् । छन्दः । काव्यम् । छन्दः । अङ्कुपम् । छन्दः । [२७] पदपङ्क्तिरितिपद-पङ्क्तिः । छन्दः । अक्षरपङ्क्तिरित्यक्षर-पङ्क्तिः । छन्दः । विष्टारपङ्क्तिरितिविष्टार-पङ्क्तिः । छन्दः । क्षुरः । भृज्वान् । छन्दः । प्रच्छत् । छन्दः । पक्षः । छन्दः । एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । वयः । छन्दः । वयस्कृदितिवयः-कृत् । छन्दः । विशालमितिवि-शालम् । छन्दः । विष्पर्द्धाइतिवि-स्पर्द्धाः । छन्दः । छदिः । छन्दः । दूरोहणमितिदुः-रोहणम् । छन्दः । तन्द्रम् । छन्दः । अङ्काङ्कम् । छन्दः ॥ [२८] अस्यङ्कुपच्छन्दस्त्रयस्त्रिंशच्च ॥ ❁ ॥१२॥

अग्निः । वृत्राणि । जङ्घनत् । द्रविणस्युः । विपन्ययेतिवि-पन्यया ॥ समिद्ध इतिसं-इद्धः । शुक्रः । आहुतइत्या-हुतः ॥ त्वम् । सोम । असि । सत्पतिरितिसत्-पतिः । त्वम् । राजा । उत । वृत्रहेतिवृत्र-हा ॥ त्वम् । भद्रः । असि । क्रतुः ॥ भद्रा । ते । अग्ने । स्वनीकेतिसु-अनीक । सन्दृगितिसं-दृक् । घोरस्य । सतः । विषुणस्य । चारुः ॥ न । यत् । ते । शोचिः । तमसा । वरन्त । न । ध्वस्मानः । तनुवि । रेपः । एति । धुः ॥ भद्रम् । ते । अग्ने । सहसिन्न् । अनीकम् । उपाके । एति । रोचते । सूर्यस्य ॥ [२९] रुशत् । दृशे । ददृशे । नक्तया । चित् । अरूक्षितम् । दृशे । एति । रूपे । अन्नम् ॥ सः । एना । अनीकेन । सुविदत्रइतिसु-

विदत्रः । अस्मेइति । यष्टा । देवान् । आयजिष्ठइत्या-यजिष्ठः । स्वस्ति ॥ अदब्धः । गोपाइतिगो-पाः । उत । नः । परस्पाइतिपरः-पाः । अग्ने । द्युमदितिद्यु-मत् । उत । रेवत् । दिदीहि ॥ स्वस्ति । नः । दिवः । अग्ने । पृथिव्याः । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । धेहि । यजथाय । देव ॥ यत् । सीमहि । दिविजातेतिदिवि-जात । प्रशस्तमितिप्र-शस्तम् । तत् । अस्मासु । द्रविणम् । धेहि । चित्रम् ॥ यथा । होतः । मनुषः । [३०] देवतातेतिदेव-ताता । यज्ञेभिः । सूनोइति । सहसः । यजासि ॥ एव । नः । अद्य । समना । समानान् । उशन् । अग्ने । उशतः । यक्षि । देवान् ॥ अग्निम् । ईडे । पुरोहितमितिपुरः-हितम् । यज्ञस्य । देवम् । ऋत्विजम् ॥ होतारम् । रत्नधातममितिरत्न-धातमम् ॥ वृषा । सोम । द्युमानितिद्यु-मान् । असि । वृषा । देव । वृषव्रतइतिवृष-व्रतः ॥ वृषा । धर्माणि । दधिषे ॥ सान्तपनाइतिसां-तपनाः । इदम् । हविः । मरुतः । तत् । जुजुष्टन ॥ युष्माक । ऊती । रिशादसइतिरिश-अदसः ॥ यः । नः । मर्तः । वसवः । दुर्हृणायुरितिदुः-हृणायुः । तिरः । [illegible]नं । मरुतः । [३१] जिघांसात् ॥ द्रुहः । पाशम् । प्रतीति । सः । मुचीष्ट । तपिष्ठेन । तपसा । हन्तन । तम् ॥ सँवथ्सरीणाइतिसं-वथ्सरीणाः । मरुतः । स्वर्काइतिसु-अर्काः । उरुक्षयाइत्युरु-क्षयाः । सगणाइतिस-गणाः । मानुषेषु ॥ ते । अस्मत् । पाशान् । प्रेति । मुञ्चन्तु । अꣳहसः । सान्तपनाइतिसां-तपनाः । मदिराः । मादयिष्णवः ॥ पिप्रीहि । देवान् । उशतः । यविष्ठ । विद्वान् । ऋतून् । ऋतुपतइत्यृतु-पते । यज । इह ॥ ये । दैव्याः । ऋत्विजः । तेभिः । अग्ने । त्वम् । होतॄणाम् । असि । आयजिष्ठइत्या-यजिष्ठः ॥ अग्ने । यत् । अद्य । विशः । अध्वरस्य । होतः । पावक । [३२] शोचे । वेः । त्वम् । हि । यज्वा ॥ ऋता । यजासि । महिना । वीति । यत् । भूः । हव्या । वह । यविष्ठ । या । ते । अद्य ॥ अग्निना । रयिम् । अश्नवत् । पोषम् । एव । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे ॥ यशसम् । वीरवत्तममितिवीरवत्-तमम् ॥ गयस्फानइतिगय-स्फानः । अमीवहेत्यमीव-हा । वसुविदितिवसु-वित् । पुष्टिवर्द्धनइतिपुष्टि-वर्द्धनः ॥ सुमित्रइतिसु-मित्रः । सोम । नः । भव ॥ गृहमेधासइतिगृह-मेधासः । एति । गत । मरुतः । मा । अपेति । भूतन ॥ प्रमुञ्चन्तइतिप्र-मुञ्चन्तः । नः । अꣳहसः ॥ पूर्वीभिः । हि । ददाशिम । शरद्भिरितिशरत्-भिः ।

मरुतः । वयम् ॥ महोभिरितिमहः-भिः । [३३] चर्षणीनाम् ॥ प्रेति । बुध्नियां । ईरते । वः । महांसि । प्रेति । नामानि । प्रयज्यवइतिप्र-यज्यवः । तिरध्वम् ॥ सहस्रियम् । दम्यम् । भागम् । एतम् । गृहमेधीयमितिगृह-मेधीयम् । मरुतः । जुषध्वम् ॥ उपेति । यम् । एति । युवतिः । सुदक्षमितिसु-दक्षम् । दोषा । वस्तोः । हविष्मती । घृताची ॥ उपेति । स्वा । एनम् । अरमतिः । वसूयुरितिवसु-युः ॥ इमोइति । अग्ने । वीततमानीतिवीत-तमानि । हव्या । अजस्रः । वक्षि । देवतातिमितिदेव-तातिम् । अच्छ ॥ प्रतीति । नः । ईम् । सुरभीणि । वियन्तु ॥ क्रीडम् । वः । शर्द्धः । मारुतम् । अनर्वाणम् । रथेशुभमितिरथे-शुभम् ॥ [३४] कण्वाः । अभि । प्रेति । गायत ॥ अत्यासः । न । ये । मरुतः । स्वञ्चः । यक्षदृशइतियक्ष-दृशः । न । शुभयन्त । मर्याः ॥ ते । हर्म्येष्ठाइतिहर्म्ये-स्थाः । शिशवः । न । शुभ्राः । वत्सासः । न । प्रक्रीडिनइतिप्र-क्रीडिनः । पयोधाइतिपयः-धाः ॥ प्रेति । एषाम् । अज्मेषु । विथुरा । इव । रेजते । भूमिः । यामेषु । यत् । ह । युञ्जते । शुभे ॥ ते । क्रीडयः । धुनयः । भ्राजदृष्टयइतिभ्राजत्-ऋष्टयः । स्वयम् । महित्वमितिमहि-त्वम् । पनयन्त । धूतयः ॥ उपह्वरेष्वित्युप-ह्वरेषु । यत् । अचिध्वम् । ययिम् । वयः । इव । मरुतः । केन । [३५] चित् । पथा ॥ श्चोतन्ति । कोशाः । उपेति । वः । रथेषु । एति । घृतम् । उक्षत । मधुवर्णमितिमधु-वर्णम् । अर्चते ॥ अग्निमग्निमित्यग्निम्-अग्निम् । हवीमभिरितिहवीम-भिः । सदा । हवन्त । विश्पतिम् ॥ हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् । पुरुप्रियमितिपुरु-प्रियम् ॥ तम् । हि । शश्वन्तः । ईडते । स्रुचा । देवम् । घृतश्चुतेतिघृत-श्चुता ॥ अग्निम् । हव्याय । वोढवे ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । रोचना । दिवः । श्नथत् । वृत्रम् । इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । हविषा । वावृधानः । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । हविषा । वर्द्धनेन ॥ [३६] सूर्यस्यमनुषोमरुतःपावकमहोभीरथेशुभङ्केनषट्चत्वारिंशच्च ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥ १३ ॥

अपान्त्वेमन्नयम्पुरोभुवःप्राचीध्रुवक्षितिस्त्र्यविरिन्द्राग्नीमाछन्दआशुस्त्रिवृदग्नेर्भागोऽस्येकयेयमेवसायाऽग्नेजातानमिर्वृत्राणित्वयोदश ॥ ❋ ॥१३॥

अपान्त्वेन्द्राग्नीइयमेवदेवताताषद् त्रिꣳशत् ॥३६॥ अपान्त्वेमन् हविषावर्द्धनेन ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

रश्मिः । असि । क्षयाय । त्वा । क्षयम् । जिन्व । प्रेतिरितिप्र-इतिः । असि । धर्माय । त्वा । धर्मम् । जिन्व । अन्वितिरित्यनु-इतिः । असि । दिवे । त्वा । दिवम् । जिन्व । सन्धिरितिसं-धिः । असि । अन्तरिक्षाय । त्वा । अन्तरिक्षम् । जिन्व । प्रतिधिरितिप्रति-धिः । असि । पृथिव्यै । त्वा । पृथिवीम् । जिन्व । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । असि । वृष्ट्यै । त्वा । वृष्टिम् । जिन्व । प्रवेतिप्र-वा । असि । अह्ने । त्वा । अहः । जिन्व । अनुवेत्यनु-वा । असि । रात्रियै । त्वा । रात्रिम् । जिन्व । उशिक् । असि । [१] वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । त्वा । वसून् । जिन्व । प्रकेतइतिप्र-केतः । असि । रुद्रेभ्यः । त्वा । रुद्रान् । जिन्व । सुदीतिरितिसु-दीतिः । असि । आदित्येभ्यः । त्वा । आदित्यान् । जिन्व । ओजः । असि । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । त्वा । पितॄन् । जिन्व । तन्तुः । असि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । जिन्व । पृतनाषाट् । असि । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । त्वा । पशून् । जिन्व । रेवत् । असि । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वा । ओषधीः । जिन्व । अभिजिदित्यभि-जित् । असि । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । [२] त्वा । प्राणमितिप्र-अनम् । जिन्व । यन्ता । असि । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । अपानमित्यप-अनम् । जिन्व । सꣳसर्पइतिसं-सर्पः । असि । चक्षुषे । त्वा । चक्षुः । जिन्व । वयोधाइतिवयः-धाः । असि । श्रोत्राय । त्वा । श्रोत्रम् । जिन्व । त्रिवृदितित्रि-वृत् । असि । प्रवृदितिप्र-वृत् । असि । सवृँदितिसं-वृत् । असि । विवृदितिवि-वृत् । असि । सꣳरोहइतिसं-रोहः । असि । नीरोहइतिनिः रोहः । असि । प्ररोहइतिप्र-रोहः । असि । अनुरोहइत्यनु-रोहः । असि । वसुकः । असि । वेषश्रिरितिवेष-श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि ॥ [३] उशिगसिप्राणायत्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❋ ❋ ॥ १ ॥

राज्ञी । असि । प्राची । दिक् । वसवः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । अग्निः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । त्रिवृदितित्रि-वृत् । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । आज्यम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । रथन्तरमितिरथं-तरम् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । विराडितिवि-राट् । असि । दक्षिणा । दिक् । रुद्राः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । इन्द्रः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । प्रउगम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । बृहत् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । सम्राडितिसं-राट् । असि । प्रतीची । दिक् । [४] आदित्याः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । सोमः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । सप्तदशइतिसप्त-दशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । मरुत्वतीयम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । वैरूपम् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । स्वराडितिस्व-राट् । असि । उदीची । दिक् । विश्वे । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । वरुणः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । निष्केवल्यम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । वैराजम् । साम । प्रतिष्ठित्याइति प्रति-स्थित्यै । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । असि । बृहती । दिक् । मरुतः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । [५] बृहस्पतिः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशावितित्रिणव-त्रयस्त्रिꣳशौ । त्वा । स्तोमौ । पृथिव्याम् । श्रयताम् । वैश्वदेवाग्निमारुतेइतिवैश्वदेव-आग्निमारुते । उक्थेइति । अव्यथयन्तीइति । स्तभ्नीताम् । शाक्वररैवतेइतिशाक्वर-रैवते । सामनीइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अन्तरिक्षाय । ऋषयः । त्वा । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । देवेषु । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथन्तु । विधर्तेतिवि-धर्ता । च । अयम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च । ते । त्वा । सर्वे । संविदानाइतिसं-विदानाः । नाकस्य । पृष्ठे । सुवर्गइतिसुवः-गे । लोके । यजमानम् । च । सादयन्तु ॥ [६] प्रतीचीदिङ्मरुतस्तेदेवाअधिपतयश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ॥२॥

अयम् । पुरः । हरिकेशइतिहरि-केशः । सूर्यरश्मिरितिसूर्य-रश्मिः । तस्य । रथगृत्सइतिरथ-गृत्सः । च । रथौजाइतिरथ-ओजाः । च । सेनानिग्रामण्याविति

सेनानि-ग्रामण्यौ । पुञ्जिकस्थलेतिपुञ्जिक-स्थला । च । कृतस्थलेतिकृत-स्थला । च । अप्सरसौ । यातुधानाइतियातु-धानाः । हेतिः । रक्षांꣳसि । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । तस्य । रथस्वनइतिरथ-स्वनः । च । रथेचित्रइतिरथे-चित्रः । च । सेनानिग्रामण्याविति सेनानि-ग्रामण्यौ । मेनका । च । सहजन्येतिसह-जन्या । च । अप्सरसौ । दङ्क्ष्णवः । पशवः । हेतिः । पौरुषेयः । वधः । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । तस्य । रथप्रोतइतिरथ-प्रोतः । च । असमरथइत्यसम-रथः । च । सेनानिग्रामण्याविति सेनानि-ग्रामण्यौ । प्रम्लोचन्तीतिप्र-म्लोचन्ती । च । [७] अनुम्लोचन्तीत्यनु-म्लोचन्ती । च । अप्सरसौ । सर्पाः । हेतिः । व्याघ्राः । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । उत्तरादित्युत्-तरात् । संयद्वसुरितिसंयत्-वसुः । तस्य । सेनजिदितिसेन-जित् । च । सुषेणइतिसु-सेनः । च । सेनानिग्रामण्याविति सेनानि-ग्रामण्यौ । विश्वाची । च । घृताची । च । अप्सरसौ । आपः । हेतिः । वातः । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । उपरि । अर्वाग्वसुरित्यर्वाक्-वसुः । तस्य । तार्क्ष्यः । च । अरिष्टनेमिरित्यरिष्ट-नेमिः । च । सेनानिग्रामण्याविति सेनानि - ग्रामण्यौ । उर्वशी । च । पूर्वचित्तिरितिपूर्व-चित्तिः । च । अप्सरसौ । विद्युदितिवि-द्युत् । हेतिः । अवस्फूर्जन्नित्यव-स्फूर्जन्न् । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । तेभ्यः । नमः । ते । नः । मृडयन्तु । ते । यम् । [८] द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि । आयोः । त्वा । सदने । सादयामि । अवतः । छायायाम् । नमः । समुद्राय । नमः । समुद्रस्य । चक्षसे । परमेष्ठी । त्वा । सादयतु । दिवः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । विभूमतीमितिवि-भूमतीम् । प्रभूमतीमितिप्र-भूमतीम् । परिभूमतीमितिपरि-भूमतीम् । दिवम् । यच्छ । दिवम् । दृꣳह । दिवम् । मा । हिꣳसीः । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । उदानायेत्युत्-अनाय । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । चरित्राय । सूर्यः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । शन्तमेनेति शं-तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ प्रोथत् । अश्वः । न । यवसे । अविष्यन्न् । यदा । महः । संवरणादितिसं-वरणात् । व्यस्थादितिवि-अस्थात् ॥ आत् । अस्य । वातः । अन्विति । वाति । शोचिः । अध । स्म । ते । व्रजनम् ।

कृष्णम् । अस्ति ॥ [९] प्रम्लोचन्तीचयश्स्वस्याऽष्टाविंशतिश्च ॥ ❀ ॥३॥

अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । ककुत् । पतिः । पृथिव्याः । अयम् ॥ अपाम् । रेतांसि । जिन्वति ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति । अमन्थत ॥ मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ अयम् । अग्निः । सहस्रिणः । वाजस्य । शतिनः । पतिः ॥ मूर्द्धा । कविः । रयीणाम् ॥ भुवः । यज्ञस्य । रजसः । च । नेता । यत्र । नियुद्भिरितिनियुत्-भिः । सचसे । शिवाभिः ॥ दिवि । मूर्द्धानम् । दधिषे । सुवर्षामितिसुवः-साम् । जिह्वाम् । अग्ने । चकृषे । हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् ॥ अबोधि । अग्निः । समिधेतिसं-इधा । जनानाम् । [१०] प्रतीति । धेनुम् । इव । आयतीमित्या-यतीम् । उषासम् ॥ यह्वाः । इव । प्रेति । वयाम् । उज्जिहानाइत्युत्-जिहानाः । प्रेति । भानवः । सिस्रते । नाकम् । अच्छ ॥ अवोचाम । कवये । मेध्याय । वचः । वन्दारु । वृषभाय । वृष्णे ॥ गविष्ठिरः । नमसा । स्तोमम् । अग्नौ । दिवि । इव । रुक्मम् । उर्व्यञ्चम् । अश्रेत् ॥ जनस्य । गोपाइतिगो-पाः । अजनिष्ट । जागृविः । अग्निः । सुदक्षइतिसु-दक्षः । सुविताय । नव्यसे ॥ घृतप्रतीकइतिघृत-प्रतीकः । बृहता । दिविस्पृशेतिदिवि-स्पृशा । द्युमदितिद्यु-मत् । वीति । भाति । भरतेभ्यः । शुचिः ॥ त्वाम् । अग्ने । अङ्गिरसः । [११] गुहा । हितम् । अन्विति । अविन्दन् । शिश्रियाणम् । वनेवनइतिवने-वने ॥ सः । जायसे । मथ्यमानः । सहः । महत् । त्वाम् । आहुः । सहसः । पुत्रम् । अङ्गिरः ॥ यज्ञस्य । केतुम् । प्रथमम् । पुरोहितमितिपुरः-हितम् । अग्निम् । नरः । त्रिषधस्थइतित्रि-सधस्थे । समिति । इन्धते ॥ इन्द्रेण । देवैः । सरथमितिस-रथम् । सः । बर्हिषि । सीदत् । नीति । होता । यजथाय । सुक्रतुरितिसु-क्रतुः ॥ त्वाम् । चित्रश्रवस्तमेतिचित्रश्रवः-तम । हवन्ते । विक्षु । जन्तवः ॥ शोचिष्केशमितिशोचिः-केशम् । पुरुप्रियेतिपुरु-प्रिय । अग्ने । हव्याय । वोढवे ॥ सखायः । समिति । वः । सम्यञ्चम् । इषम् । [१२] स्तोमम् । च । अग्नये ॥ वर्षिष्ठाय । क्षितीनाम् । ऊर्जः । नप्त्रे । सहस्वते ॥ सम् । समितिसं-सम् । इत् । युवसे । वृषन् । अग्ने । विश्वानि । अर्यः । आ ॥ इडः । पदे । समिति । इध्यसे । सः । नः । वसूनि । एति । भर ॥ एना । वः । अग्निम् । नमसा । ऊर्जः । नपातम् । एति । हुवे ॥ प्रियम् । चेतिष्ठम् । अरतिम् । स्वध्वरमिति

सु-अध्वरम् । विश्वस्य । दूतम् । अमृतम् ॥ सः । योजते । अरुषः । विश्वभोजसेति विश्व-भोजसा । सः । दुद्रवत् । स्वाहुतइतिसु-आहुतः ॥ सुब्रह्मेतिसु-ब्रह्मा । यज्ञः । सुशमीतिसु-शमी । [१३] वसूनाम् । देवम् । राधः । जनानाम् ॥ उदिति । अस्य । शोचिः । अस्थात् । आजुह्वानस्येत्या-जुह्वानस्य । मीढुषः ॥ उदिति । धूमासः । अरुषासः । दिविस्पृशइतिदिवि-स्पृशः । समिति । अग्निम् । इन्धते । नरः ॥ अग्ने । वाजस्य । गोमतइतिगो-मतः । ईशानः । सहसः । यह्वोइति ॥ अस्मेइति । धेहि । जातवेदइतिजात-वेदः । महि । श्रवः ॥ सः । इधानः । वसुः । कविः । अग्निः । ईडेन्यः । गिरा ॥ रेवत् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । पुर्वणीकेतिपुरु-अनीक । दीदिहि ॥ क्षपः । राजन्न् । उत । त्मना । अग्ने । वस्तोः । उत । उषसः ॥ सः । तिग्मजम्भेतितिग्म-जम्भ । [१४] रक्षसः । दह । प्रति ॥ एति । ते । अग्ने । इधीमहि । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् । देव । अजरम् ॥ यत् । ह । स्या । ते । पनीयसी । समिदितिसं-इत् । दीदयति । द्यवि । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ एति । ते । अग्ने । ऋचा । हविः । शुक्रस्य । ज्योतिषः । पते ॥ सुश्चन्द्रेतिसु-चन्द्र । दस्म । विश्पते । हव्यवाडितिहव्य-वाट् । तुभ्यम् । हूयते । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ उभेइति । सुश्चन्द्रेतिसु-चन्द्र । सर्पिषः । दर्वीइति । श्रीणीषे । आसनि ॥ उतोइति । नः । उदिति । पुपूर्याः । [१५] उक्थेषु । शवसः । पते । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ अग्ने । तम् । अद्य । अश्वम् । न । स्तोमैः । क्रतुम् । न । भद्रम् । हृदिस्पृशमितिहृदि-स्पृशम् ॥ ऋध्याम । ते । ओहैः ॥ अध । हि । अग्ने । क्रतोः । भद्रस्य । दक्षस्य । साधोः ॥ रथीः । ऋतस्य । बृहतः । बभूथ ॥ आभिः । ते । अद्य । गीर्भिः । गृणन्तः । अग्ने । दाशेम ॥ प्रेति । ते । दिवः । न । स्तनयन्ति । शुष्माः ॥ एभिः । नः । अर्कैः । भव । नः । अर्वाङ् । [१६] सुवः । न । ज्योतिः ॥ अग्ने । विश्वेभिः । सुमनाइतिसु-मनाः । अनीकैः ॥ अग्निम् । होतारम् । मन्ये । दास्वन्तम् । वसोः । सूनुम् । सहसः । जातवेदसमितिजात-वेदसम् ॥ विप्रम् । न । जातवेदसमितिजात-वेदसम् ॥ यः । ऊर्ध्वया । स्वध्वरइतिसु-अध्वरः । देवः । देवाच्या । कृपा ॥ घृतस्य । विभ्राष्टिमितिवि-भ्राष्टिम् । अन्विति । शुक्रशोचिषइतिशुक्र-शोचिषः । आजुह्वानस्येत्या-जुह्वानस्य । सर्पिषः ॥ अग्ने । त्वम् ।

नः । अन्तमः ॥ उत । त्राता । शिवः । भव । वरूथ्यः ॥ तम् । त्वा । शोचिष्ठ । दीदिवः ॥ सुम्नाय । नूनम् । ईमहे । सखिभ्यइतिसखि-भ्यः ॥ वसुः । अग्निः । वसुश्रवाइतिवसु-श्रवाः ॥ अच्छ । नक्षि । द्युमत्तमइतिद्युमत् - तमः । रयिम् । दाः ॥ [१७] जनानामङ्गिरसइषꣳ सुशमींतिग्मजम्भपुपूर्याअर्वाङ्वसुश्रवाःपञ्च च ॥ ४ ॥

इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । त्वा । सयुजेतिस-युजा । युजा । युनज्मि । आघाराभ्यामित्या-घाराभ्याम् । तेजसा । वर्चसा । उक्थेभिः । स्तोमेभिः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । रय्यै । पोषाय । सजातानामितिस-जातानाम् । मध्यमस्थेयायेति मध्यम-स्थेयाय । मया । त्वा । सयुजेतिस-युजा । युजा । युनज्मि । अम्बा । दुला । नितत्निरितिनि-तत्निः । अभ्रयन्ती । मेघयन्ती । वर्षयन्ती । चुपुणीका । नाम । असि । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । त्वा । विश्वाभिः । धीभिः । उपेति । दधामि । पृथिवी । उद् पुरमित्युद-पुरम् । अन्नेन । विष्टा । मनुष्याः । ते । गोप्तारः । अग्निः । वियत्तइतिवि-यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् । प्रेति । पद्ये । सा । [१८] मे । शर्म । च । वर्म । च । अस्तु । अधिद्यौरित्यधि-द्यौः । अन्तरिक्षम् । ब्रह्मणा । विष्टा । मरुतः । ते । गोप्तारः । वायुः । वियत्तइतिवि-यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् । प्रेति । पद्ये । सा । मे । शर्म । च । वर्म । च । अस्तु । द्यौः । अपराजितेत्यपरा-जिता । अमृतेन । विष्टा । आदित्याः । ते । गोप्तारः । सूर्यः । वियत्तइतिवि-यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् । प्रेति । पद्ये । सा । मे । शर्म । च । वर्म । च । अस्तु ॥ [१९] साऽष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

बृहस्पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । अग्निः । ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । त्वा । सादयतु । अन्तरिक्षस्य । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । वायुः । ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । त्वा । सादयतु । दिवः । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । परमेष्ठी । ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । पुरोवातसनिरितिपुरोवात-सनिः । असि । अभ्रसनिरित्य

भ्र-सनिः । असि । विद्युथ्सनिरितिविद्युत्-सनिः । [२०] असि । स्तनयित्नुसनिरितिस्तनयित्नु-सनिः । असि । वृष्टिसनिरितिवृष्टि-सनिः । असि । अग्नेः । यानी । असि । देवानाम् । अग्नेयानीत्यग्ने-यानी । असि । वायोः । यानी । असि । देवानाम् । वायोयानीतिवायो-यानी । असि । अन्तरिक्षस्य । यानी । असि । देवानाम् । अन्तरिक्षयानीत्यन्तरिक्ष-यानी । असि । अन्तरिक्षम् । असि । अन्तरिक्षाय । त्वा । सलिलाय । त्वा । सर्णीकाय । त्वा । सतीकायेतिस-तीकाय । त्वा । केताय । त्वा । प्रचेतसइतिप्र-चेतसे । त्वा । विवस्वते । त्वा । दिवः । त्वा । ज्योतिषे । आदित्येभ्यः । त्वा । ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । द्युते । त्वा । भासे । त्वा । ज्योतिषे । त्वा । यशोदामितियशः-दाम् । त्वा । यशसि । तेजोदामितितेजः-दाम् । त्वा । तेजसि । पयोदामितिपयः-दाम् । त्वा । पयसि । वर्चोदामितिवर्चः-दाम् । त्वा । वर्चसि । द्रविणोदामितिद्रविणः-दाम् । त्वा । द्रविणे । सादयामि । तेन । ऋषिणा । तेन । ब्रह्मणा । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ [२१] विद्युथ्सनिर्द्युतेत्वैकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

भूयस्कृदितिभूयः-कृत् । असि । वरिवस्कृदितिवरिवः-कृत् । असि । प्राची । असि । ऊर्ध्वा । असि । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष-सत् । असि । अन्तरिक्षे । सीद । अफ्सुषदित्यफ्सु-सत् । असि । श्येनसदितिश्येन-सत् । असि । गृध्रसदितिगृध्र-सत् । असि । सुपर्णसदितिसुपर्ण-सत् । असि । नाकसदितिनाक-सत् । असि । पृथिव्याः । त्वा । द्रविणे । सादयामि । अन्तरिक्षस्य । त्वा । द्रविणे । सादयामि । दिवः । त्वा । द्रविणे । सादयामि । दिशाम् । त्वा । द्रविणे । सादयामि । द्रविणोदामितिद्रविणः-दाम् । त्वा । द्रविणे । सादयामि । प्राणमितिप्र-अनम् । मे । पाहि । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । [२२] पाहि । आयुः । मे । पाहि । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । मे । पाहि । सर्वायुरितिसर्व-आयुः । मे । पाहि । अग्ने । यत् । ते । परम् । हृत् । नाम । तौ । एति । इहि । समिति । रभावहै । पाञ्चजन्येष्वितिपाञ्च-जन्येषु । अपीति । एधि । अग्ने । यावाः । अयावाः । एवाः । ऊमाः । सब्दः । सगरः । सुमेकइतिसु-मेकः ॥ [२३] व्यानम्मेद्वात्रिꣳशच्च ॥७॥

अग्निना । विश्वाषाट् । सूर्येण । स्वराडितिस्व-राट् । क्रत्वा । शचीपतिः ।

ऋषभेण । त्वष्टा । यज्ञेन । मघवानितिमघ-वान् । दक्षिणया । सुवर्गइतिसुवः-गः । मन्युना । वृत्रहेतिवृत्र-हा । सौहार्द्येन । तनूधाइतितनू-धाः । अन्नेन । गयः । पृथिव्या । असनोत् । ऋग्भिरित्यृक्-भिः । अन्नादइत्यन्न-अदः । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । ऋद्धः । साम्ना । तनूपाइतितनू-पाः । विराजेतिवि-राजा । ज्योतिष्मान् । ब्रह्मणा । सोमपाइतिसोम-पाः । गोभिः । यज्ञम् । दाधार । क्षत्रेण । मनुष्यान् । अश्वेन । च । रथेन । च । वज्री । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । प्रभुरितिप्र-भुः । सँवत्सरेणेतिसं-वत्सरेण । परिभूरितिपरि-भूः । तपसा । अनाधृष्टइत्यना-धृष्टः । सूर्यः । सन् । तनूभिः ॥ [२४] अग्निनैकान्नपञ्चाशत् ॥ ❀ ❀ ॥८॥

प्रजापतिरितिप्रजा पतिः । मनसा । अन्धः । अच्छेतइत्यच्छ-इतः । धाता । दीक्षायाम् । सविता । भृत्याम् । पूषा । सोमक्रयण्यामितिसोम-क्रयण्याम् । वरुणः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । असुरः । क्रीयमाणः । मित्रः । क्रीतः । शिपिविष्टइतिशिपि-विष्टः । आसादितइत्या-सादितः । नरन्धिषः । प्रोह्यमाणइतिप्र-उह्यमानः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आगतइत्या-गतः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रणीयमानइतिप्र-नीयमानः । अग्निः । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । बृहस्पतिः । आग्नीध्रादित्याग्नि-इध्रात् । प्रणीयमानइतिप्र-नीयमानः । इन्द्रः । हविर्धानइतिहविः-धाने । अदितिः । आसादितइत्या सादितः । विष्णुः । उपावह्रियमाणइत्युप-अवह्रियमाणः । अथर्वा । उपोत्तइत्युप-उत्तः । यमः । अभिषुतइत्यभि-सुतः । अपूतपाइत्यपूत-पाः । आधूयमानइत्या-धूयमानः । वायुः । पूयमानः । मित्रः । क्षीरश्रीरितिक्षीर-श्रीः । मन्थी । सक्तुश्रीरितिसक्तु-श्रीः । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । उन्नीतइत्युत्-नीतः । रुद्रः । आहुतइत्या-हुतः । वायुः । आवृत्तइत्या-वृत्तः । नृचक्षाइतिनृ-चक्षाः । प्रतिख्यातइतिप्रति-ख्यातः । भक्षः । आगतइत्या-गतः । पितृणाम् । नाराशꣳसः । असुः । आत्तः । सिन्धुः । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवप्रयन्नित्यव-प्रयन् । समुद्रः । अवगतइत्यव-गतः । सलिलः । प्रप्लुतइतिप्र-प्लुतः । सुवः । उदृचमित्युत्-ऋचम् । गतः ॥ [२५] रुद्रएकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥९॥

कृत्तिकाः । नक्षत्रम् । अग्निः । देवता । अग्नेः । रुचः । स्थ । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । धातुः । सोमस्य । ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । द्युते । त्वा । भासे । त्वा ।

ज्योतिषे । त्वा । रोहिणी । नक्षत्रम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवता । मृगशीरू षमितिमृग-शीरू षम् । नक्षत्रम् । सोमः । देवता । आर्द्रा । नक्षत्रम् । रुद्रः । देवता । पुनर्वसूइतिपुनः-वसू । नक्षत्रम् । अदितिः । देवता । तिष्यः । नक्षत्रम् । बृहस्पतिः । देवता । आश्रेषाइत्या-श्रेषाः । नक्षत्रम् । सर्पाः । देवता । मघाः । नक्षत्रम् । पितरः । देवता । फल्गुनीइति । नक्षत्रम् । [२६] अर्यमा । देवता । फल्गुनीइति । नक्षत्रम् । भगः । देवता । हस्तः । नक्षत्रम् । सविता । देवता । चित्रा । नक्षत्रम् । इन्द्रः । देवता । स्वाती । नक्षत्रम् । वायुः । देवता । विशाखेइतिवि-शाखे । नक्षत्रम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । देवता । अनूराधाइत्यनु-राधाः । नक्षत्रम् । मित्रः । देवता । रोहिणी । नक्षत्रम् । इन्द्रः । देवता । विचृतावितिवि-चृतौ । नक्षत्रम् । पितरः । देवता । अषाढाः । नक्षत्रम् । आपः । देवता । अषाढाः । नक्षत्रम् । विश्वे । देवाः । देवता । श्रोणा । नक्षत्रम् । विष्णुः । देवता । श्रविष्ठाः । नक्षत्रम् । वसवः । [२७] देवता । शतभिषगितिशत-भिषक् । नक्षत्रम् । इन्द्रः । देवता । प्रोष्ठपदाइतिप्रोष्ठ-पदाः । नक्षत्रम् । अजः । एकपादित्येक-पात् । देवता । प्रोष्ठपदाइतिप्रोष्ठ-पदाः । नक्षत्रम् । अहिः । बुध्नियः । देवता । रेवती । नक्षत्रम् । पूषा । देवता । अश्वयुजावित्यश्व-युजौ । नक्षत्रम् । अश्विनौ । देवता । अपभरणीरित्यप-भरणीः । नक्षत्रम् । यमः । देवता । पूर्णा । पश्चात् । यत् । ते । देवाः । अदधुः ॥ [२८] फल्गुनीनक्षत्रँव्वसवस्त्रयस्त्रिꣳशच ॥ ❀ ॥ १० ॥

मधुः । च । माधवः । च । वासन्तिकौ । ऋतूइति । शुक्रः । च । शुचिः । च । ग्रैष्मौ । ऋतूइति । नभः । च । नभस्यः । च । वार्षिकौ । ऋतूइति । इषः । च । ऊर्जः । च । शारदौ । ऋतूइति । सहः । च । सहस्यः । च । हैमन्तिकौ । ऋतूइति । तपः । च । तपस्यः । च । शैशिरौ । ऋतूइति । अग्नेः । अन्तश्श्लेषइत्यन्तः-श्लेषः । असि । कल्पेताम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । कल्पन्ताम् । आपः । ओषधीः । कल्पन्ताम् । अग्नयः । पृथक् । मम । ज्यैष्ठ्याय । सव्रताइतिस-व्रताः । [२९] ये । अग्नयः । समनसइतिस-मनसः । अन्तरा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । शैशिरौ । ऋतूइति । अभीति । कल्पमानाः । इन्द्रम् । इव । देवाः । अभि । समिति । विशन्तु । सय्यँदितिसं-यत् । च । प्रचेताइतिप्र-चेताः । च । अग्नेः । सोमस्य । सूर्यस्य ।

उग्रा । च । भीमा । च । पितॄणाम् । यमस्य । इन्द्रस्य । ध्रुवा । च । पृथिवी । च । देवस्य । सवितुः । मरुताम् । वरुणस्य । धर्त्री । च । धरित्री । च । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । मित्रस्य । धातुः । प्राची । च । प्रतीची । च । वसूनाम् । रुद्राणाम् । [३०] आदित्यानाम् । ते । ते । अधिपतयइत्यधि-पतयः । तेभ्यः । नमः । ते । नः । मृडयन्तु । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि । सहस्रस्य । प्रमेतिप्र-मा । असि । सहस्रस्य । प्रतिमेतिप्रति-मा । असि । सहस्रस्य । विमेतिवि-मा । असि । सहस्रस्य । उन्मेत्युत्-मा । असि । साहस्रः । असि । सहस्राय । त्वा । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । एका । च । शतम् । च । सहस्रम् । च । अयुतम् । च । [३१] नियुतमितिनि-युतम् । च । प्रयुतमितिप्र-युतम् । च । अर्बुदम् । च । न्यर्बुदमितिनि-अर्बुदम् । च । समुद्रः । च । मध्यम् । च । अन्तः । च । परार्द्धइतिपर - अर्द्धः । च । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । षष्टिः । सहस्रम् । अयुतम् । अक्षीयमाणाः । ऋतस्थाइत्यृत-स्थाः । स्थ । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । घृतश्चुतइतिघृत-श्चुतः । मधुश्चुतइतिमधु-श्चुतः । ऊर्जस्वतीः । स्वधाविनीरितिस्वधा-विनीः । ताः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । विराजइतिवि-राजः । नाम । कामदुघाइतिकाम-दुघाः । अमुत्र । अमुष्मिन्न् । लोके ॥ [३२] सर्वतारुद्राणाम् युतंत्रपञ्चचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

समिदितिसं-इत् । दिशाम् । आशया । नः । सुवर्विदितिसुवः-वित् । मधोः । अतः । माधवः । पातु । अस्मान् ॥ अग्निः । देवः । दुष्टरीतुः । अदाभ्यः । इदम् । क्षत्रम् । रक्षतु । पातु । अस्मान् ॥ रथन्तरमितिरथं-तरम् । सामभिरितिसाम-भिः । पातु । अस्मान् । गायत्री । छन्दसाम् । विश्वरूपेतिविश्व-रूपा ॥ त्रिवृदितित्रि-वृत् । नः । विष्ठयेतिवि-स्थया । स्तोमः । अह्नाम् । समुद्रः । वातः । इदम् । ओजः । पिपर्तु ॥ उग्रा । दिशाम् । अभिभूतिरित्यभि-भूतिः । वयोधाइतिवयः-धाः । शुचिः । शुक्रे । अहनि । ओजसीना ॥ इन्द्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । पिपृतात् । अतः । नः । महि । [३३] क्षत्रम् । विश्वतः । धारय । इदम् ॥ बृहत् । साम । क्षत्रभृदितिक्षत्र-भृत् । वृद्धवृष्णियमितिवृद्ध-वृष्णियम् । त्रिष्टुभा । ओजः । शुभितम् । उग्रवीरमित्युग्र-वीरम् ॥ इन्द्रः । स्तोमेन । पञ्चदशेनेतिपञ्च-दशेन । मध्यम् । इदम् । वा

तेन । सगरेण । रक्ष ॥ प्राचीं । दिशाम् । सहयशाइतिसह-यशाः । यशस्वती । विश्वे । देवाः । प्रावृषा । अह्नाम् । सुवर्वतीतिसुवः-वती ॥ इदम् । क्षत्रम् । दुष्टरम् । अस्तु । ओजः । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । सहस्रियम् । सहस्वत् ॥ वैरूपे । सामन् । इह । तत् । शकेम । जगत्या । एनम् । विक्षु । एति । वेशयामः ॥ विश्वे । देवाः । सप्तदशेनेतिसप्त-दशेन । [३४] वर्चः । इदम् । क्षत्रम् । सलिलवातमितिसलिल-वातम् । उग्रम् ॥ धर्त्री । दिशाम् । क्षत्रम् । इदम् । दाधार । उपस्थेत्युप-स्था । आशानाम् । मित्रवदितिमित्र-वत् । अस्तु । ओजः ॥ मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । शरदा । अह्नाम् । चिकित्व इति । अस्मै । राष्ट्राय । महि । शर्म । यच्छतम् ॥ वैराजे । सामन् । अधीति । मे । मनीषा । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । सम्भृतमितिसं-भृतम् । वीर्यम् । सहः ॥ इदम् । क्षत्रम् । मित्रवदितिमित्र-वत् । आर्द्रदानित्यार्द्र-दानु । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । रक्षतम् । आधिपत्यैरित्याधि-पत्यैः ॥ सम्राडितिसं-राट् । दिशाम् । सहसाम्नीतिसह-साम्नी । सहस्वती । ऋतुः । हेमन्तः । विष्ठयेतिवि-स्थया । नः । पिपर्तु ॥ अवस्युवाताइत्यवस्यु-वाताः । [३५] बृहतीः । नु । शक्करीः । इमम् । यज्ञम् । अवन्तु । नः । घृताचीः ॥ सुवर्वतीतिसुवः-वती । सुदुघेतिसु-दुघा । नः । पयस्वती । दिशाम् । देवी । अवतु । नः । घृताची ॥ त्वम् । गोपा इतिगो-पाः । पुरएतेतिपुरः-एता । उत । पश्चात् । बृहस्पते । याम्याम् । युङ्ग्धि । वाचम् ॥ ऊर्ध्वा । दिशाम् । रन्तिः । आशा । ओषधीनाम् । संवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । सविता । नः । अह्नाम् ॥ रेवत् । साम । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । उ । छन्दः । अजातशत्रुरित्यजात-शत्रुः । स्योना । नः । अस्तु ॥ स्तोमत्रयस्त्रिंशइति स्तोम-त्रयस्त्रिंशे । भुवनस्य । पत्नि । विवस्वद्वातइतिविवस्वत्-वाते । अभीति । नः । [३६] गृणाहि ॥ घृतवतीतिघृत-वती । सवितः । आधिपत्यैरित्याधि-पत्यैः । पयस्वती । रन्तिः । आशा । नः । अस्तु ॥ ध्रुवा । दिशाम् । विष्णुपत्नीतिविष्णु-पत्नी । अघोरा । अस्य । ईशाना । सहसः । या । मनोता ॥ बृहस्पतिः । मातरिश्वा । उत । वायुः । सन्धुवानाइतिसं-धुवानाः । वाताः । अभीति । नः । गृणन्तु ॥ विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । दिवः । धरुणः । पृथिव्याः । अस्य । ईशाना । जगतः ।

विष्णुपत्नीतिविष्णु-पत्नी ॥ विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । इषयन्ती । सुभूतिरिति सु-भूतिः । शिवा । नः । अस्तु । अदितिः । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ वैश्वानरः । नः । ऊत्या । पृष्टः । दिवि । अन्विति । नः । अद्य । अनुमतिरित्यनु-मतिः । अन्विति । इत् । अनुमतइत्यनु-मते । त्वम् । कया । नः । चित्रः । एति । भुवत् । कः । अद्य । युङ्क्ते ॥ [३७] महिंससद्दशेनावस्युर्वाताअभिनोऽनुनश्चतुर्दशच ॥ ❀ ॥१२॥

रश्मिरसिराज्यस्ययम्पुरोहरिकेशोऽग्निर्मूर्धेन्द्राग्निभ्याम्बृहस्पतिर्भूयस्कृदस्यग्निनाविश्वाषाट् प्रजापतिर्मनसाकृत्तिकामधुश्चसमिद्दिशान्द्वादश ॥ ❀ ॥१२॥

रश्मिरसिप्रतिधेनुर्मसिस्तनयित्नुसनिरस्यादित्यानाꣳसप्तत्रिꣳशत् ॥ ३७॥

रश्मिरसिको अद्ययुङ्क्ते ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

नमः । ते । रुद्र । मन्यवे । उतोइति । ते । इषवे । नमः ॥ नमः । ते । अस्तु । धन्वने । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । उत । ते । नमः ॥ या । ते । इषुः । शिवतमेतिशिव-तमा । शिवम् । बभूव । ते । धनुः ॥ शिवा । शरव्या । या । तव । तया । नः । रुद्र । मृडय ॥ या । ते । रुद्र । शिवा । तनूः । अघोरा । अपापकाशिनीत्यपाप-काशिनी ॥ तया । नः । तनुवा । शन्तमयेतिशं-तमया । गिरिशन्तेतिगिरि-शन्त । अभीति । चाकशीहि ॥ याम् । इषुम् । गिरिशन्तेतिगिरि-शन्त । हस्ते । [१] बिभर्षि । अस्तवे ॥ शिवाम् । गिरित्रेतिगिरि-त्र । ताम् । कुरु । मा । हिꣳसीः । पुरुषम् । जगत् ॥ शिवेन । वचसा । त्वा । गिरिश । अच्छ । वदामसि ॥ यथा । नः । सर्वम् । इत् । जगत् । अयक्ष्मम् । सुमनाइतिसु-मनाः । असत् ॥ अधीति । अवोचत् । अधिवक्तेत्यधि-वक्ता । प्रथमः । दैव्यः । भिषक् ॥ अहीन् । च । सर्वान् । जम्भयन्न् । सर्वाः । च । यातुधान्यइतियातु-धान्यः ॥ असौ । यः । ताम्रः । अरुणः । उत । बभ्रुः । सुमङ्गलइतिसु-मङ्गलः ॥ ये । च । इमाम् । रुद्राः । अभितः ।

दिक्षु । [२] श्रिताः । सहस्रशइतिसहस्र-शः । अवेति । एषाम् । हेडः । ईमहे ॥ असौ । यः । अवसर्पतीत्यव-सर्पति । नीलग्रीवइतिनील-ग्रीवः । विलोहितइतिवि-लोहितः ॥ उत । एनम् । गोपाइतिगो-पाः । अदृशन्न् । अदृशन्न् । उदहार्यइत्युद-हार्यः ॥ उत । एनम् । विश्वा । भूतानि । सः । दृष्टः । मृडयाति । नः ॥ नमः । अस्तु । नीलग्रीवायेतिनील-ग्रीवाय । सहस्राक्षायेतिसहस्र-अक्षाय । मीढुषे ॥ अथोइति । ये । अस्य । सत्वानः । अहम् । तेभ्यः । अकरम् । नमः ॥ प्रेति । मुञ्च । धन्वनः । त्वम् । उभयोः । आर्त्नियोः । ज्याम् ॥ याः । च । ते । हस्ते । इषवः । [३] परेति । ताः । भगवइतिभग-वः । वप ॥ अवतत्येत्यव-तत्य । धनुः । त्वम् । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । शतेषुधइतिशत-इषुधे ॥ निशीर्येतिनि-शीर्य । शल्यानाम् । मुखा । शिवः । नः । सुमनाइतिसु-मनाः । भव ॥ विज्यमितिवि-ज्यम् । धनुः । कपर्दिनः । विशल्यइतिवि-शल्यः । बाणवानितिबाण-वान् । उत ॥ अनेशन्न् । अस्य । इषवः । आभुः । अस्य । निषङ्गथिः ॥ या । ते । हेतिः । मीढुष्टमेतिमीढुः-तम । हस्ते । बभूव । ते । धनुः ॥ तया । अस्मान् । विश्वतः । त्वम् । अयक्ष्मया । परीति । भुज ॥ नमः । ते । अस्तु । आयुधाय । अनाततायेत्यना-तताय । धृष्णवे ॥ उभाभ्याम् । उत । ते । नमः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । तव । धन्वने ॥ परीति । ते । धन्वनः । हेतिः । अस्मान् । वृणक्तु । विश्वतः ॥ अथोइति । यः । इषुधिरितीषु-धिः । तव । आरे । अस्मत् । नीति । धेहि । तम् ॥ [४] हस्ते दिक्ष्विषवउभाभ्यान्द्वाविँ शतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ १ ॥

नमः । हिरण्यबाहवइतिहिरण्य-बाहवे । सेनान्यइतिसेना-न्ये । दिशाम् । च । पतये । नमः । नमः । वृक्षेभ्यः । हरिकेशेभ्यइतिहरि-केशेभ्यः । पशूनाम् । पतये । नमः । नमः । सस्पिञ्जराय । त्विषीमतइतित्विषि-मते । पथीनाम् । पतये । नमः । नमः । बभ्लुशाय । विव्याधिनइतिवि-व्याधिने । अन्नानाम् । पतये । नमः । नमः । हरिकेशायेतिहरि-केशाय । उपवीतिनइत्युप-वीतिने । पुष्टानाम् । पतये । नमः । नमः । भवस्य । हेत्यै । जगताम् । पतये । नमः । नमः । रुद्राय । आततायिनइत्या-तताविने । क्षेत्राणाम् । पतये । नमः । नमः । सूताय । अहन्त्याय । वनानाम् । पतये । नमः । नमः । [५]रोहिताय । स्थपतये । वृक्षाणाम् । पतये । नमः । नमः ।

मन्त्रिणे॑ । वाणिजाय॑ । कक्षा॑णाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । भुवन्तये॑ । वारिवस्कृताये॑तिवारिवः-कृताय॑ । ओष॑धीनाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । उच्चैर्घो॑षायेत्युच्चैः-घोषा॒य । आक्रन्दय॑तइत्या॑-क्रन्दय॑ते । पत्तीनाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । कृत्स्नवीतायेति॑कृत्स्न-वीताय॑ । धाव॑ते । सत्व॑नाम् । पत॑ये । नम॑ः ॥ [६] वना॑नाम्पत॑येनमोनमएका॒न्नत्रि॒ꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

नम॑ः । सह॑मानाय । निव्याधिनइति॑नि-व्याधिने॑ । आव्याधिनीनामित्या॑-व्याधिनीनाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । ककुभाय॑ । निषङ्गिणइति॑नि-सङ्गिने॑ । स्तेनाना॑म् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । निषङ्गिणइति॑नि-सङ्गिने॑ । इषुधिमतइती॑षुधि-मते॑ । तस्क॑राणाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । वञ्च॑ते । परिवञ्च॑तइति॑परि-वञ्च॑ते । स्तायूनाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । निचेरवइति॑नि-चेरवे॑ । परिचरायेति॑परि-चराय॑ । अरण्यानाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । सृकाविभ्यइति॑सृकावि-भ्यः । जिघाꣳसद्भ्यइतिजिघाꣳसत्-भ्यः । मुष्णताम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । असिमद्भ्यइत्य॑सिमत्-भ्यः । नक्त॑म् । चरद्भ्यइतिचरत्-भ्यः । प्रकृन्तानामिति॑प्र-कृन्तानाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । उष्णीषिणे॑ । गिरिचरायेति॑गिरि-चराय॑ । कुलुञ्चानाम् । पत॑ये । नम॑ः । नम॑ः । [७] इषुमद्भ्यइती॑षुमत्-भ्यः । धन्वाविभ्यइति॑धन्वावि-भ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । आतन्वानेभ्यइत्या॑-तन्वानेभ्य॑ः । प्रतिदधानेभ्यइति॑प्रति-दधानेभ्य॑ः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । आयच्छद्भ्यइत्यायच्छत्-भ्यः । विसृजद्भ्यइति॑विसृजत्-भ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । अस्यद्भ्यइत्यस्यत्-भ्यः । विध्यद्भ्यइतिविध्यत्-भ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । आसी॑नेभ्यः । शया॑नेभ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । स्वपद्भ्यइति॑स्वपत्-भ्यः । जाग्रद्भ्यइतिजाग्रत्-भ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । तिष्ठद्भ्यइतितिष्ठत्-भ्यः । धावद्भ्यइतिधावत्-भ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । सभाभ्य॑ः । सभाप॑तिभ्यइति॑सभाप॑ति-भ्यः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । अश्वे॑भ्यः । अश्व॑पतिभ्यइत्यश्व॑पति-भ्यः । च । वः । नम॑ः ॥ [८] कुलुञ्चानांपत॑येनमोनमोऽश्वपतिभ्यस्त्रीणिच ॥ ❀ ॥३॥

नम॑ः । आव्याधिनीभ्यइत्या॑-व्याधिनीभ्य॑ः । विविध्यन्तीभ्यइति॑वि-विध्यन्तीभ्य॑ः । च । वः । नम॑ः । नम॑ः । उग॑णाभ्यः । तृꣳहतीभ्य॑ः । च । वः । नम॑ः ।

नमः । गृत्सेभ्यः । गृत्सपतिभ्यइतिगृत्सपति-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । व्रातेभ्यः । व्रातपतिभ्यइतिव्रातपति-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । गणेभ्यः । गणपतिभ्यइति गणपति-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । विरूपेभ्यइतिवि-रूपेभ्यः । विश्वरूपेभ्यइति विश्व- रूपेभ्यः । च । वः । नमः । नमः । महद्भ्यइतिमहत्-भ्यः । क्षुल्लकेभ्यः । च । वः । नमः । नमः । रथिभ्यइतिरथि-भ्यः । अरथेभ्यः । च । वः । नमः । नमः । रथेभ्यः । [९] रथपतिभ्यइतिरथपति-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । सेनाभ्यः । सेनानिभ्यइतिसेनानि-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । क्षत्तृभ्यइतिक्षत्तृ-भ्यः । सङ्ग्रहीतृभ्यइतिसङ्ग्रहीतृ-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । तक्षभ्यइतितक्ष-भ्यः । रथकारेभ्यइतिरथ-कारेभ्यः । च । वः । नमः । नमः । कुलालेभ्यः । कर्मारेभ्यः । च । वः । नमः । नमः । पुञ्जिष्टेभ्यः । निषादेभ्यः । च । वः । नमः । नमः । इषुकृद्भ्य इतीषुकृत्-भ्यः । धन्वकृद्भ्यइतिधन्वकृत्-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । मृगयुभ्य इतिमृगयु-भ्यः । श्वनिभ्यइतिश्वनि-भ्यः । च । वः । नमः । नमः । श्वभ्यइतिश्व-भ्यः । श्वपतिभ्यइतिश्वपति-भ्यः । च । वः । नमः ॥ [१०] रथेभ्यश्श्वपतिभ्यश्चद्वेच ॥४॥

नमः । भवाय । च । रुद्राय । च । नमः । शर्वाय । च । पशुपतयइतिपशु-पतये । च । नमः । नीलग्रीवायेतिनील-ग्रीवाय । च । शितिकण्ठायेतिशिति-कण्ठाय । च । नमः । कपर्दिने । च । व्युप्तकेशायेतिव्युप्त-केशाय । च । नमः । सहस्राक्षायेतिसहस्र-अक्षाय । च । शतधन्वनइतिशत-धन्वने । च । नमः । गिरिशाय । च । शिपिविष्टायेतिशिपि-विष्टाय । च । नमः । मीढुष्टमायेतिमीढुः-तमाय । च । इषुमतइतीषु-मते । च । नमः । ह्रस्वाय । च । वामनाय । च । नमः । बृहते । च । वर्षीयसे । च । नमः । वृद्धाय । च । सँवृध्वनइतिसं-वृध्वने । च । [११] नमः । अग्रियाय । च । प्रथमाय । च । नमः । आशवे । च । अजिराय । च । नमः । शीघ्रियाय । च । शीभ्याय । च । नमः । ऊर्म्याय । च । अवस्वन्यायेत्यव-स्वन्याय । च । नमः । स्रोतस्याय । च । द्वीप्याय । च ॥ [१२] सँवृध्वनेचपञ्चविꣳशतिश्च ॥५॥

नमः । ज्येष्ठाय । च । कनिष्ठाय । च । नमः । पूर्वजायेतिपूर्व-जाय । च । अपरजायेत्यपर-जाय । च । नमः । मध्यमाय । च । अपगल्भायेत्यप-गल्भाय । च ।

नमः । जघन्याय । च । बुध्नियाय । च । नमः । सोभ्याय । च । प्रतिसर्यायेतिप्रति-सर्याय । च । नमः । याम्याय । च । क्षेम्याय । च । नमः । उर्वर्याय । च । खल्याय । च । नमः । श्लोक्याय । च । अवसान्यायेत्यव-सान्याय । च । नमः । वन्याय । च । कक्ष्याय । च । नमः । श्रवाय । च । प्रतिश्रवायेतिप्रति-श्रवाय । च । [१३] नमः । आशुषेणायेत्याशु-सेनाय । च । आशुरथायेत्याशु-रथाय । च । नमः । शूराय । च । अवभिन्दतइत्यव-भिन्दते । च । नमः । वर्मिणे । च । वरूथिने । च । नमः । बिल्मिने । च । कवचिने । च । नमः । श्रुताय । च । श्रुतसेनायेतिश्रुत-सेनाय । च ॥ [१४] प्रतिश्रवायचपञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

नमः । दुन्दुभ्याय । च । आहनन्यायेत्या-हनन्याय । च । नमः । धृष्णवे । च । प्रमृशायेतिप्र-मृशाय । च । नमः । दूताय । च । प्रहितायेतिप्र-हिताय । च । नमः । निषङ्गिणइतिनि-सङ्गिने । च । । इषुधिमतइतीषुधि-मते । च । नमः । तीक्ष्णेषवइतितीक्ष्ण-इषवे । च । आयुधिने । च । नमः । स्वायुधायेतिसु-आयुधाय । च । सुधन्वनइतिसु-धन्वने । च । नमः । स्रुत्याय । च । पथ्याय । च । नमः । काट्याय । च । नीप्याय । च । नमः । सूद्याय । च । सरस्याय । च । नमः । नाद्याय । च । वैशन्ताय । च । [१५] नमः । कूप्याय । च । अवट्याय । च । नमः । वर्ष्याय । च । अवर्ष्याय । च । नमः । मेघ्याय । च । विद्युत्यायेतिवि-द्युत्याय । च । नमः । ईध्रियाय । च । आतप्यायेत्या-तप्याय । च । नमः । वात्याय । च । रेष्मियाय । च । नमः । वास्तव्याय । च । वास्तुपायेतिवास्तु-पाय । च ॥ [१६] वैशन्तायचत्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

नमः । सोमाय । च । रुद्राय । च । नमः । ताम्राय । च । अरुणाय । च । नमः । शङ्गाय । च । पशुपतयइतिपशु-पतये । च । नमः । उग्राय । च । भीमाय । च । नमः । अग्रेवधायेत्यग्रे-वधाय । च । दूरेवधायेतिदूरे-वधाय । च । नमः । हन्त्रे । च । हनीयसे । च । नमः । वृक्षेभ्यः । हरिकेशेभ्यइतिहरि-केशेभ्यः । नमः । ताराय । नमः । शम्भवइतिशं-भवे । च । मयोभवइतिमयः-भवे । च । नमः । शङ्करायेतिशं-कराय । च । मयस्करायेतिमयः-कराय । च । नमः । शिवाय । च । शिवतरायेतिशिव-तराय । च । [१७] नमः । तीर्थ्याय । च । कूल्याय । च । नमः । पार्याय । च । अवार्याय ।

च । नमः । प्रतरणायेतिप्र-तरणाय । च । उत्तरणायेत्युत्-तरणाय । च । नमः । आतार्यायेत्या-तार्याय । च । आलाद्यायेत्या-लाद्याय । च । नमः । शष्प्याय । च । फेन्याय । च । नमः । सिकत्याय । च । प्रवाह्यायेतिप्र-वाह्याय । च ॥ [१८] शिवतं रायचत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

नमः । इरिण्याय । च । प्रपथ्यायेतिप्र-पथ्याय । च । नमः । किꣳशिलाय । च । क्षयणाय । च । नमः । कपर्दिने । च । पुलस्तये । च । नमः । गोष्ठ्यायेति गो-स्थ्याय । च । गृह्याय । च । नमः । तल्प्याय । च । गेह्याय । च । नमः । काट्याय । च । गह्वरेष्ठायेतिगह्वरे-स्थाय । च । नमः । हृदय्याय । च । निवेष्प्यायेतिनि-वेष्प्याय । च । नमः । पाꣳसव्याय । च । रजस्याय । च । नमः । शुष्क्याय । च । हरित्याय । च । नमः । लोप्याय । च । उलप्याय । च । [१९] नमः । ऊर्व्याय । च । सूर्म्याय । च । नमः । पर्ण्याय । च । पर्णशद्यायेतिपर्ण-शद्याय । च । नमः । अपगुरमाणायेत्यप-गुरमाणाय । च । अभिघ्नतइत्यभि-घ्नते । च । नमः । आक्खिदतइत्या-खिदते । च । प्रक्खिदतइतिप्र-खिदते । च । नमः । वः । किरिकेभ्यः । देवानाम् । हृदयेभ्यः । नमः । विक्षीणकेभ्यइतिवि-क्षीणकेभ्यः । नमः । विचिन्वत्केभ्यइतिवि-चिन्वत्केभ्यः । नमः । आनिर्हतेभ्यइत्यानिः-हतेभ्यः । नमः । अमीवत्केभ्यइत्या-मीवत्केभ्यः ॥ [२०] उलप्यायचत्रयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

द्रापे । अन्धसः । पते । दरिद्रत् । नीललोहितेतिनील-लोहित ॥ एषाम् । पुरुषाणाम् । एषाम् । पशूनाम् । मा । भेः । मा । अरः । मोइति । एषाम् । किम् । चन । आममत् ॥ या । ते । रुद्र । शिवा । तनूः । शिवा । विश्वाहभेषजीतिविश्वाह-भेषजी ॥ शिवा । रुद्रस्य । भेषजी । तया । नः । मृड । जीवसे ॥ इमाम् । रुद्राय । तवसे । कपर्दिने । क्षयद्वीरायेतिक्षयत्-वीराय । प्रेति । भरामहे । मतिम् ॥ यथा । नः । शम् । असत् । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे । विश्वम् । पुष्टम् । ग्रामे । अस्मिन्न् । [२१] अनातुरमित्यना-तुरम् ॥ मृड । नः । रुद्र । उत । नः । मयः । कृधि । क्षयद्वीरायेतिक्षयत्-वीराय । नमसा । विधेम । ते ॥ यत् । शम् । च । योः । च । मनुः । आयजइत्या-यजे । पिता । तत् । अश्याम । तव । रुद्र । प्रणीतावितिप्र-नीतौ ॥ मा । नः । महान्तम् । उत । मा । नः । अर्भकम् । मा । नः ।

उक्षन्तम् । उत । मा । नः । उक्षितम् ॥ मा । नः । वधीः । पितरम् । मा । उत । मातरम् । प्रियाः । मा । नः । तनुवः । [२२] रुद्र । रीरिषः ॥ मा । नः । तोके । तनये । मा । नः । आयुषि । मा । नः । गोषु । मा । नः । अश्वेषु । रीरिषः ॥ वीरान् । मा । नः । रुद्र । भामितः । वधीः । हविष्मन्तः । नमसा । विधेम । ते ॥ आरात् । ते । गोघ्न इतिगो-घ्ने । उत । पूरुषघ्नइतिपूरुष-घ्ने । क्षयद्वीरायेतिक्षयत्-वीराय । सुम्नम् । अस्मेइति । ते । अस्तु ॥ रक्ष । च । नः । अधीति । च । देव । ब्रूहि । अध । च । नः । शर्म । यच्छ । द्विबर्हाइतिद्वि-बर्हाः ॥ स्तुहि । [२३] श्रुतम् । गर्तसदमितिगर्त-सदम् । युवानम् । मृगम् । न । भीमम् । उपहत्नुम् । उग्रम् ॥ मृड । जरित्रे । रुद्र । स्तवानः । अन्यम् । ते । अस्मत् । नीति । वपन्तु । सेनाः ॥ परीति । नः । रुद्रस्य । हेतिः । वृणक्तु । परीति । त्वेषस्य । दुर्मतिरितिदुः-मतिः । अघायोरित्यघ-योः ॥ अवेति । स्थिरा । मघवद्भ्यइतिमघवत्-भ्यः । तनुष्व । मीढ्वः । तोकाय । तनयाय । मृडय ॥ मीढुष्टमेतिमीढुः-तम । शिवतमेतिशिव-तम । शिवः । नः । सुमनाइति सु-मनाः । भव ॥ परमे । वृक्षे । आयुधम् । निधायेतिनि-धाय । कृत्तिम् । वसानः । एति । चर । पिनाकम् । [२४] बिभ्रत् । एति । गहि ॥ विकिरिदेतिवि-किरिद । विलोहितेतिवि-लोहित । नमः । ते । अस्तु । भगवइतिभग-वः ॥ याः । ते । सहस्रम् । हेतयः । अन्यम् । अस्मत् । नीति । वपन्तु । ताः ॥ सहस्राणि । सहस्रधेतिसहस्र-धा । बाहुवोः । तव । हेतयः ॥ तासाम् । ईशानः । भगवइतिभग-वः । पराचीना । मुखा । कृधि ॥ [२५] अस्मिꣳस्तनुवस्स्तुहिपिनाकमेकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१०॥

सहस्राणि । सहस्रशइतिसहस्र-शः । ये । रुद्राः । अधीति । भूम्याम् ॥ तेषाम् । सहस्रयोजनइतिसहस्र-योजने । अवेति । धन्वानि ॥ तन्मसि ॥ अस्मिन् । महति । अर्णवे । अन्तरिक्षे । भवाः । अधि ॥ नीलग्रीवाइतिनील-ग्रीवाः । शितिकण्ठाइति शिति-कण्ठाः । शर्वाः । अधः । क्षमाचराः ॥ नीलग्रीवाइतिनील-ग्रीवाः । शितिकण्ठाइतिशिति-कण्ठाः । दिवम् । रुद्राः । उपश्रिताइत्युप-श्रिताः ॥ ये । वृक्षेषु । सस्पिञ्जराः । नीलग्रीवाइतिनील-ग्रीवाः । विलोहिताइतिवि-लोहिताः ॥ ये । भूतानाम् । अधिपतयइत्यधि-पतयः । विशिखासइतिवि-शिखासः । कपर्दिनः ॥ ये ।

अन्नेषु । विविध्यन्तीतिवि-विध्यन्ति । पात्रेषु । पिबतः । जनान् ॥ ये । पथाम् । पथिरक्षयइतिपथि-रक्षयः । ऐलबृदाः । यव्युधः ॥ ये । तीर्थानि । [२६] प्रचरन्तीतिप्र-चरन्ति । सृकावन्तइतिसृका-वन्तः । निषङ्गिणइतिनि-सङ्गिनः ॥ ये । एतावन्तः । च । भूयांसः । च । दिशः । रुद्राः । वितस्थिरइतिवि-तस्थिरे ॥ तेषाम् । सहस्रयोजनइतिसहस्र-योजने । अवेति । धन्वानि । तन्मसि ॥ नमः । रुद्रेभ्यः । ये । पृथिव्याम् । ये । अन्तरिक्षे । ये । दिवि । येषाम् । अन्नम् । वातः । वर्षम् । इषवः । तेभ्यः । दश । प्राचीः । दश । दक्षिणा । दश । प्रतीचीः । दश । उदीचीः । दश । ऊर्ध्वाः । तेभ्यः । नमः । ते । नः । मृडयन्तु । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि ॥ [२७] तीर्थानियश्चषट्च ॥ ॥११॥

नमस्तेरुद्रनमोहिरण्यवाहवेनमस्सहमानायनमआव्याधिनीभ्योनमोभवाय नमोज्येष्ठायनमोदुन्दुभ्यायनमस्सोमायनमइरिण्यायद्रापेसहस्राण्येकादश ॥ ११ ॥ नमस्तेरुद्रनमोभवायद्रापेसप्तविंशतिः ॥२७॥ नमस्तेरुद्रतँस्त्वोजम्भेदधामि ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अश्मन्न् । ऊर्जम् । पर्वते । शिश्रियाणाम् । वाते । पर्जन्ये । वरुणस्य । शुष्मे ॥ अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः । अधीति । सम्भृतामितिसं-भृताम् । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धत्त । मरुतः । संरराणाइतिसं-रराणाः ॥ अश्मन्न् ॥ ते । क्षुत् । अमुम् । ते । शुक् । ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः ॥ समुद्रस्य । त्वा । अवाकया । अग्ने । परीति । व्ययामसि ॥ पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ हिमस्य । त्वा । जरायुणा । अग्ने । परीति । व्ययामसि ॥ पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ उपेति ॥ [१] ज्मन्न् । उपेति । वेतसे । अवत्तरमित्यवत्-तरम् । नदीषु । आ ॥ अग्ने । पित्तम् । अपाम् ।

असि ॥ मण्डूकि । ताभिः । एति । गहि । सा । इमम् । नः । यज्ञम् ॥ पावकवर्णमितिपावक-वर्णम् । शिवम् । कृधि ॥ पावके । एति । चितयन्त्या । कृपा ॥ क्षामन्न् । रुरुचे । उषसः । न । भानुना ॥ तूर्वन्न् । न । यामन्न् । एतशस्य । नु । रणे । एति । यः । घृणे ॥ न । ततृषाणः । अजरः ॥ अग्ने । पावक । शोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति । देवान् । [२] वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् । इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ अपाम् । इदम् । न्ययनमितिनि-अयनम् । समुद्रस्य । निवेशनमितिनि-वेशनम् ॥ अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ नमः । ते । हरसे । शोचिषे । नमः । ते । अस्तु । अर्चिषे ॥ अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ नृषदइतिनृ-सदे । वट् । [३] अप्सुषदइत्यप्सु-सदे । वट् । वनसदइतिवन-सदे । वट् । बर्हिषदइतिबर्हि-सदे । वट् । सुवर्विदइतिसुवः-विदे । वट् ॥ ये । देवाः । देवानाम् । यज्ञियाः । यज्ञियानाम् । सँवत्सरीणमितिसं-वत्सरीणम् । उपेति । भागम् । आसते ॥ अहुतादइत्यहुत-अदः । हविषः । यज्ञे । अस्मिन्न् । स्वयम् । जुहुध्वम् । मधुनः । घृतस्य ॥ ये । देवाः । देवेषु । अधीति । देवत्वमितिदेव-त्वम् । आयन्न् । ये । ब्रह्मणः । पुरएतारइतिपुरः-एतारः । अस्य ॥ येभ्यः । न । ऋते । पवते । धाम । किम् । चन । न । ते । दिवः । न । पृथिव्याः । अधीति । स्नुषु ॥ प्राणदाइतिप्राण-दाः । [४] अपानदाइत्यपान-दाः । व्यानदाइतिव्यान-दाः । चक्षुर्दाइतिचक्षुः-दाः । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । वरिवोदाइतिवरिवः-दाः ॥ अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ अग्निः । तिग्मेन । शोचिषा । यँसत् । विश्वम् । नीति । अत्रिणम् ॥ अग्निः । नः । वँसते । रयिम् ॥ सः । एना । अनीकेन । सुविदत्रइतिसु-विदत्रः । अस्मेइति । यष्टा । देवान् । आयजिष्ठइत्या-यजिष्ठः । स्वस्ति ॥ अदब्धः । गोपाइतिगो-पाः । उत । नः । परस्पाइतिपरः-पाः । अग्ने । द्युमदितिद्यु-मत् । उत । रेवत् । दिदीहि ॥ [५] उपदेवान्वट्प्राणदाश्चतुश्चत्वारिंशच्च ॥ १ ॥

यः । इमा । विश्वा । भुवनानि । जुह्वत् । ऋषिः । होता । निषसादेतिनि-ससाद । पिता । नः ॥ सः । आशिषेत्या-शिषा । द्रविणम् । इच्छमानः । परमच्छद

इतिपरम-छदः । वरे । एति । विवेश ॥ विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । मनसा । यत् । वि हायाइतिवि-हायाः । धाता । विधातेतिवि-धाता । परमा । उत । सन्दृगितिसं-दृक् ॥ तेषाम् । इष्टानि । समिति । इषा । मदन्ति । यत्र । सप्तर्षीनितिसप्त-ऋषीन् । परः । एकम् । आहुः ॥ यः । नः । पिता । जनिता । यः । विधातेतिवि-धाता । यः । नः । सतः । अभि । एति । सत् । जजान ॥ [६] यः । देवानाम् । नामधाइतिनाम-धाः । एकः । एव । तम् । सम्प्रश्नमितिसं-प्रश्नम् । भुवना । यन्ति । अन्या ॥ ते । एति । अयजन्त । द्रविणम् । समिति । अस्मै । ऋषयः । पूर्वे । जरितारः । न । भूना ॥ असूर्तौ । सूर्तौ । रजसः । विमानइतिवि-माने । ये । भूतानि । समकृण्वन्नितिसं-अकृण्वन् । इमानि ॥ न । तम् । विदाथ । यः । इदम् । जजान । अन्यत् । युष्माकम् । अन्तरम् । भवाति ॥ नीहारेण । प्रावृताः । जल्प्या । च । असुतृपइत्यसु-तृपः । उक्थशासइत्युक्थ-शासः । चरन्ति ॥ परः । दिवा । परः । एना । [७] पृथिव्या । परः । देवेभिः । असुरैः । गुहा । यत् ॥ कम् । स्वित् । गर्भम् । प्रथमम् । दध्रे । आपः । यत्र । देवाः । समगच्छन्तेतिसं-अगच्छन्त । विश्वे ॥ तम् । इत् । गर्भम् । प्रथमम् । दध्रे । आपः । यत्र । देवाः । समगच्छन्तेतिसं-अगच्छन्त । विश्वे ॥ अजस्य । नाभौ । अधीति । एकम् । अर्पितम् । यस्मिन्न् । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । अधीति । श्रितम् ॥ विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । हि । अजनिष्ट । देवः । आत् । इत् । गन्धर्वः । अभवत् । द्वितीयः ॥ तृतीयः । पिता । जनिता । ओषधीनाम् । [८] अपाम् । गर्भम् । वीति । अदधात् । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा ॥ चक्षुषः । पिता । मनसा । हि । धीरः । घृतम् । एनेइति । अजनत् । नन्नमानेइति ॥ यदा । इत् । अन्ताः । अदद्दृहन्त । पूर्वे । आत् । इत् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अप्रथेताम् ॥ विश्वतश्चक्षुरितिविश्वतः-चक्षुः । उत । विश्वतोमुखइतिविश्वतः-मुखः । विश्वतोहस्तइतिविश्वतः-हस्तः । उत । विश्वतस्पादितिविश्वतः-पात् ॥ समिति । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । नमति । समिति । पतत्रैः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । जनयन्न् । देवः । एकः ॥ किम् । स्वित् । आसीत् । अधिष्ठानमित्यधि-स्थानम् । आरम्भणमित्या-रम्भणम् । कतमत् । स्वित् । किम् । आसीत् ॥ यदि । भूमिम् । जनयन्न् । [९] विश्वकर्मेति विश्व-कर्मा । वीति । द्याम् । और्णोत् । महिना ॥ विश्वचक्षाइतिविश्व-चक्षाः ॥

किम् । स्वित् । वनम् । कः । उ । सः । वृक्षः । आसीत् । यतः । द्यावापृथिवी इतिद्यावा-पृथिवी । निष्टतक्षुरितिनिः-ततक्षुः ॥ मनीषिणः । मनसा । पृच्छत । इत् । उ । तत् । यत् । अध्यतिष्ठदित्यधि-अतिष्ठत् । भुवनानि । धारयन्न् ॥ या । ते । धामानि । परमाणि । या । अवमा । या । मध्यमा । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । उत । इमा ॥ शिक्ष । सखिभ्यइतिसखि-भ्यः । हविषि । स्वधावइतिस्वधा-वः । स्वयम् । यजस्व । तनुवम् । जुषाणः ॥ वाचः । पतिम् । विश्वकर्माणमितिविश्व-कर्माणम् । ऊतये । [१०] मनोयुजमितिमनः-युजम् । वाजे । अद्य । हुवेम ॥ सः । नः । नेदिष्ठा । हवनानि । जोषते । विश्वशम्भूरितिविश्व-शम्भूः । अवसे । साधुकर्मेतिसाधु-कर्मा ॥ विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । हविषा । वावृधानः । स्वयम् । यजस्व । तनुवम् । जुषाणः ॥ मुह्यन्तु । अन्ये । अभितः । सपत्नाः । इह । अस्माकम् । मघवेतिमघ-वा । सूरिः । अस्तु ॥ विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । हविषा । वर्द्धनेन । त्रातारम् । इन्द्रम् । अकृणोः । अवध्यम् ॥ तस्मै । विशः । समिति । अनमन्त । पूर्वीः । अयम् । उग्रः । विहव्यइतिवि-हव्यः । यथा । असत् ॥ समुद्राय । वयुनाय । सिन्धूनाम् । पतये । नमः ॥ नदीनाम् । सर्वासाम् । पित्रे । जुहुत । विश्वकर्मणइतिविश्व-कर्मणे । विश्वा । अहा । अमर्त्यम् । हविः ॥ [११] जजानैनौषधीनाम्भूमिञ्जनयन्नूतयेनमोनवच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

उदिति । एनम् । उत्तरामित्युत्-तराम् । नय । अग्ने । घृतेन । आहुतेत्या-हुत ॥ रायः । पोषेण । समिति । सृज । प्रजयेतिप्र-जया । च । धनेन । च ॥ इन्द्र । इमम् । प्रतरामितिप्र-तराम् । कृधि । सजातानामितिस-जातानाम् । असत् । वशी ॥ समिति । एनम् । वर्चसा । सृज । देवेभ्यः । भागधाइतिभाग-धाः । असत् ॥ यस्य । कुर्मः । हविः । गृहे । तम् । अग्ने । वर्द्धय । त्वम् ॥ तस्मै । देवाः । अधीति । ब्रवन्न् । अयम् । च । ब्रह्मणः । पतिः ॥ उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । [१२] अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरितिचित्ति-भिः ॥ सः । नः । भव । शिवतमइतिशिव-तमः । सुप्रतीकइतिसु-प्रतीकः । विभावसुरितिविभा-वसुः ॥ पञ्च । दिशः । दैवीः । यज्ञम् । अवन्तु । देवीः । अपेति । अमतिम् । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । बाधमानाः ॥ रायः । पोषे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । आभजन्तीरित्या-भजन्तीः ॥ रायः । पोषे । अधी

ति । युज्ञः । अस्थात् । समिद्धइतिसं-इद्धे । अग्नौ । अधीति । मामहानः ॥ उक्थपत्रइत्युक्थ-पत्रः । ईड्यः । गृभीतः । तप्तम् । घर्मम् । परिगृह्येतिपरि-गृह्य । अयजन्त ॥ ऊर्जा । यत् । यज्ञम् । अशमन्त । देवाः । दैव्याय । धर्त्रे । जोष्टे ॥ देवश्रीरिति देव-श्रीः । श्रीमणाइतिश्री-मनाः । शतपयाइतिशत-पयाः । [१३] परिगृह्येतिपरि-गृह्य । देवाः । यज्ञम् । आयन्न् ॥ सूर्यरश्मिरितिसूर्य-रश्मिः । हरिकेशइतिहरि-केशः । पुरस्तात् । सविता । ज्योतिः । उदिति । अयान् । अजस्रम् ॥ तस्य । पूषा । प्रसवमितिप्र-सवम् । याति । देवः । सम्पश्यन्नितिसं-पश्यन्न् । विश्वा । भुवनानि । गोपाइतिगो-पाः ॥ देवाः । देवेभ्यः । अध्वर्यन्तः । अस्थुः । वीतम् । शमित्रे । शमिता । युजध्यै ॥ तुरीयः । युज्ञः । यत्र । हव्यम् । एति । ततः । पावकाः । आशिषइत्या-शिषः । नः । जुषन्ताम् ॥ विमानइतिवि-मानः । एषः । दिवः । मध्ये । आस्ते । आपप्रिवानित्या-पप्रिवान् । रोदसीइति । अन्तरिक्षम् । सः । विश्वाचीः । अभीति । [१४] चष्टे । घृताचीः । अन्तरा । पूर्वम् । अपरम् । च । केतुम् ॥ उक्षा । समुद्रः । अरुणः । सुपर्णइतिसु-पर्णः । पूर्वस्य । योनिम् । पितुः । एति । विवेश ॥ मध्ये । दिवः । निहितइतिनि-हितः । पृश्निः । अश्मा । वीति । चक्रमे । रजसः । पाति । अन्तौ ॥ इन्द्रम् । विश्वाः । अवीवृधन्न् । समुद्रव्यचसमितिसमुद्र-व्यचसम् । गिरः ॥ रथीतममितिरथि-तमम् । रथीनाम् । वाजानाम् । सत्पतिमितिसत्-पतिम् । पतिम् ॥ सुम्नहूरितिसुम्न-हूः । यज्ञः । देवान् । एति । च । वक्षत् । यक्षत् । अग्निः । देवः । देवान् । एति । च । वक्षत् ॥ वाजस्य । मा । प्रसवेनेतिप्र-सवेन । उद्ग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्रः । मे । निग्राभेणेतिनि-ग्राभेण । अधरान् । अकः ॥ उद्ग्राभमित्युत्-ग्राभम् । च । निग्राभमितिनि-ग्राभम् । च । ब्रह्म । देवाः । अवीवृधन्न् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । विषूचीनान् । वीति । अस्यताम् ॥ [१५] देवाश्शतपयाअभिवाजस्यषड्विꣳशतिश्च ॥३॥

आशुः । शिशानः । वृषभः । न । युध्मः । घनाघनः । क्षोभणः । चर्षणीनाम् ॥ सङ्क्रन्दनइतिसं-क्रन्दनः । अनिमिषइत्यनि-मिषः । एकवीरइत्येक-वीरः । शतम् । सेनाः । अजयत् । साकम् । इन्द्रः ॥ सङ्क्रन्दनेनेतिसं-क्रन्दनेन । अनिमिषेणेत्यनि-मिषेण । जिष्णुना । युत्कारेणेतियुत-कारेण । दुश्च्यवनेनेतिदुः-च्यवनेन ।

धृष्णुना ॥ तत् । इन्द्रेण । जयत । तत् । सहध्वम् । युधः । नरः । इषुहस्तेनेतीषु-हस्तेन । वृष्णा ॥ सः । इषुहस्तैरितीषु-हस्तैः । सः । निषङ्गिभिरितिनिषङ्गि-भिः । वशी । सꣳसृष्टेतिसं-सृष्टा । सः । युधः । इन्द्रः । गणेन ॥ सꣳसृष्टजिदितिसꣳसृष्ट-जित् । सोमपाइतिसोम-पाः । बाहुशर्धीतिबाहु-शर्धी । ऊर्ध्वधन्वेत्यूर्ध्व-धन्वा । प्रतिहिताभिरितिप्रति-हिताभिः । अस्ता ॥ बृहस्पते । परीति । दीय । [१६] रथेन । रक्षोहेतिरक्षः-हा । अमित्रान् । अपबाधमानइत्यप-बाधमानः ॥ प्रभञ्जन्नितिप्र-भञ्जन् । सेनाः । प्रमृणइतिप्र-मृणः । युधा । जयन्न् । अस्माकम् । एधि । अविता । रथानाम् ॥ गोत्रभिदमितिगोत्र-भिदम् । गोविदमितिगो-विदम् । वज्रबाहुमितिवज्र-बाहुम् । जयन्तम् । अज्म । प्रमृणन्तमितिप्र-मृणन्तम् । ओजसा ॥ इमम् । सजाताइतिस-जाताः । अन्विति । वीरयध्वम् । इन्द्रम् । सखायः । अनु । समिति । रभध्वम् ॥ बलविज्ञायइतिबल-विज्ञायः । स्थविरः । प्रवीरइतिप्र-वीरः । सहस्वान् । वाजी । सहमानः । उग्रः ॥ अभिवीरइत्यभि-वीरः । अभिसत्वेत्यभि-सत्वा । सहोजाइतिसहः-जाः । जैत्रम् । इन्द्र । रथम् । एति । तिष्ठ । गोविदितिगो-वित् ॥ अभीति । गोत्राणि । सहसा । गाहमानः । अदायः । [१७] वीरः । शतमन्युरितिशत-मन्युः । इन्द्रः ॥ दुश्च्यवनइतिदुः-च्यवनः । पृतनाषाट् । अयुध्यः । अस्माकम् । सेनाः । अवतु । प्रेति । युध्स्वितियुत्-सु ॥ इन्द्रः । आसाम् । नेता । बृहस्पतिः । दक्षिणा । यज्ञः । पुरः । एतु । सोमः ॥ देवसेनानामितिदेव-सेनानाम् । अभिभञ्जतीनामित्यभि-भञ्जतीनाम् । जयन्तीनाम् । मरुतः । यन्तु । अग्रे ॥ इन्द्रस्य । वृष्णः । वरुणस्य । राज्ञः । आदित्यानाम् । मरुताम् । शर्धः । उग्रम् ॥ महामनसामितिमहा-मनसाम् । भुवनच्यवानामितिभुवन-च्यवानाम् । घोषः । देवानाम् । जयताम् । उदिति । अस्थात् ॥ अस्माकम् । इन्द्रः । समृतेष्वितिसं-ऋतेषु । ध्वजेषु । अस्माकम् । याः । इषवः । ताः । जयन्तु ॥ [१८] अस्माकम् । वीराः । उत्तरइत्युत्-तरे । भवन्तु । अस्मान् । उ । देवाः । अवत । हवेषु ॥ उदिति । हर्षय । मघवन्निति मघ-वन्न् । आयुधानि । उदिति । सत्वनाम् । मामकानाम् । महाꣳसि ॥ उदिति । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन्न् । वाजिनाम् । वाजिनानि । उदिति । रथानाम् । जयताम् । एतु । घोषः ॥ उप । प्रेति । इत । जयत । नरः । स्थिराः । वः । सन्तु । बाहवः ॥ इन्द्रः । वः ।

शर्म । यच्छतु । अनाधृष्यइत्यना-धृष्याः । यथा । असथ ॥ अवसृष्टेत्यव-सृष्टा । परेति । पत । शरव्ये । ब्रह्मस᳚शितेतिब्रह्म-स᳚शिता ॥ गच्छ । अमित्रान् । प्रेति । [१९] विश । मा । एषाम् । कम् । चन । उदिति । शिषः ॥ मर्माणि । ते । वर्मभिरितिवर्म-भिः । छादयामि । सोमः । त्वा । राजा । अमृतेन । अभीति । वस्ताम् ॥ उरोः । वरीयः । वरिवः । ते । अस्तु । जयन्तम् । त्वाम् । अन्विति । मदन्तु । देवाः ॥ यत्र । बाणाः । सम्पतन्तीतिसं-पतन्ति । कुमाराः । विशिखाइतिवि-शिखाः । इव ॥ इन्द्रः । नः । तत्र । वृत्रहेतिवृत्र-हा । विश्वाहेतिविश्व-हा । शर्म । यच्छतु ॥ [२०] धीया दायोजयन्त्वमित्रान्प्रचत्वा᳚रि᳚शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

प्राचीम् । अन्विति । प्रदिशमितिप्र-दिशम् । प्रेति । इहि । विद्वान् । अग्नेः । अग्ने । पुरोअग्निरितिपुरः-अग्निः । भव । इह ॥ विश्वाः । आशाः । दीद्यानः । वीति । भाहि । ऊर्जम् । नः । धेहि । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ क्रमध्वम् । अग्निना । नाकम् । उख्यम् । हस्तेषु । बिभ्रतः ॥ दिवः । पृष्ठम् । सुवः । गत्वा । मिश्राः । देवेभिः । आध्वम् ॥ पृथिव्याः । अहम् । उदिति । अन्तरिक्षम् । एति । अरुहम् । अन्तरिक्षात् । दिवम् । एति । अरुहम् ॥ दिवः । नाकस्य । पृष्ठात् । सुवः । ज्योतिः । अगाम् । [२१] अहम् ॥ सुवः । यन्तः । न । अपेति । ईक्षन्ते । एति । द्याम् । रोहन्ति । रोदसीइति ॥ यज्ञम् । ये । विश्वतोधारमितिविश्वतः-धारम् । सुविद्वा᳚सइतिसु-विद्वा᳚सः । वितेनिरइतिवि-तेनिरे ॥ अग्ने । प्रेति । इहि । प्रथमः । देवयतामितिदेव-यताम् । चक्षुः । देवानाम् । उत । मर्त्यानाम् ॥ इयक्षमाणाः । भृगुभिरितिभृगु-भिः । सजोषाइतिस-जोषाः । सुवः । यन्तु । यजमानाः । स्वस्ति ॥ नक्तोषासा । समनसेतिस-मनसा । विरूपेइतिवि-रूपे । धापयेतेइति । शिशुम् । एकम् । समीचीइति ॥ द्यावा । क्षामा । रुक्मः । अन्तः । वीति । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन्न् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः ॥ अग्ने । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । [२२] शतमूर्द्धन्नितिशत-मूर्द्धन्न् । शतम् । ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । सहस्रम् । अपानाइत्यप-अनाः ॥ त्वम् । साहस्रस्य । रायः । ईशिषे । तस्मै । ते । विधेम । वाजाय । स्वाहा ॥ सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । पृथिव्याम् । सीद । पृष्ठे । पृथिव्याः । सीद । भासा । अन्तरिक्षम् । एति । पृण । ज्योतिषा । दिवम् । उदिति ।

स्तभान । तेजसा । दिशः । उदिति । दृꣳह ॥ आजुह्वानइत्या-जुह्वानः । सुप्रतीकइतिसु-प्रतीकः । पुरस्तात् । अग्ने । स्वाम् । योनिम् । एति । सीद । साध्या ॥ अस्मिन् । सधस्थइतिसध-स्थे । अधीति । उत्तरस्मिन्नित्युत्-तरस्मिन् । विश्वे । देवाः । [२३] यजमानः । च । सीदत ॥ प्रेद्धइतिप्र-इद्धः । अग्ने । दीदिहि । पुरः । नः । अजस्रया । सूर्म्या । यविष्ठ ॥ त्वाम् । शश्वन्तः । उपेति । यन्ति । वाजाः ॥ विधेम । ते । परमे । जन्मन् । अग्ने । विधेम । स्तोमैः । अवरे । सधस्थइतिसध-स्थे ॥ यस्मात् । योनेः । उदारिथेत्युत्-आरिथ । यजे । तम् । प्रेति । त्वेइति । हवीꣳषि । जुहुरे । समिद्धइतिसं-इद्धे ॥ ताम् । सवितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । एति । अहम् । वृणे । सुमतिमितिसु-मतिम् । विश्वजन्यामितिविश्व-जन्याम् ॥ याम् । अस्य । कण्वः । अदुहत् । प्रपीनामितिप्र-पीनाम् । सहस्रधारामितिसहस्र-धाराम् । [२४] पयसा । महीम् । गाम् ॥ सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । सप्त । ऋषयः । सप्त । धाम । प्रियाणि ॥ सप्त । होत्राः । सप्तधेतिसप्त-धा । त्वा । यजन्ति । सप्त । योनीः । एति । पृणस्व । घृतेन ॥ ईदृङ् । च । अन्यादृङ् । च । एतादृङ् । च । प्रतिदृङ्ङितिप्रति-दृङ् । च । मितः । च । सम्मितइतिसं-मितः । च । सभराइतिस-भराः ॥ शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । च । चित्रज्योतिरितिचित्र-ज्योतिः । च । सत्यज्योतिरितिसत्य-ज्योतिः । च । ज्योतिष्मान् । च । सत्यः । च । ऋतपाइत्यृत-पाः । च । अत्यꣳहाइत्यति-अꣳहाः ॥ [२५] ऋतजिदित्यृत-जित् । च । सत्यजिदितिसत्य-जित् । च । सेनजिदितिसेन-जित् । च । सुषेणइतिसु-सेनः । च । अन्त्यमित्रइत्यन्ति-अमित्रः । च । दूरेअमित्रइतिदूरे-अमित्रः । च । गणः ॥ ऋतः । च । सत्यः । च । ध्रुवः । च । धरुणः । च । धर्ता । च । विधर्तेतिवि-धर्ता । च । विधारयइतिवि-धारयः ॥ ईदृक्षासः । एतादृक्षासः । उ । स्विति । नः । सदृक्षासः । प्रतिसदृक्षासइतिप्रति-सदृक्षासः । एति । इतन ॥ मितासः । च । सम्मितासइतिसं-मितासः । च । नः । ऊतये । सभरसइतिस-भरसः । मरुतः । यज्ञे । अस्मिन् । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्त्मानइत्यनु-वर्त्मानः । यथा । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्त्मानइत्यनु-वर्त्मानः । एवम् । इमम् । यजमानम् । दैवीः । च । विशः । मानुषीः ।

च । अनुवर्त्मानइत्यनु-वर्त्मानः । भवन्तु ॥ [२६] अगाꣳसहस्राꣳरुषदेवास्सहस्रंधागाम त्यꣳहाअनुवर्त्मानष्षोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

जीमूतस्य । इव । भवति । प्रतीकम् । यत् । वर्मी । याति । समदामितिस-मदाम् । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ अनाविद्धयेत्यना-विद्धया । तनुवा । जय । त्वम् । सः । त्वा । वर्मणः । महिमा । पिपर्तु ॥ धन्वना । गाः । धन्वना । आजिम् । जयेम । धन्वना । तीव्राः । समदइतिस-मदः । जयेम ॥ धनुः । शत्रोः । अपकाममित्यप-कामम् । कृणोति । धन्वना । सर्वाः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । जयेम ॥ वक्ष्यन्ती । इव । इत् । एति । गनीगन्ति । कर्णम् । प्रियम् । सखायम् । परिषस्वजानेतिपरि-सस्वजाना ॥ योषा । इव । शिङ्क्ते । विततेतिवि-तता । अधीति । धन्वन् । [२७] ज्या । इयम् । समने । पारयन्ती ॥ तेइति । आचरन्तीइत्या-चरन्ती । समना । इव । योषा । माता । इव । पुत्रम् । बिभृताम् । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ अपेति । शत्रून् । विध्यताम् । संविदानेइतिसं-विदाने । आर्त्नीइति । इमेइति । विष्फुरन्तीइतिवि-स्फुरन्ती । अमित्रान् ॥ बह्वीनाम् । पिता । बहुः । अस्य । पुत्रः । चिश्चा । कृणोति । समना । अवगत्येत्यव-गत्य ॥ इषुधिरितीषु-धिः । सङ्काः । पृतनाः । च । सर्वाः । पृष्ठे । निनद्धइतिनि-नद्धः । जयति । प्रसूतइतिप्र-सूतः ॥ रथे । तिष्ठन् । नयति । वाजिनः । पुरः । यत्रयत्रेतियत्र-यत्र । कामयते । सुषारथिरितिसु-सारथिः ॥ अभीशूनाम् । महिमानम् । [२८] पनायत । मनः । पश्चात् । अन्विति । यच्छन्ति । रश्मयः ॥ तीव्रान् । घोषान् । कृण्वते । वृषपाणयइतिवृष-पाणयः । अश्वाः । रथेभिः । सह । वाजयन्तः ॥ अवक्रामन्तइत्यव-क्रामन्तः । प्रपदैरितिप्र-पदैः । अमित्रान् । क्षिणन्ति । शत्रून् । अनपव्ययन्तइत्यनप-व्ययन्तः ॥ रथवाहनमितिरथ-वाहनम् । हविः । अस्य । नाम । यत्र । आयुधम् । निहितमितिनि-हितम् । अस्य । वर्म ॥ तत्र । रथम् । उपेति । शग्मम् । सदेम । विश्वाहेतिविश्वा-अहा । वयम् । सुमनस्यमानाइतिसु-मनस्यमानाः ॥ स्वादुषꣳसदइतिस्वादु-सꣳसदः । पितरः । वयोधाइतिवयः-धाः । कृच्छ्रेश्रितइतिकृच्छ्रे-श्रितः । शक्तीवन्तइतिशक्ति-वन्तः । गभीराः ॥ चित्रसेनाइतिचित्र-सेनाः । इषुबलाइतीषु-बलाः । अमृध्राः । सतोवीराइतिसतः-वीराः । उरवः । व्रातसाहाइतिव्रात-साहाः ॥ ब्राह्मणासः । [२९] पितरः । सोम्याः

सः । शिवेइति । नः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अनेहसा ॥ पूषा । नः । पातु । दुरितादितिदुः-इतात् । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । रक्ष । माकिः । नः । अघशꣳसइत्यघ-शꣳसः । ईशत ॥ सुपर्णमितिसु-पर्णम् । वस्ते । मृगः । अस्याः । दन्तः । गोभिः । सन्नद्धेतिसं-नद्धा । पतति । प्रसूतेतिप्र-सूता ॥ यत्र । नरः । समिति । च । वीति । च । द्रवन्ति । तत्र । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । इषवः । शर्म । यꣳसन् ॥ ऋजीते । परीति । वृङ्ग्धि । नः । अश्मा । भवतु । नः । तनूः ॥ सोमः । अधीति । ब्रवीतु । नः । अदितिः । [३०] शर्म । यच्छतु ॥ एति । जङ्घन्ति । सानु । एषाम् । जघनान् । उपेति । जिघ्नते ॥ अश्वाजनीत्यश्व-अजनि । प्रचेतसइतिप्र-चेतसः । अश्वान् । समत्स्वितिसमत्-सु । चोदय ॥ अहिः । इव । भोगैः । परीति । एति । बाहुम् । ज्यायाः । हेतिम् । परिबाधमानइतिपरि-बाधमानः ॥ हस्तघ्नइतिहस्त-घ्नः । विश्वा । वयुनानि । विद्वान् । पुमान् । पुमाꣳसम् । परीति । पातु । विश्वतः ॥ वनस्पते । वीड्वङ्गइतिवीडु-अङ्गः । हि । भूयाः । अस्मथ्सखेत्यस्मत्-सखा । प्रतरणइतिप्र-तरणः । सुवीरइतिसु-वीरः ॥ गोभिः । सन्नद्धइतिसं-नद्धः । असि । वीडयस्व । आस्थातेत्या स्थाता । ते । जयतु । जेत्वानि ॥ दिवः । पृथिव्याः । परीति । [३१] ओजः । उद्भृतमित्युत्-भृतम् । वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः । परीति । आभृतमित्या भृतम् । सहः ॥ अपाम् । ओज्मानम् । परीति । गोभिः । आवृतमित्या-वृतम् । इन्द्रस्य । वज्रम् । हविषा । रथम् । यज ॥ इन्द्रस्य । वज्रः । मरुताम् । अनीकम् । मित्रस्य । गर्भः । वरुणस्य । नाभिः ॥ सः । इमाम् । नः । हव्यदातिमितिहव्य-दातिम् । जुषाणः । देव । रथ । प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ उपेति । श्वासय । पृथिवीम् । उत । द्याम् । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा । ते । मनुताम् । विष्ठितमितिवि-स्थितम् । जगत् ॥ सः । दुन्दुभे । सजूरितिस-जूः । इन्द्रेण । देवैः । दूरात् । [३२] दवीयः । अपेति । सेध । शत्रून् ॥ एति । क्रन्दय । बलम् । ओजः । नः । एति । धाः । निरिति । स्तनिहि । दुरितेतिदुः-इता । बाधमानः ॥ अपेति । प्रोथ । दुन्दुभे । दुच्छुनान् । इतः । इन्द्रस्य । मुष्टिः । असि । वीडयस्व ॥ एति । अमूः । अज । प्रत्यावर्तयेतिप्रति-आवर्तय । इमाः । केतुमदितिकेतु-मत् । दुन्दुभिः । वावदीति ॥ समि

ति । अश्वपर्णाइत्यश्व-पर्णाः । चरन्ति । नः । नरः । अस्माकम् । इन्द्र । रथिनः । जयन्तु ॥ [३३] धन्वन्महिमानम्ब्राह्मणासोऽदितिःपृथिव्याःपरिदूरादेकंचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत्-यन्न् । समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् ॥ श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्य । बाहूइति । उपस्तुत्यमित्युप-स्तुत्यम् । महि । जातम् । ते । अर्वन्न् ॥ यमेन । दत्तम् । त्रितः । एनम् । आयुनक् । इन्द्रः । एनम् । प्रथमः । अधीति । अतिष्ठत् ॥ गन्धर्वः । अस्य । रशनाम् । अगृभ्णात् । सूरात् । अश्वम् । वसवः । निरिति । अतष्ट ॥ असि । यमः । असि । आदित्यः । अर्वन्न् । असि । त्रितः । गुह्येन । व्रतेन ॥ असि । सोमेन । समया । विपृक्तइति वि-पृक्तः । [३४] आहुः । ते । त्रीणि । दिवि । बन्धनानि ॥ त्रीणि । ते । आहुः । दिवि । बन्धनानि । त्रीणि । अफ्स्वित्यप्-सु । त्रीणि । अन्तः । समुद्रे ॥ उत । इव । मे । वरुणः । छन्त्सि । अर्वन्न् । यत्र । ते । आहुः । परमम् । जनित्रम् ॥ इमा । ते । वाजिन्न् । अवमार्जनानीत्यव-मार्जनानि । इमा । शफानाम् । सनितुः । निधानेतिनि-धाना ॥ अत्र । ते । भद्राः । रशनाः । अपश्यम् । ऋतस्य । याः । अभिरक्षन्तीत्यभि-रक्षन्ति । गोपाइतिगो-पाः ॥ आत्मानम् । ते । मनसा । आरात् । अजानाम् । अवः । दिवा । [३५] पतयन्तम् । पतङ्गम् ॥ शिरः । अपश्यम् । पथिभिरितिपथि-भिः । सुगेभिरितिसु-गेभिः । अरेणुभिरित्यरेणु-भिः । जेहमानम् । पतत्रि ॥ अत्र । ते । रूपम् । उत्तममित्युत्-तमम् । अपश्यम् । जिगीषमाणम् । इषः । एति । पदे । गोः ॥ यदा । ते । मर्तः । अन्विति । भोगम् । आनट् । आत् । इत् । ग्रसिष्ठः । ओषधीः । अजीगः ॥ अन्विति । त्वा । रथः । अन्विति । मर्यः । अर्वन्न् । अन्विति । गावः । अन्विति । भगः । कनीनाम् ॥ अन्विति । व्रातासः । तव । सख्यम् । ईयुः । अन्विति । देवाः । ममिरे । वीर्यम् । [३६] ते ॥ हिरण्यशृङ्गइतिहिरण्य-शृङ्गः । अयः । अस्य । पादाः । मनोजवाइतिमनः-जवाः । अवरः । इन्द्रः । आसीत् ॥ देवाः । इत् । अस्य । हविरद्यमितिहविः - अद्यम् । आयन्न् । यः । अर्वन्तम् । प्रथमः । अध्यतिष्ठदित्यधि-अतिष्ठत् ॥ ईर्मान्तासइतीर्म-अन्तासः । सिलिकमध्यमासइति सिलिक-मध्यमासः । समिति । शूरणासः । दिव्यासः । अत्याः ॥ हंसाः । इव । श्रे

णिशइतिश्रेणि-शः ॥ यतन्ते । यत् । आखिषुः । दिव्यम् । अज्मम् । अश्वाः ॥ तव । शरीरम् । पतयिष्णु । अर्वन्न् । तव । चित्तम् । वातः । इव । ध्रजीमान् ॥ तव । शृङ्गाणि । विष्ठितेतिवि-स्थिता । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा । अरण्येषु । जर्भुराणा । चरन्ति ॥ उप । [३७] प्रेति । अगात् । शसनम् । वाजी । अर्वा । देवद्रीचेतिदेव-द्रीचा । मनसा । दीध्यानः ॥ अजः । पुरः । नीयते । नाभिः । अस्य । अन्विति । पश्चात् । कवयः । यन्ति । रेभाः ॥ उप । प्रेति । अगात् । परमम् । यत् । सधस्थमितिसध-स्थम् । अर्वान् । अच्छ । पितरम् । मातरम् । च ॥ अद्य । देवान् । जुष्टतमइतिजुष्ट-तमः । हि । गम्याः । अथ । एति । शास्ते । दाशुषे । वार्याणि ॥ [३८] विपृक्तो दिवावीर्यैसुपैकान्नचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

मा । नः । मित्रः । वरुणः । अर्यमा । आयुः । इन्द्रः । ऋभुक्षाइत्यृभु-क्षाः । मरुतः । परीति । ख्यन् ॥ यत् । वाजिनः । देवजातस्येतिदेव-जातस्य । सप्तेः । प्र वक्ष्यामइतिप्र-वक्ष्यामः । विदथे । वीर्याणि ॥ यत् । निर्णिजेतिनिः-निजा । रेक्णसा । प्रावृतस्य । रातिम् । गृभीताम् । मुखतः । नयन्ति ॥ सुप्राङितिसु-प्राङ् । अजः । मेम्यत् । विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । इन्द्रापूष्णोरितीन्द्रा-पूष्णोः । प्रियम् । अपीति । एति । पाथः ॥ एषः । छागः । पुरः । अश्वेन । वाजिना । पूष्णः । भागः । नीयते । विश्वदेव्यइतिविश्व-देव्यः ॥ अभिप्रियमित्यभि-प्रियम् । यत् । पुरोडाशम् । अर्वता । त्वष्टा । इत् । [३९] एनम् । सौश्रवसाय । जिन्वति ॥ यत् । हविष्यम् । ऋतुशइत्यृतु-शः । देवयानमितिदेव-यानम् । त्रिः । मानुषाः । परीति । अश्वम् । नयन्ति ॥ अत्र । पूष्णः । प्रथमः । भागः । एति । यज्ञम् । देवेभ्यः । प्रतिवेदयन्नितिप्रति-वेदयन् । अजः ॥ होता । अध्वर्युः । आवयाइत्या-वयाः । अग्निमिन्धइत्यग्निं-इन्धः । ग्रावग्राभइतिग्राव-ग्राभः । उत । शꣳस्ता । सुविप्रइतिसु-विप्रः ॥ तेन । यज्ञेन । स्वरङ्कृतेनेतिसु-अरङ्कृतेन । स्विष्टेनेतिसु-इष्टेन । वक्षणाः । एति । पृणध्वम् ॥ यूपव्रस्काइतियूप-व्रस्काः । उत । ये । यूपवाहाइतियूप-वाहाः । चषालम् । ये । अश्वयूपायेत्यश्व-यूपाय । तक्षति ॥ ये । च । अर्वते । पचनम् । सम्भरन्तीतिसं-भरन्ति । उतोइति । [४०] तेषाम् । अभिगूर्तिरित्यभि-गूर्तिः । नः । इन्वतु ॥ उप । प्रेति । अगात् । सुमदितिसु-मत् । मे । अधायि । मन्म । देवानाम् । आशाः । उपेति । वीतपृष्ठइति

वीत-पृष्ठः ॥ अन्विति । एनम् । विप्राः । ऋषयः । मदन्ति । देवानाम् । पुष्टे । चकृम । सुबन्धुमितिसु-बन्धुम् ॥ यत् । वाजिनः । दाम । सन्दानमितिसं-दानम् । अर्वतः । या । शीर्षण्या । रशना । रज्जुः । अस्य ॥ यत् । वा । घ । अस्य । प्रभृतमितिप्र-भृतम् । आस्ये । तृणम् । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ यत् । अश्वस्य । क्रविषः । [४१] मक्षिका । आश । यत् । वा । स्वरौ । स्वधिताविति स्व-धितौ । रिप्तम् । अस्ति ॥ यत् । हस्तयोः । शमितुः । यत् । नखेषु । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ यत् । ऊवध्यम् । उदरस्य । अपवातीत्यप-वाति । यः । आमस्य । क्रविषः । गन्धः । अस्ति ॥ सुकृतेतिसु-कृता । तत् । शमितारः । कृण्वन्तु । उत । मेधम् । शृतपाकमितिशृत-पाकम् । पचन्तु ॥ यत् । ते । गात्रात् । अग्निना । पच्यमानात् । अभीति । शूलम् । निहतस्येतिनि-हतस्य । अवधावतीत्यव-धावति ॥ मा । तत् । भूम्याम् । एति । श्रिषत् । मा । तृणेषु । देवेभ्यः । तत् । उशद्भ्यइत्युशत्-भ्यः । रातम् । अस्तु ॥ [४२] इदुतोक्रविषश्श्रिषथ्सप्तच ॥ ॥८॥

ये । वाजिनम् । परिपश्यन्तीतिपरि-पश्यन्ति । पक्वम् । ये । ईम् । आहुः । सुरभिः । निरिति । हर । इति ॥ ये । च । अर्वतः । मांऽसभिक्षामितिमांऽस-भिक्षाम् । उपासतइत्युप-आसते । उतोइति । तेषाम् । अभिगूर्तिरित्यभि-गूर्तिः । नः । इन्वतु ॥ यत् । नीक्षणम् । मांऽस्पचन्याः । उखायाः । या । पात्राणि । यूष्णः । आसेचनानीत्या-सेचनानि ॥ ऊष्मण्या । अपिधानेत्यपि-धाना । चरूणाम् । अङ्काः । सूनाः । परीति । भूषन्ति । अश्वम् ॥ निक्रमणमितिनि-क्रमणम् । निषदनमितिनि-सदनम् । विवर्तनमितिवि-वर्तनम् । यत् । च । पड्बीशम् । अर्वतः ॥ यत् । च । पपौ । यत् । च । घासिम् । [४३] जघास । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ मा । त्वा । अग्निः । ध्वनयित् । धूमगन्धिरितिधूम-गन्धिः । मा । उखा । भ्राजन्ती । अभीति । विक्त । जघ्रिः ॥ इष्टम् । वीतम् । अभिगूर्तमित्यभि-गूर्तम् । वषट्कृतमितिवषट्-कृतम् । तम् । देवासः । प्रतीति । गृभ्णन्ति । अश्वम् ॥ यत् । अश्वाय । वासः । उपस्तृणन्तीत्युप-स्तृणन्ति । अधीवासमित्यधि-वासम् । या । हिरण्यानि । अस्मै ॥ सन्दानमितिसं-दानम् । अर्वन्तम् । पड्बीशम् । प्रिया । देवेषु । एति । यामयन्ति ॥ यत् । ते । सादे । महसा । शूकृतस्येतिशू-कृतस्य । पार्ष्णिया ।

वा । कशया । [४४] वा । तुतोद ॥ स्रुचा । इव । ता । हविषः । अध्वरेषु । सर्वा । ता । ते । ब्रह्मणा । सू दयामि ॥ चतुस्त्रिꣳशदितिचतुः-त्रिꣳशत् । वाजिनः । देवबन्धोरितिदेव-बन्धोः । वङ्क्रीः । अश्वस्य । स्वधितिरितिस्व-धितिः । समिति । एति ॥ अच्छिद्रा । गात्रा । वयुना । कृणोत । परुष्परुरितिपरुः-परुः । अनुघुष्येत्यनु-घुष्य । वीति । शस्त ॥ एकः । त्वष्टुः । अश्वस्य । विशस्तेतिवि-शस्ता । द्वा । यन्तारा । भवतः । तथा । ऋतुः ॥ या । ते । गात्राणाम् । ऋतुथेत्यृतु-था । कृणोमि । तातेति ता-ता । पिण्डानाम् । प्रेति । जुहोमि । अग्नौ ॥ मा । त्वा । तपत् । [४५] प्रियः । आत्मा । अपियन्तमित्यपि-यन्तम् । मा । स्वधितिरितिस्व-धितिः । तनुवः । एति । तिष्ठिपत् । ते ॥ मा । ते । गृध्नुः । अविशस्तेत्यवि-शस्ता । अतिहायेत्यति-हाय । छिद्रा । गात्राणि । असिना । मिथु । कः ॥ न । वै । उ । एतत् । म्रियसे । न । रिष्यसि । देवान् । इत् । एषि । पथिभिरितिपथि-भिः । सुगेभिरितिसु-गेभिः ॥ हरीइति । ते । युञ्जा । पृषतीइति । अभूताम् । उपेति । अस्थात् । वाजी । धुरि । रासभस्य ॥ सुगव्यमितिसु-गव्यम् । नः । वाजी । स्वश्वियमितिसु-अश्वियम् । पुꣳसः । पुत्रान् । उत । विश्वापुषमितिविश्व-पुषम् । रयिम् ॥ अनागास्त्वमित्यनागाः-त्वम् । नः । अदितिः । कृणोतु । क्षत्रम् । नः । अश्वः । वनताम् । हविष्मान् ॥ [४६] घासिङ्क्षशयातपद्रयिन्नवंच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

अश्मन् यइमोदेनमाशुःप्राचीञ्जीमूतस्ययदक्रन्दोमानोमित्रोयेवाजिनम्नव ॥ ९॥ अश्मन्मनोयुजम्प्राचीमनुशर्मयच्छतुतेषामभिगूर्तिष्षट्चत्वारिꣳशत् ॥ ॥४६॥ अश्मन् हविष्मान् ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

---

१ अत्र संहितायां स्थितः ऊकारः पदकाले ह्रस्वत्वमापद्यते । तथा प्रातिशाख्ये— (अ-३ सू-१४) 'सूतूनू मिथूमक्षूऊ' इति ॥ अस्यार्थः— सू, तू, नू, मिथू, मक्षू, ऊ, इत्येतेषां पदानामन्ते दीर्घोऽन्त्यस्वरः व्यञ्जनपरः विभागे ह्रस्वत्वमापद्यते । यथा—मोषूणइन्द्र । आतूनउप । एतशस्य नूरणे । असिनामिथूकः । मक्षूदेववतः । ऊर्ध्वऊषुणः ॥ शिक्षायामप्येतेषामन्त्यस्वरस्य संहितायां दीर्घत्वंविधीयते—'मोष्वातुनुरणेमक्षूदेथूकरूशुबलू सुनु'इति ॥ अस्य चार्थः—मोपूर्व सुइतिपदं, आपूर्व तु इतिपदं, रणेपरं नुइतिपदं, देपरं मक्षुइतिपदं, कःइतिपरं थुइतिपदं, 'शु, बलू, सु, नु'इतिपरं 'उ' इतिपदंश्च, एतानि संहितायां दीर्घान्तानि भवन्ति ॥ उदाहरणानि उक्तानि । अधिकानितु— तमूशुचिम् । उदूबलम् । महीमूषु । अस्माभिरूनु ॥ इति ॥

अथ चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अग्नाविष्णू इत्यग्ना-विष्णू । सजोषसेतिस-जोषसा । इमाः । वर्द्धन्तु । वाम् । गिरः ॥ द्युम्नैः । वाजेभिः । एतं । गतम् ॥ वाजः । च । मे । प्रसवइतिप्र-सवः । च । मे । प्रयतिरितिप्र-यतिः । च । मे । प्रसितिरितिप्र-सितिः । च । मे । धीतिः । च । मे । क्रतुः । च । मे । स्वरः । च । मे । श्लोकः । च । मे । श्रावः । च । मे । श्रुतिः । च । मे । ज्योतिः । च । मे । सुवः । च । मे । प्राणइतिप्र-अनः । च । मे । अपानइत्यप-अनः । [१] च । मे । व्यानइतिवि-अनः । च । मे । असुः । च । मे । चित्तम् । च । मे । आधीतमित्या-धीतम् । च । मे । वाक् । च । मे । मनः । च । मे । चक्षुः । च । मे । श्रोत्रम् । च । मे । दक्षः । च । मे । बलम् । च । मे । ओजः । च । मे । सहः । च । मे । आयुः । च । मे । जरा । च । मे । आत्मा । च । मे । तनूः । च । मे । शर्म । च । मे । वर्म । च । मे । अङ्गानि । च । मे । अस्थानि । च । मे । परूꣳषि । च । मे । शरीराणि । च । मे ॥ [२] अपानस्तनूश्शर्मेऽष्टादशच ॥ ॥१॥

ज्यैष्ठ्यम् । च । मे । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । च । मे । मन्युः । च । मे । भामः । च । मे । अमः । च । मे । अम्भः । च । मे । जेमा । च । मे । महिमा । च । मे । वरिमा । च । मे । प्रथिमा । च । मे । वर्ष्मा । च । मे । द्राघुया । च । मे । वृद्धम् । च । मे । वृद्धिः । च । मे । सत्यम् । च । मे । श्रद्धेतिश्रत्-धा । च । मे । जगत् । च । [३] मे । धनम् । च । मे । वशः । च । मे । त्विषिः । च । मे । क्रीडा । च । मे । मोदः । च । मे । जातम् । च । मे । जनिष्यमाणम् । च । मे । सूक्तमितिसु-उक्तम् । च । मे । सुकृतमितिसु-कृतम् । च । मे । वित्तम् । च । मे । वेद्यम् । च । मे । भूतम् । च । मे । भविष्यत् । च । मे । सुगमितिसु-गम् । च । मे । सुपथमितिसु-पथम् । च । मे । ऋद्धम् । च । मे । ऋद्धिः । च । मे । क्लृप्तम् । च । मे । क्लृप्तिः । च । मे । मतिः । च । मे । सुमतिरितिसु-मतिः । च । मे ॥ [४] जगच्चर्धिश्चतुर्दशच ॥ २॥

शम् । च । मे । मयः । च । मे । प्रियम् । च । मे । अनुकामइत्यनु-कामः । च । मे । कामः । च । मे । सौमनसः । च । मे । भद्रम् । च । मे । श्रेयः । च । मे ।

वस्यः । च । मे । यशः । च । मे । भगः । च । मे । द्रविणम् । च । मे । यन्ता । च । मे । धर्ता । च । मे । क्षेमः । च । मे । धृतिः । च । मे । विश्वम् । च । [५] मे । महः । च । मे । सव्विँदितिसं-वित् । च । मे । ज्ञात्रम् । च । मे । सूः । च । मे । प्रसूरितिप्र-सूः । च । मे । सीरम् । च । मे । लयः । च । मे । ऋतम् । च । मे । अमृतम् । च । मे । अयक्ष्मम् । च । मे । अनामयत् । च । मे । जीवातुः । च । मे । दीर्घायुत्वमिति दीर्घायु-त्वम् । च । मे । अनमित्रम् । च । मे । अभयम् । च । मे । सुगमितिसु-गम् । च । मे । शयनम् । च । मे । सूषेतिसु-उषा । च । मे । सुदिनमितिसु-दिनम् । च । मे ॥ [६] विश्वञ्चशयनमष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

ऊर्क् । च । मे । सूनृता । च । मे । पयः । च । मे । रसः । च । मे । घृतम् । च । मे । मधु । च । मे । सग्धिः । च । मे । सपीतिरितिस-पीतिः । च । मे । कृषिः । च । मे । वृष्टिः । च । मे । जैत्रम् । च । मे । औद्भिद्यमित्यौत्-भिद्यम् । च । मे । रयिः । च । मे । रायः । च । मे । पुष्टम् । च । मे । पुष्टिः । च । मे । विभ्वितिवि-भु । च । [७] मे । प्रभ्वितिप्र-भु । च । मे । बहु । च । मे । भूयः । च । मे । पूर्णम् । च । मे । पूर्णतरमितिपूर्ण-तरम् । च । मे । अक्षितिः । च । मे । कूयवाः । च । मे । अन्नम् । च । मे । अक्षुत् । च । मे । व्रीहयः । च । मे । यवाः । च । मे । माषाः । च । मे । तिलाः । च । मे । मुद्गाः । च । मे । खल्वाः । च । मे । गोधूमाः । च । मे । मसुराः । च । मे । प्रियङ्गवः । च । मे । अणवः । च । मे । श्यामाकाः । च । मे । नीवाराः । च । मे ॥ [८] विभुचमसुराश्चतुर्दशच ॥ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

अश्मा । च । मे । मृत्तिका । च । मे । गिरयः । च । मे । पर्वताः । च । मे । सिकताः । च । मे । वनस्पतयः । च । मे । हिरण्यम् । च । मे । अयः । च । मे । सीसम् । च । मे । त्रपु । च । मे । श्यामम् । च । मे । लोहम् । च । मे । अग्निः । च । मे । आपः । च । मे । वीरुधः । च । मे । ओषधयः । च । मे । कृष्टपच्यमितिकृष्ट-पच्यम् । च । [९] मे । अकृष्टपच्यमित्यकृष्ट-पच्यम् । च । मे । ग्राम्याः । च । मे । पशवः । आरण्याः । च । यज्ञेन । कल्पन्ताम् । वित्तम् । च । मे । वित्तिः । च । मे । भूतम् । च । मे । भूतिः । च । मे । वसु । च । मे । वसतिः । च । मे । कर्म । च । मे । शक्तिः । च । मे । अर्थः । च । मे । एमः । च । मे । इतिः । च । मे । गतिः । च ।

मे ॥ [१०] कृष्णपच्यश्चाष्टाचंत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

अग्निः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । सोमः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । सविता । च । मे । इन्द्रः । च । मे । सरस्वती । च । मे । इन्द्रः । च । मे । पूषा । च । मे । इन्द्रः । च । मे । बृहस्पतिः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । मित्रः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । वरुणः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । त्वष्टा । च । [११] मे । इन्द्रः । च । मे । धाता । च । मे । इन्द्रः । च । मे । विष्णुः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । अश्विनौ । च । मे । इन्द्रः । च । मे । मरुतः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । विश्वे । च । मे । देवाः । इन्द्रः । च । मे । पृथिवी । च । मे । इन्द्रः । च । मे । अन्तरिक्षम् । च । मे । इन्द्रः । च । मे । द्यौः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । दिशः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । मूर्द्धा । च । मे । इन्द्रः । च । मे । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । च । मे । इन्द्रः । च । मे ॥ [१२] त्वष्टाचद्यौश्चमएकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥६॥

अꣳशुः । च । मे । रश्मिः । च । मे । अदाभ्यः । च । मे । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च । मे । उपाꣳशुरित्युप-अꣳशुः । च । मे । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामः । च । मे । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । च । मे । मैत्रावरुणइतिमैत्रा-वरुणः । च । मे । आश्विनः । च । मे । प्रतिप्रस्थानइतिप्रति-प्रस्थानः । च । मे । शुक्रः । च । मे । मन्थी । च । मे । आग्रयणः । च । मे । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । च । मे । ध्रुवः । च । मे । वैश्वानरः । च । मे । ऋतुग्रहाइत्यृतु-ग्रहाः । च । [१३] मे । अतिग्राह्याइत्यति-ग्राह्याः । च । मे । ऐन्द्राग्नइत्यैन्द्र-अग्नः । च । मे । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । च । मे । मरुत्वतीयाः । च । मे । माहेन्द्रइतिमाहा-इन्द्रः । च । मे । आदित्यः । च । मे । सावित्रः । च । मे । सारस्वतः । च । मे । पौष्णः । च । मे । पात्नीवतइतिपात्नी-वतः । च । मे । हारियोजनइतिहारि-योजनः । । च । मे ॥ [१४] ऋतुग्रहाश्चचतुस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

इध्मः । च । मे । बर्हिः । च । मे । वेदिः । च । मे । धिष्णियाः । च । मे । स्रुचः । च । मे । चमसाः । च । मे । ग्रावाणः । च । मे । स्वरवः । च । मे । उपरवाइत्युप-रवाः । च । मे । अधिषवणेइत्यधि-सवने । च । मे । द्रोणकलशइतिद्रोण-कलशः । च । मे । वायव्यानि । च । मे । पूतभृदितिपूत-भृत् । च । मे । आधवनीयइत्या-

ध्रुवनीयः । च । मे । आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । च । मे । हविर्धानमितिहविः-धानम् । च । मे । गृहाः । च । मे । सदः । च । मे । पुरोडाशाः । च । मे । पचताः । च । मे । अवभृथइत्यव-भृथः । च । मे । स्वगाकारइतिस्वगा-कारः । च । मे ॥ [१५] गृहाश्चषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

अग्निः । च । मे । घर्मः । च । मे । अर्कः । च । मे । सूर्यः । च । मे । प्राण इतिप्र-अनः । च । मे । अश्वमेधइत्यश्व-मेधः । च । मे । पृथिवी । च । मे । अदितिः । च । मे । दितिः । च । मे । द्यौः । च । मे । शक्वरीः । अङ्गुलयः । दिशः । च । मे । यज्ञेन । कल्पन्ताम् । ऋक् । च । मे । साम । च । मे । स्तोमः । च । मे । यजुः । च । मे । दीक्षा । च । मे । तपः । च । मे । ऋतुः । च । मे । व्रतम् । । च । मे । अहोरात्रयोरित्यहः-रात्रयोः । वृष्ट्या । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत्-रथन्तरे । च । मे । यज्ञेन । कल्पेताम् ॥ [१६] दीक्षाऽष्टादशच ॥ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

गर्भाः । च । मे । वत्साः । च । मे । त्र्यविरितित्रि-अविः । च । मे । त्र्य वीतित्रि-अवी । च । मे । दित्यवाडितिदित्य-वाट् । च । मे । दित्यौही । च । मे । पञ्चाविरितिपञ्च-अविः । च । मे । पञ्चावीतिपञ्च-अवी । च । मे । त्रिवत्सइतित्रि-वत्सः । च । मे । त्रिवत्सेतित्रि-वत्सा । च । मे । तुर्यवाडितितुर्य-वाट् । च । मे । तुर्यौही । च । मे । पष्ठवादितिपष्ठ-वात् । च । मे । पष्ठौही । च । मे । उक्षा । च । मे । वशा । च । मे । ऋषभः । च । [१७] मे । वेहत् । च । मे । अनड्वान् । च । मे । धेनुः । च । मे । आयुः । यज्ञेन । कल्पताम् । प्राणइतिप्र-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । अपानइत्यप-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । व्यानइतिवि-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । चक्षुः । यज्ञेन । कल्पताम् । श्रोत्रम् । यज्ञेन । कल्पताम् । मनः । यज्ञेन । कल्पताम् । वाक् । यज्ञेन । कल्पताम् । आत्मा । यज्ञेन । कल्पताम् । यज्ञः । यज्ञेन । कल्पताम् ॥ [१८] ऋषभश्चचत्वारिꣳशच ॥ ❀ ❀ ॥ १० ॥

एका । च । मे । तिस्रः । च । मे । पञ्च । च । मे । सप्त । च । मे । नव । च । मे । एकादश । च । मे । त्रयोदशेतित्रयः-दश । च । मे । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । च । मे । सप्तदशेतिसप्त-दश । च । मे । नवदशेतिनव-दश । च । मे । एकविꣳशतिरित्येक-विꣳशतिः । च । मे । त्रयोविꣳशतिरितित्रयः-विꣳशतिः । च । मे । पञ्च

विंशतिरितिपञ्च-विंशतिः । च । मे । सप्तविंशतिरितिसप्त-विंशतिः । च । मे । नवविंशतिरितिनव-विंशतिः । च । मे । एकत्रिंशदित्येक-त्रिंशत् । च । मे । त्रयस्त्रिंशदितित्रयः-त्रिंशत् । च । [१९] मे । चतस्रः । च । । मे । अष्टौ । च । मे । द्वादश । च । मे । षोडश । च । मे । विंशतिः । च । मे । चतुर्विंशतिरितिचतुः-विंशतिः । च । मे । अष्टाविंशतिरित्यष्टा-विंशतिः । च । मे । द्वात्रिंशत् । च । मे । षट्त्रिंशदितिषट्-त्रिंशत् । च । मे । चत्वारिंशत् । च । । मे । चतुश्चत्वारिंशदितिचतुः-चत्वारिंशत् । च । मे । अष्टाचत्वारिंशदित्यष्टा-चत्वारिंशत् । च । मे । वाजः । च । प्रसवइतिप्र-सवः । च । अपिज इत्यपि-जः । च । क्रतुः । च । सुवः । च । मूर्धा । च । व्यश्नियइतिवि-अश्नियः । च । आन्त्यायनः । च । अन्त्यः । च । भौवनः । च । भुवनः । च । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च ॥ [२०] त्रयस्त्रिंशच्चव्यश्नियएकादशच ॥ ❀ ॥११॥

वाजः । नः । सप्त । प्रदिशइतिप्र-दिशः । चतस्रः । वा । परावतइतिपरा-वतः ॥ वाजः । नः । विश्वैः । देवैः । धनसाताविति धन-सातौ । इह । अवतु ॥ विश्वे । अद्य । मरुतः । विश्वे । ऊती । विश्वे । भवन्तु । अग्नयः । समिद्धाइतिसं-इद्धाः ॥ विश्वे । नः । देवाः । अवसा । एति । गमन्तु । विश्वम् । अस्तु । द्रविणम् । वाजः । अस्मेइति ॥ वाजस्य । प्रसवमितिप्र-सवम् । देवाः । रथैः । यात । हिरण्ययैः ॥ अग्निः । इन्द्रः । बृहस्पतिः । मरुतः । सोमपीतयइतिसोम-पीतये ॥ वाजेवाजइतिवाजे-वाजे । अवत । वाजिनः । नः । धनेषु । [२१] विप्राः । अमृताः । ऋतज्ञाइत्यृत-ज्ञाः ॥ अस्य । मध्वः । पिबत । मादयध्वम् । तृप्ताः । यात । पथिभिरितिपथि-भिः । देवयानैरितिदेव-यानैः ॥ वाजः । पुरस्तात् । उत । मध्यतः । नः । वाजः । देवान् । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । कल्पयाति ॥ वाजस्य । हि । प्रसवइतिप्र-सवः । नन्नमीति । विश्वाः । आशाः । वाजपतिरितिवाज-पतिः । भवेयम् ॥ पयः । पृथिव्याम् । पयः । ओषधीषु । पयः । दिवि । अन्तरिक्षे । पयः । धाम् ॥ पयस्वतीः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । सन्तु । मह्यम् ॥ समिति । मा । सृजामि । पयसा । घृतेन । समिति । मा । सृजामि । अपः । [२२] ओषधीभिरित्योषधि-भिः ॥ सः । अहम् । वाजम् । सनेयम् । अग्ने ॥ नक्तोषासा । समनसेतिस-मनसा । विरूपेइतिवि-रूपे । धापयेते

इति । शिशुम् । एकम् । समीचीइति ॥ द्यावा । रुक्षाम् । रुक्मः । अन्तः । वीति । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन्न् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः ॥ समुद्रः । असि । नभस्वान् । आर्द्रदानुरित्यार्द्र-दानुः । शम्भू रितिशं-भूः । मयोभू रितिमयः-भूः । अभीति । मा । वाहि । स्वाहा । मारुतः । असि । मरुताम् । गणः । शम्भू रितिशं-भूः । मयोभू रितिमयः-भूः । अभीति । मा । वाहि । स्वाहा । अवस्युः । असि । दुवस्वान् । शम्भू रितिशं-भूः । मयोभू रितिमयः-भूः । अभीति । मा । वाहि । स्वाहा ॥ [२३] धनेष्वपोदुवस्वाञ्छम्भूर्मयोभूरभिमाद्वेच ॥ ❀ ॥१२॥

अग्निम् । युनज्मि । शवसा । घृतेन । दिव्यम् । सुपर्णमितिसु-पर्णम् । वयसा । बृहन्तम् ॥ तेन । वयम् । पतेम । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । सुवः । रुहाणाः । अधीति । नाके । उत्तमइत्युत्-तमे ॥ इमौ । ते । पक्षौ । अजरौ । पतत्रिणः । याभ्याम् । रक्षाꣳसि । अपहꣳसीत्यप-हꣳसि । अग्ने ॥ ताभ्याम् । पतेम । सुकृतामितिसु-कृताम् । उ । लोकम् । यत्र । ऋषयः । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । ये । पुराणाः ॥ चित् । असि । समुद्रयोनिरितिसमुद्र-योनिः । इन्दुः । दक्षः । श्येनः । ऋतावेत्यृत-वा ॥ हिरण्यपक्षइतिहिरण्य-पक्षः । शकुनः । भुरण्युः । महान् । सधस्थइतिसध-स्थे । ध्रुवः । [२४] । एति । निषत्तइतिनि-सत्तः ॥ नमः । ते । अस्तु । मा । मा । हिꣳसीः । विश्वस्य । मूर्द्धन्न् । अधीति । तिष्ठसि । श्रितः ॥ समुद्रे । ते । हृदयम् । अन्तः । आयुः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । भुवनेषु । अर्पितेइति ॥ उद्नः । दत्त । उदधिमित्युद-धिम् । भिन्त । दिवः । पर्जन्यात् । अन्तरिक्षात् । पृथिव्याः । ततः । नः । वृष्ट्या । अवत ॥ दिवः । मूर्द्धा । असि । पृथिव्याः । नाभिः । ऊर्क् । अपाम् । ओषधीनाम् ॥ विश्वायुरितिविश्व-आयुः । शर्म । सप्रथाइतिस-प्रथाः । नमः । पथे ॥ येन । ऋषयः । तपसा । सत्रम् । [२५] आसत । इन्धानाः । अग्निम् । सुवः । आभरन्तइत्या-भरन्तः ॥ तस्मिन्न् । अहम् । नीति । दधे । नाके । अग्निम् । एतम् । यम् । आहुः । मनवः । स्तीर्णबर्हिषमितिस्तीर्ण-बर्हिषम् ॥ तम् । पत्नीभिः । अन्विति । गच्छेम । देवाः । पुत्रैः । भ्रातृभिरितिभ्रातृ-भिः । उत । वा । हिरण्यैः ॥ नाकम् । गृह्णानाः । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । तृतीये । पृष्ठे । अधीति । रोचने । दिवः ॥ एति । वाचः । मध्यम् । अरुहत् । भुरण्युः । अयम् । अग्निः । सत्पतिरितिसत्-पतिः ।

चेकितानः ॥ पृष्ठे । पृथिव्याः । निहितइतिनि-हितः । दविद्युतत् । अधस्पदमित्यधः-पदम् । कृणुते । [२६] ये । पृतन्यवः ॥ अयम् । अग्निः । वीरतमइतिवीर-तमः । वयोधाइतिवयः-धाः । सहस्रियः । दीप्यताम् । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् ॥ विभ्राजमानइतिवि-भ्राजमानः । सरिरस्य । मध्ये । उप । प्रेति । यात । दिव्यानि । धाम ॥ सम् । प्रेति । च्यवध्वम् । अन्विति । सम् । प्रेति । यात । अग्ने । पथः । देवयानानितिदेव-यानान् । कृणुध्वम् ॥ अस्मिन् । सधस्थइतिसध-स्थे । अधीति । उत्तरस्मिन्नित्युत्-तरस्मिन् । विश्वे । देवाः । यजमानः । च । सीदत ॥ येन । सहस्रम् । वहसि । येन । अग्ने । सर्ववेदसमितिसर्व वेदसम् ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । देवयानइतिदेव-यानः । यः । [२७] उत्तमइत्युत्-तमः ॥ उदिति । बुध्यस्व । अग्ने । प्रतीति । जागृहि । एनम् । इष्टापूर्तेइतीष्टा-पूर्ते । समिति । सृजेथाम् । अयम् । च ॥ पुनः । कृण्वन् । त्वा । पितरम् । युवानम् । अन्वाताꣳसीदित्यनु-आताꣳसीत् । त्वयि । तन्तुम् । एतम् ॥ अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन् । अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्द्धय । रयिम् ॥ [२८] ध्रुवस्सत्रङ्कृणुतेयस्सप्तत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ १३ ॥

मम । अग्ने । वर्चः । विहवेष्वितिवि-हवेषु । अस्तु । वयम् । त्वा । इन्धानाः । तनुवम् । पुषेम ॥ मह्यम् । नमन्ताम् । प्रदिशइतिप्र-दिशः । चतस्रः । त्वया । अध्यक्षेणेत्यधि-अक्षेण । पृतनाः । जयेम ॥ मम । देवाः । विहवइतिवि-हवे । सन्तु । सर्वे । इन्द्रावन्तइतीन्द्र-वन्तः । मरुतः । विष्णुः । अग्निः ॥ मम । अन्तरिक्षम् । उरु । गोपम् । अस्तु । मह्यम् । वातः । पवताम् । कामे । अस्मिन् ॥ मयि । देवाः । द्रविणम् । एति । यजन्ताम् । मयि । आशीरित्या-शीः । अस्तु । मयि । देवहूतिरितिदेव-हूतिः ॥ दैव्या । होतारा । वनिषन्त । [२९] पूर्वे । अरिष्टाः । स्याम । तनुवा । सुवीराइतिसु-वीराः ॥ मह्यम् । यजन्तु । मम । यानि । हव्या । आकूतिरित्या-कूतिः । सत्या । मनसः । मे । अस्तु ॥ एनः । मा । नीति । गाम् । कतमत् । चन । अहम् । विश्वे । देवासः । अधीति । वोचत । मे ॥ देवीः । षडुर्वीरितिषट्-उर्वीः । उरु । नः । कृणोत । विश्वे । देवासः । इह । वीरयध्वम् ॥ मा । हास्महि । प्रजयेतिप्र-

जया । मा । तनूभिः । मा । रधाम । द्विषते । सोम । राजन्न् ॥ अग्निः । मन्युम् । प्रतिनुदन्निति प्रति-नुदन्न् । पुरस्तात् । [३०] अदब्धः । गोपाइतिगो-पाः । परीति । पाहि । नः । त्वम् ॥ प्रत्यञ्चः । यन्तु । निगुतइतिनि-गुतः । पुनः । ते । अमा । एषाम् । चित्तम् । प्रबुधेतिप्र-बुधा । वीति । नेशत् ॥ धाता । धातृणाम् । भुवनस्य । यः । पतिः । देवम् । सवितारम् । अभिमातिषाहमित्यभिमाति-साहम् ॥ इमम् । यज्ञम् । अश्विना । उभा । बृहस्पतिः । देवाः । पान्तु । यजमानम् । न्यर्थादितिनि-अर्थात् ॥ उरुव्यचाइत्युरु-व्यचाः । नः । महिषः । शर्म । यꣳसत् । अस्मिन्न् । हवे । पुरुहूतइतिपुरु-हूतः । पुरुक्षु ॥ सः । नः । प्रजायाइतिप्र-जायै । हर्यश्वेतिहरि-अश्व । मृडय । इन्द्र । मा । [३१] नः । रीरिषः । मा । परेति । दाः ॥ ये । नः । सपत्नाः । अपेति । ते । भवन्तु । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । अवेति । बाधामहे । तान् ॥ वसवः । रुद्राः । आदित्याः । उपरिस्पृशमित्युपरि-स्पृशम् । मा । उग्रम् । चेत्तारम् । अधिराजमित्यधि-राजम् । अक्रन्न् ॥ अर्वाञ्चम् । इन्द्रम् । अमुतः । हवामहे । यः । गोजिदितिगो-जित् । धनजिदितिधन-जित् । अश्वजिदित्यश्व-जित् । यः ॥ इमम् । नः । यज्ञम् । विहवइतिवि-हवे । जुषस्व । अस्य । कुर्मः । हरिवइतिहरि-वः । मेदिनम् । त्वा ॥ [३२] वनिषन्तपुरस्तान्मात्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

अग्नेः । मन्वे । प्रथमस्य । प्रचेतसइतिप्र-चेतसः । यम् । पाञ्चजन्यमितिपाञ्च-जन्यम् । बहवः । समिन्धतइतिसं-इन्धते ॥ विश्वस्याम् । विशि । प्रविविशिवाꣳसमितिप्र-विविशिवाꣳसम् । ईमहे । सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ यस्य । इदम् । प्राणदितिप्र-अनत् । निमिषदितिनि-मिषत् । यत् । एजति । यस्य । जातम् । जनमानम् । च । केवलम् ॥ स्तौमि । अग्निम् । नाथितः । जोहवीमि । सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ इन्द्रस्य । मन्ये । प्रथमस्य । प्रचेतसइतिप्र-चेतसः । वृत्रघ्नइतिवृत्र-घ्नः । स्तोमाः । उपेति । माम् । उपागुरित्युप-आगुः ॥ यः । दाशुषः । सुकृतइतिसु-कृतः । हवम् । उपेति । गन्ता । [३३] सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । नयति । समिति । वशी । युधे । यः । पुष्टानि । सꣳसृजतीतिसं-सृजति । त्रयाणि ॥ स्तौमि । इन्द्रम् । नाथितः । जोहवीमि । सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ मन्वे । वाम् । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । तस्य । वित्तम् ।

सत्यौजसेतिसत्य-ओजसा । दृꣳहणा । यम् । नुदेथेइति ॥ या । राजानम् । सरथमितिस-रथम् । याथः । उग्रा । ता । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ यः । वाम् । रथः । ऋजुरश्मिरित्यृजु-रश्मिः । सत्यधर्मेतिसत्य-धर्मा । मिथु । चरन्तम् । उपयातीत्युप-याति । दूषयन्न् ॥ स्तौमि । [३४] मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । नाथितः । जोहवीमि । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ वायोः । सवितुः । विदथानि । मन्महे । यौ । आत्मन्वदित्यात्मन्न्-वत् । बिभृतः । यौ । च । रक्षतः ॥ यौ । विश्वस्य । परिभू इतिपरि-भू । बभूवतुः । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ उपेति । श्रेष्ठाः । नः । आशिषइत्या-शिषः । देवयोः । धर्मे । अस्थिरन्न् ॥ स्तौमि । वायुम् । सवितारम् । नाथितः । जोहवीमि । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ रथीतमावितिरथि-तमौ । रथीनाम् । अह्वे । ऊतये । शुभम् । गमिष्ठौ । सुयमेभिरितिसु-यमेभिः । अश्वैः ॥ ययोः । [३५] वाम् । देवौ । देवेषु । अनिशितमित्यनि-शितम् । ओजः । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ यत् । अयातम् । वहतुम् । सूर्यायाः । त्रिचक्रेणेतित्रि-चक्रेण । सꣳसदमितिसं-सदम् । इच्छमानौ ॥ स्तौमि । देवौ । अश्विनौ । नाथितः । जोहवीमि । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ मरुताम् । मन्वे । अधीति । नः । ब्रुवन्तु । प्रेति । इमाम् । वाचम् । विश्वाम् । अवन्तु । विश्वे ॥ आशून् । हुवे । सुयमानितिसु-यमान् । ऊतये । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ तिग्मम् । आयुधम् । वीडितम् । सहस्वत् । दिव्यम् । शर्धः । [३६] पृतनासु । जिष्णु ॥ स्तौमि । देवान् । मरुतः । नाथितः । जोहवीमि । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ देवानाम् । मन्वे । अधीति । नः । ब्रुवन्तु । प्रेति । इमाम् । वाचम् । विश्वाम् । अवन्तु । विश्वे ॥ आशून् । हुवे । सुयमानितिसु-यमान् । ऊतये । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ यत् । इदम् । मा । अभिशोचतीत्यभि-शोचति । पौरुषेयेण । दैव्येन ॥ स्तौमि । विश्वान् । देवान् । नाथितः । जोहवीमि । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ अन्विति । नः । अद्य । अनुमतिरित्यनु-मतिः । अन्विति । [३७] इत् । अनुमतइत्यनु-मते । त्वम् । वैश्वानरः । नः । ऊत्या । पृष्टः । दिवि ॥ येइति । अप्रथेताम् । अमितेभिः । ओजोभिरित्योजः-भिः । येइति । प्रतिष्ठेइतिप्रति-स्थे । अभवताम् । वसूनाम् ॥ स्तौमि । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । नाथितः । जोहवीमि । तेइति । नः । मुञ्चतम् । अꣳहसः ॥

उर्वीइति । गेढसीइति । वरिवः । कृणोतम् । क्षेत्रस्य । पत्नीइति । अधीति । नः । ब्रूयातम् ॥ स्तौमि । द्यावापृथिवीइति द्यावा-पृथिवी । नाथितः । जोहवीमि । तेइति । नः । मुञ्चतम् । अꣳहसः ॥ यत् । ते । वयम् । पुरुषत्रेति पुरुष-त्रा । यविष्ठ । अविद्वाꣳसः । चकृम । कत् । चन । [३८] आगः ॥ कृधि । स्विति । अस्मान् । अदितेः । अनागाः । वीति । एनाꣳसि । शिश्रथः । विष्वक् । अग्ने ॥ यथा । ह । तत् । वसवः । गौर्यम् । चित् । पदि । सिताम् । अमुञ्चत । यजत्राः ॥ एव । त्वम् । अस्मत् । प्रेति । मुञ्च । वीति । अꣳहः । प्रेति । अतारि । अग्ने । प्रतरामिति प्र-तराम् । नः । आयुः ॥ [३९] गन्तादूषयन्थ्स्तौमियद्योशश्चर्द्वोऽनुमतिरनुचनचतुस्त्रिꣳशच्च ॥ १५ ॥

अग्नेमन्वेयस्येदमिन्द्रस्ययस्सङ्ग्राममिन्द्रꣳ सनोमुञ्चत्वꣳहसः । मन्वेवान्तानो मुञ्चतमागसः । योवाꣳ्वायोरुपरथीतमौयदयातमश्विनौतौनोमुञ्चतमागसः । मरुतान्तिग्मम्मरुतोदेवानाय्यदिदव्विश्वान्तेनोमुञ्चन्त्वेनसः । अनुनउर्वीद्यावापृथिवी तेनोमुञ्चतमꣳहसोयत्ते ॥ ❀ ❀ ❀ ॥

अग्नाविष्णूज्यैष्ठ्यꣳ शश्चोर्क्चाश्माचाग्निश्चाꣳशुश्चेध्मश्चाग्निश्चघर्मोगर्भाश्चैकाचवाजोनोअग्निय्युनज्मिममाग्नेअग्नेमन्वेपञ्चदश ॥ १५ ॥ अग्नाविष्णूअग्निश्चवाजोनोअदब्धोगोपानवत्रिꣳशत् ॥ ३९ ॥ अग्नाविष्णूप्रतरान्नआयुः ॥ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे चतुर्थकाण्डस्समाप्तः ॥

— ❀ चतुर्थकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❀ —

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	४६	२२९३
२	११	४८	२४९८
३	१३	३६	१८४४
४	१२	३७	१८८७
५	११	२७	१२३४
६	९	४६	२३२१
७	१५	३९	२००८

— ❀ संहतसङ्ख्या ❀ —

७	८२	२७९	१४०९५

श्रीः॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

सावित्राणि । जुहोति । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । चतुर्गृहीतेनेतिचतुः-गृहीतेन । जुहोति । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । चतस्रः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । छन्दाꣳसि । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामन्न् । न । वः । अभागानि । हव्यम् । वक्ष्यामः । इति । तेभ्यः । एतत् । चतुर्गृहीतमितिचतुः-गृहीतम् । अधारयन्न् । पुरोनुवाक्यायाइतिपुरः-अनुवाक्यायै । याज्यायै । देवतायै । वषट्कारायेतिवषट्-कारायं । यत् । चतुर्गृहीतमितिचतुः-गृहीतम् । जुहोति । छन्दाꣳसि । एव । तत् । प्रीणाति । तानि । अस्य । प्रीतानि । देवेभ्यः । हव्यम् । वहन्ति । यम् । कामयेत । [१] पापीयान् । स्यात् । इति । एकैकमित्येकं-एकम् । तस्य । जुहुयात् । आहुतीभिरित्याहुति-भिः । एव । एनम् । अवेति । गृह्णाति । पापीयान् । भवति । यम् । कामयेत । वसीयान् । स्यात् । इति । सर्वाणि । तस्य । अनुद्रुत्येत्यनु-द्रुत्य । जुहुयात् । आद्रुत्येत्या-द्रुत्या । एव । एनम् । अभीति । क्रमयति । वसीयान् । भवति । अथोइति । यज्ञस्य । एव । एषा । अभिक्रान्तिरित्यभि-क्रान्तिः । एति । वै । एषः । यज्ञमुखादितियज्ञ-मुखात् । ऋध्याः । यः । अग्नेः । देवतायाः । एति । अष्टौ । एतानि । सावित्राणि । भवन्ति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रः [२] अग्निः । तेन । एव । यज्ञमुखादितियज्ञ-मुखात् । ऋध्याः । अग्नेः । देवतायै । न । एति । अष्टौ । सावित्राणि । भवन्ति । आहुतिरित्या-हुतिः । नवमी । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । एव । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । वीति । यातयति । यदि । कामयेत । छन्दाꣳसि । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयेयम् । इति । ऋचम् । अन्तमाम् । कुर्यात् । छन्दाꣳसि । एव । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयति । यदि । कामयेत । यजमानम् । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयेयम् । इति । यजुः । अन्तमम् । कुर्यात् । यजमानम् । एव । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-

यशसेन । अर्पयति । ऋचा । स्तोमम् । समिति । अर्द्धय । इति । [३] आह । समृ ध्याइतिसं-ऋध्यै । चतुर्भिरितिचतुः-भिः । अभ्रिम् । एति । दत्ते । चत्वारि । छन्दाꣳसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । आह । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । वेणुम् । प्रेति । अवि शत् । सः । एताम् । ऊतिम् । अनु । समिति । अचरत् । यत् । वेणोः । सुषिरम् । सुषि रा । अग्निः । भवति । सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय । सः । यत्रंयत्रेतियत्रं-यत्र । अवं सत् । तत् । कृष्णम् । अभवत् । कल्माषी । भवति । रूपसमृध्याइतिरूप-समृध्यै । उभयतःरुष्णूरित्युभयतः-रुष्णूः । भवति । इतः । च । अमुतः । च । अर्कस्य । अ वरुध्याइत्यव-रुध्यै । व्याममात्रीतिव्याम-मात्री । भवति । एतावत् । वै । पुरुषे । वी र्यम् । वीर्यसम्मितेतिवीर्य-सम्मिता । अपरिमितेत्यपरि-मिता । भवति । अपरिमित स्येत्यपरि-मितस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । यः । वनस्पतीनाम् । फलग्रहिरितिफल-ग्रहिः । सः । एषाम् । वीर्यवानितिवीर्य-वान् । फलग्रहिरितिफल-ग्रहिः । वेणुः । वै णवी । भवति । वीर्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै ॥ [४] कामयेतगायत्रोऽर्धयेतिच सप्तविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । अयजुष्केणेत्ययजुः-केन । क्रियते । इमाम् । अगृभ्णन् । रशनाम् । ऋतस्य । इति । अश्वाभिधानीमित्यश्व-अभिधानीम् । एति । दत्ते । यजुष्कृत्याइतियजुः-कृत्यै । यज्ञस्य । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । प्रतूर्तमितिप्र-तूर्तम् । वाजिन् । एति । द्रव । इति । अश्वम् । अभीति । दधाति । रूपम् । एव । अस्य । एतत् । महिमानम् । व्याचष्टइतिवि-आचष्टे । युञ्जा थाम् । रासभम् । युवम् । इति । गर्दभम् । असति । एव । गर्दभम् । प्रतीति । स्था पयति । तस्मात् । अश्वात् । गर्दभः । असत्तरइत्यसत्-तरः । योगेयोगइतियोगे-यो गे । तवस्तरमितितवः-तरम् । इति । आह । [५] योगेयोगइतियोगे-योगे । एव । एनम् । युङ्क्ते । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे । हवामहे । इति । आह । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । सखायः । इन्द्रम् । ऊतये । इति । आह । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धे । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । तम् । प्रजापति रितिप्रजा-पतिः । अन्विति । अविन्दत् । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । अश्वः । अ

श्वेन । समिति । भरति । अनुवित्त्याइत्यनु-वित्त्यै । पापवस्यसमितिपाप-वस्यसम् ।
वै । एतत् । क्रियते । यत् । श्रेयसा । च । पापीयसा । च । समानम् । कर्म । कुर्व
न्ति । पापीयान् । [६] हि । अश्वात् । गर्दभः । अश्वम् । पूर्वम् । नयन्ति । पापवस्य
सस्येतिपाप-वस्यसस्य । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । तस्मात् । श्रेयाꣳसम् । पापी
यान् । पश्चात् । अन्विति । एति । बहुः । वै । भवतः । भ्रातृव्यः । भवति । इव ।
खलु । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते । वज्री । अश्वः । प्रतूर्वन्नितिप्र-तूर्वन् ।
एति । इहि । अवक्रामन्नित्यव-क्रामन् । अशस्तीः । इति । आह । वज्रेण । एव ।
पाप्मानम् । भ्रातृव्यम् । अवेति । क्रामति । रुद्रस्य । गाणपत्यादितिगाण-पत्यात् ।
इति । आह । रौद्राः । वै । पशवः । रुद्रात् । एव । [७] पशून् । निर्याच्येतिनिः-
याच्य । आत्मने । कर्म । कुरुते । पूष्णा । सयुजेतिस-युजा । सह । इति । आह ।
पूषा । वै । अध्वनाम् । सन्नेतेतिसं-नेता । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । पुरीषायतनइति
पुरीष-आयतनः । वै । एषः । यत् । अग्निः । अङ्गिरसः । वै । एतम् । अग्रे । देव
तानाम् । समिति । अभरन् । पृथिव्याः । सधस्थादितिसध-स्थात् । अग्निम् । पुरी
ष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इहि । इति । आह । सायतनमितिस-आयतनम् ।
एव । एनम् । देवताभिः । समिति । भरति । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अ
च्छ । इमः । इति । आह । येन । [८] सङ्गच्छतइतिसं-गच्छते । वाजम् । एव ।
अस्य । वृङ्क्ते । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । अग्निः । स
म्भृत्यइतिसं-भृत्यः । इति । आहुः । इयम् । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तस्याः ।
एतत् । श्रोत्रम् । यत् । वल्मीकः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरिष्यामः ।
इति । वल्मीकवपामितिवल्मीक-वपाम् । उपेति । तिष्ठते । साख्यादितिस-अख्यात् ।
एव । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । अग्निम् । समिति । भ
रति । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरामः । इति । आह । येन । सङ्गच्छतइति
सं-गच्छते । वाजम् । एव । अस्य । वृङ्क्ते । अन्विति । अग्निः । उषसाम् । अ
ग्रम् । [९] अख्यत् । इति । आह । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । आगत्येत्या-गत्य ।
वाजी । अध्वनः । आक्रम्येत्या-क्रम्य । वाजिन् । पृथिवीम् । इति । आह । इच्छति ।
एव । एनम् । पूर्वया । विन्दति । उत्तरयेत्युत्-तरया । द्वाभ्याम् । एति । क्रमयति ।

प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अनुरूपाभ्यामित्यनु-रूपाभ्याम् । तस्मात् । अनुरूपा इत्यनु-रूपाः । पशवः । प्रेति । जायन्ते । द्यौः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । सधस्थमिति सध-स्थम् । इति । आह । एभ्यः । वै । एतम् । लोकेभ्यः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । समिति । ऐरयत् । रूपम् । एव । अस्य । एतत् । महिमानम् । व्याचष्टइतिवि-आ चष्टे । वज्री । वै । एषः । यत् । अश्वः । दद्भिरितिदत्-भिः । अन्यतोदद्भ्यइत्यन्य तोदत्-भ्यः । भूयान् । लोमभिरितिलोम-भिः । उभयादद्भ्यइत्युभयादत्-भ्यः । यम् । द्विष्यात् । तम् । अधस्पदमित्यधः-पदम् । ध्यायेत् । वज्रेण । एव । एनम् । स्तृणु ते ॥ [१०] आहपापीयान्नुद्रादेवयेनाग्रँव्वज्रीवैसप्तदशच ॥ ❀ ॥२॥

उदिति । क्राम । उदिति । अक्रमीत् । इति । द्वाभ्याम् । उदिति । क्रमय ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अनुरूपाभ्यामित्यनु-रूपाभ्याम् । तस्मात् । अनु रूपाइत्यनु-रूपाः । पशवः । प्रेति । जायन्ते । अपः । उपेति । सृजति । यत्र । वै । आपः । उपगच्छन्तीत्युप-गच्छन्ति । तत् । ओषधयः । प्रतीति । तिष्ठन्ति । ओ षधीः । प्रतितिष्ठन्तीरितिप्रति-तिष्ठन्तीः । पशवः । अनु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । पशून् । यज्ञः । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । तस्मात् । अपः । उपेति । सृजति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यत् । अध्वर्युः । अनग्नौ । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहुयात् । अन्धः । अध्वर्युः । [११] स्यात् । रक्षाꣳसि । यज्ञम् । हन्युः । हिरण्यम् । उपास्येत्युप-अस्य । जुहोति । अग्निवतीत्यग्नि-वति । एव । जुहोति । न । अन्धः । अध्वर्युः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । घ्नन्ति । जिघर्मि । अग्निम् । मनसा । घृतेन । इति । आह । मनसा । हि । पुरुषः । यज्ञम् । अभिगच्छतीत्यभि-गच्छति । प्रतिरूप्यन्तमितिप्रति-रूप्यन्तम् । भुवनानि । विश्वा । इति । आह । स वैम् । हि । एषः । प्रत्यङ् । रक्षेति । पृथुम् । तिरश्चा । वयसा । बृहन्तम् । इति । आह । अल्पः । हि । एषः । जातः । महान् । [१२] भवति । व्यचिष्ठम् । अन्नम् । रभसम् । विदानम् । इति । आह । अन्नम् । एव । अस्मै । स्वदयति । सर्वम् । अ स्मै । स्वदते । यः । एवम् । वेद । एति । त्वा । जिघर्मि । वचसा । घृतेन । इति । आह । तस्मात् । यत् । पुरुषः । मनसा । अभिगच्छतीत्यभि-गच्छति । तत् । वाचा । वदति । अरक्षसा । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । मयिश्रीरिति

मर्यं-श्रीः । स्पृहयद्वंर्णइतिस्पृहयत्-वर्णः । अग्निः । इति । आह । अपचितिमित्यप-चितिम् । एव । अस्मिन्न् । दधाति । अपंचितिमानित्यपंचिति-मान् । भवति । यः एवम् । [१३] वेदं । मनंसा । तु । वै । ताम् । आप्तुम् । अर् इति । याम् । अध्वर्युः । अनग्नौ । आहुंतिमित्या-हुतिम् । जुहोतिं । मनंस्वतीभ्याम् । जुहोति । आहुंत्यो रित्या-हुत्योः । आप्त्यैं । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रतिं-स्थित्यै । यज्ञमुखेयंज्ञमुख इतियज्ञमुखे-यज्ञमुखे । वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । जिघाꣳसन्ति । एतर् हिं । खलुं । वै । एतत् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । यर् हिं । एनत् । आहुंतिरित्या-हुतिः । अश्नुते । परीतिं । लिखति । रक्ष॑साम् । अपंहत्याइत्यपं-हत्यै । तिसृभिरि तितिसृ-भिः । परीतिं । लिखति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्मा॑त् । रक्षाꣳसि । अपेतिं । हन्ति । [१४] गायत्रिया । परीतिं । लि खति । तेजंः । वै । गायत्री । तेजंसा । एव । एनम् । परीतिं । गृह्णाति । त्रिष्टुभा । परीतिं । लिखति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियेणं । एव । एनम् । परीतिं । गृ ह्णाति । अनुष्टुभेत्यंनु-स्तुभा । परीतिं । लिखति । अनुष्टुबित्यंनु-स्तुप् । सर्वाणि । छन्दाꣳसि । परिभू रितिपरि-भूः । पर्याप्त्याइतिपरिं-आप्त्यै । मध्यतः । अनुष्टुभेत्यं नु-स्तुभा । वाक् । वै । अनुष्टुबित्यंनु-स्तुप् । तस्मात् । मध्यतः । वाचा । वदामः । गायत्रिया । प्रथमया । परीतिं । लिखति । अथं । अनुष्टुभेत्यंनु-स्तुभा । अथं । त्रि ष्टुभा । तेजंः । वै । गायत्री । यज्ञः । अनुष्टुगित्यंनु-स्तुक् । इन्द्रियम् । त्रिष्टुप् । ते जंसा । च । एव । इन्द्रियेणं । च । उभयतंः । यज्ञम् । परीतिं । गृह्णाति ॥ [१५]

अन्धोऽध्वर्युर्महान्भंवतियएवꣳ हन्तित्रिष्टुभातेजोवैगायत्रीत्रयोदशच ॥ ॥३॥

देवस्यं । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इतिं । खनति । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अथोइतिं । धूमम् । एव । एतेनं । जनयति । ज्योतिष्मन्तम् । त्वा । अग्ने । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । इतिं । आह । ज्योतिः । एव । एतेनं । जनयति । सः । अग्निः । जातः । प्रजाइतिप्र-जाः । शुचा । आर्पयत् । तम् । देवाः । अर्धर्चेनेत्यर्ध-ऋचेनं । अशमयन्न् । शिवम् । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यंः । अहिꣳसन्तम् । इतिं । आह । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यंः । एव । एनम् । शमयति । द्वाभ्याम् । खनति । प्र तिष्ठित्याइतिप्रतिं-स्थित्यै । अपाम् । पृष्ठम् । असि । इतिं । पुष्करपर्णमितिपुष्कर-

पर्णम् । एतिं । [१६] हरति । अपाम् । वै । एतत् । पृष्ठम् । यत् । पुष्करपर्णमितिं पुष्कर-पर्णम् । रूपेणं । एव । एनत् । एतिं । हरति । पुष्करपर्णेनेतिंपुष्कर-पर्णेनं । समितिं । भरति । योनिः । वै । अग्नेः । पुष्करपर्णमितिंपुष्कर-पर्णम् । सयोनिमिति स-योनिम् । एव । अग्निम् । समितिं । भरति । कृष्णाजिनेनेतिंकृष्ण-अजिनेनं । समितिं । भरति । यज्ञः । वै । कृष्णाजिनमितिंकृष्ण-अजिनम् । यज्ञेनं । एव । यज्ञम् । समितिं । भरति । यत् । ग्राम्याणाम् । पशूनाम् । चर्मणा । सम्भरेदितिंसं-भरेत् । ग्राम्यान् । पशून् । शुचा । अर्पयेत् । कृष्णाजिनेनेतिंकृष्ण-अजिनेनं । समिति । भरति । आरण्यान् । एव । पशून् । [१७] शुचा । अर्पयति । तस्मात् । समावत् । पशूनाम् । प्रजायमानानामितिप्र-जायमानानाम् । आरण्याः । पशवः । कनीयांसः । शुचा । हि । ऋताः । लोमतः । समितिं । भरति । अतः । हि । अस्य । मेध्यम् । कृष्णाजिनमितिंकृष्ण-अजिनम् । च । पुष्करपर्णमितिंपुष्कर-पर्णम् । च । समितिं । स्तृणाति । इयम् । वै । कृष्णाजिनमितिंकृष्ण-अजिनम् । असौ । पुष्करपर्णमितिंपुष्कर-पर्णम् । आभ्याम् । एव । एनम् । उभयतः । परीतिं । गृह्णाति । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । तम् । अथर्वा । अन्वितिं । अपश्यत् । अथर्वा । त्वा । प्रथमः । निरितिं । अमन्थत् । अग्ने । इतिं । [१८] आह । यः । एव । एनम् । अन्वपश्यदित्यंनु-अपश्यत् । तेनं । एव । एनम् । समितिं । भरति । त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीतिं । इतिं । आह । पुष्करपर्णइतिंपुष्कर-पर्णे । हि । एनम् । उपश्रितमित्युप-श्रितम् । अविन्दत् । तम् । उ । त्वा । दध्यङ् । ऋषिः । इतिं । आह । दध्यङ् । वै । आथर्वणः । तेजस्वी । आसीत् । तेजः । एव । अस्मिन् । दधाति । तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषा । इतिं । आह । पूर्वम् । एव । उदितम् । उत्तरेणेत्युत-तरेण । अभीतिं । गृणाति । [१९] चतसृभिरितिचतसृ-भिः । समितिं । भरति । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । गायत्रीभिः । ब्राह्मणस्य । गायत्रः । हि । ब्राह्मणः । त्रिष्टुग्भिरितित्रिष्टुक्-भिः । राजन्यस्य । त्रैष्टुभः । हि । राजन्यः । यम् । कामयेत । वसीयान् । स्यात् । इतिं । उभयीभिः । तस्य । समितिं । भरेत् । तेजः । च । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । च । समीचीइतिं । दधाति । अष्टाभिः । समितिं । भरति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् ।

एव । अग्निः । तम् । समिति । भरति । सीद । होतः । इति । आह । देवताः । एव । अस्मै । समिति । सादयति । नीति । होता । इति । मनुष्यान् । समिति । सीदस्व । इति । वयाꣳसि । जनिष्व । हि । जेन्यः । अग्रे । अह्नाम् । इति । आह । देवमनुष्यानितिदेव-मनुष्यान् । एव । अस्मै । सꣳसन्नानितिसं-सन्नान् । प्रेति । जनयति ॥ [२०] ऐवपशूनितिगृणातिहोतरितिसप्तविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥४॥

क्रूरम् । इव । वै । अस्याः । एतत् । करोति । यत् । खनति । अपः । उपेति । सृजति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्यै । शुचम् । शमयति । समिति । ते । वायुः । मातरिश्वा । दधातु । इति । आह । प्राणइतिप्र-अनः । वै । वायुः । प्राणेनेतिप्र-अनेन । एव । अस्यै । प्राणमितिप्र-अनम् । समिति । दधाति । समिति । ते । वायुः । इति । आह । तस्मात् । वायुप्रच्युतेतिवायु-प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । तस्मै । च । देवि । वषट् । अस्तु । [२१] तुभ्यम् । इति । आह । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । वृष्टिम् । दधाति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वर्षति । यत् । वषट्कुर्यादितिवषट्-कुर्यात् । यातयामेतियात-यामा । अस्य । वषट्कारइतिवषट्-कारः । स्यात् । यत् । न । वषट्कुर्यादितिवषट्-कुर्यात् । रक्षाꣳसि । यज्ञम् । हन्युः । वट् । इति । आह । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । एव । वषट् । करोति । न । अस्य । यातयामेतियात-यामा । वषट्कारइतिवषट्-कारः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । घ्नन्ति । सुजातइतिसु-जातः । ज्योतिषा । सह । इति । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । उपेति । नह्यति । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । [२२] सर्वाणि । छन्दाꣳसि । छन्दाꣳसि । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । प्रियया । एव । एनम् । तनुवा । परीति । दधाति । वेदुकः । वासः । भवति । यः । एवम् । वेद । वारुणः । वै । अग्निः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । उदिति । उ । तिष्ठ । स्वध्वरेतिसु-अध्वर । ऊर्ध्वः । उ । स्विति । नः । ऊतये । इति । सावित्रीभ्याम् । उदिति । तिष्ठति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । अस्य । ऊर्ध्वाम् । वरुणमेनिमितिवरुण-मेनिम् । उदिति । सृजति । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । सः । जातः । गर्भः । असि । [२३] रोदस्योः । इति । आह । इमेइति । वै । रोदसीइति । तयोः । एषः । गर्भः । यत् । अग्निः । तस्मात् । एवम् । आह । अग्ने । चारुः । विभृतइतिवि-भृतः । ओषधीषु ।

इति । आह । यदा । हि । एतम् । विभरन्तीतिवि-भरन्ति । अथ । चारुतरइतिचारु-तरः । भवति । प्रेति । मातृभ्यइतिमातृ-भ्यः । अधीति । कनिक्रदत् । गाः । इति । आह । ओषधयः । वै । अस्य । मातरः । ताभ्यः । एव । एनम् । प्रेति । च्यावयति । स्थिरः । भव । वीड्वङ्गइतिवीडु-अङ्गः । इति । गर्दभे । एति । सादयति । [२४] समिति । नह्यति । एव । एनम् । एतया । स्थेम्ने । गर्दभेन । समिति । भरति । तस्मात् । गर्दभः । पशूनाम् । भारभारितमइतिभारभारि-तमः । गर्दभेन । समिति । भरति । तस्मात् । गर्दभः । अपीति । अनालेशइत्यना-लेशे । अतीति । अन्यान् । पशून् । मेद्यति । अन्नम् । हि । एनेन । अर्कम् । सम्भरन्तीतिसं-भरन्ति । गर्दभेन । समिति । भरति । तस्मात् । गर्दभः । द्विरेताइतिद्वि-रेताः । सन्न् । कनिष्ठम् । पशूनाम् । प्रेति । जायते । अग्निः । हि । अस्य । योनिम् । निर्दहतीतिनिः-दहति । प्रजास्वितिप्र-जासु । वै । एषः । एतर्हि । आरूढइत्या-रूढः । [२५] सः । ईश्वरः । प्रजाइतिप्र-जाः । शुचा । प्रदहइतिप्र-दहः । शिवः । भव । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । इति । आह । प्रजाभ्यइतिप्र -जाभ्यः । एव । एनम् । शमयति । मानुषीभ्यः । त्वम् । अङ्गिरः । इति । आह । मानव्यः । हि । प्रजाइतिप्र-जाः । मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा पृथिवी । अभीति । शूशुचः । मा । अन्तरिक्षम् । मा । वनस्पतीन् । इति । आह । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । प्रेति । एतु । वाजी । कनिक्रदत् । इति । आह । वाजी । हि । एषः । नानदत् । रासभः । पत्वा । इति । [२६] आह । रासभः । इति । हि । एतम् । ऋषयः । अवदन्न् । भरन्न् । अग्निम् । पुरीष्यम् । इति । आह । अग्निम् । हि । एषः । भरति । मा । पादि । आयुषः । पुरा । इति । आह । आयुः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । तस्मात् । गर्दभः । सर्वम् । आयुः । एति । तस्मात् । गर्दभे । पुरा । आयुषः । प्रमीतइतिप्र-मीते । बिभ्यति । वृषा । अग्निम् । वृषणम् । भरन्न् । इति । आह । वृषा । हि । एषः । वृषा । अग्निः । अपाम् । गर्भम् । [२७] समुद्रियम् । इति । आह । अपाम् । हि । एषः । गर्भः । यत् । अग्निः । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । वै । इमौ । लोकौ । वीति । एताम् । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । यत् । आह । अनयोः । लोकयोः । वीत्याइतिवि-इत्यै । प्रच्युतइतिप्र-च्युतः । वै । एषः । आयतनादित्या-यतनात् । अगतः । प्रतिष्ठामिति

प्रति-स्थाम् । सः । एतर्हि । अध्वर्युम् । च । यजमानम् । च । ध्यायति । ऋतम् । सत्यम् । इति । आह । इयम् । वै । ऋतम् । असौ । [२८] सत्यम् । अनयोः । एव । एनम् । प्रतीति । स्थापयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अध्वर्युः । न । यजमानः । वरुणः । वै । एषः । यजमानम् । अभि । एति । एति । यत् । अग्निः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । ओषधयः । प्रतीति । गृह्णीत । अग्निम् । एतम् । इति । आह । शान्त्यै । व्यस्यन्निति वि-अस्यन् । विश्वाः । अमतीः । अरातीः । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । निषीदन्निति नि-सीदन् । नः । अपेति । दुर्मतिमिति दुः-मतिम् । हनत् । इति । आह । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । ओषधयः । प्रतीति । मोदध्वम् । [२९] एनम् । इति । आह । ओषधयः । वै । अग्नेः । भागधेयमितिभाग-धेयम् । ताभिः । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । पुष्पावतीरितिपुष्प-वतीः । सुपिप्पलाइतिसु-पिप्पलाः । इति । आह । तस्मात् । ओषधयः । फलम् । गृह्णन्ति । अयम् । वः । गर्भः । ऋत्वियः । प्रत्नम् । सधस्थमितिसध-स्थम् । एति । असदत् । इति । आह । याभ्यः । एव । एनम् । प्रच्यावयतीतिप्र-च्यावयति । तासु । एव । एनम् । प्रतीति । स्थापयति । द्वाभ्याम् । उपावहरतीत्युप-अवहरति । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै ॥ [३०] अस्त्वनुष्टुबसि सादयत्यारूढः पत्वेतिगर्भमसौ मोदध्वन्द्विचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

वारुणः । वै । अग्निः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । वीति । पाजसा । इति । वीति । सृꣳसयति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । अस्य । विषूचीम् । वरुणमेनिमितिवरुण-मेनिम् । वीति । सृजति । अपः । उपेति । सृजति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । तिसृभिरितितिसृ-भिः । उपेति । सृजति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शमयति । मित्रः । सꣳसृज्येतिसं-सृज्य । पृथिवीम् । इति । आह । मित्रः । वै । शिवः । देवानाम् । तेन । एव । [३१] एनम् । समिति । सृजति । शान्त्यै । यत् । ग्राम्याणाम् । पात्राणाम् । कपालैः । सꣳसृजेदितिसं-सृजेत् । ग्राम्याणि । पात्राणि । शुचा । अर्पयेत् । अर्मकपालैरित्यर्म-कपालैः । समिति । सृजति । एतानि । वै । अनुपजीवनीयानीत्यनुप-जीवनीयानि । तानि । एव । शुचा । अर्पयति । शर्कराभिः । स

मिति । सृजति । धृत्यै । अथोइति । शन्त्वायेतिशं-त्वाय । अजलोमैरित्यंज-लोमैः । समिति । सृजति । एषा । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । यत् । अजा । प्रियया । एव । एनम् । तनुवा । समिति । सृजति । अथोइति । तेजसा । कृष्णाजिनस्येतिकृष्ण-अजिनस्य । लोमभिरितिलोम-भिः । समिति । [३२] सृजति । यज्ञः । वै । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति । सृजति । रुद्राः । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । पृथिवीम् । इति । आह । एताः । वै । एतम् । देवताः । अग्रे । समिति । अभरन् । ताभिः । एव । एनम् । समिति । भरति । मखस्य । शिरः । असि । इति । आह । यज्ञः । वै । मखः । तस्य । एतत् । शिरः । यत् । उखा । तस्मात् । एवम् । आह । यज्ञस्य । पदेइति । स्थः । इति । आह । यज्ञस्य । हि । एतेइति । [३३] पदेइति । अथोइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । प्रेति । अन्याभिः । यच्छति । अन्विति । अन्यैः । मन्त्रयते । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । त्र्युद्धिमितित्रि-उद्धिम् । करोति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आप्त्यै । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । करोति । वीर्यम् । वै । छन्दांसि । वीर्येण । एव । एनाम् । करोति । यजुषा । बिलम् । करोति । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । इयतीम् । करोति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । सम्मितामितिसं-मिताम् । द्विस्तनामितिद्वि-स्तनाम् । करोति । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । दोहाय । चतुस्तनामितिचतुः-स्तनाम् । करोति । पशूनाम् । दोहाय । अष्टास्तनामित्यष्टा-स्तनाम् । करोति । छन्दसाम् । दोहाय । नवाश्रिमितिनव-अश्रिम् । अभिचरतइत्यभि-चरतः । कुर्यात् । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । एव । वज्रम् । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । कृत्वाय । सा । महीम् । उखाम् । इति । नीति । दधाति । देवतासु । एव । एनाम् । प्रतीति । स्थापयति ॥ [३४] तेनैवलोमभिस्समेतेअभिचरतएकंविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

सप्तभिरितिसप्त-भिः । धूपयति । सप्त । वै । शीर्षण्याः । प्राणाइतिप्र-अनाः । शिरः । एतत् । यज्ञस्य । यत् । उखा । शीर्षन् । एव । यज्ञस्य । प्राणानितिप्र-अनान् । दधाति । तस्मात् । सप्त । शीर्षन् । प्राणाइतिप्र-अनाः । अश्वशकेनेत्यश्व-शकेन । धूपयति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । वै । अश्वः । सयोनित्वायेतिस

योनि-त्वार्य । अदितिः । त्वा । इति । आह । इयम् । वै । अदितिः । अदित्या । एव । अदित्याम् । खनति । अस्याः । अक्रूरङ्कारायेत्यक्रूरं-काराय । न । हि । स्वः । स्वम् । हिनस्ति । देवानाम् । त्वा । पत्नीः । इति । आह । देवानाम् । [३५] वै । एताम् । पत्नयः । अग्रे । अकुर्वन्न् । ताभिः । एव । एनाम् । दधाति । धिषणाः । त्वा । इति । आह । विद्याः । वै । धिषणाः । विद्याभिः । एव । एनाम् । अभीति । इन्धे । ग्नाः । त्वा । इति । आह । छन्दाꣳसि । वै । ग्नाः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनाम् । श्रपयति । वरूत्रयः । त्वा । इति । आह । होत्राः । वै । वरूत्रयः । होत्रा भिः । एव । एनाम् । पचति । जनयः । त्वा । इति । आह । देवानाम् । वै । पत्नीः । [३६] जनयः । ताभिः । एव । एनाम् । पचति । षड्भिरितिषट्-भिः । पचति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनाम् । पचति । द्विः । पचन्तु । इति । आह । तस्मात् । द्विः । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । सस्यम् । पच्यते । वारुणी । उखा । अभीद्धेत्यभि-इद्धा । मैत्रिया । उपेति । एति । शान्त्यै । देवः । त्वा । सवि ता । उदिति । वपतु । इति । आह । सवितृप्रसूत इतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनाम् । ब्रह्मणा । देवताभिः । उदिति । वपति । अपद्यमाना । पृथिवि । आशाः । दिशः । एति । पृण । [३७] इति । आह । तस्मात् । अग्निः । सर्वाः । दिशः । अनु । वीति । भाति । उदिति । तिष्ठ । बृहती । भव । ऊर्ध्वा । तिष्ठ । ध्रुवा । त्वम् । इति । आह । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । असुर्यम् । पात्रम् । अनाच्छृण्णमित्यना-छृण्णम् । एति । छृणत्ति । देवत्रेतिदेव-त्रा । अकः । अजक्षीरेणेत्यज-क्षीरेण । एति । छृण त्ति । परमम् । वै । एतत् । पयः । यत् । अजक्षीरमित्यज-क्षीरम् । परमेण । एव । एनाम् । पयसा । एति । छृणत्ति । यजुषा । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । छन्दोभि रितिछन्दः-भिः । एति । छृणत्ति । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । वै । एषा । क्रियते । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । छन्दाꣳसि । एति । छृणत्ति ॥ [३८] आहदेवा नाꣳवैपत्नीःपृणैषाषट्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

एकविꣳशत्येत्येक-विꣳशत्या । माषैः । पुरुषशीर्षमितिपुरुष-शीर्षम् । अच्छ । एति । अमेध्याः । वै । माषाः । अमेध्यम् । पुरुषशीर्षमितिपुरुष-शीर्षम् । अमेध्यैः । एव । अस्य । अमेध्यम् । निरवदायेतिनिः-अवदाय । मेध्यम् । कृत्वा ।

एतिं। हरति। एकंविꣳशतिरित्येकं-विꣳशतिः। भवन्ति। एकविꣳशइत्येक-विꣳशः। वै। पुरुषः। पुरुषस्य। आप्त्यै। व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम्। वै। एतत्। प्राणैरितिप्र-अनैः। अमेध्यम्। यत्। पुरुषशीर्षमितिपुरुष-शीर्षम्। सप्तधेतिसप्त-धा। वितृण्णामितिवि-तृण्णाम्। वल्मीकवपामितिवल्मीक-वपाम्। प्रतिं। नीतिं। दधाति। सप्त। वै। शीर्षण्याः। प्राणाइतिप्र-अनाः। प्राणैरितिप्र-अनैः। एव। एनत्। समितिं। अर्द्धयति। मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय। यावन्तः। [३९] वै। मृत्युबन्धवइतिमृत्यु-बन्धवः। तेषाम्। यमः। आधिपत्यमित्याधि-पत्यम्। परीति। इयाय। यमगाथाभिरितियम-गाथाभिः। परीति। गायति। यमात्। एव। एनत्। वृङ्क्ते। तिसृभिरितितिसृ-भिः। परीति। गायति। त्रयः। इमे। लोकाः। एभ्यः। एव। एनत्। लोकेभ्यः। वृङ्क्ते। तस्मात्। गायते। न। देयम्। गाथा। हि। तत्। वृङ्क्ते। अग्निभ्यइत्यग्नि-भ्यः। पशून्। एति। लभते। कामाः। वै। अग्नयः। कामान्। एव। अवेति। रुन्धे। यत्। पशून्। न। आलभेतेत्या-लभेत। अनवरुद्धाइत्यनव-रुद्धाः। अस्य। [४०] पशवः। स्युः। यत्। पर्यग्निकृतानितिपर्यग्नि-कृतान्। उत्सृजेदित्युत्-सृजेत्। यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम्। कुर्यात्। यत्। सꣳस्थापयेदितिसं-स्थापयेत्। यातयामानीतियात-यामानि। शीर्षाणि। स्युः। यत्। पशून्। आलभतइत्या-लभते। तेन। एव। पशून्। अवेति। रुन्धे। यत्। पर्यग्निकृतानितिपर्यग्नि-कृतान्। उत्सृजतीत्युत्-सृजति। शीर्ष्णाम्। अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय। प्राजापत्येनेतिप्राजा-पत्येन। समिति। स्थापयति। यज्ञः। वै। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। यज्ञे। एव। यज्ञम्। प्रतीति। स्थापयति। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। प्रजाइतिप्र-जाः। असृजत। सः। रिरिचानः। अमन्यत। सः। एताः। आप्रीरित्या-प्रीः। अपश्यत्। ताभिः। वै। सः। मुखतः। [४१] आत्मानम्। एति। अप्रीणीत। यत्। एताः। आप्रियइत्या-प्रियः। भवन्ति। यज्ञः। वै। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। यज्ञम्। एव। एताभिः। मुखतः। एति। प्रीणाति। अपरिमितछन्दसइत्यपरिमित-छन्दसः। भवन्ति। अपरिमितइत्यपरि-मितः। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः। आप्त्यै। ऊनातिरिक्ताइत्यूंन-अतिरिक्ताः। मिथुनाः। प्रजात्याइतिप्र-जात्यै। लोमशम्। वै। नाम। एतत्। छन्दः। प्रजापतेरि

तिप्रजा-पतेः । पशवः । लोमशाः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । सर्वाणि । वै । एताः । रूपाणि । सर्वाणि । रूपाणि । अग्नौ । चित्ये । क्रियन्ते । तस्मात् । एताः । अग्नेः । चित्यस्य । [४२] भवन्ति । एकविꣳशतिमित्येक-विꣳशतिम् । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अन्विति । आह । रुक् । वै । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । रुचम् । एव । गच्छति । अथोइति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । एव । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । हि । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । चतुर्विꣳशतिमितिचतुः-विꣳशतिम् । अन्विति । आह । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः-विꣳशतिः । अर्द्धमासाइत्यर्द्ध-मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । अग्निः । वैश्वानरः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । पराचीः । अन्विति । आह । पराङ् । इव । हि । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । समाः । त्वा । अग्ने । ऋतवः । वर्द्धयन्तु । इति । आह । समाभिः । एव । अग्निम् । वर्द्धयति । [४३] ऋतुभिरित्यृतु-भिः । सꣳवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । विश्वाः । एति । भाहि । प्रदिशइतिप्र-दिशः । पृथिव्याः । इति । आह । तस्मात् । अग्निः । सर्वाः । दिशः । अनु । वीति । भाति । प्रतीति । औहताम् । अश्विना । मृत्युम् । अस्मात् । इति । आह । मृत्युम् । एव । अस्मात् । अपेति । नुदति । उदिति । वयम् । तमसः । परीति । इति । आह । पाप्मा । वै । तमः । पाप्मानम् । एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति । अगन्म । ज्योतिः । उत्तममित्युत्-तमम् । इति । आह । असौ । वै । आदित्यः । ज्योतिः । उत्तममित्युत्-तमम् । आदित्यस्य । एव । सायुज्यम् । गच्छति । न । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । तिष्ठति । न । अस्य । श्रीः । तिष्ठति । यस्य । एताः । क्रियन्ते । ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत्-तमाम् । अन्विति । आह । ज्योतिः । एव । अस्मै । उपरिष्टात् । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै ॥ [४४] यावन्तोऽस्यमुखतश्चित्यस्यवर्द्धयत्याहित्योऽष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

षड्भिरितिषट्-भिः । दीक्षयति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । दीक्षयति । सप्तभिरितिसप्त-भिः । दीक्षयति । सप्त । छन्दाꣳसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । दीक्षयति । विश्वे । देवस्य । नेतुः । इति । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । उत्तमयेत्युत्-तमया । जुहोति । वाक् । वै । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् ।

तस्मात् । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । वाक् । उत्तमेत्युत्-तमा । एकस्मात् । अक्ष
रात् । अनाप्तम् । प्रथमम् । पदम् । तस्मात् । यत् । वाचः । अनाप्तम् । तत् । मनु
ष्याः । उपेति । जीवन्ति । पूर्णया । जुहोति । पूर्णः । इव । हि । प्रजापतिरितिप्र
जा-पतिः । [४५] प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । न्यूनयेतिनि-ऊनया । जुहो
ति । न्यूनादितिनि-ऊनात् । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । अ
सृजत । प्रजानामितिप्र-जानाम् । सृष्ट्यै । यत् । अर्चिषि । प्रवृञ्ज्यादितिप्र-वृञ्ज्यात् ।
भूतम् । अवेति । रुन्धीत । यत् । अङ्गारेषु । भविष्यत् । अङ्गारेषु । प्रेति । वृणक्ति ।
भविष्यत् । एव । अवेति । रुन्धे । भविष्यत् । हि । भूयः । भूतात् । द्वाभ्याम् । प्रेति ।
वृणक्ति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । ब्रह्मणा ।
वै । एषा । यजुषा । सम्भृतेतिसं-भृता । यत् । उखा । सा । यत् । भिद्येत । आर्तिम् ।
एति । ऋच्छेत् । [४६] यजमानः । हन्येत । अस्य । यज्ञः । मित्र । एताम् । उ
खाम् । तप । इति । आह । ब्रह्म । वै । मित्रः । ब्रह्मन् । एव । एनाम् । प्रतीति ।
स्थापयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । न । अस्य । यज्ञः । हन्य
ते । यदि । भिद्येत । तैः । एव । कपालैः । समिति । सृजेत् । सा । एव । ततः ।
प्रायश्चित्तिः । यः । गतश्रीरितिगत-श्रीः । स्यात् । मथित्वा । तस्य । अवेति । दध्यात् ।
भूतः । वै । एषः । सः । स्वाम् । [४७] देवताम् । उपेति । एति । यः । भूतिकाम
इतिभूति-कामः । स्यात् । यः । उखायै । सम्भवेदितिसं-भवेत् । सः । एव । तस्य ।
स्यात् । अतः । हि । एषः । सम्भवतीतिसं-भवति । एषः । वै । स्वयम्भूरितिस्वयं-
भूः । नाम । भवति । एव । यम् । कामयेत । भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेयम् । इति ।
अन्यतः । तस्य । आहृत्येत्या-हृत्य । अवेति । दध्यात् । साक्षादितिस-अक्षात् ।
एव । अस्मै । भ्रातृव्यम् । जनयति । अम्बरीषात् । अन्नकामस्येत्यन्न-कामस्य ।
अवेति । दध्यात् । अम्बरीषे । वै । अन्नम् । भ्रियते । सयोनीतिस-योनि । एव ।
अन्नम् । [४८] अवेति । रुन्धे । मुञ्जान् । अवेति । दधाति । ऊर्क् । वै । मुञ्जाः ।
ऊर्जम् । एव । अस्मै । अपीति । दधाति । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । क्रुमु
कम् । प्रेति । अविशत् । क्रुमुकम् । अवेति । दधाति । यत् । एव । अस्य । तत्र ।
न्यक्तमितिनि-अक्तम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । आज्येन । समिति । यौति ।

एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । आज्यम् । प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समिति । अर्द्धयति । अथोइति । तेजसा । [४९] वैकङ्कतीम् । एति । दधाति । भाः । एव । अवेति । रुन्धे । शमीमयीमितिशमी-मयीम् । एति । दधाति । शान्त्यै । सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । उपस्थइत्युप-स्थे । इति । तिसृभिरितितिसृ-भिः । जातम् । उपेति । तिष्ठते । त्रयः । इमे । लोकाः । एषु । एव । लोकेषु । आविदमित्या-विदम् । गच्छति । अथोइति । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । आत्मन् । धत्ते ॥ [५०] प्रजापतिर् ऋच्छेथ्स्वामेवान्नन्तेजसाचतुस्त्रिꣳशच ॥ ❀ ॥ ९ ॥

न । ह । स्म । वै । पुरा । अग्निः । अपरशुवृक्णमित्यपरशु-वृक्णम् । दहति । तत् । अस्मै । प्रयोगइतिप्र-योगः । एव । ऋषिः । अस्वदयत् । यत् । अग्ने । यानि । कानि । च । इति । समिधमितिसं-इधम् । एति । दधाति । अपरशुवृक्णमित्यपरशु-वृक्णम् । एव । अस्मै । स्वदयति । सर्वम् । अस्मै । स्वदते । यः । एवम् । वेद । औदुम्बरीम् । एति । दधाति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्जम् । एव । अस्मै । अपीति । दधाति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । असृजत । तम् । सृष्टम् । रक्षाꣳसि । [५१] अजिघाꣳसन् । सः । एतत् । रक्षोघ्नमितिरक्षः-घ्नम् । अपश्यत् । तेन । वै । सः । रक्षाꣳसि । अपेति । अहत । यत् । रक्षोघ्नमितिरक्षः-घ्नम् । भवति । अग्नेः । एव । तेन । जातात् । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । आश्वत्थीम् । एति । दधाति । अश्वत्थः । वै । वनस्पतीनाम् । सपत्नसाहइतिसपत्न-साहः । विजित्याइतिवि-जित्यै । वैकङ्कतीम् । एति । दधाति । भाः । एव । अवेति । रुन्धे । शमीमयीमितिशमी-मयीम् । एति । दधाति । शान्त्यै । सꣳशितमितिसं-शितम् । मे । ब्रह्म । उदिति । एषाम् । बाहूइति । अतिरम् । इति । उत्तमेइत्युत्-तमे । औदुम्बरीइति । [५२] वाचयति । ब्रह्मणा । एव । क्षत्रम् । समिति । श्यति । क्षत्रेण । ब्रह्म । तस्मात् । ब्राह्मणः । राजन्यवानितिराजन्य-वान् । अतीति । अन्यम् । ब्राह्मणम् । तस्मात् । राजन्यः । ब्राह्मणवानितिब्राह्मण-वान् । अतीति । अन्यम् । राजन्यम् । मृत्युः । वै । एषः । यत् । अग्निः । अमृतम् । हिरण्यम् । रुक्मम् । अन्तरम् । प्रतीति । मुञ्चते । अमृतम् । एव । मृत्योः । अन्तः । धत्ते । एकविꣳशतिनिर्बाधइत्येकविꣳशति-निर्बाधः । भवति । एकविꣳशतिरित्येक-विꣳशतिः । वै । देवलोकाइति

देव-लोकाः । द्वादंश । मासाः । पञ्च । ऋतवंः । त्रयंः । इमे । लोकाः । असौ । आ दित्यः । [५३] एकविꣳशइत्येकं-विꣳशः । एतावंन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तेभ्यंः । एव । भ्रातृंव्यम् । अन्तः । एति । निर्बाधैरितिनिः-बाधैः । वै । देवाः । असुरान् । निर्बाधइतिनिः-बाधे । अकुर्वत । तत् । निर्बाधानामितिनिः-बाधानाम् । निर्बाधत्वमितिनिर्बाध-त्वम् । निर्बाधीतिनिः-बाधी । भवति । भ्रातृंव्यान् । एव । निर्बाधइतिनिः-बाधे । कुरुते । सावित्रिया । प्रतीति । मुञ्चते । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । नक्तोषासां । इति । उत्तरयेत्युत्-तरया । अहोरात्राभ्यामित्यंहः-रात्राभ्याम् । एव । एनम् । उदिति । यच्छते । देवाः । अग्निम् । धारयन्न् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः । इति । आह । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । देवाः । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः । अहो रात्राभ्यामित्यंहः-रात्राभ्याम् । एव । एनम् । उद्यत्येत्युत्-यत्यं । [५४] प्राणैरिति प्र-अनैः । दाधार । आसीनः । प्रतीति । मुञ्चते । तस्मात् । आसीनाः । प्रजाइति प्र-जाः । प्रेति । जायन्ते । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । उत्तरमित्युत्-तरम् । तेजः । वै । हिरंण्यम् । ब्रह्म । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । तेजसा । च । एव । एनम् । ब्रह्मणा । च । उभयतः । परीति । गृह्णाति । षडुद्याममितिषट्-उद्यामम् । शिक्यम् । भवति । षट् । वै । ऋतवंः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । उदिति । यच्छते । यत् । द्वादशोद्याममितिद्वादंश-उद्यामम् । सँवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । मौञ्जम् । भवति । ऊर्क् । वै । मुञ्जाः । ऊर्जा । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । इति । अवेति । ईक्षते । रूपम् । एव । अस्य । एतत् । महिमानम् । व्याचष्टइतिवि-आचष्टे । दिवम् । गच्छ । सुवः । पत । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एनम् । लोकम् । गमयति ॥ [५५] रुक्षाꣳ स्यौदुम्बरीआदित्यउद्यत्यसञ्चतुर्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

समिद्धइतिसं-इद्धः । अञ्जन्न् । कृदंरम् । मतीनाम् । घृतम् । अग्ने । मधुमदितिमधुं-मत् । पिन्वमानः ॥ वाजी । वहन्न् । वाजिनम् । जातवेदइतिजात-वेदः । देवानाम् । वक्षि । प्रियम् । एति । सधस्थमितिसध-स्थम् ॥ घृतेन । अञ्जन्न् । समिति । पथः । देवयानानितिदेव-यानान् । प्रजानन्नितिप्र-जानन्न् । वाजी । अपीति । एतु । देवान् ॥ अन्विति । त्वा । सप्ते । प्रदिशइतिप्र-दिशः । सचन्ताम् ।

स्वधामितिस्व-धाम् । अस्मै । यजमानाय । धेहि ॥ ईड्यः । च । असि । वन्द्यः । च । वाजिन्न् । आशुः । च । असि । मेध्यः । च । सप्ते ॥ अग्निः । त्वा । [५६] देवैः । वसुभिरितिवसु-भिः । सजोषाइतिस-जोषाः । प्रीतम् । वह्निम् । वहतु । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ स्तीर्णम् । बर्हिः । सुष्टरीमेतिसु-स्तरीम । जुषाणा । उरु । पृथु । प्रथमानम् । पृथिव्याम् ॥ देवेभिः । युक्तम् । अदितिः । सजोषाइतिस-जोषाः । स्योनम् । कृण्वाना । सुविते । दधातु ॥ एताः । उ । वः । सुभगाइतिसु-भगाः । विश्वरूपाइतिविश्व-रूपाः । वीति । पक्षोभिरितिपक्षः-भिः । श्रयमाणाः । उदिति । आतैः ॥ ऋष्वाः । सतीः । कवषः । शुम्भमानाः । द्वारः । देवीः । सुप्रायणाइतिसु-प्रायणाः । भवन्तु ॥ अन्तरा । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । चरन्तीइति । मुखम् । यज्ञानाम् । अभीति । सव्विँदानेइतिसं-विदाने ॥ उषासा । वाम् । [५७] सुहिरण्येइतिसु-हिरण्ये । सुशिल्पेइतिसु-शिल्पे । ऋतस्य । योनौ । इह । सादयामि ॥ प्रथमा । वाम् । सरथिनेतिस-रथिना । सुवर्णेतिसु-वर्णा । देवौ । पश्यन्तौ । भुवनानि । विश्वा ॥ अपिप्रयम् । चोदना । वाम् । मिमाना । होतारा । ज्योतिः । प्रदिशेतिप्र-दिशा । दिशन्ता ॥ आदित्यैः । नः । भारती । वष्टु । यज्ञम् । सरस्वती । सह । रुद्रैः । नः । आवीत् ॥ इडा । उपहूतेत्युप-हूता । वसुभिरितिवसु-भिः । सजोषाइतिस-जोषाः । यज्ञम् । नः । देवीः । अमृतेषु । धत्त ॥ त्वष्टा । वीरम् । देवकाममितिदेव-कामम् । जजान । त्वष्टुः । अर्वा । जायते । आशुः । अश्वः ॥ [५८] त्वष्टा । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । जजान । बहोः । कर्तारम् । इह । यक्षि । होतः ॥ अश्वः । घृतेन । त्मन्या । समक्तइतिसं-अक्तः । उपेति । देवान् । ऋतुशइत्यृतु-शः । पाथः । एतु ॥ वनस्पतिः । देवलोकमितिदेव-लोकम् । प्रजानन्नितिप्र-जानन् । अग्निना । हव्या । स्वदितानि । वक्षत् ॥ प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । तपसा । वावृधानः । सद्यः । जातः । दधिषे । यज्ञम् । अग्ने ॥ स्वाहाकृतेनेतिस्वाहा-कृतेन । हविषा । पुरोगाइतिपुरः-गाः । याहि । साध्या । हविः । अदन्तु । देवाः ॥ [५९] अग्निष्ठावामश्वोद्धिचत्वारिꣳशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

सावित्राणिव्यृद्धमुत्क्रामदेवस्यखनतिक्रूरव्वाँरुणस्सप्तभिरेकविꣳशत्याषड्भिर्नहंस्समसमिद्धोअञ्जन्नेकादश ॥११॥ सावित्राण्युत्क्रामक्रूरव्वाँरुणःपशवस्स्युर्नहंस्सनव

पञ्चाशत् ॥ ५९ ॥ सावित्राणिंहविरंदन्तुदेवाः ॥ ❁ ❁ ❁

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

अथ पञ्चमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

विष्णुमुखाइतिविष्णु-मुखाः । वै । देवाः । छन्दोभिरितछन्दः-भिः । इमान् । लोकान् । अनपजय्यमित्यनप-जय्यम् । अभीति । अजयन्न् । यत् । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । विष्णुः । एव । भूत्वा । यजमानः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । इमान् । लोकान् । अनपजय्यमित्यनप-जय्यम् । अभीति । जयति । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । इति । आह । गायत्री । वै । पृथिवी । त्रैष्टुभम् । अन्तरिक्षम् । जागती । द्यौः । आनुष्टुभीरित्यानु-स्तुभीः । दिशः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । इमान् । लोकान् । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । अभीति । जयति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । असृजत । सः । अस्मात् । सृष्टः । [१] पराङ् । ऐत् । तम् । एतया । अन्विति । ऐत् । अक्रन्दत् । इति । तया । वै । सः । अग्नेः । प्रियम् । धाम । अवेति । अरुन्ध । यत् । एताम् । अन्वाहेत्यनु-आह । अग्नेः । एव । एतया । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । ईश्वरः । वै । एषः । पराङ् । प्रदघइतिप्र-दघः । यः । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । चतसृभिरितिचतसृ-भिः । एति । वर्तते । चत्वारि । छन्दाँसि । छन्दाँसि । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । प्रियाम् । एव । अस्य । तनुवम् । अभीति । [२] पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । दक्षिणा । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । स्वम् । एव । वीर्यम् । अन्विति । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्द्धः । आत्मनः । वीर्यावत्तरइतिवीर्यावत्-तरः । अथोइति । आदित्यस्य । एव । आवृतमित्या-वृतम् । अन्विति । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । शुनश्शेपम् । आजीगर्तिम् । वरुणः । अगृह्णात् । सः । एताम् । वारुणीम् । अपश्यत् । तया । वै । सः । आत्मानम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् ।

अमुञ्चत् । वरुणः । वै । एतम् । गृह्णाति । यः । उखाम् । प्रतिमुञ्चतइतिप्रति-मुञ्चते । उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । इति । आह । आत्मानम् । एव । एतया । [३] वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । एति । त्वा । अहाः । षम् । इति । आह । एति । हि । एनम् । हरति । ध्रुवः । तिष्ठ । अविचाचलिरित्यवि-चाचलिः । इति । आह । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । विशः । त्वा । सर्वाः । वाञ्छन्तु । इति । आह । विशा । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । अस्मिन् । राष्ट्रम् । अधीति । श्रय । इति । आह । राष्ट्रम् । एव । अस्मिन् । ध्रुवम् । अकः । यम् । कामयेत । राष्ट्रम् । स्यात् । इति । तम् । मनसा । ध्यायेत् । राष्ट्रम् । एव । भवति । [४] अग्ने । बृहन् । उषसाम् । ऊर्ध्वः । अस्थात् । इति । आह । अग्रम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । निर्जग्मिवानितिनिः-जग्मिवान् । तमसः । इति । आह । तमः । एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति । ज्योतिषा । एति । अगात् । इति । आह । ज्योतिः । एव । अस्मिन् । दधाति । चतसृभिरितिचतसृ-भिः । सादयति । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अतिच्छन्दसेत्यति-छन्दसा । उत्तमयेत्युत्-तमया । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । वर्ष्म । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । सद्वतीतिसत्-वती । [५] भवति । सत्त्वमितिसत्-त्वम् । एव । एनम् । गमयति । वात्सप्रेणेतिवात्स-प्रेण । उपेति । तिष्ठते । एतेन । वै । वत्सप्रीरितिवत्स-प्रीः । भालन्दनः । अग्नेः । प्रियम् । धाम । अवेति । अरुन्ध । अग्नेः । एव । एतेन । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । एकादशम् । भवति । एकधेत्येक-धा । एव । यजमाने । वीर्यम् । दधाति । स्तोमेन । वै । देवाः । अस्मिन् । लोके । आर्ध्नुवन् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । अमुष्मिन् । स्तोमस्य । इव । खलु । वै । एतत् । रूपम् । यत् । वात्सप्रमितिवात्स-प्रम् । यत् । वात्सप्रेणेतिवात्स-प्रेण । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । [६] इमम् । एव । तेन । लोकम् । अभीति । जयति । यत् । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पूर्वेद्युः । प्रेति । क्रामति । उत्तरेद्युः । उपेति । तिष्ठते । तस्मात् । योगे । अन्यासाम् । प्रजानामितिप्र-जानाम् । मनः । क्षेमे । अन्यासाम् । तस्मात् । यायावरः । क्षेम्यस्य । ईशे । तस्मात् । या

यावरः । स्वेम्यम् । अध्यवस्यतीत्यधि-अवस्यति । मुष्टीइति । करोति । वाचम् । य च्छति । यज्ञस्य । धृत्यै ॥ [७] सृष्टी(१)म्येतयाभवतिसद्वत्युपतिष्ठतेद्विचत्वारिंशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

अन्नपतइत्यन्न-पते । अन्नस्य । नः । देहि । इति । आह । अग्निः । वै । अन्नपतिरित्यन्न-पतिः । सः । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अनमीवस्य । शुष्मिणः । इति । आह । अयक्ष्मस्य । इति । वाव । एतत् । आह । प्रेति । प्रदातारमितिप्र-दातारम् । तारिषः । ऊर्जम् । नः । धेहि । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । उदिति । उ त्वा । विश्वे । देवाः । इति । आह । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । विश्वे । देवाः । [८] प्राणैरितिप्र-अनैः । एव । एनम् । उदिति । यच्छते । अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरितिचित्ति-भिः । इति । आह । यस्मै । एव । एनम् । चित्ताय । उद्यच्छतइत्युत्-यच्छते । तेन । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । चतसृभिरितिचतसृ-भिः । एति । सादयति । चत्वारि । छन्दांसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अतिच्छन्दसेत्यति-छन्दसा । उत्तमयेत्युत्-तमया । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । वर्ष्म । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । सद्वतीतिसत्-वती । भवति । सत्त्वमितिसत् त्वम् । एव । एनम् । गमयति । प्रेति । इत् । अग्ने । ज्योतिष्मान् । [९] याहि । इति । आह । ज्योतिः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । तनुवा । वै । एषः । हिनस्ति । यम् । हिनस्ति । मा । हिंसीः । तनुवा । प्रजाइतिप्र-जाः । इति । आह । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । एव । एनम् । शमयति । रक्षांसि । वै । एतत् । यज्ञम् । सचन्ते । यत् । अनः । उथ्सर्जतीत्युत्-सर्जति । अक्रन्दत् । इति । अन्विति । आह । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । अनसा । वहन्ति । अपचितिमित्यप-चितिम् । एव । अस्मिन्न् । दधाति । तस्मात् । अनस्वी । च । रथी । च । अतिथीनाम् । अपचिततमावित्यपचित-तमौ । [१०] अपचितिमानित्यपचिति-मान् । भवति । यः । एवम् । वेद । समिधेतिसं-इधा । अग्निम् । दुवस्यत । इति । घृतानुषिक्तामितिघृत-अनुषिक्ताम् । अवसितइत्यव-सिते । समिधमितिसं-इधम् । एति । दधाति । यथा । अतिथये । आगतायेत्या-गताय । सर्पिष्वत् । आतिथ्यम् ।

क्रियते । तादृक् । एव । तत् । गायत्रिया । ब्राह्मणस्य । गायत्रः । हि । ब्राह्मणः । त्रिष्टुभा । राजन्यस्य । त्रैष्टुभः । हि । राजन्यः । अफ्स्वित्यप्-सु । भस्म । प्रेति । वेशयति । अफ्सुयोनिरित्यफ्सु-योनिः । वै । अग्निः । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । तिसृभिरितितिसृ-भिः । प्रेति । वेशयति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । [११] अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयति । परेति । वै । एषः । अग्निम् । वपति । यः । अफ्स्वित्यप्-सु । भस्म । प्रवेशयतीतिप्र-वेशयति । ज्योतिष्मतीभ्याम् । अवेति । दधाति । ज्योतिः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । परेति । वै । एषः । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । वपति । यः । अफ्स्वित्यप्-सु । भस्म । प्रवेशयतीतिप्र-वेशयति । पुनः । ऊर्जा । सह । रय्या । इति । पुनः । उदेतीत्युत्-एति । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । पशून् । आत्मन्न् । धत्ते । पुनः । त्वा । आदित्याः । [१२] रुद्राः । वसवः । समिति । इन्धताम् । इति । आह । एताः । वै । एतम् । देवताः । अग्रे । समिति । ऐन्धत । ताभिः । एव । एनम् । समिति । इन्धे । बोध । सः । बोधि । इति । उपेति । तिष्ठते । बोधयति । एव । एनम् । तस्मात् । सुप्त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । बुध्यन्ते । यथास्थानमितियथा-स्थानम् । उपेति । तिष्ठते । तस्मात् । यथास्थानमितियथा-स्थानम् । पशवः । पुनः । एत्येत्या-इत्य । उपेति । तिष्ठन्ते ॥ [१३] वैविश्वेदेवाज्योतिष्मानपचितततमौत्रिवृद्धाआदित्याद्विचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ॥२॥

यावती । वै । पृथिवी । तस्यै । यमः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । परीति । इयाय । यः । वै । यमम् । देवयजनमितिदेव-यजनम् । अस्याः । अनिर्याच्येत्यनिः-याच्य । अग्निम् । चिनुते । यमाय । एनम् । सः । चिनुते । अपेति । इत । इति । अध्यवसाययतीत्यधि-अवसाययति । यमम् । एव । देवयजनमितिदेव-यजनम् । अस्यै । निर्याच्येतिनिः-याच्य । आत्मने । अग्निम् । चिनुते । इष्वग्रेणेतीषु-अग्रेण । वै । अस्याः । अनामृतमित्यना-मृतम् । इच्छन्तः । न । अविन्दन्न् । ते । देवाः । एतत् । यजुः । अपश्यन्न् । अपेति । इत । इति । यत् । एतेन । अध्यवसाययतीत्यधि-अवसाययति । [१४] अनामृतइत्यना-मृते । एव । अग्निम् । चिनुते । उदिति । हन्ति । यत् । एव । अस्याः । अमेध्यम् । तत् । अपेति । हन्ति । अपः । अवेति । उक्षति ।

शान्त्यै । सिकताः । नीति । वपति । एतत् । वै । अग्नेः । वैश्वानरस्य । रूपम् । रूपेण । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । ऊषान् । नीति । वपति । पुष्टिः । वै । एषा । प्रजननमितिप्र-जननम् । यत् । ऊषाः । पुष्ट्याम् । एव । प्रजननइतिप्र-जनने । अग्निम् । चिनुते । अथोइति । संज्ञानइतिसं-ज्ञाने । एव । संज्ञानमितिसं-ज्ञानम् । हि । एतत् । [१५] पशूनाम् । यत् । ऊषाः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । सह । आस्ताम् । तेइति । वियतीइतिवि-यती । अब्रूताम् । अस्तु । एव । नौ । सह । यज्ञियम् । इति । यत् । अमुष्याः । यज्ञियम् । आसीत् । तत् । अस्याम् । अदधात् । ते । ऊषाः । अभवन् । यत् । अस्याः । यज्ञियम् । आसीत् । तत् । अमुष्याम् । अदधात् । तत् । अदः । चन्द्रमसि । कृष्णम् । ऊषान् । निवपन्नितिनि-वपन् । अदः । ध्यायेत् । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । एव । यज्ञिये । अग्निम् । चिनुते । अयम् । सः । अग्निः । इति । विश्वामित्रस्येतिविश्व-मित्रस्य । [१६] सूक्तमितिसु-उक्तम् । भवति । एतेन । वै । विश्वामित्रइतिविश्व-मित्रः । अग्नेः । प्रियम् । धाम । अवेति । अरुन्ध । अग्नेः । एव । एतेन । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । चतस्रः । प्राचीः । उपेति । दधाति । चत्वारि । छन्दाꣳसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । तेषाम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अव्लीयन्त । ते । द्वेइति । पुरस्तात् । समीचीइति । उपेति । अदधत । द्वेइति । [१७] पश्चात् । समीचीइति । ताभिः । वै । ते । दिशः । अदृꣳहन् । यत् । द्वेइति । पुरस्तात् । समीचीइति । उपदधातीत्युप-दधाति । द्वेइति । पश्चात् । समीचीइति । दिशाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । अथोइति । पशवः । वै । छन्दाꣳसि । पशून् । एव । अस्मै । समीचः । दधाति । अष्टौ । उपेति । दधाति । अष्टाक्षरेत्यष्टा - अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । चिनुते । अष्टौ । उपेति । दधाति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अञ्जसा । वेद । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । [१८] प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै । त्रयोदशेतित्रयः-दश । लोकम्पृणाइतिलोकम्-पृणाः । उपेति । दधाति । एकविꣳशतिरित्येक-विꣳशतिः । समिति । पद्यन्ते । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । वै ।

एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः । एकविꣳशस्येत्येक-विꣳशस्य । एव । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । अनु । प्रतीति । तिष्ठति । प्रतीति । अग्निम् । चिक्यानः । तिष्ठति । यः । एवम् । वेद । पञ्चचितीकमितिपञ्च-चितीकम् । चिन्वीत । प्रथमम् । चिन्वानः । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्ताः । पशवः । यज्ञम् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । त्रिचितीकमितित्रि-चितीकम् । चिन्वीत । द्वितीयम् । चिन्वानः । त्रयः । इमे । लोकाः । एषु । एव । लोकेषु । [१९] प्रतीति । तिष्ठति । एकचितीकमित्येक-चितीकम् । चिन्वीत । तृतीयम् । चिन्वानः । एकधेत्येक-धा । वै । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । एकवृतेत्येक-वृता । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । पुरीषेण । अभीति । ऊहति । तस्मात् । माꣳसेन । अस्थि । छन्नम् । न । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवति । यः । एवम् । वेद । पञ्च । चितयः । भवन्ति । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । पुरीषैः । अभीति । ऊहति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजीतिवि-राजि । एव । अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [२०] अध्यवसाययति ह्येतद्विश्वामित्रस्यादधतद्वेलोकस्य लोकेषु सप्तचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

वीति । वै । एतौ । द्विषातेइति । यः । च । पुरा । अग्निः । यः । च । उखायाम् । समिति । इतम् । इति । चतसृभिरितिचतसृ-भिः । सम् । नीति । वपति । चत्वारि । छन्दाꣳसि । छन्दाꣳसि । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । प्रियया । एव । एनौ । तनुवा । समिति । शास्ति । समिति । इतम् । इति । आह । तस्मात् । ब्रह्मणा । क्षत्रम् । समिति । एति । यत् । सन्न्युप्येतिसं-न्युप्य । विहरतीतिवि-हरति । तस्मात् । ब्रह्मणा । क्षत्रम् । वीति । एति । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । [२१] वै । एतम् । दीक्षयन्ति । सः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । विमुच्यइतिवि-मुच्यः । माता । इव । पुत्रम् । पृथिवी । पुरीष्यम् । इति । आह । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । दीक्षयित्वा । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । वीति । मुञ्चति । वैश्वानर्या । शिक्यम् । एति । दत्ते । स्वदयति । एव । एनत् । नैर्ऋतीरितिनैः-ऋतीः । कृष्णाः । तिस्रः । तुषपक्वाइतितुष-पक्वाः । भवन्ति । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्यै । वै । एतत् । भागधेयमितिभाग-

धेयम् । यत् । तुषाः । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्यै । रूपम् । कृष्णम् । रूपेण । एव । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । इमाम् । दिशम् । यन्ति । एषा ।[२२] वै । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्यै । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । स्वकृतइतिस्व-कृते । इरिणे । उपेति । दधाति । प्रदरइतिप्र-दरे । वा । एतत् । वै । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्याः । आयतनमित्या-यतनम् । स्वे । एव । आयतनइत्या-यतने । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । शिक्यम् । अभि । उपेति । दधाति । नैर्ऋतइतिनैः-ऋतः । वै । पाशः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । एनम् । निर्ऋतिपाशादितिनिर्ऋति-पाशात् । मुञ्चति । तिस्रः । उपेति । दधाति । त्रेधाविहितइतित्रेधा-विहितः । वै । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तस्मात् । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । अवेति । यजते । पराचीः । उपेति । [२३] दधाति । पराचीम् । एव । अस्मात् । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । प्रेति । नुदते । अप्रतीक्षमित्यप्रति-ईक्षम् । एति । यन्ति । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्याः । अन्तर्हित्याइत्यन्तः-हित्यै । मार्जयित्वा । उपेति । तिष्ठन्ते । मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय । गार्हपत्यमितिगार्हं-पत्यम् । उपेति । तिष्ठन्ते । निर्ऋतिलोकइतिनिर्ऋति-लोके । एव । चरित्वा । पूताः । देवलोकमितिदेव-लोकम् । उपावर्तन्तइत्युप-आवर्तन्ते । एकया । उपेति । तिष्ठन्ते । एकधेत्येकधा । एव । यजमाने । वीर्यम् । दधाति । निवेशनइतिनि-वेशनः । सङ्गमनइतिसं-गमनः । वसूनाम् । इति । आह । प्रजेतिप्र-जा । वै । पशवः । वसु । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिपशु-भिः । समिति । अर्द्धयन्ति ॥ [२४] ऋतुभिरेषापराचीरुपाष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

पुरुषमात्रेणेतिपुरुष-मात्रेण । वीति । मिमीते । यज्ञेन । वै । पुरुषः । सम्मितइतिसं-मितः । यज्ञपरुषेतियज्ञ-परुषा । एव । एनम् । वीति । मिमीते । यावान् । पुरुषः । ऊर्ध्वबाहुरित्यूर्ध्व-बाहुः । तावान् । भवति । एतावत् । वै । पुरुषे । वीर्यम् । वीर्येण । एव । एनम् । वीति । मिमीते । पक्षी । भवति । न । हि । अपक्षः । पतितुम् । अर्हति । अरत्निना । पक्षौ । द्राघीयाꣳसौ । भवतः । तस्मात् । पक्षप्रवयाꣳसीतिपक्ष-प्रवयाꣳसि । वयाꣳसि । व्याममात्राविति व्याम-मात्रौ । पक्षौ ।

च । पुच्छम् । च । भवति । एतावत् । वै । पुरुषे । वीर्यम् । [२५] वीर्यसम्मितइति
वीर्य-सम्मितः । वेणुना । वीति । मिमीते । आग्नेयः । वै । वेणुः । सयोनित्वायेति
सयोनि-त्वाय । यजुषा । युनक्ति । यजुषा । कृषति । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै ।
षड्गवेनेतिषट्-गवेन । कृषति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् ।
कृषति । यत् । द्वादशगवेनेतिद्वादश-गवेन । सम्वथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । इ
यम् । वै । अग्नेः । अतिदाहादित्यति-दाहात् । अबिभेत् । सा । एतत् । द्विगुणमि
तिद्वि-गुणम् । अपश्यत् । कृष्टम् । च । अकृष्टम् । च । ततः । वै । इमाम् । न । अ
तीति । अदहत् । यत् । कृष्टम् । च । अकृष्टम् । च । [२६] भवति । अस्याः । अन
तिदाहायेत्यनति-दाहाय । द्विगुणमितिद्वि-गुणम् । तु । वै । अग्निम् । उद्यन्तुमित्यु
त्-यन्तुम् । अर्हति । इति । आहुः । यत् । कृष्टम् । च । अकृष्टम् । च । भवति ।
अग्नेः । उद्यत्याइत्युत्-यत्यै । एतावन्तः । वै । पशवः । द्विपादइतिद्वि-पादः । च ।
चतुष्पादइतिचतुः-पादः । च । तान् । यत् । प्राचः । उथ्सृजेदित्युत्-सृजेत् । रुद्रा
य । अपीति । दध्यात् । यत् । दक्षिणा । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । नीति । धुवेत् ।
यत् । प्रतीचः । रक्षाꣳसि । हन्युः । उदीचः । उदिति । सृजति । एषा । वै । देवमनु
ष्याणामितिदेव-मनुष्याणाम् । शान्ता । दिक् । [२७] ताम् । एव । एनान् । अनु ।
उदिति । सृजति । अथोइति । खलु । इमाम् । दिशम् । उदिति । सृजति । असौ । वै ।
आदित्यः । प्राणइतिप्र-अनः । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । एनान् । अनु । उदिति ।
सृजति । दक्षिणा । पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते । स्वम् । एव । वीर्यम् । अन्विति ।
पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । आत्मनः । वीर्यावत्त
रइतिवीर्यावत्-तरः । अथोइति । आदित्यस्य । एव । आवृतमित्या-वृतम् । अन्वि
ति । पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते । तस्मात् । पराञ्चः । पशवः । वीति । तिष्ठन्ते ।
प्रत्यञ्चः । एति । वर्तन्ते । तिस्रस्तिस्रइतितिस्रः-तिस्रः । सीताः । [२८] कृषति । त्रि
वृतमितित्रि-वृतम् । एव । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । वीति । यातयति । ओषधीः । व
पति । ब्रह्मणा । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अर्के । अर्कः । चीयते । चतुर्दशभिरिति
चतुर्दश-भिः । वपति । सप्त । ग्राम्याः । ओषधयः । सप्त । आरण्याः । उभयीषाम् ।

अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-अन्नस्य । वपति । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-अन्नस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । कृष्टे । वपति । कृष्टे । हि । ओषधयः । प्रतितिष्ठन्तीतिप्रति-तिष्ठन्ति । अनुसीतमित्यनु-सीतम् । वपति । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । द्वादशस्वितिद्वादश-सु । सीतासु । वपति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । पचति । यत् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । [२९] अनवरुद्धस्येत्यनव-रुद्धस्य । अश्नीयात् । अवरुद्धेनेत्यव-रुद्धेन । वीति । ऋध्येत । ये । वनस्पतीनाम् । फलग्रहयइतिफल-ग्रहयः । तान् । इध्मे । अपि । प्रेति । उख्षेत् । अनवरुद्धस्येत्यनव-रुद्धस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । लोष्टान् । समिति । अस्यति । दिशाम् । एव । वीर्यम् । अवरुध्येत्यव-रुध्य । दिशाम् । वीर्यं । अग्निम् । चिनुते । यम् । द्विष्यात् । यत्र । सः । स्यात् । तस्यै । दिशः । लोष्टम् । एति । हरेत् । इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एति । ददे । इति । इषम् । एव । ऊर्जम् । तस्यै । दिशः । अवेति । रुन्धे । ख्षोधुकः । भवति । यः । तस्याम् । दिशि । भवति । उत्तरवेदिमित्युत्तर-वेदिम् । उपेति । वपति । उत्तरवेद्यामित्युत्तर-वेद्याम् । हि । अग्निः । चीयते । अथोइति । पशवः । वै । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वेदिः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । अथोइति । यज्ञपरुषइतियज्ञ-परुषः । अनन्तरित्या इत्यनन्तः-इत्यै ॥ [३०] चभवत्येतावद्वैपुरुषेवीर्यँय्यत्कृष्टश्चाकृष्टश्चदिग्स्सीताअग्निचिदवपञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

अग्ने । तव । श्रवः । वयः । इति । सिकताः । नीति । वपति । एतत् । वै । अग्नेः । वैश्वानरस्य । सूक्तमितिसु-उक्तम् । सूक्तेनेतिसु-उक्तेन । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । षड्भिरितिषट्-भिः । नीति । वपति । षट् । वै । ऋतवः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । अग्निः । वैश्वानरः । साख्षादितिस-अख्षात् । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । समुद्रम् । वै । नाम । एतत् । छन्दः । समुद्रम् । अन्विति । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जायन्ते । यत् । एतेन । सिकताः । निवपतीतिनि-वपति । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । इन्द्रः । [३१] वृत्राय । वज्रम् । प्रेति । अहरत् । सः । त्रेधा । वीति । अभवत् । स्फ्यः । तृतीयम् । रथः । तृतीयम् । यूपः । तृतीयम् । ये । अन्तश्शराइत्यन्तः-शराः । अशीर्यन्त ।

ताः । शर्कराः । अभवन्न् । तत् । शर्कराणाम् । शर्करत्वमितिशर्कर-त्वम् । वज्रः । वै । शर्कराः । पशुः । अग्निः । यत् । शर्कराभिः । अग्निम् । परिमिनोतीतिपरि-मिनोति । वज्रेण । एव । अस्मै । पशून् । परीति । गृह्णाति । तस्मात् । वज्रेण । पशवः । परिगृहीताइतिपरि-गृहीताः । तस्मात् । स्थेयान् । अस्थेयसः । न । उपेति । हस्ते । त्रिसप्ताभिरितित्रि-सप्ताभिः । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । [३२] परीति । मिनुयात् । सप्त । वै । शीर्षण्याः । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणाइतिप्र-अनाः । पशवः । प्राणैरितिप्र-अनैः । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । त्रिणवाभिरितित्रि-नवाभिः । भ्रातृव्यवतइतिभ्रातृव्य-वतः । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । एव । वज्रम् । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । अपरिमिताभिरित्यपरि-मिताभिः । परीति । मिनुयात् । अपरिमितस्येत्यपरि-मितस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । अपरिमित्येत्यपरि-मित्य । तस्य । शर्कराः । सिकताः । वीति । ऊहेत् । अपरिगृहीतइत्यपरि-गृहीते । एव । अस्य । विषूचीनम् । रेतः । परेति । सिञ्चति । अपशुः । एव । भवति । [३३] यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु-मान् । स्यात् । इति । परिमित्येतिपरि-मित्य । तस्य । शर्कराः । सिकताः । वीति । ऊहेत् । परिगृहीतइतिपरि-गृहीते । एव । अस्मै । समीचीनम् । रेतः । सिञ्चति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । सौम्या । वीति । ऊहति । सोमः । वै । रेतोधाइतिरेतः-धाः । रेतः । एव । तत् । दधाति । गायत्रिया । ब्राह्मणस्य । गायत्रः । हि । ब्राह्मणः । त्रिष्टुभा । राजन्यस्य । त्रैष्टुभः । हि । राजन्यः । शंयुमितिशं-युम् । बार्हस्पत्यम् । मेधः । न । उपेति । अनमत् । सः । अग्निम् । प्रेति । अविशत् । [३४] सः । अग्नेः । कृष्णः । रूपम् । कृत्वा । उदिति । आयत । सः । अश्वम् । प्रेति । अविशत् । सः । अश्वस्य । अवान्तरशफइत्यवान्तर-शफः । अभवत् । यत् । अश्वम् । आक्रमयतीत्या-क्रमयति । यः । एव । मेधः । अश्वम् । प्रेति । अविशत् । तम् । एव । अवेति । रुन्धे । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । अग्निः । चेतव्यः । इति । आहुः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । अश्वः । यत् । अश्वम् । आक्रमयतीत्या-क्रमयति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । पुष्करपर्णमितिपुष्कर-पर्णम् । उपेति । दधाति । योनिः । वै । अग्नेः । पुष्करपर्णमितिपुष्कर-पर्णम् । सयोनिमितिस-योनिम् । एव ।

अग्निम् । चिनुते । अपाम् । पृष्ठम् । असि । इति । उपेति । दधाति । अपाम् । वै । एतत् । पृष्ठम् । यत् । पुष्करपर्णमितिपुष्कर-पर्णम् । रूपेण । एव । एनत् । उपेति । दधाति ॥ [३५] इन्द्रःपशुकामस्यभवत्यविशश्चसयोनिर्विँ॰शतिश्च ॥ ॥६॥

ब्रह्म । जज्ञानम् । इति । रुक्मम् । उपेति । दधाति । ब्रह्मसुखाइतिब्रह्म-मुखाः । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ब्रह्मसुखाइतिब्रह्म-मुखाः । एव । तत् । प्रजाइतिप्र-जाः । यजमानः । सृजते । ब्रह्म । जज्ञानम् । इति । आह । तस्मात् । ब्राह्मणः । मुख्यः । मुख्यः । भवति । यः । एवम् । वेद । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । न । पृथिव्याम् । न । अन्तरिक्षे । न । दिवि । अग्निः । चेतव्यः । इति । यत् । पृथिव्याम् । चिन्वीत । पृथिवीम् । शुचा । अर्पयेत् । न । ओषधयः । न । वनस्पतयः । [३६] प्रेति । जायेरन् । यत् । अन्तरिक्षे । चिन्वीत । अन्तरिक्षम् । शुचा । अर्पयेत् । न । वयाँ॰सि । प्रेति । जायेरन् । यत् । दिवि । चिन्वीत । दिवम् । शुचा । अर्पयेत् । न । पर्जन्यः । वर्षेत् । रुक्मम् । उपेति । दधाति । अमृतम् । वै । हिरण्यम् । अमृते । एव । अग्निम् । चिनुते । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । हिरण्मयम् । पुरुषम् । उपेति । दधाति । यजमानलोकस्येतियजमान-लोकस्य । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । यत् । इष्टकायाः । आतृण्णमित्या-तृण्णम् । अनूपदध्यादित्यनु-उपदध्यात् । पशूनाम् । च । यजमानस्य । च । प्राणमितिप्र-अनम् । अपीति । दध्यात् । दक्षिणतः । [३७] प्राञ्चम् । उपेति । दधाति । दाधार । यजमानलोकमितियजमान-लोकम् । न । पशूनाम् । च । यजमानस्य । च । प्राणमितिप्र-अनम् । अपीति । दधाति । अथोइति । खलु । इष्टकायाः । आतृण्णमित्या-तृण्णम् । अनु । उपेति । दधाति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उत्सृष्ट्याइत्युत्-सृष्ट्यै । द्रप्सः । चस्कन्द । इति । अभीति । मृशति । होत्रासु । एव । एनम् । प्रतीति । स्थापयति । स्रुचौ । उपेति । दधाति । आज्यस्य । पूर्णाम् । कार्ष्मर्यमयीमितिकार्ष्मर्य-मयीम् । दध्नः । पूर्णाम् । औदुम्बरीम् । इयम् । वै । कार्ष्मर्यमयीतिकार्ष्मर्य-मयी । असौ । औदुम्बरी । इमेइति । एव । उपेति । धत्ते । [३८] तूष्णीम् । उपेति । दधाति । न । हि । इमेइति । यजुषा । आप्तुम् । अर्हति । दक्षिणाम् । कार्ष्मर्यमयीमितिका

ष्मर्य-मयीम् । उत्तरामित्युत्-तराम् । औदुम्बरीम् । तस्मात् । अस्याः । असौ । उत्तरेत्युत्-तरा । आज्यस्य । पूर्णाम् । कार्ष्मर्यमयीमितिकार्ष्मर्य-मयीम् । वज्रः । वै । आज्यम् । वज्रः । कार्ष्मर्यः । वज्रेण । एव । यज्ञस्य । दक्षिणतः । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । दध्नः । पूर्णाम् । औदुम्बरीम् । पशवः । वै । दधि । ऊर्क् । उदुम्बरः । पशुषु । एव । ऊर्जम् । दधाति । पूर्णेइति । उपेति । दधाति । पूर्णेइति । एव । एनम् । [३९] अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । तिष्ठतेइति । विराजीतिवि-राजि । अग्निः । चेतव्यः । इति । आहुः । स्रुक् । वै । विराडितिवि-राट् । यत् । स्रुचौ । उपदधातीत्युप-दधाति । विराजीतिवि-राजि । एव । अग्निम् । चिनुते । यज्ञमुखेयज्ञमुखइतियज्ञमुखे-यज्ञमुखे । वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । जिघाꣳसन्ति । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । रुक्मः । यत् । रुक्मम् । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । यज्ञमुखादितियज्ञ-मुखात् । एव । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । पङ्क्तिः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः । तस्मात् । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । अक्ष्णया । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । तस्मात् । अक्ष्णया । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [४०] वनस्पतयो दक्षिणतोधत्तएनन्तस्मादक्ष्णया पञ्च च ॥ ❀ ❀ ॥७॥

स्वयमातृण्णामितिस्वयं-आतृण्णाम् । उपेति । दधाति । इयम् । वै । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । इमाम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । घ्रापयति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्याम् । दधाति । अथोइति । प्राजापत्यइतिप्राजापत्यः । वै । अश्वः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । प्रथमा । इष्टका । उपधीयमानेत्युप-धीयमाना । पशूनाम् । च । यजमानस्य । च । प्राणमितिप्र-अनम् । अपीति । दधाति । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । भवति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उत्सृष्ट्याइत्युत्-सृष्ट्यै । अथोइति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । अग्नौ । अग्निः । चेतव्यः । इति । आहुः । एषः । वै । [४१] अग्निः । वैश्वानरः । यत् । ब्राह्मणः । तस्मै । प्रथमाम् । इष्टकाम् । यजुष्कृतामितियजुः-कृताम् । प्रेति । यच्छेत् । ताम् । ब्राह्मणः । च । उपेति । दध्याताम् । अग्नौ । एव । तत् । अग्निम् । चिनुते । ईश्वरः । वै । एषः । आर्तिम् । आर्तोरित्या-

अतोः । यः । अविद्वान् । इष्टकाम् । उपदधातीत्युप-दधाति । त्रीन् । वरान् । द द्यात् । त्रयः । वै । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । स्पृत्यै । द्वौ । एव । देयौ । द्वौ । हि । प्राणावितिप्र-अनौ । एकः । एव । देयः । एकः । हि । प्रा णइतिप्र-अनः । पशुः । [४२] वै । एषः । यत् । अग्निः । न । खलु । वै । पशवः । आयवसे । रमन्ते । दूर्वेष्टकामितिदूर्वा-इष्टकाम् । उपेति । दधाति । पशूनाम् । धृत्यै । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । काण्डात्काण्डादितिकाण्डात्-काण्डात् । प्र रोहन्तीतिप्र-रोहन्ती । इति । आह । काण्डेनकाण्डेनेतिकाण्डेन-काण्डेन । हि । एषा । प्रतितिष्ठतीतिप्रति-तिष्ठति । एव । नः । दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च । इति । आह । साहस्रः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आ प्त्यै । देवलक्ष्ममितिदेव-लक्ष्मम् । वै । त्र्यालिखितेतित्रि-आलिखिता । ताम् । उत्तरलक्ष्माणमित्युत्तर-लक्ष्माणम् । देवाः । उपेति । अदधत । अधरलक्ष्माणमि त्यधर-लक्ष्माणम् । असुराः । यम् । [४३] कामयेत । वसीयान् । स्यात् । इति । उत्तरलक्ष्माणमित्युत्तर-लक्ष्माणम् । तस्य । उपेति । दध्यात् । वसीयान् । एव । भवति । यम् । कामयेत । पापीयान् । स्यात् । इति । अधरलक्ष्माणमित्यधर-लक्ष्मा णम् । तस्य । उपेति । दध्यात् । असुरयोनिमित्यसुर-योनिम् । एव । एनम् । अनु । परेति । भावयात् । पापीयान् । भवति । त्र्यालिखितेतित्रि-आलिखिता । भवति । इमे । वै । लोकाः । त्र्यालिखितेतित्रि-आलिखिता । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । भ्रातृ व्यम् । अन्तः । एति । अङ्गिरसः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यतः । पुरोडा शः । कूर्मः । भूत्वा । अनु । प्रेति । असर्पत् । [४४] यत् । कूर्मम् । उपदधातीत्युप- दधाति । यथा । क्षेत्रविदितिक्षेत्र-वित् । अञ्जसा । नयति । एवम् । एव । एनम् । कूर्मः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अञ्जसा । नयति । मेधः । वै । एषः । पशू नाम् । यत् । कूर्मः । यत् । कूर्मम् । उपदधातीत्युप-दधाति । स्वम् । एव । मेधम् । पश्यन्तः । पशवः । उपेति । तिष्ठन्ते । श्मशानम् । वै । एतत् । क्रियते । यत् । मृ तानाम् । पशूनाम् । शीर्षाणि । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । यत् । जीवन्तम् । कू र्मम् । उपदधातीत्युप-दधाति । तेन । अश्मशानचिदित्यश्मशान-चित् । वास्तव्यः । वै । एषः । यत् । [४५] कूर्मः । मधु । वाताः । ऋतायतइत्यृत-यते । इति । दध्ना ।

मधुमिश्रेणेतिमधु-मिश्रेणं । अभीति । अनक्ति । स्वदयति । एव । एनम् । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत् । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दध्ना । मधुमिश्रेणेति मधु-मिश्रेणं । अभ्यनक्तीत्यभि-अनक्ति । उभयस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इति । आह । आभ्याम् । एव । एनम् । उभयतः । परीति । गृह्णाति । प्राञ्चम् । उपेति । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । सं सृष्ट्याइतिसं-सृष्ट्यै । पुरस्तात् । प्रत्यञ्चम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । [४६] पुरस्तात् । प्रत्यञ्चः । पशवः । मेधम् । उपेति । तिष्ठन्ते । यः । वै । अपनाभिमित्यप-नाभिम् । अग्निम् । चिनुते । यजमानस्य । नाभिम् । अनु । प्रेति । विशति । सः । एनम् । ईश्वरः । हिꣳसितोः । उलूखलम् । उपेति । दधाति । एषा । वै । अग्नेः । नाभिः । सनाभिमितिस-नाभिम् । एव । अग्निम् । चिनुते । अहिꣳसायै । औदुम्बरम् । भवति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । मध्यतः । उपेति । दधाति । मध्यतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् । मध्यतः । ऊर्जा । भुञ्जते । इयत् । भवति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । सम्मितमितिसं-मितम् । अवेति । हन्ति । अन्नम् । एव । अकः । वैष्णव्या । ऋचा । उपेति । दधाति । विष्णुः । वै । यज्ञः । वैष्णवाः । वनस्पतयः । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति ॥ [४७] एषवैपशुर्यमंसर्पदेषयत्तस्मात्तस्मात्सप्तविꣳशतिश्च ॥८॥

एषाम् । वै । एतत् । लोकानाम् । ज्योतिः । सम्भृतमितिसं-भृतम् । यत् । उखा । यत् । उखाम् । उपदधातीत्युप-दधाति । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । ज्योतिः । अवेति । रुन्धे । मध्यतः । उपेति । दधाति । मध्यतः । एव । अस्मै । ज्योतिः । दधाति । तस्मात् । मध्यतः । ज्योतिः । उपेति । आस्महे । सिकताभिः । पूरयति । एतत् । वै । अग्नेः । वैश्वानरस्य । रूपम् । रूपेण । एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत । क्षोधुकः । स्यात् । इति । ऊनाम् । तस्य । उपेति । [४८] दध्यात् । क्षोधुकः । एव । भवति । यम् । कामयेत । अनुपदस्यदित्यनुप-दस्यत् । अन्नम् । अद्यात् । इति । पूर्णाम् । तस्य । उपेति । दध्यात् । अनुपदस्यदित्यनुप-दस्यत् । एव । अन्नम् । अत्ति । सहस्रम् । वै । प्रतीति । पुरुषः । पशूनाम् । यच्छति । सहस्रम् । अन्ये । पशवः । मध्ये । पुरुषशीर्षमितिपुरुष-शीर्षम् । उपेति । दधाति ।

सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय । उखायाम् । अपीति । दधाति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । एव । एनत् । गमयति । व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । वै । एतत् । प्राणैरितिप्र-अनैः । अमेध्यम् । यत् । पुरुषशीर्षमितिपुरुष-शीर्षम् । अमृतम् । खलु । वै । प्राणाइतिप्र-अनाः । [४९] अमृतम् । हिरण्यम् । प्राणेष्वितिप्र-अनेषु । हिरण्यशल्कानितिहिरण्य-शल्कान् । प्रतीति । अस्यति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । एव । एनत् । गमयित्वा । प्राणैरितिप्र-अनैः । समिति । अर्दयति । दध्ना । मधुमिश्रेणेतिमधु-मिश्रेण । पूरयति । मध्व्यः । असानि । इति । शृतातङ्क्येनेतिशृत-आतङ्क्येन । मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत् । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दध्ना । मधुमिश्रेणेतिमधु-मिश्रेण । पूरयति । उभयस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । उपेति । दधाति । पशवः । वै । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । [५०] विषूचीनानि । तस्य । उपेति । दध्यात् । विषूचः । एव । अस्मात् । पशून् । दधाति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । इति । समीचीनानि । तस्य । उपेति । दध्यात् । समीचः । एव । अस्मै । पशून् । दधाति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । पुरस्तात् । प्रतीचीनम् । अश्वस्य । उपेति । दधाति । पश्चात् । प्राचीनम् । ऋषभस्य । अपशवः । वै । अन्ये । गोअश्वेभ्यइतिगो-अश्वेभ्यः । पशवः । गोअश्वानितिगो-अश्वान् । एव । अस्मै । समीचः । दधाति । एतावन्तः । वै । पशवः । [५१] द्विपादइतिद्वि-पादः । च । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । च । तान् । वै । एतत् । अग्नौ । प्रेति । दधाति । यत् । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । उपदधातीत्युप-दधाति । अमुम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । इति । आह । ग्राम्येभ्यः । एव । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । आरण्यान् । पशून् । शुचम् । अनु । उदिति । सृजति । तस्मात् । समावत् । पशूनाम् । प्रजायमानानामितिप्र-जायमानानाम् । आरण्याः । पशवः । कनीयाꣳसः । शुचा । हि । ऋताः । सर्पशीर्षमितिसर्प-शीर्षम् । उपेति । दधाति । या । एव । सर्पे । त्विषिः । ताम् । एव । अवेति । रुन्धे । [५२] यत् । समीचीनम् । पशुशीर्षैरितिपशु-शीर्षैः । उपदध्यादित्युप-दध्यात् । ग्राम्यान् । पशून् । दꣳशु

काः । स्युः । यत् । विषूचीनम् । आरण्यान् । यजुः । एव । वदेत् । अवेति । ताम् । त्विषिम् । रुन्धे । या । सर्पे । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अथोइति । खलु । उपधेयमित्युप-धेयम् । एव । यत् । उपदधातीत्युप-दधाति । तेन । ताम् । त्विषिम् । अवेति । रुन्धे । या । सर्पे । यत् । यजुः । वदति । तेन । शान्तम् ॥ [५३] ऊनान्तस्योपप्राणास्स्यादितिवैपशवोरुन्धेचतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ॥ ९ ॥

पशुः । वै । एषः । यत् । अग्निः । योनिः । खलु । वै । एषा । पशोः । वीति । क्रियते । यत् । प्राचीनम् । ऐष्टकात् । यजुः । क्रियते । रेतः । अपस्याः । अपस्याः । उपेति । दधाति । योनौ । एव । रेतः । दधाति । पञ्च । उपेति । दधाति । पाङ्क्ताः । पशवः । पशून् । एव । अस्मै । प्रेति । जनयति । पञ्च । दक्षिणतः । वज्रः । वै । अपस्याः । वज्रेण । एव । यज्ञस्य । दक्षिणतः । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । पञ्च । पश्चात् । [५४] प्राचीः । उपेति । दधाति । पश्चात् । वै । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । पश्चात् । एव । अस्मै । प्राचीनम् । रेतः । दधाति । पञ्च । पुरस्तात् । प्रतीचीः । उपेति । दधाति । पञ्च । पश्चात् । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । प्रतीचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । जायन्ते । पञ्च । उत्तरतइत्युत्-तरतः । छन्दस्याः । पशवः । वै । छन्दस्याः । पशून् । एव । प्रजातानितिप्र-जातान् । स्वम् । आयतनमित्या-यतनम् । अभि । परीति । ऊहते । इयम् । वै । अग्नेः । अतिदाहादित्यति-दाहात् । अबिभेत् । सा । एताः । [५५] अपस्याः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ततः । वै । इमाम् । न । अतीति । अदहत् । यत् । अपस्याः । उपदधातीत्युप-दधाति । अस्याः । अनतिदाहायेत्यनति-दाहाय । उवाच । ह । इयम् । अदत् । इत् । सः । ब्रह्मणा । अन्नम् । यस्य । एताः । उपधीयान्ताइत्युप-धीयान्तै । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेदत् । इति । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । उपेति । दधाति । रेतसि । एव । प्राणानितिप्र-अनान् । दधाति । तस्मात् । वदन् । प्राणन्नितिप्र-अनन् । पश्यन् । शृण्वन् । पशुः । जायते । अयम् । पुरः । [५६] भुवः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । एताभिः । दाधार । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । इति । दक्षिणतः । मनः । एव । एताभिः । दाधार । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । इति । पश्चात् । चक्षुः । एव । एताभिः ।

दाधार। इदम्। उत्तरादित्युत्-तरात्। सुवः। इति। उत्तरतइत्युत्-तरतः। श्रोत्रम्। एव। एताभिः। दाधार। इयम्। उपरि। मतिः। इति। उपरिष्टात्। वाचम्। एव। एताभिः। दाधार। दशदशेतिदश-दश। उपेति। दधाति। सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय। अक्ष्णया। [५७] उपेति। दधाति। तस्मात्। अक्ष्णया। पशवः। अङ्गानि। प्रेति। हरन्ति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै। याः। प्राचीः। ताभिः। वसिष्ठः। आर्ध्नोत्। याः। दक्षिणा। ताभिः। भरद्वाजः। याः। प्रतीचीः। ताभिः। विश्वामित्रइतिविश्व-मित्रः। याः। उदीचीः। ताभिः। जमदग्निः। याः। ऊर्ध्वाः। ताभिः। विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा। यः। एवम्। एतासाम्। ऋद्धिम्। वेद। ऋध्नोति। एव। यः। आसाम्। एवम्। बन्धुताम्। वेद। बन्धुमानितिबन्धु-मान्। भवति। यः। आसाम्। एवम्। क्लृप्तिम्। वेद। कल्पते। [५८] अस्मै। यः। आसाम्। एवम्। आयतनमित्या-यतनम्। वेद। आयतनवानित्यायतन-वान्। भवति। यः। आसाम्। एवम्। प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम्। वेद। प्रतीति। एव। तिष्ठति। प्राणभृतइति प्राण-भृतः। उपधायेत्युप-धाय। संयतइतिसं-यतः। उपेति। दधाति। प्राणानितिप्र-अनान्। एव। अस्मिन्न्। धित्वा। संयद्भिरितिसंयत्-भिः। समिति। यच्छति। तत्। संयतामितिसं-यताम्। संयत्त्वमितिसंयत्-त्वम्। अथोइति। प्राणइतिप्र-अने। एव। अपानमित्यप-अनम्। दधाति। तस्मात्। प्राणापानाविति प्राण-अपानौ। समिति। चरतः। विषूचीः। उपेति। दधाति। तस्मात्। विष्वञ्चौ। प्राणापानावितिप्राण-अपानौ। यत्। वै। अग्नेः। असंयतमित्यसं-यतम्। [५९] असुवर्ग्यमित्यसुवः-ग्यम्। अस्य। तत्। सुवर्ग्यइतिसुवः-ग्यः। अग्निः। यत्। संयतइतिसं-यतः। उपदधातीत्युप-दधाति। समिति। एव। एनम्। यच्छति। सुवर्ग्यमितिसुवः-ग्यम्। एव। अकः। त्र्यविरितित्रि-अविः। वयः। कृतम्। अयानाम्। इति। आह। वयोभिरितिवयः-भिः। एव। अयान्। अवेति। रुन्धे। अयैः। वयांसि। सर्वतः। वायुमतीरितिवायु-मतीः। भवन्ति। तस्मात्। अयम्। सर्वतः। पवते॥ [६०] पश्चादेताःपुरोऽक्ष्णयाकल्पतेऽसंयतम्पञ्चत्रिंशच॥ ❀ ॥१०॥

गायत्री। त्रिष्टुप्। जगती। अनुष्टुगित्यनु-स्तुक्। पङ्क्त्या। सह॥ बृहती। उष्णिहा। ककुत्। सूचीभिः। शिम्यन्तु। त्वा॥ द्विपदेतिद्वि-पदा। या। चतुष्पा

देतिचतुः-पदा । त्रिपदेतित्रि-पदा । या । च । षट्पदेतिषट्-पदा ॥ सछंन्दाइतिस-छन्दाः । या । च । विच्छंन्दाइतिवि-छन्दाः । सूचीभिः । शिम्यन्तु । त्वा ॥ महानाम्नीरितिमहा-नाम्नीः । रेवतयः । विश्वाः । आशाः । प्रसूवरीरितिप्र-सूवरीः ॥ मेघ्याः । विद्युतइतिवि-द्युतः । वाचः । सूचीभिः । शिम्यन्तु । त्वा ॥ रजताः । हरिणीः । सीसाः । युजः । युज्यन्ते । कर्मभिरितिकर्म-भिः ॥ अश्वस्य । वाजिनः । त्वचि । सूचीभिः । शिम्यन्तु । त्वा ॥ नारीः । [६१] ते । पत्नयः । लोम । वीति । चिन्वन्तु । मनीषया ॥ देवानाम् । पत्नीः । दिशः । सूचीभिः । शिम्यन्तु । त्वा ॥ कुवित् । अङ्ग । यवमन्तइतियव-मन्तः । यवम् । चित् । यथा । दान्ति । अनुपूर्वमित्यनु-पूर्वम् । वियूयेतिवि-यूय ॥ इहेहेतीह-इह । एषाम् । कृणुत । भोजनानि । ये । बर्हिषः । नमोवृक्तिमितिनमः-वृक्तिम् । न । जग्मुः ॥ [६२] नारीस्त्रिꣳशच्च ॥ ११ ॥

कः । त्वा । छ्यति । कः । त्वा । वीति । शास्ति । कः । ते । गात्राणि । शिम्यति ॥ कः । उ । ते । शमिता । कविः ॥ ऋतवः । ते । ऋतुधेत्यृतु-धा । परुः । शमितारः । वीति । शासतु ॥ सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । धायसा । शिमीभिः । शिम्यन्तु । त्वा ॥ दैव्याः । अध्वर्यवः । त्वा । छ्यन्तु । वीति । च । शासतु ॥ गात्राणि । पर्वशइतिपर्व-शः । ते । शिमाः । कृण्वन्तु । शिम्यन्तः ॥ अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । परूꣳषि । ते । मासाः । छ्यन्तु । शिम्यन्तः ॥ अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । मरुतः । विलिष्टमितिवि-लिष्टम् । [६३] सूदयन्तु । ते ॥ पृथिवी । ते । अन्तरिक्षेण । वायुः । छिद्रम् । भिषज्यतु ॥ द्यौः । ते । नक्षत्रैः । सह । रूपम् । कृणोतु । साधुया ॥ शम् । ते । परेभ्यः । गात्रेभ्यः । शम् । अस्तु । अवरेभ्यः ॥ शम् । अस्थभ्यइत्यस्थ-भ्यः । मज्जभ्यइतिमज्ज-भ्यः । शम् । उ । ते । तनुवे । भुवत् ॥ [६४] विलिष्टन्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१२॥

विष्णुमुखाअन्नपतेयावतीविवैपुरुषमात्रेणाग्नेतवश्रवोवयोब्रह्मजज्ञानꣳस्वयमातृण्णामेषाꣳवैपशुर्गायत्रीकस्त्वाद्वादश ॥१२॥ विष्णुमुखाअपचितिमान् विवाएतावग्नेतवस्वयमातृण्णाव्विꣳषूचीनानिगायत्रीचतुष्षष्टिः ॥६४॥ विष्णुमुखास्तनुवेभुवत् ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

उथ्सन्नयज्ञइत्युंथ्सन्न-यज्ञः । वै । एषः । यत् । अग्निः । किम् । वा । अहं । एतस्यं । क्रियतें । किम् । वा । न । यत् । वै । यज्ञस्यं । क्रियमाणस्य । अन्तर्यन्तीत्यंन्तः-यन्ति । पूयति । वै । अस्य । तत् । आश्विनीः । उपेति । दधाति । अश्विनौ । वै । देवानाम् । भिषजौ । ताभ्याम् । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । पञ्च । उपेति । दधाति । पाङ्क्तः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः । तस्मै । भेषजम् । करोति । ऋतव्याः । उपेति । दधाति । ऋतूनाम् । क्लृप्त्यै । [१] पञ्च । उपेति । दधाति । पञ्च । वै । ऋतवः । यावन्तः । एव । ऋतवः । तान् । कल्पयति । समानप्रभृतयइतिंसमान-प्रभृतयः । भवन्ति । समानोदर्काइतिंसमान-उदर्काः । तस्मात् । समानाः । ऋतवः । एकेन । पदेन । व्यावर्तन्तइतिंवि-आवर्तन्ते । तस्मात् । ऋतवः । व्यावर्तन्तइतिंवि-आवर्तन्ते । प्राणभृतइतिंप्राण-भृतः । उपेति । दधाति । ऋतुषु । एव । प्राणानितिंप्र-अनान् । दधाति । तस्मात् । समानाः । सन्तः । ऋतवः । न । जीर्यन्ति । अथोइति । प्रेति । जनयति । एव । एनान् । एषः । वै । वायुः । यत् । प्राणइतिंप्र-अनः । यत् । ऋतव्याः । उपधायेत्युंप-धाय । प्राणभृतइतिंप्राण-भृतः । [२] उपदधातीत्युंप-दधाति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । अन्विति । वायुः । एति । वृवर्ति । वृष्टिसनीरितिंवृष्टि-सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । एकधेत्येक-धा । उपदध्यादित्युंप-दध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वर्षेत् । अनुपरिहारमित्यंनु-परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वर्षति । यत् । प्राणभृतइतिंप्राण-भृतः । उपधायेत्युंप-धाय । वृष्टिसनीरितिंवृष्टि-सनीः । उपदधातीत्युंप-दधाति । तस्मात् । वायुप्रच्युतेतिंवायु-प्रच्युता । दिवः । वृष्टिः । ईर्ते । पशवः । वै । वयस्याः । नानामनसइतिनाना-मनसः । खलु । वै । पशवः । नानाव्रताइतिनाना-व्रताः । ते । अपः । एव । अभीति । समनसइतिस-मनसः । [३] यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । वयस्याः । तस्य । उपधायेत्युंप-धाय । अपस्याः । उपेति । दध्यात् । असंज्ञानमित्यसं-ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरितिंपशु-भिः ।

करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप-धाय । वयस्याः । उपेति । दध्यात् । संज्ञानमितिसं-ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरितिपशु-भिः । करोति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । तस्मात् । चत्वारि । चक्षुषः । रूपाणि । द्वेइति । शुक्लेइति । द्वेइति । कृष्णेइति । [४] मूर्धन्वतीरिति मूर्धन्-वतीः । भवन्ति । तस्मात् । पुरस्तात् । मूर्धा । पञ्च । दक्षिणायाम् । श्रोण्याम् । उपेति । दधाति । पञ्च । उत्तरस्यामित्युत्-तरस्याम् । तस्मात् । पश्चात् । वर्षीयान् । पुरस्तात्प्रवणइतिपुरस्तात्-प्रवणः । पशुः । बस्तः । वयः । इति । दक्षिणे । अंसे । उपेति । दधाति । वृष्णिः । वयः । इति । उत्तरइत्युत्-तरे । अंसौ । एव । प्रतीति । दधाति । व्याघ्रः । वयः । इति । दक्षिणे । पक्षे । उपेति । दधाति । सिंहः । वयः । इति । उत्तरइत्युत्-तरे । पक्षयोः । एव । वीर्यम् । दधाति । पुरुषः । वयः । इति । मध्ये । तस्मात् । पुरुषः । पशूनाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः ॥ [५] क्लृप्त्या उपधायप्राणभृतस्समनसःकृष्णेपुरुषोवयइतिपञ्चच ॥ ❀ ❀ ॥१॥

इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । अव्यथमानाम् । इति । स्वयमातृण्णामितिस्वयं-आतृण्णाम् । उपेति । दधाति । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । वै । इमौ । लोकौ । विधृतावितिवि-धृतौ । अनयोः । लोकयोः । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । अधृता । इव । वै । एषा । यत् । मध्यमा । चितिः । अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । इति । आह । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वै । देवानाम् । ओजोभृतावित्योजः-भृतौ । ओजसा । एव । एनाम् । अन्तरिक्षे । चिनुते । धृत्यै । स्वयमातृण्णामितिस्वयं-आतृण्णाम् । उपेति । दधाति । अन्तरिक्षम् । वै । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । अन्तरिक्षम् । एव । उपेति । धत्ते । अश्वम् । उपेति । [६] घ्रापयति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्याम् । दधाति । अथोइति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । वै । अश्वः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । भवति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उत्सृष्ट्याइत्युत्-सृष्ट्यै । अथोइति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । देवानाम् । वै । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यताम् । दिशः । समिति । अव्लीयन्त । ते । एताः

दिश्याः । अपश्यन्न् । ताः । उपेति । अदधत । ताभिः । वै । ते । दिशः । अदृꣳहन्न् । यत् । दिश्याः । उपदधातीत्युप-दधाति । दिशाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । दश । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । पुरस्तात् । उपेति । [७] दधाति । नव । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र-अनाः । नाभिः । दशमी । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । प्राणाइतिप्र-अनाः । ज्योतिष्मतीम् । उत्तमामित्युत-तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । वाक् । ज्योतिः । उत्तमेत्युत-तमा । दश । उपेति । दधाति । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । विराडितिवि-राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः । ज्योतिः । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । ज्योतिः । उपेति । आस्महे । छन्दाꣳसि । पशुषु । आजिम् । अयुः । तान् । बृहती । उदिति । अजयत् । तस्मात् । बार्हताः । [८] पशवः । उच्यन्ते । मा । छन्दः । इति । दक्षिणतः । उपेति । दधाति । तस्मात् । दक्षिणावृतइतिदक्षिणा-आवृतः । मासाः । पृथिवी । छन्दः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अग्निः । देवता । इति । उत्तरतइत्युत-तरतः । ओजः । वै । अग्निः । ओजः । एव । उत्तरतइत्युत-तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः-अभिप्रयायी । जयति । षट्त्रिꣳशदितिषट्-त्रिꣳशत् । समिति । पद्यन्ते । षट्त्रिꣳशदक्षरेतिषट्त्रिꣳशत्-अक्षरा । बृहती । बार्हताः । पशवः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । बृहती । छन्दसाम् । स्वाराज्यमितिस्व-राज्यम् । परीति । इयाय । यस्य । एताः । [९] उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । गच्छति । स्वाराज्यमितिस्व-राज्यम् । सप्त । वालखिल्याइतिवाल-खिल्याः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । सप्त । पश्चात् । सप्त । वै । शीर्षण्याः । प्राणाइतिप्र-अनाः । द्वौ । अवाञ्चौ । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय । मूर्धा । असि । राट् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यन्त्री । राट् । इति । पश्चात् । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । अस्मै । समीचः । दधाति ॥ [१०] अश्वमुप पुरस्तादुपबार्हताएताश्चतुस्त्रिꣳशच्च ॥ २ ॥

देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एताः । अक्ष्णयास्तोमीयाइत्यक्ष्णया-स्तोमीयाः । अपश्यन्न् । ताः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु-उच्य । अन्यथा । उपेति । अदधत । तत् । असुराः । न । अन्ववाय

न्नित्यनु-अवायन्न् । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यत् । अक्ष्णया स्तोमीया इत्यक्ष्णया-स्तोमीयाः । अन्यथा । अनूच्येत्यनु-उच्य । अन्यथा । उपदधातीत्युप-दधाति । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य-अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । आशुः । त्रिवृदिति त्रि-वृत् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । वै । त्रिवृदिति त्रि-वृत् । [११] यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । व्योमेति वि-ओम । सप्तदश इति सप्त-दशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । व्योमेति वि-ओम । अन्नम् । सप्तदश इति सप्त-दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । धरुणः । एकविꣳश इत्येक-विꣳशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति-स्था । वै । एकविꣳश इत्येक-विꣳशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति-स्थित्यै । भान्तः । पञ्चदश इति पञ्च-दशः । इति । उत्तरत इत्युत्-तरतः । ओजः । वै । भान्तः । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च-दशः । ओजः । एव । उत्तरत इत्युत्-तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोभिप्रयायीत्युत्तरतः-अभिप्रयायी । जयति । प्रतूर्तिरिति प्र-तूर्तिः । अष्टादश इत्यष्टा-दशः । इति । पुरस्तात् । [१२] उपेति । दधाति । द्वौ । त्रिवृताविति त्रि-वृतौ । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । यज्ञमुख इति यज्ञ-मुखे । वीति । यातयति । अभिवर्त इत्यभि-वर्तः । सविꣳश इति स-विꣳशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । अभिवर्त इत्यभि-वर्तः । अन्नम् । सविꣳश इति स-विꣳशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । वर्चः । द्वाविꣳशः । इति । पश्चात् । यत् । विꣳशतिः । द्वे इति । तेन । विराजाविति वि-राजौ । यत् । द्वे इति । प्रतिष्ठेति प्रति-स्था । तेन । विराजोरिति वि-राजोः । एव । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । अन्नाद्य इत्यन्न-अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । तपः । नवदश इति नव-दशः । इति । उत्तरत इत्युत्-तरतः । तस्मात् । सव्यः । [१३] हस्तयोः । तपस्वितर इति तपस्वि-तरः । योनिः । चतुर्विꣳश इति चतुः-विꣳशः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । चतुर्विꣳशत्यक्षरेति चतुर्विꣳशति-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । गर्भाः । पञ्चविꣳश इति पञ्च-विꣳशः । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविꣳश इति पञ्च-विꣳशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते ।

तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ओजः । त्रिणवइतित्रि-नवः । इति । पश्चात् । इमे । वै । लोकाः । त्रिणवइतित्रि-नवः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । सम्भरणइतिसं-भरणः । त्रयोविꣳशइतित्रयः-विꣳशः । इति । [१४] उत्तरतइत्युत्-तरतः । तस्मात् । सव्यः । हस्तयोः । सम्भार्यतरइतिसम्भार्य-तरः । क्रतुः । एकत्रिꣳशइत्येक-त्रिꣳशः । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । वाक् । वै । क्रतुः । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वाक् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिꣳशइतिचतुः - त्रिꣳशः । इति । दक्षिणतः । असौ । वै । आदित्यः । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । ब्रह्मवर्चसितरइतिब्रह्मवर्चसि-तरः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । त्रयस्त्रिꣳशइतित्रयः-त्रिꣳशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्याइति प्रति-स्थित्यै । नाकः । षट्त्रिꣳशइतिषट्-त्रिꣳशः । इति । उत्तरतइत्युत्-तरतः । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । नाकः । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै ॥ [१५] वै त्रिवृदिति पुरस्तात्सव्यस्त्रयोविꣳश इति सुवर्गो वै पञ्च च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

आशुर्व्योम धरुणो भान्तः प्रतूर्तिरभिवर्तो वर्चस्तपो योनिर्गर्भा ओजः सम्भरणः क्रतुर्ब्रध्नस्य प्रतिष्ठा नाकः षोडश ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

अग्नेः । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । अग्निः । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । दीक्षा । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । ब्रह्म । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । नृचक्षसामितिनृ-चक्षसाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । शुश्रुवाꣳसः । वै । नृचक्षसइतिनृ-चक्षसः । अन्नम् । धाता । जातायै । एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । जातः । अन्नम् । अत्ति । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । स्तोमः । इति । आह । अन्नम् । वै । जनित्रम् । [१६] अन्नम् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । मित्रस्य । भागः । असि । इति । पश्चात् । प्राणइतिप्र-अनः । वै । मित्रः । अपानइत्यप-अनः । वरुणः । प्राणापानावितिप्राण-

अपानौ । एव । अस्मिन्न् । दधाति । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविꣳश इत्यैक-विꣳशः । स्तोमः । इति । आह । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । वै । एकविꣳशइत्यैक-विꣳशः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । इन्द्रस्य । भागः । असि । इति । उत्तरतइ त्युत्-तरतः । ओजः । वै । इन्द्रः । ओजः । विष्णुः । ओजः । क्षत्रम् । ओजः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । [१७] ओजः । एव । उत्तरतइत्युत्-तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोभिप्रयायीत्युत्तरतः-अभिप्रयायी । जयति । वसूनाम् । भागः । असि । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । वसवः । यज्ञमुखमितिय ज्ञ-मुखम् । रुद्राः । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । चतुर्विꣳशइतिचतुः-विꣳशः । यज्ञमुख मितियज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । आदित्यानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । अन्नम् । वै । आदित्याः । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । गर्भाः । अन्नम् । पञ्चविꣳशइतिपञ्च-विꣳशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । अदित्यै । भागः । [१८] असि । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । वै । अदितिः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । पूषा । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । त्रिणवइतित्रि-नवः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । इति । उत्तरतइत्युत्-तरतः । ब्रह्म । वै । देवः । सविता । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्म । चतुष्टो मइतिचतुः-स्तोमः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । उत्तरतइत्युत्-तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरइत्युत्-तरः । अर्धः । ब्रह्मवर्चसितरइतिब्रह्मवर्चसि-तरः । सावित्रवती तिसावित्र-वती । भवति । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । तस्मात् । ब्राह्मणानाम् । उदीची । सनिः । प्रसूतेतिप्र-सूता । धर्त्रः । चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः । इति । पुरस्तात् । उ पेति । दधाति । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । धत्रः । [१९] यज्ञमुखमितियज्ञ-मु खम् । चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति । यावानाम् । भागः । असि । इति । दक्षिणतः । मासाः । वै । यावाः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । अयावाः । तस्मात् । दक्षिणावृतइतिदक्षिणा-आवृतः । मासाः । अन्नम् । वै । यावाः । अन्नम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अन्नम् । एव । दक्षिण तः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । ऋभूणाम् । भागः । असि ।

इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । विवर्तइतिवि-वर्तः । अष्टाचत्वारिꣳशइत्यष्टा-चत्वारिꣳशः । इति । उत्तरतइत्युत्-तरतः । अनयोः । लोकयोः । सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय । तस्मात् । इमौ । लोकौ । समावद्वीर्याविति समावत्-वीर्यौ । [२०]
यस्य । मुख्यवतीरितिमुख्य-वतीः । पुरस्तात् । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । मुख्यः । एव । भवति । एति । अस्य । मुख्यः । जायते । यस्य । अन्नवतीरित्यन्न-वतीः । दक्षिणतः । अत्ति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नादइत्यन्न-अदः । जायते । यस्य । प्रतिष्ठावतीरितिप्रतिष्ठा-वतीः । पश्चात् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यस्य । ओजस्वतीः । उत्तरतइत्युत्-तरतः । ओजस्वी । एव । भवति । एति । अस्य । ओजस्वी । जायते । अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एतत् । एव । स्तोत्रम् । एतत् । शस्त्रम् । यत् । एषा । विधेतिवि-धा । [२१] विधीयतइतिवि-धीयते । अर्के । एव । तत् । अर्क्यम् । अनु । वीति । धीयते । अत्ति । अन्नम् । एति । अस्य । अन्नादइत्यन्न-अदः । जायते । यस्य । एषा । विधेतिवि-धा । विधीयतइतिवि-धीयते । यः । उ । च । एनाम् । एवम् । वेद । सृष्टीः । उपेति । दधाति । यथासृष्टमितियथा-सृष्टम् । एव । अवेति । रुन्धे । न । वै । इदम् । दिवा । न । नक्तम् । आसीत् । अव्यावृत्तमित्यवि-आवृत्तम् । ते । देवाः । एताः । व्युष्टीरितिवि-उष्टीः । अपश्यन् । ताः । उपेति । अदधत । ततः । वै । इदम् । वीति । औच्छत् । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । वीति । एव । अस्मै । उच्छति । अथोइति । तमः । एव । अपेति । हते ॥ [२२] वैजनित्रम्पञ्चदशोऽदित्यैभागोवैधर्त्रस्समावद्वीर्यौविधाततोवा इदञ्चतुर्दशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

अग्नेर्नृचक्षसाञ्जनित्रम्मित्रस्येन्द्रस्य वसूनामादित्यानामदित्यैदेवस्य सवितुस्सावित्रवतीधर्त्रोयावानामृभूणाव्विवर्तश्चतुर्दश ॥ ❀ ❀ ॥

अग्ने । जातान् । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् । इति । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । जातान् । एव । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । सहसा । जातान् । इति । पश्चात् । जनिष्यमाणान् । एव । प्रतीति । नुदते । चतुश्चत्वारिꣳशइतिचतुः-चत्वारिꣳशः । स्तोमः । इति । दक्षिणतः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वै । चतुश्चत्वारिꣳशइतिचतुः-चत्वारिꣳशः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । दक्षिणतः ।

धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । ब्रह्मवर्चसितरइतिब्रह्मवर्चसि-तरः । षोडशः । स्तोमः । इति । उत्तरतइत्युत्-तरतः । ओजः । वै । षोडशः । ओजः । एव । उत्तरतइत्युत्-तरतः । धत्ते । तस्मात् । [२३] उत्तरतोभिप्रयायीत्युत्तरतः-अभिप्रयायी । जयति । वज्रः । वै । चतुश्चत्वारिꣳशइतिचतुः-चत्वारिꣳशः । वज्रः । षोडशः । यत् । एतेइति । इष्टकेइति । उपदधातीत्युप-दधाति । जातान् । च । एव । जनिष्यमाणान् । च । भ्रातृव्यान् । प्रणुद्येतिप्र-नुद्य । वज्रम् । अनु । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । पुरीषवतीमितिपुरीष-वतीम् । मध्ये । उपेति । दधाति । पुरीषम् । वै । मध्यम् । आत्मनः । सात्मानमितिस-आत्मानम् । एव । अग्निम् । चिनुते । सात्मेतिस-आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद । एताः । वै । असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । [२४] न । अस्य । सपत्नः । भवति । पशुः । वै । एषः । यत् । अग्निः । विराजइतिवि-राजः । उत्तमायामित्युत्-तमायाम् । चित्याम् । उपेति । दधाति । विराजमितिवि-राजम् । एव । उत्तमामित्युत्-तमाम् । पशुषु । दधाति । तस्मात् । पशुमानितिपशु-मान् । उत्तमामित्युत्-तमाम् । वाचम् । वदति । दशदशेतिदश-दश । उपेति । दधाति । सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय । अरूण्णया । उपेति । दधाति । तस्मात् । अरूण्णया । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यानि । वै । छन्दाꣳसि । सुवर्ग्याणीतिसुवः-ग्यानि । आसन् । तैः । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । तेन । ऋषयः । [२५] अश्राम्यन् । ते । तपः । अतप्यन्त । तानि । तपसा । अपश्यन् । तेभ्यः । एताः । इष्टकाः । निरिति । अमिमत । एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । इति । ताः । उपेति । अदधत । ताभिः । वै । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यत् । एताः । इष्टकाः । उपदधातीत्युप-दधाति । यानि । एव । छन्दाꣳसि । सुवर्ग्याणीतिसुवः-ग्यानि । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । यज्ञेन । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । स्तोमभागैरितिस्तोम-भागैः । एव । असृजत । यत् । [२६] स्तोमभागाइतिस्तोम-भागाः । उपदधातीत्युप-दधाति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । बृहस्पतिः । वै । एतत् । यज्ञस्य । तेजः । समिति । अ

भरत् । यत् । स्तोमभागाइतिस्तोम-भागाः । यत् । स्तोमभागाइतिस्तोम-भागाः । उपदधातीत्युप-दधाति । संतेजसमितिस-तेजसम् । एव । अग्निम् । चिनुते । बृहस्पतिः । वै । एताम् । यज्ञस्य । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । अपश्यत् । यत् । स्तोमभागाइतिस्तोम-भागाः । यत् । स्तोमभागाइतिस्तोम-भागाः । उपदधातीत्युप-दधाति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । सप्तसप्तेतिसप्त-सप्त । उपेति । दधाति । सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय । तिस्रः । मध्ये । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [२७] उत्तरतोधत्तेतस्मादुपधीयन्तऋषयोऽसृजतयत्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥५॥

रश्मिः । इति । एव । आदित्यम् । असृजत । प्रेतिरितिप्र-इतिः । इति । धर्मम् । अन्वितिरित्यनु-इतिः । इति । दिवम् । सन्धिरितिसं-धिः । इति । अन्तरिक्षम् । प्रतिधिरितिप्रति-धिः । इति । पृथिवीम् । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । इति । वृष्टिम् । प्रवेतिप्र-वा । इति । अहः । अनुवेत्यनु-वा । इति । रात्रिम् । उशिक् । इति । वसून् । प्रकेतइतिप्र-केतः । इति । रुद्रान् । सुदीतिरितिसु-दीतिः । इति । आदित्यान् । ओजः । इति । पितॄन् । तन्तुः । इति । प्रजाइतिप्र-जाः । पृतनाषाट् । इति । पशून् । रेवत् । इति । ओषधीः । अभिजिदित्यभि-जित् । असि । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । [२८] इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । इति । एव । दक्षिणतः । वज्रम् । परीति । औहत् । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । ताः । प्रजाइतिप्र-जाः । अपप्राणइत्यप-प्राणाः । असृजत । तासु । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । इति । एव । प्राणमितिप्र-अनम् । अदधात् । यन्ता । इति । अपानमित्यप-अनम् । सꣳसर्पइतिसं-सर्पः । इति । चक्षुः । वयोधाइतिवयः-धाः । इति । श्रोत्रम् । ताः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्राणतीरितिप्र-अनतीः । अपानतीरित्यप-अनतीः । पश्यन्तीः । शृण्वतीः । न । मिथुनी । अभवन् । तासु । त्रिवृदितित्रि-वृत् । असि । इति । एव । मिथुनम् । अदधात् । ताः । प्रजाइतिप्र-जाः । मिथुनी । [२९] भवन्तीः । न । प्रेति । अजायन्त । ताः । सꣳरोहइतिसं-रोहः । असि । नीरोहइतिनिः-रोहः । असि । इति । एव । प्रेति । अजनयत् । ताः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजाताइतिप्र-जाताः । न । प्रतीति । अतिष्ठन् । ताः । वसुकः । असि । वेषश्रिरितिवेष-श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । एव । एषु । लोकेषु । प्रतीति । अस्थापयत् । यत् । आह । वसुकः । असि । वेषश्रिरि

तिवेर्ष-श्रिः । असि । वस्यंष्टिः । असि । इति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । प्रजांताइति प्र-जाताः । एषु । लोकेषु । प्रतीति । स्थापयति । सात्मेतिस-आत्मा । अन्तरिक्षम् । रोहति । सप्राणइतिस-प्राणः । अमुष्मिन्न् । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अव्यंर्धुक इत्यवि-अर्धुकः । प्राणापानाभ्यामितिप्राण-अपानाभ्याम् । भवति । यः । एवम् । वेद ॥ [३०] युक्तग्रावाप्रजामिथुन्यन्तरिक्षन्द्वादशच ॥ ❀ ॥ ६ ॥

नाकसद्भिरितिनाकसत्-भिः । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । तत् । नाकसदामितिनाक-सदाम् । नाकसत्त्वमितिनाकसत्-त्वम् । यत् । नाकसदइतिनाक-सदः । उपदधातीत्युप-दधाति । नाकसद्भिरितिनाकसत्-भिः । एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । नाकः । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । न । अस्मै । अकम् । भवति । यजमानायतनमितियजमान-आयतनम् । वै । नाकसदइतिनाक-सदः । यत् । नाकसदइतिनाक-सदः । उपदधातीत्युप-दधाति । आयतनमित्या-यतनम् । एव । तत् । यजमानः । कुरुते । पृष्ठानाम् । वै । एतत् । तेजः । सम्भृतमितिसं-भृतम् । यत् । नाकसदइतिनाक-सदः । यत् । नाकसदइतिनाक-सदः । [३१] उपदधातीत्युप-दधाति । पृष्ठानाम् । एव । तेजः । अवेति । रुन्धे । पञ्चचोडाइतिपञ्च-चोडाः । उपेति । दधाति । अप्सरसः । एव । एनम् । एताः । भूताः । अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । शेरे । अथोइति । तनूपानीरितितनू-पानीः । एव । एताः । यजमानस्य । यम् । द्विष्यात् । तम् । उपदधदित्युप-दधत् । ध्यायेत् । एताभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । उत्तरइत्युत्-तराः । नाकसद्भ्यइतिनाकसत्-भ्यः । उपेति । दधाति । यथा । जायाम् । आनीयेत्या-नीय । गृहेषु । निषादयतीतिनि-सादयति । तादृक् । एव । तत् । [३२] पश्चात् । प्राचीम् । उत्तमामित्युत्-तमाम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । पश्चात् । प्राची । पत्नी । अन्विति । आस्ते । स्वयमातृण्णामितिस्वयं-आतृण्णाम् । च । विकर्णीमितिवि-कर्णीम् । च । उत्तमेइत्युत्-तमे । उपेति । दधाति । प्राणइति प्र-अनः । वै । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । आयुः । विकर्णीतिवि-कर्णी । प्राणमितिप्र-अनम् । च । एव । आयुः । च । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उत्तमावि

त्युंत्-तमौ । धत्ते । तस्मात् । प्राणइतिंप्र-अनः । च । आयुः । च । प्राणानामिति प्र-अनानाम् । उत्तमावित्युंत्-तमौ । न । अन्याम् । उत्तंशमित्युत्-तराम् । इष्टंकाम् । उपेतिं । दध्यात् । यत् । अन्याम् । उत्तंशमित्युत्-तराम् । इष्टंकाम् । उपदध्यादित्युं प-दध्यात् । पशूनाम् । [३३] च । यजमानस्य । च । प्राणमितिंप्र-अनम् । च । आयुः । च । अपीतिं । दध्यात् । तस्मात् । न । अन्या । उत्तरेत्युत्-तरा । इष्टंका । उपधेयेत्युंप-धेया । स्वयमातृण्णामितिंस्वयं-आतृण्णाम् । उपेतिं । दधाति । असौ । वै । स्वयमातृण्णेतिंस्वयं-आतृण्णा । अमूम् । एव । उपेतिं । धत्ते । अश्वंम् । उपेतिं । घ्रापयति । प्राणमितिंप्र-अनम् । एव । अस्याम् । दधाति । अथोइतिं । प्राजापत्यइ तिंप्राजा-पत्यः । वै । अश्वंः । प्रजापंतिनेतिंप्रजा-पतिना । एव । अग्निम् । चिनुते । स्वयमातृण्णेतिंस्वयं-आतृण्णा । भवति । प्राणानामितिंप्र-अनानांम् । उथ्सृष्ट्याइत्युत्-सृष्ट्यै । अथोइतिं । सुवर्गस्येतिंसुवः-गस्यं । लोकस्यं । अनुंख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । एषा । वै । देवानाम् । विक्रान्तिरितिंवि-क्रान्तिः । यत् । विकर्णीतिंवि-कर्णी । यत् । विकर्णीमितिंवि-कर्णीम् । उपदधातीत्युंप-दधांति । देवानांम् । एव । विक्रान्तिमि तिंवि-क्रान्तिम् । अनुं । वीतिं । क्रमते । उत्तरतइत्युंत्-तरतः । उपेतिं । दधाति । तस्मात् । उत्तरतउंपचारइत्युंत्तरतः-उपचारः । अग्निः । वायुमतीतिंवायु-मतीं । भव ति । समिंध्याइतिसं-इध्यै ॥ [३४] सम्भृंतयँयन्नाकसदोयन्नाकसदस्तत्पंशूनामेषावै द्वाविँशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

छन्दाँसि । उपेतिं । दधाति । पशवंः । वै । छन्दाँसि । पशून् । एव । अवेतिं । रुन्धे । छन्दाँसि । वै । देवानांम् । वामम् । पशवंः । वामम् । एव । पशून् । अवेतिं । रुन्धे । एताम् । ह । वै । यज्ञसेनइतियज्ञ-सेनः । चैत्रियायणः । चितिंम् । विदाम् । चकार । तयां । वै । सः । पशून् । अवेतिं । अरुन्ध । यत् । एताम् । उप दधातीत्युंप-दधांति । पशून् । एव । अवेतिं । रुन्धे । गायत्रीः । पुरस्तांत् । उपेतिं । दधाति । तेजंः । वै । गायत्री । तेजंः । एव । [३५] मुखतः । धत्ते । मूर्द्धन्वतीरितिं मूर्द्धन्-वतीः । भवन्ति । मूर्द्धानंम् । एव । एनम् । समानानांम् । करोति । त्रि ष्टुभंः । उपेतिं । दधाति । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । एव । मध्यतः । धत्ते । जगंतीः । उपेतिं । दधाति । जागंताः । वै । पशवंः । पशून् । एव । अवेतिं । रुन्धे ।

अनुष्टुभइत्यनु-स्तुभः । उपेति । दधाति । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उथ्सृष्ट्याइत्युत्-सृष्ट्यै । बृहतीः । उष्णिहाः । पङ्क्तीः । अक्षरपङ्क्तीरित्यक्षर-पङ्क्तीः । इति । विषुरूपाणीतिविषु-रूपाणि । छन्दाꣳसि । उपेति । दधाति । विषुरूपाइतिविषु-रूपाः । वै । पशवः । पशवः । [३६] छन्दाꣳसि । विषुरूपानितिविषु-रूपान् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । विषुरूपमितिविषु-रूपम् । अस्य । गृहे । दृश्यते । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । अतिच्छन्दसमित्यति-छन्दसम् । उपेति । दधाति । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । वै । सर्वाणि । छन्दाꣳसि । सर्वेभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । चिनुते । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । यत् । अतिच्छन्दसमित्यति-छन्दसम् । उपदधातीत्युप-दधाति । वर्ष्म । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । द्विपदाइतिद्वि-पदाः । उपेति । दधाति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [३७] तेजएवपशवःपशवोयजमानएकंच ॥ ❁ ❁ ॥ ८ ॥

सर्वाभ्यः । वै । देवताभ्यः । अग्निः । चीयते । यत् । सयुजइतिस-युजः । न । उपदध्यादित्युप-दध्यात् । देवताः । अस्य । अग्निम् । वृञ्जीरन् । यत् । सयुजइतिस-युजः । उपदधातीत्युप-दधाति । आत्मना । एव । एनम् । सयुजमितिस-युजम् । चिनुते । न । अग्निना । वीति । ऋध्यते । अथोइति । यथा । पुरुषः । स्नावभिरितिस्नाव-भिः । सन्ततइतिसं-ततः । एवम् । एव । एताभिः । अग्निः । सन्ततइतिसं-ततः । अग्निना । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । ताः । अमूः । कृत्तिकाः । अभवन् । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । [३८] लोकम् । एति । गच्छति । प्रकाशमितिप्र-काशम् । चित्रम् । एव । भवति । मण्डलेष्टकाइतिमण्डल-इष्टकाः । उपेति । दधाति । इमे । वै । लोकाः । मण्डलेष्टकाइतिमण्डल-इष्टकाः । इमे । खलु । वै । लोकाः । देवपुराइतिदेव-पुराः । देवपुराइतिदेव-पुराः । एव । प्रेति । विशति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अग्निम् । चिक्यानः । विश्वज्योतिषइतिविश्व-ज्योतिषः । उपेति । दधाति । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् । ज्योतिष्मतः । कुरुते । अथोइति । प्राणा

निर्तिप्र-अनात् । एव । एताः । यजमानस्य । दाधृति । एताः । वै । देवताः । सुवर्ग्यांइतिसुवः-ग्यांः । ताः । एव । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्यं । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति ॥ [३९] सुवर्गमेवताएवचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ॥९॥

वृष्टिसनीरितिवृष्टि-सनीः । उपेति । दधाति । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । एकधेत्येक-धा । उपदध्यादित्युप-दध्यात् । एकम् । ऋतुम् । वर्षेत् । अनुपरिहारमित्यनु-परिहारम् । सादयति । तस्मात् । सर्वान् । ऋतून् । वर्षति । पुरोवातसनिरितिपुरोवात-सनिः । असि । इति । आह । एतत् । वै । वृष्टयै । रूपम् । रूपेण । एव । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । सय्यानीभिरितिसं-यानीभिः । वै । देवाः । इमान् । लोकान् । समिति । अयुः । तत् । सय्यानीनामितिसं-यानीनाम् । सय्यानित्वमितिसय्यानि-त्वम् । यत् । सय्यानीरितिसं-यानीः । उपदधातीत्युप-दधाति । यथा । अप्स्वित्यप्-सु । नावा । सय्यातीतिसं-याति । एवम् । [४०] एव । एताभिः । यजमानः । इमान् । लोकान् । समिति । याति । प्लवः । वै । एषः । अग्नेः । यत् । सय्यानीरितिसं-यानीः । यत् । सय्यानीरितिसं-यानीः । उपदधातीत्युप-दधाति । प्लवम् । एव । एतम् । अग्नये । उपेति । दधाति । उत । यस्य । एतासु । उपहितास्वित्युप-हितासु । आपः । अग्निम् । हरन्ति । अहृतः । एव । अस्य । अग्निः । आदित्येष्टकाइत्यादित्य-इष्टकाः । उपेति । दधाति । आदित्याः । वै । एतम् । भूत्यै । प्रतीति । नुदन्ते । यः । अलम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीतिप्र-आप्नोति । आदित्याः । [४१] एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । असौ । वै । एतस्य । आदित्यः । रुचम् । एति । दत्ते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । रोचते । यत् । आदित्येष्टकाइत्यादित्य-इष्टकाः । उपदधातीत्युप-दधाति । असौ । एव । अस्मिन् । आदित्यः । रुचम् । दधाति । यथा । असौ । देवानाम् । रोचते । एवम् । एव । एषः । मनुष्याणाम् । रोचते । घृतेष्टकाइतिघृत-इष्टकाः । उपेति । दधाति । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । घृतम् । प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समिति । अर्धयति । [४२] अथोइति । तेजसा । अनुपरिहारमित्यनु-परिहारम् । सादयति । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । एव । अस्मिन् । तेजः । दधाति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । अचिनुत । सः । यशसा । वीति । आर्ध्यत । सः । एताः । यशो

दाइतिंयशः-दाः । अपश्यन् । ताः । उपेतिं । अधत्त । ताभिः । वै । सः । यशः । आत्मन्न् । अधत्त । यत् । यशोदाइतिंयशः-दाः । उपदधातीत्युंप-दधांति । यशः । एव । ताभिः । यजमानः । आत्मन्न् । धत्ते । पञ्च । उपेतिं । दधाति । पाङ्क्तः । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तस्मिन्न् । यशः । दधाति ॥ [४३] एवम्प्राप्नोत्या दित्याअर्धयत्येकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यंत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । कनीयांसः । देवाः । आसन्न् । भूयांसः । असुराः । ते । देवाः । एताः । इष्टकाः । अपश्यन्न् । ताः । उपेतिं । अदधत । भूयस्कृदितिंभूयः-कृत् । असि । इतिं । एव । भूयांसः । अभवन्न् । वनस्पतिभिरितिवनस्पतिं-भिः । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । वरिवस्कृदि तिवरिवः-कृत् । असि । इतिं । इमाम् । अजयन्न् । प्राची । असि । इतिं । प्राचीम् । दिशम् । अजयन्न् । ऊर्ध्वा । असि । इतिं । अमूम् । अजयन्न् । अन्तरिक्षसदित्यन्त रिक्ष-सत् । असि । अन्तरिक्षे । सीद । इतिं । अन्तरिक्षम् । अजयन्न् । ततः । देवाः । अभवन्न् । [४४] परेतिं । असुराः । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युंप-धी यन्ते । भूयान् । एव । भवति । अभीतिं । इमान् । लोकान् । जयति । भवति आत्मना । परेतिं । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । अप्सुषदित्यप्सु-सत् । असि । श्ये नसदितिश्येन-सत् । असि । इतिं । आह । एतत् । वै । अग्नेः । रूपम् । रूपेण । एव । अग्निम् । अवेतिं । रुन्धे । पृथिव्याः । त्वा । द्रविणे । सादयामि । इतिं । आह । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् । द्रविणावतइतिद्रविण-वतः । कुरुते । आयुष्याः । उपेतिं । दधाति । आयुः । एव । [४५] अस्मिन्न् । दधाति । अग्ने । यत् । ते । परम् । हृत् । नाम । इतिं । आह । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । प्रियम् । एव । अस्य । धाम । उपेतिं । आप्नोति । तौ । एतिं । इहि । समितिं । रभावहै । इतिं । आह । वीतिं । एव । एनेन । परीतिं । धत्ते । पाञ्चजन्येष्वितिपाञ्च-जन्येषु । अपीतिं । एधि । अग्ने । इतिं । आह । एषः । वै । अग्निः । पाञ्चजन्यइतिपाञ्च-जन्यः । यः । पञ्चचितीकइतिपञ्च-चितीकः । तस्मात् । एवम् । आह । ऋतव्याः । उपेतिं । दधाति । एतत् । वै । ऋतूनाम् । प्रियम् । धाम । यत् । ऋतव्याः । ऋतूनाम् । एव । प्रियम् । धाम । अवेतिं । रुन्धे । सुमेकइतिसु-मेकः । इतिं । आह । सँवथ्सरइति

सं-वथ्सरः । वै । सुमेकइतिंसु-मेकः । सवँथ्सरस्येतिंसं-वथ्सरस्यं । एव । प्रियम् । धाम । उपेति । आप्नोति ॥ [४६] अभवन्नायुंरेवर्तव्याउपषड्विंᳪ्शतिश्च ॥ ❀ ॥११॥

प्रजापतेरितिंप्रजा-पतेः । अक्षि । अश्वयत् । तत् । परेति । अपतत् । तत् । अश्वः । अभवत् । यत् । अश्वंयत् । तत् । अश्वस्य । अश्वत्वमित्यंश्व-त्वम् । तत् । देवाः । अश्वमेधेनेत्यंश्व-मेधेन । एव । प्रतीति । अदधुः । एषः । वै । प्रजापतिमितिंप्र जा-पतिम् । सर्वम् । करोति । यः । अश्वमेधेनेत्यंश्व-मेधेन । यजंते । सर्वः । एव । भव ति । सर्वस्य । वै । एषा । प्रायश्चित्तिः । सर्वस्य । भेषजम् । सर्वम् । वै । एतेनं । पाप्मानंम् । देवाः । अतरन्न् । अपीति । वै । एतेनं । ब्रह्महत्यामितिंब्रह्म-हत्याम् । अतरन्न् । सर्वम् । पाप्मानंम् । [४७] तरति । तरति । ब्रह्महत्यामितिंब्रह्म-हत्याम् । यः । अश्वमेधेनेत्यंश्व-मेधेन । यजंते । यः । उ । च । एनम् । एवम् । वेद । उत्तर मित्युत्-तरम् । वै । तत् । प्रजापतेरितिंप्रजा-पतेः । अक्षि । अश्वयत् । तस्मात् । अश्वस्य । उत्तरतइत्युत्-तरतः । अवेति । द्यन्ति । दक्षिणतः । अन्येषाम् । पशूनाम् । वैतसः । कटः । भवति । अफ्सुयोनिरित्यफ्सु-योनिः । वै । अश्वः । अफ्सुजइत्यंफ्सु-जः । वेतसः । स्वे । एव । एनम् । योनौ । प्रतीति । स्थापयति । चतुष्टोमइतिंचतुः-स्तोमः । स्तोमः । भवति । सरट् । ह । वै । अश्वस्य । सक्थि । एति । अवृहत् । तत् । देवाः । चतुष्टोमेनेतिंचतुः-स्तोमेन । एव । प्रतीति । अदधुः । यत् । चतुष्टोमइति चतुः-स्तोमः । स्तोमः । भवति । अश्वस्य । सर्वत्वायेतिंसर्व-त्वाय ॥ [४८] सर्वम्पा प्मानंमवृहद्द्वादंशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १२ ॥

उथ्सन्नयज्ञइन्द्राग्नीदेवावाअंरुण्णयास्तोमीयांअग्नेर्भागोऽस्यग्नेजातान्रश्मिरि तिनाकसद्भिश्छन्दाᳪ्सिसर्वाभ्यो वृष्टिसनीर्देवासुराःकनीयाᳪ्सः प्रजापतेरक्षिद्वा दश ॥१२॥ उथ्सन्नयज्ञोदेवावैयस्यमुरूत्यवतीर्नाकसद्भिर्वैताभिरष्टाचत्वारिᳪ्शत्॥ ॥ ४८ ॥ उथ्सन्नयज्ञस्सर्वत्वाय ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यँत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । न । वीति । अजयन्त । सः । एताः । इन्द्रः । तनूः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । तनुवम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन्न् । अधत्त । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यत् । इन्द्रतनू रितीन्द्र-तनूः । उपदधातीत्युप-दधाति । तनुवम् । एव । ताभिः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमानः । आत्मन्न् । धत्ते । अथोइति । सेन्द्रमितिस-इन्द्रम् । एव । अग्निम् । सतनुमितिस-तनुम् । चिनुते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । [१] भवति । यज्ञः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । तम् । अवरुधमित्यव-रुधम् । न । अशक्नुवन्न् । ते । एताः । यज्ञतनू रितियज्ञ-तनूः । अपश्यन्न् । ताः । उपेति । अदधत । ताभिः । वै । ते । यज्ञम् । अवेति । अरुन्धत । यत् । यज्ञतनू रितियज्ञ-तनूः । उपदधातीत्युप-दधाति । यज्ञम् । एव । ताभिः । यजमानः । अवेति । रुन्धे । त्रयस्त्रिँ शतमितित्रयः-त्रिँ शतम् । उपेति । दधाति । त्रयस्त्रिँ शदितित्रयः-त्रिँ शत् । वै । देवताः । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । अथोइति । सात्मानमितिस-आत्मानम् । एव । अग्निम् । सतनुमितिस-तनुम् । चिनुते । सात्मेतिस-आत्मा । अमुष्मिन्न् । लोके । [२] भवति । यः । एवम् । वेद । ज्योतिष्मतीः । उपेति । दधाति । ज्योतिः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । एताभिः । वै । अग्निः । चितः । ज्वलति । ताभिः । एव । एनम् । समिति । इन्धे । उभयोः । अस्मै । लोकयोः । ज्योतिः । भवति । नक्षत्रेष्टकाइतिनक्षत्र-इष्टकाः । उपेति । दधाति । एतानि । वै । दिवः । ज्योतीँषि । तानि । एव । अवेति । रुन्धे । सुकृतामितिसु-कृताम् । वै । एतानि । ज्योतीँषि । यत् । नक्षत्राणि । तानि । एव । आप्नोति । अथोइति । अनूकाशमित्यनु-काशम् । एव । एतानि । [३] ज्योतीँषि । कुरुते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । यत् । सँस्पृष्टाइति सं-स्पृष्टाः । उपदध्यादित्युप-दध्यात् । वृष्ट्यै । लोकम् । अपीति । दध्यात् । अवर्षुकः । पर्जन्यः । स्यात् । असँस्पृष्टाइत्यसं-स्पृष्टाः । उपेति । दधाति । वृष्ट्यै । एव ।

लोकम् । करोति । वर्षुकः । पर्जन्यः । भवति । पुरस्तात् । अन्याः । प्रतीचीः । उपेति । दधाति । पश्चात् । अन्याः । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनानि । च । प्रतीचीनानि । च । नक्षत्राणि । एति । वर्तन्ते ॥ [४] भ्रातृव्यो लोकएवैतान्येकंचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

ऋतव्याः । उपेति । दधाति । ऋतूनाम् । क्लृप्त्यै । द्वन्द्वमितिद्वं-द्वम् । उपेति । दधाति । तस्मात् । द्वन्द्वमितिद्वं-द्वम् । ऋतवः । अधृता । इव । वै । एषा । यत् । मध्यमा । चितिः । अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । द्वन्द्वमितिद्वं-द्वम् । अन्यासु । चितीषु । उपेति । दधाति । चतस्रः । मध्ये । धृत्यै । अन्तश्श्लेषणमित्यन्तः-श्लेषणम् । वै । एताः । चितीनाम् । यत् । ऋतव्याः । यत् । ऋतव्याः । उपदधातीत्युप-दधाति । चितीनाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । अवकाम् । अनु । उपेति । दधाति । एषा । वै । अग्नेः । योनिः । सयोनिमितिस-योनिम् । [५] एव । अग्निम् । चिनुते । उवाच । ह । विश्वामित्रइतिविश्व-मित्रः । अदत् । इत् । सः । ब्रह्मणा । अन्नम् । यस्य । एताः । उपधीयान्ताइत्युप-धीयान्तै । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेदत् । इति । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । एतम् । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । नुदते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । प्रतितिष्ठतीतिप्रति-तिष्ठति । पञ्च । पूर्वाः । चितयः । भवन्ति । अथ । षष्ठीम् । चितिम् । चिनुते । षट् । वै । ऋतवः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । ऋतुषु । एव । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठति । एताः । वै । [६] अधिपत्नीरित्यधि-पत्नीः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । एव । समानानाम् । भवति । यम् । द्विष्यात् । तम् । उपदधदित्युप-दधत् । ध्यायेत् । एताभ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अङ्गिरसः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्तः । याः । यज्ञस्य । निष्कृतिरितिनिः-कृतिः । आसीत् । ताम् । ऋषिभ्यइत्यृषि-भ्यः । प्रतीति । औहन् । तत् । हिरण्यम् । अभवत् । यत् । हिरण्यशल्कैरितिहिरण्य-शल्कैः । प्रोक्षतीतिप्र-उक्षति । यज्ञस्य । निष्कृत्याइतिनिः-कृत्यै । अथोइति । भेषजम् । एव । अस्मै । करोति । [७] अथोइति । रूपेण । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । अथोइति । हिरण्यज्योतिषेतिहिरण्य-ज्योतिषा । एव । सुवर्गमिति

सुवः-गम् । लोकम् । एति । साहस्रवतेतिसाहस्र-वता । प्रेति । उरूषति । साहस्रः। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । इति । आह । धेनूः । एव । एनाः । कुरुते । ताः । एनम् । कामदुघाइतिकाम-दुघाः । अमुत्र । अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । तिष्ठन्ते ॥ [८] सयोनिमेतावैकंगेत्येकान्नचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । सः । एतर्हि । जातः । यर्हि । सर्वः । चितः । सः । यथा । वत्सः । जातः । स्तनम् । प्रेप्सतीतिप्र-ईप्सति । एवम् । वै । एषः । एतर्हि । भागधेयमितिभाग-धेयम् । प्रेति । ईप्सति । तस्मै । यत् । आहुतिमित्या-हुतिम् । न । जुहुयात् । अध्वर्युम् । च । यजमानम् । च । ध्यायेत् । शतरुद्रीयमितिशत-रुद्रीयम् । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अध्वर्युः । न । यजमानः । यत् । ग्राम्याणाम् । पशूनाम् । [९] पयसा । जुहुयात् । ग्राम्यान् । पशून् । शुचा । अर्पयेत् । यत् । आरण्यानाम् । आरण्यान् । जर्तिलयवाग्वेतिजर्तिल-यवाग्वा । वा । जुहुयात् । गवीधुकयवाग्वेतिगवीधुक-यवाग्वा । वा । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अथोइति । खलु । आहुः । अनाहुतिरित्यना-हुतिः । वै । जर्तिलाः । च । गवीधुकाः । च । इति । अजक्षीरेणेत्यज-क्षीरेण । जुहोति । आग्नेयी । वै । एषा । यत् । अजा । आहुत्येत्या-हुत्या । एव । जुहोति । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । अङ्गिरसः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्तः । [१०] अजायाम् । घर्मम् । प्रेति । असिञ्चन्न् । सा । शोचन्ती । पर्णम् । परेति । अजिहीत । सः । अर्कः । अभवत् । तत् । अर्कस्य । अर्कत्वमित्यर्क-त्वम् । अर्कपर्णेनेत्यर्क-पर्णेन । जुहोति । सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय । उदङ् । तिष्ठन्न् । जुहोति । एषा । वै । रुद्रस्य । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । रुद्रम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । चरमायाम् । इष्टकायाम् । जुहोति । अन्ततः । एव । रुद्रम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । त्रेधाविभक्तमितित्रेधा-विभक्तम् । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । समावद्वीर्यानितिसमावत्-वीर्यान् । करोति । इयति । अग्रे । जुहोति । [११] अथ । इयति । अथ । इयति । त्रयः । इमे ।

लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । तिस्रः । उत्तरा इत्युत्-तराः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । शमयति । यत् । अनुपरिक्राममित्यनु-परिक्रामम् । जुहुयात् । अन्तरवचारिणमित्यन्तः-अवचारिणम् । रुद्रम् । कुर्यात् । अथो इति । खलु । आहुः । कस्याम् । वा । अह । दिशि । रुद्रः । कस्याम् । वा । इति । अनुपरिक्राममित्यनु-परिक्रामम् । एव । होतव्यम् । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । एव । एनम् । शमयति । [१२] एताः । वै । देवताः । सुवर्ग्या इति सुवः-ग्याः । याः । उत्तमा इत्युत्-तमाः । ताः । यजमानम् । वाचयति । ताभिः । एव । एनम् । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । गमयति । यम् । द्विष्यात् । तस्य । सञ्चर इति सं-चरे । पशूनाम् । नीति । अस्येत् । यः । प्रथमः । पशुः । अभितिष्ठतीत्यभि-तिष्ठति । सः । आर्तिम् । एति । ऋच्छति ॥ [१३] पशूनाध्यन्तोऽग्रे जुहोत्यपरिवर्ग मेवैनꣳ शमयति त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

अश्मन्न् । ऊर्जम् । इति । परीति । सिञ्चति । मार्जयति । एव । एनम् । अथो इति । तर्पयति । एव । सः । एनम् । तृप्तः । अक्षुध्यन्न् । अशोचन्न् । अमुष्मिन्न् । लोके । उपेति । तिष्ठते । तृप्यति । प्रजयेति प्र-जया । पशुभिरिति पशु-भिः । यः । एवम् । वेद । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धत्त । मरुतः । सꣳरराणा इति सं-रराणाः । इति । आह । अन्नम् । वै । ऊर्क् । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । अश्मन्न् । ते । क्षुत् । अमुम् । ते । शुक् । [१४] ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः । इति । आह । यम् । एव । द्वेष्टि । तम् । अस्य । क्षुधा । च । शुचा । च । अर्पयति । त्रिः । परिषिञ्चन्निति परि-सिञ्चन्न् । परीति । एति । त्रिवृदिति त्रि-वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शमयति । त्रिः । पुनः । परीति । एति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । अपाम् । वै । एतत् । पुष्पम् । यत् । वेतसः । अपाम् । [१५] शरः । अवकाः । वेतसशाखयेति वेतस-शाखया । च । अवकाभिः । च । वीति । कर्षति । आपः । वै । शान्ताः । शान्ताभिः । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । यः । वै । अग्निम् । चितम् । प्रथमः । पशुः । अधिक्रामतीत्यधि-क्रामति । ईश्वरः । वै । तम् ।

शुचा । प्रदहइतिप्र-दहः । मण्डूकेन । वीति । करूषति । एषः । वै । पशूनाम् । अनुपजीवनीयइत्यनुप-जीवनीयः । न । वै । एषः । ग्राम्येषु । पशुषु । हितः । न । आरण्येषु । तम् । एव । शुचा । अर्पयति । अष्टाभिः । वीति । करूषति । [१६] अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शमयति । पावकवतीभिरितिपावक-वतीभिः । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नेन । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । मृत्युः । वै । एषः । यत् । अग्निः । ब्रह्मणः । एतत् । रूपम् । यत् । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । कार्ष्णीइति । उपानहौ । उपेति । मुञ्चते । ब्रह्मणा । एव । मृत्योः । अन्तः । धत्ते । अन्तः । मृत्योः । धत्ते । अन्तः । अन्नाद्यादित्यन्न-अद्यात् । इति । आहुः । अन्याम् । उपमुञ्चतइत्युप-मुञ्चते । अन्याम् । न । अन्तः । [१७] एव । मृत्योः । धत्ते । अवेति । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । रुन्धे । नमः । ते । हरसे । शोचिषे । इति । आह । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । हि । वसीयाꣳसम् । उपचरन्तीत्युप-चरन्ति । अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । इति । आह । यम् । एव । द्वेष्टि । तम् । अस्य । शुचा । अर्पयति । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव । इति । आह । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । द्वाभ्याम् । अधीति । क्रामति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अपस्वतीभ्यामित्यपस्व-वतीभ्याम् । शान्त्यै ॥ [१८] शुग्वेतसोऽपामष्टाभिर्विकरूषतिनान्तरेकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

नृषदइतिनृ-सदे । वट् । इति । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । पङ्क्त्या । आहुत्येत्या-हुत्या । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एति । रभते । अक्ष्णया । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । तस्मात् । अक्ष्णया । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यत् । वषट् कुर्यादितिवषट्-कुर्यात् । यातयामेतियात-यामा । अस्य । वषट्कारइतिवषट्-कारः । स्यात् । यत् । न । वषट् कुर्यादितिवषट्-कुर्यात् । रक्षाꣳसि । यज्ञम् । हन्युः । वट् । इति । आह । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । एव । वषट् । करोति । न । अस्य । यातयामेतियात-यामा । वषट्कारइतिवषट्-कारः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । घ्नन्ति । हुतादइतिहुत-अदः । वै । अन्ये । देवाः । [१९] अहुतादइत्यहुत-अदः । अन्ये । तान् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । एव । उभ

यान् । प्रीणाति । ये । देवाः । देवानाम् । इति । दध्ना । मधुमिश्रेणेतिमधु-मिश्रेण । अवेति । उरुषति । हुतादइतिहुत-अदः । च । एव । देवान् । अहुतादइत्यहुत-अदः । च । यजमानः । प्रीणाति । ते । यजमानम् । प्रीणन्ति । दध्ना । एव । हुतादइतिहुत-अदः । प्रीणाति । मधुषा । अहुतादइत्यहुत-अदः । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत् । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दध्ना । मधुमिश्रेणेतिमधु-मिश्रेण । अवोरुषतीत्यव-उरुषति । उभयस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । ग्रुमुष्टिना । अवेति । उरुषति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । [२०] वै । ग्रुमुष्टिः । सयोनित्वायेति सयोनि-त्वाय । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अनुपरिचारमित्यनु-परिचारम् । अवेति । उरुषति । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । एव । एनान् । प्रीणाति । वीति । वै । एषः । प्राणैरितिप्र-अनैः । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । ऋध्यते । यः । अग्निम् । चिन्वन् । अधिक्रामतीत्यधि-क्रामति । प्राणदाइतिप्राण-दाः । अपानदाइत्यपान-दाः । इति । आह । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । आत्मन् । धत्ते । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । वरिवोदाइतिवरिवः-दाः । इति । आह । प्रजेतिप्र-जा । वै । वर्चः । पशवः । वरिवः । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । पशून् । आत्मन् । धत्ते । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तम् । वृत्रः । [२१] हतः । षोडशभिरितिषोडश-भिः । भोगैः । असिनात् । सः । एताम् । अग्नये । अनीकवतइत्यनीक-वते । आहुतिमित्या-हुतिम् । अपश्यत् । ताम् । अजुहोत् । तस्य । अग्निः । अनीकवानित्यनीक-वान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । प्रीतः । षोडशधेतिषोडश-धा । वृत्रस्य । भोगान् । अपीति । अदहत् । वैश्वकर्मणेनेतिवैश्व-कर्मणेन । पाप्मनः । निरिति । अमुच्यत । यत् । अग्नये । अनीकवतइत्यनीक-वते । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति । अग्निः । एव । अस्य । अनीकवानित्यनीक-वान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । प्रीतः । पाप्मानम् । अपीति । दहति । वैश्वकर्मणेनेतिवैश्व-कर्मणेन । पाप्मनः । निरिति । मुच्यते । यम् । कामयेत । चिरम् । पाप्मनः । [२२] निरिति । मुच्येत । इति । एकैकमित्येकम्-एकम् । तस्य । जुहुयात् । चिरम् । एव । पाप्मनः । निरिति । मुच्यते । यम् । कामयेत । ताजक् । पाप्मनः । निरिति । मुच्येत । इति । सर्वाणि । तस्य । अनुद्रुत्येत्यनु-द्रुत्य । जुहुयात् । ताजक् । एव । पाप्मनः । निरिति । मुच्यते । अथो

इति । खलु । नाना । एव । सूक्ताभ्यामितिसु-उक्ताभ्याम् । जुहोति । नाना । एव । सूक्तयोरितिसु-उक्तयोः । वीर्यम् । दधाति । अथोइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [२३] देवाः प्राजापत्योवृत्रश्रिरम्पाप्मनंश्चत्वारिंꣳशच्च ॥ ❀ ॥ ५ ॥

उदिति । एनम् । उत्तरामित्युत्-तराम् । नय । इति । समिधइतिसं-इधः । एति । दधाति । यथा । जनम् । यते । अवसम् । करोति । तादृक् । एव । तत् । तिस्रः । एति । दधाति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्मै । भागधेयमितिभाग-धेयम् । करोति । औदुम्बरीः । भवन्ति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्जम् । एव । अस्मै । अपीति । दधाति । उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । इति । आह । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । विश्वे । देवाः । प्राणैरितिप्र-अनैः । [२४] एव । एनम् । उदिति । यच्छते । अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरितिचित्ति-भिः । इति । आह । यस्मै । एव । एनम् । चित्ताय । उद्यच्छतइत्युत्-यच्छते । तेन । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । पञ्च । दिशः । दैवीः । यज्ञम् । अवन्तु । देवीः । इति । आह । दिशः । हि । एषः । अन्विति । प्रच्यवतइतिप्र-च्यवते । अपेति । अमतिम् । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । बाधमानाः । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । रायः । पोषे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । आभजन्तीरित्या-भजन्तीः । इति । आह । पशवः । वै । रायः । पोषः । [२५] पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । षट्-रिभिरिति षट्-भिः । हरति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । हरति । द्वेइति । परिगृह्यवतीइतिपरिगृह्य-वती । भवतः । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । सूर्यरश्मिरितिसूर्य-रश्मिः । हरिकेशइतिहरि-केशः । पुरस्तात् । इति । आह । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । ततः । पावकाः । आशिषइत्या-शिषः । नः । जुषन्ताम् । इति । आह । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । देवासुराइतिदेव-असुराः । संयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । एतत् । अप्रतिरथमित्यप्रति-रथम् । अपश्यन्न् । तेन । वै । ते । अप्रति । [२६] असुरान् । अजयन्न् । तत् । अप्रतिरथस्येत्यप्रति-रथस्य । अप्रतिरथत्वमित्यप्रतिरथ-त्वम् । यत् । अप्रतिरथमित्यप्रति-रथम् । द्वितीयः । होता । अन्वाहेत्यनु-आह । अप्रति । एव । तेन । यजमानः । भ्रातृव्यान् । जयति । अथोइति । अनभिजितमित्यनभि-जितम् । एव । अभीति । जयति । दशर्चमितिदश-ऋचम् ।

भवति। दशाक्षरेतिदश-अक्षरा। विराडितिवि-राट्। विराजेतिवि-राजा। इमौ। लोकौ। विधृतावितिवि-धृतौ। अनयोः। लोकयोः। विधृत्याइतिवि-धृत्यै। अथो इति। दशाक्षरेतिदश-अक्षरा। विराडितिवि-राट्। अन्नम्। विराडितिवि-राट्। विराजीतिवि-राजि। एव। अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये। प्रतीति। तिष्ठति। असत्। इव। वै। अन्तरिक्षम्। अन्तरिक्षम्। इव। आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम्। आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे। [२७] अश्मानम्। नीति। दधाति। सत्त्वायेतिसत्-त्वाय। द्वाभ्याम्। प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै। विमानइतिवि-मानः। एषः। दिवः। मध्ये। आस्ते। इति। आह। वीति। एव। एतया। मिमीते। मध्ये। दिवः। निहितइतिनि-हितः। पृश्निः। अश्मा। इति। आह। अन्नम्। वै। पृश्नि। अन्नम्। एव। अवेति। रुन्धे। चतसृभिरितिचतसृ-भिः। एति। पुच्छात्। एति। चत्वारि। छन्दाꣳसि। छन्दोभिरितिछन्दः-भिः। एव। इन्द्रम्। विश्वाः। अवीवृधन्न्। इति। आह। वृद्धिम्। एव। उपावर्ततइत्युप-आवर्तते। वाजानाम्। सत्पतिमितिसत्-पतिम्। पतिम्। [२८] इति। आह। अन्नम्। वै। वाजः। अन्नम्। एव। अवेति। रुन्धे। सुम्नहूरितिसुम्न-हूः। यज्ञः। देवान्। एति। च। वक्षत्। इति। आह। प्रजेतिप्र-जा। वै। पशवः। सुम्नम्। प्रजामितिप्र-जाम्। एव। पशून्। आत्मन्न्। धत्ते। यक्षत्। अग्निः। देवः। देवान्। एति। च। वक्षत्। इति। आह। स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै। वाजस्य। मा। प्रसवेनेतिप्र-सवेन। उद्ग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण। उदिति। अग्रभीत्। इति। आह। असौ। वै। आदित्यः। उद्यन्नित्युत्-यन्न्। उद्ग्राभइत्युत्-ग्राभः। एषः। निम्रोचन्नितिनि-म्रोचन्न्। निग्राभइतिनि-ग्राभः। ब्रह्मणा। एव। आत्मानम्। उद्गृह्णातीत्युत्-गृह्णाति। ब्रह्मणा। भ्रातृव्यम्। नीति। गृह्णाति॥ [२९] प्राणैः पोषोऽप्रत्याग्नीध्रे पतिमेषदशच॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

प्राचीम्। अन्विति। प्रदिशमितिप्र-दिशम्। प्रेति। इहि। विद्वान्। इति। आह। देवलोकमितिदेव-लोकम्। एव। एतया। उपावर्ततइत्युप-आवर्तते। क्रमध्वम्। अग्निना। नाकम्। इति। आह। इमान्। एव। एतया। लोकान्। क्रमते। पृथिव्याः। अहम्। उदिति। अन्तरिक्षम्। एति। अरुहम्। इति। आह।

इमान् । एव । एतया । लोकान् । समारोहतीतिसं-आरोहति । सुवः । यन्तः । न । अपेति । ईरुष्यन्ते । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एतया । लोकम् । एति । अग्ने । प्रेति । इहि । [३०] प्रथमः । देवयतामितिदेव-यताम् । इति । आह । उभयेषु । एव । एतया । देवमनुष्येष्वितिदेव-मनुष्येषु । चक्षुः । दधाति । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । अधीति । क्रामति । पाङ्क्तः । यज्ञः । यावान् । एव । यज्ञः । तेन । सह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । नक्तोषासा । इति । पुरोनुवाक्यामितिपुरः-अनुवाक्याम् । अन्विति । आह । प्रत्यै । अग्ने । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । इति । आह । साहस्रः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । तस्मै । ते । विधेम । वाजाय । स्वाहा । इति । आह । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । [३१] रुन्धे । दध्नः । पूर्णाम् । औदुम्बरीम् । स्वयमातृण्णायामिति स्वयं-आतृण्णायाम् । जुहोति । ऊर्क् । वै । दधि । ऊर्क् । उदुम्बरः । असौ । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । अमुष्याम् । एव । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् । अमुतः । अर्वाचीम् । ऊर्जम् । उपेति । जीवामः । तिसृभिरितितिसृ-भिः । सादयति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयति । प्रेद्धइतिप्र-इद्धः । अग्ने । दीदिहि । पुरः । नः । इति । औदुम्बरीम् । एति । दधाति । एषा । वै । सूर्मी । कर्णकावतीतिकर्णक-वती । एतया । ह । स्म । [३२] वै । देवाः । असुराणाम् । शततर्हानितिशत-तर्हान् । तृंहन्ति । यत् । एतया । समिधमितिसं-इधम् । आदधातीत्या-दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतघ्नीमिति शत-घ्नीम् । यजमानः । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । विधेम । ते । परमे । जन्मन् । अग्ने । इति । वैकङ्कतीम् । एति । दधाति । भाः । एव । अवेति । रुन्धे । ताम् । सवितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । इति । शमीमयीमितिशमी-मयीम् । शान्त्यै । अग्निः । वा । ह । वै । अग्निचितमित्यग्नि-चितम् । दुहे । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । वा । अग्निम् । दुहे । ताम् । [३३] सवितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । दोहः । तम् । अस्य । कण्वः । एव । श्रायसः । अवेत् । तेन । ह । स्म । एनम् । सः । दुहे । यत् । एतया । समिधमितिसं-इधम् । आदधातीत्या-दधाति । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । एव । तत् । अग्निम् ।

दुहे । सप्त । ते । अग्ने । समिध्इतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । आह । सप्त । एव । अस्य । साप्तानि । प्रीणाति । पूर्णया । जुहोति । पूर्णः । इव । हि । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । [३४] आप्त्यै । न्यूनयेतिनि-ऊनया । जुहोति । न्यूनादितिनि-ऊनात् । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । प्रजानामितिप्र-जानाम् । सृष्ट्यै । अग्निः । देवेभ्यः । निलायत । सः । दिशः । अनु । प्रेति । अविशत् । जुह्वत् । मनसा । दिशः । ध्यायेत् । दिग्भ्यइति दिक्-भ्यः । एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । दध्ना । पुरस्तात् । जुहोति । आज्येन । उपरिष्टात् । तेजः । च । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । च । समीचीइति । दधाति । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवत्सर इतिसं-वत्सरः । सँवत्सरइतिसं-वत्सरः । अग्निः । वैश्वानरः । साक्षादितिस-अक्षात् । [३५] एव । वैश्वानरम् । अवेति । रुन्धे । यत् । प्रयाजानूयाजानितिप्रयाज-अनूयाजान् । कुर्यात् । विकस्तिरितिवि-कस्तिः । सा । यज्ञस्य । दर्विहोममितिदर्वि-होमम् । करोति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । राष्ट्रम् । वै । वैश्वानरः । विट् । मरुतः । वैश्वानरम् । हुत्वा । मारुतान् । जुहोति । राष्ट्रे । एव । विशम् । अन्विति । बध्नाति । उच्चैः । वैश्वानरस्य । एति । श्रावयति । उपाꣳश्वित्युप-अꣳशु । मारुतान् । जुहोति । तस्मात् । राष्ट्रम् । विशम् । अतीति । वदति । मारुताः । भवन्ति । मरुतः । वै । देवानाम् । विशः । देवविशेनेतिदेव-विशेन । एव । अस्मै । मनुष्यविशमितिमनुष्य-विशम् । अवेति । रुन्धे । सप्त । भवन्ति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणशइतिगण-शः । एव । विशम् । अवेति । रुन्धे । गणेन । गणम् । अनुद्रुत्येत्यनु-द्रुत्य । जुहोति । विशम् । एव । अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु-वर्त्मानम् । करोति ॥ [३६] अग्ने प्रेद्यत स्त्र दुहे ताम्प्रजापते स्साक्षान्मनुष्यविश मेकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

वसोः । धाराम् । जुहोति । वसोः । मे । धारा । असत् । इति । वै । एषा । हूयते । घृतस्य । वै । एनम् । एषा । धारा । अमुष्मिन्न् । लोके । पिन्वमाना । उपेति । तिष्ठते । आज्येन । जुहोति । तेजः । वै । आज्यम् । तेजः । वसोः । धारा । तेजसा । एव । अस्मै । तेजः । अवेति । रुन्धे । अथोइति । कामाः । वै । वसोः

धारां । कामान् । एव । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत । प्राणानितिप्र-अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । वीति । [३७] छिन्द्याम् । इति । विग्राहमितिवि-ग्राहम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । वीति । छिनत्ति । यम् । कामयेत । प्राणानितिप्र-अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । समिति । तनुयाम् । इति । सन्ततामितिसं-तताम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । समिति । तनोति । द्वादश । द्वादशानि । जुहोति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अन्नम् । च । मे । अख्धुत् । च । मे । इति । आह । एतत् । वै । [३८] अन्नस्य । रूपम् । रूपेण । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अग्निः । च । मे । आपः । च । मे । इति । आह । एषा । वै । अन्नस्य । योनिः । सयोनीतिस-योनि । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अर्धेन्द्राणीत्यर्ध-इन्द्राणि । जुहोति । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । सर्वेषाम् । अर्धम् । इन्द्रः । प्रतीति । तस्मात् । इन्द्रः । देवतानाम् । भू यिष्ठभाक्तमइतिभू यिष्ठभाक्-तमः । इन्द्रम् । उत्तरमित्युत्-तरम् । आह । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन् । उपरिष्टात् । दधाति । यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि । जुहोति । यज्ञः । [३९] वै । यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । अथोइति । एतत् । वै । यज्ञस्य । रूपम् । रूपेण । एव । यज्ञम् । अवेति । रुन्धे । अवभृथइत्यव-भृथः । च । मे । स्वगाकारइतिस्वगा-कारः । च । मे । इति । आह । स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । अग्निः । च । मे । घर्मः । च । मे । इति । आह । एतत् । वै । ब्रह्मवर्चसस्येति ब्रह्म-वर्चसस्य । रूपम् । रूपेण । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । ऋक् । च । मे । साम । च । मे । इति । आह । [४०] एतत् । वै । छन्दसाम् । रूपम् । रूपेण । एव । छन्दाँसि । अवेति । रुन्धे । गर्भाः । च । मे । वथ्साः । च । मे । इति । आह । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । कल्पान् । जुहोति । अक्लृप्तस्य । क्लृप्त्यै । युग्मदयुजेइतियुग्मत्-अयुजे । जुहोति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । उत्तरावतीइत्युत्तरा-वती । भवतः । अभिक्रान्त्याइत्यभि-क्रान्त्यै । एका । च । मे । तिस्रः । च । मे । इति । आह । देवछन्द

समितिंदेव-छन्दसम् । वै । एका । च । तिस्रः । च । [४१] मनुष्यछन्दसमितिम नुष्य-छन्दसम् । चतस्रः । च । अष्टौ । च । देवछन्दसमितिंदेव-छन्दसम् । च । एव । मनुष्यछन्दसमितिंमनुष्य-छन्दसम् । च । अवेति । रुन्धे । एति । त्रयंस्त्रिंशतइति त्रयः-त्रिंशतः । जुहोति । त्रयंस्त्रिंशदितित्रयः-त्रिंशत् । वै । देवताः । देव ताः । एव । अवेति । रुन्धे । एति । अष्टाचत्वारिंशतइत्यष्टा-चत्वारिंशतः । जुहो ति । अष्टाचत्वारिंशदक्षरेत्यष्टाचत्वारिंशत्-अक्षरा । जगती । जागताः । प शवः । जगत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । वाजः । च । प्रसवइति प्र-सवः । च । इति । द्वादशम् । जुहोति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [४२] विवैयज्ञस्सामंचमइत्याहच तिस्रश्चैकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

अग्निः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । भागधेयमितिंभाग-धेयम् । इच्छ मानः । तम् । देवाः । अब्रुवन् । उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः । वह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मह्यम् । एव । वाजप्रसवीयमितिंवाज-प्रसवी यम् । जुह्वन् । इति । तस्मात् । अग्नये । वाजप्रसवीयमितिंवाज-प्रसवीयम् । जु ह्वति । यत् । वाजप्रसवीयमितिंवाज-प्रसवीयम् । जुहोति । अग्निम् । एव । तत् । भागधेयेनेतिंभाग-धेयेन । समिति । अर्द्धयति । अथोइति । अभिषेकइत्यभि-सेकः । एव । अस्य । सः । चतुर्दशभिरितिंचतुर्दश-भिः । जुहोति । सप्त । ग्राम्याः । ओष धयः । सप्त । [४३] आरण्याः । उभयीषाम् । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अन्नस्यान्नस्ये त्यन्नस्य-अन्नस्य । जुहोति । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-अन्नस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । औदुम्बरेण । स्रुवेण । जुहोति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्क् । अन्नम् । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अग्निः । वै । देवानाम् । अभिषिक्तइत्य भि-सिक्तः । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । मनुष्याणाम् । तस्मात् । अग्निचिदित्यग्नि- चित् । वर्षति । न । धावेत् । अवरुद्धमित्यव-रुद्धम् । हि । अस्य । अन्नम् । अ न्नम् । इव । खलु । वै । वर्षम् । यत् । धावेत् । अन्नाद्यादित्यन्न-अद्यात् । धावेत् । उपावर्तेतेत्युप-आवर्तेत । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । एव । अभीति । [४४] उपाव र्तनइत्युप-आवर्तते । नक्तोषासा । इति । कृष्णायै । श्वेतवथ्सायाइतिश्वेत-वथ्सायै ।

पर्यसा । जुहोति । अह्ना । एव । अस्मै । रात्रिम् । प्रेति । दापयति । रात्रिया ।
अहः । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । एव । अस्मै । प्रत्तेइति । कामम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अ
द्यम् । दुहातेइति । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । जुहोति । राष्ट्रम् । एव । अवेति । रुन्धे ।
षड्भिरितिषट्-भिः । जुहोति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति ।
भुवनस्य । पते । इति । रथमुखइतिरथ-मुखे । पञ्च । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति ।
वज्रः । वै । रथः । वज्रेण । एव । दिशः । [४५] अभीति । जयति । अग्निचितमित्यग्नि-
चितम् । ह । वै । अमुष्मिन्न् । लोके । वातः । अभीति । पवते । वातनामानीति
वात-नामानि । जुहोति । अभीति । एव । एनम् । अमुष्मिन्न् । लोके । वातः ।
पवते । त्रीणि । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । वातम् ।
अवेति । रुन्धे । समुद्रः । असि । नभस्वान् । इति । आह । एतत् । वै । वातस्य ।
रूपम् । रूपेण । एव । वातम् । अवेति । रुन्धे । अञ्जलिना । जुहोति । न । हि ।
एतेषाम् । अन्यथा । आहुतिरित्या-हुतिः । अवकल्पतइत्यव-कल्पते ॥ [४६] ओष
धयस्सप्ताभिदिशोऽन्यथाद्वेच ॥ * * * ॥९॥

सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । लोकाय । देवरथइतिदेव-रथः । युज्यते । यत्रा
कूतायेतियत्र-आकूताय । मनुष्यरथइतिमनुष्य-रथः । एषः । खलु । वै । देवरथ
इतिदेव-रथः । यत् । अग्निः । अग्निम् । युनज्मि । शवसा । घृतेन । इति । आह ।
युनक्ति । एव । एनम् । सः । एनम् । युक्तः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अ
भीति । वहति । यत् । सर्वाभिः । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । युञ्ज्यात् । युक्तः । अस्य ।
अग्निः । प्रच्युतइतिप्र-च्युतः । स्यात् । अप्रतिष्ठिताइत्यप्रति-स्थिताः । आहुतयइत्या-
हुतयः । स्युः । अप्रतिष्ठिताइत्यप्रति-स्थिताः । स्तोमाः । अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति-स्थि
तानि । उक्थानि । तिसृभिरितितिसृ-भिः । प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । अभीति ।
मृशति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । [४७] वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तम् । यु
नक्ति । यथा । अनांसि । युक्ते । आधीयतइत्या-धीयते । एवम् । एव । तत् । प्रती
ति । आहुतयइत्या-हुतयः । तिष्ठन्ति । प्रतीति । स्तोमाः । प्रतीति । उक्थानि । य
ज्ञायज्ञियस्य । स्तोत्रे । द्वाभ्याम् । अभीति । मृशति । एतावान् । वै । यज्ञः । या

वान् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भूमा । तु । वै । अस्य । अतः । ऊर्ध्वः । क्रियते । यावान् । एव । यज्ञः । तम् । अन्ततः । अन्वारोहतीत्यनु-आरोहति । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । एकया । अप्रस्तुतमित्यप्र-स्तुतम् । भवति । अथ । [४८] अभीति । मृशति । उपेति । एनम् । उत्तरइत्युत्-तरः । यज्ञः । नमति । अथोइति । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । प्रेति । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । अग्निम् । चिनुते । न । वै । एतस्य । अनिष्टके । आहुतिरित्या-हुतिः । अवेति । कल्पते । याम् । वै । एषः । अनिष्टके । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति । स्रवति । वै । सा । ताम् । स्रवन्तीम् । यज्ञः । अनु । परेति । भवति । यज्ञम् । यजमानः । यत् । पुनश्चितिमितिपुनः-चितिम् । चिनुते । आहुतीनामित्या-हुतीनाम् । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै । प्रतीति । आहुतयइत्या-हुतयः । तिष्ठन्ति । [४९] न । यज्ञः । पराभवतीतिपरा-भवति । न । यजमानः । अष्टौ । उपेति । दधाति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रेण । एव । एनम् । छन्दसा । चिनुते । यत् । एकादश । त्रैष्टुभेन । यत् । द्वादश । जागतेन । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । चिनुते । नपात्कः । वै । नाम । एषः । अग्निः । यत् । पुनश्चितिरितिपुनः-चितिः । यः । एवम् । विद्वान् । पुनश्चितिमितिपुनः-चितिम् । चिनुते । एति । तृतीयात् । पुरुषात् । अन्नम् । अत्ति । यथा । वै । पुनराधेयइतिपुनः-आधेयः । एवम् । पुनश्चितिरितिपुनः-चितिः । यः । अग्न्याधेयेनेत्यग्नि-आधेयेन । न । [५०] ऋध्नोति । सः । पुनराधेयमितिपुनः-आधेयम् । एति । धत्ते । यः । अग्निम् । चित्वा । न । ऋध्नोति । सः । पुनश्चितिमितिपुनः-चितिम् । चिनुते । यत् । पुनश्चितिमितिपुनः चितिम् । चिनुते । ऋध्यै । अथोइति । खलु । आहुः । न । चेतव्याः । इति । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । यथा । व्याघ्रम् । सुप्तम् । बोधयति । तादृक् । एव । तत् । अथोइति । खलु । आहुः । चेतव्याः । इति । यथा । वसीयांसम् । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । बोधयति । तादृक् । एव । तत् । मनुः । अग्निम् । अचिनुत । तेन । न । आर्ध्नोत् । सः । एताम् । पुनश्चितिमितिपुनः- चितिम् । अपश्यत् । ताम् । अचिनुत । तया । वै । सः । आर्ध्नोत् । यत् । पुनश्चितिमितिपुनः-चितिम् । चिनुते । ऋध्यै ॥ [५१] त्रिवृदथतिष्ठन्त्यग्न्याधेयेननाचिनुतसप्तदशच ॥ ❀ ॥ १० ॥

छन्दश्चितमितिछन्दः-चितम् । चिन्वीत । पशुकामइतिपशु-कामः । पशवः । वै । छन्दांसि । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । श्येनचितमितिश्येन-चितम् । चिन्वीत । सुवर्गकामइतिसुवर्ग-कामः । श्येनः । वै । वयसाम् । पतिष्ठः । श्येनः । एव । भूत्वा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । पतति । कङ्कचितमितिकङ्क-चितम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । शीर्षण्वानितिशीर्षण्-वान् । अमुष्मिन्न् । लोके । स्याम् । इति । शीर्षण्वानितिशीर्षण्-वान् । एव । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । अलजचितमित्यलज-चितम् । चिन्वीत । चतुस्सीतमितिचतुः-सीतम् । प्रतिष्ठाकामइतिप्रतिष्ठा-कामः । चतस्रः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । प्रउगचितमितिप्रउग - चितम् । चिन्वीत । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । प्रेति । [५२] एव । भ्रातृव्यान् । नुदते । उभयतःप्रउगमित्युभयतः-प्रउगम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । प्रेति । जातान् । भ्रातृव्यान् । नुदेय । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । इति । प्रेति । एव । जातान् । भ्रातृव्यान् । नुदते । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । रथचक्रचितमितिरथचक्र-चितम् । चिन्वीत । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । वज्रः । वै । रथः । वज्रम् । एव । भ्रातृव्येभ्यः । प्रेति । हरति । द्रोणचितमितिद्रोण-चितम् । चिन्वीत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । द्रोणे । वै । अन्नम् । भ्रियते । सयोनीतिस-योनि । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । समूह्यमितिसं-ऊह्यम् । चिन्वीत । पशुकामइतिपशु-कामः । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । [५३] परिचाय्यमितिपरि-चाय्यम् । चिन्वीत । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । ग्रामी । एव । भवति । श्मशानचितमितिश्मशान-चितम् । चिन्वीत । यः । कामयेत । पितृलोकइतिपितृ-लोके । ऋध्नुयाम् । इति । पितृलोकइतिपितृ-लोके । एव । ऋध्नोति । विश्वामित्रजमदग्नीइतिविश्वामित्र-जमदग्नी । वसिष्ठेन । अस्पर्धेताम् । सः । एताः । जमदग्निः । विहव्याइतिवि-हव्याः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताभिः । वै । सः । वसिष्ठस्य । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवृङ्क्त । यत् । विहव्याइतिवि-हव्याः । उपदधातीत्युप-दधाति । इन्द्रियम् । एव । ताभिः । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । होतुः । धिष्णिये । उपेति । दधाति । यजमानायतनमितियजमान-आयतनम् । वै । [५४] होता । स्वे । एव । अस्मै । आयतनइत्या-यतने । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवेति । रुन्धे । द्वादश । उपेति ।

दधाति। द्वादंशाख्षरेतिद्वादंश-अख्षरा। जगंती। जागंताः। पशवंः। जगंत्या। एव। अस्मै। पशून्। अवेतिं। रुन्धे। अष्टावष्टावित्यष्टौ-अष्टौ। अन्येषु। धिष्णियेषु। उपेतिं। दधाति। अष्टाशंफाइत्यष्टा-शफाः। पशवंः। पशून्। एव। अवेतिं। रुन्धे। षट्। मार्जालीये। षट्। वै। ऋतवंः। ऋतवंः। खलुं। वै। देवाः। पितरंः। ऋतून्। एव। देवान्। पितॄन्। प्रीणाति॥ [५५] प्रभंवतियजमानायतनँव्वा अष्टाचत्वारि॑ँशच्च॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११॥

पवंस्व। वाजंसातयइतिवाजं-सातये। इतिं। अनुष्टुगित्यंनु-स्तुक्। प्रतिपदितिंप्रति-पत्। भवति। तिस्रः। अनुष्टुभइत्यंनु-स्तुभंः। चतंस्रः। गायत्रियंः। यत्। तिस्रः। अनुष्टुभइत्यंनु-स्तुभंः। तस्मात्। अश्वंः। त्रिभिरितिंत्रि-भिः। तिष्ठन्। तिष्ठति। यत्। चतंस्रः। गायत्रियंः। तस्मात्। सर्वान्। चतुरंः। पदः। प्रतिदधदितिंप्रति-दधंत्। पलायते। परमा। वै। एषा। छन्दंसाम्। यत्। अनुष्टुगित्यंनु-स्तुक्। परमः। चतुष्टोमइतिंचतुः-स्तोमः। स्तोमानाम्। परमः। त्रिरात्रइतिंत्रि-रात्रः। यज्ञानाम्। परमः। अश्वंः। पशूनाम्। परमेणं। एव। एनम्। परमताम्। गमयति। एकवि॑ँशमित्यैक-वि॑ँशम्। अहंः। भवति। [५६] यस्मिन्। अश्वंः। आलभ्यतइत्यां-लभ्यतें। द्वादंश। मासाः। पञ्चं। ऋतवंः। त्रयंः। इमे। लोकाः। असौ। आदित्यः। एकवि॑ँशइत्यैक-वि॑ँशः। एषः। प्रजापतिरितिंप्रजा-पतिः। प्राजापत्यइतिंप्राजा-पत्यः। अश्वंः। तम्। एव। साख्षादितिंस-अख्षात्। ऋध्नोति। शक्वरयः। पृष्ठम्। भवन्ति। अन्यदंन्यदित्यन्यत्-अन्यत्। छन्दंः। अन्येंऽन्यइत्यन्ये-अन्ये। वै। एते। पशवंः। एतिं। लभ्यन्ते। उत। इव। ग्राम्याः। उत। इव। आरण्याः। यत्। शक्वरयः। पृष्ठम्। भवन्ति। अश्वंस्य। सर्वत्वायेतिंसर्व-त्वायं। पार्थुरश्ममितिंपार्थु-रश्मम्। ब्रह्मसाममितिंब्रह्म-सामम्। भवति। रश्मिना। वै। अश्वंः। [५७] यतः। ईश्वरः। वै। अश्वंः। अयंतः। अप्रंतिष्ठितइत्यप्रंति-स्थितः। परांम्। परावतमितिंपरा-वतंम्। गन्तोंः। यत्। पार्थुरश्ममितिंपार्थु-रश्मम्। ब्रह्मसाममितिंब्रह्म-सामम्। भवति। अश्वंस्य। यत्यै। धृत्यै। संकृतीतिंसं-कृति। अच्छावाकसाममित्यंच्छावाक-सामम्। भवति। उत्सन्नयज्ञइत्युत्सन्न-यज्ञः। वै। एषः। यत्। अश्वमेधइत्यश्व-मेधः। कः। तत्। वेद। इतिं। आहुः। यदिं। सर्वः। वा। क्रियतें।

न । वा । सर्वः । इति । यत् । सङ्कृतीतिसं-कृति । अच्छावाकसाममित्यच्छावाक-सामम् । भवति । अश्वस्य । सर्वत्वायेतिसर्व-त्वाय । पर्याप्त्याइतिपरि-आप्त्यै । अनन्तरायायेत्यनन्तः-आयाय । सर्वस्तोमइतिसर्व-स्तोमः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । उत्तममित्युत्-तमम् । अहः । भवति । सर्वस्य । आप्त्यै । सर्वस्य । जित्यै । सर्वम् । एव । तेन । आप्नोति । सर्वम् । जयति ॥ [५८] अहर्भवति वाअश्वोऽहर्भवति दश च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१२॥

देवासुरास्तेनर्त्व्यारुद्रोऽश्मन्नूषदेवङुदेनम्प्राचीमितिवसोर्धारामग्निर्देवेभ्यस्सुवर्गायंयत्राकूतायछन्दश्चितम्पवस्वद्वादश ॥ १२ ॥ देवासुराअजायाँवैग्रुमुष्टिःप्रथमोदेवयतामेतद्वैछन्दसामृध्नोत्यष्टौपञ्चाशत् ॥ ५८ ॥ देवासुरास्सर्वञ्जयति ॥ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ पञ्चमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

यत् । एकेन । सं॒स्थापयतीतिसं-स्थापयति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । अविच्छेदायेत्यवि-छेदाय । ऐन्द्राः । पशवः । ये । मुष्कराः । यत् । ऐन्द्राः । सन्तः । अग्निभ्यइत्यग्नि-भ्यः । आलभ्यन्तइत्या-लभ्यन्ते । देवताभ्यः । समदमिति स-मदम् । दधाति । आग्नेयीः । त्रिष्टुभः । याज्यानुवाक्याइतियाज्या-अनुवाक्याः । कुर्यात् । यत् । आग्नेयीः । तेन । आग्नेयाः । यत् । त्रिष्टुभः । तेन । ऐन्द्राः । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । न । देवताभ्यः । समदमितिस-मदम् । दधाति । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । तू परम् । एति । लभते । तेजः । अग्नेः । वायुः । तेजसे । एषः । एति । लभ्यते । तस्मात् । यद्रियङ् । वायुः । [१] वाति । तद्रियङ् । अग्निः । दहति । स्वम् । एव । तत् । तेजः । अन्विति । एति । यत् । न । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । स्यात् । उदिति । माद्येत् । यजमानः । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । भवति । यजमानस्य । अनुन्मादायेत्यनुत्-मादाय । वायुमतीइतिवायु-मती । श्वेतवतीइतिश्वेत-वती ।

याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । सतेजस्त्वायेतिसतेजः-त्वाय । हिरण्यगर्भइतिहिरण्य-गर्भः । सम् । इति । अवर्तत । अग्रे । इति । आघारमित्या-घारम् । एति । घारयति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । हिरण्यगर्भइतिहिरण्य-गर्भः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । अनुरूपत्वायेत्यनुरूप-त्वाय । सर्वाणि । वै । एषः । रूपाणि । पशूनाम् । प्रति । एति । लभ्यते । यत् । श्मश्रुणः । तत् । [२] पुरुषाणाम् । रूपम् । यत् । तूपरः । तत् । अश्वानाम् । यत् । अन्यतोदन्नित्यन्यतः-दन् । तत् । गवाम् । यत् । अव्याः । इव । शफाः । तत् । अवीनाम् । यत् । अजः । तत् । अजानाम् । वायुः । वै । पशूनाम् । प्रियम् । धाम । यत् । वायव्यः । भवति । एतम् । एव । एनम् । अभीति । सञ्जानानाइतिसं-जानानाः । पशवः । उपेति । तिष्ठन्ते । वायव्यः । कार्या(३)ः । प्राजापत्या(३)इतिप्राजा-पत्या(३)ः । इति । आहुः । यत् । वायव्यम् । कुर्यात् । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । इयात् । यत् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । कुर्यात् । वायोः । [३] इयात् । यत् । वायव्यः । पशुः । भवति । तेन । वायोः । न । एति । यत् । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । पुरोडाशः । भवति । तेन । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । न । एति । यत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । तेन । वैश्वानरात् । न । एति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । दीक्षिष्यमाणः । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताः । च । एव । यज्ञम् । च । एति । रभते । अग्निः । अवमः । देवतानाम् । विष्णुः । परमः । यत् । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निर्वपतीतिनिः-वपति । देवताः । [४] एव । उभयतः । परिगृह्येतिपरि-गृह्य । यजमानः । अवेति । रुन्धे । पुरोडाशेन । वै । देवाः । अमुष्मिन्न् । लोके । आर्ध्नुवन्न् । चरुणा । अस्मिन्न् । यः । कामयेत । अमुष्मिन्न् । लोके । ऋध्नुयाम् । इति । सः । पुरोडाशम् । कुर्वीत । अमुष्मिन्न् । एव । लोके । ऋध्नोति । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । तेन । आग्नेयः । यत् । त्रिकपालइतित्रि-कपालः । तेन । वैष्णवः । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । यः । कामयेत । अस्मिन्न् । लोके । ऋध्नुयाम् । इति । सः । चरुम् । कुर्वीत । अग्नेः । घृतम् । विष्णोः । तण्डुलाः । तस्मात् । [५] चरुः । कार्यः । अस्मिन्न् । एव । लोके । ऋध्नोति । आदि

त्यः । भवति । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । अथो
इति । अस्याम् । एव । अधीति । यज्ञम् । तनुते । यः । वै । सँव्वँथ्सरमितिसं-व
थ्सरम् । उख्यम् । अभृत्वा । अग्निम् । चिनुते । यथा । सामि । गर्भः । अवपद्यत
इत्यव-पद्यते । तादृक् । एव । तत् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेतु । वैश्वानरम् । द्वादशक
पालमितिद्वादश-कपालम् । पुरस्तात् । निरिति । वपेत् । सँव्वँथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै ।
अग्निः । वैश्वानरः । यथा । सँव्वँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आप्त्वा । [६] काले । आ
गतइत्या-गते । विजायतइतिवि-जायते । एवम् । एव । सँव्वँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् ।
आप्त्वा । काले । आगतइत्या-गते । अग्निम् । चिनुते । न । आर्तिम् । एति । ऋ
च्छति । एषा । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । यत् । वैश्वानरः । प्रियाम् । एव । अस्य ।
तनुवम् । अवेति । रुन्धे । त्रीणि । एतानि । हवीꣳषि । भवन्ति । त्रयः । इमे ।
लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । रोहाय ॥ [७] यद्रियङ्वायुश्शमश्रुणस्तद्वायोर्निर्वप
तिदेवतास्तस्मादाप्त्वाऽष्टात्रिꣳशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । सृष्ट्वा । प्रेणा । अनु । प्रेति ।
अविशत् । ताभ्यः । पुनः । सम्भवितुमितिसं-भवितुम् । न । अशक्नोत् । सः ।
अब्रवीत् । ऋध्नवत् । इत् । सः । यः । मा । इतः । पुनः । सञ्चिनवदितिसं-चिन
वत् । इति । तम् । देवाः । समिति । अचिन्वन्न् । ततः । वै । ते । आर्ध्नुवन्न् । यत् ।
समचिन्वन्नितिसं-अचिन्वन्न् । तत् । चित्यस्य । चित्यत्वमितिचित्य-त्वम् । यः । एवम् ।
विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । ऋध्नोति । एव । कस्मै । कम् । अग्निः । चीयते । इति ।
आहुः । अग्निवानित्यग्नि-वान् । [८] असानि । इति । वै । अग्निः । चीयते । अग्नि
वानित्यग्नि-वान् । एव । भवति । कस्मै । कम् । अग्निः । चीयते । इति । आहुः ।
देवाः । मा । वेदन्न् । इति । वै । अग्निः । चीयते । विदुः । एनम् । देवाः । कस्मै ।
कम् । अग्निः । चीयते । इति । आहुः । गृही । असानि । इति । वै । अग्निः । ची
यते । गृही । एव । भवति । कस्मै । कम् । अग्निः । चीयते । इति । आहुः । पशुमा
नितिपशु-मान् । असानि । इति । वै । अग्निः । [९] चीयते । पशुमानितिपशु-
मान् । एव । भवति । कस्मै । कम् । अग्निः । चीयते । इति । आहुः । सप्त । मा ।
पुरुषाः । उपेति । जीवान् । इति । वै । अग्निः । चीयते । त्रयः । प्राञ्चः । त्रयः ।

प्रत्यञ्चः। आत्मा। सप्तमः। एतावन्तः। एव। एनम्। अमुष्मिन्न्। लोके। उपेति। जीवन्ति। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। अग्निम्। अचिकीषत। तम्। पृथिवी। अब्रवीत्। न। मयि। अग्निम्। चेष्यसे। अतीति। मा। धक्ष्यति। सा। त्वा। अतिदह्यमानेत्यति-दह्यमाना। वीति। धविष्ये। [१०] सः। पापीयान्। भविष्यसि। इति। सः। अब्रवीत्। तथा। वै। अहम्। करिष्यामि। यथा। त्वा। न। अतिधक्ष्यतीत्यति-धक्ष्यति। इति। सः। इमाम्। अभीति। अमृशत्। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। त्वा। सादयतु। तया। देवतया। अङ्गिरस्वत्। ध्रुवा। सीद। इति। इमाम्। एव। इष्टकाम्। कृत्वा। उपेति। अधत्त। अनतिदाह्यायेत्यनति-दाह्याय। यत्। प्रतीति। अग्निम्। चिन्वीत। तत्। अभीति। मृशेत्। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। त्वा। सादयतु। तया। देवतया। अङ्गिरस्वत्। ध्रुवा। सीद। [११] इति। इमाम्। एव। इष्टकाम्। कृत्वा। उपेति। धत्ते। अनतिदाह्यायेत्यनति-दाह्याय। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। अकामयत। प्रेति। जायेय। इति। सः। एतम्। उख्यम्। अपश्यत्। तम्। सँवँत्सरमितिसं-वत्सरम्। अबिभः। ततः। वै। सः। प्रेति। अजायत। तस्मात्। सँवँत्सरमितिसं-वत्सरम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते। तम्। वसवः। अब्रुवन्न्। प्रेति। त्वम्। अजनिष्ठाः। वयम्। प्रेति। जायामहै। इति। तम्। वसुभ्यइतिवसु-भ्यः। प्रेति। अयच्छत्। तम्। त्रीणि। अहानि। अबिभरुः। तेन। [१२] त्रीणि। च। शतानि। असृजन्त। त्रयस्त्रिꣳशतमितित्रयः-त्रिꣳशतम्। च। तस्मात्। त्र्यहमितित्रि-अहम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते। तान्। रुद्राः। अब्रुवन्न्। प्रेति। यूयम्। अजनिढ्वम्। वयम्। प्रेति। जायामहै। इति। तम्। रुद्रेभ्यः। प्रेति। अयच्छन्न्। तम्। षट्। अहानि। अबिभरुः। तेन। त्रीणि। च। शतानि। असृजन्त। त्रयस्त्रिꣳशतमितित्रयः-त्रिꣳशतम्। च। तस्मात्। षडहमितिषट्-अहम्। भार्यः। प्रेति। एव। जायते। तान्। आदित्याः। अब्रुवन्न्। प्रेति। यूयम्। अजनिढ्वम्। वयम्। [१३] प्रेति। जायामहै। इति। तम्। आदित्येभ्यः। प्रेति। अयच्छन्न्। तम्। द्वादश। अहानि। अबिभरुः। तेन। त्रीणि। च। शतानि। असृजन्त। त्रयस्त्रिꣳशतमितित्रयः-त्रिꣳशतम्। च। तस्मात्। द्वादशाहमितिद्वाद

श-अहम् । भार्यैः । प्रेति । एव । जायते । तेन । वै । ते । सहस्रम् । असृजन्त । उखाम् । सहस्रतमीमितिसहस्र-तमीम् । यः । एवम् । उख्यम् । साहस्रम् । वेद । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आप्नोति ॥ [१४] अग्निवान्पशुमान्सानीतिवाअग्निर्द्धं विष्येभ्यःशेत्प्रजापतिस्त्वा सादयतु तया देवतयाऽङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद तेन तानादित्या अब्रुवन्प्रयूयमजनिद्वङ्वयञ्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ २ ॥

यजुषा । वै । एषा । क्रियते । यजुषा । पच्यते । यजुषा । वीति । मुच्यते । यत् । उखा । सा । वै । एषा । एतर् हि । यातयाम्नीतियात-याम्नी । सा । न । पुनः । प्रयुज्येतिप्र-युज्या । इति । आहुः । अग्ने । युक्ष्व । हि । ये । तव । युक्ष्व । हि । देवहूतमानितिदेव-हूतमान् । इति । उखायाम् । जुहोति । तेन । एव । एनाम् । पुनः । प्रेति । युङ्क्ते । तेन । अयातयाम्नीत्ययात-याम्नी । यः । वै । अग्निम् । योगे । आगतइत्या-गते । युनक्ति । युङ्क्ते । युञ्जानेषु । अग्ने । [१५] युक्ष्व । हि । ये । तव । युक्ष्व । हि । देवहूतमानितिदेव-हूतमान् । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । योगः । तेन । एव । एनम् । युनक्ति । युङ्क्ते । युञ्जानेषु । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । न्यङ् । अग्निः । चेतव्या(३)ः । उत्ताना(३)इत्युत्-ताना(३)ः । इति । वयसाम् । वै । एषः । प्रतिमयेतिप्रति-मया । चीयते । यत् । अग्निः । यत् । न्यञ्चम् । चिनुयात् । पृष्ठितः । एनम् । आहुतयइत्या-हुतयः । ऋच्छेयुः । यत् । उत्तानमित्युत्-तानम् । न । पतितुम् । शक्नुयात् । असुवर्ग्यइत्यसुवः-ग्यः । अस्य । स्यात् । प्राचीनम् । उत्तानमित्युत्-तानम् । [१६] पुरुषशीर्षमितिपुरुष-शीर्षम् । उपेति । दधाति । मुखतः । एव । एनम् । आहुतयइत्या-हुतयः । ऋच्छन्ति । न । उत्तानमित्युत्-तानम् । चिनुते । सुवर्ग्यइतिसुवः-ग्यः । अस्य । भवति । सौर्या । जुहोति । चक्षुः । एव । अस्मिन् । प्रतीति । दधाति । द्विः । जुहोति । द्वेइति । हि । चक्षुषीइति । समान्या । जुहोति । समानम् । हि । चक्षुः । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । देवासुराइतिदेव-असुराः । संयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । ते । वामम् । वसु । सम् । नीति । अदधत । तत् । देवाः । वामभृतेतिवाम-भृता । अवृञ्जत । तत् । वामभृतइतिवाम-भृतः । वामभृत्त्वमितिवामभृत-त्वम् । यत् । वामभृतमिति

वाम-भृतम् । उपदधातीत्युप-दधाति । वामम् । एव । तया । वसु । यजमानः । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । हिरण्यमूर्ध्नीतिहिरण्य-मूर्ध्नी । भवति । ज्योतिः । वै । हिरण्यम् । ज्योतिः । वामम् । ज्योतिषा । एव । अस्य । ज्योतिः । वामम् । वृङ्क्ते । द्वियजुरितिद्वि-यजुः । भवति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [१७] युञ्जानेष्वग्नेप्राचीनमुत्तानवामभृतञ्चतुर्विंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥३॥

आपः । वरुणस्य । पत्नयः । आसन्न् । ताः । अग्निः । अभीति । अध्यायत् । ताः । समिति । अभवत् । तस्य । रेतः । परेति । अपतत् । तत् । इयम् । अभवत् । यत् । द्वितीयम् । परापतदितिपरा-अपतत् । तत् । असौ । अभवत् । इयम् । वै । विराडितिवि-राट् । असौ । स्वराडितिस्व-राट् । यत् । विराजावितिवि-राजौ । उपदधातीत्युप-दधाति । इमेइति । एव । उपेति । धत्ते । यत् । वै । असौ । रेतः । सिञ्चति । तत् । अस्याम् । प्रतीति । तिष्ठति । तत् । प्रेति । जायते । ताः । ओषधयः । [१८] वीरुधः । भवन्ति । ताः । अग्निः । अत्ति । यः । एवम् । वेद । प्रेति । एव । जायते । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति । यः । रेतस्वी । स्यात् । प्रथमायाम् । तस्य । चित्याम् । उभेइति । उपेति । दध्यात् । इमेइति । एव । अस्मै । समीचीइति । रेतः । सिञ्चतः । यः । सिक्तरेताइतिसिक्त-रेताः । स्यात् । प्रथमायाम् । तस्य । चित्याम् । अन्याम् । उपेति । दध्यात् । उत्तमायामित्युत्-तमायाम् । अन्याम् । रेतः । एव । अस्य । सिक्तम् । आभ्याम् । उभयतः । परीति । गृह्णाति । सव्ँवत्सरमितिसं-वत्सरम् । न । कम् । [१९] चन । प्रत्यवरोहेदितिप्रति-अवरोहेत् । न । हि । इमेइति । कम् । चन । प्रत्यवरोहतइतिप्रति-अवरोहतः । तत् । एनयोः । व्रतम् । यः । वै । अपशीर्षाणमित्यप-शीर्षाणम् । अग्निम् । चिनुते । अपशीर्षेत्यप-शीर्षा । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । यः । सशीर्षाणमितिस-शीर्षाणम् । चिनुते । सशीर्षेतिस-शीर्षा । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । चित्तिम् । जुहोमि । मनसा । घृतेन । यथा । देवाः । इह । आगमन्नित्या-गमन्न् । वीतिहोत्राइतिवीति-होत्राः । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । समुद्रस्य । वयुनस्य । पत्मन्न् । जुहोमि । विश्वकर्मणइतिविश्व-कर्मणे । विश्वा । अहा । अमर्त्यम् । हविः । इति । स्वयमातृण्णामितिस्वयं-आतृण्णाम् । उपधायेत्युप-धाय । जुहोति । [२०] एतत् । वै । अग्नेः । शिरः । सशीर्षाणमितिस-

शीर्षाणम् । एव । अग्निम् । चिनुते । सशीर्षेतिस-शीर्षा । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एषः । लोकाय । चीयते । यत् । अग्निः । तस्य । यत् । अयथापूर्वमित्ययथा-पूर्वम् । क्रियते । असुवर्ग्यमित्य सुवः-ग्यम् । अस्य । तत् । सुवर्ग्यइतिसुवः-ग्यः । अग्निः । चितिम् । उपधायेत्युप-धाय । अभीति । मृशेत् । चित्तिम् । अचित्तिम् । चिनवत् । वीति । विद्वान् । पृष्ठा । इव । वीता । वृजिना । च । मर्तान् । राये । च । नः । स्वपत्यायेतिसु-अपत्याय । देव । दितिम् । च । रास्व । अदितिम् । उरुष्य । इति । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । एव । एनाम् । उपेति । धत्ते । प्राञ्चम् । एनम् । चिनुते । सुवर्ग्यइतिसुवः-ग्यः । अस्य । भवति ॥ [२१] ओषधयःकञ्जुहोतिस्वपत्यायाष्टादशच ॥ ❋ ॥४॥

विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । दिशाम् । पतिः । सः । नः । पशून् । पातु । सः । अस्मान् । पातु । तस्मै । नमः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । रुद्रः । वरुणः । अग्निः । दिशाम् । पतिः । सः । नः । पशून् । पातु । सः । अस्मान् । पातु । तस्मै । नमः । एताः । वै । देवताः । एतेषाम् । पशूनाम् । अधिपतयइत्यधि-पतयः । ताभ्यः । वै । एषः । एति । वृश्च्यते । यः । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । उपदधातीत्युप-दधाति । हिरण्येष्टकाइतिहिरण्य-इष्टकाः । उपेति । दधाति । एताभ्यः । एव । देवताभ्यः । नमः । करोति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । [२२] वदन्ति । अग्नौ । ग्राम्यान् । पशून् । प्रेति । दधाति । शुचा । आरण्यान् । अर्पयति । किम् । ततः । उदिति । शिꣳषति । इति । यत् । हिरण्येष्टकाइतिहिरण्य-इष्टकाः । उपदधातीत्युप-दधाति । अमृतम् । वै । हिरण्यम् । अमृतेन । एव । ग्राम्येभ्यः । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । भेषजम् । करोति । न । एनान् । हिनस्ति । प्राणइतिप्र-अनः । वै । प्रथमा । स्वयमातृण्णेतिस्वयं-आतृण्णा । व्यानइतिवि-अनः । द्वितीया । अपानइत्यप-अनः । तृतीया । अनु । प्रेति । अन्यात् । प्रथमाम् । स्वयमातृण्णामितिस्वयं-आतृण्णाम् । उपधायेत्युप-धाय । प्राणेनेतिप्र-अनेन । एव । प्राणमितिप्र-अनम् । समिति । अर्धयति । वीति । अन्यात् । [२३] द्वितीयाम् । उपधायेत्युप-धाय । व्यानेनेतिवि-अनेन । एव । व्यानमितिवि-अनम् । समिति । अर्धयति । अपेति । अन्यात् । तृ

108

तीयांम् । उपधायेत्युंप-धायं । अपानेनेत्यंप-अनेनं । एव । अपानमित्यंप-अनम् । समिति । अर्धयति । अथोइतिं । प्राणैरितिंप्र-अनैः । एव । एनम् । समितिं । इन्धे । भूः । भुवः । सुवंः । इतिं । स्वयमातृण्णाइतिंस्वयं-आतृण्णाः । उपेतिं । दधाति । इमे । वै । लोकाः । स्वयमातृण्णाइतिस्वयं- आतृण्णाः । एताभिः । खलु । वै । व्याहृतीभिरि तिव्याहृति-भिः । प्रजापतिरितिंप्रजा - पतिः । प्रेतिं । अजायत । यत् । एताभिः । व्याहृतीभिरितिव्याहृति-भिः । स्वयमातृण्णाइतिंस्वयं-आतृण्णाः । उपदधातीत्युंप-दधाति । इमान् । एव । लोकान् । उपधायेत्युंप-धायं । एषु । [२४] लोकेषु । अधि । प्रेतिं । जायते । प्राणायेतिंप्र-अनायं । व्यानायेतिंवि-अनायं । अपानायेत्यं प-अनायं । वाचे । त्वा । चक्षुंषे । त्वा । तयां । देवतंया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । अग्निनां । वै । देवाः । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । अजिगाꣳसन्न् । तेनं । पतितुम् । न । अशक्नुवन्न् । ते । एताः । चतंस्रः । स्वयमातृण्णाइतिस्वयं - आतृ ण्णाः । अपश्यन्न् । ताः । दिक्षु । उपेतिं । अदधत । तेनं । सर्वतंश्चक्षुषेतिंसर्वतंः- चक्षुषा । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । यत् । चतंस्रः । स्वयमातृण्णा इतिस्वयं-आतृण्णाः । दिक्षु । उपदधातीत्युंप-दधाति । सर्वतंश्चक्षुषेतिंसर्वतंः-च क्षुषा । एव । तत् । अग्निनां । यजमानः । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । एति ॥ [२५]ब्रह्मवादिनोव्यन्न्यादेषुयजमानस्त्रीणिंच ॥ ❀ ❀ ॥५॥

अग्ने । एतिं । याहि । वीतयें । इतिं । आह । अह्वत । एव । एनम् । अ ग्निम् । दूतम् । । वृणीमहे । इतिं । आह । हूत्वा । एव । एनम् । वृणीते । अग्निनां । अग्निः । समितिं । इध्यते । इतिं । आह । समितिं । इन्धे । एव । एनम् । अग्निः । वृत्राणिं । जङ्घनत् । इतिं । आह । समिद्धइतिसं-इद्धे । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । अग्नेः । स्तोमंम् । मनामहे । इतिं । आह । मनुते । एव । एनम् । एता निं । वै । अह्नाम् । रूपाणिं । [२६] अन्वहमित्यंनु-अहम् । एव । एनम् । चिनुते । अवेतिं । अह्नाम् । रूपाणिं । रुन्धे । ब्रह्मवादिनइतिंब्रह्म-वादिनंः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । यातयाम्नीरितिंयात-याम्नीः । अन्याः । इष्टंकाः । अयांतयाम्नीत्ययांत- याम्नी । लोकम्पृणेतिंलोकं-पृणा । इतिं । ऐन्द्राग्नीत्यैन्द्र-अग्नी । हि । बार्हस्पत्या ।

इतिं । ब्रूयात् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । च । हि । देवानांम् । बृहस्पतिः । च । अयांतयामानइत्ययांत-यामानः । अनुचरवतीत्यंनुचर-वती । भवति । अजांमित्वायेत्यजांमि-त्वाय । अनुष्टुभेत्यंनु-स्तुभा । अन्विति । चरति । आत्मा । वै । लोकम्पृणेतिं लोकं-पृणा । प्राणइतिप्र-अनः । अनुष्टुबित्यंनु-स्तुप् । तस्मात् । प्राणइतिप्र-अनः । सर्वांणि । अङ्गानि । अन्विति । चरति । ताः । अस्य । सूदंदोहसइतिसूदं-दोहसः । [२७] इतिं । आह । तस्मात् । परुंषिपरुषीतिपरुंषि-परुषि । रसंः । सोमम् । श्रीणन्ति । पृश्ञयः । इतिं । आह । अन्नम् । वै । पृश्ञि । अन्नम् । एव । अवेतिं । रुन्धे । अर्कः । वै । अग्निः । अर्कः । अन्नम् । अन्नम् । एव । अवेतिं । रुन्धे । जन्मन्न् । देवानांम् । विशंः । त्रिषु । एतिं । रोचने । दिवः । इतिं । आह । इमान् । एव । अस्मै । लोकान् । ज्योतिष्मतः । करोति । यः । वै । इष्टंकानाम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वेदं । प्रतीतिं । एव । तिष्ठति । तया । देवतंया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । इतिं । आह । एषा । वै । इष्टंकानाम् । प्रतिष्ठेतिंप्रति-स्था । यः । एवम् । वेदं । प्रतीतिं । एव । तिष्ठति ॥ [२८] रूपाणिसूदंदोहसस्तयाषोडंशच॥ ❀ ॥६॥

सुवर्गायेतिंसुवः-गायं । वै । एषः । लोकाय । चीयते । यत् । अग्निः । वज्रंः । एकादशिनीं । यत् । अग्नौ । एकादशिनीम् । मिनुयात् । वज्रेण । एनम् । सुवर्गादितिंसुवः-गात् । लोकात् । अन्तः । दध्यात् । यत् । न । मिनुयात् । स्वरुंभिरितिस्वरुं-भिः । पशून् । वीतिं । अर्द्धयेत् । एकयूपमित्यैक-यूपम् । मिनोति । न । एनम् । वज्रेण । सुवर्गादितिंसुवः-गात् । लोकात् । अन्तर्दधातीत्यन्तः-दधाति । न । स्वरुंभिरितिस्वरुं-भिः । पशून् । वीतिं । अर्धयति । वीतिं । वै । एषः । इन्द्रियेणं । वीर्यैण । ऋध्यते । यः । अग्निम् । चिन्वन्न् । अधिक्रामतीत्यंधि-क्रामंति । ऐन्द्रिया । [२९] ऋचा । आक्रमंणमित्या-क्रमंणम् । प्रतीतिं । इष्टंकाम् । उपेतिं । दध्यात् । न । इन्द्रियेणं । वीर्यैण । वीतिं । ऋध्यते । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । तिस्रः । शरव्याः । प्रतीचीं । तिरश्चीं । अनूचीं । ताभ्यंः । वै । एषः । एतिं । वृश्च्यते । यः । अग्निम् । चिनुते । अग्निम् । चित्वा । तिसृधन्वमितिंतिसृ-धन्वम् । अयाचितम् । ब्राह्मणाय । दद्यात् । ताभ्यंः । एव । नमंः । करोति । अथोइतिं । ताभ्यंः । एव । आत्मानंम् । निरितिं । क्रीणीते । यत् । ते । रुद्र । पुरः । [३०] । धनुंः । तत् ।

वातः। अन्विति । वातु । ते । तस्मै । ते । रुद्र । सꣳवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । नमः। करोमि । यत् । ते । रुद्र । दक्षिणा । धनुः । तत् । वातः । अन्विति । वातु । ते । तस्मै । ते । रुद्र । परिवथ्सरेणेतिपरि-वथ्सरेण । नमः । करोमि । यत् । ते । रुद्र । पश्चात्। धनुः । तत् । वातः । अन्विति । वातु । ते । तस्मै । ते । रुद्र । इदावथ्सरेण । नमः । करोमि । यत् । ते । रुद्र । उत्तरादित्युत्-तरात् । धनुः । तत् । [३१] वातः । अन्विति । वातु । ते । तस्मै । ते । रुद्र । इदुवथ्सरेणेतीदु-वथ्सरेण । नमः। करोमि । यत् । ते । रुद्र । उपरि । धनुः । तत् । वातः । अन्विति । वातु । ते । तस्मै । ते । रुद्र । वथ्सरेण । नमः । करोमि । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । सः। यथा । व्याघ्रः । क्रुद्धः । तिष्ठति । एवम् । वै । एषः । एतर् हिं । सञ्चितमितिसं-चितम् । एतैः । उपेति । तिष्ठते । नमस्कारैरितिनमः-कारैः । एव । एनम् । शमयति। ये । अग्नयः । [३२] पुरीष्याः । प्रविष्टाइतिप्र-विष्टाः । पृथिवीम् । अनु ॥ तेषाम् । त्वम् । असि । उत्तमइत्युत्-तमः । प्रेति । नः । जीवातवे । सुव ॥ आपम् । त्वा । अग्ने । मनसा । आपम् । त्वा । अग्ने । तपसा । आपम् । त्वा । अग्ने । दीक्षया । आपम् । त्वा । अग्ने । उपसद्भिरित्युपसत्-भिः । आपम् । त्वा । अग्ने । सुत्यया । आपम् । त्वा । अग्ने । दक्षिणाभिः । आपम् । त्वा । अग्ने । अवभृथेनेत्यव-भृथेन । आपम् । त्वा । अग्ने । वशया । आपम् । त्वा । अग्ने । स्वगाकारेणेतिस्वगा-कारेण । इति । आह । एषा । वै । अग्नेः । आप्तिः । तया । एव । एनम् । आप्नोति ॥[३३]
ऐन्द्रिया पुरउत्तराद्धनुस्तदग्नयआहाष्टौच ॥ ❀ ❀ ॥७॥

गायत्रेण । पुरस्तात् । उपेति । तिष्ठते । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मिन्न् । दधाति । बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत्-रथन्तराभ्याम् । पक्षौ । ओजः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । ऋतुस्थायज्ञायज्ञियेन । पुच्छम् । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । पृष्ठैः । उपेति । तिष्ठते । तेजः । वै । पृष्ठानि । तेजः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । असृजत । सः । अस्मात् । सृष्टः । पराङ् । ऐत् । तम् । वारवन्तीयेनेतिवार-वन्तीयेन । अवारयत । तत् । वारवन्तीयस्येतिवार-वन्तीयस्य । वारवन्तीयत्वमितिवारवन्तीय-त्वम् । श्यैतेन । श्येती । अकुरुत । तत् । श्यैतस्य । श्यैतत्वमितिश्यैत-त्वम् । [३४] यत् । वारवन्तीयेनेतिवार-वन्तीयेन । उप

तिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । वारयते । एव । एनम् । श्यैतेन । श्येती । कुरुते । प्रजापतेः । हृदयेन । अपिपक्षमित्यपि-पक्षम् । प्रति । उपेति । तिष्ठते । प्रमाणम् । एव । अस्य । गच्छति । प्राच्या । त्वा । दिशा । सादयामि । गायत्रेण । छन्दसा । अग्निना । देवतया । अग्नेः । शीर्ष्णा । अग्नेः । शिरः । उपेति । दधामि । दक्षिणया । त्वा । दिशा । सादयामि । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । इन्द्रेण । देवतया । अग्नेः । पक्षेण । अग्नेः । पक्षम् । उपेति । दधामि । प्रतीच्या । त्वा । दिशा । सादयामि । [३५] जागतेन । छन्दसा । सवित्रा । देवतया । अग्नेः । पुच्छेन । अग्नेः । पुच्छम् । उपेति । दधामि । उदीच्या । त्वा । दिशा । सादयामि । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । मित्रावरुणाभ्यामितिमित्रा-वरुणाभ्याम् । देवतया । अग्नेः । पक्षेण । अग्नेः । पक्षम् । उपेति । दधामि । ऊर्ध्वया । त्वा । दिशा । सादयामि । पाङ्क्तेन । छन्दसा । बृहस्पतिना । देवतया । अग्नेः । पृष्ठेन । अग्नेः । पृष्ठम् । उपेति । दधामि । यः । वै । अपात्मानमित्यप-आत्मानम् । अग्निम् । चिनुते । अपात्मेत्यप-आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । सात्मानमितिस-आत्मानम् । चिनुते । सात्मेतिस-आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । आत्मेष्टकाइत्यात्म-इष्टकाः । उपेति । दधाति । एषः । वै । अग्नेः । आत्मा । सात्मानमितिस-आत्मानम् । एव । अग्निम् । चिनुते । सात्मेतिस-आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद ॥[३६] श्यैतत्वम्प्रतीच्यांत्वादिशासादयामियस्सात्मानञ्चिनुतेद्वाविꣳशतिश्च ॥ ॥८॥

अग्ने । उदधइत्युद-धे । या । ते । इषुः । युवा । नाम । तया । नः । मृड । तस्याः । ते । नमः । तस्याः । ते । उपेति । जीवन्तः । भूयास्म । अग्ने । दुध्र । गह्य । किꣳशिल । वन्य । या । ते । इषुः । युवा । नाम । तया । नः । मृड । तस्याः । ते । नमः । तस्याः । ते । उपेति । जीवन्तः । भूयास्म । पञ्च । वै । एते । अग्नयः । यत् । चितयः । उदधिरित्युद-धिः । एव । नाम । प्रथमः । दुध्रः । [३७] द्वितीयः । गह्यः । तृतीयः । किꣳशिलः । चतुर्थः । वन्यः । पञ्चमः । तेभ्यः । यत् । आहुतीरित्या-हुतीः । न । जुहुयात् । अध्वर्युम् । च । यजमानम् । च । प्रेति । दहेयुः । यत् । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनान् । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अध्वर्युः । न । यजमानः ।

वाक् । मे । आसन्न् । नसोः । प्राणइतिप्र-अनः । अक्ष्योः । चक्षुः । कर्णयोः । श्रोत्रम् । बाहुवोः । बलम् । ऊरुवोः । ओजः । अरिष्टा । विश्वानि । अङ्गानि । तनूः । [३८] तनुवा । मे । सह । नमः । ते । अस्तु । मा । मा । हिँसीः । अपेति । वै । एतस्मात् । प्राणाइतिप्र-अनाः । क्रामन्ति । यः । अग्निम् । चिन्वन्न् । अधिक्रामतीत्यधि-क्रामति । वाक् । मे । आसन्न् । नसोः । प्राणइतिप्र-अनः । इति । आह । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । आत्मन्न् । धत्ते । यः । रुद्रः । अग्नौ । यः । अफ्स्वित्यप्-सु । यः । ओषधीषु । यः । रुद्रः । विश्वा । भुवना । आविवेशेत्या-विवेश । तस्मै । रुद्राय । नमः । अस्तु । आहुतिभागाइत्याहुति-भागाः । वै । अन्ये । रुद्राः । हविर्भागाइतिहविः-भागाः । [३९] अन्ये । शतरुद्रीयमितिशत-रुद्रीयम् । हुत्वा । गावीधुकम् । चरुम् । एतेन । यजुषा । चरमायाम् । इष्टकायाम् । नीति । दध्यात् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । तस्य । तु । वै । शतरुद्रीयमितिशत-रुद्रीयम् । हुतम् । इति । आहुः । यस्य । एतत् । अग्नौ । क्रियते । इति । वसवः । त्वा । रुद्रैः । पुरस्तात् । पान्तु । पितरः । त्वा । यमराजानइतियम-राजानः । पितृभिरितिपितृ-भिः । दक्षिणतः । पान्तु । आदित्याः । त्वा । विश्वैः । देवैः । पश्चात् । पान्तु । द्युतानः । त्वा । मारुतः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । उत्तरतइत्युत्-तरतः । पातु । [४०] देवाः । त्वा । इन्द्रज्येष्ठाइतीन्द्र-ज्येष्ठाः । वरुणराजानइतिवरुण-राजानः । अधस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । पान्तु । न । वै । एतेन । पूतः । न । मेध्यः । न । प्रोक्षितइतिप्र-उक्षितः । यत् । एनम् । अतः । प्राचीनम् । प्रोक्षतीतिप्र-उक्षति । यत् । सञ्चितमितिसं-चितम् । आज्येन । प्रोक्षतीतिप्र-उक्षति । तेन । पूतः । तेन । मेध्यः । तेन । प्रोक्षितइतिप्र-उक्षितः ॥ [४१] दुध्रस्तनूꣳ हविर्भागाःपातु द्वात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

समीची । नाम । असि । प्राची । दिक् । तस्याः । ते । अग्निः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असितः । रक्षिता । यः । च । अधिपतिरित्यधि-पतिः । यः । च । गोप्ता । ताभ्याम् । नमः । तौ । नः । मृडयताम् । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वाम् । जम्भे । दधामि । ओजस्विनी । नाम । असि । दक्षिणा । दिक् । तस्याः । ते । इन्द्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । पृदाकुः । प्राची । नाम । असि ।

प्रतीची । दिक् । तस्याः । ते । [४२] सोमः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । स्वजइति स्व-जः । अवस्थावेत्यव-स्थावा । नाम । असि । उदीची । दिक् । तस्याः । ते । वरुणः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । तिरश्चराजिरितितिरश्च-राजिः । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । नाम । असि । बृहती । दिक् । तस्याः । ते । बृहस्पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । श्वित्रः । वशिनी । नाम । असि । इयम् । दिक् । तस्याः । ते । यमः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । कल्माषग्रीवइतिकल्माष-ग्रीवः । रक्षिता । यः । च । अधिपतिरित्यधि-पतिः । यः । च । गोप्ता । ताभ्याम् । नमः । तौ । नः । मृडयताम् । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । [४३] नः । द्वेष्टि । तम् । वाम् । जम्भे । दधामि । एताः । वै । देवताः । अग्निम् । चितम् । रक्षन्ति । ताभ्यः । यत् । आहुतीरित्या-हुतीः । न । जुहुयात् । अध्वर्युम् । च । यजमानम् । च । ध्यायेयुः । यत् । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनान् । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अध्वर्युः । न । यजमानः । हेतयः । नाम । स्थ । तेषाम् । वः । पुरः । गृहाः । अग्निः । वः । इषवः । सलिलः । निलिम्पाइतिनि-लिम्पाः । नाम । [४४] स्थ । तेषाम् । वः । दक्षिणा । गृहाः । पितरः । वः । इषवः । सगरः । वज्रिणः । नाम । स्थ । तेषाम् । वः । पश्चात् । गृहाः । स्वप्नः । वः । इषवः । गह्वरः । अवस्थावानइत्यव-स्थावानः । नाम । स्थ । तेषाम् । वः । उत्तरादित्युत्-तरात् । गृहाः । आपः । वः । इषवः । समुद्रः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । नाम । स्थ । तेषाम् । वः । उपरि । गृहाः । वर्षम् । वः । इषवः । अवस्वान् । क्रव्याः । नाम । स्थ । पार्थिवाः । तेषाम् । वः । इह । गृहाः । [४५] अन्नम् । वः । इषवः । निमिष इतिनि-मिषः । वातनाममितिवात-नामम् । तेभ्यः । वः । नमः । ते । नः । मृडयत । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि । हुतादइतिहुत-अदः । वै । अन्ये । देवाः । अहुतादइत्यहुत-अदः । अन्ये । तान् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । एव । उभयान् । प्रीणाति । दध्ना । मधुमिश्रेणेतिमधु-मिश्रेण । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनान् । प्रीणाति । अथोइति । खलु । आहुः । इष्टकाः । वै । देवाः । अहुतादइत्यहुत-अदः । इति । [४६] अनुपरिक्राममित्यनु-परिक्रामम् । जुहोति । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् ।

एव । एनान् । प्रीणाति । इमम् । स्तनम् । ऊर्जस्वन्तम् । धय । अपाम् । प्रप्यातमितिप्र-प्यातम् । अग्ने । सरिरस्य । मध्ये ॥ उत्सम् । जुषस्व । मधुमन्तमितिमधु-मन्तम् । ऊर्व । समुद्रियम् । सदनम् । एति । विशस्व ॥ यः । वै । अग्निम् । प्रयुज्येतिप्र-युज्य । न । विमुञ्चतीतिवि-मुञ्चति । यथा । अश्वः । युक्तः । अविमुच्यमानइत्यवि-मुच्यमानः । क्षुध्यन् । पराभवतीतिपरा-भवति । एवम् । अस्य । अग्निः । परेति । भवति । तम् । पराभवन्तमितिपरा-भवन्तम् । यजमानः । अनु । परेति । भवति । सः । अग्निम् । चित्वा । लूक्षः । [४७] भवति । इमम् । स्तनम् । ऊर्जस्वन्तम् । धय । अपाम् । इति । आज्यस्य । पूर्णाम् । स्रुचम् । जुहोति । एषः । वै । अग्नेः । विमोकइतिवि-मोकः । विमुच्येतिवि-मुच्य । एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । तस्मात् । आहुः । यः । च । एवम् । वेद । यः । च । न । सुधायमितिसु-धायम् । ह । वै । वाजी । सुहितइतिसु-हितः । दधाति । इति । अग्निः । वाव । वाजी । तम् । एव । तत् । प्रीणाति । सः । एनम् । प्रीतः । प्रीणाति । वसीयान् । भवति ॥ [४८] प्रतीचीदिक्तस्यास्तेद्धिष्मोयश्चनिलिम्पानामेहगुहाइतिलूक्षोवसीयान्भवति ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

इन्द्राय । राज्ञे । सूकरः । वरुणाय । राज्ञे । कृष्णः । यमाय । राज्ञे । ऋश्यः । ऋषभाय । राज्ञे । गवयः । शार्दूलाय । राज्ञे । गौरः । पुरुषराजायेतिपुरुष-राजाय । मर्कटः । क्षिप्रश्येनस्येतिक्षिप्र-श्येनस्य । वर्तिका । नीलङ्गोः । क्रिमिः । सोमस्य । राज्ञः । कुलुङ्गः । सिन्धोः । शिꣳशुमारः । हिमवतइतिहिम-वतः । हस्ती ॥ [४९] इन्द्रायाष्टाविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

मयुः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । ऊलः । हलीक्ष्णः । वृषदꣳशः । ते । धातुः । सरस्वत्यै । शारिः । श्येता । पुरुषवागितिपुरुष-वाक् । सरस्वते । शुकः । श्येतः । पुरुषवागितिपुरुष-वाक् । आरण्यः । अजः । नकुलः । शका । ते । पौष्णाः । वाचे । क्रौञ्चः ॥ [५०] मयुस्त्रयोविꣳशतिः ॥ ❀ ॥१२॥

अपाम् । नप्त्रे । जषः । नाक्रः । मकरः । कुलीकयः । ते । अकूपारस्य । वाचे । पैङ्गराजइतिपैङ्ग-राजः । भगाय । कुषीतकः । आती । वाहसः । दर्विदा । ते । वायव्याः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । चक्रवाकः ॥ [५१] अपामेकान्नविꣳशतिः ॥ १३ ॥

बलाय । अजगरः । आखुः । सृजया । शयण्डकः । ते । मैत्राः । मृत्यवे । असितः । मन्यवे । स्वजइतिस्व-जः । कुम्भीनसइतिकुम्भी-नसः । पुष्करसादइतिपुष्कर-सादः । लोहिताहिरितिलोहित-अहिः । ते । त्वाष्ट्राः । प्रतिश्रुत्कायाइतिप्रति-श्रुत्कायै । वाहसः ॥ [५२] ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

पुरुषमृगइतिपुरुष-मृगः । चन्द्रमसे । गोधा । कालका । दार्वाघाटइतिदारु-आघातः । ते । वनस्पतीनाम् । एणी । अह्ने । कृष्णः । रात्रियै । पिकः । क्ष्विङ्का । नीलशीर्ष्णीतिनील-शीर्ष्णी । ते । अर्यम्णे । धातुः । कन्कटः ॥ [५३] ॥ ॥१५॥

सौरी । बलाका । ऋश्यः । मयूरः । श्येनः । ते । गन्धर्वाणाम् । वसूनाम् । कपिञ्जलः । रुद्राणाम् । तित्तिरिः । रोहित् । कुण्डृणाची । गोलत्तिका । ताः । अप्सरसाम् । अरण्याय । सृमरः ॥ [५४] ❀ ❀ ॥१६॥

पृषतः । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । पित्वः । न्यङ्कुः । कशः । ते । अनुमत्याइत्यनु-मत्यै । अन्यवापइत्यन्य-वापः । अर्धमासानामित्यर्ध-मासानाम् । मासाम् । कश्यपः । क्वयिः । कुटरुः । दात्यौहः । ते । सिनीवाल्यै । बृहस्पतये । शितिपुटः ॥ [५५] ॥१७॥

शका । भौमी । पान्त्रः । कशः । मान्थीलवः । ते । पितॄणाम् । ऋतूनाम् । जहका । सव्ँवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । लोपा । कपोतः । उलूकः । शशः । ते । नैरृताइतिनैः-ऋताः । कृकवाकुः । सावित्रः ॥ [५६] बलायपुरुषमृगस्सौरीपृषतश्शकाऽष्टादशाष्टादश ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१८॥

रुरुः । रौद्रः । कृकलासः । शकुनिः । पिप्पका । ते । शरव्यायै । हरिणः । मारुतः । ब्रह्मणे । शार्गः । तरक्षुः । कृष्णः । श्वा । चतुरक्षइतिचतुः-अक्षः । गर्दभः । ते । इतरजनानामितीतर-जनानाम् । अग्नये । धूङ्क्ष्णा । [५७] रुरुर्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१९॥

अलजः । आन्तरिक्षः । उद्रः । मद्गुः । प्लवः । ते । अपाम् । अदित्यै । हꣳससाचिरितिहꣳस-साचिः । इन्द्राण्यै । कीर्शा । गृध्रः । शितिकक्षीतिशिति-कक्षी । वार्ध्राणसः । ते । दिव्याः । द्यावापृथिव्येतिद्यावा-पृथिव्या । श्वाविदितिश्व-वित् ॥ [५८] ❀ ❀ ॥२०॥

सुपर्णइतिसु-पर्णः । पार्जन्यः । हꣳसः । वृकः । वृषदꣳशः । ते । ऐन्द्राः । अपाम् । उद्रः । अर्यम्णे । लोपाशः । सिꣳहः । नकुलः । व्याघ्रः । ते । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । कामाय । परस्वान् । [५९] अलजस्सुपर्णोऽष्टादशाष्टादश ॥२१॥

आग्नेयः । कृष्णग्रीवइतिकृष्ण-ग्रीवः । सारस्वती । मेषी । बभ्रुः । सौम्यः । पौष्णः । श्यामः । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । बार्हस्पत्यः । शिल्पः । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । ऐन्द्रः । अरुणः । मारुतः । कल्माषः । ऐन्द्राग्नइत्यैन्द्र-अग्नः । सꣳहितइतिसं-हितः । अधोरामइत्यधः-रामः । सावित्रः । वारुणः । पेत्वः ॥ [६०] आग्नेयो द्वाविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥२२॥

अश्वः । तूपरः । गोमृगइतिगो-मृगः । ते । प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । आग्नेयौ । कृष्णग्रीवावितिकृष्ण-ग्रीवौ । त्वाष्ट्रौ । लोमशसक्थावितिलोमश-सक्थौ । शितिपृष्ठावितिशिति-पृष्ठौ । बार्हस्पत्यौ । धात्रे । पृषोदरइतिपृष-उदरः । सौर्यः । बलक्षः । पेत्वः ॥ [६१] अश्वष्षोडश ॥ ❀ ❀ ॥२३॥

अग्नये । अनीकवतइत्यनीक-वते । रोहिताञ्जिरितिरोहित-अञ्जिः । अनड्वान् । अधोरामावित्यधः-रामौ । सावित्रौ । पौष्णौ । रजतनाभीइतिरजत-नाभी । वैश्वदेवावितिवैश्व-देवौ । पिशङ्गौ । तूपरौ । मारुतः । कल्माषः । आग्नेयः । कृष्णः । अजः । सारस्वती । मेषी । वारुणः । कृष्णः । एकशितिपादित्येक-शितिपात् । पेत्वः ॥ [६२] अग्नयेऽनीकवतेद्वाविꣳशतिः ॥ ॥२४॥

यदेकेनप्रजापतिः प्रेणाऽनुयजुषाऽपो विश्वकर्माऽग्नआयाहिसुवर्गाय वज्रो गायत्रेणाग्नं उदधेसमीचीन्द्राय मयुरपाम्बलाय पुरुषमृगस्सौरीपृषतश्शकारुरुरलजस्सुपर्ण आग्नेयोऽश्वोऽग्नयेऽनीकवते चतुर्विꣳशतिः ॥ २४ ॥ यदेकेन सपापीयानितद्वा अग्नेर्द्धनुस्तद्देवास्त्वेन्द्रंज्येष्ठा अपान्नप्त्रेऽश्वस्तूपरोद्विषष्टिः ॥ ६२ ॥ यदेकेनैकशितिपात्पेत्वः ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ पञ्चमकाण्डे-षष्ठः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

हिरण्यवर्णाइतिहिरण्य-वर्णाः । शुचयः । पावकाः । यासु । जातः । कश्यपः । यासु । इन्द्रः ॥ अग्निम् । याः । गर्भम् । दधिरे । विरूपाइतिवि-रूपाः । ताः । नः । आपः । शम् । स्योनाः । भवन्तु ॥ यासाम् । राजा । वरुणः । याति । मध्ये । सत्यानृतेइतिसत्य-अनृते । अवपश्यन्नित्यव-पश्यन्न् । जनानाम् ॥ मधुश्चुतइति मधु-श्चुतः । शुचयः । याः । पावकाः । ताः । नः । आपः । शम् । स्योनाः । भवन्तु ॥ यासाम् । देवाः । दिवि । कृण्वन्ति । भक्षम् । याः । अन्तरिक्षे । बहुधेतिबहु-धा । भवन्ति ॥ याः । पृथिवीम् । पयसा । उन्दन्ति । [१] शुक्राः । ताः । नः । आपः । शम् । स्योनाः । भवन्तु ॥ शिवेन । मा । चक्षुषा । पश्यत । आपः । शिवया । तनुवा । उपेति । स्पृशत । त्वचम् । मे ॥ सर्वान् । अग्नीन् । अप्सुषदइत्यप्सु-सदः । हुवे । वः । मयि । वर्चः । बलम् । ओजः । नीति । धत्त ॥ यत् । अदः । सम्प्रयतीरितिसं-प्रयतीः । अहौ । अनदत । हते ॥ तस्मात् । एति । नद्यः । नाम । स्थ । ता । वः । नामानि । सिन्धवः ॥ यत् । प्रेषिताइतिप्र-इषिताः । वरुणेन । ताः । शीभम् । समवल्गतेतिसं-अवल्गत ॥ [२] तत् । आप्नोत् । इन्द्रः । वः । यतीः । तस्मात् । आपः । अन्विति । स्थन ॥ अपकाममित्यप-कामम् । स्यन्दमानाः । अवीवरत । वः । हिकम् ॥ इन्द्रः । वः । शक्तिभिरिति शक्ति-भिः । देवीः । तस्मात् । वाः । नाम । वः । हितम् ॥ एकः । देवः । अपीति । अतिष्ठत् । स्यन्दमानाः । यथावशमितियथा-वशम् ॥ उदिति । आनिषुः । महीः । इति । तस्मात् । उदकम् । उच्यते ॥ आपः । भद्राः । घृतम् । इत् । आपः । आसुः । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । बिभ्रति ॥ आपः । इत् । ताः ॥ तीव्रः । रसः । मधुपृचामितिमधु-पृचाम् । [३] अरङ्गमइत्यरं-गमः । एति । मा । प्राणेनेति प्र-अनेन । सह । वर्चसा । गन्न् ॥ आत् । इत् । पश्यामि । उत । वा । शृणोमि । एति । मा । घोषः । गच्छति । वाक् । नः । आसाम् ॥ मन्ये । भेजानः । अमृतस्य । तर् हि । हिरण्यवर्णाइतिहिरण्य-वर्णाः । अतृपम् । यदा । वः ॥ आपः । हि ।

स्थ । मयोभुवइतिमयः-भुवः । ताः । नः । ऊर्जे । दधातन ॥ महे । रणाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवतमइतिशिव-तमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः ॥ उशतीः । इव । मातरः ॥ तस्मै । अरम् । गमाम । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्वथ ॥ आपः । जनयथ । च । नः ॥ दिवि । श्रयस्व । अन्तरिक्षे । यतस्व । पृथिव्या । समिति । भव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । असि । ब्रह्मवर्चसायेतिब्रह्म-वर्चसाय । त्वा ॥ [४] उन्दन्तिसमवल्गतमधुपृचाम्मातरोद्धाविँशतिश्च ॥ ॥१॥

अपाम् । ग्रहान् । गृह्णाति । एतत् । वाव । राजसूयमितिराज-सूयम् । यत् । एते । ग्रहाः । सवः । अग्निः । वरुणसवइतिवरुण-सवः । राजसूयमितिराज-सूयम् । अग्निसवइत्यग्नि-सवः । चित्यः । ताभ्याम् । एव । सूयते । अथोइति । उभौ । एव । लोकौ । अभीति । जयति । यः । च । राजसूयेनेतिराज-सूयेन । ईजानस्य । यः । च । अग्निचितइत्यग्नि-चितः । आपः । भवन्ति । आपः । वै । अग्नेः । भ्रातृव्याः । यत् । अपः । अग्नेः । अधस्तात् । उपदधातीत्युप-दधाति । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । अमृतम् । [५] वै । आपः । तस्मात् । अद्भिरित्यत्-भिः । अवतान्तमित्यव-तान्तम् । अभीति । सिञ्चन्ति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । सर्वम् । आयुः । एति । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । अन्नम् । वै । आपः । पशवः । आपः । अन्नम् । पशवः । अन्नादइत्यन्न-अदः । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । द्वादश । भवन्ति । द्वादश । मासाः । सँव्वँथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँव्वँथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । अस्मै । [६] अन्नम् । अवेति । रुन्धे । पात्राणि । भवन्ति । पात्रे । वै । अन्नम् । अद्यते । सयोनीतिस-योनि । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । एति । द्वादशात् । पुरुषात् । अन्नम् । अत्ति । अथोइति । पात्रात् । न । छिद्यते । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते । यः । उ । च । एनाः । एवम् । वेद । कुम्भाः । च । कुम्भीः । च । मिथुनानि । भवन्ति । मिथुनस्य । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । यस्य । एताः । उपधीयन्तइत्युप-धीयन्ते ।

यः । उ । [७] च । एनाः । एवम् । वेद । शुक् । वै । अग्निः । सः । अध्वर्युम् । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । शुचा । अर्पयति । यत् । अपः । उपदधातीत्युप-द धाति । शुचम् । एव । अस्य । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अ ध्वर्युः । न । यजमानः । शाम्यन्ति । प्रजाइतिप्र-जाः । यत्र । एताः । उपधीयन्त इत्युप-धीयन्ते । अपाम् । वै । एतानि । हृदयानि । यत् । एताः । आपः । यत् । एताः । अपः । उपदधातीत्युप-दधाति । दिव्याभिः । एव । एनाः । समिति । सृ जति । वर्षुकः । पर्जन्यः । [८] भवति । यः । वै । एतासाम् । आयतनमित्या-यतनम् । क्लृप्तिम् । वेद । आयतनवानित्यायतन-वान् । भवति । कल्पते । अ स्मै । अनुसीतमित्यनु-सीतम् । उपेति । दधाति । एतत् । वै । आसाम् । आयत नमित्या-यतनम् । एषा । क्लृप्तिः । यः । एवम् । वेद । आयतनवानित्यायतन-वान् । भवति । कल्पते । अस्मै । द्वन्द्वमितिद्वं-द्वम् । अन्याः । उपेति । दधाति । चतस्रः । मध्ये । धृत्यै । अन्नम् । वै । इष्टकाः । एतत् । खलु । वै । साक्षादितिस-अक्षात् । अन्नम् । यत् । एषः । चरुः । यत् । एतम् । चरुम् । उपदधातीत्युप-द धाति । साक्षादितिस-अक्षात् । [९] एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । मध्यतः । उपेति । दधाति । मध्यतः । एव । अस्मै । अन्नम् । दधाति । तस्मात् । मध्यतः । अन्नम् । अद्यते । बार्हस्पत्यः । भवति । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अ सि । ब्रह्मवर्चसायेतिब्रह्म-वर्चसाय । त्वा । इति । आह । तेजस्वी । ब्रह्मवर्चसी तिब्रह्म-वर्चसी । भवति । यस्य । एषः । उपधीयतइत्युप-धीयते । यः । उ । च । एनम् । एवम् । वेद ॥ [१०] अमृतमस्मै जायते यस्यैताउपधीयन्तेयउपर्जन्यंउ पदधाति साक्षाथ्सप्तचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

भूतेष्टकाइतिभूत-इष्टकाः । उपेति । दधाति । अत्रात्रेत्यत्र-अत्र । वै । मृ त्युः । जायते । यत्रयत्रेतियत्र-यत्र । एव । मृत्युः । जायते । ततः । एव । एनम् । अवेति । यजते । तस्मात् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । सर्वम् । आयुः । एति । स र्वम् । हि । अस्य । मृत्यवः । अवेष्टाइत्यव-इष्टाः । तस्मात् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । न । अभिचरितवाइत्यभि-चरितवै । प्रत्यक् । एनम् । अभिचारइत्यभि-चारः ।

स्तृणुते । सूयते । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते । देवसुवामितिदेव-सुवाम् । एतानि । हवीꣳषि । भवन्ति । एतावन्तः । वै । देवानाम् । सवाः । ते । एव । [११] अस्मै । सवान् । प्रेति । यच्छन्ति । ते । एनम् । सुवन्ते । सवः । अग्निः । वरुणसवइतिवरुण-सवः । राजसूयमितिराज-सूयम् । ब्रह्मसवइतिब्रह्म-सवः । चित्यः । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । आह । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनम् । ब्रह्मणा । देवताभिः । अभीति । सिञ्चति । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-अन्नस्य । अभीति । सिञ्चति । अन्नस्यान्नस्येत्यन्नस्य-अन्नस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । पुरस्तात् । प्रत्यञ्चम् । अभीति । सिञ्चति । पुरस्तात् । हि । प्रतीचीनम् । अन्नम् । अद्यते । शीर्षतः । अभीति । सिञ्चति । शीर्षतः । हि । अन्नम् । अद्यते । एति । मुखात् । अन्ववस्रावयतीत्यनु-अवस्रावयति । [१२] मुखतः । एव । अस्मै । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । दधाति । अग्नेः । त्वा । साम्राज्येनेतिसाम्-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । सवः । तेन । एव । एनम् । अभीति । सिञ्चति । बृहस्पतेः । त्वा । साम्राज्येनेतिसाम्-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । एनम् । अभीति । सिञ्चति । इन्द्रस्य । त्वा । साम्राज्येनेतिसाम्-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि । इति । आह । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । उपरिष्टात् । दधाति । एतत् । [१३] वै । राजसूयस्येतिराज-सूयस्य । रूपम् । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । उभौ । एव । लोकौ । अभीति । जयति । यः । च । राजसूयेनेतिराज-सूयेन । ईजानस्य । यः । च । अग्निचितइत्यग्नि-चितः । इन्द्रस्य । सुषुवाणस्य । दशधेतिदश-धा । इन्द्रियम् । वीर्यम् । परेति । अपतत् । तत् । देवाः । सौत्रामण्या । समिति । अभरन्न् । सूयते । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते । अग्निम् । चित्वा । सौत्रामण्या । यजेत । इन्द्रियम् । एव । वीर्यम् । सम्भृत्येतिसम्-भृत्य । आत्मन् । धत्ते ॥ [१४] तएवान्ववस्रावयत्येतदष्टाचत्वारिꣳशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

सजूरितिस-जूः । अब्दः । अयावभिरित्ययाव-भिः । सजूरितिस-जूः । उषाः । अरुणीभिः । सजूरितिस-जूः । सूर्यः । एतशेन । सजोषावितिस-जोषौ ।

अश्विना। दʼँसोभिरिति दʼँसः-भिः। सजूरिति स-जूः। अग्निः। वैश्वानरः। इडाभिः। घृतेन। स्वाहा। सँवथ्सरइति सं-वथ्सरः। वै। अब्दः। मासाः। अयावाः। उषाः। अरुणी। सूर्यः। एतशः। इमेइति। अश्विना। सँवथ्सरइति सं-वथ्सरः। अग्निः। वैश्वानरः। पशवः। इडा। पशवः। घृतम्। सँवथ्सरमिति सं-वथ्सरम्। पशवः। अनु। प्रेति। जायन्ते। सँवथ्सरेणेति सं-वथ्सरेण। एव। अस्मै। पशून्। प्रेति। जनयति। दर्भस्तम्बइति दर्भ-स्तम्बे। जुहोति। यत्। [१५] वै। अस्याः। अमृतम्। यत्। वीर्यम्। तत्। दर्भाः। तस्मिन्। जुहोति। प्रेति। एव। जायते। अन्नादइत्यन्न-अदः। भवति। यस्य। एवम्। जुह्वति। एताः। वै। देवताः। अग्नेः। पुरस्ताद्भागाइति पुरस्तात्-भागाः। ताः। एव। प्रीणाति। अथोइति। चक्षुः। एव। अग्नेः। पुरस्तात्। प्रतीति। दधाति। अनन्धः। भवति। यः। एवम्। वेद। आपः। वै। इदम्। अग्रे। सलिलम्। आसीत्। सः। प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः। पुष्करपर्णइति पुष्कर-पर्णे। वातः। भूतः। अलेलायत्। सः। [१६] प्रतिष्ठामिति प्रति-स्थाम्। न। अविन्दत। सः। एतत्। अपाम्। कुलायम्। अपश्यत्। तस्मिन्। अग्निम्। अचिनुत। तत्। इयम्। अभवत्। ततः। वै। सः। प्रतीति। अतिष्ठत्। याम्। पुरस्तात्। उपादधादित्युप-अदधात्। तत्। शिरः। अभवत्। सा। प्राची। दिक्। याम्। दक्षिणतः। उपादधादित्युप-अदधात्। सः। दक्षिणः। पक्षः। अभवत्। सा। दक्षिणा। दिक्। याम्। पश्चात्। उपादधादित्युप-अदधात्। तत्। पुच्छम्। अभवत्। सा। प्रतीची। दिक्। याम्। उत्तरतइत्युत्-तरतः। उपादधादित्युप-अदधात्। [१७] सः। उत्तरइत्युत्-तरः। पक्षः। अभवत्। सा। उदीची। दिक्। याम्। उपरिष्टात्। उपादधादित्युप-अदधात्। तत्। पृष्ठम्। अभवत्। सा। ऊर्ध्वा। दिक्। इयम्। वै। अग्निः। पञ्चेष्टकइति पञ्च-इष्टकः। तस्मात्। यत्। अस्याम्। खनन्ति। अभीति। इष्टकाम्। तृन्दन्ति। अभीति। शर्कराम्। सर्वा। वै। इयम्। वयोभ्यइति वयः-भ्यः। नक्तम्। दृशे। दीप्यते। तस्मात्। इमाम्। वयाʼँसि। नक्तम्। न। अधीति। आसते। यः। एवम्। विद्वान्। अग्निम्। चिनुते। प्रतीति। एव। [१८] तिष्ठति। अभीति। दिशः। जयति। आग्नेयः। वै। ब्राह्मणः। तस्मात्। ब्राह्मणाय। सर्वासु। दि

खु । अधुंकम् । स्वाम् । एव । तत् । दिशंम् । अन्विति । एति । अपाम् । वै । अग्निः । कुलायम् । तस्मात् । आपः । अग्निम् । हारुकाः । स्वाम् । एव । तत् । योनिम् । प्रेति । विशन्ति ॥ [१९] यद्ंलेलायुथ्स उत्तरतउपादधाद्देवद्वात्रिंशच्च ॥४॥

सँव्वथ्सरमितिसं-वुथ्सरम् । उरूयम् । भूत्वा । द्वितीये । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकांदश-कपालम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । द्वादशकपालमिति द्वादश-कपालम् । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । वैष्णवम् । त्रिकपालमितित्रि-कपालम् । तृतीये । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । अभिजितेत्यभि-जिता । यजेत । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । भवति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । आग्नेयम् । गायत्रम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । एव । तेन । दाधार । गायत्रीम् । छन्दः । यत् । एकादशकपालइत्येकांदश-कपालः । भवति । एकादशाक्षरेत्येकांदश-अक्षरा । त्रिष्टुक् । ऐन्द्रम् । त्रैष्टुभम् । माध्यन्दिनम् । सवनम् । माध्यन्दिनम् । एव । सवनम् । तेन । दाधार । त्रिष्टुभम् । [२०] छन्दः । यत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । भवति । द्वादशाक्षरेतिद्वादश-अक्षरा । जगती । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । जागतम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । एव । तेन । दाधार । जगतीम् । छन्दः । यत् । बार्हस्पत्यः । चरुः । भवति । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्म । एव । तेन । दाधार । यत् । वैष्णवः । त्रिकपालइतित्रि-कपालः । भवति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञम् । एव । तेन । दाधार । यत् । तृतीये । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । अभिजितेत्यभि-जिता । यजते । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । यत् । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । उरूयम् । बिभर्ति । इमम् । एव । [२१] तेन । लोकम् । स्पृणोति । यत् । द्वितीये । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । अग्निम् । चिनुते । अन्तरिक्षम् । एव । तेन । स्पृणोति । यत् । तृतीये । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । यजते । अमुम् । एव । तेन । लोकम् । स्पृणोति । एतम् । वै । परः । आट्णारः । कक्षीवानितिकक्षी-वान् । औशिजः । वीतहव्यइतिवीत-हव्यः । श्रायसः । त्रसदस्युः । पौरुकुथ्स्यइतिपौरु-कुथ्स्यः । प्रजाकामाइतिप्रजा-कामाः । अचिन्वत । ततः । वै । ते । सह

स्र꣫सहस्रमितिसहस्र-सहस्रम् । पुत्रान् । अविन्दन्त । प्रथते । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । ताम् । मात्राम् । आप्नोति । याम् । ते । अगच्छन् । यः । एवम् । विद्वान् । एतम् । अग्निम् । चिनुते ॥ [२२] द्वाधारयत्रिष्टुभमिममेवैवच्चत्वारि च ॥ ॥ ५ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । अचिनुत । सः । क्षुरपविरितिक्षुर-पविः । भूत्वा । अतिष्ठत् । तम् । देवाः । बिभ्यतः । न । उपेति । आयन् । ते । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । आत्मानम् । छादयित्वा । उपेति । आयन् । तत् । छन्दसाम् । छन्दस्त्वमितिछन्दः-त्वम् । ब्रह्म । वै । छन्दा꣫सि । ब्रह्मणः । एतत् । रूपम् । यत् । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । कार्ष्णीइति । उपानहौ । उपेति । मुञ्चते । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । आत्मानम् । छादयित्वा । अग्निम् । उपेति । चरति । आत्मनः । अहि꣫सायै । देवनिधिरितिदेव-निधिः । वै । एषः । नीति । धीयते । यत् । अग्निः । [२३] अन्ये । वा । वै । निधिमितिनि-धिम् । अगुप्तम् । विन्दन्ति । न । वा । प्रति । प्रेति । जानाति । उखाम् । एति । क्रामति । आत्मानम् । एव । अधिपामित्यधि-पाम् । कुरुते । गुप्त्यै । अथोइति । खलु । आहुः । न । आक्रम्येत्या-क्रम्या । इति । नैरृतीतिनैः-ऋती । उखा । यत् । आक्रामेदित्या-क्रामेत् । निरृत्याइतिनिः-ऋत्यै । आत्मानम् । अपीति । दध्यात् । तस्मात् । न । आक्रम्येत्या-क्रम्या । पुरुषशीरूपमितिपुरुष-शीरूपम् । उपेति । दधाति । गुप्त्यै । अथोइति । यथा । ब्रूयात् । एतत् । मे । गोपाय । इति । तादृक् । एव । तत् । [२४] प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । अथर्वा । अग्निः । एव । दध्यङ् । आथर्वणः । तस्य । इष्टकाः । अस्थानि । एतम् । ह । वाव । तत् । ऋषिः । अभ्यनूवाचेत्यभि-अनूवाच । इन्द्रः । दधीचः । अस्थभिरित्यस्थ-भिः । इति । यत् । इष्टकाभिः । अग्निम् । चिनोति । सात्मानमितिस-आत्मानम् । एव । अग्निम् । चिनुते । सात्मेतिस-आत्मा । अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद । शरीरम् । वै । एतत् । अग्नेः । यत् । चित्यः । आत्मा । वैश्वानरः । यत् । चिते । वैश्वानरम् । जुहोति । शरीरम् । एव । सꣳस्कृत्य । [२५] अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । शरीरम् । वै । एतत् । यजमानः । समिति । कुरुते । यत् । अग्निम् । चिनुते । यत् ।

चिते । वैश्वानरम् । जुहोति । शरीरम् । एव । सꣳस्कृत्य । आत्मना । अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । तस्मात् । तस्य । न । अवेति । घ्नन्ति । जीवन्न् । एव । देवान् । अपीति । एति । वैश्वानर्या । ऋचा । पुरीषम् । उपेति । दधाति । इयम् । वै । अग्निः । वैश्वानरः । तस्य । एषा । चितिः । यत् । पुरीषम् । अग्निम् । एव । वैश्वानरम् । चिनुते । एषा । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । यत् । वैश्वानरः । प्रियाम् । एव । अस्य । तनुवम् । अवेति । रुन्धे ॥ [२६] अग्निष्टथ्सꣳस्कृत्यामेर्दशंच ॥६॥

अग्नेः । वै । दीक्षयाँ । देवाः । विराजमितिवि-राजम् । आप्नुवन्न् । तिस्रः । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । त्रिपदेतित्रि-पदा । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । षट् । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । षट् । वै । ऋतवः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । दश । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । द्वादश । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । द्वादश । मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । त्रयोदशेतित्रयः-दश । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । त्रयोदशेतित्रयः-दश । [२७] मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । वै । अर्धमासस्येत्यर्ध-मासस्य । रात्रयः । अर्धमासशइत्यर्धमास-शः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । आप्यते । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । सप्तदशेतिसप्त-दश । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । द्वादश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । सः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । चतुर्विꣳशतिमितिचतुः-विꣳशतिम् । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः-विꣳशतिः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । आप्नोति । त्रिꣳशतम् । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । [२८] त्रिꣳशदक्षरेतित्रिꣳशत्-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-रा

जम् । आप्नोति । मासम् । दीक्षितः । स्यात् । यः । मासः । सः । सँव्वथ्सरइति
सं-वथ्सरः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् ।
आप्नोति । चतुरः । मासः । दीक्षितः । स्यात् । चतुरः । वै । एतम् । मासः । व
संवः । अबिभरुः । ते । पृथिवीम् । एति । अजयन्न् । गायत्रीम् । छन्दः । अष्टौ ।
रुद्राः । ते । अन्तरिक्षम् । एति । अजयन्न् । त्रिष्टुभम् । छन्दः । द्वादश । आदि
त्याः । ते । दिवम् । एति । अजयन्न् । जगतीम् । छन्दः । ततः । वै । ते । व्यावृ
तमितिवि-आवृतम् । अगच्छन्न् । श्रैष्ठ्यम् । देवानाम् । तस्मात् । द्वादश । मा
सः । भृत्वा । अग्निम् । चिन्वीत । द्वादश । मासाः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँव्व
थ्सरइतिसं-वथ्सरः । अग्निः । चित्यः । तस्य । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । इष्टकाः ।
आप्तेष्टकमित्याप्त-इष्टकम् । एनम् । चिनुते । अथोइति । व्यावृतमितिवि-आवृतम् ।
एव । गच्छति । श्रैष्ठ्यम् । समानानाम् ॥ [२९] स्यात्त्रयोदशत्रिꣳशतꣳरात्री
र्दीक्षितस्स्याद्वैतेऽष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एषः । लोकाय । चीयते । यत् । अग्निः । तम् ।
यत् । न । अन्वारोहेदित्यनु-आरोहेत् । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । यजमा
नः । हीयेत । पृथिवीम् । एति । अक्रमिषम् । प्राणइतिप्र-अनः । मा । मा । हा
सीत् । अन्तरिक्षम् । एति । अक्रमिषम् । प्रजेतिप्र-जा । मा । मा । हासीत् ।
दिवम् । एति । अक्रमिषम् । सुवः । अगन्म । इति । आह । एषः । वै ।
अग्नेः । अन्वारोहइत्यनु-आरोहः । तेन । एव । एनम् । अन्वारोहतीत्यनु-आरोह
ति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । यत् । पक्षसम्मि
तामितिपक्ष-सम्मिताम् । मिनुयात् । [३०] कनीयाꣳसम् । यज्ञक्रतुमितियज्ञ-क्र
तुम् । उपेति । इयात् । पापीयसी । अस्य । आत्मनः । प्रजेतिप्र-जा । स्यात् ।
वेदिसम्मितामितिवेदि-सम्मिताम् । मिनोति । ज्यायाꣳसम् । एव । यज्ञक्रतुमि
तियज्ञ-क्रतुम् । उपेति । एति । न । अस्य । आत्मनः । पापीयसी । प्रजेतिप्र-
जा । भवति । साहस्रम् । चिन्वीत । प्रथमम् । चिन्वानः । सहस्रसम्मितइतिसह
स्र-सम्मितः । वै । अयम् । लोकः । इमम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति ।
द्विषाहस्रमितिद्वि-साहस्रम् । चिन्वीत । द्वितीयम् । चिन्वानः । द्विषाहस्रमितिद्वि-

साहस्रम् । वै । अन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् । एव । अभीति । जयति । त्रिषाहस्रमितित्रि-साहस्रम् । चिन्वीत । तृतीयम् । चिन्वानः । [३१] त्रिषाहस्रइतित्रि-साहस्रः । वै । असौ । लोकः । अमुम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । जानुदघ्नमितिजानु-दघ्नम् । चिन्वीत । प्रथमम् । चिन्वानः । गायत्रिया । एव । इमम् । लोकम् । अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । नाभिदघ्नमितिनाभि-दघ्नम् । चिन्वीत । द्वितीयम् । चिन्वानः । त्रिष्टुभा । एव । अन्तरिक्षम् । अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । ग्रीवदघ्नमितिग्रीव-दघ्नम् । चिन्वीत । तृतीयम् । चिन्वानः । जगत्या । एव । अमुम् । लोकम् । अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । न । अग्निम् । चित्वा । रामाम् । उपेति । इयात् । अयोनौ । रेतः । धास्यामि । इति । न । द्वितीयम् । चित्वा । अन्यस्य । स्त्रियम् । [३२] उपेति । इयात् । न । तृतीयम् । चित्वा । काम् । चन । उपेति । इयात् । रेतः । वै । एतत् । नीति । धत्ते । यत् । अग्निम् । चिनुते । यत् । उपेयादित्युप-इयात् । रेतसा । वीति । ऋध्येत । अथो इति । खलु । आहुः । अप्रजस्यमित्यप्र-जस्यम् । तत् । यत् । न । उपेयादित्युप-इयात् । इति । यत् । रेतस्सिचाविति रेतः-सिचौ । उपदधातीत्युप-दधाति । तेइति । एव । यजमानस्य । रेतः । बिभृतः । तस्मात् । उपेति । इयात् । रेतसः । अस्कन्दाय । त्रीणि । वाव । रेतांसि । पिता । पुत्रः । पौत्रः । [३३] यत् । द्वेइति । रेतस्सिचाविति रेतः-सिचौ । उपदध्यादित्युप-दध्यात् । रेतः । अस्य । वीति । छिन्द्यात् । तिस्रः । उपेति । दधाति । रेतसः । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । इयम् । वाव । प्रथमा । रेतस्सिगितिरेतः-सिक् । वाक् । वै । इयम् । तस्मात् । पश्यन्ति । इमाम् । पश्यन्ति । वाचम् । वदन्तीम् । अन्तरिक्षम् । द्वितीया । प्राणइतिप्र-अनः । वै । अन्तरिक्षम् । तस्मात् । न । अन्तरिक्षम् । पश्यन्ति । न । प्राणमितिप्र-अनम् । असौ । तृतीया । चक्षुः । वै । असौ । तस्मात् । पश्यन्ति । अमूम् । पश्यन्ति । चक्षुः । यजुषा । इमाम् । च । [३४] अमूम् । च । उपेति । दधाति । मनसा । मध्यमाम् । एषाम् । लोकानाम् । क्लृप्त्यै । अथोइति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । इष्टः । यज्ञः । भृगुभिरितिभृगु-भिः । आशीर्दाइत्याशीः-दाः । वसुभिरितिवसु-भिः । तस्य । ते । इष्टस्य । वीतस्य । द्रविणा । इह । भक्षीय । इति । आह । स्तुतशस्त्रे

इतिस्तुत-शस्त्रे । एव । एतेन । वु_ । पिता । मातरिश्वा । अच्छिद्रा । पदा । धाः ।
अच्छिद्राः । उशिजः । पदा । अन्विति । तरुषुः । सोमः । विश्वविदितिविश्व-
वित् । नेता । नेषत् । बृहस्पतिः । उक्थामदानीत्युक्थ-मदानि । शंसिषत् । इ
ति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । उक्थम् । तेन । एव । एनम् । अन्विति । शंस
ति । [३५] मिनुयात्तृतीयञ्चिन्वानस्त्रियम्पौत्रंश्चवैमस्तचं ॥ ❀ ❀ ॥८॥

सूयते । वै । एषः । अग्नीनाम् । यः । उखायाम् । भ्रियते । यत् । अधः ।
सादयेत् । गर्भाः । प्रपादुकाइतिप्र-पादुकाः । स्युः । अथोइति । यथा । सवात् ।
प्रत्यवरोहतीतिप्रति-अवरोहति । तादृक् । एव । तत् । आसन्दी । सादयति । गर्भा
णाम् । धृत्यै । अप्रपादायेत्यप्र-पादाय । अथोइति । सवम् । एव । एनम् । करो
ति । गर्भः । वै । एषः । यत् । उख्यः । योनिः । शिक्यम् । यत् । शिक्यात् । उ
खाम् । निरूहेदितिनिः-ऊहेत् । योनेः । गर्भम् । निरिति । हन्यात् । षडुद्याममि
तिषट्-उद्यामम् । शिक्यम् । भवति । षोढाविहितइतिषोढा-विहितः । वै । [३६] पु
रुषः । आत्मा । च । शिरः । च । चत्वारि । अङ्गानि । आत्मन् । एव । एनम् ।
बिभर्ति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । उखा ।
च । उलूखलम् । च । स्तनौ । तौ । अस्य । प्रजाइतिप्र-जाः । उपेति । जीवन्ति ।
यत् । उखाम् । च । उलूखलम् । च । उपदधातीत्युप-दधाति । ताभ्याम् । एव ।
यजमानः । अमुष्मिन् । लोके । अग्निम् । दुहे । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । ए
षः । यत् । अग्निः । तस्य । त्रेधाविहिताइतित्रेधा-विहिताः । इष्टकाः । प्राजापत्या
इतिप्राजा-पत्याः । वैष्णवीः । [३७] वैश्वकर्मणीरितिवैश्व-कर्मणीः । अहोरात्राणीत्य
हः-रात्राणि । एव । अस्य । प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । यत् । उख्यम् । बिभ
र्ति । प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । एव । तत् । उपेति । धत्ते । यत् । समिधइति
सं-इधः । आदधातीत्या-दधाति । वैष्णवाः । वै । वनस्पतयः । वैष्णवीः । एव ।
तत् । उपेति । ध_ । यत् । इष्टकाभिः । अग्निम् । चिनोति । इयम् । वै । विश्वक
र्मेतिविश्व-कर्मा । वैश्वकर्मणीरितिवैश्व-कर्मणीः । एव । तत् । उपेति । धत्ते । तस्मात् ।
आहुः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । अग्निः । इति । तम् । वै । एतम् । यजमानः । एव ।
चिन्वीत । यत् । अस्य । अन्यः । चिनुयात् । यत् । तम् । दक्षिणाभिः । न । राध

येत् । अग्निम् । अस्य । वृञ्जीत । यः । अस्य । अग्निम् । चिनुयात् । तम् । दक्षिणाभिः । राधयेत् । अग्निम् । एव । तत् । स्पृणोति ॥ [३८] षोढाविहितोवै वैष्णवीरन्योविंशतिश्चं ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । अचिनुत । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । संव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । वसन्तेन । एव । अस्य । पूर्वार्धमितिपूर्व-अर्धम् । अचिनुत । ग्रीष्मेण । दक्षिणम् । पक्षम् । वर्षाभिः । पुच्छम् । शरदा । उत्तरमित्युत्-तरम् । पक्षम् । हेमन्तेन । मध्यम् । ब्रह्मणा । वै । अस्य । तत् । पूर्वार्धमितिपूर्व-अर्धम् । अचिनुत । क्षत्रेण । दक्षिणम् । पक्षम् । पशुभिरितिपशु-भिः । पुच्छम् । विशा । उत्तरमित्युत्-तरम् । पक्षम् । आशया । मध्यम् । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । चिनुते । अथोइति । एतत् । एव । सर्वम् । अवेति । [३९] रुन्धे । शृण्वन्ति । एनम् । अग्निम् । चिक्यानम् । अत्ति । अन्नम् । रोचते । इयम् । वाव । प्रथमा । चितिः । ओषधयः । वनस्पतयः । पुरीषम् । अन्तरिक्षम् । द्वितीया । वयांसि । पुरीषम् । असौ । तृतीया । नक्षत्राणि । पुरीषम् । यज्ञः । चतुर्थी । दक्षिणा । पुरीषम् । यजमानः । पञ्चमी । प्रजेतिप्र-जा । पुरीषम् । यत् । त्रिचितीकमितित्रि-चितीकम् । चिन्वीत । यज्ञम् । दक्षिणाम् । आत्मानम् । प्रजामितिप्र-जाम् । अन्तः । इयात् । तस्मात् । पञ्चचितीकइतिपञ्च-चितीकः । चेतव्यः । एतत् । एव । सर्वम् । स्पृणोति । यत् । तिस्रः । चितयः । [४०] त्रिवृदितित्रि-वृत् । हि । अग्निः । यत् । द्वेइति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । पञ्च । चितयः । भवन्ति । पाङ्क्तः । पुरुषः । आत्मानम् । एव । स्पृणोति । पञ्च । चितयः । भवन्ति । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । पुरीषैः । अभीति । ऊहति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरइतिदश-अक्षरः । वै । पुरुषः । यावान् । एव । पुरुषः । तम् । स्पृणोति । अथोइति । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजीतिवि-राजि । एव । अन्नाद्यइत्यन्न अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति । संव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । षष्ठी । चितिः । ऋतवः । पुरीषम् । षट् । चितयः । भवन्ति । षट् । पुरीषाणि । द्वादश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । मासाः । संव्वथ्सरइतिसं-वथ्स

रः । सँव॒थ्स॒रइति॑सं-व॒थ्स॒रे । ए॒व । प्रतीति॑ । ति॒ष्ठ॒ति॒ ॥ [४१] अव॒चित॑य॒ः पुरी॑ष
म्पञ्च॑दशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

रोहि॑तः । धू॒म्ररो॑हित॒इति॑धू॒म्र-रो॒हि॒तः । क॒र्कन्धु॑रोहित॒इति॑क॒र्कन्धु-रो॒हि॒तः ।
ते । प्रा॒जा॒प॒त्याइति॑प्राजा-प॒त्याः । ब॒भ्रुः । अ॒रु॒णब॑भ्रु॒रित्य॑रु॒ण-ब॒भ्रुः । शु॒कब॑भ्रुरि
ति॒शु॒क-ब॒भ्रुः । ते । रौ॒द्राः । श्येत॑ः । श्ये॒ता॒रुष॒इति॑श्येत-अ॒रुषः । श्येत॑ग्रीव॒इति॒श्येत॑-
ग्री॒वः । ते । पि॒तृ॒दे॒व॒त्याइति॑पितृ-दे॒व॒त्याः । ति॒स्रः । कृ॒ष्णाः । व॒शाः । वा॒रु॒ण्य॑ः ।
ति॒स्रः । श्वे॒ताः । व॒शाः । सौ॒र्य॑ः । मै॒त्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्याइति॑मैत्रा-बा॒र्ह॒स्प॒त्याः । धू॒म्र
ल॑ला॒म॒इति॑धू॒म्र-ल॒ला॒माः । तू॒प॒राः ॥ [४२] ❀ ❀ ॥११॥

पृश्नि॑ः । ति॒र॒श्चीन॑पृश्नि॒रिति॑तिर॒श्चीन॑-पृश्नि॒ः । ऊ॒र्ध्वपृ॑श्नि॒रित्यू॒र्ध्व-पृश्नि॒ः ।
ते । मा॒रु॒ताः । फ॒ल्गूः । लो॒हि॒तो॒र्णीति॑लोहित-ऊ॒र्णी । ब॒ल॒क्षी । ताः । सा॒र॒स्व॒
त्य॑ः । पृष॑ती । स्थू॒लपृ॑ष॒तीति॑स्थूल-पृ॒ष॒ती । क्षु॒द्रपृ॑ष॒तीति॑क्षुद्र-पृ॒ष॒ती । ताः । वै॒
श्व॒दे॒व्य॑इति॑वैश्व-दे॒व्य॑ः । ति॒स्रः । श्या॒माः । व॒शाः । पौ॒ष्णि॒य॑ः । ति॒स्रः । रोहि॑
णीः । व॒शाः । मै॒त्रि॒य॑ः । ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्याइत्यै॑न्द्रा-बा॒र्ह॒स्प॒त्याः । अ॒रु॒णल॑ला॒मइ
त्य॑रु॒ण-ल॒ला॒माः । तू॒प॒राः ॥ [४३] रोहि॑त॒ः पृश्नि॒ष्षड्वि॑ँशति॒ष्षड्वि॑ँशतिः॥१२॥

शि॒ति॒बा॒हु॒रिति॑शिति-बा॒हुः । अ॒न्यत॑श्शितिबा॒हु॒रित्य॒न्यत॑ः-शि॒ति॒बा॒हुः ।
स॒म॒न्तशि॑तिबा॒हु॒रिति॑सम॒न्त-शि॒ति॒बा॒हुः । ते । ऐ॒न्द्र॒वा॒य॒वाइत्यै॑न्द्र-वा॒य॒वाः । शि॒
ति॒रन्ध्र॒इति॑शिति-रन्ध्रः । अ॒न्यत॑श्शितिरन्ध्र॒इत्य॒न्यत॑ः-शि॒ति॒र॒न्ध्रः । स॒म॒न्तशि॑तिर
न्ध्र॒इति॑सम॒न्त-शि॒ति॒र॒न्ध्रः । ते । मै॒त्रा॒व॒रु॒णाइति॑मैत्रा-व॒रु॒णाः । शु॒द्धवा॑ल॒इति॑शु
द्ध-वा॒लः । स॒र्वशु॑द्धवाल॒इति॑स॒र्व-शु॒द्ध॒वा॒लः । म॒णिवा॑ल॒इति॑म॒णि-वा॒लः । ते । आ॒
श्वि॒नाः । ति॒स्रः । शि॒ल्पाः । व॒शाः । वै॒श्व॒दे॒व्य॑इति॑वैश्व-दे॒व्य॑ः । ति॒स्रः । श्येनी॑ः ।
प॒र॒मे॒ष्ठि॒ने । सो॒मा॒पौ॒ष्णाइति॑सोमा-पौ॒ष्णाः । श्या॒मल॑ला॒म॒इति॑श्या॒म-ल॒ला॒माः ।
तू॒प॒राः ॥ [४४] ❀ ❀ ❀ ॥१३॥

उ॒न्नत॒इत्यु॑त्-न॒तः । ऋ॒ष॒भः । वा॒म॒नः । ते । ऐ॒न्द्रा॒व॒रु॒णाइत्यै॑न्द्रा-व॒रु॒णाः ।
शिति॑ककु॒दिति॒शिति॑-क॒कुत् । शि॒ति॒पृ॒ष्ठ॒इति॑शिति-पृ॒ष्ठः । शिति॑भस॒दिति॒शिति॑-भ॒
स॒त् । ते । ऐ॒न्द्रा॒बा॒र्ह॒स्प॒त्याइत्यै॑न्द्रा-बा॒र्ह॒स्प॒त्याः । शि॒ति॒पा॒दिति॑शिति-पात् ।
शि॒त्यो॒ष्ठ॒इति॑शिति-ओ॒ष्ठः । शि॒ति॒भ्रु॒रिति॑शिति-भ्रुः । ते । ऐ॒न्द्रा॒वै॒ष्ण॒वाइत्यै॑न्द्रा-वै

ष्णवाः । तिसूः । सिध्माः । वृशाः । वैश्वकर्मण्यइतिवैश्व-कर्मण्यः । तिसूः । धात्रे । पृषोदराइतिपृष-उदराः । ऐन्द्रापौष्णाइत्यैन्द्रा-पौष्णाः । श्येतललामाइति श्येत-ललामाः । तूपराः ॥ [४५] शितिबाहुरुन्नतःपञ्चविꣳशतिःपञ्चविꣳशतिः ॥

कर्णाः । त्रयः । यामाः । सौम्याः । त्रयः । श्वितिङ्गाः । अग्नये । यविष्ठाय । त्रयः । नकुलाः । तिसूः । रोहिणीः । त्र्यव्यइतित्रि-अव्यः । ताः । वसूनाम् । तिसूः । अरुणाः । दित्यौह्यः । ताः । रुद्राणाम् । सोमैन्द्राइतिसोम-ऐन्द्राः । बभ्रुलंलामाइतिबभ्रु-ललामाः । तूपराः ॥ [४६] कर्णास्त्रयोविꣳशतिः ॥ १५ ॥

शुण्ठाः । त्रयः । वैष्णवाः । अधीलोधकर्णाइत्यधीलोध-कर्णाः । त्रयः । विष्णवे । उरुक्रमायेत्युरु-क्रमाय । लप्सुदिनः । त्रयः । विष्णवे । उरुगायायेत्युरु-गायाय । पञ्चावीरितिपञ्च-अवीः । तिस्रः । आदित्यानाम् । त्रिवथ्साइतित्रि-वथ्साः । तिस्रः । अङ्गिरसाम् । ऐन्द्रावैष्णवाइत्यैन्द्रा-वैष्णवाः । गौरलंलामाइतिगौर-ललामाः । तूपराः ॥ [४७] शुण्ठाविꣳशतिः ॥ ❁ ❁ ॥ १६ ॥

इन्द्राय । राज्ञे । त्रयः । शितिपृष्ठाइतिशिति-पृष्ठाः । इन्द्राय । अधिराजायेत्यधि-राजाय । त्रयः । शितिककुदइतिशिति-ककुदः । इन्द्राय । स्वराज्ञइतिस्व-राज्ञे । त्रयः । शितिभसदइतिशिति-भसदः । तिस्रः । तुर्यौह्यः । साध्यानाम् । तिस्रः । पष्ठौह्यः । विश्वेषाम् । देवानाम् । आग्नेन्द्राः । कृष्णलंलामाइतिकृष्ण-ललामाः । तूपराः ॥ [४८] इन्द्रायराज्ञेद्वाविꣳशतिः ॥ ❁ ❁ ॥ १७ ॥

अदित्यै । त्रयः । रोहितैताइतिरोहित-एताः । इन्द्राण्यै । त्रयः । कृष्णैताइतिकृष्ण-एताः । कुहै । त्रयः । अरुणैताइत्यरुण-एताः । तिसूः । धेनवः । राकायै । त्रयः । अनड्वाहः । सिनीवाल्यै । आग्नावैष्णवाइत्याग्ना-वैष्णवाः । रोहितललामाइतिरोहित-ललामाः । तूपराः ॥ [४९] अदित्याअष्टादश ॥ ❁ ॥ १८ ॥

सौम्याः । त्रयः । पिशङ्गाः । सोमाय । राज्ञे । त्रयः । सारङ्गाः । पार्जन्याः । नभोरूपाइतिनभः-रूपाः । तिसूः । अजाः । मलूहाः । इन्द्राण्यै । तिसूः । मेष्यः । आदित्याः । द्यावापृथिव्याइतिद्यावा-पृथिव्याः । मालङ्गाः । तूपराः ॥ [५०] सौम्याएकान्नविꣳशतिः ॥ ❁ ❁ ❁ ॥ १९ ॥

वारुणाः । त्रयः । कृष्णलंलामाइतिकृष्ण-ललामाः । वरुणाय । राज्ञे । त्रयः ।

रोहितललामाइतिरोहित-ललामाः । वरुणाय । रिशादसइतिरिश-अदसे । त्रयः । अरुणललामाइत्यरुण-ललामाः । शिल्पाः । त्रयः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । त्रयः । पृश्नयः । सर्वदेवत्याइतिसर्व-देवत्याः । ऐन्द्रासूराइत्यैन्द्रा-सूराः । श्येतललामाइति श्येत-ललामाः । तूपराः । [५१] वारुणाविंꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ॥ २० ॥

[1]सोमाय । स्वराज्ञइतिस्व-राज्ञे । अनोवाहावित्यनः-वाहौ । अनड्वाहौ । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । ओजोदाभ्यामित्योजः-दाभ्याम् । उष्टारौ । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । बलदाभ्यामितिबल-दाभ्याम् । सीरवाहावितिसीर-वाहौ । अवीइति । द्वेइति । धेनूइति । भौमीइति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । वडबेइति । द्वेइति । धेनूइति । भौमीइति । वैराजीइति । पुरुषीइति । द्वेइति । धेनूइति । भौमीइति । वायवे । आरोहणवाहावित्यारोहण-वाहौ । अनड्वाहौ । वारुणीइति । कृष्णेइति । वशेइति । अराड्यौ । दिव्यौ । ऋषभौ । परिमरावितिपरि-मरौ ॥ [५२] सोमाय स्वराज्ञे चतुस्त्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ॥ २१ ॥

एकादश । प्रातः । गव्याः । पशवः । एति । लभ्यन्ते । छगलः । कल्माषः । किकिदीविः । विदीगयः । ते । त्वाष्ट्राः । सौरीः । नव । श्वेताः । वशाः । अनूबन्ध्याइत्यनु-बन्ध्याः । भवन्ति । आग्नेयः । ऐन्द्राग्नइत्यैन्द्र-अग्नः । आश्विनः । ते । विशालयूपइतिविशाल-यूपे । एति । लभ्यन्ते ॥ [५३] एकादशप्रातःपञ्चविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २२ ॥

पिशङ्गाः । त्रयः । वासन्ताः । सारङ्गाः । त्रयः । ग्रैष्माः । पृषन्तः । त्रयः । वार्षिकाः । पृश्नयः । त्रयः । शारदाः । पृश्निसक्थाइतिपृश्नि-सक्थाः । त्रयः । हैमन्तिकाः । अवलिप्ताइत्यव-लिप्ताः । त्रयः । शैशिराः । सꣳवत्सरायेतिसं-वत्सराय । निवक्षसइतिनि-वक्षसः ॥ [५४] पिशङ्गाविꣳशतिः ॥ ❀ ॥ २३ ॥

---

(१) अस्मिन्ननुवाके पदान्तः ईकारः एकारश्च प्रग्रहो भवति ॥ तथाच प्रातिशाख्ये— (अ-४,सू ४८) 'सोमायस्वैतस्मिन्' इति ॥ अस्यार्थः पूर्वोक्त एव । उदा—अवी, वडबे, इत्यादि ॥ 'स्वराज्ञे' 'वायवे' इति पदद्वयस्थः एकारस्तु प्रगृह्यो न भवति । तथाच तत्रैव—'नज्ञेऽह्ने नित्यम्' (अ-४, सू-३९) इति, 'अवेचावेच' (अ-४, सू-९३) इतिच ॥ अनयोरर्थस्तु—'ज्ञे, अह्ने, अवे, इत्येतेषु स्थितः अन्त्यः स्वरः विध्यन्तरप्राप्तमपि प्रगृह्यत्वं न भजते । यथा—स्वराज्ञेऽनोवाहौ । अह्ने कृष्णः । वायव आरोहणवाहौ ॥ पदान्त ऊकारश्च सर्वत्र प्रगृह्यो भवति । तथाच तत्रैव—'ऊकारः' (अ-४,सू-९) इति ॥ उक्तएवार्थः । उदा—धेनू इत्यादि ॥

रोहितः कृष्णाधूम्रलंलामाः पृश्निश्श्यामा अरुणलंलामाशितिबाहुश्शिल्पा श्श्येनीश्श्यामलंलामा उन्नतस्सिध्माः कर्मण्यंश्श्येतंललामाः कर्णाबभ्रुलंलामाश्शुण्ठागौरलंलमाइन्द्राय कृष्णलंलामा अदित्यैरोहितललामास्सौम्यामालङ्गावारुणास्सूराश्श्येतंललामादर्श ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हिरंण्यवर्णा अपाङ्गृहान्भूतेष्टकास्सजूस्संवथ्सरम्प्रजापंति स्सरूषु रूपंविशमे वैं दीक्षयांसुवर्गायतय्यन्नसूयतें प्रजापंति श्ऋतुभीरोहितः पृश्निश्शितिबाहुरुन्नतः कर्णाश्शुण्ठाइन्द्रायादित्यै सौम्यावारुणास्सोमायैकादशपिशङ्गास्त्रयोंविंशतिः॥२३॥

हिरंण्यवर्णाभूतेष्टकाश्छन्दोयत्कनीयाꣳसन्त्रिवृद्धर्यमिवीरुणाश्चतुंष्पञ्चाशत् ॥५४॥

हिरंण्यवर्णास्सꣳवथ्सरायनिवंरूषसः ॥ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

अथ पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

यः। वै। अयंथादेवतमित्ययंथा-देवतम्। अग्निम्। चिनुते। एतिं। देवताभ्यः। वृश्च्यते। पापीयान्। भवति। यः। यथादेवतमितियथा-देवतम्। न। देवताभ्यः। एतिं। वृश्च्यते। वसीयान्। भवति। आग्नेय्या। गायत्रिया। प्रथमाम्। चितिम्। अभीति। मृशेत्। त्रिष्टुभा। द्वितीयाम्। जगंत्या। तृतीयाम्। अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा। चतुर्थीम्। पङ्क्त्या। पञ्चमीम्। यथादेवतमितियथा-देवतम्। एव। अग्निम्। चिनुते। न। देवताभ्यः। एतिं। वृश्च्यते। वसीयान्। भवति। इडायै। वै। एषा। विभंक्तिरितिवि-भक्तिः। पशवंः। इडा। पशुभिरितिपशु-भिः। एनम्। [१] चिनुते। यः। वै। प्रजापतयइतिप्रजा-पतये। प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्यं। अग्निम्। चिनोति। न। आर्तिम्। एतिं। ऋच्छति। अश्वौ। अभितः। तिष्ठेताम्। कृष्णः। उत्तरतइत्युत्-तरतः। श्वेतः। दक्षिणः। तौ। आलभ्येत्या-

लभ्यं । इष्टकाः । उपेति । दध्यात् । एतत् । वै । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । रूपम् । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । अश्वः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । अग्निम् । चिनोति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । एतत् । वै । अह्नः । रूपम् । यत् । श्वेतः । अश्वः । रात्रियै । कृष्णः । एतत् । अह्नः । [२] रूपम् । यत् । इष्टकाः । रात्रियै । पुरीषम् । इष्टकाः । उपधास्यन्नित्युप-धास्यन् । श्वेतम् । अश्वम् । अभीति । मृशेत् । पुरीषम् । उपधास्यन्नित्युप-धास्यन् । कृष्णम् । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । एव । एनम् । चिनुते । हिरण्यपात्रमितिहिरण्य-पात्रम् । मधोः । पूर्णम् । ददाति । मधव्यः । असानि । इति । सौर्या । चित्रवत्येतिचित्र-वत्या । अवेति । ईक्षते । चित्रम् । एव । भवति । मध्यन्दिने । अश्वम् । अवेति । घ्रापयति । असौ । वै । आदित्यः । इन्द्रः । एषः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । अश्वः । तम् । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । ऋध्नोति ॥ [३] एनमेतदह्नोऽष्टाचत्वारिंशच्च ॥ १ ॥

त्वाम् । अग्ने । वृषभम् । चेकितानम् । पुनः । युवानम् । जनयन्न् । उपागामित्युप-आगाम् ॥ अस्थूरि । नः । गार्हपत्यानीतिगार्ह-पत्यानि । सन्तु । तिग्मेन । नः । ब्रह्मणा । समिति । शिशाधि ॥ पशवः । वै । एते । यत् । इष्टकाः । चित्यांश्चित्यामितिचित्यां-चित्याम् । ऋषभम् । उपेति । दधाति । मिथुनम् । एव । अस्य । तत् । यज्ञे । करोति । प्रजननायेतिप्र-जननाय । तस्मात् । यूथेयूथइतियूथे-यूथे । ऋषभः ॥ संवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । प्रतिमामितिप्रति-माम् । याम् । त्वा । रात्रि । उपासतइत्युप-आसते ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । सुवीरामितिसु-वीराम् । कृत्वा । विश्वम् । आयुः । वीति । अश्नवत् ॥ प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । [४] एताम् । उपेति । दधाति । इयम् । वाव । एषा । एकाष्टकेत्येक-अष्टका । यत् । एव । एका

(१) अयं नकारः संहितायां णत्वमापद्यते । तथा प्रातिशाख्ये—(अ-७,सू-२) 'षु षू कृधिसुवस्सामिन्द्रास्थूर्युरुवाष्षट् त्रिग्रामनिष्पूर्वः' इति ॥ अस्यार्थः—'षु, षू, कृधिसुवः, समिन्द्र, अस्थूरि, उरु, वाः, षट्, त्रि, ग्राम, निः, एवंपूर्वो नकारो णत्वमापद्यते । यथा—ऊर्ध्व ऊषण ऊतये । 'पदग्रहणेषु पदं गम्येत' इति परिभाषया 'गृहेषुनः' इत्यत्र पदैकदेशनिमित्तस्य नकारस्य न णत्वम् । मोषूण इन्द्र । षु, षू, इत्येतयोर्विकृतयोर्ग्रहणं षत्वाभावकाले णत्वाभावप्रदर्शनार्थम् । यथा—सुनः । न ऊतये । सूनः । न इन्द्र । इति । ब्रह्मणा कृधिसुवर्णशुक्रम् । कृधीतिकिम् । सुवर्न शुक्रस्स्वाहा । समिन्द्रणो मनसा । समितिकिम् । वर्तयेन्द्रनर्दबुद । अस्थूरिणोगार्हपत्यानि । उरुकृदुरुणस्कृधि । वार्णामिवोहितम् । षण्णवत्यैस्वाहा । त्रिणवस्तोमोवसूनाम् । ग्रामणीयं प्राप्नुवन्ति । निर्णेनिजतिततः । विसर्गेण किम् । निनोरयिम् ॥

ष्टकायामित्येक-अष्टकायाम् । अन्नम् । क्रियते । तत् । एव । एतया । अवेति । रुन्धे । एषा । वै । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । कामदुघेतिकाम-दुघा । तया । एव । यजमानः । अमुष्मिन्न् । लोके । अग्निम् । दुहे । येन । देवाः । ज्योतिषा । ऊर्ध्वाः । उदायन्नित्युत्-आयन्न् । येन । आदित्याः । वसवः । येन । रुद्राः ॥ येन । अङ्गिरसः । महिमानम् । आनशुः । तेन । एतु । यजमानः । स्वस्ति ॥ सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एषः । लोकाय । [५] चीयते । यत् । अग्निः । येन । देवाः । ज्योतिषा । ऊर्ध्वाः । उदायन्नित्युत्-आयन्न् । इति । उख्यम् । समिति । इन्धे । इष्टकाः । एव । एताः । उपेति । धत्ते । वानस्पत्याः । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । शतायुधायेतिशत-आयुधाय । शतवीर्यायेतिशत-वीर्याय । शतोतयइतिशत-ऊतये । अभिमातिषाहइत्यभिमाति-साहे ॥ शतम् । यः । नः । शरदः । अजीतान् । इन्द्रः । नेषत् । अतीति । दुरितानीतिदुः-इतानि । विश्वा ॥ ये । चत्वारः । पथयः । देवयानाइतिदेव-यानाः । अन्तरा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । वियन्तीतिवि-यन्ति ॥ तेषाम् । यः । अज्यानिम् । अजीतिम् । आवहादित्या-वहात् । तस्मै । नः । देवाः । [६] परीति । दत्त । इह । सर्वे ॥ ग्रीष्मः । हेमन्तः । उत । नः । वसन्तः । शरत् । वर्षाः । सुवितम् । नः । अस्तु ॥ तेषाम् । ऋतूनाम् । शतशारदानामितिशत-शारदानाम् । निवातइतिनि-वाते । एषाम् । अभये । स्याम ॥ इदुवथ्सरायेतीदु-वथ्सराय । परिवथ्सरायेतिपरि-वथ्सराय । सँवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । कृणुत । बृहत् । नमः ॥ तेषाम् । वयम् । सुमताविति सु-मतौ । यज्ञियानाम् । ज्योक् । अजीताः । अहताः । स्याम ॥ भद्रात् । नः । श्रेयः । समिति । अनैष्ट । देवाः । त्वया । अवसेन । समिति । अशीमहि । त्वा ॥ सः । नः । मयोभूरितिमयः-भूः । [१]पितोइति । [७] एति । विशस्व । शम् । तोकाय । तनुवे । स्योनः ॥ अज्यानीः । एताः । उपेति । दधाति । एताः । वै । देवताः । अपराजिताइत्यपरा-जिताः । ताः । एव । प्रेति । वि

(१) 'पितो' इति पदस्थः ओकारः प्रगृह्यो भवति । तथाच प्रातिशाख्ये—(अ-४,सू-७) 'समहदथपितृपूर्वश्च' इति । अस्यार्थः—स, म, ह, द, थ, इत्येतद्व्यञ्जनपूर्वः पितृपूर्वश्च असांहितः ओकारः प्रगृह्यो भवति । उदा—सोएवैषैतस्य । माभेर्माऽरोमोएषाम् । उपहूता (३) हो । इन्दो इत्याह । तथो एवोत्तरे । पितो आविशस्व । एवंपूर्व इति किम् । शविष्ठ वृष्णवागहि । असांहित इति किम् । प्रसो अग्ने ॥

शति । न । एव । जीयते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । यत् । अर्धमासा इत्यर्ध-मासाः । मासाः । ऋतवः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । ओषधीः । पचन्ति । अ थ । कस्मात् । अन्याभ्यः । देवताभ्यः । आग्रयणम् । निरिति । उप्यते । इति । एताः । हि । तत् । देवताः । उदजयन्नित्युत्-अजयन्न् । यत् । ऋतुभ्यइत्यृतु-भ्यः । निर्वपेदितिनिः-वपेत् । देवाताभ्यः । समदमितिस-मदम् । दध्यात् । आग्र यणम् । निरुप्येतिनिः-उप्य । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । अर्धमासा नित्यर्ध-मासान् । एव । मासान् । ऋतून् । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । प्रीणाति । न । देवताभ्यः । समदमितिस-मदम् । दधाति । भद्रात् । नः । श्रेयः । समिति । अनैष्ट । देवाः । इति । आह । हुताद्यायेतिहुत-अद्याय । यजमानस्य । अपराभा वायेत्यपरा-भावाय ॥ [८] प्राजापत्याल्ँलोकायदेवाः पितोदध्यादाग्रयणम्पञ्च विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । तनूपाइतितनू-पाः । नः । प्रतिस्पशइतिप्रति-स्पशः ॥ यः । नः । पुरस्तात् । दक्षिणतः । पश्चात् । उत्तरत इत्युत्-तरतः । अघायुरित्यघ-युः । अभिदासतीत्यभि-दासति । एतम् । सः । अश्मा नम् । ऋच्छतु ॥ देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्ँयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । असुराः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एति । अबाधन्त । तान् । देवाः । इष्वा । च । वज्रेण । च । अपेति । अनुदन्त । यत् । वज्रिणीः । उपदधातीत्युप-दधाति । इ ष्वा । च । एव । तत् । वज्रेण । च । यजमानः । भ्रातृव्यान् । अपेति । नुदते । दिक्षु । उपेति । [९] दधाति । देवपुराइतिदेव-पुराः । एव । एताः । तनूपानी रितितनू-पानीः । परीति । ऊहते । अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । सजोषसेतिस-जोष सा । इमाः । वर्धन्तु । वाम् । गिरः ॥ द्युम्नैः । वाजेभिः । एति । गतम् ॥ ब्रह्मवा दिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । यत् । न । देवतायै । जुह्वति । अथ । किन्देव त्येतिकिं-देवत्या । वसोः । धारा । इति । अग्निः । वसुः । तस्य । एषा । धारा । विष्णुः । वसुः । तस्य । एषा । धारा । आग्नावैष्णव्येत्याग्ना-वैष्णव्या । ऋचा । व सोः । धाराम् । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनौ । समिति । अर्ध यति । अथोइति । एताम् । [१०] एव । आहुतिमित्या-हुतिम् । आयतनवतीमि

त्यायतन-वतीम् । करोति । यत्कामइतियत्-कामः । एनाम् । जुहोति । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । एतेइति । तनुवौ । घोरा । अन्या । शिवा । अन्या । यत् । शतरुद्रीयमितिशत-रुद्रीयम् । जुहोति । या । एव । अस्य । घोरा । तनूः । ताम् । तेन । शमयति । यत् । वसोः । धाराम् । जुहोति । या । एव । अस्य । शिवा । तनूः । ताम् । तेन । प्रीणाति । यः । वै । वसोः । धारायै । [११] प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यत् । आज्यम् । उच्छिष्येतेत्युत्-शिष्येत । तस्मिन्न् । ब्रह्मौदनमितिब्रह्म-ओदनम् । पचेत् । तम् । ब्राह्मणाः । चत्वारः । प्रेति । अश्नीयुः । एषः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । यत् । ब्राह्मणः । एषा । खलु । वै । अग्नेः । प्रिया । तनूः । यत् । वैश्वानरः । प्रियायाम् । एव । एनाम् । तनुवाम् । प्रतीति । स्थापयति । चतस्रः । धेनूः । दद्यात् । ताभिः । एव । यजमानः । अमुष्मिन्न् । लोके । अग्निम् । दुहे ॥ [१२] उपैतान्धारायै षट्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

चित्तिम् । जुहोमि । मनसा । घृतेन । इति । आह । अदाभ्या । वै । नाम । एषा । आहुतिरित्या-हुतिः । वैश्वकर्मणीतिवैश्व-कर्मणी । न । एनम् । चिक्यानम् । भ्रातृव्यः । दभ्नोति । अथोइति । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । अग्ने । तम् । अद्य । इति । पङ्क्त्या । जुहोति । पङ्क्त्या । आहुत्येत्या-हुत्या । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एति । रभते । सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । आह । होत्राः । एव । अवेति । रुन्धे । अग्निः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । [१३] इच्छमानः । तस्मै । एतत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । प्रेति । अयच्छन्न् । एतत् । वै । अग्नेः । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । एतर्हि । खलु । वै । एषः । जातः । यर्हि । सर्वः । चितः । जाताय । एव । अस्मै । अन्नम् । अपीति । दधाति । सः । एनम् । प्रीतः । प्रीणाति । वसीयान् । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । यत् । एषः । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः । चीयते । अथ । क्व । अस्य । आहवनीयइत्या-हवनीयः । इति । असौ । आदित्यः । इति । ब्रूयात् । एतस्मिन्न् । हि । सर्वाभ्यः । देवताभ्यः । जुह्वति । [१४] यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । साक्षादितिस-अक्षात् ।

एवं । देवताः । ऋध्नोति । अग्ने । यशस्विन्न् । यशसा । इमम् । अर्पय । इन्द्रावतीमितीन्द्र-वतीम् । अपचितीमित्यप-चितीम् । इह । एति । वह ॥ अयम् । मूर्धा । परमेष्ठी । सुवर्चाइतिसु-वर्चाः । समानानाम् । उत्तमश्लोकइत्युत्तम-श्लोकः । अस्तु ॥ भद्रम् । पश्यन्तः । उपेति । सेदुः । अग्ने । तपः । दीक्षाम् । ऋषयः । सुवर्विदइतिसुवः-विदः ॥ ततः । क्षत्रम् । बलम् । ओजः । च । जातम् । तत् । अस्मै । देवाः । अभि । समिति । नमन्तु ॥ धाता । विधातेतिवि-धाता । परमा । [१५] उत । सन्दृगितिसं-दृक् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । परमेष्ठी । विराजेति वि-राजा ॥ स्तोमाः । छन्दाꣳसि । निविदइतिनि-विदः । मे । आहुः । एतस्मै । राष्ट्रम् । अभि । समिति । नमाम ॥ अभ्यावर्तध्वमित्यमि-आवर्तध्वम् । उपेति । मा । एति । इत । साकम् । अयम् । शास्ता । अधिपतिरित्यधि-पतिः । वः । अस्तु ॥ अस्य । विज्ञानमितिवि-ज्ञानम् । अनु । समिति । रभध्वम् । इमम् । पश्चात् । अन्विति । जीवाथ । सर्वे ॥ राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । एताः । उपेति । दधाति । एषा । वै । अग्नेः । चितिः । राष्ट्रभृदितिराष्ट्र-भृत् । तया । एव । अस्मिन्न् । राष्ट्रम् । दधाति । राष्ट्रम् । एव । भवति । न । अस्मात् । राष्ट्रम् । भ्रꣳशते ॥ [१६] भागधेयञ्जुहुतिपरमाराष्ट्रन्दधातिसप्तच ॥ ❀ ❀ ॥४॥

यथा । वै । पुत्रः । जातः । म्रियते । एवम् । वै । एषः । म्रियते । यस्य । अग्निः । उख्यः । उद्वायतीत्युत्-वायति । यत् । निर्मन्थ्यमितिनिः-मन्थ्यम् । कुर्यात् । वीति । छिन्द्यात् । भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेत् । सः । एव । पुनः । परीध्यइतिपरि-इध्यः । स्वात् । एव । एनम् । योनेः । जनयति । न । अस्मै । भ्रातृव्यम् । जनयति । तमः । वै । एतम् । गृह्णाति । यस्य । अग्निः । उख्यः । उद्वायतीत्युत्-वायति । मृत्युः । तमः । कृष्णम् । वासः । कृष्णा । धेनुः । दक्षिणा । तमसा । [१७] एव । तमः । मृत्युम् । अपेति । हते । हिरण्यम् । ददाति । ज्योतिः । वै । हिरण्यम् । ज्योतिषा । एव । तमः । अपेति । हते । अथोइति । तेजः । वै । हिरण्यम् । तेजः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । सुवः । न । घर्मः । स्वाहा । सुवः । न । अर्कः । स्वाहा । सुवः । न । शुक्रः । स्वाहा । सुवः । न । ज्योतिः । स्वाहा । सुवः । न । सूर्यः । स्वाहा । अर्कः । वै । एषः । यत् । अग्निः । असौ । आदि

त्यः । [१८] अश्वमेधइत्यश्व-मेधः । यत् । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । अर्काश्वमेधयोरित्यर्क-अश्वमेधयोः । एव । ज्योतीꣳषि । समिति । दधाति । एषः । ह । तु । वै । अर्काश्वमेधीत्यर्क-अश्वमेधी । यस्य । एतत् । अग्नौ । क्रियते । आपः । वै । इदम् । अग्रे । सलिलम् । आसीत् । सः । एताम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रथमाम् । चितिम् । अपश्यत् । ताम् । उपेति । अधत्त । तत् । इयम् । अभवत् । तम् । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । अब्रवीत् । उपेति । त्वा । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । [१९] अब्रवीत् । सः । एताम् । द्वितीयाम् । चितिम् । अपश्यत् । ताम् । उपेति । अधत्त । तत् । अन्तरिक्षम् । अभवत् । सः । यज्ञः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । अब्रवीत् । उपेति । त्वा । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । अब्रवीत् । सः । विश्वकर्माणमितिविश्व-कर्माणम् । अब्रवीत् । उपेति । त्वा । एति । अयानि । इति । केन । मा । उपैष्यसीत्युप-ऐष्यसि । इति । दिश्याभिः । इति । अब्रवीत् । तम् । दिश्याभिः । उपैदित्युप-ऐत् । ताः । उपेति । अधत्त । ताः । दिशः । [२०] अभवन् । सः । परमेष्ठी । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । अब्रवीत् । उपेति । त्वा । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । अब्रवीत् । सः । विश्वकर्माणमितिविश्व-कर्माणम् । च । यज्ञम् । च । अब्रवीत् । उपेति । वाम् । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । अब्रूताम् । सः । एताम् । तृतीयाम् । चितिम् । अपश्यत् । ताम् । उपेति । अधत्त । तत् । असौ । अभवत् । सः । आदित्यः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । अब्रवीत् । उपेति । त्वा । [२१] एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । अब्रवीत् । सः । विश्वकर्माणमितिविश्व-कर्माणम् । च । यज्ञम् । च । अब्रवीत् । उपेति । वाम् । एति । अयानि । इति । न । इह । लोकः । अस्ति । इति । अब्रूताम् । सः । परमेष्ठिनम् । अब्रवीत् । उपेति । त्वा । एति । अयानि । इति । केन । मा । उपैष्यसीत्युप-ऐष्यसि । इति । लोकम्पृणयेतिलोकं-पृणया । इति । अब्रवीत् । तम् । लोकंपृणयेतिलोकं-पृणया । उपैदित्युप-ऐत् । तस्मात् । अयातयाम्नीत्ययात-याम्नी । लोकम्पृणेतिलोकं-पृणा । अयातयामेत्ययात-यामा । हि । असौ । [२२] आदित्यः । तान् ।

ऋषयः । अब्रुवन्न् । उपेति । वः । एति । अयाम । इति । केन । नः । उपैष्यथेत्यु
प-ऐष्यथ । इति । भूम्ना । इति । अब्रुवन्न् । तान् । द्वाभ्याम् । चितीभ्यामितिचि
ति-भ्याम् । उपायन्नित्युप-आयन्न् । सः । पञ्चचितीकइतिपञ्च-चितीकः । समिति ।
अपद्यत । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । भूयान् । एव । भवति । अ
भीति । इमान् । लोकान् । जयति । विदुः । एनम् । देवाः । अथोइति । एता
साम् । एव । देवतानाम् । सायुज्यम् । गच्छति ॥ [२३] तमसाऽऽदित्योऽस्तीति
दिशं आदित्यः प्रजापतिमब्रवीदुपत्वाऽसौपञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥५॥

वयः । वै । अग्निः । यत् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । पक्षिणः । अश्नीयात् ।
तम् । एव । अग्निम् । अद्यात् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । सँव्वथ्सरमितिसं-व्वथ्स
रम् । व्रतम् । चरेत् । सँव्वथ्सरमितिसं-व्वथ्सरम् । हि । व्रतम् । न । अतीति । पशुः ।
वै । एषः । यत् । अग्निः । हिनस्ति । खलु । वै । तम् । पशुः । यः । एनम् । पुर
स्तात् । प्रत्यञ्चम् । उपचरतीत्युप-चरति । तस्मात् । पश्चात् । प्राङ् । उपचर्यइत्युप-
चर्यः । आत्मनः । अहिꣳसायै । तेजः । असि । तेजः । मे । यच्छ । पृथिवीम् ।
यच्छ । [२४] पृथिव्यै । मा । पाहि । ज्योतिः । असि । ज्योतिः । मे । यच्छ ।
अन्तरिक्षम् । यच्छ । अन्तरिक्षात् । मा । पाहि । सुवः । असि । सुवः । मे । य
च्छ । दिवम् । यच्छ । दिवः । मा । पाहि । इति । आह । एताभिः । वै । इमे ।
लोकाः । विधृताइतिवि-धृताः । यत् । एताः । उपदधातीत्युप-दधाति । एषाम् ।
लोकानाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । स्वयमातृण्णाइतिस्वयं-आतृण्णाः । उपधायेत्युप-
धाय । हिरण्येष्टकाइतिहिरण्य-इष्टकाः । उपेति । दधाति । इमे । वै । लोकाः । स्व
यमातृण्णाइतिस्वयं-आतृण्णाः । ज्योतिः । हिरण्यम् । यत् । स्वयमातृण्णाइतिस्व
यं-आतृण्णाः । उपधायेत्युप-धाय । [२५] हिरण्येष्टकाइतिहिरण्य-इष्टकाः । उपद
धातीत्युप-दधाति । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् । ज्योतिष्मतः । कुरुते ।
अथोइति । एताभिः । एव । अस्मै । इमे । लोकाः । प्रेति । भान्ति । याः । ते ।
अग्ने । सूर्ये । रुचः । उद्यतइत्युत्-यतः । दिवम् । आतन्वन्तीत्या-तन्वन्ति । रश्मि
भिरितिरश्मि-भिः ॥ ताभिः । सर्वाभिः । रुचे । जनाय । नः । कृधि ॥ याः । वः ।
देवाः । सूर्ये । रुचः । गोषु । अश्वेषु । याः । रुचः ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । ताभिः ।

सर्वाभिः । रुचम् । नः । धत्त । बृहस्पते ॥ रुचम् । नः । धेहि । [२६] ब्राह्मणेषु । रुचम् । राजस्विति राज-सु । नः । कृधि ॥ रुचम् । विश्येषु । शूद्रेषु । मयि । धेहि । रुचा । रुचम् ॥ द्वेधा । वै । अग्निम् । चिक्यानस्य । यशः । इन्द्रियम् । गच्छति । अग्निम् । वा । चितम् । ईजानम् । वा । यत् । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । आत्मन्न् । एव । यशः । इन्द्रियम् । धत्ते । ईश्वरः । वै । एषः । आर्तिम् । आर्तोरित्या-अर्तोः । यः । अग्निम् । चिन्वन्न् । अधिक्रामतीत्यधि-क्रामति । तत् । त्वा । यामि । ब्रह्मणा । वन्दमानः । इति । वारुण्या । ऋचा । [२७] जुहुयात् । शान्तिः । एव । एषा । अग्नेः । गुप्तिः । आत्मनः । हविष्कृतइतिहविः-कृतः । वै । एषः । यः । अग्निम् । चिनुते । यथा । वै । हविः । स्कन्दति । एवम् । वै । एषः । स्कन्दति । यः । अग्निम् । चित्वा । स्त्रियम् । उपैतीत्युप-एति । मैत्रावरुण्येतिमैत्रा-वरुण्या । आमिक्षया । यजेत । मैत्रावरुणतामितिमैत्रा-वरुणताम् । एव । उपैति । एति । आत्मनः । अस्कन्दाय । यः । वै । अग्निम् । ऋतुस्थामित्यृतु-स्थाम् । वेद । ऋतुर् ऋतुरित्यृतुः-ऋतुः । अस्मै । कल्पमानः । एति । प्रतीति । एव । तिष्ठति । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । [२८] ऋतुस्थाइत्यृतु-स्थाः । तस्य । वसन्तः । शिरः । ग्रीष्मः । दक्षिणः । पक्षः । वर्षाः । पुच्छम् । शरत् । उत्तरइत्युत्-तरः । पक्षः । हेमन्तः । मध्यम् । पूर्वपक्षाइतिपूर्व-पक्षाः । चितयः । अपरपक्षाइत्यपर-पक्षाः । पुरीषम् । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । इष्टकाः । एषः । वै । अग्निः । ऋतुस्थाइत्यृतु-स्थाः । यः । एवम् । वेद । ऋतुर् ऋतुरित्यृतुः-ऋतुः । अस्मै । कल्पमानः । एति । प्रतीति । एव । तिष्ठति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एतम् । ज्यैष्ठ्यकामइतिज्यैष्ठ्य-कामः । नीति । अधत्त । ततः । वै । सः । ज्यैष्ठ्यम् । अगच्छत् । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति ॥ [२९] पृथिवीयँय्च्छयथ्स्वयमातृण्णा उपधायधेह्यृचाऽग्निश्चिनुतेत्रीणिच ॥६॥

यत् । आकूतादित्या-कूतात् । समसुस्रोदितिसं-असुस्रोत् । हृदः । वा । मनसः । वा । सम्भृतमितिसं-भृतम् । चक्षुषः । वा ॥ तम् । अनु । प्रेति । इहि । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोकम् । यत्र । ऋषयः । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । ये । पुराणाः ॥ एतम् । सधस्थेतिसध-स्थ । परीति । ते । ददामि । यम् । आवहादित्या-वहात् ।

शेवधिमितिशेव-धिम् । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ अन्वागन्तेत्यनु-आगन्ता । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । वः । अत्र । तम् । स्म । जानीत । परमे । व्योमन्निितिवि-ओमन् ॥ जानीतात् । एनम् । परमे । व्योमन्निितिवि-ओमन् । देवाः । सधस्थाइतिसध-स्थाः । विद । रूपम् । अस्य ॥ यत् । आगच्छादित्या-गच्छात् । [३०] पथिभिरितिपथि-भिः । देवयानैरितिदेव-यानैः । इष्टापूर्तेइतीष्टा-पूर्ते । कृणुतात् । आविः । अस्मै ॥ सम् । प्रेति । च्यवध्वम् । अन्विति । सम् । प्रेति । यात । अग्ने । पथः । देवयानानितिदेव-यानान् । कृणुध्वम् ॥ अस्मिन्न् । सधस्थइतिसध-स्थे । अधीति । उत्तरस्मिन्नित्युत्-तरस्मिन्न् । विश्वे । देवाः । यजमानः । च । सीदत ॥ प्रस्तरेणेतिप्र-स्तरेण । परिधिनेतिपरि-धिना । स्रुचा । वेद्या । च । बर्हिषा ॥ ऋचा । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ यत् । इष्टम् । यत् । परादानमितिपरा-दानम् । यत् । दत्तम् । या । च । दक्षिणा ॥ तत् । [३१] अग्निः । वैश्वकर्मणइतिवैश्व-कर्मणः । सुवः । देवेषु । नः । दधतु ॥ येन । सहस्रम् । वहसि । येन । अग्ने । सर्ववेदसमितिसर्व-वेदसम् ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ येन । अग्ने । दक्षिणाः । युक्ताः । यज्ञम् । वहन्ति । ऋत्विजः ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ येन । अग्ने । सुकृतइतिसु-कृतः । पथा । मधोः । धाराः । व्यानशुरितिवि-आनशुः ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ यत्र । धाराः । अनपेताइत्यनप-इताः । मधोः । घृतस्य । च । याः ॥ तत् । अग्निः । वैश्वकर्मणइतिवैश्व-कर्मणः । सुवः । देवेषु । नः । दधतु ॥ [३२] आगच्छात्तद्व्यानशुस्तेनेमय्यँज्ञन्नोवहसुवर्देवेषुगन्तवेचतुर्दशच ॥ ॥७॥

याः । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । यानि । धाम । या । जिह्वा । जातवेदइतिजात-वेदः । यः । अर्चिः ॥ ये । ते । अग्ने । मेडयः । ये । इन्दवः । तेभिः । आत्मानम् । चिनुहि । प्रजानन्नितिप्र-जानन्न् ॥ उध्सन्नयज्ञइत्युध्सन्न-यज्ञः । वै । एषः । यत् । अग्निः । किम् । वा । अह । एतस्य । क्रियते । किम् । वा । न । यत् । वै । अध्वर्युः । अग्नेः । चिन्वन्न् । अन्तरेतीत्यन्तः-एति । आत्मनः । वै । तत् । अन्तः । एति । याः । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । यानि । [३३] धाम । इति । आह । एषा । वै । अग्नेः । स्वयञ्चितिरितिस्वयं-चितिः । अग्निः । एव । तत् । अग्निम् । चि

नोति । न । अध्वर्युः । आत्मनः । अन्तः । एति । चतंस्रः । आशाः । प्रेति । चरन्तु । अग्नयः । इमम् । नः । यज्ञम् । नयतु । प्रजाननितिप्र-जानन् ॥ घृतम् । पिन्वन् । अजरम् । सुवीरमितिसु-वीरम् । ब्रह्म । समिदितिसं-इत् । भवति । आहुतीनामित्या-हुतीनाम् ॥ सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एषः । लोकाय । उपेति । धीयते । यत् । कूर्मः । चतंस्रः । आशाः । प्रेति । चरन्तु । अग्नयः । इति । आह । [३४] दिशः । एव । एतेन । प्रेति । जानाति । इमम् । नः । यज्ञम् । नयतु । प्रजाननितिप्र-जानन् । इति । आह । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिनीत्याइत्यभि-नीत्यै । ब्रह्म । समिदितिसं-इत् । भवति । आहुतीनामित्या-हुतीनाम् । इति । आह । ब्रह्मणा । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यत् । ब्रह्मण्वत्येति ब्रह्मण्-वत्या । उपदधातीत्युप-दधाति । ब्रह्मणा । एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । यत् । अग्निः । तस्य । प्रजाइतिप्र-जाः । पशवः । छन्दांसि । रूपम् । सर्वान् । वर्णान् । इष्टकानाम् । कुर्यात् । रूपेण । एव । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । छन्दांसि । अवेति । रुन्धे । अथोइति । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । एव । एनम् । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । छन्दोभ्यइतिछन्दः-भ्यः । अवरुध्येत्यव-रुध्य । चिनुते ॥ [३५] यान्यग्नयइत्याहेष्टकानां षोडशच ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥८॥

मयि । गृह्णामि । अग्रे । अग्निम् । रायः । पोषाय । सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः-त्वाय । सुवीर्यायेतिसु-वीर्याय ॥ मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । वर्चः । दधामि । अरिष्टाः । स्याम । तनुवा । सुवीराइतिसु-वीराः ॥ यः । नः । अग्निः । पितरः । हृत्स्वितिहृत्-सु । अन्तः । अमर्त्यः । मर्त्यान् । आविवेशेत्या-विवेश ॥ तम् । आत्मन् । परीति । गृह्णीमहे । वयम् । मा । सः । अस्मान् । अवहायेत्यव-हाय । परेति । गात् ॥ यत् । अध्वर्युः । आत्मन् । अग्निम् । अगृहीत्वा । अग्निम् । चिनुयात् । यः । अस्य । स्वः । अग्निः । तम् । अपीति । [३६] यजमानाय । चिनुयात् । अग्निम् । खलु । वै । पशवः । अनु । उपेति । तिष्ठन्ते । अपक्रामुकाइत्यप-क्रामुकाः । अस्मात् । पशवः । स्युः । मयि । गृह्णामि । अग्रे । अग्निम् । इति । आह । आत्मन् । एव ।

स्वम् । आग्रम् । दाधार । न । अस्मात् । पशवः । अपेति । क्रामन्ति । ब्रह्मवादि नइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । यत् । मृत् । च । आपः । च । अग्नेः । अनाद्यम् । अथ । कस्मात् । मृदा । च । अद्भिरित्यत्-भिः । च । अग्निः । चीयते । इति । यत् । अद्भिरित्यत्-भिः । सय्यौतीतिसं-यौति । [३७] आपः । वै । सर्वाः । देवताः । देवताभिः । एव । एनम् । समिति । सृजति । यत् । मृदा । चिनोति । इयम् । वै । अग्निः । वैश्वानरः । अग्निना । एव । तत् । अग्निम् । चिनोति । ब्रह्मवादिनइतिब्र ह्म-वादिनः । वदन्ति । यत् । मृदा । च । अद्भिरित्यत्-भिः । च । अग्निः । चीयते । अथ । कस्मात् । अग्निः । उच्यते । इति । यत् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । चिनो ति । अग्नयः । वै । छन्दांसि । तस्मात् । अग्निः । उच्यते । अथोइति । इयम् । वै । अग्निः । वैश्वानरः । यत् । [३८] मृदा । चिनोति । तस्मात् । अग्निः । उच्यते । हिरण्येष्टकाइतिहिरण्य-इष्टकाः । उपेति । दधाति । ज्योतिः । वै । हिरण्यम् । ज्यो तिः । एव । अस्मिन्न् । दधाति । अथोइति । तेजः । वै । हिरण्यम् । तेजः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । यः । वै । अग्निम् । सर्वतोमुखमितिसर्वतः-मुखम् । चिनुते । सर्वा सु । प्रजास्वितिप्र-जासु । अन्नम् । अत्ति । सर्वाः । दिशः । अभीति । जयति । गायत्रीम् । पुरस्तात् । उपेति । दधाति । त्रिष्टुभम् । दक्षिणतः । जगतीम् । पश्चात् । अनुष्टुभमित्यनु-स्तुभम् । उत्तरतइत्युत्-तरतः । पङ्क्तिम् । मध्ये । एषः । वै । अग्निः । सर्वतोमुखइतिसर्वतः-मुखः । तम् । यः । एवम् । विद्वान् । चिनुते । सर्वासु । प्रजा स्वितिप्र-जासु । अन्नम् । अत्ति । सर्वाः । दिशः । अभीति । जयति । अथोइति । दिशि । एव । दिशम् । प्रेति । वयति । तस्मात् । दिशि । दिक् । प्रोतेतिप्र-उता ॥ [३९] अपिसय्यौतिवैश्वानरोयदेषवैपञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥९॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । असृजत । सः । अस्मात् । सृष्टः । प्राङ् । प्रेति । अद्रवत् । तस्मै । अश्वम् । प्रतीति । आस्यत् । सः । दक्षिणा । एति । अ वर्तत । तस्मै । वृष्णिम् । प्रतीति । आस्यत् । सः । प्रत्यङ् । एति । अवर्तत । तस्मै । ऋषभम् । प्रतीति । आस्यत् । सः । उदङ् । एति । अवर्तत । तस्मै । बस्तम् । प्रती ति । आस्यत् । सः । ऊर्ध्वः । अद्रवत् । तस्मै । पुरुषम् । प्रतीति । आस्यत् । यत् । पशुशीरु षाणीतिपशु-शीरु षाणि । उपदधातीत्युप-दधाति । सर्वतः । एव । एनम् ।

[४०] अवरुध्येत्यव-रुध्यं । चिनुते । एताः । वै । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । चक्षुष्मतीः । इष्टकाः । यत् । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । यत् । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । उपदधातीत्युप-दधाति । ताभिः । एव । यजमानः । अमुष्मिन्न् । लोके । प्रेति । अनिति । अथोइति । ताभिः । एव । अस्मै । इमे । लोकाः । प्रेति । भान्ति । मृदा । अभिलिप्येत्यभि-लिप्य । उपेति । दधाति । मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय । पशुः । वै । एषः । यत् । अग्निः । अन्नम् । पशवः । एषः । खलु । वै । अग्निः । यत् । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । यम् । कामयेत । कनीयः । अस्य । अन्नम् । [४१] स्यात् । इति । सन्तरामितिसं-तराम् । तस्य । पशुशीर्षाणीतिपशु-शीर्षाणि । उपेति । दध्यात् । कनीयः । एव । अस्य । अन्नम् । भवति । यम् । कामयेत । समावत् । अस्य । अन्नम् । स्यात् । इति । मध्यतः । तस्य । उपेति । दध्यात् । समावत् । एव । अस्य । अन्नम् । भवति । यम् । कामयेत । भूयः । अस्य । अन्नम् । स्यात् । इति । अन्तेषु । तस्य । व्युदूह्येतिवि-उदूह्य । उपेति । दध्यात् । अन्ततः । एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । भूयः । अस्य । अन्नम् । भवति ॥ [४२]

एनमस्यान्नम्भूयोऽस्यान्नम्भवति ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

स्तेगान् । दंष्ट्राभ्याम् । मण्डूकान् । जम्भ्येभिः । आदकाम् । खादेन । ऊर्जम् । संसूदेनेतिसं-सूदेन । अरण्यम् । जाम्बीलेन । मृदम् । बर्स्वेभिः । शर्कराभिः । अवकाम् । अवकाभिः । शर्कराम् । उत्सादेनेत्युत्-सादेन । जिह्वाम् । अवक्रन्देनेत्यव-क्रन्देन । तालुम् । सरस्वतीम् । जिह्वाग्रेणेतिजिह्वा-अग्रेण ॥ [४३]

स्तेगान्द्वाविंशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

वाजम् । हनूभ्यामितिहनु-भ्याम् । अपः । आस्येन । आदित्यान् । श्मश्रुं

(१) हनू इत्यवगृहस्थितः ऊकारः पदविभागे ह्रस्वमापद्यते । तथाच प्रातिशाख्ये (अ-३,सू-७) 'शक्ती रथी खिषी वाशीरात्र्योषध्याहुती व्याहृती स्वाहाकृती ह्रादुनी शची चिती श्रोणी पृष्टी पूत्यभी चर्षणी पर्यधी पारी शत्रू विषू वसू अनू हनू सू विभू इत्यवग्रहः' इति ॥ अस्यार्थः—'शक्ती' इत्यादिषु अवगृहेषु अन्त्यः स्वरः व्यञ्जनपरः विभागे ह्रस्वमापद्यते । (उदा) शक्तीवन्तोगभीराः । रथीतमोरथीनाम् । खिषीमतेपथीनाम् । वाशीमन्तइष्मिणः । रात्रीभिरसुभन्न् । ओषधीभ्योवेहतम् । आहुतीभिरनूयाजेषु । एताभिर्व्याहृतीभिः । स्वाहाकृतीभ्यः प्रेष्य । ह्रादुनीभ्यस्स्वाहा । चष्टेशचीभिः । चितीभ्यामुपायन्न् । श्रोणीभ्याꣳस्वाहा । पृष्टीभ्यस्स्वाहा । पूतीगन्धस्यापहत्यै । अभीवृतोघृणीवान् । मित्रस्य चर्षणीधृतः । वीरवन्तं परीणसम् । अधीवासंयाहिरण्यानि । पारीणह्यस्येशे । शत्रूयतोहन्ता । विषूवान् विषूवन्तः । अरमतिर्वसूयुः । अनूयाजेष्वन्वविन्दन्न् । 'अन्कारादिच' इति वचनात् 'अननूयाजं' इत्येतदप्युदाहरणम् । हनूभ्याꣳस्वाहा । सूयवसिनीमनवे । वि

भिरितिश्मश्रु-भिः । उपयाममित्युप-याम॑म् । अध॑रेण । ओष्ठेन । सत् । उत्त॑रेणे त्युत्-तरेण । अन्त॑रेण । अनूकाशमित्यनु-काशम् । प्रकाशेनेतिप्र-काशेन॑ । बाह्यम् । स्तनयित्नुम् । निर्बाधेनेतिनिः-बाधेन॑ । सूर्याग्नीइतिसूर्य-अग्नी । चक्षुर्भ्यामितिचक्षुः-भ्याम् । विद्युतावितिवि-द्युतौ । कनीनकाभ्याम् । अशनिम् । मस्तिष्केण । बल॑म् । मज्जभिरितिमज्ज-भिः ॥ [४४] वाजम्पञ्चविंशतिः ॥ ॥१२॥

कूर्मान् । शफैः । अच्छलाभिः । कपिञ्जलान् । साम॑ । कुष्ठिकाभिः । जवम् । जङ्घाभिः । अगदम् । जानुभ्यामितिजानु-भ्याम् । वीर्यम् । कुहाभ्याम् । भयम् । प्रचालाभ्यामितिप्र-चालाभ्याम् । गुहा । उपपक्षाभ्यामित्युप-पक्षाभ्याम् । अश्विनौ । अंसाभ्याम् । अदितिम् । शीर्ष्णा । निरृतिमितिनिः-ऋतिम् । निर्जाल्मकेनेतिनिः-जाल्मकेन । शीर्ष्णा ॥ [४५] कूर्मान्त्रयोविंशतिः ॥ ॥१३॥

योक्त्रम् । गृध्राभिः । युगम् । आनतेनेत्या-नतेन । चित्तम् । मन्याभिः । सङ्क्रोशानितिसं-क्रोशान् । प्राणैरितिप्र-अनैः । प्रकाशेनेतिप्र-काशेन॑ । त्वचम् । पराकाशेनेतिपरा-काशेन॑ । अन्तराम् । मशकान् । केशैः । इन्द्रम् । स्वपसेतिसु-अपसा । वहेन । बृहस्पतिम् । शकुनिसादेनेतिशकुनि-सादेन । रथम् । उष्णिहाभिः ॥ [४६] योक्त्रमेकविंशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । श्रोणीभ्यामितिश्रोणि-भ्याम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । शिखण्डाभ्याम् । इन्द्राबृहस्पतीइतीन्द्रा-बृहस्पती । ऊरुभ्यामित्यूरु-भ्याम् । इन्द्राविष्णूइतीन्द्रा-विष्णू । अष्ठीवद्भ्यामित्यष्ठीवत्-भ्याम् । सवितारम् । पुच्छेन । गन्धर्वान् । शेपेन । अप्सरसः । मुष्काभ्याम् । पवमानम् । पायुना । पवित्रम् ।

भूदावृन्ले । इत्यवग्रहः । इति अनेन प्रकारेण उक्तः पदसमुदायः अवग्रहो ज्ञेयः ॥

(१) 'अधरेण' इत्यत्र स्थितः अन्त्यः अवर्णः ओष्ठपरः संहितायां लुप्यते । तथाच प्रातिशाख्ये— (अ-१०, सू-१४) 'एष्टरेतनेमन्नोम्नन्नोष्ठेवःपरो लुप्यते' इति ॥ अस्यार्थः—'एष्टः, एतन, एमन्न् , ओम्नन्न् , ओष्ठ, एवः' इत्येवंपरः अवर्णः लुप्यते । अवर्ण इत्यनुवर्तते । (उदा) अशीयेष्टारायः । शमितार उपेतन । अपान्त्वेमन् थ्सादयामि । अपान्त्वोम्नन् थ्सादयामि । स्वाहोष्ठाभ्याम् । 'गृहणस्यच' इतिवचनात् सर्वावस्थस्य ओष्ठशब्दस्य गृहणम् । अधरेणोष्ठेन । निरमिमतेवश्छन्दः । अवर्ण इति किम् । शित्योष्ठस्त्रितिभ्रुः ॥

(२) 'बृहस्पती' इत्यत्र ईकारः प्रगृह्योभवति । तथाच प्रातिशाख्ये— (अ-४, सू-३९) 'पतीश्रुतिः' इति ॥ अस्यार्थः— 'पती' इत्यस्य यत्र यत्र श्रुतिः श्रवणमस्ति तत्र तत्र प्रगृह्यत्वं ज्ञेयम् ॥ (उदा) द्वीपतीविन्दते । शुभस्पती इदम् । श्रुतिरित्युक्त्या 'दंपतीवामम् । इन्द्राबृहस्पती ऊरुभ्याम्' इत्यादिषु पदैकदेशेऽपि प्रगृह्यत्वम् ॥

पोत्राभ्याम् । आक्रमणमित्या-क्रमणम् । स्थूराभ्याम् । प्रतिक्रमणमितिप्रति-क्रमणम् । कुष्ठाभ्याम् ॥ [४७] ❀ ❀ ❀ ॥१५॥

इन्द्रस्य । क्रोडः । अदित्यै । पाजस्यम् । दिशाम् । जत्रवः । जीमूतान् । हृदयौपशाभ्यामितिहृदय-औपशाभ्याम् । अन्तरिक्षम् । पुरितता । नभः । उदर्येण । इन्द्राणीम् । प्लीह्ना । वल्मीकान् । क्लोम्ना । गिरीन् । प्लाशिभिरितिप्लाशि-भिः । समुद्रम् । उदरेण । वैश्वानरम् । भस्मना ॥ [४८] मित्रावरुणाविन्द्रस्यद्वाविꣳशतिर्द्वाविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१६॥

पूष्णः । वनिष्ठुः । अन्धाहेरित्यन्ध-अहेः । स्थूरगुदेतिस्थूर-गुदा । सर्पान् । गुदाभिः । ऋतून् । पृष्टीभिरितिपृष्टि-भिः । दिवम् । पृष्ठेन । वसूनाम् । प्रथमा । कीकसा । रुद्राणाम् । द्वितीया । आदित्यानाम् । तृतीया । अङ्गिरसाम् । चतुर्थी । साध्यानाम् । पञ्चमी । विश्वेषाम् । देवानाम् । षष्ठी ॥ [४९] पूष्णश्चतुर्विꣳशतिः ॥१७॥

ओजः । ग्रीवाभिः । निरृतिमितिनिः-ऋतिम् । अस्थभिरित्यस्थ-भिः । इन्द्रम् । स्वपसेतिसु-अपसा । वहेन । रुद्रस्य । विचलइतिवि-चलः । स्कन्धः । अहोरात्रयोरित्यहः-रात्रयोः । द्वितीयः । अर्धमासानामित्यर्ध-मासानाम् । तृतीयः । मासाम् । चतुर्थः । ऋतूनाम् । पञ्चमः । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । षष्ठः ॥ [५०] ओजोविꣳशतिः ॥ ॥१८॥

आनन्दमित्या-नन्दम् । नन्दथुना । कामम् । प्रत्यासाभ्यामितिप्रति-आसाभ्याम् । भयम् । शितीमभ्यामितिशितीम-भ्याम् । प्रशिषमितिप्र-शिषम् । प्रशासाभ्यामितिप्र-शासाभ्याम् । सूर्याचन्द्रमसावितिसूर्या-चन्द्रमसौ । वृक्याभ्याम् । श्यामशबलावितिश्याम-शबलौ । मतस्नाभ्याम् । व्युष्टिमितिवि-उष्टिम् । रूपेण । निम्रुक्तिमितिनि-म्रुक्तिम् । अरूपेण ॥ [५१] आनन्दꣳषोडश ॥ ॥१९॥

अहः । माꣳसेन । रात्रिम् । पीवसा । अपः । यूषेण । घृतम् । रसेन । श्याम् । वसया । दूषीकाभिः । ह्रादुनिम् । अश्रुभिरित्यश्रु-भिः । पृष्वाम् । दिवम् । रूपेण । नक्षत्राणि । प्रतिरूपेणेतिप्रति-रूपेण । पृथिवीम् । चर्मणा । छवीम् । छव्या । उपाकृतायेत्युप-आकृताय । स्वाहा । आलब्धायेत्या-लब्धाय । स्वाहा । हुताय । स्वाहा ॥ [५२] अहरष्टाविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥२०॥

अग्नेः । पक्षतिः । सरस्वत्यै । निपक्षतिरितिनि-पक्षतिः । सोमस्य । तृतीया । अपाम् । चतुर्थी । ओषधीनाम् । पञ्चमी । सँवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । षष्ठी । मरुताम् । सप्तमी । बृहस्पतेः । अष्टमी । मित्रस्य । नवमी । वरुणस्य । दशमी । इन्द्रस्य । एकादशी । विश्वेषाम् । देवानाम् । द्वादशी । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । पार्श्वम् । यमस्य । पाटूरः ॥ [५३] अग्नेःपक्षतिरेकान्नत्रिꣳशत् ॥ २१ ॥

वायोः । पक्षतिः । सरस्वतः । निपक्षतिरितिनि-पक्षतिः । चन्द्रमसः । तृतीया । नक्षत्राणाम् । चतुर्थी । सवितुः । पञ्चमी । रुद्रस्य । षष्ठी । सर्पाणाम् । सप्तमी । अर्यम्णः । अष्टमी । त्वष्टुः । नवमी । धातुः । दशमी । इन्द्राण्याः । एकादशी । अदित्यै । द्वादशी । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । पार्श्वम् । यम्यै । पाटूरः ॥ [५४] वायोरष्टाविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ २२ ॥

पन्थाम् । अनूवृग्भ्यामित्यनूवृक्-भ्याम् । सन्ततिमितिसं-ततिम् । स्नावन्याभ्याम् । शुकान् । पित्तेन । हरिमाणम् । यक्ना । हलीक्ष्णान् । पापवातेनेतिपाप-वातेन । कूश्मान् । शकभिरितिशक-भिः । शवर्तान् । ऊवध्येन । शुनः । विशसनेनेतिवि-शसनेन । सर्पान् । लोहितगन्धेनेतिलोहित-गन्धेन । वयाꣳसि । पक्वगन्धेनेतिपक्व-गन्धेन । पिपीलिकाः । प्रशादेनेतिप्र-शादेन ॥ [५५] पन्थान्द्वाविꣳशतिः ॥ ॥ २३ ॥

क्रमैः । अतीति । अक्रमीत् । वाजी । विश्वैः । देवैः । यज्ञियैः । सव्विँदानइतिसं-विदानः ॥ सः । नः । नय । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोकम् । तस्य । ते । वयम् । स्वधयेतिस्व-धया । मदेम ॥ [५६] क्रमैरष्टादश ॥ ॥ २४ ॥

द्यौः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । सधस्थमितिसध-स्थम् । आत्मा । अन्तरिक्षम् । समुद्रः । योनिः । सूर्यः । ते । चक्षुः । वातः । प्राणइतिप्र-अनः । चन्द्रमाः । श्रोत्रम् । मासाः । च । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । च । पर्वाणि । ऋतवः । अङ्गानि । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । महिमा ॥ [५७] द्यौःपञ्चविꣳशतिः ॥ ॥ २५ ॥

अग्निः । पशुः । आसीत् । तेन । अयजन्त । सः । एतम् । लोकम् । अजयत् । यस्मिन्न् । अग्निः । सः । ते । लोकः । तम् । जेष्यसि । अथ । अवेति । जिघ्र । वायुः । पशुः । आसीत् । तेन । अयजन्त । सः । एतम् । लोकम् । अजयत् । य

सिन्न् । वायुः । सः । ते । लोकः । तस्मात् । त्वा । अन्तः । एष्यामि । यदि । न । अवजिघ्रसीत्यव-जिघ्रसि । आदित्यः । पशुः । आसीत् । तेन । अयजन्त । सः । एतम् । लोकम् । अजयत् । यस्मिन्न् । आदित्यः । सः । ते । लोकः । तम् । जेष्यसि । यदि । अवजिघ्रसीत्यव-जिघ्रसि ॥ [५८] यस्मिन्नष्टौच ॥ ❀ ॥ २६ ॥

योवा अयथादेवतन्त्वामग्नइन्द्रस्यचित्तिँय्यथावैवयोवैयदाकूताद्यास्तेंअग्नेमयि गृह्णामिप्रजापतिस्सोऽस्माथ्स्तेगान् वाजङ्कूर्मान् योक्त्रम्मित्रावरुणा विन्द्रस्यपूष्ण ओज आनन्दमहस्मेःपरुषतिर्वायोःपरुषतिःपन्थाङ्क्रमैर्द्यौस्तेऽभिः पशुरासीथ्षड्विँ शतिः ॥२६॥ योवाएवाहुतिमभवन्पथिभिरवरुध्यानन्दमष्टौपञ्चाशत् ॥ [५८] यो वा अयथादेवतँय्यद्यवजिघ्रसि ॥ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे पञ्चमकाण्डस्समाप्तः ॥

—❀ पञ्चमकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❀—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	५९	३०८१
२	१२	६४	३१९५
३	१२	४८	२४७७
४	१२	५८	२९०६
५	२४	६२	२७२७
६	२३	५४	२४३६
७	२६	५८	२५८२

—❀ संहतसङ्ख्या ❀—

७	१२०	४०३	१९४०४

श्रीः॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

प्राचीनवꣳशमितिप्राचीन-वꣳशम् । करोति । देवमनुष्याइतिदेव-मनुष्याः । दिशः । वीति । अभजन्त । प्राचीम् । देवाः । दक्षिणा । पितरः । प्रतीचीम् । मनुष्याः । उदीचीम् । रुद्राः । यत् । प्राचीनवꣳशमितिप्राचीन-वꣳशम् । करोति । देवलोकमितिदेव-लोकम् । एव । तत् । यजमानः । उपावर्ततइत्युप-आवर्तते । परीति । श्रयति । अन्तर्हितइत्यन्तः-हितः । हि । देवलोकइतिदेव-लोकः । मनुष्यलोकादितिमनुष्य-लोकात् । न । अस्मात् । लोकात् । स्वेतव्यमितिसु-एतव्यम् । इव । इति । आहुः । कः । हि । तत् । वेद । यदि । अमुष्मिन्न् । लोके । अस्ति । वा । न । वा । इति । दिक्षु । अतीकाशान् । करोति । [१] उभयोः । लोकयोः । अभिजित्याइत्यभि - जित्यै । केशश्मश्रिवितिकेश-श्मश्रु । वपते । नखानि । नीति । कृन्तते । मृता । वै । एषा । त्वक् । अमेध्या । यत् । केशश्मश्रिवितिकेश-श्मश्रु । मृताम् । एव । त्वचम् । अमेध्याम् । अपहत्येत्यप-हत्य । यज्ञियः । भूत्वा । मेधम् । उपेति । एति । अङ्गिरसः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्तः । अफ्स्वित्यप्-सु । दीक्षातपसीइतिदीक्षा-तपसी । प्रेति । अवेशयन्न् । अफ्स्वित्यप्-सु । स्नाति । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । दीक्षातपसीइतिदीक्षा-तपसी । अवेति । रुन्धे । तीर्थे । स्नाति । तीर्थे । हि । ते । ताम् । प्रेति । अवेशयन्न् । तीर्थे । स्नाति । [२] तीर्थम् । एव । समानानाम् । भवति । अपः । अश्नाति । अन्तरतः । एव । मेध्यः । भवति । वाससा । दीक्षयति । सौम्यम् । वै । क्षौमम् । देवतया । सोमम् । एषः । देवताम् । उपेति । एति । यः । दीक्षते । सोमस्य । तनूः । असि । तनुवम् । मे । पाहि । इति । आह । स्वाम् । एव । देवताम् । उपेति । एति । अथोइति । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अग्नेः । तूषाधानमितितूष-आधा

नम् । वायोः । वातपानमितिवात-पानम् । पितृणाम् । नीविः । ओषधीनाम् । प्र घातइतिप्र-घातः । [३] आदित्यानाम् । प्राचीनतानइतिप्राचीन-तानः । विश्वेषाम् । देवानाम् । ओतुः । नक्षत्राणाम् । अतीकाशाः । तत् । वै । एतत् । सर्वदेवत्यमिति सर्व-देवत्यम् । यत् । वासः । यत् । वाससा । दीक्षयति । सर्वाभिः । एव । एनम् । देवताभिः । दीक्षयति । बहिःप्राणइतिबहिः-प्राणः । वै । मनुष्यः । तस्य । अश नम् । प्राणइतिप्र-अनः । अश्नाति । सप्राणइतिस-प्राणः । एव । दीक्षते । आशि तः । भवति । यावान् । एव । अस्य । प्राणइतिप्र-अनः । तेन । सह । मेधम् । उपे ति । एति । घृतम् । देवानाम् । मस्तु । पितृणाम् । निष्पक्वमितिनिः-पक्वम् । मनु ष्याणाम् । तत् । वै । [४] एतत् । सर्वदेवत्यमितिसर्व-देवत्यम् । यत् । नवनीतमि तिनव-नीतम् । यत् । नवनीतेनेतिनव-नीतेन । अभ्यङ्क्तइत्यभि-अङ्क्ते । सर्वाः । एव । देवताः । प्रीणाति । प्रच्युतइतिप्र-च्युतः । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । अगतः । देवलोकमितिदेव-लोकम् । यः । दीक्षितः । अन्तरा । इव । नवनीतमि तिनव-नीतम् । तस्मात् । नवनीतेनेतिनव-नीतेन । अभीति । अङ्क्ते । अनुलो ममित्यनु-लोमम् । यजुषा । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तस्य । कनीनिका । परेति । अपतत् । तत् । आञ्जनमित्या-अञ्जनम् । अभवत् । यत् । आङ्क्तइत्या-अङ्क्ते । चक्षुः । एव । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । दक्षिणम् । पूर्वम् । एति । अङ्क्ते । [५] सव्यम् । हि । पूर्वम् । मनुष्याः । आञ्जतइत्या-अञ्जते । न । नीति । धावते । नीति । इव । हि । मनुष्याः । धावन्ते । पञ्च । कृत्वः । एति । अङ्क्ते । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवे ति । रुन्धे । परिमितमितिपरि-मितम् । एति । अङ्क्ते । अपरिमितमित्यपरि-मि तम् । हि । मनुष्याः । आञ्जतइत्या-अञ्जते । सतूलयेतिस-तूलया । एति । अङ्क्ते । अपतूलयेत्यप-तूलया । हि । मनुष्याः । आञ्जतइत्या-अञ्जते । व्यावृत्त्याइतिवि- आवृत्त्यै । यत् । अपतूलयेत्यप-तूलया । आञ्जीतेत्या-अञ्जीत । वज्रः । इव । स्यात् । सतूलयेतिस-तूलया । एति । अङ्क्ते । मित्रत्वायेतिमित्र-त्वाय । [६] इन्द्रः । वृ त्रम् । अहन् । सः । अपः । अभीति । अम्रियत । तासाम् । यत् । मेध्यम् । यज्ञियम् ।

सदेवमितिस-देवम् । आसीत् । तत् । अपः । उदिति । अक्रामत् । ते । दर्भाः । अभवन्न् । यत् । दर्भपुञ्जीलैरितिदर्भ-पुञ्जीलैः । पवयति । याः । एव । मेध्याः । यज्ञियाः । सदेवाइतिस-देवाः । आपः । ताभिः । एव । एनम् । पवयति । द्वाभ्याम् । पवयति । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । एव । एनम् । पवयति । त्रिभिरितित्रि-भिः । पवयति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभिः । एव । एनम् । लोकैः । पवयति । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । [७] पवयति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञाय । एव । एनम् । पवयति । षड्भिरितिषट्-भिः । पवयति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । एव । एनम् । पवयति । सप्तभिरितिसप्त-भिः । पवयति । सप्त । छन्दाꣳसि । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । पवयति । नवभिरितिनव-भिः । पवयति । नव । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र-अनाः । सप्राणमितिस-प्राणम् । एव । एनम् । पवयति । एकविꣳशत्येत्येक-विꣳशत्या । पवयति । दश । हस्त्याः । अङ्गुलयः । दश । पद्याः । आत्मा । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । यावान् । एव । पुरुषः । तम् । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । [८] पवयति । चित्पतिरितिचित्-पतिः । त्वा । पुनातु । इति । आह । मनः । वै । चित्पतिरितिचित्-पतिः । मनसा । एव । एनम् । पवयति । वाक्पतिरितिवाक्-पतिः । त्वा । पुनातु । इति । आह । वाचा । एव । एनम् । पवयति । देवः । त्वा । सविता । पुनातु । इति । आह । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनम् । पवयति । तस्य । ते । पवित्रपतइति पवित्र-पते । पवित्रेण । यस्मै । कम् । पुने । तत् । शकेयम् । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते ॥ [९] अतीकाशान्करोत्यवैशयन्तीर्थे स्नाति प्रघातो मनुष्याणा न्तद्वा आऽङ्क्ते मित्रत्वाय पञ्चभि रपरिवर्ग मष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ॥ १ ॥

यावन्तः । वै । देवाः । यज्ञाय । अपुनत । ते । एव । अभवन्न् । यः । एवम् । विद्वान् । यज्ञाय । पुनीते । भवति । एव । बहिः । पवयित्वा । अन्तः । प्रेति । पादयति । मनुष्यलोकइतिमनुष्य-लोके । एव । एनम् । पवयित्वा । पूतम् । देवलोकमितिदेव-लोकम् । प्रेति । नयति । अदीक्षितः । एकया । आहुत्येत्या-हुत्या ।

इति । आहुः । स्रुवेण । चतस्रः । जुहोति । दीक्षितत्वायेतिदीक्षित-त्वाय । स्रुचा । पञ्चमीम् । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अ वेति । रुन्धे । आकूत्याइत्या-कूत्यै । प्रयुजइतिप्र-युजे । अग्नये । [१०] स्वाहा । इति । आह । आकूत्येत्या-कूत्या । हि । पुरुषः । यज्ञम् । अभीति । प्रयुङ्क्तइतिप्र-युङ्क्ते । यजेय । इति । मेधायै । मनसे । अग्नये । स्वाहा । इति । आह । मेध या । हि । मनसा । पुरुषः । यज्ञम् । अभिगच्छतीत्यभि-गच्छति । सरस्वत्यै । पूष्णे । अग्नये । स्वाहा । इति । आह । वाक् । वै । सरस्वती । पृथिवी । पूषा । वाचा । एव । पृथिव्या । यज्ञम् । प्रेति । युङ्क्ते । आपः । देवीः । बृहतीः । विश्वशम्भुवइतिविश्व-शम्भुवः । इति । आह । याः । वै । वर्ष्याः । ताः । [११] आपः । देवीः । बृहतीः । विश्वशम्भुवइतिविश्व-शम्भुवः । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् । दिव्याः । आपः । अशान्ताः । इमम् । लोकम् । एति । गच्छेयुः । आपः । देवीः । बृहतीः । विश्व शम्भुवइतिविश्व-शम्भुवः । इति । आह । अस्मै । एव । एनाः । लोकाय । शमय ति । तस्मात् । शान्ताः । इमम् । लोकम् । एति । गच्छन्ति । द्यावापृथिवीइतिद्या वा-पृथिवी । इति । आह । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । हि । यज्ञः । उरु । अन्तरिक्षम् । इति । आह । अन्तरिक्षे । हि । यज्ञः । बृहस्पतिः । नः । हविषा । वृधातु । [१२] इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । यज्ञम् । अवेति । रुन्धे । यत् । ब्रूयात् । विधेः । इति । यज्ञस्थाणुमितियज्ञ-स्थाणुम् । ऋच्छेत् । वृधातु । इति । आह । यज्ञस्थाणुमितियज्ञ-स्थाणुम् । एव । प रीति । वृणक्ति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । असृजत । सः । अस्मात् । सृष्टः । पराङ् । ऐत् । सः । प्रेति । यजुः । अव्लीनात् । प्रेति । साम । तम् । ऋक् । उ दिति । अयच्छत् । यत् । ऋक् । उदयच्छदित्युत्-अयच्छत् । तत् । औद्ग्रहणस्येत्यौत्-ग्रहणस्य । औद्ग्रहणत्वमित्यौद्ग्रहण-त्वम् । ऋचा । [१३] जुहोति । यज्ञस्य । उद्यत्या इत्युत्-यत्यै । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दसाम् । उदिति । अयच्छत् । इति । आहुः । तस्मात् । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । जुहोति । यज्ञस्य । उद्यत्याइत्युत्-यत्यै । द्वादश । वात्सबन्धानीतिवात्स-बन्धानि । उदिति । अयच्छन् । इति । आहुः । तस्मात् ।

द्वादशभिरितिद्वादश-भिः । वाथ्सबन्धविदइतिवाथ्सबन्ध-विदः । दीख्षयन्ति । सा । वै । एषा । ऋक् । अनुष्टुगित्यनु-स्तुक् । वाक् । अनुष्टुगित्यनु-स्तुक् । यत् । एतया । ऋचा । दीख्षयति । वाचा । एव । एनम् । सर्वया । दीख्षयति । विश्वे । देवस्य । नेतुः । इति । आह । सावित्री । एतेन । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । [१४] इति । आह । पितृदेवत्येतिपितृ-देवत्या । एतेन । विश्वे । रायः । इषुध्यसि । इति । आह । वैश्वदेवीतिवैश्व-देवी । एतेन । द्युम्नम् । वृणीत । पुष्यसे । इति । आह । पौष्णी । एतेन । सा । वै । एषा । ऋक् । सर्वदेवत्येतिसर्व-देवत्या । यत् । एतया । ऋचा । दीख्षयति । सर्वाभिः । एव । एनम् । देवताभिः । दीख्षयति । सप्ताख्षरमितिसप्त-अख्षरम् । प्रथमम् । पदम् । अष्टाख्षराणीत्यष्टा-अख्षराणि । त्रीणि । यानि । त्रीणि । तानि । अष्टौ । उपेति । यन्ति । यानि । चत्वारि । तानि । अष्टौ । यत् । अष्टाख्षरेत्यष्टा-अख्षरा । तेन । [१५] गायत्री । यत् । एकादशाख्षरेत्येकादश-अख्षरा । तेन । त्रिष्टुक् । यत् । द्वादशाख्षरेतिद्वादश-अख्षरा । तेन । जगती । सा । वै । एषा । ऋक् । सर्वाणि । छन्दाꣳसि । यत् । एतया । ऋचा । दीख्षयति । सर्वैभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । दीख्षयति । सप्ताख्षरमितिसप्त-अख्षरम् । प्रथमम् । पदम् । सप्तपदेतिसप्त-पदा । शक्वरी । पशवः । शक्वरी । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । एकस्मात् । अख्षरात् । अनाप्तम् । प्रथमम् । पदम् । तस्मात् । यत् । वाचः । अनाप्तम् । तत् । मनुष्याः । उपेति । जीवन्ति । पूर्णया । जुहोति । पूर्णः । इव । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । न्यूनयेति नि-ऊनया । जुहोति । न्यूनादितिनि-ऊनात् । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । प्रजानामितिप्र-जानाम् । सृष्ट्यै ॥ [१६] अग्नयेतावृंधात्वृचासख्यन्तेनजुहोतिपञ्चदशच ॥ ❋ ❋ ❋ ॥२॥

ऋख्सामेइत्यृक्-सामे । वै । देवेभ्यः । यज्ञाय । अतिष्ठमानेइति । कृष्णः । रूपम् । कृत्वा । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठताम् । ते । अमन्यन्त । यम् । वै । इमेइति । उपावर्थ्स्यतइत्युप-आवर्थ्स्यतः । सः । इदम् । भविष्यति । इति । तेइति । उपेति । अमन्त्रयन्त । तेइति । अहोरात्रयोरित्यहः-रात्रयोः । महिमानम् । अपनिधायेत्यप-निधाय । देवान् । उपावर्तेतामित्युप-आवर्तेताम् । एषः । वै । ऋचः । वर्णः ।

यत् । शुक्लम् । कृष्णाजिनस्येतिकृष्ण-अजिनस्य । एषः । साम्नः । यत् । कृष्णम् । ऋक्सामयोरित्यृक्-सामयोः । शिल्पेइति । स्थः । इति । आह । ऋक्सामेइत्यृक्-सामे । एव । अवेति । रुन्धे । एषः । [१७] वै । अह्नः । वर्णः । यत् । शुक्लम् । कृष्णाजिनस्येतिकृष्ण-अजिनस्य । एषः । रात्रियाः । यत् । कृष्णम् । यत् । एव । एनयोः । तत्र । न्यक्तमितिनि-अक्तम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । कृष्णाजिनेनेतिकृष्ण-अजिनेन । दीक्षयति । ब्रह्मणः । वै । एतत् । रूपम् । यत् । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । ब्रह्मणा । एव । एनम् । दीक्षयति । इमाम् । धियम् । शिक्षमाणस्य । देव । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । गर्भः । वै । एषः । यत् । दीक्षितः । उल्बम् । वासः । प्रेति । ऊर्णुते । तस्मात् । [१८] गर्भाः । प्रावृताः । जायन्ते । न । पुरा । सोमस्य । क्रयात् । अपेति । ऊर्ण्वीत । यत् । पुरा । सोमस्य । क्रयात् । अपोर्ण्वीतेत्यप-ऊर्ण्वीत । गर्भाः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । परापातुकाइतिपरा-पातुकाः । स्युः । क्रीते । सोमे । अपेति । ऊर्णुते । जायते । एव । तत् । अथोइति । यथा । वसीयाꣳसम् । प्रत्यपोर्णुतइतिप्रति-अपोर्णुते । तादृक् । एव । तत् । अङ्गिरसः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्तः । ऊर्जम् । वीति । अभजन्त । ततः । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति-अशिष्यत । ते । शराः । अभवन्न् । ऊर्क् । वै । शराः । यत् । शरमयीतिशर-मयी । [१९] मेखला । भवति । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । मध्यतः । समिति । नह्यति । मध्यतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् । मध्यतः । ऊर्जा । भुञ्जते । ऊर्ध्वम् । वै । पुरुषस्य । नाभ्यै । मेध्यम् । अवाचीनम् । अमेध्यम् । यत् । मध्यतः । सन्नह्यतीतिसं-नह्यति । मेध्यम् । च । एव । अस्य । अमेध्यम् । च । व्यावर्तयतीतिवि-आवर्तयति । इन्द्रः । वृत्राय । वज्रम् । प्रेति । अहरत् । सः । त्रेधा । वीति । अभवत् । स्फ्यः । तृतीयम् । रथः । तृतीयम् । यूपः । तृतीयम् । [२०] ये । अन्तश्शराइत्यन्तः-शराः । अशीर्यन्त । ते । शराः । अभवन्न् । तत् । शराणाम् । शरत्वमितिशर-त्वम् । वज्रः । वै । शराः । क्षुत् । खलु । वै । मनुष्यस्य । भ्रातृव्यः । यत् । शरमयीतिशर-मयी । मेखला । भवति । वज्रेण । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् । मध्यतः । अपेति । हते । त्रिवृदितित्रि-वृत् । भवति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । प्राणइतिप्र-अनः । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् ।

एव । प्राणमितिप्र-अनम् । मध्यतः । यजमाने । दधाति । पृथ्वी । भवति । रज्जू नाम् । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । मेखलया । यजमानम् । दीक्षयति । योक्त्रेण । पत्नीम् । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । [२१] यज्ञः । दक्षिणाम् । अभीति । अध्या यत् । ताम् । समिति । अभवत् । तत् । इन्द्रः । अचायत् । सः । अमन्यत । यः । वै । इतः । जनिष्यते । सः । इदम् । भविष्यति । इति । ताम् । प्रेति । अविशत् । तस्याः । इन्द्रः । एव । अजायत । सः । अमन्यत । यः । वै । मत् । इतः । अपरः । जनिष्यते । सः । इदम् । भविष्यति । इति । तस्याः । अनुमृश्येत्यनु-मृश्य । योनिम् । एति । अच्छिनत् । सा । सूतवशेतिसूत-वशा । अभवत् । तत् । सूतवशायाइतिसू त-वशायै । जन्म । [२२] ताम् । हस्ते । नीति । अवेष्टयत । ताम् । मृगेषु । नीति । अदधात् । सा । कृष्णविषाणेतिकृष्ण-विषाणा । अभवत् । इन्द्रस्य । योनिः । असि । मा । मा । हिंसीः । इति । कृष्णविषाणामितिकृष्ण-विषाणाम् । प्रेति । यच्छति । सयोनिमितिस-योनिम् । एव । यज्ञम् । करोति । सयोनिमितिस-योनिम् । दक्षि णाम् । सयोनिमितिस-योनिम् । इन्द्रम् । सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय । कृष्यै । त्वा । सुसस्यायाइतिसु-सस्यायै । इति । आह । तस्मात् । अकृष्टपच्याइत्यकृष्ट-पच्याः । ओषधयः । पच्यन्ते । सुपिप्पलाभ्यइतिसु-पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । इति । आह । तस्मात् । ओषधयः । फलम् । गृह्णन्ति । यत् । हस्तेन । [२३] कण्डूयेत । पामनम्भावुकाइतिपामनं-भावुकाः । प्रजाइतिप्र-जाः । स्युः । यत् । स्म येत । नग्नम्भावुकाइतिनग्नं-भावुकाः । कृष्णविषाणयेतिकृष्ण-विषाणया । कण्डूयते । अपिगृह्येत्यपि-गृह्य । स्मयते । प्रजानामितिप्र-जानाम् । गोपीथाय । न । पुरा । द क्षिणाभ्यः । नेतोः । कृष्णविषाणामितिकृष्ण-विषाणाम् । अवेति । चृतेत् । यत् । पुरा । दक्षिणाभ्यः । नेतोः । कृष्णविषाणामितिकृष्ण-विषाणाम् । अवचृतेदित्यव-चृतेत् । योनिः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । परापातुकेतिपरा-पातुका । स्यात् । नी तासु । दक्षिणासु । चात्वाले । कृष्णविषाणामितिकृष्ण-विषाणाम् । प्रेति । अस्य ति । योनिः । वै । यज्ञस्य । चात्वालम् । योनिः । कृष्णविषाणेतिकृष्ण-विषाणा । योनौ । एव । योनिम् । दधाति । यज्ञस्य । सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय ॥ [२४]

रुन्धएषतस्माच्छरमयीयूपस्तृतीयम्मिथुनत्वायजन्महस्तेनाष्टाचत्वारिंशच्च ॥ ३ ॥

वाक् । वै । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । यज्ञाय । अतिष्ठमाना । सा । वनस्पतीन् । प्रेति । अविशत् । सा । एषा । वाक् । वनस्पतिषु । वदति । या । दुन्दुभौ । या । तूणवे । या । वीणायाम् । यत् । दीक्षितदण्डमितिदीक्षित-दण्डम् । प्रयच्छतीतिप्र-यच्छति । वाचम् । एव । अवेति । रुन्धे । औदुम्बरः । भवति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । मुखेन । सम्मितइतिसं-मितः । भवति । मुखतः । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् । मुखतः । ऊर्जा । भुञ्जते । [२५] क्रीते । सोमे । मैत्रावरुणायेतिमैत्रा-वरुणाय । दण्डम् । प्रेति । यच्छति । मैत्रावरुणइतिमैत्रा-वरुणः । हि । पुरस्तात् । ऋत्विग्भ्यइत्यृत्विक्-भ्यः । वाचम् । विभजतीतिवि-भजति । ताम् । ऋत्विजः । यजमाने । प्रतीति । स्थापयन्ति । स्वाहा । यज्ञम् । मनसा । इति । आह । मनसा । हि । पुरुषः । यज्ञम् । अभिगच्छतीत्यभि-गच्छति । स्वाहा । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । इति । आह । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । हि । यज्ञः । स्वाहा । उरोः । अन्तरिक्षात् । इति । आह । अन्तरिक्षे । हि । यज्ञः । स्वाहा । यज्ञम् । वातात् । एति । रभे । इति । आह । अयम् । [२६] वाव । यः । पवते । सः । यज्ञः । तम् । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । एति । रभते । मुष्टीइति । करोति । वाचम् । यच्छति । यज्ञस्य । धृत्यै । अदीक्षिष्ट । अयम् । ब्राह्मणः । इति । त्रिः । उपांश्वित्युप-अंशु । आह । देवेभ्यः । एव । एनम् । प्रेति । आह । त्रिः । उच्चैः । उभयेभ्यः । एव । एनम् । देवमनुष्येभ्यइतिदेव-मनुष्येभ्यः । प्रेति । आह । न । पुरा । नक्षत्रेभ्यः । वाचम् । वीति । सृजेत् । यत् । पुरा । नक्षत्रेभ्यः । वाचम् । विसृजेदितिवि-सृजेत् । यज्ञम् । वीति । छिन्द्यात् । [२७] उदितेष्वित्युत्-इतेषु । नक्षत्रेषु । व्रतम् । कृणुत । इति । वाचम् । वीति । सृजति । यज्ञव्रतइतियज्ञ-व्रतः । वै । दीक्षितः । यज्ञम् । एव । अभीति । वाचम् । वीति । सृजति । यदि । विसृजेदितिवि-सृजेत् । वैष्णवीम् । ऋचम् । अन्विति । ब्रूयात् । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति । तनोति । दैवीम् । धियम् । मनामहे । इति । आह । यज्ञम् । एव । तत् । मृदयति । सुपारेतिसु-पारा । नः । असत् । वशे । इति । आह । व्युष्टिमितिवि-उष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । [२८] ब्रह्म

वादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । होतव्यम् । दीक्षितस्य । गृहा(३)इ । न । होतव्या(३)म् । इति । हविः । वै । दीक्षितः । यत् । जुहुयात् । यजमानस्य । अवदायेत्यव-दाय । जुहुयात् । यत् । न । जुहुयात् । यज्ञपरुरितियज्ञ-परुः । अन्तः । इयात् । ये । देवाः । मनोजाताइतिमनः-जाताः । मनोयुजइतिमनः-युजः । इति । आह । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । देवाः । मनोजाताइतिमनः-जाताः । मनोयुजइतिमनः-युजः । तेषु । एव । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । जुहोति । तत् । न । इव । हुतम् । न । इव । अहुतम् । स्वपन्तम् । वै । दीक्षितम् । रक्षांऽसि । जिघांऽसन्ति । अग्निः । [२९] खलु । वै । रक्षोहेतिरक्षः-हा । अग्ने । त्वम् । स्विति । जागृहि । वयम् । स्विति । मन्दिषीमहि । इति । आह । अग्निम् । एव । अधिपामित्यधि-पाम् । कृत्वा । स्वपिति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । अव्रत्यम् । इव । वै । एषः । करोति । यः । दीक्षितः । स्वपिति । त्वम् । अग्ने । व्रतपाइतिव्रत-पाः । असि । इति । आह । अग्निः । वै । देवानाम् । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । सः । एव । एनम् । व्रतम् । एति । लम्भयति । देवः । एति । मर्त्येषु । एति । इति । आह । देवः । [३०] हि । एषः । सन्न् । मर्त्येषु । त्वम् । यज्ञेषु । ईड्यः । इति । आह । एतम् । हि । यज्ञेषु । ईडते । अपेति । वै । दीक्षितात् । सुषुपुषः । इन्द्रियम् । देवताः । क्रामन्ति । विश्वे । देवाः । अभीति । माम् । एति । अववृत्रन्न् । इति । आह । इन्द्रियेण । एव । एनम् । देवताभिः । समिति । नयति । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् । यावतः । एव । पशून् । अभीति । दीक्षेत । तावन्तः । अस्य । पशवः । स्युः । रास्व । इयत् । [३१] सोम । एति । भूयः । भर । इति । आह । अपरिमितानित्यपरि-मितान् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । चन्द्रम् । असि । मम । भोगाय । भव । इति । आह । यथादेवतमितियथा-देवतम् । एव । एनाः । प्रतीति । गृह्णाति । वायवे । त्वा । वरुणाय । त्वा । इति । यत् । एवम् । एताः । न । अनुदिशेदित्यनु-दिशेत् । अयथादेवतमित्ययथा-देवतम् । दक्षिणाः । गमयेत् । एति । देवताभ्यः । वृश्च्येत । यत् । एवम् । एताः । अनुदिशतीत्यनु-दिशति । यथादेवतमितियथा-देवतम् । एव । दक्षिणाः । गमयति । न । देवताभ्यः । एति । [३२] वृश्च्यते । देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । इति । आह । यत् । वः । मेध्यम् । यज्ञियम् । सदेवमितिस-देवम् । तत् ।

वः । मा । अवेति । क्रमिषम् । इति । वाव । एतत् । आह । अच्छिन्नम् । तन्तुम् । पृथिव्याः । अन्विति । गेषम् । इति । आह । सेतुम् । एव । कृत्वा । अतीति । एति ॥
[३३] भुञ्जतेयच्छिन्द्याद्दुन्धेऽमिराहदेवइयं देवताभ्य आत्रयस्त्रिंशच्च ॥ ॥ ४ ॥

देवाः । वै । देवयजनमितिदेव-यजनम् । अध्यवसायेत्यधि-अवसाय । दिशः । न । प्रेति । अजानन् । ते । अन्यः । अन्यम् । उपेति । अधावन् । त्वया । प्रेति । जानाम । त्वया । इति । ते । अदित्याम् । समिति । अध्रियन्त । त्वया । प्रेति । जानाम । इति । सा । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मत्प्रायणाइतिमत्-प्रायणाः । एव । वः । यज्ञाः । मदुदयनाइतिमत्-उदयनाः । असन् । इति । तस्मात् । आदित्यः । प्रायणीयइतिप्र-अयनीयः । यज्ञानाम् । आदित्यः । उदयनीयइत्युत्-अयनीयः । पञ्च । देवताः । यजति । पञ्च । दिशः । दिशाम् । प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै । [३४] अथोइति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । पथ्याम् । स्वस्तिम् । अयजन् । प्राचीम् । एव । तया । दिशम् । प्रेति । अजानन् । अग्निना । दक्षिणा । सोमेन । प्रतीचीम् । सवित्रा । उदीचीम् । अदित्या । ऊर्ध्वाम् । पथ्याम् । स्वस्तिम् । यजति । प्राचीम् । एव । तया । दिशम् । प्रेति । जानाति । पथ्याम् । स्वस्तिम् । इष्ट्वा । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । यजति । चक्षुषीइति । वै । एतेइति । यज्ञस्य । यत् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । ताभ्याम् । एव । अन्विति । पश्यति । [३५] अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । इष्ट्वा । सवितारम् । यजति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । अन्विति । पश्यति । सवितारम् । इष्ट्वा । अदितिम् । यजति । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । प्रतिष्ठायेतिप्रति-स्थाय । अन्विति । पश्यति । अदितिम् । इष्ट्वा । मारुतीम् । ऋचम् । अन्विति । आह । मरुतः । वै । देवानाम् । विशः । देवविशमितिदेव-विशम् । खलु । वै । कल्पमानम् । मनुष्यविशमितिमनुष्य-विशम् । अन्विति । कल्पते । यत् । मारुतीम् । ऋचम् । अन्वाहेत्यनु-आह । विशाम् । क्लृप्त्यै । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । प्रयाजवदितिप्रयाज-वत् । अननूयाजमित्यननु-याजम् । प्रायणीयमितिप्र-अयनीयम् । कार्यम् । अनूयाजवदित्यनूयाज-वत् । [३६] अप्रयाजमित्यप्र-याजम् । उदयनी

यमित्युंत्-अयनीयम् । इति । इमे । वै । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । अमीइति । अनू याजाइत्यनु-याजाः । सा । एव । सा । यज्ञस्य । सन्ततिरितिसं-ततिः । तत् । तथा । न । कार्यम् । आत्मा । वै । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । प्रजेतिप्र-जा । अनू याजाइत्यनु-याजाः । यत् । प्रयाजानितिप्र-याजान् । अन्तरियादित्यन्तः-इयात् । आत्मानम् । अन्तः । इयात् । यत् । अनू याजानित्यनु-याजान् । अन्तरियादित्यन्तः-इयात् । प्रजामितिप्र-जाम् । अन्तः । इयात् । यतः । खलु । वै । यज्ञस्य । विततस्येतिवि-ततस्य । न । क्रियते । तत् । अन्विति । यज्ञः । परेति । भवति । यज्ञम् । पराभवन्तमितिपरा-भवन्तम् । यजमानः । अनु । [३७] परेति । भवति । प्रयाजवदितिप्रयाज-वत् । एव । अनू याजवदित्यनू याज-वत् । प्रायणीयमितिप्र-अयनीयम् । कार्यम् । प्रयाजवदितिप्रयाज-वत् । अनू याजवदित्यनू याज-वत् । उदयनीयमित्युत्-अयनीयम् । न । आत्मानम् । अन्तरेतीत्यन्तः-एति । न । प्रजामितिप्र-जाम् । न । यज्ञः । पराभवतीतिपरा-भवति । न । यजमानः । प्रायणीयस्येतिप्र-अयनीयस्य । निष्कासे । उदयनीयमित्युत्-अयनीयम् । अभि । निरिति । वपति । सा । एव । सा । यज्ञस्य । सन्ततिरितिसं-ततिः । याः । प्रायणीयस्येतिप्र-अयनीयस्य । याज्याः । यत् । ताः । उदयनीयस्येत्युत्-अयनीयस्य । याज्याः । कुर्यात् । पराङ् । अमुम् । लोकम् । एति । गो । हेतु । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । याः । प्रायणीयस्येतिप्र-अयनीयस्य । पुरोनुवाक्याइतिपुरः-अनुवाक्याः । ताः । उदयनीयस्येत्युत्-अयनीयस्य । याज्याः । करोति । अस्मिन् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [३८]

प्रज्ञात्यैपश्यत्यनू याजवद्यजमानोऽनुपुरोनुवाक्यास्ताअष्टौच ॥ ❋ ॥५॥

कद्रूः । च । वै । सुपर्णीतिसु-पर्णी । च । आत्मरूपयोरित्यात्म-रूपयोः । अस्पर्धेताम् । सा । कद्रूः । सुपर्णीमितिसु-पर्णीम् । अजयत् । सा । अब्रवीत् । तृतीयस्याम् । इतः । दिवि । सोमः । तम् । एति । हर । तेन । आत्मानम् । निरिति । क्रीणीष्व । इति । इयम् । वै । कद्रूः । असौ । सुपर्णीतिसु-पर्णी । छन्दांसि । सौपर्णेयाः । सा । अब्रवीत् । अस्मै । वै । पितरौ । पुत्रान् । बिभृतः । तृतीयस्याम् । इतः । दिवि । सोमः । तम् । एति । हर । तेन । आत्मानम् । निरिति । क्रीणीष्व । [३९] इति । मा । कद्रूः । अवोचत् । इति । जगती । उदिति । अपतत् । चतुर्द

शाख्षरेतिचतुर्दश-अख्षरा । सती । सा । अप्राप्येत्यप्र-आप्य । नीति । अवर्तत । तस्यै । द्वेइति । अख्षरेइति । अमीयेताम् । सा । पशुभिरितिपशु-भिः । च । दीख्षया । च । एति । अगच्छत् । तस्मात् । जगती । छन्दसाम् । पशव्यतमेतिपशव्य-तमा । तस्मात् । पशुमन्तमितिपशु-मन्तम् । दीख्षा । उपेति । नमति । त्रिष्टुक् । उदिति । अपतत् । त्रयोदशाख्षरेतित्रयोदश-अख्षरा । सती । सा । अप्राप्येत्यप्र-आप्य । नीति । अवर्तत । तस्यै । द्वेइति । अख्षरेइति । अमीयेताम् । सा । दख्षिणाभिः । च । [४०] तपसा । च । एति । अगच्छत् । तस्मात् । त्रिष्टुभः । लोके । माध्यन्दिने । सवने । दख्षिणाः । नीयन्ते । एतत् । खलु । वाव । तपः । इति । आहुः । यः । स्वम् । ददाति । इति । गायत्री । उदिति । अपतत् । चतुरख्षरेतिचतुः-अख्षरा । सती । अजया । ज्योतिषा । तम् । अस्यै । अजा । अभीति । अरुन्ध । तत् । अजायाः । अजत्वमित्यज-त्वम् । सा । सोमम् । च । एति । अहरत् । चत्वारि । च । अख्षराणि । सा । अष्टाख्षरेत्यष्टा-अख्षरा । समिति । अपद्यत । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । [४१] कस्मात् । सत्यात् । गायत्री । कनिष्ठा । छन्दसाम् । सती । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । परीति । इयाय । इति । यत् । एव । अदः । सोमम् । एति । अहरत् । तस्मात् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । परीति । एतु । तस्मात् । तेजस्विनीतमेतितेजस्विनी-तमा । पद्भ्यामितिपत्-भ्याम् । द्वेइति । सवनेइति । समगृह्णादितिसं-अगृह्णात् । मुखेन । एकम् । यत् । मुखेन । समगृह्णादितिसं-अगृह्णात् । तत् । अधयत् । तस्मात् । द्वेइति । सवनेइति । शुक्रवतीइतिशुक्र-वती । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । च । माध्यन्दिनम् । च । तस्मात् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । ऋजीषम् । अभीति । सुन्वन्ति । धीतम् । इव । हि । मन्यन्ते । [४२] आशिरम् । अवेति । नयति । सशुक्रत्वायेतिसशुक्र-त्वाय । अथोइति । समिति । भरति । एव । एनत् । तम् । सोमम् । आह्रियमाणमित्या-ह्रियमाणम् । गन्धर्वः । विश्वावसुरितिविश्व-वसुः । परीति । अमुष्णात् । सः । तिस्रः । रात्रीः । परिमुषितइतिपरि-मुषितः । अवसत् । तस्मात् । तिस्रः । रात्रीः । क्रीतः । सोमः । वसति । ते । देवाः । अब्रुवन् । स्त्रीकामाइतिस्त्री-कामाः । वै । गन्धर्वाः । स्त्रिया । निरिति । क्रीणाम । इति । ते । वाचम् । स्त्रियम् । एकहायनीमित्येक-हायनीम् । कृत्वा । तया । निरि

र्ति । अक्रीणन् । सा । रोहित् । रूपम् । कृत्वा । गन्धर्वेभ्यः । [४३] अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । तत् । रोहितः । जन्म । ते । देवाः । अब्रुवन् । अपेति । युष्मत् । अक्रमीत् । न । अस्मान् । उपावर्ततइत्युप-आवर्तते । वीति । ह्वयामहै । इति । ब्रह्म । गन्धर्वाः । अवदन् । अगायन् । देवाः । सा । देवान् । गायतः । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । तस्मात् । गायन्तम् । स्त्रियः । कामयन्ते । कामुकाः । एनम् । स्त्रियः । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । अथोइति । यः । एवम् । विद्वान् । अपीति । जन्येषु । भवति । तेभ्यः । एव । ददति । उत । यत् । बहुतयाइतिबहु-तयाः । [४४] भवन्ति । एकहायन्येत्येक-हायन्या । क्रीणाति । वाचा । एव । एनम् । सर्वया । क्रीणाति । तस्मात् । एकहायनाइत्येक-हायनाः । मनुष्याः । वाचम् । वदन्ति । अकूटया । अकर्णया । अकाणया । अश्लोणया । असप्तशफयेत्यसप्त-शफया । क्रीणाति । सर्वया । एव । एनम् । क्रीणाति । यत् । श्वेतया । क्रीणीयात् । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । यजमानः । स्यात् । यत् । कृष्णया । अनुस्तरणीत्यनु-स्तरणी । स्यात् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । यत् । द्विरूपयेतिद्वि-रूपया । वार्त्रघ्नीतिवार्त्र-घ्नी । स्यात् । सः । वा । अन्यम् । जिनीयात् । तम् । वा । अन्यः । जिनीयात् । अरुणया । पिङ्गाक्ष्येतिपिङ्ग-अक्ष्या । क्रीणाति । एतत् । वै । सोमस्य । रूपम् । स्वया । एव । एनम् । देवतया । क्रीणाति ॥ [४५] निष्क्रीणीष्वदक्षिणाभिश्चवदन्तिमन्यन्तेगन्धर्वेभ्यो बहुतयाः पिङ्गाक्ष्यादश च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

तत् । हिरण्यम् । अभवत् । तस्मात् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । हिरण्यम् । पुनन्ति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । अनस्थिकेन । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रवीयन्तइतिप्र-वीयन्ते । अस्थन्वतीरित्यस्थन्न्-वतीः । जायन्ते । इति । यत् । हिरण्यम् । घृते । अवधायेत्यव-धाय । जुहोति । तस्मात् । अनस्थिकेन । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । वीयन्ते । अस्थन्वतीरित्यस्थन्न्-वतीः । जायन्ते । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । घृतम् । तेजः । हिरण्यम् । इयम् । ते । शुक्र । तनूः । इदम् । वर्चः । इति । आह । सतेजसमितिस-तेजसम् । एव । एनम् । सतनुमितिस-तनुम् । [४६] करोति । अथोइति । समिति । भरति । एव । एनम् । यत् । अबद्धम् । अवदध्यादित्यव-दध्यात् । गर्भाः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । परा

पातुकाइतिपरा-पातुकाः । स्युः । बद्धम् । अवेति । दधाति । गर्भाणाम् । धृत्यै ।
निष्टर्क्यम् । बध्नाति । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । वाक् ।
वै । एषा । यत् । सोमक्रयणीतिसोम-क्रयणी । जूः । असि । इति । आह । यत् ।
हि । मनसा । जवते । तत् । वाचा । वदति । धृता । मनसा । इति । आह । मनसा ।
हि । वाक् । धृता । जुष्टा । विष्णवे । इति । आह । [४७] यज्ञः । वै । विष्णुः ।
यज्ञाय । एव । एनाम् । जुष्टाम् । करोति । तस्याः । ते । सत्यसवसइतिसत्य-सवसः ।
प्रसवइतिप्र-सवे । इति । आह । सवितृप्रसूतामितिसवितृ-प्रसूताम् । एव । वाचम् ।
अवेति । रुन्धे । काण्डेकाण्डइतिकाण्डे-काण्डे । वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षाꣳ
सि । जिघाꣳसन्ति । एषः । खलु । वै । अरक्षोहतइत्यरक्षः-हतः । पन्थाः । यः ।
अग्नेः । च । सूर्यस्य । च । सूर्यस्य । चक्षुः । एति । अरुहम् । अग्नेः । अक्ष्णः ।
कनीनिकाम् । इति । आह । यः । एव । अरक्षोहतइत्यरक्षः-हतः । पन्थाः । तम् । स
मारोहतीतिसं-आरोहति । [४८] वाक् । वै । एषा । यत् । सोमक्रयणीतिसोम-क्रय
णी । चित् । असि । मना । असि । इति । आह । शास्ति । एव । एनाम् । एतत् ।
तस्मात् । शिष्टाः । प्रजाइतिप्र-जाः । जायन्ते । चित् । असि । इति । आह । यत् ।
हि । मनसा । चेतयते । तत् । वाचा । वदति । मना । असि । इति । आह । यत् ।
हि । मनसा । अभिगच्छतीत्यभि-गच्छति । तत् । करोति । धीः । असि । इति ।
आह । यत् । हि । मनसा । ध्यायति । तत् । वाचा । [४९] वदति । दक्षिणा ।
असि । इति । आह । दक्षिणा । हि । एषा । यज्ञिया । असि । इति । आह । य
ज्ञियाम् । एव । एनाम् । करोति । क्षत्रिया । असि । इति । आह । क्षत्रिया । हि ।
एषा । अदितिः । असि । उभयतश्शीर्ष्णीत्युभयतः-शीर्ष्णी । इति । आह । यत् । एव ।
आदित्यः । प्रायणीयइतिप्र-अयनीयः । यज्ञानाम् । आदित्यः । उदयनीयइत्युत्-अ
यनीयः । तस्मात् । एवम् । आह । यत् । अबद्धा । स्यात् । अयता । स्यात् । यत् ।
पदिबद्धेतिपदि-बद्धा । अनुस्तरणीत्यनु-स्तरणी । स्यात् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः ।
यजमानः । स्यात् । [५०] यत् । कर्णगृहीतेतिकर्ण-गृहीता । वार्त्रघ्नीतिवार्त्र-घ्नी ।
स्यात् । सः । वा । अन्यम् । जिनीयात् । तम् । वा । अन्यः । जिनीयात् । मित्रः ।
त्वा । पदि । बध्नातु । इति । आह । मित्रः । वै । शिवः । देवानाम् । तेन । एव ।

एनाम् । पदि । बध्नाति । पूषा । अध्वनः । पातु । इति । आह । इयम् । वै । पूषा । इमाम् । एव । अस्याः । अधिपामित्यधि-पाम् । अकः । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । इन्द्राय । अध्यक्षायेत्यधि-अक्षाय । इति । आह । इन्द्रम् । एव । अस्याः । अध्यक्षमित्यधि-अक्षम् । करोति । [५१] अन्विति । त्वा । माता । मन्यताम् । अन्विति । पिता । इति । आह । अनुमतयेत्यनु-मतया । एव । एनया । क्रीणाति । सा । देवि । देवम् । अच्छ । इहि । इति । आह । देवी । हि । एषा । देवः । सोमः । इन्द्राय । सोमम् । इति । आह । इन्द्राय । हि । सोमः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् । पराची । एव । सोमक्रयणीतिसोम-क्रयणी । इयात् । रुद्रः । त्वा । एति । वर्तयतु । इति । आह । रुद्रः । वै । क्रूरः । [५२] देवानाम् । तम् । एव । अस्यै । परस्तात् । दधाति । आवृत्त्याइत्या-वृत्त्यै । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । रुद्रस्य । कीर्तयति । मित्रस्य । पथा । इति । आह । शान्त्यै । वाचा । वै । एषः । वीति । क्रीणीते । यः । सोमक्रयण्येतिसोम-क्रयण्या । स्वस्ति । सोमसखेतिसोम-सखा । पुनः । एति । इहि । सह । रय्या । इति । आह । वाचा । एव । विक्रीयेतिवि-क्रीय । पुनः । आत्मन् । वाचम् । धत्ते । अनुपदासुकेत्यनुप-दासुका । अस्य । वाक् । भवति । यः । एवम् । वेद ॥ [५३] सतनुर्विँष्णवइत्याहसमारोहतिध्यायतितद्वाचायजमानस्स्यात्करोतिक्रूरोवेद ॥ ❋ ॥७॥

षट् । पदानि । अनु । नीति । क्रामति । षडहमितिषट्-अहम् । वाक् । न । अतीति । वदति । उत । सँवँथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । अयने । यावती । एव । वाक् । ताम् । अवेति । रुन्धे । सप्तमे । पदे । जुहोति । सप्तपदेतिसप्त-पदा । शक्करी । पशवः । शक्करी । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्त । ग्राम्याः । पशवः । सप्त । आरण्याः । सप्त । छन्दाꣳसि । उभयस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । वस्वी । असि । रुद्रा । असि । इति । आह । रूपम् । एव । अस्याः । एतत् । महिमानम् । [५४] व्याचष्टइतिवि-आचष्टे । बृहस्पतिः । त्वा । सुम्ने । रण्वतु । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । रुद्रः । वसुभिरितिवसु-भिः । एति । चिकेतु । इति । आह । आवृत्त्याइत्या-वृत्त्यै । पृथिव्याः । त्वा । मूर्द्धन् । एति । जिघर्मि । देवयजनइतिदेव-यजने । इति । आह । पृथिव्याः । हि । एषः ।

मूर्धा। यत्। देवयजनमितिदेव-यजनम्। इडायाः। पदे। इति। आह। इडायै। हि। एतत्। पदम्। यत्। सोमक्रयण्याइतिसोम-क्रयण्यै। घृतवतीतिघृत-वति। स्वाहा। [५५] इति। आह। यत्। एव। अस्यै। पदात्। घृतम्। अपीड्यत। तस्मात्। एवम्। आह। यत्। अध्वर्युः। अनग्नौ। आहुतिमित्या-हुतिम्। जुहुयात्। अन्धः। अध्वर्युः। स्यात्। रक्षाꣳसि। यज्ञम्। हन्युः। हिरण्यम्। उपास्येत्युप-अस्य। जुहोति। अग्निवतीत्यग्नि-वति। एव। जुहोति। न। अन्धः। अध्वर्युः। भवति। न। यज्ञम्। रक्षाꣳसि। घ्नन्ति। काण्डेकाण्डइतिकाण्डे-काण्डे। वै। क्रियमाणे। यज्ञम्। रक्षाꣳसि। जिघांꣳसन्ति। परिलिखितमितिपरि-लिखितम्। रक्षः। परिलिखिता इतिपरि-लिखिताः। अरातयः। इति। आह। रक्षसाम्। अपहत्याइत्यप-हत्यै। [५६] इदम्। अहम्। रक्षसः। ग्रीवाः। अपीति। कृन्तामि। यः। अस्मान्। द्वेष्टि। यम्। च। वयम्। द्विष्मः। इति। आह। द्वौ। वाव। पुरुषौ। यम्। च। एव। द्वेष्टि। यः। च। एनम्। द्वेष्टि। तयोः। एव। अनन्तरायमित्यनन्तः-आयम्। ग्रीवाः। कृन्तति। पशवः। वै। सोमक्रयण्याइतिसोम-क्रयण्यै। पदम्। यावत्त्मूत मितियावत्-त्मूतम्। समिति। वपति। पशून्। एव। अवेति। रुन्धे। अस्मेइति। रायः। इति। समिति। वपति। आत्मानम्। एव। अध्वर्युः। [५७] पशुभ्यइति पशु-भ्यः। न। अन्तः। एति। त्वेइति। रायः। इति। यजमानाय। प्रेति। यच्छ ति। यजमाने। एव। रयिम्। दधाति। तोते। रायः। इति। पत्नियै। अर्द्धः। वै। एषः। आत्मनः। यत्। पत्नी। यथा। गृहेषु। निधत्तइतिनि-धत्ते। तादृक्। एव। तत्। त्वष्टीमती। ते। सपेय। इति। आह। त्वष्टा। वै। पशूनाम्। मिथुना नाम्। रूपकृदितिरूप-कृत्। रूपम्। एव। पशुषु। दधाति। अस्मै। वै। लोकाय। गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः। एति। धीयते। अमुष्मै। आहवनीयइत्या-हवनीयः। यत्। गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये। उपवपेदित्युप-वपेत्। अस्मिन्न्। लोके। पशुमा नितिपशु-मान्। स्यात्। यत्। आहवनीयइत्या-हवनीये। अमुष्मिन्न्। लोके। प शुमानितिपशु-मान्। स्यात्। उभयोः। उपेति। वपति। उभयोः। एव। एनम्। लोकयोः। पशुमन्तमितिपशु-मन्तम्। करोति॥ [५८] महिमानꣳ स्वाहाऽपहत्या अध्वर्युर्धीयतेचतुर्विꣳशतिश्च॥ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । विचित्यइतिवि-चित्यः । सोमा(३)ः । न । विचित्या(३)इतिवि-चित्या(३)ः । इति । सोमः । वै । ओषधीनाम् । राजा । तस्मिन्न् । यत् । आपन्नमित्या-पन्नम् । ग्रसितम् । एव । अस्य । तत् । यत् । वि चिनुयादितिवि-चिनुयात् । यथा । आस्यात् । ग्रसितम् । निष्खिदतीतिनिः-खिदति । तादृक् । एव । तत् । यत् । न । विचिनुयादितिवि-चिनुयात् । यथा । अक्षन्न् । आपन्नमित्या-पन्नम् । विधावतीतिवि-धावति । तादृक् । एव । तत् । क्षोधुकः । अध्वर्युः । स्यात् । क्षोधुकः । यजमानः । सोमविक्रयिन्नितिसोम-विक्रयिन्न् । सोमम् । शोधय । इति । एव । ब्रूयात् । यदि । इतरम् । [५९] यदि । इतरम् । उ भयेन । एव । सोमविक्रयिणमितिसोम-विक्रयिणम् । अर्पयति । तस्मात् । सोमवि क्रयीतिसोम-विक्रयी । क्षोधुकः । अरुणः । ह । स्म । आह । औपवेशिरित्यौप-वे शिः । सोमक्रयणइतिसोम-क्रयणे । एव । अहम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । अवेति । रुन्धे । इति । पशूनाम् । चर्मन्न् । मिमीते । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । पशवः । हि । तृतीयम् । सवनम् । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । ऋक्ष तः । तस्य । मिमीत । ऋक्षम् । वै । अपशव्यम् । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । [६०] इति । लोमतः । तस्य । मिमीत । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । प शुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । अपाम् । अन्ते । क्रीणाति । सरसमितिस-रसम् । एव । एनम् । क्रीणाति । अमात्यः । असि । इति । आह । अमा । एव । एनम् । कुरुते । शुक्रः । ते । ग्रहः । इति । आह । शुक्रः । हि । अस्य । ग्रहः । अनसा । अच्छ । याति । महिमानम् । एव । अस्य । अच्छ । याति । अनसा । [६१] अच्छ । याति । तस्मात् । अनोवाह्यमित्यनः-वाह्यम् । समे । जीवनम् । यत्र । खलु । वै । एतम् । शीर्ष्णा । हरन्ति । तस्मात् । शीर्षहार्यमितिशीर्ष-हार्यम् । गिरौ । जीव नम् । अभीति । त्यम् । देवम् । सवितारम् । इति । अतिच्छन्दसेत्यति-छन्दसा । ऋचा । मिमीते । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । वै । सर्वाणि । छन्दांसि । सर्वेभिः । एव । एनम् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । मिमीते । वर्ष्म । वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । यत् । अतिच्छन्दसेत्यति-छन्दसा । ऋचा । मि

मीते । वर्ष्मं । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । एकयैकयेत्येकया-एकया । उत्सर्गमित्युत्-सर्गम् । [६२] मिमीते । अयातयाम्नियायातयाम्नियेत्ययातयाम्निया-अयातयाम्निया । एव । एनम् । मिमीते । तस्मात् । नानावीर्याइतिनाना-वीर्याः । अङ्गुलयः । सर्वासु । अङ्गुष्ठम् । उप । नीति । गृह्णाति । तस्मात् । समावद्वीर्यइति समावत्-वीर्यः । अन्याभिः । अङ्गुलिभिरित्यङ्गुलि-भिः । तस्मात् । सर्वाः । अनु । समिति । चरति । यत् । सह । सर्वाभिः । मिमीत । संश्लिष्टाइतिसं-श्लिष्टाः । अङ्गुलयः । जायेरन् । एकयैकयेत्येकया-एकया । उत्सर्गमित्युत्-सर्गम् । मिमीते । तस्मात् । विभक्ताइतिवि-भक्ताः । जायन्ते । पञ्च । कृत्वः । यजुषा । मिमीते । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । पञ्च । कृत्वः । तूष्णीम् । [६३] दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । यत् । यजुषा । मिमीते । भूतम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । तूष्णीम् । भविष्यत् । यत् । वै । तावान् । एव । सोमः । स्यात् । यावन्तम् । मिमीते । यजमानस्य । एव । स्यात् । न । अपीति । सदस्यानाम् । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । इति । उप । समिति । ऊहति । सदस्यान् । एव । अन्वाभजतीत्यनु-आभजति । वाससा । उपेति । नह्यति । सर्वदेवत्यमितिसर्व-देवत्यम् । वै । [६४] वासः । सर्वाभिः । एव । एनम् । देवताभिः । समिति । अर्धयति । पशवः । वै । सोमः । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । इति । उपेति । नह्यति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । पशुषु । दधाति । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । इति । अन्विति । शृन्थति । व्यानमितिवि-अनम् । एव । पशुषु । दधाति । तस्मात् । स्वपन्तम् । प्राणाइतिप्र-अनाः । न । जहति ॥ [६५] इतरम्पशुमान्ध्स्याद्यात्यनंसोध्सर्गन्तूष्णीꣳसर्वदेवत्यꣳ वैतयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

यत् । कलया । ते । शफेन । ते । क्रीणानि । इति । पणेत । अगोअर्घमित्यगो-अर्घम् । सोमम् । कुर्यात् । अगोअर्घमित्यगो-अर्घम् । यजमानम् । अगोअर्घमित्यगो-अर्घम् । अध्वर्युम् । गोः । तु । महिमानम् । न । अवेति । तिरेत् । गवा ।

ते । क्रीणानि । इति । एव । ब्रूयात् । गोअर्घमितिगो-अर्घम् । एव । सोमम् । क
रोति । गोअर्घमितिगो-अर्घम् । यजमानम् । गोअर्घमितिगो-अर्घम् । अध्वर्युम् ।
न । गोः । महिमानम् । अवेति । तिरति । अजया । क्रीणाति । सतपसमितिस-
तपसम् । एव । एनम् । क्रीणाति । हिरण्येन । क्रीणाति । सशुक्रमितिस-शुक्रम् ।
एव । [६६] एनम् । क्रीणाति । धेन्वा । क्रीणाति । साशिरमितिस-आशिरम् ।
एव । एनम् । क्रीणाति । ऋषभेण । क्रीणाति । सेन्द्रमितिस-इन्द्रम् । एव । एनम् ।
क्रीणाति । अनडुहा । क्रीणाति । वह्निः । वै । अनड्वान् । वह्निना । एव । वह्निं ।
यज्ञस्य । क्रीणाति । मिथुनाभ्याम् । क्रीणाति । मिथुनस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै ।
वाससा । क्रीणाति । सर्वदेवत्यमितिसर्व-देवत्यम् । वै । वासः । सर्वाभ्यः । एव ।
एनम् । देवताभ्यः । क्रीणाति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा ।
विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्य
मित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । [६७] तपसः । तनूः । असि । प्रजापतेरितिप्रजा-
पतेः । वर्णः । इति । आह । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । एव । तत् । अध्वर्युः । नीति ।
ह्नुते । आत्मनः । अनाव्रस्कायेत्यना-व्रस्काय । गच्छति । श्रियम् । प्रेति । पशून् ।
आप्नोति । यः । एवम् । वेद । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । क्रीणामि । इति । आह ।
यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । देवाः । वै । येन । हिरण्येन । सोमम् । अ
क्रीणन् । तत् । अभीषहेत्यभि-सहा । पुनः । एति । अददत । कः । हि । तेजसा ।
विक्रेष्यतइतिवि-क्रेष्यते । इति । येन । हिरण्येन । [६८] सोमम् । क्रीणीयात् । तत् ।
अभीषहेत्यभि-सहा । पुनः । एति । ददीत । तेजः । एव । आत्मन् । धत्ते । अस्मे
इति । ज्योतिः । सोमविक्रयिणीतिसोम-विक्रयिणि । तमः । इति । आह । ज्योतिः ।
एव । यजमाने । दधाति । तमसा । सोमविक्रयिणमितिसोम-विक्रयिणम् । अर्पय
ति । यत् । अनुपग्रथ्येत्यनुप-ग्रथ्य । हन्यात् । दन्दशूकाः । ताम् । समाम् । सर्पाः ।
स्युः । इदम् । अहम् । सर्पाणाम् । दन्दशूकानाम् । ग्रीवाः । उपेति । ग्रथ्नामि ।
इति । आह । अदन्दशूकाः । ताम् । समाम् । सर्पाः । भवन्ति । तमसा । सोमवि
क्रयिणमितिसोम-विक्रयिणम् । विध्यति । स्वानः । [६९] भ्राज । इति । आह ।
एते । वै । अमुष्मिन् । लोके । सोमम् । अरक्षन् । तेभ्यः । अधीति । सोमम् ।

एति । अहन्न् । यत् । एतेभ्यः । सोमक्रयणानितिसोम-क्रयणान् । न । अनुदिशे दित्यनु-दिशेत् । अक्रीतः । अस्य । सोमः । स्यात् । न । अस्य । एते । अमुष्मिन्न् । लोके । सोमम् । रक्षेयुः । यत् । एतेभ्यः । सोमक्रयणानितिसोम-क्रयणान् । अनु दिशतीत्यनु-दिशति । क्रीतः । अस्य । सोमः । भवति । एते । अस्य । अमुष्मिन्न् । लोके । सोमम् । रक्षन्ति ॥ [७०] सशुक्रमेवरुन्धइतियेनहिरण्येनस्वानचतुश्चत्वा रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

वारुणः । वै । क्रीतः । सोमः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । मित्रः । नः । एति । इहि । सुमित्रधाइतिसुमित्र-धाः । इति । आह । शान्त्यै । इन्द्रस्य । ऊरुम् । एति । विश । दक्षिणम् । इति । आह । देवाः । वै । यम् । सोमम् । अक्रीणन्न् । तम् । इन्द्रस्य । ऊरौ । दक्षिणे । एति । असादयन्न् । एषः । खलु । वै । एतर् हि । इन्द्रः । यः । यजते । तस्मात् । एवम् । आह । उदिति । आयुषा । स्वायुषेतिसु-आयुषा । इति । आह । देवताः । एव । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्य । उदिति । [७१] तिष्ठति । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । इति । आह । अन्तरिक्षदेवत्यइत्यन्तरिक्ष-देवत्यः । हि । एतर् हि । सोमः । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति । सीद । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । वीति । वै । एनम् । एतत् । अर्धयति । यत् । वारुणम् । सन्तम् । मैत्रम् । करोति । वारुण्या । ऋचा । एति । सादयति । स्वया । एव । एनम् । देवतया । समिति । अर्धयति । वाससा । पर्यानह्यतीतिपरि-आनह्यति । सर्वदेवत्यमितिसर्व-देवत्यम् । वै । वासः । सर्वाभिः । एव । [७२] एनम् । देवताभिः । समिति । अर्धयति । अथोइति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । वनेषु । वीति । अन्तरिक्षम् । ततान । इति । आह । वनेषु । हि । वीति । अन्तरिक्षम् । ततान । वाजम् । अर्वथ्स्वित्यर्वत्-सु । इति । आह । वाजम् । हि । अर्वथ्स्वित्यर्वत्-सु । पयः । अघ्नियासु । इति । आह । पयः । हि । अघ्नियासु । हृथ्स्वितिहृत्-सु । क्रतुम् । इति । आह । हृथ्स्वितिहृत्-सु । हि । क्रतुम् । वरुणः । विक्षु । अग्निम् । इति । आह । वरुणः । हि । विक्षु । अग्निम् । दिवि । सूर्यम् । [७३] इति । आह । दिवि । हि । सूर्यम् । सोमम् । अद्रौ । इति । आह । ग्रावाणः । वै । अद्रयः । तेषु । वै । एषः । सोमम् । दधाति । यः । यजते । तस्मात् ।

एवम् । आह । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । इति । सौर्या । ऋचा । कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम् । प्रत्यानह्यतीतिप्रति - आनह्यति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । उस्रौ । एति । इतम् । धूः । षाहाविति धूः-साहौ । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । प्रेति । च्यवस्व । भुवः । पते । इति । आह । भूतानाम् । हि । [७४] एषः । पतिः । विश्वानि । अभीति । धामानि । इति । आह । विश्वानि । हि । एषः । अभीति । धामानि । प्रच्यवतइतिप्र-च्यवते । मा । त्वा । परिपरीतिपरि-परी । विदत् । इति । आह । यत् । एव । अदः । सोमम् । आह्रियमाणमित्या-ह्रियमाणम् । गन्धर्वः । विश्वावसुरितिविश्व-वसुः । पर्यमुष्णादिति परि-अमुष्णात् । तस्मात् । एवम् । आह । अपरिमोषायेत्यपरि-मोषाय । यजमानस्य । स्वस्त्ययनीतिस्वस्ति-अयनी । असि । इति । आह । यजमानस्य । एव । एषः । यज्ञस्य । अन्वारम्भइत्यनु - आरम्भः । अनवच्छित्त्याइत्यनव-छित्त्यै । वरुणः । वै । एषः । यजमानम् । अभि । एति । एति । यत् । [७५] क्रीतः । सोमः । उपनद्ध इत्युप-नद्धः । नमः । मित्रस्य । वरुणस्य । चक्षसे । इति । आह । शान्त्यै । एति । सोमम् । वहन्ति । अग्निना । प्रतीति । तिष्ठते । तौ । सम्भवन्ताविति सं-भवन्तौ । यजमानम् । अभि । समिति । भवतः । पुरा । खलु । वाव । एषः । मेधाय । आत्मानम् । आरभ्येत्या-रभ्य । चरति । यः । दीक्षितः । यत् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । पशुम् । आलभतइत्या-लभते । आत्मनिष्क्रयणइत्यात्म-निष्क्रयणः । एव । अस्य । सः । तस्मात् । तस्य । न । आश्यम् । पुरुषनिष्क्रयणइतिपुरुष-निष्क्रयणः । इव । हि । अथोइति । खलु । आहुः । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । वै । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । इति । यत् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । पशुम् । आलभतइत्या-लभते । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । एव । अस्य । सः । तस्मात् । उ । आश्यम् । वारुण्या । ऋचा । परीति । चरति । स्वया । एव । एनम् । देवतया । परीति । चरति ॥

[७६] अन्वारभ्योत्थसर्वाभिरेवसूर्यम्भूतानाꣳह्येतियदाहुस्सप्तविꣳशतिश्च ॥ ११ ॥

प्राचीनवꣳशय्यावन्तऋक्सामेवाग्वैदेवेभ्योदेवावैदेवयजनंक्रद्रूश्रतद्धिरण्यꣳषट् पदानिब्रह्मवादिनोविचित्योयत्कलयातेवारुणोवैक्रीतस्सोमएकादश ॥ ॥ ११ ॥

प्राचीनवꣳशꣳस्वाहेत्याहुर्येऽन्तश्शराद्दीषसन्तपसाचयत्कर्णगृहीतेतिलोमतो वारुणषट्थ्संमतिः ॥ [७६] ॥ प्राचीनवꣳशम्परिचरति ॥ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति षष्ठकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

षष्ठकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

यत् । उभौ । विमुच्येतिवि-मुच्य । आतिथ्यम् । गृह्णीयात् । यज्ञम् । वीति । छिन्द्यात् । यत् । उभौ । अविमुच्येत्यवि-मुच्य । यथा । अनागतायेत्यना-गताय । आतिथ्यम् । क्रियते । तादृक् । एव । तत् । विमुक्तइतिवि-मुक्तः । अन्यः । अनड्वान् । भवति । अविमुक्तइत्यवि-मुक्तः । अन्यः । अथ । आतिथ्यम् । गृह्णाति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । पत्नी । अन्वारभतइत्यनु-आरभते । पत्नी । हि । पारीणह्यस्येतिपारि-नह्यस्य । ईशे । पत्निया । एव । अनुमतमित्यनु-मतम् । निरिति । वपति । यत् । वै । पत्नी । यज्ञस्य । करोति । मिथुनम् । तत् । अथोइति । पत्नियाः । एव । [१] एषः । यज्ञस्य । अन्वारम्भइत्यनु-आरम्भः । अनवच्छित्त्याइत्यनव-छित्त्यै । यावद्भिरितियावत्-भिः । वै । राजा । अनुचरैरित्यनु-चरैः । आगच्छतीत्या-गच्छति । सर्वेभ्यः । वै । तेभ्यः । आतिथ्यम् । क्रियते । छन्दाꣳसि । खलु । वै । सोमस्य । राज्ञः । अनुचराणीत्यनु-चराणि । अग्नेः । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । इति । आह । गायत्रियै । एव । एतेन । करोति । सोमस्य । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । इति । आह । त्रिष्टुभे । एव । एतेन । करोति । अतिथेः । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । इति । आह । जगत्यै । [२] एव । एतेन । करोति । अग्नये । त्वा । रायस्पोषदाव्नइतिरायस्पोष-दाव्ने । विष्णवे । त्वा । इति । आह । अनुष्टुभइत्यनु-स्तुभे । एव । एतेन । करोति । श्येनाय । त्वा । सोमभृतइतिसोम-भृते । विष्णवे । त्वा । इति । आह । गायत्रियै । एव । एतेन । करोति । पञ्च । कृत्वः । गृह्णाति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः ।

यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । गायत्रियै । उभयतः । आतिथ्यस्य । क्रियते । इति । यत् । एव । अदः । सोमम् । एति । [३] अहरत् । तस्मात् । गायत्रियै । उभयतः । आतिथ्यस्य । क्रियते । पुरस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । आतिथ्यम् । नवकपालइतिनव-कपालः । पुरोडाशः । भवति । तस्मात् । नवधेतिनव-धा । शिरः । विष्यूतमितिवि-स्यूतम् । नवकपालइतिनव-कपालः । पुरोडाशः । भवति । ते । त्रयः । त्रिकपालाइतित्रि-कपालाः । त्रिवृतेतित्रि-वृता । स्तोमेन । सम्मिताइति सं-मिताः । तेजः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । तेजः । एव । यज्ञस्य । शीर्षन्न् । दधाति । नवकपालइतिनव - कपालः । पुरोडाशः । भवति । ते । त्रयः । त्रिकपालाइतित्रि-कपालाः । त्रिवृतेतित्रि-वृता । प्राणेनेतिप्र-अनेन । सम्मिताइतिसं-मिताः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । [४] प्राणइतिप्र-अनः । त्रिवृतमितित्रि - वृतम् । एव । प्राणमिति प्र-अनम् । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । यज्ञस्य । शीर्षन्न् । दधाति । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । वै । एतानि । पक्ष्माणि । यत् । अश्ववालाइत्यश्व-वालाः । ऐक्षवीइति । तिरश्चीइति । यत् । आश्ववालइत्याश्व-वालः । प्रस्तरइतिप्र - स्तरः । भवति । ऐक्षवीइति । तिरश्चीइति । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । एव । तत् । चक्षुः । समिति । भरति । देवाः । वै । याः । आहुतीरित्या-हुतीः । अजुहवुः । ताः । असुराः । निष्कावम् । आदन्न् । ते । देवाः । कार्ष्मर्यम् । अपश्यन्न् । कर्मण्यः । वै । कर्म । एनेन । कुर्वीत । इति । ते । कार्ष्मर्यमयानितिकार्ष्मर्य-मयान् । परिधीनितिपरि-धीन् । [५] अकुर्वत । तैः । वै । ते । रक्षांसि । अपेति । अघ्नत । यत् । कार्ष्मर्यमयाइतिकार्ष्मर्य-मयाः । परिधयइतिपरि-धयः । भवन्ति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप - हत्यै । समिति । स्पर्शयति । रक्षसाम् । अनन्ववचारायेत्यनु- अवचाराय । न । पुरस्तात् । परीति । दधाति । आदित्यः । हि । एव । उद्यन्नित्युत् - यन्न् । पुरस्तात् । रक्षांसि । अपहन्तीत्यप-हन्ति । ऊर्ध्वेइति । समिधावितिसं-इधौ । एति । दधाति । उपरिष्टात् । एव । रक्षांसि । अपेति । हन्ति । यजुषा । अन्याम् । तूष्णीम् । अन्याम् । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । द्वेइति । एति । दधाति । द्विपादितिद्वि-

पात् । यज॑मानः । प्रति॑ष्ठित्या॒इति॒प्रति॑-स्थि॒त्यै॒ । ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न॒इति॑ब्रह्म-वा॒दिनः॑ । व॒द॒न्ति॒ । [६] अ॒ग्निः । च॒ । वै । ए॒तौ । सोमः॑ । च॒ । क॒था । सोमा॑य । आ॒ति॒थ्यम् । क्रि॒यते॑ । न । अ॒ग्नये॑ । इति॑ । यत् । अ॒ग्नौ । अ॒ग्निम् । म॒थि॒त्वा । प्र॒ह॒र॒तीति॑प्र-हर॑ति । तेन॑ । ए॒व । अ॒ग्नये॑ । आ॒ति॒थ्यम् । क्रि॒य॒ते॒ । अथो॒इति॑ । खलु॑ । आ॒हुः॒ । अ॒ग्निः । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । इति॑ । यत् । ह॒विः । आ॒सा॒द्येत्या॑-साद्य॑ । अ॒ग्निम् । मन्थ॑ति । ह॒व्याय॑ । ए॒व । आ॒सन्न॒ायेत्या॑-स॒न्ना॒य॒ । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । ज॒न॒य॒ति॒ ॥ [७] पत्नि॑याए॒वजग॑त्या॒आत्रि॒वृद्वै॒परि॒धीन्वदन्त्येक॑चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ १ ॥

दे॒वा॒सु॒रा॒इति॑देव-अ॒सु॒राः । सय्ँ॑त्ता॒इति॒सं-य॒त्ताः । आ॒स॒न्न् । ते । दे॒वाः । मि॒थः । विप्रि॑या॒इति॒वि-प्रि॒याः । आ॒स॒न्न् । ते । अ॒न्यः । अ॒न्यस्मै॑ । ज्यैष्ठ्या॑य । अति॑ष्ठमानाः । प॒ञ्च॒धेति॑पञ्च-धा । वीति॑ । अ॒क्रा॒म॒न्न् । अ॒ग्निः । वसु॑भि॒रिति॒वसु॑-भि॒ः । सोमः॑ । रु॒द्रैः । इन्द्रः॑ । म॒रु॒द्भि॒रिति॑म॒रुत्-भि॒ः । वरु॑णः । आ॒दि॒त्यैः । बृह॒स्पतिः॑ । विश्वैः॑ । दे॒वैः । ते । अ॒म॒न्य॒न्त॒ । असु॑रेभ्यः । वै । इ॒दम् । भ्रातृ॑व्येभ्यः । र॒ध्या॒मः॒ । यत् । मि॒थः । विप्रि॑या॒इति॒वि-प्रि॒याः । स्मः । याः । नः॒ । इ॒माः । प्रि॒याः । त॒नुवः॑ । ताः । स॒म॒व॒द्या॒म॒हा॒इति॑सं-अव॑द्यामहै । ताभ्यः॑ । सः । निरिति॑ । ऋ॒च्छा॒त् । यः । [८] नः॒ । प्र॒थ॒मः । अ॒न्यः । अ॒न्यस्मै॑ । द्रु॒ह्या॒त् । इति॑ । तस्मा॑त् । यः । स॒तानू॑नप्त्रि॒णा॒मिति॒स-तानू॒न॒प्त्रि॒णाम् । प्र॒थ॒मः । द्रु॒ह्य॑ति । सः । आर्ति॑म् । एति॑ । ऋ॒च्छ॒ति॒ । यत् । तानू॒न॒प्त्रमिति॑तानू-न॒प्त्रम् । स॒म॒व॒द्यतीति॑सं-अ॒व॒द्यति॑ । भ्रा॒तृ॒व्या॒भि॒भू॒त्या॒इति॒भ्रातृ॑व्य-अ॒भि॒भू॒त्यै॒ । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒व॒ति॒ । पञ्च॑ । कृत्वः॑ । अवेति॑ । द्य॒ति॒ । प॒ञ्च॒धेति॑पञ्च-धा । हि । ते । तत् । स॒म॒वा॒द्य॒न्तेति॑सं-अ॒वाद्य॑न्त । अथो॒इति॑ । प॒ञ्चा॑क्ष॒रेति॒पञ्च॑-अ॒क्ष॒रा॒ । प॒ङ्क्तिः । पाङ्क्तः॑ । य॒ज्ञः । य॒ज्ञम् । ए॒व । अवेति॑ । रु॒न्धे॒ । आप॑तय॒इत्या॑-पतये । त्वा॒ । गृ॒ह्णा॒मि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । प्रा॒ण॒इति॑प्र-अ॒नः । वै । [९] आप॑ति॒रित्या॑-प॒तिः॒ । प्रा॒ण॒मिति॑प्र-अ॒न॒म् । ए॒व । प्री॒णा॒ति॒ । परि॑पतय॒इति॒परि॑-प॒त॒ये॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । मनः॑ । वै । परि॑पति॒रिति॒परि॑-प॒तिः॒ । मनः॑ । ए॒व । प्री॒णा॒ति॒ । तनू॒नप्त्र॒इति॒तनू॒-नप्त्रे॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । त॒नुवः॑ । हि । ते । ताः । स॒म॒वा॒द्य॒न्तेति॑सं-अ॒वाद्य॑न्त । शाक्व॒राय॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । शक्त्यै॑ । हि । ते । ताः । स॒म॒वा॒द्य॒न्तेति॑सं-अ॒वा

द्यन्त । शक्मन्न् । ओजिष्ठाय । इति । आह । ओजिष्ठम् । हि । ते । तत् । आत्मनः । समवाद्यन्तेतिसं-अवाद्यन्त । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । असि । अनाधृष्यमित्यना-धृष्यम् । इति । आह । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । हि । एतत् । अनाधृष्यमित्यना-धृष्यम् । देवानाम् । ओजः । [१०] इति । आह । देवानाम् । हि । एतत् । ओजः । अभिशस्तिपाइत्यभिशस्ति-पाः । अनभिशस्तेन्यमित्यनभि-शस्तेन्यम् । इति । आह । अभिशस्तिपाइत्यभिशस्ति-पाः । हि । एतत् । अनभिशस्तेन्यमित्यनाभि-शस्तेन्यम् । अन्विति । मे । दीक्षाम् । दीक्षापतिरितिदीक्षा-पतिः । मन्यताम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । घृतम् । वै । देवाः । वज्रम् । कृत्वा । सोमम् । अघ्नन्न् । अन्तिकम् । इव । खलु । वै । अस्य । एतत् । चरन्ति । यत् । तानूनप्त्रेणेतितानू-नप्त्रेण । प्रचरन्तीतिप्र-चरन्ति । अꣳशुरꣳशुरित्यꣳशुः-अꣳशुः । ते । देव । सोम । एति । प्यायताम् । इति । आह । यत् । [११] एव । अस्य । अपुवायते । यत् । मीयते । तत् । एव । अस्य । एतेन । एति । प्याययति । एति । तुभ्यम् । इन्द्रः । प्यायताम् । एति । त्वम् । इन्द्राय । प्यायस्व । इति । आह । उभौ । एव । इन्द्रम् । च । सोमम् । च । एति । प्याययति । एति । प्यायय । सखीन् । सन्या । मेधया । इति । आह । ऋत्विजः । वै । अस्य । सखायः । तान् । एव । एति । प्याययति । स्वस्ति । ते । देव । सोम । सुत्याम् । अशीय । [१२] इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । प्रेति । वै । एते । अस्मात् । लोकात् । च्यवन्ते । ये । सोमम् । आप्याययन्तीत्या-प्याययन्ति । अन्तरिक्षदेवत्य इत्यन्तरिक्ष-देवत्यः । हि । सोमः । आप्यायितइत्या प्यायितः । एष्टः । रायः । प्रेति । इषे । भगाय । इति । आह । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । अस्मिन्न् । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति । देवासुराइति देव-असुराः । सय्ँयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । बिभ्यतः । अग्निम् । प्रेति । अविशन्न् । तस्मात् । आहुः । अग्निः । सर्वाः । देवताः । इति । ते । [१३] अग्निम् । एव । वरूथम् । कृत्वा । असुरान् । अभीति । अभवन्न् । अग्निम् । इव । खलु । वै । एषः । प्रेति । विशति । यः । अवान्तरदीक्षामित्यवान्तर-दीक्षाम् । उ

पैतीत्युप-एति। भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै। भवति। आत्मना। परा। इति। अस्य। भ्रातृव्यः। भवति। आत्मानम्। एव। दीक्षया। पाति। प्रजामितिप्र-जाम्। अवान्तरदीक्षयेत्यवान्तर-दीक्षया। सन्तरामितिसं-तराम्। मेखलाम्। सं मायच्छतइतिसं-आयच्छते। प्रजेतिप्र-जा। हि। आत्मनः। अन्तरतरेत्यन्तर-तरा। तप्तव्रतइतितप्त-व्रतः। भवति। मदन्तीभिः। मार्जयते। निरिति। हि। अग्निः। शी तेन। वायति। समिध्याइतिसं-इध्यै। या। ते। अग्ने। रुद्रिया। तनूः। इति। आह। स्वया। एव। एनत्। देवतया। व्रतयति। सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय। शा न्त्यै॥ [१४] योवाओजआहयदशीयेतितेऽग्नएकादशच॥ ❀ ॥ २ ॥

तेषाम्। असुराणाम्। तिस्रः। पुरः। आसन्। अयस्मयी। अवमा। अथ। रजता। अथ। हरिणी। ताः। देवाः। जेतुम्। न। अशक्नुवन्। ताः। उपसदेत्यु प-सदा। एव। अजिगीषन्। तस्मात्। आहुः। यः। च। एवम्। वेद। यः। च। न। उपसदेत्युप-सदा। वै। महापुरमितिमहा-पुरम्। जयन्ति। इति। ते। इषुम्। समिति। अकुर्वत। अग्निम्। अनीकम्। सोमम्। शल्यम्। विष्णुम्। तेजनम्। ते। अब्रुवन्। कः। इमाम्। असिष्यति। इति। [१५] रुद्रः। इति। अब्रुवन्। रुद्रः। वै। क्रूरः। सः। अस्यतु। इति। सः। अब्रवीत्। वरम्। वृणै। अहम्। एव। पशूनाम्। अधिपतिरित्यधि-पतिः। असानि। इति। तस्मात्। रुद्रः। पशूनाम्। अधिपति रित्यधि-पतिः। ताम्। रुद्रः। अवेति। असृजत्। सः। तिस्रः। पुरः। भित्वा। एभ्यः। लोकेभ्यः। असुरान्। प्रेति। अनुदत। यत्। उपसदइत्युप-सदः। उपसद्यन्तइत्युप-सद्यन्ते। भ्रातृव्यपराणुत्याइतिभ्रातृव्य-पराणुत्यै। न। अन्याम्। आहुतिमित्या-हु तिम्। पुरस्तात्। जुहुयात्। यत्। अन्याम्। आहुतिमित्या-हुतिम्। पुरस्तात्। जुहुयात्। [१६] अन्यत्। मुखम्। कुर्यात्। स्रुवेण। आघारमित्या-घारम्। एति। घारयति। यज्ञस्य। प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै। पराङ्। अतिक्रम्येत्यति-क्रम्य। जुहोति। पराचः। एव। एभ्यः। लोकेभ्यः। यजमानः। भ्रातृव्यान्। प्रेति। नुदते। पुनः। अत्याक्रम्येत्यति-आक्रम्य। उपसदमित्युप-सदम्। जुहोति। प्रणुद्येतिप्र-नुद्य। एव। एभ्यः। लोकेभ्यः। भ्रातृव्यान्। जित्वा। भ्रातृव्यलोकमितिभ्रातृव्य-लोकम्।

अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । देवाः । वै । याः । प्रातः । उपसदइत्युप-सदः । उपासीदन्नित्युप-असीदन् । अह्नः । ताभिः । असुरान् । प्रेति । अनुदन्त । याः । सायम् । रात्रियै । ताभिः । यत् । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । उपसदइत्युप-सदः । [१७] उपसद्यन्तइत्युप-सद्यन्ते । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । एव । तत् । यजमानः । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । याः । प्रातः । याज्याः । स्युः । ताः । सायम् । पुरोऽनुवाक्याइतिपुरः-अनुवाक्याः । कुर्यात् । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय । तिस्रः । उपसदइत्युप-सदः । उपेति । एति । त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । प्रीणाति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । ऋतून् । एव । प्रीणाति । द्वादश । अहीने । सोमे । उपेति । एति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रीणाति । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः विꣳशतिः । समिति । [१८] पद्यन्ते । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः-विꣳशतिः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । अर्धमासानित्यर्ध-मासान् । एव । प्रीणाति । आराग्रामित्यारा-अग्राम् । अवान्तरदीक्षामित्यवान्तर-दीक्षाम् । उपेति । इयात् । यः । कामयेत । अस्मिन् । मे । लोके । अर्धुकम् । स्यात् । इति । एकम् । अग्रे । अथ । द्वौ । अथ । त्रीन् । अथ । चतुरः । एषा । वै । आराग्रेत्यारा-अग्रा । अवान्तरदीक्षेत्यवान्तर-दीक्षा । अस्मिन् । एव । अस्मै । लोके । अर्धुकम् । भवति । परोवरीयसीमितिपरः-वरीयसीम् । अवान्तरदीक्षामित्यवान्तर-दीक्षाम् । उपेति । इयात् । यः । कामयेत । अमुष्मिन् । मे । लोके । अर्धुकम् । स्यात् । इति । चतुरः । अग्रे । अथ । त्रीन् । अथ । द्वौ । अथ । एकम् । एषा । वै । परोवरीयसीतिपरः-वरीयसी । अवान्तरदीक्षेत्यवान्तर-दीक्षा । अमुष्मिन् । एव । अस्मै । लोके । अर्धुकम् । भवति ॥ [१९] असिष्यतीतिजुहुयाथ्सायम्प्रातरुपसदश्चतुर्विꣳशतिस्स्चतुरोऽग्रेषोडशच ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥ ३ ॥

सुवर्गमितिसुवः-गम् । वै । एते । लोकम् । यन्ति । ये । उपसदइत्युप-सदः । उपयन्तीत्युप-यन्ति । तेषाम् । यः । उन्नयतइत्युत्-नयते । हीयते । एव । सः । न । उदिति । अनेषि । इति । सून्नीयमितिसु-उन्नीयम् । इव । यः । वै । स्वार्थेतामि

तिस्वार्थ-इताम् । यताम् । श्रान्तः । हीयंते । उत । सः । निष्टचार्य । सह । वसति । तस्मात् । सकृत् । उन्नीयेत्युत्-नीयं । न । अपरम् । उदिदिति । नयेत । दध्ना । उदिति । नयेत । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेणं । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । [२०] यज्ञः । देवेभ्यः । निलायत । विष्णुः । रूपम् । कृत्वा । सः । पृथिवीम् । प्रेति । अविशत् । तम् । देवाः । हस्तान् । सꣳरभ्येतिसं-रभ्यं । ऐच्छन्न् । तम् । इन्द्रः । उपर्युपरीत्युपरि-उपरि । अतीति [अक्रामत् । सः । अब्रवीत् । कः । मा । अयम् । उपर्युपरीत्युपरि-उपरि । अतीति । अक्रमीत् । इति । अहम् । दुर्गइतिदुः-गे । हन्ता । इति । अथ । कः । त्वम् । इति । अहम् । दुर्गादितिदुः-गात् । आहर्तेत्या-हर्ता । इति । सः । अब्रवीत् । दुर्गइतिदुः-गे । वै । हन्ता । अवोचथाः । वराहः । अयम् । वाममोषइतिवाम-मोषः । [२१] सप्तानाम् । गिरीणाम् । परस्तात् । वित्तम् । वेद्यम् । असुराणाम् । बिभर्ति । तम् । जहि । यदि । दुर्गइतिदुः-गे । हन्ता । असि । इति । सः । दर्भपुञ्जीलमितिदर्भ-पुञ्जीलम् । उद्वृह्येत्युत्-वृह्य । सप्त । गिरीन् । भित्वा । तम् । अहन्न् । सः । अब्रवीत् । दुर्गादितिदुः-गात् । वै । आहर्तेत्या-हर्ता । अवोचथाः । एतम् । एति । हर । इति । तम् । एभ्यः । यज्ञः । एव । यज्ञम् । एति । अहरत् । यत् । तत् । वित्तम् । वेद्यम् । असुराणाम् । अविन्दन्त । तत् । एकम् । वेद्यै । वेदित्वमितिवेदि-त्वम् । असुराणाम् । [२२] वै । इयम् । अग्रे । आसीत् । यावत् । आसीनः । परापश्यतीतिपरा-पश्यति । तावत् । देवानाम् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । अस्तु । एव । नः । अस्याम् । अपीति । इति । कियत् । वः । दास्यामः । इति । यावत् । इयम् । सलावृकी । त्रिः । परिक्रामतीतिपरि-क्रामति । तावत् । नः । दत्त । इति । सः । इन्द्रः । सलावृकी । रूपम् । कृत्वा । इमाम् । त्रिः । सर्वतः । परीति । अक्रामत् । तत् । इमाम् । अविन्दन्त । यत् । इमाम् । अविन्दन्त । तत् । वेद्यै । वेदित्वमितिवेदि-त्वम् । [२३] सा । वै । इयम् । सर्वा । एव । वेदिः । इयति । शक्ष्यामि । इति । तु । वै । अवमायेत्यव-मायं । यजन्ते । त्रिꣳशत् । पदानि । पश्चात् । तिरश्ची । भवति । षट्त्रिꣳशदितिषट्-त्रिꣳशत् । प्राची । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः-विꣳशतिः । पुरस्तात् । तिरश्ची । दशदशेतिदश-दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदशा-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-

राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । उदिति । हन्ति । यत् । एव । अस्याः । अमेध्यम् । तत् । अपेति । हन्ति । उदिति । हन्ति । तस्मात् । ओषधयः । परेति । भवन्ति । बर्हिः । स्तृणाति । तस्मात् । ओषधयः । पुनः । एति । भवन्ति । उत्तरमित्युत्-तरम् । बर्हिषः । उत्तरबर्हिरित्युत्तर-बर्हिः । स्तृणाति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । यजमानः । उत्तरबर्हिरित्युत्तर-बर्हिः । यजमानम् । एव । अयजमानात् । उत्तरमित्युत्-तरम् । करोति । तस्मात् । यजमानः । अयजमानात् । उत्तरइत्युत्-तरः ॥ [२४] रुन्धेवामममेषोवेदित्वमसुराणाꣳवेदित्वम्भवन्तिपञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

यत् । वै । अनीशानः । भारम् । आदत्तइत्या-दत्ते । वीति । वै । सः । लिशते । यत् । द्वादश । साह्नस्येतिस-अह्नस्य । उपसदइत्युप-सदः । स्युः । तिस्रः । अहीनस्य । यज्ञस्य । विलोमेतिवि-लोम । क्रियेत । तिस्रः । एव । साह्नस्येतिस-अह्नस्य । उपसदइत्युप-सदः । द्वादश । अहीनस्य । यज्ञस्य । सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वाय । अथोइति । सलोमेतिस-लोम । क्रियते । वथ्सस्य । एकः । स्तनः । भागी । हि । सः । अथ । एकम् । स्तनम् । व्रतम् । उपेति । एति । अथ । द्वौ । अथ । त्रीन् । अथ । चतुरः । एतत् । वै । [२५] क्षुरपवीतिक्षुर-पवि । नाम । व्रतम् । येन । प्रेति । जातान् । भ्रातृव्यान् । नुदते । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । अथोइति । कनीयसा । एव । भूयः । उपेति । एति । चतुरः । अग्रे । स्तनान् । व्रतम् । उपेति । एति । अथ । त्रीन् । अथ । द्वौ । अथ । एकम् । एतत् । वै । सुजघनमितिसु-जघनम् । नाम । व्रतम् । तपस्यम् । सुवर्ग्यमितिसुवः-ग्यम् । अथोइति । प्रेति । एव । जायते । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । यवागूः । राजन्यस्य । व्रतम् । क्रूरा । इव । वै । यवागूः । क्रूरः । इव । [२६] राजन्यः । वज्रस्य । रूपम् । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । आमिक्षा । वैश्यस्य । पाकयज्ञस्येतिपाक-यज्ञस्य । रूपम् । पुष्ट्यै । पयः । ब्राह्मणस्य । तेजः । वै । ब्राह्मणः । तेजः । पयः । तेजसा । एव । तेजः । पयः । आत्मन् । धत्ते । अथोइति । पयसा । वै । गर्भाः । वर्धन्ते । गर्भः । इव । खलु । वै । एषः । यत् । दीक्षितः । यत् । अस्य । पयः । व्रतम् । भवति । आत्मानम् । एव । तत् । वर्धयति । त्रिव्रतइतित्रि-व्रतः । वै । मनुः । आसीत् । द्विव्रताइतिद्वि-व्रताः ।

असुराः । एकव्रताइत्येक-व्रताः । [२७] देवाः । प्रातः । मध्यन्दिने । सायम् । तत् । मनोः । व्रतम् । आसीत् । पाकयज्ञस्येतिपाक-यज्ञस्य । रूपम् । पुष्ट्यै । प्रातः । च । सायम् । च । असुराणाम् । निर्मध्यमितिनिः-मध्यम् । क्षुधः । रूपम् । ततः । ते । परेति । अभवन्न् । मध्यन्दिने । मध्यरात्रइतिमध्य-रात्रे । देवानाम् । ततः । ते । अभवन्न् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । यत् । अस्य । मध्यन्दिने । मध्यरात्रइतिमध्य-रात्रे । व्रतम् । भवति । मध्यतः । वै । अन्नेन । भुञ्जते । मध्यतः । एव । तत् । ऊर्जम् । धत्ते । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । भवति । आत्मना [२८] परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । गर्भः । वै । एषः । यत् । दीक्षितः । योनिः । दीक्षितविमितमितिदीक्षित-विमितम् । यत् । दीक्षितः । दीक्षितविमितादितिदीक्षित-विमितात् । प्रवसेदितिप्र-वसेत् । यथा । योनेः । गर्भः । स्कन्दति । तादृक् । एव । तत् । न । प्रवस्तव्यमितिप्र-वस्तव्यम् । आत्मनः । गोपीथाय । एषः । वै । व्याघ्रः । कुलगोपइतिकुल-गोपः । यत् । अग्निः । तस्मात् । यत् । दीक्षितः । प्रवसेदितिप्र-वसेत् । सः । एनम् । ईश्वरः । अनूत्थायेत्यनु-उत्थाय । हन्तोः । न । प्रवस्तव्यमितिप्र-वस्तव्यम् । आत्मनः । गुप्त्यै । दक्षिणतः । शये । एतत् । वै । यजमानस्य । आयतनमित्या-यतनम् । स्वे । एव । आयतनइत्या-यतने । शये । अग्निम् । अभ्यावृत्येत्यभि-आवृत्य । शये । देवताः । एव । यज्ञम् । अभ्यावृत्येत्यभि-आवृत्य । शये ॥ [२९] एतद्वैक्रूरइवैकव्रताआत्मनायजमानस्यत्रयोदशच ॥ ❀ ॥५॥

पुरोहविषीतिपुरः-हविषि । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । यम् । कामयेत । उपेति । एनम् । उत्तरइत्युत्-तरः । यज्ञः । नमेत् । अभीति । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । जयेत् । इति । एतत् । वै । पुरोहविरितिपुरः-हविः । देवयजनमितिदेव-यजनम् । यस्य । होता । प्रातरनुवाकमितिप्रातः-अनुवाकम् । अनुब्रुवन्नित्यनु-ब्रुवन् । अग्निम् । अपः । आदित्यम् । अभीति । विपश्यतीतिवि-पश्यति । उपेति । एनम् । उत्तरइत्युत्-तरः । यज्ञः । नमति । अभीति । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । जयति । आप्ते । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । भ्रातृव्यवन्तमितिभ्रातृव्य-वन्तम् । पन्थाम् । वा । अधिस्पर्शयेदित्यधि-स्पर्शयेत् । कर्तम् । वा । यावत् । न । अनसे । यातवै [३०] न । रथाय । एतत् । वै । आप्तम् । देवयजनमितिदेव-यजनम् ।

आप्नोति । एव । भ्रातृव्यम् । न । एनम् । भ्रातृव्यः । आप्नोति । एकोन्नतइत्येक-उन्नते । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । पशुकाममितिपशु-कामम् । एकोन्नतादित्येक-उन्नतात् । वै । देवयजनादितिदेव-यजनात् । अङ्गिरसः । पशून् । असृजन्त । अन्तरा । सदोहविर्धानेइतिसदः-हविर्धाने । उन्नतमित्युत्-नतम् । स्यात् । एतत् । वै । एकोन्नतमित्येक-उन्नतम् । देवयजनमितिदेव-यजनम् । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । त्र्युन्नतइतित्रि-उन्नते । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । सुवर्गकाममितिसुवर्ग-कामम् । त्र्युन्नतादितित्रि-उन्नतात् । वै । देवयजनादितिदेव-यजनात् । अङ्गिरसः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । अन्तरा । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । च । हविर्धानमितिहविः-धानम् । च । [३१] उन्नतमित्युत्-नतम् । स्यात् । अन्तरा । हविर्धानमितिहविः-धानम् । च । सदः । च । अन्तरा । सदः । च । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । च । एतत् । वै । त्र्युन्नतमितित्रि-उन्नतम् । देवयजनमितिदेव-यजनम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । एति । प्रतिष्ठितइतिप्रति-स्थिते । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । प्रतिष्ठाकाममितिप्रतिष्ठा-कामम् । एतत् । वै । प्रतिष्ठितमितिप्रति-स्थितम् । देवयजनमितिदेव-यजनम् । यत् । सर्वतः । समम् । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यत्र । अन्याअन्याइत्यन्याः-अन्याः । ओषधयः । व्यतिषक्ताइतिवि-अतिषक्ताः । स्युः । तत् । याजयेत् । पशुकाममितिपशु-कामम् । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । अस्मै । पशून् । [३२] अवेति । रुन्धे । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । निर्ऋतिगृहीतइतिनिर्ऋति-गृहीते । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । यम् । कामयेत । निर्ऋत्येतिनिः-ऋत्या । अस्य । यज्ञम् । ग्राहयेयम् । इति । एतत् । वै । निर्ऋतिगृहीतमितिनिर्ऋति-गृहीतम् । देवयजनमितिदेव-यजनम् । यत् । सदृश्यै । सत्याः । ऋक्षम् । निर्ऋत्येतिनिः-ऋत्या । एव । अस्य । यज्ञम् । ग्राहयति । व्यावृत्तइतिवि-आवृत्ते । देवयजनइतिदेव-यजने । याजयेत् । व्यावृत्काममितिव्यावृत्-कामम् । यम् । पात्रे । वा । तल्पे । वा । मीमांसेरन् । प्राचीनम् । आहवनीयादित्या-हवनीयात् । प्रवणमितिप्र-वनम् । स्यात् । प्रतीचीनम् । गार्हपत्यादितिगार्ह-पत्यात् ।

एतत् । वै । व्यावृंत्तमितिंवि-आवृंत्तम् । देवयजंनमितिंदेव-यजंनम् । वीतिं । पाप्मनां । भ्रातृंव्येण । एतिं । वर्तते । न । एनम् । पात्रे । न । तल्पें । मीमाꣳसन्ते । कार्यैः । देवयजंनइतिंदेव-यजंने । याजयेत् । भूतिकाममितिभूति-कामम् । कार्यः । वै । पुरुषः । भवंति । एव ॥ [३३] यातवैहंविर्द्धानंअपशून्पाप्मनाऽष्टादंशच्च ॥ ॥६॥

तेभ्यंः । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वेदिः । सिꣳहीः । रूपम् । कृत्वा । उभयान् । अन्तरा । अपक्रम्येत्यंप-क्रम्यं । अतिष्ठत् । ते । देवाः । अमन्यन्त । यतरान् । वै । इयम् । उपावर्त्स्यतीत्युंप-आवर्त्स्यतिं । ते । इदम् । भविष्यन्तिं । इतिं । ताम् । उपेतिं । अमन्त्रयन्त । सा । अब्रवीत् । वरंम् । वृणै । सर्वान् । मयां । कामान् । वीतिं । अश्नवथ । पूर्वाम् । तु । मा । अग्नेः । आहुंतिरित्या-हुतिः । अश्नवतै । इतिं । तस्मात् । उत्तरवेदिमित्युत्तर-वेदिम् । पूर्वाम् । अग्नेः । व्याघारयन्तीतिंवि-आघारयन्ति । वारें वृतमितिवारें-वृतम् । हि । अस्यै । शम्यंया । परीतिं । मिमीते । [३४] मात्रां । एव । अस्यै । सा । अथोइतिं । युक्तेनं । एव । युक्तम् । अवेतिं । रुन्धे । वित्तायनीतिंवित्त-अयंनी । मे । असि । इतिं । आह । वित्ता । हि । एनान् । आवंत् । तिक्तायनीतिंतिक्त-अयंनी । मे । असि । इतिं । आह । तिक्तान् । हि । एनान् । आवंत् । अवंतात् । मा । नाथितम् । इतिं । आह । नाथितान् । हि । एनान् । आवंत् । अवंतात् । मा । व्यथितम् । इतिं । आह । व्यथितान् । हि । एनान् । आवंत् । विदेः । अग्निः । नभंः । नामं । [३५] अग्ने । अङ्गिरः । इतिं । त्रिः । हरति । ये । एव । एषु । लोकेषुं । अग्नयंः । तान् । एव । अवेतिं । रुन्धे । तूष्णीम् । चतुर्थम् । हरति । अनिरुक्तमित्यनिः-उक्तम् । एव । अवेतिं । रुन्धे । सिꣳहीः । असि । महिषीः । असि । इतिं । आह । सिꣳहीः । हि । एषा । रूपम् । कृत्वा । उभयान् । अन्तरा । अपक्रम्येत्यंप-क्रम्यं । अतिष्ठत् । उरु । प्रथस्व । उरु । ते । यज्ञपंतिरितिं यज्ञ-पतिः । प्रथताम् । इतिं । आह । यजंमानम् । एव । प्रजयेतिंप्र-जयां । पशुभिरितिंपशु-भिः । प्रथयति । ध्रुवा । [३६] असि । इतिं । समितिं । हन्ति । धृत्यै । देवेभ्यंः । शुन्धस्व । देवेभ्यंः । शुम्भस्व । इतिं । अवेतिं । च । उत्ऽक्षति । प्रेतिं । च । किरति । शुद्ध्यै । इन्द्रघोषइतीन्द्र-घोषः । त्वा । वसुंभिरितिवसुं-भिः । पुरस्तात् ।

प्रातु । इति॑ । आह॒ । दिग्भ्यइति॑दिक्-भ्यः । एव । एनाम् । प्रेति॑ । उ॒क्षति॒ । दे॒वान् । च॒ । इत् । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वे॒दिः । उपाववर्तीत्युप-आववर्ति । इ॒ह । एव । वीति॑ । ज॒यामहै । इति॑ । असुराः । वज्रम् । उद्यत्येत्युत्-यत्य॑ । दे॒वान् । अ॒भीति॑ । आयन्त । तान् । इन्द्रघोषइतीन्द्र-घोषः । वसु॑भिरितिवसु॑-भिः । पु॒रस्ता॑त् । अपेति॑ । [३७] अनुदत । मनोजवाइतिमनः॑-जवाः । पि॒तृभि॑रिति॑पितृ-भिः । दक्षिणतः । प्रचे॑ता इति॒प्र-चे॑ताः । रु॒द्रैः । प॒श्चात् । वि॒श्वकर्मेति॑वि॒श्व-कर्मा । आदि॒त्यैः । उत्तर॒तइत्युत्-त॒रतः । यत् । एवम् । उत्तरवेदिमित्युत्तर-वे॒दिम् । प्रोक्षतीति॑प्र-उ॒क्षति । दिग्भ्य इति॑दिक्-भ्यः । एव । तत् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नुदते । इन्द्रः । य॒तीन् । सा॒लावृकेभ्यः॑ । प्रेति॑ । अयच्छत् । तान् । द॒क्षिणतः । उत्तरवेद्याइत्युत्तर-वे॒द्याः । आदन् । यत् । प्रोक्ष॑णीनामिति॑प्र-उ॒क्षणी॑नाम् । उच्छिष्येतेत्युत्-शिष्ये॑त । तत् । द॒क्षिणतः । उत्तरवेद्याइत्युत्तर-वे॒द्यै । नीति॑ । नयेत् । यत् । एव । तत्र॑ । क्रू॒रम् । तत् । तेन॑ । शमयति । यम् । द्वि॒ष्यात् । तम् । ध्यायेत् । शु॒चा । एव । एनम् । अर्पयति ॥ [३८] मिमीतेनाम॑ध्रुवाऽपशुचात्रीणि॑च ॥ ❀ ॥ ७ ॥

सा । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वे॒दिः । अब्रवीत् । सर्वा॑न् । मया॑ । कामा॑न् । वीति॑ । अश्नवथ । इति॑ । ते । दे॒वाः । अकामयन्त । असु॑रान् । भ्रातृ॑व्यान् । अ॒भीति॑ । भ॒वेम । इति॑ । ते । अजुहवुः । सिꣳहीः । असि । सपत्नसाहीति॑सपत्न साही । स्वाहा॑ । इति॑ । ते । असु॑रान् । भ्रातृ॑व्यान् । अ॒भीति॑ । अभवन् । ते । असु॑रान् । भ्रातृ॑व्यान् । अ॒भिभूयेत्य॑भि-भूय॑ । अकामयन्त । प्रजामिति॑प्र-जाम् । विन्देमहि । इति॑ । ते । अ॒जुहवुः । सिꣳहीः । असि । सुप्रजावनिरिति॑सुप्रजा-वनिः । स्वाहा॑ । इति॑ । ते । प्रजामिति॑प्र-जाम् । अविन्दन्त । ते । प्रजामिति॑प्र-जाम् । वि॒त्वा । [३९] अकाम॒यन्त । प॒शून् । विन्देमहि । इति॑ । ते । अजुहवुः । सिꣳहीः । असि । रायस्पोषव॒निरिति॑रायस्पोष-वनिः । स्वाहा॑ । इति॑ । ते । प॒शून् । अविन्दन्त । ते । प॒शून् । वि॒त्वा । अकामयन्त । प्रतिष्ठामिति॑प्रति-स्थाम् । विन्देमहि । इति॑ । ते । अजुहवुः । सिꣳहीः । असि । आदित्यवनिरित्या॑दित्य-वनिः । स्वाहा॑ । इति॑ । ते । इमाम् । प्रतिष्ठामिति॑प्रति-स्थाम् । अविन्दन्त । ते । इमाम् । प्रतिष्ठामिति॑प्रति-स्थाम् । वि॒त्वा ।

अकामयन्त । देवताः । आशिषइत्या-शिषः । उपेति । इयाम् । इति । ते । अजुहवुः । सिꣳहीः । असि । एति । वह । देवान् । देवयतइतिदेव-यते । [४०] यजमानाय । स्वाहा । इति । ते । देवताः । आशिषइत्या-शिषः । उपेति । आयन्न् । पञ्च । कृत्वः । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । अक्ष्णया । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । तस्मात् । अक्ष्णया । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । भूतेभ्यः । त्वा । इति । स्रुचम् । उदिति । गृह्णाति । ये । एव । देवाः । भूताः । तेषाम् । तत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । पौतुद्रवान् । परिधीनितिपरि-धीन् । परीति । दधाति । एषाम् । [४१] लोकानाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । अग्नेः । त्रयः । ज्यायाꣳसः । भ्रातरः । आसन्न् । ते । देवेभ्यः । हव्यम् । वहन्तः । प्रेति । अमीयन्त । सः । अग्निः । अबिभेत् । इत्थम् । वाव । स्यः । आर्तिम् । एति । अरिष्यति । इति । सः । निलायत । सः । याम् । वनस्पतिषु । अवसत् । ताम् । पूतुद्रौ । याम् । ओषधीषु । ताम् । सुगन्धितेजनइतिसुगन्धि-तेजने । याम् । पशुषु । ताम् । पेत्वस्य । अन्तरा । शृङ्गेइति । तम् । देवताः । प्रैषमितिप्र-एषम् । ऐच्छन्न् । तम् । अन्विति । अविन्दन्न् । तम् । अब्रुवन्न् । [४२] उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः । वह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । यत् । एव । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिःपरिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दात् । तत् । मे । भ्रातृणाम् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । असत् । इति । तस्मात् । यत् । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिःपरिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दति । तेषाम् । तत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । सः । अमन्यत । अस्थन्वन्तइत्यस्थन्न्-वन्तः । मे । पूर्वे । भ्रातरः । प्रेति । अमेषत । अस्थानि । शातयै । इति । सः । यानि । [४३] अस्थानि । अशातयत । तत् । पूतुद्रु । अभवत् । यत् । माꣳसम् । उपमृतमित्युप-मृतम् । तत् । गुल्गुलु । यत् । एतान् । सम्भारानितिसं-भारान् । सम्भरतीतिसं-भरति । अग्निम् । एव । तत् । समिति । भरति । अग्नेः । पुरीषम् । असि । इति । आह । अग्नेः । हि । एतत् । पुरीषम् । यत् । सम्भाराइतिसं-भाराः । अथोइति । खलु ।

आहुः । एते । वाव । एनम् । ते । भ्रातरः । परीति । शेरे । यत् । पौतुद्रवाः । परिधयइतिपरि-धयः । इति ॥ [४४] वित्वादेवयतएषामब्रुवन् यानिचतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

बद्धम् । अवेति । स्यति । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । एव । एनेइति । मुञ्चति । प्रेति । नेनेक्ति । मेध्येइति । एव । एनेइति । करोति । सावित्रिया । ऋचा । हुत्वा । हविर्धानेइतिहविः-धाने । प्रेति । वर्तयति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनेइति । प्रेति । वर्तयति । वरुणः । वै । एषः । दुर्वागितिदुः-वाक् । उभयतः । बद्धः । यत् । अख्यः । सः । यत् । उथ्सर्जेदित्युत-सर्जेत् । यजमानस्य । गृहान् । अभ्युथ्सर्जेदित्यभि-उथ्सर्जेत् । सुवागितिसु-वाक् । देव । दुर्यान् । एति । वद । इति । आह । गृहाः । वै । दुर्याः । शान्त्यै । पत्नी । [४५] उपेति । अनक्ति । पत्नी । हि । सर्वस्य । मित्रम् । मित्रत्वायेतिमित्र-त्वाय । यत् । वै । पत्नी । यज्ञस्य । करोति । मिथुनम् । तत् । अथोइति । पत्नियाः । एव । एषः । यज्ञस्य । अन्वारम्भइत्यनु-आरम्भः । अनवच्छित्त्याइत्यनव-छित्त्यै । वर्त्मना । वै । अन्वित्येत्यनु-इत्य । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । जिघाꣳसन्ति । वैष्णवीभ्याम् । ऋग्भ्यामित्यृक्-भ्याम् । वर्त्मनोः । जुहोति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञात् । एव । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । यत् । अध्वर्युः । अनग्नौ । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहुयात् । अन्धः । अध्वर्युः । स्यात् । रक्षाꣳसि । यज्ञम् । हन्युः । [४६] हिरण्यम् । उपास्येत्युप-अस्य । जुहोति । अग्निवतीत्यग्नि-वति । एव । जुहोति । न । अन्धः । अध्वर्युः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । घ्नन्ति । प्राचीइति । प्रेति । इतम् । अध्वरम् । कल्पयन्तीइति । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एनेइति । लोकम् । गमयति । अत्र । रमेथाम् । वर्ष्मन्न् । पृथिव्याः । इति । आह । वर्ष्म । हि । एतत् । पृथिव्याः । यत् । देवयजनमितिदेव-यजनम् । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । हविर्धानमितिहविः-धानम् । दिवः । वा । विष्णो । उत । वा । पृथिव्याः । [४७] इति । आशीःपदयेत्याशीः-पदया । ऋचा । दक्षिणस्य । हविर्धानस्येतिहविः-धानस्य । मेथीम् । नीति । हन्ति । शीर्षतः । एव । यज्ञस्य । यजमानः । आशिषइत्या-शिषः । अवेति । रुन्धे । दण्डः । वै । औपरः । तृतीयस्य । हविर्धानस्येतिहविः-धा

नस्य । वृषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । अखंम् । अच्छिन्नत् । यत् । तृतीयम् । छदिः । हविर्धानयोरितिहविः-धानयोः । उदाह्रियतइत्युत्-आह्रियते । तृतीयस्य । हविर्धानस्येतिहविः-धानस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । हविर्धानमितिहविः-धानम् । विष्णोः । रराटम् । असि । विष्णोः । पृष्ठम् । असि । इति । आह । तस्मात् । एतावद्धेत्येतावत्-धा । शिरः । विष्यूतमितिवि-स्यूतम् । विष्णोः । स्यूः । असि । विष्णोः । ध्रुवम् । असि । इति । आह । वैष्णवम् । हि । देवतया । हविर्धानमितिहविः-धानम् । यम् । प्रथमम् । ग्रन्थिम् । ग्रथ्नीयात् । यत् । तम् । न । विस्रꣳसयेदितिवि-स्रꣳसयेत् । अमेहेन । अध्वर्युः । प्रेति । मीयेत । तस्मात् । सः । विस्रस्यइतिवि-स्रस्यः ॥ [४८] पत्नीहन्युर्वापृथिव्याविष्यूतव्विँष्णोष्षड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । अभ्रिम् । एति । ढत्ते । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । इति । आह । अश्विनौ । हि । देवानाम् । अध्वर्यूइति । आस्ताम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । इति । आह । यत्यै । वज्रः । इव । वै । एषा । यत् । अभ्रिः । अभ्रिः । असि । नारिः । असि । इति । आह । शान्त्यै । काण्डेकाण्डइतिकाण्डे-काण्डे । वै । क्रियमाणे । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । जिघाꣳसन्ति । परिलिखितमितिपरि-लिखितम् । रक्षः । परिलिखिताइतिपरि-लिखिताः । अरातयः । इति । आह । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । [४९] इदम् । अहम् । रक्षसः । ग्रीवाः । अपीति । कृन्तामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इति । आह । द्वौ । वाव । पुरुषौ । यम् । च । एव । द्वेष्टि । यः । च । एनम् । द्वेष्टि । तयोः । एव । अनन्तरायमित्यनन्तः-आयम् । ग्रीवाः । कृन्तति । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । इति । आह । एभ्यः । एव । एनाम् । लोकेभ्यः । प्रेति । उक्षति । परस्तात् । अर्वाचीम् । प्रेति । उक्षति । तस्मात् । [५०] परस्तात् । अर्वाचीम् । मनुष्याः । ऊर्जम् । उपेति । जीवन्ति । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । खनति । अपः । अवेति । नयति । शान्त्यै । यवमतीरितियव-मतीः । अवेति । नयति । ऊर्क् । वै । यवः । ऊर्क् । उदुम्बरः । ऊर्जा । एव । ऊर्जम् । समिति । अर्धयति । यजमानेन । सम्मि

तेतिसं-मिता । औदुंम्बरी । भवति । यावान् । एव । यजमानः । तावतीम् । एव । अस्मिन् । ऊर्जम् । दधाति । पितृणाम् । सदनम् । असि । इति । बर्हिः । अवेति । स्तृणाति । पितृदेवत्यमितिपितृ-देवत्यम् । [५१] हि । एतत् । यत् । निखातमिति नि-खातम् । यत् । बर्हिः । अनवस्तीर्येत्यनव-स्तीर्य । मिनुयात् । पितृदेवत्येतिपि तृ-देवत्या । निखातेतिनि-खाता । स्यात् । बर्हिः । अवस्तीर्येत्यव-स्तीर्य । मिनोति । अस्याम् । एव । एनाम् । मिनोति । अथोइति । स्वारुहमितिस्व-रुहम् । एव । ए नाम् । करोति । उदिति । दिवम् । स्तभान । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । इति । आह । एषाम् । लोकानाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । द्युतानः । त्वा । मारुतः । मिनोतु । इति । आह । द्युतानः । ह । स्म । वै । मारुतः । देवानाम् । औदुम्बरीम् । मिनो ति । तेन । एव । [५२] एनाम् । मिनोति । ब्रह्मवनिमितिब्रह्म-वनिम् । त्वा । क्षत्र वनिमितिक्षत्र-वनिम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । घृतेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एति । पृणेथाम् । इति । औदुम्बर्याम् । जु होति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । रसेन । अनक्ति । आन्तमित्या-अ न्तम् । अन्ववस्त्रावयतीत्यनु-अवस्त्रावयति । आन्तमित्या-अन्तम् । एव । यजमानम् । तेजसा । अनक्ति । ऐन्द्रम् । असि । इति । छदिः । अधि । नीति । दधाति । ऐन्द्रम् । हि । देवतया । सदः । विश्वजनस्येतिविश्व-जनस्य । छाया । इति । आह । विश्वजनस्येतिवि श्व-जनस्य । हि । एषा । छाया । यत् । सदः । नवछदीतिनव-छदि । [५३] तेजस्काम स्येतितेजः-कामस्य । मिनुयात् । त्रिवृतेतित्रि-वृता । स्तोमेन । सम्मितमितिसं-मि तम् । तेजः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । तेजस्वी । एव । भवति । एकादशछदीत्येकादश-छदि । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय-कामस्य । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रि ष्टुक् । इन्द्रियम् । त्रिष्टुक् । इन्द्रियावी । एव । भवति । पञ्चदशछदीतिपञ्चदश-छ दि । भ्रातृव्यवतइतिभ्रातृव्य-वतः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । वज्रः । भ्रातृव्याभिभूत्याइ तिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । सप्तदशछदीतिसप्तदश-छदि । प्रजाकामस्येतिप्रजा-कामस्य । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आ प्त्यै । एकविंशतिछदीत्येकविंशति-छदि । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । ए

एकवि॒ꣳशइत्येक-वि॒ꣳशः । स्तोमा॑नाम् । प्र॒ति॒ष्ठेति॑प्रति-स्था । प्रति॑ष्ठित्या॒इति॒प्रति॑-स्थि॒त्यै॒ । उ॒दर॑म् । वै । सदः॑ । ऊर्क् । उ॒दु॒म्बरः॑ । म॒ध्य॒तः । औदु॑म्बरीम् । मि॒नो॒ति॒ । म॒ध्य॒तः । ए॒व । प्र॒जाना॒मिति॑प्र-जाना॑म् । ऊर्ज॑म् । द॒धा॒ति॒ । तस्मा॑त् । [५४] म॒ध्य॒तः । ऊ॒र्जा । भु॒ञ्ज॒ते॒ । य॒ज॒मा॒न॒लो॒कइति॑यजमान-लो॒के । वै । द॒क्षि॑णानि । छ॒दी॑ꣳषि । भ्रा॒तृ॒व्य॒लो॒कइति॑भ्रातृव्य-लो॒के । उत्त॑रा॒णीत्यु॑त्-त॒रा॒णि॒ । द॒क्षि॑णानि । उत्त॑रा॒णीत्यु॑त्-त॒रा॒णि॒ । क॒रो॒ति॒ । यज॑मानम् । ए॒व । अयं॑जमानात् । उत्त॑र॒मित्यु॑त्-त॒र॒म् । क॒रो॒ति॒ । तस्मा॑त् । यज॑मानः । अयं॑जमानात् । उत्त॑र॒इत्यु॑त्-त॒रः॒ । अ॒न्त॒र्व॒र्ता॒नित्य॑न्तः-व॒र्तान् । क॒रो॒ति॒ । व्यावृ॑त्त्या॒इति॑वि-आवृ॑त्त्यै । तस्मा॑त् । अर॑ण्यम् । प्र॒जाइति॑प्र-जाः । उपे॑ति । जी॒व॒न्ति॒ । परी॑ति । त्वा॒ । गि॒र्व॒णः॒ । गिरः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । य॒था॒य॒जु॒रिति॑यथा-य॒जुः॒ । ए॒व । ए॒तत् । इन्द्र॑स्य । स्यूः । अ॒सि॒ । इन्द्र॑स्य । ध्रु॒वम् । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । ऐ॒न्द्रम् । हि । दे॒वत॑या । सदः॑ । यम् । प्र॒थ॒मम् । ग्र॒न्थिम् । ग्र॒थ्नी॒यात् । यत् । तम् । न । वि॒स्र॒ꣳस॒येदिति॑वि-स्र॒ꣳस॒येत् । अमे॑हेन । अ॒ध्व॒र्युः । प्रेति॑ । मी॒ये॒त॒ । तस्मा॑त् । सः । वि॒स्र॒स्य॒इति॑वि-स्र॒स्यः॑ ॥ [५५] अप॑ह त्यै॒ तस्मा॑त्पितृदे॒व॒त्यं॑न्तेनै॒वनव॑छदि॒तस्मा॒थ्सद॒ःपञ्च॑दशच ॥ ❀ ❀ ॥१०॥

शिरः॑ । वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । यत् । ह॒वि॒र्धा॒न॒मिति॑हविः-धान॑म् । प्रा॒णाइति॑प्र-अ॒नाः । उ॒प॒र॒वाइत्यु॑प-र॒वाः । ह॒वि॒र्धा॒न॒इति॑हविः-धाने॑ । खा॒य॒न्ते॒ । तस्मा॑त् । शी॒र्॒षन्न् । प्रा॒णाइति॑प्र-अ॒नाः । अ॒ध॒स्ता॑त् । खा॒य॒न्ते॒ । तस्मा॑त् । अ॒ध॒स्ता॑त् । शी॒र्ष्णः । प्रा॒णाइति॑प्र-अ॒नाः । र॒क्षो॒ह॒ण॒इति॑रक्षः-हन॑ः । व॒ल॒ग॒ह॒न॒इति॑वलग-हनः॑ । वै॒ष्ण॒वान् । ख॒ना॒मि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । वै॒ष्ण॒वाः । हि । दे॒वत॑या । उ॒प॒र॒वाइत्यु॑प-र॒वाः । असु॑राः । वै । नि॒र्य॒न्त॒इति॑निः-यन्तः॑ । दे॒वाना॑म् । प्रा॒णेष्विति॑प्र-अ॒नेषु॑ । व॒ल॒गा॒निति॑वल-गान् । नीति॑ । अ॒ख॒न॒न्न् । तान् । बा॒हु॒मा॒त्रइति॑बाहु-मा॒त्रे । अन्वि॑ति । अ॒वि॒न्द॒न्न् । तस्मा॑त् । बा॒हु॒मा॒त्राइति॑बाहु-मा॒त्राः । खा॒य॒न्ते॒ । इ॒दम् । अ॒हम् । तम् । व॒ल॒ग॒मिति॑वल-गम् । उदिति॑ । व॒पा॒मि॒ । [५६] यम् । नः॒ । स॒मा॒नः । यम् । अस॑मानः । नि॒च॒खा॒नेति॑नि-च॒खान॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । द्वौ । वाव । पुरु॑षौ । यः । च॒ । ए॒व । स॒मा॒नः । यः । च॒ । अस॑मानः । यम् । ए॒व । अ॒स्मै॒ । तौ । व॒ल॒ग॒मिति॑व॒ल-गम् । नि॒ख॒न॑त॒इति॑नि-खन॑तः । तम् । ए॒व । उदिति॑ । व॒प॒ति॒ । समिति॑ । तृ॒ण॒त्ति॒ ।

तस्मात् । सन्तृण्णाइतिसं-तृण्णाः । अन्तरतः । प्राणाइतिप्र-अनाः । न । समिति । भिनत्ति । तस्मात् । असंम्भिन्नाइत्यसं-भिन्नाः । प्राणाइतिप्र-अनाः । अपः । अवेति । नयति । तस्मात् । आर्द्राः । अन्तरतः । प्राणाइतिप्र-अनाः । यवमतीरिति यव-मतीः । अवेति । नयति । [५७] ऊर्क् । वै । यवः । प्राणाइतिप्र-अनाः । उपरवाइत्युप-रवाः । प्राणेष्वितिप्र-अनेषु । एव । ऊर्जम् । दधाति । बर्हिः । अवेति । स्तृणाति । तस्मात् । लोमशाः । अन्तरतः । प्राणाइतिप्र-अनाः । आज्येन । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । तेजः । वै । आज्यम् । प्राणाइतिप्र-अनाः । उपरवाइत्युप-रवाः । प्राणेष्वितिप्र-अनेषु । एव । तेजः । दधाति । हनूइति । वै । एतेइति । यज्ञस्य । यत् । अधिषवणेइत्यधि-सवने । न । समिति । तृणत्ति । असंन्तृण्णेइत्यसं-तृण्णे । हि । हनूइति । अथोइति । खलु । दीर्घसोमइतिदीर्घ-सोमे । सन्तृद्येइति सं-तृद्ये । धृत्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । हविर्धानमितिहविः-धानम् । [५८] प्राणाइतिप्र-अनाः । उपरवाइत्युप-रवाः । हनूइति । अधिषवणेइत्यधि-सवने । जिह्वा । चर्म । ग्रावाणः । दन्ताः । मुखम् । आहवनीयइत्या-हवनीयः । नासिका । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वेदिः । उदरम् । सदः । यदा । खलु । वै । जिह्वया । दत्स्विति दत्-सु । अधीति । खादति । अथ । मुखम् । गच्छति । यदा । मुखम् । गच्छति । अथ । उदरम् । गच्छति । तस्मात् । हविर्धानइतिहविः-धाने । चर्मन्न् । अधीति । ग्रावभिरितिग्राव-भिः । अभिषुत्येत्यभि-सुत्य । आहवनीयइत्या-हवनीये । हुत्वा । प्रत्यञ्चः । परेत्येतिपरा-इत्य । सदसि । भक्षयन्ति । यः । वै । विराजइतिवि-राजः । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । दोहम् । वेद । दुहे । एव । एनाम् । इयम् । वै । विराडितिवि-राट् । तस्यै । त्वक् । चर्म । ऊधः । अधिषवणेइत्यधि-सवने । स्तनाः । उपरवाइत्युप-रवाः । ग्रावाणः । वत्साः । ऋत्विजः । दुहन्ति । सोमः । पयः । यः । एवम् । वेद । दुहे । एव । एनाम् ॥ [५९] वपामियवमतीरवनयतिहविर्धानमेवत्रयोविꣳशतिश्च ॥११॥

यदुभौदेवासुरामिथस्तेषाꣳसुवर्गय्यँद्वाअनीशानः पुरोहंविश्रितिभ्यस्सोत्तरवेदिर्बद्धन्देवस्याग्निꣳशिरोवाएकादश ॥११॥ यदुभावित्याहदेवानाय्यँज्ञोदेवेभ्योनरथाययजमानायपरस्तादर्वाचीन्नवपञ्चाशत् ॥ ५९ ॥ यदुभौदुहएवैनाम् ॥ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥ इति षष्ठकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

चात्वालात् । धिष्णियान् । उपेति । वपति । योनिः । वै । यज्ञस्य । चात्वालम् । यज्ञस्य । सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय । देवाः । वै । यज्ञम् । परेति । अजयन्त । तम् । आग्नीध्रादित्याग्नि-इध्रात् । पुनः । अपेति । अजयन् । एतत् । वै । यज्ञस्य । अपराजितमित्यपरा-जितम् । यत् । आग्नीध्रमित्याग्नि - इध्रम् । यत् । आग्नीध्रादि त्याग्नि-इध्रात् । धिष्णियान् । विहरतीतिवि-हरति । यत् । एव । यज्ञस्य । अपराजि तमित्यपरा-जितम् । ततः । एव । एनम् । पुनः । तनुते । पराजित्येतिपरा-जित्य । इव । खलु । वै । एते । यन्ति । ये । बहिष्पवमानमितिबहिः-पवमानम् । सर्पन्ति । बहिष्पवमानइतिबहिः-पवमाने । स्तुते । [१] आह । अग्नीदित्यग्नि - इत् । अग्नीन् । वीति । हर । बर् हिः । स्तृणाहि । पुरोडाशान् । अलम् । कुरु । इति । यज्ञम् । एव । अपजित्येत्यप - जित्य । पुनः । तन्वानाः । यन्ति । अङ्गारैः । द्वेइति । सवनेइति । वीति । हरति । शलाकाभिः । तृतीयम् । सशुक्रत्वायेतिसशुक्र-त्वाय । अथोइति । समिति । भरति । एव । एनत् । धिष्णियाः । वै । अमुष्मिन् । लोके । सोमम् । अरक्षन् । तेभ्यः । अधीति । सोमम् । एति । अहरन् । तम् । अन्ववायन्नि त्यनु-अवायन् । तम् । परीति । अविशन् । यः । एवम् । वेद । विन्दते । [२] परि वेष्टारमितिपरि-वेष्टारम् । ते । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । वीति । आर्ध्यन्त । ते । देवेषु । सोमपीथमितिसोम पीथम् । ऐच्छन्त । तान् । देवाः । अब्रुवन् । द्वेद्वेइतिद्वे-द्वे । नामनीइति । कुरुध्वम् । अथ । प्रेति । वा । आफ्स्यथ । न । वा । इति । अग्नयः । वै । अथ । धिष्णियाः । तस्मात् । द्विनामेतिद्वि-नामा । ब्राह्मणः । अर्धुकः । तेषाम् । ये । नेदिष्ठम् । पर्यविशन्नितिपरि-अविशन् । ते । सोमपीथमितिसोम-पी थम् । प्रेति । आप्नुवन् । आहवनीयइत्या-हवनीयः । आग्नीध्रीयइत्याग्नि-इध्रीयः । होत्रीयः । मार्जालीयः । तस्मात् । तेषु । जुह्वति । अतिहायेत्यति - हाय । वषट् । करोति । वीति । हि । [३] एते । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । आर्ध्यन्त । देवाः । वै । याः । प्राचीः । अहुतीरित्या-हुतीः । अजुहवुः । ये । पुरस्तात् । असुराः । आ सन् । तान् । ताभिः । प्रेति । अनुदन्त । याः । प्रतीचीः । ये । पश्चात् । असुराः ।

आसन्न् । तान् । ताभिः । अपेति । अनुदन्त । प्राचीः । अन्याः । आहुतयइत्या-हुतयः । हूयन्ते । प्रत्यङ् । आसीनः । धिष्णियान् । व्याघारयतीतिवि-आघारयति । पश्चात् । च । एव । पुरस्तात् । च । यजमानः । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । तस्मात् । पराचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । वीयन्ते । प्रतीचीः । [४] जायन्ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । एते । यत् । धिष्णियाः । यत् । अध्वर्युः । प्रत्यङ् । धिष्णियान् । अतिसर्पेदित्यति-सर्पेत् । प्राणानितिप्र-अनान् । समिति । कुर्षेत् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । नाभिः । वै । एषा । यज्ञस्य । यत् । होता । ऊर्ध्वः । खलु । वै । नाभ्यै । प्राणइतिप्र-अनः । अवाङ् । अपानइत्यप-अनः । यत् । अध्वर्युः । प्रत्यङ् । होतारम् । अतिसर्पेदित्यति-सर्पेत् । अपानइत्यप-अने । प्राणमितिप्र-अनम् । दध्यात् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । न । अध्वर्युः । उपेति । गायेत् । वाग्वीर्यइतिवाक्-वीर्यः । वै । अध्वर्युः । यत् । अध्वर्युः । उपगायेदित्युप-गायेत् । उद्गात्रइत्युत्-गात्रे [५] वाचम् । सम् । प्रेति । यच्छेत् । उपदासुकेत्युप-दासुका । अस्य । वाक् । स्यात् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । न । असꣳस्थितइत्यसं-स्थिते । सोमे । अध्वर्युः । प्रत्यङ् । सदः । अतीति । इयात् । अथ । कथा । दाक्षिणानि । होतुम् । एति । यामः । हि । सः । तेषाम् । कस्मै । अह । देवाः । यामम् । वा । अयामम् । वा । अन्विति । ज्ञास्यन्ति । इति । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । परीत्येतिपरि-इत्य । जुहोति । दाक्षिणानि । न । प्राणानितिप्र-अनान् । समिति । कुर्षति । नीति । अन्ये । धिष्णियाः । उप्यन्ते । न । अन्ये । यान् । निवपतीतिनि-वपति । तेन । तान् । प्रीणाति । यान् । न । निवपतीतिनि-वपति । यत् । अनुदिशतीत्यनु-दिशति । तेन । तान् ॥ [६] स्तुतेविन्दतेहिवीयन्तेप्रतीचीरुद्गात्रउप्यन्तेचतुर्दशच ॥ ❁ ❁ ॥ १ ॥

सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एतानि । लोकाय । हूयन्ते । यत् । वैसर्जनानि । द्वाभ्याम् । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । जुहोति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । जुहोति । अन्तरिक्षे । एव । एति । क्रमते । आहवनीयइत्या-हवनीये । जुहोति । सुवर्गमितिसुवः-गम् ।

एव । एनम् । लोकम् । गमयति । देवान् । वै । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यतः । रक्षाꣳसि । अजिघाꣳसन्न् । ते । सोमेन । राज्ञा । रक्षाꣳसि । अपहत्येत्यप-हत्य । अप्तुम् । आत्मानम् । कृत्वा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । रक्षसाम् । अनुपलाभायेत्यनुप-लाभाय । आत्तः । सोमः । भवति । अथ । [७] वैसर्जनानि । जुहोति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । त्वम् । सोम । तनूकृद्भ्यइतितनूकृत्-भ्यः । इति । आह । तनूकृदितितनू-कृत् । हि । एषः । द्वेषोभ्यइतिद्वेषः-भ्यः । अन्यकृतेभ्यइत्यन्य-कृतेभ्यः । इति । आह । अन्यकृतानीत्यन्य कृतानि । हि । रक्षाꣳसि । उरु । यन्ता । असि । वरूथम् । इति । आह । उरु । नः । कृधि । इति । वाव । एतत् । आह । जुषाणः । अप्तुः । आज्यस्य । वेतु । इति । आह । अप्तुम् । एव । यजमानम् । कृत्वा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । रक्षसाम् । अनुपलाभायेत्यनुप लाभाय । एति । सोमम् । ददते । [८] एति । ग्रावणः । एति । वायव्यानि । एति । द्रोणकलशमितिद्रोण-कलशम् । उदिति । पत्नीम् । एति । नयन्ति । अन्विति । अनाꣳसि । प्रेति । वर्तयन्ति । यावत् । एव । अस्य । अस्ति । तेन । सह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । नयवत्येतिनय-वत्या । ऋचा । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । जुहोति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिनीत्याइत्यभि-नीत्यै । ग्रावणः । वायव्यानि । द्रोणकलशमितिद्रोण-कलशम् । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । उपेति । वासयति । वीति । हि । एनम् । तैः । गृह्णते । यत् । सह । उपवासयेदित्युप-वासयेत् । अपुवायेत । सौम्या । ऋचा । प्रेति । पादयति । स्वया । [९] एव । एनम् । देवतया । प्रेति । पादयति । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति । सीद । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । यजमानः । वै । एतस्य । पुरा । गोप्ता । भवति । एषः । वः । देव । सवितः । सोमः । इति । आह । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनम् । देवताभ्यः । सम् । प्रेति । यच्छति । एतत् । त्वम् । सोम । देवः । देवान् । उपेति । अगाः । इति । आह । देवः । हि । एषः । सन्न् । [१०] देवान् । उपैतीत्युप-एति । इदम् । अहम् । मनुष्यः । मनुष्यान् । इति । आह । मनुष्यः । हि । एषः । सन्न् । मनुष्यान् । उपैतीत्युप-एति । यत् । एतत् । यजुः । न । ब्रूयात् । अप्रजाइत्यप्र-जाः । अपशुः । यजमानः । स्यात् ।

सह । प्रजयेतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । इति । आह । प्रजयेतिप्र-जया । एव । पशुभिरितिपशु-भिः । सह । इमम् । लोकम् । उपावर्ततइत्युप-आवर्तते । नमः । देवेभ्यः । इति । आह । नमस्कारइतिनमः-कारः । हि । देवानाम् । स्वधेतिस्व-धा । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । इति । आह । स्वधाकारइतिस्वधा-कारः । हि । [११] पितृणाम् । इदम् । अहम् । निरिति । वरुणस्य । पाशात् । इति । आह । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । एव । निरिति । मुच्यते । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । आत्मनः । पूर्वा । तनूः । आदेयेत्या-देया । इति । आहुः । कः । हि । तत् । वेद । यत् । वसीयान् । स्वे । वशे । भूते । पुनः । वा । ददाति । न । वा । इति । ग्रावाणः । वै । सोमस्य । राज्ञः । मलिम्लुसेनेतिमलिम्लु-सेना । यः । एवम् । विद्वान् । ग्राव्णः । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । उपवासयतीत्युप-वासयति । न । एनम् । मलिम्लुसेनेतिमलिम्लु-सेना । विन्दति ॥ [१२] अथददतेस्वयासन्थ्स्वधाकारो हि विन्दति ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

वैष्णव्या । ऋचा । हुत्वा । यूपम् । अच्छ । एति । वैष्णवः । वै । देवतया । यूपः । स्वया । एव । एनम् । देवतया । अच्छ । एति । अतीति । अन्यान् । अगाम् । न । अन्यान् । उपेति । अगाम् । इति । आह । अतीति । हि । अन्यान् । एति । न । अन्यान् । उपैतीत्युप-एति । अर्वाक् । त्वा । परैः । अविदम् । परः । अवरैः । इति । आह । अर्वाक् । हि । एनम् । परैः । विन्दति । परः । अवरैः । तम् । त्वा । जुषे । [१३] वैष्णवम् । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । इति । आह । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । हि । एनम् । जुषते । देवः । त्वा । सविता । मध्वा । अनक्तु । इति । आह । तेजसा । एव । एनम् । अनक्ति । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते । मा । एनम् । हिꣳसीः । इति । आह । वज्रः । वै । स्वधितिरितिस्व-धितिः । शान्त्यै । स्वधितेरितिस्व-धितेः । वृक्षस्य । बिभ्यतः । प्रथमेन । शकलेन । सह । तेजः । परेति । पतति । यः । प्रथमः । शकलः । परापतेदितिपरा-पतेत् । तम् । अपि । एति । हरेत् । सतेजसमितिस-तेजसम् । [१४] एव । एनम् । एति । हरति । इमे । वै । लोकाः । यूपात् । प्रयतइतिप्र-यतः । बिभ्यति । दिवम् । अग्रेण । मा । लेखीः ।

अन्तरिक्षम् । मध्येन । मा । हिꣳसीः । इति । आह । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । वनस्पते । शतवल्शइतिशत-वल्शः । वीति । रोह । इति । आव्रश्चनइत्या-व्रश्चने । जुहोति । तस्मात् । आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । वृक्षाणाम् । भूयाꣳसः । उदिति । तिष्ठन्ति । सहस्रवल्शाइतिसहस्र-वल्शाः । वीति । वयम् । रुहेम । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अनक्षसङ्गमित्यनक्ष-सङ्गम् । [१५] वृश्चेत् । यत् । अक्षसङ्गमित्यक्ष-सङ्गम् । वृश्चेत् । अधईषमित्यधः-ईषम् । यजमानस्य । प्रमायुकमितिप्र-मायुकम् । स्यात् । यम् । कामयेत । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । स्यात् । इति । आरोहमित्या-रोहम् । तस्मै । वृश्चेत् । एषः । वै । वनस्पतीनाम् । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । एव । भवति । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । अपर्णम् । तस्मै । शुष्काग्रमितिशुष्क-अग्रम् । वृश्चेत् । एषः । वै । वनस्पतीनाम् । अपशव्यः । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । इति । बहुपर्णमितिबहु-पर्णम् । तस्मै । बहुशाखमितिबहु-शाखम् । वृश्चेत् । एषः । वै । [१६] वनस्पतीनाम् । पशव्यः । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । प्रतिष्ठितमितिप्रति-स्थितम् । वृश्चेत् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । एषः । वै । वनस्पतीनाम् । प्रतिष्ठितइतिप्रति-स्थितः । यः । समे । भूम्यै । स्वात् । योनेः । रूढः । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यः । प्रत्यङ् । उपनतइत्युप-नतः । तम् । वृश्चेत् । सः । हि । मेधम् । अभीति । उपनतइत्युप-नतः । पञ्चारत्निमितिपञ्च-अरत्निम् । तस्मै । वृश्चेत् । यम् । कामयेत । उपेति । एनम् । उत्तरइत्युत्-तरः । यज्ञः । नमेत । इति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । उपेति । एनम् । उत्तरइत्युत्-तरः । यज्ञः । [१७] नमति । षडरत्निमितिषट्-अरत्निम् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । सप्तारत्निमितिसप्त-अरत्निम् । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । सप्तपदेतिसप्त-पदा । शक्वरी । पशवः । शक्वरी । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । नवारत्निमितिनव-अरत्निम् । तेजस्कामस्येतितेजः-कामस्य । त्रिवृतेतित्रि-वृता । स्तोमेन । सम्मितमितिसं-मि

तम् । तेजः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । तेजस्वी । एव । भवति । एकादशारत्निमित्येकादश-अरत्निम् । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय-कामस्य । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । त्रिष्टुक् । इन्द्रियावी । एव । भवति । पञ्चदशारत्निमितिपञ्चदश-अरत्निम् । भ्रातृव्यवतइतिभ्रातृव्य-वतः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । वज्रः । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । सप्तदशारत्निमितिसप्तदश-अरत्निम् । प्रजाकामस्येतिप्रजा-कामस्य । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । एकविंशत्यरत्निमित्येकविंशति-अरत्निम् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । एकविंशइत्येक-विंशः । स्तोमानाम् । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अष्टाश्रिरित्यष्टा-अश्रिः । भवति । अष्टाक्षरेत्यष्टा - अक्षरा । गायत्री । तेजः । गायत्री । गायत्री । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । तेजसा । एव । गायत्रिया । यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । सम्मितइतिसं-मितः ॥ [१८] जुषेसतेजसमनक्षसङ्गम्बहुशाखर्वृश्चेदेषवै यज्ञउपैनमुत्तरोयज्ञ आप्त्याएकान्नविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

पृथिव्यै । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । दिवे । त्वा । इति । आह । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । प्रेति । उक्षति । पराञ्चम् । प्रेति । उक्षति । पराङ् । इव । हि । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । खनति । अपः । अवेति । नयति । शान्त्यै । यवमतीरितियव-मतीः । अवेति । नयति । ऊर्क् । वै । यवः । यजमानेन । यूपः । सम्मितइतिसं-मितः । यावान् । एव । यजमानः । तावतीम् । एव । अस्मिन् । ऊर्जम् । दधाति । [१९] पितृणाम् । सदनम् । असि । इति । बर्हिः । अवेति । स्तृणाति । पितृदेवत्यमितिपितृ-देवत्यम् । हि । एतत् । यत् । निखातमितिनि - खातम् । यत् । बर्हिः । अनवस्तीर्येत्यनव-स्तीर्य । मिनुयात् । पितृदेवत्यइतिपितृ-देवत्यः । निखातइतिनि-खातः । स्यात् । बर्हिः । अवस्तीर्येत्यव - स्तीर्य । मिनोति । अस्याम् । एव । एनम् । मिनोति । यूपशकलमितियूप-शकलम् । अवेति । अस्यति । सतेजसमितिस-तेजसम् । एव । एनम् । मिनोति । देवः । त्वा । सविता । मध्वा । अनक्तु । इति ।

आह । तेजसा । एव । एनम् । अनक्ति । सुपिप्पलाभ्यइतिसु - पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि - भ्यः । इति । चषालम् । प्रतीति । [२०] मुञ्चति । तस्मात् । शीर्षतः । ओषधयः । फलम् । गृह्णन्ति । अनक्ति । तेजः । वै । आज्यम् । यजमानेन । अग्निष्ठेत्यग्नि-स्था । अग्निः । सम्मितेतिसं-मिता । यत् । अग्निष्ठामित्यग्नि-स्थाम् । अग्निम् । अनक्ति । यजमानम् । एव । तेजसा । अनक्ति । आन्तमित्या-अन्तम् । अनक्ति । आन्तमित्या-अन्तम् । एव । यजमानम् । तेजसा । अनक्ति । सर्वतः । परीति । मृशति । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । उदिति । दिवम् । स्तभान । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । इति । आह । एषाम् । लोकानाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । वैष्णव्या । ऋचा । [२१] कल्पयति । वैष्णवः । वै । देवतया । यूपः । स्वया । एव । एनम् । देवतया । कल्पयति । द्वाभ्याम् । कल्पयति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यम् । कामयेत । तेजसा । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण । वीति । अर्धयेयम् । इति । अग्निष्ठामित्यग्नि-स्थाम् । तस्य । अग्निम् । आहवनीयादित्या - हवनीयात् । इत्थम् । वा । इत्थम् । वा । अतीति । नावयेत् । तेजसा । एव । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण । वीति । अर्धयति । यम् । कामयेत । तेजसा । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण । समिति । अर्धयेयम् । इति । [२२] अग्निष्ठामित्यग्नि-स्थाम् । तस्य । अग्निम् । आहवनीयेनेत्या - हवनीयेन । समिति । मिनुयात् । तेजसा । एव । एनम् । देवताभिः । इन्द्रियेण । समिति । अर्धयति । ब्रह्मवनिमितिब्रह्म-वनिम् । त्वा । क्षत्रवनिमितिक्षत्र-वनिम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । परीति । व्ययति । ऊर्क् । वै । रशना । यजमानेन । यूपः । सम्मितइतिसं-मितः । यजमानम् । एव । ऊर्जा । समिति । अर्धयति । नाभिदघ्नइतिनाभि-दघ्ने । परीति । व्ययति । नाभिदघ्नइतिनाभि-दघ्ने । एव । अस्मै । ऊर्जम् । दधाति । तस्मात् । नाभिदघ्नइतिनाभि-दघ्ने । ऊर्जा । भुञ्जते । यम् । कामयेत । ऊर्जा । एनम् । [२३] वीति । अर्धयेयम् । इति । ऊर्ध्वाम् । वा । तस्य । अवाचीम् । वा । अवेति । ऊहेत् । ऊर्जा । एव । एनम् । वीति । अर्धयति । यदि । कामयेत । वर्षुकः । पर्जन्यः । स्यात् ।

इति । अर्वाचीम् । अवेति । ऊहेत् । वृष्टिम् । एव । नीति । यच्छति । यदि । कामयेत । अवर्षुकः । स्यात् । इति । ऊर्ध्वाम् । उदिति । ऊहेत् । वृष्टिम् । एव । उदिति । यच्छति । पितृणाम् । निखातमितिनि-खातम् । मनुष्याणाम् । ऊर्ध्वम् । निखातादितिनि-खातात् । एति । रशनायाः । ओषधीनाम् । रशना । विश्वेषाम् । [२४] देवानाम् । ऊर्ध्वम् । रशनायाः । एति । चषालात् । इन्द्रस्य । चषालम् । साध्यानाम् । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । सः । वै । एषः । सर्वदेवत्यइतिसर्व-देवत्यः । यत् । यूपः । यत् । यूपम् । मिनोति । सर्वाः । एव । देवताः । प्रीणाति । यज्ञेन । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । ते । अमन्यन्त । मनुष्याः । नः । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु-आभविष्यन्ति । इति । ते । यूपेन । योपयित्वा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । तम् । ऋषयः । यूपेन । एव । अनु । प्रेति । अजानन्न् । तत् । यूपस्य । यूपत्वमितियूप-त्वम् । [२५] यत् । यूपम् । मिनोति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै । पुरस्तात् । मिनोति । पुरस्तात् । हि । यज्ञस्य । प्रज्ञायतइतिप्र-ज्ञायते । अप्रज्ञातमित्यप्र-ज्ञातम् । हि । तत् । यत् । अतिपन्नइत्यति-पन्ने । आहुः । इदम् । कार्यम् । आसीत् । इति । साध्याः । वै । देवाः । यज्ञम् । अतीति । अमन्यन्त । तान् । यज्ञः । न । अस्पृशत् । तान् । यत् । यज्ञस्य । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । आसीत् । तत् । अस्पृशत् । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । अग्नौ । अग्निम् । मथित्वा । प्रहरतीतिप्र-हरति । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । एतत् । [२६] यूपस्य । यत् । ऊर्ध्वम् । चषालात् । तेषाम् । तत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । देवाः । वै । सꣳस्थितइतिसं-स्थिते । सोमे । प्रेति । स्रुचः । अहरन् । प्रेति । यूपम् । ते । अमन्यन्त । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । वै । इदम् । कुर्मः । इति । ते । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । स्रुचाम् । निष्क्रयणमितिनिः-क्रयणम् । अपश्यन्न् । स्वरुम् । यूपस्य । सꣳस्थितइतिसं-स्थिते । सोमे । प्रेति । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । हरति । जुहोति । स्वरुम् । अयज्ञवेशसायेत्ययज्ञ-वेशसाय ॥ [२७] दधातिप्रत्यृचासमर्ध्यै यमित्यूर्जैनन्विꣳ श्वेषाꣳयूपत्वमतिरिक्तमेतद्धिचत्वारिꣳ शच्च ॥ ❀ ॥४॥

साध्याः । वै । देवाः । अस्मिन्न् । लोके । आसन्न् । न । अन्यत् । किम् । चन । मिषत् । ते । अग्निम् । एव । अग्नये । मेधाय । एति । अलभन्त । न । हि । अन्यत् । आलम्भ्यमित्या-लम्भ्यम् । अविन्दन्न् । ततः । वै । इमाः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । अजायन्त । यत् । अग्नौ । अग्निम् । मथित्वा । प्रहरतीतिप्र-हरति । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । यजमानः । पशुः । यत् । पशुम् । आलभ्येत्या-लभ्य । अग्निम् । मन्थेत् । रुद्राय । यजमानम् । [२८] अपीति । दध्यात् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । अथोइति । खलु । आहुः । अग्निः । सर्वाः । देवताः । हविः । एतत् । यत् । पशुः । इति । यत् । पशुम् । आलभ्येत्या-लभ्य । अग्निम् । मन्थति । हव्याय । एव । आसन्नायेत्या-सन्नाय । सर्वाः । देवताः । जनयति । उपाकृत्येत्युप-आकृत्य । एव । मन्थ्यः । तत् । न । इव । आलब्धमित्या-लब्धम् । न । इव । अनालब्धमित्यना-लब्धम् । अग्नेः । जनित्रम् । असि । इति । आह । अग्नेः । हि । एतत् । जनित्रम् । वृषणौ । स्थः । इति । आह । वृषणौ । [२९] हि । एतौ । उर्वशी । असि । आयुः । असि । इति । आह । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । घृतेन । अक्तेइति । वृषणम् । दधाथाम् । इति । आह । वृषणम् । हि । एतेइति । दधातेइति । येइति । अग्निम् । गायत्रम् । छन्दः । अनु । प्रेति । जायस्व । इति । आह । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । प्रेति । जनयति । अग्नये । मथ्यमानाय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आह । सावित्रीम् । ऋचम् । अन्विति । आह । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनम् । मन्थति । जाताय । अन्विति । ब्रूहि । [३०] प्रह्रियमाणायेतिप्र-ह्रियमाणाय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आह । काण्डेकाण्डइतिकाण्डे-काण्डे । एव । एनम् । क्रियमाणे । समिति । अर्धयति । गायत्रीः । सर्वाः । अन्विति । आह । गायत्रछन्दाइति गायत्र-छन्दाः । वै । अग्निः । स्वेन । एव । एनम् । छन्दसा । समिति । अर्धयति । अग्निः । पुरा । भवति । अग्निम् । मथित्वा । प्रेति । हरति । तौ । सम्भवन्तावितिसं-भवन्तौ । यजमानम् । अभि । समिति । भवतः । भवतम् । नः । समनसावितिस-मनसौ । इति । आह । शान्त्यै । प्रहृत्येतिप्र हृत्य । जुहोति । जाताय । एव । अस्मै ।

अन्नम् । अपीति । दधाति । आज्येन । जुहोति । एतत् । वै । अग्नेः । प्रियम् । धाम । यत् । आज्यम् । प्रियेण । एव । एनम् । धाम्ना । समिति । अर्धयति । अथोइति । तेजसा ॥ [३१] यजमानमाहवृषणौजातायानुब्रूह्यप्यष्टादशच ॥ ❋ ॥ ५ ॥

इषे । त्वा । इति । बर्हिः । एति । दत्ते । इच्छते । इव । हि । एषः । यः । यजते । उपवीरित्युप-वीः । असि । इति । आह । उपेति । हि । एनान् । आकरोतीत्या-करोति । उपोइति । देवान् । दैवीः । विशः । प्रेति । अगुः । इति । आह । दैवीः । हि । एताः । विशः । सतीः । देवान् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । वह्नीः । उशिजः । इति । आह । ऋत्विजः । वै । वह्नयः । उशिजः । तस्मात् । एवम् । आह । बृहस्पते । धारय । वसूनि । इति । [३२] आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । हव्या । ते । स्वदन्ताम् । इति । आह । स्वदयति । एव । एनान् । देव । त्वष्टः । वसु । रण्व । इति । आह । त्वष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । रूपकृदितिरूप-कृत् । रूपम् । एव । पशुषु । दधाति । रेवतीः । रमध्वम् । इति । आह । पशवः । वै । रेवतीः । पशून् । एव । अस्मै । रमयति । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । [३३] रशनाम् । एति । दत्ते । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । इति । आह । अश्विनौ । हि । देवानाम् । अध्वर्यूइति । आस्ताम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । इति । आह । यत्यै । ऋतस्य । त्वा । देवहविरितिदेव-हविः । पाशेन । एति । रभे । इति । आह । सत्यम् । वै । ऋतम् । सत्येन । एव । एनम् । ऋतेन । एति । रभते । अक्ष्णया । परीति । हरति । वध्यम् । हि । प्रत्यञ्चम् । प्रतिमुञ्चन्तीतिप्रति-मुञ्चन्ति । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । धर्ष । मानुषान् । इति । नीति । युनक्ति । धृत्यै । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । [३४] त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । प्रेति । उक्षामि । इति । आह । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । हि । एषः । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । सम्भवतीतिसं-भवति । यत् । पशुः । अपाम् । पेरुः । असि । इति । आह । एषः । हि । अपाम् । पाता । यः । मेधाय । आरभ्यतइत्या-रभ्यते । स्वात्तम् । चित् ॥ सदेवमितिस-देवम् । हव्यम् । आपः । देवीः । स्वदत । एनम् । इति । आह । स्वदयति । एव । एनम् । उपरिष्टात् । प्रेति । उक्षति । उपरिष्टात् । एव । एनम् । मेध्यम् । करोति । पाय

यति । अन्तरतः । एव । एनम् । मेध्यम् । करोति । अधस्तात् । उपेति । उत्खषति । सर्वतः । एव । एनम् । मेध्यम् । करोति ॥ [३५] वसूनीतिप्रसवइत्यद्भ्योऽन्तरत एवैनन्दश च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

अग्निना । वै । होत्रा । देवाः । असुरान् । अभीति । अभवन्न् । अग्नये । सम्इध्यमानायेतिसं-इध्यमानाय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आह । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । सप्तदशेतिसप्त-दश । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अन्विति । आह । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । सप्तदशेतिसप्त-दश । अन्विति । आह । द्वादश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । सः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । देवाः । वै । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अनूच्येत्यनु-उच्य । यज्ञम् । न । अन्विति । अपश्यन्न् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । [३६] एति । अघारयत् । ततः । वै । देवाः । यज्ञम् । अन्विति । अपश्यन्न् । यत् । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । आघारयतीत्या-घारयति । यज्ञस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । असुरेषु । वै । यज्ञः । आसीत् । तम् । देवाः । तूष्णीꣳहोमेनेतितूष्णीं-होमेन । अवृञ्जत । यत् । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । आघारयतीत्या-घारयति । भ्रातृव्यस्य । एव । तत् । यज्ञम् । वृङ्क्ते । परिधीनितिपरि-धीन् । समिति । मार्ष्टि । पुनाति । एव । एनान् । त्रिस्त्रिरितित्रिः-त्रिः । समिति । मार्ष्टि । त्र्यावृदितित्रि-आवृत् । हि । यज्ञः । अथोइति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । द्वादश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । [३७] मासाः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रीणाति । अथोइति । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । अस्मै । उपेति । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । आघारइत्या-घारः । अग्निः । सर्वाः । देवताः । यत् । आघारमित्या-घारम् । आघारयतीत्या-घारयति । शीर्षतः । एव । यज्ञस्य । यजमानः । सर्वाः । देवताः । अवेति । रुन्धे । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य ।

यत् । आघारइत्या-घारः । आत्मा । पशुः । आघारमित्या-घारम् । आघार्येत्या-घार्यं । पशुम् । समिति । अनक्ति । आत्मन्न् । एव । यज्ञस्य । [३८] शिरः । प्रतीति । दधाति । समिति । ते । प्राणइतिप्र-अनः । वायुना । गच्छताम् । इति । आह । वायुदेवत्यइतिवायु-देवत्यः । वै । प्राणइतिप्र-अनः । वायौ । एव । अस्य । प्राणमितिप्र-अनम् । जुहोति । समिति । यजत्रैः । अङ्गानि । समिति । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । आशिषेत्या-शिषा । इति । आह । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । एव । अस्य । आशिषमित्या-शिषम् । गमयति । विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । वै । त्वाष्ट्रः । उपरिष्टात् । पशुम् । अभीति । अवमीत् । तस्मात् । उपरिष्टात् । पशोः । न । अवेति । द्यन्ति । यत् । उपरिष्टात् । पशुम् । समनक्तीतिसं-अनक्ति । मेध्यम् । एव । [३९] एनम् । करोति । ऋत्विजः । वृणीते । छन्दाँसि । एव । वृणीते । सप्त । वृणीते । सप्त । ग्राम्याः । पशवः । सप्त । आरण्याः । सप्त । छन्दाँसि । उभयस्य । अवरुध्या इत्यव-रुध्यै । एकादश । प्रयाजानितिप्र-याजान् । यजति । दश । वै । पशोः । प्राणाइतिप्र-अनाः । आत्मा । एकादशः । यावान् । एव । पशुः । तम् । प्रेति । यजति । वपाम् । एकः । परीति । शये । आत्मा । एव । आत्मानम् । परीति । शये । वज्रः । वै । स्वधितिरितिस्व-धितिः । वज्रः । यूपशकलइतियूप-शकलः । घृतम् । खलु । वै । देवाः । वज्रम् । कृत्वा । सोमम् । अघ्नन् । घृतेन । अक्तौ । पशुम् । त्रायेथाम् । इति । आह । वज्रेण । एव । एनम् । वशे । कृत्वा । एति । लभते ॥ [४०] आघारम्पंघ्नन्तेद्धादशात्मन्नेवयज्ञस्यमेध्यमेवखलुवाअष्टादशच ॥ ॥७॥

पर्यग्नीतिपरि-अग्नि । करोति । सर्वहुतमितिसर्व-हुतम् । एव । एनम् । करोति । अस्कन्दाय । अस्कन्नम् । हि । तत् । यत् । हुतस्य । स्कन्दति । त्रिः । पर्यग्नीतिपरि-अग्नि । करोति । त्र्यावृदितित्रि-आवृत् । हि । यज्ञः । अथोइति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । अन्वारभ्यइत्यनु-आरभ्यः । पशू(३)ः । न । अन्वारभ्या(३)इत्यनु-आरभ्या(३)ः । इति । मृत्यवे । वै । एषः । नीयते । यत् । पशुः । तम् । यत् । अन्वारभेतेत्यनु-आरभेत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । अथोइति । खलु । आहुः । सुवर्गायेतिसुवः-

गाय । वै । एषः । लोकाय । नीयते । यत् । [४१] पशुः । इति । यत् । न । अन्वारभेतेत्यनु-आरभेत । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । यजमानः । हीयेत । वपाश्रपणीभ्यामितिवपा-श्रपणीभ्याम् । अन्वारभतइत्यनु-आरभते । तत् । न । इव । अन्वारब्धमित्यनु-आरब्धम् । न । इव । अनन्वारब्धमित्यनन्-आरब्धम् । उप । प्रेति । इष्य । होतः । हव्या । देवेभ्यः । इति । आह । इषितम् । हि । कर्म । क्रियते । रेवतीः । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । प्रियधेतिप्रिय-धा । एति । विशत । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । अग्निना । पुरस्तात् । एति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । पृथिव्याः । सम्पृचइतिसं-पृचः । पाहि । इति । बर्हिः । [४२] उपेति । अस्यति । अस्कन्दाय । अस्कन्नम् । हि । तत् । यत् । बर्हिषि । स्कन्दति । अथोइति । बर्हिषदमितिबर्हि-सदम् । एव । एनम् । करोति । पराङ् । एति । वर्तते । अध्वर्युः । पशोः । संज्ञप्यमानादितिसं-ज्ञप्यमानात् । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । एव । तत् । नीति । ह्नुते । आत्मनः । अनाव्रस्कायेत्यना-व्रस्काय । गच्छति । श्रियम् । प्रेति । पशून् । आप्नोति । यः । एवम् । वेद । पश्चाल्लोकेतिपश्चात्-लोका । वै । एषा । प्राची । उदानीयतइत्युत्-आनीयते । यत् । पत्नी । नमः । ते । आतानेत्या-तान । इति । आह । आदित्यस्य । वै । रश्मयः । [४३] आतानाइत्या-तानाः । तेभ्यः । एव । नमः । करोति । अनर्वा । प्रेति । इहि । इति । आह । भ्रातृव्यः । वै । अर्वा । भ्रातृव्यापनुत्त्याइतिभ्रातृव्य-अपनुत्त्यै । घृतस्य । कुल्याम् । अन्विति । सह । प्रजयेतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । आपः । देवीः । शुद्धायुवइतिशुद्ध-युवः । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् ॥ [४४] लोकायनीयते यद्बर्ही रश्मयस्सप्तत्रिंशच्च ॥ ❋ ॥ ८ ॥

पशोः । वै । आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । प्राणानितिप्र-अनान् । शुक् । ऋच्छति । वाक् । ते । एति । प्यायताम् । प्राणइतिप्र-अनः । ते । एति । प्यायताम् । इति । आह । प्राणेभ्यइतिप्र-अनेभ्यः । एव । अस्य । शुचम् । शमयति । सा । प्राणेभ्यइतिप्र-अनेभ्यः । अधीति । पृथिवीम् । शुक् । प्रेति । विशति । शम् । अहो

भ्यामित्यहः-भ्याम् । इति । नीति । नयति । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । एव । पृथिव्यै । शुचम् । शमयति । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते । मा । एनम् । हिंसीः । इति । आह । वज्रः । वै । स्वधितिरितिस्व-धितिः । [४५] शान्त्यै । पार्श्वतः । एति । छ्यति । मध्यतः । हि । मनुष्याः । आच्छयन्तीत्या-छ्यन्ति । तिरश्चीनम् । एति । छ्यति । अनूचीनम् । हि । मनुष्याः । आच्छयन्तीत्या-छ्यन्ति । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । रक्षसाम् । भागः । असि । इति । स्थविमतः । बर्हिः । अक्त्वा । अपेति । अस्यति । अस्ना । एव । रक्षांसि । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । इदम् । अहम् । रक्षः । अधमम् । तमः । नयामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इति । आह । द्वौ । वाव । पुरुषौ । यम् । च । एव । [४६] द्वेष्टि । यः । च । एनम् । द्वेष्टि । तौ । उभौ । अधमम् । तमः । नयति । इषे । त्वा । इति । वपाम् । उदिति । खिदति । इच्छते । इव । हि । एषः । यः । यजते । यत् । उपतृन्द्यादित्युप-तृन्द्यात् । रुद्रः । अस्य । पशून् । घातुकः । स्यात् । यत् । न । उपतृन्द्यादित्युप-तृन्द्यात् । अयता । स्यात् । अन्यया । उपतृणत्तीत्युप-तृणत्ति । अन्यया । न । धृत्यै । घृतेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । प्रेति । ऊर्णुवाथाम् । इति । आह । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । रसेन । अनक्ति । अच्छिन्नः [४७] रायः । सुवीरइतिसु-वीरः । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । वपाम् । उत्खिदतीत्युत्-खिदति । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । इति । आह । शान्त्यै । प्रेति । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । पशुम् । मृत्यवे । नीयमानम् । अन्वारभतइत्यनु-आरभते । वपाश्रपणीइतिवपा-श्रपणी । पुनः । अन्वारभतइत्यनु-आरभते । अस्मिन् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अग्निना । पुरस्तात् । एति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । अथोइति । देवताः । एव । हव्येन । [४८] अन्विति । एति । न । अन्तमम् । अङ्गारम् । अतीति । हरेत् । यत् । अन्तमम् । अङ्गारम् । अतिहरेदित्यति-हरेत् । देवताः । अतीति । मन्येत । वायोइति । वीति । इहि । स्तोकानाम् । इति । आह । तस्मात् ।

विभक्ताइतिवि-भक्ताः । स्तोकाः । अवेति । पद्यन्ते । अग्रम् । वै । एतत् । पशूनाम् । यत् । वपा । अग्रम् । ओषधीनाम् । बर्हिः । अग्रेण । एव । अग्रम् । समिति । अर्धयति । अथोइति । ओषधीषु । एव । पशून् । प्रतीति । स्थापयति । स्वाहाकृतीभ्यइतिस्वाहाकृति-भ्यः । प्रेति । इष्य । इति । आह । [४९] यज्ञस्य । समिष्टयाइतिसं-इष्टयै । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वै । एतौ । पशूनाम् । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । आत्मा । वपा । पृषदाज्यमितिपृषत् - आज्यम् । अभिघार्येत्यभि-घार्य । वपाम् । अभीति । घारयति । आत्मन् । एव । पशूनाम् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । दधाति । स्वाहा । ऊर्ध्वनभसमित्यूर्ध्व-नभसम् । मारुतम् । गच्छतम् । इति । आह । ऊर्ध्वनभाइत्यूर्ध्व-नभाः । ह । स्म । वै । मारुतः । देवानाम् । वपाश्रपणीइतिवपा-श्रपणी । प्रेति । हरति । तेन । एव । एनेइति । प्रेति । हरति । विषूचीइति । प्रेति । हरति । तस्मात् । विष्वञ्चौ । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ ॥ [५०] स्वधितिश्चैवाच्छिन्नोहव्येनेष्येत्याहषट् चत्वारिंशच्च ॥ ॥९॥

पशुम् । आलभ्येत्या-लभ्य । पुरोडाशम् । निरिति । वपति । समेधमितिस-मेधम् । एव । एनम् । एति । लभते । वपया । प्रचर्येतिप्र-चर्य । पुरोडाशेन । प्रेति । चरति । ऊर्क् । वै । पुरोडाशः । ऊर्जम् । एव । पशूनाम् । मध्यतः । दधाति । अथोइति । पशोः । एव । छिद्रम् । अपीति । दधाति । पृषदाज्यस्येतिपृषत्-आज्यस्य । उपहत्येत्युप-हत्य । त्रिः । पृच्छति । शृतम् । हवी(३)ः । शमितः । इति । त्रिषत्याइतित्रि-सत्याः । हि । देवाः । यः । अशृतम् । शृतम् । आह । सः । एनसा । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वै । एतौ । पशूनाम् । [५१] यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । पशोः । खलु । वै । आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । हृदयम् । आत्मा । अभि । समिति । एति । यत् । पृषदाज्येनेतिपृषत्-आज्येन । हृदयम् । अभिघारयतीत्यभि-घारयति । आत्मन् । एव । पशूनाम् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । दधाति । पशुना । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । ते । अमन्यन्त । मनुष्याः । नः । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु-आभविष्यन्ति । इति । तस्य । शिरः । छित्वा । मेधम् । प्रेति । अक्षारयन् । सः । प्रक्षः । अभवत् । तत् । प्रक्षस्य ।

प्लक्षत्वमितिप्लक्ष-त्वम् । यत् । प्लक्षशाखेतिप्लक्ष-शाखा । उत्तरबर्हिरित्युत्तर-
बर्हिः । भवति । समेधस्येतिस-मेधस्य । एव । [५२] पशोः । अवेति । द्यति ।
पशुम् । वै । ह्रियमाणम् । रक्षांसि । अन्विति । सचन्ते । अन्तरा । यूपम् । च ।
आहवनीयमित्या-हवनीयम् । च । हरति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । पशोः ।
वै । आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । मनः । अपेति । क्रामति । मनोतायै । हविषः । अ
वदीयमानस्येत्यव-दीयमानस्य । अन्विति । ब्रूहि । इति । आह । मनः । एव । अस्य ।
अवेति । रुन्धे । एकादश । अवदानानीत्यव-दानानि । अवेति । द्यति । दश ।
वै । पशोः । प्राणाइतिप्र-अनाः । आत्मा । एकादशः । यावान् । एव । पशुः ।
तस्य । अवेति । [५३] द्यति । हृदयस्य । अग्रे । अवेति । द्यति । अथ । जिह्वायाः ।
अथ । वक्षसः । यत् । वै । हृदयेन । अभिगच्छतीत्यभि-गच्छति । तत् । जिह्वया ।
वदति । यत् । जिह्वया । वदति । तत् । उरसः । अधि । निरिति । वदति । एतत् ।
वै । पशोः । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । यस्य । एवम् । अवदायेत्यव-दाय । यथा
काममितियथा-कामम् । उत्तरेषामित्युत्-तरेषाम् । अवद्यतीत्यव-द्यति । यथापूर्व
मितियथा-पूर्वम् । एव । अस्य । पशोः । अवत्तम् । भवति । मध्यतः । गुदस्य । अ
वेति । द्यति । मध्यतः । हि । प्राणइतिप्र-अनः । उत्तमस्येत्युत्-तमस्य । अवेति ।
द्यति । [५४] उत्तमइत्युत्-तमः । हि । प्राणइतिप्र-अनः । यदि । इतरम् । यदि ।
इतरम् । उभयम् । एव । अजामि । जायमानः । वै । ब्राह्मणः । त्रिभिरितित्रि-भिः ।
ऋणवेत्यृण-वा । जायते । ब्रह्मचर्येणेतिब्रह्म-चर्येण । ऋषिभ्यइत्यृषि-भ्यः । यज्ञेन ।
देवेभ्यः । प्रजयेतिप्र-जया । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । एषः । वै । अनृणः । यः । पुत्री ।
यज्वा । ब्रह्मचारिवासीतिब्रह्मचारि-वासी । तत् । अवदानैरित्यव-दानैः । एव ।
अवेति । दयते । तत् । अवदानानामित्यव-दानानाम् । अवदानत्वमित्यवदान-
त्वम् । देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यँत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । ते । देवाः । अ
ग्निम् । अब्रुवन् । त्वया । वीरेण । असुरान् । अभीति । भवाम । इति । [५५] सः ।
अब्रवीत् । वरम् । वृणै । पशोः । उद्धारमित्युत्-हारम् । उदिति । हरै । इति । सः ।
एतम् । उद्धारमित्युत्-हारम् । उदिति । अहरत् । दोः । पूर्वार्धस्येतिपूर्व-अर्धस्य ।
गुदम् । मध्यतः । श्रोणिम् । जघनार्धस्येतिजघन-अर्धस्य । ततः । देवाः । अभवन् ।

परेति । असुराः । यत् । त्र्यङ्गाणामितित्रि-अङ्गानाम् । समवद्यतीतिसं-अवद्यति । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । अस्वण्णया । अवेति । द्यति । तस्मात् । अस्वण्णया । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [५६] एतौपशूनाꣳसमेधस्यैवतस्यावोत्तमस्यावद्यतीतिपञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१०॥

मेदसा । स्रुचौ । प्रेति । ऊर्णोति । मेदोरूपाइतिमेदः-रूपाः । वै । पशवः । रूपम् । एव । पशुषु । दधाति । यूष्न् । अवधायेत्यव-धाय । प्रेति । ऊर्णोति । रसः । वै । एषः । पशूनाम् । यत् । यूः । रसम् । एव । पशुषु । दधाति । पार्श्वेन । वसाहोममितिवसा-होमम् । प्रेति । यौति । मध्यम् । वै । एतत् । पशूनाम् । यत् । पार्श्वम् । रसः । एषः । पशूनाम् । यत् । वसा । यत् । पार्श्वेन । वसाहोममितिवसा-होमम् । प्रयौतीतिप्र-यौति । मध्यतः । एव । पशूनाम् । रसम् । दधाति । घ्नन्ति । [५७] वै । एतत् । पशुम् । यत् । संज्ञपयन्तीतिसं-ज्ञपयन्ति । ऐन्द्रः । खलु । वै । देवतया । प्राणइतिप्र-अनः । ऐन्द्रः । अपानइत्यप-अनः । ऐन्द्रः । प्राणइतिप्र-अनः । अङ्गेअङ्गइत्यङ्गे-अङ्गे । नीति । देध्यत् । इति । आह । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । एव । पशुषु । दधाति । देव । त्वष्टः । भूरि । ते । सꣳसमितिसं-सम् । एतु । इति । आह । त्वाष्ट्राः । हि । देवतया । पशवः । विषुरूपाइतिविषु-रूपाः । यत् । सलक्ष्माणइतिस-लक्ष्माणः । भवथ । इति । आह । विषुरूपाइतिविषु-रूपाः । हि । एते । सन्तः । सलक्ष्माणइतिस-लक्ष्माणः । एतर्हि । भवन्ति । देवत्रेतिदेव-त्रा । यन्तम् । [५८] अवसे । सखायः । अन्वित्ति । त्वा । माता । पितरः । मदन्तु । इति । आह । अनुमतमित्यनु-मतम् । एव । एनम् । मात्रा । पित्रा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । अर्धर्चइत्यर्ध-ऋचे । वसाहोममितिवसा-होमम् । जुहोति । असौ । वै । अर्धर्चइत्यर्ध-ऋचः । इयम् । अर्धर्चइत्यर्ध-ऋचः । इमेइति । एव । रसेन । अनक्ति । दिशः । जुहोति । दिशः । एव । रसेन । अनक्ति । अथोइति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । ऊर्जम् । रसम् । अवेति । रुन्धे । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वै । एतौ । पशूनाम् । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । वानस्पत्याः । खलु । [५९]

वै । देवतया । पशवः । यत् । पृषदाज्यस्येतिपृषत्-आज्यस्य । उपहत्येत्युप-हत्य । आह । वनस्पतये । अन्विति । ब्रूहि । वनस्पतये । प्रेति । इष्य । इति । प्राणापानाविति प्राण-अपानौ । एव । पशुषु । दधाति । अन्यस्यान्यस्येत्यन्यस्य-अन्यस्य । समवत्तमितिसं-अवत्तम् । समवद्यतीतिसं-अवद्यति । तस्मात् । नानारूपाइतिनाना-रूपाः । पशवः । यूष्णा । उपेति । सिञ्चति । रसः । वै । एषः । पशूनाम् । यत् । यूः । रसम् । एव । पशुषु । दधाति । इडाम् । उपेति । ह्वयते । पशवः । वै । इडा । पशून् । एव । उपेति । ह्वयते । चतुः । उपेति । ह्वयते । [६०] चतुष्पादइतिचतुः-पादः । हि । पशवः । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । अमेदस्कमित्यमेदः-कम् । तस्मै । एति । दध्यात् । मेदोरूपाइतिमेदः-रूपाः । वै । पशवः । रूपेण । एव । एनम् । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । निरिति । भजति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । इति । मेदस्वत् । तस्मै । एति । दध्यात् । मेदोरूपाइतिमेदः-रूपाः । वै । पशवः । रूपेण । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । असृजत । सः । आज्यम् । [६१] पुरस्तात् । असृजत । पशुम् । मध्यतः । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । पश्चात् । तस्मात् । आज्येन । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । पशुना । मध्यतः । पृषदाज्येनेतिपृषत्-आज्येन । अनूयाजाइत्यनु-याजाः । तस्मात् । एतत् । मिश्रम् । इव । पश्चात्सृष्टमितिपश्चात्-सृष्टम् । हि । एकादश । अनूयाजानित्यनु-याजान् । यजति । दश । वै । पशोः । प्राणाइतिप्र-अनाः । आत्मा । एकादशः । यावान् । एव । पशुः । तम् । अन्विति । यजति । घ्नन्ति । वै । एतत् । पशुम् । यत् । संज्ञपयन्तीतिसं-ज्ञपयन्ति । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । खलु । वै । एतौ । पशूनाम् । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । यत् । पृषदाज्येनेतिपृषत्-आज्येन । अनूयाजानित्यनु-याजान् । यजति । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । एव । पशुषु । दधाति ॥ [६२] घ्नन्तियन्तज्ञल्लुचतुरुपह्वयतआज्यय्यँत्पृषदाज्येनषट्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

चात्वालाथ्सुवर्गायय्यद्वैसजंनानिवैष्णव्यर्चापृथिव्यैसाध्याइषेत्वेत्यग्निनापर्यग्निप्रशोःपशुमालभ्यमेदसास्रुचावेकादश ॥ ११ ॥ चात्वालाद्देवानुपैतिमुञ्चतिप्रक्रियमा

णायपर्यैमिपशुमालभ्यचतुष्पादोद्विषष्टिः ॥ ६२ ॥ चात्वालात्पशुर्दधाति ॥ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

षष्ठकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

यज्ञेन । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । उपयद्भिरित्युपयद् - भिः । एव । असृजत । यत् । उपयजइत्युप-यजः । उपयजतीत्युप-यजति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । जघनार्धादिति जघन-अर्धात् । अवेति । द्यति । जघनार्धादितिजघन-अर्धात् । हि । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजायन्तइतिप्र-जायन्ते । स्थविमतः । अवेति । द्यति । स्थविमतः । हि । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजायन्तइतिप्र-जायन्ते । असंम्भिन्दन्नित्यसं-भिन्दन् । अवेति । द्यति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । असंम्भेदायेत्यसं-भेदाय । न । पर्यावर्तयतीति परि-आवर्तयति । यत् । पर्यावर्तयेदितिपरि-आवर्तयेत् । उदावर्तः । प्रजाइतिप्र-जाः । ग्राहुकः । स्यात् । समुद्रम् । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । रेतः । [१] एव । तत् । दधाति । अन्तरिक्षम् । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । अन्तरिक्षेण । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयति । अन्तरिक्षम् । हि । अन्विति । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजायन्तइतिप्र-जायन्ते । देवम् । सवितारम् । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयति । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयति । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । हि । अन्विति । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजायन्तइतिप्र-जायन्ते । मित्रावरुणावितिमित्रा - वरुणौ । गच्छ । स्वाहा । [२] इति । आह । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । प्रजातास्विति प्र-जातासु । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । दधाति । सोमम् । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । सौम्याः । हि । देवतया । प्रजाइतिप्र-जाः । यज्ञम् । गच्छ । स्वाहा ।

इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । यज्ञियाः । करोति । छन्दाꣳसि । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । पशवः । वै । छन्दाꣳसि । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । प्रजाताइतिप्र-जाताः । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । उभयतः । परीति । गृह्णाति । नभः । [३] दिव्यम् । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । एव । प्रजाताभ्यइतिप्र-जाताभ्यः । वृष्टिम् । नीति । यच्छति । अग्निम् । वैश्वानरम् । गच्छ । स्वाहा । इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । प्रजाताइतिप्र-जाताः । अस्याम् । प्रतीति । स्थापयति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । वै । एषः । अवेति । द्यति । यः । अवद्यतीत्यव-द्यति । गुदस्य । मनः । मे । हार्दि । यच्छ । इति । आह । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । यथास्थानमितियथा-स्थानम् । उपेति । ह्वयते । पशोः । वै । आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । हृदयम् । शुक् । ऋच्छति । सा । हृदयशूलमितिहृदय-शूलम् । [४] अभि । समिति । एति । यत् । पृथिव्याम् । हृदयशूलमितिहृदय-शूलम् । उद्वासयेदित्युत्-वासयेत् । पृथिवीम् । शुचा । अर्पयेत् । यत् । अप्स्वित्यप्-सु । अपः । शुचा । अर्पयेत् । शुष्कस्य । च । आर्द्रस्य । च । सन्धाविति सं-धौ । उदिति । वासयति । उभयस्य । शान्त्यै । यम् । द्विष्यात् । तम् । ध्यायेत् । शुचा । एव । एनम् । अर्पयति ॥ [५] रेतोमित्रावरुणौगच्छस्वाहानभोहृदयशूलन्द्वात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

देवाः । वै । यज्ञम् । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । वीति । अभजन्त । ततः । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति-अशिष्यत । तत् । अब्रुवन्न् । वसतु । नु । नः । इदम् । इति । तत् । वसतीवरीणाम् । वसतीवरित्वमितिवसतीवरि-त्वम् । तस्मिन्न् । प्रातः । न । समिति । अशक्नुवन्न् । तत् । अप्स्वित्यप्-सु । प्रेति । अवेशयन्न् । ताः । वसतीवरीः । अभवन्न् । वसतीवरीः । गृह्णाति । यज्ञः । वै । वसतीवरीः । यज्ञम् । एव । आरभ्येत्या-रभ्य । गृहीत्वा । उपेति । वसति । यस्य । अगृहीताः । अभीति । निम्रोचेदितिनि-म्रोचेत् । अनारब्धइत्यना-रब्धः । अस्य । यज्ञः । स्यात् । [६] यज्ञम् । वीति । छिन्द्यात् । ज्योतिष्या । वा । गृह्णीयात् । हिरण्यम् । वा । अवधायेत्यव-धाय । सशुक्राणामितिस-शुक्राणाम् । एव । गृह्णाति । यः । वा । ब्राह्मणः । बहु

याजीतिबहु-याजी । तस्य॑ । कुम्भ्या॑नाम् । गृह्णीयात् । सः । हि । गृहीतवंसतीव रीकइतिगृहीत-वसतीवरीकः । वसतीवरीः । गृह्णाति । पशवः । वै । वसतीवरीः । पशून् । एव । आरभ्येत्या-रभ्य॑ । गृहीत्वा । उपेति । वसति । यत् । अन्वीपम् । ति ष्ठन्॑ । गृह्णीयात् । निर्मार्गुकाइतिनिः-मार्गुकाः । अस्मात् । पशवः । स्युः । प्रतीपम् । तिष्ठन्॑ । गृह्णाति । प्रतिरुध्येतिप्रति-रुध्य॑ । एव । अस्मै । पशून् । गृह्णाति । इन्द्रः । [७] वृत्रम् । अहन्न् । सः । अपः । अभीति । अम्रियत । तासा॑म् । यत् । मेध्य॑म् । यज्ञिय॑म् । सदे॑वमितिस-देवम् । आसी॑त् । तत् । अतीति । अमुच्यत । ताः । वह न्तीः । अभवन्न् । वहन्तीनाम् । गृह्णाति । याः । एव । मेध्याः । यज्ञियाः । सदे॑वाइति स-देवाः । आपः । तासा॑म् । एव । गृह्णाति । न । अन्तमाः । वहन्तीः । अतीति । इयात् । यत् । अन्तमाः । वहन्तीः । अतीयादित्यति-इयात् । यज्ञम् । अतीति । मन्येत । न । स्थावराणा॑म् । गृह्णीयात् । वरुणगृहीताइतिवरुण-गृहीताः । वै । स्थावराः । यत् । स्थावराणा॑म् । गृह्णीयात् । [८] वरुणेन । अस्य । यज्ञम् । ग्राहयेत् । यत् । वै । दिवा॑ । भवति । अपः । रात्रिः । प्रेति । विशति । तस्मा॑त् । ताम्राः । आपः । दि वा॑ । ददृश्रे । यत् । नक्त॑म् । भवति । अपः । अहः । प्रेति । विशति । तस्मा॑त् । चन्द्राः । आपः । नक्त॑म् । ददृश्रे । छायायै । च । आतपतइत्या-तपतः । च । स न्धावितिसं-धौ । गृह्णाति । अहोरात्रयोरित्यहः-रात्रयोः । एव । अस्मै । वर्ण॑म् । गृह्णा ति । हविष्मतीः । इमाः । आपः । इति । आह । हविष्कृतानामितिहविः-कृतानाम् । एव । गृह्णाति । हविष्मान् । अस्तु । [९] सूर्यः । इति । आह । सशुक्राणामि तिस-शुक्राणाम् । एव । गृह्णाति । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । गृह्णाति । वाक् । वै । अ नुष्टुगित्यनु-स्तुक् । वाचा । एव । एनाः । सर्वया । गृह्णाति । चतुष्पदयेतिचतुः- पदया । ऋचा । गृह्णाति । त्रिः । सादयति । सप्त । समिति । पद्यन्ते । सप्तपदेति सप्त-पदा । शक्वरी । पशवः । शक्वरी । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । अस्मै । वै । लोकाय । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः । एति । धीयते । अमुष्मै । आहवनी यइत्या-हवनीयः । यत् । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । उपसादयेदित्युप-सादयेत् ।

अस्मिन्न् । लोके । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । यत् । आहवनीयइत्या-हवनीये । अमुष्मिन्न् । [१०] लोके । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । उभयोः । उपेति । सादयति । उभयोः । एव । एनम् । लोकयोः । पशुमन्तमितिपशु-मन्तम् । करोति । सर्वतः । परीति । हरति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । उपेति । वासयति । एतत् । वै । यज्ञस्य । अपराजितमित्यपरा-जितम् । यत् । आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । यत् । एव । यज्ञस्य । अपराजितमित्यपरा-जितम् । तत् । एव । एनाः । उपेति । वासयति । यतः । खलु । वै । यज्ञस्य । विततस्येतिवि-ततस्य । न । क्रियते । तत् । अन्विति । यज्ञम् । रक्षाꣳसि । अवेति । चरन्ति । यत् । वहन्तीनाम् । गृह्णाति । क्रियमाणम् । एव । तत् । यज्ञस्य । शये । रक्षसाम् । अनन्ववचारायेत्यनन्नु-अवचाराय । न । हि । एताः । ईलयन्ति । एति । तृतीयसवनादितितृतीय-सवनात् । परीति । शेरे । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै ॥ [११] स्यादिन्द्राग्नियोर्यदस्त्वमुष्मिन् क्रियतेषड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । अध्वर्युः । स्यात् । यः । सोमम् । उपावहरन्नित्युप-अवहरन्न् । सर्वाभ्यः । देवताभ्यः । उपावहरेदित्युप-अवहरेत् । इति । हृदे । त्वा । इति । आह । मनुष्येभ्यः । एव । एतेन । करोति । मनसे । त्वा । इति । आह । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । एव । एतेन । करोति । दिवे । त्वा । सूर्याय । त्वा । इति । आह । देवेभ्यः । एव । एतेन । करोति । एतावतीः । वै । देवताः । ताभ्यः । एव । एनम् । सर्वाभ्यः । उपावहरतीत्युप-अवहरति । पुरा । वाचः । [१२] प्रवदितोरितिप्र-वदितोः । प्रातरनुवाकमितिप्रातः-अनुवाकम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । यावती । एव । वाक् । ताम् । अवेति । रुन्धे । अपः । अग्रे । अभिव्याहरतीत्यभि-व्याहरति । यज्ञः । वै । आपः । यज्ञम् । एव । अभीति । वाचम् । वीति । सृजति । सर्वाणि । छन्दाꣳसि । अन्विति । आह । पशवः । वै । छन्दाꣳसि । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । गायत्रिया । तेजस्कामस्येतितेजः-कामस्य । परीति । दध्यात् । त्रिष्टुभा । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय-काम

स्य । जगत्या । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । प्रतिष्ठाकामस्ये
तिप्रतिष्ठा-कामस्य । पङ्क्त्या । यज्ञकामस्येतियज्ञ-कामस्य । विराजेतिवि-राजा ।
अन्नकामस्येत्यन्न-कामस्य । शृणोतु । अग्निः । समिधेतिसं-इधा । हवम् । [१३]
मे । इति । आह । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । देवताभ्यः । निवेद्येतिनि-
वेद्य । अपः । अच्छ । एति । अपः । इष्य । होतः । इति । आह । इषितम् । हि ।
कर्म । क्रियते । मैत्रावरुणस्येतिमैत्रा-वरुणस्य । चमसाध्वर्यवितिचमस-अध्वर्यो । ए
ति । द्रव । इति । आह । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । वै । अपाम् । नेतारौ । ताभ्याम् ।
एव । एनाः । अच्छ । एति । देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । इति । आह ।
आहुत्येत्या-हुत्या । एव । एनाः । निष्क्रीयेति निः-क्रीय । गृह्णाति । अथोइति ।
हविष्कृतानामितिहविः-कृतानाम् । एव । अभिघृतानामित्यभि-घृतानाम् । गृह्णा
ति । [१४] कार्षिः । असि । इति । आह । शमलम् । एव । आसाम् । अपेति ।
प्लावयति । समुद्रस्य । वः । अक्षित्यै । उदिति । नये । इति । आह । तस्मात् ।
अद्यमानाः । पीयमानाः । आपः । न । क्षीयन्ते । योनिः । वै । यज्ञस्य । चा
त्वालम् । यज्ञः । वसतीवरीः । होतृचमसमितिहोतृ-चमसम् । च । मैत्रावरुणचम
समितिमैत्रावरुण-चमसम् । च । सꣳस्पर्श्येतिसं-स्पर्श्य । वसतीवरीः । व्यानयती
तिवि-आनयति । यज्ञस्य । सयोनित्वायेतिसयोनि-त्वाय । अथोइति । स्वात् । ए
व । एनाः । योनेः । प्रेति । जनयति । अध्वर्योइति । अवेः । अपा(३)ः । इ
ति । आह । उत । ईम् । अनन्नमुः । उत । इमाः । पश्य । इति । वाव । एतत् ।
आह । यदि । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । जुहोति । यदि । उक्थ्यः । परिधाविति
परि-धौ । नीति । मार्ष्टि । यदि । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । यजुः । वदन् । प्रेति ।
पद्यते । यज्ञक्रतूनामितियज्ञ-क्रतूनाम् । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै ॥ [१५] वाचो
हवमभिघृतानाङ्गृह्णात्युतपञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । ग्रावाणम् । एति । दत्ते ।
प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । इति । आह । अश्वि
नौ । हि । देवानाम् । अध्वर्यूइति । आस्ताम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । इति । आह ।
यत्यै । पशवः । वै । सोमः । व्यानइतिवि-अनः । उपांशुसवनइत्युपांशु-सवन

नः । यत् । उपांशुसवनमित्युपांशु-सवनम् । अभीति । मिमीते । व्यानमितिवि-अनम् । एव । पशुषु । दधाति । इन्द्राय । त्वा । इन्द्राय । त्वा । इति । मिमीते । इन्द्राय । हि । सोमः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । पञ्च । कृत्वः । यजुषा । मिमीते । [१६] पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । पञ्च । कृत्वः । तूष्णीम् । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्य मित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । श्वात्राः । स्थ । वृत्रतुरइतिवृत्र-तुरः । इति । आह । एषः । वै । अपाम् । सोमपीथइतिसोम-पीथः । यः । एवम् । वेद । न । अप्स्वित्यप्-सु । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यत् । ते । सोम । दिवि । ज्योतिः । इति । आह । एभ्यः । एव । एनम् । [१७] लोकेभ्यः । समिति । भरति । सोमः । वै । राजा । दिशः । अभीति । अध्यायन् । सः । दिशः । अनु । प्रेति । अविशत् । प्राक् । अपाक् । उदक् । अधराक् । इति । आह । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । एनम् । समिति । भरति । अथोइति । दिशः । एव । अस्मै । अवेति । रुन्धे । अम्ब । नीति । स्वर । इति । आह । कामुकाः । एनम् । स्त्रियः । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । यत् । ते । सोम । अदाभ्यम् । नाम । जागृवि । इति । [१८] आह । एषः । वै । सोमस्य । सोमपीथइतिसोम-पीथः । यः । एवम् । वेद । न । सौम्याम् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । घ्नन्ति । वै । एतत् । सोमम् । यत् । अभिषुण्वन्तीत्यभि-सुन्वन्ति । अंशून् । अपेति । गृह्णाति । त्रायते । एव । एनम् । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । अंशवः । पशवः । सोमः । अंशून् । पुनः । अपीति । सृजति । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । पशुषु । दधाति । द्वौद्वावितिद्वौ-द्वौ । अपीति । सृजति । तस्मात् । द्वौद्वावितिद्वौ-द्वौ । प्राणाइतिप्र-अनाः ॥ [१९] यजुषा मिमीत एनञ्जागृवीति चतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

प्राणइतिप्र-अनः । वै । एषः । यत् । उपांशुरित्युप-अंशुः । यत् । उपांशुग्राइत्युपांशु-अग्राः । ग्रहाः । गृह्यन्ते । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अनु । प्रेति । यन्ति । अरुणः । ह । स्म । आह । औपवेशिरित्यौप-वेशिः । प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । एव । अहम् । यज्ञम् । समिति । स्थापयामि । तेन । ततः । संस्थितेनेति

सं-स्थितेन । चरामि । इति । अष्टौ । कृत्वः । अग्रे । अभीति । सुनोति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । एव । तेन । आप्नोति । एकादश । कृत्वः । द्वितीयम् । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुप् । त्रैष्टुभम् । माध्यंन्दिनम् । [२०] सवनम् । माध्यंन्दिनम् । एव । सवनम् । तेन । आप्नोति । द्वादश । कृत्वः । तृतीयम् । द्वादशाक्षरेतिद्वादश-अक्षरा । जगती । जागतम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । एव । तेन । आप्नोति । एताम् । ह । वाव । सः । यज्ञस्य । सꣳस्थितिमितिसं-स्थितिम् । उवाच । अस्कन्दाय । अस्कन्नम् । हि । तत् । यत् । यज्ञस्य । सꣳस्थितस्येतिसं-स्थितस्य । स्कन्दति । अथोइति । खलु । आहुः । गायत्री । वाव । प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । न । अतिवादइत्यति-वादे । इति । अनतिवादुकइत्यनति-वादुकः । एनम् । भ्रातृव्यः । भवति । यः । एवम् । वेद । तस्मात् । अष्टावष्टावित्यष्टौ-अष्टौ । [२१] कृत्वः । अभिषुत्यमित्यभि-सुत्यम् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । पवित्रवन्तइतिपवित्र-वन्तः । अन्ये । ग्रहाः । गृह्यन्ते । किम्पवित्रइतिकिं-पवित्रः । उपाꣳशुरित्युप-अꣳशुः । इति । वाक्पवित्रइतिवाक्-पवित्रः । इति । ब्रूयात् । वाचः । पतये । पवस्व । वाजिन्न् । इति । आह । वाचा । एव । एनम् । पवयति । वृष्णः । अꣳशुभ्यामित्यꣳशु-भ्याम् । इति । आह । वृष्णः । हि । एतौ । अꣳशूइति । यौ । सोमस्य । गभस्तिपूतइतिगभस्ति-पूतः । इति । आह । गभस्तिना । हि । एनम् । पवयति । देवः । देवानाम् । पवित्रम् । असि । इति । आह । देवः । हि । एषः । [२२] सन्न् । देवानाम् । पवित्रम् । येषाम् । भागः । असि । तेभ्यः । त्वा । इति । आह । येषाम् । हि । एषः । भागः । तेभ्यः । एनम् । गृह्णाति । स्वाङ्कृतः । असि । इति । आह । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । स्वम् । अकृत । मधुमतीरितिमधु-मतीः । नः । इषः । कृधि । इति । आह । सर्वम् । एव । अस्मै । इदम् । स्वदयति । विश्वेभ्यः । त्वा । इन्द्रियेभ्यः । दिव्येभ्यः । पार्थिवेभ्यः । इति । आह । उभयेषु । एव । देवमनुष्येष्वितिदेव-मनुष्येषु । प्राणानितिप्र-अनान् । दधाति । मनः । त्वा । [२३] अष्टु । इति । आह । मनः । एव । अश्नुते । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विहि । इति । आह । अन्तरिक्षदेवत्यइत्यन्तरिक्ष-देवत्यः । हि । प्राणः

इतिप्र-अनः। स्वाहा। त्वा। सुभवइतिसु-भवः। सूर्याय। इति। आह। प्राणाइति प्र-अनाः। वै। स्वभवसइतिस्व-भवसः। देवाः। तेषु। एव। परोक्षमितिपरः-अ क्षम्। जुहोति। देवेभ्यः। त्वा। मरीचिपेभ्यइतिमरीचि-पेभ्यः। इति। आह। आ दित्यस्य। वै। रश्मयः। देवाः। मरीचिपाइतिमरीचि-पाः। तेषाम्। तत्। भागधेय मितिभाग-धेयम्। तान्। एव। तेन। प्रीणाति। यदि। कामयेत। वर्षुकः। प जन्यः। [२४] स्यात्। इति। नीचा। हस्तेन। नीति। मृज्यात्। वृष्टिम्। एव। नीति। यच्छति। यदि। कामयेत। अवर्षुकः। स्यात्। इति। उत्तानेत्युत्-ता नेन। नीति। मृज्यात्। वृष्टिम्। एव। उदिति। यच्छति। यदि। अभिचरेदित्य भि-चरेत्। अमुम्। जहि। अथ। त्वा। होष्यामि। इति। ब्रूयात्। आहुतिमि त्या-हुतिम्। एव। एनम्। प्रेप्सन्नितिप्र-ईप्सन्। हन्ति। यदि। दूरे। स्यात्। एति। तमितोः। तिष्ठतु। प्राणमितिप्र-अनम्। एव। अस्य। अनुगत्येत्यनु-गत्य। हन्ति। यदि। अभिचरेदित्यभि-चरेत्। अमुष्य। [२५] त्वा। प्राणइतिप्र-अने। सादयामि। इति। सादयेत्। असन्नः। वै। प्राणइतिप्र-अनः। प्राणमितिप्र-अ नम्। एव। अस्य। सादयति। षड्भिरितिषट्-भिः। अꣳशुभिरित्यꣳशु-भिः। पव यति। षट्। वै। ऋतवः। ऋतुभिरित्यृतु-भिः। एव। एनम्। पवयति। त्रिः। पवयति। त्रयः। इमे। लोकाः। एभिः। एव। एनम्। लोकैः। पवयति। ब्रह्म वादिनइतिब्रह्म-वादिनः। वदन्ति। कस्मात्। सत्यात्। त्रयः। पशूनाम्। हस्ता दानाइतिहस्त-आदानाः। इति। यत्। त्रिः। उपाꣳशुमित्युप-अꣳशुम्। हस्तेन। विगृह्णातीतिवि-गृह्णाति। तस्मात्। त्रयः। पशूनाम्। हस्तादानाइतिहस्त-आदा नाः। पुरुषः। हस्ती। मर्कटः॥ [२६] माध्यन्दिनमष्टावष्टावेषमनस्त्वापर्जन्योऽ मुष्यपुरुषोद्वे च॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥५॥

देवाः। वै। यत्। यज्ञे। अकुर्वत। तत्। असुराः। अकुर्वत। ते। देवाः। उपाꣳशावित्युप-अꣳशौ। यज्ञम्। सꣳस्थाप्यमितिसं-स्थाप्यम्। अपश्यन्। तम्। उपाꣳशावित्युप-अꣳशौ। समिति। अस्थापयन्। ते। असुराः। वज्रम्। उद्य त्येत्युत्-यत्य। देवान्। अभीति। आयन्त। ते। देवाः। बिभ्यतः। इन्द्रम्। उपे ति। अधावन्। तान्। इन्द्रः। अन्तर्यामेणेत्यन्तः-यामेन। अन्तः। अधत्त।

तत् । अन्तर्यामस्येत्यन्तः-यामस्य । अन्तर्यामत्वमित्यन्तर्याम-त्वम् । यत् । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामः । गृह्यते । भ्रातृव्यान् । एव । तत् । यजमानः । अन्तः । धत्ते । अन्तः । ते । [२७] दधामि । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तः । उरु । अन्तरीक्षम् । इति । आह । एभिः । एव । लोकैः । यजमानः । भ्रातृव्यान् । अन्तः । धत्ते । ते । देवाः । अमन्यन्त । इन्द्रः । वै । इदम् । अभूत् । यत् । वयम् । स्मः । इति । ते । अब्रुवन् । मघवन्नितिमघ-वन्न् । अन्विति । नः । एति । भज । इति । सजोषाइतिस-जोषाः । देवैः । अवरैः । परैः । च । इति । अब्रवीत् । ये । च । एव । देवाः । परे । ये । च । अवरे । तान् । उभयान् । [२८] अन्वाभजदित्यनु-आभजत् । सजोषाइतिस-जोषाः । देवैः । अवरैः । परैः । च । इति । आह । ये । च । एव । देवाः । परे । ये । च । अवरे । तान् । उभयान् । अन्वाभजतीत्यनु-आभजति । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामे । मघवन्नितिमघ-वन्न् । मादयस्व । इति । आह । यज्ञात् । एव । यजमानम् । न । अन्तः । एति । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इति । आह । अपानस्येत्यप-अनस्य । धृत्यै । यत् । उभौ । अपवित्रौ । गृह्येयाताम् । प्राणमितिप्र-अनम् । अपानइत्यप-अनः । अनु । नीति । ऋच्छेत् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । पवित्रवानितिपवित्र-वान् । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामः । गृह्यते । [२९] प्राणापानयोरितिप्राण-अपानयोः । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वै । एतौ । यत् । उपाꣳश्वन्तर्यामावित्युपाꣳशु-अन्तर्यामौ । व्यानइतिवि-अनः । उपाꣳशुसवनइत्युपाꣳशु-सवनः । यम् । कामयेत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । इति । असꣳस्पृष्टावित्यसं-स्पृष्टौ । तस्य । सादयेत् । व्यानेनेतिवि-अनेन । एव । अस्य । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वीति । छिनत्ति । ताजक् । प्रेति । मीयते । यम् । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयात् । इति । सꣳस्पृष्टावितिसं-स्पृष्टौ । तस्य । सादयेत् । व्यानेनेतिवि-अनेन । एव । अस्य । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । समिति । तनोति । सर्वम् । आयुः । एति ॥ [३०] तउभयान् गृह्यतेचतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ६॥

वाक् । वै । एषा । यत् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । यत् । ऐन्द्रवायवाग्रा इत्यैन्द्रवायव-अग्राः । ग्रहाः । गृह्यन्ते । वाचम् । एव । अनु । प्रेति । यन्ति । वा

युधम् । देवाः । अब्रुवन्न् । सोमम् । राजानम् । हनाम । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मदग्राइतिमत्-अग्राः । एव । वः । ग्रहाः । गृह्यान्तै । इति । तस्मात् । ऐन्द्रवायवाग्राइत्यैन्द्रवायव-अग्राः । ग्रहाः । गृह्यन्ते । तम् । अघ्नन् । सः । अपूयत् । तम् । देवाः । न । उपेति । अधृष्णुवन्न् । ते । वायुम् । अब्रुवन् । इमम् । नः । स्वदय । [३१] इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मद्देवत्यानीति मत्-देवत्यानि । एव । वः । पात्राणि । उच्यान्तै । इति । तस्मात् । नानादेवत्यानीतिनाना-देवत्यानि । सन्ति । वायव्यानि । उच्यन्ते । तम् । एभ्यः । वायुः । एव । अस्वदयत् । तस्मात् । यत् । पूयति । तत् । प्रवातइतिप्र-वाते । वीति । सजन्ति । वायुः । हि । तस्य । पवयिता । स्वदयिता । तस्य । विग्रहणमितिवि-ग्रहणम् । न । अविन्दन्न् । सा । अदितिः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । अथ । मया । वीति । गृह्णीध्वम् । मद्देवत्याइतिमत्-देवत्याः । एव । वः । सोमाः । [३२] सन्नाः । असन्न् । इति । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इति । आह । अदितिदेवत्याइत्यदिति-देवत्याः । तेन । यानि । हि । दारुमयाणीतिदारु-मयानि । पात्राणि । अस्यै । तानि । योनेः । सम्भूतानीतिसं-भूतानि । यानि । मृन्मयानीतिमृत्-मयानि । सारूषादितिस-अरूषात् । तानि । अस्यै । तस्मात् । एवम् । आह । वाक् । वै । पराची । अव्याकृतेत्यवि-आकृता । अवदत् । ते । देवाः । इन्द्रम् । अब्रुवन्न् । इमाम् । नः । वाचम् । व्याकुर्वितिवि-आकुरु । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मह्यम् । च । एव । एषः । वायवे । च । सह । गृह्यातै । इति । तस्मात् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । सह । गृह्यते । ताम् । इन्द्रः । मध्यतः । अवक्रम्येत्यव-क्रम्य । व्याकरोदितिवि-आकरोत् । तस्मात् । इयम् । व्याकृतेतिवि-आकृता । वाक् । उद्यते । तस्मात् । सकृत् । इन्द्राय । मध्यतः । गृह्यते । द्विः । वायवे । द्वौ । हि । सः । वरौ । अवृणीत ॥ [३३] स्वदयसोमास्सहाष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

मित्रम् । देवाः । अब्रुवन्न् । सोमम् । राजानम् । हनाम । इति । सः । अब्रवीत् । न । अहम् । सर्वस्य । वै । अहम् । मित्रम् । अस्मि । इति । तम् । अब्रुवन् । हनाम । एव । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । पयसा । एव । मे । सोमम् । श्रीणन्न् । इति । तस्मात् । मैत्रावरुणमितिमैत्रा-वरुणम् । पयसा । श्रीणन्ति । तस्मात् ।

पशवः । अपेति । अक्रामन्न् । मित्रः । सन् । क्रूरम् । अकः । इति । क्रूरम् । इव । खलु । वै । एषः । [३४] करोति । यः । सोमेन । यजते । तस्मात् । पशवः । अपेति । क्रामन्ति । यत् । मैत्रावरुणमितिमैत्रा-वरुणम् । पयसा । श्रीणाति । पशुभिरितिप शु-भिः । एव । तत् । मित्रम् । समर्धयतीतिसं-अर्धयति । पशुभिरितिपशु - भिः । यजमानम् । पुरा । खलु । वाव । एवम् । मित्रः । अवेत् । अपेति । मत् । क्रूरम् । चक्रुषः । पशवः । क्रमिष्यन्ति । इति । तस्मात् । एवम् । अवृणीत । वरुणम् । देवाः । अब्रुवन्न् । त्वया । अंशभुवेत्यंश-भुवा । सोमम् । राजानम् । हनाम । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । मह्यम् । च । [३५] एव । एषः । मित्राय । च । सह । गृह्यातै । इति । तस्मात् । मैत्रावरुणइतिमैत्रा - वरुणः । सह । गृह्यते । तस्मात् । राज्ञा । राजानम् । अंशभुवेत्यंश-भुवा । घ्नन्ति । वैश्येन । वैश्यम् । शूद्रेण । शूद्रम् । न । वै । इदम् । दिवा । न । नक्तम् । आसीत् । अव्यावृत्तमित्यवि-आवृत्तम् । ते । देवाः । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । अब्रुवन्न् । इदम् । नः । वीति । वासयतम् । इति । तौ । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । एकः । एव । आवत् । पूर्वः । ग्रहः । गृह्यातै । इति । तस्मात् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । पूर्वः । मैत्रावरुणादितिमैत्रा-वरुणात् । गृह्यते । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । हि । एतौ । यत् । उपांश्वन्तर्यामावित्युपांशु - अन्तर्यामौ । मित्रः । अहः । अजनयत् । वरुणः । रात्रिम् । ततः । वै । इदम् । वीति । औच्छत् । यत् । मैत्रावरुणइतिमैत्रा-वरुणः । गृह्यते । व्युष्ट्याइतिवि-उष्ट्यै । [३६] एषचैन्द्रवायवोद्वाविंशतिश्च ॥ ॥ ८ ॥

यज्ञस्य । शिरः । अच्छिद्यत । ते । देवाः । अश्विनौ । अब्रुवन्न् । भिषजौ । वै । स्थः । इदम् । यज्ञस्य । शिरः । प्रतीति । धत्तम् । इति । तौ । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । ग्रहः । एव । नौ । अत्र । अपीति । गृह्यताम् । इति । ताभ्याम् । एतम् । आश्विनम् । अगृह्णन्न् । ततः । वै । तौ । यज्ञस्य । शिरः । प्रतीति । अधत्ताम् । यत् । आश्विनः । गृह्यते । यज्ञस्य । निष्कृत्याइतिनिः-कृत्यै । तौ । देवाः । अब्रुवन्न् । अपूतौ । वै । इमौ । मनुष्यचरावितिमनुष्य-चरौ । [३७] भिषजौ । इति । तस्मात् । ब्राह्मणेन । भेषजम् । न । कार्यम् । अपूतः । हि । एषः । अमेध्यः । यः । भिषक् । तौ । बहिष्पवमानेनेतिबहिः-पवमानेन । पवयित्वा । ताभ्याम् । एतम् । आश्विनम् ।

अगृह्णन्न् । तस्मात् । बहिष्पवमानइतिबहिः-पवमाने । स्तुते । आश्विनः । गृह्यते । तस्मात् । एवम् । विदुषा । बहिष्पवमानइतिबहिः-पवमानः । उपसद्यइत्युप-सद्यः । पवित्रम् । वै । बहिष्पवमानइतिबहिः-पवमानः । आत्मानम् । एव । पवयते । तयोः । त्रेधा । भैषज्यम् । वि । नीति । अदधुः । अग्नौ । तृतीयम् । अप्स्वित्यप्-सु । तृतीयम् । ब्राह्मणे । तृतीयम् । तस्मात् । उदपात्रमित्युद-पात्रम् । [३८] उपनिधायेत्युप-निधाय । ब्राह्मणम् । दक्षिणतः । निषाद्येतिनि-साद्य । भेषजम् । कुर्यात् । यावत् । एव । भेषजम् । तेन । करोति । समर्धुकमितिसं-अर्धुकम् । अस्य । कृतम् । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । एकपात्राइत्येक-पात्राः । द्विदेवत्याइतिद्वि-देवत्याः । गृह्यन्ते । द्विपात्राइतिद्वि-पात्राः । हूयन्ते । इति । यत् । एकपात्राइत्येक-पात्राः । गृह्यन्ते । तस्मात् । एकः । अन्तरतः । प्राणइतिप्र-अनः । द्विपात्राइतिद्वि-पात्राः । हूयन्ते । तस्मात् । द्वौद्वावितिद्वौ-द्वौ । बहिष्टात् । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । एते । यत् । द्विदेवत्याइतिद्वि-देवत्याः । पशवः । इडा । यत् । इडाम् । पूर्वाम् । द्विदेवत्येभ्यइतिद्वि-देवत्येभ्यः । उपह्वयेतेत्युप-ह्वयेत । [३९] पशुभिरितिपशु-भिः । प्राणानितिप्र-अनान् । अन्तः । दधीत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । द्विदेवत्यानितिद्वि-देवत्यान् । भक्षयित्वा । इडाम् । उपेति । ह्वयते । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । आत्मन्न् । धित्वा । पशून् । उपेति । ह्वयते । वाक् । वै । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । चक्षुः । मैत्रावरुणइतिमैत्रा-वरुणः । श्रोत्रम् । आश्विनः । पुरस्तात् । ऐन्द्रवायवमित्यैन्द्र-वायवम् । भक्षयति । तस्मात् । पुरस्तात् । वाचा । वदति । पुरस्तात् । मैत्रावरुणमितिमैत्रा-वरुणम् । तस्मात् । पुरस्तात् । चक्षुषा । पश्यति । सर्वतः । परिहारमितिपरि-हारम् । आश्विनम् । तस्मात् । सर्वतः । श्रोत्रेण । शृणोति । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । एते । यत् । द्विदेवत्याइतिद्वि-देवत्याः । [४०] अरिक्तानि । पात्राणि । सादयन्ति । तस्मात् । अरिक्ताः । अन्तरतः । प्राणाइतिप्र-अनाः । यतः । खलु । वै । यज्ञस्य । विततस्येतिवि-ततस्य । न । क्रियते । तत् । अन्विति । यज्ञम् । रक्षाँसि । अवेति । चरन्ति । यत् । अरिक्तानि । पात्राणि । सादयति । क्रियमाणम् । एव । तत् । यज्ञस्य । शये । रक्षसाम् । अनन्ववचारयेत्यनन्‌-अवचारय । दक्षिणस्य । हविर्धानस्येतिहविः-धानस्य । उत्तरस्या

मित्युत्-तरस्याम् । वर्तन्याम् । सादयति । वाचि । एव । वाचम् । दधाति । एति । तृतीयसवनादितितृतीय-सवनात् । परीति । शेरे । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै ॥ [४१] मनुष्यचरावुदपात्रमुपह्वयेतद्विदेवत्याषट् चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ॥९॥

बृहस्पतिः । देवानाम् । पुरोहितइतिपुरः-हितः । आसीत् । शण्डामर्काविति शण्डा-मर्कौ । असुराणाम् । ब्रह्मण्वन्तइतिब्रह्मण्-वन्तः । देवाः । आसन् । ब्रह्मण्वन्त इतिब्रह्मण्-वन्तः । असुराः । ते । अन्यः । अन्यम् । न । अशक्नुवन् । अभिभवितु मित्यभि-भवितुम् । ते । देवाः । शण्डामर्काविति शण्डा-मर्कौ । उपेति । अमन्त्रयन्त । तौ । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । ग्रहौ । एव । नौ । अत्र । अपीति । गृह्येताम् । इति । ताभ्याम् । एतौ । शुक्रामन्थिनाविति शुक्रा - मन्थिनौ । अगृह्णन् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यस्य । एवम् । विदुषः । शुक्रामन्थिनाविति शु क्रा-मन्थिनौ । गृह्येतेइति । भवति । आत्मना । परेति । [४२] अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । तौ । देवाः । अपनुद्येत्यप-नुद्य । आत्मने । इन्द्राय । अजुहवुः । अपनुत्ता वित्यप-नुत्तौ । शण्डामर्काविति शण्डा-मर्कौ । सह । अमुना । इति । ब्रूयात् । यम् । द्विष्यात् । यम् । एव । द्वेष्टि । तेन । एनौ । सह । अपेति । नुदते । सः । प्रथमः । सङ्कृ तिरितिसं-कृतिः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । इति । एव । एनौ । आत्मने । इन्द्राय । अजुहवुः । इन्द्रः । हि । एतानि । रूपाणि । करिक्रत् । अचरत् । असौ । वै । आदि त्यः । शुक्रः । चन्द्रमाः । मन्थी । अपिगृह्येत्यपि-गृह्य । प्राञ्चौ । निरिति । [४३] क्राम तः । तस्मात् । प्राञ्चौ । यन्तौ । न । पश्यन्ति । प्रत्यञ्चौ । आवृत्येत्या-वृत्य । जुहुतः । तस्मात् । प्रत्यञ्चौ । यन्तौ । पश्यन्ति । चक्षुषीइति । वै । एतेइति । यज्ञस्य । यत् । शुक्रामन्थिनाविति शुक्रा-मन्थिनौ । नासिका । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वेदिः । अभितः । परिक्रम्येतिपरि-क्रम्य । जुहुतः । तस्मात् । अभितः । नासिकाम् । चक्षुषीइति । त स्मात् । नासिकया । चक्षुषीइति । विधृतेइतिवि-धृते । सर्वतः । परीति । क्रामतः । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । देवाः । वै । याः । प्राचीः । आहुतीरित्या-हुतीः । अजुहवुः । ये । पुरस्तात् । असुराः । आसन् । तान् । ताभिः । प्रेति । [४४] अ नुदन्त । याः । प्रतीचीः । ये । पश्चात् । असुराः । आसन् । तान् । ताभिः । अपे

ति । अनुदन्त । प्राचीः । अन्याः । आहुतयइत्या-हुतयः । हूयन्ते । प्रत्यञ्चौ । शुक्रा मन्थिनाविति॑शुक्रा-मन्थिनौ । पश्चात् । च । एव । पुरस्तात् । च । यजमानः । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । तस्मात् । पराचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । वीयन्ते । प्रतीचीः । जायन्ते । शुक्रामन्थिनाविति॑शुक्रा-मन्थिनौ । वै । अन्विति । प्रजाइति प्र-जाः । प्रेति । जायन्ते । अत्रीः । च । आद्याः । च । सुवीराइतिसु-वीराः । प्रजा इतिप्र-जाः । प्रजनयन्नितिप्र-जनयन् । परीति । इहि । शुक्रः । शुक्रशोचिषेतिशुक्र-शोचिषा । [४५] सुप्रजाइतिसु-प्रजाः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजनयन्नितिप्र-जनयन् । परीति । इहि । मन्थी । मन्थिशोचिषेतिमन्थि - शोचिषा । इति । आह । एताः । वै । सुवीराइतिसु-वीराः । याः । अत्रीः । एताः । सुप्रजाइतिसु-प्रजाः । याः । आ द्याः । यः । एवम् । वेद । अत्री । अस्य । प्रजेतिप्र-जा । जायते । न । आद्या । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । अक्षि । अश्वयत् । तत् । परेति । अपतत् । तत् । विकङ्कत मितिवि-कङ्कतम् । प्रेति । अविशत् । तत् । विकङ्कतइतिवि-कङ्कते । न । अरमत । तत् । यवम् । प्रेति । अविशत् । तत् । यवे । अरमत । तत् । यवस्य । [४६] यवत्व मितियव-त्वम् । यत् । वैकङ्कतम् । मन्थिपात्रमितिमन्थि-पात्रम् । भवति । सक्तुभि रितिसक्तु-भिः । श्रीणाति । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । एव । तत् । चक्षुः । समिति । भरति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । मन्थिपात्रमिति मन्थि-पात्रम् । सदः । न । अश्नुते । इति । आर्तपात्रमित्यार्त-पात्रम् । हि । इति । ब्रूयात् । यत् । अश्नुवीत । अन्धः । अध्वर्युः । स्यात् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । तस्मात् । न । अश्नुते ॥ [४७] आत्मनापरा निष्प्रशुक्रशोचिषायवस्यसप्तत्रिंश च्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

देवाः । वै । यत । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । आग्रयणाग्रानित्याग्रयण-अग्रान् । ग्रहान् । अपश्यन् । तान् । अगृह्णत । ततः । वै । ते । अग्रम् । परीति । आयन् । यस्य । एवम् । विदुषः । आग्रयणाग्राइत्याग्रयण-अग्राः । ग्रहाः । गृह्यन्ते । अग्रम् । एव । समानानाम् । परीति । एति । रुग्णवत्ये तिरुग्ण-वत्या । ऋचा । भ्रातृव्यवतइतिभ्रातृव्य-वतः । गृह्णीयात् । भ्रातृव्यस्य । एव । रुक्त्वा । अग्रम् । समानानाम् । परीति । एति । ये । देवाः । दिवि । एकादश । स्थ ।

इति । आह । [४८] एतावतीः । वै । देवताः । ताभ्यः । एव । एनम् । सर्वाभ्यः । गृह्णा ति । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । इति । आह । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । हि । एषः । देवतया । वाक् । वै । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । यज्ञाय । अतिष्ठमा ना । ते । देवाः । वाचि । अपक्रान्तायामित्यप-क्रान्तायाम् । तूष्णीम् । ग्रहान् । अगृह्णत । सा । अमन्यत । वाक् । अन्तः । यन्ति । वै । मा । इति । सा । आग्रयणम् । प्रति । एति । अगच्छत् । तत् । आग्रयणस्य । आग्रयणत्वमित्याग्रयण-त्वम् । [४९] तस्मात् । आग्रयणे । वाक् । वीति । सृज्यते । यत् । तूष्णीम् । पूर्वे । ग्रहाः । गृह्यन्ते । यथा । त्सारी । इयति । मे । आखः । इयति । न । अपेति । राथ्स्यामि । इति । उपावसृ जतीत्युप-अवसृजति । एवम् । एव । तत् । अध्वर्युः । आग्रयणम् । गृहीत्वा । यज्ञम् । आरभ्येत्या-रभ्य । वाचम् । वीति । सृजते । त्रिः । हिम् । करोति । उद्गातॄनित्युत्- गातॄन् । एव । तत् । वृणीते । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । यत् । आग्र यणः । यत् । आग्रयणम् । गृहीत्वा । हिङ्करोतीतिहिं-करोति । प्रजापतिरितिप्रजा- पतिः । एव । [५०] तत् । प्रजाइतिप्र-जाः । अभीति । जिघ्रति । तस्मात् । वथ्सम् । जातम् । गौः । अभीति । जिघ्रति । आत्मा । वै । एषः । यज्ञस्य । यत् । आग्रय णः । सवनेसवनइतिसवने-सवने । अभीति । गृह्णाति । आत्मन् । एव । यज्ञम् । समिति । तनोति । उपरिष्टात् । एति । नयति । रेतः । एव । तत् । दधाति । अ धस्तात् । उपेति । गृह्णाति । प्रेति । जनयति । एव । तत् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वा दिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । गायत्री । कनिष्ठा । छन्दसाम् । सती । सर्वा णि । सवनानि । वहति । इति । एषः । वै । गायत्रियै । वथ्सः । यत् । आग्रयणः । तम् । एव । तत् । अभिनिवर्तमित्यभि-निवर्तम् । सर्वाणि । सवनानि । वहति । तस्मात् । वथ्सम् । अपाकृतमित्यप-आकृतम् । गौः । अभि । नीति । वर्तते ॥ [५१] आहाग्रयणत्वम्प्रजापतिरेवेतिविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

यज्ञेनताउंपयद्धिर्देवावैयज्ञमाग्नींध्रेब्रह्मवादिनस्सत्वंदेवस्यग्रावाणम्प्राणोवाउंपाꣳ श्वग्रादेवावाउंपाꣳशौवाग्वैमित्रꣳयंयज्ञस्यबृहस्पतिर्देवावाआग्रयणाग्रानेकादश ॥ ११ ॥ यज्ञेन लोके पंशुमान्थ्स्याथ्सवनम्माध्यन्दिनꣳवाग्वाअरिक्तानि तत्प्रजा एकपञ्चा

शत् ॥ [५१] यज्ञेननिर्वर्तते ॥ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति षष्ठकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

इन्द्रः । वृत्राय । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । सः । वृत्रः । वज्रात् । उद्यता दित्युत्-यतात् । अबिभेत् । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । तस्मै । उक्थ्यम् । प्रेति । अयच्छत् । तस्मै । द्वितीयम् । उदिति । अयच्छत् । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । [१] तस्मै । उक्थ्यम् । एव । प्रेति । अयच्छत् । तस्मै । तृतीयम् । उदिति । अयच्छत् । तम् । विष्णुः । अन्विति । अतिष्ठत । जहि । इति । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । तस्मै । उक्थ्यम् । एव । प्रेति । अयच्छत् । तम् । निर्मायमितिनिः-मायम् । भूतम् । अहन् । यज्ञः । हि । तस्य । माया । आसीत् । यत् । उक्थ्यः । गृह्यते । इन्द्रियम् । एव । [२] तत् । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । इन्द्राय । त्वा । बृहद्वतइतिबृहत्-वते । वयस्वते । इति । आह । इन्द्राय । हि । सः । तम् । प्रेति । अयच्छत् । तस्मै । त्वा । विष्णवे । त्वा । इति । आह । यत् । एव । विष्णुः । अन्वतिष्ठतेत्यनु-अतिष्ठत । जहि । इति । तस्मात् । विष्णुम् । अन्वाभजतीत्यनु-आभजति । त्रिः । निरिति । गृह्णाति । त्रिः । हि । सः । तम् । तस्मै । प्रेति । अयच्छत् । एषः । ते । योनिः । पुनर्हविरितिपुनः-हविः । असि । इति । आह । पुनःपुनरितिपुनः-पुनः । [३] हि । अस्मात् । निर्गृह्णातीतिनिः-गृह्णाति । चक्षुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । उक्थ्यः । तस्मात् । उक्थ्यम् । हुतम् । सोमाः । अन्वायन्तीत्यनु-आयन्ति । तस्मात् । आत्मा । चक्षुः । अन्विति । एति । तस्मात् । ए

कम् । यन्तम् । बहवः । अन्विति । यन्ति । तस्मात् । एकः । बहूनाम् । भद्रः । भव
ति । तस्मात् । एकः । बह्वीः । जायाः । विन्दते । यदि । कामयेत । अध्वर्युः ।
आत्मानम् । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयेयम् । इति । अन्तरा । आहवनीय
मित्याहवनीयम् । च । हविर्धानमितिहविः-धानम् । च । तिष्ठन् । अवेति । नयेत् ।
[४] आत्मानम् । एव । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयति । यदि । कामयेत ।
यजमानम् । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयेयम् । इति । अन्तरा । सदोहविर्धा
नेइतिसदः-हविर्धाने । तिष्ठन् । अवेति । नयेत् । यजमानम् । एव । यज्ञयशसेनेति
यज्ञ-यशसेन । अर्पयति । यदि । कामयेत । सदस्यान् । यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन ।
अर्पयेयम् । इति । सदः । आलभ्येत्या-लभ्य । अवेति । नयेत् । सदस्यान् । एव ।
यज्ञयशसेनेतियज्ञ-यशसेन । अर्पयति ॥ [५] इतीन्द्रियमेवपुनःपुनर्नयेत्त्रयंस्त्रिंऽ
शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

आयुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । ध्रुवः । उत्तमइत्युत्-तमः । ग्रहाणाम् ।
गृह्यते । तस्मात् । आयुः । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उत्तममित्युत्-तमम् । मूर्धा
नम् । दिवः । अरतिम् । पृथिव्याः । इति । आह । मूर्धानम् । एव । एनम् । समाना
नाम् । करोति । वैश्वानरम् । ऋताय । जातम् । अग्निम् । इति । आह । वैश्वानरम् ।
हि । देवतया । आयुः । उभयतोवैश्वानरइत्युभयतः-वैश्वानरः । गृह्यते । तस्मात् ।
उभयतः । प्राणाइतिप्र-अनाः । अधस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । अर्धिनः । अन्ये ।
ग्रहाः । गृह्यन्ते । अर्धी । ध्रुवः । तस्मात् [६] अर्धी । अवाङ् । प्राणइतिप्र-अनः ।
अन्येषाम् । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । उपोप्तइत्युप-उप्ते । अन्ये । ग्रहाः । साद्य
न्ते । अनुपोप्तइत्यनुप-उप्ते । ध्रुवः । तस्मात् । अस्थ्ना । अन्याः । प्रजाइतिप्र-जाः ।
प्रतितिष्ठन्तीतिप्रति-तिष्ठन्ति । मांऽसेन । अन्याः । असुराः । वै । उत्तरतइत्युत्-त
रतः । पृथिवीम् । पर्याचिकीर्षन्नितिपरि-आचिकीर्षन् । ताम् । देवाः । ध्रुवेण ।
अदृंऽहन् । तत् । ध्रुवस्य । ध्रुवत्वमितिध्रुव-त्वम् । यत् । ध्रुवः । उत्तरतइत्युत्-तरतः ।
साद्यते । धृत्यै । आयुः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । ध्रुवः । आत्मा । होता । यत् । होतृ
चमसइतिहोतृ-चमसे । ध्रुवम् । अवनयतीत्यव-नयति । आत्मन् । एव । यज्ञस्य ।
[७] आयुः । दधाति । पुरस्तात् । उक्थस्य । अवनीयइत्यव-नीयः । इति । आहुः ।

पुरस्तात् । हि । आयुषः । भुङ्क्ते । मध्यतः । अवनीयइत्यव-नीयः । इति । आहुः । मध्यमेन । हि । आयुषः । भुङ्क्ते । उत्तरार्धइत्युत्तर-अर्धे । अवनीयइत्यव-नीयः । इति । आहुः । उत्तमेनेत्युत्-तमेन । हि । आयुषः । भुङ्क्ते । वैश्वदेव्यामितिवैश्व-देव्याम् । ऋचि । शस्यमानायाम् । अवेति । नयति । वैश्वदेव्यइतिवैश्व-देव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । आयुः । दधाति ॥ [८] ध्रुवस्तस्मा देवयज्ञस्यैकान्नचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

यज्ञेन । वै । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । ते । अमन्यन्त । मनुष्याः । नः । अन्वाभविष्यन्तीत्यनु-आभविष्यन्ति । इति । ते । सꣳवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । योपयित्वा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । तम् । ऋषयः । ऋतुग्रहैरित्यृतु-ग्रहैः । एव । अनु । प्रेति । अजानन्न् । यत् । ऋतुग्रहाइत्यृतु-ग्रहाः । गृह्यन्ते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । प्रज्ञात्याइतिप्र ज्ञात्यै । द्वादश । गृह्यन्ते । द्वादश । मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै । सह । प्रथमौ । गृह्येतेइति । सह । उत्तमावित्युत्-तमौ । तस्मात् । द्वौद्वावितिद्वौ-द्वौ । ऋतूइति । उभयतोमुखमित्युभयतः-मुखम् । ऋतुपात्रमित्यृतु-पात्रम् । भवति । कः । [९] हि । तत् । वेद । यतः । ऋतूनाम् । मुखम् । ऋतुना । प्रेति । इष्य । इति । षट् । कृत्वः । आह । षट् । वै । ऋतवः । ऋतून् । एव । प्रीणाति । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । इति । चतुः । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । एव । पशून् । प्रीणाति । द्विः । पुनः । ऋतुना । आह । द्विपदइतिद्वि-पदः । एव । प्रीणाति । ऋतुना । प्रेति । इष्य । इति । षट् । कृत्वः । आह । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । इति । चतुः । तस्मात् । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । पशवः । ऋतून् । उपेति । जीवन्ति । द्विः । [१०] पुनः । ऋतुना । आह । तस्मात् । द्विपादइतिद्वि-पादः । चतुष्पदइति चतुः-पदः । पशून् । उपेति । जीवन्ति । ऋतुना । प्रेति । इष्य । इति । षट् । कृत्वः । आह । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । इति । चतुः । द्विः । पुनः । ऋतुना । आह । आक्रमणमित्या-क्रमणम् । एव । तत् । सेतुम् । यजमानः । कुरुते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । न । अन्यः । अन्यम् । अनु । प्रेति । पद्येत । यत् । अन्यः । अन्यम् । अनुप्रपद्येतेत्यनु-प्रपद्येत । ऋतुः । ऋतुम् । अनु ।

प्रेति । पद्येन । ऋतवंः । मोहुंकाः । स्युः । [११] प्रसिद्धमितिप्र-सिद्धम् । एव । अ ध्वर्युः । दक्षिणेन । प्रेति । पद्यते । प्रसिद्धमितिप्र-सिद्धम् । प्रतिप्रस्थातेतिंप्रति-प्र स्थाता । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । तस्मात् । आदित्यः । षट् । मासः । दक्षिणेन । एति । षट् । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । सँसर्पइति सं-सर्पः । असि । अँहस्पत्यायेत्यंँहः-पत्याय । त्वा । इति । आह । अस्ति । त्रयोदशइतित्रयः दशः । मासः । इति । आहुः । तम् । एव । तत् । प्रीणाति ॥ [१२] कोजीवन्तिद्विस्स्युश्चत्वारिँशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एते । लोकाय । गृह्यन्ते । यत् । ऋतुग्रहाइत्यृतु-ग्रहाः । ज्योतिः । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । यत् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । ऋतुपात्रेणेत्यृतु-पात्रेण । गृह्णाति । ज्योतिः । एव । अस्मै । उपरिष्टात् । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । ओजोभृतावित्योजः-भृतौ । वै । एतौ । देवानाम् । यत् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । यत् । ऐन्द्राग्नइत्यैन्द्र-अग्नः । गृह्यते । ओजः । एव । अवेति । रुन्धे । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । शुक्रपात्रेणेतिशुक्र-पात्रेण । गृह्णाति । वैश्वदेव्यंइतिवैश्व-देव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । असौ । आदित्यः । शुक्रः । यत् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । शुक्रपात्रेणेतिशुक्र-पात्रेण । गृह्णाति । तस्मात् । असौ । आदित्यः । [१३] सर्वाः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रत्यङ् । उदिति । एति । तस्मात् । सर्वः । एव । मन्यते । माम् । प्रति । उदित । अगात् । इति । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । शुक्रपात्रेणेतिशुक्र-पात्रेण । गृह्णाति । वैश्वदेव्यंइतिवैश्व-देव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । तेजः । शुक्रः । यत् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । शुक्रपात्रेणेतिशुक्र-पात्रेण । गृह्णाति । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । तेजः । दधाति ॥ [१४] तस्मादसावादित्यास्त्रिँशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

इन्द्रः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । साँविद्येनेतिसां-विद्येन । माध्यन्दिने । सवने । वृत्रम् । अहन् । यत् । माध्यन्दिने । सवने । मरुत्वतीयाः । गृह्यन्ते । वार्त्रघ्ना इतिवार्त्र-घ्नाः । एव । ते । यजमानस्य । गृह्यन्ते । तस्य । वृत्रम् । जघ्नुषः । ऋतवः । अमुह्यन् । सः । ऋतुपात्रेणेत्यृतु-पात्रेण । मरुत्वतीयान् । अगृह्णात् । ततः । वै ।

सः । ऋतून् । प्रेति । अजानात् । यत् । ऋतुपात्रेणेत्यृतु-पात्रेण । मरुत्वतीयाः । गृह्यन्ते । ऋतूनाम् । प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै । वज्रम् । वै । एतम् । यजमानः । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । यत् । मरुत्वतीयाः । उदिति । एव । प्रथमेन । [१५] यच्छति । प्रेति । हरति । द्वितीयेन । स्तृणुते । तृतीयेन । आयुधम् । वै । एतत् । यजमानः । समिति । कुरुते । यत् । मरुत्वतीयाः । धनुः । एव । प्रथमः । ज्या । द्वितीयः । इषुः । तृतीयः । प्रतीति । एव । प्रथमेन । धत्ते । वीति । सृजति । द्वितीयेन । विध्यति । तृतीयेन । इन्द्रः । वृत्रम् । हत्वा । पराम् । परावतमितिपरा-वतम् । अगच्छत् । अपेति । अराधम् । इति । मन्यमानः । सः । हरितः । अभवत् । सः । एतान् । मरुत्वतीयान् । आत्मस्परणानित्यात्म-स्परणान् । अपश्यत् । तान् । अगृह्णीत । [१६] प्राणमितिप्र-अनम् । एव । प्रथमेन । अस्पृणुत । अपानमित्यप-अनम् । द्वितीयेन । आत्मानम् । तृतीयेन । आत्मस्परणाइत्यात्म-स्परणाः । वै । एते । यजमानस्य । गृह्यन्ते । यत् । मरुत्वतीयाः । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । प्रथमेन । स्पृणुते । अपानमित्यप-अनम् । द्वितीयेन । आत्मानम् । तृतीयेन । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । तम् । देवाः । अब्रुवन्न् । महान् । वै । अयम् । अभूत् । यः । वृत्रम् । अवधीत् । इति । तत् । महेन्द्रस्येतिमहा-इन्द्रस्य । महेन्द्रत्वमितिमहेन्द्र-त्वम् । सः । एतम् । माहेन्द्रमितिमाहा-इन्द्रम् । उद्धारमित्युत्-हारम् । उदिति । अहरत । वृत्रम् । हत्वा । अन्यासु । देवतासु । अधीति । यत् । माहेन्द्रइतिमाहा-इन्द्रः । गृह्यते । उद्धारमित्युत्-हारम् । एव । तम् । यजमानः । उदिति । हरते । अन्यासु । प्रजास्विति प्र-जासु । अधीति । शुक्रपात्रेणेतिशुक्र-पात्रेण । गृह्णाति । यजमानदेवत्यइतियजमान-देवत्यः । वै । माहेन्द्रइतिमाहा-इन्द्रः । तेजः । शुक्रः । यत् । माहेन्द्रमितिमाहा-इन्द्रम् । शुक्रपात्रेणेतिशुक्र-पात्रेण । गृह्णाति । यजमाने । एव । तेजः । दधाति । [१७] प्रथमेनागृह्णीतदेवतास्त्वष्टाविँशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥५॥

अदितिः । पुत्रकामेति पुत्र-कामा । साध्येभ्यः । देवेभ्यः । ब्रह्मौदनमिति ब्रह्म-ओदनम् । अपचत् । तस्यै । उच्छेषणमित्युत्-शेषणम् । अददुः । तत् । प्रेति । आश्नात् । सा । रेतः । अधत्त । तस्यै । चत्वारः । आदित्याः । अजायन्त । सा । द्वितीयम् । अपचत् । सा । अमन्यत । उच्छेषणादित्युत्-शेषणात् । मे । इमे । अ

न्नत । यत् । अग्रे । प्राशिष्यामीतिप्र-अशिष्यामि । इतः । मे । वसीयाꣳसः । ज
निष्यन्ते । इति । सा । अग्रे । प्रेति । आश्नात् । सा । रेतः । अधत्त । तस्यै ।
व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । आण्डम् । अजायत । सा । आदित्येभ्यः । एव । [१८] तृ
तीयम् । अपचत् । भोगाय । मे । इदम् । श्रान्तम् । अस्तु । इति । ते । अब्रुवन्न् ।
वरम् । वृणामहै । यः । अतः । जायातै । अस्माकम् । सः । एकः । असत् । यः ।
अस्य । प्रजायामितिप्र-जायाम् । ऋध्यातै । अस्माकम् । भोगाय । भवात् । इति ।
ततः । विवस्वान् । आदित्यः । अजायत । तस्य । वै । इयम् । प्रजेतिप्र-जा ।
यत् । मनुष्याः । तासु । एकः । एव । ऋद्धः । यः । यजते । सः । देवानाम् । भो
गाय । भवति । देवाः । वै । यज्ञात् । [१९] रुद्रम् । अन्तः । आयन्न् । सः । आ
दित्यान् । अन्वाक्रमतेत्यनु-आक्रमत । ते । द्विदेवत्यानितिद्वि-देवत्यान् । प्रेति ।
अपद्यन्त । तान् । न । प्रति । प्रेति । अयच्छन्न् । तस्मात् । अपीति । वध्यम् ।
प्रपन्नमितिप्र-पन्नम् । न । प्रति । प्रेति । यच्छन्ति । तस्मात् । द्विदेवत्येभ्यइतिद्वि-दे
वत्येभ्यः । आदित्यः । निरिति । गृह्यते । यत् । उच्छेषणादित्युत्-शेषणात् । अ
जायन्त । तस्मात् । उच्छेषणादित्युत्-शेषणात् । गृह्यते । तिसृभिरितितिसृ-भिः । ऋ
ग्भिरित्यृक्-भिः । गृह्णाति । माता । पिता । पुत्रः । तत् । एव । तत् । मिथुनम् ।
उल्बम् । गर्भः । जरायु । तत् । एव । तत् । [२०] मिथुनम् । पशवः । वै । एते ।
यत् । आदित्यः । ऊर्क् । दधि । दध्ना । मध्यतः । श्रीणाति । ऊर्जम् । एव । पशू
नाम् । मध्यतः । दधाति । शृतातङ्क्येनेतिशृत-आतङ्क्येन । मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय ।
तस्मात् । आमा । पक्वम् । दुहे । पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । परिश्रि
त्येतिपरि-श्रित्य । गृह्णाति । प्रतिरुध्येतिप्रति-रुध्य । एव । अस्मै । पशून् । गृह्णा
ति । पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । परिश्रि
त्येतिपरि-श्रित्य । गृह्णाति । रुद्रात् । एव । पशून् । अन्तः । दधाति । [२१] एषः ।
वै । विवस्वान् । आदित्यः । यत् । उपाꣳशुसवनइत्युपाꣳशु-सवनः । सः । एतम् ।
एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । परीति । शये । एति । तृतीयसवनादितितृती
य-सवनात् । विवस्वः । आदित्य । एषः । ते । सोमपीथइतिसोम-पीथः । इति ।

आह । विवस्वन्तम् । एव । आदित्यम् । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । समिति । अर्धयति । या । दिव्या । वृष्टिः । तया । त्वा । श्रीणामि । इति । वृष्टिकामस्येतिवृष्टि-कामस्य । श्रीणीयात् । वृष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । यदि । ताजक् । प्रस्कन्देदितिप्र-स्कन्देत् । वर्षुकः । पर्जन्यः । स्यात् । यदि । चिरम् । अवर्षुकः । न । सादयति । असन्नात् । हि । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजायन्तइतिप्र-जायन्ते । न । अन्विति । वषट् । करोति । यत् । अनुवषट्कुर्यादित्यनु-वषट्कुर्यात् । रुद्रम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अन्ववसृजेदित्यनु-अवसृजेत् । न । हुत्वा । अन्विति । ईक्षेत । यत् । अन्वीक्षेतेत्यनु-ईक्षेत । चक्षुः । अस्य । प्रमायुकमितिप्र-मायुकम् । स्यात् । तस्मात् । न । अन्वीक्ष्यइत्यनु-ईक्ष्यः ॥ [२२] एवयज्ञाज्जरायुतदेवतदन्तदधातिनसप्तविꣳशतिश्च ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥६॥

अन्तर्यामपात्रेणेत्यन्तर्याम-पात्रेण । सावित्रम् । आग्रयणात् । गृह्णाति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । यत् । आग्रयणः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । न । सादयति । असन्नात् । हि । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजायन्तइतिप्र-जायन्ते । न । अन्विति । वषट् । करोति । यत् । अनुवषट्कुर्यादित्यनु-वषट्कुर्यात् । रुद्रम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अन्ववसृजेदित्यनु-अवसृजेत् । एषः । वै । गायत्रः । देवानाम् । यत् । सविता । एषः । गायत्रियै । लोके । गृह्यते । यत् । आग्रयणः । यत् । अन्तर्यामपात्रेणेत्यन्तर्याम-पात्रेण । सावित्रम् । आग्रयणात् । गृह्णाति । स्वात् । एव । एनम् । योनेः । निरिति । गृह्णाति । विश्वे । [२३] देवाः । तृतीयम् । सवनम् । न । उदिति । अयच्छन्न् । ते । सवितारम् । प्रातस्सवनभागमितिप्रातस्सवन-भागम् । सन्तम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । अभि । परीति । अनयन्न् । ततः । वै । ते । तृतीयम् । सवनम् । उदिति । अयच्छन्न् । यत् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । सावित्रः । गृह्यते । तृतीयस्य । सवनस्य । उद्यत्याइत्युत्-यत्यै । सवितृपात्रेणेतिसवितृ-पात्रेण । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । कलशात् । गृह्णाति । वैश्वदेव्यइतिवैश्व-देव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । कलशः । सविता । प्रसवानामितिप्र-सवानाम् । ईशे । यत् । सवितृपात्रेणेतिसवितृ-

पात्रेण । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । कलशात् । गृह्णाति । सवितृप्रसूत-इतिसवितृ-प्रसूतः । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । [२४] जनयति । सोमे । सोमम् । अभीति । गृह्णाति । रेतः । एव । तत् । दधाति । सुशर्मेतिसु-शर्मा । असि । सुप्रतिष्ठानइतिसु-प्रतिष्ठानः । इति । आह । सोमे । हि । सोमम् । अभिगृह्णातीत्यभि-गृह्णाति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । एतस्मिन्न् । वै । अपीति । ग्रहे । मनुष्येभ्यः । देवेभ्यः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । क्रियते । सुशर्मेतिसु-शर्मा । असि । सुप्रतिष्ठानइतिसु-प्रतिष्ठानः । इति । आह । मनुष्येभ्यः । एव । एतेन । करोति । बृहत् । इति । आह । देवेभ्यः । एव । एतेन । करोति । नमः । इति । आह । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । एव । एतेन । करोति । एतावतीः । वै । देवताः । ताभ्यः । एव । एनम् । सर्वाभ्यः । गृह्णाति । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । इति । आह । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । हि । एषः ॥ [२५] विश्वेप्रपितृभ्यएवैतेनकरोत्येकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

प्राणइतिप्र-अनः । वै । एषः । यत् । उपाꣳशुरित्युप-अꣳशुः । यत् । उपाꣳशुपात्रेणेत्युपाꣳशु-पात्रेण । प्रथमः । च । उत्तमइत्युत्-तमः । च । ग्रहौ । गृह्येतेइति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अन्विति । प्रयन्तीतिप्र-यन्ति । प्राणमितिप्र-अनम् । अनु । उदिति । यन्ति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । यत् । आग्रयणः । प्राणइतिप्र-अनः । उपाꣳशुरित्युप-अꣳशुः । पत्नीः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयन्ति । यत् । उपाꣳशुपात्रेणेत्युपाꣳशु-पात्रेण । पात्नीवतमितिपात्नी-वतम् । आग्रयणात् । गृह्णाति । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । तस्मात् । प्राणमितिप्र-अनम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । देवाः । वै । इतइतइतीतः-इतः । पत्नीः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । [२६] लोकम् । अजिगाꣳसन्न् । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । न । प्रेति । अजानन्न् । ते । एतम् । पात्नीवतमितिपात्नी-वतम् । अपश्यन्न् । तम् । अगृह्णत । ततः । वै । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । प्रेति । अजानन्न् । यत् । पात्नीवतइतिपात्नी-वतः । गृह्यते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । प्रज्ञात्याइतिप्र-ज्ञात्यै । सः । सोमः ।

न । अतिष्ठत । स्त्रीभ्यः । गृह्यमाणः । तम् । घृतम् । वज्रम् । कृत्वा । अघ्नन् । तम् । निरिन्द्रियमिति निः-इन्द्रियम् । भूतम् । अगृह्णन् । तस्मात् । स्त्रियः । निरिन्द्रिया इति निः-इन्द्रियाः । अदायादीरित्यदाय-अदीः । अपीति । पापात् । पुंसः । उपस्तितरमित्युपस्ति-तरम् । [२७] वदन्ति । यत् । घृतेन । पात्नीवतमिति पात्नी-वतम् । श्रीणाति । वज्रेण । एव । एनम् । वशे । कृत्वा । गृह्णाति । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहीतः । असि । इति । आह । इयम् । वै । उपयाम इत्युप-यामः । तस्मात् । इमाम् । प्रजा इति प्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । बृहस्पतिसुतस्येति बृहस्पति-सुतस्य । ते । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । प्रजा इति प्र-जाः । प्रेति । जनयति । इन्दो इति । इति । आह । रेतः । वै । इन्दुः । रेतः । एव । तत् । दधाति । इन्द्रियाव इतीन्द्रिय-वः । इति । [२८] आह । प्रजा इति प्र-जाः । वै । इन्द्रियम् । प्रजा इति प्र-जाः । एव । अस्मै । प्रेति । जनयति । अग्ना(३)इ । इति । आह । अग्निः । वै । रेतोधा इति रेतः-धाः । पत्नीव इति पत्नी-वः । इति । आह । मिथुनत्वायेति मिथुन-त्वाय । सजूरिति स-जूः । देवेन । त्वष्ट्रा । सोमम् । पिब । इति । आह । त्वष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । रूपकृदिति रूप-कृत् । रूपम् । एव । पशुषु । दधाति । देवाः । वै । त्वष्टारम् । अजिघांसन् । सः । पत्नीः । प्रेति । अपद्यत । तम् । न । प्रति । प्रेति । अयच्छन् । तस्मात् । अपीति । [२९] वध्यम् । प्रपन्नमिति प्र-पन्नम् । न । प्रति । प्रेति । यच्छन्ति । तस्मात् । पात्नीवत इति पात्नी-वते । त्वष्ट्रे । अपीति । गृह्यते । न । सादयति । असन्नात् । हि । प्रजा इति प्र-जाः । प्रजायन्त इति प्र-जायन्ते । न । अन्विति । वषट् । करोति । यत् । अनुवषट्कुर्यादित्यनु-वषट्कुर्यात् । रुद्रम् । प्रजा इति प्र-जाः । अन्ववसृजेदित्यनु-अवसृजेत् । यत् । न । अनुवषट्कुर्यादित्यनु-वषट्कुर्यात् । अशान्तम् । अग्नीदित्यग्नि-इत् । सोमम् । भक्षयेत् । उपांश्वित्युप-अंशु । अन्विति । वषट् । करोति । न । रुद्रम् । प्रजा इति प्र-जाः । अन्ववसृजतीत्यनु-अवसृजति । शान्तम् । अग्नीदित्यग्नि-इत् । सोमम् । भक्षयति । अग्नीदित्यग्नि-इत् । नेष्टः । उपस्थमित्युप-स्थम् । एति । सीद । [३०] नेष्टः । पत्नीम् । उदानयेत्युत्-आनय । इति । आह । अग्नीदित्यग्नि-इत् । एव । नेष्टरि । रेतः । दधाति ।

नेष्टा । पत्नियाम् । उद्गात्रेत्युत्-गात्रा । समिति । ख्यापयति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । यत् । उद्गातेत्युत्-गाता । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजननायेतिप्र-जननाय । अपः । उप । प्रेति । वर्तयति । रेतः । एव । तत् । सिञ्चति । ऊरुणा । उप । प्रेति । वर्तयति । ऊरुणा । हि । रेतः । सिच्यते । नग्नङ्कृत्येतिनग्नं-कृत्य । ऊरुम् । उप । प्रेति । वर्तयति । यदा । हि । नग्नः । ऊरुः । भवति । अथ । मिथुनी । भवतः । अथ । रेतः । सिच्यते । अथ । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जायन्ते ॥ [३१] पत्नीस्सुवर्गमुपस्तितरमिन्द्रियावइत्यपिसीदमिथुन्यंष्टौच ॥ ८ ॥

इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तस्य । शीर्षकपालमितिशीर्ष-कपालम् । उदिति । औब्जत् । सः । द्रोणकलशइतिद्रोण-कलशः । अभवत् । तस्मात् । सोमः । समिति । अस्रवत् । सः । हारियोजनइतिहारि-योजनः । अभवत् । तम् । वीति । अचिकित्सत् । जुहवानी(३) । मा । हौषा (३) म् । इति । सः । अमन्यत । यत् । होष्यामि । आमम् । होष्यामि । यत् । न । होष्यामि । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । करिष्यामि । इति । तम् । अध्रियत । होतुम् । सः । अग्निः । अब्रवीत् । न । मयि । आमम् । होष्यसि । इति । तम् । धानाभिः । अश्रीणात् । [३२] तम् । शृतम् । भूतम् । अजुहोत् । यत् । धानाभिः । हारियोजनमितिहारि-योजनम् । श्रीणाति । शृतत्वायेतिशृत-त्वाय । शृतम् । एव । एनम् । भूतम् । जुहोति । बह्वीभिः । श्रीणाति । एतावतीः । एव । अस्य । अमुष्मिन्न् । लोके । कामदुघाइतिकाम-दुघाः । भवन्ति । अथोइति । खलु । आहुः । एताः । वै । इन्द्रस्य । पृश्नयः । कामदुघाइतिकाम-दुघाः । यत् । हारियोजनीरितिहारि-योजनीः । इति । तस्मात् । बह्वीभिः । श्रीणीयात् । ऋक्सामेइत्यृक्-सामे । वै । इन्द्रस्य । हरीइति । सोमपानावितिसोम-पानौ । तयोः । परिधयइतिपरि-धयः । आधानमित्या-धानम् । यत् । अप्रहृत्येत्यप्र-हृत्य । परिधीनितिपरि-धीन् । जुहुयात् । अन्तराधानाभ्यामित्यन्तः-आधानाभ्याम् । [३३] घासम् । प्रेति । यच्छेत् । प्रहृत्येतिप्र-हृत्य । परिधीनितिपरि-धीन् । जुहोति । निराधानाभ्यामितिनिः-आधानाभ्याम् । एव । घासम् । प्रेति । यच्छति । उन्नेतेत्युत्-नेता । जुहोति । यातयामेतियात-यामा । इव । हि । एतर्हि । अध्वर्युः । स्वगाकृतइतिस्वगा-कृतः । यत् । अध्वर्युः । जुहुयात् । यथा । विमुक्तमितिवि-मु

क्तम् । पुनः । युनक्ति । ताहक् । एव । तत् । शीर्षन्न् । अधिनिधायेत्यधि-नि धाय । जुहोति । शीर्षतः । हि । सः । समभवदितिसं-अभवत् । विक्रम्येतिवि-क्रम्य । जुहोति । विक्रम्येतिवि-क्रम्य । हि । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । पशवः । वै । हारियोजनीरितिहारि-योजनीः । यत् । सम्भिन्द्यादितिसं-भिन्द्यात् । अल्पाः । [३४] एनम् । पशवः । भुञ्जन्तः । उपेति । तिष्ठेरन्न् । यत् । न । सम्भि न्द्यादितिसं-भिन्द्यात् । बहवः । एनम् । पशवः । अभुञ्जन्तः । उपेति । तिष्ठेरन्न् । मनसा । समिति । बाधते । उभयम् । करोति । बहवः । एव । एनम् । पशवः । भुञ्जन्तः । उपेति । तिष्ठन्ते । उन्नेतरीत्युत्-नेतरि । उपहवमित्युप-हवम् । इच्छन्ते । यः । एव । तत्र । सोमपीथइतिसोम-पीथः । तम् । एव । अवेति । रुन्धते । उत्तर वेद्यामित्युत्तर-वेद्याम् । नीति । वपति । पशवः । वै । उत्तरवेदिरित्युत्तर-वेदिः । पश वः । हारियोजनीरितिहारि-योजनीः । पशुषु । एव । पशून् । प्रतीति । स्थापयन्ति ॥ [३५] अश्रीणादन्तरधानाभ्यामल्पास्स्थापयन्ति ॥ ❀ ❀ ॥९॥

ग्रहान् । वै । अन्विति । प्रजाइतिप्र-जाः । पशवः । प्रेति । जायन्ते । उपांश्वन्तर्या मावित्युपांशु-अन्तर्यामौ । अजावयइत्यजा-अवयः । शुक्रामन्थिनावितिशुक्रा-मन्थिनौ । पुरुषाः । ऋतुग्रहानित्यृतु-ग्रहान् । एकशफाइत्येक-शफाः । आदित्य ग्रहमित्यादित्य-ग्रहम् । गावः । आदित्यग्रहइत्यादित्य-ग्रहः । भूयिष्ठाभिः । ऋग्भि रित्यृक्-भिः । गृह्यते । तस्मात् । गावः । पशूनाम् । भूयिष्ठाः । यत् । त्रिः । उपां शुमित्युप-अंशुम् । हस्तेन । विगृह्णातीतिवि-गृह्णाति । तस्मात् । द्वौ । त्रीन् । अजा । जनयति । अथ । अवयः । भूयसीः । पिता । वै । एषः । यत् । आग्रयणः । पुत्रः । कलशः । यत् । आग्रयणः । उपदस्येदित्युप-दस्येत् । कलशात् । गृह्णीयात् । यथा । पिता । [३६] पुत्रम् । क्षितः । उपधावतीत्युप-धावति । ताहक् । एव । तत् । यत् । कलशः । उपदस्येदित्युप-दस्येत् । आग्रयणात् । गृह्णीयात् । यथा । पुत्रः । पित रम् । क्षितः । उपधावतीत्युप-धावति । ताहक् । एव । तत् । आत्मा । वै । एषः । यज्ञस्य । यत् । आग्रयणः । यत् । ग्रहः । वा । कलशः । वा । उपदस्येदित्युप-द स्येत् । आग्रयणात् । गृह्णीयात् । आत्मनः । एव । अधीति । यज्ञम् । निरिति ।

करोति । अविज्ञातइत्यवि-ज्ञातः । वै । एषः । गृह्यते । यत् । आग्रयणः । स्थाल्या । गृह्णाति । वायव्येन । जुहोति । तस्मात् । [३७] गर्भेण । अविज्ञातेनेत्यवि-ज्ञातेन । ब्रह्महेतिब्रह्म-हा । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवेति । यन्ति । परेति । स्थालीः । अस्यन्ति । उदिति । वायव्यानि । हरन्ति । तस्मात् । स्त्रियम् । जाताम् । परेति । अस्यन्ति । उदिति । पुमाꣳसम् । हरन्ति । यत् । पुरोरुचमितिपुरः-रुचम् । आह । यथा । वस्यसे । आहरतीत्या-हरति । तादृक् । एव । तत् । यत् । ग्रहम् । गृह्णाति । यथा । वस्यसे । आहृत्येत्या-हृत्य । प्रेति । आह । तादृक् । एव । तत् । यत् । सादयति । यथा । वस्यसे । उपनिधायेत्युप-निधाय । अपक्रामतीत्यप-क्रामति । तादृक् । एव । तत् । यत् । वै । यज्ञस्य । साम्ना । यजुषा । क्रियते । शिथिलम् । तत् । यत् । ऋचा । तत् । दृढम् । पुरस्तादुपयामाइतिपुरस्तात्-उपयामाः । यजुषा । गृह्यन्ते । उपरिष्टादुपयामाइत्युपरिष्टात्-उपयामाः । ऋचा । यज्ञस्य । धृत्यै ॥ [३८] यथापितातस्मादपक्रामतितादृगेवतद्यदष्टादशच ॥ ❀ ❀ ॥१०॥

प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । पराचीनानि । प्रयुज्यन्तइतिप्र-युज्यन्ते । असुम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पराङ् । इव । हि । असौ । लोकः । यानि । पुनः । प्रयुज्यन्तइतिप्र-युज्यन्ते । इमम् । एव । तैः । लोकम् । अभीति । जयति । पुनःपुनरितिपुनः-पुनः । इव । हि । अयम् । लोकः । प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । पराचीनानि । प्रयुज्यन्तइतिप्र-युज्यन्ते । तानि । अन्विति । ओषधयः । परेति । भवन्ति । यानि । पुनः [३९] प्रयुज्यन्तइतिप्र-युज्यन्ते । तानि । अन्विति । ओषधयः । पुनः । एति । भवन्ति । प्रेति । अन्यानि । पात्राणि । युज्यन्ते । न । अन्यानि । यानि । पराचीनानि । प्रयुज्यन्तइतिप्र-युज्यन्ते । तानि । अन्विति । आरण्याः । पशवः । अरण्यम् । अपेति । यन्ति । यानि । पुनः । प्रयुज्यन्तइतिप्र-युज्यन्ते । तानि । अन्विति । ग्राम्याः । पशवः । ग्रामम् । उपावयन्तीत्युप-अवयन्ति । यः । वै । ग्रहाणाम् । निदानमितिनि-दानम् । वेद । निदानवानितिनिदान-वान् । भवति । आज्यम् । इति । उक्थम् । तत् । वै । ग्रहाणाम् । निदानमितिनि-दानम् । यत् । उपांश्वित्युप-अꣳशु । शꣳसति । तत् । [४०] उपांश्वन्त

र्यामयोरित्युंपा॑ᳲशु-अन्तर्यामयोः । यत् । उच्चैः । तत् । इतरेषाम् । ग्रहाणाम् । एतत् । वै । ग्रहाणाम् । निदानमितिनि-दानम् । यः । एवम् । वेद । निदानवानितिनिदानं-वान् । भवति । यः । वै । ग्रहाणाम् । मिथुनम् । वेद । प्रेति । प्रजयेति प्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । स्थालीभिः । अन्ये । ग्रहाः । गृह्यन्ते । वायव्यैः । अन्ये । एतत् । वै । ग्रहाणाम् । मिथुनम् । यः । एवम् । वेद । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । इन्द्रः । त्वष्टुः । सोमम् । अभीषहेत्यभि-सहा । अपिबत् । सः । विष्वङ् । [४१] वीति । आर्च्छत् । सः । आत्मन्न् । आरमणमित्या-रमणम् । न । अविन्दत् । सः । एतान् । अनुसवनमित्यनु-सवनम् । पुरोडाशान् । अपश्यत् । तान् । निरिति । अवपत् । तैः । वै । सः । आत्मन्न् । आरमणमित्या-रमणम् । अकुरुत । तस्मात् । अनुसवनमित्यनु-सवनम् । पुरोडाशाः । निरिति । उप्यन्ते । तस्मात् । अनुसवनमित्यनु-सवनम् । पुरोडाशानाम् । प्रेति । अश्नीयात् । आत्मन्न् । एव । आरमणमित्या-रमणम् । कुरुते । न । एनम् । सोमः । अतीति । पवते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । न । ऋचा । न । यजुषा । पङ्क्तिः । आप्यते । अथ । किम् । यज्ञस्य । पाङ्क्तत्वमितिपाङ्क्त-त्वम् । इति । धानाः । करम्भः । परिवापइतिपरि-वापः । पुरोडाशः । पयस्या । तेन । पङ्क्तिः । आप्यते । तत् । यज्ञस्य । पाङ्क्तत्वमितिपाङ्क्त-त्वम् ॥
[४२] भवन्तियानिपुनश्शᳲसंतितद्विष्वङ्क्चतुर्दशच ॥ ❀ ॥ ११ ॥

इन्द्रोवृत्रायायुवैयज्ञेनसुवर्गा येन्द्रोमरुद्भिरदितिरन्तर्यामपात्रेणप्राणउपांᳲशुपात्रेणेन्द्रोवृत्रमहन्तस्यग्रहान्प्रान्यान्येकादश ॥ ११ ॥ इन्द्रोवृत्रायपुनर् ऋतुनाऽऽहमिथुनम्पशवोनेष्टःपत्नीमुपांᳲश्वन्तर्यामयोर्द्विचत्वारिᳲशत् ॥ ४२ ॥ इन्द्रोवृत्रायपाङ्क्तत्वम् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति षष्ठकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

षष्ठकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

सुवर्गायेतिसुवः-गाय । वै । एतानि । लोकाय । हूयन्ते । यत् । दाक्षिणानि । द्वाभ्याम् । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । जुहोति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । जुहोति । अन्तरिक्षे । एव । एति । क्रमते । सदः । अभि । एति । एति । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एनम् । लोकम् । गमयति । सौरीभ्याम् । ऋग्भ्यामित्यृक्-भ्याम् । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । जुहोति । अमुम् । एव । एनम् । लोकम् । समारोहयतीतिसं-आरोहयति । नयवत्येतिनय-वत्या । ऋचा । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । जुहोति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिनीत्याइत्यभि-नीत्यै । दिवम् । गच्छ । सुवः । पत । इति । हिरण्यम् । [१] हुत्वा । उदिति । गृह्णाति । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एनम् । लोकम् । गमयति । रूपेण । वः । रूपम् । अभि । एति । एमि । इति । आह । रूपेण । हि । आसाम् । रूपम् । अभि । एति । एति । यत् । हिरण्येन । तुथः । वः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । वीति । भजतु । इति । आह । तुथः । ह । स्म । वै । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । देवानाम् । दक्षिणाः । वीति । भजति । तेन । एव । एनाः । वीति । भजति । एतत् । ते । अग्ने । राधः । [२] एति । एति । सोमच्युतमितिसोम-च्युतम् । इति । आह । सोमच्युतमितिसोम-च्युतम् । हि । अस्य । राधः । एति । एति । तत् । मित्रस्य । पथा । नय । इति । आह । शान्त्यै । ऋतस्य । पथा । प्रेति । इत । चन्द्रदक्षिणाइतिचन्द्र-दक्षिणाः । इति । आह । सत्यम् । वै । ऋतम् । सत्येन । एव । एनाः । ऋतेन । वीति । भजति । यज्ञस्य । पथा । सुविता । नयन्तीः । इति । आह । यज्ञस्य । हि । एताः । पथा । यन्ति । यत् । दक्षिणाः । ब्राह्मणम् । अद्य । राध्यासम् । [३] ऋषिम् । आर्षेयम् । इति । आह । एषः । वै । ब्राह्मणः । ऋषिः । आर्षेयः । यः । शुश्रुवान् । तस्मात् । एवम् । आह । वीति । सुवः । पश्य । वीति । अन्तरिक्षम् । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एनम् । लोकम् । गमयति । यतस्व । सदस्यैः । इति । आह । मित्रत्वायेति

मित्र-त्वायं । अस्मद्दात्राइत्यस्मत्-दात्राः । देवत्रेतिदेव-त्रा । गच्छत । मधुमतीरितिमधुं-मतीः । प्रदातारमितिप्र-दातारम् । एतिं । विशत । इतिं । आह । वयम् । इह । प्रदातारइतिप्र-दातारः । स्मः । अस्मान् । अमुत्र । मधुमतीरितिमधु-मतीः । एतिं । विशत । इतिं । [४] वाव । एतत् । आह । हिरण्यम् । ददाति । ज्योतिः । वै । हिरण्यम् । ज्योतिः । एव । पुरस्तात् । धत्ते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्यं । लोकस्यं । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । अग्नीधइत्यग्नि-इधे । ददाति । अभिमुखानित्यभि-मुखान् । एव । ऋतून् । प्रीणाति । ब्रह्मणे । ददाति । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । होत्रे । ददाति । आत्मा । वै । एषः । यज्ञस्यं । यत् । होता । आत्मानम् । एव । यज्ञस्यं । दक्षिणाभिः । समिति । अर्धयति ॥ [५] हिरण्यꣳराधोराध्यासममुत्रमधुमतीरावितशतेत्यष्टात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

समिष्टयजूꣳषीतिसमिष्ट-यजूꣳषिं । जुहोति । यज्ञस्यं । समिष्ट्याइतिसं-इष्ट्यै । यत् । वै । यज्ञस्यं । क्रूरम् । यत् । विलिष्टमितिवि-लिष्टम् । यत् । अत्येतीत्यति-एतिं । यत् । न । अत्येतीत्यति-एतिं । यत् । अतिकरोतीत्यति-करोति । यत् । न । अपीतिं । करोति । तत् । एव । तैः । प्रीणाति । नवं । जुहोति । नवं । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र अनाः । पुरुषेण । यज्ञः । सम्मितइतिसं-मितः । यावान् । एव । यज्ञः । तम् । प्रीणाति । षट् । ऋग्मियाणि । जुहोति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतून् । एव । प्रीणाति । त्रीणि । यजूꣳषि । [६] त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । प्रीणाति । यज्ञं । यज्ञम् । गच्छ । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । गच्छ । इतिं । आह । यज्ञपतिमितियज्ञ पतिम् । एव । एनम् । गमयति । स्वाम् । योनिम् । गच्छ । इतिं । आह । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । एषः । ते । यज्ञः । यज्ञपतइतियज्ञ-पते । सहसूक्तवाकइतिसहसूक्त-वाकः । सुवीरइतिसु-वीरः । इतिं । आह । यजमाने । एव । वीर्यम् । दधाति । वासिष्ठः । ह । सात्यहव्यइतिसात्य-हव्यः । देवभागमितिदेव-भागम् । पप्रच्छ । यत् । सृञ्जयान् । बहुयाजिनइतिबहु-याजिनः । अयीयजः । यज्ञे । [७] यज्ञम् । प्रतीति । अतिष्ठिपा(३)ः । यज्ञपता(३)विति यज्ञ-पता(३)उ । इतिं । सः । ह । उवाच । यज्ञपतावितियज्ञ-पतौ । इतिं । सत्यात् । वै । सृञ्जयाः । परेति । बभूवुः । इतिं । ह । उवा

च । यज्ञे । वाव । यज्ञः । प्रतिष्ठाप्यइतिप्रति-स्थाप्यः । आसीत् । यजमानस्य । अपराभावायेत्यपरा-भावाय । इति । देवाः । गातुविदइतिगातु-विदः । गातुम् । वित्वा । गातुम् । इत । इति । आह । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रति । स्थापयति । यजमानस्य । अपराभावायेत्यपरा-भावाय ॥ [८] यजूंषियज्ञएकचत्वारिंशच्च ॥२॥

अवभृथयजूंषीत्यवभृथ-यजूंषि । जुहोति । यत् । एव । अर्वाचीनम् । एकहायनादित्येक-हायनात् । एनः । करोति । तत् । एव । तैः । अवेति । यजते । अपः । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवेति । एति । अफ्स्वित्यप्-सु । वै । वरुणः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । वरुणम् । अवेति । यजते । वर्त्मना । वै । अन्वित्येत्यनु-इत्य । यज्ञम् । रक्षांसि । जिघांसन्ति । साम्ना । प्रस्तोतेतिप्र-स्तोता । अन्ववैतीत्यनु-अवैति । साम । वै । रक्षोहेतिरक्षः-हा । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । त्रिः । निधनमितिनि-धनम् । उपेति । एति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । रक्षांसि । [९] अपेति । हन्ति । पुरुषःपुरुषइतिपुरुषः-पुरुषः । निधनमितिनि-धनम् । उपेति । एति । पुरुषःपुरुषइतिपुरुषः-पुरुषः । हि । रक्षस्वी । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । उरुम् । हि । राजा । वरुणः । चकार । इति । आह । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । शतम् । ते । राजन्न् । भिषजः । सहस्रम् । इति । आह । भेषजम् । एव । अस्मै । करोति । अभिष्ठितइत्यभि-स्थितः । वरुणस्य । पाशः । इति । आह । वरुणपाशमितिवरुण-पाशम् । एव । अभीति । तिष्ठति । बर्हिः । अभीति । जुहोति । आहुतीनामित्या-हुतीनाम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । अग्निवतीत्यग्नि-वति । एव । जुहोति । अपबर्हिषइत्यप-बर्हिषः । प्रयाजानितिप्र-याजान् । [१०] यजति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । यजति । यज्ञस्य । एव । चक्षुषीइति । न । अन्तः । एति । वरुणम् । यजति । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । एव । एनम् । मुञ्चति । अग्नीवरुणावित्यग्नी-वरुणौ । यजति । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । अपबर्हिषावित्यप-बर्हिषौ । अ

नू याजावित्यनु-याजौ । यजति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । चतुरः । प्रयाजानितिप्र-याजान् । यजति । द्वौ । अनूयाजावित्यनु-याजौ । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । [११] ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । अवभृथेत्यव-भृथ । निचङ्कुणेतिनि-चङ्कुण । इति । आह । यथोदितमितियथा-उदितम् । एव । वरुणम् । अवेति । यजते । समुद्रे । ते । हृदयम् । अफ्स्वित्यप्-सु । अन्तः । इति । आह । समुद्रे । हि । अन्तः । वरुणः । समिति । त्वा । विशन्तु । ओषधीः । उत । आपः । इति । आह । अद्भिरित्यत्-भिः । एव । एनम् । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । सम्यञ्चम् । दधाति । देवीः । आपः । एषः । वः । गर्भः । इति । आह । यथायजुरितियथा यजुः । एव । एतत् । पशवः । वै । [१२] सोमः । यत् । भिन्दूनाम् । भक्षयेत् । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । वरुणः । तु । एनम् । गृह्णीयात् । यत् । न । भक्षयेत् । अपशुः । स्यात् । न । एनम् । वरुणः । गृह्णीयात् । उपस्पृश्यमित्युप-स्पृश्यम् । एव । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । न । एनम् । वरुणः । गृह्णाति । प्रतियुतइतिप्रति-युतः । वरुणस्य । पाशः । इति । आह । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । एव । निरिति । मुच्यते । अप्रतीक्षमित्यप्रति-ईक्षम् । एति । यन्ति । वरुणस्य । अन्तर्हित्याइत्यन्तः-हित्यै । एधः । असि । एधिषीमहि । इति । आह । समिधेतिसं-इधा । एव । अग्निम् । नमस्यन्तः । उपायन्तीत्युप-आयन्ति । तेजः । असि । तेजः । मयि । धेहि । इति । आह । तेजः । एव । आत्मन् । धत्ते ॥ [१३] रक्षाꣳसि प्रयाजानृतवो वैनंमस्यन्तोद्वादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

स्फ्येन । वेदिम् । उदिति । हन्ति । रथाक्षेणेतिरथ-अक्षेण । वीति । मिमीते । यूपम् । मिनोति । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । एव । वज्रम् । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै । यत् । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । मिनुयात् । देवलोकमितिदेव-लोकम् । अभीति । जयेत् । यत् । बहिर्वेदीतिबहिः-वेदि । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । वेद्यन्तस्येतिवेदि-अन्तस्य । सन्धावितिसं-धौ । मिनोति । उभयोः । लोकयोः । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । उपरसम्मितामित्युपर-स

म्मिताम् । मिनुयात् । पितृलोककामस्येतिपितृलोक-कामस्य । रशनसम्मिताम्मि तिरशन-सम्मिताम् । मनुष्यलोककामस्येतिमनुष्यलोक-कामस्य । चषालसम्मि तामितिचषाल-सम्मिताम् । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय-कामस्य । सर्वान् । समान् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । ये । त्रयः । मध्यमाः । तान् । समान् । पशुका मस्येतिपशु-कामस्य । एतान् । वै । [१४] अन्विति । पशवः । उपेति । तिष्ठ न्ते । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । व्यतिषजेदितिवि-अतिषजेत् । इत रान् । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिपशु-भिः । व्यतिषजतीतिवि-अतिषजति । यम् । कामयेत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । इति । गर्तमि तमितिगर्त-मितम् । तस्य । मिनुयात् । उत्तरार्ध्यमित्युत्तर-अर्ध्यम् । वर्षिष्ठम् । अथ । ह्रसीयाꣳसम् । एषा । वै । गर्तमिदितिगर्त-मित् । यस्य । एवम् । मि नोति । ताजक् । प्रेति । मीयते । दक्षिणार्ध्यमितिदक्षिण-अर्ध्यम् । वर्षिष्ठम् । मिनुयात् । सुवर्गकामस्येतिसुवर्ग-कामस्य । अथ । ह्रसीयाꣳसम् । आक्रमणमित्या-क्रमणम् । एव । तत् । सेतुम् । यजमानः । कुरुते । सुवर्गस्येतिसुवः गस्य । लोक स्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । [१५] यत् । एकस्मिन् । यूपे । द्वेइति । रशनेइति । परिव्ययतीतिपरि-व्ययति । तस्मात् । एकः । द्वेइति । जायेइति । विन्दते । यत् । न । एकाम् । रशनाम् । द्वयोः । यूपयोः । परिव्ययतीतिपरि-व्ययति । तस्मात् । न । एका । द्वौ । पतीइति । विन्दते । यम् । कामयेत । स्त्री । अस्य । जायेत । इति । उपान्तइत्युप-अन्ते । तस्य । व्यतिषजेदितिवि-अतिषजेत् । स्त्री । एव । अ स्य । जायते । यम् । कामयेत । पुमान् । अस्य । जायेत । इति । आन्तमित्या-अन्तम् । तस्य । प्रेति । वेष्टयेत् । पुमान् । एव । अस्य । [१६] जायते । असुराः । वै । देवान् । द क्षिणतः । उपेति । अनयन्न् । तान् । देवाः । उपशयेनेत्युप-शयेन । एव । अपेति । अ नुदन्त । तत् । उपशयस्येत्युप-शयस्य । उपशयत्वमित्युपशय-त्वम् । यत् । दक्षिण तः । उपशयइत्युप-शयः । उपशयइत्युप-शये । भ्रातृव्यापनुत्त्याइतिभ्रातृव्य-अपनु त्त्यै । सर्वे । वै । अन्ये । यूपाः । पशुमन्तइतिपशु-मन्तः । अथ । उपशयइत्युप-शयः । ए व । अपशुः । तस्य । यजमानः । पशुः । यत् । न । निर्दिशेदितिनिः-दिशेत् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । यजमानः । असौ । ते । पशुः । इति । निरिति । दिशेत् । यम् ।

द्विष्यात् । यम् । एव । [१७] द्वेष्टि । तम् । अस्मै । पशुम् । निरिति । दिशति । यदि । न । द्विष्यात् । आखुः । ते । पशुः । इति । ब्रूयात् । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरण्यान् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । सः । अन्नाद्येनेत्यन्न-अद्येन । वीति । आर्ध्यत । सः । एताम् । एकादशिनीम् । अपश्यत् । तया । वै । सः । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । अरुन्ध । यत् । दश । यूपाः । भवन्ति । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । [१८] यः । एकादशः । स्तनः । एव । अस्यै । सः । दुहे । एव । एनाम् । तेन । वज्रः । वै । एषा । समिति । मीयते । यत् । एकादशिनी । सा । ईश्वरा । पुरस्तात् । प्रत्यञ्चम् । यज्ञम् । सम्मर्दितोरितिसं-मर्दितोः । यत् । पात्नीवतमितिपात्नी-वतम् । मिनोति । यज्ञस्य । प्रतीति । उत्तब्ध्याइत्युत्-स्तब्ध्यै । सयत्वायेतिसय-त्वाय ॥ [१९] वैसमष्ट्यैपुमानेवास्ययमेवरुन्धेत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥४॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । सः । रिरिचानः । अमन्यत । सः । एताम् । एकादशिनीम् । अपश्यत् । तया । वै । सः । आयुः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन्न् । अधत्त । प्रजाइतिप्र-जाः । इव । खलु । वै । एषः । सृजते । यः । यजते । सः । एतर्हि । रिरिचानः । इव । यत् । एषा । एकादशिनी । भवति । आयुः । एव । तया । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमानः । आत्मन्न् । धत्ते । प्रेति । एव । आग्नेयेन । वापयति । मिथुनम् । सारस्वत्या । करोति । रेतः । [२०] सौम्येन । दधाति । प्रेति । जनयति । पौष्णेन । बार्हस्पत्यः । भवति । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयति । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । भवति । वैश्वदेव्यइतिवैश्व-देव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । अस्मै । प्रेति । जनयति । इन्द्रियम् । एव । ऐन्द्रेण । अवेति । रुन्धे । विशम् । मारुतेन । ओजः । बलम् । ऐन्द्राग्नेनेत्यैन्द्र अग्नेन । प्रसवायेतिप्र-सवाय । सावित्रः । निर्वरुणत्वायेतिनिर्वरुण-त्वाय । वारुणः । मध्यतः । ऐन्द्रम् । एति । लभते । मध्यतः । एव । इन्द्रियम् । यजमाने ।

दधाति । [२१] पुरस्तात् । ऐन्द्रस्य । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । एति । लभते । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । वै । अन्नम् । अन्नम् । एव । पुरस्तात् । धत्ते । तस्मात् । पुरस्तात् । अन्नम् । अद्यते । ऐन्द्रम् । आलभ्येत्या-लभ्य । मारुतम् । एति । लभते । विट् । वै । मरुतः । विशम् । एव । अस्मै । अन्विति । बध्नाति । यदि । कामयेत । यः । अवगतइत्यव-गतः । सः । अपेति । रुध्यताम् । यः । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । सः । अवेति । गच्छतु । इति । ऐन्द्रस्य । लोके । वारुणम् । एति । लभेत । वारुणस्य । लोके । ऐन्द्रम् । [२२] यः । एव । अवगतइत्यव-गतः । सः । अपेति । रुध्यते । यः । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । सः । अवेति । गच्छति । यदि । कामयेत । प्रजाइतिप्र-जाः । मुह्येयुः । इति । पशून् । व्यतिषजेदितिवि-अतिषजेत् । प्रजाइति प्र-जाः । एव । मोहयति । यत् । अभिवाहतइत्यभि-वाहतः । अपाम् । वारुणम् । आलभेतेत्या-लभेत । प्रजाइतिप्र-जाः । वरुणः । गृह्णीयात् । दक्षिणतः । उदञ्चम् । एति । लभते । अपवाहतइत्यप-वाहतः । अपाम् । प्रजानामितिप्र-जानाम् । अवरुणग्राहायेत्यवरुण-ग्राहाय ॥ [२३] रेतोयजमाने दधाति लोकऐन्द्रꣳसप्तत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

इन्द्रः । पत्निया । मनुम् । अयाजयत् । ताम् । पर्यग्निकृतामितिपर्यग्नि-कृताम् । उदिति । असृजत् । तया । मनुः । आर्ध्नोत् । यत् । पर्यग्निकृतमितिपर्यग्नि-कृतम् । पात्नीवतमितिपात्नी-वतम् । उत्सृजतीत्युत्-सृजति । याम् । एव । मनुः । ऋद्धिम् । आर्ध्नोत् । ताम् । एव । यजमानः । ऋध्नोति । यज्ञस्य । वै । अप्रतिष्ठितादित्यप्रति-स्थितात् । यज्ञः । परेति । भवति । यज्ञम् । पराभवन्तमितिपरा-भवन्तम् । यजमानः । अनु । परेति । भवति । यत् । आज्येन । पात्नीवतमितिपात्नी-वतम् । सꣳस्थापयतीतिसं-स्थापयति । यज्ञस्य । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यज्ञम् । प्रतितिष्ठन्तमितिप्रति-तिष्ठन्तम् । यजमानः । अनु । प्रतीति । तिष्ठति । इष्टम् । वपया । [२४] भवति । अनिष्टम् । वशया । अथ । पात्नीवतेनेतिपात्नी-वतेन । प्रेति । चरति । तीर्थे । एव । प्रेति । चरति । अथोइति । एतर्हि । एव । अस्य । यामः । त्वाष्ट्रः । भवति । त्वष्टा । वै । रेतसः । सिक्तस्य । रूपाणि । वीति । करोति । तम् । एव । वृषाणम् । पत्नीषु । अपीति । सृजति । सः ।

अस्मै । रूपाणि । वीति । करोति ॥ [२५] वपयाषट् त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥ ६ ॥

घ्नन्ति । वै । एतत् । सोमम् । यत् । अभिषुण्वन्तीत्यभि-सुन्वन्ति । यत् । सौम्यः । भवति । यथा । मृताय । अनुस्तरणीमित्यनु-स्तरणीम् । घ्नन्ति । तादृक् । एव । तत् । यत् । उत्तरार्धइत्युत्तर-अर्धे । वा । मध्ये । वा । जुहुयात् । देवताभ्यः । समर्दमितिस-मर्दम् । दध्यात् । दक्षिणार्धइतिदक्षिण-अर्धे । जुहोति । एषा । वै । पितृणाम् । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । पितॄन् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । उद्गातृभ्यइत्युद्गातृ-भ्यः । हरन्ति । सामदेवत्यइतिसाम-देवत्यः । वै । सौम्यः । यत् । एव । साम्नः । छम्बट्कुर्वन्तीतिछम्बट्-कुर्वन्ति । तस्य । एव । सः । शान्तिः । अवेति । [२६] ईक्षन्ते । पवित्रम् । वै । सौम्यः । आत्मानम् । एव । पवयन्ते । यः । आत्मानम् । न । परिपश्येदितिपरि-पश्येत् । इतासुरितीत-असुः । स्यात् । अभिदद्दिमित्यभि-दद्दिम् । कृत्वा । अवेति । ईक्षेत । तस्मिन् । हि । आत्मानम् । परिपश्यतीतिपरि-पश्यति । अथोइति । आत्मानम् । एव । पवयते । यः । गतमनाइतिगत-मनाः । स्यात् । सः । अवेति । ईक्षेत । यत् । मे । मनः । परागतमितिपरा-गतम् । यत् । वा । मे । अपरागतमित्यपरा-गतम् ॥ राज्ञा । सोमेन । तत् । वयम् । अस्मासु । धारयामसि । इति । मनः । एव । आत्मन् । दाधार । [२७] न । गतमनाइतिगत-मनाः । भवति । अपेति । वै । तृतीयसवनइतितृतीय सवने । यज्ञः । क्रामति । ईजानात् । अनीजानम् । अभीति । आग्नावैष्णव्येत्याग्ना-वैष्णव्या । ऋचा । घृतस्य । यजति । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताः । च । एव । यज्ञम् । च । दाधार । उपांꣳश्वित्युप-अꣳशु । यजति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । मित्रः । यज्ञस्य । स्विष्टमितिसु-इष्टम् । युवते । वरुणः । दुरिष्टमितिदुः-इष्टम् । क्व । तर्हि । यज्ञः । क्व । यजमानः । भवति । इति । यत् । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । वशाम् । आलभतइत्या-लभते । मित्रेण । एव । [२८] यज्ञस्य । स्विष्टमितिसु-इष्टम् । शमयति । वरुणेन । दुरिष्टमितिदुः-इष्टम् । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यथा । वै । लाङ्गलेन । उर्वराम् । प्रभिन्दन्तीतिप्र-भिन्दन्ति । एवम् । ऋक्सामेइत्यृक्-सामे । यज्ञम् । प्रेति । भिन्तः । यत् । मैत्रावरुणी

मितिमैत्रा-वरुणीम् । वशाम् । आलभंतइत्यां-लभंते । यज्ञायं । एव । प्रभिन्नाये तिप्र-भिन्नाय । मत्यंम् । अन्ववंास्यतीत्यंनु-अवांस्यति । शान्त्यै । यातयांमानी तियात-यामानि । वै । एतस्यं । छन्दाꣳसि । यः । ईजानः । छन्दंसाम् । एषः । रसंः । यत् । वशा । यत् । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । वशाम् । आलभंतइ त्यां-लभंते । छन्दाꣳसि । एव । पुनंः । एति । प्रीणाति । अयांतयामत्वायेत्य यांतयाम-त्वाय । अथोइति । छन्दस्स्वितिछन्दंः-सु । एव । रसंम् । दधाति ॥२९॥

अवंदाधारमित्रेणैव प्रींणातिषट्चं ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

देवाः । वै । इन्द्रियम् । वीर्यम् । वीति । अभजन्त । ततंः । यत् । अत्य शिष्यतेत्यंति-अशिंष्यत । तत् । अतिग्राह्याइत्यंति-ग्राह्यांः । अभवन्न् । तत् । अ तिग्राह्यांणामित्यंति-ग्राह्यांणाम् । अतिग्राह्यत्वमित्यंतिग्राह्य-त्वम् । यत् । अतिग्रा ह्याइत्यंति-ग्राह्यांः । गृह्यन्ते । इन्द्रियम् । एव । तत् । वीर्यम् । यजंमानः । आ त्मन्न् । धत्ते । तेजंः । आग्नेयेनं । इन्द्रियम् । ऐन्द्रेणं । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । सौर्येणं । उपस्तम्भंनमित्युंप-स्तम्भंनम् । वै । एतत् । यज्ञस्यं । यत् । अतिग्राह्याइ त्यंति-ग्राह्यांः । चक्रेइति । पृष्ठानि । यत् । पृष्ठ्ये । न । गृह्णीयात् । प्राञ्चम् । यज्ञम् । पृष्ठानि । समिति । शृणीयुः । यत् । उक्थ्ये । [३०] गृह्णीयात् । प्रत्यञ्चम् । यज्ञम् । अतिग्राह्याइत्यंति-ग्राह्यांः । समिति । शृणीयुः । विश्वजितीतिविश्व-जिति । सर्वपृ ष्ठइतिसर्व-पृष्ठे । ग्रहीतव्यांः । यज्ञस्यं । सवीर्यत्वायेतिसवीर्य-त्वायं । प्रजापंतिरिति प्रजा-पतिः । देवेभ्यंः । यज्ञान् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । प्रियाः । त नूः । अपं । नीति । अधत्त । तत् । अतिग्राह्याइत्यंति-ग्राह्यांः । अभवन्न् । वितंनु रितिवि-तनुः । तस्य । यज्ञः । इति । आहुः । यस्यं । अतिग्राह्याइत्यंति-ग्राह्यांः । न । गृह्यन्ते । इति । अपीति । अग्निष्टोमइत्यंग्नि-स्तोमे । ग्रहीतव्यांः । यज्ञस्यं । स तनुत्वायेतिसतनु-त्वायं । देवतांः । वै । सर्वांः । सदृशीः । आसन्न् । ताः । न । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छन्न् । ते । देवाः । [३१] एते । एतान् । ग्र हान् । अपश्यन्न् । तान् । अगृह्णत । आग्नेयम् । अग्निः । ऐन्द्रम् । इन्द्रः । सौर्यम् । सूर्यः । ततंः । वै । ते । अन्याभिः । देवताभिः । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अग

च्छन्न् । यस्य॑ । एवम् । वि॒दुषः॑ । ए॒ते । ग्रहाः॑ । गृ॒ह्यन्ते॑ । व्यावृ॑तमितिवि-आवृ॑तम् । ए॒व । पा॒प्मना॑ । भ्रातृ॑व्येण । ग॒च्छ॒ति॒ । इ॒मे । लो॒काः । ज्योति॑ष्मन्तः । स॒मावद्वीर्या॒इति॑स॒मावत्-वी॒र्याः । का॒र्याः॑ । इति॑ । आ॒हुः॒ । आ॒ग्ने॒येन॑ । अ॒स्मिन्न् । लो॒के । ज्योतिः॑ । ध॒त्ते॒ । ऐ॒न्द्रेण॑ । अ॒न्तरि॑क्षे । इ॒न्द्र॒वा॒यूइती॑न्द्र-वा॒यू । हि । स॒युजा॒वितिस-युजौ॑ । सौ॒र्येण॑ । अ॒मुष्मि॑न्न् । लो॒के । [३२] ज्योतिः॑ । ध॒त्ते॒ । ज्योति॑ष्मन्तः । अ॒स्मै॒ । इ॒मे । लो॒काः । भ॒व॒न्ति॒ । स॒माव॑द्वीर्यानिति॑स॒मावत्-वी॒र्या॑न् । ए॒ता॒न् । कु॒रु॒ते॒ । ए॒तान् । वै । ग्रहा॑न् । बु॒म्बावि॒श्ववय॑सा॒विति॑बु॒म्बा-वि॒श्ववय॑सौ । अ॒वि॒त्ता॒म् । ताभ्या॑म् । इ॒मे । लो॒काः । परा॑ञ्चः । च॒ । अ॒र्वाञ्चः॑ । च॒ । प्रेति॑ । अ॒भुः॒ । यस्य॑ । एवम् । वि॒दुषः॑ । ए॒ते । ग्रहाः॑ । गृ॒ह्यन्ते॑ । प्रेति॑ । अ॒स्मै॒ । इ॒मे । लो॒काः । परा॑ञ्चः । च॒ । अ॒र्वाञ्चः॑ । च॒ । भा॒न्ति॒ ॥ [३३] उ॒क्थ्यैदे॒वाअ॒मुष्मि॑ँल्लो॒कए॒का॒न्नच॑त्वारि॒ꣳशच्च॑ ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अकु॑र्वत । तत् । असु॑राः । अ॒कु॒र्व॒त॒ । ते । दे॒वाः । अदा॑भ्ये । छन्दाꣳ॑सि । सव॑नानि । समि॑ति । अ॒स्था॒प॒य॒न्न् । ततः॑ । दे॒वाः । अभ॑वन्न् । परेति॑ । असु॑राः । यस्य॑ । एवम् । वि॒दुषः॑ । अदा॑भ्यः । गृ॒ह्यते॑ । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः । भ॒व॒ति॒ । यत् । वै । दे॒वाः । असु॑रान् । अदा॑भ्येन । अद॑भ्नुवन्न् । तत् । अदा॑भ्यस्य । अ॒दा॒भ्य॒त्वमित्य॑दाभ्य-त्वम् । यः । ए॒वम् । वेद॑ । द॒भ्नोति॑ । ए॒व । भ्रातृ॑व्यम् । न । ए॒न॒म् । भ्रातृ॑व्यः । द॒भ्नो॒ति॒ । [३४] ए॒षा । वै । प्र॒जाप॑ते॒रिति॑प्र॒जा-प॒तेः । अ॒ति॒मो॒क्षि॒णीत्य॑ति-मो॒क्षि॒णी । नाम॑ । त॒नूः । यत् । अदा॑भ्यः । उप॑नद्धस्येत्युप॑-न॒द्धस्य॒ । गृ॒ह्णा॒ति॒ । अति॑मुक्त्या॒इत्यति॑-मु॒क्त्यै॒ । अतीति॑ । पा॒प्मान॑म् । भ्रातृ॑व्यम् । मु॒च्य॒ते॒ । यः । ए॒वम् । वेद॑ । घ्नन्ति॑ । वै । ए॒तत् । सोम॑म् । यत् । अ॒भि॒षुण्वन्तीत्य॑भि-सु॒न्वन्ति॑ । सोमे॑ । ह॒न्यमा॑ने । य॒ज्ञः । ह॒न्य॒ते॒ । य॒ज्ञे । यज॑मानः । ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नइति॑ब्रह्म-वा॒दिनः॑ । व॒द॒न्ति॒ । किम् । तत् । य॒ज्ञे । यज॑मानः । कु॒रु॒ते॒ । येन॑ । जीव॑न्न् । सु॒व॒र्गमिति॑सुवः-गम् । लो॒कम् । एति॑ । इति॑ । जी॒व॒ग्र॒हइति॑जीव-ग्र॒हः । वै । ए॒षः । यत् । अदा॑भ्यः । अन॑भिषु॒तस्येत्यन॑भि-सु॒तस्य॒ । गृ॒ह्णा॒ति॒ । जीव॑न्तम् । ए॒व । ए॒न॒म् । सु॒व॒र्गं

मितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । वीति । वै । एतत् । यज्ञम् । छिन्दन्ति । यत् । अदाभ्ये । सꣳस्थापयन्तीतिसं-स्थापयन्ति । अꣳशून् । अपीति । सृजति । यज्ञ स्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै ॥ [३५] दभ्नोत्यनभिषुतस्यगृह्णात्येकान्नविꣳशतिश्च ॥९॥

देवाः । वै । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । ग्रहान् । अगृह्णत । सः । एतम् । प्रजा पतिरितिप्रजा-पतिः । अꣳशुम् । अपश्यत् । तम् । अगृह्णीत । तेन । वै । सः । आर्ध्नोत् । यस्य । एवम् । विदुषः । अꣳशुः । गृह्यते । ऋध्नोति । एव । सकृद भिषुतस्येतिसकृत्-अभिषुतस्य । गृह्णाति । सकृत् । हि । सः । तेन । आर्ध्नोत् । म नसा । गृह्णाति । मनः । इव । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । औदुम्बरेण । गृह्णाति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धे । चतुस्स्रक्तीतिचतुः-स्रक्ति । भवति । दिक्षु । [३६] एव । प्रतीति । तिष्ठति । यः । वै । अꣳशोः । आयतनमित्या-यतनम् । वेद । आयतनवानित्यायतन-वान् । भवति । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् । इति । साम । तत् । वै । अस्य । आयतनमि त्या-यतनम् । मनसा । गायमानः । गृह्णाति । आयतनवानित्यायतन-वान् । एव । भवति । यत् । अध्वर्युः । अꣳशुम् । गृह्णन् । न । अर्धयेत् । उभाभ्याम् । न । ऋध्ये त । अध्वर्यवे । च । यजमानाय । च । यत् । अर्धयेत् । उभाभ्याम् । ऋध्येत । अ नवानमित्यनव-अनम् । गृह्णाति । सा । एव । अस्य । ऋद्धिः । हिरण्यम् । अभि । वीति । अनिति । अमृतम् । वै । हिरण्यम् । आयुः । प्राणइतिप्र-अनः । आयुषा । एव । अमृतम् । अभीति । धिनोति । शतमानमितिशत-मानम् । भवति । शतायु रितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [३७] दिक्ष्वनितिविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥१०॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । यज्ञान् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । रिरिचानः । अमन्यत । सः । यज्ञानाम् । षोडशधेतिषोडश-धा । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मानम् । अभि । समिति । अक्खिदत् । तत् । षोडशी । अभवत् । न । वै । षोडशी । नाम । यज्ञः । अस्ति । यत् । वाव । षोडशम् । स्तोत्रम् । षोड शम् । शस्त्रम् । तेन । षोडशी । तत् । षोडशिनः । षोडशित्वमितिषोडशि-त्वम् ।

यत् । षोडशी । गृह्यते । इन्द्रियम् । एव । तत् । वीर्यम् । यजमानः । आत्मन् । धत्ते । देवेभ्यः । वै । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । [३८] न । प्रेति । अभवत् । ते । एतम् । षोडशिनम् । अपश्यन् । तम् । अगृह्णत । ततः । वै । तेभ्यः । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । प्रेति । अभवत् । यत् । षोडशी । गृह्यते । सुवर्गस्येति सुवः-गस्य । लोकस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । इन्द्रः । वै । देवानाम् । आनुजावरइत्यानु-जावरः । आसीत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । षोडशिनम् । प्रेति । अयच्छत् । तम् । अगृह्णीत । ततः । वै । सः । अग्रम् । देवतानाम् । परीति । ऐत् । यस्य । एवम् । विदुषः । षोडशी । गृह्यते । [३९] अग्रम् । एव । समानानाम् । परीति । एति । प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । गृह्णाति । वज्रः । वै । षोडशी । वज्रः । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । स्वात् । एव । एनम् । योनेः । निरिति । गृह्णाति । सवनेसवनइतिसवने-सवने । अभीति । गृह्णाति । सवनात्सवनादितिसवनात्-सवनात् । एव । एनम् । प्रेति । जनयति । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । गृह्णीयात् । वज्रः । वै । षोडशी । पशवः । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । वज्रेण । एव । अस्मै । तृतीयसवनादितितृतीय-सवनात् । पशून् । अवेति । रुन्धे । न । उक्थ्ये । गृह्णीयात् । प्रजेतिप्र-जा । वै । पशवः । उक्थानि । यत् । उक्थ्ये । [४०] गृह्णीयात् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अस्य । निरिति । दहेत् । अतिरात्रइत्यति-रात्रे । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । गृह्णीयात् । वज्रः । वै । षोडशी । वज्रेण । एव । अस्मै । पशून् । अवरुध्येत्यव-रुध्य । रात्रिया । उपरिष्टात् । शमयति । अपीति । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमे । राजन्यस्य । गृह्णीयात् । व्यावृत्कामइतिव्यावृत्-कामः । हि । राजन्यः । यजते । साह्नइतिस-अह्ने । एव । अस्मै । वज्रम् । गृह्णाति । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । इन्धे । निरिति । वा । दहति । एकविंशमित्येकविंशम् । स्तोत्रम् । भवति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । हरिवदितिहरि-वत् । शस्यते । इन्द्रस्य । प्रियम् । धाम । [४१] उपेति । आप्नोति । कनीयांसि । वै ।

देवेषु । छन्दांसि । आसन्न् । ज्यायांसि । असुरेषु । ते । देवाः । कनीयसा । छन्दसा । ज्यायः । छन्दः । अभि । वीति । अशंसन्न् । ततः । वै । ते । असुराणाम् । लोकम् । अवृञ्जत । यत् । कनीयसा । छन्दसा । ज्यायः । छन्दः । अभीति । विशंसतीतिवि-शंसति । भ्रातृव्यस्य । एव । तत् । लोकम् । वृङ्क्ते । षट् । अक्षराणि । अतीति । रेचयन्ति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतून् । एव । प्रीणाति । चत्वारि । पूर्वाणि । अवेति । कल्पयन्ति । [४१] चतुष्पदइतिचतुः-पदः । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । द्वेइति । उत्तरेइत्युत्-तरे । द्विपदइतिद्वि-पदः । एव । अवेति । रुन्धे । अनुष्टुभमित्यनु-स्तुभम् । अभि । समिति । पादयन्ति । वाक् । वै । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । तस्मात् । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । वाक् । उत्तमेत्युत्-तमा । समयाविषितइतिसमया-विषिते । सूर्ये । षोडशिनः । स्तोत्रम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । एतस्मिन्न् । वै । लोके । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । वज्रम् । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । अरुणपिशङ्गइत्यरुण-पिशङ्गः । अश्वः । दक्षिणा । एतत् । वै । वज्रस्य । रूपम् । समृध्याइतिसं-ऋध्यै ॥ [४२] लोकोविदुर्षष्षोडशीगृह्यते यदुक्थ्यैधामकल्पयन्ति सप्तचत्वारिंशच्च ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥११॥

सुवर्गायिययद्दाक्षिणानिसमिष्टयजूंष्यवभृथयजूंषिस्फ्येनप्रजापतिरेकादशिनीमिन्द्रः पत्नियाघ्नन्तिदेवावाइन्द्रियवीर्यन्देवावा अदाभ्ये देवावै प्रबाहुक्प्रजापतिर्देवेभ्यस्सरिरिचानष्षोडशधैकादश ॥ ११ ॥ सुवर्गायययजति प्रजास्सौम्येनं गृह्णीयात् प्रत्यञ्चं गृह्णीयात् प्रजांपशू न्त्रिचत्वारिंशत् ॥ ४३ ॥ सुवर्गायवज्रस्यरूपं समृध्यै ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति षष्ठकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे षष्ठकाण्डस्समाप्तः ॥

अस्य षष्ठकाण्डस्य प्रश्नादिसंख्यानिर्णयः सप्तमकाण्डान्ते द्रष्टव्यः ॥

॥ श्रीः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

प्रजननमितिप्र-जननम् । ज्योतिः । अग्निः । देवतानाम् । ज्योतिः । विराडितिवि-राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः । विराडितिवि-राट् । वाचः । अग्नौ । समिति । तिष्ठते । विराजमितिवि-राजम् । अभि । समिति । पद्यते । तस्मात् । तत् । ज्योतिः । उच्यते । द्वौ । स्तोमौ । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । वहतः । यथा । प्राणइतिप्र-अनः । च । अपानइत्यप-अनः । च । द्वौ । माध्यन्दिनम् । सवनम् । यथा । चक्षुः । च । श्रोत्रम् । च । द्वौ । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । यथा । वाक् । च । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । च । पुरुषसम्मितइतिपुरुष-सम्मितः । वै । एषः । यज्ञः । अस्थूरिः । [१] यम् । कामम् । कामयते । तम् । एतेन । अभीति । अश्नुते । सर्वम् । हि । अस्थूरिणा । अभ्यश्नुतइत्यभि-अश्नुते । अग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । अग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । एव । परीति । अगृह्णात् । तासाम् । परिगृहीतानामितिपरि-गृहीतानाम् । अश्वतरः । अतीति । अप्रवत । तस्य । अनुहायेत्यनु-हाय । रेतः । एति । अदत्त । तत् । गर्दभे । नीति । अमार्ट् । तस्मात् । गर्दभः । द्विरेताइतिद्वि-रेताः । अथोइति । आहुः । वडबायाम् । नीति । अमार्ट् । इति । तस्मात् । वडबा । द्विरेताइतिद्वि-रेताः । अथोइति । आहुः । ओषधीषु । [२] नीति । अमार्ट् । इति । तस्मात् । ओषधयः । अनभ्यक्ताइत्यनभि-अक्ताः । रेभन्ति । अथोइति । आहुः । प्रजास्वितिप्र-जासु । नीति । अमार्ट् । इति । तस्मात् । यमौ । जायेतेइति । तस्मात् । अश्वतरः । न । प्रेति । जायते । आत्तरेताइत्यात्त-रेताः । हि । तस्मात् । बर्हिषि । अनवक्लृप्तइत्यनव-क्लृप्तः । सर्ववेदसइतिसर्व-वेदसे । वा । सहस्रे । वा । अवक्लृप्तइत्यव-क्लृप्तः । अतीति । हि । अप्रवत । यः । एवम् । विद्वान् ।

अग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । यजते । प्रेति । अजाताः । प्रजाइतिप्र-जाः । जनयति । परीति । प्रजाताइतिप्र-जाताः । गृह्णाति । तस्मात् । आहुः । ज्येष्ठयज्ञइतिज्येष्ठ-यज्ञः । इति । [३] प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वाव । ज्येष्ठः । सः । हि । एतेन । अग्रे । अयजत । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अकामयत । प्रेति । जायेय । इति । सः । मुखतः । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । निरिति । अमिमीत । तम् । अग्निः । देवता । अन्विति । असृज्यत । गायत्री । छन्दः । रथन्तरमितिरथं-तरम् । साम । ब्राह्मणः । मनुष्याणाम् । अजः । पशूनाम् । तस्मात् । ते । मुख्याः । मुखतः । हि । असृज्यन्त । उरसः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पञ्चदशमितिपञ्च-दशम् । निरिति । अमिमीत । तम् । इन्द्रः । देवता । अन्विति । असृज्यत । त्रिष्टुप् । छन्दः । बृहत् । [४] साम । राजन्यः । मनुष्याणाम् । अविः । पशूनाम् । तस्मात् । ते । वीर्यावन्तइतिवीर्य-वन्तः । वीर्यात् । हि । असृज्यन्त । मध्यतः । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । निरिति । अमिमीत । तम् । विश्वे । देवाः । देवताः । अन्विति । असृज्यन्त । जगती । छन्दः । वैरूपम् । साम । वैश्यः । मनुष्याणाम् । गावः । पशूनाम् । तस्मात् । ते । आद्याः । अन्नधानादित्यन्न-धानात् । हि । असृज्यन्त । तस्मात् । भूयाꣳसः । अन्येभ्यः । भूयिष्ठाः । हि । देवताः । अन्विति । असृज्यन्त । पत्तः । एकविꣳशमित्येक-विꣳशम् । निरिति । अमिमीत । तम् । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । [५] अन्विति । असृज्यत । वैराजम् । साम । शूद्रः । मनुष्याणाम् । अश्वः । पशूनाम् । तस्मात् । तौ । भूतसङ्क्रामिणाविति भूत-सङ्क्रामिणौ । अश्वः । च । शूद्रः । च । तस्मात् । शूद्रः । यज्ञे । अनवक्लृप्तइत्यनव-क्लृप्तः । न । हि । देवताः । अन्विति । असृज्यत । तस्मात् । पादौ । उपेति । जीवतः । पत्तः । हि । असृज्येताम् । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । त्रिवृदितित्रि-वृत् । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सप्तदशइतिसप्त-दशः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । एतस्मिन्न् । वै । एते । श्रिताः । एतस्मिन्न् । प्रतिष्ठिताइतिप्रति-स्थिताः । यः । एवम् । वेद । एतस्मिन्न् । एव । श्रयते । एतस्मिन्न् । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [६]

अस्थूरिरोषधीषुज्येष्ठयज्ञइतिबृहदनुष्टुप्छन्दःप्रतिष्ठितानवच ॥ ❀ ❀ ॥१॥

प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । वै । गायत्रेण । छन्दसा । त्रिवृतइतित्रि-वृते । स्तोमाय । ज्योतिः । दधत् । एति । त्रिवृतेतित्रि-वृता । ब्रह्मवर्चसेनेतिब्रह्म-वर्चसेन । पञ्चदशायेतिपञ्च-दशाय । ज्योतिः । दधत् । एति । पञ्चदशेनेतिपञ्च-दशेन । ओजसा । वीर्येण । सप्तदशायेतिसप्त-दशाय । ज्योतिः । दधत् । एति । सप्तदशेनेतिसप्त-दशेन । प्राजापत्येनेतिप्राजा-पत्येन । प्रजननेनेतिप्र-जननेन । एकविꣳशायेत्येक-विꣳशाय । ज्योतिः । दधत् । एति । स्तोमः । एव । तत् । स्तोमाय । ज्योतिः । दधत् । एति । अथोइति । स्तोमे । एव । स्तोमम् । अभि । प्रेति । नयति । यावन्तः । वै । स्तोमाः । तावन्तः । कामाः । तावन्तः । लोकाः । तावन्ति । ज्योतीꣳषि । एतावतः । एव । स्तोमान् । एतावतः । कामान् । एतावतः । लोकान् । एतावन्ति । ज्योतीꣳषि । अवेति । रुन्धे ॥ [७] तावन्तो लोकास्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । यजेत । यः । अग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । यजमानः । अथ । सर्वस्तोमेनेतिसर्व-स्तोमेन । यजेत । इति । यस्य । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । अन्तर्यन्तीत्यन्तः-यन्ति । प्राणानितिप्र-अनान् । तस्य । अन्तः । यन्ति । प्राणेष्वितिप्र-अनेषु । मे । अपीति । असत् । इति । खलु । वै । यज्ञेन । यजमानः । यजते । यस्य । पञ्चदशमितिपञ्च-दशम् । अन्तर्यन्तीत्यन्तः-यन्ति । वीर्यम् । तस्य । अन्तः । यन्ति । वीर्ये । मे । अपीति । असत् । इति । खलु । वै । यज्ञेन । यजमानः । यजते । यस्य । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । अन्तर्यन्तीत्यन्तः-यन्ति । [८] प्रजामितिप्र-जाम् । तस्य । अन्तः । यन्ति । प्रजायामितिप्र-जायाम् । मे । अपीति । असत् । इति । खलु । वै । यज्ञेन । यजमानः । यजते । यस्य । एकविꣳशमित्येक-विꣳशम् । अन्तर्यन्तीत्यन्तः-यन्ति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । तस्य । अन्तः । यन्ति । प्रतिष्ठायामितिप्रति-स्थायाम् । मे । अपीति । असत् । इति । खलु । वै । यज्ञेन । यजमानः । यजते । यस्य । त्रिणवमितित्रि-नवम् । अन्तर्यन्तीत्यन्तः-यन्ति । ऋ

तून् । च । तस्य । नक्षत्रियाम् । च । विराजमितिवि-राजम् । अन्तः । यन्ति । ऋतुषु । मे । अपीति । असत् । नक्षत्रियायाम् । च । विराजीतिवि-राजि । इति । [९] खलु । वै । यज्ञेन । यजमानः । यजते । यस्य । त्रयस्त्रिंꣳशमितित्रयः-त्रिंꣳशम् । अन्तर्यन्तीत्यन्तः-यन्ति । देवताः । तस्य । अन्तः । यन्ति । देवतासु । मे । अपीति । असत् । इति । खलु । वै । यज्ञेन । यजमानः । यजते । यः । वै । स्तोमानाम् । अवमम् । परमताम् । गच्छन्तम् । वेद । परमताम् । एव । गच्छति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । वै । स्तोमानाम् । अवमः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । परमः । यः । एवम् । वेद । परमताम् । एव । गच्छति ॥ [१०] सप्तदशमन्तर्यन्तिविराजीति चतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

अङ्गिरसः । वै । सत्रम् । आसत । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । तेषाम् । हविष्मान् । च । हविष्कृदितिहविः-कृत् । च । अहीयेताम् । तौ । अकामयेताम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । इयाव । इति । तौ । एतम् । द्विरात्रमितिद्वि-रात्रम् । अपश्यताम् । तम् । एति । अहरताम् । तेन । अयजेताम् । ततः । वै । तौ । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । ऐताम् । यः । एवम् । विद्वान् । द्विरात्रेणेतिद्वि-रात्रेण । यजते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । एति । तौ । ऐताम् । पूर्वेण । अह्ना । अगच्छताम् । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । [११] अभिप्लव इत्यभि-प्लवः । पूर्वम् । अहः । भवति । गतिः । उत्तरमित्युत्-तरम् । ज्योतिष्टोम इतिज्योतिः-स्तोमः । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । पूर्वम् । अहः । भवति । तेजः । तेन । अवेति । रुन्धे । सर्वस्तोमइतिसर्व-स्तोमः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । उत्तरमित्युत्-तरम् । सर्वस्य । आप्त्यै । सर्वस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । गायत्रम् । पूर्वे । अहन्न् । साम । भवति । तेजः । वै । गायत्री । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तेजः । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । आत्मन्न् । धत्ते । त्रैष्टुभम् । उत्तरइत्युत्-तरे । ओजः । वै । वीर्यम् । त्रिष्टुक् । ओजः । एव । वीर्यम् । आत्मन्न् । धत्ते । रथन्तरमितिरथं-तरम् । पूर्वे । [१२] अहन्न् । साम । भवति । इयम् । वै । रथन्तरमितिरथं-तरम् । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । बृहत् । उ

त्तरइत्युत्-तरे । असौ । वै । बृहत् । अमुष्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । तत् । आहुः । कं । जगती । च । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । च । इति । वैखानसम् । पूर्वे । अहन्न् । साम । भवति । तेन । जगत्यै । न । एति । षोडशि । उत्तरइत्युत्-तरे । तेन । अनुष्टुभइत्यनु-स्तुभः । अथ । आहुः । यत् । समाने । अर्धमासइत्यर्ध-मासे । स्याताम् । अन्यतरस्य । अह्नः । वीर्यम् । अन्विति । पद्येत । इति । अमावास्याया मित्यमा-वास्यायाम् । पूर्वम् । अहः । भवति । उत्तरस्मिन्नित्युत्-तरस्मिन्न् । उत्तरमि त्युत्-तरम् । नाना । एव । अर्धमासयोरित्यर्ध-मासयोः । भवतः । नानावीर्येइति नाना-वीर्ये । भवतः । हविष्मन्निधनमितिहविष्मत्-निधनम् । पूर्वम् । अहः । भवति । हविष्कृन्निधनमितिहविष्कृत्-निधनम् । उत्तरमित्युत्-तरम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [१३] उत्तरेणरथन्तरम्पूर्वेऽन्वेकविंशतिश्च ॥ ❀ ॥ ४ ॥

आपः । वै । इदम् । अग्रे । सलिलम् । आसीत् । तस्मिन्न् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वायुः । भूत्वा । अचरत् । सः । इमाम् । अपश्यत् । ताम् । वराहः । भूत्वा । एति । अहरत् । ताम् । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । भूत्वा । वीति । अमार्ट् । सा । अप्रथत । सा । पृथिवी । अभवत् । तत् । पृथिव्यै । पृथिवित्वमितिपृथिवि-त्वम् । त स्याम् । अश्राम्यत् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सः । देवान् । असृजत । वसून् । रुद्रान् । आदित्यान् । ते । देवाः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । अब्रुवन्न् । प्रेति । जायामहै । इति । सः । अब्रवीत् । [१४] यथा । अहम् । युष्मान् । तपसा । असृ क्षि । एवम् । तपसि । प्रजननमितिप्र-जननम् । इच्छध्वम् । इति । तेभ्यः । अग्निम् । आयतनमित्या-यतनम् । प्रेति । अयच्छत् । एतेन । आयतनेनेत्या-यतनेन । श्रा म्यत । इति । ते । अग्निना । आयतनेनेत्या-यतनेन । अश्राम्यन्न् । ते । सँवँथ्सर इतिसं-वथ्सरे । एकाम् । गाम् । असृजन्त । ताम् । वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । रुद्रेभ्यः । आदित्येभ्यः । प्रेति । अयच्छन्न् । एताम् । रक्षध्वम् । इति । ताम् । वसवः । रुद्राः । आदित्याः । अरक्षन्त । सा । वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । रुद्रेभ्यः । आदित्येभ्यः । प्रेति । अजायत । त्रीणि । च । [१५] शतानि । त्रयस्त्रिꣳशतमितित्रयः-त्रिꣳ शतम् । च । अथ । सा । एव । सहस्रतमीतिसहस्र-तमी । अभवत् । ते । देवाः ।

प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । अन्ववन्न् । सहस्रेण । नः । याजय । इति । सः । अ
ग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । वसून् । अयाजयत् । ते । इमम् । लोकम् । अजयन्न् ।
तत् । च । अददुः । सः । उक्थ्येन । रुद्रान् । अयाजयत् । ते । अन्तरिक्षम् । अ
जयन्न् । तत् । च । अददुः । सः । अतिरात्रेणेत्यति-रात्रेण । आदित्यान् । अया
जयत् । ते । अमुम् । लोकम् । अजयन्न् । तत् । च । अददुः । तत् । अन्तरिक्षम् ।
[१६] व्यवैर्यतेतिवि-अवैर्यत । तस्मात् । रुद्राः । घातुकाः । अनायतनाइत्यना-य
तनाः । हि । तस्मात् । आहुः । शिथिलम् । वै । मध्यमम् । अहः । त्रिरात्रस्येतित्रि-रा
त्रस्य । वीति । हि । तत् । अवैर्यतेत्यव-ऐर्यत । इति । त्रैष्टुभम् । मध्यमस्य । अह्नः ।
आज्यम् । भवति । सय्यानानीतिसं-यानानि । सूक्तानीतिसु-उक्तानि । शंसति ।
षोडशिनम् । शंसति । अह्नः । धृत्यै । अशिथिलम्भावायेत्यशिथिलं-भावाय ।
तस्मात् । त्रिरात्रस्येतित्रि-रात्रस्य । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । एव । प्रथमम् । अ
हः । स्यात् । अथ । उक्थ्यः । अथ । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । एषाम् । लोका
नाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । त्रीणित्रीणीतित्रीणि-त्रीणि । शतानि । अनूचीना
हमित्यनूचीन-अहम् । अव्यवच्छिन्नानीत्यवि-अवच्छिन्नानि । ददाति । [१७]
एषाम् । लोकानाम् । अन्विति । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । दशतम् । न । वीति ।
छिन्द्यात् । विराजमितिवि-राजम् । न । इत् । विच्छिन्नदानीतिवि-छिन्नदानि । इ
ति । अथ । या । सहस्रतमीतिसहस्र-तमी । आसीत् । तस्याम् । इन्द्रः । च । विष्णुः ।
च । व्यायच्छेतामितिवि-आयच्छेताम् । सः । इन्द्रः । अमन्यत । अनया । वै । इदम् ।
विष्णुः । सहस्रम् । वर्क्ष्यते । इति । तस्याम् । अकल्पेताम् । द्विभागइतिद्वि-भागे । इ
न्द्रः । तृतीये । विष्णुः । तत् । वै । एषा । अभ्यनूच्यतइत्यभि-अनूच्यते । उभा । जि
ग्यथुः । इति । ताम् । वै । एताम् । अच्छावाकः । [१८] एव । शंसति । अ
थ । या । सहस्रतमीतिसहस्र-तमी । सा । होत्रे । देया । इति । होतारम् । वै । अ
भ्यतिरिच्यतइत्यभि-अतिरिच्यते । यत् । अतिरिच्यतइत्यति-रिच्यते । होता । अ
नासस्य । आपयिता । अथ । आहुः । उन्नेत्रइत्युत्-नेत्रे । देया । इति । अतिरि
क्तेत्यति-रिक्ता । वै । एषा । सहस्रस्य । अतिरिक्तइत्यति-रिक्तः । उन्नेतेत्युत्-ने

ता । ऋत्विजाम् । अथ । आहुः । सर्वेभ्यः । सदस्येभ्यः । देया । इति । अथ । आहुः । उदाकृत्येत्युत्-आकृत्या । सा । वशम् । चरेत् । इति । अथ । आहुः । ब्रह्मणे । च । अग्नीधइत्यग्नि-इधे । च । देया । इति । [१९] द्विभागमितिद्वि-भागम् । ब्रह्मणे । तृतीयम् । अग्नीधइत्यग्नि-इधे । ऐन्द्रः । वै । ब्रह्मा । वैष्णवः । अग्नीदित्यग्नि-इत् । यथा । एव । तौ । अकल्पेताम् । इति । अथ । आहुः । या । कल्याणी । बहुरूपेतिबहु-रूपा । सा । देया । इति । अथ । आहुः । या । द्विरूपेति द्वि-रूपा । उभयतएनीत्युभयतः-एनी । सा । देया । इति । सहस्रस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै । तत् । वै । एतत् । सहस्रस्य । अयनम् । सहस्रम् । स्तोत्रीयाः । सहस्रम् । दक्षिणाः । सहस्रसम्मितइतिसहस्र-सम्मितः । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै ॥ [२०] अब्रवीन्नृतदन्तरिक्षन्ददात्यच्छावाकश्चदे येतिसप्तचत्वारिꣳशच ॥ ❋ ॥५॥

सोमः । वै । सहस्रम् । अविन्दत् । तम् । इन्द्रः । अन्विति । अविन्दत् । तौ । यमः । न्यागच्छदितिनि-आगच्छत् । तौ । अब्रवीत् । अस्तु । मे । अत्र । अपीति । इति । अस्तु । ही (३) । इति । अब्रूताम् । सः । यमः । एकस्याम् । वीर्यम् । परीति । अपश्यत् । इयम् । वै । अस्य । सहस्रस्य । वीर्यम् । बिभर्ति । इति । तौ । अब्रवीत् । इयम् । मम । अस्तु । एतत् । युवयोः । इति । तौ । अब्रूताम् । सर्वं । वै । एतत् । एतस्याम् । वीर्यम् । [२१] परीति । पश्यामः । अꣳशम् । एति । ह्रामहै । इति । तस्याम् । अꣳशम् । एति । अहरन्त । ताम् । अप्स्वित्यप्-सु । प्रेति । अवेशयन्न् । सोमाय । उदेहीत्युत्-एहि । इति । सा । रोहिणी । पिङ्गला । एकहायनीत्येक-हायनी । रूपम् । कृत्वा । त्रयस्त्रिꣳशतेतित्रयः-त्रिꣳशता । च । त्रिभिरितित्रि-भिः । च । शतैः । सह । उदैदित्युत्-ऐत् । तस्मात् । रोहिण्या । पिङ्गलया । एकहायन्येत्येक-हायन्या । सोमम् । क्रीणीयात् । यः । एवम् । विद्वान् । रोहिण्या । पिङ्गलया । एकहायन्येत्येक-हायन्या । सोमम् । क्रीणाति । त्रयस्त्रिꣳशतेतित्रयः-त्रिꣳशता । च । एव । अस्य । त्रिभिरितित्रि-भिः । च । [२२] शतैः । सोमः । क्रीतः । भवति । सुक्रीतेनेतिसु-क्रीतेन । यज

ते । ताम् । अप्स्वित्यप्-सु । प्रेति । अवेशयन्न् । इन्द्राय । उदेहीत्युत्-एहि । इति । सा । रोहिणी । लक्ष्मणा । पष्ठौही । वार्त्रघ्नीतिवार्त्र-घ्नी । रूपम् । कृत्वा । त्रयं स्त्रिꣳशतेतित्रयः-त्रिꣳशता । च । त्रिभिरितित्रि-भिः । च । शतैः । सह । उदैदि त्युत्-ऐत् । तस्मात् । रोहिणीम् । लक्ष्मणाम् । पष्ठौहीम् । वार्त्रघ्नीमितिवार्त्र-घ्नीम् । दद्यात् । यः । एवम् । विद्वान् । रोहिणीम् । लक्ष्मणाम् । पष्ठौहीम् । वार्त्रघ्नीमि तिवार्त्र-घ्नीम् । ददाति । त्रयस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । च । एव । अस्य । त्रीणि । च । शतानि । सा । दत्ता । [२३] भवति । ताम् । अप्स्वित्यप्-सु । प्रेति । अवेशयन्न् । यमाय । उदेहीत्युत्-एहि । इति । सा । जरती । मूर्खा । तज्जघन्येतितत्-जघन्या । रूपम् । कृत्वा । त्रयस्त्रिꣳशतेतित्रयः-त्रिꣳशता । च । त्रिभिरितित्रि-भिः । च । शतैः । सह । उदैदित्युत्-ऐत् । तस्मात् । जरतीम् । मूर्खाम् । तज्जघन्यामितितत्-जघन्याम् । अनुस्तरणीमित्यनु-स्तरणीम् । कुर्वीत । यः । एवम् । विद्वान् । जरतीम् । मूर्खाम् । तज्जघन्यामितितत्-जघन्याम् । अनुस्तरणीमित्यनु-स्तरणीम् । कुरुते । त्रयस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । च । एव । अस्य । त्रीणि । च । शतानि । सा । अमुष्मिन्न् । लोके । भवति । वाक् । एव । सहस्रतमीतिसहस्र-तमी । तस्मात् । [२४] वरः । देयः । सा । हि । वरः । सहस्रम् । अस्य । सा । दत्ता । भवति । तस्मात् । वरः । न । प्रतिगृह्यइतिप्रति-गृह्यः । सा । हि । वरः । सहस्रम् । अस्य । प्रतिगृहीतमितिप्रति-गृहीतम् । भवति । इयम् । वरः । इति । ब्रूयात् । अथ । अन्याम् । ब्रूयात् । इयम् । मम । इति । तथा । अस्य । तत् । सहस्रम् । अप्रतिगृहीतमित्यप्रति-गृहीतम् । भवति । उभयतएनीत्युभयतः-एनी । स्यात् । तत् । आहुः । अन्यतएनीत्यन्यतः-एनी । स्यात् । सहस्रम् । परस्तात् । एतम् । इति । या । एव । वरः । [२५] कल्याणी । रूपसमृद्धेतिरूप-समृद्धा । सा । स्यात् । सा । हि । वरः । समृध्याइतिसं-ऋध्यै । ताम् । उत्तरेणेत्युत्-तरेण । आ ग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । पर्याणीयेतिपरि-आनीय । आहवनीयस्येत्या-हवनीयस्य । अन्ते । द्रोणकलशमितिद्रोण-कलशम् । अवेति । घ्रापयेत् । एति । जिघ्र । क लशम् । महि । उरुधारेत्युरु-धारा । पयस्वती । एति । त्वा । विशन्तु । इन्दवः ।

समुद्रम् । इव । सिन्धवः । सा । मा । सहस्रं । एतिं । भज । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । सह । पुनः । मा । एतिं । विशतात् । रयिः । इतिं । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिपशु-भिः । रय्या । समिति । [२६] अर्धयति । प्रजावानितिप्रजा-वान् । पशुमानितिपशु-मान् । रयिमानितिरयि-मान् । भवति । यः । एवम् । वेद । तया । सह । आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । परेत्येतिपरा-इत्य । पुरस्तात् । प्रतीच्याम् । तिष्ठन्त्याम् । जुहुयात् । उभा । जिग्यथुः । न । पराति । जयेथेइति । न । परेति । जिग्ये । कतरः । चन । एनोः ॥ इन्द्रः । च । विष्णोइति । यत् । अपस्पृधेथाम् । त्रेधा । सहस्रम् । वीति । तत् । ऐरयेथाम् । इति । त्रेधाविभक्तमितित्रेधा-विभक्तम् । वै । त्रिरात्रइतित्रि-रात्रे । सहस्रम् । साहस्रीम् । एव । एनाम् । करोति । सहस्रस्य । एव । एनाम् । मात्राम् । [२७] करोति । रूपाणि । जुहोति । रूपैः । एव । एनाम् । समिति । अर्धयति । तस्याः । उपोत्थायेत्युप-उत्थाय । कर्णम् । एतिं । जपेत् । इडे । रन्ते । अदिते । सरस्वति । प्रिये । प्रेयसि । महि । विश्रुतीतिवि-श्रुति । एतानि । ते । अघ्निये । नामानि । सुकृतमितिसु-कृतम् । मा । देवेषु । ब्रूतात् । इति । देवेभ्यः । एव । एनम् । एति । वेदयति । अन्विति । एनम् । देवाः । बुध्यन्ते ॥ [२८] एतदेतस्याँव्वीर्यमस्यात्रिभिश्चदत्तासंहस्रतमीतस्यादेववरस्सम्मात्रमेकान्नचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥ ६ ॥

सहस्रतम्येतिसहस्र-तम्या । वै । यजमानः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । सा । एनम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । सा । मा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमय । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । एनम् । लोकम् । गमयति । सा । मा । ज्योतिष्मन्तम् । लोकम् । गमय । इति । आह । ज्योतिष्मन्तम् । एव । एनम् । लोकम् । गमयति । सा । मा । सर्वान् । पुण्यान् । लोकान् । गमय । इति । आह । सर्वान् । एव । एनम् । पुण्यान् । लोकान् । गमयति । सा । [२९] मा । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमय । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । सह । पुनः । मा । एतिं । विशतात् । रयिः । इति । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिपशु-भिः । रय्याम् । प्रतीति । स्थाप

य ते । प्रजावानितिप्रजा-वान् । पशुमानितिपशु-मान् । रयिमानितिरयि-मान् । भवति । यः । एवम् । वेदं । ताम् । अग्नीधइत्यग्नि-इधें । वा । ब्रह्मणें । वा । होत्रें । वा । उद्गात्रइत्युंत्-गात्रे । वा । अध्वर्यवें । वा । दद्यात् । सहस्रंम् । अस्य । सा । दत्ता । भवति । सहस्रंम् । अस्य । प्रतिंगृहीतमितिप्रतिं-गृहीतम् । भवति । यः । ताम् । अविंद्वान् । [३०] प्रतिगृह्णातीतिंप्रति-गृह्णातिं । ताम् । प्रतीतिं । गृह्णीयात् । एकां । असि । न । सहस्रंम् । एकांम् । त्वा । भूताम् । प्रतीतिं । गृह्णामि । न । सहस्रंम् । एकां । मा । भूता । एतिं । विश । मा । सहस्रंम् । इतिं । एकाम् । एव । एनाम् । भूताम् । प्रतीतिं । गृह्णाति । न । सहस्रंम् । यः । एवम् । वेदं । स्योना । असि । सुषदेतिसु-सदां । सुशेवेतिसु-शेवां । स्योना । मा । एतिं । विश । सुषदेतिसु-सदां । मा । एतिं । विश । सुशेवेतिसु-शेवां । मा । एतिं । विश । [३१] इतिं । आह । स्योना । एव । एनम् । सुषदेतिसु-सदां । सुशेवेतिसु-शेवां । भूता । एतिं । विशति । न । एनम् । हिनस्तिं । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनंः । वदन्ति । सहस्रंम् । सहस्रतमीतिसहस्र-तमी । अन्विंतिं । एती (३) । सहस्रतमीमितिं सहस्र-तमीम् । सहस्रा (३) म् । इतिं । यत् । प्राचींम् । उत्सृजेदित्युत् सृजेत् । सहस्रंम् । सहस्रतमीतिसहस्र-तमी । अन्विंतिं । इयात् । तत् । सहस्रंम् । अप्रज्ञात्रमित्यंप्र-ज्ञात्रम् । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । न । प्रेतिं । जानीयात् । प्रतीचींम् । उदिति । सृजति । ताम् । सहस्रंम् । अन्विंतिं । पर्यावंर्ततइतिंपरि-आवंर्तते । सा । प्रजानतीतिंप्र-जानती । सुवर्गमितिंसुवः-गम् । लोकम् । एति । यजमानम् । अभि । उदिति । सृजति । क्षिप्रे । सहस्रंम् । प्रेतिं । जायते । उत्तमेत्युंत्-तमा । नीयतें । प्रथमा । देवान् । गच्छति ॥ [३२] लोकान्गंमयति साऽविंद्वान् थ्सुशेवामाऽऽविंशयजंमानन्द्वादंशच ॥ ❀ ❀ ॥ ७ ॥

अत्रिः । अददात् । औवींय । प्रजामितिप्र-जाम् । पुत्रकांमायेतिपुत्र-कामाय । सः । रिरिचानः । अमन्यत । निर्वींर्यइतिनिः-वीर्यः । शिथिलः । यातयामेतियात-यामा । सः । एतम् । चतूरात्रमितिचतुः-रात्रम् । अपश्यत् । तम् । एतिं । अहरत् । तेनं । अयजत । ततंः । वै । तस्यं । चत्वारंः । वीराः । एतिं । अ

जायन्ते । सुहोतेतिसु-होता । सूद्गातेतिसु-उद्गाता । स्वध्वर्युरितिसु-अध्वर्युः । सुसंभेयइतिसु-सभेयः । यः । एवम् । विद्वान् । चतूरात्रेणेतिचतुः-रात्रेण । यजते । एति । अस्य । चत्वारः । वीराः । जायन्ते । सुहोतेतिसु-होता । सूद्गातेतिसु-उद्गाता । स्वध्वर्युरितिसु-अध्वर्युः । सुसंभेयइतिसु-सभेयः । ये । चतुर्विंशाइतिचतुः-विंशाः । पवमानाः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तत् । [३३] ये । उद्यन्तइत्युत् यन्तः । स्तोमाः । श्रीः । सा । अत्रिम् । श्रद्धादेवमितिश्रद्धा-देवम् । यजमानम् । चत्वारि । वीर्याणि । न । उपेति । अनमन्न् । तेजः । इन्द्रियम् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । सः । एतान् । चतुरः । चतुष्टोमानितिचतुः-स्तोमान् । सोमान् । अपश्यत् । तान् । एति । अहरत् । तैः । अयजत । तेजः । एव । प्रथमेन । अवेति । अरुन्ध । इन्द्रियम् । द्वितीयेन । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तृतीयेन । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । चतुर्थेन । यः । एवम् । विद्वान् । चतुरः । चतुष्टोमानितिचतुः-स्तोमान् । सोमान् । आहरतीत्या-हरति । तैः । यजते । तेजः । एव । प्रथमेन । अवेति । रुन्धे । इन्द्रियम् । द्वितीयेन । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तृतीयेन । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । चतुर्थेन । याम् । एव । अत्रिः । ऋद्धिम् । आर्ध्नोत् । ताम् । एव । यजमानः । ऋध्नोति ॥ [३४]

तत्तेजएवाष्टादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

जमदग्निः । पुष्टिकामइतिपुष्टि कामः । चतूरात्रेणेतिचतुः रात्रेण । अयजत । सः । एतान् । पोषान् । अपुष्यत् । तस्मात् । पलितौ । जामदग्नियौ । न । समिति । जानातेइति । एतान् । एव । पोषान् । पुष्यति । यः । एवम् । विद्वान् । चतूरात्रेणेतिचतुः-रात्रेण । यजते । पुरोडाशिन्यः । उपसदइत्युप-सदः । भवन्ति । पशवः । वै । पुरोडाशः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । अन्नम् । वै । पुरोडाशः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । अन्नादइत्यन्न-अदः । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । यः । एवम् । विद्वान् । चतूरात्रेणेतिचतुः-रात्रेण । यजते ॥ [३५] जमदग्निरष्टाचत्वारिंशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

संवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । इदम् । एकः । आसीत् । सः । अकामयत ।

ऋतून् । सृजेय । इति । सः । एतम् । पञ्चरात्रमितिपञ्च-रात्रम् । अपश्यत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । ऋतून् । असृजत । यः । एवम् । विद्वान् । पञ्चरात्रेणेतिपञ्च-रात्रेण । यजते । प्रेति । एव । जायते । ते । ऋतवः । सृष्टाः । न । व्यावर्तन्तेतिवि-आवर्तन्त । ते । एतम् । पञ्चरात्रमितिपञ्च-रात्रम् । अपश्यन्न् । तम् । एति । अहरन्न् । तेन । अयजन्त । ततः । वै । ते । व्यावर्तन्तेतिवि-आवर्तन्त । [३६] यः । एवम् । विद्वान् । पञ्चरात्रेणेतिपञ्च-रात्रेण । यजते । वीति । पाप्मना । भ्रातृव्येण । एति । वर्तते । सार्वसेनिरितिसार्व-सेनिः । शौचेयः । अकामयत । पशुमानितिपशु-मान् । स्याम् । इति । सः । एतम् । पञ्चरात्रमितिपञ्च-रात्रम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । सहस्रम् । पशून् । प्रेति । आप्नोत् । यः । एवम् । विद्वान् । पञ्चरात्रेणेतिपञ्च-रात्रेण । यजते । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आप्नोति । बबरः । प्रावाहणिः । अकामयत । वाचः । प्रवदितेतिप्र-वदिता । स्याम् । इति । सः । एतम् । पञ्चरात्रमितिपञ्च-रात्रम् । एति । [३७] अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । वाचः । प्रवदितेतिप्र-वदिता । अभवत् । यः । एवम् । विद्वान् । पञ्चरात्रेणेतिपञ्च-रात्रेण । यजते । प्रवदितेतिप्र-वदिता । एव । वाचः । भवति । अथोइति । एनम् । वाचः । पतिः । इति । आहुः । अनाप्तः । चतूरात्रइतिचतुः-रात्रः । अतिरिक्तइत्यति-रिक्तः । षड्रात्रइतिषट्-रात्रः । अथ । वै । एषः । सम्प्रतीतिसं-प्रति । यज्ञः । यत् । पञ्चरात्रइतिपञ्च-रात्रः । यः । एवम् । विद्वान् । पञ्चरात्रेणेतिपञ्च-रात्रेण । यजते । सम्प्रतीतिसं-प्रति । एव । यज्ञेन । यजते । पञ्चरात्रइतिपञ्च-रात्रः । भवति । पञ्च । वै । ऋतवः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । [३८] ऋतुषु । एव । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठति । अथोइति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । त्रिवृदितित्रि-वृत् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भवति । तेजः । एव । अवेति । रुन्धे । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । भवति । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्तदशइतिसप्त-दशः । भवति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अथोइति । प्रेति । एव । तेन । जायते । प्र

त्रिवि॒ꣳशइतिपञ्च-वि॒ꣳशः। अ॒ग्नि॒ष्टो॒मइत्य॑ग्नि-स्तो॒मः। भ॒व॒ति॒। प्र॒जाप॑तेरि॒तिप्र॒जा-प॒तेः। आप्त्यै॑। म॒हा॒व्र॒तवा॒निति॑महाव्र॒त-वा॒न्। अ॒न्ना॒द्य॑स्येत्य॑न्न-अ॒द्य॑स्य। अव॑रुध्या॒ इत्यव॑-रु॒ध्यै॒। वि॒श्व॒जिदि॒ति॑विश्व-जित्। सर्व॑पृष्ठइ॒तिसर्व॑-पृ॒ष्ठः। अ॒ति॒रा॒त्रइत्य॑ति-रा॒त्रः। भ॒व॒ति॒। सर्व॑स्य। अ॒भिजि॑त्या॒इत्य॒भि-जि॒त्यै॒॥ [३९] तेव्याव॑र्तन्तप्रवदि॒तास्यामि॒ति॒सए॒तम्प॑ञ्चरा॒त्रमासँ॑व्व॒थ्स॒रोऽभिजि॑त्यै॥ ❀ ❀ [१०]

दे॒वस्य॑। त्वा॒। स॒वि॒तुः। प्र॒स॒वइति॑प्र-स॒वे। अ॒श्विनोः॑। बा॒हुभ्या॒मिति॑बा॒हु-भ्या॒म्। पू॒ष्णः। हस्ता॑भ्याम्। एति॑। द॒दे॒। इ॒माम्। अगृ॑भ्ण॒न्। र॒श॒नाम्। ऋ॒तस्य॑। पूर्वे॑। आयु॑षि। वि॒दथे॑षु। क॒व्या॥ तया॑। दे॒वाः। सु॒तम्। एति॑। ब॒भू॒वुः। ऋ॒तस्य॑। साम॑न्। स॒रम्। आ॒रप॒न्तीत्या॑-रप॑न्ती॥ अ॒भि॒धाइत्य॑भि-धाः। अ॒सि॒। भु॒व॑नम्। अ॒सि॒। य॒न्ता। अ॒सि॒। ध॒र्ता। अ॒सि॒। सः। अ॒ग्निम्। वै॒श्वा॒न॒रम्। सप्र॑थ॒समि॒ति॒स-प्र॒थस॒म्। ग॒च्छ॒। स्वाहा॑कृ॒तइ॒ति॒स्वाहा॑-कृ॒तः। पृ॒थि॒व्याम्। य॒न्ता। राट्। य॒न्ता। अ॒सि॒। यम॑नः। ध॒र्ता। अ॒सि॒। ध॒रुण॑ः। कृ॒ष्यै। त्वा॒। क्षेमा॑य। त्वा॒। र॒य्यै। त्वा॒। पोषा॑य। त्वा॒। पृ॒थि॒व्यै। त्वा॒। अ॒न्तरि॑क्षाय। त्वा॒। दि॒वे। त्वा॒। स॒ते। त्वा॒। अस॑ते। त्वा॒। अ॒द्भ्यइत्य॑त्-भ्यः। त्वा॒। ओष॑धीभ्य॒इत्योष॑धि-भ्य॒ः। त्वा॒। विश्वे॑भ्यः। त्वा॒। भू॒तेभ्य॑ः॥ [४०] ध॒रु॒णःप॑ञ्चवि॒ꣳशतिश्च॥ ❀ ॥११॥

वि॒भूरिति॑वि-भूः। मा॒त्रा। प्र॒भूरिति॑प्र-भूः। पि॒त्रा। अश्व॑ः। अ॒सि॒। हय॑ः। अ॒सि॒। अत्य॑ः। अ॒सि॒। नर॑ः। अ॒सि॒। अर्वा॑। अ॒सि॒। सप्ति॑ः। अ॒सि॒। वा॒जी। अ॒सि॒। वृषा॑। अ॒सि॒। नृ॒मणा॒इति॑नृ-मना॑ः। अ॒सि॒। ययु॑ः। नाम॑। अ॒सि॒। आ॒दि॒त्याना॑म्। पत्व॑। अ॒न्विति॑। इ॒हि॒। अ॒ग्नये॑। स्वाहा॑। स्वाहा॑। इ॒न्द्रा॒ग्निभ्या॒मिती॑न्द्रा॒ग्नि-भ्या॒म्। स्वाहा॑। प्र॒जाप॑तय॒इति॑प्र॒जा-प॒तये॑। स्वाहा॑। विश्वे॑भ्यः। दे॒वेभ्य॑ः। स्वाहा॑। सर्वा॑भ्यः। दे॒वता॑भ्यः। इ॒ह। धृति॑ः। स्वाहा॑। इ॒ह। विधृ॑ति॒रिति॒वि धृ॒तिः। स्वाहा॑। इ॒ह। रन्ति॑ः। स्वाहा॑। इ॒ह। रम॑तिः। स्वाहा॑। भूः। अ॒सि॒। भु॒वे। त्वा॒। भव्या॑य। त्वा॒। भ॒वि॒ष्य॒ते। त्वा॒। विश्वे॑भ्यः। त्वा॒। भू॒तेभ्य॑ः। देवा॑ः। आ॒शा॒पा॒ला॒इत्या॑शा-पा॒लाः। ए॒तम्। दे॒वेभ्य॑ः। अश्व॑म्। मेधा॑य। प्रोक्षि॑त॒मिति॒प्र-उ॒क्षि॒त॒म्। गो॒पा॒य॒त॒॥ [४१] रन्ति॒स्स्वाहा॒द्वावि॒ꣳशतिश्च॥ ❀ ॥१२॥

आयंनायेत्या-अयंनाय । स्वाहा । प्रायंणायेतिप्र-अयंनाय । स्वाहा । उद्द्रावायेत्युत्-द्रावाय । स्वाहा । उद्द्रुतायेत्युत्-द्रुताय । स्वाहा । शूकारायेतिशू-कारा‌य । स्वाहा । शूकृतायेतिशू-कृताय । स्वाहा । पलायिताय । स्वाहा । आपलायितायेत्या-पलायिताय । स्वाहा । आवल्गतइत्या-वल्गते । स्वाहा । परावल्गतइतिपरा-वल्गते । स्वाहा । आयतइत्या-यते । स्वाहा । प्रयतइतिप्र-यते । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४२] आयंनायोत्तरमापलायितायषड्विꣳशतिः ॥ ❀ ॥ १३ ॥

अग्नये । स्वाहा । सोमाय । स्वाहा । वायवे । स्वाहा । अपाम् । मोदाय । स्वाहा । सवित्रे । स्वाहा । सरस्वत्यै । स्वाहा । इन्द्राय । स्वाहा । बृहस्पतये । स्वाहा । मित्राय । स्वाहा । वरुणाय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४३] अग्नये वायवेऽपाम्मोदायेन्द्रायत्रयोविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १४ ॥

पृथिव्यै । स्वाहा । अन्तरिक्षाय । स्वाहा । दिवे । स्वाहा । सूर्याय । स्वाहा । चन्द्रमसे । स्वाहा । नक्षत्रेभ्यः । स्वाहा । प्राच्यै । दिशे । स्वाहा । दक्षिणायै । दिशे । स्वाहा । प्रतीच्यै । दिशे । स्वाहा । उदीच्यै । दिशे । स्वाहा । ऊर्ध्वायै । दिशे । स्वाहा । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । स्वाहा । अवान्तरदिशाभ्यइत्यवान्तर-दिशाभ्यः । स्वाहा । समाभ्यः । स्वाहा । शरद्भ्यइतिशरत्-भ्यः । स्वाहा । अहोरात्रेभ्यइत्यहः-रात्रेभ्यः । स्वाहा । अर्धमासेभ्यइत्यर्ध-मासेभ्यः । स्वाहा । मासेभ्यः । स्वाहा । ऋतुभ्यइत्यृतु-भ्यः । स्वाहा । सꣳवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४४] पृथिव्यै सूर्याय नक्षत्रेभ्यः प्राच्यैदिशेसप्तचत्वारिꣳशत् ॥ १५ ॥

अग्नये । स्वाहा । सोमाय । स्वाहा । सवित्रे । स्वाहा । सरस्वत्यै । स्वाहा । पूष्णे । स्वाहा । बृहस्पतये । स्वाहा । अपाम् । मोदाय । स्वाहा । वायवे । स्वाहा । मित्राय । स्वाहा । वरुणाय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४५] अग्नये सवित्रे पूष्णेऽपाम्मोदाय वायवे त्रयोविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ॥ १६ ॥

पृथिव्यै । स्वाहा । अन्तरिक्षाय । स्वाहा । दिवे । स्वाहा । अग्नये । स्वाहा । सोमाय । स्वाहा । सूर्याय । स्वाहा । चन्द्रमसे । स्वाहा । अह्ने । स्वाहा । रात्रियै । स्वाहा । ऋजवे । स्वाहा । साधवे । स्वाहा । सुक्षित्याइतिसु-क्षित्यै ।

स्वाहा । रक्षुधे । स्वाहा । आशितिम्ने । स्वाहा । रोगाय । स्वाहा । हिमाय । स्वाहा । शीताय । स्वाहा । आतपायेत्या-तपाय । स्वाहा । अरण्याय । स्वाहा । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । स्वाहा । लोकाय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४६] पृथिव्या अग्नयेऽह्नेचतुश्चत्वारिंशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१७॥

भुवः । देवानाम् । कर्मणा । अपसा । ऋतस्य । पथ्या । असि । वसुभिरितिवसु-भिः । देवेभिः । देवतया । गायत्रेण । त्वा । छन्दसा । युनज्मि । वसन्तेन । त्वा । ऋतुना । हविषा । दीक्षयामि । रुद्रेभिः । देवेभिः । देवतया । त्रैष्टुभेन । त्वा । छन्दसा । युनज्मि । ग्रीष्मेण । त्वा । ऋतुना । हविषा । दीक्षयामि । आदित्येभिः । देवेभिः । देवतया । जागतेन । त्वा । छन्दसा । युनज्मि । वर्षाभिः । त्वा । ऋतुना । हविषा । दीक्षयामि । विश्वेभिः । देवेभिः । देवतया । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । त्वा । छन्दसा । युनज्मि । [४७] शरदा । त्वा । ऋतुना । हविषा । दीक्षयामि । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । देवेभिः । देवतया । पाङ्क्तेन । त्वा । छन्दसा । युनज्मि । हेमन्तशिशिराभ्यामितिहेमन्त-शिशिराभ्याम् । त्वा । ऋतुना । हविषा । दीक्षयामि । एति । अहम् । दीक्षाम् । अरुहम् । ऋतस्य । पत्नीम् । गायत्रेण । छन्दसा । ब्रह्मणा । च । ऋतम् । सत्ये । अधाम् । सत्यम् । ऋते । अधाम् ॥ महीम् । उ । स्विति । सुत्रामाणमितिसु-त्रामाणम् । इह । धृतिः । स्वाहा । इह । विधृतिरितिवि-धृतिः । स्वाहा । इह । रन्तिः । स्वाहा । इह । रमतिः । स्वाहा ॥ [४८] आनुष्टुभेनत्वाछन्दसायुनज्म्येकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१८॥

ईङ्काराये्तीं-काराय । स्वाहा । ईङ्कृतायेतीं-कृताय । स्वाहा । क्रन्दते । स्वाहा । अवक्रन्दतइत्यव-क्रन्दते । स्वाहा । प्रोथते । स्वाहा । प्रप्रोथतइतिप्र-प्रोथते । स्वाहा । गन्धाय । स्वाहा । घ्राताय । स्वाहा । प्राणायेतिप्र-अनाय । स्वाहा । व्यानायेतिवि-अनाय । स्वाहा । अपानायेत्यप-अनाय । स्वाहा । सन्दीयमानायेतिसं-दीयमानाय । स्वाहा । सन्दितायेतिसं-दिताय । स्वाहा । विचृत्यमानायेतिवि-चृत्यमानाय । स्वाहा । विचृत्तायेतिवि-चृत्ताय । स्वाहा । पलायिष्यमाणाय । स्वाहा ।

पलायिताय । स्वाहा । उपरꣳस्यतइत्युप-रꣳस्यते । स्वाहा । उपरतायेत्युप-रताय । स्वाहा । निवेक्ष्यतइतिनि-वेक्ष्यते । स्वाहा । निविशमानायेतिनि-विशमानाय । स्वाहा । निविष्टायेतिनि-विष्टाय । स्वाहा । निषथ्स्यतइतिनि-सथ्स्यते । स्वाहा । निषीदंतइतिनि-सीदंते । स्वाहा । निषण्णायेतिनि-सन्नाय । स्वाहा ॥ [४९] आसिष्यते । स्वाहा । आसीनाय । स्वाहा । आसिताय । स्वाहा । निपथ्स्यतइतिनि-पथ्स्यते । स्वाहा । निपद्यमानायेतिनि-पद्यमानाय । स्वाहा । निपन्नायेतिनि-पन्नाय । स्वाहा । शयिष्यते । स्वाहा । शयानाय । स्वाहा । शयिताय । स्वाहा । सम्मीलिष्यतइतिसं-मीलिष्यते । स्वाहा । सम्मीलंतइतिसं-मीलंते । स्वाहा । सम्मीलितायेतिसं-मीलिताय । स्वाहा । स्वफ्स्यते । स्वाहा । स्वपते । स्वाहा । सुप्ताय । स्वाहा । प्रभोथ्स्यतइतिप्र-भोथ्स्यते । स्वाहा । प्रबुध्यमानायेतिप्र-बुध्यमानाय । स्वाहा । प्रबुद्धायेतिप्र-बुद्धाय । स्वाहा । जागरिष्यते । स्वाहा । जाग्रते । स्वाहा । जागरिताय । स्वाहा । शुश्रूषमाणाय । स्वाहा । शृण्वते । स्वाहा । श्रुताय । स्वाहा । वीक्षिष्यतइतिवि-ईक्षिष्यते । स्वाहा । [५०] वीक्षमाणायेतिवि-ईक्षमाणाय । स्वाहा । वीक्षितायेतिवि-ईक्षिताय । स्वाहा । सꣳहास्यतइतिसं-हास्यते । स्वाहा । सञ्जिहानायेतिसं-जिहानाय । स्वाहा । उज्जिहानायेत्युत्-जिहानाय । स्वाहा । विवर्थ्स्यतइतिवि-वर्थ्स्यते । स्वाहा । विवर्तमानायेतिवि-वर्तमानाय । स्वाहा । विवृत्तायेतिवि-वृत्ताय । स्वाहा । उत्थास्यतइत्युत्-स्थास्यते । स्वाहा । उत्तिष्ठंतइत्युत्-तिष्ठंते । स्वाहा । उत्थितायेत्युत्-स्थिताय । स्वाहा । विधविष्यतइतिवि-धविष्यते । स्वाहा । विधून्वानायेतिवि-धून्वानाय । स्वाहा । विधूतायेतिवि-धूताय । स्वाहा । उत्क्रꣳस्यतइत्युत् क्रꣳस्यते । स्वाहा । उत्क्रामंतइत्युत्-क्रामंते । स्वाहा । उत्क्रान्तायेत्युत्-क्रान्ताय । स्वाहा । चङ्क्रमिष्यते । स्वाहा । चङ्क्रम्यमाणाय । स्वाहा । चङ्क्रमिताय । स्वाहा । कण्डूयिष्यते । स्वाहा । कण्डूयमानाय । स्वाहा । कण्डूयिताय । स्वाहा । निकषिष्यतइतिनि-कषिष्यते । स्वाहा । निकषमाणायेतिनि-कषमाणाय । स्वाहा । निकषितायेतिनि-कषिताय ।

स्वाहा । यत् । अत्ति । तस्मै । स्वाहा । यत् । पिबति । तस्मै । स्वाहा । यत् । मेहति । तस्मै । स्वाहा । यत् । शकृत् । करोति । तस्मै । स्वाहा । रेतसे । स्वाहा । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । स्वाहा । प्रजननायेतिप्र-जननाय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [५१] निषण्णायस्वाहावीक्षिष्यतेस्वाहा निकर्षमाणायस्वाहा सप्तविंशतिश्च ॥ ॥१९॥

अग्नये । स्वाहा । वायवे । स्वाहा । सूर्याय । स्वाहा । ऋतम् । असि । ऋतस्य । ऋतम् । असि । सत्यम् । असि । सत्यस्य । सत्यम् । असि । ऋतस्य । पन्थाः । असि । देवानाम् । छाया । अमृतस्य । नाम । तत् । सत्यम् । यत् । त्वम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । असि । अधीति । यत् । अस्मिन्न् । वाजिनि । इव । शुभः । स्पर्धन्ते । दिवः । सूर्येण । विशः । अपः । वृणानः । पवते । कव्यन्न् । पशुम् । न । गोपाइतिगो-पाः । इर्यः । परिज्मेतिपरि-ज्मा ॥ [५२] अग्नये वायवे सूर्यायाष्टाचत्वारिंशत् ॥ ॥२०॥

प्रजननम्प्रातस्सवनेवै ब्रह्मवादिनस्सत्वाअङ्गिरसआपोवैसोमो वैसहस्रतम्याऽत्रिर्जमदग्निस्सँवथ्सरो देवस्यविभूरायनायाग्नयेपृथिव्या अग्नयेपृथिव्यैभुवईङ्कारायाग्नयेवायवेसूर्याय विंशतिः॥२०॥ प्रजननमङ्गिरसस्सोमोवैप्रतिगृह्णातिविभूर्वीक्षमाणायद्विपञ्चाशत् ॥ [५२] प्रजननम्परिज्मा॥ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

हरिः ओ (४) म् ॥

साध्याः । वै । देवाः । सुवर्गकामाइतिसुवर्ग-कामाः । एतम् । षड्रात्रमितिषट्-रात्रम् । अपश्यन्न् । तम् । एति । अहरन्न् । तेन । अयजन्त । ततः । वै ।

ते। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। आयन्न्। ये। एवम्। विद्वाꣳसः। षड्रात्रमिति षट्-रात्रम्। आसते। सुवर्गमितिसुवः-गम्। एव। लोकम्। यन्ति। देवसत्रमितिदेव-सत्रम्। वै। षड्रात्रइतिषट्-रात्रः। प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम्। हि। एतानि। पृष्ठानि। ये। एवम्। विद्वाꣳसः। षड्रात्रमितिषट्-रात्रम्। आसते। साक्षादितिस-अक्षात्। एव। देवताः। अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति। षड्रात्रइतिषट्-रात्रः। भवति। षट्। वै। ऋतवः। षट्। पृष्ठानि। [१] पृष्ठैः। एव। ऋतून्। अन्वारोहन्तीत्यनु-आरोहन्ति। ऋतुभिरित्यृतु-भिः। सꣳवत्सरमितिसं-वत्सरम्। ते। सꣳवत्सरइतिसं-वत्सरे। एव। प्रतीति। तिष्ठन्ति। बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत् रथन्तराभ्याम्। यन्ति। इयम्। वाव। रथन्तरमितिरथं-तरम्। असौ। बृहत्। आभ्याम्। एव। यन्ति। अथोइति। अनयोः। एव। प्रतीति। तिष्ठन्ति। एतेइति। वै। यज्ञस्य। अञ्जसायनीइत्यञ्जसा-अयनी। स्रुतीइति। ताभ्याम्। एव। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। यन्ति। त्रिवृदितित्रि-वृत्। अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः। भवति। तेजः। एव। अवेति। रुन्धते। पञ्चदशइतिपञ्च-दशः। भवति। इन्द्रियम्। एव। अवेति। रुन्धते। सप्तदशइतिसप्त-दशः। [२] भवति। अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य। अवरुध्याइत्यव-रुध्यै। अथोइति। प्रेति। एव। तेन। जायन्ते। एकविꣳशइत्येक-विꣳशः। भवति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै। अथोइति। रुचम्। एव। आत्मन्न्। दधते। त्रिणवइतित्रि-नवः। भवति। विजित्याइतिवि-जित्यै। त्रयस्त्रिꣳशइतित्रयः-त्रिꣳशः। भवति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै। सदोहविर्धानिनइतिसदः-हविर्धानिनः। एतेन। षड्रात्रेणेतिषट्-रात्रेण। यजेरन्न्। आश्वत्थीइति। हविर्धानमितिहविः-धानम्। च। आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम्। च। भवतः। तत्। हि। सुवर्ग्यमितिसुवः-ग्यम्। चक्रीवतीइति। भवतः। सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य। लोकस्य। समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै। उलूखलबुध्नइत्युलूखल-बुध्नः। यूपः। भवति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै। प्राञ्चः। यान्ति। प्राङ्। इव। हि। सुवर्गइतिसुवः-गः। [३] लोकः। सरस्वत्या। यान्ति। एषः। वै। देवयानइतिदेव-यानः। पन्थाः। तम्। एव। अन्वारोहन्तीत्यनु आरोहन्ति। आक्रोशन्तइत्या-क्रोशन्तः। यान्ति। अवर्तिम्।

एव । अन्यस्मिन्न् । प्रतिषज्येतिप्रति-सज्य । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गच्छन्ति । यदा । दश । शतम् । कुर्वन्ति । अथ । एकम् । उत्थानमित्युत्-स्थानम् । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठन्ति । यदा । शतम् । सहस्रम् । कुर्वन्ति । अथ । एकम् । उत्थानमित्युत्-स्थानम् । सहस्रसम्मितइतिसहस्र-सम्मितः । वै । असौ । लोकः । अमुम् । एव । लोकम् । अभीति । जयन्ति । यदा । एषाम् । प्रमीयेतेतिप्र-मीयेत । यदा । वा । जीयेरन्न् । अथ । एकम् । उत्थानमित्युत्-स्थानम् । तत् । हि । तीर्थम् ॥ [४] पृष्ठानिसप्तदशस्सुवर्गोजयन्तियदैकादशच ॥ ❀ ❀ ॥१॥

कुसुरुबिन्दः । औद्दालकिरित्यौत्-दालकिः । अकामयत । पशुमानितिपशु-मान् । स्याम् । इति । सः । एतम् । सप्तरात्रमितिसप्त-रात्रम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । तेन । वै । सः । यावन्तः । ग्राम्याः । पशवः । तान् । अवेति । अरुन्ध । यः । एवम् । विद्वान् । सप्तरात्रेणेतिसप्त-रात्रेण । यजते । यावन्तः । एव । ग्राम्याः । पशवः । तान् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्तरात्रइतिसप्त-रात्रः । भवति । सप्त । ग्राम्याः । पशवः । सप्त । आरण्याः । सप्त । छन्दाꣳसि । उभयस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । त्रिवृदितित्रि-वृत् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भवति । तेजः । [५] एव । अवेति । रुन्धे । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । भवति । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्तदशइतिसप्त-दशः । भवति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अथोइति । प्रेति । एव । तेन । जायते । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । भवति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । रुचम् । एव । आत्मन्न् । धत्ते । त्रिणवइतित्रि-नवः । भवति । विजित्याइतिवि-जित्यै । पञ्चविꣳशइतिपञ्च-विꣳशः । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भवति । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । महाव्रतवानितिमहाव्रत-वान् । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । विश्वजिदितिविश्व-जित् । सर्वपृष्ठइतिसर्व-पृष्ठः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । भवति । सर्वस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । यत् । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । पृष्ठानि । उपेयुरित्युप-इयुः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । [६] वि

श्वजितीतिविश्व-जिति । यथा । दुग्धाम् । उपसीदतीत्युप-सीदति । एवम् । उत्त मभित्युत्-तमम् । अहः । स्यात् । न । एकरात्रइत्येक-रात्रः । चन । स्यात् । बृहद्र थन्तरेइतिबृहत्-रथन्तरे । पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । उपेति । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । न । यन्ति । अथोइति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । यत् । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । विश्वजि तीतिविश्व-जिति । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप-यन्ति । यथा । प्रत्ताम् । दुहे । तादृक् । एव । तत् ॥ [७] तेजउपेयुःप्रत्यक्षन्द्विचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

बृहस्पतिः । अकामयत । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । स्याम् । इति । सः । एतम् । अष्टरात्रमित्यष्ट-रात्रम् । अपश्यत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयज त । ततः । वै । सः । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । अभवत् । यः । एवम् । विद्वान् । अष्टरात्रेणेत्यष्ट-रात्रेण । यजते । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । अष्टरात्र इत्यष्ट-रात्रः । भवति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म-वर्चसम् । गायत्रिया । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । अष्टरात्रइत्यष्ट-रात्रः । भवति । चतस्रः । वै । दिशः । चतस्रः । अवान्तरदिशाइत्य वान्तर-दिशाः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवे ति । रुन्धे [८] त्रिवृदितित्रि-वृत् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भवति । तेजः । ए व । अवेति । रुन्धे । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । भवति । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्तदशइतिसप्त-दशः । भवति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अथोइति । प्रेति । एव । तेन । जायते । एकविंशइत्येक-विंशः । भव ति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । रुचम् । एव । आत्मन् । धत्ते । त्रि णवइतित्रि-नवः । भवति । विजित्याइतिवि-जित्यै । त्रयस्त्रिंशइतित्रयः-त्रिंशः । भवति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । पञ्चविंशइतिपञ्च-विंशः । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भवति । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । महाव्रतवानितिमहाव्रत-वान् । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । विश्वजिदितिविश्व-जित् । सर्वपृष्ठइतिसर्व-पृष्ठः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । भवति । सर्वस्य । अभिजित्याइत्य

भि-जित्यै ॥ [९] दिग्भ्यएवब्रह्मवर्चसमवरुन्धेऽभिजित्यै ॥ ❀ ❀ ॥३॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। प्रजाइतिप्र-जाः। असृजत। ताः। सृष्टाः। क्षुधम्। नीति। आयन्न्। सः। एतम्। नवरात्रमितिनव-रात्रम्। अपश्यत्। तम्। एति। अहरत्। तेन। अयजत। ततः। वै। प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः। अकल्पत। यर्हि। प्रजाइतिप्र-जाः। क्षुधम्। निगच्छेयुरितिनि-गच्छेयुः। तर्हि। नवरात्रेणेतिनव-रात्रेण। यजेत। इमे। हि। वै। एतासाम्। लोकाः। अक्लृप्ताः। अथ। एताः। क्षुधम्। नीति। गच्छन्ति। इमान्। एव। आभ्यः। लोकान्। कल्पयति। तान्। कल्पमानान्। प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः। अन्विति। कल्पते। कल्पन्ते। [१०] अस्मै। इमे। लोकाः। ऊर्जम्। प्रजास्वितिप्र-जासु। दधाति। त्रिरात्रेणेतित्रि-रात्रेण। एव। इमम्। लोकम्। कल्पयति। त्रिरात्रेणेतित्रि-रात्रेण। अन्तरिक्षम्। त्रिरात्रेणेतित्रि-रात्रेण। अमुम्। लोकम्। यथा। गुणे। गुणम्। अन्वस्यतीत्यनु-अस्यति। एवम्। एव। तत्। लोके। लोकम्। अन्विति। अस्यति। धृत्यै। अशिथिलम्भावायेत्यशिथिलं-भावाय। ज्योतिः। गौः। आयुः। इति। ज्ञाताः। स्तोमाः। भवन्ति। इयम्। वाव। ज्योतिः। अन्तरिक्षम्। गौः। असौ। आयुः। एषु। एव। लोकेषु। प्रतीति। तिष्ठन्ति। ज्ञात्रम्। प्रजानामितिप्र-जानाम्। [११] गच्छति। नवरात्रइतिनव-रात्रः। भवति। अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम्। एव। अस्मिन्न्। तेजः। दधाति। यः। ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी। स्यात्। सः। नवरात्रेणेतिनव-रात्रेण। यजेत। प्राणाइतिप्र-अनाः। हि। वै। एतस्य। अधृताः। अथ। एतस्य। ज्योक्। आमयति। प्राणानितिप्र-अनान्। एव। अस्मिन्न्। दाधार। उत। यदि। इतासुरितीत-असुः। भवति। जीवति। एव॥ [१२] कल्पन्तेप्रजानान्त्रयस्त्रिंशच्च॥ ❀ ❀ ॥४॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। अकामयत। प्रेति। जायेय। इति। सः। एतम्। दशहोतारमितिदश-होतारम्। अपश्यत्। तम्। अजुहोत्। तेन। दशरात्रमितिदश-रात्रम्। असृजत। तेन। दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण। प्रेति। अजायत। दशरात्रायेतिदश-रात्राय। दीक्षिष्यमाणः। दशहोतारमितिदश-होतारम्। जुहु

यात् । दशंहोत्रेतिदर्श-होत्रा । एव । दशरात्रमितिदश-रात्रम् । सृजते । तेन । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । प्रेति । जायते । वैराजः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । यः । एवम् । विद्वान् । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । यजते । विराजमितिवि-राजम् । एव । गच्छति । प्राजापत्यइतिप्राजा पत्यः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । [१३] यः । एवम् । विद्वान् । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । यजते । प्रेति । एव । जायते । इन्द्रः । वै । सदृङ्ङितिस-दृङ् । देवताभिः । आसीत् । सः । न । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । दशरात्रमितिदश-रात्रम् । प्रेति । अयच्छत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । अन्याभिः । देवताभिः । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छत् । यः । एवम् । विद्वान् । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । यजते । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । एव । पाप्मना । भ्रातृव्येण । गच्छति । त्रिककुदितित्रि-ककुत् । वै । [१४] एषः । यज्ञः । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । ककुत् । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । ककुत् । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । ककुत् । त्रयस्त्रिꣳशइतित्रयः-त्रिꣳशः । यः । एवम् । विद्वान् । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । यजते । त्रिककुदितित्रि-ककुत् । एव । समानानाम् । भवति । यजमानः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । यजमानः । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । यजमानः । त्रयस्त्रिꣳशइतित्रयः-त्रिꣳशः । पुरः । इतराः । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्यमाणः । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । यजेत । देवपुराइतिदेव-पुराः । एव । परीति । ऊहते । तस्य । न । कुतः । चन । उपाव्याधइत्युप-आव्याधः । भवति । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । स्तृणुते । देवासुराइतिदेव-असुराः । संयत्ताइति सं-यत्ताः । आसन् । ते । देवाः । एताः । [१५] देवपुराइतिदेव-पुराः । अपश्यन् । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । ताः । परीति । औहन्त । तेषाम् । न । कुतः । च न । उपाव्याधइत्युप-आव्याधः । अभवत् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । यजेत । देवपुराइतिदेव-पुराः । एव । परीति । ऊहते । तस्य । न । कुतः ।

च । न । उपान्याधइत्युप-आन्याधः । भवति । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । स्तोमः । स्तोमस्य । उपस्तिः । भवति । भ्रातृव्यम् । एव । उपस्तिम् । कुरुते । जामि । वै । [१६] एतत् । कुर्वन्ति । यत् । ज्यायाꣳसम् । स्तोमम् । उपेत्येत्युप-इत्य । कनीयाꣳसम् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । यत् । अग्निष्टोमसामानीत्यग्निष्टोम-सामानि । अवस्तात् । च । परस्तात् । च । भवन्ति । अजामित्वायेत्यजामि-त्वाय । त्रिवृदितित्रि-वृत् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । अग्निष्टुदित्यग्नि-स्तुत् । आग्नेयीषु । भवति । तेजः । एव । अवेति । रुन्धे । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । उक्थ्यः । ऐन्द्रीषु । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धे । त्रिवृदितित्रि-वृत् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । वैश्वदेवीष्वितिवैश्व-देवीषु । पुष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । सप्तदशइतिसप्त-दशः । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । प्राजापत्यास्वितिप्राजा-पत्यासु । तीव्रसोमइतितीव्र सोमः । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अथोइति । प्रेति । एव । तेन । जायते । [१७] एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । उक्थ्यः । सौरीषु । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । रुचम् । एव । आत्मन् । धत्ते । सप्तदशइतिसप्त-दशः । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । प्राजापत्यास्वितिप्राजा-पत्यासु । उपहव्यइत्युप-हव्यः । उपहवमित्युप-हवम् । एव । गच्छति । त्रिणवावितित्रि-नवौ । अग्निष्टोमावित्यग्नि-स्तोमौ । अभितः । ऐन्द्रीषु । विजित्याइतिवि-जित्यै । त्रयस्त्रिꣳशइतित्रयः-त्रिꣳशः । उक्थ्यः । वैश्वदेवीष्वितिवैश्व-देवीषु । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । विश्वजिदितिविश्व-जित् । सर्वपृष्ठइतिसर्व-पृष्ठः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । भवति । सर्वस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै ॥ [१८] प्राजापत्योवाएष यज्ञोयद्दशरात्रस्त्रिककुद्वाएतावै जायत एकत्रिꣳशच्च ॥ ❋ ❋ ॥५॥

ऋतवः । वै । प्रजाकामाइतिप्रजा-कामाः । प्रजामितिप्र-जाम् । न । अविन्दन्त । ते । अकामयन्त । प्रजामितिप्र जाम् । सृजेमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । अवेति । रुन्धीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । विन्देमहि । प्रजावन्तइतिप्रजा-वन्तः । स्याम । इति । ते । एतम् । एकादशरात्रमित्येकादश-रात्रम् । अपश्यन्न् । तम् । एति । अहरन्न् । तेन । अयजन्त । ततः । वै । ते । प्रजामितिप्र-जाम् । असृजन्त ।

प्रजामितिप्र-जाम्। अवेति। अरुन्धत। प्रजामितिप्र-जाम्। अविन्दन्त। प्रजावन्तइ तिप्रजा-वन्तः। अभवन्न्। ते। ऋतवः। अभवन्न्। तत्। आर्तवानाम्। आर्तवत्वमित्या र्तव-त्वम्। ऋतूनाम्। वै। एते। पुत्राः। तस्मात्। [१९] आर्तवाः। उच्यन्ते। ये। ए वम्। विद्वाꣳसः। एकादशरात्रमित्यैकादश-रात्रम्। आसते। प्रजामितिप्र-जाम्। एव। सृजन्ते। प्रजामितिप्र-जाम्। अवेति। रुन्धते। प्रजामितिप्र-जाम्। विन्दन्ते। प्र जावन्तइतिप्रजा-वन्तः। भवन्ति। ज्योतिः। अतिरात्रइत्यति-रात्रः। भवति। ज्योतिः। एव। पुरस्तात्। दधते। सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य। लोकस्य। अनुख्यात्याइत्यनु-ख्या त्यै। पृष्ठ्यः। षडहइतिषट् - अहः। भवति। षट्। वै। ऋतवः। षट्। पृष्ठानि। पृष्ठैः। एव। ऋतून्। अन्वारोहन्तीत्यनु-आरोहन्ति। ऋतुभिरित्यृतु-भिः। सꣳवथ्स रमितिसं-वथ्सरम्। ते। सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे। एव। प्रतीति। तिष्ठन्ति। चतुर्विꣳश इतिचतुः-विꣳशः। भवति। चतुर्विꣳशत्यक्षरेतिचतुर्विꣳशति-अक्षरा। गायत्री। [२०] गायत्रम्। ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम्। गायत्रियाम्। एव। ब्रह्मवर्चसइति ब्रह्म-वर्चसे। प्रतीति। तिष्ठन्ति। चतुश्चत्वारिꣳशइतिचतुः-चत्वारिꣳशः। भवति। चतुश्चत्वारिꣳशदक्षरेतिचतुश्चत्वारिꣳशत्-अक्षरा। त्रिष्टुक्। इन्द्रियम्। त्रिष्टुप्। त्रिष्टुभि। एव। इन्द्रिये। प्रतीति। तिष्ठन्ति। अष्टाचत्वारिꣳशइत्यष्टा-चत्वारिꣳशः। भवति। अष्टाचत्वारिꣳशदक्षरेत्यष्टाचत्वारिꣳशत्-अक्षरा। जगती। जागताः। पशवः। जगत्याम्। एव। पशुषु। प्रतीति। तिष्ठन्ति। एकादशरात्रइत्यैकादश-रात्रः। भवति। पञ्च। वै। ऋतवः। आर्तवाः। पञ्च। ऋतुषु। एव। आर्तवेषु। सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे। प्रतिष्ठायेतिप्रति-स्थाय। प्रजामितिप्र-जाम्। अवेति। रुन्धते। अतिरात्रावित्यति-रात्रौ। अभितः। भवतः। प्रजायाइतिप्र-जायै। परि गृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै॥ [२१] तस्माद्गायत्र्येकान्नपञ्चाशच्च॥ ❀ ॥६॥

ऐन्द्रवायवाग्रानित्यैन्द्रवायव-अग्रान्। गृह्णीयात्। यः। कामयेत। यथा पूर्वमितियथा-पूर्वम्। प्रजाइतिप्र-जाः। कल्पेरन्न्। इति। यज्ञस्य। वै। क्लृप्तिम्। अन्विति। प्रजाइतिप्र-जाः। कल्पन्ते। यज्ञस्य। अक्लृप्तिम्। अन्विति। न। कल्प न्ते। यथापूर्वमितियथा-पूर्वम्। एव। प्रजाइतिप्र-जाः। कल्पयति। न। ज्यायाꣳसम्।

कनीयान् । अतीति । क्रामति । ऐन्द्रवायवाग्रानित्यैन्द्रवायव-अग्रान् । गृह्णीयात् । आमयाविनः । प्राणेनेतिप्र-अनेन । वै । एषः । वीति । ऋध्यते । यस्य । आम यति । प्राणइतिप्र-अनः । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । प्राणेनेतिप्र-अनेन । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । मैत्रावरुणाग्रानितिमैत्रावरुण-अग्रान् । गृह्णीरन् । ये षाम् । दीक्षितानाम् । प्रमीयेतेतिप्र-मीयेत । [२२] प्राणापानाभ्यामितिप्राण-अ पानाभ्याम् । वै । एते । वीति । ऋध्यन्ते । येषाम् । दीक्षितानाम् । प्रमी यतइतिप्र-मीयते । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मित्रावरुणावितिमित्रा-व रुणौ । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । एव । मुखतः । परीति । हरन्ते । आ श्विनाग्रानित्याश्विन-अग्रान् । गृह्णीत । आनुजावरइत्यानु-जावरः । अश्विनौ । वै । देवानाम् । आनुजावरावित्यानु-जावरौ । पश्चा । इव । अग्रम् । परीति । ए ताम् । अश्विनौ । एतस्य । देवता । यः । आनुजावरइत्यानु-जावरः । तौ । एव । एनम् । अग्रम् । परीति । नयतः । शुक्राग्रानितिशुक्र-अग्रान् । गृह्णीत । गतश्री रितिगत-श्रीः । प्रतिष्ठाकामइतिप्रतिष्ठा-कामः । असौ । वै । आदित्यः । शुक्रः । एषः । अन्तः । अन्तम् । मनुष्यः । [२३] श्रियै । गत्वा । नीति । वर्तते । अ न्तात् । एव । अन्तम् । एति । रभते । न । ततः । पापीयान् । भवति । मन्थ्य ग्रानितिमन्थि-अग्रान् । गृह्णीत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । आर्तपात्रमित्यार्त-पा त्रम् । वै । एतत् । यत् । मन्थिपात्रमितिमन्थि-पात्रम् । मृत्युना । एव । एनम् । ग्राहयति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । आग्रयणाग्रानित्याग्रयण-अ ग्रान् । गृह्णीत । यस्य । पिता । पितामहः । पुण्यः । स्यात् । अथ । तत् । न । प्राप्नुयादितिप्र-आप्नुयात् । वाचा । वै । एषः । इन्द्रियेण । वीति । ऋध्यते । य स्य । पिता । पितामहः । पुण्यः । [२४] भवति । अथ । तत् । न । प्राप्नोतीति प्र-आप्नोति । उरः । इव । एतत् । यज्ञस्य । वाक् । इव । यत् । आग्रयणः । वा चा । एव । एनम् । इन्द्रियेण । समिति । अर्धयति । न । ततः । पापीयान् । भवति । उक्थ्याग्रानित्युक्थ्य-अग्रान् । गृह्णीत । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्यमाणः ।

सर्वेषाम् । वै । एतत् । पात्राणाम् । इन्द्रियम् । यत् । उक्थ्यपात्रमित्युक्थ्य-पात्रम् । सर्वेण । एव । एनम् । इन्द्रियेण । अति । प्रेति । युङ्क्ते । सरस्वति । अभीति । नः । नेषि । वस्यः । इति । पुरोरुचमितिपुरः-रुचम् । कुर्यात् । वाक् । वै । [२५] सरस्वती । वाचा । एव । एनम् । अति । प्रेति । युङ्क्ते । मा । त्वत् । क्षेत्राणि । अरणानि । गन्म । इति । आह । मृत्योः । वै । क्षेत्राणि । अरणानि । तेन । एव । मृत्योः । क्षेत्राणि । न । गच्छति । पूर्णान् । ग्रहान् । गृह्णीयात् । आमयाविनः । प्राणानितिप्र-अनान् । वै । एतस्य । शुक् । ऋच्छति । यस्य । आमयति । प्राणाइतिप्र-अनाः । ग्रहाः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । अस्य । शुचः । मुञ्चति । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । पूर्णान् । ग्रहान् । गृह्णीयात् । यर्हि । पर्जन्यः । न । वर्षेत् । प्राणानितिप्र-अनान् । वै । एतर्हि । प्रजानामितिप्र-जानान् । शुक् । ऋच्छति । यर्हि । पर्जन्यः । न । वर्षति । प्राणाइतिप्र-अनाः । ग्रहाः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । प्रजानामितिप्र-जानाम् । शुचः । मुञ्चति । ताजक् । प्रेति । वर्षति ॥ [२६] प्रमीयेत मनुष्यं ऋध्यते यस्य पितापितामहः पुण्योवाग्वाएव पूर्णान्ग्रहान्पञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

गायत्रः । वै । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । गायत्रम् । प्रायणीयमितिप्र-अयनीयम् । अहः । तस्मात् । प्रायणीयइतिप्र-अयनीये । अहन्न् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । गृह्यते । स्वे । एव । एनम् । आयतनइत्या-यतने । गृह्णाति । त्रैष्टुभः । वै । शुक्रः । त्रैष्टुभम् । द्वितीयम् । अहः । तस्मात् । द्वितीये । अहन्न् । शुक्रः । गृह्यते । स्वे । एव । एनम् । आयतनइत्या-यतने । गृह्णाति । जागतः । वै । आग्रयणः । जागतम् । तृतीयम् । अहः । तस्मात् । तृतीये । अहन्न् । आग्रयणः । गृह्यते । स्वे । एव । एनम् । आयतनइत्या-यतने । गृह्णाति । एतत् । वै । [२७] यज्ञम् । आपत् । यत् । छन्दांसि । आप्नोति । यत् । आग्रयणः । श्वः । गृह्यते । यत्र । एव । यज्ञम् । अदृशन्न् । ततः । एव । एनम् । पुनः । प्रेति । यु

ङ्क्ते। जगन्मुखइतिजगत्-मुखः। वै। द्वितीयः। त्रिरात्रइतित्रि-रात्रः। जागतः। आग्रयणः। यत्। चतुर्थे। अहन्न्। आग्रयणः। गृह्यते। स्वे। एव। एनम्। आयतनइत्या-यतने। गृह्णाति। अथोइति। स्वम्। एव। छन्दः। अन्विति। पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते। राथन्तरइतिराथं-तरः। वै। ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः। राथन्तरमितिराथं-तरम्। पञ्चमम्। अहः। तस्मात्। पञ्चमे। अहन्न्। [२८] ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः। गृह्यते। स्वे। एव। एनम्। आयतनइत्या-यतने। गृह्णाति। बार्हतः। वै। शुक्रः। बार्हतम्। षष्ठम्। अहः। तस्मात्। षष्ठे। अहन्न्। शुक्रः। गृह्यते। स्वे। एव। एनम्। आयतनइत्या-यतने। गृह्णाति। एतत्। वै। द्वितीयम्। यज्ञम्। आपत्। यत्। छन्दांꣳसि। आप्नोति। यत्। शुक्रः। श्वः। गृह्यते। यत्र। एव। यज्ञम्। अदृशन्न्। ततः। एव। एनम्। पुनः। प्रेति। युङ्क्ते। त्रिष्टुम्मुखइतित्रिष्टुक्-मुखः। वै। तृतीयः। त्रिरात्रइतित्रि-रात्रः। त्रैष्टुभः। [२९] शुक्रः। यत्। सप्तमे। अहन्न्। शुक्रः। गृह्यते। स्वे। एव। एनम्। आयतनइत्या-यतने। गृह्णाति। अथोइति। स्वम्। एव। छन्दः। अन्विति। पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते। वाक्। वै। आग्रयणः। वाक्। अष्टमम्। अहः। तस्मात्। अष्टमे। अहन्न्। आग्रयणः। गृह्यते। स्वे। एव। एनम्। आयतनइत्या-यतने। गृह्णाति। प्राणइतिप्र-अनः। वै। ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः। प्राणइतिप्र-अनः। नवमम्। अहः। तस्मात्। नवमे। अहन्न्। ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः। गृह्यते। स्वे। एव। एनम्। आयतनइत्या-यतने। गृह्णाति। एतत्। [३०] वै। तृतीयम्। यज्ञम्। आपत्। यत्। छन्दांꣳसि। आप्नोति। यत्। ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः। श्वः। गृह्यते। यत्र। एव। यज्ञम्। अदृशन्न्। ततः। एव। एनम्। पुनः। प्रेति। युङ्क्ते। अथोइति। स्वम्। एव। छन्दः। अन्विति। पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते। पथः। वै। एते। अधीति। अपथेन। यन्ति। ये। अन्येन। ऐन्द्रवायवादित्यैन्द्र-वायवात्। प्रतिपद्यन्तइतिप्रति-पद्यन्ते। अन्तः। खलु। वै। एषः। यज्ञस्य। यत्। दशमम्। अहः।

दशमे । अहन्न् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । गृह्यते । यज्ञस्य । [३१] एव । अन्तम् । गत्वा । अपथात् । पन्थाम् । अपीति । यन्ति । अथोइति । यथा । वहीयसा । प्रतिसारमितिप्रति-सारम् । वहन्ति । तादृक् । एव । तत् । छन्दाꣳसि । अन्यः । अन्यस्य । लोकम् । अभीति । अध्यायन्न् । तानि । एतेन । एव । देवाः । वीति । अवाहयन्न् । ऐन्द्रवायवस्येत्यैन्द्र-वायवस्य । वै । एतत् । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । चतुर्थम् । अहः । तस्मिन्न् । आग्रयणः । गृह्यते । तस्मात् । आग्रयणस्य । आयतनइत्या-यतने । नवमे । अहन्न् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । गृह्यते । शुक्रस्य । वै । एतत् । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । पञ्चमम् । [३२] अहः । तस्मिन्न् । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । गृह्यते । तस्मात् । ऐन्द्रवायवस्येत्यैन्द्र-वायवस्य । आयतनइत्या-यतने । सप्तमे । अहन्न् । शुक्रः । गृह्यते । आग्रयणस्य । वै । एतत् । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । षष्ठम् । अहः । तस्मिन्न् । शुक्रः । गृह्यते । तस्मात् । शुक्रस्य । आयतनइत्या-यतने । अष्टमे । अहन्न् । आग्रयणः । गृह्यते । छन्दाꣳसि । एव । तत् । वीति । वाहयति । प्रेति । वस्यसः । विवाहमितिवि-वाहम् । आप्नोति । यः । एवम् । वेद । अथोइति । देवताभ्यः । एव । यज्ञे । सव्ँविदमितिसं-विदम् । दधाति । तस्मात् । इदम् । अन्यः । अन्यस्मै । ददाति । [३३] एतद्वैपञ्चमेऽहन्त्रैष्टुभएतद्गृह्यतेयज्ञस्य पञ्चममन्यस्माएकंच ॥ ❀ ॥ ८ ॥

गायत्रस्त्रैष्टुभोजागत एतदाग्रयणो जगन्मुखोऽथो स्वꣳराथन्तरो वा रु हत एतद्वै द्वितीयꣳशुक्रस्त्रिष्टुङ्मुखोऽथो वाक्प्राण एतत्तृतीयमैन्द्रवायवोथो पथोवै दशमꣳयज्ञस्य चतुर्थमाग्रयणो नवमऐन्द्रवायवश्शुक्रस्य पञ्चममैन्द्रवायवस्सप्तमे शुक्रश्शुक्र आग्रयणो यथ्षष्ठमष्टमेऽहञ्छन्दाꣳसि ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अकामयत । प्रेति । जायेय । इति । सः । एतम् । द्वादशरात्रमितिद्वादश-रात्रम् । अपश्यत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । प्रेति । अजायत । यः । कामयेत । प्रेति । जायेय । इति । सः । द्वादशरात्रेणेतिद्वादश-रात्रेण । यजेत । प्रेति । एव । जायते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । अग्निष्टोमप्रायणाइत्यग्निष्टोम-प्रायणाः । यज्ञाः ।

अर्थ । कस्मात् । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । पूर्वः । प्रेति । युज्यते । इति । चक्षुषी इति । वै । एतेइति । यज्ञस्य । यत् । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । कनीनिकेइति । अग्निष्टोमावित्यग्नि-स्तोमौ । यत् । [३४] अग्निष्टोममित्यग्नि-स्तोमम् । पूर्वम् । प्रयुञ्जीरन्नितिप्र-युञ्जीरन् । बहिर्धेतिबहिः-धा । कनीनिकेइति । दध्युः । तस्मात् । अतिरात्र इत्यति-रात्रः । पूर्वः । प्रेति । युज्यते । चक्षुषीइति । एव । यज्ञे । धित्वा । मध्यतः । कनीनिकेइति । प्रतीति । दधति । यः । वै । गायत्रीम् । ज्योतिःपक्षामितिज्योतिः-पक्षाम् । वेद । ज्योतिषा । भासा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । यौ । अग्निष्टोमावित्यग्नि-स्तोमौ । तौ । पक्षौ । ये । अन्तरे । अष्टौ । उक्थ्याः । सः । आत्मा । एषा । वै । गायत्री । ज्योतिःपक्षेतिज्योतिः-पक्षा । यः । एवम् । वेद । ज्योतिषा । भासा । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । [३५] एति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । एषः । द्वादशधेतिद्वादश-धा । विहितइतिवि-हितः । यत् । द्वादशरात्रइति द्वादश-रात्रः । यौ । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । तौ । पक्षौ । ये । अन्तरे । अष्टौ । उक्थ्याः । सः । आत्मा । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वाव । एषः । सन् । सत् । ह । वै । सत्रेण । स्पृणोति । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । सत् । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । स्पृणोति । सर्वासाम् । वै । एते । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्राणैरितिप्र-अनैः । आसते । ये । सत्रम् । आसते । तस्मात् । पृच्छन्ति । किम् । एते । सत्रिणः । इति । प्रियः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । उत्थितइत्युत्-स्थितः । भवति । यः । एवम् । वेद ॥ [३६]

अग्निष्टोमौयथ्सुवर्गँल्लोकंप्रियःप्रजानाम्पञ्चच ॥ ❀ ❀ ॥९॥

न । वै । एषः । अन्यतोवैश्वानरइत्यन्यतः-वैश्वानरः । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । लोकाय । प्रेति । अभवत् । ऊर्ध्वः । ह । वै । एषः । आततइत्या-ततः । आसीत् । ते । देवाः । एतम् । वैश्वानरम् । परीति । औहन् । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । प्रभूत्याइतिप्र-भूत्यै । ऋतवः । वै । एतेन । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । अयाजयन् । तेषु । आर्ध्नोत् । अधीति । तत् । ऋध्नोति । ह । वै । ऋत्विक्षु । यः । एवम् । विद्वान् । द्वादशाहेनेतिद्वादश-अहेन । यजते । ते । अस्मिन् । ऐच्छन्त । सः । रसम् । अह । वसन्ताय । प्रेति । अयच्छत् । [३७] यवम् । ग्रीष्माय ।

ओषधीः । वर्षाभ्यः । व्रीहीन् । शरदे । माषतिलावितिमाष-तिलौ । हेमन्तशिशिराभ्यामितिहेमन्त-शिशिराभ्याम् । तेन । इन्द्रम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अयाजयत् । ततः । वै । इन्द्रः । इन्द्रः । अभवत् । तस्मात् । आहुः । आनुजावरस्येत्यानु-जावरस्य । यज्ञः । इति । सः । हि । एतेन । अग्रे । अयजत । एषः । ह । वै । कुणपम् । अत्ति । यः । सत्रे । प्रतिगृह्णातीतिप्रति गृह्णाति । पुरुषकुणपमितिपुरुष-कुणपम् । अश्वकुणपमित्यश्व-कुणपम् । गौः । वै । अन्नम् । येन । पात्रेण । अन्नम् । बिभ्रति । यत् । तत् । न । निर्णेनिजतीतिनिः-नेनिजति । ततः । अधीति । [३८] मलम् । जायते । एकः । एव । यजेत । एकः । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । आर्ध्नोत् । द्वादश । रात्रीः । दीक्षितः । स्यात् । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वाव । एषः । एषः । ह । तु । वै । जायते । यः । तपसः । अधीति । जायते । चतुर्धेति चतुः-धा । वै । एताः । तिस्रस्तिस्रइतितिस्रः-तिस्रः । रात्रयः । यत् । द्वादश । उपसदइत्युप-सदः । याः । प्रथमाः । यज्ञम् । ताभिः । समिति । भरति । याः । द्वितीयाः । यज्ञम् । ताभिः । एति । रभते । [३९] याः । तृतीयाः । पात्राणि । ताभिः । निरिति । नेनिक्ते । याः । चतुर्थीः । अपीति । ताभिः । आत्मानम् । अन्तरतः । शुन्धते । यः । वै । अस्य । पशुम् । अत्ति । माꣳसम् । सः । अत्ति । यः । पुरोडाशम् । मस्तिष्कम् । सः । यः । परिवापमितिपरि-वापम् । पुरीषम् । सः । यः । आज्यम् । मज्जानम् । सः । यः । सोमम् । स्वेदम् । सः । अपीति । ह । वै । अस्य । शीर्षण्याः । निष्पदइतिनिः-पदः । प्रतीति । गृह्णाति । यः । द्वादशाहइतिद्वादश-अहे । प्रतिगृह्णातीतिप्रति-गृह्णाति । तस्मात् । द्वादशाहेनेतिद्वादश-अहेन । न । याज्यम् । पाप्मनः । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै ॥ [४०] अयंच्छद्धिरभतेद्वादशाहेनंचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

एकस्मै । स्वाहा । द्वाभ्याम् । स्वाहा । त्रिभ्यइतित्रि-भ्यः । स्वाहा । चतुर्भ्यइतिचतुः-भ्यः । स्वाहा । पञ्चभ्यइतिपञ्च-भ्यः । स्वाहा । षड्भ्यइतिषट्-भ्यः । स्वाहा । सप्तभ्यइतिसप्त-भ्यः । स्वाहा । अष्टाभ्यः । स्वाहा । नवभ्यइतिनव-भ्यः । स्वाहा । दशभ्यइतिदश-भ्यः । स्वाहा । एकादशभ्यइत्येकादश भ्यः । स्वाहा । द्वादशभ्यइतिद्वादश-

भ्यः । स्वाहा । त्रयोदशभ्यइतित्रयोदश-भ्यः । स्वाहा । चतुर्दशभ्यइतिचतुर्दश-भ्यः । स्वाहा । पञ्चदशभ्यइतिपञ्चदश-भ्यः । स्वाहा । षोडशभ्यइतिषोडश - भ्यः । स्वाहा । सप्तदशभ्यइतिसप्तदश-भ्यः । स्वाहा । अष्टादशभ्यइत्यष्टादश-भ्यः । स्वाहा । एकात् । न । विꣳशत्यै । स्वाहा । नवविꣳशत्याइतिनव-विꣳशत्यै । स्वाहा । एकात् । न । चत्वारिꣳशते । स्वाहा । नवचत्वारिꣳशतइतिनव-चत्वारिꣳशते । स्वाहा । एकात् । न । षष्ट्यै । स्वाहा । नवषष्ट्याइतिनव-षष्ट्यै । स्वाहा । एकात् । न । अशीत्यै । स्वाहा । नवाशीत्याइतिनव - अशीत्यै । स्वाहा । एकात् । न । शताय । स्वाहा । शताय । स्वाहा । द्वाभ्याम् । शताभ्याम् । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४१] नवचत्वारिꣳशतेस्वाहैकान्नैकविꣳशतिश्च ॥ ॥११॥

एकस्मै । स्वाहा । त्रिभ्यइतित्रि-भ्यः । स्वाहा । पञ्चभ्यइतिपञ्च-भ्यः । स्वाहा । सप्तभ्यइतिसप्त-भ्यः । स्वाहा । नवभ्यइतिनव-भ्यः । स्वाहा । एकादशभ्यइत्येकादश-भ्यः । स्वाहा । त्रयोदशभ्यइतित्रयोदश-भ्यः । स्वाहा । पञ्चदशभ्यइतिपञ्चदश-भ्यः । स्वाहा । सप्तदशभ्यइतिसप्तदश-भ्यः । स्वाहा । एकात् । न । विꣳशत्यै । स्वाहा । नवविꣳशत्याइतिनव-विꣳशत्यै । स्वाहा । एकात् । न । चत्वारिꣳशते । स्वाहा । नवचत्वारिꣳशतइतिनव-चत्वारिꣳशते । स्वाहा । एकात् । न । षष्ट्यै । स्वाहा । नवषष्ट्याइतिनव-षष्ट्यै । स्वाहा । एकात् । न । अशीत्यै । स्वाहा । नवाशीत्याइतिनव-अशीत्यै । स्वाहा । एकात् । न । शताय । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४२] एकस्मै त्रिभ्यःपञ्चाशत् ॥ ❀ ❀ ॥१२॥

द्वाभ्याम् । स्वाहा । चतुर्भ्यइतिचतुः-भ्यः । स्वाहा । षड्भ्यइतिषट्-भ्यः । स्वाहा । अष्टाभ्यः । स्वाहा । दशभ्यइतिदश-भ्यः । स्वाहा । द्वादशभ्यइतिद्वादश-भ्यः । स्वाहा । चतुर्दशभ्यइतिचतुर्दश-भ्यः । स्वाहा । षोडशभ्यइतिषोडश-भ्यः । स्वाहा । अष्टादशभ्यइत्यष्टादश-भ्यः । स्वाहा । विꣳशत्यै । स्वाहा । अष्टानवत्या इत्यष्टा-नवत्यै । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४३] द्वाभ्यामष्टानवत्यैषड्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१३॥

त्रिभ्यइतित्रि-भ्यः । स्वाहा । पञ्चभ्यइतिपञ्च-भ्यः । स्वाहा । सप्तभ्यइतिसप्त-भ्यः । स्वाहा । नवभ्यइतिनव-भ्यः । स्वाहा । एकादशभ्यइत्येकादश-भ्यः ।

स्वाहा । त्रयोदशभ्यइतित्रयोदश-भ्यः । स्वाहा । पञ्चदशभ्यइतिपञ्चदश-भ्यः । स्वाहा । सप्तदशभ्यइतिसप्तदश-भ्यः । स्वाहा । एकात् । न । विꣳशत्यै । स्वाहा । नवविꣳशत्याइतिनव-विꣳशत्यै । स्वाहा । एकात् । न । चत्वारिꣳशते । स्वाहा । नवचत्वारिꣳशतइतिनव-चत्वारिꣳशते । स्वाहा । एकात् । न । षष्ट्यै । स्वाहा । नवषष्ट्याइतिनव-षष्ट्यै । स्वाहा । एकात् । न । अशीत्यै । स्वाहा । नवाशीत्याइतिनव-अशीत्यै । स्वाहा । एकात् । न । शताय । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४४] त्रिभ्योऽष्टाचत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

चतुर्भ्यइतिचतुः-भ्यः । स्वाहा । अष्टाभ्यः । स्वाहा । द्वादशभ्यइतिद्वादश-भ्यः । स्वाहा । षोडशभ्यइतिषोडश-भ्यः । स्वाहा । विꣳशत्यै । स्वाहा । षण्णवत्याइतिषट्-नवत्यै । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४५] चतुर्भ्यःषण्णवत्यैषोडश ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१५॥

पञ्चभ्यइतिपञ्च-भ्यः । स्वाहा । दशभ्यइतिदश-भ्यः । स्वाहा । पञ्चदशभ्यइतिपञ्चदश-भ्यः । स्वाहा । विꣳशत्यै । स्वाहा । पञ्चनवत्याइतिपञ्च-नवत्यै । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४६] पञ्चभ्यः पञ्चनवत्यै चतुर्दश ॥ १६ ॥

दशभ्यइतिदश-भ्यः । स्वाहा । विꣳशत्यै । स्वाहा । त्रिꣳशते । स्वाहा । चत्वारिꣳशते । स्वाहा । पञ्चाशते । स्वाहा । षष्ट्यै । स्वाहा । सप्तत्यै । स्वाहा । अशीत्यै । स्वाहा । नवत्यै । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४७] दशभ्योद्वाविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१७॥

विꣳशत्यै । स्वाहा । चत्वारिꣳशते । स्वाहा । षष्ट्यै । स्वाहा । अशीत्यै । स्वाहा । शताय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४८] विꣳशत्यैद्वादश ॥ १८ ॥

पञ्चाशते । स्वाहा । शताय । स्वाहा । द्वाभ्याम् । शताभ्याम् । स्वाहा । त्रिभ्यइतित्रि-भ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । चतुर्भ्यइतिचतुः-भ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । पञ्चभ्यइतिपञ्च-भ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । षड्भ्यइतिषट्-भ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । सप्तभ्यइतिसप्त-भ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । अष्टाभ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । नवभ्यइतिनव-भ्यः । शतेभ्यः । स्वाहा । सहस्राय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४९] पञ्चाशतेद्वात्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१९॥

शतायं । स्वाहां । सहस्रांय । स्वाहां । अयुतांय । स्वाहां । नियुतायेतिनि-युतांय । स्वाहां । प्रयुतायेतिप्र-युतांय । स्वाहां । अर्बुंदाय । स्वाहां । न्यंर्बुदायेतिनि-अर्बुदाय । स्वाहां । समुद्रायं । स्वाहां । मध्यांय । स्वाहां । अन्ताय । स्वाहां । परार्धायेतिपर-अर्धायं । स्वाहां । उषसें । स्वाहां । व्युंष्ट्याइतिवि-उष्ट्यै । स्वाहां । उदेष्यतइत्युंत्-एष्यते । स्वाहां । उद्यतइत्युंत्-यते । स्वाहां । उदितायेत्युत्-इताय । स्वाहां । सुवर्गायेतिसुवः-गायं । स्वाहां । लोकायं । स्वाहां । सर्वं मे । स्वाहां ॥ [५०] शतायाष्टाविंशतिः शत् । ❀ ❀ ॥ २० ॥

साध्याः षंड्रात्रङ्कुसुरुविन्दस्सप्तरात्रम्बृहस्पतिरष्टरात्रम्प्रजापतिस्ताः क्षुधन्नवरात्रम्प्रजापतिरकामयत दशंहोतारमृतवं ऐन्द्रवायवाग्रान्गायत्रो वैप्रजापतिस्सद्वादशरात्रन्नवाएकस्माएकस्मैद्वाभ्यान्त्रिभ्यश्चतुर्भ्यः पञ्चभ्योदशभ्योविंशत्यैपञ्चाशतें शतायं विंशतिः ॥ २० ॥ साध्या अंस्माइमेलोकागायत्रम्ब्रह्मवर्चसं वैतृतीयमेकस्मैपञ्चाशत् ॥ ५० ॥ साध्यास्सर्वस्मैस्वाहां ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

प्रजवमितिप्र-जवम् । वै । एतेन । यन्ति । यत् । दशमम् । अहः । पापवहीयमितिपाप-अवहीयम् । वै । एतेन । भवन्ति । यत् । दशमम् । अहः । यः । वै । प्रजवमितिप्र-जवम् । यताम् । अपथेन । प्रतिपद्यतइतिप्रति-पद्यते । यः । स्थाणुम् । हन्ति । यः । भ्रेषम् । न्येतीतिनि-एति । सः । हीयते । सः । यः । वै । दशमे । अहन्न् । अविवाक्यइत्यंवि-वाक्ये । उपहन्यतइत्युंप-हन्यते । सः । हीयते । तस्मै । यः । उपहतायेत्युप-हताय । व्याहेतिवि-आह । तम् । एव । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्य । समिति । अश्नुते । अथ । यः । व्या

हेतिवि-आहं । सः । [१] हीयते । तस्मात् । दशमे । अहन्न् । अविवाक्यइत्यविवाक्ये । उपहतायेत्युप-हताय । न । व्युच्यमितिवि-उच्यम् । अथोइति । खलु । आहुः । यज्ञस्य । वै । समृद्धेनेतिसं-ऋद्धेन । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । यज्ञस्य । व्यृद्धेनेतिवि-ऋद्धेन । असुरान् । परेति । अभावयन्न् । इति । यत् । खलु । वै । यज्ञस्य । समृद्धमितिसं-ऋद्धम् । तत् । यजमानस्य । यत् । व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । तत् । भ्रातृव्यस्य । सः । यः । वै । दशमे । अहन्न् । अविवाक्यइत्यवि-वाक्ये । उपहन्यतइत्युप-हन्यते । सः । एव । अतीति । रेचयति । ते । ये । बाह्याः । दृशीकवः । [२] स्युः । ते । वीति । ब्रूयुः । यदि । तत्र । न । विन्देयुः । अन्तस्सदसादित्यन्तः-सदसात् । व्युच्यमितिवि-उच्यम् । यदि । तत्र । न । विन्देयुः । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । व्युच्यमितिवि-उच्यम् । तत् । व्युच्यमितिवि-उच्यम् । एव । अथ । वै । एतत् । सर्पराज्ञियाइतिसर्प-राज्ञियाः । ऋग्भिरित्यृक्-भिः । स्तुवन्ति । इयम् । वै । सर्पतः । राज्ञी । यत् । वै । अस्याम् । किम् । च । अर्चन्ति । यत् । आनृचुः । तेन । इयम् । सर्पराज्ञीतिसर्प-राज्ञी । ते । यत् । एव । किम् । च । वाचा । आनृचुः । यत् । अतोधि । अर्चितारः । [३] तत् । उभयम् । आप्त्वा । अवरुध्येत्यव-रुध्य । उदिति । तिष्ठाम । इति । ताभिः । मनसा । स्तुवते । न । वै । इमाम् । अश्वरथइत्यश्व-रथः । न । अश्वतरीरथइत्यश्वतरी-रथः । सद्यः । पर्याप्तुमितिपरि-आप्तुम् । अर्हति । मनः । वै । इमाम् । सद्यः । पर्याप्तुमितिपरि-आप्तुम् । अर्हति । मनः । परिभवितुमितिपरि-भवितुम् । अथ । ब्रह्म । वदन्ति । परिमिताइतिपरि-मिताः । वै । ऋचः । परिमितानीतिपरि-मितानि । सामानि । परिमितानीतिपरि-मितानि । यजूꣳषि । अथ । एतस्य । एव । अन्तः । न । अस्ति । यत् । ब्रह्म । तत् । प्रतिगृणतइतिप्रति-गृणते । एति । चक्षीत । सः । प्रतिगरइतिप्रति-गरः ॥ [४] व्याहसद्दशीकवोऽर्चितारस्सएकंच ॥ ❀ ❀ ॥ १ ॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किम् । द्वादशाहस्येतिद्वादश-अहस्य । प्रथमेन । अह्ना । ऋत्विजाम् । यजमानः । वृङ्क्ते । इति । तेजः । इन्द्रि

यम् । इति । किम् । द्वितीयेन । इति । प्राणानितिप्र-अनान् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । इति । किम् । तृतीयेन । इति । त्रीन् । इमान् । लोकान् । इति । किम् । चतुर्थेन । इति । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । पशून् । इति । किम् । पञ्चमेन । इति । पञ्चाक्षरामितिपञ्च-अक्षराम् । पङ्क्तिम् । इति । किम् । षष्ठेन । इति । षट् । ऋतून् । इति । किम् । सप्तमेन । इति । सप्तपदामितिसप्त-पदाम् । शक्करीम् । इति । [५] किम् । अष्टमेन । इति । अष्टाक्षरामित्यष्टा-अक्षराम् । गायत्रीम् । इति । किम् । नवमेन । इति । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । स्तोमम् । इति । किम् । दशमेन । इति । दशाक्षरामितिदश-अक्षराम् । विराजमितिवि-राजम् । इति । किम् । एकादशेन । इति । एकादशाक्षरामित्येकादश-अक्षराम् । त्रिष्टुभम् । इति । किम् । द्वादशेन । इति । द्वादशाक्षरामितिद्वादश-अक्षराम् । जगतीम् । इति । एतावत् । वै । अस्ति । यावत् । एतत् । यावत् । एव । अस्ति । तत् । एषाम् । वृङ्क्ते ॥ [६] शक्करीमित्येकचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

एषः । वै । आप्तः । द्वादशाहइतिद्वादश-अहः । यत् । त्रयोदशरात्रइतित्रयोदश-रात्रः । समानम् । हि । एतत् । अहः । यत् । प्रायणीयइतिप्र-अयनीयः । च । उदयनीयइत्युत्-अयनीयः । च । त्र्यतिरात्रइतित्रि-अतिरात्रः । भवति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आप्त्यै । प्राणइतिप्र-अनः । वै । प्रथमः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । व्यानइतिवि-अनः । द्वितीयः । अपानइत्यप-अनः । तृतीयः । प्राणापानोदानेष्वितिप्राणापान-उदानेषु । एव । अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये । प्रतीति । तिष्ठन्ति । सर्वम् । आयुः । यन्ति । ये । एवम् । विद्वांसः । त्रयोदशरात्रमितित्रयोदश-रात्रम् । आसते । तत् । आहुः । वाक् । वै । एषा । विततेतिवि-तता । [७] यत् । द्वादशाहइतिद्वादश-अहः । ताम् । वीति । छिन्द्युः । यत् । मध्ये । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । कुर्युः । उपदासुकेत्युप-दासुका । गृहपतेरितिगृह-पतेः । वाक् । स्यात् । उपरिष्टात् । छन्दोमानामितिछन्दः-मानाम् । महाव्रतमितिमहा-व्रतम् । कुर्वन्ति । सन्ततामितिसं-तताम् । एव । वाचम् । अवेति । रुन्धते । अनुपदासुकेत्यनुप-दासुका । गृहपतेरितिगृह पतेः । वाक् । भवति । पशवः ।

वै। छन्दोमाइतिछन्दः-माः। अन्नम्। महाव्रतमितिमहा-व्रतम्। यत्। उपरिष्टात्। छन्दोमानामितिछन्दः-मानाम्। महाव्रतमितिमहा-व्रतम्। कुर्वन्ति। पशुषु। च। एव। अन्नाद्यइत्यन्न-अद्यें। च। प्रतीति। तिष्ठन्ति॥ [८] विततात्रिचत्वारिंशच्च॥३॥

आदित्याः। अकामयन्त। उभयोः। लोकयोः। ऋध्नुयाम। इति। ते। एतम्। चतुर्दशरात्रमितिचतुर्दश-रात्रम्। अपश्यन्न्। तम्। एति। अहरन्न्। तेन। अयजन्त। ततः। वै। ते। उभयोः। लोकयोः। आर्ध्नुवन्न्। अस्मिन्न्। च। अमुष्मिन्न्। च। ये। एवम्। विद्वांसः। चतुर्दशरात्रमितिचतुर्दश-रात्रम्। आसते। उभयोः। एव। लोकयोः। ऋध्नुवन्ति। अस्मिन्न्। च। अमुष्मिन्न्। च। चतुर्दशरात्रइतिचतुर्दश-रात्रः। भवति। सप्त। ग्राम्याः। ओषधयः। सप्त। आरण्याः। उभयीषाम्। अवरुध्याइत्यव-रुध्यै। यत्। पराचीनानि। पृष्ठानि। [९] भवन्ति। अमुम्। एव। तैः। लोकम्। अभीति। जयन्ति। यत्। प्रतीचीनानि। पृष्ठानि। भवन्ति। इमम्। एव। तैः। लोकम्। अभीति। जयन्ति। त्रयस्त्रिंशाविति त्रयः-त्रिंशौ। मध्यतः। स्तोमौ। भवतः। साम्राज्यमितिसां-राज्यम्। एव। गच्छन्ति। अधिराजावित्यधि-राजौ। भवतः। अधिराजाइत्यधि-राजाः। एव। समानानाम्। भवन्ति। अतिरात्रावित्यति-रात्रौ। अभितः। भवतः। परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै॥ [१०] पृष्ठानिचतुस्त्रिंशच्च॥ ॥४॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। ऐत्। तम्। देवाः। अन्विति। आयन्न्। तान्। आदित्याः। च। पशवः। च। अन्विति। आयन्न्। ते। देवाः। अब्रुवन्न्। यान्। पशून्। उपाजीविष्मेत्युप-अजिविष्म। ते। इमे। अन्वाग्मन्नित्यनु-आग्मन्न्। इति। तेभ्यः। एतम्। चतुर्दशरात्रमितिचतुर्दश-रात्रम्। प्रतीति। औहन्न्। ते। आदित्याः। पृष्ठैः। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। एति। अरोहन्न्। त्र्यहाभ्यामितित्रि-अहाभ्याम्। अस्मिन्न्। लोके। पशून्। प्रतीति। औहन्न्। पृष्ठैः। आदित्याः। अमुष्मिन्न्। लोके। आर्ध्नुवन्न्। त्र्यहाभ्यामितित्रि-अहाभ्याम्। अस्मिन्न्। [११] लोके। पशवः। ये। एवम्। विद्वांसः। चतुर्दशरात्रमितिचतुर्दश-रात्रम्। आसते। उभयोः। एव। लोकयोः। ऋ

ध्नुवन्ति । अस्मिन्न् । च । अमुष्मिन्न् । च । पृष्ठैः । एव । अमुष्मिन्न् । लोके । ऋध्नुवन्ति । त्र्यहाभ्यामितित्रि-अहाभ्याम् । अस्मिन्न् । लोके । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यहइतित्रि अहः । भवति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । गौः । असौ । आयुः । इमान् । एव । लोकान् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । यत् । अन्यतः । पृष्ठानि । स्युः । विविवधमितिवि-विवधम् । स्यात् । मध्ये । पृष्ठानि । भवन्ति । सविवधत्वायेतिसविवध-त्वाय । [१२] ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । ओजः । एव । वीर्यम् । मध्यतः । दधते । बृहद्रथन्तराभ्यामिति बृहत्-रथन्तराभ्याम् । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । यन्ति । अथोइति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एतेइति । वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनीइत्यञ्जसा-अयनी । स्रुतीइति । ताभ्याम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । पराञ्चः । वै । एते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । ये । पराचीनानि । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप-यन्ति । प्रत्यङ् । त्र्यहइतित्रि-अहः । भवति । प्रत्यवरूढ्याइतिप्रति-अवरूढ्यै । अथोइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । उभयोः । लोकयोः । ऋध्वा । उदिति । तिष्ठन्ति । चतुर्दशेतिचतुः-दश । एताः । तासाम् । याः । दश । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेति वि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धते । याः । चतस्रः । चतस्रः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [१३] आर्ध्नुवन्त्र्यहाभ्यामस्मिन्थ्सविवधत्वायप्रतिष्ठित्याएकत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥५॥

इन्द्रः । वै । सदृङ्ङितिस-दृङ् । देवताभिः । आसीत् । सः । न । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । पञ्चदशरात्रमितिपञ्चदश-रात्रम् । प्रेति । अयच्छत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । अन्याभिः । देवताभिः । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छत् । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । पञ्चदशरात्रमिति

पञ्चदश-रात्रम् । आसंते । व्यावृतमितिवि-आवृतंम् । एव । पाप्मना । भ्रातृव्ये
ण । गच्छन्ति । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यहइतित्रि-अहः । भवति । इ
यम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । [१४] गौः । असौ । आयुः । एषु ।
एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । असंत्रम् । वै । एतत् । यत् । अछन्दोममि
त्यंछन्दः-मम् । यत् । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः ।
एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरितिछन्दः-मैः । ओजः । वै ।
वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवः । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । ओजसि । एव । वीर्यै । प
शुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । पञ्चदशरात्रइतिपञ्चदश-रात्रः । भवति । पञ्चदशइतिपं
ञ्च-दशः । वज्रः । वज्रम् । एव । भ्रातृव्येभ्यः । प्रेति । हरन्ति । अतिरात्रावित्यं
ति-रात्रौ । अभितः । भवतः । इन्द्रियस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [१५]
अन्तरिक्षमिन्द्रियस्यैकञ्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

इन्द्रः । वै । शिथिलः । इव । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । आसीत् । सः ।
असुरेभ्यः । अबिभेत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् ।
तस्मै । एतम् । पञ्चदशरात्रमितिपञ्चदश-रात्रम् । वज्रम् । प्रेति । अयच्छत् । ते
न । असुरान् । पराभाव्येतिपरा-भाव्य । विजित्येतिवि-जित्य । श्रियम् । अग
च्छत् । अग्निष्टुतेत्यग्नि-स्तुता । पाप्मानम् । निरिति । अदहत । पञ्चदशरात्रेणेति
पञ्चदश-रात्रेण । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन् । अधत्त । ये ।
एवम् । विद्वाꣳसः । पञ्चदशरात्रमितिपञ्चदश-रात्रम् । आसते । भ्रातृव्यान् । एव ।
पराभाव्येतिपरा-भाव्य । विजित्येतिवि-जित्य । श्रियम् । गच्छन्ति । अग्निष्टुतेत्यग्नि-स्तु
ता । पाप्मानम् । निरिति । [१६] दहन्ते । पञ्चदशरात्रेणेतिपञ्चदश रात्रेण । ओ
जः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । आत्मन् । दधते । एताः । एव । पशव्याः ।
पञ्चदशेतिपञ्च-दश । वै । अर्धमासस्येत्यर्ध-मासस्य । रात्रयः । अर्धमासशइत्यर्धमा
स-शः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । आप्यते । सꣳवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । पशवः ।
अनु । प्रेति । जायन्ते । तस्मात् । पशव्याः । एताः । एव । सुवर्ग्याइतिसुवः-
ग्याः । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । वै । अर्धमासस्येत्यर्ध-मासस्य । रात्रयः । अर्धमास

शइत्यर्धमास-शः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । आप्यते । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सुव र्गइतिसुवः-गः । लोकः । तस्मात् । सुवर्ग्याँइतिसुवः-र्ग्याः । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यहइतित्रि-अहः । भवति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरि क्षम् । [१७] गौः । असौ । आयुः । इमान् । एव । लोकान् । अभ्यारोहन्ती त्यभि-आरोहन्ति । यत् । अन्यतः । पृष्ठानि । स्युः । विविवधमितिवि-विवधम् । स्यात् । मध्ये । पृष्ठानि । भवन्ति । सविवधत्वायेतिसविवध-त्वाय । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । ओजः । एव । वीर्यम् । मध्यतः । दधते । बृहद्रथन्तराभ्यामिति बृहत्-रथन्तराभ्याम् । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृ हत् । आभ्याम् । एव । यन्ति । अथोइति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एतेइति । वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनीइत्यञ्जसा-अयनी । स्रुतीइति । ताभ्याम् । एव । सु वर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । [१८] यन्ति । पराञ्चः । वै । एते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । ये । पराचीनानि । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप-यन्ति । प्रत्यङ् । त्र्यहइतित्रि-अहः । भवति । प्रत्यवरुद्धयाइतिप्रति-अवरुद्धयै । अथोइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । उभयोः । लोकयोः । ऋध्वा । उदिति । तिष्ठन्ति । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । एताः । तासाम् । याः । दश । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धते । याः । पञ्च । पञ्च । दिशः । दि क्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । इ न्द्रियस्य । वीर्यस्य । प्रजायाइतिप्र-जायै । पशूनाम् । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [१९] गच्छन्त्यग्निष्टुतापाप्मानन्निरन्तरिक्षल्ँलोकम्प्रजायैद्वे च ॥ ❀ ॥ ७ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अकामयत । अन्नादइत्यन्न-अदः । स्याम् । इति । सः । एतम् । सप्तदशरात्रमितिसप्तदश-रात्रम् । अपश्यत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः । अन्नादइत्यन्न-अदः । अभवत् । ये । एवम् । वि द्वाꣳसः । सप्तदशरात्रमितिसप्तदश-रात्रम् । आसते । अन्नादाइत्यन्न-अदाः । एव । भवन्ति । पञ्चाहइतिपञ्च-अहः । भवति । पञ्च । वै । ऋतवः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः ।

ऋतुषु । एव । संवँथ्सरइतिसं-वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अथोइति । पञ्चाक्षरेति पञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धते । असंत्रम् । वै । एतत् । [२०] यत् । अछन्दोममित्यछन्दः-मम् । यत् । छन्दोमाइति छन्दः-माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः । एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरितिछन्दः-मैः । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवः । छन्दोमाइतिछन्दः माः । ओजसि । एव । वीर्ये । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । सप्तदशरात्रइति सप्तदश - रात्रः । भवति । सप्तदशइतिसप्त दशः । प्रजापतिरितिप्रजा पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । अतिरात्रावित्यति रात्रौ । अभितः । भवतः । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [२१] एतथ्सप्तत्रिꣳशच्च ॥ ॥८॥

सा । विराडितिवि-राट् । विक्रम्येतिवि-क्रम्य । अतिष्ठत् । ब्रह्मणा । देवेषु । अन्नेन । असुरेषु । ते । देवाः । अकामयन्त । उभयम् । समिति । वृञ्जीमहि । ब्रह्म । च । अन्नम् । च । इति । ते । एताः । विꣳशतिम् । रात्रीः । अपश्यन्न् । ततः । वै । ते । उभयम् । समिति । अवृञ्जत । ब्रह्म । च । अन्नम् । च । ब्रह्मवर्चसिनइति ब्रह्म-वर्चसिनः । अन्नादाइत्यन्न-अदाः । अभवन्न् । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । एताः । आसते । उभयम् । एव । समिति । वृञ्जते । ब्रह्म । च । अन्नम् । च । [२२] ब्रह्मवर्चसिनइतिब्रह्म-वर्चसिनः । अन्नादाइत्यन्न-अदाः । भवन्ति । द्वेइति । वै । एतेइति । विराजावितिवि-राजौ । तयोः । एव । नाना । प्रतीति । तिष्ठन्ति । विꣳशः । वै । पुरुषः । दश । हस्त्याः । अङ्गुलयः । दश । पद्याः । यावान् । एव । पुरुषः । तम् । आप्त्वा । उदिति । तिष्ठन्ति । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यहाइतित्रि-अहाः । भवन्ति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । गौः । असौ । आयुः । इमान् । एव । लोकान् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । त्र्यहाइतित्रि-अहाः । भवन्ति । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । [२३] लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । यत् । अन्यतः । पृष्ठानि । स्युः । विविवधमितिवि-विवधम् । स्यात् । मध्ये । पृष्ठानि । भवन्ति । सविवधत्वायेतिस विवध-त्वाय । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । ओजः । एव । वीर्यम् । मध्यतः ।

दधते। बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत्-रथन्तराभ्याम्। यन्ति। इयम्। वाव। रथन्तरमितिरथं-तरम्। असौ। बृहत्। आभ्याम्। एव। यन्ति। अथोइति। अनयोः। एव। प्रतीति। तिष्ठन्ति। एतेइति। वै। यज्ञस्य। अञ्जसायनीइत्यंञ्जसा-अयनी। स्रुतीइति। ताभ्याम्। एव। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। यन्ति। पराञ्चः। वै। एते। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति। ये। पराचीनानि। पृष्ठानि। उपयन्तीत्युप-यन्ति। प्रत्यङ्। त्र्यहइतित्रि-अहः। भवति। प्रत्यवरूढ्याइतिप्रति-अवरूढ्यै। अथोइति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै। उभयोः। लोकयोः। ऋध्वा। उदिति। तिष्ठन्ति। अतिरात्राववित्यति-रात्रौ। अभितः। भवतः। ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य। अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य। परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै॥
[२४] वृञ्जतेब्रह्मचान्नञ्चसुवर्गमेतेसुवर्गन्त्रयोविंशतिश्च॥ ❀ ❀ ॥९॥

असौ। आदित्यः। अस्मिन्न्। लोके। आसीत्। तम्। देवाः। पृष्ठैः। परिगृह्येतिपरि-गृह्य। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। अगमयन्न्। परैः। अवस्तात्। परीति। अगृह्णन्न्। दिवाकीर्त्येनेतिदिवा-कीर्त्येन। सुवर्गइतिसुवः-गे। लोके। प्रतीति। अस्थापयन्न्। परैः। परस्तात्। परीति। अगृह्णन्न्। पृष्ठैः। उपावारोहन्नित्युप-अवारोहन्न्। सः। वै। असौ। आदित्यः। अमुष्मिन्न्। लोके। परैः। उभयतः। परिगृहीतइतिपरि-गृहीतः। यत्। पृष्ठानि। भवन्ति। सुवर्गमितिसुवः-गम्। एव। तैः। लोकम्। यजमानाः। यन्ति। परैः। अवस्तात्। परीति। गृह्णन्ति। दिवाकीर्त्येनेतिदिवा-कीर्त्येन। [२५] सुवर्गइतिसुवः-गे। लोके। प्रतीति। तिष्ठन्ति। परैः। परस्तात्। परीति। गृह्णन्ति। पृष्ठैः। उपावरोहन्तीत्युप-अवरोहन्ति। यत्। परे। परस्तात्। न। स्युः। पराञ्चः। सुवर्गादितिसुवः-गात्। लोकात्। निरिति। पद्येरन्न्। यत्। अवस्तात्। न। स्युः। प्रजाइतिप्र-जाः। निरिति। दहेयुः। अभितः। दिवाकीर्त्यमितिदिवा-कीर्त्यम्। परस्सामानइतिपरः-सामानः। भवन्ति। सुवर्गइतिसुवः-गे। एव। एनान्। लोके। उभयतः। परीति। गृह्णन्ति। यजमानाः। वै। दिवाकीर्त्यमितिदिवा-कीर्त्यम्। सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः। परस्सा

मानइतिपरः-सामानः । अभितः । दिवाकीर्त्यमितिदिवा-कीर्त्यम् । परस्सामानइ
तिपरः-सामानः । भवन्ति । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । उभयतः । [२६] प्रती
ति । तिष्ठन्ति । पृष्ठम् । वै । दिवाकीर्त्यमितिदिवा-कीर्त्यम् । पार्श्वेइति । परस्सामा
नइतिपरः-सामानः । अभितः । दिवाकीर्त्यमितिदिवा-कीर्त्यम् । परस्सामानइतिप
रः-सामानः । भवन्ति । तस्मात् । अभितः । पृष्ठम् । पार्श्वेइति । भूयिष्ठाः । ग्र
हाः । गृह्यन्ते । भूयिष्ठम् । शस्यते । यज्ञस्य । एव । तत् । मध्यतः । ग्रन्थिम् । ग्रथ्न
न्ति । अविस्रꣳसायेत्यवि-स्रꣳसाय । सप्त । गृह्यन्ते । सप्त । वै । शीर्षण्याः । प्राणाइ
तिप्र-अनाः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । यजमानेषु । दधति । यत् । पराचीनानि ।
पृष्ठानि । भवन्ति । अमुम् । एव । तैः । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति ।
यत् । इमम् । लोकम् । न । [२७] प्रत्यवरोहेयुरितिप्रति-अवरोहेयुः । उदिति ।
वा । मायेयुः । यजमानाः । प्रेति । वा । मीयेरन् । यत् । प्रतीचीनानि । पृष्ठा
नि । भवन्ति । इमम् । एव । तैः । लोकम् । प्रत्यवरोहन्तीतिप्रति-अवरोहन्ति । अ
थोइति । अस्मिन् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अनुन्मादायेत्यनुत्-मादा
य । इन्द्रः । वै । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । आसीत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-
पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । एकविꣳशतिरात्रमित्येकविꣳशति-रा
त्रम् । प्रेति । अयच्छत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः । वै । सः ।
प्रतीति । अतिष्ठत् । ये । बहुयाजिनइतिबहु-याजिनः । अप्रतिष्ठिताइत्यप्रति-स्थि
ताः । [२८] स्युः । ते । एकविꣳशतिरात्रमित्येकविꣳशति-रात्रम् । आसीरन् । द्वा
दश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । त्रयः । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । एक
विꣳशइत्येक-विꣳशः । एतावन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तेषु । एव । य
थापूर्वमितियथा-पूर्वम् । प्रतीति । तिष्ठन्ति । असौ । आदित्यः । न । वीति । अ
रोचत । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । एक
विꣳशतिरात्रमित्येकविꣳशति-रात्रम् । प्रेति । अयच्छत् । तम् । एति । अहरत् । ते
न । अयजत । ततः । वै । सः । अरोचत । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । एकविꣳशतिरा
त्रमित्येकविꣳशति-रात्रम् । आसते । रोचन्ते । एव । एकविꣳशतिरात्रइत्येकविꣳश

ति-रात्रः । भवति । रुक् । वै । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । रुचंम् । एव । गच्छन्ति । अथोइति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । एव । प्रतिष्ठतिप्रति-स्था । हि । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [२९] गृह्णन्तिदिवाकीर्त्यंनैवोभयतोनाप्रतिष्ठिताआसतएकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

अर्वाङ् । यज्ञः । समिति । क्रामतु । अमुष्मात् । अधीति । माम् । अभि ॥ ऋषीणाम् । यः । पुरोहितइतिपुरः-हितः ॥ निर्देवमितिनिः-देवम् । निर्वीरमितिनिः-वीरम् । कृत्वा । विष्कन्धमितिवि-स्कन्धम् । तस्मिन्न् । हीयताम् । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ शरीरम् । यज्ञशमलमितियज्ञ-शमलम् । कुसीदम् । तस्मिन्न् । सीदतु । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ यज्ञ । यज्ञस्य । यत् । तेजः । तेन । समिति । क्राम । माम् । अभि ॥ ब्राह्मणान् । ऋत्विजः । देवान् । यज्ञस्य । तपसा । ते । सव । अहम् । एति । हुवे ॥ इष्टेन । पक्वम् । उपेति । [३०] ते । हुवे । सव । अहम् ॥ समिति । ते । वृञ्जे । सुकृतमितिसु-कृतम् । समिति । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् ॥ प्रैषानितिप्र-एषान् । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । आघारावित्या-घारौ । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । आश्रुतमित्या-श्रुतम् । प्रत्याश्रुतमितिप्रति-आश्रुतम् । एति । शृणामि । ते ॥ प्रयाजानूयाजानितिप्रयाज-अनूयाजान् । स्विष्टकृतमितिस्विष्ट-कृतम् । इडाम् । आशिषइत्या-शिषः । एति । वृञ्जे । सुवः ॥ अग्निना । इन्द्रेण । सोमेन । सरस्वत्या । विष्णुना । देवताभिः ॥ याज्यानुवाक्याभ्यामितियाज्या-अनुवाक्याभ्याम् । उपेति । ते । हुवे । सव । अहम् । यज्ञम् । एति । ददे । ते । वषट्कृतमितिवषट्-कृतम् ॥ स्तुतम् । शस्त्रम् । प्रतिगरमितिप्रति-गरम् । ग्रहम् । इडाम् । आशिषइत्या-शिषः । [३१] एति । वृञ्जे । सुवः ॥ पत्नीसंयाजानितिपत्नी-संयाजान् । उपेति । ते । हुवे । सव । अहम् । समिष्टयजुरितिसमिष्ट-यजुः । एति । ददे । तव ॥ पशून् । सुतम् । पुरोडाशान् । सवनानि । एति । उत । यज्ञम् ॥ देवान् । सेन्द्रानितिस-इन्द्रान् । उपेति । ते । हुवे । सव । अहम् । अग्निमुखानित्यग्नि-मुखान् । सोमवतइतिसोम-वतः । ये । च । विश्वे ॥ [३२] उपग्रहमिडामाशिषोद्वात्रिꣳशच्च ॥

भूतम् । भव्यम् । भविष्यत् । वषट् । स्वाहा । नमः । ऋक् । साम । यजुः । वषट् । स्वाहा । नमः । गायत्री । त्रिष्टुप् । जगती । वषट् । स्वाहा । नमः । पृथिवी । अन्तरिक्षम् । द्यौः । वषट् । स्वाहा । नमः । अग्निः । वायुः । सूर्यः । वषट् । स्वाहा । नमः । प्राणइतिप्र-अनः । व्यानइतिवि-अनः । अपानइत्यप-अनः । वषट् । स्वाहा । नमः । अन्नम् । कृषिः । वृष्टिः । वषट् । स्वाहा । नमः । पिता । पुत्रः । पौत्रः । वषट् । स्वाहा । नमः । भूः । भुवः । सुवः । वषट् । स्वाहा । नमः ॥ [३३] भुवश्चत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१२॥

एति । मे । गृहाः । भवन्तु । एति । प्रजेतिप्र-जा । मे । एति । मा । यज्ञः । विशतु । वीर्यावानितिवीर्य-वान् ॥ आपः । देवीः । यज्ञियाः । मा । एति । विशन्तु । सहस्रस्य । मा । भूमा । मा । प्रेति । हासीत् ॥ एति । मे । ग्रहः । भवतु । एति । पुरोरुगितिपुरः-रुक् । स्तुतशस्त्रेइतिस्तुत-शस्त्रे । मा । एति । विशताम् । समीचीइति ॥ आदित्याः । रुद्राः । वसवः । मे । सदस्याः । सहस्रस्य । मा । भूमा । मा । प्रेति । हासीत् ॥ एति । मा । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । विशतु । उक्थ्यः । च । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । मा । एति । विशतु । आपिशर्वरइत्यापि-शर्वरः ॥ तिरोअह्नियाइतितिरः-अह्नियाः । मा । सुहुताइतिसु-हुताः । एति । विशन्तु । सहस्रस्य । मा । भूमा । मा । प्रेति । हासीत् ॥ [३४] अग्निष्टोमोविंशत्यष्टादशच ॥१३॥

अग्निना । तपः । अन्विति । अभवत् । वाचा । ब्रह्म । मणिना । रूपाणि । इन्द्रेण । देवान् । वातेन । प्राणानितिप्र-अनान् । सूर्येण । द्याम् । चन्द्रमसा । नक्षत्राणि । यमेन । पितॄन् । राज्ञा । मनुष्यान् । फलेन । नादेयान् । अजगरेण । सर्पान् । व्याघ्रेण । आरण्यान् । पशून् । श्येनेन । पतत्रिणः । वृष्णा । अश्वान् । ऋषभेण । गाः । बस्तेन । अजाः । वृष्णिना । अवीः । व्रीहिणा । अन्नानि । यवेन । ओषधीः । न्यग्रोधेन । वनस्पतीन् । उदुम्बरेण । ऊर्जम् । गायत्रिया । छन्दाꣳसि । त्रिवृतेतित्रि-वृता । स्तोमान् । ब्राह्मणेन । वाचम् ॥ [३५] ब्राह्मणेनैकंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

स्वाहा । आधिमित्या-धिम् । आधीतायेत्या-धीताय । स्वाहा । स्वाहा ।

आधीतमित्या-धीतम् । मनसे । स्वाहा । स्वाहा । मनः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । स्वाहा । काय । स्वाहा । कस्मै । स्वाहा । कतमस्मै । स्वाहा । अदित्यै । स्वाहा । अदित्यै । मह्यै । स्वाहा । अदित्यै । सुमृडीकायाइतिसु-मृडीकायै । स्वाहा । सरस्वत्यै । स्वाहा । सरस्वत्यै । बृहत्यै । स्वाहा । सरस्वत्यै । पावकायै । स्वाहा । पूष्णे । स्वाहा । पूष्णे । प्रपथ्यायेतिप्र-पथ्याय । स्वाहा । पूष्णे । नरन्धिषाय । स्वाहा । त्वष्ट्रे । स्वाहा । त्वष्ट्रे । तुरीपाय । स्वाहा । त्वष्ट्रे । पुरुरूपायेतिपुरु-रूपाय । स्वाहा । विष्णवे । स्वाहा । विष्णवे । निखुर्यपायेतिनिखुर्य-पाय । स्वाहा । विष्णवे । निभूयपायेतिनिभूय-पाय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३६] पुरुरूपायस्वाहाद्दश च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१५॥

दद्भ्यइतिदत्-भ्यः । स्वाहा । हनूभ्यामितिहनु-भ्याम् । स्वाहा । ओष्ठाभ्याम् । स्वाहा । मुखाय । स्वाहा । नासिकाभ्याम् । स्वाहा । अक्षीभ्याम् । स्वाहा । कर्णाभ्याम् । स्वाहा । पारे । इक्षवः । अवार्येभ्यः । पक्ष्मभ्यइतिपक्ष्म-भ्यः । स्वाहा । अवारे । इक्षवः । पार्येभ्यः । पक्ष्मभ्यइतिपक्ष्म-भ्यः । स्वाहा । शीर्ष्णे । स्वाहा । भ्रूभ्याम् । स्वाहा । ललाटाय । स्वाहा । मूर्ध्ने । स्वाहा । मस्तिष्काय । स्वाहा । केशेभ्यः । स्वाहा । वहाय । स्वाहा । ग्रीवाभ्यः । स्वाहा । स्कन्धेभ्यः । स्वाहा । कीकसाभ्यः । स्वाहा । पृष्टीभ्यइतिपृष्टि-भ्यः । स्वाहा । पाजस्याय । स्वाहा । पार्श्वाभ्याम् । स्वाहा । [३७] अꣳसाभ्याम् । स्वाहा । दोषभ्यामितिदोष-भ्याम् । स्वाहा । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । स्वाहा । जङ्घाभ्याम् । स्वाहा । श्रोणीभ्यामितिश्रोणि-भ्याम् । स्वाहा । ऊरुभ्यामित्यूरु-भ्याम् । स्वाहा । अष्ठीवद्भ्यामित्यष्ठीवत्-भ्याम् । स्वाहा । जङ्घाभ्याम् । स्वाहा । भसदे । स्वाहा । शिखण्डेभ्यः । स्वाहा । वालधानायेतिवाल-धानाय । स्वाहा । आण्डाभ्याम् । स्वाहा । शेपाय । स्वाहा । रेतसे । स्वाहा । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । स्वाहा । प्रजननायेतिप्र-जननाय । स्वाहा । पद्भ्यइतिपत्-भ्यः । स्वाहा । शफेभ्यः । स्वाहा । लोमभ्यइतिलोम-भ्यः । स्वाहा । त्वचे । स्वाहा । लोहिताय । स्वाहा । माꣳसाय । स्वाहा । स्नावभ्यइतिस्नाव-भ्यः । स्वाहा । अस्थभ्यइत्यस्थ-भ्यः । स्वाहा । मज्जभ्यइतिमज्ज-भ्यः । स्वाहा ।

अङ्गेभ्यः । स्वाहा । आत्मने । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३८] पार्श्वाभ्याꣳ स्वाहामज्जभ्यस्स्वाहाषट् च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १६ ॥

अञ्ज्येतायेत्यंञ्जि-एतायं । स्वाहा । अञ्जिसक्थायेत्यंञ्जि-सक्थायं । स्वाहा । शितिपदइतिशिति-पदे । स्वाहा । शितिककुदइतिशिति-ककुदे । स्वाहा । शितिरन्ध्रायेतिशिति-रन्ध्राय । स्वाहा । शितिपृष्ठायेतिशिति-पृष्ठायं । स्वाहा । शित्यꣳसायेतिशिति-अꣳसाय । स्वाहा । पुष्पकर्णायेतिपुष्प-कर्णाय । स्वाहा । शित्योष्ठायेतिशिति-ओष्ठाय । स्वाहा । शितिभ्रवइतिशिति-भ्रवे । स्वाहा । शितिभसदइतिशिति-भसदे । स्वाहा । श्वेतानूकाशायेतिश्वेत-अनूकाशाय । स्वाहा । अञ्जये । स्वाहा । ललामाय । स्वाहा । असितज्ञवइत्यसित-ज्ञवे । स्वाहा । कृष्णैतायेतिकृष्ण-एतायं । स्वाहा । रोहितैतायेतिरोहित - एतायं । स्वाहा । अरुणैतायेत्यरुण-एतायं । स्वाहा । ईदृशाय । स्वाहा । कीदृशाय । स्वाहा । तादृशाय । स्वाहा । सदृशाय । स्वाहा । विसदृशायेतिवि-सदृशाय । स्वाहा । सुसदृशायेतिसु-सदृशाय । स्वाहा । रूपायं । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३९] रूपायस्वाहाद्वेच ॥

कृष्णायं । स्वाहा । श्वेतायं । स्वाहा । पिशङ्गाय । स्वाहा । सारङ्गाय । स्वाहा । अरुणायं । स्वाहा । गौरायं । स्वाहा । बभ्रवे । स्वाहा । नकुलायं । स्वाहा । रोहिताय । स्वाहा । शोणाय । स्वाहा । श्यावायं । स्वाहा । श्यामायं । स्वाहा । पाकलायं । स्वाहा । सुरूपायेतिसु-रूपायं । स्वाहा । अनुरूपायेत्यनु-रूपाय । स्वाहा । विरूपायेतिवि-रूपाय । स्वाहा । सरूपायेतिस-रूपाय । स्वाहा । प्रतिरूपायेतिप्रति-रूपाय । स्वाहा । शबलाय । स्वाहा । कमलायं । स्वाहा । पृश्ञये । स्वाहा । पृश्निसक्थायेतिपृश्नि-सक्थायं । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४०] कृष्णायषट्चत्वारिꣳशत ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १८ ॥

ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । स्वाहा । मूलेभ्यः । स्वाहा । तूलेभ्यः । स्वाहा । काण्डेभ्यः । स्वाहा । वल्शेभ्यः । स्वाहा । पुष्पेभ्यः । स्वाहा । फलेभ्यः । स्वाहा । गृहीतेभ्यः । स्वाहा । अगृहीतेभ्यः । स्वाहा । अवपन्नेभ्यइत्यव-पन्नेभ्यः । स्वाहा । शयानेभ्यः । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४१] ओषधीभ्यश्चतुर्विꣳशतिः ॥ १९ ॥

वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः। स्वाहा। मूलेभ्यः। स्वाहा। तूलेभ्यः। स्वाहा। स्कन्धोभ्यइतिस्कन्धः-भ्यः। स्वाहा। शाखाभ्यः। स्वाहा। पर्णेभ्यः। स्वाहा। पुष्पेभ्यः। स्वाहा। फलेभ्यः। स्वाहा। गृहीतेभ्यः। स्वाहा। अगृहीतेभ्यः। स्वाहा। अवपन्नेभ्यइत्यव-पन्नेभ्यः। स्वाहा। शयानेभ्यः। स्वाहा। शिष्टाय। स्वाहा। अतिशिष्टायेत्यति-शिष्टाय। स्वाहा। परिशिष्टायेतिपरि-शिष्टाय। स्वाहा। सꣳशिष्टायेतिसं-शिष्टाय। स्वाहा। उच्छिष्टायेत्युत्-शिष्टाय। स्वाहा। रिक्ताय। स्वाहा। अरिक्ताय। स्वाहा। प्ररिक्तायेतिप्र-रिक्ताय। स्वाहा। सꣳरिक्तायेतिसं-रिक्ताय। स्वाहा। उद्रिक्तायेत्युत्-रिक्ताय। स्वाहा। सर्वस्मै। स्वाहा ॥ [४२] वनस्पतिभ्यस्स्कन्धोभ्यष्षट् चत्वारिꣳशत् ॥ ❋ ❋ ॥२०॥

प्रजवम्ब्रह्मवादिनः किमेषवा आप्तआदित्या उभयोःप्रजापतिरन्वायन्निन्द्रो वै सदृङ्ङिन्द्रोवै शिथिलः प्रजापतिरकामयतान्नादस्स।विराडसावा।दित्योऽर्वाङ् भूतमाम्मेऽभिनास्वाहाऽऽधिन्दुव्योऽञ्चेतायं कृष्णायौषधीभ्योवनस्पतिभ्योविꣳशतिः ॥२०॥

प्रजवम्प्रजापतिर्यदंछन्दोमन्तेहुवेसवाहमोषधीभ्यो द्विचत्वारिꣳशत् ॥४२॥ प्रजवꣳसर्वस्मैस्वाहा ॥ ❋ ❋ ❋ ❋

हरिः ओ (३) म् ॥

इति सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

बृहस्पतिः। अकामयत। श्रत्। मे। देवाः। दधीरन्। गच्छेयम्। पुरोधामितिपुरः-धाम्। इति। सः। एतम्। चतुर्विꣳशतिरात्रमितिचतुर्विꣳशति-रात्रम्। अपश्यत्। तम्। आ। अहरत्। तेन। अयजत। ततः। वै। तस्मै। श्रत्। देवाः। अदधत। अगच्छत्। पुरोधामितिपुरः-धाम्। ये। एवम्। विद्वाꣳसः।

चतुर्विंꣳशतिरात्रमितिचतुर्विंꣳशति-रात्रम् । आसते । श्रत् । एभ्यः । मनुष्याः । द्ववते । गच्छन्ति । पुरोधामितिपुरः-धाम् । ज्योतिः । गौः । आयुः । इति । त्र्यहा इतित्रि-अहाः । भवन्ति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । गौः । असौ । आयुः । [१] इमान् । एव । लोकान् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । त्र्यहाइतित्रि-अहाः । भवन्ति । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । असंत्रम् । वै । एतत् । यत् । अछन्दोममित्यछन्दः-मम् । यत् । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः । एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरितिछन्दः-मैः । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवः । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । ओजसि । एव । वीर्ये । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत्-रथन्तराभ्याम् । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । [२] यन्ति । अथोइति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एतेइति । वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनीइत्यञ्जसा-अयनी । स्रुतीइति । ताभ्याम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । चतुर्विंꣳशतिरात्रइतिचतुर्विंꣳशति रात्रः । भवति । चतुर्विंꣳशतिरितिचतुः-विंꣳशतिः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । संवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । संवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । संवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । सुवर्गइतिसुवः-गे । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अथोइति । चतुर्विंꣳशत्यक्षरेतिचतुर्विंꣳशति-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । गायत्रिया । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धते । अतिरात्राविलति-रात्रौ । अभितः । भवतः । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [३] असावायुराभ्यामेव पञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१॥

यथा । वै । मनुष्याः । एवम् । देवाः । अग्रे । आसन् । ते । अकामयन्त । अवर्तिम् । पाप्मानम् । मृत्युम् । अपहत्येत्यप-हत्य । दैवीम् । संꣳसदमितिसं-सदम् । गच्छेम । इति । ते । एतम् । चतुर्विंꣳशतिरात्रमितिचतुर्विंꣳशति-रात्रम् ।

अपश्यन्न् । तम् । एति । अहरन्न् । तेन । अयजन्त । ततः । वै । ते । अवर्तिम् । पाप्मानम् । मृत्युम् । अपहत्येत्यंप-हत्यं । दैवीम् । सᳲसदमितिसं-सदम् । अगच्छन्न् । ये । एवम् । विद्वाᳲसः । चतुर्विᳲशतिरात्रमितिचतुर्विᳲशति-रात्रम् । आसते । अवर्तिम् । एव । पाप्मानम् । अपहत्येत्यंप-हत्यं । श्रियम् । गच्छन्ति । श्रीः । हि । मनुष्यस्य । [४] दैवी । सᳲसदितिसं-सत् । ज्योतिः । अतिरात्रइत्यंति-रात्रः । भवति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । पृष्ठ्यः । षडहइतिषट्-अहः । भवति । षट् । वै । ऋतवः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । तम् । मासाः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । ऋतवः । प्रविश्येतिप्र-विश्य । दैवीम् । सᳲसदमितिसं-सदम् । अगच्छन्न् । ये । एवम् । विद्वाᳲसः । चतुर्विᳲशतिरात्रमितिचतुर्विᳲशति-रात्रम् । आसते । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रविश्येतिप्र-विश्य । वस्यसीम् । सᳲसदमितिसं-सदम् । गच्छन्ति । त्रयः । त्रयस्त्रिᳲशाइतित्रयः-त्रिᳲशाः । अवस्तात् । भवन्ति । त्रयः । त्रयस्त्रिᳲशाइतित्रयः-त्रिᳲशाः । परस्तात् । त्रयस्त्रिᳲशैरितित्रयः-त्रिᳲशैः । एव । उभयतः । अवर्तिम् । पाप्मानम् । अपहत्येत्यंप-हत्यं । दैवीम् । सᳲसदमितिसं-सदम् । मध्यतः । [५] गच्छन्ति । पृष्ठानि । हि । दैवी । सᳲसदितिसं-सत् । जामि । वै । एतत् । कुर्वन्ति । यत् । त्रयः । त्रयस्त्रिᳲशाइतित्रयः-त्रिᳲशाः । अन्वञ्चः । मध्ये । अनिरुक्तइत्यनिः-उक्तः । भवति । तेन । अजामि । ऊर्ध्वानि । पृष्ठानि । भवन्ति । ऊर्ध्वाः । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । उभाभ्याम् । रूपाभ्याम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । असंत्रम् । वै । एतत् । यत् । अछन्दोममित्यछन्दः-मम् । यत् । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः । एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरितिछन्दः-मैः । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवः । [६] छन्दोमाइतिछन्दः-माः । ओजसि । एव । वीर्ये । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । त्रयः । त्रयस्त्रिᳲशाइतित्रयः-त्रिᳲशाः । अवस्तात् । भवन्ति । त्रयः । त्रयस्त्रिᳲशाइतित्रयः-त्रिᳲशाः । । परस्तात् । मध्ये । पृष्ठानि । उरः । वै । त्रयस्त्रिᳲशाइतित्रयः-त्रिᳲशाः । आत्मा । पृष्ठानि । आत्मन् । एव । तत् । यजमानाः । शर्म ।

नह्यन्ते । अनार्त्यै । बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत्-रथन्तराभ्याम् । यन्ति । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव । यन्ति । अथोइति । अनयोः । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एतेइति । वै । यज्ञस्य । अञ्जसायनीइत्यञ्जसा-अयनी । स्रुतीइति । ताभ्याम् । एव । [७] सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । पराञ्चः । वै । एते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । ये । पराचीनानि । पृष्ठानि । उपयन्तीत्युप-यन्ति । प्रत्यङ् । षडहइतिषट्-अहः । भवति । प्रत्यवरूढ्याइतिप्रति-अवरूढ्यै । अथोइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । उभयोः । लोकयोः । ऋध्वा । उदिति । तिष्ठन्ति । त्रिवृतइतित्रि-वृतः । अधीति । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । उपेति । यन्ति । स्तोमानाम् । सम्पत्त्याइतिसं-पत्त्यै । प्रभवायेतिप्र-भवाय । ज्योतिः । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । भवति । अयम् । वाव । सः । क्षयः । अस्मात् । एव । तेन । क्षयात् । न । यन्ति । चतुर्विंशतिरात्रइतिचतुर्विंशति-रात्रः । भवति । चतुर्विंशतिरितिचतुः-विंशतिः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सुवर्गइतिसुवः गः । लोकः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । सुवर्गइतिसुवः-गे । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अथोइति । चतुर्विंशत्यक्षरेतिचतुर्विंशति-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । गायत्रिया । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धते । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । परिगृहीत्याइतिपरि गृहीत्यै ॥ [८] मनुष्यस्य मध्यतः पशवस्ताभ्यामेवसँव्वथ्सरश्चतुर्विंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

ऋक्षा । वै । इयम् । अलोमका । आसीत् । सा । अकामयत । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । वनस्पतिभिरितिवनस्पति-भिः । प्रेति । जायेय । इति । सा । एताः । त्रिंशतम् । रात्रीः । अपश्यत् । ततः । वै । इयम् । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । वनस्पतिभिरितिवनस्पति-भिः । प्रेति । अजायत । ये । प्रजाकामाइतिप्रजा-कामाः । पशुकामाइतिपशु-कामाः । स्युः । ते । एताः । आसीरन्न् । प्रेति । एव । जायन्ते । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । इयम् । वै । अक्षुध्यत् । सा । एताम् ।

विराजमितिंवि-राजंम् । अपश्यन् । ताम् । आत्मन्न् । धित्वा । अन्नाद्यमित्यंन्न-अद्यंम् । अवेतिं । अरुन्ध । ओषंधीः । [९] वनस्पतीन् । प्रजामितिंप्र-जाम् । पशून् । तेनं । अवर्धत । सा । जेमानंम् । महिमानंम् । अगच्छत् । ये । एवम् । विद्वाꣳसंः । एताः । आसंते । विराजमितिंवि-राजंम् । एव । आत्मन्न् । धित्वा । अन्नाद्यमित्यंन्न-अद्यंम् । अवेतिं । रुन्धते । वर्धन्ते । प्रजयेतिंप्र-जयां । पशुभिरितिंपशु-भिः । जेमानंम् । महिमानंम् । गच्छन्तिं । ज्योतिः । अतिरात्रइत्यंति-रात्रः । भवति । सुवर्गस्येतिंसुवः-गस्यं । लोकस्यं । अनुंख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । पृष्ठ्यंः । षडहइतिंषट्-अहः । भवति । षट् । वै । ऋतवंः । षट् । पृष्ठानिं । पृष्ठैः । एव । ऋतून् । अन्वारोहन्तीत्यंनु-आरोहन्ति । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । सꣳवथ्सरमितिंसं-वथ्सरम् । ते । सꣳवथ्सरइतिंसं-वथ्सरे । एव । [१०] प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । त्रयस्त्रिꣳशादितिंत्रयः-त्रिꣳशात् । त्रयस्त्रिꣳशमितिंत्रयः-त्रिꣳशम् । उपेतिं । यन्ति । यज्ञस्यं । सन्तंत्याइतिसं-तत्यै । अथोइतिं । प्रजापंतिरितिंप्रजा-पतिः । वै । त्रयस्त्रिꣳशइतिंत्रयः-त्रिꣳशः । प्रजापतिमितिंप्रजा-पतिम् । एव । एतिं । रभन्ते । प्रतिंष्ठित्याइतिप्रतिं-स्थित्यै । त्रिणवइतिंत्रि-नवः । भवति । विजिंत्याइतिवि-जित्यै । एकविꣳशइत्येकं-विꣳशः । भवति । प्रतिंष्ठित्याइतिप्रतिं - स्थित्यै । अथोइतिं । रुचंम् । एव । आत्मन्न् । दधते । त्रिवृदितिंत्रि-वृत् । अग्निष्टुदित्यंग्नि-स्तुत् । भवतिं । पाप्मानंम् । एव । तेनं । निरितिं । दहन्ते । अथोइतिं । तेजंः । वै । त्रिवृदितिंत्रि-वृत् । तेजंः । एव । आत्मन्न् । दधते । पञ्चदशइतिंपञ्च-दशः । इन्द्रस्तोमइतीन्द्र-स्तोमः । भवति । इन्द्रियम् । एव । अवेतिं । [११] रुन्धते । सप्तदशइतिंसप्त-दशः । भवति । अन्नाद्यस्येत्यंन्न-अद्यंस्य । अवरुध्याइत्यवं-रुध्यै । अथोइतिं । प्रेतिं । एव । तेनं । जायन्ते । एकविꣳशइत्येकं-विꣳशः । भवति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रतिं-स्थित्यै । अथोइतिं । रुचंम् । एव । आत्मन्न् । दधते । चतुर्विꣳशइतिचतुः-विꣳशः । भवति । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः-विꣳशतिः । अर्धमासाइत्यंर्ध-मासाः । सꣳवथ्सरइतिंसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिंसं-वथ्सरः । सुवर्गइतिंसुवः-गः । लोकः । सꣳवथ्सरइतिंसं-वथ्सरे । एव । सुवर्गइतिंसुवः-गे । लोके । प्रतीतिं । तिष्ठन्ति । अथोइतिं । एषः । वै । विषूवानितिंविषु-वान् । विषूवन्तइतिंविषु-

वन्तः । भवन्ति । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । एताः । आसते । चतुर्विꣳशादिति चतुः-विꣳशात् । पृष्ठानि । उपेति । यन्ति । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । प्रतिष्ठायेतिप्रति-स्थाय । [१२] देवताः । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । त्रयस्त्रिꣳशादितित्रयः-त्रिꣳशात् । त्रयस्त्रिꣳशमितित्रयः-त्रिꣳशम् । उपेति । यन्ति । त्रयस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । वै । देवताः । देवतासु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । त्रिणवइतित्रि-नवः । भवति । इमे । वै । लोकाः । त्रिणवइतित्रि-नवः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । द्वौ । एकविꣳशावित्येक-विꣳशौ । भवतः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । रुचम् । एव । आत्मन्न् । दधते । बहवः । षोडशिनः । भवन्ति । तस्मात् । बहवः । प्रजास्वितिप्र-जासु । वृषाणः । यत् । एते । स्तोमाः । व्यतिषक्ताइतिवि-अतिषक्ताः । भवन्ति । तस्मात् । इयम् । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । वनस्पतिभिरितिवनस्पति-भिः । व्यतिषक्तेतिवि-अतिषक्ता । [१३] व्यतिषज्यन्तइतिवि-अतिषज्यन्ते । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । एताः । आसते । अक्लृप्ताः । वै । एते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । उच्चावचान् । हि । स्तोमान् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । यत् । एते । ऊर्ध्वाः । क्लृप्ताः । स्तोमाः । भवन्ति । क्लृप्ताः । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । उभयोः । एभ्यः । लोकयोः । कल्पते । त्रिꣳशत् । एताः । त्रिꣳशदक्षरेतित्रिꣳशत्-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धते । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । परिगृहीत्याइतिपरिगृहीत्यै ॥ [१४] ओषधीससꣳवथ्सरएवावप्रतिष्ठायव्यतिषक्तैकान्नपञ्चाशच्च ॥ ३ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । ऐत् । तम् । देवाः । येनयेनेतियेन-येन । छन्दसा । अनु । प्रेति । अयुञ्जत । तेन । न । आप्नुवन् । ते । एताः । द्वात्रिꣳशतम् । रात्रीः । अपश्यन् । द्वात्रिꣳशदक्षरेतिद्वात्रिꣳशत्-अक्षरा । अनुष्टुगित्यनु-स्तुक् । आनुष्टुभइत्यानु-स्तुभः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । स्वेन । एव । छन्दसा । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । आप्त्वा । अभ्यारुह्य

त्यभि-आरुह्यं। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। आयन्। ये। एवम्। विद्वाꣳसः। एताः। आसते। द्वात्रिꣳशत्। एताः। द्वात्रिꣳशदक्षरेतिद्वात्रिꣳशत्-अक्षरा। अनुष्टुगित्यनु-स्तुक्। आनुष्टुभइत्यानु-स्तुभः। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। स्वेन। एव। छन्दसा। प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम्। आप्त्वा। श्रियम्। गच्छन्ति। [१५] श्रीः। हि। मनुष्यस्य। सुवर्गइतिसुवः-गः। लोकः। द्वात्रिꣳशत्। एताः। द्वात्रिꣳशदक्षरेतिद्वात्रिꣳशत्-अक्षरा। अनुष्टुगित्यनु-स्तुक्। वाक्। अनुष्टुबित्यनु-स्तुप्। सर्वाम्। एव। वाचम्। आप्नुवन्ति। सर्वे। वाचः। वदितारः। भवन्ति। सर्वे। हि। श्रियम्। गच्छन्ति। ज्योतिः। गौः। आयुः। इति। त्र्यहाइतित्रि अहाः। भवन्ति। इयम्। वाव। ज्योतिः। अन्तरिक्षम्। गौः। असौ। आयुः। इमान्। एव। लोकान्। अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति। अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम्। त्र्यहाइतित्रि-अहाः। भवन्ति। अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम्। एव। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति। बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत्-रथन्तराभ्याम्। यन्ति [१६] इयम्। वाव। रथन्तरमितिरथं-तरम्। असौ। बृहत्। आभ्याम्। एव। यन्ति। अथोइति। अनयोः। एव। प्रतीति। तिष्ठन्ति। एते इति। वै। यज्ञस्य। अञ्जसायनीइत्यञ्जसा-अयनी। स्रुतीइति। ताभ्याम्। एव। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। यन्ति। पराञ्चः। वै। एते। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति। ये। पराचः। त्र्यहानितित्रि-अहान्। उपयन्तीत्युप-यन्ति। प्रत्यङ्। त्र्यहइतित्रि-अहः। भवति। प्रत्यवरुद्ध्याइतिप्रति-अवरुद्ध्यै। अथोइति। प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै। उभयोः। लोकयोः। ऋध्वा। उदिति। तिष्ठन्ति। द्वात्रिꣳशत्। एताः। तासाम्। याः। त्रिꣳशत्। त्रिꣳशदक्षरेतित्रिꣳशत्-अक्षरा। विराडितिवि-राट्। अन्नम्। विराडितिवि-राट्। विराजेतिवि-राजा। एव। अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम्। अवेति। रुन्धते। येइति। द्वेइति। अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे। एव। तेइति। उभाभ्याम्। रूपाभ्याम्। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। यन्ति। अतिरात्रावित्यति-रात्रौ। अभितः। भवतः। परिगृहीत्या

इतिपरि-गृहीत्यै ॥ [१७] गच्छन्तियन्तित्रिँ॒शदंक्षराद्वाविँ॑शतिश्च ॥ ४ ॥

द्वेइति । वाव । देवसत्रेइतिदेव-सत्रे । द्वादशाहइतिद्वादश-अहः । च । ए व । त्रयस्त्रिँ॒शदहइतित्रयस्त्रिँ॑शत्-अहः । च । ये । एवम् । विद्वाँ॑सः । त्रय स्त्रिँ॒शदहमितित्रयस्त्रिँ॑शत्-अहम् । आसंते । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । दे वताः । अभ्यारोहन्तीत्यभि-आरोहन्ति । यथा । खलुं । वै । श्रेयान् । अभ्यारूढइ त्यभि-आरूढः । कामयंते । तथा । करोति । यदि । अवविध्यतीत्यंव-विध्यति । पा पीयान् । भवति । यदि । न । अवविध्यतीत्यंव-विध्यति । सदृङ्ङितिस-दृङ् । ये । एवम् । विद्वाँ॑सः । त्रयस्त्रिँ॒शदहमितित्रयस्त्रिँ॑शत्-अहम् । आसंते । वीति । पाप्मना । भ्रातृव्येण । एति । वर्तन्ते । अहर्भाजइत्यहः-भाजः । वै । एताः । देवाः । अग्रे । एति । अहरन्न् । [१८] अहः । एकः । अभजत । अहः । एकः । ताभिः । वै । ते । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । आर्ध्नुवन्न् । ये । एवम् । विद्वाँ॑सः । त्रयस्त्रिँ॒ शदहमितित्रयस्त्रिँ॑शत्-अहम् । आसंते । सर्वे । एव । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । ऋध्नुवन्ति । सर्वे । ग्रामणीय॑मितिग्राम-नीयम् । प्रेति । आप्नुवन्ति । पञ्चाहाइतिप ञ्च-अहाः । भवन्ति । पञ्च । वै । ऋतवः । सँ॒वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । ऋतुषु । एव । सँ॒वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अथोइति । पञ्चाक्षरेतिपञ्च-अक्षरा । पङ्क्तिः । पाङ्क्तः । यज्ञः । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धते । त्रीणि । आश्विनानि । भवन्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषु । [१९] एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठ न्ति । अथोइति । त्रीणि । वै । यज्ञस्य । इन्द्रियाणि । तानि । एव । अवेति । रु न्धते । विश्वजिदितिविश्व-जित् । भवति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्य व-रुध्यै । सर्वपृष्ठइतिसर्व-पृष्ठः । भवति । सर्वस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । वाक् । वै । द्वादशाहइतिद्वादश-अहः । यत् । पुरस्तात् । द्वादशाहमितिद्वादश-अहम् । उपेयुरित्युप-इयुः । अनाप्ताम् । वाचम् । उपेति । इयुः । उपदासुकेत्युप-दासुका । एषाम् । वाक् । स्यात् । उपरिष्टात् । द्वादशाहमितिद्वादश-अहम् । उपेति । य न्ति । आप्ताम् । एव । वाचम् । उपेति । यन्ति । तस्मात् । उपरिष्टात् । वाचा । वदामः । अवान्तरमित्यव-अन्तरम् । [२०] वै । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । प्रजा

पतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । भवति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानाः । सृजन्ते । एताम् । ह । वै । उदङ्कः । शौल्बायनः । सत्रस्य । ऋद्धिम् । उवाच । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । भवति । सत्रस्य । ऋध्यै । अथोइति । यत् । एव । पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । विलोमेतिवि-लोम । क्रियते । तस्य । एव । एषा । शान्तिः । द्व्यनीकाइतिद्वि-अनीकाः । वै । एताः । रात्रयः । यजमानाः । विश्वजिदितिविश्व-जित् । सह । अतिरात्रेणेत्यति-रात्रेण । पूर्वाः । षोडश । सह । अतिरात्रेणेत्यति-रात्रेण । उत्तराइत्युत्-तराः । षोडश । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । त्रयस्त्रिꣳशदहमितित्रयस्त्रिꣳशत्-अहम् । आसते । एति । एषाम् । द्व्यनीकेतिद्वि-अनीका । प्रजेतिप्र-जा । जायते । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [२१] अहस्स्वेष्ववान्तरꣳषोडशसहसप्तदशच ॥ ॥ ५ ॥

आदित्याः । अकामयन्त । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । इयाम । इति । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । न । प्रेति । अजानन्न् । न । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । ते । एतम् । षट्त्रिꣳशद्रात्रमितिषट्त्रिꣳशत्-रात्रम् । अपश्यन्न् । तम् । एति । अहरन्न् । तेन । अयजन्त । ततः । वै । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । प्रेति । अजानन्न् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । षट्त्रिꣳशद्रात्रमितिषट्त्रिꣳशत्-रात्रम् । आसते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । प्रेति । जानन्ति । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । ज्योतिः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । [२२] भवति । ज्योतिः । एव । पुरस्तात् । दधते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । षडहाइतिषट्-अहाः । भवन्ति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । चत्वारः । भवन्ति । चतस्रः । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । असत्रम् । वै । एतत् । यत् । अछन्दोममित्यछन्दः-मम् । यत् । छन्दोमाइतिछन्दः-माः । भवन्ति । तेन । सत्रम् । देवताः । एव । पृष्ठैः । अवेति । रुन्धते । पशून् । छन्दोमैरितिछन्दः-मैः । ओजः । वै । वीर्यम् । पृष्ठानि । पशवः । छन्दोमाइतिछ

न्दः-माः । ओजसि । एव । [१३] वीर्ये । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठन्ति । षट्त्रिंꣳ
शद्रात्रइतिषट्त्रिंꣳशत्-रात्रः । भवति । षट्त्रिंꣳशदक्षरेतिषट्त्रिंꣳशत्-अक्षरा ।
बृहती । बार्हताः । पशवः । बृहत्या । एव । पशून् । अवेति । रुन्धते । बृहती ।
छन्दसाम् । स्वाराज्यमितिस्व-राज्यम् । आश्नुत । अश्नुवते । स्वाराज्यमितिस्व-रा
ज्यम् । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । षट्त्रिंꣳशद्रात्रमितिषट्त्रिंꣳशत्-रात्रम् । आसते ।
सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । यन्ति । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः ।
भवतः । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ २४ ॥
अतिरात्र ओजस्येवषट्त्रिंꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

वसिष्ठः । हतपुत्रइतिहत-पुत्रः । अकामयत । विन्देय । प्रजामितिप्र-जाम् ।
अभीति । सौदासान् । भवेयम् । इति । सः । एतम् । एकस्मान्नपञ्चाशमित्येक
स्मात्-नपञ्चाशम् । अपश्यत् । तम् । एति । अहरत् । तेन । अयजत । ततः ।
वै । सः । अविन्दत । प्रजामितिप्र-जाम् । अभीति । सौदासान् । अभवत् । ये ।
एवम् । विद्वाꣳसः । एकस्मान्नपञ्चाशमित्येकस्मात्-नपञ्चाशम् । आसते । विन्द
न्ते । प्रजामितिप्र-जाम् । अभीति । भ्रातृव्यान् । भवन्ति । त्रयः । त्रिवृतइतित्रि-
वृतः । अग्निष्टोमाइत्यग्नि-स्तोमाः । भवन्ति । वज्रस्य । एव । मुखम् । समिति ।
श्यन्ति । दश । पञ्चदशाइतिपञ्च-दशाः । भवन्ति । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । वज्रः ।
[२५] वज्रम् । एव । भ्रातृव्येभ्यः । प्रेति । हरन्ति । षोडशिमदितिषोडशि-मत् ।
दशमम् । अहः । भवति । वज्रे । एव । वीर्यम् । दधति । द्वादश । सप्तदशाइति
सप्त-दशाः । भवन्ति । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । अथोइति ।
प्रेति । एव । तैः । जायन्ते । पृष्ठ्यः । षडहइतिषट्-अहः । भवति । षट् । वै । ऋ
तवः । षट् । पृष्ठानि । पृष्ठैः । एव । ऋतून् । अन्वारोहन्तीत्यनु-आरोहन्ति । ऋ
तुभिरित्यृतु-भिः । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । ते । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव ।
प्रतीति । तिष्ठन्ति । द्वादश । एकविꣳशाइत्येक-विꣳशाः । भवन्ति । प्रतिष्ठित्याइ
तिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । रुचम् । एव । आत्मन्न् । [२६] दधते । बहवः । षो
डशिनः । भवन्ति । विजित्याइतिवि-जित्यै । षट् । आश्विनानि । भवन्ति । षट् ।

वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । ऊनातिरिक्ताइत्यून-अतिरिक्ताः । वै । एताः । रात्रयः । ऊनाः । तत् । यत् । एकस्यै । न । पञ्चाशत् । अतिरिक्ताइत्यति-रिक्ताः । तत् । यत् । भूयसीः । अष्टाचत्वारिꣳशतइत्यष्टा-चत्वारिꣳशतः । ऊनात् । च । खलु । वै । अतिरिक्तादित्यति-रिक्तात् । च । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रेति । अजायत । ये । प्रजाकामाइतिप्रजा-कामाः । पशुकामाइतिपशु-कामाः । स्युः । ते । एताः । आसीरन्न् । प्रेति । एव । जायन्ते । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । वैराजः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । एकस्मान्नपञ्चाशइत्येकस्मात्-नपञ्चाशः । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । एकस्मान्नपञ्चाशमित्येकस्मात्-नपञ्चाशम् । आसते । विराजमितिवि-राजम् । एव । गच्छन्ति । अन्नादाइत्यन्न-अदाः । भवन्ति । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । अभितः । भवतः । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै ॥ [२७] वज्रआत्मन्प्रजयाद्वाविꣳशतिश्च ॥ ७ ॥

सꣳवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । दीक्षिष्यमाणाः । एकाष्टकायामित्येक-अष्टकायाम् । दीक्षेरन्न् । एषा । वै । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । पत्नी । यत् । एकाष्टकेत्येक-अष्टका । एतस्याम् । वै । एषः । एताम् । रात्रिम् । वसति । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । सꣳवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आरभ्येत्या-रभ्य । दीक्षन्ते । आर्तम् । वै । एते । सꣳवथ्सरस्येतिसं - वथ्सरस्य । अभीति । दीक्षन्ते । ये । एकाष्टकायामित्येक-अष्टकायाम् । दीक्षन्ते । अन्तनामानावित्यन्त-नामानौ । ऋतूइति । भवतः । व्यस्तमिति-वि-अस्तम् । वै । एते । सꣳवथ्सरस्येतिसं वथ्सरस्य । अभीति । दीक्षन्ते । ये । एकाष्टकायामित्येक-अष्टकायाम् । दीक्षन्ते । अन्तनामानावित्यन्त-नामानौ । ऋतूइति । भवतः । फल्गुनीपूर्णमासइतिफल्गुनी-पूर्णमासे । दीक्षेरन्न् । मुखम् । वै । एतत् । [२८] सꣳवथ्सरस्येतिसं - वथ्सरस्य । यत् । फल्गुनीपूर्णमासइतिफल्गुनी - पूर्णमासः । मुखतः । एव । सꣳवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आरभ्येत्या-रभ्य । दीक्षन्ते । तस्य । एका । एव । निर्येतिनिः-या । यत् । साम्मेघ्यइतिसां-मेघ्ये । विषूवानितिविषु-वान् । सम्पद्यतइतिसं-पद्यते । चित्रापूर्णमासइतिचित्रा-पूर्णमासे । दीक्षेरन्न् । मुखम् । वै । एतत् । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । यत् ।

चित्रापूर्णमासइतिचित्रा-पूर्णमासः। मुखतः। एव। सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम्। आरभ्येत्या-रभ्य। दीक्षन्ते। तस्य। न। का। चन। निर्येतिनिः-या। भवति। चतुरहइतिचतुः-अहे। पुरस्तात्। पौर्णमास्याइतिपौर्ण-मास्यै। दीक्षेरन्न्। तेषाम्। एकाष्टकायामित्येक-अष्टकायाम्। क्रयः। समिति। पद्यते। तेन। एकाष्टकामित्यैक-अष्टकाम्। न। छम्बट्। कुर्वन्ति। तेषाम्। [२९] पूर्वपक्षइतिपूर्व-पक्षे। सुत्या। समिति। पद्यते। पूर्वपक्षमितिपूर्व-पक्षम्। मासाः। अभि। समिति। पद्यन्ते। ते। पूर्वपक्षइतिपूर्व-पक्षे। उदिति। तिष्ठन्ति। तान्। उत्तिष्ठतइत्युत्-तिष्ठतः। ओषधयः। वनस्पतयः। अनु। उदिति। तिष्ठन्ति। तान्। कल्याणी। कीर्तिः। अनु। उदिति। तिष्ठति। अराथ्सुः। इमे। यजमानाः। इति। तत्। अन्विति। सर्वे। राध्नुवन्ति ॥ [३०] एतच्छम्बट्कुर्वन्तितेषाञ्चतुस्त्रिँशच्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

सुवर्गमितिसुवः-गम्। वै। एते। लोकम्। यन्ति। ये। सत्रम्। उपयन्तीत्युप-यन्ति। अभीति। इन्धते। एव। दीक्षाभिः। आत्मानम्। श्रपयन्ते। उपसद्भिरित्युपसत्-भिः। द्वाभ्याम्। लोम। अवेति। द्यन्ति। द्वाभ्याम्। त्वचम्। द्वाभ्याम्। असृत्। द्वाभ्याम्। माँसम्। द्वाभ्याम्। अस्थि। द्वाभ्याम्। मज्जानम्। आत्मदक्षिणमित्यात्म-दक्षिणम्। वै। सत्रम्। आत्मानम्। एव। दक्षिणाम्। नीत्वा। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। यन्ति। शिखाम्। अनु। प्रेति। वपन्ते। ऋध्यै। अथोइति। रघीयाँसः। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। अयाम। इति ॥ [३१] सुवर्गम्पञ्चाशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः। वदन्ति। अतिरात्रइत्यति-रात्रः। परमः। यज्ञक्रतूनामितियज्ञ-क्रतूनाम्। कस्मात्। तम्। प्रथमम्। उपेति। यन्ति। इति। एतत्। वै। अग्निष्टोममित्यग्नि-स्तोमम्। प्रथमम्। उपेति। यन्ति। अथ। उक्थ्यम्। अथ। षोडशिनम्। अथ। अतिरात्रमित्यति-रात्रम्। अनुपूर्वमित्यनु-पूर्वम्। एव। एतत्। यज्ञक्रतूनितियज्ञ-क्रतून्। उपेत्येत्युप-इत्य। तान्। आलभ्येत्या-लभ्य। परिगृह्येतिपरि-गृह्य। सोमम्। एव। एतत्। पिबन्तः। आसते। ज्योतिष्टोममितिज्योतिः-स्तोमम्। प्रथमम्। उपेति। यन्ति। ज्योतिष्टोमइतिज्योतिः-स्तोमः। वै।

स्तोमानाम् । मुखम् । मुखतः । एव । स्तोमान् । प्रेति । युञ्जते । ते । [३२] सꣳस्तुताइतिसं-स्तुताः । विराजमितिवि-राजम् । अभि । समिति । पद्यन्ते । द्वेइति । च । ऋचौ । अतीति । रिच्येतेइति । एकया । गौः । अतिरिक्तइत्यति-रिक्तः । एकया । आयुः । ऊनः । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । ज्योतिः । ऊर्क् । विराडितिवि-राट् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । तेन । लोकम् । यन्ति । रथन्तरमितिरथं-तरम् । दिवा । भवति । रथन्तरमितिरथं-तरम् । नक्तम् । इति । आहुः । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । केन । तत् । अजामि । इति । सौभरम् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । ब्रह्मसाममितिब्रह्म-सामम् । बृहत् । तत् । मध्यतः । दधति । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । तेन । अजामि ॥ [३३] तएकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ॥१०॥

ज्योतिष्टोममितिज्योतिः-स्तोमम् । प्रथमम् । उपेति । यन्ति । अस्मिन् । एव । तेन । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति । गोष्टोममितिगो-स्तोमम् । द्वितीयम् । उपेति । यन्ति । अन्तरिक्षे । एव । तेन । प्रतीति । तिष्ठन्ति । आयुष्टोममित्यायुः-स्तोमम् । तृतीयम् । उपेति । यन्ति । अमुष्मिन् । एव । तेन । लोके । प्रतीति । तिष्ठन्ति । इयम् । वाव । ज्योतिः । अन्तरिक्षम् । गौः । असौ । आयुः । यत् । एतान् । स्तोमान् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । एषु । एव । तत् । लोकेषु । सत्रिणः । प्रतितिष्ठन्तइतिप्रति-तिष्ठन्तः । यन्ति । ते । सꣳस्तुताइतिसं-स्तुताः । विराजमितिवि-राजम् । [३४] अभि । समिति । पद्यन्ते । द्वेइति । च । ऋचौ । अतीति । रिच्येतेइति । एकया । गौः । अतिरिक्तइत्यति-रिक्तः । एकया । आयुः । ऊनः । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । ज्योतिः । ऊर्क् । विराडितिवि-राट् । ऊर्जम् । एव । अवेति । रुन्धते । ते । न । क्षुधा । आर्तिम् । एति । ऋच्छन्ति । अक्षोधुकाः । भवन्ति । क्षुध्सम्बाधाइतिक्षुत्-सम्बाधाः । इव । हि । सत्रिणः । अग्निष्टोमावित्यग्नि-स्तोमौ । अभितः । प्रधीइतिप्र-धी । तौ । उक्थ्याः । मध्ये । नभ्यम् । तत् । तत् । एतत् । परियदितिपरि-यत् । देवचक्रमितिदेव-चक्रम् । यत् । एतेन । [३५] षडहेनेतिषट्-अहेन । यन्ति । देवचक्रमितिदेव-चक्रम् । एव । समारोहन्तीतिसं-आरोहन्ति । अरिष्ट्यै । ते । स्वस्ति । समिति । अश्नुवते । षडहेनेतिषट्-अहे

नं । यन्ति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । उभयतो ज्योतिषेत्युभयतः-ज्योतिषा । यन्ति । उभयतः । एव । सुवर्गइतिसुवः-गे । लोके । प्रतितिष्ठन्तइतिप्रति-तिष्ठन्तः । यन्ति । द्वौ । षडहाविति षट्-अहौ । भवतः । तानि । द्वादश । अहानि । समिति । पद्यन्ते । द्वादशः । वै । पुरुषः । द्वेइति । सक्थ्यौ । द्वौ । बाहूइति । आत्मा । च । शिरः । च । चत्वारि । अङ्गानि । स्तनौ । द्वादशौ । [३६] तत् । पुरुषम् । अन्विति । पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते । त्रयः । षडहाइतिषट्-अहाः । भवन्ति । तानि । अष्टादशेत्यष्टा-दश । अहानि । समिति । पद्यन्ते । नव । अन्यानि । नव । अन्यानि । नव । वै । पुरुषे । प्राणा इतिप्र-अनाः । तत् । प्राणानितिप्र-अनान् । अन्विति । पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते । चत्वारः । षडहाइतिषट्-अहाः । भवन्ति । तानि । चतुर्विंशतिरितिचतुः-विंशतिः । अहानि । समिति । पद्यन्ते । चतुर्विंशतिरितिचतुः-विंशतिः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । तत् । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । अन्विति । पर्यावर्तन्तइतिपरि-आवर्तन्ते । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । इति । खलु । वै । आहुः । वर्षीयान् । प्रतिष्ठायाइति प्रति-स्थायाः । इति । एतावत् । वै । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । ब्राह्मणम् । यावत् । मासः । मासिमासीतिमासि-मासि । एव । प्रतितिष्ठन्तइतिप्रति-तिष्ठन्तः । यन्ति ॥ [३७] विराजमेतेनद्वादशावेतावद्वाअष्टौच ॥ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

मेषः । त्वा । पचतैः । अवतु । लोहितग्रीवइतिलोहित-ग्रीवः । छागैः । शल्मलिः । वृध्या । पर्णः । ब्रह्मणा । प्लक्षः । मेधेन । न्यग्रोधः । चमसैः । उदुम्बरः । ऊर्जा । गायत्री । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमैः । अवन्तीः । स्थ । अवन्तीः । त्वा । अवन्तु । प्रियम् । त्वा । प्रियाणाम् । वर्षिष्ठम् । आप्यानाम् । निधीनामितिनि-धीनाम् । त्वा । निधिपतिमितिनिधि-पतिम् । हवामहे । वसो इति । मम ॥ [३८] मेषषट्त्रिँशत् ॥ ❀ ❀ ॥ १२ ॥

कूप्याभ्यः । स्वाहा । कूल्याभ्यः । स्वाहा । विकर्याभ्यइतिवि-कर्याभ्यः । स्वाहा । अवट्याभ्यः । स्वाहा । खन्याभ्यः । स्वाहा । ह्रद्याभ्यः । स्वाहा । सूद्या

भ्यः । स्वाहा । सरस्याभ्यः । स्वाहा । वैशन्तीभ्यः । स्वाहा । पल्वल्याभ्यः । स्वाहा । वर्ष्याभ्यः । स्वाहा । अवर्ष्याभ्यः । स्वाहा । ह्रादुनीभ्यइतिह्रादुनि-भ्यः । स्वाहा । पृष्वाभ्यः । स्वाहा । स्यन्दमानाभ्यः । स्वाहा । स्थावराभ्यः । स्वाहा । नादेयीभ्यः । स्वाहा । सैन्धवीभ्यः । स्वाहा । समुद्रियाभ्यः । स्वाहा । सर्वाभ्यः । स्वाहा ॥ [३९] कूप्याभ्यश्चत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ॥ १३ ॥

अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । स्वाहा । वहन्तीभ्यः । स्वाहा । परिवहन्तीभ्यइतिपरि-वहन्तीभ्यः । स्वाहा । समन्तमितिसं-अन्तम् । वहन्तीभ्यः । स्वाहा । शीघ्रम् । वहन्तीभ्यः । स्वाहा । शीभम् । वहन्तीभ्यः । स्वाहा । उग्रम् । वहन्तीभ्यः । स्वाहा । भीमम् । वहन्तीभ्यः । स्वाहा । अम्भोभ्यइत्यम्भः-भ्यः । स्वाहा । नभोभ्यइतिनभः-भ्यः । स्वाहा । महोभ्यइतिमहः-भ्यः । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [४०] अद्भ्यएकान्नत्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

यः । अर्वन्तम् । जिघाꣳसति । तम् । अभीति । अमीति । वरुणः ॥ परः । मर्तः । परः । श्वा ॥ अहम् । च । त्वम् । च । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन् । समिति । बभूव । सनिभ्यइतिसनि-भ्यः । आ ॥ अरातीवा । चित् । अद्रिवइत्यद्रि-वः । अनु । इति । नौ । शूर । मꣳसतै । भद्राः । इन्द्रस्य । रातयः ॥ अभीति । क्रत्वा । इन्द्र । भूः । अध । ज्मन् । न । ते । विव्यक् । महिमानम् । रजाꣳसि ॥ स्वेन । हि । वृत्रम् । शवसा । जघन्थ । न । शत्रुः । अन्तम् । विविदत् । युधा । ते ॥ [४१] विविदद्द्वेच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १५ ॥

नमः । राज्ञे । नमः । वरुणाय । नमः । अश्वाय । नमः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । नमः । अधिपतयइत्यधि-पतये । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । अधिपतिमित्यधि-पतिम् । मा । कुरु । अधिपतिरित्यधि-पतिः । अहम् । प्रजानामितिप्र-जानाम् । भूयासम् । माम् । धेहि । मयि । धेहि । उपाकृतायेत्युप-आकृताय । स्वाहा । आलब्धायेत्या-लब्धाय । स्वाहा । हुताय । स्वाहा ॥ [४२] नमएकान्नत्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१६॥

मयोभूरितिमयः-भूः । वातः । अभीति । वातु । उस्राः । ऊर्जस्वतीः ।

ओषधीः । एति । रिशन्ताम् ॥ पीवस्वतीः । जीवधन्याइतिजीव-धन्याः । पिबन्तु । अवसाये । पद्वतइतिपत्-वते । रुद्र । मृड ॥ याः । सरूपाइतिस-रूपाः । विरूपाइतिवि-रूपाः । एकरूपाइत्येक-रूपाः । यासाम् । अग्निः । इष्ट्या । नामानि । वेद ॥ याः । अङ्गिरसः । तपसा । इह । चक्रुः । ताभ्यः । पर्जन्य । महि । शर्म । यच्छ ॥ याः । देवेषु । तनुवम् । ऐरयन्त । यासाम् । सोमः । विश्वा । रूपाणि । वेद ॥ ताः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । पयसा । पिन्वमानाः । प्रजावतीरितिप्रजा-वतीः । इन्द्र । [४३] गोष्ठइतिगो-स्थे । रिरीहि ॥ प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । मह्यम् । एताः । रराणः । विश्वैः । देवैः । पितृभिरितिपितृ-भिः । सविदानइतिसं-विदानः ॥ शिवाः । सतीः । उपेति । नः । गोष्ठमितिगो-स्थम् । एति । अकः । तासाम् । वयम् । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । सदेम ॥ इह । धृतिः । स्वाहा । इह । विधृतिरितिवि-धृतिः । स्वाहा । इह । रन्तिः । स्वाहा । इह । रमतिः । स्वाहा । महीम् । उ । स्विति । सुत्रामाणमितिसु-त्रामाणम् ॥ [४४] इन्द्राष्टात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१७॥

किम् । स्वित् । आसीत् । पूर्वचित्तिरितिपूर्व-चित्तिः । किम् । स्वित् । आसीत् । बृहत् । वयः ॥ किम् । स्वित् । आसीत् । पिशङ्गिला । किम् । स्वित् । आसीत् । पिलिप्पिला ॥ द्यौः । आसीत् । पूर्वचित्तिरितिपूर्व-चित्तिः । अश्वः । आसीत् । बृहत् । वयः ॥ रात्रिः । आसीत् । पिशङ्गिला । अविः । आसीत् । पिलिप्पिला ॥ कः । स्वित् । एकाकी । चरति । कः । उ । स्वित् । जायते । पुनः ॥ किम् । स्वित् । हिमस्य । भेषजम् । किम् । स्वित् । आवपनमित्या-वपनम् । महत् ॥ सूर्यः । एकाकी । चरति । [४५] चन्द्रमाः । जायते । पुनः ॥ अग्निः । हिमस्य । भेषजम् । भूमिः । आवपनमित्या-वपनम् । महत् ॥ पृच्छामि । त्वा । परम् । अन्तम् । पृथिव्याः । पृच्छामि । त्वा । भुवनस्य । नाभिम् ॥ पृच्छामि । त्वा । वृष्णः । अश्वस्य । रेतः । पृच्छामि । वाचः । परमम् । व्योमेतिवि-ओम ॥ वेदिम् । आहुः । परम् । अन्तम् । पृथिव्याः । यज्ञम् । आहुः । भुवनस्य । नाभिम् ॥ सोमम् । आहुः । वृष्णः । अश्वस्य । रेतः । ब्रह्म । एव । वाचः । परमम् । व्योमेतिवि-ओम ॥ [४६] सूर्यएकाकीचरतिषट् चत्वारिꣳशच्च ॥

अम्बे । अम्बालि । अम्बिके । न । मा । नयति । कः । चन ॥ ससस्ति । अश्वकः ॥ सुभगइतिसु-भगे । काम्पीलवासिनीतिकाम्पील-वासिनि । सुवर्गइतिसुवः-गे । लोके । सम् । प्रेति । ऊर्ण्वाथाम् ॥ एति । अहम् । अजानि । गर्भधमितिगर्भ-धम् । एति । त्वम् । अजासि । गर्भधमितिगर्भ-धम् ॥ तौ । सह । चतुरः । पदः । सम् । प्रेति । सारयावहै ॥ वृषा । वाम् । रेतोधाइतिरेतः-धाः । रेतः । दधातु । उदिति । सक्थ्योः । गृदम् । धेहि । अञ्जिम् । उदञ्जिमित्युत्-अञ्जिम् । अन्विति । अज ॥ यः । स्त्रीणाम् । जीवभोजनइतिजीव-भोजनः । यः । आसाम् । [४७] बिलधावनइतिबिल-धावनः ॥ प्रियः । स्त्रीणाम् । अपीच्यः ॥ यः । आसाम् । कृष्णे । लक्ष्मणि । सर्दिगृदिम् । पराववधीदितिपरा-अववधीत् ॥ अम्बे । अम्बालि । अम्बिके । न । मा । यभति । कः । चन ॥ ससस्ति । अश्वकः ॥ ऊर्ध्वाम् । एनाम् । उदिति । श्रयतात् । वेणुभारमितिवेणु-भारम् । गिरौ । इव ॥ अथ । अस्याः । मध्यम् । एधताम् । शीते । वाते । पुनन् । इव ॥ अम्बे । अम्बालि । अम्बिके । न । मा । यभति । कः । चन ॥ ससस्ति । अश्वकः ॥ यत् । हरिणी । यवम् । अत्ति । न । [४८] पुष्टम् । पशु । मन्यते ॥ शूद्रा । यत् । अर्यजारेत्यर्य-जारा । न । पोषाय । धनायति ॥ अम्बे । अम्बालि । अम्बिके । न । मा । यभति । कः । चन ॥ ससस्ति । अश्वकः ॥ इयम् । यका । शकुन्तिका । आहलमित्या-हलम् । इति । सर्पति ॥ आहतमित्या-हतम् । गभे । पसः । नीति । जल्गुलीति । धाणिका ॥ अम्बे । अम्बालि । अम्बिके । न । मा । यभति । कः । चन ॥ ससस्ति । अश्वकः ॥ माता । च । ते । पिता । च । ते । अग्रम् । वृक्षस्य । रोहतः ॥ [४९] प्रेति । सुलामि । इति । ते । पिता । गभे । मुष्टिम् । अतंसयत् ॥ दधिक्राव्णइतिदधि-क्राव्णः । अकारिषम् । जिष्णोः । अश्वस्य । वाजिनः ॥ सुरभि । नः । मुखा । करत् । प्रेति । नः । आयूंषि । तारिषत् ॥ आपः । हि । स्थ । मयोभुवइतिमयः-भुवः । ताः । नः । ऊर्जे । दधातन ॥ महे । रणाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवतमइतिशिव-तमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः ॥ उशतीः । इव । मातरः ॥ तस्मै । अरम् । गमाम । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्व

थ ॥ आपः । जनयथ । च । नः ॥ [५०] आसामत्तिनसंहतोजिन्वथचत्वारिंच ॥

भूः । भुवः । सुवः । वसवः । त्वा । अञ्जन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । रुद्राः । त्वा । अञ्जन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । आदित्याः । त्वा । अञ्जन्तु । जागतेन । छन्दसा । यत् । वातः । अपः । अगमत् । इन्द्रस्य । तनुवम् । प्रियाम् ॥ एतम् । स्तोतः । एतेन । पथा । पुनः । अश्वम् । एति । वर्तयासि । नः ॥ लाजी (३) न् । शाची (३) न् । यशः । ममाँ (४) ॥ यव्यायै । गव्यायै । एतत् । देवाः । अन्नम् । अत्त । एतत् । अन्नम् । अद्धि । प्रजापतइतिप्रजा-पते ॥ युञ्जन्ति । ब्रध्नम् । अरुषम् । चरन्तम् । परीति । तस्थुषः ॥ रोचन्ते । रोचना । दिवि ॥ युञ्जन्ति । अस्य । काम्या । हरीइति । विपक्षसेतिवि-पक्षसा । रथे ॥ शोणा । धृष्णूइति । नृवाहसेतिनृ-वाहसा ॥ केतुम् । कृण्वन्न् । अकेतवे । पेशः । मर्याः । अपेशसे ॥ समिति । उषद्भिरित्युषत्-भिः । अजायथाः ॥ [५१] ब्रध्नम्पञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२०॥

प्राणायेतिप्र-अनाय । स्वाहा । व्यानायेतिवि-अनाय । स्वाहा । अपानायेत्यप-अनाय । स्वाहा । स्रावभ्यइतिस्राव-भ्यः । स्वाहा । सन्तानेभ्यइतिसं-तानेभ्यः । स्वाहा । परिसन्तानेभ्यइतिपरि-सन्तानेभ्यः । स्वाहा । पर्वभ्यइतिपर्व-भ्यः । स्वाहा । सन्धानेभ्यइतिसं-धानेभ्यः । स्वाहा । शरीरेभ्यः । स्वाहा । यज्ञाय । स्वाहा । दक्षिणाभ्यः । स्वाहा । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । स्वाहा । लोकाय । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [५२] प्राणायाष्टाविꣳशतिः ॥ ❀ ॥२१॥

सिताय । स्वाहा । असिताय । स्वाहा । अभिहितायेत्यभि-हिताय । स्वाहा । अनभिहितायेत्यनभि-हिताय । स्वाहा । युक्ताय । स्वाहा । अयुक्ताय । स्वाहा । सुयुक्तायेतिसु-युक्ताय । स्वाहा । उद्युक्तायेत्युत्-युक्ताय । स्वाहा । विमुक्तायेतिवि-मुक्ताय । स्वाहा । प्रमुक्तायेतिप्र-मुक्ताय । स्वाहा । वञ्चते । स्वाहा । परिवञ्चतइतिपरि-वञ्चते । स्वाहा । सँवञ्चतइतिसं-वञ्चते । स्वाहा । अनुवञ्चतइत्यनु-वञ्चते । स्वाहा । उद्वञ्चतइत्युत्-वञ्चते । स्वाहा । यते । स्वाहा । धावते । स्वाहा । तिष्ठते । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [५३] सितायाष्टात्रिꣳशत् ॥ ❀ ॥२२॥

बृहस्पतिश्श्रद्धयथावा ऋध्नुवावै प्रजापतिर्येनन्येन द्वेवावदेवसत्रे आदित्यावसिं
ष्ठस्सव्वँथ्सरायसुवर्गय्येसत्रम्ब्रह्मवादिनो ज्योतिष्टोमम्मेषः कूप्याभ्योऽद्भ्यो यो नमो
मयोभूः किंस्विदम्बेभूः प्राणाय सितायद्वाविंशतिः ॥ २२ ॥ बृहस्पतिः प्रतितिष्ठ
न्ति वै दशरात्रेणं सुवर्गय्यो अवैन्तम्भूस्त्रिपञ्चाशत् ॥ [५३] बृहस्पतिस्सर्वस्मै
स्वाहा ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

गावः । वै । एतत् । सत्रम् । आसत । अश्रृङ्गाः । सतीः । शृङ्गाणि । नः । जायन्तै । इति । कामेन । तासाम् । दश । मासाः । निषण्णाइतिनि-सन्नाः । आसन् । अथ । शृङ्गाणि । अजायन्त । ताः । उदिति । अतिष्ठन् । अराथ्स्म । इति । अथ । यासाम् । न । अजायन्त । ताः । सव्वँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आप्त्वा । उदिति । अतिष्ठन् । अराथ्स्म । इति । यासाम् । च । अजायन्त । यासाम् । च । न । ताः । उभयीः । उदिति । अतिष्ठन् । अराथ्स्म । इति । गोसत्रमितिगो-सत्रम् । वै । [१] सव्वँथ्सरइतिसं-वथ्सरः । ये । एवम् । विद्वांसः । सव्वँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । ऋध्नुवन्ति । एव । तस्मात् । तूपरा । वार्षिकौ । मासौ । पत्वी । चरति । सत्राभिजितमितिसत्र-अभिजितम् । हि । अस्यै । तस्मात् । सव्वँथ्सरसदइतिसव्वँथ्सर-सदः । यत् । किम् । च । गृहे । क्रियते । तत् । आप्तम् । अवरुद्धमित्यव-रुद्धम् । अभिजितमित्यभि-जितम् । क्रियते । समुद्रम् । वै । एते । प्रेति । प्लवन्ते । ये । सव्वँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । यः । वै । समुद्रस्य । पारम् । न । पश्यति । न । वै । सः । ततः । उदिति । एति । सव्वँथ्सरइतिसं-वथ्सरः । [२] वै । समुद्रः । तस्य । एतत् ।

पारम् । यत् । अतिरात्रावित्यति-रात्रौ । ये । एवम् । विद्वाꣳसः । सꣳवथ्सरमिति संवथ्सरम् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । अनार्ताः । एव । उदृचमित्युत्-ऋचम् । गच्छन्ति । इयम् । वै । पूर्वः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । असौ । उत्तरइत्युत्-तरः । मनः । पूर्वः । वाक् । उत्तरइत्युत्-तरः । प्राणइतिप्र-अनः । पूर्वः । अपानइत्यप-अनः । उत्तरइत्युत्-तरः । प्ररोधनमितिप्र-रोधनम् । पूर्वः । उदयनमित्युत्-अयनम् । उत्तरइत्युत्-तरः । ज्योतिष्टोमइतिज्योतिः-स्तोमः । वैश्वानरः । अतिरात्रइत्यति-रात्रः । भवति । ज्योतिः । एव । पुरस्तात् । दधते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । चतुर्विꣳशइतिचतुः-विꣳशः । प्रायणीयइतिप्र-अयनीयः । भवति । चतुर्विꣳशतिरितिचतुः-विꣳशतिः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । [३] सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । प्रयन्तइतिप्र-यन्तः । एव । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठन्ति । तस्य । त्रीणि । च । शतानि । षष्टिः । च । स्तोत्रीयाः । तावतीः । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । रात्रयः । उभेइति । एव । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । रूपेइति । आप्नुवन्ति । ते । सꣳस्थित्याइतिसं-स्थित्यै । अरिष्ट्यै । उत्तरैरित्युत्-तरैः । अहोभिरित्यहः-भिः । चरन्ति । षडहाइतिषट्-अहाः । भवन्ति । षट् । वै । ऋतवः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । ऋतुषु । एव । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । प्रतीति । तिष्ठन्ति । गौः । च । आयुः । च । मध्यतः । स्तोमौ । भवतः । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । एव । तत् । मिथुनम् । मध्यतः । [४] दधति । प्रजननायेति प्र-जननाय । ज्योतिः । अभितः । भवति । विमोचनमितिवि-मोचनम् । एव । तत् । छन्दाꣳसि । एव । तत् । विमोकमितिवि-मोकम् । यन्ति । अथोइति । उभयतोज्योतिषेत्युभयतः-ज्योतिषा । एव । षडहेनेतिषट्-अहेन । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्ति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । आसते । केन । यन्ति । इति । देवयानेनेतिदेव-यानेन । पथा । इति । ब्रूयात् । छन्दाꣳसि । वै । देवयानइतिदेव-यानः । पन्थाः । गायत्री । त्रिष्टुप् । जगती । ज्योतिः । वै । गायत्री । गौः । त्रिष्टुक् । आयुः । जगती । यत् । एते । स्तोमाः । भवन्ति । देवयानेनेतिदेव-यानेन । एव । [५] तत् । पथा । यन्ति । समा

नम् । साम । भवति । देवलोकइतिदेव-लोकः । वै । साम । देवलोकादितिदेव-लोकात् । एव । न । यन्ति । अन्याअन्याइत्यन्याः-अन्याः । ऋचः । भवन्ति । मनुष्यलोकइतिमनुष्य-लोकः । वै । ऋचः । मनुष्यलोकादितिमनुष्य-लोकात् । एव । अन्यमन्यमित्यन्यं-अन्यम् । देवलोकमितिदेव-लोकम् । अभ्यारोहन्तइत्यभि-आरोहन्तः । यन्ति । अभिवर्तइत्यभि-वर्तः । ब्रह्मसाममितिब्रह्म-सामम् । भवति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिवृत्याइत्यभि-वृत्यै । अभिजिदित्यभि-जित् । भवति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । विश्वजिदितिविश्व-जित् । भवति । विश्वस्य । जित्यै । मासिमासीतिमासि-मासि । पृष्ठानि । उपेति । यन्ति । मासिमासीतिमासि-मासि । अतिग्राह्याइत्यति-ग्राह्याः । गृह्यन्ते । मासिमासीतिमासि-मासि । एव । वीर्यम् । दधति । मासाम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । उपरिष्टात् । मासाम् । पृष्ठानि । उपेति । यन्ति । तस्मात् । उपरिष्टात् । ओषधयः । फलम् । गृह्णन्ति ॥ [६] गोसत्रँवाएतिसँव्वथ्सरोऽर्धमासामिथुनम्मध्यतो देवयानैन्नैववीर्यन्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

गावः । वै । एतत् । सत्रम् । आसत । अशृङ्गाः । सतीः । शृङ्गाणि । सिषासन्तीः । तासाम् । दश । मासाः । निषण्णाइतिनि-सन्नाः । आसन् । अथ । शृङ्गाणि । अजायन्त । ताः । अब्रुवन् । अराथ्स्म । उदिति । तिष्ठाम । अवेति । तम् । कामम् । अरुथ्स्महि । येन । कामेन । न्यषदामेतिनि-असदाम । इति । तासाम् । उ । तु । वै । अब्रुवन् । अर्धाः । वा । यावतीः । वा । आसामहे । एव । इमौ । द्वादशौ । मासौ । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । उदिति । तिष्ठाम । इति । तासाम् । [७] द्वादशे । मासि । शृङ्गाणि । प्रेति । अवर्तन्त । श्रद्धयेतिश्रत्-धया । वा । अश्रद्धयेत्यश्रत्-धया । वा । ताः । इमाः । याः । तूपराः । उभय्यः । वाव । ताः । आर्ध्नुवन् । याः । च । शृङ्गाणि । असन्वन् । याः । च । ऊर्जम् । अवारुन्धतेत्यव-अरुन्धत । ऋध्नोति । दशस्वितिदश-सु । मासु । उत्तिष्ठन्नित्युत्-तिष्ठन् । ऋध्नोति । द्वादशस्वितिद्वादश-सु । यः । एवम् । वेद । पदेन । खलु । वै । एते । यन्ति । विन्दति । खलु । वै । पदेन । यन् । तत् । वै ।

एतत् । ऋद्धम् । अयनम् । तस्मात् । एतत् । गोसनीतिगो-सनि ॥ [८] तिष्ठा मेतितासान्तस्माद्वैचं ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

प्रथमे । मासि । पृष्ठानि । उपेति । यन्ति । मध्यमे । उपेति । यन्ति । उत्त मइत्युत्-तमे । उपेति । यन्ति । तत् । आहुः । याम् । वै । त्रिः । एकस्य । अह्नः । उपसीदन्तीत्युप-सीदन्ति । दह्नम् । वै । सा । अपराभ्याम् । दोहाभ्याम् । दुहे । अथ । कुतः । सा । धोक्ष्यते । याम् । द्वादश । कृत्वः । उपसीदन्तीत्युप-सीदन्ति । इति । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । उत्तमइत्युत्-तमे । मासि । सकृत् । पृष्ठानि । उपेति । इयुः । तत् । यजमानाः । यज्ञम् । पशून् । अवेति । रुन्धते । समुद्रम् । वै । [९] एते । अनवारम् । अपारम् । प्रेति । प्लवन्ते । ये । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । उपयन्तीत्युप-यन्ति । यत् । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत्-रथन्तरे । अन्वजैयुरित्यनु-अजैयुः । यथा । मध्ये । समुद्रस्य । प्लवम् । अन्वजैयुरित्यनु-अजैयुः । तादृक् । तत् । अनुथ्सर्गमित्यनुत्-सर्गम् । बृहद्रथन्तराभ्यामितिबृहत्-रथन्तराभ्याम् । इत्वा । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गच्छन्ति । सर्वेभ्यः । वै । कामेभ्यः । सन्धिरितिसं-धिः । दुहे । तत् । यजमानाः । सर्वान् । कामान् । अवेति । रुन्धते ॥ [१०] समुद्रंवैचतुस्त्रिँ॒शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

समान्यः । ऋचः । भवन्ति । मनुष्यलोकइतिमनुष्य-लोकः । वै । ऋचः । मनुष्यलोकादितिमनुष्य-लोकात् । एव । न । यन्ति । अन्यदन्यदित्यन्यत्-अन्यत् । साम । भवति । देवलोकइतिदेव-लोकः । वै । साम । देवलोकादितिदेव-लोकात् । एव । अन्यमन्यमित्यन्यं-अन्यम् । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । प्रत्यवरोहन्तइतिप्रति-अवरोहन्तः । यन्ति । जगतीम् । अग्रे । उपेति । यन्ति । जगतीम् । वै । छन्दाँ॒सि । प्रत्यवरोहन्तीतिप्रति-अवरोहन्ति । आग्रयणम् । ग्रहाः । बृहत् । पृष्ठानि । त्रयस्त्रिँ॒शमितित्रयः त्रिँ॒शम् । स्तोमाः । तस्मात् । ज्यायाँ॒सम् । कनीयान् । प्रत्यवरोहतीतिप्रति-अवरोहति । वैश्वकर्मणइतिवैश्व-कर्मणः । गृह्यते । विश्वानि । एव । तेन । कर्माणि । यजमानाः । अवेति । रुन्धते । आदित्यः । [११] गृह्यते । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अन्योन्यइत्यन्यः-अ

न्यः । गृह्येतेइति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । अवान्तर मित्यव-अन्तरम् । वै । दशरात्रेणेतिदश-रात्रेण । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजा इतिप्र-जाः । असृजत । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । भवति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानाः । सृजन्ते । एताम् । ह । वै । उदङ्कः । शौल्बायनः । स त्रस्य । ऋद्धिम् । उवाच । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । यत् । दशरात्रइतिदश-रात्रः । भवति । सत्रस्य । ऋध्यै । अथोइति । यत् । एव । पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । विलोमेतिवि-लोम । क्रियते । तस्य । एव । एषा । शान्तिः ॥ [१२] आदि त्यस्तस्यैवद्वेच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

यदि । सोमौ । सꣳसुतावितिसं-सुतौ । स्याताम् । महति । रात्रियै । प्रातरनु वाकमितिप्रातः-अनुवाकम् । उपाकुर्यादित्युप-आकुर्यात् । पूर्वः । वाचम् । पूर्वः । देवताः । पूर्वः । छन्दाꣳसि । वृङ्क्ते । वृषण्वतीमितिवृषण्-वतीम् । प्रतिपद मितिप्रति-पदम् । कुर्यात् । प्रातस्सवनादितिप्रातः सवनात् । एव । एषाम् । इ न्द्रम् । वृङ्क्ते । अथोइति । खलु । आहुः । सवनमुखेसंवनमुखइतिसवनमुखे-सव नमुखे । कार्या । इति । सवनमुखात्सवनमुखादितिसवनमुखात् - सवनमुखात् । ए व । एषाम् । इन्द्रम् । वृङ्क्ते । सꣳवेशायेतिसं-वेशाय । उपवेशायेत्युप-वेशाय । गायत्रियाः । त्रिष्टुभः । जगत्याः । अनुष्टुभइत्यनु-स्तुभः । पङ्क्त्याः । अभिभू त्याइत्यभि-भूत्यै । स्वाहा । छन्दाꣳसि । वै । सꣳवेशइतिसं-वेशः । उपवेशइत्यु प-वेशः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एषाम् । [१३] छन्दाꣳसि । वृङ्क्ते । सजनीयमितिस-जनीयम् । शस्यम् । विहव्यमितिवि-हव्यम् । शस्यम् । अगस्त्य स्य । कयाशुभीयमितिकया-शुभीयम् । शस्यम् । एतावत् । वै । अस्ति । यावत् । एतत् । यावत् । एव । अस्ति । तत् । एषाम् । वृङ्क्ते । यदि । प्रातस्सवनइति प्रातः-सवने । कलशः । दीर्येत । वैष्णवीषु । शिपिविष्टवतीष्वितिशिपिविष्ट-वती षु । स्तुवीरन् । यत् । वै । यज्ञस्य । अतिरिच्यतइत्यति-रिच्यते । विष्णुम् । तत् । शिपिविष्टमितिशिपि-विष्टम् । अभि । अतीति । रिच्यते । तत् । विष्णुः । शिपि विष्टइतिशिपि-विष्टः । अतिरिक्तइत्यति-रिक्ते । एव । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् ।

दधाति । अथोइति । अतिरिक्तेनेत्यति-रिक्तेन । एव । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । आप्त्वा । अवेति । रुन्धते । यदि । मध्यन्दिने । दीयेत । वषट्कारनिधनमितिवषट्कार-निधनम् । साम । कुर्युः । वषट्कारइतिवषट्-कारः । वै । यज्ञस्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । एव । एनत् । गमयन्ति । यदि । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । एतत् । एव ॥ [१४] छन्दोभिरेवैषामवैकान्नावँशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

षडहैरितिषट्-अहैः । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उदिति । सृजन्ति । षडहैरितिषट्-अहैः । हि । मासान् । सम्पश्यन्तीतिसं-पश्यन्ति । अर्धमासैरित्यर्ध-मासैः । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उदिति । सृजन्ति । अर्धमासैरित्यर्ध-मासैः । हि । मासान् । सम्पश्यन्तीतिसं-पश्यन्ति । अमावास्ययेत्यमा-वास्यया । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उदिति । सृजन्ति । अमावास्ययेत्यमा-वास्यया । हि । मासान् । सम्पश्यन्तीतिसं-पश्यन्ति । पौर्णमास्येतिपौर्ण-मास्या । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उदिति । सृजन्ति । पौर्णमास्येतिपौर्ण-मास्या । हि । मासान् । सम्पश्यन्तीतिसं-पश्यन्ति । यः । वै । पूर्णे । आसिञ्चतीत्या-सिञ्चति । परेति । सः । सिञ्चति । यः । पूर्णात् । उदचतीत्युत्-अचति । [१५] प्राणमितिप्र-अनम् । अस्मिन्न् । सः । दधाति । यत् । पौर्णमास्येतिपौर्ण-मास्या । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उत्सृजन्तीत्युत्-सृजन्ति । सँवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । एव । तत् । प्राणमितिप्र-अनम् । दधति । तत् । अन्विति । सत्रिणः । प्रेति । अनन्ति । यत् । अहः । न । उत्सृजेयुरित्युत्-सृजेयुः । यथा । दृतिः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । विपततीतिवि-पतति । एवम् । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वीति । पतेत् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेयुः । यत् । पौर्णमास्येतिपौर्ण-मास्या । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उत्सृजन्तीत्युत्-सृजन्ति । सँवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । एव । तत् । उदानमित्युत्-अनम् । दधति । तत् । अन्विति । सत्रिणः । उदिति । [१६] अनन्ति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छन्ति । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । वै । देवानाम् । सुतः । यत् । पौर्णमास्येतिपौर्ण-मास्या ।

मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । अहः । उथ्सृजन्तीत्युत्-सृजन्ति । देवानाम् । एव । तत् । यज्ञेन । यज्ञम् । प्रत्यवरोहन्तीतिप्रति-अवरोहन्ति । वीति । वै । एतत् । यज्ञम् । छिन्दन्ति । यत् । षडहसंन्ततमितिषडह-सन्ततम् । सन्तम् । अथ । अहः । उथ्सृजन्तीत्युत्-सृजन्ति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । पशुम् । एति । लभन्ते । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । देवताभिः । एव । यज्ञम् । समिति । तन्वन्ति । यन्ति । वै । एते । सवनात् । ये । अहः । [१७] उथ्सृजन्तीत्युत्-सृजन्ति । तुरीयम् । खलु । वै । एतत् । सवनम् । यत् । सान्नाय्यमितिसां-नाय्यम् । यत् । सान्नाय्यमितिसां-नाय्यम् । भवति । तेन । एव । सवनात् । न । यन्ति । समुपहूयेतिसं-उपहूय । भक्षयन्ति । एतथ्सोमपीथाइत्येतत्-सोमपीथाः । हि । एतर् हिं । यथायतनमितियथा-आयतनम् । वै । एतेषाम् । सवनभाजइतिसवन-भाजः । देवताः । गच्छन्ति । ये । अहः । उथ्सृजन्तीत्युत्-सृजन्ति । अनुसवनमित्यनु-सवनम् । पुरोडाशान् । निरिति । वपन्ति । यथायतनादितियथा-आयतनात् । एव । सवनभाजइतिसवन-भाजः । देवताः । अवेति । रुन्धते । अष्टाकपालानित्यष्टा-कपालान् । प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने । एकादशकपालानित्येकादश-कपालान् । माध्यन्दिने । सवने । द्वादशकपालानितिद्वादश-कपालान् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । छन्दांꣳसि । एव । आप्त्वा । अवेति । रुन्धते । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । चरुम् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । निरिति । वपन्ति । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । वै । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । तेन । एव । तृतीयसवनादितितृतीय-सवनात् । न । यन्ति ॥ [१८] उदचत्युद्येऽहशप्त्वापञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

उथ्सृज्या(३)मित्युत्-सृज्या(३)म् । न । उथ्सृज्या(३)मित्युत्-सृज्या(३)म् । इति । मीमाꣳसन्ते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । तत् । उ । आहुः । उथ्सृज्यमित्युत्-सृज्यम् । एव । इति । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । उथ्सृज्यमित्युत्-सृज्यम् । इति । आहुः । एते इति । हि । यज्ञम् । वहतः । इति । तेइति । तु । वाव । न । उथ्सृज्येइत्युत्-सृज्ये ।

इति । आहुः । येइति । अवान्तरमित्यव-अन्तरम् । यज्ञम् । भेजातेइति । इति । या । प्रथमा । व्यष्टकेतिवि-अष्टका । तस्याम् । उत्सृज्यमित्युत्-सृज्यम् । इति । आहुः । एषः । वै । मासः । विशरइतिवि-शरः । इति । न । आदिष्टमित्या दिष्टम् । [१९] उदिति । सृजेयुः । यत् । आदिष्टमित्या-दिष्टम् । उत्सृजेयुरित्युत्-सृजेयुः । यादृशे । पुनः । पर्याप्लावइतिपरि-आप्लावे । मध्ये । षडहस्येतिषट्-अहस्य । सम्प द्येतेतिसं-पद्येत । षडहैरितिषट् अहैः । मासान् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । यत् । सप्तमम् । अहः । तस्मिन्न् । उदिति । सृजेयुः । तत् । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडा शम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेयुः । ऐन्द्रम् । दधि । इन्द्राय । मरुत्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-दे वम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । अग्नेः । वै । वसुमतइतिवसु-मतः । प्रा तस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । यत् । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निर्वपन्तीतिनिः-वपन्ति । देवताम् । एव । तत् । भागिनीम् । कुर्वन्ति । [२०] सवनम् । अष्टाभिः । उपेति । यन्ति । यत् । ऐ न्द्रम् । दधि । भवति । इन्द्रम् । एव । तत् । भागधेयादितिभाग-धेयात् । न । च्यावयन्ति । इन्द्रस्य । वै । मरुत्वतः । माध्यन्दिनम् । सवनम् । यत् । इन्द्राय । मरुत्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निर्वपन्तीतिनिः-वपन्ति । देवताम् । एव । तत् । भागिनीम् । कुर्वन्ति । सवनम् । एकादशभिरि त्येकादश-भिः । उपेति । यन्ति । विश्वेषाम् । वै । देवानाम् । ऋभुमतामित्यृभु-मताम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । यत् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । द्वादश कपालमितिद्वादश कपालम् । निर्वपन्तीतिनिः वपन्ति । देवताः । एव । तत् । भागिनीः । कुर्वन्ति । सवनम् । द्वादशभिरितिद्वादश-भिः । [२१] उपेति । य न्ति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । पशुम् । एति । लभन्ते । यज्ञः । वै । प्रजा पतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञस्य । अननुसर्गायेत्यननु-सर्गाय । अभिवर्तइत्यभि-वर्तः । इतः । षट् । मासः । ब्रह्मसाममितिब्रह्म-सामम् । भवति । ब्रह्म । वै । अभिवर्तइ त्यभि-वर्तः । ब्रह्मणा । एव । तत् । सुवर्गमितिसुवः गम् । लोकम् । अभिवर्तयन्त

इत्यभि-वर्तयन्तः । यन्ति । प्रतिकूलमितिप्रति-कूलम् । इव । हि । इतः । सुवर्ग इतिसुवः-गः । लोकः । इन्द्र । क्रतुम् । नः । एति । भर । पिता । पुत्रेभ्यः । यथा ॥ शिक्ष । नः । अस्मिन् । पुरुहूतेतिपुरु-हूत । यामनि । जीवाः । ज्योतिः । अशीमहि । इति । अमुतः । आयतामित्या-यताम् । षट् । मासः । ब्रह्मसाममितिब्रह्म-सामम् । भवति । अयम् । वै । लोकः । ज्योतिः । प्रजेतिप्र-जा । ज्योतिः । इमम् । एव । तत् । लोकम् । पश्यन्तः । अभिवदन्तइत्यभि-वदन्तः । एति । यन्ति ॥ [२२] नादिष्टङ्कुर्वन्तिद्वादशभिरितिविꣳशतिश्च ॥ ॥७॥

देवानाम् । वै । अन्तम् । जग्मुषाम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अपेति । अक्रामत् । तत् । क्रोशेन । अवेति । अरुन्धत । तत् । क्रोशस्य । क्रोशत्वमितिक्रोशत्वम् । यत् । क्रोशेन । चात्वालस्य । अन्ते । स्तुवन्ति । यज्ञस्य । एव । अन्तम् । गत्वा । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवेति । रुन्धते । सत्रस्यर्ध्या । आहवनीयस्येत्या-हवनीयस्य । अन्ते । स्तुवन्ति । अग्निम् । एव । उपद्रष्टारमित्युप-द्रष्टारम् । कृत्वा । ऋद्धिम् । उपेति । यन्ति । प्रजापतेः । हृदयेन । हविर्धानइतिहविः-धाने । अन्तः । स्तुवन्ति । प्रेमाणम् । एव । अस्य । गच्छन्ति । श्लोकेन । पुरस्तात् । सदसः । [२३] स्तुवन्ति । अनुश्लोकेनेत्यनु-श्लोकेन । पश्चात् । यज्ञस्य । एव । अन्तम् । गत्वा । श्लोकभाजइतिश्लोक-भाजः । भवन्ति । नवभिरितिनव-भिः । अध्वर्युः । उदिति । गायति । नव । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । यजमानेषु । दधाति । सर्वाः । ऐन्द्रियः । भवन्ति । प्राणेष्वितिप्र-अनेषु । एव । इन्द्रियम् । दधति । अप्रतिहताभिरित्यप्रति-हताभिः । उदिति । गायति । तस्मात् । पुरुषः । सर्वाणि । अन्यानि । शीर्ष्णः । अङ्गानि । प्रतीति । अचति । शिरः । एव । न । पञ्चदशमितिपञ्च-दशम् । रथन्तरमितिरथं-तरम् । भवति । इन्द्रियम् । एव । अवेति । रुन्धते । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । [२४] बृहत् । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । अथोइति । प्रेति । एव । तेन । जायन्ते । एकविꣳशमित्येक-विꣳशम् । भद्रम् । द्विपदास्वितिद्वि-पदासु । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । पत्नयः । उपेति । गायन्ति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । प्रजात्या

इतिप्र-जात्यै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । सः । अकामय त । आसाम् । अहम् । राज्यम् । परीति । इयाम् । इति । तासाम् । राजनेन । एव । राज्यम् । परीति । ऐत् । तत् । राजनस्य । राजनत्वमितिराजन-त्वम् । यत् । राजनम् । भवति । प्रजानामितिप्र-जानाम् । एव । तत् । यजमानाः । राज्यम् । परीति । यन्ति । पञ्चविꣳशमितिपञ्च-विꣳशम् । भवति । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । [२५] आप्त्यै । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । तिष्ठन्तः । स्तुवन्ति । देवलोकमितिदेव-लोकम् । एव । अभीति । जयन्ति । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । आसीनाः । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । एव । अभीति । जयन्ति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धते । पञ्चधेतिपञ्च-धा । विनिषद्येतिवि-निषद्य । स्तुवन्ति । पञ्च । दिशः । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठन्ति । एकैकयेत्येकया-एकया । अस्तुतया । समायन्तीतिसं-आयन्ति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । समिति । भरन्ति । ताभिः । उद्गातेत्युत्-गाता । उदिति । गायति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । [२६] सम्भृत्येतिसं-भृत्य । तेजः । आत्मन्न् । दधते । तस्मात् । एकः । प्राणइतिप्र-अनः । सर्वाणि । अङ्गानि । अवति । अथोइति । यथा । सुपर्णइतिसु-पर्णः । उत्पतिष्यन्नित्युत्-पतिष्यन्न् । शिरः । उत्तममित्युत्-तमम् । कुरुते । एवम् । एव । तत् । यजमानाः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । उत्तमाइत्युत्-तमाः । भवन्ति । आसन्दीमित्या-सन्दीम् । उद्गातेत्युत्-गाता । एति । रोहति । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । एव । गच्छन्ति । प्लेङ्खम् । होता । नाकस्य । एव । पृष्ठम् । रोहन्ति । कूर्चौ । अध्वर्युः । ब्रध्नस्य । एव । विष्टपम् । गच्छन्ति । एतावन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तेषु । एव । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । प्रतीति । तिष्ठन्ति । अथोइति । आक्रमणमित्या-क्रमणम् । एव । तत् । सेतुम् । यजमानाः । कुर्वते । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै ॥ [२७] सदसस्सप्तदशम्प्रजापतेर्गायति दिग्भ्यएवान्नाद्यम्प्रत्येकादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

अर्क्येण। वै। सहस्रशइतिसहस्र-शः। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। प्रजाइति प्र-जाः। असृजत। ताभ्यः। इलान्देन। इराम्। लूताम्। अवेति। अरुन्ध। यत्। अर्क्यम्। भवति। प्रजाइतिप्र-जाः। एव। तत्। यजमानाः। सृजन्ते। इलान्दम्। भवति। प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः। एव। सृष्टाभ्यः। इराम्। लूताम्। अवेति। रुन्धते। तस्मात्। याम्। समाम्। सत्रम्। समृद्धमितिसं-ऋद्धम्। क्षोधुकाः। ताम्। समाम्। प्रजाइतिप्र-जाः। इषम्। हि। आसाम्। ऊर्जम्। आददतइत्या-ददते। याम्। स माम्। व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम्। अक्षोधुकाः। ताम्। समाम्। प्रजाइतिप्र-जाः। [२८] न। हि। आसाम्। इषम्। ऊर्जम्। आददतइत्या-ददते। उत्क्रोदमित्युत्-क्रोदम्। कुर्वते। यथा। बन्धात्। मुमुचानाः। उत्क्रोदमित्युत्-क्रोदम्। कुर्वते। ए वम्। एव। तत्। यजमानाः। देवबन्धादितिदेव-बन्धात्। मुमुचानाः। उत्क्रो दमित्युत्-क्रोदम्। कुर्वते। इषम्। ऊर्जम्। आत्मन्न्। दधानाः। वाणः। शततन्तुरितिशत-तन्तुः। भवति। शतायुरितिशत-आयुः। पुरुषः। शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः। आयुषि। एव। इन्द्रिये। प्रतीति। तिष्ठन्ति। आजिम्। धावन्ति। अ नभिजितस्येत्यनभि-जितस्य। अभिजित्याइत्यभि-जित्यै। दुन्दुभीन्। समाघ्नन्तीतिसं-आघ्नन्ति। परमा। वै। एषा। वाक्। या। दुन्दुभौ। परमाम्। एव। [२९] वाचम्। अवेति। रुन्धते। भूमिदुन्दुभिमितिभूमि-दुन्दुभिम्। एति। घ्नन्ति। या। एव। इमाम्। वाक्। प्रविष्टेतिप्र-विष्टा। ताम्। एव। अवेति। रुन्धते। अथोइति। इमाम्। एव। जयन्ति। सर्वाः। वाचः। वदन्ति। सर्वासाम्। वाचाम्। अवरुध्या इत्यव-रुध्यै। आर्द्रे। चर्मन्न्। व्यायच्छेतेइतिवि-आयच्छेते। इन्द्रियस्य। अवरुध्या इत्यव-रुध्यै। एति। अन्यः। क्रोशति। प्रेति। अन्यः। शꣳसति। यः। आक्रो शतीत्या-क्रोशति। पुनाति। एव। एनान्। सः। यः। प्रशꣳसतीतिप्र-शꣳसति। पूतेषु। एव। अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम्। दधाति। ऋषिकृतमित्यृषि-कृतम्। च। [३०] वै। एते। देवकृतमितिदेव-कृतम्। च। पूर्वैः। मासैः। अवेति। रुन्धते। यत्। भूतेच्छदामितिभूते-छदाम्। सामानि। भवन्ति। उभयस्य। अवरुध्याइत्यव-रुध्यै। यन्ति। वै। एते। मिथुनात्। ये। संवथ्सरमितिसं-वथ्सरम्। उपयन्ती

त्युप-यन्ति । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । मिथुनौ । समिति । भवतः । तेन । एव । मिथुनात् । न । यन्ति ॥ [३१] व्यृद्धमरूपौधुकास्ताꣳसमाम्प्रजाःपशुमामेवचत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

चर्म । अवेति । भिन्दन्ति । पाप्मानम् । एव । एषाम् । अवेति । भिन्दन्ति । मा । अपेति । राध्सीः । मा । अतीति । व्याध्सीः । इति । आह । सम्प्रतीतिसं-प्रति । एव । एषाम् । पाप्मानम् । अवेति । भिन्दन्ति । उदकुम्भानित्युद-कुम्भान् । अधिनिधायेत्यधि-निधाय । दास्यः । मार्जालीयम् । परीति । नृत्यन्ति । पदः । निघ्नतीरितिनि-घ्नतीः । इदम्मधुमितीदं-मधुम् । गायन्त्यः । मधु । वै । देवानाम् । परमम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । परमम् । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धते । पदः । नीति । घ्नन्ति । महीयाम् । एव । एषु । दधति ॥ [३२] चर्मैकान्नपञ्चाशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

पृथिव्यै । स्वाहा । अन्तरिक्षाय । स्वाहा । दिवे । स्वाहा । सम्प्लोष्यतइतिसं-प्लोष्यते । स्वाहा । सम्प्लवमानायेतिसं-प्लवमानाय । स्वाहा । सम्प्लुतायेतिसं-प्लुताय । स्वाहा । मेघायिष्यते । स्वाहा । मेघायतइतिमेघ-यते । स्वाहा । मेघिताय । स्वाहा । मेघाय । स्वाहा । नीहाराय । स्वाहा । निहाकायाइतिनि-हाकायै । स्वाहा । प्रासचाय । स्वाहा । प्रचलाकायाइतिप्र-चलाकायै । स्वाहा । विद्योतिष्यतइतिवि-द्योतिष्यते । स्वाहा । विद्योतमानायेतिवि-द्योतमानाय । स्वाहा । सम्विद्योतमानायेतिसं-विद्योतमानाय । स्वाहा । स्तनयिष्यते । स्वाहा । स्तनयते । स्वाहा । उग्रम् । स्तनयते । स्वाहा । वर्षिष्यते । स्वाहा । वर्षते । स्वाहा । अभिवर्षतइत्यभि-वर्षते । स्वाहा । परिवर्षतइतिपरि-वर्षते । स्वाहा । सँवर्षतइतिसं-वर्षते । [३३] स्वाहा । अनुवर्षतइत्यनु-वर्षते । स्वाहा । शीकायिष्यते । स्वाहा । शीकायतइतिशीक-यते । स्वाहा । शीकिताय । स्वाहा । प्रोषिष्यते । स्वाहा । प्रुष्णते । स्वाहा । परिप्रुष्णतइतिपरि-प्रुष्णते । स्वाहा । उद्ग्रहीष्यतइत्युत्-ग्रहीष्यते । स्वाहा । उद्गृह्णतइत्युत्-गृह्णते । स्वाहा । उद्गृहीतायेत्युत्-गृहीताय । स्वाहा । विप्लोष्यतइतिवि-प्लोष्यते । स्वाहा । विप्लवमानाये

तिवि-प्लवमानाय । स्वाहा । विप्लुतायेतिवि-प्लुताय । स्वाहा । आतप्स्यतइत्या-तप्स्यते । स्वाहा । आतपतइत्या-तपते । स्वाहा । उग्रम् । आतपतइत्या-तपते । स्वाहा । ऋग्भ्यइत्यृक्-भ्यः । स्वाहा । यजुर्भ्यइतियजुः-भ्यः । स्वाहा । सामभ्यइतिसाम-भ्यः । स्वाहा । अङ्गिरोभ्यइत्यङ्गिरः-भ्यः । स्वाहा । वेदेभ्यः । स्वाहा । गाथाभ्यः । स्वाहा । नाराशꣳसीभ्यः । स्वाहा । रैभीभ्यः । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३४] सꣳवर्षते रैभीभ्यस्स्वाहाद्वे च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

दत्वते । स्वाहा । अदन्तकाय । स्वाहा । प्राणिने । स्वाहा । अप्राणाय । स्वाहा । मुखवतइतिमुख-वते । स्वाहा । अमुखाय । स्वाहा । नासिकवतइतिनासिक-वते । स्वाहा । अनासिकाय । स्वाहा । अक्ष्णवतइत्यक्ष्णण्-वते । स्वाहा । अनक्षिकाय । स्वाहा । कर्णिने । स्वाहा । अकर्णकाय । स्वाहा । शीर्षण्वतइतिशीर्षण्-वते । स्वाहा । अशीर्षकाय । स्वाहा । पद्वतइतिपत्-वते । स्वाहा । अपादकाय । स्वाहा । प्राणतइतिप्र-अनते । स्वाहा । अप्राणतइत्यप्र-अनते । स्वाहा । वदते । स्वाहा । अवदते । स्वाहा । पश्यते । स्वाहा । अपश्यते । स्वाहा । शृण्वते । स्वाहा । अशृण्वते । स्वाहा । मनस्विने । स्वाहा । [३५] अमनसे । स्वाहा । रेतस्विने । स्वाहा । अरेतस्कायेत्यरेतः-काय । स्वाहा । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । स्वाहा । प्रजननायेतिप्र-जननाय । स्वाहा । लोमवतइतिलोम-वते । स्वाहा । अलोमकाय । स्वाहा । त्वचे । स्वाहा । अत्वकाय । स्वाहा । चर्मण्वतइतिचर्मण्-वते । स्वाहा । अचर्मकाय । स्वाहा । लोहितवतइतिलोहित-वते । स्वाहा । अलोहिताय । स्वाहा । माꣳसन्वतइतिमाꣳसन्-वते । स्वाहा । अमाꣳसकाय । स्वाहा । स्नावभ्यइतिस्नाव-भ्यः । स्वाहा । अस्नावकाय । स्वाहा । अस्थन्वतइत्यस्थन्-वते । स्वाहा । अनस्थिकाय । स्वाहा । मज्जन्वतइतिमज्जन्-वते । स्वाहा । अमज्जकाय । स्वाहा । अङ्गिने । स्वाहा । अनङ्गाय । स्वाहा । आत्मने । स्वाहा । अनात्मने । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३६] मनस्विने स्वाहाऽनात्मने स्वाहाद्वे च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१२॥

कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । युनक्तु । विष्णुः । त्वा । युनक्तु । अस्य । यज्ञस्य । ऋध्यै । मह्यम् । सन्नत्याइतिसं-नत्यै । अमुष्मै । कामाय । आयुषे ।

त्वा । प्राणायेतिप्र-अनार्य । त्वा । अपानायेत्यंप-अनार्य । त्वा । व्यानायेतिवि-अ नार्य । त्वा । व्युंष्ट्याइतिवि-उष्ट्यै । त्वा । रय्यै । त्वा । राधसे । त्वा । घोषाय । त्वा । पोषाय । त्वा । आराद् घोषायेत्याराद्-घोषाय । त्वा । प्रच्युंत्याइतिप्र-च्यु त्यै । त्वा ॥ [३७] कस्त्वाऽष्टात्रिंशत् ॥ ❀ ❀ ॥१३॥

अग्नये । गायत्राय । त्रिवृतइतित्रि-वृतें । राथन्तरायेतिराथं-तराय । वासन्ता य । अष्टाकंपालइत्यष्टा-कपालः । इन्द्राय । त्रैष्टुभाय । पञ्चदशायेतिपञ्च-दशाय । बार्हताय । ग्रैष्माय । एकादशकपालइत्येकादश-कपालः । विश्वेभ्यः । देवेभ्यः । जागतेभ्यः । सप्तदशेभ्यइतिसप्त-दशेभ्यः । वैरूपेभ्यः । वार्षिकेभ्यः । द्वादशक पालइतिद्वादश-कपालः । मित्रावरुणाभ्यामितिमित्रा-वरुणाभ्याम् । आनुष्टुभाभ्या मित्यानु-स्तुभाभ्याम् । एकविंशाभ्यामित्येक-विंशाभ्याम् । वैराजाभ्याम् । शा रदाभ्याम् । पयस्या । बृहस्पतये । पाङ्क्ताय । त्रिणवायेतित्रि-नवाय । शाक्वराय । हैमन्तिकाय । चरुः । सवित्रे । आतिच्छन्दसायेत्याति-छन्दसाय । त्रयस्त्रिंशायेतित्रयः-त्रिंशाय । रैवताय । शैशिराय । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । अदित्यै । विष्णुपत्न्याइतिविष्णु-पत्न्यै । चरुः । अग्नये । वैश्वानराय । द्वादशक पालइतिद्वादश-कपालः । अनुमत्याइत्यनु-मत्यै । चरुः । काय । एककपालइत्ये क-कपालः ॥ [३८] अग्नयेऽदित्याअनुमत्यैसप्तचत्वारिंशत् ॥ ॥१४॥

यः । वै । अग्नौ । अग्निः । प्रहियतइतिप्र-हियते । यः । च । सोमः । राजा । तयोः । एषः । आतिथ्यम् । यत् । अग्नीषोमीयइत्यग्नी-सोमीयः । अथ । एषः । रुद्रः । यः । चीयते । यत् । सञ्चितइतिसं-चिते । अग्नौ । एतानि । हवींषि । न । निर्व पेदितिनिः-वपेत् । एषः । एव । रुद्रः । अशान्तः । उपोत्थायेत्युप-उत्थाय । प्रजा मितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानस्य । अभीति । मन्येत । यत् । सञ्चितइतिसं-चि ते । अग्नौ । एतानि । हवींषि । निर्वपतीतिनिः-वपति । भागधेयेनेतिभाग-धेये न । एव । एनम् । शमयति । न । अस्य । रुद्रः । अशान्तः । [३९] उपोत्थाये त्युप-उत्थाय । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अभीति । मन्यते । दश । हवींषि । भवन्ति । नव । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र-अनाः । नाभिः । दशमी । प्राणानितिप्र- अनान् । एव । यजमाने । दधाति । अथोइति । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विरा

डितिंवि-राट्। अन्नम्। विराडितिंवि-राट्। विराजीतिंवि-राजि। एव। अन्नाद्यइत्यन्न-अद्यें। प्रतीतिं। तिष्ठति। ऋतुभिरित्यृतु-भिः। वै। एषः। छन्दोंभिरितिछन्दः-भिः। स्तोमैः। पृष्ठैः। चेतव्यः। इतिं। आहुः। यत्। एतानि। हवीꣳषि। निर्वपतीतिंनिः-वपंति। ऋतुभिरित्यृतु-भिः। एव। एनम्। छन्दोंभिरितिछन्दः-भिः। स्तोमैः। पृष्ठैः। चिनुते। दिशः। सुषुवाणेन। [४०] अभिजित्याइत्यभि-जित्याः। इतिं। आहुः। यत्। एतानि। हवीꣳषि। निर्वपतीतिंनिः-वपंति। दिशाम्। अभिजित्याइत्यभि-जित्यै। एतया। वै। इन्द्रम्। देवाः। अयाजयन्। तस्मात्। इन्द्रसवइतीन्द्र-सवः। एतया। मनुम्। मनुष्याः। तस्मात्। मनुसवइतिंमनु-सवः। यथा। इन्द्रः। देवानाम्। यथा। मनुः। मनुष्याणाम्। एवम्। भवति। यः। एवम्। विद्वान्। एतया। इष्ट्वा। यजते। दिग्वतीरितिदिक्-वतीः। पुरोऽनुवाक्याइतिपुरः-अनुवाक्याः। भवन्ति। सर्वासाम्। दिशाम्। अभिजित्याइत्यभि-जित्यै॥ [४१] अशान्तस्सुषुवाणेनैकंचत्वारिꣳशच्च॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१५॥

यः। प्राणतइतिप्र-अनतः। निमिषतइतिनि-मिषतः। महित्वेतिमहि-त्वा। एकः। इत्। राजा। जगतः। बभूव॥ यः। ईशे। अस्य। द्विपदइतिद्वि-पदः। चतुष्पदइतिचतुः-पदः। कस्मै। देवाय। हविषा। विधेम॥ उपयामगृहीतइत्युंपयाम-गृहीतः। असि। प्रजापतयइतिप्रजा-पतये। त्वा। जुष्टम्। गृह्णामि। तस्य। ते। द्यौः। महिमा। नक्षत्राणि। रूपम्। आदित्यः। ते। तेजः। तस्मै। त्वा। महिम्ने। प्रजापतयइतिप्रजा-पतये। स्वाहा॥ [४२] यःप्राणतोऽष्टात्रिꣳशत्॥ १६॥

यः। आत्मदाइत्यात्म-दाः। बलदाइतिबल-दाः। यस्य। विश्वे। उपासतइत्युप-आसते। प्रशिषमितिप्र-शिषम्। यस्य। देवाः॥ यस्य। छाया। अमृतम्। यस्य। मृत्युः। कस्मै। देवाय। हविषा। विधेम॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः। असि। प्रजापतयइतिप्रजा-पतये। त्वा। जुष्टम्। गृह्णामि। तस्य। ते। पृथिवी। महिमा। ओषधयः। वनस्पतयः। रूपम्। अग्निः। ते। तेजः। तस्मै। त्वा। महिम्ने। प्रजापतयइतिप्रजा-पतये। स्वाहा॥ [४३] यआत्मदाएकान्नचत्वारिꣳशत्॥ ॥१७॥

एति । ब्रह्मन्न् । ब्राह्मणः । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । जायताम् । एति । अस्मिन्न् । राष्ट्रे । राजन्यः । इषव्यः । शूरः । महारथइतिमहा-रथः । जायताम् । दोग्ध्री । धेनुः । वोढा । अनड्वान् । आशुः । सप्तिः । पुरंन्धिः । योषा । जिष्णुः । रथेष्ठाइतिरथे-स्थाः । सभेयः । युवा । एति । अस्य । यजमानस्य । वीरः । जायताम् । निकामेनिकामइतिनिकामे-निकामे । नः । पर्जन्यः । वर्षतु । फलिन्यः । नः । ओषधयः । पच्यन्ताम् । योगक्षेमइतियोग-क्षेमः । नः । कल्पताम् ॥ [४४] आ ब्रह्मन्नेकचत्वारिंशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१८॥

एति । अक्रान् । वाजी । पृथिवीम् । अग्निम् । युजम् । अकृत । वाजी । अर्वा । एति । अक्रान् । वाजी । अन्तरिक्षम् । वायुम् । युजम् । अकृत । वाजी । अर्वा । द्याम् । वाजी । एति । अक्रंस्त । सूर्यम् । युजम् । अकृत । वाजी । अर्वा । अग्निः । ते । वाजिन्न् । युङ् । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । वायुः । ते । वाजिन्न् । युङ् । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । [४५] पारय । आदित्यः । ते । वाजिन्न् । युङ् । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । प्राणधृगितिप्राण-धृक् । असि । प्राणमिति प्र-अनम् । मे । दृंह । व्यानधृगितिव्यान-धृक् । असि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । दृंह । अपानधृगित्यपान-धृक् । असि । अपानमित्यप-अनम् । मे । दृंह । चक्षुः । असि । चक्षुः । मयि । धेहि । श्रोत्रम् । असि । श्रोत्रम् । मयि । धेहि । आयुः । असि । आयुः । मयि । धेहि ॥ [४६] वायुस्तेवाजिन्युङ्ङ्नुत्वाऽऽरभेस्वस्ति मासन्त्रिचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१९॥

जज्ञि । बीजम् । वर्ष्टा । पर्जन्यः । पक्ता । सस्यम् । सुपिप्पलाइतिसु-पिप्पलाः । ओषधयः । स्वधिचरणेतिसु-अधिचरणा । इयम् । सूपसदनइतिसु-उपसदनः । अग्निः । स्वध्यक्षमितिसु-अध्यक्षम् । अन्तरिक्षम् । सुपावइतिसु-पावः । पवमानः । सूपस्थानेतिसु-उपस्थाना । द्यौः । शिवम् । असौ । तपन्न् । यथापूर्वमिति यथा-पूर्वम् । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । पञ्चदशिनइतिपञ्च-दशिनः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । त्रिंशिनः । मासाः । क्लृप्ताः । ऋतवः । शान्तः । संवथ्सरइतिसं-वथ्सरः ॥

[४७] जन्निबीजमेकंत्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥२०॥

आग्नेयः । अष्टाकंपालइत्यष्टा-कपालः । सौम्यः । चरुः । सावित्रः । अष्टाकंपालइत्यष्टा-कपालः । पौष्णः । चरुः । रौद्रः । चरुः । अग्नये । वैश्वानराय । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । मृगाखरइतिमृग-आखरे । यदि । न । आगच्छेदित्या-गच्छेत् । अग्नये । अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे । अष्टाकंपालइत्यष्टा-कपालः । सौर्यम् । पयः । वायव्यः । आज्यभागइत्याज्य-भागः ॥ [४८] आग्नेयश्चतुर्विꣳशतिः ॥२१॥

अग्नये । अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे । अष्टाकंपालइत्यष्टा-कपालः । इन्द्राय । अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे । एकादशकपालइत्येकादश-कपालः । मित्रावरुणाभ्यामितिमित्रा-वरुणाभ्याम् । आगोमुग्भ्यामित्यागोमुक्-भ्याम् । पयस्या । वायोसावित्रइतिवायो - सावित्रः । आगोमुग्भ्यामित्यागोमुक्-भ्याम् । चरुः । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । आगोमुग्भ्यामित्यागोमुक्-भ्याम् । धानाः । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । एनोमुग्भ्यइत्येनोमुक्-भ्यः । सप्तकंपालइतिसप्त - कपालः । विश्वेभ्यः । देवेभ्यः । एनोमुग्भ्यइत्येनोमुक्-भ्यः । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । अनुमत्या इत्यनु-मत्यै । चरुः । अग्नये । वैश्वानराय । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । अꣳहोमुग्भ्यामित्यꣳहोमुक्-भ्याम् । द्विकपालइतिद्वि-कपालः ॥ [४९] अग्नयेऽꣳहोमुचेत्रिꣳशत् ॥ ❀ ॥२२॥

अग्नये । समिति । अनमत् । पृथिव्यै । समिति । अनमत् । यथा । अग्निः । पृथिव्या । समनमदितिसं-अनमत् । एवम् । मह्यम् । भद्राः । सन्नतयइतिसं-नतयः । समिति । नमन्तु । वायवे । समिति । अनमत् । अन्तरिक्षाय । समिति । अनमत् । यथा । वायुः । अन्तरिक्षेण । सूर्याय । समिति । अनमत् । दिवे । समिति । अनमत् । यथा । सूर्यः । दिवा । चन्द्रमसे । समिति । अनमत् । नक्षत्रेभ्यः । समिति । अनमत् । यथा । चन्द्रमाः । नक्षत्रैः । वरुणाय । समिति । अनमत् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । समिति । अनमत् । यथा । [५०] वरुणः । अद्भिरित्यत्-भिः । साम्ने । समिति । अनमत् । ऋचे । समिति । अनमत् । यथा । साम । ऋचा । ब्रह्मणे । समिति । अनमत् । क्षत्राय । समिति । अनमत् । यथा । ब्रह्म । क्षत्रेण । राज्ञे । समिति । अनमत् । विशे । समिति । अनमत् । यथा । राजा । विशा ।

रथाय । समिति । अनमतु । अश्वेभ्यः । समिति । अनमतु । यथा । रथः । अश्वैः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । समिति । अनमतु । भूतेभ्यः । समिति । अनमतु । यथा । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । भूतैः । समनमदितिसं-अनमत् । एवम् । मह्यम् । भद्राः । सन्नतयइतिसं-नतयः । समिति । नमन्तु ॥ [५१] अद्भ्यस्समनमद्यथामह्यञ्चत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २३ ॥

ये । ते । पन्थानः । सवितः । पूर्व्यासः । अरेणवः । विततइतिवि-तताः । अन्तरिक्षे ॥ तेभिः । नः । अद्य । पथिभिरितिपथि-भिः । सुगेभिरितिसु-गेभिः । रक्ष । च । नः । अधीति । च । देव । ब्रूहि ॥ नमः । अग्नये । पृथिविक्षितइतिपृथिवि-क्षिते । लोकस्पृतइतिलोक-स्पृते । लोकम् । अस्मै । यजमानाय । देहि । नमः । वायवे । अन्तरिक्षक्षितइत्यन्तरिक्ष-क्षिते । लोकस्पृतइतिलोक-स्पृते । लोकम् । अस्मै । यजमानाय । देहि । नमः । सूर्याय । दिविक्षितइतिदिवि-क्षिते । लोकस्पृतइतिलोक-स्पृते । लोकम् । अस्मै । यजमानाय । देहि ॥ [५२] येतेचतुश्चत्वारिंशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २४ ॥

यः । वै । अश्वस्य । मेध्यस्य । शिरः । वेद । शीर्षण्वानितिशीर्षण्-वान् । मेध्यः । भवति । उषाः । वै । अश्वस्य । मेध्यस्य । शिरः । सूर्यः । चक्षुः । वातः । प्राणइतिप्र-अनः । चन्द्रमाः । श्रोत्रम् । दिशः । पादाः । अवान्तरदिशाइत्यवान्तर-दिशाः । पर्शवः । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । निमेषइतिनि-मेषः । अर्धमासाइत्यर्ध-मासाः । पर्वाणि । मासाः । सन्धानानीतिसं-धानानि । ऋतवः । अङ्गानि । संवत्सरइतिसं-वत्सरः । आत्मा । रश्मयः । केशाः । नक्षत्राणि । रूपम् । तारकाः । अस्थानि । नभः । मांसानि । ओषधयः । लोमानि । वनस्पतयः । वालाः । अग्निः । मुखम् । वैश्वानरः । व्यात्तमितिवि-आत्तम् । [५३] समुद्रः । उदरम् । अन्तरिक्षम् । पायुः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । आण्डौ । ग्रावा । शेपः । सोमः । रेतः । यत् । जञ्जभ्यते । तत् । वीति । द्योतते । यत् । विधूनुतइतिवि-धूनुते । तत् । स्तनयति । यत् । मेहति । तत् । वर्षति । वाक् । एव । अस्य । वाक् । अहः । वै । अश्वस्य । जायमानस्य । महिमा । पुरस्तात् । जायते । रात्रिः । एनम् ।

महिमा । पश्चात् । अन्विति । जायते । एतौ । वै । महिमानौ । अश्वम् । अभितः । समिति । बभूवतुः । हयः । देवान् । अवहन् । अर्वा । असुरान् । वाजी । गन्धर्वान् । अश्वः । मनुष्यान् । समुद्रः । वै । अश्वस्य । योनिः । समुद्रः । बन्धुः ॥ [५४] व्यात्तमवहद्द्वादशच ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥ २५ ॥

गावोगावस्सिषासन्तीः प्रथमेमासि समान्योयदिसोमौषड्ढैरुध्सृज्या(३)न्देवानामर्क्यैणचर्मावपृथिव्यैदत्वतेकस्त्वाऽअयेयोवै यःप्राणतोयआत्मदा आब्रह्मन्नाक्रान्नग्निबीजंमाम्नेयोऽष्टाकपालोऽअये॑ऽंहोमुचेऽष्टाकपालोऽअये समनमद्येते पन्थानोयोवाअश्वस्य मेध्यस्यशिरःपञ्चविंशतिः ॥ २५ ॥ गावस्समान्यस्सवनमष्टाभिर्वा एतेदेवकृंतश्चाभिजित्या इत्याहुर्वरुणोऽद्भिस्साम्ने चतुष्पञ्चाशत् ॥ ५४ ॥ गावोयोनिस्समुद्रोबन्धुः ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

—❁ षष्ठकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❁—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	७६	३८४०
२	११	५९	३०८५
३	११	६२	३१५५
४	११	५१	२६२६
५	११	४२	२१५०
६	११	४३	२१२५

—❁ संहतसङ्ख्या ❁—

६	६६	३३३	१६९८२

—❁ सप्तमकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❁—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	२०	५२	२६३५
२	२०	५०	२३३०
३	२०	४२	२१२३
४	२२	५३	२६२१
५	२५	५४	२६३१

—❁ संहतसङ्ख्या ❁—

५	१०७	२५१	१२३४०

—❁ काण्डसप्तकस्य संहतसङ्ख्या ❁—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
४४	६५१	२१९८	१०९२८७

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे प्रथमादिकाण्डचतुष्टयस्य शुद्धिपत्रिका ॥

पुटे.	पङ्क्तौ.	अशुद्धम्.	शुद्धम्.
२	६	प्रेति	प्रेति॑
,,	१०	व-ब॒र्हि॒ः	व॑-ब॒र्हि॒ः
,,	,,	पर्व	पर्वं॑
,,	२१	वसूनाम्	वसू॑नाम्
,,	२५	पृ॒च्य॒ध्व॒म्	पृ॒च्य॒ध्व॒म्
३	१९	प॒ति॒म्	प॒ति॒म्
,,	२२	उ॒रु॒षा॒मि	उ॒रु॒षा॒मि
५	२०	स॒ह॒स्रं-	स॒ह॒स्रं-
६	१२	क्रस्यं	क्रूस्यं
,,	२६	कतस्ये	कृतस्ये
९	२५	पषा	पूषा
१०	१३	य॒त्	यत्
११	९	वाक	वाक्
१२	११	मनो	मनो॑
१५	७	ध्रु॒रु॒षा	ध्रु॒रु॒षा
१७	१९	य॒ः ।	यः ।
१८	९	इ॒व ।	इ॒व ।
२३	१६	ब्र॒ह्म	ब्र॒ह्म
,,	,,	ब्रह्म	ब्रह्म
,,	२५	वृषणम्	वृषणम्
२४	१८	शुद्धाः	शुद्धाः
,,	२६	इ॒ति॒स्व	इ॒ति॒स्व
२६	२	व॒रु॒णः ।	व॒रु॒ण ।
२७	१९	पा॒व॒कः ।	पा॒व॒कः ।
,,	२५	च॒र्षणे ।	च॒र्षणे ।
२८	१९	अग्ने ।	अग्ने॑ ।
३०	२५	मित्यृ॒ता	मित्यृ॒ता
३१	१४	ब॒र्हि॒	ब॒र्हि॒
,,	२६	विश्वे ।	विश्वे॑ ।
३२	२३	च॒र्ष॒णी	च॒र्ष॒णी
३३	१८	विंशतिः	विंश॒तिः
३४	१	ग॒ही॒तः	गृ॒ही॒तः
३५	२३	विंशतिः	विंश॒तिः
३७	१६	दशे	दृशे
३८	२६	य॒ज्ञम्	य॒ज्ञम्
४०	९	वी॒ति	वीति
४४	८	सम्भृत-	सम्भृत-
४५	१२	पुनः	पुनः
४६	१५	आहूं	आहुं
,,	१७	अ॒त॒ष्य॒न्न्	अ॒तृ॒ष्य॒न्न्
५०	२३	ग्रा॒म्यां॒ः	ग्रा॒म्याः
५८	१२	मनसा	मनसा
६०	१४	इन्द्रः	इन्द्रः
६१	२१	सुवः	सुवः
६३	१३	अ॒ग्निम्	अ॒ग्निम्
६७	२६	शर्च	शच
७१	११	अ॒र्कैः	अ॒र्कैः
७६	५	तेनं ।	तेनं ।
८०	१२	एति	एति॑
,,	२६	ङ्	प्राङ्

पृष्ठे.	पङ्क्तौ.	अशुद्धम्.	शुद्धम्.
८४	१५	शर्करिम्	शर्करीम्
८८	१७	कत्वा	कृत्वा
९०	११	पशु॒	प॒शु॒
९२	२	द्वादश-	द्वाद॑श-
,,	२३	म॒हाव्री॑	म॒हाव्री॑
९८	१३	त्येकाद	त्येका॑द
,,	१५	भ्रुः	भ्रुः
१०५	१	अ॒स॒ज॒त	अ॒सृ॒ज॒त
११६	९	व॒र्च॒सीं	व॒र्च॒सी
,,	१५	द्याइति॒	द्याइति॒
,,	२५	आ॒दि॒त्यः॒	आ॒दि॒त्यः
१२१	१	ऋतावा	ऋता॑वा
१३४	१८	इ॒न्द्राय	इ॒न्द्राय
१६०	५	बुघ्नात्	बुध्नात्
१६६	२५	सज	सृज
१६७	२२	रसः	रस॑ः
१६९	६	छन्दाँ॒ास	छन्दाँ॒सि
१७०	२६	उद्युन्तु॒	उद्यन्तु॒
१८८	९	ऊ॒र्ध्वम्	ऊ॒र्ध्वम्
१९३	२०	इतिप्र	इतिप्र-
१९४	२६	यातु॒धा॒	या॒तु॒धा॒
१९८	२६	या॒ज्यया	या॒ज्य॑या
२००	१७	शतम्	शृ॒तम्
२१२	१५	त्युदुं:-	त्यदुं:-
२१९	२१	ना ।	ना॑ ।
२२४	१०	यत्र	यत्र॑
,,	११	तत्र	तत्र॑

पृष्ठे.	पङ्क्तौ.	अशुद्धम्.	शुद्धम्.
२२६	२१	वता	व॑ता
२२८	२५	हुत्वा	हु॒त्वा
२३०	१२	बुभूषन्न्	बुभूषन्न्
२३६	१६	द्युमदि	द्यु॒मदि
२४३	१	विश्वेषाम्	विश्वेषाम्
२४४	२४	अ॒स॒ज॒त	अ॒सृ॒ज॒त
२५०	११	रु॒जन्तः	रु॒जन्त॑ः
२६५	१२	व॒रु॒	व॒रु॒ण
२६६	३	भगा	भर्गा
२६९	१७	हनः ।	हन॑ः ।
२७८	१	छन्दस	छन्दसा
,,	१३	वृषण्	वृषण्
२७९	२५	मितिमु	मितिसु
२८३	१५	सा । प	सा । पृ
२८४	१८	आशाः	आशा॑ः
२८५	२५	म॒हित्व	म॒हित्वे
२९३	१	वि॒भू॒त	वि॒भृ॒त
२९४	१०	ऋत्वियः	ऋत्विय॑ः
२९५	५	नमः	नम॑ः
३०२	१९	जनः	जन॑ः
३०४	१४	अ॒नु॒ष्टभ॒	अ॒नु॒ष्टुभ॒
,,	२३	त्रिँ श	त्रिँ॒श
३०५	१६	वातः	वात॑ः
३२२	१४	इ॒	इ॒ध्रे
३३७	१७	यरुषत्	यरुषंत्
३४२	१	पूषा	पू॒षा
३४३	७	अ॒धीति	अधीति

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे पञ्चमादिकाण्डत्रयस्य शुद्धिपत्रिका ॥

पुटे	पङ्क्तौ	अशुद्धम्	शुद्धम्
३७४	६	भिरित	भिरिति
३८२	१६	दिरुसी	दिरुसी
३८८	२६	उपदध्या	उपदध्या
३९०	२१	कतम्	कृतम्
३९६	२०	नचक्षं	नृचक्षं
४०१	१४	सदः ।	सदः ।
४१६	२	। _व ।	। इव ।
४१८	२	। च ।	। च ।
४१९	७	। _ ।	। इ ।
४३२	५	धनुः ।	। धनुः ।
४३७	२२	म_ः ।	मद्गुः ।
४३८	१	वृकः	वृकः
४३९	७	श्रुतः ।	श्रुतः ।
४४३	१०	रघुः ।	रघुः ।
४४५	२	। ः ।	। यः ।
४४६	२३	विंशतिः ।	विंशतिः ।
४४९	१	दु_ ।	दुहे ।
,,	२	उशिजः	उशिजः ।
,,	१२	विहित	विहित
,,	२३	ध_ ।	धत्ते ।
४५०	८	रुषत्रण ।	रुष्युत्रेण ।
४५१	१७	रन्ध्रः ।	रन्ध्रः ।
,,	१८	व_णाः ।	वरुणाः ।
,,	२९	इत्यन्द्रा	इत्यन्द्रा
४५४	३	रलंलमा	रलंलामा
४५५	११	अश्वः ।	अश्वः ।
४५८	२४	अथ	अथ
४५९	१२	राष्ट्रभृ	राष्ट्रभृ
४६१	१८	लोकानाम् ।	लोकानाम् ।
४६३	१०	देवेषु ।	देवेषु ।
,,	१२	सुवः । देवषु ।	सुवः । देवेषु ।
,,	१७	सुवः ।	सुवः ।
४६४	१९	तनुवा	तनुवा ।
४६५	१	अग्रम् ।	अग्रिम् ।
,,	३	मृ ।	मृदा ।
४६६	१२	तस्य ।	तस्य ।
४८१	८	भतति ।	भवति ।
,,	११	। ।	। न ।
४८४	२२	यनीयः	यनीयः
,,	२३	स्यात ।	स्यात्
४८५	१३	पुनः	पुनः
४९०	१६	सन्तम्	सन्तम्
४९२	१५	आग	आग
५०३	३	असुराः	असुराः
,,	१०	शिष्यंत ।	शिष्येंत ।
५०५	१०	शान्त्यै	शान्त्यै ।
५१०	२९	अहुती	आहुती
५१२	१८	वायेत ।	वायेत
५१५	७	आप्त्यै	आप्त्यै
५२०	२५	रुन्धे ।	रुन्धे ।
,,	,,	एतत् । य	एतत् । यु
५२४	२३	आयन्न्	आयन्न्

पुटे	पङ्क्तौ	अशुद्धम्	शुद्धम्	पुटे	पङ्क्तौ	अशुद्धम्	शुद्धम्
५२८	१४	एव।	एव।	५६७	१९	।।	।न।
५२९	१४	अर्द्रस्यं	आर्द्रस्यं	,,	२४	इन्द्रस्य	इन्द्रस्य।
५३२	२६	प्रश्नवः	प्रश्नवः	५६८	२	छन्दः।	छन्दं।
५३३	२	इन्द्राय	इन्द्राय	,,	१०	षोडशिनः।	षोडशिनः।
५३७	२४	मित्रम्	मित्रम्	५७१	१५	यस्य।	यस्यं।
५३८	२३	।तो।	।तौ।	५७२	२२	त्रैष्टुभम्	त्रैष्टुभम्
५४३	१३	।_ाः।	।हुाः।	५७३	१	त्तरुइ	त्तरुइ
५४४	१७	।_न्ये।	।अन्ये।	,,	७	त्युत्	त्युत
५४५	७	यज्ञेन।	यज्ञेनं।	,,	१०	उत्तरेण	उत्तरेण
,,	१९	।त।	।तत्।	५७४	१२	अथ	अर्थ
,,	२६	अनु।	अनुं।	,,	१६	वरः	वरः
५४६	१३	ओजः।	ओजंः।	५७८	१६	प्रती	प्रती
,,	१४	।_सौ।	।असौ।	५८०	२२	पाङ्क्तः	पाङ्क्तः
,,	२	उदितात्।	उदितिं।	५८३	३	स्वाहा	स्वाहा
५४८	५	अत।	अतंः।	५८९	१९	अथ	अर्थ
,,	२१	। ः।	।रुद्रः।	५९०	९	तेन	तेनं
५५४	१	-ज्ञातुः।	-ज्ञातुः।	५९१	१०	पुत्यासु	पुत्यासुं
,,	१७	पात्राणि	पात्राणि	,,	१८	रात्रः	रात्रः।
,,	१८	ओपधयः	ओषधयः	५९७	१२	रात्रौ	रात्रौ
५५६	२५	एव	एव	६०७	१५	एताः	एताः
५५७	११	-इष्ट्यै।	इष्ट्यै।	,,	१७	पश्च	पश्चं
५६१	१९	सौम्येन	सौम्येनं	६०८	२०	अन्तरिक्षम्	अन्तरिक्षम्
५६२	५	इत्यप	इत्यपं	६१०	१०	रोहंयुः	रोहंयुः
,,	२०	तस्य।	तस्यं।	,,	२०	विरंशः	विरंशः
५६५	२०	वेद।	वेदं।	,,	२२	तस्म	तस्मै
५६६	७	अध्रीत्	आध्रीत्	६११	११	सुव	सुव

पुटे	पङ्क्तौ	अशुद्धम्	शुद्धम्
६११	१७	वञ्जे	वृञ्जे
६१२	५	पु	पु
,,	१९	यमेन	यमेनं
७२३	७	षोडश	षोडंश
६२५	७	वैराजः	वैराजः
,,	१८	मिति-वि	मितिवि,
६२८	२३	वसे इतिं	वसोइतिं
६३४	१६	आयुः	आयुंः
६३५	१४	सिषा	सिषां
,,	२९	पदेन	पदेनं
६३७	२२	कुलशः	कुलशंः
,,	१२	मासान्	मासानं
६३८	२९	मासे	मासे
६३९	१९	यन्ति	यन्ति
६४०	२४	ब्रह्म	ब्रह्मं
६४९	७	अदन्तकार्य	अदन्तकार्य

रामलाल कपूर ट्रस्ट द्वारा प्रकाशित वा प्रसारित ग्रन्थ

वेद-विषयक ग्रन्थ

१. **ऋग्वेदभाष्य** (संस्कृत हिन्दी; ऋग्वेदादिभाष्यभूमिका सहित)—प्रतिभाग सहस्राधिक टिप्पणियां, १०-११ प्रकार के परिशिष्ट और सूचियां। प्रथम भाग ३५-००, द्वितीय भाग ३०-००; तृतीय भाग ३५-००।

२. **यजुर्वेदभाष्य-विवरण**—ऋषि दयानन्दकृत भाष्य पर पं० ब्रह्मदत्त जिज्ञासु कृत विवरण। प्रथम भाग १००-००, द्वितीय भाग ४०-००

३. **अथर्ववेदभाष्य**—श्री पं० विश्वनाथ जी वेदोपाध्याय कृत। ११-१३ काण्ड ३०-००; १४-१७ काण्ड २४-००; १८-१९ वां काण्ड २०-००, बीसवां काण्ड २०-००।

४. **ऋग्वेदादिभाष्य-भूमिका**—पं० युधिष्ठिर मीमांसक द्वारा सम्पादित एवं शतशः टिप्पणियों से युक्त। साधारण जिल्द २५-००, पूरे कपड़े की ३०-००; सुनहरी ३५-००।

५. **तैत्तिरीय-संहिता**—मूलमात्र, मन्त्रसूची सहित। सजिल्द ४०-००

६. **तैत्तिरीयसंहिता-पदपाठः**—दाक्षिणात्यपाठानुसारी। बृहद् आकार में। पृष्ठ संख्या ६७०। केवल ५०० प्रतियां छपी हैं। बढ़िया कागज, सुन्दर पक्की सुनहरी जिल्द। १००-००

७. **माध्यन्दिन (यजुर्वेद) पदपाठः**—शुद्ध एवं सुन्दर संस्करण। २५-००

८. **गोपथ ब्राह्मण (मूल)**—सम्पादक श्री डा० विजयपाल जी विद्यावारिधि। अब तक प्रकाशित सभी संस्करणों से अधिक शुद्ध और सुन्दर संस्करण। मूल्य ४०-००

९. **वैदिक सिद्धान्त मीमांसा**—पं० युधिष्ठिर मीमांसक लिखित वेदविषयक १७ विशिष्ट निबन्धों का अपूर्व संग्रह। **अप्राप्य**

१०. **कात्यायनीय ऋक्सर्वानुक्रमणी**—(ऋग्वेदीया) षड्गुरुशिष्य विरचित संस्कृत टीका सहित। डा० मैक्डानल ने टीका का संक्षेप छापा था। हमने टीका का पूरा पाठ प्रथम बार छापा है। विस्तृत भूमिका और अनेक परिशिष्टों से युक्त। मूल्य १००-००

११. **ऋग्वेदानुक्रमणी**—वेङ्कट माधवकृत। इस ग्रन्थ में स्वर छन्द आदि आठ वैदिक विषयों पर गम्भीर विचार किया है। व्याख्याकार—श्री डा० विजयपाल जी विद्यावारिधि। उत्तम-संस्करण ३०-००; साधारण २०-००।

१२. **ऋग्वेद की ऋक्संख्या**—युधिष्ठिर मीमांसक मूल्य २-००

१३. **वेदसंज्ञा-मीमांसा**—युधिष्ठिर मीमांसक मूल्य १-००

१४. **वैदिक-छन्दोमीमांसा**—पं० युधिष्ठिर मीमांसक। नया संस्करण २०-००

१५. **वैदिक-स्वर-मीमांसा**—युधिष्ठिर मीमांसक (नया सं०) २५-००

१६. **यजुर्वेद का स्वाध्याय तथा पशुयज्ञ समीक्षा**—लेखक पं० विश्वनाथ जी वेदोपाध्याय। बढ़िया जिल्द २०-००, साधारण १६-००।

१७. **शतपथब्राह्मणस्थ अग्निचयन-समीक्षा**—लेखक पं० विश्वनाथ जी वेदोपाध्याय। मूल्य ४०-००

१८. **वेदों का महत्त्व तथा उनके प्रचार के उपाय; वेदार्थ की विविधप्रक्रियाओं की ऐतिहासिक मीमांसा** (संस्कृत-हिन्दी)—यु० मी० ५-००

१६. **देवापि और शन्तनु के आख्यान का वास्तविक स्वरूप**—लेखक—श्री पं० ब्रह्मदत्त जिज्ञासु। मूल्य २-००

२०. **वेद और निरुक्त**—श्री पं० ब्रह्मदत्त जिज्ञासु। मूल्य २-००

२१. **निरुक्त और वेद में इतिहास**— ,, ,, मूल्य २-००

२२. **त्वाष्ट्री सरण्यू की वैदिक कथा का वास्तविक स्वरूप**—लेखक—श्री पं० धर्मदेव जी निरुक्ताचार्य। मूल्य २-००

२३. **वैदिक-जीवन**—लेखक—पं० विश्वनाथ वेदोपाध्याय मूल्य १६-००

२४. **उरु-ज्योति**—डा० श्री वासुदेवशरण अग्रवाल लिखित वेदविषयक स्वाध्याय योग्य निबन्धों का संग्रह। सुन्दर छपाई पक्की जिल्द। मूल्य १६-००

२५. **ANTHOLOGY OF VEDIC HYMNS**—Swami Bhumananda Sarasvati. मूल्य ५०-००

कर्मकाण्ड-विषयक ग्रन्थ

२६. **बौधायन-श्रौत-सूत्रम्**—(दर्शपूर्णमास प्रकरण)—भवस्वामी तथा सायण कृत भाष्यसहित (संस्कृत) ४०-००

२७. **दर्शपूर्णमास पद्धति**—पं० भीमसेन कृत, भाषार्थ सहित। २५-००

२८. **कात्यायनगृह्यसूत्रम्**—(मूलमात्र) अनेक हस्तलेखों के आधार पर हमने उसे प्रथम बार छापा है। सम्पा० युधिष्ठिर मीमांसक। २०-००

२९. **श्रौतपदार्थ-निर्वचनम्**—(संस्कृत) अग्न्याधान से अग्निष्टोम पर्यन्त आध्वर्यव पदार्थों का विवरणात्मक ग्रन्थ। विना जिल्द ३४-००; सजिल्द ४०-००।

३०. **आश्वलायन-सूत्रप्रयोग दीपिका**—मञ्चनभट्टकृत। शीघ्र छपेगी

३१. **संस्कार-विधि**—शताब्दी संस्करण, ५६० पृष्ठ, सहस्राधिक टिप्पणियां, १२ परिशिष्ट। मूल्य लागतमात्र १५-००, राज-संस्करण २०-००। सस्ता संस्करण मूल्य ५-२५, सजिल्द ७-५०

३२. **वेदोक्त संस्कार-प्रकाश**—लेखक—श्री पं० बाला जी विट्ठल गांवस्कर। मूल्य १५-००

३३. **अग्निहोत्र से लेकर अश्वमेघ पर्यन्त श्रौत यज्ञों का संक्षिप्त परिचय**—इस ग्रन्थ में अग्न्याधान, अग्निहोत्र, दर्शपूर्णमास, सुपर्णचिति सहित सोमयाग चातुर्मास्य और वाजपेय आदि याग का विस्तृत परिचय दिया है। (दोनों भाग एकत्र) मूल्य १०-००

३४ **संस्कार-विधि-मण्डनम्**—संस्कार-विधि की व्याख्या। लेखक—वैद्य श्री रामगोपाल जी शास्त्री। अजिल्द १०-००; सजिल्द १४-००।

३५. **वैदिक-नित्यकर्म-विधि**—सन्ध्यादि पांचों महायज्ञ तथा बृहद् हवन के मन्त्रों की पदार्थ तथा भावार्थ व्याख्या सहित। लेखक—यु० मी०। मूल्य ३-५०, सजिल्द ५-००।

शिक्षा-निरुक्त-व्याकरण-विषयक ग्रन्थ

३६. **शिक्षासूत्राणि**—आपिशल-पाणिनीय-चान्द्र शिक्षा-सूत्र। मूल्य ६-००

३७. **निरुक्त-भाष्य**—श्री पं० भगवद्दत्त कृत नैरुक्त=आधिदैविक प्रक्रियानुसारी तथा पाश्चात्त्य मत खण्डन सहित। मूल्य ६०-००

३८. **निरुक्त-श्लोकवार्त्तिकम्**—केरलदेशीय नीलकण्ठ गार्ग्य विरचित। एक मात्र मलयालम लिपि में ताडपत्र पर लिखित दुर्लभ प्रति के आधार पर मुद्रित। आरम्भ में उपोद्घात रूप में निरुक्त-शास्त्र विषयक संक्षिप्त ऐतिह्य दिया गया है (संस्कृत)। सम्पादक—डा० विजयपाल विद्यावारिधि। उत्तम कागज, शुद्ध छपाई तथा सुन्दर जिल्द सहित। मूल्य १००-००

३९. **निरुक्त-समुच्चय**—आचार्य वररुचि विरचित (संस्कृत)। सं०—युधिष्ठिर मीमांसक। मूल्य १५-००

४०. **अष्टाध्यायी**—(मूल) शुद्ध संस्करण। ३-५०

४१. **अष्टाध्यायी-भाष्य**—(संस्कृत तथा हिन्दी) श्री पं० ब्रह्मदत्त जिज्ञासु कृत। प्रथम भाग ३० ००, द्वितीय भाग २५-००, तृतीय भाग ३०-००।

४२. **धातुपाठ**—धात्वादिसूचि सहित, सुन्दर शुद्ध संस्करण। ३-००

४३. **वामनीयं लिङ्गानुशासनम्**—स्वोपज्ञ व्याख्यासहितम्। ८-००

४४. **संस्कृत पठन-पाठन की अनुभूत सरलतम विधि**—लेखक—श्री पं० ब्रह्मदत्त जिज्ञासु। प्रथम भाग १०-००, द्वितीय भाग (यु० मी०) १०-००

४५. **The Tested Easiest Method of Learning and Teaching Sanskrit (First Book)**—यह पुस्तक श्री पं० ब्रह्मदत्त जी जिज्ञासु कृत 'बिना रटे संस्कृत पठन-पाठन की अनुभूत सरलतम विधि' भाग एक का अंग्रेजी अनुवाद है। अंग्रेजी भाषा के माध्यम से पाणिनीय व्याकरण में प्रवेश करने वालों के लिये यह आविकारिक पुस्तक है। कागज और छपाई सुन्दर, सजिल्द २५-००

४६. **महाभाष्य**—हिन्दी व्याख्या (द्वितीय अध्याय पर्यन्त) पं० युधिष्ठिर मीमांसक कृत। प्रथम भाग ५०-००, द्वितीय भाग २५-००, तृतीय भाग २५-००

४७. **उणादिकोष**—ऋ० द० स० कृत व्याख्या, तथा पं० यु० मी० कृत टिप्पणियों, एवं ११ सूचियों सहित। अजिल्द १०-००, सजिल्द १२-००

४८. **दैवम् पुरुषकारवार्त्तिकोपेतम्** - लीलाशुक मुनि कृत १०-००

४९. **भागवृत्तिसंकलनम्**—अष्टाध्यायी की प्राचीन वृत्ति ६-००

५०. **काशकृत्स्न-धातु व्याख्यानम्**—संस्कृत रूपान्तर। युधिष्ठिर मीमांसक १५-००

५१. **काशकृत्स्न-व्याकरणम्**—संपादक एवं व्याख्याता युधिष्ठिर मीमांसक। ५-००

५२. **शब्दरूपावली**—बिना रटे शब्द रूपों का ज्ञान कराने वाली लेखक। यु० मी० ३-००

५३. **संस्कृत-धातुकोश**—पाणिनीय धातुओं का हिन्दी में अर्थ निर्देश। सं० युधिष्ठिर मीमांसक १०-००

५४. **संस्कृत व्याकरण-शास्त्र का इतिहास**—लेखक—युधिष्ठिर मीमांसक। आदिकाल से विक्रम की २०वीं शती तक सभी व्याकरण प्रवक्ताओं और उनके व्याख्याताओं का क्रमबद्ध विस्तृत इतिहास। नवीन परिष्कृत परिवर्धित संस्करण, तीनों भागों में, पृष्ठ संख्या १५००। तीनों भागों का मूल्य १२५-०० मात्र।

५५. **अष्टाध्यायीशुक्लयजुःप्रातिशाख्ययोर्मतविमर्शः**—डा० विजयपाल विरचित पीएच० डी० का महत्त्वपूर्ण शोध-प्रबन्ध (संस्कृत)। सुन्दर छपाई उत्तम कागज बढ़िया जिल्द सहित। ५०-००

अध्यात्म और नीति विषयक ग्रन्थ

५६. **ध्यानयोग-प्रकाश**—स्वामी दयानन्द सरस्वती के योग विद्या के शिष्य स्वामी लक्ष्मणानन्द कृत। बढ़िया पक्की जिल्द, मूल्य १६-००

५७. **आर्याभिविनय (हिन्दी)**—स्वामी दयानन्द। गुटका सजिल्द ४-००

५८. Aryabhivinaya—English translation and notes (स्वामी भूमानन्द) दोरङ्गी छपाई। अजिल्द ४-००, सजिल्द ६-००

५९. **विष्णुसहस्रनाम-स्तोत्रम्—(सत्यभाष्य-सहितम्)**—पं० सत्यदेव वासिष्ठ कृत संस्कृत और हिन्दी में विस्तृत आध्यात्मिक वैदिक भाष्य (४ भाग)। प्रति भाग १५-००

६०. **शुक्रनीतिसार**—व्याख्याकार श्री स्वा० जगदीश्वरानन्द जी सरस्वती। विस्तृत विषय सूची तथा श्लोक-सूची सहित, उत्तम कागज सुन्दर छपाई तथा जिल्द सहित। मूल्य ४५-००

६१. **विदुर-नीति**—युधिष्ठिर मीमांसक कृत प्रतिपद पदार्थ और व्याख्या सहित। बढ़िया कागज, पक्की सुन्दर जिल्द। ३६-००

६२. **सत्याग्रह-नीति-काव्यम् (हिन्दी अनुवाद सहित)**—आ० स० सत्याग्रह १९३९ ई० में हैदराबाद जेल में पं सत्यदेव वासिष्ठ द्वारा विरचित। हिंन्दी व्याख्या संहित। मूल्य ५-००

६३. **संस्कृत व्याकरण में गणपाठ की परम्परा और आचार्य पाणिनि**—लेखक-डा० कपिलदेव शास्त्री एम० ए०। सजिल्द १५-००

६४. **ऋषि दयानन्द के पत्र और विज्ञापन**—इस बार इसमें ऋषि दयानन्द के अनेक नये उपलब्ध पत्र और विज्ञापन संगृहीत किये गये हैं। इस बार यह संग्रह चार भागों में छपा है। प्रथम दो भाग में ऋ० द० के पत्र और विज्ञापन आदि संगृहीत हैं। तीसरे और चौथे भाग में विविध व्यक्तियों द्वारा ऋ० द० को भेजे गये पत्रों का संग्रह है। प्रथम भाग—३५-००, दूसरा भाग ३५-००, तीसरा ३५-००, चौथा भाग ३५-००।

दर्शन-आयुर्वेद-विषयक ग्रन्थ

६५. **मीमांसा-शाबर-भाष्य**—आर्षमतविमर्शिनी हिन्दी व्याख्या सहित। व्याख्याकार—युधिष्ठिर मीमांसक। प्रथम भाग ४०-००; द्वितीय ३०-००; राजसंस्करण ४०-००। तृतीय भाग ५०-००; चौथा भाग ४०-००। पांचवां भाग अभी छप रहा है।

६६. **नाड़ीतत्त्वदर्शनम् (संस्कृत हिन्दी)**—लेखक—पं० सत्यदेव वासिष्ठ। मूल्य ३०-००

पुस्तक-प्राप्ति-स्थान

रामलाल कपूर ट्रस्ट, बहालगढ़, [सोनीपत-हरयाणा]-१३१०२१